BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 D
38

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13.8.D.38

ANTINOMIA IVRIS REGNI HISPANIARVM, AC CIVILIS, IN QVA PRActica forenſium cauſarum verſatur: ac AErarium commune opinionum communium iuxta ordinem alphabeti, cum concordantijs ac diſcordantijs legum regni Hiſpaniæ.

AVTHORE IOANNE BAPTISTA A Villalobos Hiſpano ac Toletano.

AD ILLVSTRISSIMVM D. D. DIDAcum Spinoſam. S. R. E. Cardinalem, Epiſcopumq; Siguntinum, Supremi ſenatus regij præſidem, ſummumq; fidei cenſorem.

COLL. TOM. SOC. IESV BIBL.

SALMANTICAE

Excudebat Alexander à Canoua.

M. D. LXIX.

CVM PRIVILEGIO.

DON Philippe por la gracia de Dios rey de Caſtilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Ieruſa lẽ, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galizia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaẽ, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, conde de Flandes, e de Tirol &c. Por quanto por parte de vos Marina Paz de la ciudad de Betãços, muger que fue del Licẽciado Iuã Baptiſta de Villalobos ya defuncto, nos ha ſido fecha relaciõ, que el dicho Licenciado vueſtro marido auia compueſto vn libro intitulado, Antinomia Iuris Regni y AErarium commune, todo en vn cuerpo, el qual era muy vtil e prouechoſo, e nos ſuplicaſtes os dieſſemos licencia y facultad para que lo pudieſſedes imprimir e vender, mandando que por el tiempo que nueſtra merced e voluntad fueſſe, ninguna otra perſona lo pudieſſe imprimir ni vender, ſo graues penas, o como la nueſtra merced fueſſe. Lo qual viſto por los del nueſtro cõſejo, por quanto en el dicho libro ſe hizo la diligencia, que la pragmatica por nos agora nueuamẽte hecha diſpone, fue acordado que deuiamos mãdar dar eſta nueſtra carta para vos en la dicha razon, e nos touimos lo por bien. E por la preſente damos licencia e facultad para que qualquier impreſſor deſtos nueſtros reynos pueda imprimir, e imprima el dicho libro, que de ſuſo ſe haze mencion, ſin que por ello caygan ni incurran en pena alguna. E mãdamos que deſpues de impreſſo, no ſe pueda vender ni venda, ſin que primero ſe trayga al nueſtro conſejo juntamente con el original que en el fue viſto, que va rubricado e firmado al fin del de Domingo de çauala ſecretario del nueſtro conſejo, para que ſe vea ſi la dicha impreſsion eſtaua conforme al original, e ſe de priuilegio mandando dar licencia para lo poder vender, con que ſe taſſe ante todas coſas en el nueſtro conſejo el precio porque ſe ouiere de vender cada volumen, ſo pena de caer e incurrir en las penas cõtenidas en la pragmatica, e leyes de nueſtros reynos. E no fagades ende al. Dada en la villa de Madrid a diez y nueue dias del mes de Iulio, de mil y quinientos y ſeſenta y dos años.

El Marques — *El Licenciado Vaca de caſtro.* — *El Maeſtro Villagomez.* — *El Licenciado Morillas.* — *El Licenciado Aggreda.* — *El Licenciado Eſpinoſa.*

Yo Domingo de çauala eſcriuano de camara de ſu Mageſtad la fize eſcreuir por ſu mandado, con acuerdo de los del ſu conſejo.

ILLVSTRISSIMO D. D. DIDACO SPINOSÆ. S. R. E. PRESBYTERO CARdinali, Epiſcopoq; Siguntino, ſupremi ſenatus regij præſidi, ſummoq; fidei cenſori Alexander à Canoua

S. D.

MIHI SÆPE COGITANTI qua nam poſſem (Princeps Illuſtriſsime) animum ad obſequẽdum tibi propenſiſsimum aliqua ſignificatione declarare, hinc humilis mea paruitas, illinc tua verenda maieſtas ſecum inuicem pugnare videbantur. Itaq; ego decrepita iam ætate ſenioque confectus animum penè deſponderam, vt pote defectus iam omnino viribus, huic meo deſiderio aliqua ex parte poſſe ſatisfacere. Ac proinde filio meo Ioanni Canoua, quod iam vnicum mihi ſolatium ſenectutiſq; baculum reliquum mihi fecerat Deus (nam reliquos omnes diuerſi caſus abſtulerant) hanc prouinciã transmittendam deſtinaueram. Is enim & paterni memor affectus & hæres, ſuaque ſponte ad te demerendũ propenſus, vt pote ætate & viribus florens, idoneus mihi videbatur, qui patris deſiderium opere aliquando & induſtria ſedulò præſtaret. Sed heu heu inopina & immatura mors illum mihi quoque violenter ademit, & omnes meas rationes intempeſtiuè turbauit. Nec in tanta huius caſus acerbitate, tantoq; luctu aliud mihi reſtat quàm lacrymæ, quę propediem canos meos deducent cum mœrore ad inferos. Non tamen potui ſic etiam huius deſiderij non meminiſſe, ac ſiqua poſſem adhuc etiam animi mei propenſionem ſignificare. Dumq; aliud mihi ſeſe offert quo pleniori obſequio poſsim hanc meam tibi voluntatem patefacere, hoc viſum eſt interim quaſi pignus mittere, leue quidem illud, quæ tua eſt amplitudo, verùm fortaſsis non propterea ingratum, quæ tua eſt humanitas, ab homine tenui profectum, quiq; iam iam imminens fatum timens, quamlibet oc-

¶ 3 caſionem

caſionem voluit arripere. Quod & ſi longè minus eſt quàm vt tantæ tuæ dignitati dicaretur, id tamen excuſabit, & affectæ meæ ætatis imbecillitas, & autoris mors immatura, quæ vberiores eius fructus etiam intercepit. Cuius manes finge mecum tuum patrocinium implorare. Abundeq; nobiſcum actum putabimus, ſi hilari tu fronte & ſerena hæc qualiacunq; accipias ad inuidorum venenatos morſus contemnendos. Quod ſi vt ſpero non prorſus diſplicuerit, dabo operam ſi per ætatem liceat, vt aliquando intelligas quantum vt tibi inſeruiam immineam occaſioni. Vale.

ALEXANDER A CANOua typographus Lectori.

QVANTVM politicæ ſcientiæ cādidatorū hoc eſt iuris peritorū interſit in Hiſpania noſſe leges & conſtitutiones huius regni, nō eſt ꝙ tibi Lector amice ſuadere laborem: cùm experimento tu ipſe probè noueris: &, vt inquit ille, turpe ſit, ignorare ius in quo verſeris. Multa multi de iure, quod appellant commune, ſcripſere: multa quoq; de iure & legibus Hiſpanię: ſed qui ſeorſum dicato huic rei opere concordiam harum & illarum diſcordamq; ita breuiter & diſtinctè atq; adeò luculenter explicuerit, certè audiui neminē. Hic enim autor ratione & via eaq; omnibus expoſita, nēpe alphabeti, id præſtitit, quod aſsiduo multorum annorū labore proprio Marte pauci præſtare potuiſſent. In quo ille tantum & animo & corpore contendit, vt quòd nulla ſuis gaudia curis interpoſuerit, factum ſit, vt magno, hoc eſt vita ipſa hic partus illi ſteterit. Hanc ſiquidem ille vltimā ceu cygnæam cantionem cecinit. Vt huius autoris exemplo cernere liceat, quàm verum ſit quod inquit ille,

Otia corpus alunt, animus quoq; paſcitur illis.
Immodicus contrà carpit vtrunq; labor.

Cùm igitur hoc opus penes me tanquam poſthuma proles relictum eſſet, iam extrema autoris illi impoſita manu, de multorū legalis ſcientiæ peritorum conſilio id euulgandū duxi. Quod ni facerem, & in autorem ipſum iniquus mihi fuiſſe viderer, & publicę inuidiſſe vtilitati. Quare accipe ſtudioſe Lector eo animo, quo tibi bene conſultum voluimus, & Vale.

INDEX EORVM, QVAE in hoc Antinomiæ opere continentur, ordine alphabetico compoſitus.

A.

ABSENS, an, & quandò in maioribus, & minoribus criminibus de iure ciuili & regio puniatur. folio.4.num.1.

Abſentię cauſas ſi amicus, vel coniuncta perſona in iudicio appareat allegãdo, an iudex audire teneatur. fol.4.nume.10.

Accuſatio ſi fiat, an in ea nomen Imperatoris apponi debeat.fo.6.nu.35.

Accuſatus de crimine, an, & quando repellatur à teſtimonio.fo.7.nu.38.

Accuſatus de crimine quando non poſsit eſſe procurator.fo.7.nu.39.

Accuſatus ſi ſeipſum occidat, quid requiratur ad hoc, vt eius bona cõfiſcari poſsint. fo.7.num.40.

Actio, an ex pacto nudo oriatur.fo.5.nu.15.

Actio, an ex pollicitatione oriat.fol.5.n.16.

Actio de dote ſoluto matrimonio cui competat, patri ne, an filiæ.fo.6.nu.31.

Actio hypothecaria tam in debitore, quàm in alio tertio retinente rem hypothecatam, quanto tempore pręſcribitur.fol.6. num.33.

Actor ſi petit plus debito, qua pœna puniatur. Et quid de actore contumace, ſi ex actis de iniuſtitia rei appareat.fo.6.num. 34.&.35.

Adamaſia quo caſu puniatur. Et quid dicendum de concubina clerici, religioſi, vel vxorati.fo.7.nu.41.

Adulterium quis accuſare poſsit, oſtenditur.fo.7.nu.42.

Adulterium quando dicatur quis committere.fo.7.nu.44.

Adulterij pœna quę ſit, receſetur.fo.7.n.43.

Aduocatus, qui ſe obligauit cauſam defendere, ad quid teneatur.fo.7.nu.45.

Aduocatus conſulens clientulo, vt producat in cauſa falſa inſtrumenta, qua pœna puniatur.fo.7.nu.46.

Aduocatus, quòd non teneatur iurare ſe foturum iuſtam cauſam, ſed quid facere debeat, oſtenditur.fo.7.nu.47.

Aduocati ſalarium qualiter quis ſoluere debeat.fo.7.nu.48.

Affinitas quòd habeat gradus, palàm fit. fol. 7.num.49.

Affinitas quòd etiam ſine matrimonio contrahatur.fo.7.nu.50.

Agenti interdicto recuperandæ poſſeſsionis quando exceptio dominij obſtet.fol. 7.num.51.

Agnatorum, vel cognatorũ quo ad fratres, & eorum filios aſsignatur differentia. Et qualiter computatio, & iuxta quam computationẽ, ciuilem ne an canonicam fieri debeat oſtenditur.fo.13.nu.31.

Alienari an poſsiut etiam donata à principe fo.8.nu.53.

Alienata in quibus caſibus reuocari poſsint etiam ante ſententiam.fo.8.nu.54.

Alienatione rei iudicij mutandi cauſa facta per detentatorem vel poſſeſſorem rei & ſi de iure ciuili dominus propoſita actione contra alienantem, & ab eo æſtimatione recepta poterat nihilominus vendicare rem à poſſeſſore, quòd tamen de iure regio conſecuta æſtimatione nihil amplius petere poſsit, oſtenditur. fol.8. nume. 55.

Amicus quòd poſsit eſſe teſtis etiam in cauſa ſocietatis.fo.7.nu.52.

Annotationis bonorum loco in pœnam cõtumaciæ, quid hodie ſurrogetur, oſtenditur.fo.5.nu.11.

Annotationis bonorum loco, quæ propter contu-

contumaciam & fugã delinquentis, quæ pœna hodie veniat.fo.5.nu.14.
Annui reditus redimibiles qualiter conſtitui poſsint.fo.8.nu.57.
Annus ad effectum iuris tranſmittendi, etiã ſi à iudice non ſit aſsignatus terminus, q prodeſt ad effectum tranſmiſsionis.fol. 25.num.4.
Appellatio diffinitiua vſque ad quot dies interponi poſsit.fo.8.nu.58.
Appellatio extranei an ſuſpendat ſententiã ſanguinis contra aliquem latam, illo reticente, & ſententian conſentiente.fol. 8.num.60.
Appellatio quãdo fieri poſsit nõ gradatim, ſed omiſſo medio. Et quid dicendum in ſententia Comitris.fo.8.nu.62.
Appellatio ſi fiat ad æqualem iudicem qui iudicauit, ad quem iudicem remittendus ſit appellans, oſtenditur.fo.8.nu.63.
Appellationes in iudicio, ſeu articulo poſſeſſorio, quot admittantur.fo.8.nu.61.
Appellationis iudex ſi ſententiam confirmet, quòd remittenda ſit exequutio iudici à quo.fo.8.nu.64.
Aqua ſi naſcatur in meo ſolo, & decurrat ad partem inferiorem ad prata inferiora ſine facto domini inferioris.&c. vtrum eã diuertere poſsim ad meam vtilitatem. Et quanto tempore dominus inferior ſeruitutem illius aquæ acquirere poſsit.fo. 8.nume.65.
Arbiter ſi efficiatur monachus, & ingrediatur monaſterium, an etiam de licẽtia abbatis ſentẽtiã proferre poſsit.fo.9.nu.66.
Arbiter electus ſuper diuerſas cauſas, an teneatur ſuper omnes, & non in vna re ſola ſententiam proferre.fo.9.nu.67.
Arbitri quando per iudicem ordinariũ tertium eligere compellantur.fo.9.nu.68.
Arma quæ de ferri liceat, tam die, quàm nocte. Et quòd vltra certam horam nocte non liceat, niſi portetur lumẽ.fo.9.n.71.
Armorum prohibitio ſi fiat, quòd tam de offenſibili, quàm de defenſibilibus intelligatur.fo.9.nu.72.
Authoritas principis in confirmatione maioratus qualiter interuenire debeat, oſtẽditur.fo.9.nu.70.
Auus in ſucceſsione neptis, quòd etiam fratres vtrinque coniunctos excludat.fol.9. num.69.

B.

BAccalaureus quòd non excuſetur à muneribus & tributis, oſtenditur.fol. 9. nume.1.
Bannitus, an, & quando poſsit occidi.fo. 9. num.6.
Baſtardus, an, & quando ſuccedat matri.fol. 9.num.2.
Baſtardus quòd ex teſtamento ſit hæres patris, non autem ab inteſtato.fo.9.nu.3.
Baſtardus, quòd gaudeat nobilitate patris palam ſit.fo.9.nu.4.
Baſtardus ſi legitimetur, quòd non gaudeat nobilitate patris, quam hidalguiam dicimus, ſed tãtùm honoribus filijs legitimis debitis.fo.9.nu.5.
Bigamus ex duabus mulieribus viuis, qua pœna puniatur.fo.9.nu.7.
Bigamus quòd poſsit in fronte bullari, oſtẽditur.fo.50.nu.8.
Bona iudicis, qui fecit barateram, ſi habeat conſanguineos, an confiſcentur.fol. 10. nume.9.
Bona decedentis abſque conſanguineis, ad quos d iure deuoluitur ſucceſsio, ad quos pertineant.fo.10.nu.10.
Bona mobilia minoris, quæ ſeruãdo ſeruari poſſunt, quòd ſola tutoris authoritate in dotem dari poſsint.fo.17.nu.31.
Bonorum annotationis loco in pœnam cõtumaciæ, quid hodie ſurrogetur, oſtenditur fo.5.num.11.
Bonis cedere, an, & quando debitor poſsit. fo.12.aliàs.11.

C.

CArcer, quòd non ſolùm ad cuſtodiam, ſed ad pœnã ſit inuentus multis Regni legibus oſtenditur.fo.10.nu.1.

Ceſsio

Ceſsio debiti, an, & in quo caſu fieri poſsit à patre filio exiſtēti in ſtudio. fo.11.n.2.
Citatio quæ requiratur quando proceditur contra abſentem ad condemnationem. fo.4.nu.2.
Citatio quæ requiratur quando proceditur ad miſsionem in poſſeſsionem. Et an ſufficit quòd fiat ad domum, vel an perſonalis citatio requiratur. fo.11.nu.3.
Citationes quot requirantur aduerſus abſentem exiſtentem in prouincia. Et quid ſi ſit extra regnum. fo.4.nu.4.
Clericus quo caſu coram iudice ſeculari cōueniri poſsit. fo.14.nu.39.
Clericus hæres laici coram quo iudice conuenitur. fo.14.nu.40.
Clericus ſi inſtituatur hæres poſt litem cū laico inchoatam, an ſtatim cum clerico hærede coram ſuo iudice ſit lis inchoanda. fo.14.nu.41.
Cognati vſq; ad quem gradum pro conſanguineo in iudicio admittantur. fol. 11. nume.10.
Coitus dānabilis quis dicatur. fol.11. nu.20.
Coitus inter coniugatum & ſolutam an ſit damnabilis. Et quis filius dicatur ex damnabili coitu procreatus. fo.11.nu.21.
Coitus inter ſacerdotem & ſolutam, ꝙ ſit damnabilis. fo.11.nu.22.
Cōmodans rem alicui, ſi furata ſit res, quid agere debeat, oſtenditur. fo.11.nu.9.
Commodatarius an, & quando de culpa teneatur, & quando nō. fo.12.nu.20.
Cōmodatarij duo ſi ambo ſint in culpa vel dolo vt res commodata perdatur, ad quid teneantur. fo.12.nu.21.
Compenſatio in depoſito de expenſis facta in ipſo depoſito, an admittatur. fol. 11. nume.6.
Compenſatio an admittatur in alio contractu præter depoſitum, ſi de facili liquidari poſsit. fo. 11.nu.7.
Compenſatio liquidanda intra decem dies, ꝙ admittatur, oſtenditur. fo.11.nu.8.
Conatus, licèt non ſequatur effectus, quando puniatur. fo.13.nu.32.
Concluſio in cauſa, an, & quando ſit neceſſaria. fo.11.nu.5.
Concubina quæ dicatur, oſtenditur. fol.21. nume.11.
Concubinam alterius ſiquis carnaliter cognoſcat, an puniatur. fo. 11.nu.4.
Condemnatus ad mortem, an ſeruus efficiatur. fo.11.nu.12.
Condemnatus ad mortem, an, & de quibus bonis teſtari poſsit, & de quibus non. fol. 11.nu.13.
Condemnati ad mortem teſtamentum, ꝙ de bonis confiſcatis non valeat. fo.11.n.14.
Condemnatus de hæreſi an teſtari poſsit. fo.11.nu.15.
Condemnari an poſsit teſtis, contra quem eſt probatum in modum exceptionis, ſi delictum, quod obijcitur, non tangat delictum principale, de quo agitur. Et plura ibi de lenocinio aduerſus maritum adducuntur. fo.12.nu.16.
Condemnatis ad ſoluendum, quot dies dentur poſtquam ſententia tranſiuit in rem iudicatam. fo.12.nu.17.
Condemnatus per ſententiam ad aliquam quantitatem præſtandam, ſi creditori datur pignus, quot dies dentur ad luendum pignus. fo.12.nu.18.
Condemnatus ex confeſsione perſeuerata in tormentis facta, ſi conſtat de innocentia rei, an iudex eum liberare poſsit, aut quid facere debeat, oſtenditur. fol. 13. nume.28.
Conditio impoſsibilis affirmatiuè cōcepta, an vitiet ſtipulationem. fo.12.nu.19.
Confeſsio debiti ſine expreſsione cauſæ an ſit nulla. fo.5.nu.24.
Confeſsio in tormentis facta quando confitens ratificari teneatur. Et quomodo huiuſmodi ratificatio ad arbitrium iudicis fieri non debeat. fo.12.nu.22.
Confeſsio an ſit probatio. fo.12.nu.23.
Cōfeſsio extraiudicialis, an, & quando probet. fo.12.nu.24.
Confeſsio iudicialis ad hoc vt præiudicet, quæ requirantur, recēſentur fo.12.nu.25.
Confeſsio procuratoris, an præiudicet domino. fo.12.nu.26.

Confeſsio

96.

Confeſsio facta in tormẽtis, etiam ſi ſit per ſeueràta, vtrum ex iuſta cauſa retractari poſsit. Et quid ſi tortus perſeuerãs in ſua confeſsione, poſtea dicat erraſſe, an ſit audiendus. fo. 12. nu. 26.

Cõfinia (quæ vulgò Mojones dicũtur) amouens, qua pœna puniatur. fo. 13. nu. 29.

Conſanguinei vſque ad quem gradum cõſanguineo ſuccedant, oſtenditur. fol. 13. nume. 30.

Conſtitutio quòd lex ciuilis dicatur. Et quę dicatur conſtitutio. fo. 2. nu. 12.

Conſuetudo, quòd in regno Hiſpaniæ niſi de conſenſu regis introduci non poſsit. fo. 1. num. 8.

Conſulens aliàs non facturo, an, & quando teneatur. fo. 13. nu. 33.

Conteſtare litem intra quod tẽpus reus debeat, oſtenditur. fo. 13. nu. 35.

Conteſtatio litis ſi non fiat intra tempus aſſignatum, an habeatur pro confeſſo. fo. 13. nu. 34.

Conteſtare litem intra quòd tempus reus debeat, oſtenditur. fo. 13. nu. 35.

Contractus quo caſu reſcindi poſsit, & quo non. fo. 13. nu. 36.

Contractus ſi fiat, & pro eius validitate detur arrha in pecunia, vtrum arrha illa pręſumatur in partem pretij data, an ſolùm pro arrha. fo. 13. nu. 37.

Contractus ad hoc vt dicatur in ſcriptis factus, quid ſufficiat. fo. 13. nu. 38.

Creditor occupans rem debitoris etiam hypothecatæ propria authoritate, qua pœna plectatur. fo. 14. nu. 42.

Creditores ſi conueniant ad dandam dilationem debitori qui non eſt ſoluendo, ſi per maiorem partem creditorum conceditur dilatio, vtrũ minor pro maiori parte ſtare debeat. fo. 14. nu. 43.

Creditores ſi conueniant ad faciendam remiſsionẽ aliquam de quota debiti, quòd remiſsio facta à maiori parte, etiam ipſo debitore viuo, valeat. fo. 14 nu. 44.

Crimen læſæ maieſtatis ſicut committitur contra Principem, ita etiam contra eius conſiliarios committatur. fol. 14. nu. 45.

Criminalis cauſa, quòd non dicatur illa, neque de mero imperio, in qua venit pœna pecuniaria imponenda fiſco applicanda. fo. 14. nu. 46.

Crimina, vt ſunt, robaria, furta, vel alia, ſi cõmittãtur in diſtrictu alicuius iuriſdictiõnis, iudex quid facere debeat, aut quis dãnum reſarcire teneatur. fo. 14. nu. 47.

Cuſtos carceris ſi cum carcerato aufugiat, quam pœnam pati debeat. Et an eadem pœna ſit afficiendus cuſtos carceris, qua carceratus, ſi eius negligentia aufugiat. fo. 23. num. 52.

D.

Damnatus ex cõtractu, ex quo grauatur infamia, an repellatur ab accuſando. fo. 7. nu. 36.

Damnatus in metallum, vel deportatus, an poſsit extraneum accuſare. Et quid dicendum de condemnato ad mortem. fol. 7. nume. 37.

Debitor, an pro debito pecuniario creditori ſeruire compellatur. fo. 15. nu. 1.

Debitor vtrum creditori tradi poſsit, vt illi ſeruiat? fo. 15. nu. 3.

Debitori ſi per creditorem deferatur iuramentum in litem deciſorium, & iurauerit negando debitum, an per hoc liberetur à debito. fo. 15. nu. 4.

Delegari quæ cauſæ poſsint, & quæ nõ, oſtẽditur. Et an iudices ordinarij, locum tenẽtes ponere poſsint. Et eſto quòd poſsint, de quibus cauſis liceat eis cognoſcere. Et an Correctores locum tenentes ponere poſsint. fo. 15. nu. 5.

Delegatus, an, & quando ſubdelegare poſſint. fo 15. nu. 5.

Deponens ſeruum latronem, qui depoſitario aliqua ſubtraxit, an & quando teneatur de damno, & quo caſu deponens liberetur, oſtenditur. fo. 16. nu. 9.

Depoſitarius, an rem apud ſe depoſitã pro expenſis in ea re factis, donec ſit ei ſatisfactum, retinere poſsit. fo. 15. nu. 6.

Depoſitarius an teneatur de re apud eum depoſita,

poſita, ſi apud eũ res perit, vel moriatur. fo. 16. nu. 7.
Depoſitarius qui recipit pecuniam pro cuſtodia, qua culpa teneatur, leuiſne, an leuiſsima. fo. 16. nu. 8.
Dies termini, an computentur in termino. fo. 16. nu. 10.
Dieta quòd à fine diœceſis computetur. fo. 16. nume. 11.
Doctores, & Licentiati in vniuerſitatibus Salamantina, Valliſoletana, Compluteñ ſi, vel Bononiẽſi graduati, quòd gaudeãt nobilitate. fo. 16. nu. 12.
Dominus per quod titulum & bonam fidẽ quo ad poſſeſsionem præſumatur acquiſiuiſſe. fo. 16. nu. 13.
Donari quæ poſsint filio inceſtuoſo, & vſq; ad quam quantitatem. fo. 17. nu. 28.
Donatio omnium bonorum ſtantibus aſcẽdentibus & deſcendentibus an fieri poſſit. Et qualiter fieri poſsit oſtenditur. fol. 16. num. 14.
Donatio, quæ fit filiæ pro ea maritanda, ſi ſit inofficioſa, quòd etiam durante matrimonio reuocari poſsit. fo. 16. nu. 15.
Donatio facta filio emancipato, an imputetur in legitimã. fo. 16. nu. 16.
Donatio facta filio exiſtenti ſub patria poteſtate, ſi ſequatur rei donatę traditio, an reuocari poſsit. fo. 16. nu. 17.
Donatio per matrem facta filio, cũ illa non habeat in poteſtatem filium, an reuocari poſsit. fo. 16. nu. 18.
Donatio facta filio pro militia, vel ſtudio, an ſit conferenda. fo. 16. nu. 19.
Donatio per patrem re & conſilio inofficioſa, quòd indiſtinctè vſq; ad legitimã reuocari poſsit. fo. 16. nu. 20.
Donatio facta per patrem filio naturali, ſi ſint filij legitimi, quòd tantùm vſque ad quintum valeat. fo. 17. nu. 21.
Donatio, quæ fit extraneis, ſi ſuperueniant filij quando reuocetur. fo. 17. nu. 22.
Donatio, quæ fit filio ſpurio legitimato per patrem, an, & in quibus per ſuperuenientiam filiorum reuocetur. fo. 17. nu. 23.
Donatio facta ſponſæ poſt matrimonium de pręſenti, ſi diſſoluatur matrimonium, an valeat. Et quid ſi nõ fuerit traducta ad domum, & maritus dederit oſculum. Et quid ſi carnalis copula fuerit ſubſecuta, & arrhæ interuenerunt. fo. 17. nu. 24.
Donatio facta ſponſæ de futuro, an habeat locum in ſponſa de præſenti, ſi ſint pretioſa, verum videlicet cenſeatur donatio durãte matrimonio facta, nec ne, ad hoc quòd ſint mariti, vel vxoris. fo. 17. nu. 25.
Donatio ſi fiat inter virum & vxorẽ, quòd donata ſtatim ſint vxoris, oſtenditur. fo. 17. nu. 26.
Donatio omnium bonorum præſentium, an valeat. fo. 17. nu. 27.
Donatio filio ſpurio contra diſpoſitionem legis facta poſt hæredem ſcriptũ cui pertineat. fo. 21. nu. 25.
Donari quæ poſsint filio inceſtuoſo, & vſq; ad quam quantitatem. fo. 17. nu. 28.
Dos, quo caſu conſtante matrimonio non repetatur ab vxore, ſi vir eius vergat ad inopiam. fo. 6. nu. 32.
Dos quo caſu durante matrimonio à viro repeti poſsit. fo. 17. nu. 29.
Dos quòd à marito repeti non poſsit, ſi ille cautionem præſtiterit, nec ſuper eo conuenKri, oſtenditur. fo. 17. nu. 30.
Dos inofficioſa, an à viro durante matrimonio repeti poſsit. fo. 17. nu. 33.
Dos vel donatio facta cõtrahenti matrimonium contra prohibitionem legis, altero coniugum ignorante, quòd marito ignoranti, & non fiſco applicari debeat. fo. 17. nume. 34.
Dotare quòd non teneatur auus paternus neptem, ſi illa habeãt vnde ſe dotare poſſit. fo. 17. nu. 31.
Duces, Marchiones &c. perpetui ab eſſi iti, an in ſuo diſtrictu ita principes cenſeantur, vt omnia poſsint in ſuos ſubditos, quę poteſt Imperator in orbe. Et quæ facere non poſſunt, ibi oſtenditur. fo. 18. nu. 35.

E

ECcleſia enormiſsimè læſa intra quod tẽpus remedium l. 2. de reſcind. vẽd. intentare

tentare poſsit.fo.30.nu.9.
Edificare, vel reficere caſtra, fortalitia, vel caſtella; quòd ſine Principis licentia non liceat.fo.18.nu.1.
Emens rem locatam, an, & quando locationi ſtare teneatur.fo.18.nu.2.
Emptor ad hoc, quòd venditor de euictione teneatur, quid requiratur.fo.18.nu.3.
Emphyteota priuati; ſi ceſſauit à ſolutione, intra quòd tempus moram purgare poſsit.fo.18.nu.4.
Emphyteota eccleſiæ, intra quod tempus moram purgare debeat.fo.18.nu.5.
Emphyteota ſi domus emphyteotecaria cõcremetur, quòd ad penſionem non teneatur.fo.18.nu.6.
Emphyteota ad quid teneatur, ſi res emphyteotica non in totum pereat, ſed quid minimum remaneat.fo.18.nu.7.
Exceptio declinatoria iudicij, ſeu fori, intra quod tempus proponi debeat.fo.18.nu.8.
Exceptio rei iudicatæ; quòd obſtet agenti ex cauſa noua ſuperuenienti poſt petitionem generalem alicuius rei.fo.19.nu.12.
Exceptiones peremptoriæ ac dilatoriæ intra quod tempus proponantur.fo.18.nu.9.
Exceptiones ſi proponãtur cõtra actorem quòd ſit ſeruus, vel quòd non ſit filius in petitione hæreditatis, &c. quòd ex hoc non impediatur litis ingreſſus, quin pars teneatur reſpondere, & litem cõteſtari.fo.18.num.10.
Exceptiones & obiecta contra teſtes; quòd iuramento ſint firmandæ; oſtenditur. fo.18.num.11.
FAlſi pœna quæ ſit, oſtenditur.fo.19.nu.13.
Falſi ſi quis monetam, an perdat omnia bona.fo.19.nu.14.
Falſo ſe ſupponens partui alterius, qualiter puniatur.fo.20.nu.4.
Falſum vt deponant teſtes ſi quis inſtruere tentet, ſi non dixerint falſum, qua pœna puniatur: Et quid ſi falſarius ſit homo liber.&c.fo.19.num.
Famoſum carmen ſeu libellum ſi quis in alicuius iniuriam faciat, & ſi vera probet eſſe in carmine contenta; quòd puniri debeat.fo.20.nu.5.
Feudum qui concedere poſsint, oſtenditur fo.20.nu.6.
Feudum & ſi ſimpliciter concedatur, quòd non tranſcendat nepotes.fo.20.nu.7.
Feudum vt perdatur, quid requiratur, oſtenditur.fo.20.nu.8.
Feudum an amittat vaſallus, ſi fratrẽ domini occidat, etiam proditoriè.fo.20.nu.9.
Fideiuſſor an obligetur ſine ſtipulatione. fo.
Fideiuſſor, qui ſe in plus obligauit quã principalis, ad quid teneatur.fo.20.nu.13.
Fideiuſſor ſi in plus ſe obligauit quàm principalis, an in aliquo teneatur.fo.19.nu.10.
Fideiuſſor ſi diu ſteterit in obligatione fideiuſsionis, quòd poſt annum petere poſsit, vt à fideiuſsione liberetur.fo.20.nu.11.
Fideiuſſor pro minori quatuordecim annorum an obligetur.fo.20.nu.12.
Fideiuſſores plures inſolidum, quòd beneficio diuiſionis vti non poſsint. Et quid ſi ſimpliciter ſint obligati.fo.20.nu.13.
Fideiuſſores ſi ſint plures dati inſolidum, & vnus ſoluerit totum debitum, quòd in cõtinenti vt ſibi actiones cedantur contra alios confideiuſſores petere debeat; aliàs quòd alios confideiuſſores conuenire nõ poſsit.fo.20.nu.15.
Fideiuſſoribus pluribus an beneficium diuiſionis & epiſtolæ diui Adriani concedatur.fo.20.nu.14.
Filius naturalis quis dicatur.fo.20.nu.16.
Filius naturalis, quòd in bonis matris ab inteſtato & teſtamento ſit legitimus hæres, & excludat aſcendẽtes, in bonis verò patris ſolùm ex teſtamento.fo.20.nu.17.
Filij naturales ſi ſint alij legitimi, quòd non ſuccedãt. Et quòd etiam ſi mater ſit illuſtris, filij naturales ſuccedant, non ſtantibus legitimis, oſtenditur.fo.21.nu.9.
Filijs naturis ex damnato coitu quid tam per matrem quàm per patrẽ relinqui poſsit, oſtenditur. Et qui ſit coitus damnabilis.

bilis.fo.21.num.18.
Filius quòd per contractum matrimonij à patria poteſtate liberetur.fo.21.nu.27.
Filia cùm per contractum matrimonij liberetur à patria poteſtate, quòd ipſi, & non patri actio dotis ſoluto matrimonio cõpetat, nec pater vſumfructũ habebit. fo. 21.num.28.
Filia maritata quòd de ſua dote teſtari poſſit.fo.21.num.31.
Filius cùm per contractũ matrimonij à patria poteſtate ſit ſolutus, quòd ſocer iniuriam nurui factam accuſare non poſſit. fo.21.nu.32.
Filiusfamiliàs quòd liberè teſtari poſſit, oſtenditur.fo.22.nu.34.
Filiusfamiliàs an ſine conſenſu patris donare poſſit in donatione cauſa mortis. fo. 22.num.36.
Filiafamilias cùm ſit per matrimonium liberata à patria poteſtate, quòd de dote teſtari poſſit.fo.22.nu.35.
Filio inteſtato quòd pater & mater æqualiter ſuccedant.fo.22.nu.37.
Filius ſecũdò genitus, an in ſucceſsione maioratus nepotem filium primogeniti excludat.fo.22.num.39.
Filius ſi pater ingrediatur monaſterium, an ſtatim legitimam cõſequi poſſit, vel vtrũ eius mortem expectare debeat. fo. 22. nume. 40.
Filius legitimatus per reſcriptum Principis, an, & quando ſuccedat cum fratribus legitimis.fo.22.nu.41.
Filius adoptiuus an ab inteſtato patrem patris adoptantis excludat.fo.22.nu.43.
Filius adoptiuus quòd ab inteſtato cum alijs filijs legitimis in aliquo ſuccedat. fo. 22. nume. 44.
Filij nati antequam pater committat crimẽ læſæ maieſtatis, an infames, & inſucceſsibiles efficiantur.fo.22.nu.45.
Filius quod libròs ſibi cauſa ſtudij à patre donatos, ſiue ſtudium compleuerit, ſiue nõ conferre teneatur.fo.22.nu.46.
Filia, an omnia bona ſibi à patre in dotẽ data conferre teneatur. Et plura ibi de dote inofficioſa.&c.fo.22.nu.47.
Fiſcus an excluſis agnatis, & cognatis, & matre, in bonis hæretici ſuccedat, & quid in hoc obſeruetur.fo.23.nu.49.
Frater quòd cum matre ad ſucceſsionem fratris ab inteſtato, nec ex teſtamento non admittatur.fo.23.nu.53.
Frater, ſi alius non ſit qui accuſet, quòd de morte domini ſui fratrem accuſare poſſit.fo.24.nu.59.
Fratris in tutela an frater cum matre cõcurrat.fo.23.nu.54.
Fratres quòd ſtantibus aſcendentibus à ſucceſsione repellantur.fo.23.nu.56.
Fratres an ſint in ſecundo gradu conſanguinitatis.fo.23.nu.58.
Fratrum filij an ſuccedant patruo in ſtirpẽ, an verò in capita.fo.23.nu.57.
Fructus tam bonorum mariti quàm vxoris quòd ſint communes fo.24.nu.60.
Fructus cùm ſint communes, quòd lucra inter maritum & vxorem communicentur.fo.24.nu.61.
Fructus dotis per ſponſum ſuſcepti, quòd dotem non augeant, ſi ſponſus onera matrimonij ſuſtinuit.fo.24.nu.62.
Fructus arboris in alieno fundo pendentis, per quot dies colligere permittatur. fo. 24.num.63.
Fructus rei pignoratæ, an recipiens rem in pignus teneatur computare in ſortem nõ ſolùm quos percepit, ſed etiam quos percipere potuit.fo.24.nu.64.
Fugiens ad eccleſiam pro debito, an ab eccleſia extrahi debeat.fo.23.nu.50.
Fugiens à carcere cum fractione carceris, qua pœna puniatur.fo.23.nu.51.
Fundus datus filiæ ſpuriæ pro dote vel alimentis, quòd poſt eius mortem non ſolùm quo ad fructum, ſed etiam quò ad proprietatem ad filium ſpurium trãſeat. fo.22.num.38.
Fur quòd non niſi vna pœna puniri poſſit, oſtenditur.fo.24.nu.69.
Furtum, quòd in loco in quo inuenitur, puniri debeat.fo.24.nu.65.
Furtum manifeſtum, quòd eadem pœna, qua

quã nõ manifeſtũ puniatur.fol.24.n.66.
Furtum primum qualiter puniatur.fol.24. nume.67.
Furti actio cui competat.fo.24.nu.68.
Furti actio quòd ei competat, qui ad ſuum proprium cõmodũ repetit.fo.24.nu.70.
Furti actio quòd non competat colono partiario ante diuiſionem fructus, ſed domino, oſtenditur.fo.24.nu.72.

G.

Gabella, quòd in loco, vbi res eſt tempore celebrati contractus ſolui debeat. fo.24.nu.1.
Gabellam quòd vẽditor & non emptor ſoluere debeat.fo.24.nu.2.
Gabellarum à ſolutionibus an officiales ſint immunes.fo.25.nu.3.

H.

Habitus pro confeſſo an ſicut delictum, ita etiam qualitates delictum aggrauantes fateri videatur.fo.4.nu.9.
Habitus pro confeſſo eò ꝙ non comparuerit in termino, ſi ſe ſponte præſentet, ꝙ purget moram, & audiatur.fo.5.nu.12.
Hæres mariti, an ipſo mortuo, eius vxorem de adulterio accuſare poſsit.fo.25.nu.1.
Hæres, ſeu ſucceſſor maioratus, quòd morte prædeceſſoris ſine apprehenſione intrat poſſeſsionem.fo.25.nu.7.
Hæredis inſtitutio & legata, quòd in alterius voluntatem conferri poſsit, dummodo teſtator nominet quem vult eſſe hæredem.fo.25.nu.2.
Hæredis inſtitutio quòd non requiratur, vt teſtamentũ & legata valeant.fo.25.n.9.
Hæredi ſuo quãtum tempus detur ad agnoſcendam hæreditatem.fo.25.nu.3.
Hæreditatem paternam ſi filius dum eſt maior vigintiquinq; annorum repudiet, an, & quando illam repudiationem reuocare poſsit.fo.25.nu.5.
Hæreditatem ſi quis conſtitutus in vigeſimoquinto anno repudiet, quòd ſolũ triẽnium ad eam recuperandam ei concedatur.fo.25.nu.6.
Hæreditate non adita, an legata & fideicõmiſſa debeantur.fo.25.nu.8.
Hæreticorum bona an applicentur fiſco, excluſis filijs.fo.25.nu.10.
Homicidium culpoſum qualiter puniatur. fo.26.nu.13.
Homo liber, an pro cauſa priuata obſes dari poſsit.fo.15.nu.2.
Hypothecaria actio ꝙ non duret niſi triginta annos.fo.25.nu.11.
Hypotheca in quibus rebus locum habeat. fo.26.nume.12.

I.

Immunitate eccleſiaſtica ꝙ gaudeant Iudæi & infideles ad eccleſiam confugiẽtes.fo.27.nu.10.
Impubes an faciat indicium ad torturã.fo. 27.nu.11.
Inceſtus ꝙ committatur cum affini.fo.27. nume.9.
Iniurians aliquem verbaliter, an, & quando actione iniuriarum teneatur.fo.26.nu.5.
Iniuriarum actione damnatus infamiam incurrit.fo.27.nu.6.
Iniuriarum actio ꝙ non ſit perpetua, ſed annalis.fo.27.nu.7.
Iniuriarum actio, ꝙ limitatam pœnam habeat.fo.27.nu.8.
Inquilinus an poſsit excipere de pacto inito cũ emptore rei locatæ inter eum & venditorem.fo.6.nu.28.
Inquilinus per quantum tempus debeat remanere in re locata poſt finitam conductionem ad hoc vt videatur conduxiſſe, oſtenditur.fo.27.nu.12.
Inquiſitio generalis quòd ſine mandato regis non procedat.fo.27.nu.13.
Inſtrumentum ſi negetur à notario confectum eſſe, qualiter probari debeat eſſe verum, oſtenditur. Et quando quis dicatur haberi pro notario publico.fo.27.nu.15.
Inſtrumẽtum debiti ſi inueniatur penes debitorẽ, an & quando probet debiti remiſſionem, vel ſolutionem.fo.27.nu.17.
Inſtrumentũ ad hoc vt valeat, quot teſtes requirantur, oſtenditur.fo.28.nu.19.
Inſtrumentum an habeat executionem paratam.fo.28.nu.20.
Inſtrũmẽtum ad hoc quòd habeat executionem

nem paratam, & dicatur guarentigium, quid requiratur.fo.28.nu.21.
Inſtrumenti ad reprobationem quot teſtes ſufficiant.&c.fo.28.nu.18.
Inſtrumēto, ac notario quòd plus credatur, quàm teſtibus, cùm notarius eſt viuus, & bonæ famæ.fo.27.nu.16.
Inſtrumenta, qualiter in cauſa per actorem & reum produci debeant.fo.28.nu.22.
Iudex poſt depoſitum officiū, quòd ſolùm per triginta dies in prouincia, in qua gubernauit, reſidere teneatur.fo.26.nu.1.
Iudex neque temporalis, neque perpetuus, quòd à ſubditis quidquam emere nō poſſit.fo.26.nu.2.
Iudex ordinarius, quòd nec arbiter, nec arbitrator eſſe poſſit.fo.26.nu.3.
Iudex quòd procedere nō debeat, niſi priùs conſtito de communione.fo.16.nu.4.
Iudex ad hoc quòd teneatur de neglectu, quid requiratur.fo.29.nu.32.
Iudex quòd eadem die condemnationem expenſarum vel fructuum moderare, vel alterare poſſit.fo.29.nu.33.
Iudex, an adulterium ſine conſenſu mariti punire, ſeu accuſare poſſit.fo.29.nu.34.
Iudex ſi poſt officium completum ſtetit per annum vnum ſine eo, quòd aliquid ei petatur, quòd illo exacto non poſſit ſyndicari, oſtenditur.fo.29.nu.35.
Iudex quibus in cauſis receptionem teſtiū, ſeu depoſitiones alijs committere non debeat.fo.29.nu.36.
Iudex ſyndicatus de quibus criminibus contra iudicem cognoſcere poſſit. Et in quibus caſibus cauſa ſit ad Regem remittenda.fo.29.nu.37.
Iudex cauſarum ciuilium nō habens cognitionem criminis, quòd teſtē coram ſe falſum deponētē ad iudicē cauſarū criminaliū puniendū remittere debeat.fo.29.n.39
Iudicis in abſolutione aut condemnatione abſentis diligentia cōmendatur.fo.4.n.8.
Iudices artificum an habeant iuriſdictionē. &c. Et quod iudicium reuocetur, oſtenditur.fo.29.nu.38.
Iudices, & officiales regni, an eſculētum & poculentū recipere poſſint.fo.29.nu.41.
Iuramentū quòd in contractibus, in quibus eſt neceſſarium ad eorum validationem, apponi poſſit.fo.28.nu.23.
Iuramentum in accuſatione quòd ſit neceſſarium.fo.28.nu.25.
Iuramentum calumniæ quòd releuet à calumnia præſumpta, non autem à temeritate.fo.28.nu.26.
Iuramentum delatum ab vno ex correis, ꝙ alijs noceat.fo.28.nu.27.
Iuramentum delatum in actione populari in defectū probationis, an, & qn̄ alijs de populo præiudicet.fo.28.nu.28.
Iurare ſuper altare, nec ſupra ſepulchrū ſancti alicuius.&c. ꝙ nō liceat.fo.28.nu.24.
Iure canonico deficiēte, ꝙ ad ius regiū, & nō ad Romanū ſit recurrendū.fo.2.nu.14.
Iure regni deficiēte, ꝙ ad ſtatuta canonica, nō aūt ad ius cōe ſit recurrēdū.fo.3.n.15.
Iuriſdictio, an & quando cōceſſo territorio cenſeatur conceſſa.fo.28.nu.29.
Iuriſdictio delegata, quòd per litis conteſtationē perpetuetur. Et quid requiratur ad perpetuandā iudicis delegati iuriſdictionem, oſtenditur.fo.28.nu.30.
Iuriſdictio iudicis delegati, an prorogetur ex litis conteſtatione, vt poſſit illam cauſam delegare.fo.29.nu.31.
Ius accreſcēdi quòd iuri ſubſtitutionis ſit potentius, oſtenditur.fo.29.nu.40.
Ius cōmune, quòd in hoc regno ſit ius regiū oſtenditur.fo.2.nu.10.
Ius ciuile quod dicatur.fo.2.nu.11.

L.

Latro nocturnus ſi ſe defendat cū armis, quòd occidi poſſit, diurnus verò nō, ſi ſine periculo deprehēdi poteſt.fo.30.nu.1.
Legatarius ſi hæreditate iacente apprehendat poſſeſſionē rei legatæ propria authoritate, quòd perdat legatū.fo.30.nu.2.
Legatum ſiue per verbū generale, ſiue vniuerſale concipiatur, quòd tollatur electio hæredi.fo.30.nu.3.
Legatum ſiue fiat per quotam bonorū, ſiue per ſignum vniuerſale, quòd intelligatur ære alieno deducto.fo.30.nu.4.

Legis 2. de reſcind. vēditioe. remediū quòd in re perempta nec emptori nec vēditori competat. fo. 30. num. 8.

Leges. C. Ne liceat potentioribus. & ſi locū habeant tam in actore quàm in reo, quòd tamē de iure regni in actore ſolùm locū habeant, manifeſtum fit. fo. 8. nu. 56.

Legitima quòd ſint omnia bona, excepta tertia bonorum. fo. 30. nu. 5.

Legitima filiorum quæ ſit. fo. 3. nu. 6.

Legitima, an in quacunque parte bonorum patris debeatur. fo. 30. nu. 7.

Legitimatio filiorū ſpuriorū, quòd quo ad ſucceſsionem parentum, & non quo ad alia reuocetur. fo. 22. nu. 42.

Libellus incertus in certitudine, quæ nō cauſatur ex facto rei, quòd admittatur, dummodo certificetur ex actis fo. 30. nu. 10.

Libellus alternatiuus quòd valeat. fo. 3. n. 11.

Libellus ineptus quòd per iudicem reijci nō debeat. fo. 30. nu. 12.

Libellus an ſit neceſſarius in cauſa ſummaria, & an ſit dādus in ſcriptis, quod iudicis arbitrio relinquatur. fo. 30. nu. 13.

Lis quòd non dicatur cōteſtari, niſi dicatur, Nego, vel Confiteor, ſimpliciter. fo. 30. nume. 17.

Litis conteſtatio, quòd intra nouem dies ſit facienda. fo. 30. nu. 14.

Litis cōteſtatio quòd parte abſente fieri poſſit. fo. 30. nu. 16.

Litem cōteſtari quòd compellitur quis, vel ſaltim habetur pro confeſſo. fo. 30. nu. 18.

Lite non conteſtata, an & quando procedatur ad diffinitiuam. fo. 30. nu. 15.

Locans horreum, an illud cuſtodire teneatur. fo. 30. nu. 19.

Ludens ludo prohibito, & perdens, quòd ſolùm intra octo dies perditū repetere poſſit. fo. 31. num 20.

M.

MAndatum ad agendum & defendendū pro abſente quibus cōcedatur de iure regio, oſtenditur. fo. 31. nu. 1.

Maritus quòd ad ſuſtentanda onera matrimonij quoſcunque fructus indiſtinctè habeat, etiam rei vxoris, & quòd quæ ſuper ſunt ſint communes. fo. 31. nu. 2.

Maritus remittens vxorem deprehēſam in adulterio, an, & quando lenocinium cōmittat. fo. 31. nu. 3.

Maritus quòd quēcunq; etiam nobilē cū ſuâ vxore in fragranti delicto inuentum occidere poſſit. fo. 31. nu. 4.

Maritus quòd inſimul adulterum & adulteram accuſare poſſit. fo. 31. nu. 5.

Maritus quòd de adulterio accuſari poſſit, licèt pœna adulterij puniri non debeat. fo. 31. num. 6.

Mater, an in bonis filio quæſitis per lineam maternā patri præferatur. Et quid in auo materno fo. 23. nu. 55.

Mater ſi ſit tutrix filiorum ex teſtamento patris, quòd, ſecundas nuptias renuntiare teneatur. fo. 32. num. 7.

Mater tutrix ex teſtamēto, ſi ſecūdo nubat, quòd repellatur à tutela. fo. 32. nu. 8.

Mater ſi tranſeat ad ſecunda vota, quòd opus ſit legitimo, & non datiuo tutore. fo. 32. nume. 10.

Matris tutela quòd non vitiatur, etiam ſi per eam auxilij omnium legum renuntiatio non fiat. fo. 32. nu. 9.

Matrimonium prohibitum contrahens, ꝙ non omnia bona, ſed ſolùm medietatem bonorum amittat. fo. 32. nu. 11.

Matrimonio durante ſi quid maritus ſuo nomine emat, quòd ſit mariti & vxoris. fo. 32. nume. 12.

Melioratio tertij & quinti facta à patrē filio, quòd per hæredem ſolui non poſſit in æſtimationem, ſed res ipſa tradenda ſit. fo. 32. num. 13.

Metus, qui cadere poſſit in virū conſtātem, qualis eſſe dicatur, & quomodo iudicis arbitrio non relinquatur. fo. 32. nu. 14.

Minor decem & ſeptē annorū, ꝙ pœna ordinaria non puniatur. Et quid ſi decimūſeptimum excedat annum. fo. 32. nu. 15.

Minor vt poſſit eſſe legitimus teſtis in cauſa criminali, ꝙ ætas viginti quinque annorum requiratur. fo. 32. nu. 16.

Minor vt poſſit accuſare, quæ ætas requiratur, oſtenditur. fo. 32. nu. 17.

Minor, quòd in retractu bonorum maiorũ aduerſum temporis curſum non reſtituatur. fo. 32. nu. 18.
Minoris bona cùm conficitur inuentarium, an per tutorẽ ſint æſtimãda? fo. 44. n. 22.
Miſsio in poſſeſsionem ex contumacia rei non comparẽtis, quòd per ſolum iuramẽtum partis de iure ſuo, fieri non poſsit. fo. 32. num. 19.
Miſſus in poſſeſsionẽ ex cõtumacia rei poſt litem cõteſtatam, ſi reus intra annũ cõparet, ꝙ reuocet poſſeſſionem. fo. 32. nu. 20.
Miſſus in poſſeſsionẽ ex primo decreto, ꝙ non faciat fructus ſuos. fo. 32. nu. 21.
Modus appoſitus in donatione in fauorem tertij, cuius contẽplatione eſt appoſitus, an reuocari poſsit. fo. 6. nu. 26.
Mora, quòd non ſolùm ante litem conteſtatam purgetur, ſed etiam ab intereſſe liberet. fo. 32. nu. 22.
Moræ purgatio, etiam ſi ius eſt factum deterius, quòd ad arbitriũ iudicis admittatur, licèt ius actori remaneat, vt poſsit petere principale. fo. 32. nu. 23.
Mortuus de quibus criminibus accuſari poſſit, oſtenditur. fo. 33. nu. 24.
Mulier, an, & quando procuratrix eſſe poſſit? fo. 45. num. 15.
Mulier, aut minor, ſi commiſerint delictũ, in quo caſu ſi fuerint contumaces non reſtituantur. fol. 4. nu. 7.
Mulier quòd abſq; aliqua nota infamiæ ſtatim etiam intra annum luctus contrahere poſsit. fo. 33. nu. 25.
Mulier quòd lucra acquiſita durante matrimonio pleno iure ſint ſua, nec tenetur filijs primi matrimonij proprietatem reſeruare. fo. 33. nu. 26.
Mulier licèt pro debito incarcerari non poſſit, quòd tamen pro debito ex delicto deſcendenti detineri poſsit. fo. 33. nu. 27.
Mulier quòd pro debito pro adminiſtratione tutelæ proueniente incarcerari non poſsit. fo. 33. nu. 28.
Mulier an durante matrimonio dotem perdere poſsit. fo. 33. nu. 30.
Mulieres, an, & in quibus caſibus ſint idonei teſtes. fo. 33. nu. 29.
Mutus & ſurdus, an & quando poſsint ſtipulari. fo. 5. nu. 19.
Mutuum factum ſcholari, an à patre repeti poſsit. fo. 33. nu. 31.

N.

NAtus naturaliter quis dicatur. fo. 3. nu. 4.
Nepos ex filio clerici, quòd ab auo inſtitui non poſsit. fo. 21. nu. 23.
Nepos filij inceſtuoſi an, & quando ab auo inſtitui poſsit. fo. 21. nu. 24.
Nepos quòd aui originem non retineat, & quare? fo. 21. nu. 33.
Nepote defuncto, quòd pater tam in vſufructu quàm in proprietate bonorum filij ſuccedat. fo. 12. nu. 29.
Nobilis quòd non poſsit torqueri. fo. 33. n. 2.
Nobilis occidens aliquem, quòd pœnã mortis patiatur. fo. 33. nu. 4.
Nobiles quòd pro debito non incarcerentur. fo. 33. num. 3.
Notarius quòd totum tenorem in ſcriptura inſerere teneatur in pręſentia partium, nec poſsit poſtea quicquã addere vel mutare, oſtenditur. fo. 35. nu. 5.
Notarius ſi cõcipiat inſtrumentũ ſub verbis abbreuiatis, ꝙ nõ valeat inſtrumentũ, & notari' teneat parti ad intereſſe. fo. 34. n. 6.
Notariũ creare tã ad acta iudicialia q̃ extra iudicialia, cui conpetat. fo. 34. nu. 7.
Notariatus officiũ, quòd per clericum beneficiariũ in minoribus ordinibus conſtitutum exerceri non poſsit. fo. 34. nu. 8.
Nouatio obligationis, an, & quando fieri poſsit. fo. 34. nu. 9.
Nouũ opus vt fieri poſsit, quòd ſufficiat conſenſus concilij ciuitatis, vel loci, vbi ædificatur fo. 34. num. 10.
Nouum opus, quòd per ſeruos, amicos, vel filios ſine mãdato domini cum cautione de rato denunciari poſsit. fo. 34. nu 11.
Nouũ opus quòd minor cùm eſt in decimo quarto anno denũtiare poſsit. fo. 34. n. 12.
Nouũ opus ꝙ forẽſis, ſi ędificatur in via publica, denuntiare poſsit. fo. 34. nu 13.
Noum opus an ſocius nomine ſocij denuntiare poſsit. fo. 34. nu. 14.

Nouum opus vt fieri poſsit,quòd iudicis licentia requiratur.fo.34.nu.16.
Noui operis denũtiatio ad hoc ꝙ dño præiudicet,quid requiratur.fo.34.nu.15.
Nullitas ſententiæ,quòd vſque ad ſexaginta dies opponi poſsit.fo.34.nu.19.
Nundinę ſi concedantur alicui,quòd non ſolùm impetrans,ſed nec ciues,vbi nũdinæ ſunt conceſſæ ad eas venientes conueniře poſsint.fo.34.nu.18.
Nuntio regis dicenti citaſſe aliquem, quòd cum vno teſte credatur,& alteri à rege cũ duobus,aliàs minimè.fo.34.nu.17.
Nuptias inceſtas contrahens, qua pœna plectatur.fo.34.nu.20.

O.

OBligatio an ex ſtipulatione inducatur. Et q̃d de iure regio,oſtẽdit̃.fo.5.nu.17.
Obligatio quòd habeat executionem paratam oſtenditur.fo.35.nu.3.
Obligatio generalis omnium bonorũ, quæ bona cõprehẽdat,oſtẽditur.fo.35.nu.7.
Obligationis verba quando concipiũtur in perſonam procuratoris, & verba executionis in perſonã dñi, an quęrat̃ domino actio ſine ceſsiõe procuratoris.fo.5.n.21.
Obligatus ad aliquid tradendum de his, quę conſiſtunt in pondere,numero,& mẽſura,quòd quantũ ad pretium,tẽpus litis cõteſtatę cõſiderari debeat.fo.35.nu.4.
Obligatus ad factum,quòd nõ liberetur præſtando intereſſe,ſed ad factum præciſè teneatur.fo.35.nu.5.
Obligatus ad dandum fideiuſſorem, ſi nõ habet fideiuſſorem,quòd dãdo pignus ſatiſfaciat.fo.35.nu.6.
Occidens aliquem in rixa, quòd pœna mortis puniatur.fo.34.nu.1.
Occidens ſeipſum,ſi nõ habeat filios,ſua bona perdat.fo.35.nu.8.
Occidendi cauſa ſi quis ambulet cũ telo per inſidias,ad hoc vt puniatur morte, quòd requiritur vulneratio cũ ſanguinis effuſione.fo.34.num.2.

P.

PActum de ſucceſsione generali quòd valeat,ſecus de particulari,niſi de voluntate illius, de cuius ſucceſsione paciſcitur. fo.35.num.1.
Pactum initum cũ maiori parte creditorũ, quòd præiudicet minori.fo.35.nu.2.
Pactum ſi apponatur in venditione de retro vendendo ſine pœna ſi emẽs alienet, quòd venditor habeat actionem contra primum emptorem ad damna & intereſſe.fo.36.nu.3.
Pater & filius defuncti ſi concurrant, quòd filius in vſufructu ſuccedat, & non pater. fo.21.num.30.
Pater & mater ſi filius ab inteſtato moriatur,quòd inter eos, nulla habita differentia, bona ſint diuidenda oſtenditur. fo.36.nume.4.
Pauper quis dicatur ad hoc, vt accuſare nõ poſsit,palàm fit.fo.36.nu.5.
Percuſſus ſi percuſſorẽ perſequit̃,& illũ occidat,an pœna mortis puniatur.fo.36.n.12.
Periurus quòd non ſolùm Deum habeat vltorẽ, ſed in ſexcentos morabetinos puniatur.fo.36.num.11.
Permutatio ſi fiat ſolis verbis,vtrũ quilibet ex contrahentibus pœnitere, & à contractu diſcedere poſsit.fo.6.nu.27.
Pignus ſi ſit datũ ad certũ tẽpus,& ſi non luatur quòd poſsit vendi abſq; denũtiatione, quòd creditor etiam lapſo termino denũtiare teneatur.fo.36.num.13.
Pignus datum ſine certo die, ad hoc vt creditor illud vẽdere poſsit, quot tempus requiratur.fo.36.nu.15.
Pignus ſi ſit interpoſitum ſine præfinitione temporis,quòd debitor ſit ter interpellãdus,vt luat pignus, & quòd vnũ perẽptorium non ſufficiat.fo.36.nu.16.
Pignus ſi vendatur, & non inueniatur emptor,quòd iudex concedere poſsit,vt fiat proprium.fo.37.nu.18.
Pignoris venditi dominiũ ad hoc vt in emptorem tranſeat, quòd requiritur, vt pretium realiter ſoluatur.fo.37.nu.17.
Pignore vendito per creditorẽ,cui data eſt poteſtas vendendi ſine denuntiatione,ꝙ venditio nõ teneat,& ab emptore pignus recuperari poſsit.fo.36.nu.14.

Plures

Plures ſi abſq; propoſito interfecerũt aliquẽ, & ignoratur de homicida, quòd omnes te neantur.fo.38.nu.44.
Pœna ſi à pluribus ratione damni debeatur, quòd, vno ſoluente, alij liberentur.fo.36. nume.6.
Pœna conuentionalis quòd duplum non ex cedat.fo.36.nu.7.
Pœna appoſita in datione quãtitatis, quòd in fraudem vſurarum nõ cenſeatur appoſita, niſi inſolito fœnerari.fo.36.nu.8.
Pœnam pecuniariam ꝙ iudex propter pau- pertatem minuere poſsit.fo.36.nu.10.
Populi, quòd in regno Hiſpaniæ contra legẽ regni ſtatuere non poſsint.fo.1.nu.7.
Poſitionibus reſpõdere nolens intra terminũ, ꝙ habeatur pro confeſſo.fo.37.nu.19.
Poſſeſsio, quòd per annũ & diem perdatur, ſi ſciente poſſeſſore ab alio cũ bona fide & titulo poſsideatur.fo.37.nu.22.
Poſſeſsio, quòd per traditionẽ ſcripturæ trãſferatur.fo.37.nu.23.
Poſſeſsionem quòd non perdat dominus, ſi colonus proditoriè, vt alius acquirat, deſerit.fo.37.nu.21.
Poſſeſsione in amittẽda, ꝙ corpus & animus requiratur.fo.37.nu.20.
Poſſeſſor an hodie pręſumatur, quando poſſeſsio in odium poſſeſſoris antiqui allegatur.fo.37.nu.24.
Poſſeſſoria remedia an dentur pro iuribus merè perſonalibus.fo.37.nu.25.
Poſthumus ſi incontinenti moriatur, vt ſit hæres patris, quòd requiritur vt ſit baptizatus.fo.37.nu.26.
Præſcribi an poſsit ius collectandi & exigendi pedagia.fo.37.nu.27.
Præſcribi quòd non poſsit per nullum tẽpus merum & mixtum imperiũ, & ſumma poteſtas contra regem.fo.37.nu.28.
Præſcribi contra remedium.l.2.de reſcind. vend. quòd ſolùm per quatuor annos poſſit, oſtenditur.fo.37.nu.29.
Præſentari ad beneficium eccleſiaſticum ꝙ nõ poſsit in hoc regno alienigena, etiam ſi ſit idoneus.fo.38.nu.30.
Præſumptionem, quæ ex facto & animo aduerſarij oritur, quòd pars aduerſa allegare teneatur.fo.38.nu.31.
Præuaricationis pœna quæ ſit.fo.36.nu.9.
Princeps quòd indiſtinctè poſsit donare, & valet donatio fo.38.nu.32.
Princeps quòd ſimpliciter totam rem liberè donare poſsit.fo.38 nu.33.
Procurator datus poſt litem conteſtatam, ꝙ non poſsit ſubſtituere, oſtenditur.fo.38. nume.34.
Procuratorem quòd non poſsint prælati in cauſis ſui Capituli, ſine Capitulo inſtituere.fo.38.nu.35.
Prodigo ſi ſit datus curator, quid requiritur ad hoc, vt ei bonorum interdictio facta videatur.fo.38.nu.36.
Promiſsio ſi fiat ex cauſa oneroſa, quòd non fiat nouatio, ſi ſtipulator hoc eligat. &c. fo.38.nu.37.
Promiſsione alternatiua, interueniente ſtipulatione vnius rei, quòd valeat talis ſtipulatio.fo.38.nu.38.
Promittens decem ſine conditione, & ſine die, quòd non ſtatim poſsit conueniri, ſed eſt aſsignandus terminus ad arbitrium iudicis.fo.38.nu.39.
Promittens ſe facturum, ac curaturum, vt tertius aliquid adimpleat, etiã ſi adhibuit omnem diligentiam, ꝙ ad dãna & intereſſe teneatur.fo.38.nu.40.
Promittens ſub conditione aliquid ſe præſtaturũ certo die, quòd indiſtinctè ante diẽ non teneatur.fo.38.nu.41.
Promittens plures pręſtationes, ſi ponitur tẽpus in obligatione, quo tempore fieri debeat quęlibet præſtatio, oſtenditur.fo.38. nume.42.
Proximus pubertati vt quis dicatur, an, & quãdo iudicis arbitrio relinquatur. fo. 38. nume.43.

R.

RAtificatio an fieri poſsit in præiudicium tertij.fo.39.nu.1.
Recõuẽtio, an corã iudice delegato de cõſenſu partium electo fieri poſsit. fo.39.nu.2.
Recuſatio iudicis quòd nõ requirat iuramẽtum.fo.39.nu.4.

Recuſato iudice ordinario, quis illi tam in ciuilibus quàm criminalibus cauſis aſſocietur.fo.39.nu.5.

Reductio ad arbitrium boni viri, quòd intra decem dies peti debeat.fo.39.nu.3.

ges Hiſpaniæ, ꝙ potuerũt ea, quę erãt ſua, R& non imperij, recuperare.fo.1.nu.5.

Reges & Dñi Hiſpaniæ cũ ſine Imperatoris adiutorio, ſed ſuis expenſis, & proprio ſanguine terrã acquiſierũt, & ob id dñium & iuriſdictionem habuerũt abſq; imperij recognitione, quòd illis ſolis leges condere competat, oſtenditur.fo.1.nu.6.

Reges Hiſpaniæ, ꝙ in ſuo regno integrũ habeant dominium. Et in quibus caſibus leges Imperatoris in deciſionibus cauſarum hîc allegentur.fo.1.nu.9.

Regnum Romanorum vnde fuerit auctum. fo.1.nu.3.

Remedium.l.2.C.de reſciuden.vendi. quòd nec emptori nec venditori re perempta non competat.fo.45.nu.6.

Remediũ.l.2.C.de reſcind.vend. intra quod tempus intentari debeat tam ab eccleſia, fiſco vel minori, quàm ab alijs tam de iure ciuili, quàm regio.fo.45.nu.7.

Renuntiatio non numeratæ pecuniæ ad hoc quòd præiudicet, ſufficit quòd non ſit in alia charta.fo.39.nu.6.

Repeti quòd poſsit id, quod datum eſt iudici vt rectè pronuntiaret.fo.39.nu.7.

Replicatio quòd ſolùm duplicetur, oſtenditur.fo.39.nu.8.

Reus contumax ſi citetur, & non compareat, quid agendum.fo.4.nu.4.

Reus contumax vt poſsit condẽnari, & pronuntiari pro factore delicti, quę requirantur.fo.4.nu.5.

Reus licèt habeatur pro cõfeſſo, an ſe volens excuſare audiri debeat, oſtenditur.fo.5. nume.13.

Reus & actor quòd eodem tempore probare debeant.fo.39.nu.9.

Reus cõtumax cùm ſit, quòd ad receptionẽ teſtium, etiam lite non conteſtata, procedatur.fo.39.nu.10.

Reus, contra quem actor ſuam intentionem vult intentare, qui non poſsidet bona, ſi non ſatiſdet, quòd mitti debeat in carcerem, etiam ſi propter inopiam non pręſtiterit fideiuſſorem.fo.39.nu.11.

Reus, qui vult à domicilio abſentiã facere, vel eundo ad nundinas, vel ad aliũ locũ, ſi timeat ne ab actore impediatur, q d fiat de iure regio, oſtenditur.fo.39.nu.12.

Reus ſi cõueniatur ab aliquo cũ aliqua re ſubtracta, ſiue res ſit mobilis, vel ſe mouens, ad quem iudicem remitti debeat palã ſit. fo.39.num.13.

Reus extra domicilium, in quo loco conueniri debeat.fo.40.nu.14.

Reus ſi conuincatur ex ſua ſola confeſsione, ſiue det libellũ de debito, ſiue nõ, quòd in vtroq; caſu iudex eũ cõdẽnare debeat, vt intra decem dies ſoluat.fo.40.nu.15.

Reus bonæ fidei poſſeſſor rei, de qua contenditur in iudicio, & ſibi mandatur vt exhibeat, ſi habet iuſtã cauſam litigandi, ꝙ nõ teneatur exhibere, ſi autẽ nõ habuit iuſtã cauſam, quòd teneatur.fo.40.nu.16.

Rei duo debendi ſi obligẽtur in ſolidũ, ſi ambo ſint præſentes in loco, ꝙ vnus pro toto conueniri non poſsit.fo.40.nu.17.

Rex Hiſpaniæ ꝙ non recognoſcat ſuperiorẽ in temporalibus, oſtenditur.fo.1.nu.1.

Rex Hiſpaniæ, quòd ſit Imperator in ſuo regno.fo.1.nu.4.

Rex cùm in ſuo regno Imperator ſit, quod ſtatutum eſt per Regem, per Imperatorẽ ſtatutum eſſe dicitur.fo.2.nu.13.

S.

Salariũ integrũ, quòd ſolis hæredibus poteſtatis regij, vel officialis, ſi ante finitum tempus moriatur, debeatur.fo.40.nu.1.

Salarium aduocati qualiter ſolui debeat.fo. 40.nume.2.

Sentẽtia ꝙ nõ corruat, etiã ſi ordo iudicij in proceſſu non obſeruetur.fo.40.nu.3.

Sentẽtiam interlocutoriã quòd intra triduũ iudex reuocare poſsit, ſi ab eo non fuerit appellatum, quouſq; appellatio ad iudicẽ ad quem deueniat.fo.40.nu.4.

Sententia cõdẽnatoria in plus, quàm de iure erat, quòd tantùm valeat in eo, in quo iuri

eſt conformis.fo.46.nu.5.
Sentẽtiā arbitrorum ꝙ de iure regio habeat executionem paratam.fo.41.nu.6.
Sententia prolata ex falſis teſtibus, vel inſtrumento, quòd intra viginti annos peti poſſit vt reformetur.fo.41.nu.7.
Sententiæ executio ſi petatur in factum ſine iudicis officio, quod peti poſsit coram iudice ſuo ſine requiſitione iudicis proferẽtis.fo.41.nu.8.
Sentẽtia, in qua fuit error ex parte iudicis in calculo. vt ſi dicat, Condẽno Titiũ in centũ quod debet ex tali cauſa, & in quinquaginta ex tali, quæ ſunt ducẽta, ſi ſententia trãſiuit in rem iudicatã, ꝙ illa in quinquaginta retractari debeat.fo.41.nu.9.
Sepultura quòd pro debito ex inſtrumento paratam executionem habente non denegetur.fo.41.nu.10.
Seruus ſi ſit ſub ſeruitio domini, & dicit ſe eſſe liberũ, quòd dñs titulũ ſeruitutis probare & oſtendere teneatur.fo.41.nu.12.
Seruus, an efficiatur liber, ſi hæres inſtituatur tãtùm pro parte, an verò requiratur, quòd in ſolidum inſtituatur.fo.41.nu.13.
Sigillum in priuilegio Regis, quòd ſit de ſubſtantia.fo.41.nu.15.
Signari & bullari, ꝙ poſsit bigamus ex duabus vxoribus viuis.fo.41.nu.14.
Socius litis, quòd ſiue ante, ſiue poſt litem cõteſtatam admittatur.fo.41.nu.16.
Sodomię crimen committens, qua pœna plectatur, oſtenditur.fo.41.nu.17.
Soluens ſimpliciter, qui aſtrictus eſt pluribus debitis, an pro antiquiori ſoluere pręſumatur. Et quid dicendum de iure regio, oſtenditur.fo.41.nu.19.
Soluens poſt ſententiã ductus errore facti, ꝙ ſolutum non repetat.fo.41.nu.20.
Solutio ſi ſit facienda de vna re pro alia, an pręſtanda ſit melior quam habet debitor, quòd arbitrio iudicis ſit relinquendum. fo.41.nu.18.
Sportulæ quòd iudicibus nõ præſtẽtur. Et ꝙ iudices præter ſalarium taxatum nõ percipiant, Et quòd Correctores regale Aranzel non excedant, &c.fo.41.nu.11.
Statuta an poſsint condere populi carentes iuriſdictione cum ſuperioris authoritate? Et quid de iure regio, fo.41.nu.21.
Stipulatio an alteri per alterum acquiratur. fo.5.nu.18.
Stipulatio ſi fiat duobus alternatiuè, an, & quando valeat de iure regio? fo.5.nu.20.
Stipulatio ſine cauſa, an ſit inefficax. fo. 5. nume.25.
Stipulatio an obliget, ſi incontinenti non reſpondeat? fo.6.nu.29.
Stipulatio an valeat inter abſentes? fo.6.n.30
Stuprũ volũtariũ vtrũ tam in maſculũ quàm in fœminam puniatur.fo.42.nu.22.
Stuprum qualiter puniatur, oſtenditur.fol. 42.nume.23.
Subſcriptio partis in inſtrumento publico, ꝙ ſit neceſſaria, aliàs nõ valet.fo.42.nu.24.
Subſcriptio notarij in inſtrumento publico, quòd ſit neceſſaria.fo.42.nu.25.
Subſtitutio facta à milite per verbũ directũ, quòd matre exiſtente in medio poſt pupillarem ætatem obliquet.fo.42.nu.26.
Subſtitutio pupillaris, quòd poſthumi natiuitate euaneſcat, fo.42.nu.27.
Subſtitutio pupillaris vt valeat, quòd non requiritur, vt pater ſibi hæredem faciat. fo.42.nu.28.
Suorũ appellatione in materia delictorũ, ꝙ de iure regio cõprehendãtur trãſuerſales vſq; ad quartum gradum.fo.42.nu.29.

T.

TEſtamentum minùs ſolenne factum inter liberos, quòd de iure regio non valeat.fo.42.nu.1.
Teſtamentum ſine hæredis inſtitutione de iure regio valet. Et quòd valeant legata. Et quòd venientes ab inteſtato illa adimplere compellantur.fo.42.nu.2.
Teſtamentũ nuncupatiuũ ad hoc vt valeat, quòd teſtes tam de iure ciuili quàm regio requirantur, oſtenditur.fo.42.nu.3.
Teſtamentum ad hoc, vt valeat, requiritur quòd teſtes ſint vicini.fo.43.nu.4.
Teſtamentum ſolenne, an, & quando à teſtatore reuocari poſsit? fo.43.nu.5.
Teſtamentum primum ſi fiat, in quo ſit

clauſula

clauſula ſpecialis,quā teſtator nō vult derogare, niſi de ea fiat mentio ſpecialis, ꝙ requiritur,quòd in ſecundo dicatur, quòd verba illius teſtamenti nō inducant damnum iſto ſecundo.fo.43 nu.7.

Teſtamento ſi filius ſit ignorāter pręteritus, an in eo legata debeantur, oſtenditur.fol. 43.nume.6.

Teſtis contra quem eſt probatū crimen, etiā ſi non ſit condemnatus, quòd repellatur à teſtimonio.fo.43.nu.8.

Teſtis vnius ad hoc quòd ſit ſufficiens indicium ad torturam,quòd requiritur, vt reus ſit vilis,vel malæ famæ.fo.43.nu.14.

Teſtes ſuper eiſdem articulis,vel directò cōtrarijs in cauſa appellationis an recipi poſſint.fo.43.nu.9.

Teſtes deponētes de facto proprio ad hoc ꝙ probent,quid requiratur.fo.43.nu.10.

Teſtes quòd de iure regio admittātur etiam poſt renuntiationem in cauſa, quibuſdam ſeruatis.fo.43.nu.11.

Torquēs aliquē odio,vel pretio,ꝙ pœna talionis de iure regio puniatur.fo.44.n.16.

Torqueri vt poſſit quis,an requirat, ꝙ ſit infamatus de illo delicto,de quo eſt accuſatus, an verò ſufficiat, quòd infamia ſit ex alio delicto, quàm de illo, de quo accuſatur?fo.43.nu.15.

Tortus, cōtra quem eſt legitimè probatum, ſi durauerit in negatione, an abſolui debeat?fo.43.nu.12.

Tortus ex legitimis indicijs, ſi perſeuerauerit in negatione,ꝙ de iure regio diffinitiuè abſolui debeat.fo.43.nu.13.

Trāſuerſales vſq; ad quem gradum aduerſus conſanguineos dicere teſtimonium non cogantur.fo.44.nu.17.

Tutor vt quis eſſe poſſit, ꝙ de iure regio viginti anni ſufficiant.fo.44.nu.18.

Tutor, ꝙ de iure regio omnia bona mobilia minoris alienare poſſit.fo.44.nu.19.

Tutor,quòd pro vtilitate minoris bona immobilia authoritate iudicis alienare poſſit.fo.44.nu.20.

Tutor & curator,an, & quando rē pupilli ſui adulti emere poſſit.fo.44.nu.21.

V.

VAſſallus ꝙ nō teneatur iuuare dñm,contra quem iuſte bellatur.fo.44.nu.1.

Vendens gregem viginti ouium, ſi vna, vel plures euincantur,ſi remaneant decē,quæ faciūt gregem, an teneatur de euictione? fo.45.nu.10.

Venditā rem, ꝙ cōſanguineus retrahere & euincere poſſit ab emptore.fo.45.nu.11.

Vēditio,an, & quādo ſit perfecta, etiam ſi de ea ſcriptura non fiat?fo.45.nu.2.

Venditio ſi fiat de re tributaria, vel aſtricta ſeruituti, non facta mentione de tributo, vel ſeruitute,quòd emptor à venditione, ſi velit,recedere poſſit,vel petere intereſſe.fo.45.nu.3.

Venditio ſi re ſoluatur ex cauſa voluntaria, quæ erat in poteſtate emptoris non reſoluere,ſi interim emptor pignori dederit,ꝙ non valeat pignus, & ab habente pignus reuocari poſſit.fo.45.nu.4.

Venditio ſi fiat de animali vitioſo, ſi venditor neſcit vitium,qua actione teneatur.fo. 45.nu.5.

Venditio rei, quòd à ſocio retrahi poſſit. fo. 45.nume.12.

Venditor,qui in venditione arrham recepit, ſi à venditione vult diſcedere, ad quid teneatur.fo.45.nu.8.

Venditor,ſi emptor tempore emptionis ſciuit rem alienā, ꝙ nec ad pretiū,nec ad dāna vel intereſſe teneatur.fo.45.nu.9.

Vidua luxurioſè viuens, quòd ſolùm lucra durante matrimonio acquiſita perdat. fo. 45.nume.13.

Vxor quòd non impediat,quin filius naturalis ſuccedat patri ab inteſtato in duabus vncijs.fo.21.nu.26.

Vxor, quòd ſine licentia viri in iudicio eſſe non poſſit.fo.45.nu.14.

Vxor, quòd ſine licentia mariti contrahere non poſſit.fo.45.nu 16.

Vxori eſtò licētia ſit præſtāda per maritū ad cōtrahēdū, nō tamē requiritur neceſſariò, ꝙ licētia ipſa ꝑcedat cōtractū, ſed ſufficit ꝙ ſequat, vel ipſe ratū habeat. fo.45.n.17.

FINIS.

ANTINOMIA IVRIS REGNI HISPANIARVM, ac ciuilis, in qua practica forenſium cauſarum verſatur. Per Ioannem Baptiſtam à Villalobos, Hiſpanum, ac Toletanum.

DOMINI noſtri Ieſu Chriſti ſuffultus præſidio, ac intemeratæ virginis Mariæ auxilio premunitus, In nomine indiuiduæ Trinitatis, patris, filij, ac ſpiritus ſancti, Opus longè impar viribus meis de Antinomia iuris regni ac ciuilis ad meã inſtructionẽ, necnon ad iuuamẽ verſantium in cauſis forenſibus ordine alphabetico, vt faciliùs inueniatur, & memoriæ cõmendetur (ſeriem cuiuſdã Michaëlis Malacitę, qui opus alieno labore partum ſibi arroganter attribuit, miſſam faciens, ac pro introductione opuſculi quędam præmittens, quæ licèt ſint cõmunia, non ita exactè ad vnguem ſunt tradita) aggredi conatus ſum.

SVMMARIVM.

1 *Rex Hiſpaniæ quòd non recognoſcat ſuperiorem in temporalibus, oſtenditur.*
2 *Regni Hiſpaniarum principium, quòd à Tubale filio Iaphet ortum habuerit.*
3 *Regnum Romanorum vnde fuerit auctum.*
4 *Rex Hiſpaniæ quòd ſit imperator in ſuo regno.*
5 *Reges Hiſpaniæ, quòd potuerunt ea quæ erant ſua, & non imperij, recuperare.*
6 *Reges & Domini Hiſpaniæ cùm ſine Imperatoris auxilio, ſed ſuis expenſis, & proprio ſanguine terrã acquiſierunt, & ob id dominium & iuriſdictionẽ habuerunt abſq; imperij recognitione, quòd illis ſolis leges condere competat, oſtenditur.*
7 *Populi quòd in regno Hiſpaniæ contra legem regni ſtatuere non poſſint.*
8 *Conſuetudo, quòd in regno Hiſpaniæ niſi de conſenſu regis introduci non poſſit.*
9 *Reges Hiſpaniæ, quòd in ſuo regno integrũ habeant dominium. Et in quibus caſibus leges Imperatoris in deciſionibus cauſarum hic allegentur.*
10 *Ius cõmune, quòd in hoc regno ſit ius regium, oſtenditur.*
11 *Ius ciuile quòd dicatur.*
12 *Conſtitutio quòd lex ciuilis dicatur. Et quæ dicatur conſtitutio.*
13 *Rex cùm in ſuo regno Imperator ſit, quod ſtatutum eſt per Regem, per Imperatorẽ ſtatutum eſſe dicitur.*
14 *Iure Canonico deficiente, quòd ad ius regium, & non ad Romanum ſit recurrendum.*
15 *Iure regni deficiente, quòd ad ſtatuta canonica, non autem ad ius cõmune ſit recurrendum.*

1 PRIMO, Rex †Hiſpaniç in tẽporalibus non recognoſcit ſuperiorẽ, nã ipſe eſt ſupremus in ſuo regno: ipſe enim à faucibus inimicorum totam Hiſpaniam ſuo ſanguine debellauit & redemit, vt notat gloſ. in c. Adrianus. el. 2. 63. diſtin. quã ad hoc refert Iaſ. in. l. 1. C. de ſumma Tri. n. 11. in pri. lectu. & Nicola. de Vbal. de ſucceſ. ad inteſta. in prima par. nu. 82. ver. Vltimus modus legitimandi. & Io. de Terra rubea, dẽ rebellibus. art. 1. tract. 2. & Caſſa. in cata. de glo. mũdi. in. 5. par. con. 28. vbi plenè inuehit cõtra Barto.

 & Ita-

&Italos, dicẽtes impatores ſubiectas habuiſſe oẽs nationes, ac omnia regna eſſe ſub imperio. Vbi idẽ Caſſa. demõ
2 ſtrat † regnũ Hiſpaniæ præceſsiſſe imperio, cũ principiũ regni Hiſpaniarũ ortũ habuit à Tubal filio Iaphet. vt ꝑ Iſidorũ, vt refert Philippus Vergomẽſis in ſupplemento chronicarũ li.2. Et
3 cõſtat † regnũ Romanũ auctũ ex rapina vxorũ, ac filiarũ Albanorũ, nec imperator præſcriptione ſe iuuat, cũ ſemper malã fidẽ habuerit, tam ipſe, q̃ ſucceſſores, cùm de violẽtia cõſtet. l. hæc ignorãtia. ff. de iuris & facti ignoran. & cùm ſit ignorãtia iuris, illos non excuſat. l. vnquam. ff. de de vſuca. l. iuris ignorãtia. ff. iu. & de fa. igno. & licuit ſpoliatis recuperare & vti iuri ſuo. Sed vndecũq; ſit, vel ex donatione facta Gothis per Imperatorẽ Honoriũ, vt refert Do. de Pala Rube. de obtẽtione regni Nauarrę, par. 2. §. 4. in fi. ex Anto. Archi. Florẽ. in 2. par. hiſto. ti 11. c. 6. vel ex eo, ꝙ à faucibus inimicorũ fidei totũ regnũ ſine imperij auxilio fuerit recuperatũ per reges Hiſpanię, ex glo. in d. c. Adrianus. vel ꝙ ipſi reges Hiſpaniæ vtentes iure ſuo expoliatorẽ e-
4 uerterũt, vt per d. Caſſa. Rex † Hiſpaniæ non recognoſcit ſuperiorẽ, & eſt imperator in ſuo regno. Et ꝗ iure hæc eſt cõmunis opinio, vt per Caro. Molin. in conſue. Pariſ. in princi. n. 20. iuxta glo. in c. & ſi neceſſe. de dona. inter vi. & vxo. & Panor. in c. venerabilẽ. de electi. & Iaſ. in l. apud hoſtes. ff. de leg. 1. Et hãc merã veritatẽ per plura defendit Petrus Belluga in ſpecu. prin. rub. 14. §. veniamus. Vbi notãter dicit. Mul
5 tò ergo magis Hiſpanię † reges potuerunt recuperare ſua, quæ vel nunquã fuerunt imperij, vel habita pro derelicta & obliuione dominio perdito ab ipſo populo & imperatore, vt notatur in l. peregrè. ff. de acqui. poſſe. & l. 1. ff. pro dere. & illorũ poſſeſsione perdita, quia iuſtè ſuſpicabatur populus vel imperator ſe minimè admitti. vt in l. clã poſsidere. §. qui ad nundinas. ff. de
6 acqui. poſſe. & domini. † Hiſpaniæ reges ſine adiutorio impatoris proprio ſanguine, & cum multis expẽſis & periculis terrã acquiſierũt. vt notat in c. Adrian. el. 2. diſtin. 63. & ſic dñium & iuriſdictionẽ habuerũt ſine eo, ꝙ recognoſcãt imperiũ, & illis ſolis cõpetit leges in ſuo regno cõdere. l. fi. C. de leg.
7 & l. 12. ti. 1. par. 1. Et † in hoc regno populi nõ poſſunt ſtatuere cõtra legẽ regni, licèt de iure ciuili ex l. oẽs populi ff. de iuſti. & iu. permittebat populis legẽ cõdere, quæ pmiſsio in legibus partitarũ nõ inuenitur. imò ꝙ licèt cõſuetudo poſsit introduci contra legẽ, per
8 l. de quibus. ff. de leg. tamẽ † in hoc regno, nec talis cõſuetudo poteſt introduci niſi de conſenſu regis. vt in l. 5. ti. 2. par. 1. præcipuè cùm per l. 2. Tau. ſit
9 ſublata cõtra legem. Et ſic reges † Hiſpaniæ habent integrũ dominium in ſuo regno, & leges imperatoris nõ allegantur in deciſionibus cauſarum, niſi quo ad rationem legis, vt alias dicit Oldral. con. 69. quẽ refert Petrus Bellu. in d. rub. 14. in ver. videmus. & Caſſa. in d. conſi. 28. Et d. l. 2. Tau. clarè hoc inſinuat, cùm in deciſionibus cauſarum, legi ciuili non tribuit locum, ſed

ſolùm

ſolùm permittit, ꝙ in ſcholis legatur ad inſtructioné regnicolarũ. Ex qui-
10 bus ſatis eſt nõtũ † in hoc regno ius cõmúne eſſe ius regiũ, vt aliàs notat Bal. in.c.cũ veniſſent.de eo q mitti.in poſſe.vbi dicit, ius cuiuſcũq; regni eſſe ius cõe, & pro hoc domi.de Pala.Rub. in rubr.de dona.inter vi. & vxo. nu.15.in prin.adducit.c.ad noſtrã.de proba. Et ad hoc eſt etiã gl.in.c.cũ deuotiſsimã. 12.q.2.vbi dicit tex. leges & gl.exponit
11 lõbarde. Et ſic † ius ciuile eſt, quod eſt propriè cuiuſcũq; ciuitatis.l.oẽs populi.ff.de iuſti.& iu. Et ad hoc accedit, ꝙ
12 † cõſtitutio dicitur lex ciuilis.3.diſt.in ſũma.in prin.& cõſtitutio illa eſt, quæ ꝑ regẽ vel imperatoré cõſtituta eſt. c.
13 conſtitutio. diſt.2.& qđ † ſtatutũ eſt ꝑ regẽ, dicitur ſtatutũ per imperatoré, cùm ipſe in ſuo regno imperator ſit. Bal.in.l.exẽplo.C.de prob. & in auth. hoc amplius.§.quæro an filij regis. C. de fideicõ.& in proœ.ff.ver.item nota col.3.& ideo quod dicitur de imperatore in.l.pe.C.đ dona. inter vi.& vxo. locũ habet in rege, vt per Bal.ibi.& Oldral.cõ.231.Itẽ Bal.in.l. imperialẽ.§.fi. n.24.de prohi.ali.feu. per Fede.dicit ꝙ illud, qđ in illa lege dicitur de imperatore: habet locum in rege. ac quia hæc trita, & communia & omnibus notum regem Hiſpaniarum non recognoſcere ſuperioré, ac leges regni in regno ius ciuile eſſe & cõmune, vt ex dictis apparet, ex quibus etiã quædam eliciuntur.

14 Primùm, quòd † deficiente iure canonico, recurrendũ ſit ad ius regium, & non ad Romanũ, quod per plura te

xt

net do.de Pala. Rube.in repe.rub.de don.inter vi.& vxo.n.15.ex do.de Villadiego in.c.conſtitutus.de cõſti. Pro quo inſurgit talis conſideratio. Per ius canonicum ſtat deciſum, quòd deficiente lege canonica, deueniatur ad ius ciuile. vt in.c.ſi in adiutorium.10. diſti.& c.1.de no.ope.enũ. ſed ſtante ſtatuto, conſuetudine, vel lege regia, lex imperialis vel cõmunis eſt inutilis, cùm ſtatutum, conſuetudo, vel lex regia vincat legem ciuilẽ. vt in.l. de quibus.ff.de leg.& in.l.omnes populi.ff. de iuſti.& iu. meritò ad legẽ regiam, & non ad communem eſt recurrẽdũ; præcipuè, cùm per ſuperius dicta conſtitutio regis ius cõmune ac ciuile dicatur. Itẽ, ſubrogatũ debet ſapere naturam ſui ſubrogati. c. eccleſiæ ſanctæ Mariæ. vt lite penden.l.ſicut.§.iniuriarum.ff.ſi quis cauti. ſed ius regiũ quo ad noſtrum regnum eſt ſubrogatũ loco iuris cõmunis, cùm per illud, & non per ius cõmune ſit iudicandũ, vt ſatis dictum eſt, ergo ad ius regiũ, & non ad commune recurrẽdum. Et hanc illationẽ Io. Lucus epiſcopus Calagu.in practi.crimi.c.60. tenet, licèt in caſu, de quo ibi per eum, aliter ſit dicendũ, prout tenet Boe.conſi. pri. poſt conſuetu. Aure. vbi conclu. clerico non poſſe imponi emenda honorária, per tex.in.c.in capite quadrageſimæ.50. diſtin. epiſcopus autem dicebat contrarium per.l. [illegible] lib.8. ordi. quæ loquitur de improperante aliquẽ, præcipuè, cùm in praxi iã ſit receptũ, ꝙ nobilis, etſi improperet aliquẽ, non debet ſe retractáre, ſed in pœnam

quingentorum ſolidorum eſt condẽnandus.vt in.l.85.ſtili.Et licèt illa lex à meritiſsimo Petro Auendaño de exequen.man.reg.c.20.nu.4.aliter intelligatur,in praxi eſt receptum contrarium. Sed cùm clericus eo ipſo quòd ordines recepit nobilitatur, vt notat Io.An.in.c.libentiùs.de ſer.non ordi. & clericus pręfertur militi,quia eſt miles cęleſtis,vt notat Panor.in.c.Nicholao.de appella.& præferri debeat militi ſęculari, vt notat Turris Crema.in c.epiſcopus.17.diſtin.& ſic ille eſt miles imperatoris,& iſte Chriſti.c. quoniam omnia.40.diſtin.nimirum cùm ille non retractetur,nec iſte,ſed vt dixi in nobili,ſic eſt receptum. Licèt de iure verior ſit opinio Petri.ex.l.8.tit.3. part.7.&.l.3.tit.5. part.ea. vbi non eſt alienum à nobili retractatio. & opinionẽ Petri tenet Otalora de nobilit. Hiſpan. part.2.c.4.nume.12. In clerico tamen Dida.Perez in.l.9.tit.1.lib.1. ordi.col.58.tenet opinionem, quam hîc ſequor,quòd clericus nõ debet retractare,ex eo,quòd de iure canonico per text.in.c. clericus maledicus.46. diſtin.in ver.veniam.clericus maledicus compellitur veniam petere.Quod & idem Dida.Perez.in.l.1.titu.3.lib.1. ordi.col.113.affirmat,& cùm ſit ſtatutum de iure canonico,illi eſt ſtandũ. Quod nota. Sed redeundo à quo digreſsi ſumus,dictus epiſcopus illic tenet,in defectum iuris canonici ad regale eſſe recurrendum,quod clarè patet ex dictis. Quæ etiam concluſio eſt tenenda ex regula tradita ab Imol.in c.continebatur.de his quæ fi.à præl.ſine conſen.cap.& Iaſ.in.l.quotiens. C. de rei vendi.nu.24.ex Hoſti.& Io.An. in.c.vlti.de ſolu. quòd lex imperialis ac principis iura imperij habentis, quæ generalis eſt, & non infert dãnum ſpeciale clericis,eſt etiam in foro eccleſiaſtico ſeruanda.ex.d.c.1.de no. ope.enũ. Ex qua regula Coua.in.q. practi.c.8.nume.5.concludit legem Toleti de inſtrumentorum executione in his regnis habere locum contra clericos in ſuo foro,cùm ſit lex regis Hiſpaniæ non recognoſcentis ſuperiorem,licèt contrariam dicit opinionem communem Feli.in. c.eccleſiæ ſanctæ Mariæ.de conſti. nume. 81. & idem tenet Pau.de Caſt.in.l.cauſam C.de epiſcopis & cleri. Coua.autem, 1
vt dixi,tenet oppoſitum, per dictam regulam. Quod mihi planum eſt in executione bonorum clericorũ. Sed quòd in ea obſeruetur praxis laicorũ, quòd clericus incarceretur quouſque nominet bona,& præſtet fideiuſſorẽ, qui vulgo dicitur de ſaneamiẽto, hoc mihi non placet,cùm clericus nõ poſſit incarcerari pro debito pecuniario, vt tenet Io.An.in.c.clericus.de ſentẽ. excõmu.in.6.quod reaſſumit Matthę. ſin.60.Panor.tñ in.c.1.de poſtu.diſtinguit,quòd ſi clericus habet bona, & non vult ſatisfacere,vel timetur de fuga,dicit clericum poſſe incarcerari:ſi tamen non habet bona, quòd procedat opinio Io.Andre. Et ſic ſaltim ad hoc,quòd clericus poſsit incarcerari ſi habet bona pro debito, requiritur, ꝙ 21
præcedat mandatũ de ſoluẽdo, & cõſtituatur in mora,& incarceratur,non

ex debito,ſed ex contumacia,& iuſta eſt detentio, aliàs aut mandabitur executioni inſtrumentum abſque ap prehenſione perſonæ clerici in bonis clerici. Et nota, quòd ſi clericus habet alia bona,in fructibus ſui beneficij pro debito non eſt facienda executio. vt notat Bal.in.l.ſtipendia.C.de execu.rei iudi. Et hanc dicit communem opinionem Maran.in ſpecu.aure. part.6. de executione ſententiæ.nu.44.quod etiã habetur ex.l.23.ti.6.part.1.Si tamẽ non habet alia bona,fructus beneficij capiuntur pro debito,& iuxta legẽ regiam mandabitur inſtrumentum executioni per dictam regulã. Et ex hac etiam regula do.de Pala.Rube.in.l.70 Tau.n.15.tenet,quòd lex.13.tit.3. delas vẽtas. for.ll.& l.6.ti. lib.5. ordi. quæ loquitur de retractu,comprehẽdit clericum retrahentẽ,vel ementem, licèt Molta à vero deuians dicat contrariũ in.d.l.13.in verb.Camiar. Qui aũt ſint caſus,in quibus ius canonicum differat à ciuili,vi. per Hierony.Zareti. in repe.c.1.d'accuſa.vbi ponit.277. caſus.

15 Item ſecundò elicitur, ꝙ † in defectũ iuris regni recurrendũ ſit ad ſtatuta Canonica,non autẽ ad ius cõmune. vt per do.de Pala.Rub.in. d. Rub. nu.15.quia in dubio potiùs eſt ſeruandum ius canonicũ,quàm ciuile, quia ius canonicũ inhæret iuri diuino: ſed ſub lege diuina ſunt oẽs populi ac nationes, & ius imperatoris non viget vbiq; locorũ, maximè in hoc regno, vbi ius ciuile nõ allegatur pro authoritate, ſed ſolùm pro ratione, vt dixit Bal. in. c. 1. §. iniuria. de pace iura. firmã. Ex quibus cõuincitur Petrus Frãc. in alleg.conſue.poſt alpha. aureũ minùs rectè dixiſſe,cùm tenuerit opinionem contrariã in verb.deficiẽte. Alia autem,quę hîc accõmodari poterant, Dida.Perez in præludijs ordi.quẽ poſt quã hæc ſcripſi inueni,ponit. Et cùm ex ſupradictis manifeſtè conſtet in deciſionibus cauſarum potiùs ad ius regiũ quàm ad ciuile eſſe recurrẽdũ, iã ad deſtinatum propoſitum venire neceſſe eſt,ſcientes, ꝙ licèt in hoc regno leges Romanæ nõ ſortiantur effectũ, leges tamen partitarum inquantum poſſunt,continuò illas imitantur, & ideo euitãda eſt earum contradictio, quæ Grego. Lopez in.l.10.ti.13.part.6. per illam legem aduertit.

SVMMARIVM.

1 *Abſens, an, & quãdo in maioribus & minoribus criminibus de iure ciuili & regio puniatur.*

2 *Citatio quæ requiratur quando proceditur contra abſentem ad condẽnationem.*

3 *Citationes quot requirantur aduerſus abſentẽ exiſtentem in prouincia. Et quid ſi ſit extra regnum.*

4 *Reus cõtumax ſi citetur, & nõ cõpareat, quid agẽdũ.*

5 *Reus contumax vt poſſit condẽnari & pronuntiari pro factore delicti, quæ requirantur.*

6 *Contumacia rei an ſufficiat, vt contra eũ procedi poſſit ad condẽnationem mortis. Et quid dicendum de fuga, vtrum ſit ſufficiens indiciũ ad torturã, &c.*

7 *Mulier, aut minor, ſi cõmiſerint delictum, in quo caſu ſi fuerint contumaces, non reſtituantur.*

8 *Iudicis in abſolutione aut condẽnatione abſentis diligẽtis commendatur.*

9 *Habitus pro confeſſo an ſicut delictũ, ita etiã qualitates delictũ aggrauantes fateri videatur.*

10 *Abſentiæ cauſas ſi amicus, vel cõiũcta perſona in iudicio appareat allegãdo, an iudex audire teneatur.*

11 *Bonorũ annotationis loco in pœnam contumaciæ, quid hodie ſurrogetur, oſtenditur.*

12 *Habitus pro confeſſo eo quòd non cõparuerit in termino, ſi ſe ſponte pſẽtet, ꝙ purget morã, & audiatur.*

13 *Reus licèt habeatur pro confeſſo, an ſe volens excuſare audiri debeat, oſtenditur.*

14 *Annotationis bonorum loco, quæ propter contumaciam & fugam delinquentis fit, quæ pœna hodie veniat.*

15 *Actio an ex pacto nudo oriatur.*

16 *Actio an ex pollicitatione oriatur.*

17 *Obligatio an ex ſtipulatione inducatur. Et quid de iure regio, oſtenditur.*

18 *Stipulatio an alteri per alterum acquiratur.*

19 *Mutus & ſurdus an & quando poſsint ſtipulari.*

20 *Stipulatio ſit fiat duobus alternatiuè, an & quando valeat de iure regio.*

21 *Obligationis verba quando concipiuntur in perſonam procuratoris, & verba executionis in perſonam domini, an quæratur domino actio ſine ceſsione procuratoris.*

22 *Fideiuſſor an obligetur ſine ſtipulatione.*

23 *Fideiuſſor, qui ſe in plus obligauit quàm principalis, ad quid teneatur.*

24 *Confeſsio debiti ſine expreſsione cauſæ an ſit nulla.*

25 *Stipulatio ſine cauſa, an ſit inefficax.*

26 *Modus appoſitus in donatione in fauorẽ tertij, cuius contemplatione eſt appoſitus, an reuocari poſsit.*

27 *Permutatio ſi fiat ſolis verbis, vtrũ quilibet ex contrahentibus pœnitere & à contractu diſcedere poſsit.*

28 *Inquilinus an poſsit excipere de pacto inito cum emptore rei locatæ inter eum & venditorem.*

29 *Stipulatio an obliget ſi incontinenti non reſpondeat.*

30 *Stipulatio an valeat inter abſentes,*

31 *Actio de dote ſoluto matrimonio cui competat, patrine, an filiæ?*

32 *Dos, quo caſu conſtante matrimonio non repetatur ab vxore, ſi vir eius vergat ad inopiam.*

33 *Actio hypothecaria tam in debitore, quàm in alio tertio retinente rem hypothecatam, quanto tempore præſcribitur.*

34 *Actor ſi petit plus debito, qua pœna puniatur. Et quid de actore contumace, ſi ex actis de iniuſtitia rei appareat.*

35 *Accuſatio ſi fiat, an in ea nomen Imperatoris apponi debeat.*

36 *Damnatus ex contractu, ex quo grauatur infamia, an repellatur ab accuſando.*

37 *Damnatus in metallum, vel deportatus, an poſsit extraneum accuſare. Et quid dicendum de condẽnato ad mortem.*

38 *Accuſatus de crimine, an, & quando repellatur à teſtimonio.*

39 *Accuſatus de crimine quando non poſsit eſſe procurator.*

40 *Accuſatus ſi ſeipſum occidat, quid requiratur ad hoc, vt eius bona confiſcari poſsint.*

41 *Adamaſia quo caſu puniatur. Et quid dicendum de concubina clerici, religioſi, vel vxorati.*

42 *Adulterium quis accuſare poſsit, oſtenditur.*

43 *Adulterij pœna quæ ſit, recenſetur.*

44 *Adulterium quando dicatur quis cõmittere.*

45 *Aduocatus qui ſe obligauit cauſam defendere, ad quid teneatur.*

46 *Aduocatus conſulens clientulo vt producat in cauſa falſa inſtrumenta, qua pœna puniatur.*

47 *Aduocatus quòd non teneatur iurare ſe futurum iuſtam cauſam, ſed quid facere debeat, oſtenditur.*

48 *Aduocati ſalarium qualiter quis ſoluere debeat.*

49 *Affinitas quòd habeat gradus palam fit.*

50 *Affinitas quòd etiam ſine matrimonio contrahatur.*

51 *Agenti interdicto recuperandæ poſſeſsionis quando exceptio dominij obſtet.*

52 *Amicus quòd poſsit eſſe teſtis etiã in cauſa ſocietatis.*

53 *Alienari an poſsint etiam donata à Principe.*

54 *Alienata in quibus caſibus reuocari poſsint etiam ante ſententiam.*

55 *Alienatione rei iudicij mutandi cauſa facta per detentatorem vel poſſeſſorem rei etſi de iure ciuili dominus propoſita actione contra alienantem, & ab eo æſtimatione recepta poterat nihilominus vendicare rem à poſſeſſore, quòd tamen de iure regio cõſecuta æſtimatione nihil amplius petere poſsit, oſtẽditur.*

56 *Leges. C. Ne liceat potentioribus. et ſi locum habeant tam in actore quã in reo, quòd tamen de iure regni in actore ſolùm locum habeant, manifeſtum fit.*

57 *Annui reditus redimibiles qualiter cõſtitui poſsint.*

58 *Appellatio à diffinitiua uſque ad quot dies interponi poſsit.*

59 *Apoſtoli intra quot dies ſint præſtandi, & à quo tempore currere incipiant.*

60 *Appellatio extranei an ſuſpendat ſententiam ſanguinis contra aliquem latam, illo renitente, & ſententiam conſentiente.*

61 *Appellationes in iudicio, ſeu articulo poſſeſſorio quot admittantur.*

62 *Appellatio quãdo fieri poſsit nõ gradatim, ſed omiſſo medio. Et quid dicendum in ſententia Comitris.*

63 *Appel-*

63 *Appellatio ſi fiat ad æqualē iudicē qui iudicauit, ad quē iudicē remittendus ſit appellās, oſtenditur.*
64 *Apellationis iudex ſi ſententiā confirmet, quod remittenda ſit exequutio iudici à quo.*
65 *Aqua ſi naſcatur in meo ſolo, & decurrat ad partem inferiorem ad prata inferiora ſine facto domini inferioris &c. vtrum eā diuertere poſſim ad meā vtilitatem. Et quanto tēpore dominus inferior ſeruitutem illius aquæ acquirere poſſit.*
66 *Arbiter ſi efficiatur monachus, & ingrediatur monaſterium, an etiam de licentia abbatis ſententiam proferre poſſit.*
67 *Arbiter electus ſuper diuerſas cauſas, an teneatur ſuper oēs, & nō in vna re ſola ſentētiā proferre.*
68 *Arbitri quando per iudicem ordinarium tertium eligere compellantur.*
69 *Auus in ſucceſsione neptis, quòd etiā fratres vtrinq; coniunctos excludat.*
70 *Authoritas Principis in confirmatione maioratus, qualiter interuenire debeat, oſtenditur.*
71 *Arma quæ deferri liceat, tam die quàm nocte. Et ꝙ vltra certā horā nocte nō liceat, niſi portetur lumē.*
72 *Armorum prohibitio ſi fiat, quòd tam de offenſibilibus, quàm de defenſiuibus intelligatur.*

A

1 ABſens † de iure ciuili nō punit, nec cōtra eū ſentētia diffinitiua ꝓfertur in criminibus maioribus, in qbus pœna maior relegatiōe eſt imponēda. l. in abſētē. ff. de pœn. l. abſentē. C. de accuſa. quę reaſſumpta eſt in l. 8. ti. 8. par. 3. exceptis tribus caſibus. Primus, in faciēte aliquē ſpadonē. l. Corneliā. §. cōſtitutū. ff. ad leg. Cor. d̄ ſica. Secūdus, in reperto in venali pfidia apparitorū. l. nec diu. C. de pœn. Terti⁹, in crimē læſæ maieſtatis cōmittēte per cōſti. Hēnri. quos refert Hippo. in d. §. cōſtitutū. n. 7. & Cepo. in cō. crimi. con. 40. De iure aūt nr̄o regio de quocūq; crimine maiori vel minori cōtra abſētē proceditur. l. 2. ti. 2. lib. 3. ordi. & l. 2. titu. 17. lib. 8. ordi. ac pragma. Cōplutē. fin. Et de hoc vi. plura p me in Aerario cōmuni, in verb. Abſēs

nu. 3. vbi poſui tres differētias inter ius regiū ac cōe, quę reſultāt ex di. ll. ac prag. Petrus ab Auē. in reſpō. 15. poſt tractatū de exequēdis māda. reg. ponit quatuordecim cōtrarietates, quę ex di. ll. & prag. reſultāt cōtra ius cōmune, quę trāſcribere libuit, ne tot libris onerem⁹ lectores, cùm ꝓpria ſit noſtra materia, aliqua addēdo, & prima eſt iā prælibata.

2 Secūda † de iure ciuili in caſibus tribus, in quibus ꝓcedit cōtra abſentē, ſufficit citatio legitima per nūtiū, vel p literas, & ꝓcedit, & fit cōdēnatio in abſentē per d. ll. ne diu. de pœn. & §. cōſtitutū. & cōſti. Henri. De iure autē regio per d. prag. de Alcala nō ſufficit citatio per nūtiū, ſed per edicta, & cōſtito, ꝙ reus fuerit ꝑquiſitus, & nō inuēt⁹, vt caperet᷑ ibi, ſino pudiere ſer hallado para lo prēder.

3 Tertia de † iure ciuili ſufficit vna citatio p edictū, & tēpus moderat᷑ arbitrio iudicis, vt notat. gl. in extra. quomo. in crimine læſ. maieſt. ꝓce. in ver. p edictū. De iure regio requirūtur tres citationes, ſi reus eſt in ꝓuincia nouē dierū, ſi aūt ſit extra regnū, quodlibet edictū & proclama debet habere viginti dies, vt in d. pragma. ibi, fagalo emplazar.

4 Quarta de † iure cōi, quādo reus cōtumax citatur, ſi nō cōparet in termino, eſt diſtinctio ad hoc, ſi requiratur ꝙ contumacia incuſet᷑ in termino, an ꝓceditur p inquiſitionē, an ad petitionē accuſatoris ex Bar. in l. inter. ff. de pub. iud. De iure regio nulla facta diſtinctiōe in cauſa criminali, ſi reus nō cōparet, debet cōtumacia accuſari. vt in d. prag. ibi. Siendo acuſada la rebeldia. iuncto ibi, a pedimiēto de parte o de officio.

5 Quinta de † iure cōi ponitur reus in

 bāno

banno,etiã ſi iudex minimè pronúciet reũ cõtumacẽ,& ꝓceſſus valet.vt ꝑ Bal. in.l.ſancimus.C.adTertul.vbi eſt gl.De iure regio debet cõſtare in ꝓceſſu, qualiter reus fuerit ꝑquiſitus vt caperetur, nec capi potuit,& reus ꝓnũciatur ꝑ factore delicti,& ſequit̃ cõdẽnatio ex proceſſu,præcedẽte fuga & cõtumacia rei, & oĩa hæc ſunt ꝑ forma dictę prag.& illa omiſſa,cõdẽnatio eſt ipſo iure nulla. vt notat Anto.in.c.cũ dilecti.de dol.& cõtu.& Hipp.ĩ pract.§.poſtquã.verſ.37.

6 Sexta correctio,de † iure ciuili ſtatutũ, vel.l.particularis,quę diſponebat ex ſola cõtumacia poſſe ꝓcedi ad cõdẽnationẽ vt inferatur mors,valet ex Bal.in.c.1. §.iniuria verſ.quęro.vtrũ valeat ſtatutũ. in vſi.feudo.De iure aũt regio ꝑ dictã prag.ſola fuga nõ eſt ſufficiẽs indiciũ ad cõdẽnationẽ mortis. ibi. Demas dela fuga.& ſic requiritur plena probatio delicti,vel ſaltim ad torturã.Tñ licèt hęc ſint vera,nõ reſultat cõtrarietas ex his,imo videtur,ꝙ diſpoſitio. d prag. ſit cõformis iuri cõi:nã de iure ex ſola cõtumacia nõ punitur reus ad mortẽ.vt not. gl.in ſũma.4.q.1.& Bal.in rub.C.cõmu. vel epiſ.& notat Feli.in.c.quæ in eccleſiarũ.de cõſti.vbi vi. Deci. plura accumulãtẽ.n.41. Quod nõ ſolũm ꝓcedit in morte,ſed nec etiam ex ſola cõtumacia poteſt quis puniri in amiſsiõe totius cauſæ.vt notat gl.in.l.1.§.hoc indiciũ. ff. ſi quis ius dicẽ.nõ obtẽpe.vbi etiã Alex. cõcludit,ꝙ ex cõtumácia nõ debet alicui ꝑpetuò denegari audiẽtia.Qđ nota.

7 Septima,de † iure cõi mulier,aut minor ſi habẽtur ꝓ cõfeſsis ex diſpoſitiõe legis vel ſtatuti tanquã ſint cõtumaces,iuuãtur aduerſus huiuſmodi præſũptũ dolũ bñeficio reſtitutiõis,vt notat Pau. in.l.vbi.ff.de eden.& Hippo.in practi. in verb.poſtquã.n.60.De iure aũt regio ꝑ.d.prag.minor nõ reſtituitur cùm cõmiſerit delictũ in faciẽdo.vt in.l.1.& ibi Pau.C.ſi aduer.deli.

8 Octaua,vltra † tres caſus ſupradictos, in quibus de iure ciuili ꝓcedit̃ cõtra abſẽtes,ſi reus abſoluebatur de iure ciuili, valebat ſentẽtia,tñ ſi cõdẽnaretur nõ.vt notat Anto.in.c.veniẽs.de accuſ.& Deci.in.l.fauorabiliores.ff.de reg.iu.De iure regio ſiue cõdẽnetur reus,ſiue abſoluatur,valet. Et ſic in.d.legibus præcipitur iudici,vt diligẽter inquirat de innocẽtia abſentis,et ſi inuenit abſoluẽdũ abſoluat,ſola enĩ contumacia,vt dictũ eſt, nõ eſt ſufficiẽs ad condẽnationem.

9 Nona,de † iure ciuil ac cõi habitus pro cõfeſſo,videt̃ fateri delictũ,nõ tñ qualitates delicti.vt per doctores cõiter in.l. ſi cui.§.1.ff.de leg.1.& Alex.in.l.ſi duo.§. ſi quis iurauerit.ff.de iur.iurã.& Ancha. in con.144.quos refert Auguſti in addi. ad Ang.de male.in verb. q iudex vidẽs. De iure regio per dictã pragma. nõ ſolũ de delicto,ſed de qualitatibus aggrauãtibus delictũ habet̃ pro confeſſo.ibi, quede por hechor del delicto de que fue accuſado.

10 Decima,de † iure ciuili ſi amicus vel cõiũcta perſona appareat in iudicio allegãdo cauſas abſentiæ,tenetur iudex audire.vt per Bar.& docto. cõiter in.l.ſeruũ quoq;.§.publicè.ff.de procu. et ſi excuſator nõ auditur, nõ valet proceſſus. vt ꝑ Bar.in extra.ad reprimẽdũ.in verb. neglexerit.& eſt cõmunis opinio,vt per Tho.gramã.in voto.37.& Carre.in.l.obſeruare.in prin.n.76.quo. appe.non recipi.De iure regni diſtinguitur, vel ſi cõparet excuſator ante prçconia, & nõ auditur,

ditur, niſi appareat ipſe reus in perſona. ibi. Y ſi el por ſi no viniere de ſu grado. poſt præconia tñ audit, cũ agitur de annotatiõe bonorũ, vt ipſe Pe. Nuñ. diſtinguit. Sed tñ huic diſtin. clarè obſtat. l. 5. ti. 5. par. 5. cũ ſine diſtĩctiõe dicit admittẽdũ excuſatorẽ, qui de cauſis abſentiæ in facto cõſiſtẽtibus abſentẽ reuelet, & iudex cõſtito de infirmitate, vel ĩpedimẽto legitimo, ſi ꝓcedit, ſentẽtia erit nulla. vt in. l. 2. §. ſi quis in iudicio. & ibi Bar. ff. ſi quis cauti. & in. l. liberto. §. litem. ff. de neg. geſt. Et ſic nulla differẽtia in hoc inter ius canonicũ & Regiũ eſt ponẽda.

11 Vndecima, de † iure ciuili annotatio bonorũ erat punitiua cõtumaciæ, vt ĩ toto ti. de requi. re. ff. in tãtũ, ꝙ facta annotatiõe cũ cognitione cauſæ, nõ dabatur abſenti in integrũ reſtitutio. vt not. Faber in. l. quicũq;. C. de requi. re. De iure regio loco annotationis bonorũ per. l. fori poſitã poſt dictã prag. ſurrogãtur ſexaginta morabetina, & ſic viget ĩ practica.

12 Duodecima, de † iure cõi habitus pro confeſſo ex eo ꝙ nõ cõparuit in termino, non purgat morã. vt notat Ang. in. l. et ſi poſt tres. n. 13. ff. ſi quis cauti. De iure regio ſi ſpõte ſe præſentat, purgat morã, & auditur. vt in. d. pragma.

13 Decimatertia, ſi † ex forma ſtatuti de iure ciuili ex cõtumacia habetur quis ꝓ cõfeſſo, nõ auditur volẽs purgare innocẽtiã. vt not. Iaſ. in. l. 2. C. qui teſta. fac. po. n. 6. ſi tñ ex forma legis habet̃ pro cõfeſſo, auditur, probãdo ꝙ nõ fuit delictum quod cõmiſit, vel ꝙ ad ſuã defenſionem

14 hoc fecerit. vt ꝑ Iaſ. ibi. De iure regio licèt habeat̃ reus ꝓ cõfeſſo, tñ audit̃ volẽs ſe excuſare. Et quãtũ ad pœnas criminales practicat̃ opinio Iaſ. nõ tñ quo ad ciuiles

14 Decimaquarta, de † iure cõi annotatio bonorũ propter cõtumaciã & fugã delinquẽtiũ nõ habet locũ niſi in caſibus, in quibus de iure venit imponẽda. vt notat Ang. in. l. 1. C. de requi. re. licèt de cõſuetudine vt per Caſſa. in cõſue. Burg. in rub. 2. §. 1. n. 11. & Montal. in. l. 4. ti. 2. lib. 2. fo. ll. in gl. O ſobre coſa, ĩ quocũq; crimine fit annotatio bonorũ. De iure regio ꝑ ſuperius dicta loco annotationis bonorũ venit pœna dl deſprez, quę nõ trãſcẽdit ſexaginta morabetina. Et de materia d. pragmaticę vi. Caſſa. de cõſue. Bur. rub. 1. §. 7. in prin. n. 10. & Ludo. Carre. in practi. crimi. in pri. à. n. 59. vſq; ad. 78. & Iſer. & Matthę de Affli. in cõſti. Neapo. Grãdis tit. 1. lib. 2.

15 Actio † ex pacto nudo de iure ciuili nõ oritur, ex Iaſ. in. l. ius gẽtiũ. §. cũ nulla. C. de pactis. vbi dicit cõmunẽ, & Bapti. de ſan. Blaſio in rub. decre. q. 25. & gl. in. l. potẽs. C. de pa. & l. lecta. ff ſi cer. peta. & l. ſi vnus. ff. de pa. De iure regio oritur per. l. 3. ti. 8. lib. 3. ordi. quę cõcordat cũ iure canonico in. c. 1. de pactis in. 6.

16 Itẽ † ex pollicitatiõe non oritur actio, etiam de iure canonico. vt notat Fortu. Gar. ĩ. c. d̃ pa. n. 12. in. 6. & Alci. in Rub. de verb. obli. ff. n. 8. De iure regio ſic per. d. l. 3. vt per Grego. Lopez. in. l. 4. ti. 4. par. 5. & Anto. Gomez de contra. c. 8. nu. 4. in fin. Et vi. in meo Aerario communi in verb. Actio. nu. 3.

17 Itẽ † de iure ciuili obligatio inducit̃ ex ſtipulatiõe. l. 1. ff. de ver. obli. & §. itẽ verborũ. Inſti. de inuti ſtipula. cũ quibus cõcordat. l. 1. ti. 11. par. 3. De iure regio. ſublata eſt ſolẽnitas ſtipulationis per. d. l. 3. ibi, pareſciendo q̃ vno ſe quiſo obligar.

18 Itẽ † de iure ciuili alteri ꝑ alterũ ſtipulari nõ poteſt. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. oblig. & §. ſi quis alij. & §. alteri.

de inuti.ſtipu.Inſti. cũ quibus cõcordat
l.7.ti.11,par.5.De iure regni acquirit᷑ alte
ri,& approbatur ꝑ.d.l.3.opinio canoni-
ſtarũ ex gl.in.c.quotiés cordi oculus.1.
q.7.De quo ꝑ Coua.in.c.quãuis pactũ.
de pact.in 6.par.2.§.4.per totũ,pręcipuè
in verb.decimo.

19 Itẽ † de iure ciuili mutus & ſurdus nõ
poſſunt ſtipulare.l.1.in prin.ff.de verb.
obli.De iure regio ꝑ.d.l.3.efficaciter obli
gãtur,ſi ſunt pfectæ cognitionis, & ap-
pareat ſe velle obligari,cùm æquiparẽ-
tur maioribus viginti quinq; annorũ,vt
per Alci.in.d.l.1.n.58.& in.n.60.vbi di-
cit cõmunẽ opinionẽ,& vi.Bar.in.d.l.1.
§.ſi quis ita.

20 Itẽ † de iure ciuili ratiõe incertitudinis
nõ valet ꝓmiſsio,vt ſi ſtipulatio fiat duo
bus alternatiuè.l.1.§.ſi fructuari⁹.ff.de
ſti.ſer.l.q res.§.ſi ſeruus.ff.de ſolu.& glo.
ibi.De iure regio ꝑ.d.l.3.quęritur vtriq;
ꝓ dimidia,niſi cõſtaret,ꝙ tertius fuerit
appoſitus nõ obligationi,ſed ſolutioni,
cũ cõſtaret debitũ tãtùm ſtipulãti,quia
nõ præſumitur donatio.vt dicit gl.& ibi
Bar.in.l.Iulianus.§.1.ff.de verb.obli.vt ꝑ
Greg.in.l.7.par.5.in ver.A otro tercero.

21 Itẽ † de iure cõi quãdo verba obliga-
tionis cõcipiũtur in perſonã procurato-
ris,& verba executionis in perſonã dñi,
nõ quęritur dño actio ſine ceſsione pro-
curatoris,vt ꝑ Paul.in.l.dãni infecti.§.1.
ff.de dam.infe. De iure regio per.d.l.3.
dño acquiritur ſine ceſsiõe,vt ꝑ Grego.
Lopez in.l.8.tit.11.part.5.vbi ponuntur
caſus,vbi neceſſaria eſt ceſsio.

22 Itẽ † de iure ciuili fideiuſſor nõ obliga
tur niſi mediãte ſtipulatiõe.l.5.§.ſatis ac-
ceptio.ff.de verb.obli. quę cõcordat cũ
l.6.ti.12.par.5. De iure regio ꝑ.d.l.3.fide-
iuſſor obligatur ſine ſtipulatiõe, appro-
bata opinione canoniſtarũ,quæ ꝑ plura
cõprobat Zare.in.c.1.de accuſ.Dida.aũt
Perez videtur innuere contrariũ in.d.l.
3.col.1064.licèt dicat non eſſe ſine ſcru-
pulo.& vi.Dueñas in reg.332.

23 Itẽ † de iure ciuili fideiuſſor,qui ſe obli
gauit in plus quàm principalis,in nullo
tenetur.vt per Imol.in.l.gręce.§.illud.ff.
de fideiu.quę cõmunis eſt.vt ꝑ Grego.
Lopez in.l.7.tit.12.par.5.quæ diſponit,ꝙ
in illo,in quo principalis erat obligatus,
valet fideiuſsio,nõ in plus.Sed attẽta ge-
neralitate.d.l.3.cùm ex pacto nudo oriat᷑
actio,fideiuſſor in illo,in quo principa-
lis erat obligatus,habet᷑ loco fideiuſſoris
& in eo,in quo plus obligatur, habetur
loco principalis.vt in ſimili dicit Couar.
de fideiuſſore iurãte ſciẽter tẽpore obli-
gationis in plus obligari in.c.quãuis pa-
ctũ.par.2.§.6.col.14.in fin.& vi. Hippo.
in rub.de fideiu.q.38.

24 Itẽ † confeſsio debiti ſine expreſsione
cauſæ,de iure ciuili eſt nulla.l.cùm inde
bito.§.fi.ff.de prob.&.c.ſi cautio.de fid.
inſtru.De iure regio ꝑ.d.l.3.etiã ſi nõ ſit
cauſa,obligat,vt ꝑ Dueñas reg.118.

25 Itẽ † ſtipulatio de iure ciuili eſt ineffi-
cax ſine cauſa.l.2.§.circa.ff.de doli.exce-
ptio.De iure regio ꝑ.d.l.3.etiã ſi nõ adſit
cauſa,valet obligatio ex nudo pacto.vt
ꝑ Cou.in.c.quãuis pactũ.par.2.§.4.n.14
in fi.quæ concordat cũ iure canonico.
vt per Zare.in.c.1.de accuſa.differen.57.
cùm habeat donationẽ præſumptã,nec
cõcurrũt duæ ſpecialitates contra.l.1.de
do.promiſ.Immo ſola vna,cùm ex iure
canonico & regio iam ex pacto nudo
oriatur actio,& non curatur de eius ve-
ſtimento vt obliget, verum tamen
eſt

eſt, quòd ſi credens eſſe debitorẽ, & ad eſſe cauſam, quæ non aderat, nec ſtipulatione de iure ciuili, nec ex nudo pacto de iure canonico & regio oritur actio. & ſic eſt intelligendus Bal. in l. petens. C. de pact. Et circa hoc vi. di. Zare. in. d. diſ. 57.

26 Item † de iure ciuili ex Bar. in. l. qui Romæ. §. Flauius. verſ. vlteriùs habetis. ff. de verb. obli. poteſt reuocari modus appoſitus in donatione in fauorem tertij, cuius contemplatione eſt appoſitus, & Bar. approbat Naua. doctor inſignis in. c. ſi quando. de reſ. in. 6. & Iaſ. in. l. 2. nume. 13. C. de iure emphy. & Dida. perez in. d. l. 3. col. 1050. communem dicit. De iure regni per. d. l. 3. non poteſt reuocari approbata cõmuni opinione cõtra Bar. prout dicit communẽ Rode. Xuarez in. l. quoniã in prioribus. q. 8. C. de inoffi. teſta. de quibus p̃ Coua. in reſolu. lib. 1. c. 14. nu. 7. vbi adducit has duas cõmunes. Et nota, q̃ per. d. l. 3. non tollitur acceptatio, quę eſt neceſſaria in donatione abſenti facta. vt no. gl. in. l. 4. tit. 4. par. 5. in verb. no lo pueda hazer. & vi. in meo Aerario cõmuni in verb. Donatio. n. 176. & Dueñas in reg. 216. vbi dicit hãc vltimã magis cõmunẽ.

27 Item † de iure ciuili per. l. ex placito C. de rerum permu. ſi permutatio fiat ſolis verbis, quilibet ex contrahẽtibus poteſt pœnitere, & diſcedere à contractu. & cum. d. l. ex placito. concor. l. 3. tit. 7. par. 5. ſed per. d. l. 3. eſt tenendum contrarium, vt tenet Grego. Lopez. in d. l. 3. in verb. qualquier de las partes.

Item de iure ciuili ſi permutatio incœpta eſt ab vna parte adimplere, & alia velit diſcedere, poteſt pœnitere. vt in. l. dedi. §. ſed ſi tibi. ff. de condi. ob cauſam. & tenet Albe. in. d. l. ex placito. per gl. ibi. De iure regio per. d. l. 3. non poteſt pœnitere, nec diſcedere. Item nota, quòd Didacus Perez in. d. l. 3. ex. Fortu. Garci. in. d. c. 1. de pact. in 6. nu. 3. concludit in col. 1051. quòd per d. l. 3. ſint immutati contractus innominati, ſed Gregò. Lopez. in. l. 1. titu. 11. part. 5. in verb. Gran prouecho, dicit contrarium: cùm per ius canonicũ circa eos nihil eſt immutatum, vt notãt docto. in. c. cùm inter. 2. de electi. & Bal. in. l. ſiue apud acta. C. de tranſa. ſed primam tene per fundamenta quę ponit Anto. Gomez. in. 2. tomo de contracti. c. 8. n. 4. vſque in fi. Et ex his reſultat, quòd hodie per. di. l. in contractu innominato non habebit locum repetitio ex capite pœnitẽtiæ, vel cauſæ non ſecutæ, ſed pars poteſt agere contra aliam non parẽtem, vel ad obſeruantiam contractus, vel intereſſe, vt in contractu nominato. arg. tex. cũ cõmunione in. l. ea. conditione. C. de reſcin. vendi.

28 Item † ex hac. l. 3. approbatur opinio Bal. quæ approbat opinionem ſecundam gloſſæ. in. l. emptorem. C. de colla. contra Sali. ibi. quòd inquilinus poteſt excipere de pacto inito cũ emptore rei locatæ inter eum & venditorem. quæ etiam probat. l. 19. tit. 8. par. 5. & Grego. in verbo. Fizo pleito. cuius contrarium innuebat. d. gl. in princi. & Sali. ibi.

29 Itẽ † ſtipulatio de iure ciuili nõ obligat

gat niſi incontinenti reſpondeat.l. có-
tinuò.&.l.1.§.qui præſens.ff. de verb.
obli.De iure regio per.d.l.3.obligat &
ſi ex interuallo reſpondeat.

30 Item † de iure ciuili ſtipulatio nó
valet inter abſentes. §. Item verbo.In-
ſti. de inuti.ſtipu. De iure regio per.d.
l.3. valet.

31 Actio † de dote de iure ciuili ſolu-
to matrimonio licèt competat filiæ &
nó patri,pater tñ habebit adminiſtra-
tioné iuxta cómuné opinioné. vt per
Cur.Iuni.con.152.n.1.& 2.De iure re-
gio cùm filia ſit libera à patria poteſta
te patris per matrimoniũ. vt in.l.47.
in ordi.Tau.filia habebit vſúfructũ &
adminiſtrationé dotis, vt per Rode.
Xua.in.l.9.tit.11. lib.1.fo.ll.in fi.

32 Actio † dotis de iure ciuili compe
tit vxori duráte matrimonio cótra vi-
rũ vergenté ad inopiá, etiá ſi non ſua
culpa,ſed caſu acciderit paupertas, ex
generalitate.l.ſi cóſtáte. ff.ſolu.marri.
&.l.vbi adhuc.C.de iu.doti. Et hác di
cit cómuné opinioné Io. Lupus in.c.
ꝑ veſtras.de dona.inter vi.& vxo.§.24.
in prin. De iure regio cótra virũ, qui
caſu,& nó ſua culpa incidit in pauper
taté,nó repetitur dos. vt in.l.29. titu.11.
part.4.& vi.in meo ęrario cómuni in
verb actio.dotis.

Nota,ꝙ in caſu,in quo mulier có-
ſtante matrimonio repetit doté à viro
de iure ciuili minimè eſt habéda ratio
deducto ne egeat.Petrus Nuni.de A-
uenda.de exequé.manda.reg.c.8.n.8.
cómuné dicit ex gl.in.d.l. vbi ad hoc
C.de iure doti.in ver.ad ſuſtentatio-
né.De iure regni per.l.1.ti.15.par.5. ma
ritus gaudet hoc priuilegio.

33 Actio † hypothecaria de iure ciuili
præſcribitur per quadraginta annos,
ꝑ.l.1.& ibi Bal.C.de anna.præſ.De iu-
re regio ꝑ triginta annos.l.63.in ordi.
Tauri.Quá intellige in debitore præ-
ſcribente:tñ ſi alius tertius retineat ré
hypothecatá,præſcribi hypothecariá
actioné per decéniũ cũ bona fide, cre-
ditore cóſentiente alienationi, vel ſal-
tim ſciéte & nó contradicéte. vt in.l.2.
C.de remiſsi.pigno.Et ſic eſt intelligé
dus Bar.in.l.1. C. ſi aduerſus credi. &
Bal.ibi.& gl.& Bar.in.l.1.§. cùm præ-
diũ.ff.de pigno.&.l.27.ti.29.part.3.

34 Actor † ſi petit plus debito,de iure
ciuili punitur in triplo,ex.§.tripli.&.§.
ſed hęc quidé.Inſti.de acti.De iure aũt
regio ſolùm quando petitur plus loco
& cauſa,debetur triplũ de dánis & ex-
penſis factis per reũ.ex.l.45.tit.2.par.3.
in alijs ſi plus petatur,nó debetur niſi
ſimplum.l.43.eo.tit.& par.

35 Actore † cótumace,ſi ex actis appa
ret de iuſtitia rei,de iure ciuili in totũ
condénatur ex gl.in.l.properandũ.&
ibi docto.C.de iudi.Quá cómuné di-
cit Grego.Lopez.in.l.9.tit.22.par.3.in
verb.de la demáda. De iure aũt regio
per.d.l.9.de re principali ſunt detrahé
dæ expenſæ quas reus fecerit in proſe-
cutióe cauſę,approbata opinione Pla
centini in.d.l.properandum.

36 Nota,ꝙ † in accuſatione de iure ci
uili requiritur,ꝙ apponatur nomé im
peratoris.l.libellorũ.ff.đ accuſ.& Sali.
in.l.in cauſis.C.de accuſ.De iure auté
regni nó requiritur, vt in.l.14.tit.1.par.
7.licèt de conſuetudine apponitur.

Nota

36 Nota, quòd † damnatus ex contractu, ex quo grauatur infamia, de iure ciuili nõ repellitur ab accuſando. Bal. in. l. in re mandata. C. manda. De iure regio ex generalitate. l. 3. tit. 1. par. 7. repellitur. vt per Grego. Lopez ibi.

37 Item † de iure ciuili damnatus in metallum, vel deportatus, non poteſt extraneum accuſare. l. is qui reus. ff. de pu. iudi. De iure regni extenditur ad condemnatũ ad mortem. l. 4. ti. 1. par. 7. & ſuppletur per. d. l. is qui reus.

38 Accuſatus † de crimine famoſo, niſi ſit conuictus, & condemnatus, non repellitur à teſtimonio. l. qui accuſare. ff. de accuſa. & cum ea concor. l. 3. ti. 1. par. 7. de iure canonico ſi ſit cõuictus, vel poſsit conuinci, repellitur. c. cùm dilectus. de accuſ. c. ſuper eo. de teſti. c. 1. de excepti. De iure regio. d. l. 3. concordat cum iure Canonico in eo, qui falſum depoſuit, quia repellitur, ſi probetur contra eum, licèt non ſit conuictus. Et. d. l. 3. concordat cum iure ciuili in infamato infamia iuris, quia requirit, ꝙ ſit conuictus, iuxta. l. cum criminis. C. qui accuſ. non poſ. licèt ſecus ſit de iure canonico. c. quætendum. 2. q. 7.

39 Accuſatus † de quocunq; crimine de iure ciuili accuſatione durante nõ poteſt eſſe ꝓcurator ꝓ alio. Iaſſ. in. l. reum criminis. C. de procura. De iure regio per. l. 5. titul. 5. part. 3. approbatur opinio Bart. & Alberi. dicentium. d. l. reum. ſolùm habere locum in accuſato de capitali crimine, in d. l. reum.

40 Accuſatus † ſi ſe ipſum occidat, de iure ciuili ad hoc ꝙ bona eius confiſcentur, ſufficit ꝙ ſit propoſita accuſatio, & ipſe citatus, & non requiritur litis conteſtatio. l. 2. C. de cuſto. reorum. l. 1. cum gloſ. C. vbi ſena. vel clari. De iure regni per. l. 24. tit. 1. par. 7. requiritur ꝙ lis ſit conteſtata.

41 Adamaſia † ſi eſt ſoluta, & minimè coniugata, non punitur de iure ciuili. gloſ. & ibi Bald. in. l. 1. C. de adul. De iure regio ſi eſt concubina publica clerici, vel religioſi, vel vxorati, punitur per. l. 42. cap. 21. in pragma. Et quæ dicatur publica concubina. vi. per docto. de Pala. rub. in cap. per veſtras. §. 21. num. 15. cum ſequen. de donat. inter vi. & vxo. ſi cõmuni opiniõe vicinorum habeatur ꝓ tali, & administrat ei neceſſaria. quæ conducunt ad prag. 95. & 96. & 97. in volu. pragma.

42 Adulterium † de iure ciuili poteſt accuſari à quolibet de populo. l. 2. §. fi. ff. de adul. l. ſi maritus. §. lege Iulia. eo. tit. De iure regio ſolus maritus accuſat adulterium. l. 3. tit. 7. lib. 4. fo. ll. & illa. l. approbatur per. l. 95. cum ſequẽ. pragma. vbi prohibetur, quòd contra vxoratum ſine conſenſu viri non procedatur ex concubinatu, per quam videtur ſublata. l. 2. titu. 17. par. 7. Fratribus conceditur poteſtas accuſandi, & data negligentia mariti, quibuſcunq; alijs. quod hodie non procedit per dict. prag. in hærede mariti poſt eius mortem, an poſsit accuſare vxorem adulteram in vita mariti, vi. in meo ærario in verb. hæres. nu. 22.

43 Adulterij † pœna de iure ciuili ĩ muliere eſt verberatio, & detruſio in monaſterium. Auth. ſed hodie. C. ad. l. Iuli.

li.ad adul.correcta.l.quãuis. la 2.ff.de adul. iuxta communem opinionem. de qua per Nice. in cõcor.gl. concor. 8.De iure regio adultera cum adultero mittitur in poteſtatem mariti, ſiue ad mortem,ſiue ad vitam.l.1.tit.7.lib. 4.fo. quæ approbatur per.l.81.in ordi.Tau.

44 Adulterium † committitur de iure ciuili indiſtinctè,ſi cognoſcat vxor alterius:vt per totum titu. ff. &. C. de adul. De iure regio cognoſcens vxorem alterius credẽs eſſe ſuam,non cõmittit adulterium.l.5.tit.17.part.7.

45 Aduocat',† qui ſe obligauit defendere cauſam,nõ tenetur defendere in inſtantia appellationis, ſed ſolùm in prima vſque ad diffinitiuam. Secùs tamen in appellatione ab interlocutoria de iure ciuili,vt per Iaſ.in.l. ita demum.n.8.C.de procu.vbi dicit communem opinionem.De iure regio,ſiue ſit appellatio ab interloquutoria, ſiue à diffinitiua,ſi appellatio eſt ventilanda in eodem loco,tenetur aduocare,ſecùs tamen.l.11.in ordi. Aduoca.

46 Aduocatus † conſulens clientulo de iure ciuili vt producat in cauſa falſa inſtrumẽta,punitur pœna falſi.l. in falſi.ff. ad leg.Cor.de fal.Specul.in ti. de aduocato.§.fi.De iure regni imponitur pœna mortis.l.fi.tit.6. part.3.

47 Aduocatus † de iure ciuili non tenetur iurare fouere iuſtam cauſam, quia iuramentum aboleuit ab vſu.Iaſ. in.l.rem nouam.nu.2.C.de iudi.vbi dicit communem. De iure regio diſponitur contrarium per.l.1.&.2.in ordi. aduoca.& plus dicit.l.18.in eadem ordi.quòd aduocatus in ſcriptis tenetur recipere relationẽ cauſæ, vt poſsit dare rationem de iuſtitia partis. & vi. in meo ęrario in verb. Aduocatus.n.99.

48 Nota,ꝙ† de iure ciuili aduocat' nõ petit ſalariũ niſi in fine cauſæ, & poſt litem ſolutam.vt per Iaſ.in.l.diem functo.nume.11. de offi. aſſeſſo.vbi dicit communem.De iure regio per.d.l.11. in ordin.aduoca.quarta pars eſt ſoluẽda in principio, & quarta in publicatione,& quarta lata ſententia, & alia in fine cauſæ.

49 Affinitas † de iure ciuili non habet gradus.l.non facile.ff.de gradi. De iure regio cùm ſequat' ius canonicum, habet gradus, per.l.1.titu.6.part.4.& l.5.eod.titu. in nota.l.1. titu. 18.part.7. &.l.7.titu.fina.lib.8.ordi.&.l.5. titu.15. eo.titu.

50 Itẽ affinitas † ſine matrimonio de iure communi non cõtrahitur per.d. l.non facile. De iure regni per.l.5. tit. 6.part.7.quæ ſequitur ius canonicum. vt in.c.diſcretioni. De eo qui cogno. conſ.vxo.contrahitur.& vi.Petrũ Nuni.in Alpha.Hiſpa.in verb.Inceſto.

51 Agenti † interdicto recuperandæ poſſeſsionis de iure ciuili non obſtat exceptio dominij, licèt velit incontinẽti probare. vt notát docto. in. l. ſi de vi.ff.de vi.licèt gl.teneat ibi cõtrariũ. De quo per Alex.in.l.naturaliter.§. nihil cõmune.ff.de acqui.poſſe.De iure regni obſtat exceptio, ſi incontinenti probetur.l.27.titu.2 .part.3.

52 Amicus † poteſt eſſe teſtis extra cauſam ſocietatis,niſi ſint ſocij omniũ bonorum, vel ſi ex ſocietate orta ſit maxi-

maxima amicitia. Aufre. de repro. teſti. n. 89. vbi dicit eſſe cōmunē opinionem de iure ciuili. & hanc diſtinctionem recepit Bal. in. l. eos. C. de teſti. & Thomas gramnia. vo. 22. & Feli. in. c. quotiens. de teſti. & Lanfrā. in. ca. quoniam contra. in verb. teſtium depoſitiones, nume. 147. de proba. De iure Regio non admittitur hæc diſtinctio per. l. 21. titu. 16. part. 3. & l. 5. titu. 3. part. 7. nam per dictas leges minimē minuitur fides propter amicitiam ſeu ſocietatem, vt per Petrum Nuni. in Alph. Hiſpano, in verb. Amigo.

53 Alienari † non poſſunt de iure ciuili donata à principe. auth. Hoc ius porrectum. C. de ſacroſanct. eccle. De iure regni ſic. l. 9. tit. 9. lib. 5. ordi.

54 Alienatio † facta de iure ciuili poſt delictum propoſitum reuocatur, vt notat Bar. poſt Odofre. in. l. poſt contractum. de dona. & Ang. in. l. ſi poſt hac. C. de bon. dam. vbi dicit, quòd cōmuniter hoc ſequuntur aduocati ac aſſeſſores. De iure regni in crimine læſæ maieſtatis contra principem, vel eius conſiliatios, & in crimine hæreſeos poſt propoſitum crimen alienata reuocantur, in alijs autem criminibus regulariter vſque ad ſententiā alienata non reuocantur, poſt ſententiam tamen ſic. per. l. 2. tit. 4. part. 5. approbata opinione Bal. & Dini. in. l. poſt cōtractū. & ſic Michael Malacita malè impoſuit Bartolo. Et pro hac noſtra lege contra Odofre. eſt. l. in. l. ſi poſt hac. C. de bon. dam. vt per Ange. ibi.

55 Alienatione † rei iudicij mutandi cauſa facta per detentatorē, vel poſſeſſorem rei, de iure ciuili dominus propoſita actione contra alienantem, & ab eo æſtimatione recepta, poterit nihilominus vendicare rem à poſſeſſore, in quem res fuit alienata. l. Stichum §. dolo. ff. de ſolu. l. etiam. §. item ſi quis ff. de peti. hære. De iure regio per. l. 30. titu. 2. part. 3. poſteaquam conſecutus eſt æſtimationem, ampliùs minimè petit rem.

56 Nota, quòd † de iure ciuili leges Cod. ne liceat potentioribus. habet locum non ſolùm in actore, ſed etiam in reo. vt per Bar. Albe. & Paul. in. l. 1. ff. de alie. iudi. mutan. cau. fa. quam dicit communem Gregori. lopez. in. l. 16. titu. 7. part. 7. De iure regni per. d. l. 16. non habent locum in reo, ſed in actore, approbata gl. in. d. l. 1.

57 Annui † reditus de iure ciuili poſſunt conſtitui redimibiles in perpetuum. vt notant docto. præcipuè Io. de Ana. in. c. in ciuitate. de vſu. dummodo obſeruetur æqualitas. De iure regio. per. l. 27. in curijs de Madrid. de anno. 1534. & Toleti. de anno. 1529. l. 10. prohibetur emere iſtos annuos reditus, vt in frugibus ſoluantur, ſed ſunt reducendi ad amilleriarium pro quatuordecim milliaria ſoluendum in pecunia. De quo per Cou. in reſo. l. 1. c. 15. nume. 11. vbi tractat de diuiſione fructuum anni in quo redimitur, ad quē competant.

58 Appellatio † à diffinitiua de iure ciuili interponitur vſq, ad decem dies. Auth. hodie. C. de appel. De iure regio vſq; ad quinq;. l. 1. tit. 16. lib. 3. ordi.

Nota,

59 Nota, quòd † de iure ciuili intra triginta dies dantur apoſtoli. l. iudicibus C. de appel. & in c. ab eo. de appel. lib. 6. qui currebant à tempore appellationis interponendæ. vt notat gl. in cle. quanuis. de appel. De iure regio ex. l. 26. titu. 23. part. 3. intra tres dies ſunt apoſtoli præſtandi, & currũt à tempore appellationis interpoſitæ.

60 Appellatio † extranei ſuſpẽdit ſententiam ſanguinis latam cõtra aliquẽ, etiam illo renitente, & ſententiam cõſentiente de iure ciuili. l. non tantùm. ff. de appel. & Feli. in. c. cùm ſuper. de re iudi. & communiter docto. in. d. l. nõ tantùm. De iure regni per. l. 6. ti. 23. part. 3. ſolùm conſanguinei audiũtur etiam eo renitente, extranei autẽ nõ, approbata opinione Azo. in ſumma. C. de appel.

61 Appellatio † de iure ciuili licèt in iudicio poſſeſſorio non admittitur, de iure canonico ſic, iuxta cõmunẽ opinionẽ, de qua per Cur. Iuni. con. 168. nu. 39. non tamen vt executio differatur, vt tenet Io. Cora. in. l. naturaliter §. nihil cõmune. n. 8. ff. de acqui. poſſe. De iure regio ſi duæ ſententiæ ſint cõformes in articulo poſſeſſorio, tertiò nõ prouocatur. l. 18 in ordi. de Madrid.

62 Appellatio † de iure ciuili debet eſſe gradatim, non omiſſo medio, nec poteſt ad imperatorẽ appellari omiſſo medio. l. 1. §. ſiquis in appellatione. & l. imperatores. ff. de appella. De iure regio appellatur omiſſo medio ad regẽ, quia eſt ordinarius in toto regno. l. 18. tit. 23. part. 3. & concor. cum iure canonico. c. ad Romanã. 2. q. 6. & c. ſi duobus. de appel. Quod procedit regulariter. Fallit tamen. d. l. 18. in ſentẽtia Comitris, à qua appellatur ad Admiraldum, & non ad Regẽ. l. 4. tit. 24. par. 2.

63 Appellatio † ſi proponatur ad æqualem iudicem illius, qui ſententiã protulit, nõ valet appellatio: ſi tamen propoſita ſit appellatio ad æqualem iudicem, qui iudicaturus eſt, valet appellatio de iure ciuili ex gl. in. l. 1. §. ſi quis. de appe. ff. in verb. parem. & in verb. minorem. De iure regio per. l. 18. ti. 23. part. 3. diſponitur totũ contrariũ: immo quòd ſi appellatur ad æqualem iudicem, qui iudicauit, remittendus eſt appellãs ad iudicem maiorem, ad quẽ appellatio eſſet interponenda. Itẽ gl. in verb. minorem. in. d. §. ſi quis. quę cõmuniter approbatur in eo quod vult, ꝙ ſi appelletur ad iudicẽ minorẽ iudicis ad quem appellandũ erat, quòd tenet appellatio, licèt nõ valeat, ſi appelletur ad minorem iudicis, qui iudicauit: approbatur. per. d. l. 18.

64 Appellationis † iudex confirmãs, de iure ciuili debet exequi ſentẽtiam. vt notat Bar. in. l. à diuo Pio. ff. de re. iudi. De iure regio remittenda eſt exequutio iudici à quo ex. l. 9. titu. 16. titu. 13. ordinam.

65 Aqua † ſi naſcitur in meo ſolo, & decurrat ad partem inferiorem ad prata inferiora ſine facto domini inferioris, vel ſub terram, poſſum diuertere aquam ad meam vtilitatem, et ſi impediatur lucrum domini inferioris, ſi ſeruitus non ſit conſtituta. ex iure ciuili. l. ſi in meo. ff. de aqua plu. arcen. l. flu minum. §. nunc videamus. ff. de dam. infe-

infe. & has.ll.ſic intelligit Cepol. de ſerui.ruſti.prædi.c.4.de aquæ ductu, à n.51. vſque ad.57. De iure regni per.l. 15.tit.31.par.3 contrarium diſponitur, quòd etiam ſine facto domini, ex ſpatio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes acquiritur.

66 Arbiter † de iure ciuili ſi efficiatur monachus, & ingrediatur monaſterium, poteſt de licentia abbatis profer reſentētiam, vt per Albe.in.l.non diſtinguamus.§.ſacer.ff.de ar. De iure regni cū per.l.28.ti.4.par.3.expiret cōpromiſſum nec ſentētia poteſt proferri, etiam de facultate abbatis.

67 Arbitri † electi à partibus de iure ciuili ſuper diuerſas cauſas, ſuper omnes tenentur proferre ſententiam, & non in vna re ſola.vt notat Azo.in ſumma de arbi.& Hoſti.in ſumma.eo.ti.in.§. qualiter.& Iaco.de Raue. Albe.in.l. quid tamen.ff.eo.& Bal.ibi.quam dicit cōmunē Grego. Lopez.in.l.32.tit. 4.par.3.in verb.Sobre cada vna dellas. De iure regni per illam.l.32.diſponitur cōtrarium, q̧ ſuper vna re ſola poteſt arbiter pronunciare, & valet pronunciatio.

68 Arbitri † de iure ciuili compelluntur eligere tertiū. vt notat Deci.in.c. cum ſpeciali.n.7.de appel.vbi dicit eſſe cōmunem, per.l.29.tit.4.part.3. De iure regio tam partes quàm arbitri cōpelluntur per iudicem ordinariū eligere tertium, ſi non ſit data poteſtas eligendi tertiū. Si tamen poteſtas fuit data, ad petitionem cuiuſcunque partis compelluntur.vt in.l.26.eo.tit.

69 Auus † de iure ciuili excludit in ſucceſſione neptis fratres non vtrinq; coniunctos.vt per Bello. con.24. vbi dicit communē opini. De iure regio indiſtinctè etiam vtrinq; coniunctos excludit.vt in.l.7. Tau.

70 Authoritas †, quæ debet præcedere actui de iure ciuili, ſi actus fiat, & princeps de certa ſcientia concedat facultatem ad actum peragendum, operatur, ac ſi actus eſſet celebratus ante præſtitam facultatē. Bal.in.l.fi.§.ſi aūt
71 C.de bon.quæ libe. De iure regio in confirmatione maioratus nō ſufficit, quòd de certa ſcientia cōcedat facultatem conſtituēdi maioratum, ſed requiritur quòd expreſsè cōfirmet maioratum.l.42.Tau.

72 Arma † deferre de iure ciuili regulariter prohibitū eſt, vt in rubro & nigro.C.vt armo.vſus inſcio principe interdictus ſit.& in.c.quid culpatur.23. q.1. De iure regio vnicuiq; licitum eſt portare enſem. vt in.l.55.in curijs de Madrid de anno.1523.& etiam pugionem vel ſicam cum enſe.l.7.Tole.de 1525.vſq, ad certam horam noctis, & poſtea in.l.72.de Madrid de año.1534. quòd ſi portetur lumen, etiam vltra illam horam, enſis & ſica portantur.& vi.Dueñas in reg.55.

73 Armorum † vſus de iure ciuili non intelligitur ꝓhibitus de defenſibilib⁹, ſed ſolū de offēſibilibus.Iaſ.in.§.ex maleficijs.n.82.Inſti.de acti. De iure regni tā de offēſibilibus quàm de defenſibilibus intelligitur prohibitio per.l. 33.14.lib.2.ordi. vt per Auēdanum in Alpha.Hiſpa.in verb.Armaduras.

SVMMARIVM.

1 *Baccalaureus quòd non excuſetur à muneribus & tributis oſtenditur.*
2 *Baſtardus an, & quando ſuccedat matri.*
3 *Baſtardus, quòd ex teſtamento ſit hæres patris, non autem ab inteſtato.*
4 *Baſtardus quòd gaudeat nobilitate patris palam fit.*
5 *Baſtardus ſi legitimetur, quòd non gaudeat nobilitate patris, quam hidalguiam dicimus, ſed tantũ honoribus filijs legitimis debitis.*
6 *Bãnitus, an & quando poſſit occidi.*
7 *Bigamus ex duabus mulieribus viuis, qua pœna puniatur.*
8 *Bigamus quòd poſſit in fronte bullari oſtenditur.*
9 *Bona iudicis qui fecit barateriam, ſi habeat conſanguineos, an confiſcentur.*
10 *Bona decedentis abſque conſanguineis, ad quos de iure deuoluatur ſucceſſio.*
11 *Bonis cedere, an & quando debitor poſſit.*

B

1 BAccalaureus† de iure ciuili
eſt exemptus ab omni mu
nere præter aduocandi &
iudicandi.l. Sancimus.l. ad
uocati.C.de aduo.diuer.iudi. De iure
regni. nó excuſatur à muneribus ac
tributis.l.20.tit.4.lib.4.ordi.

2 Baſtardus † de iure ciuili non ſucce
dit matri illuſtri.l.ſi qua illuſtris.C.ad
Orfici. & dicitur illuſtris ſi ſit nobilis
ex genere. De iure regio filius na-
turalis, vel ſpurius, dummodo non
ſit ex damnabili coitu procreatus,
ſuccedit matri indiſtinctè, vel ex
teſtamento, vel abinteſtato.l.9. Tau.
de qua in verb. Filius.nu.

3 Baſtardus† de iure ciuili non ſuc-
cedit patri, vt notat Bar.in.l. tutelas.ff.
de capi.dimi.l.pronunciatio.de verb.
ſig.ff.De iure regni per.l.1.tit.11.part.6.
ex teſtamento eſt hæres patris, non au
tem abinteſtato.

4 Baſtardus† de iure ciuili nó dicitur
nobilis, etiã ſi ſit filius naturalis ſolùm,
nec nobilitas patris in eo deſcẽdit, vt
notat Bar.in.l.1.nu.50. C. de digni. &
Bal.in.l.cùm legitimæ.ff. de ſta.homi.
De iure regio per.l.1.tit.11. par.7. gau-
det nobilitate patris. & per.l.22. lib. 4.
fo.ll.ſi ſit naturalis.

5 Baſtardus† de iure ciuili ſi legitime
tur, non gaudet nobilitate patris. vt no
tat Tiraque.de nobili.c.15.n.10.& An
to.de Roſe.in tracta.legi. & docto.in
c.tãta.&.c.per venerabilẽ.qui filij ſint
leg.& in.l.Gallus.§.quid ſi tantum. ff.
de lib. & poſth. De iure regio per.l.
9. in fi.titu.15.part.4.&.leg.12. Tau.vi-
detur diſpoſitum contrarium. Sed
tamen.d.ll.ſunt intelligendæ quo ad
honores, & alia debita filijs legitimis,
nó aũt vt gaudeãt nobilitate, quã hi-
dalguiã dicimus, vt per inuictiſsimũ
Cęſarẽ Carolum quintũ regẽ Hiſpa-
niarũ in anno.1542. per quandam ce-
dulam eſt diſpoſitũ. De qua meminit
Otalora de nobili. Hiſpa.in.2.part.3.
par.verb. De legitimis verò.

6 Bãnitus† de iure ciuili nó poteſt oc-
cidi.l.transfugas.ff.de ſicar.De iure re
gio ſi eſt datus inimicus per iudicem,
& dãnatus ſit per legitimas probatio-
nes, poſt tres menſes, ad minus poſt ſẽ
tentiá poteſt occidi.l. 76. Tau. & vi.
Dueñas reg.68.

7 Bigamus† ex duabus mulieribus vi
uis de iure ciuili condemnatur pœna
mortis.l.eum qui duas.C.de adul.De
iure regio bullatur in fronte, & impri
mitur

mitur in ea ſignũ.q.l.6.tit.15.lib.8.ordi.& perdit medietatem bonorũ.l.8.tit.18.eo.tit.& relegatur ad ſeruiendũ regi in triremibus per quinquẽniũ ſeu galeris.vt per pragma.105.Valliſoletide año.1548.approbata per illam legẹ 16.tit.17.par.7.quæ correcta erat p.ll.ordi.& mutata, quia inquantũ per illam.l.16.in quinquenniũ relegabatur per.d. pragma.ad triremes ſeu galeras mittitur.

8 Item†ex illa.l.ordi. aſsignatur alia differentia ad ius ciuile, quia de iure non poteſt quis bullari in facie.l.ſiquis in metallum.C.de pœ.& per.d.l.8.ordi.bullatur de iure regio.

9 Bona†iudicis,qui fecit barateriam de iure ciuili et ſi habeat conſanguineos confiſcantur. ex gl.in auth. nouo iure.C.de pœn.iudi.qui malè iudi. ad inſtar criminis læſæ maieſtatis. vt p Bal.& Sali.ibi. De iure regio per.l.15.tit.22.part.3.non annotãtur, ſi habeat conſanguineos intra quartum gradũ.

10 Bona † decedentis abſque conſanguineis,ad quos de iure deuoluitur ſucceſsio,de iure ciuili pertinẽt ad vxorẽ, Auth.ꝑterea.C.vnde vir & vxo.et ſi nõ habet vxorẽ,ſuccedit fiſc⁹.l.vacãtia.C.de bo.vacã.lib.10.Et ſi fuerit nauiculari⁹ qui decedit ſine teſtamẽto,& liberis bona pertinẽt ad corpus nauiculariorũ.l.1.C.de hęre.decuri. De iure regio. ex.l.32.in ordi.Tau. dicunt quidã eſſe cõtrariũ deciſ.ex eo,cùm per.d.l.ſi detur facultas cõmiſſario teſtamentũ cõdendi,ſi nõ adſunt veniẽtes abinteſtato dimiſſa vxore & fiſco omnia bona ſunt diſtribuẽda in opus pium pro anima. Sed tñ ne det̃ legũ correctio,pręcipuè.l.23.tit.11.par.4.quę diſponit idẽ q̃d ius cõe,& cũ ea trãſit Coua.in epi. ſucceſsi.abinteſta. conclu. vndecima. & Grego.Lopez in.d.l. 23. in verb. viuo.ſine aliqua diſtinctiõe erit dicẽdũ, ꝙ.d.l.32.procedit in caſu,in quo loquitur cùm dederit poteſtatẽ cõmiſſario, quia ex hoc colligitur nolle decedere inteſtatus,ſecus tñ quando decedit ſine teſtamẽto.vt in.d.l.23.Sed cogita.

12 Bonis†cedere non poteſt debitor de iure ciuili,qui recepit dilationẽ ad ſoluendũ.gl.in.l.ſi.ff.de his qui bo.cede.poſſunt. quã dicit cõmunẽ Greg. Lopez in.l.5.ti.15.par.5.in verb.Les pidieſſe. De iure regio ex generalitate.l.5.tit.13.lib.5.ordi.ac pragma.78. diſponitur contrariũ,niſi dicamus,ꝙ cõmunis de iure ciuili procedat,dilatiõe durante,ſecus tñ ea finita.

S V M M A R I V M.

1 *Carcer quòd non ſolùm ad cuſtodiam,ſed ad pœnam ſit inuentus,multis Regni legibus oſtenditur.*

2 *Ceſsio debiti,an,& in quo caſu fieri poſsit à patre filio exiſtenti in ſtudio.*

3 *Citatio quæ requiratur quando proceditur ad miſsionem in poſſeſsionem. Et an ſufficit quòd fiat ad domum, Vel an perſonalis citatio requiratur.*

4 *Concubinã alterius ſi quis carnaliter cognoſcat,an puniatur.*

5 *Concluſio in cauſa,an,& quando ſit neceſſaria.*

6 *Compenſatio in depoſito de expenſis factis in ipſo depoſito an admittatur.*

7 *Compenſatio an admittatur in alio contractu præter depoſitum,ſi de facili liquidari poſsit.*

8 *Compenſatio liquidanda intra decem dies quòd admittatur,oſtenditur.*

9 *Commodãs rem alicui,ſi furata ſit res,quid agere debeat,oſtenditur.*

10 *Cognati vſque ad quem gradum pro conſanguineo in iudicio admittantur.*

11 *Concubina quæ dicatur, oſtenditur.*

12 *Condemnatus ad mortem, an ſeruus efficiatur.*

13 *Condemnatus ad mortem, an, & de quibus bonis teſtari poſſit, & de quibus non.*

14 *Condemnati ad mortem teſtamentum, quòd de bonis confiſcatis non valeat.*

15 *Condemnatus de hæreſi an teſtari poſſit.*

16 *Condemnari an poſſit teſtis, contra quem eſt probatũ in modum exceptionis, ſi delictũ quod obijcitur, nõ tangat delictum principale de quo agitur. Et plura ibi de lenocinio aduerſus maritum adducuntur.*

17 *Condemnatis ad ſoluendum, quot dies dentur poſtquã ſententia tranſiuit in rem iudicatam.*

18 *Condemnatus per ſententiam ad aliquam quantitatem præſtandam, ſi creditori datur pignus, quot dies dentur ad luendum pignus.*

19 *Conditio impoſſibilis affirmatiuè concepta, an vitiet ſtipulationem.*

20 *Commodatarius an: & quando de culpa teneatur, & quando non.*

21 *Commodatarij duo ſi ambo ſint in culpa, vel dolo vt res commodata perdatur, ad quid teneantur.*

22 *Confeſſio in tormentis facta, quando confitens ratificari teneatur. Et quomodo huiuſmodi ratificatio ad arbitrium iudicis fieri non debeat.*

23 *Confeſſio an ſit probatio.*

24 *Confeſſio extraiudicialis, an, & quando probet.*

25 *Confeſſio iudicialis ad hoc vt præiudicet, quæ requirantur, recenſentur.*

26 *Confeſſio procuratoris, an præiudicet domino.*

27 *Confeſſio facta in tormentis, etiam ſi ſit perſeuerata, vtrum ix iuſta cauſa retractari poſſit, Et quid ſi tortus perſeuerans in ſua confeſſione, poſtea dicat erraſſe, an ſit audiendus.*

28 *Condemnatus ex confeſſione perſeuerata in tormentis facta, ſi conſtat de innocentia rei, an iudex eum liberare poſſit, aut quid facere debeat, oſtenditur.*

29 *Confinia (quæ vulgo Mojones dicuntur) amouẽs, qua pœna puniatur.*

30 *Conſanguinei vſque ad quem gradum conſanguineo ſuccedant, oſtenditur.*

31 *Agnatorum vel cognatorum quo ad frẽs & eorum filios aſſignatur differentia. Et qualiter computatio, & iuxta quam computationem ciuilem ne an canonicam fieri debeat, oſtenditur.*

32 *Conatus, licèt non ſequatur effectus, quando puniatur.*

33 *Conſulens aliàs non facturo, an, & quando teneatur.*

34 *Conteſtatio litis ſi non fiat intra tempus aſſignatum an habeatur pro confeſſo.*

35 *Conteſtare litem intra quod tempus reus debeat, oſtẽditur.*

36 *Cõtractus quo caſu reſcindi poſſit, & quo non.*

37 *Contractus ſi fiat, & pro eius validitate detur arrha in pecunia, vtrum arrha illa præſumatur in partem pretij data, an ſolùm pro arrha.*

38 *Contractus ad hoc vt dicatur in ſcriptis factus, quid ſufficiat.*

39 *Clericus quo caſu coram iudice ſæculari conueniri poſſit.*

40 *Clericus hæres laici coram quo iudice conuenitur.*

41 *Clericus ſi inſtituatur hæres poſt litem cum laico inchoatam, an ſtatim cum clerico hærede coram ſuo iudice ſit lis inchoanda.*

42 *Creditor occupãs rem debitoris etiam hypothecatæ propria authoritate, qua pœna plectatur.*

43 *Creditores ſi conueniant ad dandam dilationem debitori qui non eſt ſoluendo, ſi per maiorem partem creditorum concedatur dilatio, vtrum minor pro maiori parti ſtare debeat.*

44 *Creditores ſi conueniant ad faciendam remiſſionem aliquam de quota debiti, quòd remiſſio facta a maiori parte, etiam ipſo debitore viuo, valeat.*

45 *Crimen læſæ maieſtatis ſicut committitur cõtra Principem, ita etiã contra eius conſiliarios cõmittitur.*

45 *Criminalis cauſa, quòd non dicatur illa, nec de mero imperio, in qua venit pœna pecuniaria imponenda fiſco applicanda.*

47 *Crimina, vt ſunt, robaria, furta, vel alia, ſi committãtur in diſtrictu alicuius iuriſdictionis, iudex quid facere debeat, aut quis damnum reſarcire teneatur.*

C

1 Carcer † de iure ciuili nõ eſt inuentus ad pœnam, ſed ad cuſtodiam. l. aut dána. §. ſolet. ff. de poen. natu. & l. 1. ff. de cuſto. reorum. Sed de iure regio non ſolùm ad cuſtodiã, ſed ad pœnã eſt inuentus. vt in l. 3. & 5. ti. 12. lib. 8. ord. de his qui eximunt delinquentẽ de manu iudicis. & prag. 1. & 4 de blaſphemis. & l. 4. ti. 10. lib. 8. cõtra luſores. & l. 2. & 3. titu. 9. eo. lib. de iniurijs.

iniurijs.&.l.2.lib.4.tit.4.ordi. vbi imponitur pœna carceris perpetui cõtra illum pauperem, qui non habet in bonis mille morapetina, qui tertiò punitur ex eo quia dicit eſſe liberum à tributis cùm non ſit, cùm aliâs de iure ciuili perpetui carceris pœna non ſit imponenda in aliquo caſu. vt in. l. incredibile. C. de pœ. & Roma. ſin. 303.

2 Ceſsio† debiti de iure ciuili nõ poteſt fieri à patre filio exiſtẽti in ſtudio, iuxta magis cõmunem. vt per Ripam in.l.1.n.140.ff. ſolu. matri. De iure regio per pragma. 25. in pragma. pater poteſt facere hanc ceſsionem cũ iuramento ibi confecto, quòd non facit in fraudem, vt per Dueñas: in reg. 87. vbi ponit regulã & limita.

3 Citatio† perſonalis ad hoc ꝙ procedatur ad miſsionẽ in poſſeſsionem ex primo decreto; requiritur de iure communi, nec ſufficit ſi fiat ad domũ. Inno.& Abbas in.c.fi. de eo qui mittitur in poſ. cau. rei ſer. De iure regio ꝑ l.1.tit.9.lib.3.ordi. ex Grego. Lopez in l.1.tit.8.par.3. ſufficit ſi fiat ad domum. & idem dicit Dida. Perez. in.d.l.1.col. 1122. vbi dicit primã cõmunem de iure ciuili ex Panor. in. l. cauſamq;. de dolo & contu. dicentes, ꝙ in eo, in quo d.l.1. concordat cũ iure ciuili, eſt quãdo proceditur ad receptionẽ reſtiũ, data cõtumacia, vt deueniatur ad ſentẽtiã diffinitiuã: ſecus aũt vt procedatur ad miſsionẽ in poſſeſsionẽ, ꝙ ſufficiat citatio ad domũ. Quam reſtrictionẽ euidẽter eſt contra illã.l. quæ generaliter cõprehẽdit oẽs caſus contentos in ea, & ſic in totũ cõcordat cũ cõmuni.

Et hunc ſenſum approbat Pet Nuni: in Alpha. Hiſpano in verb. Almoneda. & Dida. ſibi contrarius in col. 1132. vbi dicit requiri citatio perſonalis in miſsione in poſſeſsionem.

4 Concubinã† alterius cognoſcens carnali copula, de iure ciuili non punitur. vt notat Bar. in.l. ſi vxor. C. de adul. De iure regio ſic in caſu.l.1. tit. 15. lib.8. ordi.

5 Concluſio† in cauſa de iure cõi ac ciuili nõ eſt neceſſaria. Card. in cle. ſępe.§.& quia.n.20.q.19. de verb. ſigni.& Feli. in.c. cùm.1.& 2. de re iudi. De iure regio ſic per.l.1.tit.4.lib.3. ordi.&.l. 42.tit.20. in pragma. Quam intellige, ſi à partibus petatur (vt dicitur) in publicatione. vt notat Dida. Perez in.l.6. tit.11.lib.3. ordi. col. 1167.

6 Cõpenſatio† admittitur de iure ciuili in depoſito de expenſis factis in ipſo depoſito. gl. cõiter approbata in l. ſi plures. ff. depoſ.& per Fulg. ibi. De iure regio nõ admittit̃.l.10.ti.3.par.5.

7 Compenſatio† de iure ciuili admittitur in alio contractu præter depoſitum, ſi de facili poteſt liquidari, quod relinquitur arbitrio iudicis. vt notat Iaſ. in.§. in bonæ fidei. nũ. 72. Inſti. de acti. vbi dicit cõmunẽ. De iure regio ſublatũ eſt arbitrium, & taxatum eſt tempus decem dierum ad liquidandum.l.20.tit.14.part.5.

8 Nota, quòd† de iure ciuili non admittitur compenſatio, quando condẽnatus eſt aliquis ſine præfinitione tẽporis. Bar. in.l. aufertur.§. qui compenſationem. ff. de iure fiſci. quã communem dicit Grego. Lopez. in.l.20.tit.14. part.4.

part.4. De iure autẽ regio per.d.l.20. admittitur compenſatio liquidanda intra decem dies.

9 Commodás † rem alicui, ſi furata ſit res, poteſt agere vel ad rem recuperandam, vel contra cõmodatariũ, vel contra furem.l.ſi.C.de fur. Et ſi elegit commodatarium putans eſſe ſoluendo, de iure ciuili poteſt redire ad furẽ. vt notat Ci.poſt Iaco.de Raue.in.l. manifeſtiſsimi.§.1.C.eo. quia certanti de damno euitando, non præiudicat ignorancia ſupina, etiam cum alterius damno.l.ſed et ſi putem.ff. de condi. inde.&.l.ſi.ff.de de eo. per quẽ fa.erit. & idem tenet Io.Faber.in.§.itẽ ſi fullo. Inſti.de oblig.quæ ex deli.naſ. De iure regio per.l.11.tit.14.part.7. diſponitur contrarium, quòd non poteſt redire ad furẽ.approbata opinione Sali.in d.§.1.vt per Grego. Lopez in.d.l.11.

10 Cognati † de iure ciuili in iudicio pro conſanguineo cum cautione de rato admittuntur vſque ad decimũ gradum, liberi tamen ac parentes vſque in infinitum. gloſ. & docto.in.l. ſed hæc.ff.de procu.De iure regio per l.10.tit.4.part.3.ſolùm vſque ad quartum gradum admittuntur. vbi Gregori.Lopez dicit communem priorẽ de iure ciuili.

11 Nota, quòd † de iure ciuili illa dicitur concubina, in qua concurrebãt conditiones concubinatus, quòd ſit ſolutus cum ſoluta, vnica retenta in domo, cum proteſtatione, quòd teneteam in concubinam.vt in.l.in cõcubinatu.ff.de concubi. & ibi Bar. & in.l.eam quam. C. de fidecommiſ. & in auth.licet patri.C.đ natu.libe.quas conditiones repetit.l.2 titu.14.part.4. De iure autem regio per.l.11.in ordi. Tau.ſolùm requiritur, quòd inter eos poſsit eſſe matrimonium. approbata gloſ.in.c.innotuit.in verb. coniugata. de electi.& in.c.qualis.30.q 5. quod.l. 8.titu.13.part.6. videbatur diſponere, licèt obſcurè.

12 Condemnatus † ad mortem de iure ciuili efficitur ſeruus.l.qui vltimo ff.de pœ. De iure regio nõ,p.l.4.Tau.

13 Item † de iure ciuili condemnatus ad mortem non poteſt teſtari.l. eius qui.§.1.&.l.qui à latronibus.§.ſi quis capitali.ff.de teſta. De iure regio per d.l.4.Tau.poteſt teſtari, niſi de bonis confiſcatis, vel quæ veniunt confiſcanda ex illo delicto.

14 Item † ex illa.l.4.euacuatur communis opinio, de qua per Bal.in.l. fin. C.ſi à non compe.iudi. vbi dicebat, quòd damnati ad mortem, ſi faciunt teſtamentum, ſi ſententia fuerit executa, nõ valet quod agunt. Sed per. d. l.4.indiſtinctè valet teſtamentum in bonis non confiſcatis.

15 Item † condemnatus de hæreſi, de iure ciuili non poteſt teſtari, auth. Gazaros.C.de hære.l.his qui.§.1.C. de teſta. quæ eſt conformis diſpoſitioni iuris canonici.vt in.c.vergentis.de hære.&.c.filij.& in.c.quicunque.§.hæretici.de hære.in.6. De iure regio per.l. 4.titu.26.part.7. poſſunt teſtari inter liberos. & hoc idem dicit.l.7.titu.7. par.6.vbi Grego.Lopez dicit conſuetudine eſſe receptam diſpoſitionem canonicam, quòd non poſsit teſtari,

cùm

cùm priuatur ſuis bonis hæreticus. vt in.cap. eùm ſecundùm leges. De hære. in.6. quod videtur comprobare.d.l.4. cùm iam ſint confiſcata bona,& de eis non poſsint diſponere hæretici.& vi.Ioan. Lupum in.c. per veſtras de dona.inter vi.& vxo. col.340. §. vbi tractat, an filij ſint alimentandi & filiæ dotandæ de bonis patris hæretici.

16 Condemnari † non poteſt teſtis eõtra quem eſt probatum in modum exceptionis,ſi delictum,quod obijcitur, non tangat delictũ principale de quo agitur de iure communi,& hanc dicit communem opinionem Deci.in.c.2. de excepti.nu.4. &.7. de qua per Sali. in.l.vbi.C.de fal. vbi ponit tres opiniones,tandem cõcludit cum hac, quam dicit comprobari ex.l.2.§. publico.ff. de adul. De iure autem regio ex generalitate.l.fi.tit.1.par.7. diſponitur contrariũ, immo, ꝗ nulla pœna eſt ei imponenda ex illa inſtãtia. In actore vel reo, contra quem obijcitur delictum, ſatis ex dict.l. fi. &.§.ſi publico comprobatur communis opinio in caſu, in quo loquitur, quando de lenocinio obijcitur à muliere contra maritum. In alijs aũt criminibus idem dicendum affirmat Abbas in cap. cùm dilectus.de ordi.cogni. Et hæc eſt cõmunis opinio, eùm ex confeſsione cõſtet delictum. vt per Grego. Lopez in dict.l.fi.in verb.en tal caſo. Vnum etiã nota ex dict.l. fi. quòd exceptione lenocinij probata cõtra maritum, vxor eſt abſoluenda. quod videbatur contra.d.§.ſi publico in principio. Ibi ſi publico iudicio maritus ſuam vxorẽ reã faciat. An lenocinij allegatio repellet maritum ab accuſatione? Et putẽ non repellere. Qui.§.eſt intelligendus,ſi exceptio lenocinij proponatur poſt litẽ cõteſtatam, ſecus tamen,vt in.l.ſi maritus.§.præſcriptiones.ff.eo.ti.de adul. quæ concordat cum.l.7.tit.17. part.7. quam.l.Grego. Lopez in verb. Se podria aprouechar, dicit, ꝗ ſtante.l. fori. 3.tit.7. lib.4. de qua in verb. adul. nu. in qua cauetur, quòd maritus ſolus poteſt accuſare vxorem de adulterio. ꝗ probato lenocinio,ſiue exceptio ſit propoſita ante vel poſt litem conteſtatam, vxor liberatur à pœna adulterij, ne maritus ex ſua culpa & dolo conſequatur præmium, præcipuè cùm ex l.fi.ti.17.ea.par.ipſe conſequatur dotẽ & arrhas, quod nota.

17 Condemnatis † de iure.ff.dabantur duo menſes ad ſoluendum.l. debitoribus. ff. de re iudi. De iure codicis quatuor menſes.l.1.&.2. C. de vſu.rei iudi. De iure regio ſolùm dantur decem dies poſtquam ſententia tranſiuit in rem iudicatam. l. 5.titulo. 27. parti.3.

18 Item condemnatus † per ſententiam ad aliquam quantitatem præſtandam, et ſi creditori ſit datum pignus, de iure ciuili aſsignantur duo menſes ad pignus luendum, aliàs ſi pignus non luatur intra iſtud tempus, res venditur pro debito.l.debitoribus ff.de re iudi. De iure regio ſolùm dãtur viginti dies.l.6.tit.27. part.3.

19 Conditio † impoſsibilis affirmatiuè concepta vitiat ſtipulationem.l.

impoſsibilis. ff. de verb. obliga. &c. §. impoſsibilis. Inſtitu. de inuti. ſtipula. De iure regio vt per Michaelē in diffe. 58. in contracti. per. l. 19. titu. 11. par. 5. qui falſè impoſuit. d. l. 19. & voluit allegare. l. 17. eo. titu. quæ etiam non probat, quia loquitur in conditione impoſsibili negatiuè concepta, quia valet ſtipulatio, & eſt conformis diſpoſitioni ciuili. vt in. l. in illa. reſpon. ſecundo. ff. de verb. ſigni. quæ concordat cū d. l. 17. vt per Grego. Lopez ibi.

20 Commodatarius † de iure ciuili tenetur de leuiſsima culpa, etiam ſi gratia vtriuſque ſit commodatum. l. ſi vt certo. §. nunc videndum. & l. in rebus. in princi. ff. commo. De iure regio per. l. 2. titu. 2. part. 5. ſufficit quòd faciat in rem commodatam diligentiam, quā facit in cuſtodiendis ſuis, dummodo non ſit ita negligēs, quòd cadat in latam culpam. Grego Lopez. in. d. l. 2.

21 Commodatarij † duo, ſi ambo ſint in culpa, vel dolo, de iure ciuili vt res commodata perdatur, quilibet in ſolidum tenetur. l. ſi vt certo. §. ſi duobus ff. commo. De iure regio per. l. 5. titulo. 2. parti. 5. tenentur ſolùm pro rata.

22 Confeſsio † facta in tormentis debet ratificari ſecundùm ius ciuile ad arbitrium iudicis. vt notat Bar. in. l. 1. §. diuus Seuerus. ff. de quæſti. De iure regio ſublatum eſt arbitrium, vt non ratificetur in illum diem, ſed in ſequentem. l. 4. titu. 30. part. 7.

23 Confeſsio † de iure ciuili non eſt probatio. Feli. in rub. de proba. nu. 2. dicit communem opinionem. De iure regio dicitur probatio. l. 8. titu. 14. part. 3. ex qua. l. Petrus Nunius reſpon. 18. nume. 8. tenet contra Rode. Xuarez in. l. poſt rem. verſi. ſed pulchrum ff. de re iudi. nume. dicens, quòd poſt decem dies qui dantur ad probationem oppoſitionis executionis factæ, pars non ſit compellenda iurare, cùm ſit probatio. ſed opinio Roderici Xuarez obſeruatur in practica, & cōpellitur pars iurare.

24 Confeſsio † extraiudicialis non probat de iure ciuili. Feli. in. c. at ſi clerici. de iudi. vbi communem dicit. De iure regio parte præſente, vel eius procuratore, cauſa expreſſa probat. l. 17. titu. 13. part. 3.

25 Confeſsio † iudicialis de iure ciuili præiudicat iudice pro tribunali ſedēte. Maranta. in Speculo aureo, part. 6. nume. 30. de confeſsione. communē dicit. De iure regio requiruntur ſex ad hoc, quòd præiudicet, ætas maior in confitente, ſpontanea voluntas, & non vi nec per metum extorta, contra confitentem, parte vel procuratore præſente ſuper re certa, & non cōtra naturam ac leges. vt in. l. 4. titu. 13. partita. 3.

26 Confeſsio † procuratoris de iure ciuili non præiudicat domino. l. proinde. §. ſi procurator. ff. ſi quis in ius vocal. l. ſi procuratorem. ff. de leg. 3. Bar. in. l. 1. ff. quando appel. ſit. De iure regio ſic. l. 1. titu. 3. lib. 3. ordi.

27 Confeſsio † facta in tormentis poteſt retractari, etiam ſi ſit perſeuerata ex iuſta cauſa. vt notat Sali. in. l. 2. C. de cuſto.

cuſto.reo. De iure regio per.l.5.tit.30. part.7.non poteſt, vt dicit Michael diſ ferentia.55.in delictis, quæ lex nó probat, ſed totum contrarium. argumento à maioritate rationis ſumpto ex illa.l. 5. quod validiſsimum eſt in iure. Et per illam legem cauetur, quòd ſi iudex poſt ſententiam cognouerit de innocentia rei condemnati ex confeſſione perſeuerata in tormentis, debet illum abſoluere. quæ concordat cum l.1.§.ſi quis vltro.ff.de quæſti. Et ſi iſte ſubuenitur, contra quem eſt lata ſententia, quantò magis ſubueniendus eſt docens de errore confeſsionis ante ſententiam? quia non dicitur confiteri crimen qui errauit. l. non fatetur ff.de confeſſ.& talis error non conſueuit obeſſe ante ſententiam.l.error. C. de iuris & fa.igno. Et hanc maioritatem rationis adducit Gandi.in practi. crimi.de quæſti.fol. mihi. 22. in verſ. Sed quid erit de quæſtione de facto quod quotidie cótingit. vbi concludit, quòd ſi tortus perſeuerans in ſua cófeſsione poſtea dicat erraſſe, quòd debet audiri. De quo per Hippo. in.l. 1.§.cùm quis latrones, nume. 89. ff. de quæſti.

28 Item † ex.d.l.5.titu.30. elicitur alia differentia. Nam de iure ciuili ad hoc quòd condemnatus ex confeſsione perſeuerata in tormentis facta, ſi conſtat de innocentia rei, iudex debet reſcribere principi, vt reus liberetur. vt notat Bar.in.d.§.ſi quis vltro, ſed per d.l. 5.iudex ſine eo, q; reſcribat principi, poteſt reum liberare. Quod eſt intelligendum, quando ex notorietate facti conſtaret ſententiam eſſe iniuſtam. vt notat Panor. in. c. ſuborta. col.fi.de re iudi. Si tamen coſtaret ex probationibus, non tamen ex notorietate facti, princeps eſt reſcribendus, iuxta diſpoſitionem iuris ciuilis, nam aliâs daretur materia iudicibus liberandi reos condemnatos. vt per Abba.ibi & Grego.in.d.l.5. in ver. Deue lo quitar.

29 Confinia, † quæ vulgo mojones dicuntur, amouens, de iure ciuili pœnā extraordinariā, & aliquando mortis incurrebat. vt in.l. Agraria.ff.de termi. amo.& in.l.1.ff.eo.titu.& in.l.1.C. de accuſa. De iure regio per.l.fi.titu. 14. parti. 7. punitur in quinquaginta morabetinos aureos, qui iuxta communem reſolutionem ſunt cincuenta caſtellanos, & amittit ius quod habet ad illum fundum, et ſi nullum ius habet, reddit cum duplo. Et vide Grego.Lopez ibi.in verb. cincuenta marauedis.

30 Conſanguinei † de iure ciuili non habita differentia de agnatis vel cognatis ſuccedūt conſanguineo vſque ad decimum gradum. Couar.in Epito.de ſucceſsi.ab inteſtato.conclu.10. communem dicit. De iure regio vſque ad duodecimum.l.*6.* titulo.13. part.*6.*

31 Item † ex illa.l. *6.* aſsignatur differentia inter agnatos vel cognatos quoad fratres & eorum filios, & ſic reſtringitur diſpoſitio ciuilis. Et nota, quòd iſta computatio debet fieri iuxta computationem ciuilem, & non Canonicā. vt notat Grego. in arbore

conſanguinitatis,nume,49.

32 Conatus † de iure ciuili licèt non ſequatur effectus, punitur.l.1. §. diuus ff. de ſica.l.ſi is qui cum telo.C.eo. tit. cum qua cócordat.l.2.tit.31.part.7. De iure autem ordinamenti requiritur, ꝙ ſequatur effectus, vel ſaltim vulneratio ad hoc ꝙ incidat in pœnam.l.2. tit. 13 .lib.8.ordi. vt ſentit Greg. Lopez in d.l.2.part.7.& Dueñas in reg.35. Et nota, quòd ad hoc quòd pœna. d. l.2. tit. 13.lib.8.ordi.poſsit imponi contra vulnerátem per inſidias, requiritur quòd remaneat liuor. vt in.l.43. ſtili. Et nota, quòd iudex poteſt moderare pœnam mortis, quæ per illã legem imponitur. vt notat Grego. Lopez poſt Sali.in.d.l.is qui cum telo.

33 Conſulens † aliâs nõ facturo de iure ciuili tenetur.l. ſi remunerandi.§. ſi tibi.ff.mand. vbi gl.& docto.& Bar.in l.non ſolùm.§.ſi mandato. ff. de iure iuran. De iure regio ſiue aliâs facturo, ſiue non, per.l.23.tit.12.par.5. non tenetur, dummodo fraudulentũ non fuerit conſilium. Et vi. Aerarium cómune.in verb.Conſulens, nu.250.

34 Conteſtatio † litis ſi non fiat intra tempus aſsignatum, non habetur pro confeſſo de iure ciuili. vt in authen. offeratur.C.de lit. conteſta. De iure regio ſic, vt in.l.1.tit.3.lib.3.ordi. & vi.in meo Aerario in verb. Abſens.nu.3. de intellectu.d.l.1.

35 Item † de iure ciuili non eſt taxatum tempus, intra quod reus debeat conteſtare litem, ſed relinquitur arbitrio iudicis.gloſ. in.l. ſi eum qui iniuriarum.ff. ſi quis cauti. De iure regio per.d.l.1.eſt taxatum tempus nouem dierum.& vi.Grego. Lopez in.l.25. titu.part.3.in verb. Por demanda.

36 Contractus † perfectè factus vna parte inuita non reſcinditur de iure ciuili.Io.Faber.in.§.1.Inſti. de empti.& vendi.& Ang.& Bal.C.de fi.inſtru.& Bar.in.l.ſi emptione.§.1. ff.de contra. empti.& hanc dicit communem opinionem Grego. Lopez in.l.7.titu.9. part.5.in verb. Deſpues. De iure regio in caſu, in quo interuenit arrha, ſi arrha non fuerit data pro parte pretij, poteſt pars diſcedere à contractu, per d.l.7.

37 Item † ex.l.7. reprobatur opinio Bar.& aliorum, qui dicebãt, quòd quãdo arrha dabatur in pecunia, ꝙ præſumitur data in partem pretij.in.l.ſi fundus.ff. de leg. commiſ. ſed per. d. l. 7. etiam ſi arrha ſit in pecunia, requiritur quòd exprimatur expreſſè, quòd datur pro arrha & pretio, aliâs non præſumitur niſi pro arrha data.

38 Contractus † ille dicitur in ſcriptis factus, quando per partes eſt conuentum, vt de illo celebretur ſcriptura, & quod aliâs non valeat de iure ciuili.l. contractus.§.in ſcriptis.C.de fi.inſtru. & Deci.con.340.& hanc dicit cómunem Grego.Lopez in.l.6.titu.5. par.5. De iure regio ſufficit, quòd inter partes ſit conuẽtum, quòd de illo fiat ſcriptura, etiam ſi non ſit additum, quòd aliâs non valeat. vt in. d.l.6. approbata opinione, de qua per Soci.in con. 120.n.17.co. 4.& Boe.deci.82. nu. 18. De quo in meo Aerario communi in verb.venditio.n.26.

Clericus

39 Clericus † de iure ciuili & communi non poteſt conueniri coram iudice ſeculari. Alci. in. c. cùm ab homine. de iudi. communem dicit. n. 2. De iure regio clericus depoſitarius poteſt cōueniri coram iudice ſeculari. per. l. 3. tit. 3. part. 5. approbata opiniōe Imol. in. c. 1. de depoſi.

40 Item † clericus hæres laici de iure ciuili non conuenitur niſi coram iudice eccleſiaſtico, & nō laico. vt per Bar. in. l. hæres abſens. in princi. ff. de iudi. De iure regio per. l. 57. titu. 6. parti. 7. ſic. quam legem Rode. Xuarez in l. poſt rem iudicatam. ff. de re iudi. in explanatione. l. Toleti. in. 1. extenſione. n. 4. reaſſumit ad hoc, quòd inſtrumentum habens executionem paratam contra laicum, habebit executionem contra clericum ſuum hæredem. Contra Ci. in auth. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle.

41 Itē † ex. d. l. 57. euacuatur cōmunis opinio, de qua per Maran. in ſpecu. aure. in. 5. part. in princi. n. 13. vbi dicit, q̄ ſi lis eſt inchoata cum laico, q̄ ſi clericus inſtituatur hæres, ſtatim eſt inchoāda cum clerico hęrede coram ſuo iudice. Quā dicit magis cōmunē Petrus Nuni. de exequen. man. reg. in. c. 1. n. 29. & d. l. part. cōprobauit concluſionē Pergamorum, vt per Albe. in. d. l. hæres abſens. Sed nouiſsimè Coua. in. q. practi. c. 7. ponit tres literas dictæ. l. 57. tādem ſe videtur inclinare, q̄. d. l. 57. ſolùm habeat locum, quando lis erat inchoata cū laico defuncto, inſequendo litteram Grego. Lopez. Et iſtā opinionē tenet Petrus ab Auēdaño in. d. c. 1. & Dida. Perez in. l. 3. titu. 13. lib. 3. ordi. col. 1087. tandē D. Couar. cōcludit cōſulendū principem, præcipuè cùm nō ſit maior ratio quando negociū ſit cœptū, vel quando non. & d. l. 57. generaliter loquatur. & vi. in meo Aerario in verb. Clericus. n. 103.

42 Creditor † occupans rem debitoris, etiam hypothecatam, propria authoritate, de iure ciuili ſolùm perdit ius quod habet ad illam rem. gl. in. l. extat. ff. quod metus cau. que cōmunis eſt. De iure regio nō ſolùm perdit ius, ſed etiam totum debitum. l. 14. titu. 13. part. 5. & l. 1. & 2. tit. 14. lib. 3. ordi. & l. 14. titu. 10. parti. 7. & l. 14. titu. 14. part. 5. Sed iſtas leges vſus non recipit. vt per Coua. in. c. 16. lib. 3. reſolu. & vi. ī verb. Poſſeſsio. in meo Aerario. nu. 275.

43 Creditores † ſi cōueniāt ad dandū dilationē debitori qui nō eſt ſoluēdo, ſi per maiorē partē creditorū cōcedatur dilatio, minor pars tenetur approbare, Quod de iure communi procedit, ſi dilatio nō excedit quinquēniū. l. fin. C. qui bo. ce. poſ. De iure regio ex generalitate. l. 5. ti. 15. par. 5. etiā ſi maior ſit dilatio, minor tenetur ſtare.

44 Item † ſi creditores cōueniāt ad faciendam remiſsionē aliquā de quota debiti, quod maior pars facit, minor tenetur approbare, ſi hęredi debitoris fit remiſsio, non tamen ſi ipſi debitori viuo de iure ciuili per. l. & ſuum hæredē. §. fin. iūcta cōmuni opinione. ff. de pactis. De iure regio, & ſi ſit cum ipſo debitore viuo, valet remiſsio facta à maiori parte, per. l. 6. titul. 15. partit. 5. in prin. ibi, rogando el deudor.

45 Crimen † læſæ maieſtatis non ſolùm committitur de iure ciuili contra principem, ſed etiam contra eius conſiliarios. l. quiſquis. in prin. C. ad leg. Iul. mai. De iure regio videtur contrarium, cùm alia pœna imponatur. l. 4. tit. 7. lib. 8. ordina. &. l. 1. & 2. titul. 12. lib. eo. Sed contra iſtas. ll. inſtat. l. 2. titul. 1. part. 7. in verb. La octaua. vbi dicit, quòd occidens Adelantatum maiorem, vel conſiliarios honorabiles regis, incidit in crimen læſæ maieſtatis. Sed tamen. d. l. quiſquis. & l. 2. intellige, facta conſpiratione cum hoſtibus regis, vt intelligit Iſernia in cap. vni. quæ ſint regalia. vel ſi contigerit mors propter bonum conſilium datum regi, vel propter adminiſtrandam iuſtitiam, vt intelligit Grego. Lopez in. l. 11. tit. 16. part. 2. in verb. Mas al rey. Secus tamen, ſi odio particulari. & vide docto. præcipuè Barb. in rub. de offic. deleg. pro quibus vi. l. 2. tit. 12. lib. 8. ordi. in fi. & dict. l. 2. in fi. vbi dicitur, quod traditio ſolùm committitur contra regem, vel ſuum regnum, vel contra bonum reipublicæ. in alijs autem non dicitur traditio, ſed aleuoſia. Et eſt ratio. l. 4. ti. 7. lib. 8. ordi. vbi imponitur pœna medietatis bonorum occidẽti conſiliarios, quia eſt crimen aleuoſiæ. vt per. l. 2. ti. 18. lib. 8. ordi.

46 Nota † quòd de iure ciuili illa dicitur cauſa criminalis, in qua venit imponenda pœna pecuniaria applicanda fiſco. Iaſ. in rub. de iudi. C. communem dicit & Alexan. in addi. ad Bart. in. l. prætor ait. ff. de ſepul. viol. De iure regio per. l. 18. ti. 4. par. 3. non dicitur criminalis, nec de mero imperio. vt per Auenda. in alpha. Hiſpa. in verb. Criminal. ex. l. 9. & 24. tit. 4. par. 3. & l. 9. tit. 16. ea. part. & vi. Dida. Perez. in rub. 3. lib. ordi. col. 726.

47 Crimina, † vt ſunt robaria, ac furta, vel alia ſi cõmittantur in diſtrictu alicuius iuriſdictionis, iudex tenetur iuxta delicta pœnas infligere, non tamen de ſuo aliquid tenetur impendere de iure ciuili. vt in auth. vt nulli iudicum. §. quia verò. col. 9. De iure regio ſi mercatores derobentur in via, & non ſint bona delinquentium pro ſatisfactione damni, dominus loci, vel concilium loci tenetur damnum reſarcire. l. 4. tit. 7. par. 5. Verùm quòd per. l. ne quid. ff. de incẽ. rui. naufra. furata à patientibus naufragium recuperantur à dominis poſſeſsionum, ſed, pro vt dicit Ange. illud eſt à ſciente, & patiente, & valente impedire delictũ. Quod nota.

SVMMARIVM.

1 *Debitor an pro debito pecuniario creditori ſeruire compellatur?*

2 *Homo liber, an pro cauſa priuata obſes dari poſſit.*

3 *Debitor vtrùm creditori tradi poſſit, vt illi ſeruiat?*

4 *Debitori ſi per creditorem deferatur iuramentum in litem deciſorium, & iurauerit negando debitum, an per hoc liberetur à debito.*

5 *Delegatus, an, & quando ſubdelegare poſſit.*

5 *Delegari quæ cauſæ poſſint, & quæ non, oſtenditur. Et an iudices ordinarij, locum tenentes ponere poſſint. Et eſto quod poſſint, de quibus cauſis liceat eis cognoſcere. Et an Correctores locum tenentes ponere poſſint.*

6 *Depoſitarius an rem apud ſe depoſitam pro expenſis in ea re factis, donec ſit ei ſatisfactum, retinere poſſit.*

7 Depoſi-

7 *Depoſitarius an teneantur de re apud eum depoſita, ſi apud eum res perit, vel moriatur.*

8 *Depoſitarius qui recipit pecuniam pro cuſtodia, qua culpa teneatur, leuine, an leuiſſima?*

9 *Deponẽs ſeruum latronem, qui depoſitario aliqua ſub traxit, an, & quando teneatur de damno: & quo caſu deponens liberetur, oſtenditur.*

10 *Dies termini, an computetur in termino.*

11 *Dieta quòd a fine deceſſis computetur.*

12 *Doctores, & Licentiati in Vniuerſitatibus Salamantina, Valliſoletana, Complutenſi vel Bononiẽſi graduati, quòd gaudeant nobilitate.*

13 *Dominus per quod tempus titulum & bonam fidem quo ad poſſeſſionem præſumatur acquiſiuiſſe.*

14 *Donatio omnium bonorum ſtantibus aſcendentibus & deſcendentibus an fieri poſſit. Et qualiter fieri poſsit, oſtenditur.*

15 *Donatio quæ fit filiæ pro ea maritanda ſi ſit inofficioſa, quòd etiam durante matrimonio reuocari poſſit.*

16 *Donatio facta filio emancipato, an imputetur in legitima.*

17 *Donatio facta filio exiſtenti ſub patria poteſtate, ſi ſequatur rei donatæ traditio, an reuocari poſſit.*

18 *Donatio per matrem facta filio, cùm illa non habeat in poteſtatem filium, an reuocari poſſit.*

19 *Donatio facta filio pro militia vel ſtudio, an ſit conferenda.*

20 *Donatio per patrem re & conſilio inofficioſa, quòd in diſtincte vſque ad legitimam reuocari poſſit.*

21 *Donatio facta per patrem filio naturali, ſi non ſint filij legitimi, quod tantùm vſque ad quintum valeat.*

22 *Donatio quæ fit extraneo, ſi ſuperueniant filij, quando reuocetur.*

23 *Donatio quæ fit filio ſpurio legitimato per patrem, an, & in quibus per ſuperuenientiam filiorum reuocetur.*

24 *Donatio facta ſpõſæ poſt matrimonium de præſenti ſi diſſoluatur matrimonium, an valeat. Et quid ſi non fuerit traducta ad domum, & maritus dederit oſculum. Et quid ſi carnalis copula fuerit ſubſecuta, & arrhæ interuenerunt.*

25 *Donatio facta ſponſæ de futuro, an habeat locũ in ſpõſa de præſenti, ſi ſunt pretioſa, vtrum videlicet cenſeatur donatio durante matrimonio facta, nec ne, ad hoc quòd ſint mariti, vel vxoris.*

26 *Donatio ſi fiat inter virum & vxorem, quòd donata ſtatim ſint vxoris, oſtenditur.*

27 *Donatio omnium bonorum præſentium, an valeat.*

28 *Donari quæ poſſint filio inceſtuoſo, & vſque ad quam quantitatem.*

29 *Dos quo caſu durante matrimonio à viro repeti poſſit.*

30 *Dos quòd à marito repeti non poſſit, ſi ille cautionem præſtiterit, nec ſuper eo conueniri, oſtenditur.*

31 *Bona mobilia minoris, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, quòd ſola tutoris authoritate in dotem dari poſſint.*

32 *Dotare quòd non teneatur auus paternus neptem, ſi illa habeat vnde ſe dotare poſſit.*

33 *Dos inofficioſa, an à viro durante matrimonio repeti poſſit.*

34 *Dos, vel donatio facta contrahenti matrimonium cõtra prohibitionem legis, altero coniugum ignorante, quòd marito ignoranti, & non fiſco applicari debeat.*

35 *Duces, Marchiones, &c. perpetuò inueſtiti, an in ſuo diſtrictu ita principes cenſeantur, vt omnia poſſint in ſuos ſubditos, quæ poteſt Imperator in orbe. Et quæ facere non poſſunt, ibi oſtenditur.*

D

1 DEbitor † de iure ciuili nõ compellitur ſeruire creditori pro debito pecuniario. l. ob æs. & auth. ibi poſt. C. de acti. De iure regio per l.5.tit.13. lib.5.ordi. & l.2.tit.8.lib.3.fo. & l.4.tit.15.part.5. ſic, & debet portare ſuper oram veſtimenti circulum ferreum. vt in prag.78. Et nota, quòd iſtæ ll. habent etiam locum in pœna applicanda parti propter furtum. vt in pragma. de anno.1538. cùm iam pœnam corporalem paſſus ſit ex delicto condemnatus. Ex lege autem ſtili.105. habebant locum in omnibus pœnis pecuniarijs impoſitis pro delictis, quę videtur ſublata per.d.pragma.

2 Nota,† q̃ de iure ciuili liber homo non poteſt poſsideri in obſidem pro cauſa priuata, licèt ſic pro publica, vt notant docto.in.c.ex reſcripto. de iureiuran. De iure regio etiam pro priuata poteſt dari obſes per.l.4.ti.15.par.5.à qua habuit ortum dict.l.5. ti.13.li.5. ordina.ac pragmati. De quo in ęrario meo in verb.Condemnatus.nu.176.

3 Item † de iure ciuili creditor nullum ius habet contra perſonas debitoris.vt in.l.1.ff.de libe.ho.exhi.vbi dicitur, quòd creditori non datur interdictum, vt liber homo exhibeatur, quia ius non habet in perſonas,immo cedendo bonis,liberatur.vt tenet Bar. & communiter docto.in.l.immo magis.ff.eo. & Innocen.in cap.dilectus. de appel.& Iaſo.in.§.fi. Inſti.de actio. per tex.in cap.2.de fide. De iure regni per dict.pragma.78.cum ſequenti, facta ceſsione bonorum,traditur debitor creditori,vt illi ſeruiat. De quo per Petrum Nuni.de Auenda.reſpon.8.

4 Nota,† quòd ſi debitori per creditorem deferatur iuramentum in litem deciſorium, & iurauerit negando debitum,de iure ciuili eſt liberatus à naturali obligatione, & à ciuili ope exceptionis.l. Stichum.§. naturalis.ff. de ſolu. iuncto.§. æque. Inſtitu. de exceptio. & Alexan. & Iaſ.in.l.2. de iu. iuran.De iure regio per.l.9.tit.14.par.5.debitor liberatur omnino,ibi. e iura que no le deue lo que el demanda, que es quito del deudo tambien como ſi huuieſſe pagado,e fueſſe ende quito por ſentencia del juzgador.

5 Delegatus † inferioris à principe de iure communi nec ante nec poſt litem conteſtatam poteſt ſubdelegare.gloſ. in cap. cùm cauſam. de appel. & gloſ.in cap.1.de procu.in.6.in verb. Procurator. quam dicit communem Couar.in reſolu.lib.3.cap.20. num.10. & Iaſ.in.l.à iudice.C. de iudi. De iure regio per.l.19.tit.14.par.3. poſt litē conteſtatam delegatus ſubdelegat. vt per Auenda.de exequen. mand. rega.c.1. fo.10.col.4.approbata opinione Azo. & gloſ. in.l. & quia. ff. de iuriſdi.omni.iudi.

5 Item † cauſæ meti ac mixti imperij de iure communi non poſſunt delegari, niſi quando ordinarius ſe abſentat.l.1.ff. de eo cui mand. eſt iuriſ. De iure regio per.l.5 ti.15.lib.2.ordi.iuncta l.129. ſtili. iudices ordinarij poſſunt ponere locum tenentem, qui de omnibus cauſis cognoſcat, excepto eo, q̃ non poteſt quenquam ad mortem cō demnare.&.l.18.titul.4. part.3. excipit etiam mutilationem membri. Correctores autem non poſſunt ponere locum tenentes ſine expreſſo mandato principis.l.10.titu.16.lib.2. ordina. Sed hodie in commiſsione de exercendo magiſtratu conceditur,vt poſsit ponere locum tenentem in caſibus à lege expreſsis, vt per Petrum Nunium in cap.3.de exequend. manda. regal.ſed ipſe locum tenens non poteſt ponere alium locum tenentem.

6 Depoſitarius poteſt retinere apud ſe de iure ciuili rem depoſitam pro expenſis in ea factis, donec ſit ei ſatisfactum.l.ſi quis.C.depoſi. De iure regio non poteſt.l.fi.tit.3.par.5.

7 Depoſitarius † de iure ciuili ſi depoſitum factum eſt gratia vtriuſque, ſi res perdatur, vel moriatur caſu, non tenetur, ſed perit periculo deponētis. Bar. in. l. qđ Nerua. ff. depoſi. & Azo in. l. quiſquis. ff. ſi cer. pe. De iure autē regio perit periculo depoſitarij, per. l. 4. titu. 3. part. 5. approbata in. l. 1. §. ſępe ff. depo.

8 Depoſitarius † qui recipit pecuniā pro cuſtodia, de iure ciuili tenetur de leui, & non de leuiſsima culpa, & ſic ſe habet cōmunis opinio, vt per Grego. Lopez in. l. 3. tit. 3 par. 5. in verb. Precio. ex Panor. in. c. 1. de depoſi. De iure regio per. l. 3. ti. 15. lib. 3. fo. ll. tenetur de leuiſsima. Sed. d. l. fo. non meretur allegari, niſi probetur vſus. per. l. 2. Tau. cū habemus. d. l. 3. tit. 3. par. 5. quæ concordat cum cōmuni opinione, cùm ponit regulam, quòd depoſitarius nō tenetur de leui culpa, & excipit tres caſus, & vnus eſt, cùm recipit pretiū pro depoſito, quia tunc tenetur de leui.

9 Deponens † ſeruum latronem, qui depoſitario aliqua ſubtraxit, tenetur de dāno dato à ſeruo, ſiue ſciret, ſiue ignoraret conſuetudinē ſerui, & non liberatur tradendo ſeruum pro noxa, de iure ciuili, ex gl. in. l. ſi ſeruus pignori. ff. de pigno. De iure regio ſi ignorabat conditionē ſerui, liberatur tradēdo ſeruum. l. 10. tit. 13. par. 5. approbata opiniōe Azo. in ſumma. de depoſi. C. in fin.

10 Dies termini computatur in termino de iure ciuili, vt per Corne. con. 279. nume. 4. lib. 4. vbi magis cōmunem dicit ex gloſ. in. l. Gallus. ff. de libe. & poſth. & gloſ. & ibi Archi. in. c. anteriorum. 2. q. 6. De iure regio per. l. 70. in deci. Tau. argumento à contrario ſenſu ibi, en eſte caſo, diſponit cōtrariū. & vi. Dueñas in reg. 196. & 197. & Dida. Perez in. l. 1. titu. 2. lib. 3. ordi, col. 828. & vi. Tiraquel. de vtroque retractu, vbi ponit regulam cum quindecim limitationibus de retractu lignagier. §. 1. gloſ. 11. nume. 17. vſque ad nu. 22. & in meo Aerario communi verbo, Termini dies, nume. 20.

11 Dieta † de iure communi computatur à loco domicilij. Rota in antiquis deci. 643. vbi dicit communem opinionem. De iure regio computatur à fine diœceſis. pragm. 25. & l. 8. titu. 3. lib. 2. fo. ll.

12 Doctores † de iure ciuili nō ſūt cōſtituti in dignitate, vt in proœ. C. §. ideo. licèt Sali. conetur dicere contrarium ibi. De iure regio doctores ac licentiati, qui in ciuitate Salmantina, Valliſoletana, Complutenſi, vel Bononienſi gaudent nobilitate nobiliū, vt in conuētu Matritio de anno. 1534. c. 25. & 26.

13 Dominus † de iure ciuili præſumitur per vim extorſiſſe à vaſſallis ſeruitia in quolibet anno præſtanda, & domino incumbit onus probandi voluntariam præſtationem. Alex. in con. 1. nume. 2. vo. 4. & Couar. in. c. poſſeſſor §. 4. par. 2. nume. 1. communem dicit. De iure regio præſumitur titulus per tempus immemoriale, & quoad poſſeſsionē præſumitur bona fides p quadraginta annos. l. 20. in curijs de Madrid. de anno. 1528.

Dona

14 Donatio† omnium bonorum præſentium ſtantibus aſcendentibus vel deſcendétibus de iure ciuili poteſt fieri. Bar. in. l. ſtipulario hoc modo concepta. ff. de verb. obli. De iure regio in diſtinctè donatio omniū bonorū nō poteſt fieri. l. 68. Tau. quod regulariter de iure ciuili poteſt fieri. l. duobus §. Item reſpondetur. ff pro ſocio. &. d. l. ſtipulatio. &. l. fi. C. de pactis. &. l. fi. §. 1, ff. de leg. 2. &. l. 50. tit. 6. par. 5. ſtantibus autem aſcendentibus, poteſt fieri donatio de tertio bonorum. l. 18. Tau. Si autem ſunt deſcendentes ſolùm quinta poteſt donari. l. 7. &. 9. lib. 3. titu. de las mãdas, fo. ll. filijs ac nepotibus tertium & quintum. l. 6. &. 27. Tau.

15 Donatio,† quæ fit filiæ pro ea maritanda, ſi ſit inofficioſa, durante matrimonio non reuocatur. l. dotis. C. de colla. & cõmunis opinio docto. in. l. vna. C. de inoffi. doti. De iure regio per. l. 29. Tau. reuocatur, etiam durante matrimonio, approbata opinione Paul. contra communē. vt per Ciſon. in. d. l. 29. nu. 1.

16 Donatio † facta filio emancipato ſimpliciter de iure ciuili non imputatur in legitima, vt notat Bar. in. l. Inquantum. ff ad leg. Falci. tamen confertur. vt. per Bar. in. l. 1. §. nec caſtrenſe ff. de colla. bono. tamen ſi fit exiſtenti in poteſtate, computatur in legitima. vt per Bar. in. d. §. Inquantum. & non confertur. vt per Bar. in. d. §. nec caſtrē ſe. De iure regio non facta differentia ſi ſit in poteſtate nec ne, filius confert donationem. per. l. 3. tit. 4. part. 5. tamē per. l. Tau. 26. cùm pater poſſit prælegare filijs tertium ac quintum, nō habet locum. d. l. 3. nec. l. 5. tit. 15. par. 6. & vi. in meo Aerario, in verb. Donatio. n. 158.

17 Donatio † facta filio exiſtenti ſub patria poteſtate, etiam ſi ſequatur traditio, poteſt per patrem reuocari. l. traditiones quas parentes. C. de dona. inter vi. & vxo. nec tranſfertur dominium rei donatæ in filium de iure ciuili. vt per Iaſ. in. l. frater à fratre. ff. de condi. indebi. De iure regio per. l. 17. Tau. cùm ſecuta eſſet traditio rei donatæ, non poteſt reuocari.

18 Donatio† facta per matrem de iure ciuili filio valet, cùm mater non habeat in poteſtatem filium. l. ſi conſtante. C. de dona. inter vi. & vxo. Iaſ. in authen. ex teſtamento. C. de colla. nec poteſt reuocari. l. illud. §. fi. C. de colla. De iure regio põt reuocari l. 17. Tau.

19 Donatio † facta filio ꝑ militia, vel ſtudio, eſt conferenda. l. 1. §. nec caſtrēſe. ff. de colla. & ibi docto. Et hãc dicit magis communem Ripa. in. l. 1. n. 104. ff. ſolu. matri. De iure regio nō cōfert, vt in. l. 5. tit. 15. par. 6. &. l. 3. titu. 4. part. 5. approbata opinione, de qua ꝑ Segu. in. l. vnum ex familia. §. ſed ſi fundum ff. de leg. 2. & Iaſ. in. d. l. 1. ff. ſolu. matri. nu. 52. de quo in Aerario meo cõmuni in verb. Donatio. 153.

20 Donatio† per patrem re & conſilio inofficioſa reuocatur per filium de iure ciuili, in totum, re tamen inofficioſa non reuocatur, ſed ſolùm vſque ad legitimam gl. in. l. 1. C. de inoffi. dona. & Soci. con. 126. vol. 3. De iure regio ſiue re ſiue conſilio inofficioſa, reuocatur indiſtinctè vſque ad legitimã

l. 8. ti.

l.8.titu.4.parti.5.

21 Donatio † facta per patrem filio naturali de iure ciuili valet, cùm filius non ſit ſub ſua poteſtate. Bar.in.l. oēs. ff.quę in frau.credi. De iure regio ſi ad ſunt filij legitimi, non valet, niſi quantum ad quintum.l.9.&.16. Tau. & vi. Dueñas in reg.123.nu.4.

22 Donatio, † quę fit extraneis, de iure ciuili ſi filij ſuperueniant, reuocatur.l.1.C.de reuo.dona.etiā ſi donatio ſit de aliqua re particulari, vel eius parte.vt ꝑ Nico.in addi.ad Alci.de pręſ. reg.1.præſ.3.vbi dicit cōmunem. De iure regio per.l.8.titu.4.parti.5.quæ cōcordat cū.d.l.1.ad hoc quòd donatio reuocetur, requiritur quòd ſit vel de omnibus bonis, vel de aliqua magna parte.ibi, ſi dieſſe todo lo ſuyo, o gran parte dello.quod Grego. Lopez dicit ibi relinquendum arbitrio iudicis, vt per Baptiſtā de ſancto Seuerino in.l. ſicut certò.ff.de teſta.mili. quod arbitrium nō poteſt excedere quintā partem bonorum, de qua poteſt diſponere pro anima, & legare extraneis.

23 Nota, quòd † de iure ciuili donatio, quæ fit filio in legitimatione filij ſpurij per patrem, non reuocatur per ſuperueniētiam filiorum, ex.l.1. de reuo.dona.C.vt notat Ludo. de Goza. con.6.nume.65. vbi dicit cōmunem. De iure regio per.l.12.Tau.reuocatur quo ad præiudicium filiorum, non tamen in alijs, quæ ex donatiōe tribuūtur legitimato, & ſic per.d.l.12.nec corrigit' auth.quibus mod.natu. effici.le.gi.§. quoniā. ſed via media ſtatuitur.

24 Donatio † facta ſponſæ poſt matrimoniū de præſenti, de iure ciuili anteaquam traducatur ad domū, non valet.l.penul. C. de dona.inter vi. & vxo.eſt etiam cōmunis opinio, vt per Grego.Lopez.in.l.3.titu.11.parti.4.in verb.por palabras de preſente.ex Io. de Imol. in. l. Mæuia. ff. ſolu. matri. De iure regio per.l.5.Tau.valet donatio facta ſponſæ non traductæ ad domū, et ſi diſſoluatur matrimonium, & maritus ſponſæ dederit oſculū, habebit medietatē donationis. Si tñ copula carnalis ſubſequatur, totū erit ſpōſæ, ſi nō interueniūt arrhę, et ſi interuenerunt, erit in conſilio ſpōſæ recipere arrhas vel donationem.

25 Itē † ex illa.l.52.euacuatur dubiū maximū, qđ torquet doctores, an illud, qđ traditū eſt ſpōſæ de futuro, de iure ciuili, quę hodie ꝑ.d.l.52.habet locū in ſpōſa de pręſenti, ſi ſunt pretioſa, ſi cēſeatur donatio durāte matrimonio facta nec ne ad hoc ꝙ ſint mulieris vel mariti. Et cōiter đ iure cōi cōcludit', ꝙ ſi ſint pretioſa, ꝙ cēſent' data in vſum ꝓ matrio, vt in veſtibus, & alijs pretioſis pręſtitis vxori, quę dātur ī vſu, & ſoluto matrimonio ſūt heredis mariti.vt ꝑ plura cōprobat Do. de Pala. Ru. in repe.c.per veſtras.§.6. de dona.inter vi.& vxo. Et hoc idē intendit.l.23.tit. 11.parti. 4. Sed per.d.l.52. aliter diſponitur, immo quòd ſint vxoris, iuxta diſtinctionem.d.l. præcipuè cùm loco arrharum ſibi præſtantur, vt apparet in.d.l.& Anto.Gomez ibi.n.4.Quod ſanè ego intelligerem, quando non excedunt decimam partem bonorū mariti, quæ iuxta.l. Tau.pōt dari ꝓ

C arrha,

arrha,ne vna via cócedatur,quod per illam legem eſt prohibitum.

26 Irem†donatio inter virum & vxorem habet códitionem tacitam,ſi donatarius ſuperuixerit. vt notat Alci. in.c.cùm cótingat.de iureiurã.n.206. vbi dicit cómunem.& concordat cũ l.3.tit.11.parti.4.ſed per.d.l.52.Tau.ſtatim ſunt vxoris donata,iuxta diſtinctionem.d.l.

27 Donatio†omnium bonorum prę ſentiũ de iure ciuili valet.Iaſ.in con.5. vo.3. De iure regio non.l.69.Tau.

28 Donari†non poteſt filio inceſtuoſo de iure ciuili,nec cauſa alimẽtorũ. auth.ex cóplexu.C.de ſecũ.nupti.De iure regio poteſt vſq; ad quintã partẽ bonorũ.l.9.&.16.Tau & vi.in meo Aerario,in verb. Alimenta.n.165.

29 Dos pót repeti à viro durãte matrimonio,ſi efficitur pauperior. Alex. in.l.cùm doté.§.ſi maritus.ff.ſolu. matri.& Panor.in.c.per veſtras.de dona. inter vi.& vxo. De iure regio nó repetitur, niſi ſua culpa efficiatur pauperior.l.29.tit.11.parti.4.

30 Item † de iure ciuili etiã ſi maritus præſtiterit cautioné de reſtituenda dote,pót repeti à viro.gl.in.l. vbi adhuc C.de iure doti.& Bar.in.l.ſi conſtante q.10.ff.ſolu.matri.De iure regio ſi prę ſtitit.cautioné, non poteſt cóueniri,ꝑ d l.29.licèt gl.ibi dicat relinquendum arbitrio iudicis,ſi bene ſit cautũ vxori.Et de iſta repetitióe dotis,vi.in meo Aerario cómuni in verb. Dos.à nu. 200.vſque ad.217.

31 Nota,†quòd de iure cómuni bona mobilia minoris, quę ſeruãdo ſeruari poſſunt,non poſſunt dari in doté ſine decreto iudicis. Ci. & Sali.in.l. mulier.C.de iure doti.Bar. in.l.1.C.ſi aduer.védi.pro quibus eſt.l.qui tutores.C.de admi.tuto.De iure regio per l.14.tit.11.part.4.indiſtinctè bona mobilia minoris poſſunt dari in doté ſola authoritate tutoris.

32 Nota † ꝙ de iure ciuili auus paternus ſi neptis habet vnde ſe poſsit dotare,tenetur illã dotare.l dedit dotem ff.de coll. bono.& Bar. & Ang.in.l. 1.ff.ſolu.matrimoni.De iure regio per l.8.tit.11.parti.4. ſi neptis habet vnde poſsit dotare,auus non tenetur.

33 Nota ꝙ de iure ciuili dos inofficioſa non repetitur à viro durante matrimonio.Io.Lupus in repe.c.per vrãs. de dona.inter vi.& vxo.§.24.nu.3.vbi dicit cómuné ex Bar.in.l.fi.ff.de his qui.vt indi. De iure regio repetitur ex l.29.Tau.vt per Couar.in Epi.4.c.8.§. 6.n.2.p.2.Sed an hęc ſint vera in dote data filiæ ex dãnato coitu ꝓcreatæ, ſi detur ei vltra quintã partẽ bonorũ. Cifon.in.l.9.dicit, conſtante matrimonio nó poſſe repeti.dicẽs.d.l.29.loqui in alio caſu.Sed Couar.vbi ſuprà.n.11. &.12.dicit hoc procedere viro ignorãte ſpóſam natã ex dãnato coitu, ſecùs tamen,quod etiam adnotauit Anto. Gomez in.d.l.9.nu.24.

34 Nota †, quòd de iure cómuni dos, vel donatio facta contrahenti matrimonium contra prohibitionem legis,altero coniugum ignorante, applicatur fiſco, vt notat Bal. nouel. de dote.parte.11.vbi dicit. De iure regio per leg.50.titu.13.part.5.cum ſequẽti. applica-

applicatur marito ignoranti.vt notat Xuarez.in.l.1.tit.3.de las ganancias. for.ll.q.1.in verb. repetitur.l.parti. & Grego.Lopez in.d.l.50.

35 Duces † marchiones perpetuò inueſtiti de iure ciuili cenſentur principes in ſuo diſtrictu,& omnia poſſunt in ſuos ſubditos, quæ poteſt Imperator in orbe. Cur.Iuni.con.61.nu.9.& Bello.con.59.n.10.& Deci.con.403. vbi cõmunem dicunt. De iure regio non poſſunt condere legem,nec legitimare,nec forum nouum ſine conſenſu populi facere. vt in.l.12.tit.1.par.2.& vi. in meo Aerario, in verb. Duces.n.305.vbi ponuntur alia, quæ ipſi duces non poſſunt facere.

SVMMARIVM.

1 *Edificare,vel reficere caſtra,fortalitia,uel caſtella,quòd ſine Principis licentia non liceat.*

2 *Emens rem locatam,an,& quando locationi ſtare teneatur.*

3 *Emptor ad hoc, quòd venditor de euictione teneatur, quid requiratur.*

4 *Emphyteota priuati,ſi ceſſauit à ſolutione, intra quod tempus moram purgare poſſit.*

5 *Emphyteota eccleſiæ intra quod tempus moram purgare debeat.*

6 *Emphyteota ſi domus emphyteotecaria concremetur,quòd ad penſionem non teneatur.*

7 *Emphyteota ad quid teneatur,ſi res emphyteotica non in totum pereat,ſed quid minimum remaneat.*

8 *Exceptio declinatoria iudicij,ſeu fori,intra quod tempus proponi debeat.*

9 *Exceptiones peremptoriæ ac dilatoriæ intra quod tempus proponantur.*

10 *Exceptiones ſi proponantur contra actorem quòd ſit ſeruus,vel quod nõ ſit filius in petitione hæreditatis &c.quod ex hoc nõ impediatur litis ingreſſus,quin pars teneatur reſpondere,& litem conteſtare.*

11 *Exceptiones & obiecta contra teſtes, quod iuramento ſint firmandæ oſtenditur.*

12 *Exceptio rei iudicatæ,quod obſtet agenti ex cauſa noua ſuperuenienti poſt petitionem generalem alicuius rei.*

E

1 EDificare †, vel reficere caſtra, vel fortalitia permittit̃ vnicuiq; in ſuo de iure ciuili.l.per prouincias.C.de ædifi. priua. De iure regio non ſine licẽtia principis.l.7.tit.7.lib.4.ordi.&.l.46.Tau. & pragma.70.vbi cauetur, quòd ſine licentia principis non licet ædificare, vel reficere Caſtella. & vi. Dueñas in regu. & Grego.Lopez in.l.32.tit.18.par.2.& Dida. Perez in.l.1.tit.7.lib.4.ordi.col.1470.

2 Emens † rem locatã,tenetur de iure ciuili ſtare locationi,ſi fuerit per tẽpus decẽnij.gl.in.l.fi.ff.ſi ager vecti. & Bar.in.l.1.§.quod autẽ.ff.de ſuper. De iure regio requiritur locatio perpetua,vel ad vitam.l.19.titu.8.part.5. vi. in meo Aerario in verb. Emens. nume.57.

3 Emptor † ad hoc,quòd vẽditor teneatur de euictione, tenetur denuntiare litem eſſe motam,& offerre libellum in forma authentica de iure ciuili.Ripa.in.c.cùm.m.de cõſti.n.163.& Couar.in.c.17.lib.3.nu.6.in reſo.magis communem dicit, licèt Bar.in.l.emptor. C. de euicti. & Iaſ.in.l.non ſolùm.§.morte.ff.de no.ope. enun.dicant de conſutudine non obſeruari. De iure regio tenetur ante publi-

 catione

cationem denunciare, aliâs venditor non tenetur.l.32.tit.5.part.5.

4 Emphyteota† priuati non purgat morá de iure ciuili, ſi ceſſauit á ſolutio ne penſionis per trieniũ. vt notat Iaſ. in.l.2.C.de iure emphy. & Alex.con. 106. vo.2. De iure regio purgat intra decem dies.l.28.tit.8.part.5.

5 Emphyteota† eccleſiæ ſi poſt trienium purgauerit morá intra breue tẽpus, non cadit in cõmiſſum, & tẽpus hoc de iure cõmuni relinquitur arbitrio iudicis.gl.in.c.potuit.de loca. De iure regio taxatum eſt intra decem dies.d.l.28.

6 Emphyteota† non liberatur à penſione, ſi domus emphyteotecaria cõcremetur, cùm remaneat area.de iure ciuili.vi.p Ang.in auth. de nõ alie. §.ita quòd.ad fi.colla. cùm maxima pars dom⁹ ſit area.l. qui res.§.areá ff.de ſolu. De iure regio per.l.28. titu. 8.part.5. ſi pereat igne, non tenetur ad penſionem.

7 Itẽ† emphyteota ſi res emphyteotecaria in totum non pereat, ſi remanet quid minimũ, tenetur ad penſionem integram de iure cõmuni gl.in §.adeò.Inſti.loca. De iure regio taxatũ eſt iſtud minimũ in octaua parte, per.d.l.28.

8 Exceptio† declinatoria iudici poteſt de iure ciuili proponi indiſtinctè ante litem conteſtatam.l.exceptiones C.de proba. De iure regio debent proponi intra octo dies à die oblatæ petitionis.l.2.ti.6.lib.3 ordina. quæ correcta eſt p.l 8.de Madrid, vbi dicit, declinationẽ fori proponẽdam intra nouẽ dies cõputandos à die termini citationis, non tamen à die petitionis, vt dicebat.d.l.2.

9 Exceptiones† peremptoriæ ac dilatoriæ de iure cõmuni debent proponi intra tẽpus ad arbitriũ iudicis moderandũ.Iaſ.in.l. pro tribunali. n.26, ff.de re iudi. vbi dicit eſſe cõmunem opinionẽ. De iure regio eſt taxatum tempus viginti dierum ad illas proponendas, & octo ad dilatorias.Et nota, ꝙ iſte terminus non poteſt abbreuiari à iudice, vt notat Iaſ.in.l.2.n.23.ff.de re iudi.Et nota, ꝙ licèt poſt iſtud tempus non poſsint proponi, tamen ſi tertius accedit ad litẽ pro ſuo intereſſe, etiam poſt iſtud tempus poteſt proponere, vt notat Feli.& Barba.in.c.ſuper eo.de offi.dele.& Gomeci.in.c. cùm in multis.nu.93. de reſ.in.6.

10 Exceptiones† quæ proponuntur contra actorẽ ꝙ ſit ſeruus, vel ꝙ non ſit filius in petitiõe hęreditatis, vel ꝙ teſtamentũ ſit falſum, vel aliæ ſimiles impedičtes litis ingreſſum, impediũt, vt de eis priùs ſit tractandũ.l.penul.& ibi.Bar.C. qui accuſa.non poſſunt. & Ange.in.§. æquè.Inſti. de exceptio. De iure regio p.l.10.tit.3.part.3.diſponitur cõtrariũ, quòd ex hoc nõ impeditur litis ingreſſum, quin pars teneatur reſpondere, & litem conteſtare.

11 Exceptiones†, & obiecta cõtra teſtes de iure ciuili non inueniuntur ꝙ ſint iurãdę, licèt de conſuetudine obſeruetur. vt per Albe.in.l. libellorũ. ff. de accuſa. De iure regio per.l.14.tit.1. part.7.diſponitur quòd ſint iuramento firmandæ.

Exceptio-

12 Exceptio † rei iudicatæ non obſtat agenti ex cauſa noua ſuperuenienti poſt petitionẽ generalem alicuius rei de iure ciuili.l.ſi mater.§.eandem cauſam.ff.de excepti. rei iudi.& Bar. poſt Din.in.l.& cùm eadem.§. actionis. ff. eo. De iure regio obſtat. vt in.l.25.tit.2. part.3.quæ concor.cum iure canonico.vt in.c. abbate ſanè.de re iudi.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Falſi pœna quæ ſit, oſtenditur.*

2 *Falſificãs monetam, an perdat omnia bona.*

3 *Falſum vt deponant teſtes ſi quis inſtruere tentet, ſi nõ dixerint falſum, qua pœna puniatur. Et quid ſi falſarius ſit homo liber. &c.*

4 *Falſò ſe ſupponens partui alterius, qualiter puniatur.*

5 *Famoſum carmen ſeu libellum ſi quis in alicuius iniuriam faciat, & ſi vera probet eſſe in carmine contenta, quòd puniri debeat.*

6 *Feudum qui concedere poſſint, oſtenditur.*

7 *Feudum et ſi ſimpliciter concedatur, quòd non tranſcendat nepotes.*

8 *Feudum vt perdatur, quid requiratur, oſtenditur.*

9 *Feudum an amittat vaſſallus, ſi fratrem domini occidat, etiam proditoriè.*

10 *Fideiuſſor ſi in plus ſe obligauit quàm principalis, an in aliquo teneatur.*

11 *Fideiuſſor ſi diu ſtetit in obligatione fideiuſſionis, quòd poſt annum petere poſſit, vt a fideiuſſione liberetur.*

12 *Fideiuſſor pro minori quatuordecim annorum an obligetur.*

13 *Fideiuſſores plures in ſolidum, quòd beneficio diuiſionis vti nõ poſſint. Et quid ſi ſimpliciter ſint obligati.*

14 *Fideiuſſoribus pluribus an beneficium diuiſionis & epiſtolæ diui Adriani concedatur.*

15 *Fideiuſſores ſi ſint plures dati in ſolidum, & vnus ſoluerit totum debitum, quòd in continenti vt ſibi actiones cedentur contra alios confideiuſſores petere debeat, aliàs quòd alios confideiuſſores conuenire non poſſit.*

16 *Filius naturalis quis dicatur.*

17 *Filius naturalis, quòd in bonis matris ab inteſtato & teſtamento ſit legitimus hæres, & excludat aſcendentes, in bonis verò patris ſolùm ex teſtamento.*

18 *Filijs natis ex damnato coitu quid tam per matrem quàm per patrem relinqui poſſit, oſtenditur. Et quis dicatur coitus damnabilis.*

19 *Filij naturales ſi ſint alij legitimi, quòd non ſuccedãt. Et quòd etiam ſi mater ſit illuſtris, filij naturales ſuccedant, non ſtantibus legitimis, oſtenditur.*

20 *Coitus damnabilis quis dicatur.*

21 *Coitus inter coniugatum & ſolutam an ſit damnabilis. Et quis filius dicatur ex dãnabili coitu procreatus.*

22 *Coitus inter ſacerdotem & ſolutam quòd ſit damnabilis.*

23 *Nepos ex filio clerici, quod ab auo inſtitui non poſſit.*

24 *Nepos filij inceſtuoſi an, & quando ab auo inſtitui poſſit.*

25 *Donatio filio ſpurio contra diſpoſitionem legis facta poſt hæredem ſcriptum cui pertineat.*

26 *Vxor quòd non impediat, quin filius naturalis ſuccedat patri ab inteſtato in duabus vncijs.*

27 *Filius quòd per contractum matrimonij à patria poteſtate liberetur.*

28 *Filia cùm per contractum matrimonij liberetur à patria poteſtate, quòd ipſi & non patri actio dotis ſoluto matrimonio competat, nec pater vſufructum habebit.*

29 *Nepote defuncto, quod pater tam in vſufructu quàm in proprietate bonorum filij ſuccedat.*

30 *Pater & filius defuncti ſi concurrant, quòd filius in vſufructu ſuccedat, & non pater.*

31 *Filia maritata quod de ſua dote teſtari poſſit.*

32 *Filius cùm per contractũ matrimonij à patria poteſtate ſit ſolutus, quod ſocer iniuriam nurui factam accuſare non poſſit.*

33 *Nepos quod aui originem non retineat, & quarè.*

34 *Filiusfamilias quod liberè teſtari poſſit, oſtenditur.*

35 *Filiafamiliâs cũ ſit per matrimonium liberata à patria poteſtate, quod de dote teſtari poſſit.*

36 *Filiusfamilias, an ſine conſenſu patris donare poſſit in donatione cauſa mortis.*

37 *Filio inteſtato, quod pater & mater æqualiter ſuccedant.*

38 *Fundus datus filiæ ſpuriæ pro dote vel alimentis, quod poſt eius mortem non ſolùm quo ad fructum, ſed etiam quo ad proprietatem ad filium ſpurium tranſeat.*

39 *Filius ſecundo genitus, an in ſucceſſione maioratus nepotem filium primogeniti excludat.*

40 *Filius ſi pater ingrediatur monaſterium, an ſtatim legitimam conſequi poſſit, vel vtrum eius mortem expectare debeat?*

41 *Filius legitimatus per reſcriptũ principis, an & quan no ſuccedat cum fratribus legitimis.*

42 *Legitimatio filiorum ſpuriorum, quod quoad ſucceſſionem parentum, & non quoad alia reuocetur.*

43 *Fi.ius adoptiuus, an ab inteſtato patrem patris adoptãtis excludat.*

44 *Filius adoptiuus quòd ab inteſtato cum alijs filys legitimis in aliquo ſuccedat.*

45 *Fily nati antequam pater committat crimen læſæ maieſtatis, an infames & inſucceſſibiles efficiãtur.*

46 *F.lius quod libros ſibi cauſa ſtudy à patre donatos, ſiue ſtudium compleuerit, ſiue non, conferre teneatur.*

47 *Filia, an omnia bona ſibi à patre in dotem data conferre teneatur. Et plura ibi de dote inofficioſa. &c.*

48 *Furioſus per dilucida interualla quòd iudex eſſe non poſſit.*

49 *Fiſcus an excluſis agnatis, & cognatis, & matre, in bonis hæretici ſuccedat, & quid in hoc obſeruetur.*

50 *Fugiẽs ad eccleſiam pro debito, an ab eccleſia extrahi debeat.*

51 *Fugiẽs à carcere cum fractione carceris, qua pœna puniatur.*

52 *Cuſtos carceris ſi cum carcerato aufugiat, quã pœnã pati debeat. Et an eadẽ pœna ſit afficiendus cuſtos carceris, qua carceratus, ſi eius negligẽtia aufugiat.*

53 *Frater quod cum matre ad ſucceſſionem fratris ab inteſtat., nec ex teſtamento non admittatur.*

54 *Fratris in tutela an frater cum matre concurrat.*

55 *Mater, an in bonis filio quæſitis per lineam maternã patri præferatur. Et quid in auo materno.*

56 *Fratres, quòd ſtantibus aſcendentibus à ſucceſſione repellantur.*

57 *Fratrum filij an ſuccedant patruo in ſtirpem, an vero in capita.*

58 *Fratres an ſint in ſecundo gradu conſanguinitatis.*

59 *Frater, ſi alius non ſit qui accuſet, quod de morte domini ſui fratrem accuſare poſſit.*

60 *Fructus tam bonorum mariti quàm vxoris quod ſint communes.*

61 *Fructus cùm ſint communes, quod lucra inter maritum & vxorem communicentur.*

62 *Fructus dotis per ſponſum percepti, quod dotem non augeant, ſi ſponſus onera matrimonij ſuſtinuit.*

63 *Fructus arboris in alieno fundo pendentis, per quot dies colligere permittatur.*

64 *Fructus rei pignoratæ, an recipiens rem in pignus teneatur computare in ſortem non ſolùm quos percepit, ſed etiam quos percipere potuit.*

65 *Furtum, quod in loco in quo inuenitur, puniri debeat.*

66 *Furtũ manifeſtum quod eadem pœna, qua non manifeſtum puniatur.*

67 *Furtum primum qualiter puniatur.*

68 *Furti actio cui competat.*

68 *Fur quod non niſi vna pœna puniri poſſit, oſtenditur.*

70 *Furti actio quod ei competat, qui ad ſuum proprium commodum repetit.*

71 *Furti actio quod non competat colono partiario ante diuiſionem fructus, ſed domino, oſtenditur.*

F.

1 FAlſi † pœna de iure ciuili relinquitur arbitrio iudicis. Albe.in.l.1.§.pœna falſi.ff. de falſ. & Gand. de male.ſub rubric.de falſ.ex.l. ſaccularij.§.ſunt quidam.ff.de extraordin. crimi.De iure regio per.l.6.titulo.7. part.7.in notario eſt amputatio manus, cum infamia, & in aliis diſtingue vt per eam.

2 Falſificans † monetam, de iure ciuili perdit omnia bona.l.1.C.de falſ. mone.De iure regio ſolùm medietas perditur.l.4.titu.7.lib.8.ordin.

3 Nota, ꝗ † de iure ciuili attentás inſtruere teſtes, vt falſum deponant, ſi non dixerunt falſum, punitur extra ordinariè, vt per Feli.de conat. verſi. Fallit ſecundò. & Afflict.in cõſtitu.regni Siciliæ.rubric.4.l.2.capit.qui falſitatem. De iure verò regni punitur ordinariè.l.prima.titu.7.parti.7.ibi, Otroſi dezimos, que qualquiera que mueſtra malicioſamente. & punitur pœna.l.6.titulo eodem. vbi diſponitur

nitur, quòd ſi falſarius eſt liber homo, relegatur in inſulam, & ſi non habet hæredes deſcendẽtes vſq; ad decimũ gradum, bona ſunt fiſci.

4 Falſò † ſe ſupponẽs partui alterius, de iure ciuili punitur pœna mortis. l. 1. C. de falſ. De iure regni deportatur in inſulam, & perdit bona, per. d. l. 6. Sed cùm pœna deportationis aboleuit ab vſu, pœna arbitraria debet puniri, vt notat Grego. Lopez ibi ex Gand. de male. ſub rub. de falſ. & l. ſaccularij. §. ſunt quædam. ff. de extra. crimi. & Albe. in. l. 1. §. pœna falſi. ff. de falſ.

5 Famoſum † carmẽ in iniuriam alicuius faciens, vel ſi inueniens manifeſtauit, de iure ciuili non punitur, ſi probat vera eſſe in carmine contenta, vel ſi tale ſit crimen, quòd cõuenit reipu. quòd ſciatur. l. 1. & ibi Salic. C. de famo. lib. De iure regio licèt probetur vera eſſe in carmine contenta, punitur. l. 3. tit. 9. part. 7.

6 Feudum † de iure cõmuni poſſunt cõcedere perſonę particulares etiam in dignitate minimè conſtitutę. vt tenet Bald. in. c. 1. qui feud. dari poſ. & Iuni. de feud. in. 2. par. ſecũdę par. q. 4. n. 12. cõmunẽ dicit. De iure regio per l. 3. tit. 26. par. 4. enumerãtur ſolùm imperatores, reges, & magnates, archiepiſcopi, epiſcopi, & alij prælati, approbata opinione Neapolit. in. d. c. 1. qui dicit ſolùm hominibus conſtitutis in dignitate hoc eſſe permiſſũ, aliàs in vanum per noſtrã legẽ illę perſonæ enumerantur.

7 Feudũ † de conſuetudine feudorũ et ſi ſimpliciter cõcedatur, cõprehẽdit oẽs deſcẽdentes maſculos etiã in infinitũ. c. 1. §. hoc autẽ notandũ. qui feud. dar. poſ. De iure regni non tranſcẽdit nepotes. l. 8. tit. 26. part. 4.

8 Nota, quòd † de cõſuetudine feudorũ ſufficit eleuatio manus contra dñm, etiam ſi non eijciat ad perdẽdũ feudũ. §. porrò. quę fuit iuſt. cauſa amit. feud. in vſib. feud. iuncta l. Item apud Labeonem §. ſi. ff. de iniur. Sed de iure regio p l. 8. ti. 26. p 4. requirit̃ adiectio manus, licèt nõ requirat̃ vulneratio, vt aliàs dicebat Aluar. in. d. §. porrò.

9 Item † de conſuetudinẽ feudorum feudũ nõ amittitur et ſi vaſſallus occidat fratrẽ dñi, vt in. c. 1. an ille qui occi. fratrẽ domi. in vſib. feud. De iure regio amittitur, per. l. 9. ti. 26. part. 4. licèt Gregó. Lopez in verbo. De ſu ſeñor. velit intelligere, ſi ꝓditoriè occidat, ex gl. in. c. 1. §. ſimiliter. quib. mo. feud. amitta. quę gl. idẽ vult, ſi extraneum ꝓditoriè occidat, qđ alienũ eſt a dicta. l. 9. qa indiſtinctè loquit̃ de vaſſallo, qui fratrẽ, filiũ, vel nepotẽ dñi occidit.

10 Fideiuſſor † ſi ſe obligauit in plus quã principalis, de iure ciuili in nihilo tenet̃. gl. in. §. fideiuſſores. Inſt. de fid. & in. l. pecuniæ. C. de vſu. & hęc eſt cõmunis opinio vt per Imol. in. l. Græce §. illud. ff. de fideiu. De iure aũt regio p l. 7. tit. 12. part. 5. in illud qđ plus eſt, nõ tenetur fideiuſſor, approbata gl. in. d. l. Græce. §. illud. & notat. Couar. in. c. quãuis pactum. par. 2. §. 6. col. 14. de pactis. in. 6. qđ per. l. 3. ti. 1. lib. 3. ordi. dicit ꝙ remanet obligat' in illo plus vti prĩcipalis, quãdo ſcienter ſe obligauit.

11 Fideiuſſor † ſi diu ſtetit ĩ obligatiõe fideiuſ-

fideiuſsionis, poteſt petere vt liberetur à fideiuſsione de iure ciuili, vt in.l. Lutius Titius.ff.mand.& relinquitur arbitrio iudicis. De iure regio per.l.8. titu.18.lib.3.for.ſublatum eſt arbitriũ, & redactũ ad annum, contra Guiller. qui dicebat de bienio, & alios qui dicebant de decennio. vt notat Albe.in l.ſi pro ea.C.manda. Sed cùm habeamus.l.14.tit.12.par.5.quæ cõcordat cũ d.l. Lutius Titius, nec curandũ de.d. l.fori, niſi ſit in vſu. Iam ego bis eã feci practicari.

12 Fideiuſſor † minoris, maior aũt infante ꝓximus pubertati, de iure ciuili obligatur ad pœnam compromiſsi, vt in.l.ſtipulatus.ff.de fideiuſſo.& caſus in.l.ſi pupillus.ff.de arb. vbi eſt tex. expreſſus, cùm ipſe minor obligetur ſaltim naturaliter, vt in.l.pupillus.ff. de reg. iur. & Bar.in.l.1. de nouatio. De iure autẽ regio per.l.25.tit.4.par.3. fideiuſſor pro minori quatuordecim annorum nõ obligatur. Quod nota.

13 Fideiuſſores † plures in ſolidũ poſſunt petere quòd velint vti beneficio diuiſionis ex epiſtola diui Adriani, de qua in.l.inter fideiuſſores.ff.de fideiuſ. & in.l.1.C.de conſ.pecu.& in.§.ſi plures.Inſt.eo.ex.l.rectè.C.eo. De iure autẽ regio per.l.8.ti.12.part.5. nõ poſſunt petere, vbi etiam tollitur ratio.d.l. rectè. Ratio autem quare in.d.l. poterãt vti beneficio diuiſionis, erat, quia et ſi principaliter eſſent obligati, tenebantur tamen inſolidum, & ſic expreſsio eorum, quæ tacitè inſunt, non mutat iuris diſpoſitionem. Sed per.d.l.8. fideiuſſores ſimpliciter obligati non poſſunt cõueniri niſi pro rata, et ſi obligãtur inſolidũ, poſſunt cõueniri in totũ.

14 Itẽ † beneficiũ diuiſionis & epiſtolæ diui Adriani, qđ pluribus fideiuſſoribus eſt conceſſum de iure ciuili p.l. tres fratres.ff.de fideiuſ.per. d.l.8. & p l.2.tit.12.lib.5.ordi. ipſo iure de iure regni conceditur, & ſic non eſt neceſſaria renuntiatio diuiſionis & epiſtolæ diui Adriani: quia ſi ſunt omnes ſoluẽdo, inter eos eſt diuiſum, & non eſt neceſſaria exceptio beneficij.

15 Itẽ † ſi fideiuſſores ſint plures dati inſolidũ, & vnus ſoluerit totũ debitũ, de iure ciuili, & poſt interuallũ poteſt petere vt ſibi actiones cedantur cõtra alios confideiuſſores. Bar.in.l. Modeſtinus.ff.de ſolutio. De iure autem regio in continenti debet petere vt ſibi actiones cedantur, aliàs nõ poterit cõuenire alios confideiuſſores.l.11.tit.12. part.5.approbata glo.in.l. Papinianus ff.manda.

16 Filius † ad hoc quòd dicatur naturalis, de iure ciuili requiritur, ꝙ ſit natus ex vnica retenta in domo.l.nuper C.de natu.libe.&.§.quibus.Inſt.de hęre.quæ abinteſt. De iure regio ille dicitur naturalis, cũ inter patres poſsit eſſe matrimonium, etiam ſi non retineatur in domo.l.11.Tauri.

17 Nota ꝙ de iure ciuili filius naturalis non excludit aſcendentes. auth.licet patri.C.de na.lib. De iure regio p.l. 9.&.10.Tauri.in matris bonis ab inteſtato & teſtamẽto fili⁹ naturalis eſt legitimus hęres, & excludit aſcendẽtes: in bonis aũt patris ſolũ ex teſtamẽto.

18 Filius † natus ex dãnato coitu de

iure ciuili non dicitur filius,nec poterat ei relinqui à patre vel matre aliqd, nec alendus erat, auth.ex complexu. C.de inceſ.nup.& ſic dicebat Angel. in.§.nouiſsime Inſt.ad Orfici.ꝙ ſi côiugatus accipiat concubinam in domo,quòd filius inde genitus non poterat matri ſuccedere, cùm talis concubinatus de iure ciuili ſit prohibitus per.l.1.ff.de concu. & ibi Bald. & in.l. eam quã.C. de fideicóm .Vidua etiã & virgo in côcubinam nõ pôt recipi, vt notat Bal. in.l.Si qua illuſtris.C. ad Orfici. De iure autem regio per.l. 9. Taur. filijs natis ex damnato coitu poteſt relinqui tã per matrem quàm per patrem quinta pars bonorum etiã ſtantibus legitimis. Et ille dicitur de iure regni coitus damnabilis, cùm mulier incurrit in pœnam mortis naturalis, vel ſi ſit concubina clerici, vel religioſi, vel ſi mater eſt monialis per dictã.l.9.

19 Item ex d.l.9.euacuatur.l. ſi qua illuſtris.C.ad Orfici. in qua permittebatur,ꝙ filij naturales ſuccedebãt matri ab inteſtato,etiam ſi ſint filij legitimi. Item,quòd ſi erat mater illuſtris,etiã ſi non haberet filios legitimos,filij naturales non ſuccedebant,quæ duo per dict.l.corriguntur, quia ſi adſunt filij legitimi naturales,matri nõ ſuccedũt, & etiam ſi ſit illuſtris mater,filij naturales ſuccedũt,nõ ſtantibus legitimis.

20 Itẽ † de iure ciuili ille dicitur coitus dãnabilis,qui aliqua lege dãnatur, & filius procreatus ex hoc coitu,nec ab inteſtato,nec ex teſtamẽto etiã matri ſuccedit, vt in auth.qui.natu.effi.legi. §.fi. colla. & Bar.in.l.fi.ff.de his qui vt indig.Per illã autẽ.l.9.de iure regio ſolùm ille dicitur coitus damnabilis, cùm mulier incurrit in pœnam mortis, vel ſi ſit ex moniali, clerico, vel religioſo.& ex hac.l.9.& côcluſione euacuatur primò.l. vni. C. de muli. quæ pro ſer.ſe iniung.quæ loquitur de coitu inter ſeruum & dominam.

21 Item † iuxta cõmunem opinionẽ, de qua per Paul.de Caſt.conſi.34.vol. 2.nu.4.coitus inter coniugatum & ſolutam non eſt damnabilis de iure ciuili, licèt Deci.dubitet conſi.311.De iure regio per.l.24.tit.3.lib.1.ordi.damnabilis eſt. Quam legem intellige in caſu, in quo loquitur, nam ad hoc quòd dicatur damnabilis vt non ſuccedat matri,cõtrarium habetur in.l.9. Taur. ex generalitate illius legis, vbi dicit illũ filium eſſe procreatum ex damnabili coitu,cùm ex coitu mater incurrit pœnam mortis,vt tenet Ciſont. in dict.l. 9.& Couar.in Epit.4.cap.8.§.5. numero.16.cum ſequenti.

22 Item de iure cõmuni coitus inter ſacerdotem & ſolutam non eſt damnabilis, vt notat Matth. de Afflict.in cõſti.Neapo.titulo.81.De iure regio. per dict.L.9.damnatur.

23 Item † nepos ex filio clerici de iure cõmuni poteſt inſtitui ab auo, vt notat Matheſ.ſing.verb.Fornicatio.cùm non ſit damnabilis coitus. De iure regio per. d.l.9.non poteſt inſtitui.

24 Item † de iure ciuili non poteſt inſtituere nepotem filij inceſtuoſi auus, vt notat Alex.in.l.Gallus.§.quid ſi is qui filium.ff.de lib.& poſthu.& Bal.in.l.ſi

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

quis inceſti. C. de inceſt. nupti. & re
aſſumit pro ſingulari Hippo. ſing. 143.
ex Bal. in. cap. in præſentia. de proba.
quem etiam refert Ciſon. in. d. l. 9. nu.
7. De iure autẽ regio per d. l. 9. iuncta
l. 3. titu. 18. par. 7. cùm mater non incur
rit pœnam mortis, ſed detruſionis in
monaſterium, nepos poteſt inſtitui,
& filius ſuccedit matri ex teſtamẽto,
& ab inteſtato.

25 Nota, quòd † de iure ciuili donatio
facta filio ſpurio contra diſpoſitionẽ
legis, poſt hęredem ſcriptum pertinet
venientibus ab inteſtato, vt putà fra-
tribus, auo, vel auiæ ex parte patris, &
ſic primo hæredi ſcripto, & poſtea a-
gnatis patris. vt per Barto. in. l. hæredi-
tas. C. de his quib. vt indig. & Bald.
Ang. Saly. & Alex. vbi dicit hãc ma-
gis cõmunem. De iure autẽ regio per
l. 10. titu. 13. part. 6. nõ ſperato hærede
ſcripto, alij poſſunt petere, approbata
opinione Azo. in ſũma. C. de na. libe.

26 Nota, ꝙ † de iure ciuili vxore exi-
ſtẽte filius naturalis nõ ſuccedit patri
ab inteſtato in duab' vnciis: vt in auth.
licèt. C. de nat. libe. & in corpore vnde
ſumitur. De iure regio vxor nõ impe-
dit, quin filius naturalis ſuccedat patri
27 in duabus vnciis. vt in. l. 9. tit. 13. par. 6.

Flius † de iure ciuili per contractũ
matrimonii nõ liberatur à patria pote
ſtate. l. quæcunq;. C. de bo. quę lib. l. in
ter liberos. §. filiusfami. ff. ad. l. Iuliã. de
adul. l. filius licet. C. de colla. l. ſi vxorẽ.
de cõdi. inſer. §. 1. Inſt. ad Orphi. §. itaq;.
de iniur. De iure regio ſic p. l. 47. Tau.

28 Itẽ † ex d. l. 45. euacuatur: quia licèt
p ius ciuile filię & pr̃i cõpetat actio do
tis ſoluto matrimonio vt i. l. dos à pr̃e.
ff. ſolu. matri. licèt ſtipulatũ ſit dos red
di patri, & pater habebit vſum fructũ,
vt notat Cur. Iun. conſi. 152 n. 1. & 3. &
hãc dicit cõem. Tamen per. d. l. 47. cũ
filia ſit liberata à patria poteſtate per
contractum matrimonij, filiæ, & non
patri cõpetit actio dotis, nec pater ha-
bebit vſumfructum.

29 Item † de iure ciuili nepote defun
cto ſuccedit in vſufructu, auus & pater
in proprietate bonorũ filij. l. 3. §. fin. C.
de bonisq;. lib. De iure regio per. d. l.
47. cũ fili' ſit liberatus à patria poteſta
te, pr̃ ſuccedit ĩ vſufructu & ꝓprietate

30 Itẽ † de iure ciuili ſi cõcurrit pater
& filius defuncti, pater ſuccedit in vſu
fructu, nõ tamen filius, licèt ſit proxi-
mior in linea deſcẽdẽti. l. verſic.
fi. C. cõia. de ſucc. De iure regio per
d. l. 47. filius ſuccedit, & non pater.

31 Item † de iure ciuili vt notãr cõiter
doctores filia maritata de ſua dote nõ
poterat teſtari in. l. ſenium. C. de teſta.
De iure regio per. l. 47. poteſt, vt notat
Pala. rub. in. l. 5. Tauri. nume. 4.

32 Item ſocer de iure ciuili poteſt ac-
cuſare iniuriam factã nurui. §. patitur.
Inſt. de iniur. cũ qua cõcordat. l. 9. titu.
16. par. 7. Sed de iure nouo cũ filius ſit
liberatus à patria poteſtate per. d. l. 47.
per cõtractum matrimonij, nec ſocer
poteſt accuſare, quod voluit Grego.
Lopez in dict. l. 9.

33 Item † de iure ciuili nepos dicitur
originis aui per. l. aſſumptio. §. 1. ff. ad
muni. & Bar. & cõiter doctores ibi. &
magis cõem dicit Grego. Lop. in. l. 32.
ti. 2. part. 3. De iure autẽ regio cũ filius

ſit liberatus à patria poteſtate per.d.l. 47. nec retinet nepos originem aui, quæ eſt ad intellectū.l.31.ti.2.part.ead.

34 Filius † familias de iure ciuili nō poteſt teſtari.Inſt.quib.non eſt per.face. teſta.in prin.l.qui in poteſtate.l.filium familias.l.ſi filiusfamilias.ff.de teſta.l. ſenium.in fine. C. qui teſta.face. poſ. quę cōcordat cū.l.13.ti. par.6.De iure aūt regio ꝑ.l.5.Tauri pōt liberè teſtari

35 Amplia † ad filiā familias, quæ non poteſt teſtari de dote de iure ciuili, ex generalitate.d.l.ſeniū.& Iaſ.ibi. De iure aūt regio cū filia ſit liberata à patria poteſtate per matrimoniū, vt in.l. 47. Tau.poteſt teſtari.

36 Amplia † ſecundò in donatione cauſa mortis, quia de iure ciuili ſine conſenſu patris non poterat donare etiā in bonis, in quibus patri nō acqui rebatur vſusfructus, ex glo. & Pau.de Caſt.in.d.l.ſeniū. De iure regio per.d. l.5.filiusfamilias pōt donare ſine cōſēſu patris, qa in vtroq; caſu ſi ſibi diſplicet, pōt ꝑ libito reuocare.gl.in.l. Aurelio.§.Gaius.ff.d̄ lib.lega.&.l.ꝙ mortis ff.de do.cauſ. mor.&.l.ſi alienā.ff.eo.

37 Filio † inteſtato in bonis paternis ſuccedit pater, & in maternis mater de iure ciuili, ex Bar.in auth.itaq;.C. cōmunia.de ſucceſ.quā cōmunē dicit Couarru.in epito.de ſucceſ. ab inteſt. n.2. De iure aūt regio per.l.6. Tau.&. l.4.ti.13.par.6.æqualiter ſuccedūt, approbata opinione Bal.conſ.31.vol.2.

38 Nota, ꝙ † de iure ciuili fūdus datus filiæ ſpuriæ ꝓ dote, vel ꝓ alimētis, poſt eius mortē reuertit̄ ad patrē, vel eius hęredes, vt notat Bal.in.l.eā quā.n.41. C.de fideicō.quē refert Deci. cōſ.311 n.4.& Pala.rub.in repetitiōe.c.ꝑ vras §.24.n.4.de don.inter vi.& vxor. De iure aūt regio ꝑ.l.9.&.16.Tau. nō ſolū quoad fructū, ſed etiā quo ad proprietatem tranſit ad filium ſpurium.

39 Filius † ſecūdo genitus in ſucceſsione maiorat⁹ de iure ciuili excludit nepotē filiū primogeniti.Bar.in.l.liberti ff.de op.liber.De iure regni non, vt in l.40.Tau.Hæc Michael de Vlli.

40 Sed tñ tu dic, ꝙ de iure cōmuni ſūt duę opiniones, vna Barba.conſ 4. vo. 2.& Frā.de Areti. cōſ.85. quem refert Tho.grāma.deci.1.n.24.ꝙ nepos excluſo patruo fratre patris mortui ſuccedat. Alex.aūt cōſ.4.vo.4. & in cōſ. 54.vo.3.quē refert Iaſ.in.l.maximū vitiū.C.de lib.præte.n.4. cōmunē dicit cōtrariā, imo ꝙ ſuccedat frater, quas nitit̄ cōciliare Deci.cōſ.443.ꝙ ſi primogenitus moriat̄ viuo patre, ꝙ ſuccedit frater, & nō filius. Sed cōtrariū fuit deciſū Neapoli, qđ.d.l.40. cōprobat, ꝙ in quocūq; euentu ſuccedat nepos.

41 Filius † patre ingrediēte in religionē de iure ciuili ad hoc ꝙ poſsit cōſeꝗ legitimā, xpectabit vſq; ad mortē patris, licèt ſecùs ſit de ęquitate canonica, vt notat Iaſ.in auth.ſi qua mulier n.51.C.de ſa.ſan.eccle. vbi dicit cōmunē, & in.n.52.&.57 dicit plus ſibi placere cōmunē legiſtarū.De iure aūt regio eſt approbata cōis canoniſtarū, vt ī.l. 11.ti.6.lib.3.for.ll.quę ſeruanda eſt, etſi nō probet̄ eſſe in vſu, cū ſit conformis iuri canonico, vt dictū eſt in principio.

42 Fili⁹ † legitimat⁹ ꝑ reſcriptū principis đ iure ciuili ſi tēpore legitimatiōis

non

non habebat fratres legitimos, ſuccedebat cum eis, vt no. Bal. in. l. ex facto ff. de vulg. & pup. & Abba. in. c. per venerabilē. qui fil. ſint legi. & Bal. in. l. eā quam. C. de fid. cōmi. De iure regio per. l. 12. Tau. in nihilo ſuccedit cū fratribus. Quā. l. intellige in filijs habitis poſt legitimationem. Sed cū his, qui ante legitimationem erant procreati, ſuccedit legitimatus, per. l. 9. ti. 15. par. 4. quæ nō eſt derogata, vt per Grego. Lopez in. d. l. 9. in verb. Si los vuiere. Quam intellige, ſi legitimatio ſit con ſequuta, expreſſo quòd eſſent alij legitimi, cùm princeps poſsit minuere legitimam filiorum, & ſic poteſt legitimare filium ſpurium cum præiudicio filij legitimi. vt notat Sali. in. l. itē ſine. C. de natu. liber. & Hoſtien. n. c. tanta. qui filij ſint legi. & Anto. in. c. per venerabilem. eo. tit. n. 15. & ibi Abb. nu. 27. & Paul. in. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſthu. n 16. & Iaſſ. n. 79. & alij, quos refert Anto. Go. in. d. l. 12. nume. 67.

42 Item † de iure ciuili iuxta magis cōmunem opinionem, de qua per Ripā in. l. 1. C. de reuo. dona. q. 23. n. 52. legitimatio filiorum ſpuriorū per ſuperuenientiam filij legitimi non reuocatur. De iure regni per. d. l. 12. quoad ſucceſſionem parentum reuocatur, non tamen quoad alia.

43 Filius † adoptiuus abinteſtato excludit de iure ciuili patrem patris adoptantis. l. 2. §. liberi. ff. ad Tertullia. & Ang. in. §. ſed ea omnia. Inſt. de hær. quæ ab inteſta. De iure autem regio per. l. 6. Tau. cùm deſcendentes ſint legitimi hæredes, non excluduntur. Et vide Greg. Lopez in. l. 8. & fin. titu. 16. part. 4.

44 Filius † adoptiuus ab inteſtato ſuccedit cum alijs filijs legitimis de iure ciuili. l. ſi te parens. C. de ſu. & leg. hęre. quæ cōcordat cum. l. 9. tit. 16. par. 4. De iure autem nouo legis. 12. Tau. nō ſuccedit in aliquo.

45 Filij † nati antea quàm pater committat crimen læſæ maieſtatis de iure ciuili efficiuntur infames, & inſucceſſibiles, vt notatur in. l. quiſquis. C. ad. l. Iuli. maieſta. & hanc dicit communē Claud. Aquē. in. l. ſiquis id quod. C. de iur. omni. iudi. & Didacus Perez in. l. 3. tit. 9. lib. 4. ord. col. 1493. De iure regio per. d. l. 3. & 6. & fi. tit. 27. part. 2. diſponitur contrarium. de quo per Grego. Lop. in. l. 2. tit. 2. part. 7. in verb. Sus hijos.

46 Filius † de iure ciuili tenetur conferre libros cauſa ſtudij ſibi donatos à patre, ſi ſtudium non compleuerit. Bar. in. l. 2. §. nec caſtrēſe. n. 2. ff. de colla. quæ eſt cōmunis, vt per Didac. Perez in. l. 8. tit. 2. lib. 1. ord. col. 78. De iure regio ſiue compleuerit, ſiue non, tenetur conferre. l. 4. tit. 4. part. 4. & l. 5. tit. 15. part. 6.

47 Filia † non tenetur conferre bona ſibi data à patre in dotem, et ſi receperit omnia bona patris, ſi non vult ſuccedere, de iure ciuili. l. fi. ff. de colla. dotis. & pater poteſt dare omnia bona titulo oneroſo, vt notatur in. l. 1. & 2. C. ſi quis in frau. cred. & reſpectu dotis eſt oneroſum. vt in. l. pro muneribus. C. de iu. doti. & Bar. in. l. fi. §. fi. ff. quę in frau. cre.

cre.vbi dicit,q̄ ſi pater dotat filiã ſpuriam,non poſſunt eius cognati reuocare à marito, cũ ſit titulus oneroſus. De iure regio dos inofficioſa reuocatur vſque ad legitimã filiorum.vt in.l. 29.Tauri.& per illam legẽ poteſt dotari de tertio & quinto & legitima: quod per.l.101.in curijs de Madrid anno.1534.dos taxata eſt vſque ad legitimam,quã legẽ Petr.Nunius de Auẽ. de exequen.mand.reg.c.14. n.8. cum ſequen.dicit ſolùm cõprehẽdere perſonas contentas in.d.l.& non generaliter, cùm ex diſpoſitione generali illius legis ſequeretur, quòd mulieres non inuenirent cum quibus contraherent,ſi legitima eſt ita tenuis, quæ non ſufficeret ad ſuſtentanda onera matrimonij:ſed nõ ex eo eſt reſtringẽda illa lex,ſed remittẽda arbitrio boni viri, vt aliâs dicit Couar.in epito.4. par.2.§.6.n.8.& Io.Lup.in repeti.c.per veſtras.§.24.nu.10.de do.inter vir.& vxo.& Dida.Perez in.l.22.titu.3.lib.1. ord.col.165.vbi dicit non eſſe reſtringenda alimenta præſtanda filio clerici ad ſolum quintum bonorum, ſi illud ad hoc nõ eſt ſufficiens, ſed quòd iuxta debitum alimentorũ ſit ampliãdum.d.quintum,ſed cùm dos ſuccedat loco alimentorum,& in dote ſeruandum puto.Sed cogita.

48 Furioſus † p dilucida interualla poteſt eſſe iudex tempore ſanæ mẽtis de iure ciuili.l.cùm prætor.§.fi.&.l.cùm furioſus.ff.de iudi..De iure regio non poteſt.l.14.tit.4.part.3.

49 Fiſcus † de iure ciuili ſuccedit excluſis agnatis,& cognatis,& matre in bonis hæretici.l.Gazaros.C.de hæreti. De iure regio per.l.2.tit.26.part.7.&.l. 7.tit.7.par.6.nõ excludebatur. Sed in hoc obſeruatur deciſum per ius canonicum in.c.vergentis.de hæreti.quòd in nihilo ſuccedũt,vt dixi in verb.Cõdẽnatus.n.15.poſt Greg.Lop.in.d.l.7.

50 Fugiens † ad eccleſiam pro debito de iure ciuili non debet extrahi ab eccleſia.l.præſenti.C.de his qui ad eccl. confu.c.ſi quis cõtumax.17.quæſti.4. De iure regio per.l.15.ti.20.lib.3.fo.ll. tradendus eſt creditori,& non gaudet immunitate eccleſiaſtica.Rode.tamẽ Xuarez.in.l.2.titu.de los goui.lib.2. verb.quinto quæritur.n.1.dicit illam l.non eſſe in vſu,& contra eam eſt.l.2. tit.11.part.1.quæ concordat cũ.d.l.præſenti.& ex ea etiam euacuatur dictũ Panor.in.c.inter alia.de immu.eccle. vbi dicebatur,q̄ ſi per ſtatutũ pro debito eſſet debitor tradendus creditori vt illi ſeruiat,quòd non gaudet immunitate eccleſiaſtica,ex quo dicebat Remigi.de immu.eccleſi.in princ.par.9. n.17.obſeruandã.l.fori.cum in hoc regno iuxta.l. debitor ſit tradendus vt ſeruiatur debitori, quod euacuatur per.d.l.2.& ita affirmat Rode. Xuar. vbi ſuprà,& Dida.Per.poſt eum in.l. 4.tit.2.lib.1.ord.col.69.

51 Fugiẽs † à carcere cũ fractione carceris de iure ciuili pœna capitali punitur,vt in.l.1.ff.de effra.carc.& in.l.milites agrum.§.eius qui fugam.ff.de re. mili.De iure regio per.l.13.ti.29 par.7. ſi omnes carcerati effracto carcere cõmunicato conſilio fugerunt, habentur pro confeſsis in delicto, pro quo

erant

erant incarcerati. Si tamen nõ omnes fugerunt, arbitrio iudicis, ſi poſtea capiantur, puniantur, quod arbitriũ de conſuetudine ad flagella publica reducitur, vt notat Dida. Per. in l. 12. tit. 24. lib. 2. ord. col. 556. et ſi non capitur cùm aufugerit, habet pro factore. vt in l. 35. tit. fi. lib. 8. ordi. Et vide Dueñas in reg. 393.

52 Item no. q̃ † ſi cuſtos carceris aufugiat cum carcerato, pœna mortis debet condemnari de iure ciuili. l. fi. & l. milites. ff. de cuſto. reo. iuncta l. 9. ti. 29. par. 7. quę illas declarat, ſi fugiat cũ carcerato. De iure autem nouo per l. 12. ti. 14. lib. 2. ord. pœnam, qua ipſe carceratus erat puniendus, patietur cuſtos carceris. Si tamen ex negligentia cuſtodis aufugit, in catenis debet detineri per annũ. Et vide. l. 12. ti. 27. par. 7.

53 Frater † admittitur cum matre ad ſucceſsionem fratris de iure ciuili ab inteſtato. l. ſi quis. C. ad Tertu. De iure regni ſola mater. l. 7. Tauri, quę lex nõ ſolùm procedit ab inteſtato, ſed etiam ex teſtamento, vt apparet in ea, & in l. 6. eo. quia ſtantibus deſcendentibus, non ſuccedunt fratres, cõtra auth. defuncto. C. ad Tertu. & l. 4. tit. 13. par. 6.

54 Item † ex d. l. Tau. euacuatur dictum Salic. in auth. matri & auiæ. vbi dicebat, quòd in tutela fratris frater cõcurrebat cum matre, ex auth. ſicut. C. de legi. tute. cùm concurrant in hæreditate.

55 Item † de iure ciuili patri præfertur mater in bonis filio quæſitis per lineam maternam, & idem in auo materno, & ecõtrario. Bar. in l. quod ſatis. C. de bon. quę lib. De iure regio p d. l. 6. non attenditur qualitas bonorũ, ſed æqualitas gradus, & æqualiter ſuccedunt, vt aliâs dicebat Bal. in d. auth. defuncto.

56 Item † de iure ciuili fratres vtrinq; coniuncti, & auus & auia in ſucceſsione fratris admittuntur per capita. glo. in auth. defuncto. C. ad Tertu. & Bal. in conſ. 268. vo. 4. quã cõmunem dicit Couar. in epito. de ſucceſ. ab inteſt. col. 6. verſi. primum conſiderandũ. Item filij fratris vtrinq; coniuncti ſuccedunt cum parẽtibus patrui inteſtati in ſtirpem. gl. in. d. auth. defuncto. De iure regio ſublatæ ſunt omnes iſtę & ſimiles deciſiones per l. 7. Tau. cũ fratres repellãtur à ſucceſsione fratris ſtantibus aſcendentibus.

57 Item † de iure ciuili fratrũ filij ſuccedunt patruo in ſtirpem, ex gl. in c. ſatis bene. de prohi. feud. alie. per Lotha. in vſib. feudo. quam cõmunẽ dicit Zazi. de feud. par. 8. nu. 19. & Boeri. cõſ. 2. De iure regio per l. 5. tit. 13. par. 6. & l. 13. tit. 6. lib. 3. fo. ll. & l. 8. tit. 2. lib. 4. fo. iudi. diſponitur cõtrariũ, quòd ſuccedant per capita, approbata opinióe Azo. in ſumma. & gl. §. hoc eriã. Inſt. de leg. agna. ſucce. per tex. in auth. de hære. ab inteſt. §. ſi autem. & vide. Gregor. Lopez in d. l. 5. verb. Por cabeça. vbi dicit cõmunẽ de iure ciuili, quòd ſuccedant in ſtirpem, vt per Vbal. de ſucceſ. ab inteſt. par. 3.

58 No. q̃ † fratres de iure ciuili ſũt in ſecũdo gradu cõſanguinitatis. l. iuris cõſultus. C. de gradib. De iure regio par. 23. & 4. tit. part. 4. ad inſtar iuris canonici

nonici. vt in cap. non debet. de conſ. & affi. ſunt in primo gradu.

59 Frater † de iure ciuili non poteſt accuſare fratrẽ de delicto pro quo eſſet frater condẽnandus ad mortem, niſi ſuam proſequatur iniuriã. l. ſi magnũ. l. ſi propter inſidias. l. ſi ſororem. C. qui accuſ. non poſ. De iure regio per. l. 4. tit. 2. part. 3. poteſt frater accuſare fratrem de morte domini ſui, ſi alius non eſt qui accuſet.

60 Fructus † bonorum mulieris extra dotem non ſunt mariti, ſed vxoris de iure ciuili. gloſſ. & Bart. in. l. fina. C. de pact. De iure regio om̃es fructus tam bonorum mariti quàm vxoris ſunt cõmunes. l. 4. titu. 4. lib. 5. ordi.

61 Item ex dict. l. 4. titu. 4. lib. 5. ordin. euacuatur opinio Iacob. de Raue. quẽ refert Alberic. in. l. 3. §. nos generaliter. ff. de impen. in reb. dota. fact. quæ cõſiderat, per quantum tẽpus ſteterit maritus in matrimonio, vt poſsit petere meliorationem factam in rebus dotalibus: quòd ſi per tantum tempus ſteterit, ꝙ ex fructib⁹ rei melioratæ ſit ſatis factum expenſis, quod non exigat, ſecus tamẽ. Sed cùm de iure regio fructus ſint cõmunes, non fit hæc conſideratio, vt per Grego. Lopez in. l. vlti. ti. 11 par. 4. præcipuè cũ in hoc regno communicantur lucra inter maritum & vxorem.

62 Fructus † dotis percepti per ſponſum de iure ciuili augẽt dotem. l. ſi ante nuptias. ff. ſol. mat. l. dotis fructus. ff. de iure do. quã cõmunem dicit Greg. Lop. in. l. 28. ti. 11. part. 4. in verb. Eſto es ygualdad. Sed de iure regio per dict. l. 28. ſi ſponſus ſuſtinuit onera matrimonij, non augent dotem.

63 Fructus † arboris pendentis in alieno fundo de iure ciuili poſſunt illos colligere prima & ſegunda, & tertia die. l. 3. ff. de acqui. rerum. domi. & plus dicit Bart. in. l. 1. ff. de glan. legen. ꝙ ſi fructus ſint talis naturæ, ꝙ vna die corrũpuntur, poſſunt quolibet die intrare ad colligendum. De iure autem regio ſolùm per tres dies permittitur colligere. vt in. l. 18. tit. 28. par. 3. ſed æquior eſt opinio Bart. & gl. in. d. l. 1. ꝙ intelligatur, quando intra triduum fructus corrumpuntur, ſin autem etiam poſt tres dies poſſunt colligi.

64 Fructus † rei pignoratæ de iure ciuili tenetur computare in ſortem principalem recipiens rem in pignus, non ſolùm quos percepit, ſed etiam quos percipere potuit. vt notãt Abb. Anto. & Card. in cap. cùm contra. de pigno. quam dicit cõmunem Greg. Lop. in. l. 2. tit. 13. par. 5. Sed de iure regio per illã l. ſolũ teneretur quos percepit, approbata opinione Hoſtienſ. de pigno. §. quando efficaciter. verſic. ſed nunqđ creditor ſin fraudẽ dimiſerit, qđ nota.

65 Furtum † non punitur in loco, in quo inuenitur latro cum re ſubtracta de iure ciuili. Bar. in. l. Si dominum. ff. de fur. De iure regni punitur in loco, in quo inuenitur. l. 4 tit. 14. part. 7.

66 Furtum † manifeſtum à non manifeſto de iure ciuili diſcernitur per pœnam. §. in pœna. Inſt. de oblig. quæ ex deli. naſ. De iure regio nõ, quia eadem pœna punitur. l. 6. tit. 5. libr. 4. fo. ll. hæc.

Sed tamen tu dic, quòd d.l.18.titu.14. parti.7.cócordat cum d.§.in pœna, & ſic non eſt ſtandum in d. fori, niſi probetur vſus illius.

67 Furtum † de iure ciuili punitur pœna corporali, cùm agitur criminaliter: vt in l.fi.ff. de furt. ad arbitrium iudicis; quæ concordat cum d.l.18. De iure regio pro primo furto imponitur pœna ſeptenarum.d.l.6. fori. quę in hoc eſt in vſu.

Item ex hac l.6. euacuatur.l.is cuius.ff.de furt.in qua cauetur, q † actio

68 furti datur ſolùm ei, cuius intereſt: quia cùm pœna ſeptenarum applicetur fiſco, cuilibet de populo cómuni petit; vt tenet Bar.in rub.de popul. acti.ff.

69 Item † de iure ciuili fur poteſt puniri pœna furti ac corporali. vt in l.1. C.quan.ciui.acti.cri.pu. & ibi Bar. & Saly. & Bar.in.l.prætor.§.ſi dicit.ff.de iud.De iure regni per l.21.tit.9.part.7. non poteſt puniri niſi vna pœna: quæ lex licèt loquat in pœna iniuriæ, quæ cuilibet datur ad vindictam, vna tollitur per aliam.l.quod ſenatuſconſultū.ff.de iniuri. tamen cùm per d.l.6. pœna pro primo furto ſit taxata, ſolùm ad illam eſt agendū.

70 Actio † furti fulloni competit, ſi eſt ſoluendo de iure ciuili.l.ita fullo.ff.de fur. Si tamen exigat pœnam furti, ad ſuum cómodum non exigitur, ſed ad cómodum domini. Faber. in.§.item ſi.Inſt.de obli.quæ ex del.naſ. De iure regio ad ſuum proprium cómodum repetit.l.10.titu.14.part.7.

71 Item ex d.l.euacuatur dictum notabile Bar.in.l. ſi pignore. ff. de pig. actio. q̃ ille, qui non habet vſum rei, non poteſt cóſequi lucrum rei. quod per d.l.10. deciditur contrarium, cùm fullo non habeat vſum rei, nihilominus recipit cómodum, vt dictum eſt in præcedenti quæſtione.

72 Item † de iure ciuili colonus partiarius ante diuiſionem fructus habet actionem furti contra furem qui fructus percipit. vt notat Ang. in. l. ſi apes.§.fi.ff.de fur. De iure regio per.l. 13.titu.14.parti.7. non competit, ſed domino actio furti; licèt dominus teneatur diuidere quod habuit à fure cū colono.approbata gl. & Bar.in d.l. ſi apes.

S V M M A R I V M.

1 *Gabellā, quòd in loco, vbi res eſt tempore celebrati contractus ſolui debeat.*

2 *Gabellam quòd venditor, & non emptor ſoluere debeat.*

3 *Gabellarū à ſolutionibus an officiales ſint immunes.*

G

1 GABELLA † de iure ciuili debet ſolui in loco, vbi celebratus eſt cótractus. l. debet. ff. de ædi. edict.l.1. C. quando li.ab emp. diſ. De iure regio debet ſolui in loco vbi res eſt tempore celebrati contractus.l. 112. in ord. gabe. quæ quaderno delas alcaualas dicitur. & vide d.l.quæ diſtinguit, vt euitetur fraus.

2 Item † gabellam de iure cómuni emptor & non venditor tenetur ſoluere.d.l.debet.de ædi. edict. ff. quam ad hoc allegat Deciſi. Tholoſa.451.&

Bal.

Bald. in. l. ſi prædium. C. de ædili. actiõ. De iure regio venditor & non emptor tenetur. l. 2. in dictis ordina. gabel.

3 Item † de iure ciuili officiales ſunt immunes à ſolutione gabellarum. gloſſ. in. l. honorem. ff. de munerib. & honorib. De iure regio per. l. 3. in dictis ordina. non liberantur. Sed vide Bartol. in. l. athletæ. §. gentium. ff. de excu. tutor. vbi diſtinguit, quòd officiales ſunt immunes ab extraordinarijs functionibus, ſecus tamen ab ordinarijs, & vide Io. de Pla. in. l. exactores. C. de exact. trib. lib. 10.

SVMMARIVM.

1 *Hæres mariti, an ipſo mortuo, eius vxorẽ de adulterio accuſare poſſit.*
2 *Hæredis inſtitutio & legata quod in alterius voluntatem conferri poſſit, dummodo teſtator nominet quem vult eſſe hæredem.*
3 *Hæredi ſuo quantum tempus detur ad agnoſcendam hæreditatem.*
4 *Annus ad effectum iuris tranſmittendi, etiam ſi à iudice non ſit aſſignatus terminus, quòd prodeſt ad effectum tranſmiſſionis.*
5 *Hæreditatem paternam ſi filius dum eſt maior viginti quinq; annorũ repudiet, an & quando illam repudiationem reuocare poſſit.*
6 *Hæreditatem ſi quis conſtitutus in vigeſimo quinto anno repudiet. quod ſolum triẽnium ad eam recuperãdam ei concedatur.*
7 *Hæres ſeu ſucceſſor maioratus, quod morte prædeceſſoris ſine apprehenſione intrat poſſeſſionem.*
8 *Hæreditate non adita, an legata & fideicommiſſa debeantur.*
9 *Hæredis inſtitutio quod non requiratur, vt teſtamentũ & legata valeant.*
10 *Hæreticorũ bona an applicentur fiſco, excluſis filijs.*
11 *Hypothecaria actio quod non duret niſi per triginta annos.*
12 *Hypotheca in quibus rebus locum habeat.*
13 *Homicidium culpoſum quãliter puniatur.*

H.

1 HAEres † mariti de iure ciuili non poteſt accuſare adulterium commiſſum in vita mariti. Barto. in. l. rei iudicatæ. §. morum. ff. ſolut. matrimo. & alij, quos refert Boer. deciſio. 338. numero 7. vbi dicitur hanc eſſe communem opinionem.

De iure regio intrà ſex menſes poteſt illam accuſare, per. l. 3. tit. 17. partit. 7. Sed tamen ſtante. l. 3. titul. 7. libro. 4. foro legum, quæ eſt in vſu, & approbatur per pragmatic. 95. cum duabus ſequentibus, in qua conſtituitur ſolo marito conceſſum accuſare vxorem de adulterio, etiam ipſo mortuo, hæredi non competit accuſatio, vt Gregori. Lopez in dict. l. 3. in verbo: Deſpues del muerto.

2 Hæredis † inſtitutio, & reliqua, non poſſunt committi de iure ciuili in alterius arbitrium, cùm captatoria voluntas. l. illa de hære. inſtitu. ff. l. captatorias. ff. de teſtam. mili. & concordat cum. l. 11. tit. 3. partita. 6. Sed de iure nouo per. l. 31. in ordi. Taur. cum ſequenti poteſt conferri in voluntatem alterius inſtitutio hæredis, & legata, dummodo teſtator nominet quem vult eſſe hæredem, iuncta l. 6. titulo: de las mandas. libro. 3. foro legum.

D (3 Hære-

3 Hęredi † ſuo de iure ciuili aſſignatur annus ad agnoſcendam hæreditatem. vt in.l.1. per totá. & in.§.largiùs. ff.de ſucce.edict. quam cómunem dicit Iaſ.in rub.C.de ſucce.edic. & min' tempus anni non poteſt aſsignari. De iure regni tam in liberis quá in extraneis dantur ſolùm nouem menſes, & ex cauſa cẽtum tantùm dies. vt in.l.2. titu.6.par.6.

4 No.ꝙ † de iure ciuili ad effectũ iuris tranſmittendi etiam ſi à iudice non ſit aſsignatus terminus, currit annus.l. antiquioribus.C.de iur.delib. & gloſſ. ibi, quæ cómuniter approbatur. & Iaſ. ibi dicit ita terminus illius anni eſſe cótinuus ꝙ impetretur vt putà poſt decem mẽſes à iudice ad deliberãdũ. & aſsignauetit nouem menſes vel alium terminum, ſi excedat annũ, iſta aſsignatio nihil prodeſt cõtra Bal.in.d.l. antiquioribus. & Paul.in.l.fi.C.eo.titu. De iure autem regio per.l.2.ti.6.par.6. approbatur opinio Bald. & Paul. immo quòd prodeſt etiam ad effectum trãſmiſsiõis, vt per Greg.Lop.in.d.l.2.

5 Nota † quòd ſi filius repudiat hæreditatem paternam dũ eſt maior viginti quinq; annorũ, intra tres annos poteſt illam repudiationem reuocare de iure ciuili, vt in.l.fin.C. de repu. hære. quæ concordat cum.l.fin.tit.6.part.6. tamen ſi tacitè repudiat, permittens tẽpus adeundi hæreditaté tranſire, non habet tempus trium annorum ad illã reuocandam. vt notat Bald. & gloſ. & Iaſſ. poſt eam in dict.l.fin.limita.6. De iure regio per dict.l.2.in fine, in hærede ſuo non procedit.

6 Item † ex iure ciuili vt notat Bal.in d.l.fi. & Albe. & Bal. ex illa.l.ſi maior vigintiquinq; annorũ intra quadriennium repudiat hæreditaté, adhuc habebit aliud triẽnium ad illam recuperandam. De iure regio per.d.l.fi. tit.6. ſolùm conceditur triennium ad illam recuperandam in conſtituto in vigeſimoquinto anno, & nõ alius termin'.

7 Hæres † de iure ciuili ſine apprehẽſione poſſeſsionis non dicitur poſſeſſor rerum hæreditatis. De iure regio ſucceſſor maioratus intrat in poſſeſsionem ſine apprehenſione morte prædeceſſoris l.45.Taur.de qua ꝑ Tiraq. in tract.le mort ſainſit, le viſ.per totũ.

8 Hæreditate non adita, legata nec fideicommiſſa non debentur de iure ciuili.l.2.C.ſiquis omiſ.cauſ teſta. &.l. eam quam.C.de fideicom. De iure regni ſic.l.1.titu.2.libr.5.ord.

9 Item † ex dict.l.1.euacuatur.l.quia poterat.cum alijs.ff.ad Trebel.&.l.nó iuſtam.&.l.cogi.C.eod.tit.vbi de iure ciuili hęres compellitur acceptare hæreditatem, vt tradat fideicómiſſario, cùm ex illa.l.1.non requiratur inſtitutio hæredis, vt teſtamentum & legata valeant, cùm ſine ea valeant.

10 Hæreticorum † bona de iure ciuili applicantur fiſco, excluſis filijs. authẽ. Gazaros.C.de hęreti. De iure regio filij excludunt fiſcũ.l.2.&.3.&.4.tit.26. part.7.tñ dictæ leges nó ſunt in vſu. Et vide ſuprà in verb.Cõdénatus.n.15. & prag.8.&.9.vbi filius punit' pro pr̃e.

11 Hypothecaria † actio de iure ciuili durat per quadraginta annos.l.1. & ibi Bald.C.de anna.præſcr. & Paul.in conſi.

cõſi.115.& gloſ.in.l. cùm notiſsimi. C. de preſ.trigin.anno. De iure regio per l.63.in ord. Tau. non durat niſi per triginta annos.

12 Hypotheca † quã habet dominus pro mercede in rebus illatis in domo conducta, de iure ciuili ſufficit, ꝙ ſint illata, etiam ſi nõ inueniãtur. vt norat Bal.& Angel.in.l. certi iuris. C.loca. De iure autẽ regio ſolùm habet locũ in ijs, quæ inueniuntur, non tamen in illata, ſi ibi non inueniantur. l.5. tit.8. parti.5.

13 Homicidium † culpoſum de iure ciuili licèt nõ puniatur pœna morris. vt in.l.Cornelia.ff.de ſicar.& in.l.1.C. eo.tit. punitur pœna extraordinaria ex officio iudicis. vt per Bar.in d.l.Cornelia, & agitur ad pœnam pecuniariã ex.l.1.2.3.& 4.ff.ad.l. Aquillã. de quo per Ana.in.c.ſicut dignum.§. inſuper de homic. De iure regni per.l.14.& 15. ti.13.lib.8.ord. ſolùm punitur in pœnã homicidij, quæ eſt cũ diſtinctione illarum legum.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex poſt depoſitũ officium, quòd ſolùm per triginta dies in prouincia, in qua gubernauit, reſidere teneatur.*
2 *Iudex neq; temporalis neq; perpetuus, quod à ſubditis quidquã emere non poſſit.*
3 *Iudex ordinarius quòd nec arbiter, nec arbitrator eſſe poſsit.*
4 *Iudex quòd procedere non debeat, niſi prius conſilio de communione.*
5 *Iniuriãs aliquem verbaliter, an, & quando actione iniuriarum teneatur.*
6 *Iniuriarum actione damnatus infamiam incurrit.*
7 *Iniuriarũ actio quòd nõ ſit perpetua, ſed annalis.*
8 *Iniuriarum actio: quòd limitatam pœnam habeat*
9 *Inceſtus quod committatur cum affini.*
10 *Immunitate eccleſiaſtica quod gaudeant Iudæi & infideles ad eccleſiam confugientes.*
11 *Impubes an faciat indicium ad torturam.*
12 *Inquilinus per quãtum tempus debeat remanere in re locata poſt finitam conductionem ad hoc vt videatur conduxiſſe, oſtenditur.*
13 *Inquiſitio generalis quòd ſine mandato regis non procedat.*
14 *Inquiſitio ex priuato delicto quòd de iure regio procedat eò quòd ex delicto duplex actio, parti & fiſco vel reipublicæ naſcatur.*
15 *Inſtrumentum ſi negetur à notario confectum eſſe, qualiter probari debeat eſſe verum, oſtenditur. Et quando quis dicatur haberi pro notario publico.*
16 *Inſtrumẽto, ac notario quòd plus credatur, quàm teſtibus, cum notarius eſt viuus & bonæ famæ.*
17 *Inſtrumẽtum debiti ſi inueniatur penes debitorem an & quando probet debiti remiſſionem, vel ſolutionem.*
18 *Inſtrumenti ad reprobationem quot teſtes ſufficiant. &c.*
19 *Inſtrumentum ad hoc vt valeat, quot teſtes requirantur, oſtenditur.*
20 *Inſtrumentum an habeat executionem paratam.*
21 *Inſtrumentũ ad hoc quod habeat executionem paratã & dicatur guarentigium, quid requiratur.*
22 *Inſtrumenta qualiter in cauſa per actorem & reum produci debeant.*
23 *Iuramẽtum quod in contractibus, in quibus eſt neceſſarium ad eorum validationem, apponi poſſit.*
24 *Iurare ſuper altare, nec ſupra ſepulchrum ſancti alicuius. &c. quod non liceat.*
25 *Iuramentum in accuſatione quod ſit neceſſarium.*
26 *Iuramentum calũniæ quod releuet à calumnia præſumpta, non autem à temeritate.*
27 *Iuramentum delatum ab vno ex correis, quando alijs noceat.*
28 *Iuramentum delatum in actione populari in defectum probationis, an, & quando alijs de populo præiudicet.*
29 *Iuriſdictio, an & quando conceſſo territorio cenſeatur conceſſa.*
30 *Iuriſdictio delegata quod per litis conteſtationem perpetuetur. Et quid requiratur ad perpetuandam iudicis delegati iuriſdictionem, oſtenditur.*
31 *Iuriſdictio iudicis delegati an prorogetur ex litis conteſtatione, vt poſsit illam cauſam delegare.*

 32 *Index*

32 *Iudex ad hoc quòd teneatur de neglectu, quid requiratur.*

33 *Iudex, quòd eadem die condemnationem expẽſarum vel fructuum moderare, vel alterare poſſit.*

34 *Iudex, an adulterium ſine conſenſu mariti punire ſeu accuſare poſſit.*

35 *Iudex ſi poſt officium completum ſteterit per annũ vnũ ſine eo, quod aliquid ei petatur, quòd illo exacto nõ poſſit ſyndicari, oſtenditur.*

36 *Iudex quibus in cauſis receptionem teſtium ſeu depoſitiones alijs committere non debeat.*

37 *Iudex ſyndicatus de quibus criminibus contra iudicẽ cognoſcere poſſit. Et in quibus caſibus cauſa ſit ad Regem remittenda.*

38 *Iudices artificum an habeant iuriſdictionem, &c. Et quod iudicium reuocetur, oſtenditur.*

39 *Iudex cauſarum ciuilium non habens cognitionem criminis, quòd teſtem coram ſe falſum deponentem ad iudicem cauſarum criminalium puniendum remittere debeat.*

40 *Ius accreſcendi quòd iuri ſubſtitutionis ſit potentius, oſtenditur.*

41 *Iudices, & officiales regni, an eſculentum & poculentum recipere poſſint.*

I.

1 IVdex † poſt depoſitum officiũ debet reſidere per quinquaginta dies in prouincia in qua gubernauit de iure ciuili. l. nemo. C. vt omnes iudi. tam ci. l. cõſiliarios. C. de aſſeſſo. De iure regni per triginta dies tantũ. l. 16. titu. 16. lib. 2. ordina.

2 Iudex † perpetuus de iure ciuili poteſt emere à ſubditis. l. pręſidis. in verb. quia perpetui ſunt. ff. ſi cert. peta. de qua per Bart. in. l. principalibus, eo. tit. De iure regio nec temporales nec perpetui poſſunt emere. l. 5. tit. 5. par. 5.

3 Iudex † ordinarius de iure ciuili licèt non poſſit eſſe arbiter, poteſt tamẽ eſſe arbitrator. Præpo. in. c. fames. 3. q. 7. & Mar. Anto. de compro. quæſt. 2. num. 41. & gloſſ. in. l. ſed et ſi ſeruũ. §. ſi quis iudex. ff. de arb. De iure regio nec arbiter, nec arbitrator poteſt eſſe. l. 9. ti. de correcto. l. 24. titu. 4. par. 3. de qua per Auend. in alphab. Hiſpa. in verb. Aluedriadores. & vide in Aerario cõmuni in verb. compromitti. num. 172.

4 Iudicium † communi diuidundo ſi intentetur de iure ciuili non conſtito priùs de cõmunione, cũ poſſidens neget, poteſt nihilominus in cauſa procedi. in. l. ſi mancipium. §. ſi cõmuni. ff. de euicti. & in. l. 2. C. cõmu. diui. cõiter approbata. vt per Greg. Lop. in. l. 7. tit. 10. par. 3. De iure autem regio per dict. l. 7. iudex non debet procedere, niſi priùs conſtito de cõmunione.

5 Iniurians † aliquem verbaliter, tenetur actione iniuriarũ, niſi verum dicat, & illud probet, & ſit caſus, quod intereſt rei publicæ quòd ſciatur, aliàs ſi non intereſt reipublicæ, ſemper tenetur. Bar. in. l. eum qui nocentem. ff. de iniur. Sali. in. l. ſi non conuitij. C. de iniur. Io. Faber. in. §. iniuria. Inſt. eod. De iure regio ſi verum dicat, & illud probet, non tenetur. l. 1. ti. 9. part. 7. Quę limitatur in perſonis cõtẽtis in. l. 2. eo. ti. & licèt. d. l. 1. indiſtinctè loquatur, ſed tamen eſt reſtringenda ad diſtinctionem iuris ciuilis, ſi bene. d. l. 1. ponderetur, vt in Aererio meo communi in verbo, Actio iniuriarum. n. 28. vbi inuenies reſolutionẽ. d. Couarr. in reſo. c. 11. nu. 6. lib. 1. vbi concludit, quod ſiue cõueniat reipublicæ, ſiue verum dicat, ſiue non, ſi extra iuditium aliquis iniurietur, naſcitur actio iniuriarũ. Quod nota.

6 Item no.ꝙ† de iure ciuili condẽnatus actione iniuriarum pro iniuria leui nõ incurrit infamiã.l.diuus.ff. de iniuri. & Canoniſtæ in c.cùm lex.de regul.iur. De iure regio incurrit infamiã, vt in.l.5.ti.6.par.3.&.l.5.tit.6.par.7.iuncta.l.1.tit.9.part.7.vt per Auẽd. in alphe.Hiſpa.in verb.Atroces.Et de hac & præcedẽti antinomia vide Anto.de Tremo.qui pulchrè loquit in additio.ad Bona.in practi.excep.in verb. quib9 modis.n.26.& ĩ verb.trãſactiõe. & in verbo,erãt nocens, vſq; in finẽ.

7 Nota,ꝙ† actio iniuriarũ de iure ciuili eſt perpetua, vt notat Balb.de pręſ. part.4.q.1.n.3.vbi dicit hãc eſſe communem opinionẽ. De iure regio per l.22.titu.9.part.7. non eſt niſi annalis qualiſcunq; ſit, approbata opinione Azo.in ſũma.C.eo.& Io.And.in addi.ad Specu.de iniur.§.1.ĩ verbo,actio. quam magis cõmunem dicit Grego. Lop.in.d.l.22.etiam in tribus caſibus, de quibus in.l.Cornelia.ff.de iniur.

8 Iniuriarum† actio non habet de iure ciuili limitatam pœnã.§.atrox. Inſt. de iniur.l.hodie.ff.de pœn.l.prætor dixit.§.atrocẽ.ff.iniur. De iure regni ſic per.l.2.tit.9.lib.8.ord.

9 Inceſtus de iure cõmuni nõ cõmittitur cũ affini extra figurã matrimonij, cùm affinitas de iure ciuili nõ cõtrahatur extra figurã matrimonij. vt in.l.non facilè.§.affines.&.§.ſciẽdum ff.de grad.De iure aũt regio ſic.l.5.ti.5. part.4.ibi,quier ſean caſados ó no.& l.13.tit.2.part.4.vt per Bernar.Diaz epiſcopum Calagu.in practi.cri.cano.c. 78. & Couarru. aliâs Archiepiſco. ſancti dominici.in epito.quarti.par.2. §.8.nume.4.

10 Immunitate† eccleſiaſtica de iure ciuili non gaudẽt Iudęi,& alij infideles confugientes ad eccleſiam.l.1.C. de his qui ad eccle.confu. De iure regni attenta generalitate.l.4.tit.11.part. 1.debent gaudere, approbata opinione Canoniſtarum laud. Anchar. & Imo.in clem.1.de pœni.& Archi.in.c. diffiniuit.17.quæſt.4.

11 Impubes† de iure ciuili facit indicium ad torturam in cauſis criminalibus.glo.in.l.fi.C.de his quib.vt indig. l.in vita.ff.de teſtib. De iure autem regni non facit indicium,ex.l.9.titu.16. part.3.hæc Michael in delictis,nume. 20.Sed tamen tu dic,quòd.d.glo.hoc non dicit,ſed ex ea colligitur,quòd facit qualequale indicium,quod eſt ſufficiens ad inquirendum, non tamen aliud inducit, vt ex Sali.in.d.l.fi.& cõcordat cum.l.teſtimonium.ff.de teſti. vbi minor non debet examinari, et ſi examinetur,facit qualequale indiciũ. &.d.l.9.in fine.dicit,ꝙ dictũ illius facit pręſumptionẽ ad factũ. Marcus autem Anto.in.l.fi.ff.de quæſti.n.359.in verb.teſtes.dicit, quòd in criminalibus minor à quatuordecimo anno vſque ad vigeſimũ ſi examinatur ad inſtantiam partis, facit qualequale indicium,per.d.l.in teſtimoniũ. tamen ſi ex officio iudicis examinetur, quòd facit indicium ad torturam cum alijs requiſitis, cui dicto aduerſatur.d.l.9. quæ indiſtinctè loquitur.

12 Inquilinus† per quantum tempus debet remanere in relocata poſt fini-

tam conductioné ad hoc quòd videatur códuxiſſe, de iure ciuili relinquit arbitrio iudicis. Bar.in.l.ité quæritur.§. impleto.ff.loca.& Bal.ibi per.l.qui ad certú.ff.eo. De iure regio per.l.9.tit.8. part.5.in vineis.vel hæreditagijs moderatur tépus trium dierú, in domibus vel caſtris non dicitur recóduxiſſe, ſed debet ſoluere péſioné pro tépore, quo in eis permanſit poſt tempus lapſum.

13 Inquiſitio † generalis de iure ciuili cuilibet iudici competit in ſuo territorio.l.cógruit.de offi.præſ.ff.&Salic.in l.ea quidé.C.de accuſ.& Ang.de male.in verb.hæc eſt quædá inquiſitio.& Puteus de ſynd.fo.56.De iure regio Inquiſitio generalis nó procedit ſine mádato regis.l.2.tit.17.par.3.& cócordat l.3.&.11.ti.1.lib.8.ord.Sed tamen eſt dicédum ex mente Grego.Lop.in.d.l.2. & in ſumma tit.17.part.3.quòd inquiſitio generalis de ſtatu cuiuſdá ciuitatis vel villæ non procedit ſine mádato regis,& ſic loquútur dictæ leges. Sed ſi ſit generalis quoad delicta,& ſpecialis quoad perſonas, vel generalis quoad perſonas, & particularis quoad delicta, bene procedit.

14 Item † inquiſitio ex priuato delicto de iure ciuili non procedit. Bal.in.l.ea quidé.C.de accuſ.&in addi.ad Specu.titu.de ſentétia.verſic.& an abſolutus. De iure autem regio per.l.3.tit.17.par.3.procedit, cùm duplex actio ex delicto naſcatur parti,& fiſco, vel reipublicæ.l.ſi.ff.de priua.delict.&.l.fina.ff.de furt.

15 Inſtrumentum † ſi negetur de iure ciuili confectum eſſe à notario, non ſufficit probare habitum pro tali, ſed eſt probandum eſſe talem, aliàs nó valet inſtrumentum.Iaſſ.in.l.Barbarius.nu.48.ff.de offi.præſi.vbi dicit cómunem. De iure regio per.l.115.tit.17.par.3.ſufficit quòd habeatur in illo loco pro notario publico,& q̃ ſit fama, q̃ ſit talis,& tanquá talis vtebatur officio tabellionatus.

16 Inſtrumentú † de iure ciuili reprobatur per teſtes,& ſi teſtes & inſtrumétum diſcordát, creditur teſtibus: vt notant doctores in c.cùm Io.de fid.inſtr.& Bart.in.l.1.ff.quemad.teſta.ape.& Bal.& Salice.in.l.in exercendis.C.de fid.inſtr.De iure regio per.l.115.titu.18.part.3.plus creditur notario ac inſtrumento, quá teſtibus, cùm notarius eſt viuus,& bonæ famæ.

Item ex d.l.115.euacuatur arbitriú, quod de iure ciuili dabatur iudici, cui potius teſtibus an inſtruméto erat credendú, vt aliàs dicebat Iaco.de Are. Petr.& alij, vt notat Salic.in.d.in exercendis.

17 Inſtrumentum † debiti ſi inueniatur penes debitorem de iure ciuili, ſi cùm debitum petitur, allegatur remiſſum eſſe debitum,& ad hoc probádú producit inſtrumentum penes ſe, nó probat remiſsioné: ſi autem dicit ſoluiſſe,& oſtendat inſtrumentum, ſi perſona eſt domeſtica, cùm præſumatur ſubtraxiſſe, nó probatur ſolutio: ſi aút non ſit domeſtica, probatur, vt notat gl.in.l.Labeo.§.ff.de pac.& gl.in.l.vna §.illa auté.C.de la.lib.tollen.&.dd.in l.ſi chirographú.ff.de prob.& glo.& dd.in.c.eccleſia.2.vt lite.pend. De iure autem

re autem regio ſiue alleget remiſsionem vel ſolutionem, ſi doceat penes ſe eſſe inſtrumentum datum à parte, probat ſolutionem, ſi non probat datum à parte, ſi doceat cancellatũ, præſumitur ſolutio. vt in.l.11.tit.19. par.3.

18 Item † de iure cõmuni ſufficiunt tres teſtes ad reprobandũ inſtrumentum, vt notant Abb. Imol. Fely. & cæteri.dd.in.c.cùm Io.de fid.inſtru.& Alex.in.l.qui bona.§.ſi quis ſtipulatus ff.de nou.ope.nun.& aliquos congerit Couar.rub.in.c.1.lib.2.reſo. De iure regni per.d.l.115.oẽs teſtes inſtrumẽti debent concurrere ad reprobandũ inſtrumẽtum, & quòd notarius ſit nõ bonæ famæ, & res non ſit de longinquo, & quartum, quòd teſtes ſint bonæ famæ.

19 Inſtrumentum † ad hoc quòd valeat de iure ciuili ſufficiunt duo teſtes. gl.in.c.1.de fid.inſtr. per auth. de inſt. caute.§.ſed inſtrumẽta.colla.6. De iure regio ſunt neceſſarij tres, per. l. 54. tit.18.part.3.vt notat Couar.ru. in quęſtione practi.c.20.nu.4. Sed ſi bene attẽdatur ad.l.114.eod.tit.ibi ſolùm duo teſtes ſunt de ſubſtantia. Sed in vſu eſt receptum quòd apponãtur tres.

20 Inſtrumentum † quòd de iure cõmuni non habet executionem paratam, ſecus tamen de iure regni, vide in verbo. Executionem, nu.

21 Inſtrumentum † ad hoc, ꝙ dicatur guarentigium, & habeat executionẽ paratam, requiritur quòd ſit redactũ in ſcriptura habẽte paratã executionẽ ex iuſſu notarij habentis iuriſdictionẽ mandandi ex forma legis vel ſtatuti. Bal.i.l.iubem⁹.§.ſanè.q.6.C.de ſac.ſati. eccle.& in.l.pen.C. de fid.inſtr. Ang. in.l.ſi debitori.ff.de iud. De iure aũt regio ſatis eſt ꝙ inſtrumẽtũ ſit redactũ in ſcriptura per manũ notarij publici cõſcripta. vt in.l.5.titu.8. lib.3.ord.ibi. cartas y cõtractos publicos. Quod tũc dicitur publicũ, cùm ſit ꝑ notariũ publicũ. vt notat Inno. & Abb.in. c.2. de fid.inſtr.

22 Inſtrumẽta † ꝓducuntur in cauſa de iure ciuili poſt publicationẽ, ante cõcluſionẽ. vt notatur ꝑ gl. & Cin. in auth. qui ſemel. C. de prob. & in.l. perẽptorias. C. quæ ſent.reſci.nõ poſſ. De iure aũt regio debẽt ꝓduci ꝑ actorẽ cũ libello, & per reũ cũ exceptionibus intra viginti dies, & in ſupplicatione vel appellatione cũ grauaminibus ſi intra habẽt, aliâs nõ admittũtur poſtea ſine iuramẽto, ꝙ tũc venerunt ad ſuam noticiam. per.l.1.&.8.&.22. in legibus de Madrid.

23 Iuramẽtũ † de iure ciuili nõ prohibetur apponi in cõtractibus.l.fi.C. de non.nume.pecu.l.1.& auth.ibi po. C. ſi aduer.vẽd. De iure regni ꝓhibetur.l. 6.tit 1.lib.3.ord.& in prag.172. &.141. niſi in cõtractibus, in quibus eſt neceſſariũ iuramẽtũ ad eius validationem vt in prag.209.de qua per Dida. Perez in.d.l.6.col.& ex illa prag. põt aſsignari alia differẽtia, ꝙ de iure ciuili in cõpromiſſo nõ poteſt interuenire iuramentũ, in auth. decernimus. C. de arb. Per.d. tamen prag. de iure regio permittitur, ꝙ interueniat iuramentũ, & in hoc cõcordat cũ iure canonico, vt in.c.cũ tẽpore. & in.c.2. de arbi. & ibi

Panor. Quod planum eſt in arbitris iuris, ſecùs tamẽ in arbitratoribus, quia tam de iure canonico quàm ciuili poteſt interuenire iuramentum, vt notat Bart. in d. auth. decernimus. & Panor. in cap. quintauallis de iureiur. & in c. per. c'tuas. de arb.

24 Iuramentum † de iure ciuili permittitur fieri in creaturas, ac ſuper ſepulchra, vel ſuper altare. l. generaliter in fin. C. de reb. cred. l. qui per ſalutem & l. 2. §. 1. ff. de iur. iuran. De iure regio per. l. 67. Tauri non eſt permiſſum iurare ſuper altare, nec ſupra ſepulchrũ ſancti, nec ſuper alia expreſſa in. d. l.

25 Iuramentum † de iure ciuili nõ eſt neceſſarium in accuſatione, vt notat Alber. in. l. libellorum. ff. de accuſ. De iure regio per. l. 14. titu. 1. part. 7. eſt neceſſariũ, & ſic obſeruatur. Et de iuramẽto præſtando in obiectis teſtium, vide in verbo, exceptiones.

26 Iuramentum † de iure ciuili nõ releuat à condemnatione expenſarum. Bald. in authen. generaliter. C. de epi. & cleri. De iure regni releuat. l. 8. ti. 22. part. 3. Quam. l. intellige, ꝙ iuramentum calumniæ liberat à præſumpta calumnia, ſecus tamẽ à temeritate: quia ſi conſtaret de malitia litigãtis, etiam cum iuramento calũniæ condẽnaretur in expenſis. vt per Alex. in. l. 3. not. 4. ff. de iur. iur. & in. l. properãdũ. §. fin. autẽ. C. de iudi. & Grego. Lop. in d. l. 8.

27 Iuramentum † delatum ab vno ex correis ad hoc, quòd noceat alijs, de iure ciuili non requiritur, ꝙ ſint ſocij ſed ꝙ ſiue ſint ſocij vel non, nocet, & prodeſt alijs. Bart. Albe. & Odral. in. l. duobus. in principi. ff. de iur. iur. quam dicit cõmunem Greg. Lop. in. l. 17. tit. 11. partit. 3. De iure regio requiritur ꝙ ſint ſocij, aliàs eis non præiudicat. vt in d. l. 17. approbata opinione Azo. in ſũma, de iur. iur. & glo. in d. l. duobus.

28 Iuramẽtũ † delatũ in actiõe populari, in defectũ probatiõis nõ præiudicat aliis de populo de iure ciuili. Bart. in. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de popu. actio. De iure regio præiudicat, cũ de fertur ſine fraude. per. l. 10. tit. 11. par. 3. quã legẽ Grego. Lop. intelligit cũ diſtinctione Alber. Fulgo. & Alex. cũ iuratur ſuper iure, ſecus tamen ſi ſuper facto, quia tunc alijs nõ præiudicat, vt de apprehenſo in via publica.

29 Iuriſdictio † de iure cõmuni conceditur conceſſo territorio. Curtius Iuni. in. l. 1. de iuriſ. om. iudic. ff. nu. 103. cõmunem dicit. De iure regio in conceſsione regia non cenſetur conceſſa niſi expreſſè concedatur. l. 9. tit. 4. par. 5. l. 2. titu. 9. lib. 3. ordi.

30 Iuriſdictio † delegata de iure ciuili perpetuatur per ſolã citationem. l. & quia. ff. de iur. om. iud. De iure regni ꝑ litis conteſtationem. l. 22. ti. 4. par. 3. Et nota, ꝙ de iure regni ad perpetuandã iuriſdictionẽ iudicis delegati, requiritur litis cõteſtatio, vt hîc de iure ciuili ſufficit citatio executa, vt ꝑ doctores in d. l. & quia. & Alex. & Iaſo in. l. more. ff. de iur. om. iud. vbi dicit cõem. de iure canonico ſufficit mãdatũ de citãdo, etiã nõ executũ. Et hãc dicit magis cõem Petr. de Raue. in cõpẽd. iuris. de offi. deleg. in fi. & hãc tenẽt Hoſti. Io. Andr. Anchar. & Panor. in. c. fina. de offi.

offi.deleg. & Bal. Anto. Gaufre. & Henrri.in.c.licet.de offi.delega.& Fely.in.c. gratum.eo.ti.Bar.& Frã. Curti⁹ Iuni.in.d.l.& quia.Dom. de Rota de offi.deleg.in antiquiſsi.deciſi.1.Deciſ.Tholo.340.licèt Imo.in.d. c. fi.de offi.deleg.dicat cõmunem, quòd requirat citatio executa. Et licèt ad perpetuandam iuriſdictionem de iure regni requiratur litis conteſtatio per.d. l.21.tamen ad prçuentionem iuriſdictionis ſufficit citatio executa.vt in.l. 12.tit.7.part.3.Et quando ſit locus præuentioni in cauſa criminali,vide Bar. & Alex.in additio.ad ipſum in.l. ſepulchri violati.ff.de ſepul.viola.

31 Iuriſdictio † iudicis delegati non prorogatur ex litis conteſtatione de iure ciuili,vt poſsit illam cauſam delegare.gl.in.c.cùm cauſam.de appe.& ibi Deci.& glo.in. c. 1. de procu.in.6. & Iaſſ.in.l.à iudice.C.de iudi.quç cõmunis eſt vt per Dida.Perez in.l.2.tit. 4.lib.3.ord.col.890.De iure regio per l.19.tit.4.part.3.poteſt delegare,approbata gl.l.fi.C.vbi & apud quem.& in l.& quia.ff.de iur.omni.iud.

32 Iudex † ad hoc quòd teneatur de neglectu de iure ciuili debet per agentem probare conuentũ ſibi eſſe obnoxium, vel ꝙ per eum nõ ſtetit, quin probaret,ſed per iudicis negligẽtiam, qui interpellatus non fecit, vt voluit gl.in.l.pe.& ibi Io.de pla. C. de naufrag.lib.11.De iure regio ſufficit iuramentum partis.l.9.tit.7.part.3.

33 Iudex † ſi in ſententia de iure ciuili cõdẽnauit in expẽſis,vel in fructib⁹, etiam intra eundem diem non poteſt minuere vel addere condẽnationem, licèt ſi in ſententia nulla fuerit condẽnatio expenſarum facta, intra illum diem poteſt condemnare, vel ſuper illas pronunciare. vt notat Bal.in.l. generaliter. ff. de arb. & Iaco. Raue. & Guiller. de Cu.& Ang.in.l. Paulus. la.1.ff.de re iudi.ex Innoc.in.c. audiẽtiam.de procu.& Alex.in.d.l. Paulus. De iure regio per.l.4.titu.22.part.3.diſponitur cõtrariũ.Immo, ꝙ eadẽ die poteſt moderare vel alterare condẽnationem expenſarum vel fructuum.

34 Iudex † ex officio de iure ciuili poteſt punire adulterium.gloſ. & Bar.in l.2.§.ſi publico.ff.de adult. De iure regio adulterium non poteſt accuſari ſine conſenſu mariti.vt in.l.3.titu.7.lib. 4.for.ll.vt eſt dictum ſuprà in verbo. Hæres. nume.1.

35 Iudex † de iure ciuili etiam poſt quadragita annos poteſt ſyndicari,vt per Io.de Pla.in.l.ordinariorum.C de cohar.lib.12.De iure regio ſi poſt officium completum ſtetit per vnum annum ſine eo,quòd impetatur,non poteſt ſyndicari.l.6.titu.16.lib. 2. ord.

36 Iudex † de iure ciuili non poteſt receptionem teſtium cõmittere in cauſa criminali.vt in.l.iudices.cum auth. ibi poſita.C.de fid. inſtr.quã dicit eſſe cõmunem Lanfr.de Ori.in. c. quoniã contra.de pro.in verb.teſtium depoſitiones.n.19. De iure regio per.l.27.tit. 16.part.3.ſi cauſa criminalis ſit ardua, vbi imminet periculum mortis, vel mutilationis mẽbri , vel bannimẽti, non cõmittit iudex,in alijs ſic.

37 Iudex † ſyndicatus de iure ciuili po

 teſt

teſt cognoſcere contra iudicẽ de quibuſcũq; criminibus.l.1.C.vt oẽs iudi. tam ciui. De iure regio per.l.7.titu.4. part.3.in caſibus pœnam mortis, vel mutilationis membri, vel ſi cauſa ſit grauis, eſt remittenda ad regem.

38 Iudices † artificum de iure ciuili habent iuriſdictionem.l.ſi.C.de iuriſ om.iudi.& Innoc.in.c. cùm ab eccleſiarũ.de offi.ord. De iure regio per.l. 17.tit.5.lib.2. ord. reuocatur iudicium medicorum, & aliorum officialium ſine noua approbatione regia, & ſic remanet correcta.l.1.ti.4.part.3.quæ cõcordat cum.d.l.ſi.

39 Iudex † etiam cauſarum ciuilium non habens cognitionẽ criminis poteſt de iure ciuili punire teſtem deponentem falſum coram ſe.l.nullum.& ibi Bar.ff.de teſtib. ſaltim ad punitionem extraordinariam. vt per Sali. ibi. De iure regni debet remittere teſtem ad iudicem cauſarũ criminalium puniendum.l.4.titu.16. part.3.

40 Ius † ſubſtitutionis eſt potentius iure accreſcendi de iure ciuili.l. vna.§.1. C.de cadu.tollen. De iure regni eſt cõtrarium, immo ꝙ eſt potentius ius accreſcendi. vt in.l.34.titu.9.part.6.quæ lex mihi nõ probat, niſi ſequendo ordinem literę.

41 Item † de iure ciuili inter doctores maxima eſt contentio, an officiales & iudices poſsint recipere eſculẽtum & poculentũ, de quo ꝑ Pari. de Put.poſt Guill.de ſyndica. in verbo. eſcu.& in verbo.conſiliarij, qui dicebat, quòd ſic contra gl.in.l. plebiſcita. §.nunc verò.ff.de offi.procon.de quo per Petr.Nuni.de Auenda. de ex.mãda.regis.c.2.nu.4. vbi concludit de iure regio ex.l.1.de correcto.ex vi iuramenti non poſſunt recipere etiã quid minimum, cùm iuramentũ ſit obſeruandũ in ſpecifica forma. vt.c. debitores.& ibi Panor.de iure iur.

SVMMARIVM.

1 *Latro nocturnus ſi ſe defendat cum armis, quód occidi poſſit: diurnus verò non, ſi ſine periculo deprehẽdi poteſt.*

2 *Legatarius ſi hæreditate iacente apprehendat poſſeſſionem rei legatæ propria authoritate, quòd perdat legatum.*

3 *Legatum ſiue per verbum generale, ſiue vniuerſale concipiatur, quod tollatur electio heredis.*

4 *Legatum ſiue fiat per quotã bonorum, ſiue per ſignum vniuerſale, quòd intelligatur ære alieno deducto.*

5 *Legitima, quòd ſint oĩa bona, excepta tertia bonorũ.*

6 *Legitima filiorum quæ ſit.*

7 *Legitima an in quacunque parte bonorum patris debeatur.*

8 *Legis.2.de reſcind. venditione, remedium quód in re perempta nec emptori nec venditori competat.*

9 *Eccleſia enormiſſimè læſa intra quod tempus remedium.l.2.de de reſcind.uend.intentare poſsit.*

10 *Libellus incertus incertitudine, quæ non cauſatur ex facto rei, quód admittatur, dummodo certificetur ex actis.*

11 *Libellus alternatiuus quòd valeat.*

12 *Libellus ineptus quòd per iudicem reijci non debeat.*

13 *Libellus an ſit neceſſarius in cauſa ſummaria, & an ſit dandus in ſcriptis, quod iudicis arbitrio relinquatur.*

14 *Litis conteſtatio quod intra nouem dies ſit facienda.*

15 *Lite non conteſtata, an & quando procedatur ad diffinitiuam.*

16 *Litis conteſtatio quòd parte abſente fieri poſsit.*

17 *Lis quod non dicatur conteſtari, niſi dicatur Nego, vel Confiteor ſimpliciter.*

18 *Lite conteſtari quod compellitur quis, vel ſaltim habeatur pro confeſſo.*

19 *Locãs horreum, an illud cuſtodire teneatur.*

20 *Ludẽs ludo prohibito, & perdẽs, quod ſolũ intra octo dies perditum repetere poſsit.*

1 LAtro † nocturnus de iure ciuili poteſt occidi; diurnus aũt nõ, niſi telo ſe defendat. l. itaque. §. ff. ad leg. Aqui. De iure regio nocturnus ſi ſe defendat cũ armis, põt occidi; diurnus aũt nõ poteſt, ſi ſine periculo poteſt deprehẽdi. l. 3. tit. 8. part. 7. Quã legẽ intelligit Greg. Lop. ibi, ſi cognoſcatur, cùm via ordinaria poſsit dñs ſuccurri, & recuperare rem furatam.

2 Legatarius † ſi iacẽte hæreditate apprehendit poſſeſsionẽ rei legatæ, non amittit legatũ, licèt ſummaria informatione poterit à poſſeſsione auocari de iure ciuili p hæredẽ. Couarru. in. c. 16. lib. 3. reſo. n. 7. De iure regio per. l. 1. tit. 14. lib. 3. ord. diſponit contrarium, q̃ perdatur legatum propria authoritate poſſeſſum, hæreditate iacente.

3 Legata † tertia parte hæreditatis, eſt vniuerſale legatum, & poteſt peti pars à legatario in ſingulis rebus: ſi tamen legatur tertia pars bonorum in genere, datur electio hęredi, vel vt ſoluat æſtimationem, vel partem in ſingulis bonis de iure ciuili, vt ſentit glo. in. l. non amplius. in verb. æſtimatio ff. de lega. 1. per. l. linea margaritarum ff. ad leg. Falci. &. §. ſi quis. Inſt. de fidei cõ. liber. De iure regio per. l. 20. Taur. ſiue per verbum generale, ſiue vniuerſale legatum concipiatur, tollitur electio hæredi.

4 Nota † quòd de iure ciuili legata parte bonorum, intelligr̃ ære alieno deducto, ſi tamen legatur certa pars hæreditatis, pars debebatur, non deducto ære alieno. l. nom amplius. §. cũ bonorum. & ibi doctores. ff. de leg. 1. De iure regio ſiue per quotam bonorum, ſiue per ſignum vniuerſale legetur; intelligitur deducto ære alieno. per. l. 21. Taur.

5 Legitima † aſcendentium de iure cõmuni eſt triens, vt notatur per glo. in auth. nouiſsima. C. de inoffi. teſta. De iure regni omnia bona ſunt legitima, excepta tertia bonorũ, l. 6. Tau. & l. 9. titu. 5. lib. 3. for. legum.

6 Legitima † filiorum de iure ciuili eſt triens, ſi ſunt quatuor aut pauciores, ſi plures, eſt ſemis. vt in. d. auth. nouiſsima. De iure regni omnia bona parentum præter quintam partẽ bonorum eſt legitima. l. 2. tit. 6. lib. 3. for. legum. & l. 3. & 17. cum duabus ſequẽtibus Tau. & cùm ſit aucta, ex iure regio poteſt relinqui quocunq; titulo. vt notat Bal. in. l. maximum vitiũ. C. de lib. præte. & vide in verbo. Legitima. in Acta. nume. 79.

7 Itẽ de iure ciuili legitima debetur in quacũq; parte bonorum patris. l. 2. C. quãd. & quib. quar. pars. 5. hęre. deb. lib. 10. De iure regio pater poteſt aſsignare filio tertiam partem bonorum in vna re. vt in. l. 19. Tau. tamẽ hæc antinomia nõ verſatur in tota legitima: quia licèt tertia pars bonorũ ſit legitima filiorum in hoc, quòd pater non poterit extraneo illam legare, ſed ſolùm filijs vel nepotibus, non in totum, & propriè dicitur legitima, cùm & poſsit per dict. l. illud tertium nepoti etiam viuo patre legare, cùm aliàs pater præcedat nepoti in legitima: vt in authen. in ſucceſſione

C.de

C.de ſui.& leg.hære.&.§.cũ filius.Inſt. de hær.quali.& differ.

8 Lex † ſecunda de reſc. vend. C. de iure ciuili habet locum, etiam ſi res ſit perempta. vt notat Sali.ibi in.d.l.2.q.14.&.19. De iure regio re perẽpta nec emptori nec venditori competit remedium illius legis, approbata opinione Azo.in ſumma.eo.tit.

9 Nota † quòd de iure cõmuni non eſt taxatum tempus, intra quod eccleſia ex enormiſsima lęſione iuxta.d.l.2. de reſcin. vend. poſsit intẽtare illud remedium, ſed iuxta cõmunem opinionem poterat intentari in perpetuum, vt per Aymon.de anti. part.4.de pręſcr.n.71. cõmunem dicit ex gl.in.c.1. de in integr.reſt.in.6. De iure regni ꝑ l.fi.titu.fi.part.6. taxatur tempus triginta annorum. Et dicitur enormiſsimè læſa, ſi fuit læſa vltra dimidiam iuſti pretij. Quod nota.

10 Libellus † incertus incertitudine, quæ non cauſatur ex facto rei, de iure ciuili nõ admittit.l.1.§.1.ff. quo.lega. & in.§.curare.Inſt.de acti.l.ſi in rẽ.de rei vend.ff. De iure regio admittitur, dummodo certificetur ex actis.l.11.ti.3.lib.3.ord.

11 Item libellus † alternatiuus de iure ciuili non admittitur. vt eſt gloſ.in §.ſed iſte Inſt.de actio. De iure regio per.d.l.11.valet.

12 Itẽ libellus † ineptus per iudicẽ de iure ciuili debet reijci.gloſ. in.l.1.ff.ſi menſ.falſ.mod.& in.§.1. Inſt.de obli. & Alex.&.dd.in.l.1.ff.de aſſeſſo. De iure regni nõ reijcitur per.d.l.11.

13 Item † de iure ciuili libellus eſt neceſſarius in cauſa ſummaria, & dãdus in ſcriptis.glo.in ſumma.2.q.1.& glo. in.c.de cauſis.de offi.delega. De iure regio relinquitur arbitrio iudicis. per d.l.11.in fine.

14 Litis † conteſtatio eſt facienda de iure ciuili intra viginti dies. auth. offeratur.C.de litis conteſt. De iure regni dantur nouem dies.l.1.tit.3.lib.3.ord.

15 Lite † non conteſtata de iure cõmuni non proceditur ad diffinitiuam c.quoniam frequenter.§.in alijs.vt lit. non conteſt.et.l.1.tit.9.part.3. De iure regio nouo ſi eligitur via probationis, poteſt.l.1.tit.9.lib.3.ordina.

16 Itẽ de iure ciuili litis † cõteſtatio nõ poteſt fieri parte abſente.Bar.in.l.1.C. de lit.conteſt.& Imol.in.c.1.vt lit.non cõteſt.vbi dicit cõmunẽ opinionẽ. De iure aũt regio ſic, ꝑ.l.2.titu.3.lib.3.ord. approbata opinione Panor.& Anto. in.d.c.1.& Rota ĩ deciſiõe.354.ĩ nouis.

17 Litẽ † cõteſtare videtur reus ꝑ verbũ generale de iure ciuili, vt ſi dico, nego narrata prout narrantur, & petita prout petuntur. vt notat Bar.in.l.ſi dubitet creditor.§.ita demũ. ff. de fid. & ibi Imo.& Alex.in.l.etiam.§.1.ff.ſolu. matri. De iure regio ꝑ.l.11.de Madrid non dicitur lis conteſtari, niſi dicatur, Nego, vel Confiteor, ſimpliciter.

18 Litẽ † conteſtare de iure ciuili nemo cõpellitur. gl. in auth. qđ ſolũ. in verbo.ꝗ locũ.C.quo.et quãdo iudex. De iure autem regio ſic, per.l.10.tit.3. part.3. vel ſaltim habetur pro cõfeſſo. vt in.l.1.tit.3.lib.3.ord.

19 Locãs † horreũ, tenet͛ cuſtodire horreũ de iure cõi.l.cũ in plures.§.fi.ff.loca

quam

quam.l.Azo in ſumma.eo.tit.& gl. in.l.dominus.ff.eo.tit.niſi dñs horrei expreſsè vel tacitè renuntiaret cuſtodiam horrei per traditionem clauiũ, vel ſi horreum ſit diſtinctum ab ſtatione, ſecùs tamen ſi ſit incluſum in domo, quia dñs tenetur. vt notat Albe. in.d.l.dominus. De iure regio per.l.25. tit.8.par.5. indiſtinctè cuſtodia horrei pertinet ad locatorem, & non ad dominum, niſi aliud ſit expreſſum in locatione.

20 Ludés † ludo prohibito, & p dés, de iure ciuili poteſt petere quod perdidit vſque ad quinquaginta annos, tã ipſe, quàm eius hæres. auth. alearũ vſus. C. de relig. vt ſump. fune.l.fi. C. de aleato. De iure regio ſolùm poteſt repetere intra octo dies.l.2.tit.10.lib.8. ordina.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum ad agendum & defendendum pro abſente quibus concedatur de iure regio, oſtenditur.*

2 *Maritus quòd ad ſuſtentanda onera matrimonij quoſcunque fructus indiſtinctè habeat, etiam rei vxoris, & quod quæ ſuperſunt ſint communes.*

3 *Maritus retinens vxorem deprehenſam in adulterio, an & quando lenocinium committat.*

5 *Maritus quod quẽcunque etiam nobilem cum ſua vxore in fraganti delicto inuentum occidere poſsit.*

5 *Maritus qđ inſimul adulterũ et adulterã accuſare poſsit.*

6 *Maritus quod de adulterio accuſari poſsit, licèt pœna adulterij puniri non debeat.*

7 *Mater ſi ſit tutrix filiorum ex teſtamento patris, quod ſecundas nuptias renuntiare teneatur.*

8 *Mater tutrix ex teſtamento, ſi ſecundo nubat, quod repellatur à tutela.*

9 *Matris tutela quod non vitietur, etiam ſi per eam auxilij omnium legum renuntiatio non fiat.*

10 *Mater ſi tranſeat ad ſecunda vota, quod opus ſit legitimo & non datiuo tutore.*

11 *Matrimonium prohibitum contrahẽs, quod non omnia bona, ſed ſolùm medietatem bonorum amittat.*

12 *Matrimonio durãte ſi quid maritus ſuo nomine emat, quod ſit mariti & vxoris.*

13 *Melioratio tertij & quinti facta à patre filio, quod per heredem ſolui non poſsit in æſtimationem, ſed res ipſa tradenda ſit.*

14 *Metus, qui cadere poſsit in virum conſtantem, qualis eſſe dicatur, & quomodo iudicis arbitrio non relinquatur,*

15 *Minor decem & ſeptem annorum, quod pœna ordinaria non puniatur. Et quid ſi decimumſeptimum excedat annum.*

16 *Minor vt poſsit eſſe legitimus teſtis in cauſa criminali, quod ætas viginti quinque annorum requiratur.*

17 *Minor vt poſsit accuſare, quæ ætas requiratur, oſtenditur.*

18 *Minor, quod in retractu bonorum maiorũ aduerſum temporis curſum non reſtituatur.*

19 *Miſsio in poſſeſsionem ex contumacia rei non comparentis, quod per ſolum iuramẽtũ partis de iure ſuo, fieri poſsit.*

20 *Miſſus in poſſeſsionem ex contumacia rei poſt litem cõteſtatam, ſi reus intrà annum comparet, quòd reuocet poſſeſsionem.*

22 *Miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto, quòd non faciat fructus ſuos.*

22 *Mora, quòd non ſolùm ante litem conteſtatam purgetur, ſed etiam ab intereſſe liberet.*

23 *Moræ purgatio, etiam ſi ius eſt factũ deterius, quod ad arbitrium iudicis admittatur, licèt ius actori remaneat, vt poſsit petere principale.*

24 *Mortuus de quibus criminibus accuſari poſsit, oſtenditur.*

25 *Mulier quòd abſque aliqua nota infamiæ ſtatim etiam intra annum luctus contrahere poſsit.*

26 *Mulier, quod lucra acquiſita durante matrimonio pleno iure ſint ſua, nec tenetur filijs primi matrimonij proprietatem reſeruare.*

27 *Mulier licèt pro pro debito incarcerari nõ poſsit, quod tamen pro debito ex delicto deſcẽdenti detineri poſsit.*

28 *Mulier quod pro debito pro adminiſtratione tutelæ proueniente incarcerari non poſsit.*

29 *Mulieres, an, & in quibus caſibus ſint idonei teſtes.*

30 *Mulier an durante matrimonio dotem perdere poſſit*

31 *Mutuum factum ſcholari, an à patre repeti poſsit.*

Ma-

M.

1 MAndatū† ad agendū pro abſente tanquam procurator de iure ciuili requiritur. Iaſ. in l. his qui. n. 7. C. qui teſt. face. poſ. De iure regio coniunctus pro cōiuncto intra quartum gradum, & maritus pro vxore, & ſocius pro ſocio, & cohæres pro cohærede admittuntur ad agēdum & defendendum cum cautione de rato. l. 10. titu. 5. parti. 3.

2 Maritus† de iure ciuili tenetur reſtituere fructus rei vxoris, ſi ſunt magnę ęſtimationis. Fely. in c. lator. de re iud. Couarru. in epito. 4. part. 2. c. 7. §. 6. n. 5. De iure regni fructus quicunq; indiſtinctè ſunt mariti ad ſuſtentāda onera matrimonij, & quę ſuper ſunt, ſunt cōmunes. l. 3. tit. 2. lib. 3. for. legū. l. fi. ti. 4. eo. lib. & l. 2. tit. 4. lib. 5. ord. Et vide Grego. Lopez. in l. 17. tit. 11. part. 4.

3 Maritus† retinēs vxorem deprehēſam in adulterio, de iure ciuili punitur pœna lenocinij. l. 2. §. lenocinij. ff. de adulte. & l. auxiliū. ff. de mino. De iure regio non cōmittit. l. 1. ti. 7. lib. 4. fo. legum. cùm poſsit ex illa lege retinere ſi velit, quæ concordat cum diſpoſitione canonica, de qua in c. ſi vir ſciēs. de adulte. cū ipſa deſtitit à vitio, aliâs marito ſciente procedit. d. l. 2. vt notat Grego. Lopez in l. fi. tit. 22. part. 7.

4 Maritus† de iure ciuili non poteſt nobilem inuētum cum ſua vxore occidere. l. Gracchus. C. de adulter. Bar. in l. maritus. §. illud. ff. de adult. De iure regni indiſtinctè licet occidere quēcunq; inuentum in flagrāti delicto. l. 2. tit. 15. lib. 8. ord. l. 85. Tau.

5 Maritus† de iure ciuili non poteſt adulterum & adulteram inſimul accuſare. l. 2. in princ. ff. ad leg. Iuli. de adul. De iure regni inſimul accuſantur. l. 81. Taur. & l. 2. tit. 15. lib. 8. ord. & l. 93. ſtili. Hæc Michael. Sed tamen tu dic quòd de iure erat in optione mariti. per. d. l. 2. vnum vel alterum accuſare. ibi, e ſi los accuſare ambos, o qualquiera dellos. & per. d. l. 81. corrigitur, quia non poteſt vnum ſine alio accuſare de adulterio.

6 Maritus† non poteſt accuſari de adulterio de iure ciuili. l. 1. & ibi doctores. C. de adulte. De iure regni ſecùs per l. 3. tit. 15. lib. 8. ord. Sed tamen non debet puniri pœna adulterij, ſed illius legis. Hæc Michael. Tamē eſt dicēdū, quòd de iure ciuili maritus non accuſatur de adulterio ad pœnam. l. Iuliæ. per. d. l. 1. ſecùs tamen ciuiliter ad ſeparationem tori, vel vt maritus perdat donationē propter nuptias, per. l. cōſenſu. ff. de repud. & cōcordat cū. l. 2. tit. 15. lib. 8. ord. & ſic quoad pœnam legis Iuliæ paria delicta mutua compēſatione non tolluntur. Quod ſecùs eſt de iure canonico, quia vir & vxor nō adiudicantur ad imparia. c. nemo ſibi blandiatur. 32. q. 4. & Imo. in c. vt clericorum. de vit & honeſt. cleri. Abb. & doctores in c. 1. vt lit. non conteſt. & in c. tuæ. de procur. & in c. quēadmodum. de iur. iurā. Et nota, quòd de iure regni mulier & quilibet de populo & iudex ex officio pōt accuſare maritū vt auertat' ab amaſia, & punitur in quinta parte bonorum, dum non excedat

cedat decem millia morabetinos per
d.l.3.titu.15.
7 Mater † ſi ſit tutrix filiorum ex te-
ſtamento patris, non tenetur de iure
ciuili renunciare ſecundas nuptias.vt
per Alber. in authē.matri & auiæ.C.
quan.muli.offici.tu.fung. De iure re-
gio eſt neceſſaria renunciatio.l.4.titu.
16.parti.6.
Item ex eadē lege euacuatur aliud
dubium, vbi eſt differentia inter do-
ctores,vt in gl.in.l.omnem.C.ad Ter
8 tulia.quòd † mater etiam tutrix ex te
ſtamento repellitur à tutela,ſi ſecūdò
contrahat,cùm per.d.l.teneatur renū
tiare ſecundas nuptias.
9 Item † renunciatio auxilij omniū
legum per matrem,quæ vult fungi of
ficio tutelæ filiorum, de iure ciuili eſt
neceſſaria,ita quòd ſi non fiat,vitiatur
tutela, gl.in.d. auth. matri & auiæ.&
Bar.in.l.ſi quis ſub cōditiōe.ff. de teſt.
tute. De iure regio per.d.l.4.&.95. tit.
18.part.3.hoc non inuenitur,& ſic nō
vitiatur tutela, cùm per illas leges aſ-
ſignatur forma conſtruendi tutelam.
Immo. Greg.Lopez in.d.l.4.in verb.
Dudarian los hombres.dicit,quòd in
renunciatione,de qua in.d.l.ſi.fit mē-
tio,includitur & omne legis auxiliū.
10 Item nota, † quòd de iure ciuili ſi
mater tranſeat ad ſecunda vota, locus
eſt datiuo, & non legitimo tutore.gl.
in auth.ſacramentum.C. quan.muli.
tute.offi.fung. quæ glo. cōmunis eſt.
vt per Bar.in.d.auth.ſacramentū. De
iure regio per.l.5.eod. titu.diſponitur
contrarium, quòd opus eſt legitimo
& non datiuo, vide Gre. Lop.ibi.

11 Matrimonium † prohibitum con-
trahens,bona de iure ciuili debent cō
fiſcari. auth. inceſtus. C. de inceſtis.
nup.De iure regni ſola medietas bo-
norum.l.5.tit.16.&.l.7.tit.18.lib.8.ord.
12 Matrimonio † durante quidquid
per maritum emitur,ſi ematur nomi-
ne mariti & vxoris,eſt amborū.l.mul-
tū.& ibi Bar.& Bal. C.ſi quis. alte. vel
ſibi.l.cum propria.eo.tit.&.l.ſi filij.&
ibi.Bal.C.de dona. De iure regio etiā
ſi maritus ſuo nomine emat,eſt mari-
ti & vxoris.l.16.Tauri.
13 Melioratio † tertij & quinti facta
à patre filio,poteſt ſolui per hæredem
in æſtimatione.l.non amplius.cum.l.
ſequenti.de leg.1.de iure ciuili.Per ius
regium ex lege.20. Tauri res ipſa eſt
tradenda.
14 Metus,† qui poteſt cadere in cōſtā
tem virum quis ſit,de iure ciuili relin-
quitur arbitrio iudicis. glo.in.l.inter
poſitas.C.de tranſ.& Couar.in epito.
4.c.3.§.2.nu.8.De iure regio ſublatum
eſt arbitrium per.l.7.titu.33. part.7.&
declaratur, quòd ille dicatur metus
mortis,vel mutilationis membri, vel
tormenti corporalis,vel perditionis li
bertatis & famæ.
15 Minor † vigintiquinq; annorum
de iure ciuili non punitur pœna natu
ralis delicti,ſed alia minore.l.auxiliū
ff.de mino.c.1.de delict.puer. De iure
regio per.l 8.tit.13.part.7.minor decē
& ſeptem annorum non punitur pœ-
na ordinaria:ſed ſi excedat decimum
ſeptimum annum, poteſt puniri pœ-
na ordinaria,niſi iudex viderit mode-
randam.Et nota,quòd quando aliqua
pœna

pœna eſt moderanda arbitrio iudicis ex aliqua cauſa, tunc pœna afflictiua corporis non eſt ponenda, ſed pecuniaria.

16 Minor, † maior tamen viginti annorum, eſt legitimus teſtis in cauſa criminali de iure ciuili.l.teſtimonium.ff. de teſtib. De iure regio requiritur ętas quinq; annorum.l.9.tit.16.parti.7.vt per Michael.in delictis.nu.19.& fortè deceptus ex impreſſorum errore, vt apparet in noua cõpilatione per Grego.Lop.in.d.l.9.quæ concordat cum d.l.teſtimonium.& Bart.in.l.2.§.pupillus.ff.de pub.iud.

17 Minor † ante vigeſimum annum non poteſt accuſare niſi ſuam vel ſuorum proſequatur iniuriam de iure ciuili, iuxta cõmunem opinionem, de qua per Anto.de Trenio.in addi.ad Bonacar.in practi.excep.in rub.qui mo.ſuo.nomi.in verb.ad illos caſus.n.6. De iure autem regio per.l.2.tit.1.part.7.non requiritur, niſi ætas quatuordecim annorum. Et vide in meo Aerario in verb. Accuſatio.n.86.

18 Minor † de iure cõmuni reſtituitur aduerſus curſum temporis in retractu bonorum maiorum.c.conſtitutus.de in inte.reſti. De iure regio nõ. l.7.titu.7.lib.5.ord.

19 Miſsio † in poſſeſsionem ex contumacia rei non comparentis de iure ciuili nõ poteſt fieri ſine aliquali ſummaria cognitione, iuxta cõmunem opinionem.vt per Bar.in.l.2.C. vbi in rem act.& Cin.& Bal.ibi,& Panor.in c.quoniam frequenter.§.in alijs.vt lit.non con. De iure autem regio ſufficit iuramentum partis de iure ſuo.l.29.ti.2.parti.3.

20 Miſſus † in poſſeſsionem ex contumacia rei poſt litem conteſtatam de iure ciuili, ſi reus intra annum comparet, non reuocat poſſeſsionem, ſed auditur ſuper proprietate.vt per Abb.in c.prout.de do.& contu.& gl.in.l.cõſentaneum.& ibi Bar.C.quo.& quãdo iudex. De iure regio per.l.10.tit.22.part.3.iuncta.l.6.tit.8.ea.part.reuocat poſſeſsionem. Quod nota.

21 Miſſus † in poſſeſsionem ex primo decreto de iure ciuili facit fruct⁹ ſuos.glo.& cõmunis opinio legiſtarum in l.3.§.genera.vbi per Alex.& Iaſ.ff.de acqui.poſ. De iure autem regio per.l.1.tit.9.lib.3.ord.non facit fructus ſuos, approbata opiniõe canoniſtarum in c.conſultationibus.de offi.deleg.

22 Moræ † purgatio, quæ per.l.inſulam.ff.de verb.obli.de iure ciuili admittitur ante litis conteſtationem, nõ liberat ab intereſſe creditoris, ſi ei interſit.glo.cõmuniter approbata in.d.l.inſulam. De iure autem regio non ſolùm ante litem conteſtatam mora purgatur, ſed etiam ab intereſſe liberat.l.35.tit.11.parti.5.

23 Item † de iure ciuili in ſtipulationibus iudicialibus, vbi eſt dies & pœna, admittitur purgatio moræ intra modicum tempus, ſi ius actoris non eſt factum deterius.l.ſi poſt tres.ff.ſi quis cautio. De iure autem regio etiã ſi ius eſt factum deterius, admittitur purgatio moræ ad arbitrium iudicis, remanet tamen ius actoris, vt poſsit petere principale.l.36.tit.11.part.5.

24. Mor

24 Mortuus† de iure ciuili de criminibus exceptis non poteſt accuſari, niſi quoad bona, & non eſt alia pœna imponenda. l. fina. C. ad leg. Iuli. maieſt. gloſſ. in cap. accuſatis. de hæreti. lib. 6. De iure regio per. l. 7. titu. 1. partita. 7. indiſtinctè poſſunt accuſari, approbata opinione canoniſtarum in ſumma. 24. quæſt. 2.

25 Mulier† de iure ciuili nõ poteſt nubere intra annũ luctus, alias efficitur infamis. l. 1. C. de ſec. nup. De iure regio poteſt ſtatim contrahere ſine aliquã nota infamiæ. l. 5. tit. 1. lib. 5. ordi. reuocata. l. 3. ti. 6. part. 7. quæ concordat cum iure ciuili.

26 Mulier† de iure ciuili tenetur cõſeruare filijs primi matrimonij bona lucrata ex illo matrimonio. l. generaliter. C. de ſec. nup. De iure regio per. l. 14. Tauri lucra acquiſita durãte matrimonio pleno iure ſunt ſua, nec tenet reſeruare pprietatẽ filio primi matrimonij. Et de iſtis lucris vide in verbo Binubilis. n. & in verbo. vxor. n.

27 Mulier† de iure ciuili nõ poteſt incarcerari pro debito etiam proueniente ex delicto, vt notat Bar. in. l. 3. C. de epiſ. aud. etiã ſi ſatiſdare nõ poſsit per tex. in auth. ſed nouo iure. C. de cuſto. reo. De iure regio per. l. 61. Tau. poteſt detineri pro debito deſcendenti ex delicto.

28 Item† de iure ciuili mulier poteſt pro debito proueniẽte ex adminiſtratione tutelæ incarcerari, vt tenet Bart. in authẽ. matri & auiæ. C. quan. mulier offi. tute. fung. ſi renuntiauit Velleianum, & omne aliud auxiliũ. & alios hãc opinionẽ tenentes refert Dueñas. regu. 212. in limit. 2. De iure regio ex generalitate illius. l. 62. Tau. nec in hoc caſu poteſt incarcerari. qđ tenet Rod. Suarez in. l. 2. titu. de los gouiernos. lib. 2. for. legum. nu. 11. fol. 197.

29 Mulieres de iure ciuili ſunt idonei teſtes indiſtinctè, niſi in teſtamento. §. mulier. ff. de teſtam. De iure regio per l. 96. ſtili non ſunt idonei teſtes, niſi in rebus. quæ pertinẽt ad mulieres, vel in defectũ probatiõis, quod etiã probat l. 8. ti. 18. lib. 2. fo. legum. quæ leges ſunt ſublatę per. l. 17. ti. 16. par. 3. vbi indiſtinctè mulier bonæ famæ admittitur in teſtẽ. & ſtandũ eſt legibus partitę per. l. 2. Tau. ſi non probatur vſus legis fori.

30 Mulier de iure ciuili propter delictum non perdit dotem durante matrimonio niſi in quinque caſibus, ſcilicet læſæ majeſtatis, violentię, parricidij, veneficij, homicidij. tex. in. l. quinq; legibus. ff. de bo. dãna. & Bar. Albe. & doctores. ibi. & à fortiori propter delictũ hęreſis. c. decreui. de hęreti. in 6. De iure regio in omnibus caſibus poteſt dos confiſcari in totum, vel in parte. l. 78.

31 Mutuũ factũ ſcholari filiofamilias de iure ciuili poteſt repeti à patre. l. ſed Iulianus. §. proinde. ff ad Macedo. & ibi Bar. & glo. & Alexã. in. l. fi. ff. de neg. geſt. & l. 6. ti. 1. par. 5. De iure autẽ nouo diſponitur in. l. 6. de anno. 1542. quòd mutuum factũ ſcholari non poteſt repeti à patre, quã intelligit Dueñas regu. 370. quãdo pater prouidebat de neceſſarijs, ſecùs tamen ſi non.

SVMMARIVM.

1 *Natus naturaliter quis dicatur.*
2 *Nobilis quòd non poſſit torqueri.*
3 *Nobiles quod pro debito nō incarcerētur.*
4 *Nobilis occidēs aliquem, quod pœnam mortis patiatur.*
5 *Notarius quod totum tenorem in ſcriptura inſerere teneatur in præſentia partium, nec poſſit poſtea quicquam addere vel mutare, oſtenditur.*
6 *Notarius ſi cōcipiat inſtrumentū ſub verbis abbreuiatis, quod non valeat inſtrumentum, & notarius teneatur parti ad intereſſe.*
7 *Notarium creare tam ad acta iudicialia quàm ad extraiudicialia, cui competat.*
8 *Notariatus officiū, quod per clericū beneficiariū in minoribus ordinibus conſtitutum exerceri non poſſit.*
9 *Nouatio obligationis, an, & quando fieri poſſit.*
10 *Nouum opus vt fieri poſſit, quod ſufficiat conſenſus concilij ciuitatis, vel loci, vbi ædificatur.*
11 *Nouū opus, quod per ſeruos, amicos, vel filios ſine mādato domini cū cautione de rato denuntiari poſſit.*
12 *Nouum opus quod minor cum eſt in decimoquarto anno denūtiare poſſit.*
13 *Nouum opus quod forenſis, ſi ædificatur in via publica, denuntiare poſſit.*
14 *Nouum opus an ſocius nomine ſocij denuntiare poſſit.*
15 *Noui operis denuntiatio ad hoc quod domino præiudicet, quid requiratur.*
16 *Nouum opus vt fieri poſſit, quod iudicis licentia requiratur.*
17 *Nuntio regis dicenti citaſſe aliquem, quod cum vno teſte credatur, & alteri à rege cum duobus, aliàs minimè.*
18 *Nundinæ ſi concedantur alicui quod non ſolum impetrans, ſed nec ciues vbi nundinæ ſunt conceſſæ ad eas venientes conuenire poſſint.*
19 *Nullitas ſententiæ quod vſque ad ſexaginta dies opponi poſſit.*
20 *Nuptias inceſtas contrahens qua pœna plectatur.*

N.

1 Natus † dicitur naturaliter, qui naſcitur viuus, quanuis vocem non emittat, dum tamen integer naſcatur, ad monſtrum non declinans, nec ad prodigium de iure ciuili.l.vxoris, cum ſequenti.C.de poſth.hæred.inſti. De iure regio per .l.13 .Tau.debet naſci integer, & viuere per vigintiquatuor horas, & quòd ſit baptizatus, aliàs non dicitur natus naturaliter.

Item ex hac.l.13.euacuatur opinio glo.in.l.1.C.de poſth.hære.inſti.vbi dicebatur, quòd poſthumus rumpebat teſtamentum patris ipſo iure, licèt natus incōtinēti moriatur.vt in.§.poſthumius.Inſtit. de exhære.libe.

2 Nobilis † de iure ciuili non poteſt torqueri.vt in.l.milites.C.de quæſtio. & in.l.diuo Marco.& in.l.decurionis. C.eod.poſſunt torqueri, ſi cùm producuntur in teſtes, vacillāt.vt notat Bart. in.l.ex libero.in princip.ff.de quęſtio. De iure regio regulariter non torquetur.l.8.ti.30.part.7.&.l.42.tit.16.part.3. &.l.4.titu.2.lib.4.ordin.

3 Nobiles † de iure ciuili non gaudēt priuilegio nē conueniantur vltra id quod facere poſſunt.Iaſſ. in rub. C.de ſucceſ.edi.n.4.in fin. De iure regio prò debito nō incarceratur.l.4.tit.2.lib.4. ord.nec fit executio in domo ſuæ habitationis, nec in armis, nec in equo, nec mula.l.3.eod.titu.

4 Nobilis † de iure ciuili occidens aliquem non punitur pœna mortis, ſed deportatiōis.l.1.ff.ad.l.Corne. de ſica. &.l.4.De iure regio patitur pœnā mortis.l.1.titu.13.lib.8.ord.

5 Notarius † ſi omiſit ponere aliquas clauſulas ſolitas apponi, habentur pro inſertis de iure ciuili. Soci.in.l.Gallus. §.idem credendum. ff de lib.&poſth. vbi dicit cōmunē. De iure regio totus tenor

tenor in præſentia partium eſt inſerendus, nec notarius poteſt quicquã addere, vel mutare, cùm partes debeant ſubſcribere per prag.204.

6 Item † ſi notarius concipiat inſtrumentum ſub verbis abbreuiatis, ſaltim tamen quæ communiter intelligantur, de iure communi valet quod agit.l. quotiens.§.1.ff.de hæ.inſtit. & Bal.in.l.verbũ volo.C.de fidecõmiſ. vbi dicitur, quòd ſi ponatur in inſtrumento, quòd promiſit ſub pœna du. quod intelligitur in pœna dupli. De iure regio per.l.7.ti.19.par.3.in verbo. c.pro ciento, non valet inſtrumentũ, & notarius tenetur ad intereſſe parti.

7 Notarium † creare de iure ciuili ſpectat ad dominos locorum, quia habẽt iuriſdictionem, & eſt communis opinio, vt per Greg.Lopez in.l.3.in fine. tit.19.part.3. De iure regio moderatur ad acta iudicialia, ſecùs tamẽ ad extra iudicialia, quia ſoli principi competit.

8 Notariatus † officium de iure ciuili poteſt exerceri per clericum beneficiarium in minoribus ordinibus cõſtitutũ. Couar.in quæſt.practi.cap.19. conclu.4.communem dicit. De iure regio nõ poteſt, per.l.17.ti.3.lib.1.ordi.

9 Nouatio † obligationis de iure ciuili præſumitur, ſi ex cõiecturis apparet partes velle nouare. Bar. Caro.Molin.in addi.ad Alexand.conſi.13.volu.2.communem dicit. De iure regio niſi partes expreſsè dicant velle nouare, non fit nouatio, per.l.15.titu.14.part.5. & vide Petr.Nuni.de Auẽd.in alpha. Hiſpa.in verbo.Delegatio.

10 Nouum † opus in publico non poteſt fieri de iure ciuili ſine cõſenſu principis, vt in.l.quod principis.ff.de aqua pluui.arcen.l.ſeruitutes.§. publico.ff. de ſeruitu.l.2.§.ſi quis à principe.ff. ne quid in loc.publi. De iure regio ſufficit conſenſus concilij ciuitatis, vel loci, vbi ædificatur.l.3.&.18.titul.32. part.3.

11 Nouum † opus de iure ciuili non poteſt denunciari per ſeruos, amicos, vel filios ſine mandato.l.1.§.nũtiatio. ff.de no.ope.nun. De iure regio ſic, per.l.1.ti.32.part.3.cũ cautione de rato.

12 Item † minor decem & ſeptem annorum non poteſt denũtiare nouum opus de iure ciuili. per.l.popularis.ff. de popu.actio.& gloſſ.de pupillo.ff. de no.ope.nun.licẽt Barto.in illa ætate etiam dicit nõ admittẽdum.in.d.l. de pupillo. De iure regio.per.l.3.tit.32. partita.3.admittitur cùm eſt in decimoquarto anno, approbata opinione Rapha.in dict.l.de pupillo, quem refert Iaſ.ibi.

13 Item † de iure ciuili forenſis ſi ædificatur in via publica admittitur ad denunciandum, vt notatur in.l.2.§.pen. ff.ne quid in loco pub.quæ communiter approbatur, vt per Iaſ.in.l.3.§.ſi in publico.ff.de no.ope.nun.

14 Item † ſocius de iure ciuili denũtiat nouum opus nomine ſocij. vt in.l.2. §.plurium.ff.de no.ope.nunti.procuratorio nomine, quia dicũtur habere inter ſe procuratoriũ reciprocũ.Lud. Roma.in.d.§.ſi pluriũ.& Alexã.in.l.ſi aliena.ff.de neg.geſtis.tenent contrarium. De iure autem regio tollitur

iſta difficultas,quia admittitur cũ cautione de rato per.l.2.ti.32.part.3.

15 Item denunciatio † noui operis de iure ciuili ad hoc quòd præiudicet domino,non requiritur,quòd aliquis ſit in opere ad hoc,quòd poſt ſcientiam domini ædificatum deſtruatur.vt notat glo.in dict.l.1.§.nũtiatio.ff.de no. ope.nun. quæ eſt communis. vt per Alex.ibi.De iure regio per.d.l.1.tit.32. ea.part.requiritur,ꝙ ibi ſit aliqua perſona,cui enũtietur,approbata opinio Hoſti.in ſumma.eo.tit.§.cui ſit.

16 Nota ꝙ † de iure ciuili ad ædificãdũ elapſo termino nonaginta dierũ ſufficit prȩſtare fideiuſsionẽ de demoliẽdo etiã ſi à iudice licentia non præſtetur l.prætor ait.§. ſi quis paratus. ff.de no. oper.nũ.l.vnica.C.eo.De iure regio p l.9.ti.32.ea.par.requirit̃ licẽtia iudicis.

17 Nuntio † de iure ciuili dicẽti citaſſe plus creditur,quã parti neganti. Alci, de præſump. regu. 3. præſump. 14. & Dida.Perez.in.l.1.tit.9. lib.3.ord.colu. 1120. cõem dicũt ex gl.in.c.venerabilibus.§.1.in verbo,in iudicijs.de ſent.ex cõi.lib.6.& Plate.in.l.2.C.de cõl.fund. lib.10.De iure regio per.l.1.tit.7.par.7. nuntio regis creditur cũ vno teſte, & alteri à rege cum duobus,aliàs non.

18 Nundinæ † ſi concedãtur alicui,de iure ciuili non poſſunt conueniri venientes ad nundinas per impetrãtem l.1.C.de nund.De iure regio nõ ſolùm impetrans,ſed nec ciues,vbi nundinæ ſunt conceſſȩ,poſſunt cõuenire ad eas venientes.l.3.tit.7.part.5.

19 Nullitas † ſententiȩ de iure cõi poteſt opponi per actorẽ per tẽpus actionis, per reum autem imperpetuũ.l.purè.§.fi.ff.de dol.excep.Bal.in.l.data opera.eo.tit.& Anto. de Tremo.in addi.ad Bona curſ.in rub. de impe.execu.in verbo,perpetuo. De iure regni vſque ad ſexaginta dies.l.2.titu.15.lib.3.ordi.

20 Nuptias † inceſtas contrahens, de iure ciuili perdit bona,& applicantur fiſco.auth.inceſtas nuptias.C.de inceſtis.nup.De iure regio per.l.50.titu.14. part.5.appplicãtur marito ignorãti impedimentum nõ ſolùm bona dotalia, ſed etiam lucra illius matrimonio durãte acquiſita,vt per plura docet Ro. Xuarez in.l.1.ti.3.lib.3.foro legũ.de las ganan.in princi.fo.10.vſq; in.fin.1.q.

SVMMARIVM.

1 *Occidens aliquem in rixa,quòd pœna mortis puniatur.*

2 *Occidẽdi cauſa ſi quis ambulet cum telo per inſidias,ad hoc vt puniatur morte, quòd requiritur vulneratio cum ſanguinis effuſione.*

3 *Obligatio quod habeat executionem paratã oſtenditur.*

4 *Obligatus ad aliquid tradendũ de his, quæ conſiſtunt in pondere,numero, & menſura, quòd quantũ ad pretiũ,tempus litis conteſtatæ conſiderari debeat.*

5 *Obligatus ad factum,quòd non liberetur præſtando intereſſe,ſed ad factum præciſè teneatur.*

6 *Obligatus ad dandum fideiuſſorem,ſi non habet fideiuſſorem, quòd dando pignus ſatisfaciat.*

7 *Obligatio generalis omniũ bonorum,quæ bona cõprehendat,oſtenditur.*

8 *Occidẽs ſeipſum, ſi nõ habeat filios,ſua bona perdat.*

O.

1 OCcidẽs † aliquẽ in rixa de iure ciuili non punitur pœna mortis.l.1.§. diuus.ff.de ſicar. De iure regni punitur,per.l.3.ti.13.lib.8.ord.

2 Occidẽdi † cauſa ambulãs cũ telo p inſidias,punit̃ de iure ciuili pœna mortis,licèt nõ ſequat̃ effect᷒.l.is qui cũ telo.ff.ad.l.Corne.de ſica.De iure regni requiritur

requiritur vulneratio cum ſanguinis effuſione.l.2.titul.13.lib.8.ordina.

3 Obligatio † non habet executioné paratam de iure ciuili. Bart.& doctores in.l.poſſeſsio quoq;.§.ſi poſſeſsio. & Alexand.in auth.prętor.§.ſi iudex. C.de re iudic.De iure regio per.l.4.& 5.titu.8.lib.3.ord.ſic.& vide in verbo Executionem,& verbo.Inſtrumentū numero.21.

4 Obligatus † ad aliquid tradēdum de his quæ cōſiſtunt in pōdere numero & menſura,de iure ciuili pretiū rei eſt attēdēdū iuxta tēpus extra tēpus interpellationis etiā extraiudicialis glo.in.l. vinum.ff.ſi cert. pet. De iure regio conſideratur tempus litis conteſtatæ.l.8.titu.1.part.5. & vide in verb. Obligatus,in meo Aerario cōi.nu.22.

5 Obligatus † ad factum,de iure cōmuni liberatur præſtando intereſſe. Barto.in.l.ſtipulationes non diuiduntur.ff.de verbo.obliga.& Iaſſ.ibi, quā communem dicit Grego.Lopez.in.l.3.titu.14.part.5.De iure regio tenetur ad factum pręciſè.l.3.&.35.titu.11.ead.partit.3.

6 Obligatus † ad dandum fideiuſſorem,de iure ciuili non ſatisfacit dando pignus. Hierony. Cagn.in.l. plus cautionis.nume.4.ff. de regul.iur.De iure regio ſatisfacit dando pignus, ſi non habet fideiuſſorem.l.7.titu.8.lib.2.for.legū. De quo per Suarez in.l.2.titu.3.lib.2.for.legum. nume.4.

7 Obligatio † generalis omnium bonorum de iure ciuili ſolùm comprehendit præſentia vel futura, quæ cauſata ſunt ex ſpe de pręterito,non tamē quæ de nouo accedunt.Bald.in.l.fina. col.2.C.de pact.De iure autem regio per.l.5.titu.13.part.5.videtur ex generalitate illius legis comprehendi etiam futura nō cauſata ex ſpe de præterito. Quod nota.

8 Occidens † ſeipſum de iure ciuili nulla pœna punitur, ſi tædio vitæ, vel alia cauſa ſe interfecit, præterquam ſi accuſatus erat de aliquo delicto,quia tunc punitur.vt in.l.1.C.de bon.eo. qui mor.ſib.con.& in.l.1.ff.eo.quæ approbantur per.l.21.titu.1.part.7.&.l.2.ti.28.ea.part. De iure autem nouo per l.9.tit.13.lib.8.ord.&.l.8.ti.fin.eod.lib. perdunt bona ſi non habent filios.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de ſucceſsione generali quód valeat, ſecus de particulari, niſi de voluntate illius, de cuius ſucceſsione paciſcitur.*

2 *Pactum initum cum maiori parte creditorum, quód praeiudicet minori.*

3 *Pactum ſi apponatur in venditione de retro vendendo ſine pœna ſi emēs alienet, quod venditor habeat actionem contra primum emptorem ad damna & intereſſe.*

4 *Pater & mater ſi filius ab inteſtato moriatur; quòd inter eos, nula habita differētia, bona ſint diuidenda oſtenditur.l*

5 *Pauper quis dicatur ad hoc, vt accuſare non poſſit, palam fit.*

6 *Pœna ſi à pluribus ratione damni debeatur, quòd, vno ſoluente, alij liberentur.*

7 *Pœna conuentionalis quód duplum non excedat.*

8 *Pœna appoſita in datione quantitatis, quód in fraudem vſurarum non cenſeatur appoſita, niſi in ſolito fœnerari.*

9 *Præuaricationis pœna quæ ſit.*

10 *Pœnam pecuniariam quòd iudex propter paupertatem minuere poſsit.*

11 *Periurus quod non ſolùm Deum habeat vltorem ſed*

ſed in ſexcentos moraletinos puniatur.

12 Percuſſus ſi percuſſorem perſequitur, & illum occidat, an pœna mortis puniatur.

13 Pignus ſi ſit datum ad certum tẽpus, & ſi nõn luatur quòd poſſit vendi abſque denuntiatione, quod creditor etiam lapſo termino denuntiare teneatur.

14 Pignore vendito per creditorem, cui data eſt poteſtas vendendi ſine denuntiatione, quòd venditio non teneat, & ab emptore pignus recuperari poſſit.

15 Pignus datũ ſine certo die, ad hoc vt creditor illud vendere poſſit, quot tempus requiratur.

16 Pignus ſi ſit interpoſitum ſine præfinitione temporis, quòd debitor ſit ter interpellandus, vt luat pignus, & quod vnum peremptorium non ſufficiat.

17 Pignori venditi dominium ad hoc vt in emptorem transfeat, quod requiritur vt pretium realiter ſoluatur.

18 Pignus ſi vendatur, & non inueniatur emptor, quod iudex concedere poſſit, vt fiat proprium.

19 Poſitionibus reſpondere nolens intra terminum, quod habeatur pro confeſſo.

20 Poſſeſſione in amittenda, quod corpus & animus requiratur.

21 Poſſeſſionem quod non perdat dominus, ſi colonus proditoriè, vt alius acquirat, deſerit.

22 Poſſeſſio quod per annum & diem perdatur, ſi ſciente poſſeſſore ab alio cum bona fide & titulo poſſideatur.

23 Poſſeſſio quod per traditionem ſcripturæ transferatur.

24 Poſſeſſor an hodie præſumatur, quando poſſeſſio in odium poſſeſſoris antiqui allegatur.

25 Poſſeſſoria remedia, an dentur pro iuribus merè perſonalibus.

26 Poſthumus ſi incontinenti moriatur, vt ſit hæres patris, quod requiritur, vt ſit baptizatus.

27 Præſcribi an poſſit ius collectandi & exigendi pedagia.

28 Præſcribi quod non poſſit per nullum tempus merum & mixtum imperiũ & ſumma poteſtas contra regem.

29 Præſcribi contra remedium l.2.de reſcind.vend.quod ſolùm per quatuor annos poſſit, oſtenditur.

30 Præſentari ad beneficium eccleſiaſticum quod non poſſit in hoc regno alienigena, etiam ſi ſit idoneus.

31 Præſumptionem, quæ ex facto & animo aduerſary oritur, quod pars aduerſa allegare teneatur.

32 Princeps quòd indiſtinctè poſſit donare, & valet donatio.

33 Princeps quòd ſimpliciter totam rem liberè donare poſſit.

34 Procurator datus poſt litẽ cõteſtatam, quòd non poſſit ſubſtituere, oſtenditur.

35 Procuratorem quod non poſſint prælati in cauſis ſui capituli, ſine capitulo inſtituere.

36 Prodigo ſi ſit datus curator, quid requiritur ad hoc, vt ei bonorum interdictio facta videatur.

37 Promiſſio ſi fuit ex cauſa oneroſa, quòd non fiat nouatio, ſi ſtipulator hoc eligat, &c.

38 Promiſſione alternatiua, interueniente ſtipulatione vnius rei, quod valeat talis ſtipulatio.

39 Promittens decem ſine conditione & ſine die, quòd non ſtatim poſſit conueniri, ſed eſt aſsignãdus terminus ad arbitrium iudicis.

40 Promittens ſe facturum, ac curaturũ, vt tertius aliquid adimpleat, etiam ſi adhibuit omnem diligentiam, quòd ad damna & intereſſe teneatur.

41 Promittens ſub conditione aliquid ſe præſtaturum certo die, quòd indiſtinctè ante diem non teneatur.

42 Promittens plures præſtationes, ſi ponitur tempus in obligatione, quo tempore fieri debeat quælibet præſtatio, oſtenditur.

43 Próximus vt pubertati quis dicatur, an & quãdo iudicis arbitrio relinquatur.

44 Plures ſi abſque propoſito interfecerunt aliquem, & ignoratur de homicida, quòd omnes teneantur.

P.

1 PActum de futura ſucceſsione non valet de iure ciuili, nec firmatur iuramento. Curti.Iuni.conſil.25.nu.7. cõmunem dicit. De iure regio per .l. 13.titu.5.pactum de ſucceſsione generali valet, ſecùs de particulari, niſi de voluntate illius, de cuius ſucceſsione paciſcitur.

2 Pactum † initum cum maiori parte creditorum, de iure ciuili non præiudicat minori. Iaſ.in.l.iuris gentiũ.§. hodie tamẽ.n.2.de pact. De iure regio præiudicat, & tenetur ſtare minor pars per pa-

per pactum cum maiori, vt in.l.5.&.6. tit.15.par.5.& vide in Aerario in verb.

3 Pactum † ſi apponatur in venditio ne de retro vẽdẽdo ſine pœna, ſi emẽs alienet, poteſt vẽdicari à ſingulari ſucceſsione de iure ciuili.l. ſi cùm venderet.ff.de pign.actio. ſecundùm Bald. ibi.&.l. vectigali.ff.de pigno.cui aſtipulatur Soci.conſi.80.volumi.3. De iure regio venditor habet actionem cõtra primũ emptorẽ ad dãna, & intereſſe.l.42. tit.5. par.5.& vide Greg.Lop. ibi, qui inuehit cõtra Paul.& defendit idem eſſe de iure ciuili quod per.d.l. 42.diſponitur.ex Alex.cõſi.10.volu.1.

4 Pater & mater filio mortuo ab inteſtato de iure ciuili vnuſquiſq; ſuccedit in his, quæ filius habuit ab eo vel ab eius linea.ex.l. quod ſatis.ff.de bon. quæ liber. & Bartol. in authen. itaque. C. communia de ſucceſſ. & hanc dicit magis communem Tiraquel.de retra.lega.§.14.numero.12.De iure regni per.l.4.titu.13.part.6.diſponitur non habita differentia inter eos, æqualiter bona eſſe diuidenda, approbata opinione Bal. in auth. defuncto. C.ad Tertullia.& ibi Sali.Petr. & Cin. & Bald.in conſi.31.volum.2.vbi dicit eſſe communem.

5 Pauper † quis ſit, relinquitur arbitrio iudicis de iure ciuili.authen. præterea. C. vnde vir & vxor.& notat Bello.conſil.16.& Deci.conſi.120.De iure regio ad hoc quòd quis dicatur pauper vt non poſsit accuſare, taxatum eſt ad eum, qui non habet in bonis quinquaginta morapetinos.l.3.tit. 1.part.7.

6 Pœna † quæ debetur à pluribus ratione damni, de iure ciuili ſoluta ab vno, alij non liberantur.l. item mella. §.ſed & ſi ſeruum plures.ff.ad.l.A qui. De iure regio vno ſoluente alij liberãtur.l.15.titu.15.part.7.quã.l.intellige in pœna impoſita ratione repetitiõis, de qua in.l.18.eod. titul.Secùs tamen in pœna, quæ eſt pœna ratione inficiationis, ſcilicet vnum ſimplum, & hoc eſt ex mẽte Azo.in ſumma.& per Greg.

7 Pœna cõuentionalis de iure ciuili accedit ad quadruplũ, vt per.dd. in.l. ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verb.oblig. De iure regio non excedit duplũ.l.10. tit.5.lib.4.for.legum.l.247.ſtili.

8 Pœna † appoſita in datione quantitatis de iure communi cenſetur appoſita in fraudem vſurarũ, ex Panor. in.c.dilecti.§.ſexta.de arb. & Alexan. in.l. dilationum.§. ſoriem. nu. 6.ff.de verb. oblig. quam communem dicit Tho.gramma. deciſ.58.nu.6. De iure regio non præſumitur niſi in ſolito fœnerari.l.fi.ti.11.par.5.

9 Præuaricationis † pœna de lege ciuili eſt extraordinaria.l. ſciendum.ff. de præua. De iure regio eſt pœna capitis.l.fin.titu.6.par.3.in ordinationibus aduoc. pro prima vice eſt priuatus officio vltra pœnas à iure ſancitas, quas Nuni.de exequẽ. man.regũ. c.2. n.21.dicit eſſe pœnã.l.ſciendũ, id eſt extraordinariã. Et diſtinguit.d.l. fin.d.l. ord.ꝙ lex fi.loquitur, quãdo quis palã in vna cauſa aduocat pro vna parte, & ſecretè alteri conſilium præbet: ſecus tamẽ, quã do ambas partes palã patrocinat, vel in ſecreto cõſulit, quę diſtin

ctio.dict.l.ord.non patitur. verba autem.dict.ordinationis ſunt. O ſi ſe hallare ayudar, o acõſejar las ambas partes cõtrarias en eſſe meſmo negocio. Sed cùm lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.cap.ſi Romanorum.99.diſtinct.

10 Pœnam † pecuniariam nõ poteſt iudex minuere de iure ciuili propter paupertatem.Barto.in.l.2.in princ.ff. ſi quis iùs di.non obtemp.per tex.in.l. fin. C. de mo. mul. De iure regni ſic, per.l.3.titu.22.part.3. Et vide in meo Aerario in verbo, Condẽnatus.n.177.

11 Periurus † de iure ciuili ſolũ Deũ habet vltorem.l.2.C.de reb.cred.cũ defertur iuramentum parti. De iure regio punitur in ſexcentos morabetinos.ex.l.2.titu.6.lib.8. ordin.

12 Percuſſus † ſi perſequitur percuſſorem, & illum occidat, nõ debet puniri pœna mortis de iure ciuili. Iacob.de Are.in.l.1.C.vnde vi. & l. Gracchus. C.de adul.& plus dicit glo.in.c.1.23.q. 1.ꝙ nulla pœna eſt puniẽdus. De iure regio per.l.59.ſtili. approbata eſt gloſ. in.c.3.de homi. Sed Couar. in.4.e.de hom.par.2.c.7.§.7.n.11.dicit, ꝙ illa lex & glo.eſt intelligenda cum temperamento, ꝙ iſte eſt puniendus pœna extraordinaria, & non pœna mortis. & vide Duen.in reg. verb.defenſio. nu.5.& Hip.ſing.100.

13 Pignus † ſi ſit datum vſque ad certum tẽpus, & ſi non luatur, quòd poſſit vendi abſq; denuntiatione, de iure ciuili creditor nõ tenetur ampliùs debitori denuntiare.glo.in.l.creditor.in verb.teſtato.C.de diſtracti.pig.& Bal. in.l.2.ff.ſi cõuenerit.la.1.de pign.& in l.prædia.C.de fidei cõmiſ. & Saly.& Albe.in.l.fi.C.de iur. dom. impe. De iure regio per.l.42.ti.13.part.5. tenetur etiam lapſo termino denuntiare.

14 Item † de iure ciuili vẽdito pignore per creditorẽ, cui data eſt poteſtas vendẽdi ſine denuntiatione, valet vẽditio, & datur debitori actio contra vendentem.Iacob.de Are. Cin. Alb. & Bald.in.l.creditor.de diſtra.pign.& hãc dicit cõmunẽ Greg.Lop.in.l. 48. titu.13.part.5.De iure regio per.l.41.& 42.venditio non tenet, & poteſt recuperari pignus ab emptore.

15 Nota, ꝙ † de iure ciuili creditor ad hoc quòd poſſit vẽdere pignus datum ſine certo die, requiritur lapſus biennij poſt denuntiationem, per.l.fi. §.1.C.de iure domi.impe. De iure regio per.d.l.42.in rebus mobilibus ſtatuitur tẽpus duodecim, & in immobilibus triginta dierũ. Si tamen pignus fuit traditum tali pacto, quòd nõ vendatur, requiritur lapſus biẽnij poſt denũtiationẽ.l.fi.C.de iure domi.impe.

16 Item nota † per dict.l.42. quòd licèt de iure communi quando interpellatio eſt neceſſaria vt quis cõſtituatur in mora, vel ſibi præiudicet denũtiatio, & ſi requiratur trina monitio, ſufficit vnum perẽptorium.vt in gloſ. in.l.Titia.§.vſuras.ff.de lega.2.& Iaſſ. in.l.qui bonis.ff.de verb.oblig.& Bal. in rub.C.de nouo codi. comp. & in.l. 2.C.quod met.cauſ.& Alexã.in additio.ad Bar.in.l.1.§.diuus Seuerus.ff.de quæſti.ſed per dict.l.42. debitor quando pignus eſt interpoſitum ſine præfi

nitione

nitione temporis, eſt interpellandus ter, vt luat pignus, & non ſufficit vnũ peremptorium.

17 Nota, quòd † ad hoc quòd dominium pignoris venditi tranſeat in emptorem ſufficit fides de pretio de iure ciuili. l. eleganter. §. ſi vendiderit. ff. de pign. acti. De iure regio ad hoc quòd dominium tranſeat, requiritur, quòd pretium realiter ſoluatur. l. 4. titul. 13. parti. 5.

18 Nota, quòd † ſi pignus vendatur, & non inueniatur emptor, de iure ciuili per imperatorem conceditur, vt pignus fiat proprium. De iure regio conceditur per iudicem, & non eſt neceſſaria licentia imperatoris per. l. 44. titul. 13. part. 5. approbata opinione Alberic. in. l. final. C. de iure domi. impe.

19 Poſitionibus † non reſpondens intra terminum appoſitum, de iure ciuili non habetur pro confeſſo. l. 1. & 4. ibi Bart. ff. de vulga. & pupil. & in. l. 1. ff. de verbo. obliga. De iure regio ſi non vult reſpondere poſitionibus, habetur pro confeſſo. l. 11. in ordina. de Madrid.

20 Poſſeſsio † de iure ciuili licèt animo & corpore apprehendatur, amittitur ſolo animo. Maine. de regul. iur. in. l. feræ. numer. 5. communem dicit. pro qua eſt tex. in. l. 3. §. in amittenda. de acquiren. poſſeſ. ff. & contra eam aſsignatur dict. l. feræ. & quemadmodum. de acquiren. poſſeſ. ff. & propter eorum pugnam, adhærendum oportet de iure ciuili ad diſtinctionem Barto. quæ communis eſt in dict. §. in amittenda. vbi dicit, aut poſſeſsio incepit à corpore, et non amittitur ſine eo, quòd corporaliter amittatur: aut incepit ab animo, & ſolo animo perditur. De iure autem regio ſine diſtinctione aliqua requiritur in amittenda poſſeſsione corpus & animus. per. l. 12. titu. 30. parti. 3. approbata opinione Angel. in dict. §. in amittenda.

21 Item † de iure ciuili dñs perdit poſſeſsionẽ rei, ſi colonus deſerat, vt tenet Bar. & communiter doctores in. l. de eo. §. ſi fortè. ff. de acqui. poſſe. De iure regio ſi colonus proditoriè vt alius acquirat deſerit, nõ perdit dominus per l. 13. tit. 30. part. 3.

22 Item † de iure ciuili poſſeſsio ciuilis perditur ꝑ lapſum decẽnij, in quo dominus fuit abſens, ſiue ab alio poſsideatur ſiue non. gl. & Bar. in. l. ſi id q̃d ff. de acqui. poſſe. De iure regio perditur per annum & diem, ſi ſciente poſſeſſore ab alio poſsideatur cum bona fide & titulo. l. 1. tit. 13. lib. 3. ord. & l. 1. ti. 11. lib. 2. fori. & l. 241. & 192. ſtili. Couar. autẽ in regu. poſſeſſor. part. 2. §. 11. verſ. Cęterum in hac materia. n. 7. de regu. iur. lib. 6. dicit hanc. l. antiquatam, & non vſu receptam. Dida. autem Perez in. d. l. 1. col. 1222. concludit cõtra dictũ Couar. immo q. d. l. nõ ſolùm quoad poſſeſsionem, ſed etiam quo ad proprietatem ſola annalis præſcriptio ſufficere, quod in praxi quo ad proprietatem non eſt receptum, quo ad poſſeſsionem autem ſic.

23 Poſſeſsio † non tranſfertur de iure ciuili per traditionẽ ſcripturæ, in qua non continetur ius recipientis. Alex.

 in. l. 3.

in.l.3.poſt Imol.ff.de acqui.poſſe. De iure regni ſic per.l.8.tit.30.part.3.&.l.44.Tau.ibi,apoderando le las cartas, porq̃ la el ouo,o faziẽdo otra de nueuo,y dãdo ſe la gana la poſſeſsion. de quo ꝑ Coua.ĩ.c.16.n.2.lib.3.reſolutio.

24 Poſſeſſor † hodie non præſumitur, quando allegatur poſſeſsio in odium poſſeſſoris antiqui.Bar.in.l.ſiue poſsidetis.C.de prob.& Abb.in.c.cùm ad ſedem,nu.15.de reſt.ſpolia. De iure autem regio per.l.10.tit.14.part.3.diſponitur contrarium,vbi dicitur,ꝙ agẽs reiuendicatione,& allegans reum cõuentum poſsidere, ſi probetur olim poſsidere,& hodie poſsidere dicetur.

25 Nota † ꝙ poſſeſſoria remedia de iure ciuili non dantur pro iuribus merè perſonalibus.l.fi.quorum bono.& ibi Bar.& Ange.& in.l.regulariter.ff.de peti.hæredi.quam dicit cõmunẽ Otalora de nobilita.Hiſpa.part.2.part.3.c.1.n.3.& doctores in.l.ſi certis annis.C.de pac.& in.c.querelã.de electió. De iure regio ꝑ.l.6.&.7.tit.2.lib.4.Ordin. videtur diſpoſitũ cõtrariũ,dũ dicit,ꝙ poſſeſsio libertatis tributorũ acquiritur poſſeſsiõe viginti annorũ,ſi pater & auus & ipſe per illud tempus tanquam nobilis hijo dalgo non fuit in extimo publico.quod de gratia dicit Otalo.eis præſtitũ per regẽ.Quẽ vide.

26 Poſthumus † licèt incontinẽti moriatur,eſt hæres patris de iure ciuili.l.vxoris abortu.C.de poſt. De iure regio requiritur quòd ſit baptizatus.l.9.tit.6.lib.3.for.iudi.&.l.13.Tauri.& vide in verbo,Natus,ſuprà.

27 Præſcribi † poteſt ius collectãdi & exigendi pedagia per tãtum tempus, de cuius initio non ſit memoria hominum in contrarium de iure ciuili. De quo per Otalorã de nobi.Hiſpa.part.1.c.3.De iure regio collecta ac tributa nó præſcribuntur.l.6.tit.13.lib.3.ord.& vide in meo Aerario in verbo Pręſcr.n.330.&.l.6.ti.29.part.3.Et nota,ꝙ per.l.4.in quatern.gabella.prohibet præſcriptionem vt quis liberetur à ſolutione gabellarum (quæ vulgo alcaualas dicuntur) & ſic non ſolùm ius collectandi,ſed nec etiam immunitas non præſcribitur,nec.l.6.&.7.titu.lib.ord.quæ eximit habitum pro nobili per tempus viginti annorum,vt dictum eſt in verbo Poſſeſsio.nu.22.eſt contraria,quia illa loquitur de tributis,quę ſolùm exigũtur à ſubditis non nobilibus, hæc autẽ in gabellis,quæ omnes ſubditos ligãt.vt in.d.l.4.& vide Gregor.Lopez in.d.l.6.ti.29.par.3.

27 Item † de iure ciuili merum & mixtum imperium per tempus, de cuius initio non eſt memoria hominum in contrarium,etiam ſuprema ſuperioritas poteſt præſcribi,iuxta cõmunem opinionem relatam per Fely.in.cap.cùm non liceat.de præſcri. De iure regio per.l.6.ti.29.par.3.iuncta.l.6.tit.13.lib.3.ord.&.l.18.ti.4.part.3.non poteſt præſcribi hæc ſumma poteſtas contra regem.

29 Item † de iure ciuili præſcribitur cõtra remedium.l.2.C.de reſc.vend.per triginta annos,vt per Baldũ in.4.par.4.par.quæſt.24.de præſcrip. De iure regio ſolùm per quatuor annos.l.4.ti.6.lib.5.ordi.

30 Præſen-

30 Præſentari† ad beneficiū eccleſiaſticū per patronos, de iure cōmuni poteſt etiam alienigena, ſi ſit idoneus, vt notat Hoſti. Anto. & doctores in cap. ſignificaſti. de iure patrona. De iure autem regio non poteſt alienigena præſentari in regnō. vt in.l.18.&.19.tit. 3.lib.1.ord.& prag.3. in curijs Toleti de anno.1523.&.9.&.13.de Madrid.de anno.1528.&.42.de Segouia de anno. 1532.&.4.de Madrid.de anno.1534.& 17.de Valladolid.de.1537. quæ leges habent etiā locū in penſione per.l.4. Toleti de.1525.& de Madrid.de.1539.

31 Præſumptionem, quæ ex facto & animo aduerſarij oritur, non tenetur pars aduerſa allegare de iure ciuili. Bar.in.l.cùm quid.ff.ſi cer.peta. De iure autem regio ſic, per.l.10.ti.14. par.3. inquantū illa lex diſponit, quòd agēs reiuēdicatione, oportere allegare præſumptionem poſſeſsionis, quæ ex poſſeſsiōe antiquiori in præſenti elicitur.

32 Princeps † de iure cōmuni nō poteſt alienare rē quā ſcit eſſe cōmunē, ſecus tamen ſi credit propriā. Andre. de Iſer. in ti. quæ ſint rega. in vſib. feud. in verbo. bona committentium: quā communem dicit Grego. Lopez. in.l. 53.tit.5.part.5.in verb. El rey. De iure regio per.d.l.53. indiſtinctè poteſt donare, & valet donatio.

33 Item per dict.l.53. licèt† de iure cōmuni poſsit princeps vendere rem totam quam habet cōmunem cum alio; non tamen poteſt donare niſi pro ſua parte, quia in venditiōe verſatur vtilitas principis.l.1.C. de vēdi.re. fiſca.cū priua.cōmo.lib.10.&.l.2.C.de commuta.rei alie.& Azo in ſumma.C.de reb.alie.vel non alie.& Io.de Pla.in.d. l.1. Tamen de iure regio per.d.l.3. ſimpliciter poteſt totā rem donare liberè.

34 Procurator† datus poſt litem cōteſtatā poteſt ſubſtituere de iure ciuili. Iaſſ.in.l.nihil.C.de procu. vbi dicit cōmunem, & Sebaſtia. Van. de nullita. proceſſ. in verb. de nullitate ſentētiæ ex defectu mandati. n.110. De iure regio non poteſt.l.19.titul.5.part.3. approbata gloſſ.in.c.1.de procur.in 6.& opinione Albe.Bald.& Angel.in.d.l. nihil.& vide in meo Aerario in verb. Procurator.nu.536.

35 Procuratorem † de iure communi poſſunt prælati inſtituere in cauſis ſui Capituli, vt tenent Innocē. & Panor. in cap. edocere. de reſcrip. De iure regio non poteſt ſine capitulo.l.21.titu.5. part.3.

36 Prodigo † ſi datus eſt curator, eo ipſo videt interdictio bonorū ei facta de iure ciuili. Bal. Paul. Imol & Alex. in.l.is cui bonis.ff.de verb. obli. De iure autem regio requirūtur iſta duo, datio curatoris, & interdictio bonorum. per.l.5.tit.10.par.5. approbata opinione Bal.& Ang.in.d.l.is cui bonis.

37 Promiſsio† ſi fiat ex cauſa oneroſa de iure ciuili per ſtipulationem pœnalem nō nouatur, ſecus tamen ſi fiat ob cauſam lucratiuam. vt ex Bartol. in.l.ita ſtipulatus.ff. de verb. oblig. qui communiter approbatur, vt per Gregor. Lopez in.l.34.titu.11. part.5. De iure regio ex.l.35.eod.titu.non fit nouatio, ſi ſtipulator hoc eligat, quia nō poteſt petere niſi vnum.

38 Pro-

38 Promiſsione † alternatiua de iure ciuili interueniēte ſtipulatione vnius rei non valet ſtipulatio.l.1.§.ſi quis ſimpliciter.& ibi Alexan.ff.de verb.obli. De iure autem regio valet talis ſtipulatio.l.24.titu.11.par.5.

39 Promittens † decem ſine conditione & ſine die, poteſt ſtatim conueniri de iure ciuili.l.cum qui calēdis.ff. de verb.oblig.Bart.in.l.ita ſtipulatus. eod.ti.De iure regio eſt aſsignādus terminus ad arbitrium iudicis.l.13.tit. 11. part.5. & ſi mutuatur res ſine præfinitione termini, non eſt reuocandū mutuū vſq; ad decem dies.l.2.ti.1.part.5.

40 Promittēs † de iure ciuili ſe factutū ac curaturum ꝙ tertius aliquid faciat, promittēs factum propriū, quòd ipſe faciet qualiter illud adimpleatur, nō tenetur in aliquo, ſi fecit quicquid potuit, vt tertius adimpleat.l.ſi vehenda. §.pen.ff.ad leg. Rhodiā. de iact. & tenet Panor.in.c.gemma.de ſpon.& eſt communis opinio, vt per Couar.in.c. quāuis pactum.par.2.§.5.de pact.in.6. & Iaſſ.in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis.ff. de verb.oblig.De iure autē regio ſi promiſit ſe curaturum & facturum vt tertius aliquid adimpleat, etiam ſi adhibuit omnem diligentiam, tenetur ad damna, & intereſſe.l.11.ti.11.par.5.

41 Promittens † de iure ciuili ſub conditiōe aliquid ſe præſtaturū certo die, ſi cōditio ante diem aduenerit, ſi pēdebat de facto promittentis, ante diē non tenetur, ſi tamen pendebat de facto negatiuo tertij, ſi conditio aduenit, tenetur ante diem.l. in illa, iuncta l.hoc iure.& glo.ibi.ff.de verb. oblig. quæ cōmuniter approbatur. De iure autem regio indiſtinctè ante diem non tenetur.l.17.titu.11. part.5. & vide Grego.Lop.ibi, reiectis diſtinctionibus Bar.in.l.ſi ita ſtipulatus.verſ.quartò circa prædicta.ff.de verb.oblig.

42 Promittens † de iure ciuili plures præſtationes, ſi ponitur tēpus in obligatione, tunc quælibet præſtatio debet fieri in principio anni, tam in contractibus, quàm in vltimis voluntatibus.Si tamen vna tātùm præſtatio eſt facienda, vt ſi promitto decem hoc anno, ſolutio eſt facienda in fine anni. Bart.& Albe.in.l.qui in hoc anno.ff. de verb.oblig.Ioan.Faber.in.§.qui in hoc anno.Inſti.de inuti. ſtipul. & hāc dicit communem opinionem Greg. Lopez.in.l.15. titu.11.parr.5.vbi eſt lex in contrarium de iure regio, quæ diſtinguit. Aut præſtatio debet fieri in quolibet anno, & eſt prꝑſtanda in fine anni, approbata gloſſ.in dict.§.in hoc anno. Aut promiſsio cōcipitur in his verbis, quòd pro omnibus annis vitæ præſtatio eſt facienda, & tunc in principio eſt facienda.

43 Proximus pubertati quis ſit, de iure ciuili relinquitur arbitrio iudicis.l. 3.ff.de teſtib.l.mora.ff.de vſur.& Saly. in.l.impunitus.C. de pœn. De iure regio per.l.9.titu.1.part.7. taxatur tēpus decem & dimidium annorū, niſi tūc appareat non eſſe doli capacem, quia relinquitur in hoc caſu arbitrio iudicis, per.l.9.ad finem.tit.29.par.7.

44 Plures † ſi abſq; propoſito interfecerunt aliquem de iure ciuili, & ignoratur de homicida, nullus tenetur. gl, in.l.

in.l.mella.§.ſi plures. ff. ad leg. Aqui. Bar.in.l.fi.ff.de ſica. De iure regio per l.57.ſtili omnes tenentur.

SVMMARIVM.

1 *Ratificatio an fieri poſsit in præiudicium tertij.*

2 *Reconuentio, an coram iudice delegato de conſenſu partium electo fieri poſsit.*

3 *Reductio ad arbitrium boni viri quod intra decem dies peti debeat.*

4 *Recuſatio iudicis quòd non requirat iuramentum, ſi á parte non petatur.*

5 *Recuſato iudice ordinario, quis illi tã in ciuilibus quã criminalibus cauſis aſſocietur.*

6 *Renunciatio non numeratæ pecuniæ ad hoc quòd præiudicet, ſufficit quod non ſit in alia charta.*

7 *Repeti quòd poſsit id, quod datum eſt iudici vt rectè pronunciaret.*

8 *Replicatio quod ſolùm duplicetur, oſtenditur.*

9 *Reus & actor quòd eodem tempore probare debeãt.*

10 *Reus cõtumax cùm ſit, quód ad receptionem teſtium, etiam lite non conteſtata, procedatur.*

11 *Reus, contra quem actor ſuam intentionem vult intẽtare, qui non poſsidet bona, ſi non ſatiſdet, quòd mitti debeat in carcerem, etiam ſi propter inopiam non præſtiterit fideiuſſorem.*

12 *Reus, qui vult á domicilio abſentiam facere, vel eundo ad nundinas, vel ad alium locum, ſi timeat ne ab actore impediatur, quid fiat de iure regio, oſtenditur.*

13 *Reus ſi conueniatur ab aliquo cum aliqua re ſubtracta, ſiue res ſit mobilis, vel ſe moues, ad quem iudicem remitti debeat, palam fit.*

14 *Reus extra domicilium, in quo loco cõueniri debeat.*

15 *Reus ſi conuincatur ex ſua ſola cõfeſsione, ſiue det libellum de debito, ſiue non, quòd in vtroque caſu iudex eum condemnare debeat, vt intra decem dies ſoluat.*

16 *Reus bonæ fidei poſſeſſor rei, de qua contenditur in iudicio, & ſibi mandatur vt exhibeat, ſi habet iuſtam cauſam litigandi, quòd non teneatur exhibere, ſi autem non habuit iuſtam cauſam, quòd teneatur.*

17 *Rei duo debendi ſi obligentur in ſolidum, ſi ambo ſint præſentes in loco, quod vnus pro toto conueniri non poſsit.*

R.

1 RAtificatio† de iure ciuili nó poteſt fieri in præiudicium tertij. Deci. conſi.247.nu.5. & Iuni.cóſ.76.n.6. De iure regio, ſi res aliena ematur, poteſt dñs ratificare emptionem, ſi res pereat cũ damno emptoris. l.54. tit.5. part.5.

2 Reconuentio† non fit coram iudice delegato electo de conſenſu partiũ de iure communi. Gome.in.c. diſpendia.nu.33.de reſcr.in.6. De iure autem regio videtur contrarium per.l.20.tit.4.par.3. Sed.l.20.rectè intuenti nó contrariatur communi opinioni, immo dict.l. eſt intelligenda, quando delegatus impetratur ab vna parte, per rationem.l. Papianus. in fi.C.de ſenté. vbi dicitur, quòd eligens iudicem pro ſe, non debet dedignari habere cótra ſe, cũ auté de conſenſu partiũ fuerit electus, nimirũ ſi nó habet locũ recõuentio. vt per Panor.in.c.1.de mutu.peti.

3 Reductio† ad arbitrium boni viri de iure ciuili poteſt peti vſq; ad triginta annos, quam dicit cõmunem in.c. à iudicibus.2.q.6. Et Balb.de preſcrip. 4.part.4.par.q.33. De iure regio debet peti intra decem dies ex.l.35.ti.4.part. 3. Sed, Petrus Nunius in Alphabeto Hiſpañ. in verbo. Aluedriadores. hoc dicit verum in arbitris, non tamen in arbitratoribus, quem vide.

4 Recuſatio† iudicis de iure ciuili requirit iuramentum, etiam ſi à parte non petatur. l. apertiſsimi. C. de iudic. De iure partitarum nó tenetur iurare ſi à parte nó petatur. l.21.ti.4.par.3. Hodie tamen per.l.1.ti.5.lib.3.ord. tenetur

iurare

iurare,etiam ſi non petatur, quia per ſolum iuramentum iudices recuſantur,approbata glo.in. d.l.apertiſsimi.

5 Nota, ꝙ recuſato iudice ordinario de iure ciuili epiſcopus adiungebatur cum iudice recuſato. vt in authen. ſic verò contingit.C.de iudi.De iure regio per dict l.1.tit.5. in cauſis ciuilibus aſſociatur iudex ordinarius cum vno bono homine loci,& in criminalibus cum duobus ex Decurionibus ciuitatis vel loci, & vide.l.22.ti.4.part.3.

6 Renunciatio † non numeratæ pecuniæ ad hoc quòd præiudicet de iure ciuili eſt cõficiẽda in alia charta.Alex. in conſi.35.volu.1. De iure regio ſufficit quòd non ſit in alia charta, per.l.9. titu.1.part.5.

7 Repeti † non poteſt de iure ciuili datum iudici, vt rectè pronuntiaret, quia videtur illũ corrũpere. ex gloſ.in l.2.§.ſed & ſi dedit.ff.de condi.ob tur. cauſam,quam dicunt communem legiſtæ,vt per Grego. Lopez.in.l. fin.ti. 22.part.3.in verbo.no le iuzgaſſe tuerto.De iure autem regio per.d.l.fi.repetitur,cùm ſordes ſit ex parte iudicis, nõ tamen dãtis,& vide Greg.Lop.ibi.

8 Replicatio † etiam quadruplex poteſt fieri de iure ciuili.§. Inſti.de replica.De iure regio ſolùm duplicat. l.11.tit.19.lib.2.ordi.

9 Reus † poſtquàm actor probauit intentionem ſuam de iure ciuili debet probare exceptiones.l.exceptionem. & in authen.ibi poſita.C.de prob. De iure regio eodem tempore debet probare actor & reus.l.1.tit.11.lib.3.ordin.

10 Reus † contumax cùm ſit de iure ciuili non proceditur ad receptionem teſtium niſi lite conteſtata.l.conſentaneum.C.quo.& quãdo iudex. gloſ.in cap.prout,de do.& contu.De iure regio ſic per.l.1.tit.9.lib.3.ordi.

11 Reus,† cõtra quem actor ſuam intentionem vult intentare, ſi nõ habet bona,tenetur ſatiſdare, ſaltim iuratoria cautione præſtita ſi non habet bona de iure ciuili cum obligatione bonorum.vt in authen.generaliter.§.ſed hodie.C. de epiſcopis & cleri.& gloſ. communiter approbata in.l.1. ff.qui ſatiſ.cogan.cum qua concordat.l. 41. tit.2.part. Sed de iure regio. per.l.2. titu.2.de las feri.lib.2. foro legum. qui nõ poſsidet bona,ſi non ſatisdat,mittitur in carcerem,etiam ſi propter inopiam non præſtiterit fideiuſſorem, quæ lex eſt in vſu,vt per Rode.Xuar. in cõmen.d.l.2.Ratio autem eſt,cùm reus ſi condemnatus fuerit, non liberetur de iure regio cedendo bonis,ſed debet mitti in poteſtatem creditoris, vt illi ſeruiat,vt in prag.

12 Reus † qui vult à domicilio abſentiam facere,vel eundo ad nũdinas,vel ad alium locum,timens ne ab actore impediatur,poteſt petere de iure ciuili vt proponat contra eum in certo termino,& iudex ſi non ꝓponat, poteſt abſoluere reũ,vt notat Saly. in.l. vna. C.vt nemo inui. De iure regio ſolùm differtur vſq; ad aduẽtum,per.l.37. tit. 2.part.3.& non obſtat.l.36.eod.ti. quia loquitur iuxta. l. diffamari. quia reus abſoluitur in perpetuum.

13 Reus † ſi conueniatur cum aliqua re ſubtracta,ſi res eſt manſura in loco,

vbi inuenitur, ibi poteſt cōueniri de iure ciuili, aliàs ad ſuum iudicem eſt remittendus. vt per Boer. deciſ. 218. nu. 3. & 4. De iure autem regio aliter diſponitur. vt in. l. 32. ti. 2. parti. 3. quòd ſi res mobilis, vel ſe mouens ab aliquo petatur, ſi ſit bonę famæ, reus remittitur ad ſuum iudicem cum cautione de iudicio ſiſti & iudicatū ſolui, aliàs detinetur cum re. Et de ſe mouenti vide. l. 5. ſtili. & dictū aureum Angel. in. l. 2. ff. vi bon. rap. quòd poſſum propria authoritate rocinum meum, qui ſubtractus eſt, accipere, de quo per Iaſ. conſ. 20. volu. 3. in princip.

14 Item de iure cómuni reus † conuenitur extra domiciliū in loco, in quo aſsiduè conuerſatur. quod Angel. in. l. 2. C. vbi de cri. agi opor. & Cin. in. l. 2. C. vbi ſena. vel clari dicūt eſſe verum, ſi per decem annos conuerſetur, non autem per minus tempus.

15 Reus † ſi cóuincitur ex ſua ſola confeſsione non dato libello de debito, de iure ciuili debet condemnari, vt intra decē dies ſoluat: ſi tamē datur libellus, habebit quatuor mēſes, qui dantur iudicatis. per. l. 2. de vſu rei iu. ff. vt notāt Albe. Paul. & Ange. in. l. ſi debitori. ff. de re iud. ex illa lege. De iure regio p. l. 7. ti. 3. par. 3. nulla eſt differētia, ſed q in vtroq; caſu iudex condēnat vt ſoluat intrà decē dies & nota. per. l. [illegible] qđ hodie, ſi nó dato libello, ſed ſolū cū ſit petitū, q pars cópareat corā iudice, vt ſub iuramētó cófiteat debitū, & petat executio, cóſeſsio habebit executionē paratā. vt per. d. l.

16 Reus † bonæ fidei poſſeſſor rei, de qua contenditur in iudicio, & ſi mandatur vt exhibeat, ſi habebat iuſtā cauſam litigandi, & res non erat ita peritura penes actorem, tenetur de iure ciuili. per. l. de ea. §. ſi poſt iudicium. ff. ad exhiben. & Bal. ibi. De iure autē regio ſi habet iuſtam cauſam litigandi, ſine diſtinctione non tenetur: ſi autem nó habuit cauſam litigandi, indiſtinctè tenetur per. l. 20. ti. 2. par. 3. quæ diſtinctè loquitur.

17 Rei † duo debendi ſi obligentur in ſolidum, non habent beneficium diuiſionis de iure ciuili, vt per Bart. in. l. 2. verſ. 3. de duob. reis. quia corrūperetur ſtipulatio. quod etiā tenet Salyc. in, l. 1. & in authē. hoc ita. C. de duo. reis. De iure autem regio per. l. 10. tit. 12. par. 5. ſi ambo ſunt præſentes in loco, non poteſt vnus conueniri pro toto, approbata gloſ. in. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duo. reis.

S V M M A R I V M.

1 *Salarium integrū, quód ſolis hæredibus poteſtatis regij vel officialis, ſi ante finitū tēpus moriatur, debeatur.*
2 *Salarium aduocati qualiter ſolui debeat.*
3 *Sententia quod non corruat, etiam ſi ordo iudicij in proceſſu non obſeruetur.*
4 *Sententia interlocutoria quod intra triduum iudex reuocare poſsit, ſi ab eo non fuerit appellatum, quouſque appellatio ad iudicem ad quem deueniat.*
5 *Sentētia condēnatoria in plus, quàm de iure erat, quod tantùm valeat in eo, in quo iuri eſt conformis.*
6 *Sententia arbitrorum quod de iure regio habeat executionem paratam.*
7 *Sententia prolata ex falſis teſtibus, vel inſtrumento, quod intra viginti annos peti poſsit vt reformetur.*
8 *Sētētia executio ſi petatur in factū ſine iudicis officio, quod peti poſsit coram iudice ſuo ſine requiſitione iudicis proferentis.*

9. Sententia

9 *Sententia, in qua fuit error ex parte iudicis in calculo. Vt ſi dicat, Condemno Titium in centũ quod debet ex tali cauſa, & in quinquaginta ex tali, quæ ſunt du centa. ſi ſententia tranſiuit in rem iudicatam, quod illa in quinquaginta retractari debeat.*

10 *Sepultura quòd pro debito ex inſtrumento paratã exe cutionem habente non debet negari.*

11 *Sportulæ quòd iudicibus non præſtentur. Et quòd iudi ces præter ſalariũ taxatum nõ percipiant. Et quòd Correctores regale Aranzel non excedant. &c.*

12 *Seruus ſi ſit ſub ſeruitio domini, & dicit ſe eſſe liberũ, quòd dominus titulum ſeruitutis probare & oſtendere teneatur.*

13 *Seruus, an efficiatur liber ſi hæres inſtituatur tantùm pro parte, an vero requiratur, quod in ſolidum inſtituatur.*

14 *Signari & bullari quòd poſſit bigamus ex duabus vxoribus viuis.*

15 *Sigillum in priuilegio Regis, quòd ſit de ſubſtantia.*

19 *Socius litis, quòd ſiue ante, ſiue poſt litem conteſtatã admittatur.*

17 *Sodomiæ crimen committens qua pœna plectatur, oſtenditur.*

18 *Solutio ſit ſi facienda de vna re pro alia, an præſtanda ſit melior quam habet debitor, quòd arbitrio iudicis ſit relinquendum.*

10 *Soluens ſimpliciter qui aſtrictus eſt pluribus debitis, an pro antiquiori ſoluere præſumatur. Et quid dicẽdum de iure regio oſtenditur.*

29 *Soluens poſt ſententiam ductus errore facti, quòd ſolutum non repetat.*

21 *Statuta, an poſſint condere populi carentes iuriſdictione cũ ſuperioris authoritate. Et quid de iure regio.*

22 *Stuprum voluntarium vtrum tam in maſculũ quam in fœminam puniatur.*

23 *Stuprum qualiter puniatur, oſtenditur.*

24 *Subſcriptio partis in inſtrumento publico quòd ſit neceſſaria, alias non valet.*

25 *Subſcriptio notarij in inſtrumento publico quod ſit neceſſaria.*

26 *Subſtitutio facta à milite per verbũ directũ, quòd matre exiſtẽte in medio poſt pupillarẽ ætatẽ obliquet.*

27 *Subſtitutio pupillaris, q poſthumi maturitate euaneſcat*

28 *Subſtitutio pupillaris vt valeat, quòd non requiritur vt pater ſibi heredem faciat.*

29 *Suorum appellatione in materia delictorum, quòd de iure regio comprehendantur, tranſuerſa. es vſq; ad quartum gradum.*

S.

1 SAlarium integrũ debetur hæredibus poteſtatis, ſi poteſtas moritur ante finitum tempus, ſiue ſit poteſtas regius, ſiue cuiuſcunq; vniuerſitatis. gl. in.l.diem functo.ff. de offic.aſſe. De iure regio hoc ſolùm procedit in poteſtate regio. vel officiali per.l.9.tit.&. partita.5.

2 Salarium † aduocati eſt ſoluẽdum poſt litem ſolutá de iure ciuili. Iaſſ. in dict.l.diem functo.n.11.ff.de offi. aſſe. De iure regio quarta pars debet ſolui in principio litis, & quarta poſt publicationem, & quarta lata ſententia, & alia quartá lite finita.l.11. in ordin. aduoca.

3 Sentẽtia † ad hoc q valeat de iure ciuili, requiritur quòd obſeruetur ordo iudicij in proceſſu, aliàs nõ valet.l. prolatam. & ibi glo.& doctores.C.de ſent.& interloc.om.iud. De iure regni ſi non ſeruetur, non ex hoc corruit ſententia.l.14.titu.9.part.6.&.l.11.tit.1.lib. 3.ordin.

4 Sententia † interlocutoria quoad partes trãſit in rem judicatam, quoad judicem autem non de iure communi. Præpo. in ſumma.2.quæſt.1. & Iaſſ. in.l.quod iuſſit.nu.46.ff. de re iud. vbi dicit cõmunem. De iure regio intra triduum poteſt iudex reuocare, ſi ab eo non fuerit appellatum, quouſque appellatio deueniat ad iudicẽ ad quẽ. l.3.titu.2.lib.2.fo.legum.

5 Sentẽtia † cõdẽnatoria in plus quã de iure erat taxatum non valet in totum de

totum de iure ciuili, Doctores communiter in.l.certa ratione.C.quando prouo.nó eſt neceſ. De iure regio per.l.4.tit.26.part.3.valet in eo, in quo eſt conformis iuri.

6 Sententia † arbitrorum de iure ciuili non habet executionem paratam.l.1.&.l.cum ante.C.de arbi.& Bartol.in.l.quid ergo.§.ex copromiſſo.ff.de his qui notan.infam. De iure regio ſic l.fin.in ordina.de Madrid.prag.42.& fuit extẽſa ad arbitrorum ſententiam per.l.

7 Sentẽtia † prolata ex falſis teſtibus vel inſtrumentis de iure ciuili eius reſtauratio eſt petenda petita reſtitutione intra quadriennium.l.diuus.ff.de re iudi.De iure regio poteſt peti reformari intra viginti annos.l.13.tit.22.partita.3.

8 Sententiæ † executio ſi petatur iudicis officio, nõ poteſt fieri per iudicem ſuũ ſine literis iudicis qui protulit ſententiã, ſecus tamen ſi intentatur actio in factum de iure ciuili. vt notat Bart.in.l.à diuo Pio.§.1.de re iud.ff.& magis communem dicit Greg.Lopez.in.l.1.tit.27.part.3.in verb. Del que dio. De iure regio per.l.5.ti.8.lib.3.ord. ſi petatur in factũ ſine iudicis officio, poteſt peti executio corã iudice ſuo ſine requiſitione iudicis proferẽtis, & ita obſeruatur.

9 Sententia, † in qua fuit error ex parte iudicis in calculo, vt ſi dicat, Condẽno Titium in centum, quod debet ex tali cauſa, & in quinquaginta, ad quod tenetur ex tali, quæ ſunt ducenta, de iure ciuili ſi ſententia tranſiuit in rem iudicatã, debentur ducenta, & non retractatur ſententia in quinquaginta. ex glo.in.l.fin.ff.de iur.om.iudi. quæ cõmuniter approbatur. De iure autẽ regio retractatur in illa quinquaginta.per.l.19.ti.22.part.3.approbata gloſ.in.l.2.C.de re iudi.

10 Sepultura † de iure ciuili authoritate iudicis pro debito ex inſtrumento habenti executionem paratam denegatur, vt notat Angel.in auth.ca.vt defuncti.ſeu fune.eorum.colla.5.vel ſi debitum eſt liquidum gloſſ.in.cap.ei qui.§.fi.2.q.6.De iure regio per.l.13.tit.9.part.6.&.l.fi.tit.13.part.1.diſponitur contrarium generaliter.Et vide Greg.Lopez in dict.l.13.

11 Sportulæ † de iure ciuili iudicibus per litigantes præſtabantur duo aurei, vt in auth.de iudic.§.nec autem.colla.6.& in auth.Sed hodie.C.de epiſc.& cler.& aliquãdo decima, vt notat glo.in cap.cum non ab homine.de vit.& honeſta.cleric.& aliquando non erat certa quantitas taxata, ſed pro labore iuxta laborem præſtabãtur. vt in glo.in cap.offeratur.4.quæſt.4.argumento tex.in cap.nõ ſane.14.quæſtione 5.& erat occaſio malarum exactionum. De iure regio per.l.13.titu.16.lib.2.ord.eſt taxatum ſalarium, & præcipitur iudicibus extra taxam non percipiant, & iuſſum eſt correctoribus in.l.1.correcto.vt non excedant regale arãzel, nec taxam in eo cõtentam, & curent, ne officiales ſui plus exigant.

12 Seruus ſi eſt ſub ſeruitio domini, ſi dicit ſe eſſe liberum, de iure ciuili probare debet.l.circa.de proba.C.De iure

regio dominus tenetur probare & oſtendere titulum ſeruitutis.l.5.titu.14. part.3.l.27.titu.14.parti.7.

13 Seruus efficitur liber, ſi inſtituatur hæres ſiue pro parte ſiue in tota hæreditate de iure ciuili.§. ſeruus. Inſtit. de hære.inſti.De iure regio requiritur, ꝗ inſtituatur inſolidum.l.3.ti.13.part.3.

14 Signati† aut bullari nō poteſt quis de iure ciuili in facie.l.ſiquis in metallū.C.de pœn. De iure regio bigamus ex duobus vxoribus viuis bullatur per l.6.titu.15.lib.8.ord.in fronte.

15 Sigillū † in priuilegio principis de iure communi non eſt neceſſarium. Innocē.& Abb.in cap.inter dilectos. de fide inſtru.& idem Abb.in cap.innotuit.de electio.vbi dicit,quòd ex defectu ceræ & ſigilli non derogatur priuilegium manu publica factum. De iure regio eſt de ſubſtātia ſigillum in priuilegio regis.l.3.ti.18.part.3.

16 Socius†litis de iure ciuili admittitur pro conſorte poſt litem conteſtatam.l.2.C.de conſorti.De iure regio ſiue ante ſiue poſt admittitur. l.10.tit.5. part.3.

17 Sodomiæ crimen committens de iure ciuili punitur pœna mortis.l.cùm vir nubit.C.de adulter. De iure regio concrematur cum amiſsione medietatis bonorum.pragm.71.de qua meminit Cæſar Lamber.de iure patro.in pri. part.2.lib.ar.18.quæſt.9.& per dict. pragma.proceditur contra eum,in criminibus exceptis.

18 Nota,quòd† ſi ſolutio eſt facienda de vna re pro alia, de iure ciuili præſtāda eſt melior, quam habet debitor. authē.hoc ſi debitor.de ſolutio.C.De iure regio relinquitur arbitrio iudicis. per.l.3.ti.14.par. 4. approbata opinione.Cin.in auth.hoc ius porrectum.C. de ſacr.ſan.eccle.vbi intelligit.d.auth. de mediocri arbitrio iudicis æſtimādi.

Notas, quòd ſi qui promiſit dare mihi vel Titio decem quod in mutuū recepit à me, ſi ego peto, vt mihi det illa decem poſt litem conteſtatam, ſi Titio ſoluat, de iure ciuili non liberat. per.l.tamen ſi quis ſtipulatus.ff.de ſolut.De iure autē regio non requiritur litis conteſtatio,ſed ſufficit prohibitione ſoluat Titio. per.l.5.tit.14.par.5.approbata glo.in.l.qui certarum.in glo. mag.ff.de verb.oblig.

19 Nota ꝗ† ſi aſtrictus pluribus debitis,ſimpliciter ſoluat,de iure ciuili præſumitur ſoluiſſe pro antiquiori.l.in his in prin.&.l. vbi fideiuſſor. &.l.ſi ex pluribus.§.fin.&.l.creditor.§.Valerian⁹.ff. de ſolu.& Bart.in.l.cū ex pluribus.eo. ti.De iure regio per.l.10.ti.14.par.5. diuiditur inter debita principalia,approbata opinione Azo.in ſumma eo.tit.licēt Grego.in.d.l.10.in verb.En todos los deudos.velit dare concordiam.

20 Soluēs poſt ſentētiā ductus errore facti de iure ciuili repetit,& eſt cōis opinio,vt per Iaſ.in.l.Iulian⁹.ff.de cōdi. inde.De iure regio p.l.16.ti.11.par.3.nō repetit,approbata. gl.in.d.l. Iulianus.

21 Statuta poſſunt condere populi carentes iuriſdictione cum authoritate ſuperioris de iure communi. doctores in.l.oēs populi.ff.de legibus. & in.c.ꝗ clericis.de for.cōp.De iure regio diſponitur contrarium.l.12.titu.1. part.1. ibi.

Emperador

Emperador, o Rey puede hazer leyes ſobre las gentes de ſu ſeñorio, y otro ninguno no. Sed tamen intellige legẽ communem quoad diſpoſitionem rerum ſuarũ, vt habetur in.l.16.de corre. Sed in decidẽdis cauſis ꝓcedit.d.l.12.

22 Stuprum† voluntarium de iure ciuili tam in maſculum quàm in fœminam punitur. gloſſ. in.l. fœdiſſimas. C. de adulteri. De iure regni non.l.fin.ti. 7.lib.8.for.l.2.in fine.tit.19.par.7. hæc Michael, vel quiſquis fuit auctor in delictis.n.16. quod nam probant iura, quæ ad hoc allegãt: nam dict.l.fi. totũ contrarium probat, niſi in muliere vili, cùm qua ſi fiat coitus, non punitur, dummodo non vi cognoſcatur. nã in hoc excedit d.l. diſpoſitionẽ iuris cõmunis, quia per illam.l. nec meretrici poteſt inferri vis, q̃d de iure ciuili cùm ſunt in habitu meretricio, & dubitatur, an velint pœnitere, & diſcedere ab illo malo vſu, quòd non punitur, etiã vi illam cognoſcens. vt notat Bal. in.l. 1.C. de rap. virgi. & in.l. raptores. C. de epi. & cleri. & vide Grego. Lop. in. d.l. fin. in fine. De lege autem fori non curamus, cùm habeamus legem par. niſi probetur vſus.

23 Stuprum† ſine vi de iure ciuili punitur in amiſsione medietatis bonorũ cum deportatione. §. item lex Iulia. Inſt. de pub. iudi. De iure regio per.l.1. tit.15.lib.8.ord. imponitur pœna mortis. hæc Michael, nu.11. Sed tamen in hoc eſt dicendum, quòd per dict.l.fi. tit.19.part.7. quæ concordat cum.d.§. item lex Iulia, excedit tamen, quòd in relegatione per dict.§. non aſsignatur tempus, ſed per dict.l.fi. taxat ad quinquennium, ac etiam cùm hoc flagitiũ committitur à ſeruo vel ſeruitore cũ ancilla, vel nutrice dñi, imponit pœnã mortis dict.l.1.ti.15.lib.8.ord.

24 Subſcriptio† partis de iure ciuili nõ eſt neceſſaria in inſtrumento publico. vt notat Abb. & communiter doctores in.c.1. de fid. inſtrum. De iure regio per prag. 1 9 ca. eſt neceſſaria, aliàs nõ valet. vt per Couar. in quæſtio. practi. quæſtio.20.nu.4.

25 Item de iure ciuili ſubſcriptio† notarij in inſtrumento publico potius ex conſuetudine iuris, quàm ex lege ſcripta eſt introducta, vt notat Couar. in dict. quæſtio 20.nu.5. ex Fely. & Deci. in cap.1. de fid. inſtru. Card. & Fely. in cap. pen. eod. tit. & Rebuffo in tracta. de nominationibus. quæſt.10.nu.11. & 18. De iure regio expreſsè ſancitum eſt per.l.54.titu.18.part.3. eſſe neceſſariam ſubſcriptionem notarij.

26 Subſtitutio† facta à milite per verbum directum, valet omni tẽpore iure directo, etiã matre exiſtente in medio de iure ciuili. vt notat Bar. in.l. Cẽturio. ff. de vulga. & pupi. De iure autẽ regni matre exiſtẽte in medio poſt pupillarem ætatẽ obliquat.l.2.ti.5.part.6.

27 Subſtitutio† pupillaris de iure ciuili nõ expirat poſthumi natiuitate, quia ex cauſa præteritionis vel exhæredationis ruptum eſt teſtamentũ, cęteraq; firma manent. auth. ex cauſa. C. de lib. præte, vel exhę. De iure regio talis ſubſtitutio pupillaris euaneſcit.l.10.titu.5. partit.6.

28 Subſtitutio pupillaris ad hoc quòd

valear de iure ciuili, requiritur quòd pater faciat ſibi hæredem, aliàs non valet.l.2.§.quiſquis.ff.de vulg.& pupi. De iure regni non requiritur.l.1. tit. 2. lib.5.ord.

29 Suorum† appellatione in materia delictorum, comprehenduntur tranſuerſales vſque ad ſeptimum gradum de iure ciuili.per gloſſ.& Bar.in.l.ſi fœminæ.C.ad Tertullia. De iure regni vſq; ad quartum.vt in.l.2.iuncta.l.4.ti. 1.part.7.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentũ minus ſolenne factum inter liberos, quòd de iure regio non valeat.*

2 *Teſtamentum ſine hæredis inſtitutione de iure regio valet. Et quòd valeant legata. Et quòd venientes ab inteſtato il a ad implere compellantur.*

3 *Teſtamentum nuncupatiuum ad hoc vt valeat, quod teſtes tam de iure ciuili quàm regio requirantur, oſtenditur.*

4 *Teſtamentum ad hoc, vt valeat, requiritur quòd teſtes ſint vicini.*

5 *Teſtamentum ſolenne, an, & quando à teſtatore reuocari poſsit?*

6 *Teſtamento ſi filius ſit ignoranter præteritus, an in eo legata debeantur, oſtenditur.*

7 *Teſtamentum primum ſi fiat, in quo ſit clauſula ſpecialis, quam teſtator non vult derogare, niſi de ea fiat mentio ſpecialis, quòd requiritur, quod in ſecũdo dicatur, quod verba illius teſtamenti non inducant dãnum iſto ſecundo.*

8 *Teſtis, contra quem eſt probatum crimen, etiam ſi nõ ſit condemnatus, quod repellatur à teſtimonio.*

9 *Teſtes ſuper eiſdem articulis vel directo contrarijs in cauſa appellationis an recipi poſſint.*

10 *Teſtes deponentes de facto proprio ad hoc quod probent quid requiratur.*

11 *Teſtes quod de iure regio admittantur etiam poſt renuntiationem in cauſa, quibuſdam ſeruatis.*

12 *Tortus, contra quem eſt legitimè probatum, ſi durauerit in negatione, an abſolui debeat.*

13 *Tortus ex legitimis indicijs, ſi perſeuerauerit in negatione, quod de iure regio diffinitiue abſolui debeat.*

14 *Teſtis vnus ad hoc quod ſit ſufficiens indicium ad torturã, quod requiritur, vt reus ſit vilis, vel malæ famæ.*

15 *Torqueri vt poſsit quis, an requiratur quod ſit infamatus de illo delicto, de quo eſt accuſatus, an vero ſufficiat quòd infamia ſit ex alio delicto, quàm de illo, de quo accuſatur.*

16 *Torquens aliquem odio, vel pretio, quod pœna talionis de iure regio puniatur.*

17 *Tranſuerſales vſque ad quem gradum aduerſus cõſanguineos dicere teſtimonium non cogantur.*

18 *Tutor vt quis eſſe poſsit, quod de iure regio viginti anni ſufficiant.*

19 *Tutor quod de iure regio omnia bona mobilia minoris alienare poſsit.*

20 *Tutor, quòd pro vtilitate minoris bona immobilia authoritate iudicis alienare poſsit.*

21 *Tutor & curator, an, & quando rem pupilli ſiui adulti emere poſsit.*

22 *Minoris bona cùm conficitur inuentarium, an per tutorem ſint æſtimanda.*

T.

1 TEſtamentum † minus ſolẽne factum inter liberos de iure ciuili valet.l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto.C.de teſta.De iure regio non.l.3.Tauri.

2 Teſtamentum † ſine hæredis inſtitutione de iure ciuili non valet.c.fin. C.de iur.codici.&.§.1.Inſti.de fi.cõmiſ.hęre.De iure regio ſic.l.1.tit.2.lib.5.ordin.& valent legata, & venientes ab inteſtato compelluntur adimplere legata.

3 Teſtamentum † nuncupatiuũ ad hoc quòd valeat de iure ciuili, requiruntur ſeptem teſtes.l.hac conſultiſsima.§.pronuntiatio.C.de teſtam.&.§.ſed cùm paulatim.Inſtitu.de teſtamẽ. De iure regni ſufficiunt tres teſtes cũ notario, & ſi non adeſt tabellio, ſunt neceſſarij quinque, ſi ſit locus, in quo

poſſunt

poſſunt inueniri, & ſi nō poſſunt, ſufficiunt tres. vt in.d.l.1.

4 Item † de iure ciuili non requiritur quòd teſtes ſint vicini. vt in.d.l. hac cō ſultiſsima. §. per nuncupationem. C. de teſtamēt. & in.l. hac conſultiſsimā. C. qui teſta. facere poſſunt. & .l.1. titū. part.6. Sed de iure regio nouo per.d. l.3. Tauri iuncta dict.l.1. requiritur ꝙ teſtes ſint vicini, vt per plura notat Nunius Aueda. in reſpon.14. per totum. Et nota, quòd in fine dict.l.1. dicitur, quòd ſi bonis teſtimonijs fuerit doctū de teſtamento, quòd valet. Quod intellige, niſi aliud ſit factū in ſcriptis cum ſolennitatibus debitis.l.31.tit.12. partita.5.

5 Item † de iure ciuili teſtamentum ſolēne non reuocatur, & ſi teſtator illud reuocet coram legitimo numero teſtiū hęrede nō inſtituto. vt habetur in §.pen. & ibi glo. Inſt. quib. mod. teſta. infir. De iure regni Anto. Gomez in l.3. in ordina. Tau. nu.104. per.l.1.ti.2. libr.5.ord. dicit aliud tenendum, cùm per.d.l. non requiratur inſtitutio hæredis. Quod tamen ego non teneo, niſi ipſe teſtator addiderit velle decedere inteſtatus iuxta communem opinionem, de qua per Greg. Lopez in.l.21. tit.1. par.6. in verbo. por otro. vbi dicit magis communem ex Bar. in.l. Si iure.ff. de leg.3. & in.l.1.§. Si hęres.ff. Si tabul. teſta. ex. Alex. conſil.30. volu.3. & conſ.140. volu.2. & idem tenet Coua. in rub. de teſtam. par.2. cōcluſ.6. & vide Viglium in.d.§.pen. pręcipuè cùm ex lege.25.tit.1.par.6. teſtamentum primum non reuocatur niſi per aliud teſtamentum perfectum. Nec obſtat quòd per dict.l.1. teſtamentum valet ſine inſtitutione hæredis, quia nego voluntatem vltimam defuncti iuxta. d.l.1. eſſe teſtamentum, & dicitur mori ab inteſtato. vt in.d.l.1. per plura cōprobat epiſcop⁹ gloſſator, illius legis, & hoc planum eſt, cùm nō ſit inſtitutio hæredis, ſed ſolùm voluit illa lex, quòd legata, quæ in tali voluntate vltima de iure ciuili non debeantur niſi in duobus caſibus, ſcilicet, exhæredationis, vel præteritionis vt in auth. ex cauſa. C. de lib. præt. De iure regni per illam.l.1. cùm ſit ius generale, in omnibus caſibus debentur legata, & ſi inſtitutio hæredis deficiat, quod de iure ciuili erat contrarium, vt in.l.2. C. communia. de le.

6 Item † nota iuxta magis communem opinionem vt apparet ex Salic. Alex. & Iaſo. in dict. auth. ex cauſa. & Alex. in cōſi.47. volu.2. quòd ſi filius ſit præteritus ignoranter, quòd nō debentur legata, & hanc dicit magis cōmunem Arnaldus Contadis in tract. de bono poſſe. in cellula contra tabulas, num.56. quæ euacuatur per generalitatem noſtræ.l. primæ.

7 Teſtamentum † primum, in quo eſt clauſula ſpecialis, quā teſtator non vult derogare niſi de ea fiat mētio ſpecialis, ſufficit clauſula derogatoria illius teſtamenti de iure ciuili. Bart. in.l. ſi quis in principio.ff. de leg.3. De iure autē regio per.l.22.ti.1.par.6. ſi clauſula ſpecialis eſt in primo, requirit ꝙ in ſecū

do dicatur, q̄ verba illius teſtamẽti nó inducát dánum iſto ſecúdo. ibi, fueras ende, ſi el teſtador dixeſſe enel poſtrimero eſto ſeñalada mente, que reuocaua aquel otro, y que no tuuieſſe daño aquel teſtamento al que ahora hazía, las palabras que dixera en el primero.

8 Teſtis † de iure ciuili, cótra quem eſt probatú crimen, ſi nó eſt condemnatus, non repellitur à teſtimonio. De iure regio ſufficit, quòd ſit probatum contra eum. l. 8. titu. 16. parti. 3. ad hoc quòd repellatur à teſtimonio.

9 Teſtes † ſuper eiſdem articulis vel directò contrarijs in cauſa appellationis poſſunt recipi de iure ciuili. gloſſ. in authen. qui ſemel. C. de proba. Cin. in l. per hanc. C. de temp. appella. & gloſſ. in Clemen. fin. de teſtib. vbi dicit hanc communem legiſtarum. De iure regio non. l. 4. titul. 11. libr. 3. ordi. approbata opinione Canoniſtarum in dict. Clemen. fin.

10 Teſtes † iure ciuili deponentes de facto proprio ad hoc quòd probent, requiritur quòd proteſtentur nolle aliquid conſequi de ſuo dicto. Bartol. in l. dictantibus. de teſtamen. De iure regni ſine proteſtatione admittútur, quia nihil poſſunt recipere, vt in. l. 2. lib. 8. ordina. & vide per Petr. Nuni. de Auenda. de exequen. mád. reg. cap. 2. fo. 24. col. 2.

11 Teſtes non poſſunt produci de iure ciuili poſt renunciationem in cauſa. Bald. in authen. qui ſemel. C. de prob. & authen. iubemus. C. de iudi. & Abb. in cap. in cauſa. de teſti. De iure regio admittuntur. vt in. l. 34. tit. 16. part. 3. ſeruatis quæ ibi dicuntur.

12 Tortus † côtra quem eſt legitimè probatum, ſi durauerit in negatione, de iure ciuili debet abſolui, vt notát Alber. in l. edictum. ex gloſſ. ibi. ff. de quæſtio. & dicit communem opinionem. De iure autem regio per. l. 26. tit. 1. part. debet condemnari: iniquum enim eſſet, quòd in manu iudicis eſſet purgare probationes, vt aliàs notat Thom. grammati. conſi. 12. nu. 24. Et vide eundé deciſio. 8. poſt Alexan. in additio. ad Bart. in l. vnius. §. rebus. ff. de quæſtio. & Couar. in quæſtio. practi. c. 23. nu. 5. col. 1.

13 Item nota, quòd † cómuniter eſt receptum, quòd ſi tortus ex legitimis indicijs perſeuerauerit in negatione, quòd non poteſt abſolui diffinitiuè, ſed ſub fideiuſſoribus eſt relaxandus. vt notat Paris de Pu. de ſynd. in verb. Tortura. in verſi. Viſo de repetitione. nu. 4. & Carretius in practi. crimi. in repetit. rubric. in fine. num. 202. Sed per dict. l. 26. euacuatur iſta practica, & reus debet abſolui diffinitiuè. Quam vide.

14 Item † de iure ciuili vnus teſtis integer eſt ſufficiens indicium ad torturam. gloſſ. in l. 3. C. ad leg. Iuli. maieſt. De iure regio vltra teſtem requiritur quòd ſit vilis vel malæ famæ. l. 3. titu. 30. part. 7. & l. 10. titu. 11. part. 3.

15 Item † de iure ciuili ad hoc quòd poſsit quis torqueri, requiritur quòd ſit quis infamatus de illo delicto, de

quo

quo eſt accuſatus. Thom. grammati. voto.3.&.Reginus practi. in.l. obſeruate.num.111. de homic. Sed de iure regio ſufficit, quòd infamia ſit ex alio delicto, quàm de illo, de quo accuſatur. dict. l.10. de quo per Petrũ Nuni. in alphabe. Hiſp. in verbo. Tormẽto.

16 Item † de iure ciuili non eſt taxata pœna iudicis, qui odio, vel pretio aliquem torſit, vt per Bald. in. l. decurio. C. de quæſtio. & in. l. vna. C. ne ex delic. defunct. De iure regio per. l.4. in fi. tit.30. par.7. punitur pœna talionis.

17 Tráſuerſales † non coguntur dicere teſtimonium de iure ciuili aduerſus cõſanguineos vſq; ad ſeptimũ gradũ. Floria. in. l. Iulia. ff. de teſti. per gl. in. l. ſi fœminę. C. ad turpi. De iure reg. vſq; ad quartũ gradum. l.11. tit.16. part 3. l. fi. tit.30. part.4. Et nota, ꝙ ex. d. l. fi. Greg. Lopez in. d. l.11. in verbo. Muy grãdes. dicit, ꝙ iſti conſanguinei non ſunt cõpellendi ad teſtificandum, quando aliter veritas haberi nõ poteſt, quod cõmuniter. dd. dicũt compelli poſſe, vt tenet Specul. in tit. de teſt. §. de teſtiũ. nu.1. quem ſequitur Alber. in. l. parentes. C. de teſtib. & canoniſtæ. in. c.1. de teſtib. cogen. & plures alij, quos congerit Dueñas in regu.384. limi.1. quod per dict. l. fin. videtur inficiari: nam ibi dicit, quòd iſti non poſſunt torqueri pro eruenda veritate, ſed ad torturã minimè proceditur, niſi in ſubſidium quãdo aliter veritas haberi nõ poteſt, vt not. Fel. in. c.1. de teſti. cog. & eſt tex. in. l. edictum. ff. de quęſtio. ſed cùm in hoc caſu nõ poſſunt cõſanguinei torqueri, nec etiã ſunt cõpellẽdi teſtificari, per. d. l. fi. quę ęquiparat iſta duo, & cùm per legẽ duo caſus ſunt ęquiparati, diſpoſitũ in vno, & in alio cẽſet. glo. in. l. ſi quis ſeruo. C. de furt. & gl. in. c. ſi poſtquã, de electi. li.6. & Iaſ. in. §. ex maleficijs. n.39. Inſt. de act. Qđ nota,

18 Tutor † de iure ciuili debet eſſe vigintiquinq; annorũ. l. fin. de leg. tuto. ff. De iure regni ſufficiunt viginti. l.4. ti.7. lib.3. fori. Quã legem fori intellige, ſi eſſet in vſu, quia. l.4. tit.16. par.6. concordat cum d. l. fin. & cum. §. furioſus. Inſt. qui tuto. teſta. dari poſ. Et notã, ꝙ de iure ciuili minor vigintiquinq; annorũ tutor dari poteſt in teſtamẽto, ſed interim donec perueniat ad ętatẽ legitimã, opus erit datiuo tutore, & adueniẽte ætate, ipſe adminiſtrabit, vt in l. quæro. §. Lutius. de teſta. tute. & in. d. §. furioſus. Et ſic eſt intelligenda. d. l.4. parti. quę indiſtinctè loquitur, vt per Greg. Lop. ibi, Mayor de veinte y cinco años.

19 Tutor † de iure ciuili non poteſt alienare mobilia bona minoris quæ ſeruando ſeruari poſſunt ſine authoritate prætoris. l. quæ tutori. C. de adminiſt. tuto. quam ad hoc inducit gloſſ. in. l. curator. C. ſi res alien. pigno. da. & Bald. & Salice. ibi. De iure regio poteſt omnia bona mobilia indiſtinctè alienare. l.8. titu.13. partit.5. præter ſeruos antiquos. l.18 tit.16. part.6.

20 Tutor † de iure ciuili niſi pro debito minoris ſoluendo non poteſt alienare bona immobilia minoris. l.1. §. ſi æs alienum. ff. de reb. eorum. vt per

Ioan. de Plat. in. l. fin. in additi. C. de iure reipubli. lib. 11. De iure regio poteſt etiam pro vtilitate minoris, authoritate tamen iudicis. l. 4. titul. 5. partit. 5.

21 Tutor † & curator de iure ciuili poſſunt emere rem pupilli ſui adulti, dummodo fiat palàm, & bona fide. l. cum ipſe. C. de contr. emp. & poteſt ſeipſum authorari. Iaſſ. in. l. 1. §. fuit quæſitum. numer. 19. ff. ad Trebelli. De iure regio nullo modo poteſt. l. 1. titu. 5. lib. 5. ordin. & l. 14. titu. fin. lib. 8. ordin. Sed intellige dict. l. 1. & 14. niſi emerit à contutore, vel à iudice. l. 4. titu. 5. parti. 5. Et nota per. l. 1. 3. & 4. tit. 7. lib. 3. for. quòd dicta emptio valet, ſi ſit facta in fauorem minoris, ſecus tamen ſi eſſet læſus in emptione etiã palàm & à contutore vel iudice facta, vt notatur in. l. nõ ideo minus. C. de procur. & gloſſ. in. l. 2. ff. de accepti.

22 Nota quòd † de iure ciuili bona minoris per tutorem cùm conficitur inuentarium ſunt æſtimanda. l. fin. & ibi Barto. de magiſ. conueni. De iure regio per. l. 99. titu. 18. part. 3. non requiritur æſtimatio, quod procedit de conſuetudine, & malè, vt per Salic. in dict. l. fina.

S V M M A R I V M.

1 *Vaſſallus quòd non teneatur iuuare dominum, contra quem iuſtè bellatur.*

2 *Venditio an, & quando ſit perfecta etiã ſi de ea ſcriptura non fiat.*

3 *Venditio ſi fiat de re tributaria, vel aſtricta ſeruituti, non facta mentione de tributo, vel ſeruitute, quòd emptor à venditione, ſi velit, recedere poſsit, vel petere intereſſe.*

4 *Venditio ſi reſoluatur ex cauſa voluntaria, quæ erat in poteſtate emptoris non reſoluere, ſi interim emptor pignori dederit, quòd non valeat pignus, & ab habente pignus reuocari poſſit.*

5 *Venditio ſi fiat de animali vitioſo, ſi venditor neſcit vitium, qua actione teneatur.*

6 *Remedium. l. 2. C. de reſcind. vendi, quòd nec emptori nec venditori re perempta non competat.*

7 *Remedium. l. 2. C. de reſcind. vẽdi. intra quod tempus intentari debeat, tam ab eccleſia, fiſco vel minori, quàm ab alijs, tam de iure ciuili, quàm regio.*

8 *Venditor, qui in venditione arrham recepit, ſi à venditione vult diſcedere, ad quid teneatur.*

9 *Venditor, ſi emptor tempore emptionis ſciuit rem alienam, quòd nec ad pretium, nec ad damna vel intereſſe teneatur.*

10 *Vendes gregem viginti ouiũ, ſi vna vel plures euincantur, ſi remaneant decem, quæ faciunt gregem, an teneatur de euictione.*

11 *Venditam rem, quòd conſanguineus retrahere & euincere poſſit ab emptore.*

12 *Venditio rei, quòd à ſocio retrahi poſſit.*

13 *Vidua luxurioſe viuens, quòd ſolum lucra durante matrimonio acquiſita perdat.*

14 *Vxor quòd ſine licentia viri in iudicio eſſe non poſſit.*

15 *Mulier, an, & quando procuratrix eſſe poſſit.*

16 *Vxor, quòd ſine licentia mariti contrahere non poſſit.*

17 *Vxori licentia præſtanda per maritum ad contrahendum, non requiritur neceſſario quod licentia ipſa precedat cõtractum, ſed ſufficit, quod ſequatur, vel ipſeratum habeat.*

V.

1 Vaſſallus † de iure feudorum tenetur defendere dominum etiam iniuſtè rixantem. c. domino guerram hic finitur lex domi. Fede. in vſib. Feudo. De iure regio per. l. 5. titul. 26. part. 4. vaſallus non tenetur iuuare dominũ contra quem iuſtè bellatur.

2 Ven-

2 Venditio † de iure cõmuni eſt perfecta, etiam ſi de ea ſcriptura non conficiatur, licèt inter partes ſit cõuentũ, quòd de ea fiat ſcriptura, niſi ſit additum, quòd aliàs nõ valeret, ſi de ea nõ fiat inſtrumẽtum. Bar. in. l. cõtractus. C. de fid. inſtru. & Deci. conſi. 340. & Greg. Lopez. in. l. 6. tit. 5. par. 5. dicit eſſe cõmunem opinionem. De iure regio ſufficit, quòd partes conueniãtur de ſcriptura. per dict. l. 6. approbata cõmmuni, de qua per Soci. in cõſi. 120. num. 17. volu. 4. & Anto. Gomez de contracti. c. 2. nume. 27. & Boeri. deciſi. 48. num. 18. quos refert Didac. Perez in. l. 3. tit. 8. lib. 3. ordin. col. 1055.

3 Venditio † ſi fiat de re tributaria, vel aſtricta ſeruituti, non facta mentione de tributo vel ſeruitute, vẽdens tenetur ad intereſſe de iure ciuili. l. 1. §. 1. &. l. Iulianus. ff. de acti. empt. &. l. quotiens de ſeruitute. ff. de æd. edict. De iure autem regio per. l. 63. titulo. 5. part. 5. emptor poteſt recedere à venditione, & ſic erit in eius electione vel petere intereſſe per iura ciuilia, vel diſcedere à vẽditione per ius regium.

4 Vẽditio † ſi reſoluatur ex cauſa voluntaria, quæ erat in poteſtate emptoris non reſoluere, vt in. l. 2. C. de reſcin. vend. ſi interim emptor pignori dederit, valet pignus. quæ cõmunis eſt de iure ciuili, vt per Greg. Lopez in. l. fin. tit. 5. part. 5. in verb. Delator, nar. ex Albe. in dict. l. 2. & Bar. in. l. ſi res. ff. quib. mod. pign. ſolu. De iure autem regio per. d. l. fin. non valet, & poteſt vendicari ab habente pignus.

5 Venditio † de iure ciuili facta de animali vitioſo, venditor ſi neſciret vitium, tenetur actione redhibitoria ciuili quanto minoris eſſet empturus, & actione redhibitoria prætoria quantũ minus res valet. Greg. Lop. in. l. 64. ti. 5. par. 5. in verbo. Que valia menos, cõmunẽ dicit ex gloſ. in. l. Iulianus. ff. de actio. empt. De iure regio per. d. l. 64. petit quanto minus res valet, de tecto vitio, approbata opiniõe Petri & Cin. in. l. 2. C. de ædil. actio. vbi dicunt, quod idem eſt dicere, quãto minus eſſet empturus, vel, quantum minus res valet.

6 Nota quòd de iure communi remedium. l. 2. C. de reſcin. vẽd. habet locum etiã re perẽpta, vt per Salic. in. d. l. 2. q. 14. & 19. & Panor. in. c. cũ cauſam. de emp. & vendi. De iure regio per. l. 56. ti. 5. par. 5. diſponitur cõtrarium, immo quòd non competat re perempta nec emptori nec venditori, approbata opinione Azon. in ſumma eo. tit.

7 Item remediũ. d. l. 2. de reſcinden. vend. poteſt intẽtari intra triginta annos, vt notat gloſſ. in. d. l. 2. & eſt communis opinio de iure ciuili, vt notat Couarruuias in libr. 2. reſolut. capit. 4. nu. 12. De iure regio debet intentari intra quadriennium. l. 4. titu. 7. lib. 5. ord. Quam intellige in priuatis, in eccleſia, fiſco, vel minori reſtitutio poteſt peti intra triginta annos per. l. vlti. tit. vlti. part. 6. de quo per Couar. in. d. c. 4. contra Rode. Xuarez allega. 21. reſtringens tempus petendi reſtitutionem intra octo annos. & vide in Ærario in verbo. Eccleſia. nume. 9. vbi eſt dictum. Aymon. de antiqui. parte. 4. de præſcriptio. nume. 71. vbi

dicit

dicit; quòd gloſſ. in cap. fina. de in integ. reſtit. in 6. quæ communiter dicit reſtitutioné eccleſiæ vltra quadriénium ex l. 1. de reſcin. vend. C. eſt intelligenda, quando eccleſia fuit enormiter leſa in tota ſubſtantia eccleſiæ, non tamen rei particularis, quæ euacuatur per dict. l. ſi vt, vlti parti. 6. quæ loquitur in læſione rei particularis, & ſic priuilegium eccleſiæ, ſi vltra dimidium pretium rei lædatur. Quod not.

8 Venditor † qui recepit arrham in venditione, de iure ciuili non ſolùm tenetur ad duplum. Sed etiam ad intereſſe. ſi vult diſcedere à venditione, vel ad rem tradendam. De iure regio per l. 7. tit. 5. ſolùm damnatur ad duplum, vel ad rem tradendam, non autem ad intereſſe, approbata opinione Fabri in §. 1. inſti. de emp. & vend.

9 Venditor † de iure ciuili ſi emptor tempore emptionis ſciuit rem alienam, non tenetur niſi ad pretiú, & non tenetur ad damna vel intereſſe. l. vlti. §. vlti. C. cómunia de leg. & hãc dicit cómunem Aret. in l. ſi aliquam. ff. de acqui. poſſe. De iure regio per l. 19. ti. 5. par. 5. nec ad pretiú tenetur. l. 21. titu. 8. ea. par.

10 Védens † gregem viginti ouium, ſi vna, vel plures euincantur, ſi remanent decem, quæ faciunt gregem, non tenetur de euictióe de iure ciuili l. 1. & 2. ff. de rei véd. & Alb. in l. 2. C. de euictio. qui allegat dict. leges ad hoc. De iure regni ſi vna ſola euincatur, tenetur. l. 35. titu. 5. part. 5.

11 Vendere † poteſt vnuſquiſq; de iure ciuili, ſine eo, quòd aliquis euincatur res ab emptore. l. dudú. C. de cótr. empt. c. conſtitutus. de in integr. reſti. De iure regni poteſt cóſanguineus retrahere emptionem. l. 13. titu. 10. libr. 3. fo. & l. 6. & 7. lib. 5. ord. & l. 71. Tauri cum ſequenti.

12 Item † retrahitur à ſocio rei venditio de iure regio, & ſic euacuatur etiã l. falſo. C. cómu. rerum alie. per l. 55. tit. 5. par. 5. & l. 66. & 74. Taur.

13 Vidua † luxurioſè viuens, perdit dotem de iure ciuili. Boer. deciſ. 338. De iure regio perdit ſolùm lucra durante matrimonio acquiſita. l. 4. ti. 4. lib. 5. ord. approbata opinione æquiori, de qua per Deci. in c. paſtoralis. de iudi.

14 Vxor † de iure ciuili poteſt eſſe in iudicio ſine licentia viri. l. 1. §. 1. & l. cum qui nocentem. §. ſi in inepta. ff. de iuiur. & notatur in l. velle nec ne. C. de reuo. dona. De iure regio non abſq; licentia viri. l. 55. Tauri.

15 Item mulier poteſt eſſe procuratrix pro parentibus morbo & ætate impeditis de iure ciuili ex l. fœminis. ff. de procu. quæ concordat cum l. 5. titu. 5. par. 3. Sed per dict. l. 55. etiam in hoc caſu vxorata non poteſt eſſe in iudicio ſine licentia viri, vt per Caſtill. in dict. l. 55. licèt Petr. Dueñas in regu. 311. ab ea diſcedat propter opus charitatis, & ſi bene perpẽdatur ex dict. l. 55. nulla differentia aſsignatur ad dict. l. fœminis. & l. 5. par. quia in dict. l. 55. ſolùm prohibetur ſtare in iudicio in negotijs illi tangentibus. ibi, que a ellas tocare, & ſic non prohibentur eſſe procuratrices in caſibus à iure permiſsis. Cogita.

16 Vxor † ſine licentia mariti poteſt contrahere de iure ciuili per l. velle. C. dereuo-

de reuoc.dona.De iure regio. per.l.56. Tauri non poteſt ſine licentia.

17 Item nota,quòd † quando de iure ciuili requiritur licẽtia alicuius ad hoc vt actus valeat,neceſſariò debet præcedere,& nõ ſufficit quòd ſequatur.cap. non eſt.de regulari.c.omnis vtriuſq; ſexus.de pœniten.& remiſ.& quæ dicũt doctores in.l.ſi quis bona.§.iuſſu. ff.de acquiren.poſſeſ.& in.l.1.C.qui admi.De iure regio in licentia præſtãda per maritum mulieri ad contrahendum,ſufficit quòd ſequatur,vel ipſe ratum habeat.l.58.Tauri.Quod tamen videtur cõtrarium,cùm potius ille ſit conſenſus,non tamen licentia. vt per doct.de Pala.Rub. in dict.l.Vel dic & melius,quòd prima iura procedunt, cùm requiritur licentia ad authorizandum perſonam,& ſic cum licentia eſt de ſubſtantia actus,quia tunc habet præcedere,vt notat Paul.de Caſt.in.d. l.Si quis mihi bona.ſed cùm requiritur ad euitandum damnum in præiudiciũ tertij,ſufficit quòd ſequatur.ita Paul.de Caſt.in.l.ſi cùm dotem.§.ſi cũ eo tẽpore.ff.ſolu.matri.& idem Paul. in.l.licèt.ff.de iudic.& ſic nimirum,ſi maritus poſsit ratificare,cùm de eius præiudicio agitur.

¶ Finis.

LAVS DEO

SALMANTICAE

Excudebat Ioannes à Canoua.
Anno Domini.
1569.

AERARIVM COMMVNE opinionum communium iuxta ordinem Alphabeti, cum concordantijs ac diſcordantijs legum regni Hiſpaniæ, per Ioannem Baptiſtam à Villalobos Hiſpanum ac Toletanum.

A.

1 ABſens cauſa reipublicæ reſtituitur ad appellandum. Franc. de Are. conſi. 160. num. 7. communem dicit. §. Cõcordat cum hac communi. l. 10. tit. 23. par. 3. & cum hac. l. & communi. l. fi. C. de reſt. in integ. quæ videt' limitari per. l. is qui reipublicæ cauſa. ff. ex qui. cau. ma. cũ abſens dimiſit procuratorẽ, qui illum indefenſum reliquit: quia tunc non reſtituitur. Quod planè eſt contra text. in. l. ſed & ſi per prætorem. §. hęc clauſula. ff. eo. quas leges conciliat gl. dicẽs. l. is qui, habere locum, quãdo procurator eſt ſoluendo, altera autem, cùm nõ ſit ſoluẽdo. Quam ſolutionem Io. Mauri. de reſti. in integ. cap. 352. repellit, & cõcludit, quòd ſi abſens dimiſit procuratorem idoneum, qui non appellauit, reſtituitur: ſi autem non erat idoneus, non reſtituitur. Quas ſolutiones noſtra communis opinio & Are. non tenẽt, aliàs dicũt indiſtinctè reſtitui. & l. 10. vltra hoc videtur innuere, q̃ ſi dimiſit procuratorem, non ſit neceſſaria reſtitutio; ſed quòd oportet appellare infra decem dies poſt aduentum, vt aliquid ob rem publicã tribuatur, cùm generaliter dominus, qui propter negligẽtiam procuratoris fuit grauatus in nõ appellando, ſi procurator non eſt ſoluẽdo, reſtituitur vt appellet. vt not gl. Bar. & Bal. in. l. 1. §. fi. ff. quãdo appellã. & Fulg. in. l. ſi procurator. ff. ſi quis ius dicen. nõ obtemp. & Sali. in auth. hodie. C. de appel. quos refert Iaſo. in. d. l. ſi procurator. num. 13. vbi ponit regulam & limitationes.

2 Nota, quòd abſentibus cauſa reipublicæ nõ ita fauetur, ſicut minoribus, nam minores reſtituuntur ad integrã cauſam, abſentes autẽ ſolùm ad appellandum: Tiraq. de vtroq; retra. de retra. linagi. §. 35. glo. 4. num. 46. communem dicit. §. Nota, quòd licèt in hoc magis fauetur minoribus, abſentes tamen militiæ vel reipublicæ cauſa reſtituũtur ipſo iure, minoribus autẽ ſubuenitur petitione reſtitutionis. Bar. & alij in. l. 1. C. de iu. & facti igno. & Iaſo conſil. 159. vol. 2. quæ faciunt ad intellectum. l. 10. titu. 23. par. 3. & l. 18. titu. 19. par. ea. & vide quę habes in verbo, Reſtitutio infra. & Io. Mauri. à. c. 332. vſq; ad dict. cap. 352.

3 Abſens quando poteſt condemnari ſecundùm formam ſtatuti in cauſa criminali, poteſt & procurator interuenire. Ang. in. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de pu-

publi. iudi. communē dicit. quem refert Auguſti. in addi. ad Ang. de male. in verbo. qui iudex videns quòd inquiſitus. in addi. incipienti. Tu autē in hac materia. Sed Alex. con. 116. vol. 2. magis communem dicit contrariā, quòd non admittatur procurator.

§. Nota quòd abſens de iure ciuili nō poteſt condemnari. l. in abſentem. ff. de pœn. Et. l. abſentē. C. de accuſa. pœna maiori relegatione, exceptis tribus caſibus. Primus, faciens quē ſpadonē. l. Cornelia. §. conſtitutū. ff. ad leg. Cor. de ſica. Secundus, repertus in venali perfidia apparitorum. l. nec diu. C. de pœn. Tertius, in crimine lęſę maieſtatis per conſtitutionem Hērici, quos refert Hippo. in. d. §. conſtitutus. nū. 7. & Cepo. con. 49. num. 8. In criminali. Ex quibus ſtante. l. 9. tit. 2. lib. 3. ordina. &. l. 2. tit. 17. lib. 8. & pragma. fin. Complutenſi, de iure regio cùm per dictas ll. de quocunq; crimine abſens poteſt condēnari, etiā ſi ſit pœna capitalis, videtur ꝙ in omni cauſa criminali poteſt procurator interuenire. Sed tene ſecūdam opinionē, quā Alex. dicit cōmuniorē, nā eā approbat. l. 7. tit. 9. part. 3. ibi, el miſmo por ſu perſona, relata in dict. prag. fi. Cōplu. vbi innuit in cauſa criminali procuratorē non poſſe interuenire pro abſente: tamē interuenit excuſator proponēs cauſas abſentiæ. vt habetur in. d. l. 7. ibi, o ēbiare a moſtrar cauſā derecha por q̄ no pudo venir. de qua per Ang. de maleſi. in verb. Videns quòd inquiſiti. ver. Quæro an talis bannitus. Et ſic ad excuſandā abſentiā vel contumaciā admittitur procurator de iure regio, & cōcordat cū. l. pe. in fi. ff. de pub. iud. & cū. l. 1. ff. an per ali. cau. ap. de quo per Bar. conſ. 100. & Corne. vol. 3. cōſi. fi. & vo. 4. cō. 122. & Deci. cō. 429. Et nota tex. in. l. ſeruum quoq;. §. publice. C. de procu. ꝙ quilibet nō tanquā procurator, ſed tanquā quilibet poteſt interuenire ad defendendū abſentē, vel eius innocentiā. & illum tex. ad hoc notat & intelligit ſic Caro. Molin. in addi. ad Alex. in cōſ. 116. vol. 2. in verb. Procurator. & gl. in l. 12. tit. 5. par. 3. dicit ſic practicari. Ex quibus elicitur vna differētia inter ius cōmune & regiū, ꝙ abſens in cauſis criminalibus etiā maioribus relegatione cōdēnatur. Secūda per. d. l. 7. & prag. cōtumax fictus æquè punitur, ſicut verus. ibi. faziēdo pregonar en aq̄l lugar do ſolia morar el emplazado, y ſi morada no le hallarē, deue ſer pregonado alli do el yerro hizo. ꝑ quo eſt notandū, ꝙ ſentētia nō valet cōtra abſentē nō verū contumacē, vt quia nō fuit inuētus perſonaliter. l. ea quæ. C. quomodo & qn̄ iudex. quia vera cōtumacia nō dicitur: & ſi facta eſt citatio ad domū, vel in valuis eccleſię, niſi ꝓbetur notitia citationis. vt per Ang. in. l. biduū. ff. qn̄ appel. ſit. & ꝑ domi. de Rota, deci. 378. in no. Quia licèt citat' ad domū pręſumatur ſcire citationē, per gl. in. l. ſi legibus. C. de epiſco. audi. nō tamē dicit' verus cōtumax. Inno. in. c. fi. de eo q̄ mitti. et Fel. in. c. cùm ſit Romana. de appel. q a fictiones nō habēt locū, qn̄ agitur de incurrēda pœna. Io. An. in. c. cognoſcētes. de cōſti. Tn̄ per d. l. 10. diſponitur contrariū, ꝙ abſens con-

cótumax fictus códenatur. Itẽ erit tertia differẽtia: quia cùm iuxta cõmuné opinioné licèt verus cótumax poſsit appellare, fictus tñ appellat ſecundũ gl. coĩter approbatã in cle.1.de appel. & Imol.ibi.de quo per Bart.in.l.fi.C. de in integ.reſti.& Bal.in.l. eo die.C. quãdo appel.nó eſt neceſ. & gl. in.l.1. C.quo.appel.nó recipi.& Bal. in.l. & poſt edictũ.§.fi.ff.de iudi.& in.l.properandũ.§.& ſi quidẽ. C.eo. & Inno.in c.1.vt lite non cõteſta.& gl.in.c.nó ſolùm.ꝺ appel.in.6.Ang.in.§.1.Inſti.de oblig.quæ ex deli.naſ.& Io.de Imol. in cóſi.126. De iure aũt regio fictus cótumax, de quibus in.di.ll.nó appellat, tũ.n.quia in.d.l.7. & prag.fin. contumax habet̃ pro cófeſſo. quæ verba ſecundũ Pe.de Ancha.in rep.c.1.de cóſti.& Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.& iu.& Imol.in.l.inſulã.ff.de verb. obli. poſt Bar.in.l.obſeruare, C.quo.appel. nó reci.importãt, ꝙ cótumax nó appellet. & idẽ tenet Frã.de Are.in.c.at ſi clerici.n.19.de iudi.licèt Bal.in.l.ita demũ, in verb. Reſtat nũc videre.n.6. C.de procura.teneat cótrariũ, & Nellus in tracta.bãni.in.4.par.primo tempo. in. q.1. & alij, quos refert Ludo. Carre.in rep.l obſeruare.n.37.C.quo. ap.nó reci. Sed tñ primã opinioné tene, & ita obſeruatur, Tũ etiã, qa in.d. prag.Cõpluten.datus eſt ordo, ꝙ ſi cõpareat abſens infra annũ, ꝙ audiatur, & iudex de innocẽtia abſentis debet inquirere, & tenet̃. vt per Frã.de Are. cóſi.146.etiã publicatis atteſtatióibus, & ad defenſam abſentis poteſt teſtes recipere.vt per Bar.in.l.4.§.hoc autẽ. ff.de dam.infe.& in.l.2.in fi.ff.de quæſti.& Bal.poſt Bat.in auth.at q̃ ſemel. C.de proba. & doct.in.c.fraternitatis, de teſti.& Iaſ.in.l.ſi quis.C.qui teſta.facere.poſsũt.n.7.& ſi inuenit eũ ſine culpa, abſoluet. vt elegãter dicit Bar. in cõ.100.quẽ refert & ſequitur Hip.in.l. 1.§.ſi quis.n.71.ff.de quęſti.vbi cõgerit plures alios idẽ tenẽtes.&. d.prag.idẽ diſponit à cõtrario ſenſu.ibi, ſi por el dicho proceſſo pareſciere q̃ ay prouãça baſtãte pa le cõdenar. Et ad intellectũ dictę prag. nota dictũ ſatis notabile, ꝙ fugiẽs ſi ſpóte reuertatur, omnẽ ſuſpicionẽ criminis purgat.l.1.C.de rece.reo.nec dicitur receſsiſſe habẽs animũ redeũdi.l.quid ſi fugitiuus.§.1.ff. de ædili.edi.ſicut & auis, quę ex nido euolat, breui reuerſura receſsiſſe non dicitur.Bal.in.l.1.C.de ſer.fugi.& habuiſſe animũ reuertẽdi pręſumitur, q intra annũ venit.p.d.l.1.C.de rec.reo. &.c.cum cótumacia.de hęre.in.6.Et obid licèt inducat fuga ſemiplenã probationẽ cõtra fugientẽ, tñ ſi ſponte reuertitur, in totũ diluitur.vt per Coraſi. in.l. admonendi.n.75.ff.de iureiurã. poſt Bar.in.l.raptor.C.de epiſ.& cle. Et plus dicit Iaſ.in.d.l.admonẽdi.ꝙ fugiẽs de carcere ſi denuò eſt incarceratus, etiã inuitus, ꝙ propter illã fugam nó eſt condẽnandus. Quę faciũt pro limita.l.34.tit.18.lib.8.ord.vbi diſponit̃, ꝙ carceratus fugiẽs à carcere habetur pro factore.& circa.d.l.vi.alias.8.limitationes per epiſ.Calagu.in ſuis reg.in verb.fuga. Itẽ nota, ꝙ in dict. prag.ita ſunt de ſubſtãtia bãna ac tẽpora, ꝙ ſi nó fuerint ad vnguẽ obſeruata, nó po

teſt abſens cōdēnari,& haberi pro cō feſſo.& ita in indiuiduo dicūt Bald.& Iaſ.in auth.quæ ſupplicatio.n.5.C.de preci.impe.offe.& Alex.in.l.2.ff.de iu di.ꝑ gl.in cle.1.de vi.&hone.cle.in ver bo,tertio.& in.c.1.de mili.vaſa.qui cō tu.in verb.tertiā vocationē.in,vſi.feu do.& vi.Alber.Bru.in tract. de for.& ſolenni.in artic. ex quibus cōſiſtat for ma.ver.37.fo.mihi.21.& in artic.quan do aliquid cēſetur tradi pro forma.cō clu.16.Ex quibus ſi cōtra abſentē de ſti lo alicuius curię obſeruētur alij termi ni in procedendo,vt eſt in Cōpoſtella beati Iacobi,nō vēdicant ſibi locū pœ nę harū legū:& ſi poſt ſententiā capia tur abſens,audietur ſuper omnibus cō tētis in proceſſu & ſentētia,tā in pœnis corporalibus,quàm pecuniarijs.Et ita pluries practicaui, cū ibi eſſem iudex maior, præcipuè cùm forma data ab ſtatuto dicat ſubſtātialis. vt per Deci. cō.429.Et de materia.d.ll.vi. Ang & ſuū Auguſti.in tracta.male.in verb.vi dēs ꝙ inquiſiti.per totū.& Hip.in pra cti.in.§ poſtquàm à nu.25. vſq; ad nu. 62.& in cō.64.n.43.& in cō.117.n.36. & in cōſi.134.n.11.& Caſſa. in conſue. Burg.Ru.1.§.7.in prin.n.10.& Carrer. in practi.crimi.in prin. n.59. & Iſerni. & Afflictū.in cōſti.Neapo.tit.1.li.2.in cipiē.Grandis.Et vi.Pe.Nuni.de Auē daño.cōſi.15.poſt tract. de obſequen. mā. reg. vbi ponit quatuordecim cor recti.ad ius commune per.dict. prag.

Et nota circa.l.1.tit.3.li.3.&.l.5.tit.16. li.3.ordi.quæ loquuntur de nō conte. ſtāti infra noueniū,& in citato nō cō parente ad audiendā ſententiā,ꝙ con tumacia in dictis.ll.debet eſſe vera, & nō ſufficit ficta.vt ꝑ Bal.in.l. qui ſe nō obtulit.§.condēnatum.ff.de re iudi.& Iaſo.n.32.Et circa.d.l.1.nota aliud, ꝙ li bellus ad hoc ꝙ reus teneatur reſpōde re intra noueniū ad effectū vt habeat pro cōfeſſo, eſt iudici præſtandus,par te,vel eius procuratore preſente,iuxta notata ꝑ Anto.in.c.2.de dilati.oppo.2. & nō ſufficit, ꝙ copia libelli per nun tiū mittatur, vt dicebat Monta. in re por.ſuper hac.l.ex Bar. in.l. nō ſolū.§. morte ei9.in.q.3.princi.ff.de nou.ope. nunci.quia dictū Bar. hoc nō probat, & determinatio.d.l.1.eſt cōformis iu ri cōmuni:nā Bal.in.l.receptitia.C.de conſti.pecu.ex.l.ſenatus.§. ꝙ ſi tribus. ff.de iure fiſci.dicit,ꝙ ſi ex forma ſtatu ti cōtumax habetur pro cōfeſſo,tunc ad conſtituendā contumaciā requiri tur trina citatio,& requiſitio iudicis fa cta in pręſentia partis habet vim perē ptorij.vt notat gl.in.c.conſuluit.de of fi.& poteſta iudi. deleg.& ad hoc no tat Abb.& adducit ſimilem in.l.2. C. qūo. & qñ iu.ſedente autē iudice pro tribunali,vt declarat Sali.in.d.l.2.& ꝑ eo eſt gl.in.l.cùm precū. C. de libera. cau.de quo per Feli.in. c.fi.de cōfe.& in.d.c.conſuluit.n.16.Et in tantū ope ratur hæc ficta confeſsio,ꝙ pars nō ad mittitur ad probandū cōtrariū. vt per Iaſo.in.l.error.C.de iu.& fa. ingno.n. 6.&.7.reprehendentē Alexā.tenentē contrariū.de quo per Frā.de Are.con. 47.& nota,ꝙ hæc cōfeſsio dicitur iu dicialis,& ſolennis,vt tenet Are.in.c. at ſi clerici.n.21.de iudi.ex Ci.& Bald. in.l.qm̄.C.de his qui nota. infa. Nota

etiam,

etiã, quia licèt per.d.l.1,nõ requiratur ſententia,hoc eſt verũ quo ad ipſum ſi ctũ confitenté·ſecus tñ quo ad ſuũ hæ redé,quia requiritur ſentẽtia ſecundũ Bal.in.l.2.C.de eden.n.72.& Alex. in addi.ad Bar.in.l.tranſigere.C.de tran ſa.Circa tñ.d.l.1.&.5.tit.16.vi.l.3.tit.22. partit.3.&.l.9.tit.23.par. ea. & qđ doctores tenẽt,maximè Io.de Imol.in.l. ex cõſenſu.ff.de appel.& in.l.diuus.el 1.ff.de in integ.reſt.& gl.in cle.1.de do lo & cõtu.& Bal.in.l.falſus. C. de fur. & Alex.in.l.cõtumacia.ff. de re iudic. vbi dicũt, ꝙ nõ dicitur cõtumax, niſi pars apparuerit ad accuſandã contumaciã. Et hoc etiã dicit Bal.in.l.prope randũ.§.& ſi quidẽ.num.4. de iudi.& Alex.in cõ.92.vo.2.n.2.ex.l.2.ff. ſiquis in ius voca.non ierit.vbi dicit hũc eſſe cõmunẽ intellectũ ad dictã. l. qđ etiã probat.l.13.tit.2.li.3.ordi.&.l.3.in.ll.de Madrid.ibi,e q̃ el actor no ſea obligado a acuſar la rebeldia mas de al fin đl termino. Et ſic dicit Dida.Perez.in.d. l.1.in verb.haſta nueue dias. col.871.re ceptũ eſſe in praxi in diſpoſitione.d.l. 1.ꝙ requiratur ꝙ actor accuſet contumaciã.vi. Mara. in ſpecu.aure. part.6. mẽbro.2.n.1.ex.l.poſt edictũ. §.1.ff. de iudi.& Bar.in.l.ex quacunq;. ff. ſi quis in ius voca.nõ ierit.& in.l.fi.§. ſed ſi ſti pulator.ff. de eo per quẽ fa. & Alexã. cõ.100.n.3.vo.5. & ſi actor obtinuit ꝙ reus cõpareat perſonaliter,et ipſe tene tur in ꝑſona cõparere in termino,aliàs reo nõ prę iudicat cõtumacia. Rota in antiquiſsimis. de dolo & cõ.dec.2. Et vi Sebaſtia. Vã.đ nulli.ꝓcel.de nullita te ex defectu citationis.n.111. vbi dicit, ꝙ ſi actor eſt đ lõginquo ſi nõ cõparet ad accuſandã cõtumaciã,ſi reus eſt citatus ad oẽs actus,licèt primus act⁹ ſit circũductus, ſi poſtea cõpareat, valet qđ agit. Sed prędicta ſunt vera in termino hominis: ſecus tñ in termino le gis,vel ſtatuti,quia tũc minimè eſt ne ceſſe vt accuſet cõtumacia, vt notat Bal.in.l.ſi tutor. C. de interdicto matri.quẽ ad hoc refert Iaſo in.l.ꝓperan dũ.n.12.de iudi.C.Contrariã,imò ꝙ ſit neceſſaria accuſatio cõtumacię, tenet Ancha. in cõſi. 97. vbi in materia facti ita cõſuluit:quẽ ad hoc allegat Alber.Brunus.in tertio vo.in verb. cõtu max.& eũ ſequitur Rebu. in cõſuetu. Gallica.de cõtumacia.arti.2. gl.1. n.13. ex notatis ꝑ Panor.in. c.fi.de iuramẽ. calũ.vbi cõcludit in.n.11. ꝙ ad hoc ꝙ quis incidat in pœnã cõtumacię, requiritur ſentẽtia, & ſic ſe habet cõis opinio,vt ibi ꝑ eũ,& iudex hãc ꝓnuntiationẽ non poteſt facere ſine eo, ꝙ pars petat, ex gl.in.l.ſãcimus.C.de iudi.ex qb⁹ reſultat, ꝙ pars debet accuſare cõ tumaciã in termino iuris vel ſtatuti cõ tra Bal. Opinio tñ Baldi in iudicijs eſt recepta. Iudex aũt niſi parte petẽte & poſt terminũ non debẽt impartire ſuũ officiũ iuxta notata ꝑ Phili. Frã.in.c.ſę pe contingit.de appel.in gl. in ver.ob tineat,vbi notat,ꝙ lapſo termino iuris pars appellata põt ꝓſequi appellationẽ,vt ſua ſentẽtia cõfirmet, qđ reo nõ eſt ꝑmiſsũ,etiã ſi appellat⁹ nõ ſit,ꝓſequt⁹

4 Abſentiæ cauſas volẽs proponere, non requiritur ꝙ habeat mãdatũ. Prę po.in.c.ſi qñ.2.q.6.n.21.communẽ dicit,& non tenetur ſatiſdare de iudicio

ſiſti, nec de præſentãdo reũ qñ ceſſauerit cauſa abſentiæ.gl.in.l.12.tit.5.par.2. cõmunẽ dicit ex Albe.in.l.ſeruũ quoque.§.publicè.ff.de procu.

5 Limita hãc communem, ſi velit defendere tanquam procurator, quia nõ admittitur ſine mandato. Iaſo in.l.is qui.n.7.C.q teſta.face.po.cõem dicit. §.De iure regio habes.l.10.ti.15.par.3. &.l.5.&.14.lib.1.tit.10.fo.ll.de quo per tex.in.c.1.de procu. ꝙ cõiũcta pſona, quę nõ excedit quartũ gradũ, & maritus pro vxore, ſocius ꝓ ſocio, hæres ꝓ cohęrede, & alij ꝑ.d.ll.admittũtur, nõ ſolũ ad agẽdũ, ſed ad defẽdẽdũ cũ cautione de rato. Extraneus autẽ cũ dicta cautiõe admittiť ad defendẽdũ. Et circa.d.l.10.nota, ꝙ ſi à principio egit ſine mãdato, & lis eſt cõteſtata non petita cautione, ampliùs ꝑ reũ cautio nõ poteſt peti.qđ videtur cõtra.l.licet. C. de proc. cum exceptio falſi ꝓcuratoris poſsit opponi etiã poſt litẽ conteſtatã, vt cõcludit Alex.ibi, cũ reddat iudiciũ retro nullũ. Sed tñ pro cõcordia dic, ꝙ d.l.10.loquiť cũ cõiũctus agit ꝓ cõiuncto.& cõcordat cũ.l.Põponi⁹.§.fi.ff.de procu.gloſ.in.c.1.de procu.de quo per Bologni.in addi.ad Ana.cõſ.140.poſt Cin.in.l.inuitus. C. de ꝓcu.l.aũt licet. loquitur in extraneo agẽte ſine mãdato. Et de materia falſi procuratoris vi. Io.de Anani. cõſi.96. cũ ſuo Bologni.

6 Nota, ꝙ licèt maritus poſsit agere ꝓ vxore ſine mãdato, tñ ſi ſemel mãdatũ recepit, ampliùs nõ agit ſine mãdato. Iaſ.in.l.maritus.n.8. C.de ꝓcura.cõem dicit.quam nota ad intellectum.d.l.10.

7 Abſolutus de crimine, ampliùs nõ poteſt accuſari.c.de his criminibus.de accuſa. Amplia iſtã determinationẽ, etiã ſi per diſpẽſationẽ eſſet abſolutus. Coua.in.li.2.reſo.c.10.cõem dicit, ex gl. in d.c.de his.& Deci.cõſi.137.col.2.

8 Amplia ſecũdò in abſolutione ex delatione iuramẽti facta à parte de crimine, de quo accuſatus eſt, etiã ſi nõ fuerit abſolutus: ſed delato iuramẽto ipſe declarauit, ampliùs nec à delatore, nec ab alio poteſt accuſari. Idẽ Coua.nu.3.cõmunẽ dicit, ex gl.in.l.trãſigere.C.de trãſact.& Alex.& Iaſo ibi.& in.l.eũ qui.§.in popularibus.ff.de iureiuran.

9 Fallit primò, ſi ſit abſolutus ab inſtãtia iudicij. Idẽ ibi.n.1.cõem dicit ex gl. in.c. Epiphaniũ.5.q.vlt.& doct. in.d.c. de his.ex.l.libellorũ.§.ꝙ ſi libelli. ff.de accuſa.c.pręſcripta.§.libellorũ.2.q.8.

10 Fallit.2.ſi accuſator pręuaricatus eſt. Idem ibi cõmunẽ dicit ex.l.3.ff.de pręua.& gloſſ.in.d.c.de his.& probatur præuaricatio vt per Bar.in.l.1.§.præuaricatorum.ff.ad Turpi.

11 Fallit.3.ſi accuſator ſuã vel ſuorũ iniuriã proſequatur: modò ignorauerit primã cauſam ventilari. Idẽ ibi communem dicit ex gl.in.d.c.de his.

12 Fallit. 4.in abſoluto in foro interiori.Idẽ ibi cõmunem dicit ex glo.in.d.c.de his. vbi notat differentiã inter publicã & ſolẽnẽ pœnitẽtiam, quẽ vide.

13 Fallit.5.in abſoluto per baptiſmũ, quia licèt omnis macula per illud tollatur quo ad Deũ, non tamen quo ad iudicẽ tẽporalem. Idem ibi cõmunẽ dicit ex Anani.in.d.c.de his.

14 Fallit.6.in condẽnato de iure canonico per viam inquiſitionis, cùm pœna ordinaria nõ ſit punitus. Idem ibi. num.3.cõmunẽ dicit ex Anto.Abba.

& Fe-

& Feli.in.d.c.de his.Qđ ſec'eſt de iure ciuili, cũ eadẽ pœna debeat puniri tã ꝑ viã inqſitiõis, quã ꝑ accuſationẽ.Idẽ cõmunẽ dicit ex.l.4. ff.de ſepul.violá.

15 Fallit. 7. ſi per trãſactionẽ fuerit abſolutus, quia licèt iterũ non poterit accuſari ab acuſatore cũ quo trãſact' eſt, nec ab alio remotiori, cùm legitimus ſit accuſator prior.ex nota.in.l.4.§.Cato.ff.de verb.obli.qđ &.l.22.ti.1.par.7. ꝓbat,tñ per iudicẽ(ne crimina remaneãt impunita)poterit de nouo accuſari.Idẽ ibi.n.3. cõmunẽ dicit ex gl. in l.cũ q.§.in popularibus.ff.de iu.iuran.

16 Reſtringe iſtã limitationẽ ſi actor pacẽ fecerit cũ reo in aĩę iudicio, poterit tamẽ ſuam iniuriam temporalem proſequi.Idem ibi communem dicit ex Aret.in.c.accuſaſti.de accuſa.

17 Fallit.8.in crimine,quod eſt mixti fori:quia abſolutus,vel condemnatus in vno,poteſt per aliũ cognoſci.Idẽ ibi nu.6.communẽ dicit ex Feli.& Areti. in.d.c. de his. & Frãco in.c. felicis.§. per hoc.de pœn.in.6.

18 Ab inteſtato potiùs quàm ex teſtamento dicitur quis mori, & ſic dicẽenti teſtamentum factũ, incumbit onus probandi.Coua.in reſo. li.2.c. 6. nu.5. communẽ dicit ex Bar.Alex.Iaſo.

19 Actio oritur ex pacto nudo de iure canonico.Baptiſta de.S.Blaſi.in ru. decre.c.25.diſtin.3. Alcia.in.c. cũ contingat.de iu. iurã.n.173. & Cor.con.2. vo.1.litera.b.& Iaſo.in.l.iuris gẽtium. §.ſi cũ nulla.n.4.ff.de pactis.Io.Cora. in miſce.li.1.c.1. dicit ridiculũ annotare differentiam inter pactum nudum ac veſtitum.

§.Cõcordat cũ hac cõi.l.3.tit.8.li.3. ordi.& l.1.tit.11.li.1.for.ll.vbi dicta lex diſponit,ꝙ abſenti acquiritur obligatio facta cuicunq; perſonę.quę eſt cõtra.l.7.ti.11.par.5.Sed tene dictũ.l.3.& vi.quę habes in diſcordantijs inter ius cõe & regiũ. Et circa intellectũ illius l.3.nota verbũ Bar.in.l.1.§.ſublata. ff. ad Trebel.quẽ refert Didacus de Segura in.l.filius.ff.de verb.oblig.n.75.ꝙ ſi ex forma ſtatuti alteri ꝑ alterũ adquiratur actio,intelligitur de directa,quę limitat cõem opinionem de notario acquirẽti alteri,ꝙ intelligitur de vtili.vt notat Alcia.in.d.c.cũ cõtingat. n.133. & infra in verbo,Notarius.n.35.quã intellige,ſi ſtatutũ diceret ꝙ trãsferat̃ de vno ad aliũ vt ꝑ Bal. in.d.§.ſublata, & de intellectu.d.l.3.vi.gl.in.l.4. ti.4.p. 5.quę loquit̃ de donatiõe absẽti facta.

20 Amplia iſtã communẽ & quo ad forũ conſcientię, ꝙ non adimplẽs pactũ nudũ,peccat mortaliter. Coua.in c.cùm ex officijs.nu.10.de teſta.cõem dicit ex gl.in.c.1.de pactis.

21 Limita primò in pollicitatiõe.Fortunius Gar. in.c.1.de pactis.in.6.n.12. & Alcia.in Rubrica de verbo.obli.ff. num.8.communem dicit.

§.Nota ꝙ de iure regio per ſolã pollicitationem oritur obligatio & actio per.l.3.tit.8. li.3.ord: & in hoc excedit ius canonicũ vt per Gome.de contracti.c.8.n.4. in.fi.Contrarium tñ tenet Dida.Per. in.d.l.3.col.1044.poſt Oroſci.in.l.iuris gentiũ.§.igitur nuda.ff.de pact. Sed ꝙ idẽ ſit de iure regio qđ de canonico, tãdem per plura col.1046. concludit.d.l.3.habere locũ in pollici

 tatione,

tione, quę vide. Aduerte, ꝙ in. d.l.3. pactũ nudũ & ſtipulatio ęquiparantẽ. Idẽ que ſit iudiciũ ęquiparatorũ. gl. in. c. ſi poſtquã. de ele. in. 6. Dicẽdum eſt, ꝙ ſicut obligatus ex ſtipulatione pœnitẽs nõ tenetẽ ad factũ, ſed ad intereſſe, iuxta cõmunẽ opinionẽ, ita obligatus ex pacto. vt per Deci. in. c. 1. de iudi. n. tamẽ ſi obligatio eſſet cũ iuramento, præciſè tenetur ad factũ. Fortu. Garſi. in. c. 1. nu. 16. cõmunem dicit. vbi cõcludit, ꝙ ſtãte. d.l.3. & c. 1. de pactis. in 6. nõ eſſet neceſſariũ iuramẽtũ ad hoc quòd obligatus teneatur præciſè ad factum. Et intellige. d.l.3. quoad obligationẽ principalem: ſecus quo ad acceſſoriã, vt in fideiuſſore, vt per Bal. in. c. ſi. de pactis. nu. 9. vbi dicit, ꝙ fideiuſsio facta per nudũ pactum abſq; ſtipulatione, ſit nullius momẽti. Sed attenta generalitate dictæ. l.3 glo. in. l. 6. tit. 11. par. 5 tenet cõtra Bal. & bene, ex notatis per Zare. in. c. 1. de accuſa. differẽ. 56. vbi tenet contra Bald. per plura. Et vide de materia iſtius communis Couarru. in. c. quanuis pactum. de pactis in. 6. in. 2. part. §. 4. per to. & infra in verbo. Iuramentum. num.

22 Reſtringe hanc cõem, niſi aliàs pollicitatio fiat pręſenti & tacenti, quia videtur conſentire. Alci. in. d. Rub. n. 3. communem dicit.

23 Nota, ꝙ ex pacto nudo geminato oritur actio de iure ciuili. Alci. ibi. nu. 14. & Coua. in. d. §. 4. in verbo quinto communẽ dicũt ex Iaſo. in. l. 2. de verbor. obliga. ff.

24 Nota, ꝙ in dubio appellatione pacti, de nullo debet intelligi. Couar. in d. §. 4. communẽ dicit, ex Bal. & Deci. in Rub. de pactis. C. & dicũtur pacta nuda, quæ omni auxilio legum ſunt deſtituta.

25 Actio alia eſt natiua, & alia datiua. Iaſo in. l. iuris gentium. nu. 4. ff. de pactis. communem dicit.

26 Actio iniuriarũ ciuilis eſt perpetua. Io. Balbus. de pręſ. par. 4. q. 1. n. 3. cõem dicit. gl. autẽ in. l. 22. ti. 9. par. 3. dicit ꝙ actio iniuriarũ qualiſcũq; ſit, ſiue ciuilis, ſiue pṗoria, nõ durat niſi per annũ. & magis cõmunem dicit ex Azo. in ſumma. C. eo. & Io. An. in addi. ad Specu. de iniu. §. 1. in verbo, actio.

§. De iure regio per. d. l. 22. eſt approbata hæc magis cõis, quòd non duret niſi per annũ. Nota tamen, ꝙ actio iniuriarũ, quę de iure ciuili durat in perpetuũ, ſolũ eſt in tribus caſibus, de quib⁹ per. l. Cornelia. ff. de iniuri. tamẽ, vt dictũ eſt, magis cõis opinio eſt, vt nõ duret niſi per annũ, vt dicit Oldẽdorpius de actioni. de actione iniuriarum. num. 1.

27 Actione iniuriarũ tenetur, qui dicit alicui, Tu mẽtiris. licèt dicat prouocatus, & verũ. Boe. in conſuetu. Bitu. cõſ. 1. ex Bar. in. l. apud Labeonẽ. §. ait prætor. ff. de iniu. cõmunem dicit.

28 Actione iniuriarũ nõ tenetur, qui alicui obijcit crimẽ, quod reipublicæ cõuenit vt pateſiat, ſi probet. Boe. ibi. communem dicit.

§. De iure regio, ſiue cõueniat reipublicę, ſiue nõ, ſi verũ dicat, & ꝓbet, nõ tenetur. l. 1. ti. 9. par. 7. vt alij putãt. Sed dictã. l. intellige iuxta hãc cõem, & ex ipſamet colligitẽ ibi: porq̃ los fazedores

res dl mal .ſe receleˊ de lo fazer.& ſic lo quitˊ in iniuria ꝓueniēte ex maleficio. Et de hac cōi vi. plenius ꝗ̃ alibi per.d. Boe.in cō.4.& vi.Coua.in.li.1.reſo.c. 11.n.6.cum ſequenti. vbi concludit, ꝙ ſiue conueniat reipublicæ, ſiue non, ſi extra iudicium conuiciat aliquem, teneri actione iniuriarum.

29 Amplia communē, ſi alicui obijci tur in iudicio ad excludēdam accuſationē, vel ſi excipitur. Alex in.l.3.ff.de liber. & poſthu. communem dicit.

30 Reſtringe iſtā ampliationē, ſi probet, aliàs tñ non, licèt mitius puniatur Boe.in.dict.con.1.poſt conſuetudi.Bituri.communē dicit ex Ancha.cō.135. vi.Dida. Perez in.l.1.tit.4.lib.3.ordin. col.940.cum præcedenti.

31 Actio ſeu accuſatio cùm tollitur per viginti annos, ita & inquiſitio tollitur Balbus de pręſ. quæſt.2.num. communem dicit.

32 Actio pœnalis cum mala fide vllo tempore præſcribitur. Balbus ibi. in.4.par.4.par.q.8.nu.2.cōem dicit.

33 Actio tricenaria pręſcriptione ipſo iure nō tollitur, ſed ope exceptionis, quadragenaria autē in totū elidit actionem. Beroius.q.82.communē dicit ex Salic.in.l.ſicut.oppo.6.C. de præſcri. xxx.anno.& Panor.in rub.de præſ.

34 Actio confeſſoria & negatoria nō ſolùm cōpetit pro ſeruitutibus, ſed & pro alijs iuribus incorporalibus, vt pro iuriſdictione, pręſentatione, guidagio, pedagio, & ſimilibus. Iaſ. in.l.ſi prius.ff.de no.ope.nū.n.4. in fi.cōem dicit, & ſic competit contra impediētes præſentare beneficiū, quod eſt de iure patronatus. Roc in verbo.ius.nu. 6.de iure patro.communem dicit.

35 Actio negatoria, vel confeſſoria ad hoc ꝙ cōpetat, requiritur cōtradictio, & ſufficit verbalis facta in iudicio, etiā ſi in libello de illa nō fiat mentio. Iaſo in.d.l.ſi vt prius.nu.16.cōem dicit.

36 Actio in libello non eſt exprimēda de neceſsitate, ſi tñ exprimatˊ minùs aptè libellus valet. Iaſ.in.l.edita actio. n.3.C.de edēdo.cōem dicit, & in.l.qua quiſq;.ff.eodē.n.45.magis cōem dicit.

§.De iure regio idē diſponitur per.l.11. tit.1.li.3.ordi. Et nota, ꝙ ꝑ illā legē proceditur in cauſa, ſola veritate inſpecta. & vi.quindecim effectus huius clauſulę per Matā.in Specu aute.par.4.diſti. 9.n.32.cū ſequentibus. & vi.alios per Caro.de Graſſario in regale Franciæ. Ius.11. ver. tertio eſt notandū. Et nota verbū notabile Bal.ꝑ illū tex.in.c.tuæ. vt lite nō cōteſta.& Iaſ.in.l.à diuo Pio. §.in vēditione.ff.de re.iudi.& gl.in.l.1. §.ſi qs argētum.ff.depoſiti. & Roma. in.l.nō ſolū.§.ſed ꝓbari. ff.dē nou.ope. enū. ꝙ executio facta ꝑ vero debito, vigore illius clauſulæ nō reuocatˊ propter ordinē nō ſeruatū. Qd̄ ſummè eſt notandū cōtra iudices faciles ad reuocandā executionē ꝓpter qd modicū ordinis nō ſeruati. Et vi.plura accumulata ad intellectū.d.l.11.ꝑ Pet.Nu.in reſpō.1.poſt tracta.dē exequē.māda.reg.

37 Actio præſcriptis verbis triplex eſt. Prima, quę oritˊ ex cōtractibꝰ innominatis hinc inde reſpectiuis, de qua loqtur l.naturalis.ff.de pręſcri.verb.Secūda, vbi dubitatˊ de nomine cōtractus, qui contractus ſit. l.1.&.2.l.ſi tibi.ff.de

preſ. ver. Tertia eſt, quæ oritur ex pacto nudo veſtito ex cohęrētia contractus innominati, quāuis ex illo nō reſultet cōtractus innominatus. l. in bonæ fidei. C. eo. in verbo, pacto. Iaſ. in. l. iuris gentium. §. quinimo. nu. 11. ff. de pac. communem dicit.

38 Actiones perſonales etiā diſsimiles poſſunt in eodem libello accumulari. Gome. in. c. diſpēdia. num. 33. de reſ. in 6. communem dicit.

39 Actor ſuſpēdens petitoriū, & interdictū recuperandę intētās, etiam ſi in poſſeſſorio obtineat, debet ꝓbare petitoriū, aliàs ſuccūbet. Io. Cota. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ver. explicitis. nu. 22. ff. de acqui. poſſe. cōmunem dicit.

40 Nota, ꝙ agēti poſſeſſorio recuperādæ obſtat abſolutoria lata cōtra eum in petitorio. Idē ibi. n. 4. cōem dicit.

41 Actor intētans accuſationē criminalē, & petēs reū cōdemnari, poteſt incidēter petere dānum reſtitui, & indēnem cōſeruari. Frā. de Are. in. c. qualiter & qn̄. §. ad corrigēdos. n. 139 de accuſa. communem dicit ex Bar. in. l. interdictum. ff. de publi. iudi.

42 Actor ex cōtractu cōditionali agēs, debet probare cōditionē purificatam ad intentionē ſuam fundādam. Bellonus. conſ. 59. n. 3. communem dicit.

43 Actor agēs ante tēpus, duplicar tēpus in odiū ſuum. Anto. de Tremo. in addi. ad Bonacur. in pract. exceptionum. nu. 25. in verbo, conditionem. in Rubri. qui. mo. ſuo nomi. cōem dicit.

44 Actor ſi in libello expreſsit diē cōtractus, & teſtes deponētes de cōtractu dicunt non recordari de die, probant. Franc. de Aret. in. c. qualiter & quādo. de accuſa. §. debet. communē dicit. nu. 130. & Bar. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. quā intelligit ſi in libello eſt inſerta clauſula nō aſtringēs ſe ad probationem ſuperfluam. &c.

45 Actore non probante tam in ciuilibus q̄ in criminalibus reus debet abſolui. Iaſo in. l. nō eſt nouū. nu. 5. C.

46 Acta facta in ciuili iudicio faciūt fidem in criminali. Fel. in. c. at ſi clerici. de iudi. communē dicit. Contrarium, immo quòd acta facta in ciuili ꝙ non probant in criminali, dicit communē Io. à Ripa. in. l. is apud. nu. 4. C. de edē. Sed pro concordia dic, quòd licèt plenè non probāt, faciūt tamen fidem ad inquirendum, per. l. quod euitandi. C. de condi. ob cauſam.

47 Acta facta inter alios nō probant, faciūt tamen qualē qualē probationē. Io. de Ripa in. d. l. is apud. nu. 16. communē dicit, non tamen ſemiplenā, vt aliàs ſenſit Bar. in. l. admonēdi. nu. 45. ff. de iureiurā. vt per Coua. in. q. practi. c. 13. in verbo, cæterū. ex Are. in. c. cauſamq;. de teſti. & Caro. Moli. in cō ſue. Pari. ti. 1. §. 5. n. 38. Et quāta fides eis eſt adhibēda, relinquitur arbitrio iudicis. vt per Panor. in. c. penul. de re iudicata. col. 2.

48 Amplia ad ſentētiā, quia nō inducit ſemiplenā probationē inter alios. Coua. in. d. q. 13. nu. 4. cōmunē dicit ex Bar. in. d. l. admonendi. n. 45. & Aret. in. c. cauſam. de teſti.

49 Amplia ſecūdò in ſentētia lata cōtra poſſeſſorem maioriæ, vel cōtra primogenitū, quia non nocent alijs vo-

catis.Coua.in.d.c.13.nu.6.cõmunem dicit ex Decio in con.445.num.29.& Feli.in.c. vlti. num.5.de maio.& obe. Contrarium,immo quòd noceat alijs etiam non citatis, dicit communem Felin.in capit. penult.de re iudi.num. 16.& Alexand.in.l.ſępe.num.99.ff.de re iudic. & Ferdinan. de Loazes. in.l. filiusfamilias.§. diui. num. 308. ff. de leg.1.& hanc dicit Couar. in dict.c.13. nu. 6. magis communem. cùm lis ſit ventilata cum legitimo contradictore,cui aſtipulatur l.20.tit.22.partit.3.

50 Reſtringe hanc communem,ſi ſequentes, vel hi, qui poſt poſſeſſorem, cum quo lis ventilata fuit,ſunt ſucceſſuri, ſcientiam habuerunt litis. Iaſo in l.decem.n.42.ff.de verb.obli.communem dicit ex Fabro in.§.licet.Inſtit.de adopti.& Cur.Iuni.conſi.23. quam reſtrictionem dictus Couar. non approbat ex Io.de Imol.in.d.§.diui.& Alex. in.d.l.ſępe.n.99. Sed tene communẽ.

51 Fallit primò in ſentẽtia, in qua pronuntiatũ eſt quis liber & ingenuus,lite tamen ventilata cũ legitimo cõtradictore, vt puta domino vero pręſente,& nõ cõtumace,quia nocebit oĩbus alijs.Coua.in.d.c.13.n.5.ver.tertiò colligitur.communem dicit ex Anto.& Feli.in.c.penul.de iureiurand.

• §.Concordat cũ.d.l.20.tit.22.par.3.

52 Fallit ſecundò in ſententia lata cõtra ſeruum, vel libertum, ſciente domino litem agitari,quia ei pręiudicat. Coua.ibi.num.8. ver. ſuper eſt. communem dicit ex Bart. Bald.& Alexã. in.dict.l.ſæpe. num. 9. ff.de re iudi.& Anto.in.c.penul.eod.titu.

• §.Concordat cum.l.20.tit.22.par.3.

53 Fallit tertiò in vaſallo litigante ſciẽte domino,quia nocet domino, licèt non in proprietate,in poſſeſsione.Couarru.in dict.c.13. num. 9. communẽ dicit ex Panor.& Feli in. c.cùm ſuper. de re iudi.& Alexand.in dict. l.ſæpe. num.91.&.202.& Panormita.in.c.audiis. de præſ. Quam intellige, ſi non appellaret dominus, ex glo.in dict.c. cùm ſuper.de re iudi. & communem dicit Panor.& Feli.ibi.

54 Amplia iſtam limitationẽ ad ſententiam latam contra inſtitutum electum,vel pręſentatũ, ſcientibus inſtitutore,electore,vel præſentante,quia præiudicat eis in poſſeſsione. Coua.in c.14.in.quæſt.pra.num.1.communem dicit ex Cardina.in cap. cùm olim.de cau. poſſe. & propri. & Panor.Imol. & Felin. in capitu. penult. de re iudi. & Alexan.in.l.ſæpe.num.54. ff.eo.& gl.in.c.cupientes.§.cæterum. in verb. nullum præiudicium.de electi.in.6. licèt non placeat Couarru.

55 Amplia iſtam ampliationem ad ſententiam latam contra patronos, vel electores, quia nocet electis,& præſentatis.Idem Couar. communem dicit ibi.num.2.ver.nunc verò.

56 Fallit quartò in ſententia lata contra hæredem, ſi lata fuit ob iniuriam hæredis,qui non appellauit, præiudicat legatarijs, ſi tamen cõtra eum fuit lata,vel quia fuit contumax,vel colludẽs,ipſo iure nõ pręiudicat legatarijs, nec opus eſt apponere.Couar. in.c.15. nume.2. in quæſtio. practi. communem dicit.

57 Fal-

57 Fallit quintò in ſentētia lata cōtra creditorē agentē hypothecaria cōtra poſsidentem, quia poſſeſſor probauit dominiū ad ſe pertinere, ſciente debitore ius verſari ſuper dominio & hypotheca. Secus tamen, ſi ſit lata contra eum.ex eo, ꝙ non probauit rē eſſe inter bona debitoris, vel non probauit dominium, vel ex alia cauſa, quæ non probat dominium rei petitæ eſſe poſſeſſoris.Couarr.in.c.13.nu.7.in.q. practi.cōmunē dicit ex Bar.in.d.l.ſæpe.& Caro.Moli.in cōſt.Pari.§.31.ti.1. nu.2.& Panor.in.c.quāuis.de re iudi.

58 Acta facta in vna inſtātia intereaſdē perſonas probant in alia. Cur.Iun. in.l.2.nu.93.C.de eden.cōmunē dicit.

59 Fallit, ſi teſtes non eſſent publicati, quia non faciunt fidem.Cur.Iu.in.d. l.2.& Feli.in.c.cū cauſam.de teſti.cōmunē dicunt.Et nota circa iſtā cōmunē diſtinctionē Ant de Butri.in.c. Albericus.de teſti.quē refert Marā.in ſpecu.aure.in.5.par.nu.56.dū quæritur, an teſtes poſsint publicari in ſecūda inſtantia.Quòd aut teſtes ſunt viui,& iterū ſunt producendi: ſi tamen ſunt mortui,poſſunt publicari,& validum eſt eius teſtimoniū. Quod nota. vt in verbo,probatio,nu.448.

60 Nota, ꝙ licèt pro actis pręſumatur, tamē poteſt probari contrariū ꝙ in eis ſit cōtentū.Coua.in Reſo.c.1.li.1.n.9. cōem dicit ex gl.in.l.1.C.de iure haſt. fiſca.li.10.&in.c.qm̄ contra.de proba.

61 Acta cauſæ ciuilis vel criminalis debēt edi parti petenti. Maran. de ordi. iudi.par.6.nu.45.de actore, & actione.cōmunem dicit.

62 Amplia,etiam ſi non ſint productę per eum, ſi prætendit intereſſe.Idē ibi. nu 45.communem dicit.

63 Amplia ſecundò nō ſolùm ſemel, ſed etiam millies, ſiue perierint, ſiue non. Idem ibi.num.45.&.58.communem dicit.

64 Acta debent edi cum die,conſule, loco & tempore. Idem ibi.nu.45. & 56.communem dicit.

65 Acta ſunt edenda ſumptibus petentis.Idem ibi.num.45.&.54.communem dicit.

66 Intellige præcedentes communes nō de originarijs, quia nec iudici, nec patti ſunt edēda. Idem ibi cōmunem dicit num.45.&.56.

• §.De iure regio acta originalia non ſunt tradēda parti: aduocato verò partis cū apocha de recepto folijs ac inſtrumētis enumeratis ſunt tradenda. pragma.206.quæ vulgo dicitur Aranzel de los eſcriuanos.

67 Acta per tyronem vel inhabilem in iudicio valent.Pau.Pari.conſ.1.nu. 65.vol.1.communem dicit.

68 Actus ſi nō valet vt agitur, valet vt melius de iure valere poteſt.Cur.Iun. cōſ.81.nu.3.cōmunem dicit ex Bar.in l.1.§.ſi quis ita.ff.de verbor.obliga.& Alci.ibi.num.17.

69 Amplia iſtā primò ad conceſsionē, vel indulgentiā vltra conciliū.in.c.cū eo.de pœni.& remiſsio.quia valet in eo,qđ cōcedēs poterat cōcedere.Bologni.de indulgēijs.n.52.cōmunē dicit.

70 Amplia ſecūdò in vltimis volūtatibus in diſpoſitione particulari, quia valet actus vt valere poteſt, etiam

ſi non

ſi nõ ſit clauſula omni meliori modo. Cur.Iu.cõſ.115.nu.7. cõmunem dicit.

71 Amplia tertiò, quando nõ eſt differẽtia in modo cõſtuẽdi: ſed quomodo actus valeat vt melius valere poteſt. Idem.ibi.num.9.

72 Amplia quartò, quando cõſtat de diſponente, ꝙ valeat eo modo, quod valere poteſt. Cur.Iu.conſi.32.num.7. communem dicit.

73 Amplia quintò, quãdo vtrũq; fieri poteſt, ꝗa geſtũ includit ſub eo quod fit. Couar.in epito.quarti.c.3. in fi.nu. 3.communẽ dicit ex Alber.Ange. & Flori.in.d.§.ſi quis ita.

74 Fallit, quando agitur de obligatione cõtrahenda, quæ ex duorum volũtare dependet. Idem Couar.ibi.& in reſo.li.2.c.16. nu.3. communẽ dicit ex Bar.in.d.§.ſi quis ita.

75 Reſtringe iſtã fallentiã, ſi cõſtat de animo partiũ, quòd valeat vt agitur. Cur.Iuni.in.l.1.nu.24.ff.ſi cer.peta.cõmunem dicit.

76 Actus non reuocatur per mortem agẽtis, ſed ceſſat eius volũtas. Deci. in.l.3.nu.fi.ff.de reg.iu.& Couar.in reſo.tit.3.c.15.nu.3.communem dicunr.

77 Actus de iure valid', qui habet cauſam conditionalẽ ab ipſo iure, vel partis conuentione, vt poſsit reuocari ab agente, nõ reuocatur eius morte: quãdo verò habet cauſam cõditionalem vt valeat & perſeueret ad volũtatem agẽtis, morte finitur volũtas & actus. Couar.in.d.c.15.num.3.&.4.communem dicit, & ſic eſt intelligenda præcedens communis.

78 Actus coſummatus nõ vitiatur & ſi veniat ad caſum, à quo incipere non potuit. Cur.Iuni.de feu.par.3.nu.33.in fi.communem dicit.

79 Actus præcedẽs nõ cõualidatur per probationẽ ſuperuenientẽ, quãdo actus à principio de ſe eſt nullus, Remigius de Immu. eccleſ.quæſt.fi.ad fi.cõmunem dicit.

80 Actus legitimus nõ recipit cõditionẽ, neq; diẽ, intelligitur de actibus expreſsis, ſecus tamẽ in alijs. Coua.in epito.quarti.c.3.nu.4. par.2. cõmunẽ dicit. Qui autẽ ſint caſus expreſsi, vi. gl. & ibi Deci.in reg. Act'.de reg.iu.in.6

81 Actus præſumitur ex vi mandati, etiam ſi poſt longum tẽpus adimpleatur. Alci.de præſum.reg.2.preſumpti. 23.nu.12.communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad intellectum.l.17.ti.10.par.7.de committẽte vim ex mãdato alterius.

82 Accuſator quãdo non proſequitur ſuã vel ſuorum iniuriã, ſi plures velint vnum accuſare parte petẽte, iudex debet eligere vnũ, qui proſequatur accuſationẽ: ſi tamẽ pars non opponit, valet iudiciũ. Frã.de Are.in. c.olim.nu. 10.de accuſa.communem dicit.

83 Fallit, ſi plures conſtituũt procuratorem ad accuſandũ vnum: tunc procurator nomine oĩm proſequitur cauſam. Idem Frã.de Are.ibi.nu.12.cõmunem dicit. & reſpõdet ad dictũ Bar.in l.pe.§.ad crimẽ.ff.de pub.iud. dicẽtis, ꝙ vbi accuſator nõ proſequit' ſuã vel ſuorũ iniuriã, nõ poteſt cõſtituere pcuratorẽ. Quod intelligit, q̃n accuſator nõ deberet ſe inſcribi ad pœnã talionis: ſecus tñ cũ obligat' ſit, ꝗa iã cauſã ſuam

ſuam proſequitur. Quod nota.

84 Accuſatus nõ poteſt aliũ accuſare, etiam ſi nomen eius nõ ſit receptũ inter reos.gl.in.l.4.in verbo. Accuſar à otro.ti.1.par.7.communem dicit.

85 Accuſare licet pœnitẽtẽ de delicto. Fran.de Are.in.c.accuſaſti.nu.5.de accuſa.communem dicit.

86 Accuſatio, vel inquiſitio debet cõtinere locũ,& tempus delicti.Frãc.de Are.in.c.qualiter & quando.§.debet. nu.115.de accuſa.communem dicit.

87 Acceptilatio dicitur de iure gẽtiũ. & alia in Rub.de verb.obli.nu.59.cõmunem dicit ex Imol.ibi.

88 Adminiſtratores tenentur ad dãnũ cõtingẽs,ſi aggreſsi ſunt negotia inſolita, etiã ſi ex caſu fortuito contingat. Cur.Iun.cõſ.19.nũ.2.communẽ dicit.

§.Concor.cũ.l.33.ti.12.par.5.

89 Amplia q; intantũ hæc communis eſt vera, q; non cõpenſantur lucra cũ damnis,ſi aggreſsi ſunt inſolita. Idem ibi communem dicit.

§.Per iſtã cõmunem & pręcedentem ampliantur.ll.27.&.29.ti.12.par.5.

90 Adminiſtratores reipublicæ non poſſunt remittere debitũ liquidum paciſcẽdo,bene tamẽ negligẽdo.Iaſo in l.preſens.nu.15. C. de trãſacti.communem dicit.

91 Adminiſtrator generalis, ſeu procurator reipublicæ cenſetur habere mãdatum generale cum libera.Cur.Iun. in.d.l.præſens. cõmunẽ dicit ex illa.l. communiter ſic intellecta.

92 Adminiſtratori reipublicæ cõuenit, ne ædificia ſuæ adminiſtratiõis pereãt ruina.Cur.Iu.cõſ.19.n.8.cõmunẽ dicit

§. Cõcordat cũ hac cõi.l.23.de correctoribus.Et intantũ eſt vera hęc cõis, q; ſi alij ſint officiales ſubalterni ad illud opus peragẽdum, q; ſi principalis ex hac cauſa puniatur, nõ poteſt agere cõtra alios ſubalternos.Idẽ Iuni.nu. 8.cõmunẽ dicit.Et nota,q; opus publicũ firmatur per quindecim annos,& ſi pòſt perierit, nõ dicitur perire ex defectu magiſtri operis.l.21.ti.32.par.3.& l.oẽs.C.de ope.pub.Quas.ll.gl.in.l.16. ti.8.par.5.intelligit etiã in ędificijs priuatis,quia ſi pereunt intra quindecim annos, præſumitur ex culpa magiſtri operis perijſſe, ſi caſu non pereunt. Quod nota.

93 Adulterij pœna de iure nouo eſt,q; mulier detrudatr in monaſteriũ. Ant. Nice.in cõcor.gl.cõcor.8. cõmunem dicit ex Imo.in.l. cùm mulier. ff. ſolu. matri.

94 Itẽ adultera perdit bona ex ſententia iudicis. Coua.in epi.4.c.7.§.6.nu.1. cõmunẽ dicit ex Panor. in. c. plerũq;. de dona.inter vi.& vxo.

95 Nota,quòd pœna adulterij nõ ſolũ habet locũ in matrimonio vero, ſed etiam in putatiuo.Io.lupus.in repe. c. per veſtras. de dona. inter vi.& vxo.§. 36.nu.3.col.142. communem dicit ex gloſſ.in.c.plerũq;.eo.titu.

§.Nota has cõmunes ad intellectũ.l. 15.ti.17.par.7. &.l.1.tit.7.li.4. fo.ll.&.l. 82.in ordi. Tau.& de iure regio adulter & adulterá eſt tradenda marito cum oĩbus bonis, & poteſt occidere eos, ſi vult, non tamen vnus ſine alio, per dict.l.2.titu.15.lib.8.ordi.& non poteſt accuſare vnũ ſine alio, vt habetur in l.80.

l.80.in ordi. Tau. Vnum tamen nota, quòd licèt per. l. 93. ſtili. ſi vnus ſit abſens alius debet à marito cuſtodiri vſque ad aduentum alterius, per dict. l. 2. eſt hoc ſublatum, vt notat Gome. in l. 78. num. 5. ſecũdùm ſuum ordinem in deciſioni. Tau. & ſic practicaui in Compoſtella beati Iacobi.

96 Nota, quòd licèt quis pluries cognoſcat mulierem coniugatam diuerſis temporibus, vnicum tantùm adulteriũ quoad pœnas dicitur perpetraſſe, & ſic vnica pœna eſt plectẽdus, etiã ſi pœna ſit pecuniaria. Coua. lib. 2. reſo. c. 10. nu. 8. ad fi. cõmunẽ dicit. ex gl. in. l. vulgatis. in verb. fur erit. ff. de fur. & Bal. in. l. quicunq; C. de ſer. fug. Ancha. cõſ. 4. & Car. in cle. 1. q. 10. de conſan. & affi. & Bar. conſi. 112.

97 Aduenę poſſunt prorogare iuriſdictionem illius, qui illam exercet inter ſuos. Iaſo in. l. teſtamẽto. nu. 1. C. de teſta. cõmunem dicit. tamẽ ſi in certo caſu aliquibus competat iuriſdictio, nõ poſſunt illa prorogari ad alios caſus, vt in conſulibus mercatorũ, qui poſſunt cognoſcere de cauſis mercantię, ad alios non prorogatur. Iaſo ibi. communem dicit.

98 Adoptatus cũ poteſtate ſuccedẽdi in feudo, nõ diſtinguitur de feudo nouo, vel antiquo. Cur. Iuni. cõſi. 138. nu. 7. communem dicit.

99 Aduocatus non tenetur iurare cauſam bonã patrocinari, quia aboleuit ab vſu iuramentũ. Iaſo in. l. rẽ non nouã. nu. 2. C. de iudi. cõmunem dicit.

§. De iure regio diſponitur contrariũ per. l. 1. & 2. in ordi. aduocato. & per. l. 18. diſponitur, quòd aduocatus teneatur in ſcriptis aſſumere relatiõnẽ cauſæ, vt poſſit reddere rationem de iuſtitia partis. & vt Bal. in. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. & gl. in. l. nullus ex cõſilio. de reg. iu. in. 6. & Card. in cle. diſpendioſam. 17. q. de iudi. & in cle. 1. de pœnis. & text. in. c. qui cõſuluit. 11. q. 3. & in. c. qui actionũ. 24. q. 3. & Sali. in. l. 1. C. de rap. virg. col. 4. de aduocato, q. præbuit malũ cõſiliũ, vel perperã patrocinatus eſt, & de mala cõſciẽtia aduocatorũ, vide Bald. in. l. an citatio. C. mãdati. & Iaſ. in. §. ſed iſte. Inſt. de acti. & Feli. in. c. tua nos. de homi. & Domi. in. c. 1. de fo. cõm. lib. 6. & aduocatus de recenti veniẽs de ſcholis, caueat dare conſiliũ, ne audiat reſpõſum Bal. in l. 1. C. de acqui. poſſe. & Anani. in. c. 1. de delictis puẽ. vbi dicũt, ꝙ ſicut medicus nouellus eſt medicina morientiũ, ita aduocatus nouus eſt augmẽtum litiũ, & eorũ perditio. Et aduocatus verboſus poteſt priuari officio aduocationis. vt notat Iaſo in. l. Gallus. §. quidã rectè. de libe. & poſthu. ff. & videtur. l. 7. titu. 6. par. 3.

100 Aduocatus in vna cauſã pro vno, etiã ſi mutetur iudiciũ, non patrocinabitur pro alio. Pet. Nuni. in. c. 2. de exequẽ. mãda. regũ. fo. 26. col. 3. cõmunẽ dicit ex. l. fi. ff. de poſtulan.

§. Nota iſtam communem ad intellectum. l. fi. ti. 6. par. 3.

101 Aduocatus qui ſe obligauit defendere cauſam, non tenetur defendere in cauſa appellationis à diffinitiua, ſed tamen ab interlocutoria. ſic Iaſ. in. l. ita demum. num. 8. de procu. C. com-

C.communem dicit.

102 Fallit, ſi interlocutoria eſſet tractā da in loco remoto. Iaſo. in. l. inuitus, nu.4.C.eo.communem dicit.

§. De iure regio ſi cauſa appellationis ſit tractanda in loco aduocati, tenetur defendere, etiam in cauſa appellationis à diffinitiua. l.11. in ordi. aduocatorum.

103 Aduocatus ſalariatus de publico, trāſmittit totum ſalarium hæredibus, etiam ſi ipſe moriatur ante finitum tēpus, pro quo erat ſalariatus. Cur. Iuni. in.l. diem functo. num.53. ff. de offi. aſſeſ. cōmunem dicit. Et de iſto ſalario vi. infra in verbo, Salarium.

104 Aduocati ſalarium debet ſolui poſt litem ſolutā. Iaſo. in. d. l. diem functo. num.11. communem dicit

§. De iure regio per. l.11. de aduoca. quarta pars debet ſolui in principio, & quarta facta publicatione, & alia quarta lata ſententia, & alia in fine cauſæ.

105 Affectionis ratio non habetur in furto. Anto. Nice. in cōcor. gl. cōcor. 85. communem dicit.

106 Affinitas contrahitur ex copula ſola etiam illicita. Couar. in epito.4. c.6. §.7. nu.3. communem dicit.

107 Agens contra aliquem ad decem, & fuit in quinq; cōdemnatus, & ſi de alijs quinq; nihil dictum ſit, nō nocet quin poſsit illa petere. Goza. cōſ.1. nu. 5. communem dicit ex gloſſ. in. l.1. C. ſi aduer. rem iudi. in ver. Minus.

108 Alienationis prohibitio poteſt fieri per iudicem. Pet. Raue. in alpha. aureo. in verbo, Alienatio, communem dicit.

109 Alienari non poteſt res eccleſię niſi ex cauſa neceſſaria, vel cauſa pietatis, vel damni euitandi. Cur. Iuni. conſ.130. num.3. communem dicit.

110 Intellige iſtam communem, ſi fiat alienatio cum ſolēnitatibus. c. ſine exceptione.12.q.2. aliàs nō valet dimiſsis ſolennitatibus. Cur. Iuni. de feu. par.2. q.3. num.13. commūnem dicit. ex gl. in. l. ſi fundus ſterilis. ff. de rebus eo. & docto. in. l. cum hi. §. eam tranſactionem. ff. de tranſacti.

111 Nota, quòd conſuetudo non poteſt diminuere ſolennitates requiſitas in alienatione rerum eccleſiarum. Cur. Iuni. ibi. q.4. num.6. communem dicit. ex Panor. & docto. in. c. cū cauſa. de re iudi. & in. c. nulli. de reb. eccleſię non alienan.

112 Fallit prima cōmunis in ſolitis in feudari, quia poteſt prælatus etiam cō ſanguineis non ſeruatis ſolēnitatibus de nouo infeudare. Cur. Iuni. in. d. par. 2. q.7. num.1. in principio cōmunē dicit ex Bal. in. c.1. in princi. qui feuda dare poſ. Quod intellige in conſanguineis bonę conditionis & famę, & nō onerosis eccleſiæ, vt dicit Archi. in. c. epiſcopus.10.q.2. Et hāc dicit communem Zazius. de feu. in.4. par. num.51.

113 Reſtringe hāc ampliationem, quādo eccleſia eſt pauperior, quia tunc & ſi reuertatur ad eccleſiam, non poteſt de nouo infeudari, vel in emphyteoſim dari, ſi tempore primæ conceſsionis erat locupletior. Cur. Iuni. in. d.2. par. q.1. in fi. communem dicit. ex Ia. de Bel. in. c.1. in prin. qui feu. da. poſſunt. & docto. in auth. vt determina.

ſit num. cleri.colla.pri. Vbi etiam ponit aliam notabilem limitationem, quãdo res, quæ deuenit ad eccleſiam, iam primam formã perdiderat, quia de inculta culta facta ſit, ex Panor. in c. vt ſuper. de reb. eccleſiæ nõ ali. Hãc tamen limitationẽ gl. in l. 3. ti. 26. part. 4. dicit ſibi non placere, præcipuè ſi ſit tradenda de nouo hæredibus emphyteotę, vel feudatarij. De quo in verbo. Emphyteoſis. nu. 100.

114 Reſtringe ſecũdò, ſi ſunt incorporata de nouo reuerſa in mẽſa eccleſiæ, quia nõ poteſt amplius infeudari, & tunc dicitur incorporata, quãdo prælatus expreſſè fecit deſcribi & incorporari menſæ eccleſiæ. Cur. Iuni. in d. 2. part. quæſt. 5. num. 4. communem dicit ex Bar. in l. ſi vacantia. C. de bo. vacan. lib. 10.

115 Nota, quòd ſi vna infeudatio fuerit facta cum debitis ſolẽnitatibus de rebus eccleſiæ, illa ſola ſufficit ad hoc, ꝙ dicatur ſolita infeudari, vt ſi deinceps reuertatur ad eccleſiam, poſſit infeudari, vel in emphyteoſim dari ſine ſolẽnitatibus. iuxta. c. 2. de feudis. Si autem non cõſtat de infeudatione cum ſolennitatibus redhibitis, requiritur tẽpus, de cuius initio nõ ſit memoria in contrarium. Cur. Iuni. in d. par. 2. q. 4. num. 9. communem dicit.

116 Nota, quòd prælatus in alienatione rerũ eccleſiaſticarũ, & in infeudatione earũ, non poteſt alterare conſuetudinem antiquam: quia ſi ſolitæ ſunt infeudari maſculis, nõ poteſt infeudare fœminis, nec in potentiorẽ. Cur. Iuni. in dict. part. 2. q. 6. cõmunem dicit. Aluaro. in c. 1. de leg. corra. §. ſimiliter. in vſi. feudo.

117 Limita iſtã communẽ, niſi ex noua cauſa eccleſiæ neceſſaria, vt ſi oporteret à manibus potentioris recupare, poteſt potentiori infeudari. Cur. Iuni. ibi. numer. 8. communem dicit ex Bald. in cap. 1. in principio, qui feu. da. poſ. & Cano. in capitu. 2. de feud. per illum text.

118 Nota, quòd licèt poſſit infeudari potentiori rem ſolitam infeudari vt recuperet à potenti ſine ſolennitatibus, vt in communi præcedenti, tamẽ ſi non eſt ſolita infeudari ſine ſolennitatibus debitis non poteſt. Cur. Iuni. in dicta part. 2. quæſt. 19. communem dicit ex canoniſtis in dicto capitul. 2. de feu.

119 Nota, quòd ſi res eccleſiæ infeudetur vltra ſolitum modum, valet tamẽ quantũ ad ſolitum. Idem ibi. quæſt. 6. communem dicit. & Car. & Imol. in dict. cap. 2.

120 Amplia iſtam cõmunem ad emphyteoſim. Iaſo in. l. qui rem aliquã. nu. 21. C. de ſacroſanct. eccleſ. communem dicit. licèt ſibi nõ placeat. Decio. tamen placet. num. 22.

121 Amplia ſecũdò ad venditionem factam per eccleſiã de pluribus rebus: quia ſi aliqua nõ poſſunt alienari quia ſpiritualia, valet tamen quo ad alia. Idem Cur. Iuni. in quæſtio. 6. num. 12. communem dicit. ex gloſſ. in capitu. querelam. in verbo, non potuit. de Simoni.

122 Nota, quòd alienatio facta ſine ſolennitatibus, poteſt per epiſcopum

B appro-

approbari. Couarru. in capitul. 28. in quæſt. practi. nume. 10. communem dicit, ex gloſſ. in capitu. 1. ne ſe. vacan. & Panorm. in capitul. cauſamque. el. 2. de iudi.

123 Nota, quòd prælatus nō poteſt præſcribere, vt ad ipſum ſolum ſpectet alienatio rerum eccleſiæ. Iuni. de feudis. par. 2. q. 2. nu. 8. communem dicit, ex glo. in cle. 2. in verbo, conſcientiæ. de reb. eccle. non alie.

124 Nota, quia cùm res eccleſiæ non poſsit alienari niſi in vtilitatem eccleſiæ, & ſic pecunia debet cōuerti in vtilitatem eccleſiæ, & non ſufficit quòd prælatus & canonici vel conuentum dicāt eſſe ad ſoluendum debitum, ſed requiritur quòd realiter ſoluatur, & teſtes dicant de ſolutione, & probatio per coniecturas non valet. Petrus Rebuf. de alienati. rerum eccleſiæ. nu. 41. communem dicit ex Soci. conſilio. 15. volum. 1.

125 Alienari prohibita poſſunt dari ex cauſa dotis. Petrus Raue. in alpha. aureo. in verbo. Alienatio, communem dicit.

126 Reſtringe iſtam communem ſolùm ad deſcendentes, quibus poteſt dari in dotem. Idem Pe. Raue. ibi. cōmunem dicit, & Coua. in li. 3. reſo. c. 6. num. 10.

Amplia iſtam reſtrictionem etiam ad dotem reſtituendam conſtitutam poſt grauamen appoſitum. Rube. cō ſilio. 78. & Soci. conſi. 23. vol. 3. & Ana. conſi. 61. communem dicit.

§. Concordat cum. l. 14. titul. 7. par. 3. Quam legem intellige cum reſtrictione & ampliatione præcedenti, & limita. l. communem, niſi aliàs cum prohibitione hominis cōcurreret prohibitio legis, vt per Anto. Corſe. in nota. in verbo, prohibitio. & vi. Boe. deciſ. 129. per totum. & Coua. in reſo. lib. 3. c. 6.

127 Amplia iſtas communes, etiam ſi expreſſè per teſtatorem eſſet prohibita alienatio, quia poteſt alienari ex cauſa dotis. Iaſo in authen. reſque. C. communia. de leg. nu. 59. & Deci. con ſi. 519. communē dicit, & alij, quos congerit. D. Couarr. in. d. c. 6. vbi etiam limitat, niſi aliàs per teſtatorē ſit expreſſa prohibitio etiam ex cauſa dotis. ex Iuni. in. 6. authen. reſq;. reprobata opinione Caſtren. in conſi. 80. lib. 1. dicentis contrarium, immo quòd per teſtatorem hoc nō poteſt prohiberi. & dicit Couarr. opinionem Iunioris probari per. l. 17. Tau. vbi pater poteſt inſtituere filium in tertio bonorum, & imponere quodcunq; grauamen, & quòd nō alienetur etiā ex cauſa dotis. Sed in hoc caſu diſtinguerem. Aut ſumus in caſu dictæ legis, cū iam alij fratres non priuātur legitima, quæ inter fratres eſt tota ſubſtantia patris præter tertium & quintum per. l. 6. Tau. quod poteſt vni prælegare, & in hoc caſu rectè dicit Iunior. Si tamen ſumus in caſu, in quo de nouo inſtituitur maioratus, & filij priuentur ſua legitima, ſaltim naturali, nimirum ſi dicamus poſſe alienari bona maioratus pro dote, cùm legitima naturalis non poſsit ex toto tolli, vt habetur infra in verbo, legitima. numero. 81. & in hoc caſu adhæreo

hæreo opinio. Caſtren. quam diſtinctionem ipſe Couarr. ſenſit in fi. dict. cap. dum dicit, quòd contingit in his bonis, in quibus teſtator liberè diſponere poſsit. Quod nota.

128 Alienationis prohibitio facta filijs, non extenditur ad nepotes, ac facta familiæ non egreditur quartum gradum. Iaſo in. l. ſi filiusfamiliàs. §. diui. ff de lega. 1. & Deci. conſilio. 377. & Io. Duran. in arte teſtan. titul. 8. cau. 2. & Iunior. conſi. 111. numero. 1. communem dicit.

129 Alienationis prohibitio extra familiam non eſt tantæ potentiæ, quin ſucceſſor poſsit habere hęredem ex teſtamēto, vel abinteſtato, qui nō ſit de familia, vt proximiorem cognatum. Iaſo in. d. §. diui. & Duran. cau. 6. nu. 2. communem dicit.

130 Limita iſtas communes, ſi alienationis prohibitio ſit facta ſub his verbis, vt ſemper in familiam remaneat, & proprietas & poſſeſsio ex nomine & genere ipſius teſtatoris in alium nunquam transferatur, ſed ſemper integra remaneant in familia ſine aliqua detractione Trebellianicæ. Sunt enim hæc verba tantę potentię, quòd nec momento poſſunt extra familiam eſſe bona in perpetuum. Deci. conſilio. 80. & Duran. in arte teſtandi, titulo. 8. cauſa. 2. communem dicit.

131 Limita ſecundò, ſi alienatio ſit prohibita extra certum genus perſonarum, & prohibita hæredis inſtitutio. Cur. Iuni. conſilio. 111. numero. 2. communem dicit.

132 Alienationis prohibitio facta hæredi, extenditur ad nepotes, & ad alios. Iaſo in. l. filiusfamiliàs. §. diui. ff. de leg. 1. communem dicit.

133 Limita iſtam communem, ſi hæres eſt nominatus nomine proprio, Tiraque. de vtro. retra de retractu cōuentionali. gloſſ. 6. numero. communem dicit. quam reſtringit Ferdinand. de Loazes in dict. §. diui. quem refert Tiraq. in prępfa. 44. niſi aliàs res prohibita alienari ſit maiorum, quia tunc etiam ſi ſit ſub nomine proprio, extenditur ad hæredē hæredis. Quod nota.

134 Alienari non poteſt res ſubiecta reſtitutioni ob neceſsitatem prouenientem ex delicto poſsidentis. Iaſo in authē. reſq;. num. 20. C. communia. de leg. communem dicit.

135 Nota, quòd ſi alienetur per filium res prohibita alienari, cenſetur elegiſſe rem alienatam pro ſua legitima. Thomas gramma. deciſ. 93. communem dicit. nume. 4. ex Ange. & Io. de Imol. in. l. 4. C. ad legem Falci. & Are. conſilio. 8.

136 Alienationis prohibitio facta contemplatione alicuius, vel aliquo modo, alicui prodeſt, & valet. Cur. Iuni. conſil. 121. nume. 1. communem dicit, quia ſine cauſa nō valeret. Iaſ. in. l. qui Romæ. num. 36. ff. de verbor. obliga. & vi. gl. in. l. 44. ti. 5. par. 5. in verbo, Caſtillo. vbi inuenies ſolenne verbum Bal. in. l. quotiens. C. de fideicommiſ. vbi dicit, ꝙ quando teſtator prohibet alienationē turris, nō requiritur cauſę expreſsio: q̃a ex qualitate rei præſumi

tur teſtator alienationem prohibuiſſe, vt ſemper remaneat in familia. lex autem. 44 in principio deſiderat cauſæ expreſsionem, quam vide. Et nota, quòd dicta. l. 44. requirit cauſam rationabilem, ibi. Moſtrando razon guiſada. quod eſt contra dictum Alexandri in dicto. §. diui. vbi dicit quamcunque cauſam ſufficere. de hoc vi. Areti. conſilio. 18. numer. 2. & 2.

§. Ex hac cómuni recipit magnum robur. l. 55. titu. 5. part. 5. prohibens alienationem rei communis poſtquam inter ſocios ſuper illa re eſt ſuſceptum iudicium: tamen ſi non eſt cœptum, poteſt extraneo védi, & ſocius poteſt retrahere, iuxta. l. 70. Tau. quæ venit ad intellectum. l. 12. titu. de las vendas y compras. libr. 3. fo. ll. & l. 6. titul. 7. lib. 5. ordi.

137 Alienationis prohibitio in eccleſiam vt bona non poſsint deuenire in eccleſiam, ex ingreſſu monaſterij, cũ ex diſpoſitione legis habetur loco filij intrantis transfertur in monaſterium, euacuatur. Iaſo in. l. ſi quis ita promiſerit. §. ea lege. numero. 16. ff. de verbor. obligatio. communiorem dicit.

138 Alienationis ꝓhibitio nó impedit tranſlationem dominij. gloſſ. in. l. 43. titul. 5. part. 5. in verbo, No vale, communem dicit.

§. Concordat cum dict. l. 43. & vi. ibi cautelam per gloſſ. vt dominium non transferatur.

139 Fallit hæc communis & lex, ſi prohibitio eſt facta cũ ſpeciali hypotheca illius rei, quia tunc nó valet. Secus tamen ſi eſſet hypotheca generalis. Fanus de pigno. & hypo. part. 2. num. 5. & Iaſo in. d. §. ea lege. nume. 30. & 31. communem dicunt. Et nota hanc communem ad alium caſum, quia cùm ex forma ſtatuti contractus habeat executionem paratam, ſi prohibitio alienationis cum ſpeciali hypotheca cadat in aliquo contractu, poterit executioni demandari etiam contra tertium poſſeſſorem, cùm alienatio fuerit nulla. vt notat Bartol. in l. creditores. C. de pigno. in repe. col. 10. quem ad hoc dicit ſummè notandum Rodericus Suarez in. l. poſt rem iudicatã. nota. 3. in caſu decimoquinto. vbi inſerit explanationé. l. Toleti. in verbo. que las cumplades y llegue-des à execucion. numero. 5. quem vi. & tunc non requiritur excuſsio principalis, vt in iſtis terminis tenet Soci. in conſi. 24. vol. 1.

140 Fallit ſecunda pars communis in quantum dicit non ſufficere hypothecam generalem ad tranſlationem dominij cum prohibitione alienationis, quia hoc non habet locum in contractu locationis, in quo generalis hypotheca cum prohibitione alienationis inualidat alienationem. Fanus ibi. num. 6. communem dicit, quæ tamen valeret, etiã ſi affuiſſet ſpecialis hypotheca ſine prohibitione alienationis, & ſi offeratur intereſſe, remouetur locatio. Fanus ibi communem dicit. & vi. gl. in. l. 19. tit. 8. par. 5. in verbo, Dos coſas.

141 Alienatione prohibita per ſtatu-

tum in forenſem, ſi teſtator præcipiat vt vendatur aliqua res forenſi, valet venditio. Alexand.in.l.lignum.ff. ad legem falcidiam, communem dicit, quem refert Alcia.in.l.2.num.12. ff.de verbo.obliga.

142 Alienata in fraudem creditorum nō poſſunt executioni demādari abſque reuocatione, cognitione, & ſententia: etiam ſi in quem ſunt tranſlata, particeps fuerit fraudis. Couarru. in quæſt. practi.cap.15. nu.7. verſi. ex hac communi. communem dicit. ex Bar. in.l. à diuo Pio.§. ſuper rebus. ad fi. ff. de re iudi. Contra Cinum. in.l.1. quæſt 9.capit.de alie.iudi.cau.fa. mutan. quod intelligit, cùm lis non penderet ante alienationem, ſecus tamen ſi ea pendente, etiam ſi actio ſit perſonalis, quia ſine reuocatione poteſt demandari executioni contra iſtum tertium poſſeſſorē participem fraudis. ex Bal.in.l.ob meritorum. C.ne vxor pro mari. De qua in reprobationibus Bar.reproba.100.

143 Nota, quòd ſicut res immobilis ciuitatis non poteſt alienari ſine decreto, eodem modo nec actiones prouenientes ex re immobili. Tiraquellus de vtroque retractu.§.1. gloſ. 7.num.2.communem dicit ex Alexā. conſi.125.vol.1.

144 Nota, quòd prohibitus alienare, poteſt nihilominus alienare bona mobilia, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. Franciſcus de Aret. in capitul. prælatorum. de accuſatio. numero.10. communem dicit ex Innocentio.ibi.

145 Alius, alia, aliū, eſt repetitiua ſimilium. Cur. Iuni. conſil.183. communem dicit.

146 Fallit hæc communis, ſi adiūgatur dictio, alius, vniuerſitati, nam tūc comprehendit etiam diſsimiles qualitates. Couar.in.q.practi.cap.25.num. 3. communem dicit ex Panor.in cōſi. vlti.vol.1.& gloſſ.& ibi.Imol.in cle.1. de re iudi.

147 Agnatis defertur hereditas per ſtatutum excludens fœminas ſtantibus agnatis, & actio competit eis pro ea conſequenda. Iaſo in.l.ſeruo legato.§ ſi teſtator.ff.de leg.1. communem dicit, quem refert Io.Nicolaus.in.l. naturaliter.nu.46.C.de ſecun.nupti.

148 Amicitia ſimplex non inducit præſumptionem in teſtem vt repellatur a teſtimonio. Marcus Anto.in. l.fi.ff. de quæſtio. nume. 170. communem dicit.

149 Annus inceptus non habetur pro completo, quando ex diſpoſitione iuris, vel ſtatuti, requiritur quòd contrahentes ſint alicuius ætatis: ſecus ſi dicit ab exiſtentibus in tali ętate. Cur. Iuni. conſilio.113 communem dicit ex gloſſ. in clement. fin. de ætat. & qualita. quem refert Couarru. in epi.4.c. 2.num.2.

§. Nota iſtam communem ad intel. l.6.ti.1.par.4.

150 Annus qui datur & ex cauſa biennium ad proſequendam appellationem, datur ad inchoandum proceſſum, & ad appellationem exercendam. Gui.papa.conſ.73.in prin.cōmunem dicit.

§. Concordat cum.l.3.ti.16.li.3.ordi. Et nota circa dictam legem, quòd ſi ſentētia proferatur pro appellatione poſt iſtum terminum, eſt ipſo iure nulla. vt notat Bald. in. l. ſuperuacuam. C. de tempo. & in inte. reſtit. num.3. quem refert gloſſ. in. l.8. titul. 19. part. 6. Et nota circa dict. l.3. in fi. è ſi por culpa del juez fincare de lo librar pague las coſtas y daños a las partes. quod verbum eſt intelligendum, ſi cum inſtantia petatur à partibus, aliàs ſententia remanet deſerta. de quo per Philip. Franc. in cap. ex ratione. col. 11. de appel. & Prepo. n. 36. Et nota dictū Pet. Raue. in Alpha. aure. in verbo, Iudex. q̄ ſi ex forma ſtatuti iudex intra certū tēpus debet terminare aliquod negotiū, intelligitur ſi à parte petatur, ex Ant. in. c. penul. de iudi. & ſic eſt intelligēdus Bal. in. l.1. §. ſciendū. de magiſtra. cōueni. ff. vbi per illū text. dicit teneri iudicē, qui cauſas, quas potuit expedire, non expediuit. & vi. infra in verbo, Inſtantia. nu. 80.

151 Annui reditus emptio de iure licita eſt. Io. de Ripa de legibus, li.1. c.10. nu. 6. cōmunē dicit. & vi. Io. An. in. c. in ciuitate. de vſu.

152 Fallit hęc cōmunis, ſi cōſtituatur in perſonā, etiam cū obligatione bonorū. glo. in. l.28. ti.8. par.5. magis cōmunem dicit ex Inno. Io. An. & docto. in d. c. in ciuitate. de vſu. & vi. Tiraq. de vtro. retra. §.1. gl.6. nu.15. & vi. Caſſa. in catalo. de gloria mundi. in duodecima parte. conſi.99. in ver. Aduerte tamen ad vnum.

153 Nota, quòd annui reditus iuſto pretio empti dicūtur, ſi vnum pro vigintí præſtetur. Tiraquel. de vtroq; retra. §.1. gloſſ. 6. nume. 19. communem dicit ex Bertran. conſilio, 218. lib.3. numero.6.

§. De iure regio taxat' quatuordecim pro vno, ſi conſtituatur ad redemptionem. per. l. 128. in conuentu Matritio anni. 1534.

154 Nota, quòd antiquum generaliter dicitur, quod excedit metas centum annorum. Hiero. Cagno. in. l. vel le. in fin. ff. de reg. iu. communem dicit.

155 Item antiquū dicitur ad hoc quòd credatur pro ſolennitatibus extrinſecis, quod excedit centum annos. Iaſo in. l. cum aliquibus. num.7. C. de iu. de li. communem dicit.

156 Item antiquum dicitur ad hoc quòd teſtes de auditu aut de credulitate admittantur, vel ad hoc quòd fama probet, ſi iam ſunt decurſi centum anni.

157 Aymon de antiquitate. in. 1. parte. nu.4. cōmunem dicit, approbata opinione Inno. in. c. veniens. de ver. ſigni.

158 Nota, quòd licèt probationes leuiores ſufficiant in antiquis, tamē quādo apparet iniuſtitia rei, vel poſſidentis, plena probatio requiritur contra eum. Aymon ibi. in verbo. viſo de fama. nu.32. cōmunem dicit ex Inno. in c. cùm cauſam. de proba.

159 Alimenta ſunt præſtanda vxori per hæredes mariti infra annum luctus. Iaſo in. §. fuerat. Inſtitu. de acti. numer. 28. communem dicit. & Couarru. in epito. 4. part.2. capitul.3. §.3. nume.9.

160 Fal-

160. Fallit primò, ſi non ſit pauper, glo. in l. 31. titul. 11. par. 4. in verbo. vn año communem dicit, ex gloſſ. in. l. vni. §. exactio. C. de rei. vxo. & Alexand. conſi. 127. vol. 4. & Deci. in l. de alimẽtis. num. 6. C. de tranſa. vbi etiam dicit communem.

161 Fallit ſecundò, ſi habet dotẽ, & dos cõſiſtat in mobilibus, vel in pecunia. Alexand. conſi. 17. volu. 4. cõmunem dicit. Sed ex eis vna pars non expectato anno eſt ei præſtanda pro alimentis; vt ex pluribus notat idem Alexã. in l. diuortio. in prin. num. 16. cum ſequen. ff. ſolu. matrim. præcipuè in nume. 18.

162 Nota, ꝙ ſi dos conſiſtit in immobilibus, hæres cùm percipiat fructus intra annum luctus, tenetur eam alimẽtare: ſi tamen reſtituere teneatur dos vt tenet cũ fructibus, minimè eſt alimentanda. Alexã. in d. l. diuortio. nu. 16. communem dicit. De quo per Couar. in li. 3. reſo. c. 1. in verbo, Sextò hic etiam conſtat.

163 Nota, quòd poſt annum, etiam data mora hæredis in reſtituendo dotẽ, minimè vxor eſt alenda. Soci. conſi. 80. num. 16. magis communem dicit ex Bart. in d. l. inſulam. §. vſuras. ff. ſolu. ma. & in l. atqui natura. §. tantùm. ff. de neg. geſtis. Io. An. & Car. in c. ſalubriter. de vſu.

164 Alimẽta filiorũ intãtum eſt debita, ꝙ cõſuetudine non poteſt introduci, ꝙ pater nõ teneatur alere filiũ. Chucha. in addi. ad Deci. in regula, Iura ſanguinis. num. 3. ff. de reg. iu. communem dicit.

165 Amplia intãtum eſſe verã, quòd poteſt pater compelli per iudicem ſecularem ad alimentandum etiam ſpurium. Alcia. in rubri. de verbo. oblig. num. 12. communem dicit ex Soci. cõſi. 161. vol. 1. Et ſic errat Are. dicens glo. in capit. cùm haberet. de eo qui duxit in matri. quam polluerat per adul. ſolùm excitaſſe iudicem eccleſiaſticum ad compellendum patrem alimentare filium, vt dicebat Aretin. conſil. 48. Et nota dictum ſatis notabile Bald. in authentic. niſi rogati. C. ad Trebell. quòd filius ſpiritualis ex baptiſmo poteſt compellere in ſubſidium patrem ſpirituale ad eum alendum.

§. De iure regio pater etiam ſtantibus legitimis, poteſt relinquere filio ſpurio quintam bonorum. per. l. 9. Tau.

166 Fallit generaliter, ſi filius poteſt aliunde comparare alimenta. Cur. Iuni. conſilio. 148. numer. 1. communem dicit.

167 Fallit ſecundò, in omnibus caſibus, in quibus poteſt pater filium exhæredare, iuxta gloſſ. in capit. quinta uallis. de iureiurand. poteſt & alimenta denegare. Cur. Iuni. ibi. nu. 3. communem dicit.

168 Nota, quòd filij ſunt alendi expenſis vxoris in domo patris, ſi culpa mulieris diuortium ſit celebratum. Alci. in l. alimenta. numer. 6. C. de nego. geſtis. communem dicit ex gloſſ. ibi. licèt contrarium ſit verius, vt ipſe dicit.

169 Alimenta præſtita filio iam trien-

trienniò, ſi poteſt repeti à matre, relinquitur arbitrio iudicis mortuo patre, penſata qualitate matris, & filij, & alimentorum. Alexand. in. d. l. alimenta. num. 8. communem dicit ex gloſſ. ibi.

170 Alimenta præſtita per vitricum priuigno, videntur præſtita animo repetendi, niſi priuignus ſit in ſeruitio vitrici, quia tunc præſumitur donatio. Alex. in. l. ſi patruo. nu. 2. ff. de neg. geſtis. communem dicit.

171 Alimēta legata in teſtamento debētur, quæ teſtator ſolitus erat præſtare, intelliguntur legata, & ſi vario modo præſtabantur, vltima præſtatio attenditur. Deci. in rubric. de conſue. col. fi. communem dicit, vbi ipſe contrarium tenet.

172 Alimentis legatis etiam in domo hæredis, vel alterius percipiendis, legatarius nō debet operari ei. Picus in l. filia. nu. 140. ff. de leg. 2. communem dicit.

173 Alimentorū nomine, veniunt medicinę. Deci. in. l. de alimentis. nu. 3. C. de tranſa. communem dicit.

174 Nota, quòd tranſactio ſuper alimētis futuris non valet, licèt firmetur iuramento. Couarru. in cap. quanuis pactum. de pa. par. 2. §. 6. nu. 3. ver. 17. communem dicit. Sed contrarium tenet Caro. Moli. in addi. ad Alex. cōſi. 11. n. 14. vol. 2.

174 Adde quòd hanc dicit eſſe cōmunem Gigas de penſio. q. 45. & vi. infra in verbo. Tranſactio.

175 Alimentorum contractus non vitiatur per incertitudinem. Iaſ. in. l. ita ſtipulatus. num. 13. ff. de verbo. obliga. communem dicit.

176 Appellatio prima eſt proſequēda. Maranta. par. 6. nu. 130. in ſpecu. aure. communē dicit ex Bar. in. l. cùm procurator. §. ſi dńs. ff. de no. ope. enun. cōmunem dicit.

177 Amplia iſtam communem, etiā ſi ſecunda facta fuerit in ſcriptis, & prima viua voce. Idem Maranta. ibi. cōmunem dicit ex Bart. in. d. §. ſi dńs. & Pau. de Caſtro. conſi. 7. vol. 1. & 270. & Roma. cōſi. 41. & Panor. in c. dilecto. de appel. licèt Alexan. in. d. §. ſi dńs. teneat contrarium.

178 Appellatio ab interlocutoria non poteſt fieri viua voce, ſed in ſcriptis, à diffinitiua tamē ſic: dummodo fiat in continenti. Maran. ibi. nu. 124. cōmunem dicit ex Corneo. conſi. 95. vo. 4.

179 Nota, quòd in hoc caſu dicitur incontinenti, dum iudex ſedit pro tribunali, non ſe diuertens ad actus extraneos, etiā ſi per totū diem ſtetit in foro ſedēs pro tribunali. Maran. ibi. 125. communem dicit. quem vide.

§. Nota has communes ad intel. l. 3. ti. 21. par. 3. & l. 5. titu. 16. li. 3. ordi. & l. 3. ti. 2. eo. lib. q. citatus nō incidit in pœnā contumaciæ, ſi compareat corā iudice, etiam in ſecunda audientia, quādo ex conſuetudine ante prandiū bis iub dicit, etiam ſi citatus ſit ad horam primam. & per. d. l. 5. contumax nō appellat tertius, tamen pro ſuo intereſſe ſic. Bar. in. l. 2. §. inter. ff. qui appe. nō licet. & vi. Grego. Lopez. ib. d. l. 3.

180 Appellatio cū fit ad maiorē prouocatio, ſi appellatur ad æqualē iudicē, qui

qui iudicauit, non valet appellatio, licèt ſecus ſit, ſi appellatio eſt propoſita ad ęqualem iudicem, qui iudicaturus eſt. gl. in. l. 18. ti. 23. par. 3. in verb. igual. cõem dicit ex gl. in. l. 1. §. ſi quis. ff. de appel. in ver. in pare, & in verb. minore.

§. Totum contrarium deciditur per. d. l. 18. immò q ſi appelletur ad parem illius qui iudicauit, q valet appellatio, & remittendus eſt appellans ad iudicem maiorem, ad quẽ deberet appellare. & ex illa. l. 18. approbatur gl. in. d. verb. minorem. vbi dicitur, q ſi appelletur ad minorem iudicem illius iudicis qui iudicaturus eſt, dum tamen nõ ſit minor qui iudicauit, q tenet appellatio. quæ gloſſ. communiter reprobatur.

181 Nota, quòd conſuetudine poteſt introduci, q fiat appellatio de maiori ad minorem, cùm conſuetudo facit illũ maiorem. Deci. in rub. de appel. nu. 5. cõem dicit ex gl. in. c. 2. de conſue.

182 Appellatio ſi interponitur à vicario alicuius iuriſdictionis, eſt interponenda ad dominũ qui eum poſuit, & nõ ad ſuperiorẽ ponẽtis. Pau. Pari. cõ. 8. nu. 36. vo. 1. cõmunem dicit ex Bart. in. l. 1. circa fi. ff. quis & à quo appel. ſit.

183 Appellatio extraiudicialis facta iudici, requirit expreſsionem cauſæ rationabilis: ſecus tamen ſi fiat parti. Panor. in. c. cùm ſit Romana, de appel. communem dicit.

184 Appellatio, quę interponitur à correptione, debet exprimere cauſam exceſſus vt valeat. Deci. in. c. ad noſtrã. nu. 13. de appel. communem dicit.

185 Appellatio ſub his verbis, Appellò ad competentem iudicem, valet. Maran. in ſpecu. aure. part. 6. nu. 10. communem dicit ex Bart. in. l. 1. §. ſi quis vir. ff. de appel.

186 Amplia ad appellationem alternatiuam quæ valet. Felin. in cap. 2. de appel. num. 2. communem dicit.

Intellige has cões, ſi certioretur infra decem dies ad quem interponitur appellatio. Alex. con. 79. nu. 5. vo. 7. cõmunem dicit. Contrariam, q non ſit neceſſaria certioratio, dicit communem Iafre. deci. 454. Sed pro concordia dic, q opinio, quam dicit communem Alex. procedit de iure canonico, contraria de iure ciuili. Et hanc diſtinctionem ſentit idem Alex. in con. 167. vo. 2. & Nice. in cõcorda. gl. cõcor. 6. fallen. 40. & hoc idem ſentit Marãta. vbi ſuprà.

187 Appellatio in vno articulo ſeparato à cauſa principali, non ſuſpendit in totum iuriſdictionem in cauſa principali. Deci. in c. bonæ. de appel. nu. 19. communẽ dicit. Si tamen ſit articulus connexus cum cauſa principali, ſuſpẽditur cum articulo principali. Deci. in c. ad hęc. nu. 1. de appel. ex Anto. ibi. & ſic eſt intelligẽdum. c. ſuper eo. eo. tit.

187 Adde Goua. in. q. practi. c. 24. nu. 1.

188 Nota, q appellatio ex condemnatione expenſarum propter contumaciam nõ ſuſpendit cauſam principalẽ. Deci. in. d. c. ad hęc, communẽ dicit.

189 Nota, q appellatio ſuſpendit præſumptionem ſententiæ. Deci. in rub. de appella. nu. 7. communem dicit ex Inno. in. c. bonę. de electi. per text. in. c. cùm ad ſedem. de reſti. ſpoli.

190 Nota, quòd appellatio inſpecto

præſenti ſtatu extinguit ſententiam, ſed futuro conſiderato ſolùm ſuſpendit. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona curſum in practi. exceptio. in rub. de execu. num. 1. communem dicit.

191 Fallit in executione vel in mandato de exequendo, quia nec ſuſpendit nec extinguit ad hoc quòd executio ſuperſedeatur. Alex. in. l. 1. §. ſi quis ita. ff. de verbo. obli. communem dicit, & Alex. con. 95. vo. 2. n. 5. tamen valet appellatio. vt in ſimili dicimus de poſſeſſione. vt notat Cora. in. l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 8. ff. de acqui. poſſe. & ſic debet intelligi Oria. in. c. quoniam contra. de proba. in verb. Interlocutionem. & Soci. in ſuis fallen. in verb. Appellatio. reg. 2.

• §. Nota iſtã cõem ad intel. l. 161. ſtili.

• §. Fallit etiã prima cõis in caſibus expreſsis in. l. 11. ti. 16. li. 3. ordi. & l. 16. & 13. & 14. ti. 23. par. 3. & in alijs cẽtũ & viginti & vnũ, quos enumerat Nicellus in concor. glo. concor. vj.

192 Nota, quòd tam in ciuilibus quàm in criminalibus confeſſus & ſi non ſit conuictus non auditur appellans. Couar. in quæſt. practi. c. 23. col. 2. núm. 3. communem dicit ex Panor. & Fráco. in. c. cum ſpeciali. §. porrò. de appella. niſi iuſtificet ſuam appellationem ex iuſta cauſa. Quod planè procedit in caſibus expreſsis in dict. l. 16. vbi dicitur vnũ ſufficere ibi. por buenos teſtigos o por ſu conoſcimiento. Quã vide.

193 Fallit etiã prima cõmunis in ſententia momentaneæ poſſeſsionis de iure ciuili, ſecus tamen de iure canonico. Sebaſti. Van. de nulli. proceſ. in verbo quis poſsit dicere de nullitate. nu. 34. communem dicit ex Deci. con. 18. & idem dicit Cur. Iuni. con. 168. num. 39. quam intellige vt dictum eſt de Cora. in dict. l. naturaliter.

194 Nota, quòd appellatio ſecunda, quæ ſecundùm formam ſtatuti reijcitur in poſſeſſorio, nõ habet locum in poſſeſſorio mixto, quod tandem eſt, cùm agitur de reſtitutione fructuum. Auguſti. Bero. in quæſt. 91. nu. 3. communem dicit ex canoniſtis in. c. cùm ad ſedẽ. de reſti. ſpolia. & Bal. in. l. vni. C. ſi de momẽ. poſſe. fue. appel.

§. Nota iſtã cõmunem ad intel. l. 28. in leg. de Madrid.

195 Nota, quòd appellatio tam iudicialis quàm extraiudicialis non ſuſpẽdit factum de preterito. Deci. in. c. bonæ. de appel. nu. 17. communem dicit. & ſic intelligitur. c. cõſtitutis. de appella.

196 Nota, quòd à miſsione in poſſeſſionẽ ex. l. fin. C. de edicto diui Adria. non appellatur. Couarru. in queſt. practi. c. 23. num. 5. cõclu. 3. communem dicit ex Bar. in. d. l. vltima.

197 Appellatio licet ſit ſublata, non tamen ſunt ſublata alia remedia iuris. Sebaſtin. Van. de nullitate proceſ. in verb. quis poſsit dicere de nullita. nu. 33. communem dicit ex Deci. con. 532.

198 Appellatio cùm copia iudicis non poteſt haberi, neceſſe eſt vt fiat corã honeſtis viris, ſaltem coram vno viro honeſto, & tabellione, & teſtibus. Præpo. in. c. ſi iuſtus. no. 8. de appel. communem dicit. Et nota, quòd ſi copia iudicis haberi poteſt, nõ valet appellatio in ſua præſentia minimè facta. Deci.

ci.in .c. ſuggeſtum. num.4. de appel. communem dicit. ex Panor. ibi. & per tex.in.c.ſi eo.tit. Quod dicit verũ, ſi poſtea coram iudice non ratificetur vt iudex certioretur. Quem vide.

199 Appellatio ſi interpoſita ſit in pronunciatione ſententiæ excõmunicationis, & dubitetur quę præceſſerit, appellatio ne an excommunicatio, præſumẽdum eſt excommunicationem præceſsiſſe. Deci. in. c. ſuper eo. nu.2. de appella. communem dicit ex Io. An.in reg.cùm partium iura. de reg. iu.in mercu. Quam communem Decius dicit habere locum in tribus caſibus. Vel quando appellans intẽdit ex communicationem vel ſententiã nullam, quia præceſsit appellatio, cùm ſit fundamentum ſuę intentionis, debet illam probare.l.2.ff.de proba.l. actor. eo.ti. C. Vel quando appellatio reſpicit ipſam ſententiam excommunicationis, cùm ab ordine priùs debet eſſe grauamen, quàm appellatio, cùm priuatio præſupponat habitum.c.ad diſſoluendum.de ſpon. impube. & Bal. in.1.cõſti.C.§.in quibus. ver. Septimò nota. Vel quando agitur in foro conſcientiæ fauore animæ. c. iuuenis. de ſponſa.gloſ. in verbo, extimari in.c.1. de ſeruti.ſed quando appellatio cadebat ante ſententiam, quia grauamen aliquod penderet, tunc præſumendũ eſt appellationem præceſsiſſe. & ſic dicit declarandus Bal.in.d.c.ſuper eo. de appel.arg. c. ex his.de proba.&. c. inter dilectos.d̃ fide inſtru. fauore rei.

200 Appellatio non debet pronunciari deſerta per iudicem à quo ex ſolo lapſu anni, ſed requiritur quòd labatur biennium. Maran. in ſpeculo aure.in parte.6.num.220. magis communem dicit ex Bar. in authẽ. & qui appellat. C.de tempo.& repa.appel.

201 Nota, quòd appellans non poteſt deſerere appellationem, ſi appellato intereſt vt appellatio proſequatur, & ſic eo inuito non poteſt renũtiare appellationi. Gome.de trien.poſſe.q 45. ver.nunc voluit.communem dicit.

202 Appellatio ſi ab vtraque parte interponatur à diuerſis articulis, poteſt procedi coram diuerſis iudicibus appellationum. Deci.in.c.ſi duobus. de appel. num.19. communem dicit ex Panor. Butri.& Peruſio ibi.& Bal. per gl.in.l.ampliorem.C.de appel.

203 Nota, quòd iudex à quo non poteſt pręfigere terminum ad appellationem finiendam, quia eſſet imponere legem ſuperiori. Deci.in capit. per ſonas.nu.11.de appel.communẽ dicit.

204 Intellige iſtam communem, quia licèt iudex non poſsit præfigere terminũ ad finiendam appellationẽ, tamen præfixio operatur quo ad proſequuntionem, quia pars tenetur inſtare vt appellatio terminetur intra illud tempus. Deci. ibi. communem dicit, ex Inno. in.c. ex inſinuatiõe.d̃ appel.

205 Iudex, qui detulit appellationi, etiã poſt interuallum poteſt præfigere terminum ad proſequendam appellationem. Deci.in.c.cùm ſit Romana. nu. 6.de appel.communem dicit.

206 Nota, quòd ſi tempus eſt præfixum à iudice à quo ad proſequẽdam appellationem, ſufficit ſi intra terminum

num offerat libellum, vel ſi præſentat coram iudice. Deci in dict. cap. perſonas. num. 8. communē dicit ex Imol. & Peru. ibi. & in capitu. ex inſinuatione. eo. tit.

207 Iudex ſi non detulit appellationi, non poteſt præfigere terminū ad proſequendam appellationem. Deci. in capit. cùm ſit Romana. num. 6. communē dicit ex Inno. in. c. ſi. de accuſa.

208 Iudex à quo ſi deſignauit tempus ad proſequendam appellationem appellanti, ſi durante termino ſuccedit impedimentum: tempus datum duplicatur ad inſtar temporis dati à iudice. Deci. in cap. ex ratione. nu. 12. cōmunē dicit ex Panor. ibi. de appella.

209 Appellans impeditus impedimento facti vt nō poſsit proſequi ſuam appellationem, datur ei biennium ipſo iure. Deci. in. cap. ex ratione. num. 4. communem dicit.

210 Amplia ad impedimentum datū per iudicem inferiorem, quia datur biennium. Idem Deci. num. 7. communem dicit. Si tamen impediatur per principem, non currit primus annus. Deci. ibi. n. 6. communem dicit.

211 Nota, quòd licèt detur biennium dato impedimento proſequutionis appellationis primi anni, ſi tamen ceſſauit impedimentum in parte anni, in quo potuit proſequi appellationem, non datur ſecundus annus. Deci. ibi. num. 15. communem dicit.

212 Nota, quòd ſi impedito in ſecundo anno ſit concedēdus annus tertius ad proſequendam appellationem, debet concedi mediante reſtitutione in integrum. Deci. in dict. cap. ex ratiōe. num. 12. communem dicit.

213 Nota quòd tantum tempus conceditur ex reſtitutione de tertio anno, quantum durauit tempus impedimēti. Deci. ibi. communem dicit, licèt ſibi placeat, quòd tātum tempus detur, quantum fuerit neceſſarium ad proſequendam appellationem. ex gloſ. in cap. ſi electio. de electi. in. 6.

214 Nota, quòd impeditus etiam ex facto iudicis, ad hoc quòd ei concedatur ſecundus annus, vel reſtituatur ad tertium, nō tenetūr proteſtare. Hiero. Cagno. in. l. in omnibus. num. 15. ff. de reg. iu. communē dicit, nec putes contrarium dictum in verbo, Annus. nu. quia illud eſt verum, quando ſtat per partes. quia tenentur proteſtare: hîc autem non, cùm ſint impeditæ.

§. Nota has communes ad intellectū, & ampliationem, & limitationem. l. 3. tit. 16. li. 3. ordina. de qua. in. d. num.

215 Nota, quòd partes poſſunt ſuſpendere tempus proſequendæ appellationis, nō autem prorogare. Mar. Anto. de compro. q. 6. num. 14. communem dicit ex Anto. & Peru. in dict. cap. ex ratione. de appel.

216 Appellans temerè, de iure canonico non punitur, ſecus tamen de iure ciuili. Deci. in cap. inter cætera. num. 1. de appel. communē dicit. licèt ipſe idem eſſe de iure canonico quod de ciuili concludit.

217 Appellationis iudex ſufficit pronūciare iuſtè appellatum, vt ex eo denotetur malè eſſe condemnatum. Deci. in rub. de appel. num. 11. communem dicit

dicit ex gloſſ.in.l.eas.in verbo.Iniuſtam.de appel.

218 Appellationis iudex debet concedere remiſſoriam in partes ad probandum appellationem eſſe interpoſitã. Deci.in cap.1.num.24.de appel.communem dicit ex Lapo.alleg.46.

219 Limita, ſi opponatur non eſſe appellatum per viam exceptionis dilatoriæ: quia tunc remiſsio non conceditur.Idem ibi communem dicit.

220 Appellans ſi vtatur hac forma. dico ſententiam nullam,& ſi qua eſt,appello,valet.Sebaſti.Van.de nulli.proceſ. in verbo,quod & qui.mo.nulli.propo.num.11.communem dicit.ex Peruſio in.c.dilecto.q.21.de appell.

221 Nota, quòd propoſita ſic appellatiõe, eſt introducta nullitas quæ principaliter cum appellatione.Idem ibi. num.12. magis communem dicit ex Alexan.con.2.vo.3.& Decio in dict. capit.dilecto.

222 Nota,quòd introducta ſic appellatione & nullitate vt in communibus præcedentibus, poſſunt ad inuicem proſequi, & probationes ſuper ambabus recipi. Idem ibi.num.14.communem dicit ex Imol. in. l. ſi expreſsim. ff.de appel.

223 Appellans, ſi poſt appellationem expoliet appellatũ, vel aliquid faciat contra ſuam appellationem, renunciat appellationi. Hic eſt communis intellectus ad. c. an ſit. de appella. & Deci.ibi communem dicit.

224 Amplia non ſolùm ad hoc vt ſuſpendatur cognitio appellationis donec reſtituat, ſed in totum appellatio in perpetuum remanet deſerta, amplius ſuper eam non audiatur.Philip. Fran.in dict.capitu.an ſit.communem dicit ex gloſſ.in.fi.

225 Appellatus non poteſt præfigere terminum appellanti ad proſequendam appellationem, ſicut poteſt appellans ſibi præfigere. Panor. in dict. c.perſonas.nu.6.communem dicit.

226 Arbiter nõ acquirit alteri ſine ceſſione.Panor.in procem. Decreta.nu. 23.communem dicit.

227 Arbiter electus à partibus,ex ſola præſentia quando eligitur, non cenſetur acceptaſſe munus arbitrandi. Couar.in capit. Ioannes.num.4.de teſta. communem dicit ex Imol.in capitu. quintauallis. de iureiuran. differen. 19.ex l. filiusfamilias.§. iniuſtus. ff. de procu.& Soci.con.63.vo.4.

228 Arbiter latam ſententiam licèt nõ poſsit interpretari vel ſupplere in principali, in acceſſorijs vel fructibus poterit.Mar.Anto.de compro. quæſt.9. num.64. communem dicit de ſentẽ. & executione compro.ex gloſſ.&Deci.in.l.quia.ff.de arbi.

229 Arbiter vel arbitrator excedens fines mandati, retractatur talis exceſſus.Cur.Iu.coſ.79.n.1.cõmunẽ dicit.

230 Arbiter cum clauſulis ampliſsimis ſolùm poteſt lædere in ſexta par. Cur. Iuni.con.co.num.4.& con.116.num. 13.communem dicit.

231 Amplia, quòd poteſtas etiam ampliſsima data arbitris non facit, quin pro enormi læſione non poſsit peti reductio ad arbitrium boni viri. Deci.con.39.num.6.communem dicit.

§.Per

§. Per has communes intellige. l. 27. tit. 11. par. 3 & l. 9. & 17. tit. 8. & l. 5. ti. 10. par. 5. quæ in diuerſis caſibus loquuntur, cùm à parte aliquid moderandũ relinquitur ad arbitriũ alterius partis.

232 Nota, quòd ſi in compromiſſo ſit renũtiatum appellationi & reductioni ad arbitrium boni viri, talis renuntiatio non valet. Cur. Iuni. con. 79. n. 4. & Iaſo in. l. quidam cum filio. num. 22. ff. de verbo. obli. communẽ dicũt.

§. De iure regio eſt. l. 35. tit. 4. par. 3. quæ prohibet appellationem niſi in caſibus. l. 34. eo. tit. Sed dict. l. intellige, niſi aliàs lædatur in ſexta parte, per ſupradicta. Nota tamen, quòd per. l. 45. in ordi. de Madrid ſententia arbitrorum debet mãdari executioni, nõ obſtante appellatione vel reductione ad arbitrium boni viri. Et de materia illius. l. vi. in verbo. Compromiſſum. nu. & in ver. Reductio. nu.

233 Arbitri dati ſecundùm formam ſtatuti magis accedũt ad naturam delegatorum, quàm ordinariorum, & ſic ſi diuerſas ſententias protulerunt, adeundus eſt ſuperior, vt confirmet quam maluerit. Iaſo in. l. duo iudices. num. 9. ff. de re iudi. communẽ dicit.

234 Arbitris tribus electis, ſi vnus præmoriatur, ſententia aliorum eſt nulla. Cur. Iuni. cõ. 79. n. 1. cõmunẽ dicit.

§. Concordat cum. l. 28. tit. 4. vbi ponit limitationem ad iſtam communẽ, quam vide.

235 Arbitrorum ſententia non producit effectum ac actionem niſi poſt triginta annos, intra quos ſemper poteſt peti reductio ad arbitrium boni viri. Io. de Ripa. in. c. 2. de reſ. nu. 5. & Deci. con. 39. num. 60. Intellige iſtam communem non in arbitris iuris, ſed in arbitratoribus: quia à ſententia arbitrorum iuris appellatur intra decem dies per. l. fi. tit. 4. partit. 3. & ſic Petrus Nunius in dictionario Hiſpano, in verb. Aluedriadores, dicit debere intelligi lex fi. in arbitris iuris, non tamen in arbitratoribus. vbi dicit communẽ noſtram. Sed gloſſ. in dict. l. fi. in gl. fina. dicit æquiorem contrariam, quòd infra decem dies etiam ab arbitratorũ ſententia ſit proponenda reductio. ex Specu. in titu. de arbitro. §. ſequitur. ver. ſed infra quod tempus. & Io. An. in addi. ad ipſum. & Panor. in capitu. quintauallis. col. 7. de iureiuran. Quã opinionem videtur comprobare. l. 23. eo. ti. 4. ibi, fueras ende ſi callaſſen deſde el dia que fueſſe dada la ſentencia faſta diez dias. non diſtinguens inter arbitrum & arbitratorem, cùm diſpoſitio dictę legis ambos comprehẽdat. & pro hac opinione ſatisfacit. l. 43. in ordi. de Madrid. iuncta. l. 8. in ordi. de Madrid. de anno. 1542. vbi mandatur, vt tam ſententia arbitri, quàm arbitratoris mandetur executioni. Qđ nota.

236 Arbitrator ſi acceptauit arbitramentum, compellitur arbitrari, & nõ requiritur quòd partes ſub pœna promiſerint obſeruare arbitramẽtum, vt dicebat gloſſ. in. l. fi. C. de contra. emptio. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. de impe. quæ impediunt compromiſſum. nu. 5. in verbo, in ſe recepi. in practi. excepti. cõmunẽ dicit ex Bar. Bal. Pau. & Alex in. l. 1. ff. de leg. 2.

237 Arbitratores non coguntur eligere tertium in caſu diſcordię. Deci. in capit. cum ſpeciali.num.7. de appel. communem dicit.

238 Arbitratoribus poteſt dari per partes facultas eligēdi tertium incertum. Ant.de Tremo.in addi.ad Bona.in.d. pract.De impe.quę impe. compro.in verb.tertius. cōmunē dicit ex Panor. & docto.in.c.cùm à nobis.de arbi.

• §.De iure regio arbitratores non poſſunt compelli,ſed partes & arbitratores per ordinarium compelluntur eligere tertium,l.29.tit.4.partit.3.& ſi ſit eis data poteſtas eligendi tertium,cōpelluntur ad petitionem cuiuſcunq; partis.l.26.eo titu.

239 Archiepiſcopus poteſt delegare conſecrationem epiſcopi. Alci.in.c. quod ſedem,de offi. ordin.num. communem dicit.

240 Archiepiſcopus ſi delinquat in diſtrictu ſuffraganei, non punitur à ſuffraganeo.gloſ.in.l.15.titu.1.partit.7. communē dicit in verbo, do lo fizo. ex Inno. & docto. in capit, cùm inferior.de maio.& obe.

241 Archidiaconus,ac alius prælatus inferior non poteſt imponere nec petere charitatiuum ſubſidium,niſi hoc habeat ex priuilegio. vel conſuetudine.Boe.deciſ.133.num.2.communē dicit. & vide in ver. Charitatiuū.infra.

241 §.Concordat cum.l.8.tit.23.parti.1. quæ loquitur de charitatiuo ſubſidio.

242 Archiepiſcopus poteſt viſitare diœceſim ſuorum ſubditorum,etiam non data negligentia ſuffraganei.Frā. de Are.in capit.ſicut olim.num.13.de accuſa.communem dicit,reproba.gl. ibi.ex capit.fi.de cenſi.lib.6.

243 Archiepiſcopus non poteſt dare ordines intra diſtrictum ſui ſuffraganei.Couar.in quęſt.pra.capit.9.num. 2.communem dicit ex gloſſ. in capit. 1.in verbo de offi.ordi.in vj.

244 Argumentum à contrario ſenſu nō ſolùm ſumitur in legibus, ſed etiā in contractibus bonæ fidei, & ſtricti iuris,& in vltima voluntate, mandatis vel reſcriptis.Cur.Iuni.in.l.1.num. 59.ff.de offi.eius cui man. eſt iuriſ.cōmunem dicit.

245 Amplia in ſtatutis. Idem ibi. nu. 85.communem dicit.

246 Limita iſtam ampliationē,ſi reſultaret correctio iuris communis. Idē num.86.& in conſi.93. num.4.communem dicit.

247 Reſtringe iſtam limitationem, ſi aliàs ſtatutum de nihilo deſeruiret in ſenſu directo.Idem Iuni. con. 93. nu. 6.communem dicit.

248 Fallit primò regula generalis,ſi ſequeretur aliqua turpitudo ſi ſumeretur argumentum à contrario ſenſu. Idem Iuni. in. d.l.1.in verbo,ſecunda datur generalis limitatio.cōem dicit.

249 Fallit ſecundò, ſi reſultaret correctio legū.Idem ibi.communē dicit.

250 Argumentum de cōtractibus ad vltimas volūtates valet.Cur. Iuni.cō. 171.num.3.communem dicit.

251 Arrha,quæ datur in contractu ſpōſaliorum,redditur ad dantem.Præpo. in.c. gemma.de ſpō. communē dicit.

• §. Differunt tamen iſtę arrhæ ab arrhis, de quibus loquitur.l.1. &.2.tit.4. lib.3.

lib.3.fo.ll.& lex.50. cum ſequen.in de ci.Tau.quę dantur in præmium pudicitiæ, quæ & poteſt aſsignari mulieri corruptæ.per dict.l.1.&.l.6.tit.1.lib.3. fo.juzgo.quæ mulieris ſunt, nec ſunt donationes propter nuptias. De quibus.l.1.tit.11.partit.4.&.l.7.&.23.eo.ti. &.Pal.Rube. in repe.rub.de dona.inter vi.& vxo.col.3.in prin.num.1.&.2. Nota, quòd iſtæ arrhæ, de quibus loquitur l.50. Tau. non debet excedere decimam partem bonorum mariti: per dict. l. Nec obſtat pragma. 101. in conuentu Matritio.anni.1539.quia illa pragmatica non loquitur niſi in iocalibus. Et in hoc deceptus eſt additionator ad Do. de Segu. in. l. 1. §. ſi vir.num.134.ff.de acqui.poſſe.quia in iure regio maximum diſcrimen eſt inter arrhas & iocalia, vt probatur in.l. 52. Tau. & ſoluto matrimonio arrhæ, de quibus loquitur dict.l.50. ſunt mulieris, & ſuorum hæredum etiam ab inteſtato, per.l. 51. Tau.iocalia autem ſunt mariti, cum diſtinctione,de qua per dict.l.2.& per illam. l. intelligitur. l.3.tit.11 partit. 4. de qua per Io. Lupũ in.d.rep.rub.col.6.§.3.n.5. Nec obſtat verbum appoſitum in dict. l. 101. ibi. ni en otra coſa.quia dictio,alia,eſt repetitiua ſimilium. vt in cõmuni.145. ſuprà ea.Et cùm ſit facta mẽtio de veſtibus & iocalibus,de illis eſt intelligẽda,vt euitetur legũ correctio. Et nota, quòd dictum eſt arrham nõ poſſe excedere decimam partem bonorũ mariti,quod intelligitur,niſi aliàs contractus arrharum ſit iuratus,vt notat Alexand.con.17.vo.1.& Segu. in dict.l.1. §.ſi vir. num. 138.ff. de acqui.poſſeſ.& Io. Lupus in rep. rubri. col. 101. §. 24. Sed Rodericus Suarez in.l.1.tit. de las arrhas.quæſt.3.foro.ll.foli.32.tenet nõ firmari iuramento per.l.6.li.3.fo.iudi. incipienti,Muchas vezes. quæ opinio corroboratur per dictũ Alci.in capit. cùm contingat.num.134. de iur.iurã. vbi dicit, quòd quotiens per ſtatutũ anullatur contractus & iuramentum, quòd iuramentum pręſtitum nullum robur contractui præſtat quo minus ſaltim compellatur recipiens relaxare iuramentum, vt in expreſſo tenet Fede.de Senis.con.272. ſed præſuppoſita.l.2.Tauri,quę pręter partitas ac ordinamenta ac pragmaticas oẽs alias ll.repellit,nec ſtandum eſſe foris declarat,niſi quatenus ſunt in obſeruantia, nulli dubium eſt,dictam.l.6. nullum robur obtinere:& dicenti eſſe in obſeruantia,incumbit onus probandi. vt in ſimili dicit Roderi.Suarez.in procem. fori folio.2.&.3. non tamẽ ita exactè, ſicut cõſuetudo:vbi etiam ponit duas limitationes.Prima,ſi eſſet notoria obſeruantia legis fori, quia tunc ſufficit proponere ac allegare notorietatem, licèt non probetur. vt per Bal. in.l.generaliter.C.de epiſ.& cleri. Secunda, ſi teſtes non recordantur caſum acciſſe, vt poſsit vti ea lege ſecundùm Ci.in.l.2.C.quæ ſit longa conſuetudo. Sed contra Roderi. inquantum dicit, quòd dicenti eſſe in obſeruantia incũbit onus probandi, eſt.l.4.tit.1.li.5.ordi.in.fi.dum loquitur de.l.2.tit. li. 3.titul.1.fo.ll. in qua cauetur, quòd ſoror, quæ eſt in poteſtate fratrum, ſi ma

trimo·

trimonium contrahit, priuatur hære-ditate. & in.d.l.4. diſponitur, quòd diſpoſitum in dict.l.2. obſeruetur. no embargante que por luengo tiempo no aya ſido vſada, pues por otras nueſtras leyes no han ſido reuocadas. & ſic dicens quòd non ſit in vſu, debet probare, cùm leges ſemper ſint in viridi obſeruantia. l. Arriani. C. de hære. Domi.in.c.1.de conſti.in.6. Panor.in.c.Ioãnes.de cleri. coniug. & Feli.in.c.1.de tregua & pace. & in.l.4.tit.4.li.1.ord. Itẽ inquantũ ipſemet Roderi.limitat ſuã concluſionẽ ſi nõ contingit caſus in quo potuit verificari, colligit, φ lex fori ad hoc quòd poſsit pro eis decidi, ſufficit, φ nõ ſit vſus in contrariũ, & ſic dicẽti vſum contrarium, incũbit onus probãdi, per glo.in.l.ſi vero.§.ſi pro rei qualitate.ff.qui ſatiſ.cogan.quę alibi nõ reperitur. Vt per Bal. ibi. & ſic eſt dicẽdum φ.d.l.1. Tauri decidit tres caſus. Primus, φ vel adeſt.l. Tau.pragmatica, vel ordinamẽti, vel alia lex cõdita poſt.d.l.1. φ illis ſtetur in deciſionibus cauſarũ, & alijs, etiã ſi ſit cõtrarius vſus, & illis deficiẽtibus, recurrendũ eſt ad forũ in his, in quibus nõ eſt contrarius vſus, & deinde ad leges partitarũ, etiã ſi nõ ſint in vſu: & ſi nõ ſit lex partitarũ, recurritur ad forũ, ſi nõ ſit per cõtrariũ vſum ſublatũ, cũ ſit lex & ſit in viridi obſeruãtia, per ſupradicta. Ex quibus perperam ſentit Nunius in Alphabeto Hiſpano, dicens non curandum de legibus fori. & Roderi. Suarez, cùm incumbat dicenti non eſſe in vſu onus probandi, per ſupradicta. Sed cogita. Et vt reuertamur vnde digreſsi ſumus, opinio Roderi. φ iuramẽto nõ firmetur promiſsio arrharũ, confirmatur ex dictis per Coua.in.c.quãuis pactũ.de pactis.li.6.par.2.§.2.nu.8. vbi dicit, φ dicta lex.6. corroboratur per tex. in.c.cùm contingat.de iu.iurã.in fi. φ quando iuramẽtum tendit in præiudiciũ alterius quã iurantis, φ non firmatur iuramento contractus: & cùm dicta prohibitio euitet præiudicium cõſanguineorum, ideo ſtatutum valet, & non firmatur contractus iuramento. Et nota, quòd dictæ arrhæ, de quibus loquitur.d.l.50, non confiſcantur ex delicto mariti. l.3.tit.8.li.8.ordi. & proprietas illorum reſeruatur filijs illius matrimonij, ſi maritus ſecũdò nupſerit. Frã. Cremẽ. ſin.171. & .l.23.ti.11.par.4. & .l.26.tit.13.par.5. Et de iſtis arrhis vi.in verbo pœna.n.153.infra. & gl.in.l.1.in verbo, En Eſpaña.tit.11.par.4.

252 Arrogato decedente, qui inſtitutus eſt à patre & ab arrogante ſubſtitutis diuerſis, vel ſine ſubſtitutione, ſubſtitutus à patre naturali, vel hæres patris abinteſtato ſuccedit in bonis patris. Subſtitutus ab arrogante, vel eius hæres abinteſtato ſuccedit in bonis arrogãtis. Iaſo in.l.arrogator.nu.39.de ado pti.ff.communem dicit.

253 Aſcendentes poſſunt priuari per ſtatutum legitima in totum. Io.de Ripa. de legi.reſpõ.7.nu.fi.communem dicit in legitima deſcẽdentiũ. vi.in verbo, Legitima.nu.81.

253 Aſſeſſorem imperitum eligens, tenetur, & obligatur ex ſententia iniuſta. Cur. Iuni.in rub. de offi. eius cui

man.eſt iuriſ.n.25. communem dicit. Et de hoc vi. Sali. in l. fi. C. de iudi. qui malè iudi. & Deci. in l. hoc edicto. ff. quod quiſq; iuriſ. & Pute. de ſyndi. in verb. Aſſeſſor. & in verbo, Iudex qui malè iudicauit. & Feli. in capit. ſuper quæſtionum. de offi. deleg. nu. 9.

254 Nota, quòd licèt imperitia aſſeſſoris non excuſet iudicem qui malè iudicauit, tamen excuſat à pœna retorcutionis. Feli. in d. c. ſuper quæſtionum. nu. 9. communem dicit ex gl. in l. 2. ff. quòd quiſ. iu.

255 Aſſaſsini puniũtur etiam ſi non ſequatur effectus aſſaſsinatus. Remigi. de immu. eccleſ. fallen. 15. numero. 8. communem dicit ex Ange. in tracta. male. in verbo, Sempronium. & Bologni. conſi. 8. & Afflicto in cõſti. Neapo. rub. 11. nu. 16.

256 Attentata appellatione pendente reuocantur per iudicem ad quem eſt prouocatum. Couarru. in. q. pra. c. 23. num. 1. verſic. primo. communem dicit ex. c. nõ ſolũ. de appel. & Io. An. ibi in. 6.

257 Attentata poſt appellationem iudicialem ſunt omnia reuocanda. Attenta tamẽ poſt appellationem extra iudicialem, ſolùm ea, quæ ſunt contra appellationem. Deci. in. c. bonæ. n. 18. de appel. communem dicit.

258 Amplia primam partem communis non ſolùm in geſtis & attentatis poſt appellationem, ſed in geſtis intra tempora appellandi. Idem Coua. in dicto capit. 23. numero. 2. communẽ dicit ex gl. in l. ex iudiciorũ. ff. de ac cuſa. & Bald. in cap. quærenti. de offi. deleg.

259 Reſtringe hanc ampliationem, ſi poſtea fuerit appellatũ: aliàs tamẽ nõ, cùm ſententia trãſierit in rem iudicatam. Idem ibi. in verb. illud. communem dicit ex glo. in. c. non ſolùm. de appel.

260 Reſtringe ſecũdò ampliationem in excommunicatione: quia licèt ſit nulla poſt appellationẽ per. c. per tuas de ſenten. excomm. tamen ſi proferatur intra tempora appellandi, ligat mero iure. Idem ibi. cõmunẽ dicit ex gl. in. c. venerabilibus. §. porrò. de ſen. excom. in. 6. in verb. Appellatum.

261 Amplia ſecundò, etiã ſi ſit notorius defectus proprietatis in appellante, quia tunc etiã reuocãtur appellationẽ pendente. Couar. ibi. nu. 4. communẽ dicit ex Ant. & Frãco. in. c. Septima differen. de appel.

262 Reſtringe iſtã ampliationẽ in cauſa beneficiali. Idem ibi. cõmunem dicit ex gl. in cle. vni. de cau. poſſe. & proprie. & Rota deci. 14. in nouis.

263 Amplia tertiò, quòd licèt ſint nulla attentata poſt appellationem, tamen ſunt reuocanda. Couatr. in. q. practi. c. 24. nu. 2. communem dicit.

264 Amplia quartò, etiã ſi agatur principaliter de nullitate, quia ſunt reuocãda attentata. Coua. ibi. nu. 6. cõmunẽ dicit ex Bald. in authenti. quæ ſupplicatio. C. de preci. impe. & Paul. & Iaſo in. l. 4. §. condemnandum. ff. de re iudi.

265 Limita primò dictam cõmunem in caſibus, in quibus non valet appellatio. Couarr. in dict. cap. 23. num. 4. ver. Sextò.

Sexto. cõmunem dicit ex gl. in c. non solũ, de appel. in 6. Et casus in quibus non procedit appellatio, vi. in verbo, Appellatio, supra num.

266 Limita secundò in attẽtatis post appellationẽ extraiudicialem, quia non reuocantur ante omnia, sed pendent ex futuro euentu. Coua. in d. c. 24. nu. 5. communem dicit ex gl. in d. c. non solùm. & Panor. in cap. cùm nobis, de elect. & Rip. in capit. bonæ. de appella.

267 Nota, quòd hæc reuocatio attentatorum debet fieri post inhibitionem canonicam, quæ tunc dicitur, si iustificata sit causa appellationis, citata parte. Idem Couar. in d. c. 24. nu. 3. communem dicit ex Innocent. & Feli. in capit. dilectus el. 2. de resc. & Roma. in sin. 414.

268 Attestationes non publicatæ etiam inter easdem personas coram alio iudice non probãt. Feli. in cap. causam que. nume. 13. de testi. communem dicit, etiãm si iudex coram quo producuntur, sit secundæ instantiæ. Alexan. consi. 8. numero. 10. volu. 2. communem dicit, quem refert addi. Feli. in d. capit. causam que. & vi. supra in verbo, Acta, nu.

269 Auocatio causæ facta per papã operatur, quòd facta per iudicẽ etiã ignorantem auocationem non valeat. Ioa. de Ripa. in cap. cũ. m. de cõsti. nu. 96. communem dicit.

270 Intellige istam cõmunem, si auocatio fiat motu proprio papæ, secus si ad instantiam & petitionem partis. Idẽ ibi cõmunem dicit. Coua. in q. practi. q. 9. nu. 6. in fi. etiã cõmunem dicit, licèt in nu. 7. dicat requiri notitiam auocationis, quem vi.

271 Amplia istas cõmunes ad decretum irritantem. Coua. in d. q. 9. nu. 7. communẽ dicit ex gl. in. c. in verbo, referri. de conce. præben. in 6.

272 Intellige oẽs has cõcs, si ille, in cuius fauorem fuerit facta auocatio, velit auocationes, & ex hoc non tollitur iurisdictio iudicis inferioris, quousq; fuerit per impetrantẽ obiecta & exhibita. Couarru. ibi num. 9. communem dicit ex Ripa in dict. c. cùm. m. num. 196. & Abb. Ant. & Imol. & Feli. in c. cæterum. de resc.

273 Nota, quòd eo ipso, q Romanus põtifex incipit cognoscere, dicitur auocata causa. Ripa in d. c. cùm. m. de consti. nu. 196. communem dicit.

274 Authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. habet locũ in quolibet pio loco, vel villa. Cur. Iuni. consi. 174. nu. 38. communem dicit.

275 Authen. sacramenta puberum, C. si aduer. ven. habet locum in donationibus, Cur. Iuni. in consil. 141. num. 5. communem dicit.

276 Auxiliũ potest implorari ab inimicis contra potentes volentes spoliare regẽ à regno per ipsum regẽ, vt se ab iniuria defendat, si fouet iustũ bellũ, & non sit bellum actiuum vel passiuũ cùm infidelibus, & si fiat sine scandalo. Thom. gramma. in decis. 65. communem dicit ex Panor. in c. ad liberandum, de Iudæ.

277 Auus excludit in successione neptes non vtrinq; coniunctas. Bello. consil.

24 in prin. communem dicit ex gl. in l.1.ff.de iuris & fa.igno.

§.De iure regio auus excludit fratrem defuncti.per.l.7.Tau.

B.

1 BAnniti noſtri temporis æquiparãtur relegatis. Cur.Iu.in.l.ex facto.ff. ad Trebe.cõem dicit.

2 Bannitus licèt per ſententiam poſsit occidi, non tamen infra tempus, cũ agitur contra bannum vel ſentẽtiam per viam nullitatis, vel appellationis.Iaſ.in.l.poſsideri.§. ſi ſeruum quẽ.nu.8.ff.de acqui.poſſe.communem dicit.

3 Bannitus non amittit ea quæ ſunt iuris ciuilis, ſed ſolũ iura ciuitatis illius, in qua eſt bannitus. Cur. Iu. cõſil.282. nu.4.communem dicit.

4 Amplia iſtam cõmunẽ quo ad bona tantũ exiſtentia in illa ciuitate. Goza. conſi.96.nu.7. communem dicit.

§.De iſtis bannitis & relegatis vi. l.3. cũ ſequenti.18.par.4.vbi dicitur, ꝙ minimè perdit iura ciuitatis, nec alia, ſi in ſententia non exprimantur.

5 Barbarius, de quo in.l. Barbarius. ff. de offi.præſi.nec liber, nec verus prætor fuit.Iaſo in.d.l.nu.1.&.19.&.23.cõmunem dicit.

6 Beneficiũ ſi cõferatur clerico ex ſola inſtitutiõe habet plenũ ius ſine apprehenſione poſſeſsionis.Roc. Cur.de iure patro.in verbo.ius. q. 5. nu.9.communem dicit.

7 Nota, quòd intantum hæc cõmunis eſt vera, ꝙ clericus habẽs canonicum titulum, propria authoritate poteſt adminiſtrare in beneficio ſine apprehẽſione poſſeſsionis, dummodò alius nõ ſit in poſſeſsione, quia ſi intrat, conuincitur vitio ſpolij. Couarr.in reſo.c. 16.lib.3. num. 6. communem dicit ex Io.de Selua de beneficio. part. 2. q. 15. & Ripa. in l.2. de reuoca.donatio.C. reſpõ.31.

8 Item nota ex hoc ꝙ ſi vni cõferatur beneficium, & poſtea alteri, & ſecundus apprehendat poſſeſsionem actualem, præfertur prior. Couarruui. ibi. numero.5.in fin.communem dicit ex Dino. in reg.qui.prior.de reg.iu.in.6.

9 Limita primam communem in beneficio, quod eſt de iure patronatus: quia licèt conferatur alicui patronis ſpretis, nullum ius confertur inſtituto, quia eſt ipſo iure nulla. Bertran. conſilio.24.volum.2.communem dicit .quam intellige vt in compendio iuris patronatus.§. num.

10 Reſtringe iſtam limitationẽ, ſi collatio fiat pręſente patrono, & eo ſciente ſine eius expreſſo conſenſu, cùm potuit impedire, & non impediuit. Couuarru.in quæſtio. praſ. capitul.15: numero.15.verb. quod verò traditur. communem dicit ex Præpoſi. in capi. ſi ſeruus.54.diſtinct.& Panor.in.c. ſuper eo. de offi. de lega. & vi.in verbo conſenſus.nu. infra.

11 Reſtringe ſecundò in permutatione beneficiorum, quia non eſt ipſo iure nulla, ſi ſpretis patronis fiat, licèt veniat annullanda.Bertran. conſi.193. vol.2.nu.2.communem dicit.

12 Be-

12 Beneficium ſi renũtietur cauſa permutationis, renuntiatio debet fieri in manibus epiſcopi, & ipſe cõfert, non autẽ prælatus inferior. Io. Ni. in tracta. de iu. patro. par. 3. n. 139. cõem dicit ex gl. in cle. vni. de rerũ permu. & Hoſt. in ſumma. eo ti. & Ioa. An. in no. in. c. 1. eo. ti. li. 6. quod procedit de iure, ſecus tamen ſi ſit præſcriptum. vt per. d. Io. Ni. ibi. quem vide

13 Beneficij renũciatio facta per metũ, nõ eſt nulla, ſed venit annullãda. Io. de Selua de bene. par. 3. q. 31. n. 3. cõem dicit ex gl. & ibi. Abbas in. c. cùm ad aures. quod me. cau.

14 Beneficij renũciatio nõdũ per ſuperiorẽ accepta, etiã quo ad renũtiãtẽ nõ ꝑiudicat adhoc, ꝙ dicat᷑ bñficiũ vacare. Coua. li. 1. reſ. c. 5. n. 6. cõem dicit ex Panor. in. c. q̄d Dei timorẽ. de ſta. reg.

15 Nota, quòd vnum beneficiũ poteſt permutari cũ pluribus, quę obtinẽtur de iure cõmuni. Ioa. Ni. de iure patro. par. 2. nu. 164. cõmunẽ dicit ex Io. An. Panor. & Fel. in. c. cũ venerabilis. de exceptio. & Fede. in tra. permu. q. 12.

16 Beneficij reſeruatio finitur poſt collationem factã de dicto beneficio collatione acceptata, etiam ſi poſſeſsionẽ non ſit adeptus acceptans. Coua. in reſo. c. 16. li. 3. nu. 3. communem dicit ex Gome. de trienna. q. 30.

17 Nota, quòd reſcriptũ ad beneficia poteſt quis impetrare pro alio abſque mãdato. Ripa. in. c. ad aures. de reſ. nu. 35. communem dicit.

18 Nota, quòd mãdatũ ſpeciale requiritur ad acceptandum beneficium nomine alicuius, & non ſufficit generale, licèt nõ requiratur ſpecialis beneficij expreſsio, ſed ſufficiat generalis. Couar. ibi cõmunem dicit ex Panor. in. c. accedens. de præben. & Domi. in c. ſi tibi abſenti. de præben. in. 6.

19 Nota vnũ ſingulare, quod eſt cõtra Panor. in. d. c. accedẽs. el. 2. ꝙ ſi quis acceptet beneficiũ nomine abſentis ſinę mãdato, & poſtea ipſe acceptet, valet acceptatio à die acceptationis primæ ſuo nomine factę. Coua. in. d. c. 16. n. 5. cõmunem dicit ex Deci. in. l. qui nõ prohibet. n. 7. ff. de reg. iu. & vi. in verbo, Mandatum infra. num.

20 Beneficiũ patris cũ non poſsit filius habere, nec etiã nepos poteſt. Rauẽ. in rub. de fi. preſ. cõmunem dicit ex gl. in c. ad extirpãdas. de fi. preſ. tamẽ pater poteſt habere beneficiũ filij. Gigas de penſi. q. 86. num. 10. communem dicit contra Hoſti. in. c. ex trãſmiſſa, §. ideo. de filijs presby. & vi. Io. Ni. de iure patro. in prima parte. nu. 72. ꝙ filius nõ poteſt habere pẽſionẽ in beneficio, de quo pater fuit intitulatus. Quod nota.

21 Beneficiorum collationẽ epiſcopus ſolo vicario generali poteſt cõmittere. Coua. in. c. 20. li. 3. reſ. nu. 7. cõmunẽ dicit ex gl. in. c. ſtatutũ. de prębẽ. in. 6. & gl. in. c. deliberatione. in verbo, cuicunq;. de offi. leg. in. 6.

22 Beneficiorũ collatio ſolũ per mortẽ vel reſignationem vacantium poteſt cõmitti vicario generali. Per. Raue. in practi. benefi. in forma vicariatus. numero. 8. part. 1. communem dicit ex gloſſ. in capit. deliberatione. §. prohibemus. de offi. leg. lib. 6. licèt contrarium tenet gl. in. c. ſtatutũ. de preben.

& Rota.dc.393.

23 Beneficia, quę ſunt de iure patronatus, poteſt conferre vicarius generalis epiſcopi ex mandato generali. Couar. in.li.3.reſ.cap.20.n.7. cómunem dicit ex glo.in.c.2.de offi.vica.lib.6.

24 Beneficiatus contrahens matrimoniũ, ipſo iure perdit beneficiũ. Couar. in epi.4.c.6.§.4.nu.4.& Pet. Raue. de cleri.coniuga.cõmunem dicit.

25 Intellige iſtã communé in matrimonio de pręſenti, ſecus tamen in ſpõſalibus de futuro. Panor.in.c.1.de cleri.cõiu.communem dicit.

26 Amplia iſtas cõmunes, etiã ſi mulier moriatur, & matrimoniũ diſſoluatur, indiget noua collatione. Ioa. Ni. delphina.de iure patro.n.91. cõem dicit ex docto.in.c.1.de cle. con.

27 Beneficia in dubio ceſentur realia. Bello.conſi.20.n.8.cõem dicit ex Bar. in.l.fi.ff.de ſer.leg.& Deci.conſi.262.

28 Binubis mulier.i.ſecundò nubens, hodie euitat pœnas legis per capi.fin. de ſecun.nuptijs. Gloſſ. in.l 3.titul.12. par.4.communem dicit.

• §.Concor.cum.l.5. titul.1. lib.5.ordi. reprobata.d.l.3.

29 Fallit in pœnis introductis in fauorem filiorum. Deci.conſi.83.&.230. & Io.Durã.in arte teſtã.ti.6.cau.18.& Io. Ni.in cõſ.1.de ſecũ.nupt. & Io.de Garro.in.l.1.C.eo.ti.nu.23.& Deci. in.c.eccleſiæ. S. Mariæ. nu.35.de cõſti. cõem dicunt. & ſic priuatur ſucceſsione filij impuberis, ſi cõtrahat nõ petito tutore filijs. Io.Ni.in.d.cõ.1.n.2.cõem dicit.

30 Reſtringe ſecũdã partem concluſionis, ſi mulier ſit minor vigintiquinque annorũ, etiã ſi deueniat infra annum ad ętatem perfectam. Iaſ.in.l.minoribus.in fi.ff.de his qui vt indi.communem dicit.

31 Amplia iſtã fallentiã ad mulieré luxurioſè viuenté, quia non ſolũ incidet in pœnas introductas contra mulieré ſecũdò nubétem in fauoré filiorũ, ſed etiã in oés pœnas introductas contra mulieré, quæ intra annũ luctus cõtraxit matrimoniũ, ſi adſunt filij primi matrimonij. Io.Nico.in.d.l. generaliter.nu.15.communem dicit.

• §.Plus dicit.l.9.ti.12.li.3.fo.ll.ꝙ ſi mulier luxurioſè viuit poſt morté mariti, perdit donationem factam ei per maritum.&.l.5.ti.4.li.5.or.dicit, quòd perdit omnia acquiſita durante matrimonio, etiã ſi nõ ſit additũ per maritũ ꝙ caſtè viuat. Io. Lupus in repe. Rub. de dona.inter vi.& vxo.col.370.§.67.nu. 4.& in col.36.§.11.nu.5.&.369.§.67.per totum. Quid tamen de tutela, vel de dote, vel ſucceſsione filiorum ab inteſtato? De dote tractat Pau. de Caſtro. in.l.ſororé.C.qui. vt indi.& Iaſ. in.l. fideicõmiſſum.C.de fideicõmiſs. & Feli.& Deci.in.c.paſtoralis.de iudi. Alci. in tra.præſun. Reg.2. præ.9.& Boe.q. 338.Panor.in.c.vxoratus.de con. cõiu. & Io.Lupus in.d.§.67.n.6.Roma. ſin. 311. ex quibus elicitur hæc concluſio.

32 Mater vitam inhoneſtam agés poſt morté viri, perdit doté de rigore, ſecus tamé de æquitate: paraphernalia & lucra quæcunq; de bonis mariti prouenientia ex iuſto & æquo deperdit. De tutela Io.de Garro.in authé.eiſdé. de ſecũ.nupti.C.n.19.& Ro.& Boe.in d.deci.

d.deci.338.ex qbus elicit hęc cóclusio.

33 Mater meretricando, vel fornicando poſt mortem viri, perdit tutelam filiorum. Et hanc dicit communẽ Io. à Garço.pœna.28.de ſucceſsione filiorum.vi.Pau. de Caſtro in.l. omnẽ. C. ad Tertu.& Bal.in marga.in verb.Mater.& Io.à Garro.in auth.ex teſtamẽto. C.de ſecũ.nupti.nu. & Cifon. in.l.6.in deci.Tau. & Hippo. ſin.688. Ex quibus reſultant concluſio & correlaria ſequentia:

34 Mater luxurioſè viuens poſt mòrtẽ mariti infra vel poſt annũ luct⁹,priuat̃ ſucceſsione bonorũ proueniẽtiũ à patre filijs ante pubertatẽ decedẽtibus.

§.Ex quo ſequitur, quòd filijs decedentibus poſt pubertatem mater nõ priuatur eorum ſucceſsione, & ſi in honeſtam vitam agat.

§.Itẽ & ſi mater meretricetur,nõ priuatur ſucceſsione filiorũ decedẽtium intra pubertatẽ in bonis acquiſitis per filiũ aliũde quàm ex bonis patris.

35 Amplia ſecundò ad patrẽ, quia dictę pœnę ita ſtringunt virũ, ſicut vxorẽ. Deci.cõ.230.& Io. Durã.in arte teſtan.tit.6.cau.18. cõem dicit.& Tiraq. in.§.hoc ſermone.ff.de verb. ſigni. in prin.n.157.vi.Bar.in.l.fœminę.de ſecũ. nupti.C.& in.l. de emancipatis. C.de legi.hęre.

36 Fallit primò prima cõis,ſi mulier cõtrahat de licẽtia viri,q̃a euitat oẽs pœnas binubẽtis.Io.Cora.3.li.miſce.c.1. n.12.cõmunẽ dicit, quã intellige habita licẽtia filiorũ.Idẽ Io.Cora.in. l. filiũ quem.num.30.C.fami. herciſcũ. ſed Io.de Ripa.in.l.fœminæ.de ſecun.nupti.C.n.19.& Deci.in.c.eccleſiæ.S.Mariæ.de conſti.num.35. indiſtinctè cõmunem dicit primam.

37 Fallit ſecundò, ſi mater inſtituatur hęres à filio non adhibita differentia ſi contraxit matrimonium ſecũdum ante vel poſt mortẽ filij, quia ſuccedit cum alijs filijs.Io.à Garro. in auth.ex teſtamẽto.n.5.&.13.C.de ſecun.nupti.

38 Fallit tertiò in donationibus factis ab extraneo durãte matrimonio,quia mater ſecũdò nubens non tenetur reſeruare proprietatẽ filijs primi matrimonij.Io.de Ripa.in.d.l.fœminę.nu. 52.communẽ dicit, etiã ſi donatio fuerit facta vxori contẽplatione viri.Decius.in.d.c.eccleſię.S.Mariæ.num.35.

39 Fallit quartò in ſucceſsione aui,quia licèt mater priuetur ſucceſsione filiorũ, & teneatur reſeruare proprietatẽ filijs primi matrimonij, non extenditur ad bona,quæ ab auo prouenerunt filijs.Io. à Garro.in dict.auth. ex teſtamẽto. nu.27.communem dicit.

40 Fallit quintò, ſi nõ ſupereſt aliquis filius illius matrimonij, q̃a mater ſuccedit etiam quo ad proprietatem. Idẽ ibi.n.46.& Alex.con.63.vo.5.& Moline.in verb.Ligatus cõmunem dicit.

41 Nota quòd intantum eſt vera illa regula, quòd mulier ſecundò nubens tenetur reſeruare filijs primi matrimonij lucra, quæ ex illo matrimonio ad eam peruenerunt, quòd ſi ſe abſtineat a tertijs nuptijs, filij primi matrimonij ſuccedũt vnà cũ filijs in lucris habitis per matrẽ ex ſecundo matrimonio, et pręcipuè filij primi matrimonij habebunt lucra illius matrimonij.

monij.Io. Nico.in dict.l. generaliter. num.13.communem dicit.

41 Nota, quòd diſpoſitum in præcedẽtibus concluſionibus habet etiam locum in patre binubente,quia tenetur reſeruare filijs primi matrimonij omnia lucra quę ad eum peruenerunt ex bonis mulieris prædefunctæ. Io. Nico.in.l.generaliter.num.8. C. de ſecũ. nupt.& Ioan.de Ripa in dicta.l.fœminæ.§.illud.num.1. communem dicũt, etiã ſi vigore ſtatuti ad eũ perueniat.Io. Ni.ibi.n.38.& Ripa.n.47.cõem dicit.

• §.Concordat cum hac communi L.15.in ordi. Tau.Et nota iſtam communem inquantum dicit omnia lucra ex bonis mulieris, ſecus tamen in bonis lucratis durante matrimonio, quia de his tam vir quàm vxor poteſt diſponere,cũ habeant dominiũ & poſſeſsionẽ ſoluto matri.l.14.Tau.de qua vi.per Bal.in.l.fi.C.de bo.mater.& Segu.de bonis lucra. durã. matri.nu.86.

43 Ex quibus patet ſuccedens vni ex filijs primi matrimonij tenet̃ reſeruare proprietatẽ filijs illius matrimonij Io. Nico. in dict. l. generaliter. num. 9. communem dicit.

44 Nota, quòd ſi pater alienat bona quæ tenetur reſeruare filijs primj matrimonij,& filius ſuperſtes inſtituatur hęres vniuerſalis per patrẽ,cùm teneatur de euictione,nõ vẽdicat rẽ alienatã.Io.Nico.in.d.l.generaliter.n.33.cõmunẽ dicit.& vide in verb.filius.n.49.

• §.Nota iſtam communem, & ſecundùm eam intellige.l.23.tit.13. partit.5.

45 Amplia iſtã cõmunẽ etiã quo ad legitimã,cùm legitima nõ ſit niſi deducto ęre alieno.Io.Ni.ibi.n.32.cõem dicit ex gl.in.l.cùm à matre.C.de rei vẽ.

46 Intellige has cõmunes, ſi pater tenetur de euictione,aliàs poteſt repetere filius contra factũ patris.Idẽ ibi nu. 33.cõmunem dicit ex Bar.Ange.Pau. & Cor.in.l. fi.§.in cõputatiõe.C.de iure delibe. & ſic cõciliãtur gl. in. d.§.in computatione. & in dict. l. cum matre.quæ videntur contrariæ.

47 Nota,quòd licèt pater teneatur reſeruare filijs primi matrimonij bona ex illo matrimonio vt dictum eſt, nõ tamen tenetur ſatiſdare de eis conſeruandis.Io. Ni.in dict. l.generaliter.n. 19.communem dicit,quam intelligit, ſi eſt ſoluendo.

48 Maritus binubentis, qui ex forma ſtatuti lucratur certam partem dotis,non habebit,filijs primi matrimonij ſtantibus,niſi eam partem,quę vni ex dictis filijs competit. Bertran. in l.hac edictali.num.10.C.de ſecun.nupti.communen dicit.

49 Fallit, ſi aliud de mente ſtatuti cõprehendatur.Idem ibi num. 21.communem dicit.

50 Nota,quòd illud,quod auffertur marito ex diſpoſitione.l.hac edictali. nõ eſt legitima, ſed pœna quæ filij lucrãtur ex illa lege. Idẽ.n.10. verſ.ita tamẽ. communem dicit.

51 Nota, quòd per ſtatutum poteſt derogari legi hac ædictali. Idem Bertrã num.81. communem dicit.

52 Baptiſmus tollit omnem maculam ſpiritualem, non autem temporalem.Io.de Ana.in capit.de his.de accuſati.communem dicit.

53 Bigamia eſt duplex, vera, vel interpretatiua. Ioan. à Montainé. de bigamia. q.4. communem dicit.

54 Bigamia interpretatiua eſt, cùm quis habet duas vxores viuas. Idem ibi. quæſt.5. nu.20. communem dicit. eo tempore. q.6.

55 Item clericus contrahens matrimonium cum vna vel duabus. Idem. q.5. nu.25. communem dicit.

56 Item ex matrimonio nullo contracto inter conſanguineos, ſi aliud matrimonium præceſſerit, inducitur bigamia. Idem. q.5. num.21. &.27. &. q.6. nu.2. communem dicit.

57 Bigamus non eſt qui contraxit matrimonium cum corrupta ab eo. Panor. in cap. cùm te. de cleri. cõiu. communem dicit. Cõcor. cũ. l.35. ti.5. par.1.

58 Bona mariti non ſunt tacitè hypothecata pro alimentis vxoris. Roma. conſi.454. communem dicit. Contrariam magis communem dicit Neguſa. de pigno. & hypo. in.2. par. memb.4. nu.55. de qua in verbo, Dos. nu.275.

59 Bona paraphernalia ſi ſunt in dominio mariti, ſoluto matrimonio, condici poſſunt: ſi autem dominium non eſt trãſlatum in maritum, cùm ſint in dominio vxoris, ſoluto matrimonio, vendicantur. Cur. Iuni. conſi.93. num.12. communem dicit.

• §. Nota iſtam communem ad intellectum. l.17. tit.11. par.4.

60 Bona dotalia ſi alienentur per mulierem cõſtante matrimonio, etiã de conſenſu viri, alienatio eſt nulla. Roderic. Suarez. in. l.1. de las arras. fo.40. col.2. communem dicit.

61 Bona fides requiritur in præſcriptione triginta annorum. Deci. conſi.267. communem dicit.

62 Bona fides ſemper præſumitur in poſſeſſore etiam abſq; titulo. Bal. in. l. Celſus. de vſucapi. ff. par.3. ver. tertia habet concluſio. communem dicit.

63 Intellige iſtam cõmunem, niſi contrariũ probetur. Couar. in reg. Poſſeſſor. par.2. §.2. n.8. cõmuné dicit, ex gl. in. c. ſi diligenti. de præſcripti.

64 Fallit, niſi appareat alius antiquior poſſeſſor. Bal. ibi. cõclu.4. communẽ dicit, & illam tertius non poteſt opponere.

65 Reſtringe iſtam limitationẽ, ſi poſſeſſio ſecunda durauerit per triginta annos, quia in poſſeſſore præſumitur bona fides. Idem ibi. cõmunem dicit.

66 Amplia iſtam reſtitutionẽ, etiam ſi poſſeſſor tricẽnalis ingreſſus ſit poſſeſſionẽ propria authoritate. Coua. in. d. reg. Poſſeſſor. in. d. §.8. n.3. cõem dicit ex Bar. in. l. vlti. C. vnde vi.

• §. Nota has communes ad intellectũ l.63. in deciſ. Tau.

67 Bonorũ poſſeſsio non eſt mixti fori. Cur. Iu. in. l.1. nu.32. ff. de iuriſ. omni. iudi. communem dicit.

68 Bonorũ poſſeſsio poteſt delegari. Idẽ ibi. communem dicit.

69 Bonorũ poſſeſsio nõ agnita vnde liberi, tranſit ad deſcẽdentes. Alex. cõſ.20. vol.1. & in. l. emancipata. C. qui admitti. cõmunem dicit, quem refert Io. Durã. in arte teſtan. ti.11. cau.14

70 Bona futura non veniunt in alienatione bonorum. Cur. Iuni. conſil.199. num.15. communem dicit.

C.

1 CAducitatis pœnã ſolũ
habet locũ, dño volen-
te. Cur. Iunior cõſi. no.
num. 23. communem
dicit.

2 Calumniari videtur, qui nõ probat.
Præpo. in. c. ſi quemquam. nu. 7. 2. q. 1.
communem dicit.

3 Charitatiuum ſubſidium ſi petatur
per epiſcopum, & ſubditi dicunt eſſe
ſine cauſa rationabili ad ſoluendum,
ſunt eligẽdi arbitri, vt de cauſa cogno
ſcant. Si tamen ſubditi conquerantur
de epiſcopo, quòd ipſos grauat in pe-
titione charitatiui ſubſidij, metropoli
tanus eſt iudex competens. Remi-
gius de cha. ſubſi. q. 6. in fi. cõem dicit.

4 Nota, quòd cùm agitur de charitati
uo ſubſidio, plenariè eſt cognoſcen-
dum. Idẽ. q. 7. communem dicit.

5 Charitatiuũ ſubſidiũ in totũ non po-
teſt remitti. Idem. q. 41. cõem dicit.

6 Et ſic non poteſt præſcribi in totum.
Idem. q. 50. communem dicit.

7 Charitatiuum ſubſidium eſt de iure
diœceſano. Idem ibi. q. 14. commu-
nem dicit.

8 Charitatiuum ſubſidium eſt ſoluen-
dum ab his, qui fructus collegerũt, &
non per nouum poſſeſſorem. Idem. q.
59. communem dicit.

9 Charitatiuum ſubſidium à monaſte
rijs non exigitur. Idem. q. 34. cõmunẽ
dicit. Vi. ſupra Archidiaconus. nu.

10 Nota, ꝙ capituli conſiliũ & non cõ
ſenſus requiritur in poſtulãdo charita
tiuo ſubſidio. Idẽ. q. 32. cõem dicit.

11 Cambia, quæ non excedunt com-
munem conſuetudinem, ſunt licita.
Iaſo in. l. 1. n. 39. de ſumma tri. C. com-
munem dicit.

12 Canonicus non poteſt agere pro ca
nonico ſine mandato. Ioan. à Ripa in
c. cum. m. de conſti. num. 61. commu-
nem dicit.

13 Capitulum. potuit. de locato. non ex
tenditur ad feudum, cùm loquatur in
emphyteoſi. Deci. in cõſi. 183. num. 5.
communem dicit.

14 Capitulũ. paſtoralis. de excepti. non
ſolùm habet locum in dilatorijs ex-
ceptionibus, ſed etiam in perempto-
rijs, quia iudex poteſt aſsignare tẽpus
ad illas proponẽdas. Iaſ. in. l. pro tribu-
nali. nu. 26. de re iu. ff. cõmunem dicit.

§. De iure regio taxatum eſt tempus,
intra quod ſunt proponendæ. per. l. 2.
ti. 6. li. 3. ordi. & . l. 8. in ordi. de Madrid.
Et nota circa. d. ll. dictum notandum
Iaſ. in. l. 2. nu. 23. de re iu. ff. ꝙ iudex non
poteſt abbreuiare dictum tempus. Et
de iſtis exceptioni. vi. infra in verbo,
Exceptio.

15 Capitulum reintegrandę da-
tur cõtra ſingularem poſſeſſorẽ cum
bona fide. Io. Cora. in. l. naturaliter. §.
nihil commune. ver. expeditis. n. 66.
ff. de acqui. poſ. communem dicit.

16 Amplia etiam contra titulo poſsidẽ
tem. Io. de Ripa. de leg. li. 1. reſpon. 1. cõ
munem dicit. nu. 83.

17 Amplia ſecũdò non ſolùm ad recu
perãdam poſſeſsionem rerum mobi-
liũ, ſed etiã immobiliũ. Iaſ. in. l. remq;
nobis. n. 19. ff. de acqui. poſ. cõem dicit

18 Amplia tertiò non ſolùm pro rebus
eccle-

eccleſiæ, ſed etiam pro bonis laicorũ competit remediũ illius capi. Io. Cora. in dict. ver. expeditis. num. 68. communem dicit. & magis communem dicit gl. in. l. 30. tit. 2. partit. 3. in ver. fallaren, ex Anto. in capit. cùm ad ſedẽ. de reſti. ſpoli. & Alexã. & Soci. in. d. l. rem quę nobis. pro qua dicit eſſe dict. l. 30. quæ potiùs concordat cum communi ſequenti. quam vide.

19 Limita dict. c. reintegrandæ. & primam communem, ſi concurrunt titulus, poſſeſsio, ac bona fides: quia tunc contra ſingularem ſucceſſorem non competit. Io. de Ripa. in reſponſo. 10. de dona. in fi. communem dicit.

20 Cauſa quòd ſit cùm alicui committitur quòd aliquam rem peragat cum cauſa, dicto illius ſtatur. Bellonus. cõ. 49. num. 12. communem dicit.

21 Cauſa, vel credulitas iuſta excuſat à pœna. Cur. Iuni. con. 132. num. 11. communem dicit.

22 Cauſa non præſumitur in diſpenſatione principis contra ius gentium. Alci. de præſump. reg. 3. præſump. 8. communem dicit.

23 Cauſa, in qua agitur ad pœnam applicandam parti, & ſi agatur pro delicto dicitur ciuilis, ſecus ſi pœna etiã pecuniaria applicatur fiſco. Iaſ. in rub. de iudi. num. 1. C. communem dicit, & vi. Di. Perez. in ordina. in Rubric. 3. li. col. 726.

24 Cauſæ minimæ quæ dicãtur, relinquitur arbitrio iudicis. Iaſ. in. l. imperium. num. 32. ff. de iuriſ. omni. iudi. communem dicit.

25 Cautio verbum quando eſt prolatum à lege ciuili, intelligitur de nuda præſtatione: ſi autem à lege prætoria, eſt cum pignore, aut fideiuſſore. Iaſ. in. l. ſancimus. num. 1. C. de verbo. ſignifi. communem dicit.

26 Cautio, quæ eſt præſtãda ab vſufructuario, nõ poteſt remitti à teſtatore. Iaſon con. 40. vo. 1. communem dicit. §. Nota iſtam communem ad intellectum. l. 21. tit. 22. partit. 3.

27 Cautio quando eſt præſtanda de conſilio ſapientis ſimpliciter, non adiecto, quòd præſtet idoneum, vel ſufficientem, non tenetur præſtare fideiuſſorem, vel pignus, nec ſapiens hoc poteſt declarare. Iaſo. in. l. ſancimus. C. de verbo. ſigni. n. 4. cõmunẽ dicit.

28 Cautio Mutiana non habet locum in contractibus, ſed in vltimis voluntatibus. Iaſ. in. l. ſiue apud acta. nu. 15. C. de tranſa. communem dicit.

29 Carceratus, ſi cauſa eſt ardua, & varijs circunſtantijs implicita, quæ non poteſt niſi per procuratorem diligentem inſtructum expediri, non tenetur procuratorem conſtituere, ſin autem cauſa non ſit admodum magna & ſimplex, tenetur. Oldendorpi. in enchi. exceptio. in exceptione carceris. communem dicit ex tex. in. l. Idéque erit dicendum, in princi. ff. pro ſoci.

30 Cardinales præſentes in Romana curia præfectis prætorio adęquantur. Vanti. de nulli. proceſ. in verb. an quę li. ſen. poſsit di. nulla. num. 5. communem dicit. ex gloſſ. in. l. vni. in verbo, prætorio. ff. de offi. præ. præ.

31 Ceſsio bonorum debet fieri eo tempore, quo debitor ad requiſitionẽ creditorum

ditorum cuſtoditur in carcere. Couar. in reſo.li.2.capit.1. num.5. communẽ dicit ex Henrrico. in capitu. Odoardus.de ſolu.

52 Nota, quòd cedẽs bonis, debet creditoribus tradere omnia bona quę tũc temporis habet. Idem ibi, communẽ dicit ex.l.penul.ff.de ceſsi. bonorum.

53 Ceſsio impedit litis cõteſtationem. Coua.ibi. nu. 6. communem dicit ex Bal.in dict.l.penul.

§.Concor, cum.l.3.tit.15.par.5. Et intellige ptout in hac cõmuni quia non tenetur litem cõteſtari: exceptionem autem tenetur proponere. De hac ceſſione vi.in verbo, Condẽnatur.nu.

54 Ceſsio ex cauſa donationis non inſinuata non valet Cur.Iu.con.126.nu.14.communem dicit.

55 Celebrare poteſt extra eccleſiam, cui interdictus eſt ingreſſus eccleſiæ. Coua. in capit.alma mater. par. 2. §.1. num.3.de ſen.exco.li.6. communem dicit ex gl.in.c.vlti.de offi.ordi.li.6.

56 Cẽſus annuus probatur per ſolutionem quadragenariam cum expreſsione cauſæ veræ, & ſi cauſa non probetur, ſi tamẽ cauſa non exprimatur, nõ ſufficit curſus temporis. Guido.deciſ. 408. communem dicit ex Panor.in capit.de quarta.de præſ.

57 Cenſualiſta canonem non ſoluens, non priuatur cenſu.Deci.con. 138.nu. 5.communem dicit.

58 Certioratio non requiritur cùm cõtrahitur cum minore iuramento mediante. Io. Mau. de reſti.in inte.c.114. & Iaſ.in auth. ſacrificia. num. 56. C. ſi aduer.vendi.communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad intellectũ.l.3.tit.12.par.5.vbi dicitur, ꝙ mulier certiorata, nõ iuuatur Velleiano.

59 Citatio eſt fundamentum ordinis iudiciarij tam in diffinitiua, quàm in interlocutoria, quę parit pręiudicium parti. Anto.de Tremo.in addi.ad Bonacur. in practi. exceptio. de impe. execu.num.17.in ver.alius caſus, communem dicit.

§.Concor.cum procem.ti.7.par.3.

60 Amplia primò iſtam communem in ſententia principis, quæ eſt nulla ex defectu citationis. Vanti.de nul. proceſ.in verb. An quæ ſen.nulla di.poſſit.num.14.communem dicit ex Feli. in capit. cùm olim.de re iud.col.8. & pro eo eſt tex.in cle.paſtoralis.ver.nec prædicta ſuppletio.de re.iudi.&.l.fin. iun.gloſ.2.C.de leg.

61 Amplia ſecundò cùm papa committit cum clauſula, Si conſtiterit, vel, ſi compereris, aliàs eſt nullũ quicquid ſit. Iaſo.in.l.certum eſt.num.9.C.Vnde legi.communem dicit.

62 Amplia tertiò in inhibitione faciẽda per iudicem appellationis, quia nõ poteſt fieri ſine citatione partis. Iaſ. in l.nec quicquam.num.31.ff.de offi.pręto.communem dicit.

63 Amplia quartò in diſpenſatione facienda in pręiudicium agnatorum ad aliquem actum.Coua.in epi.4. cap.8. §.8.num.5.communem dicit.

64 Reſtringe primò iſtam ampliationem in legitimatione facienda per patrem, quia tunc non requiritur citatio agnatorum. Cur Iuni.con. 75. &.Iaſ. con.10.vo3.& idem Cur.con.157.nu. 3.&

3. & Couarru.ibi. capit.8. §. 9. num.7. communem dicit.

65 Reſtringe hanc reſtrictioné quo ad excludendum ſubſtitutum, tunc enim requiritur citatio ſubſtituti. Deci.con.45. & Couar.in dict. §. 9. communem dicit. Et vi. in verb. legitimatus: infra num.

66 Reſtringe ſecūdò dictam tertiam ampliationem, ſi ſit diſpenſatio facta poſt mortem patris apparet voluntas principis volentis legitimatum ſuccedere in hæreditate cū præiudicio ſucceſſorum, quia tunc valet etiam non citatis. Iaſo.in.l. Gallus. §. & quid ſi tātum. ff. de libe. & poſthum. num. communnm dicit.

67 Reſtringe hanc reſtrictionem, ſi iā ſit adita hæreditas per venientes ab inteſtato, quia oportet citare adeuntes. Couar.in dict. §. 9. num. 9. communē dicit ex Ruino in. d. §. & quid ſi tantū.

68 Amplia quartò in executione ſententiæ, à qua eſt appellatum, & remāſit appellatio deſerta. Maran. in ſpeculo aureo par. 6. de executione ſententiæ. num. 16. communem dicit ex Bar. in. l. 1. ff. nil noua. appell. pen.

69 Amplia quintò in ſententia arbitratoris, quia requiritur citatio, vel præſentia partis. dict. Anto. de Tremo in dict. addi. in verbo, quæ impediūt cōpromiſſum num. 2. ver. alijs modis. cōmunem dicit ex Bar. in. l. ſi quis in arbitratu. ff. de verbo. obliga.

70 Amplia ſextò in ingroſſatione inſtrumenti cōfecti per notarium mortuum, vel perpetuò impeditū. Coua. in quæſt. pra. c. 21. num. 3. communem dicit ex Boe. decif. 36. & vi. in verbo Ingroſſatio. num. 53. vbi videbis quæ de iure regio in hoc ſit ſancitum.

71 Fallit primò regula principalis in abſolutione iuramenti ad effectum agēdi, quia non requiritur citatio. Alci. in capit. cùm contingat. num. 24. de iur. iurā. communem dicit. Sed ſi petatur abſolutio ad effectum diſſoluendi cōtractū, requiritur citatio. Alci. ibi magis communē dicit. Sed hanc diſtinctionem non recipit Dida. Perez in. l. 1. tit. 2. lib. 3. ordi. ſed quòd indiſtinctè ſiue petatur relaxatio iuramenti ad effectum intrandi in iudicio ſiue ad reſolutionem contractus ſit neceſſaria citatio.

72 Fallit ſecundò, quando conſtat ab ſentinullum ius competere. Pau. Pari. con. 1. num. 33. communem dicit. vo. 1. ex Feli. in. c. cùm olim. de re iudi.

73 Fallit tertiò, ſi præiudicium ſit minimum. Iaſ. in. l. ne quicquam. ff. de offi. præto. nu 23. communem dicit. & vi. triginta & vnam limitationē ad dict. regulam per Maran. in ſpecu. au. par. 6. mem. 1. à nu. 1. vſque ad nu 38. & vi. quindecim ſupra centum per Nice. in concor. gloſſ. concor. 52.

74 Fallit quartò in executione ſimplici in eadem re, quæ adiudicata eſt per ſententiam, quia non requiritur citatio. Deci. in capit. ex ratione. num. 17. de appel. communem dicit ex Panor. ibi. Fulgoſius adducitur contra Bar. in con. 183. & Bar. eſt in. l. ordo. col. fin. C. de exe. rei. iudi. vbi diſtinguit Bar. an ſit executio ab eodem iudice qui protulit ſententiam, & non requiritur citatio,

tatio, ſecus ſi à ſucceſſore, quod Fulgo ſio non placet. Sed Decius ibi concor dat. Aut ſucceſſor vidit proceſſum, & valet ſine citatione, aut non, & procedat dictum Bar.

74 Nota quòd in caſibus, in quibus non eſt neceſſaria citatio, ſi tamen fiat minus ſolennis, tenet actus. Antò. Ni ce. in d. con. 52. in fi. communem dicit.

75 Citatio præſumitur interueniſſe, etiam ſi in ſententia non ſit facta mẽtio de citatione. Iaſ. in. l. ſi ſe obtulit. §. condemnatum. ff. de re iudi. communem dicit.

76 Amplia primò in antiquis, quæ excedunt metam triginta annorũ. Bello. con 49. communem dicit.

77 Amplia ſecundò in ingroſſatione inſtrumenti in antiquiſsima ingroſſatione, quia præſumitur citatio. Boe. deci. 37. nu. 8. communem dicit.

77 Citatio verbalis poteſt fieri extra territorium, etiam ſine requiſitione iudicis domicilij. Dida. Perez in. l. 1. tit. 2. li. 3. ordi. col. 816. communem dicit ex Ang. in. l. fina. ff. de iuriſ. omni. iudi. & Bar. & Bal. in. l. omnes. §. Si verò appa ritor. C. de epiſ. & cleri. Sed tamen iſtã communem intellige, ſi viuãt ſub eodem præſide ac principe, ſecus autem. Iaſ. in. l. fi. num. 24. ff. de iuriſ. omni. iudi. cõmunem dicit. & vi. in verb. Delinquens. num. 68. & quæ ibi habes.

78 Citatio ad omnes actus etiam à diffinitiua operatur, quòd non ſit neceſſaria alia citatio, etiam ſi citatus nõ ſit de longinquis partibus. Iaſ. ro. Balbus deci. 41. communem dicit. & intelligẽ iſtam communem ſtata contumacia partis & communicata ſententia. Nice. in dict. concor. 52. lim. 10. & vi. quæ habes in verbo, Abſens. nu. 3. duplex. 40.

79 Citatio prima poteſt incipere à procuratore. Iaſo in. l. eum qui. num. 1. C. de procu. communem dicit.

80 Fallit in vniuerſitate, quia citatio prima debet fieri in collegio, ſeu vniuerſitate congregata. Balbus. deci. 80. communem dicit.

81 Citatio in criminalibus eſt facienda de cõmiſsione iudicis, aliàs eſt nulla. Mar. Anto. in tracta. de indicijs num. 334. communem dicit.

82 Citatio inualida conualidatur per comparitionem ſubſecutam. Balbus de præſcri. in. 2. par. 6. par. prin. quæſt. 1. communem dicit.

83 Amplia iſtam communem, etiam ſi nulla citatio interuenerit, ſi aliàs citandus comparet ſponte, valet actus. Sebaſti. Van. de nulli. proce. §. qui. modis ſenten. nulla repa. nu. 116. communem dicit ex Alex. in. l. 1. ff. de feu.

84 Citatio trina eſt neceſſaria ad hoc, quòd quis incidat in pœnam. Gl. in. l. 17. tit. 2. par. 7. in verbo. plazo. communem dicit ex gl. & docto. in. l. inter accuſatorem. ff. de iudi.

§. De iure regio. l. 17. diſponit, quòd ſufficiat vnica citatio. & gl. dicit quòd dict. l. debet intelligi de vnico peremptorio, quod non placet.

85 Citatio facta in die feriato ob honorem dei, non valet, ſecus tamen ſi ob neceſsitates hominum. Orianus in. c. quoniam contra. de proba. in prin. nu. 24. communem dicit ex Bar. in. l. 1. §. enuntiatio. ff. de nou. ope. enun. Contra-

trariam dicit communem AEgidi. à Bellamera in.c. conqueſtus.de ferijs. Sed priorem communẽ approbat. l. 36.tit.2.partit.3.& vi. Dida. Perez.in.l. 1.tit.7.lib.3.ord.col.986.

86 Citatus,actore non comparente in termino citationis ad accuſandam cõtumaciam, non eſt contumax. Alex. in con.93.nu.12.vo.1. communem dicit,repro. gl.in.l.2.ff.ſi quis in ius voca. non ierit.& vi.in verb. Abſens.num. 3.ſuprà.eo.

• §.Nota iſtam communẽ ad intel.l. legis.13.tit.2.lib.3.ordi.

87 Citatus non ſufficit probare impedimẽtum,ſed quòd aggreſſus fuit adimplere,& non potuit.Boe. deci. 40. num.5.communem dicit.

• §. De iure regio tenetur excuſatorẽ mittere.l.5. tit.3.fo.ll. Et ſic eſt intelligenda.l.11.tit.7.par.3.quas intellige vt in communi ſequenti.

88 Limita,ſi impedimentum eſt notorium.Boe.ibi.n.7.communem dicit.

89 Ciuis nouus non tenetur ad collectas impoſitas pro debitis præteritis. Brunus de augmento.conclu.5. limi. 10.communem dicit.

90 Ciuitas ſine licentia ſuperioris potes ſtatuere.Goza. con.35.nume.16. communem dicit.

91 Clauſula,rato manente pacto, ponitur in odium contrauenientiũ.Addi.Feli.in.c.intelleximus.de iudi.communem dicit.

92 Clauſula,ſaluo iure addendi vel minuendi, non operatur quòd poſt litẽ cõteſtatam poſsit aliquid addi vel minui in libello. Iaſ.in.l. edita actio.nu. 41.C.de eden.communem dicit.

93 Clauſula, ex certa ſciẽtia principis, ſi expreſsè non apponatur, ſufficit quod apprehendatur.Feli.in.c. ſi quãdo. de ſen.exco.communem dicit.

94 Clauſula, motus proprij, licèt tollat ſubreptionem,non tamen tollit defectum intentionis.Pau.Pari. cõ.1.nu, 74.vo.1. communẽ dicit ex gl. in cle, ſi romanus pontifex.de præben.

95 Clauſula, nõ obſtãte reſcripto principis, operatur, quòd tale reſcriptum valeat etiam contra ius,& ſi auferatur ius tertio.Cur.Iuni. con. 157. num.23, communem dicit.

96 Clauſula, non obſtante obſtantia, non tollit defectum intentionis.Pau. Pari.in.d. con.1. nu.96.cõmunẽ dicit.

97 Clauſula, appellatione remota,nõ præiudicat tertio, qui ſe opponit liti, vel executioni, quin non poſsit appellare.Coua.quæſt.pra.c.15.num.5.communem dicit ex Abba. Feli. Barba.& Deci.in.c.ſuper eo.de offi.deleg.

98 Clauſula quælibet, quæ poteſt principem retardare ad concedendum,requiritur quòd exprimatur in diſpenſatione.Cur.Iuni.con.83.cõmunẽ dicit.

99 Clauſula, quòd procedatur abſque recuſatione, etiam à principe, intelligitur de friuola. Anto. de Tremo. in addi.ad Bona.in prac.excepti.in rub. de impe. & excepti. contra reſcri.nu. 8.in verbo,libellum. communẽ dicit.

100 Clauſula codicillaris declarat volũtatẽ teſtatoris,quòd valeat ſua diſpoſitio eo modo, quo de iure valere poteſt.Cur.Iuni.con.32. num.7. communẽ dicit. & in l.ſi.C. de edi.diui. Adri. num.

num.49. ex Bart. in.l.1.§.ſi quis.ff.de verborum obligatio.

101 ¶ Clerici nunquam fuerunt de iuriſdictione laicorum, & conſtitutiones de hoc loquentes potius ſunt declaratoriæ, quàm de nouo promulgatoriæ. gl. in capit. imperator. 96. diſti. quam communem dicunt Car. in repe. capi. perpendimus. de ſenten. excommunicatio. & Alci, in capi. cùm ab homine. de iudi. nu.2. & Couar. in quæſt. pract. cap.31. num.1. communem dicunt.

102 Amplia etiam per cõſuetudinem & præſcriptionem immemorialem. Couar. in dict. capit.31. nu.5. communem dicit ex Paſſor. & docto. in capit. clerici. de iudi. & Rota in deci. 840. in antiq. & Cur. in capit. vlti. de conſuet. ſoli. par.39. & 51. col.4.

103 Amplia ſecundò, quòd nõ poteſt eſſe iudex clerici ſecularis etiam in realibus, nec coram eo conueniri. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in rub. qui. mo. ſu. no. num.39. in verb. ſub iudicibus ſecularibus. communem dicit. & Boe. de. 69. num.35. magis communem dicit.

§. Concordat cum hac communi l.57. tit.6. par.1. niſi realia proceſſerunt à rege, vel ab alio potenti coram eo, vel ſi clericus eſt hæres laici, & ratione hæreditatis cõueniatur, debet coram laico reſpondere, vel ſi vendidit laico, & laicus conueniatur corã iudice laico, ibi tenetur reſpõdere. quod planè eſt contra gl. in cap. clericus nullus. in ver. ſecularem. 11. quæſt.1. & gl. in cap. ſi quis iniuſtis. de regu. iu. in 6. & tenet Anto. in cap. quia. V. de iudi. & Iaſ. adducit alios hoc tenentes in auth. quas actiones. nu.39. C. de ſacroſan. eccle. vbi dicit hanc communem: & vi. Rod per. in ſpeculaure. in.3. par. in prin. nu. 13. ibi dicit, quòd licèt lis ſit cœpta, denuò eſt inchoanda corã iudice eccleſiaſtico. Et hanc dicit magis communem Petrus Nun. in capitu.2. de exequen. man. re. fo.15. col.3. num.29. Et dicit dict. l.57. intelligendam, quando lis erat cœpta cum defuncto, vel quando res erãt obligatæ ex noxa data à defuncto, & non ita indiſtinctè. Quæ interpretatio violat literam. d. l. verba legis ſunt. Otroſi quando el clerigo hereda los bienes del home lego, y otro alguno demanda contra aquel clerigo por razon del auer que heredo, o de daño que vuieſſe hecho: tenudo es el clerigo de hazer derecho ante aquel juzgador ſeglar do le farie aquel de quien hereda el auer ſi fueſſe viuo. Ecce. n. quàm indiſtinctè lex loquitur: quia licèt ſit verum, quòd quãdo lis eſt cœpta, hæres tenetur coram illo iudice litem finire vbi cœptum eſt iudicium, iuxta opinionem, quam cõmunẽ dicit Anto. de Tremo. in dict. addi. in rub. quibus mo. ſu. no. ad fi. ver. Item non audiũtur. in herede clerico magis communis eſt cõtraria, vt iam prædixi. Et ob cauſam hanc dicẽdum dict. l.57. reſpicere ius ciuile, & opinionem doctorum antiquorum, qui tenuerunt per. l. hæres abſens. ff. de iudi. conueniri hæres in loco, vbi defunctus conueniretur, ſi viueret, non obſtante priuilegio hæredis. Et ita Albe. in dict. l. dicit eſſe concluſum Pergami

gami

gami per illum tex. clericos poſſe conueniri coram iudice laico, licèt contrarium dicat eſſe de iure canonico. Quod nota.

104 Amplia tertiò ad clericum primæ tõſuræ non cõiugato, quia cõueniendus eſt corã iudice eccleſiaſtico, & nõ ſeculari, cùm in omnibus gaudeat priuilegijs eccleſiaſticis. Couar. in. q. pra. c. 23. nu. 10. communem dicit ex gloſ. in. c. ex parte. de priuil. & Panor. in c. tuæ. de apoſta.

§. De iure regio per pragma. 1492. ex cõceſsione Alexã. vj. ſi per quatuor menſes proximos ante delictũ clerici non ſint vſi veſtibus clericalibus, iudices ſeculares procedũt aduerſus eos. Quod Leo decimus conceſsit etiam regi Franciæ. vt not. Boe. de. 69. nu. 15. & Caſſa. in conſue. Burg. rub. 1. §. 5. nu. 46. ſi publicata ſit conceſsio in quolibet anno.

105 Amplia hanc ampliationem ad munera ſecularia, & gabellas, & collectas, quas non tenetur ſubire. Idem Coua. in. c. 31. nu. 9. communẽ dicit ex Guidone. q. 343.

§. Cõcor. cũ l. 23. ti. 4. & l. 13. ti. 3. li. 1. or di. quando deferũt habitum & tõſuram, per ſupradicta.

106 Clerici autem cõiugati debent ſubire onera ac gabellas ſoluere. Coua. ibi. cõmunẽ dicit ex Panor. in. c. ex parte. de cleri. con. & Gui. in. d. q. 343.

107 Amplia quartò ad clericũ coniugatum in criminalibus, quia in ciuilibus nõ gaudet priuilegio fori, etiã ſi veſtes & tõſurã deferat clericalẽ. Coua. in. q. pra. c. 31. n. 6. in ver. prima igitur. cõem dicit ex Io. An. Domi. & Anchatra. in c. 1. de cle. con. li. 6. & Lapo allega. 118.

108 Amplia iſtam ampliationẽ, quòd licèt laicus poſsit cognoſcere de cauſis ciuilibus clerici cõiugati, nõ poteſt tñ eũ incarcerare, nec detinere pro cauſa ciuili. Idẽ Couar. cõmunẽ dicit ibi. ex Ripa in li. 1. reſpon. 13. licèt à iudicibus laicis non obſeruatur.

109 Nota, ꝙ licèt clericus cõiugatus dimittat veſtes clericales, & tonſurã, nõ ideo perdit priuilegiũ fori, ſi tẽpore delicti ſit tõſus, & indutus illis veſtibus. Couar. ibi. cõmunẽ dicit in verbo, potiſsimum. ex Alex. conſi. 8. li. 1. & 149. vo. 6. & Hipp. ſin. 48.

110 Veſtes clericales eſſe dicuntur, quæ in cõmuni vſu in prouincia fuerũt ad miſſæ, cũ de iure canonicó nõ ſint determinatæ. Idem ibi. communem dicit ex gl. in. d. c. 1. de cle. con.

111 Amplia quintò, etiam ſi clericus cõuincatur de falſo teſtimonio coram iudice ſeculari, quia nõ poteſt de hoc delicto cognoſcere. Coua. in. q. pra. c. 18. nu. 8. cõmunem dicit ex doct. in. c. verũ. de foro cõpe. & Affli. de. 230. & gl. in. ſi. ti. 16. par. 3.

112 Amplia ſextò ad eremitas, qui ſunt de iuriſdictione eccleſiaſtica. Coua. in q. pra. c. 14. ver. ſecũdò intelligitur. cõmunẽ dicit ex Arc. in. c. 2. de fo. com.

113 Fallit regula principalis in clerico degradato actualiter, quia iudex laicus poteſt illum punire abſq; aliqua traditione. Alex. in. d. c. cũ ab homine, de iudi. nu. 108. communem dicit.

§. Nota iſtam communem pro intel. l. 60. ti. 6. par. 1.

114 Fallit ſecũdò, ſi recõueniatur per laicũ corã ſeculari, nam in illa cauſa erit iudex. Cur. Iuni. in. l. 2. n. 48. ff. de iuriſ. omni. iudi. cõmunem dicit, & Maranta. in ſpecu. au. par. 4. diſt. 7. nu. 44. magis cõem dicit. Eſt tñ intelligenda in cauſis ciuilibus, nõ autem in criminalibus, vel ſpirituali: vel ſi data opera laicus moleſtet clericum ad hoc, vt conuentus coram laico, recõueniat clericum coram laico, ex Specu. in ti. de recon. §. 1. ver. quid ſi laicus.

115 Fallit tertiò, ſi clericus eſt vaſallus regis, vel alterius, quia ſubeſt dño laico, & corã eo eſt cõueniendus de feudo. Fel. in. c. cæterũ. n. 3. de iudi. cõem dicit

116 Intellige iſtã communẽ nõ ſolũ ſi vẽtiletur ſuper proprietate feudi, ſed etiã ſi ſuper poſſeſsiõe. Aret. in. c. cęterũ. n. 14. de iudi. cõem dicit ex Abb. ibi. quã intelligit, quãdo agitur per interdicta poſſeſſoria, ſecus tamen quãdo intentatur emenda iniurię, vel damni paſsi; vel quando agitur de poſſeſsione criminaliter ad pœnã: tunc iudex ordinarius, & non dñs cognoſcit, ex Imol. & moder. in. d. c. cæterum.

117 Reſtringe iſtã limitationem, ſi vno tempore clericus vaſallus vocetur à rege & à papa, quia potiùs tenetur obedire papæ, quã regi. Prępo. in. c. cũ parati. nu. 20. de appell. cõmunem dicit, vbi vi. Decium.

118 Fallit quartò, ſi clericus inueniatur in flagranti delicto, quia poteſt capi à familia poteſtatis vt tradatur iudici eccleſiaſtico. Feli. in. c. ſi verò. n. 2. de ſen. excom. communem dicit.

119 Amplia iſtã fallẽtiam ad priuatum, qui poteſt capere clericum in flagranti crimine fauore reipublicæ. Feli. ibi. communem dicit.

120 Amplia ſecundò. ſi clericus in delictis eſt ſuſpectus de fuga poteſt capi, vt clericus ſuo epiſcopo tradatur ſine metu excõmunicationis, epiſcopo ratum habẽte fictè vel verè. Alci. in. d. c. cũ non ab homine. n. 94. de iudi. communem dicit. & Are. ibi. nu. 17. magis communem dicit.

121 Amplia tertiò in creditore, qui poteſt clericũ ſuſpectum de fuga capere abſq; mãdato. Alci. ibi. num. 74. communem dicit.

122 Fallit quintò in clerico incorrigibili, quia ſine degradatione poteſt per iudicem ſecularem puniri. Coua. in q. practi. capit. 31. num. 2. ver. ſecundò eſt adnotandum. communem dicit ex Ioa. An. Car. & Imol. in. c. cùm non ab homine. de iudi.

123 Fallit ſextò, ſi clericus in profundum malorum venerit, qui dimiſſa tõſura, & veſtibus clericalibus, ſe immiſcet enormitatibus. Couar. vbi communẽ dicit ex gl. in. c. ex parte. el. 3. de priui. Hoſti. Io. An. & Anto. in. c. perpendimus. de ſenten. excõ. quæ opi. non placet Coua. in clerico in ſacris cõſtituto; ex Alex. cõſ. 8. n. 3. vo. 2. & Soci. cõſ. 12. vo. 1. Sed ꝙ iſta ſit cõis in clerico primę tõſuræ, in quo nõ requiritur aliqua degradatio vt poſsit per iudicẽ ſecularẽ puniri, vt receptũ eſt in practica, cũ priuilegia clericorũ primæ tõſurę ex iure poſitiuo cõſtant, vt notat Bernar. epiſcopus Calagurrita. in practi. crimi-nali. capitul. 90. ad fi. & Caro. in addi.

ad Alex.in.d.conſi.8.

124 Intellige iſtas cões de degradatione actuali:nõ tamen in verbali,vt in ſimi li dicitur de.c.i.de homi.ꝙ clericus, ꝗ per inſidias interfecerit aliquem,ꝙ iudex ſecularis poteſt illũ punire clerico degradato verbaliter, nõ enim neceſſaria eſt actualis degradatio. Franc.de Are.in.c.cùm ab homine.de iudi.nu. 80.communem dicit.

125 Fallit ſeptimò in clerico aſſaſsino, qui poteſt à iudice ſeculari puniri. Remigi.de immu.eccle.fallen.15.in fi. cõ munẽ dicit ex Dñi.in.c.1. de homi. in 6.cũ moderamine præcedẽtis cõis.

§.Fallit octauò in clerico depoſitario de iure regio.per.l.3.ti.3.par.5.Et idem eſt in eccleſia.l.7.eo.ti. approbata opi ni.Ioa.de Imol.in.c.1.de depo. col. 12. nu. etiam ſi non ſit cõuerſum in vtilitatem eccleſiæ. cõtra quem tenet Inno.& Io. An.& Panor.in.d.c.1.

§. Fallit nonò de cõſuetudine regni, quia princeps; & iudices ſupremi regni.per.l.5.ti.1.li.2.ordi. quæ habuit or tum à cap.princeps.&.c.regum. 23.q. 5.& tex.iuncta gloſſ.in verbo,reges,in c.filijs.16.q. 7. licèt contra iſta iura & conſuetudinem videtur text.in capit. inolita.11.q.1.&.c. qualiter & quando. de iudi.& authen.ſtatuimus.C.de epi ſcopis & cleri.& Rota.deci.840.in an ti.dicens cõſuetudine non poſſe intro duci,ꝙ clericus ſubeat iudicio ſeculari.Quibus iuribus vnico verbo re ſpõ detur,quòd hæc iura generalia ſunt, alia autem ſpecialia.Speciale eſt in vio lentijs & iniurijs,præcipuè cùm ſuperior non ſit in regno, qui de illis poſsit cognoſcere,vt notat Nauarrus in præ fatione. c. cùm contingat. remedio.1. in alleg.11.litera.y.de reſcrip.& de.d.l. 5.vi.Nu.ꝺobſequẽ.mã.reg.c.1.n.25. & Guiller.Bene.in.c.Rainutius.in verb. vxorẽ noĩe Adelaſiã. nu . 410. & 347. & in verbo,abſq; liberis.el.2.nu.45.de teſta. Et nota, ꝙ ſi aliquis poſt delictũ commiſſum ordines receperit in frau dem, vt nõ puniatur à iudice ſeculari, ordo non liberat illum à iudicio ſecu lari.Couar.in.c.32.num.4.verſi.ſecunda cõcluſio.in.q practi.cõmunem dicit ex Bar.in.l.1.de pœ.&Hip.ſing.534. Sed tamen pœna corporali nõ eſt plectendus,ſed pecuniaria.Idẽ Coua. ibi cõclu.6.cõmunem dicit ex Bar.in.d.l. 1.& Aufferi.in cle.1.de offi.ordi. reg.1. fallen.11.

126 Nota ꝙ clerici trahẽtes clericũ corã iudice ſeculari,perdũt cauſam per ſen tẽtiã,nõ tñ ipſo iure. Panor.in.c.ſi diligẽti.nu.8.de fo.cõp.cõmunem dicit.

127 Clericus propter adulteriũ detruditur in monaſteriũ, & deponitur ab officio & beneficio.Couar. in epi.4.c.7. §.7.nu.19.& epus Calagu.in practi.cri mi.c.79.communem dicunt.

128 Clericus ex ſimplici fornicatione nõ deponitur Feli.in.c.at ſi clerici.n.8.de iudi. communem dicit. punitur tamẽ arbitrio iudicis. epus.ibi.c.73.com munẽ dicit ex Deci.in.d.c.at ſi clerici. vi.reg.& limi.per Dueñas in reg.101.

129 Clericus cõcubinarius eſt priuãdus beneficio,& tenetur ad reſtitutionem fructũ perceptorũ.Bello.cõſ.56.cõem dicit ex Fel.in.c.poſtulaſti.de reſ.& vi. cõciliũ Baſileeñ. de concubinarijs.

 130 Cle.

130 Clericus poteſt torqueri. Panor. in c.poſſeſsionē.de reg.iu.cōmunē dicit

131 Fallit ſi non ſit diffamatus,quia etiā præcedētib' indicijs,vel cōfeſsiōe,nō poteſt torqueri.Deci.in.c. at ſi clerici. n.19.de iudi.& Hip.ſin.55. cōem dicit.

132 Clericus paruæ parrochię poteſt diffamari. Panor. in c. inquiſitionis.§.fi. de accuſa.communem dicit.

133 Clericus habet oīa priuilegia cōceſſa militibus armatæ militiæ.Iaſ. in.l. miles.nu.11.ff. de re.iu. & ſic nō poteſt cōuenire vltra id quod facere poteſt, cōmunem dicit.

134 Clericus in patrimonialibus nō gaudet priuilegijs cōceſsis eccleſiæ niſi in caſibus à iure expreſsis.Balbus depręſ. par.5.q.5.nu. cōmunem dicit.

135 Nota, quòd ſtatutū, in quo cauetur, ꝙ primogenitus ſuccedat in hæreditate paterna,etiā ſtātibus alijs liberis,ſortitur effectū contra clericū, vel filios, qui effecti ſunt clerici. Io. de Rip.in li. pri.de leg. reſpon.2.nu. 2. & reſpon.6. num.11.communem dicit.

136 Clericus eſt vſufructuarius, & non vſuarius in fructibus beneficij.Frā. de Are.in.c.ex literis.de proba.& Io.Lupus in repe.rub.de dona.inter vi. & vxo.col.355.§.66.n.21.cōmunē dicit.

137 Intellige iſtā cōmunē in vita, quia in morte eſt vſuarius.Bello. cōſi.3.nu. 2.communem dicit.

138 Limita iſtā intelligentiā in beneficiato ſimplici,qui ſemper eſt vſufructuarius tam in morte, q̄ in vita.Bello.nu. 6.cōem dicit.Cōtrariā, immo ꝙ beneficiarius ſimplex in morte etiā ſit vſuarius, & ꝙ nō poſsit teſtari, Coua.in. c. cū in officijs.de teſtam.nu.6.cōmunē dicit ex Iaſ.cōſ.75.vo.3.& hæc vltima eſt verior,cū beneficiarius de bonis ac quiſitis intuitu beneficij non poteſt teſtari, vt notat Abbas in.c.cū eſſes.de teſta.quā cōmunem dicit idē Couar.in d.c.cùm in officijs.nu.5.

140 Limita tamen oīa ſupradicta, ſi eſt cōſuetudo in cōtratium, ꝙ clericus ſit vſufructuarius in morte, & poſsit teſtari.Bello.in.d.cōſ.3. n. 9. cōem dicit ex Gemi.in.c.fi.de offi.ordi.& vi.latè per Nu.in reſpon.19. per totū. & præci. in nu.15.poſt tract. de exequē.man.reg. & Coua.in.d.c.cū in officijs.nu.9. vbi dicit magis communem eſſe contrariā,quòd cōſuetudine nō poteſt introduci: tandē concludit ſtandum conſuetudini.

141 Nota Romanū pontificem poſſe cōcedere clericis ac epiſcopis facultatē teſtandi.Idem ibi.nu.7. in fi. communem dicit ex Deci.conſi.512.

142 Clericus bñficiarius ſi vltra neceſſaria expendit quod ſupereſt in propha nos vſus, peccat mortaliter,licèt nō teneatur ad reſtitutionē. Couarru.in.d. c.cùm in officijs.nu.5.communē dicit ex Panor.in.c.cùm ſecundū.de præb. & Archi.& Domi.in ſumma.44.diſt.

143 Clericus beneficiarius habet dñium rei acquiſitę in diſtributionib' quotidianis.Couar.ibi.n.7.cōem dicit ex Frā.in c.vni.de cler.nōreſi.in.6.& Deci.cō.280

144 Nota, ꝙ oīa quæ acquirit clericus, etiā rōne ordinis ſacri, nō tñ ex fructibus bñficij, dicūtur bona acquiſita intuitu pſonę, & pōt de his teſtari.Coua. in.c.1. n.11. de teſta. cōem dicit ex Cy. & do-

& docto. in authent. licentiam. C. de epi.& cleri.& Panor.& docto. in capi. quia nos.de teſta.

145 Clericus habens patrimoniũ ſufficiens, ſi ſeruit eccleſię, poteſt viuere de bonis eccl'ię, & cõſeruare patrimoniũ. Præpo.in.c.illi auté.12.q.1.cõem dicit.

146 Clericorum bona ab inteſtato decedétiũ intuitu perſonæ acquiſita, agnatis vel cognatis competunt, iuxta gradum ſucceſsionis. Caſſa.in cõſue. Burgu.Ru.8.§.5.gl.fi.nu.69.communẽ dicit ex gl.in.c.1.de ſuc.ab inteſta.

147 Clericũ excommunicatũ percutiẽs excõmunicatus eſt. Panor.in.c. cõtingit.el.1.de ſen.excõ.communẽ dicit.

148 Clericorũ appellatione in fauorabilibus, veniunt canonici, & dignitates, in odioſis non. Alcia.in.l.2.nu.9.ff. de verb.obli.communem dicit.

149 Cognatio ſpiritualis nõ cõtrahitur per nuntium, nec per procuratorem. Coua.in epi.4.c.6.nu.6. communẽ dicit ex deci.Tholo.157.

150 Collatio bonorũ non fit, cùm aſcendens ſuccedat deſcẽdẽti, vt ſi pater ſuccedat filio, vel nepoti. Iaſ.in.l.ſi emãcipata.n.28.C.de colla.cõmunem dicit.

151 Collatio beneficij facta cum conditione, ſi vacat, valet, licèt non electio. Couarru.in reſo.capit.16.numer. 2.lib.2.communem dicit ex Gometi. in regula, de veriſilmili notitia obitus.quæſt.1.

152 Collegij ius poteſt remanere penes vnũ. Panor.in.c.2.de poſtu.cõem dicit.

153 Collegio eccleſiaſtico deſtructo, vel quia deceſſerunt oẽs, vel fuerũt priuati propter delictũ, remanet ius & priuilegiũ penes ipſam eccleſiã: ſecus in collegio ſeculari, quia nõ remanet aliquod ius. Panor.in.d.c.2.n.2, cõem dicit.vi.in verb. Vniuerſitas.nu.69.

154 Cõmiſsio iudicis in citatione nõ pręſumitur. Are.conſi.33.nec pręſumitur facta. Feli.in.c.1.de iudi. cõclu.1. communem dicit.

• §.Cõcordat cum.l.1.ti.2.fo.ll.& prag. 201.in prin. quia nuntio non creditur niſi iuxta officium ſuum. Io. An.in addi.Specu.de cita.§.1.in prin.& doct.de Segu.in.l.ſi ex legati cauſa.nu.58.ff. de verbo.oblig.& vi. Deci.in.c. cùm parati.de appel.nu.10.

155 Cõmiſsio facta alicui cum poteſtate confirmãdi vel reprobandi ſtatuta ciuitatis, ſi aliqua ex eis reprobauerit, cenſetur & alia confirmaſſe. Tho.Grãma.deciſ.65. nu. 11.cõmunem dicit ex Bart. Bald.& Ange.in.l. legata inutiliter.ff.de leg.1.

156 Cõmodatarius gratia vtriuſq; factũ commodatũ, tenetur de culpa etiã leui.gl.in.l.2.ti.3.part.5.cõmunem dicit. ex.l.ſi vt certo.§. nunc vidẽdum. &.l. in prin.ff.commo.

• §. De iure regio ſufficit, quòd faciat in re cuſtodienda diligentiam, quam facit in cuſtodiẽdis alijs rebus ſuis, etiã ſi nõ ſit diligens in ſuis conſeruãdis, ſi non ſit omnino negligens, quia caderet in latam culpam, ex Bar.in.l.quod Nerua. ff. depo. & Sali. in.l.ſi nulla.ff. de pigno.acti.

157 Cõmodatarij duo ſi ambo ſint in culpa, vel dolo, vt res commodata perdatur, quilibet tenetur in ſolidum.gl. in l.5.tit.2.par.5.cõmunem dicit ex doct.

in.l.ſi vt certo.§.ſi duobus.ff.commo.

• §.Contrariũ habetur per.d.l.5. vbi ca uetur, quòd non tenẽtur in ſolidum, ſed pro rata.

158 Cõmodata res vel obligata ex alio cõtractu,ſi perdatur,vel moritur,poſt morã pèrit periculo commodatarij, vel obligati, etiam ſi aliàs naturaliter apud dominum eſſet peritura. gl.in.l. ſi.ti.2.par.5. in verbo, Seria el peligro. communem dicit ex Bar.in.l.quod te mihi.ff.ſi cer.peta.

• §.Cum hac communi amplia.d.l.ſi.

159 Cõmodatarius vel depoſitarius ſi ſer uo fidelisſimo dedit rem commodatam tradendam domino,ſi res ſit furata, perit periculo domini. Gometius de contra.c.7.nu.3.communem dicit ex Bart.Bald. & Pau. in.l. argẽtum.ff. commo.

• §.Concordat cum.l.4.titul.2.par.5.

160 Nota quòd inter cõmodatũ & precarium annotatur differẽtia,quòd cõmodatum datur ad certum vſum limitato tempore tacitè vel expreſſè,& nõ poteſt reuocari ante finitũm tempus: precarium datur ſine præfinitione tẽporis tacitè vel expreſſè ad vſum volũtariũ, & poteſt reuocari ad libitum cõcedẽtis. Ant.Gomez de cõtra.c.7. cõmunẽ dicit ex Panor.in c. fi. de preca. & docto.in.l.2.ff. ſi cert.peta.& in.l.2. C.commo.

161 Cumulatio ſummarũ in odioſis nõ fit,ſecus tamen in fauorabilibus. Iaſo in.l.ſi cum eodẽ.ff. de iuri. om. iu. nũ. 3.communem dicit.

162 Communis opinio eſt tenẽda, niſi opinio particularis fulciatur meliori ratione.Cur.Iu.cõſ.63.n.3.& .160.n.12. cõmunem dicit.pro qua eſt tex.in l.ſi quis.de cõdi.inde.vbi imperator motus eſt per rationem minoris partis cõtra maiorẽ.& tex.in.l.1.C.de vete.iu. enucle.ver.ſed nec. q̃a doctores imitãtur aues,quia q̃ñ vna volat,oẽs aliç ſequũtur.vt notat Deci.cõſ.481. nu.2.& more pecudũ vnũ ſequũtur.Bellonus cõ.59.n.12.licèt verũ ſit, q̃ cõis opinio habet vim cõſuetudinis.Bal.in.c.ne innitaris.de cõſti. & in conflictu opinionum illa eſt ſequẽda, quã conſuetudo approbat.Remig.de charit.ſub ſi. reg. 240.cõem dicit.& in fauorẽ teſtamẽti opinio particularis cõtra cõem eſt ádmittẽda.Iaſ.cõſ.112.vol.4.n.1. & in matrimonio notat Abbas poſt Hoſti.in c.2.de cogna. ſpiri. & vi. ſeptẽ regulas per Stephanũ à Federicis.de interpretatione iuris, vlt.parte,pag.196. vſq; in fi. at q̃a liber ille nõ in oĩbus peruenit manibus,duxi ſub cõpẽdio hic trãſcribere.Prima, q̃ in cõflictu opinionũ illa ſequẽda, quã cõſuetudo approbat. vt eſt in gl.l. fi. C. de dona. inter vi. & vxorẽ.& ſi lex.deſtruat. Secũda, ſi nõ cõſtat de cõſuetudine,illa ſequat̃,quç altero iure cõprobatur. Tertia,ſi nõ ad eſt conſuetudo,nec fulcit̃ aliqua lege, vel canone,illa tenet, quæ efficacioribus rationibus fulcitur.ex gl.in. l. minimè.ff.de leg. Quarta, q̃ñ non cõſtat de rõne euidẽtiori,quæ tutior eſt,eligitur.c.iuuenis. de ſpon. Quinta, q̃ illa opinio amplectetur, ex qua res valet, & nõ perit. Sexta,quç approbata eſt à prudẽtiorib' Legiſtis in materia legali,& canoniſtis in canonica,& de iure

ciuili

ciuili.gl.ſũt maximę authoritatis.Bal. in.l.precibus.de impu.C.& in.l.cũ hæreditas. C. depoſ. & maximè iuncto Azo.q fuit fons,ll.vt dicit Bal.in.l.cõtract'.C.de fi.inſtru. Vltima,q illa opinio tenenda eſt,quæ à pluribus cõprobatur.arg.l.quod maior.ff. ad municipa.& eſt tex. in.l.ob carmẽ.ff.de teſta.

163 Cõpẽſatio tollit ipſo iure debitũ, ſi opponatur,ſecus tamen.Iaſ.in.§.in bonæ fidei.nu.8.Inſti.de acti. cõmunem dicit,vbi ponit aliquas limitationes.

• §. Ex hac cõi põt opponi cõpẽſatio cõtra inſtitutũ habẽs executionẽ paratã. Seg. in.l.ſi ex legati.n.m.ff.de ver. obli. quę valet ad intel.l.4.&.5 ti.8.li.3. ordi.

164 Cõpẽſatio admittitur in depoſito de expẽſis factis in ipſo depoſito. Fulgo.in.l.ſi plures.ff. depoſi. cõmunem dicit ex glo.ibi.

• §.Cõtrarium eſt determinatũ de iu.regio.per.l.10.ti.3.par.5.

165 Cõpẽſatio admittitur in alio cõtractu præter depoſitũ, dũ tamen de facili poſsit liquidari,quod relinquitur arbitrio iudicis.Iaſ.in.d.§. in bonæ fidei. nu.72.Inſtit. de acti. cõmunem dicit.

• §. De iure regio eſt ſublatũ iſtud arbitriũ, quippe qui taxatus eſt terminus decẽ dierum ad iſtam liquidationem faciendam.per.l.20.ti.14.par.5.

166 Cõpẽſatio admittitur de pecunia ad pecuniã,licèt pecunia debita ſit in ſpecie. Alex.in.l.ſi fundus.§.ſi ſeruũ.& ibi Iaſ.ff.ſi cer. peta. cõmunem dicit.

• §. Nota iſtã communem ad ampliationem legis.21.ti.14.par.5.

167 Cõpẽſatio admittitur in cõmodato. Panor.in.c.2. depo.cõmunem dicit.

168 Cõpẽſatio nõ fit de legato ad debitũ, qñ legat' res certa, etiã in debito neceſſario,niſi aliã teſtator declarauerit. Durã.in arte teſtã.ti.6.cau.5.n.3.cõem dicit

169 Cõpẽſatio nõ admittitur, quando condẽnatus eſt ſine aliqua præfinitione tẽporis ad ſoluendum.gl.in.l.20.ti. 14 .par.5. cõmunẽ dicit in verbo,haſta diez dias.ex Bar.in.l.aufertur.§.cõpenſationem.ff.de iure fiſci.

• §.De iure regio dãtur.10. dies per.d.l. 20.ad liquidandã cõpẽſationem,& admittitur compenſatio.

170 Cõpromiſſum factũ tanquã arbitrũ & arbitratorẽ in dubio præſumit' proceſsiſſe vt arbitrator. Alci.in tra.de pręſump.re.3.præſ.39.in fi.cõem dicit.

171 Cõpromitti in ordinariũ tanquam in arbitratorem poteſt.Præpo.in.c.fames.3.q.7.communem dicit.

172 Cõpromitti in ordinariũ tanquã in arbitrũ de iure ciuili nõn poteſt.Mar. Ant de cõpro.q.2.n.41.in ver.hãc opinionẽ tenuerũt,cõmunẽ dicit ex Bar. Bald. Albe.in.l.ſed ſi ſeruũ.§. ſi quis iudex. ff. de arbi. De iure autẽ canonico poteſt cõpromitti in iudicẽ ordinariũ. cõem dicit ex tex.in c.cũ tẽpore.& .c. ex parte,de arbi.in.d.q.2.nũ.46.

• §.De iure autẽ regio nec arbitri nec arbitratores iudices ordinarij poſſunt eſſe.vt in.l.9.de correctorij,vbi generaliter prohibẽtur recipere cõpromiſſã. de quo per Pe. Nuniũ in dictionario Hiſpano,in verbo, Aluedriadores.reuocata.l.24.titu.4.par.3.quæ permittebat eſſe arbitratores,quæ faciunt ad intellectũ.l.fi. in ordi.de Madrid. &.l.8. in curijs de Madrid de Anno.1543:

quæ permittit, vt mandentur executioni tam ſententia arbitri, quàm arbitratoris. Quæ debet intelligi, ſi aliàs arbiter erat habilis. vt notat Bart. in.l. 2.§ prętor.ff.qui ſatiſdare cogan. Et nota, q per dictas ordinatiões nõ poteſt opponi aliqua exceptio: tamen exceptio, quòd cõpromiſſum non valuit, vel nouationis, vel contrarij laudi poteſt opponi. vt per Bal. in.l.ſi cauſam. num.4.C. de execu. rei. iudi. Itẽ nota, quòd licèt diſpoſitũ in dictis legibus ſolùm habeat locum in his, ſuper quibus fuit compromiſſum, nec aliàs laudum emologatum valet. vt per Bald. in.§.ſententię.de pace Conſtan.in vſi. feu.per tex.in.c. examinata. de conſi. vti. vel inu. tamẽ arbiter pro bono pacis poteſt ſe intromittere ad non deducta in cõpromiſſo. vt per plura deducit Corſe. in ſingu. in verbo. Arbiter. Itẽ nota ad intelle. d. ll. quòd licèt ad hoc quòd habeat executionem paratam ſentẽtia arbitri, requiritur quòd adducãtur in iudicio compromiſſum & ſententia cum alijs in.d.l.inſertis, tamen ſi ſentẽtia fuit lata partibus præſentibus, & nõ contradicẽtibus, quia tunc ex ſola ſententia mãdabitur executioni. vt per Alex.in conſi. 84. nu.3. &.4. volu.5.

Nota, quòd licèt ſit data poteſtas arbitris prorogandi terminum cõpromiſſi, prorogatio tamen eſt intimanda partibus. vt not Deci.conſi.39.n.4. & cõmunem dicit, vbi etiã dicit, q licèt arbitri poſſint procedere partibus abſentibus, nihilominus partes ſunt citãdæ, aliàs ſententia eſt nulla. vbi vi. plura de nullitate compromiſſi.

173 Condemnatus in amputatione manus, non præſumitur de debiliori. Alcia. de præſum.re.3. præſum. vlti. in fi. communem dicit.

174 Condemnatus per iudicẽ eccleſiaſticũ poteſt iterũ conueniri per iudicem ſecularẽ. Alci.in.c.pernicioſam.n.128. de offi.ordi. communem dicit.

• §.Nota iſtã cõmunem ad intellectũ.l. 2.ti.8.li.8 ordi.& pragma.1.&.l. ſancitæ in curijs Toletanis de anno. 1525. loquentiũ de blaſphemijs.& ad intel. l.8. ti 2.li.8.ordi. cõtra vſurarios. & ad intel.l.3.tit.14. part.7. & pragma.3. de forti.& ad intel.l.2.tit.21.par.2. & pragma.85.de ſodomiticis, quæ crimina ſunt mixti fori, & ſacrilegia, vt per Marianum in.c.cùm ſit.de fo.compe. Vnũ tamen nota, q ſi aliquis cõmittit delictum cum ſacrilegio, priùs eccleſia eſt ſatisfaciẽda de ſacrilegio, quàm fiſcus de calumnia. vt in.l.104. ſtili. Et nota etiã, quòd licèt iudex ſecularis poſſit cognoſcere de vſuris, hoc eſt intelligẽdum quo ad pœnã, non tamen cognoſcit, an contractus ſit vſurarius, nec ne. vt per Panor.& docto.in.c.cũ ſit.de fo.cõpe.& Alci.in.d.c.pernicioſam.n.77.& licèt laicus nõ poſſit ſe intromittere in delictis canonicis, tamẽ ad obſeruãtiã canonis imponit pœnã per gl.ſingu.in cle.ne Romani.de electi.ex qua recipit maximũ robur. l. 8. ti.2.li.8.ordi.&.l.50.Tau.imponẽs pœnam matrimonium clandeſtinum cõtrahentibus.

175 Condemnatus propter delictum in pœnam pecuniariam, ſi omnem ſol-

ſoluerit, minimo pretio depto, debet pœna corporali affligi. Boe. deci. 249. num. 8. communem dicit.

176 Cōdemnatus in pœnā pecuniariā, ſi non habet vnde ſoluat, petente illo, in cuius fauorem eſt condemnatus, debet luere pœnam in corpore. Idem ibi communem dicit.

§. De iure regio creditor cedit bonis, & traditur creditori, vt illi ſeruiat, do nec debitum ſit conſumptum. vt in. l. 2. tit. 8. li. 8. fo. ll. et. l. 5. tit. 13. li. 5. ordi. vbi reformatur lex fori. & l. 4. tit. 15. par. 5. & ſi ſunt alij creditores. cui traditur, tenetur cum circulo ferreo eum ligare, & debitor tenetur portare ſup orā veſtimenti. vt habetur in pragma. 78. cum ſequenti. & hoc idem eſt ſtatutū in pœna pecuniaria impoſita propter delictum. vt in. l. 105. ſtili. quam l. intellige in pœna applicādā parti ex furto, vt fuit decretum Valliſoleti. anno 1538. non tamen in alijs delictis. Et nota, quòd iudex poteſt moderare pœnam, ſi delinquēs ſit pauper. per. l. tit. 22. par. 7. quā intellige in multa, ſecus in pœna. Iaſ. in. l. ſi quis. nu. 28. ff. de iu omni. iudi. & Panor. in cap. niſi ſpecialis. de offi. deleg. Quod intellige, niſi alia pœna ſit ſtatuta loco pecuniæ, vt in habēte metretas falſas, quia ſi non habet centū morabetinos, erit in vinculis per annum. l. 2. li. 3. tit. 10. fo. ll. & condemnatus in expenſis litis debet carcerari, ſi non habet vnde ſoluat l. 99. & 168. ſtili. ſi non eſt ſalarium aduocatorum, quod remittitur amore dei. l. 20. ſtili. Nota quòd ſicut creditor tenetur præſtare alimenta carcerato, ita & ceſſionarius. Segu. in. l. ſi ex legati. num. 24. ff. de verbo. obli.

177 Nota circa ſupradicta, quòd licèt ſit verum, quòd iudices poſſint moderare pœnā, debet intelligi ante ſententiam, non tamen poſt. Coua. in. q. pra. c. 34. in fi. communem dicit ex. l. Paulus. la. 2. ff. de re. iudi. & Feli. in cap. qualiter & quando. de accuſa. el. 2. & gl. l. quid ergo. §. pœna grauior. C. ex qui. cau. irro. infa. Et nota dictum ſolēne Bald. in authē. interdicimus. C. de epiſ. & cleri. & Feli. in dict. capit. qualiter & quando. quòd iudex in ſententia poteſt ſibi reſeruare hanc facultatem mitigandi pœnam, de hac communi vi. Tiraq. de pœnis temperan. cau. 32. per totum.

178 Condemnatus ſi aliquis ſit ad mortem, ſuperſedetur in executione, donec inchoata accuſatione per eum finiatur. gl. in. l. 4. tit. 1. par. 7. communē dicit in verbo, acuſar a otro, ex Bar. in l. is qui re. ff. de pub. iudi. cōtra gl. ibi.

179 Conditio, quæ tacitè ineſt, ita impedit natiuitatem obligationis, ſicut expreſſa. Deci. conſi. 2. num. 4. cōmunem dicit ex gloſſ. in. l. item quia. §. 1. ff. de pactis.

180 Condemnatus ad mortem, ſi eſt executa ſententia lata contra eum, nō valet teſtamentum quod geſſit. Io. Lupus in deci. Tau. l. 4. nu. 2. commumē dicit ex Bal. in. l. fi. C. ſi non à compe. iudi. & Io. An. in noue. in capit. quanquam. de vſu. in ſexto.

§. De iure regio per dict. l. 4. ſublata eſt iſta communis & l. 15. tit. 1. par. 6. & l. eius qui. §. cui aqua. ff. de teſta. & l.

qui vltimo. ff.de pœ.& l.ſi qs filio exhęredato.§.ſed & ſi quis.ff.de teſta.& Auth.ſed hodie.C.de dona. quia per dictam legem.4.permittitur damnatis, vt poſsint facere teſtamentum de omnibus bonis, quæ non ſunt confiſcata, nec ſunt confiſcanda. Quod nota.

181 Condictio ex lege oritur ex ſtatuto. Albe. de ſtatu.in prin. quæſt.2.communem dicit ex docto.in.l. vni. ff. de condi.inde.

182 Conditio caſualis retro trahitur, non tamen poteſtatiua. Curſi. Iunius.conſi.74.numer.9. communem dicit.

183 Nota; quòd licèt conditio impoſſibilis in contractibus anullet contractum, fauore vltimæ voluntatis reijcitur conditio, & valet teſtamentum, vt dicitur in matrimonio. iuxta. c.fin.de condi.apposi.Ludo.Texe.in. l.quidam te legatus.

184 Amplia ad conditionem, quæ potuit contingere, tamen modo non poteſt. vt ſi Titius viueret, qui iam tempore adiectæ conditionis mortuus fuerat; reijcitur vt impoſsibilis. Coua. in epi.4.capitu.3. part.3.§.2. communem dicit ex Bart. in.l.2. ff. de condi. & demonſtratio.

185 Conditio inſtitutionis & legati cùm verè non adimpleatur, tamen habetur pro completa ex legis diſpoſitione; & competit actio ex teſtamento. Iaſ. in.l.ſi mater. num.7. C. de inſtitutio. & ſubſti. communem dicit.

186 Conditio, Si ſine liberis, deficit omnino grauato decedente cum liberis in ſeruitute conceptis ex matrimonio. Tamen Couarru. in epi. 4.part.2.capitulo.3.§.7. in princip. ver. animaduertendum eſt, communem dicit.

187 Amplia relictis filijs naturalibus, ſi ea conditio à teſtatore adijciatur, ſecus tamen ſi à lege. Deci. in capitul. in præſentia.num.37.de proba. communem dicit.& vi. Duran. in arte teſtan.tit.5.cau.15.

188 Amplia grauato effecto clerico, quia deficit conditio. Idem ibi. numer.54.

189 Amplia ſecundò grauato ingreſſo monaſterium. Caro. Molin. in addi.ad Alexand.conſi.121.vol.2.& Deci.con.426.num.1.communem dicit. vi.infra, Monaſterium.

190 Reſtringe hanc ampliationem in ingrediente monaſterium ſolùm in fraudem ſubſtituti, & vt faciat deficere conditionem. Idem ibi. num.56. communem dicit.

191 Reſtringe ſecundò in ingrediente monaſterium mendicantium, quia non facit deficere conditionem. Landria.in addi.ad Bart. in conſi.1. communem dicit.

192 Reſtringe tertiò, ſi ſubſtituta ſit cauſa pia. Cor.conſi.253.num.9. vo.4. communem dicit.

193 Amplia tertiò ad fœminas, quia conditio, ſi ſine liberis moreretur, non excludit fœminas, niſi expreſsè fuerit additum, abſque liberis maſculis. Couarruuias in capitu. Rainaldus.num.2.de teſtamen.

194 Limi-

194 Limita primò in fideicommiſsis, quia ſpurij non faciunt deficere cōditionem. Deci. in dict. capit. in præſentia. num. 39. communem dicit.

195 Limita ſecundò in fœmina inſtituta ſub hac conditione, quia non deficit per filios naturales. Idem ibi num. 54 communē dicit. Vi. de hoc & alijs in verbo, Subſtitutus. & in verbo, Filius. & in verbo. Teſtamentum. & in verbo, Monaſterium.

196 Nota, quòd hæc conditio, ſi ſine liberis decedat inſtitutus, intelligitur appoſita in grauato reſtituere poſt mortem, ſi nō ſit frater grauatus, quia tunc non intelligitur conditio. Soci. in l. cùm auus. num. 1. ff. de con. & demonſtra. communem dicit.

197 Nota, quòd inſtituti filij ſub conditione, ſi abſque liberis morerentur, non ſunt vocati à teſtatore. Couar. in cap. Raynutius. §. 3. nu. 2. communem dicit ex gl. in l. Lucius. 2. ff. de hære. inſti. & Alex. con. 108. n. 3. vo. 1. & Deci. in l. 1. C. de pactis. num. 14. & Cur. Iuni. con. 43. nu. 7. Contrariam communem dicit Duran. in arte teſtan. titu. 5. cau. 19. & 24. n. 2. & 36. quę videtur verior per dict. l. Lucius. non violando literā. vt per Cora. in lib. 2. miſce. c. 19. Sed prima communior. De qua infra in verbo. Filius. nu. 181.

198 Fallit, quando poſiti ſub conditione, ſunt grauati. Deci. in. l. 1. C. de pactis. communem dicit. nu. 16. & Cora. in dict. c. 19. Cōtrariam Coua. in dict. §. 3. 3. cōmunem dicit, licèt veriorem dicit priorem.

199 Conducens ſcienter rem propriā quaſi non propriam, non perdit dominium. Alex. in l. ſi aliqua. nu. 10. ff. de acqui. poſſe. communem dicit. Secus tamen, ſi ignorabat rem eſſe propriā, quia nec dominium nec poſſeſsionē amittit. Hiero. Cagno. in l. nec pignus nu. 8. ff. de re. iudi. communem dicit, vi. in verbo, Dominium. num. 131.

200 Confeſsio nō eſt probatio. in Rub. de prob. num. 74. & Felin. in rub. de prob. extra. nu. 2. communem dicunt.

§. De iure regio cōfeſsio dicitur probatio. l. 8. tit. 14. part. 3. Ex qua l. Petrus Nuni. reſpon. 18. num. 8. tenet contra Rode. Xuarez. in l. poſt rem. ver. Sed pulchrum. ff. de re. iudi. per totum. vbi concludit, quòd poſt decem dies datos ad probandam exceptionē in executione, iuxta l. 4. tit. 8. li. 3. ordi. admittitur confeſsio partis, & pars compellitur iurare: quòd Petro non placet, cùm confeſsio per dict. l. dicatur probatio. vt per plura cōcludit. Sed tamē tu tene contra, & ſic habetur in practica. Et vi. Dida. Perez. in l. 5. titu. 8. lib. 3. ordi. col. 1092.

201 Cōfeſsio extraiudicialis nihil operatur. Felin. in capi. at ſi clerici. de iudi. communem dicit.

§. Contrarium deciditur de iure regio per. l. 7. tit. 13. par. 3. nam confeſsio extraiudicialis in præſentia partis vel ſui procuratoris, cauſa expreſſa, valet, & præiudicat in totum.

202 Fallit primò de iure canonico, quia plenè probat, etiam abſente parte. Alci. in Rub. de verbo. obli. ff. num. 8. & Felin. in capit. ſi cautio. de fi. inſtru. communem dicit.

203 Ex

103 Ex quo infertur, quòd in terris ſub iectis eccleſię abſente parte plenè probat. Cur. Iuni con. 168. num. 12. communem dicit, licèt Alex. con. 323. vo. 2. communem dicat contrariam, quę Deci. con. 63. reprehendit, & dicit cõmunem primam.

104 Fallit ſecundò, quia licèt nõ probet, facit tamen indicium. Alci. in. c. cùm non ab homine. num. 98. de iudi. & Marcus Anto. in tracta. de indicijs nu. 104. communem dicit. quam intelligit Bal. in. l. vna. C. de confeſsis. ſi pars non reuocauerit ante quam ponatur ad torturam. Mar. Anto. vbi ſupra. numero. 109. dicit Bald. loqui in confeſsione facta corã iudice incompetenti, non tamen in caſu noſtræ deciſ.

§. De iure regio licèt reuocet, nihilominus facit magnam præſumptionem. vt in. l. 132. ſtili.

105 Amplia dictum Baldi, etiam ſi cõfeſsio ſit geminata, quia prætextu erroris poteſt reuocari. Iaſ. in. l. errorem. nu. 8. C. de erro. calcu. cõmunẽ dicit.

106 Fallit tertiò, quia licèt non probet confeſsio abſente parte, facta autem ex cauſa, quę ſi vera eſſet, obligaret cõfitentem, inducit legatum. Cur. Iuni. con. 96. num. 3. communem dicit.

107 Fallit quartò in confeſsione liberationis, quia etiam abſente parte probat. Bal. con. 466. num. 4. communẽ dicit. Sed contrariam dicit communem Ripa. in. l. conductionis. C. de pactis. num. 21 ex mente Feli. in dict. c. ſi cautio. num. 31. & tene ſecundam.

108 Fallit quintò quo ad ſemiplenam probationem. Aimon de antiqui. tempo. par. 1. in verbo. propoſitum noſtrũ. num. 30. communem dicit ex Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiuran.

109 Confeſsio facta parte præſente, ſi expreſsè pars non acceptet, non probat. Alci. in rub. de verbor. obli. ff. n. 3. & Iaſ. in. l. error. num. 3. C. de iu. & fa. igno. communem dicit.

§. De iure regio non requiritur quòd acceptet, ſed ſufficit quòd ſit præſens pars, vel eius procurator. per dict. l. 7. tit. 13. par. 3.

110 Confeſsio ad hoc quòd dicatur iudicialis, requiritur quòd fiat coram iudice ſedente pro tribunali. Maran. in ſpecu. aure. in. 6. part. de confeſsione. num. 30. magis communem dicit in caſibus requirentibus plenam cognitionem. ex Abba. & Feli. in capit. at ſi clerici. de iudi. & Bart. in. l. cùm ſcimus. C. de agri. & cenſi. li. 10.

§. Nota iſtam communem ad intellectum. l. vlti. in curijs Matritij de anno. 1534. vbi diſponitur, quòd confeſſio facta coram iudice, vel recognitio priuatæ ſcripturę mandetur executioni, quòd non requiritur quòd iudex ſedeat pro tribunali, cùm nullum proceſſum ordinariũ ad hoc requiratur, ſed ad petitionem partis reus confitetur, nullo oblato libello, nec proceſſu ordinario præcedente, qui ſi aliàs pręceſsit, neceſſaria eſt ſententia. vt notat Rode. Xuarez. in. l. poſt rem iudicatã. no. 3. nu. 2. ff. de re iudi. de quo infra in verbo Executionem. num. 248. requiritur tamen quòd fiat coram iudice, & non ſufficit quòd fiat coram notario,

rio, vel officiali iudicis, etiam de mandato iudicis per.l.

211 Confeſsio facta in vno iudicio præiudicat in alio. Panor. in capi. ſi per inquiſitionem. num. 12. de electi. communem dicit. De actis vi. in verbo Acta. num. 45.

• §. Confeſsio iudicialis ad hoc quòd probet de iure regio requiruntur ſex, ætas maior in confitente: ſpontanea voluntas, non vi vel metu extorta cõtra confitentem, parte vel procuratore eius præſente: & ſuper re certa: & nõ contra naturam vel leges. vt in. l. 4. tit. 13. par. 3. & vi. l. 2. titu. 7. li. 2. for. ll. & l. 2. tit. 3. & l. 11. tit. 4. par. 3. & vi. plures caſus quando confeſsio præiudicet per Hippo. ſin. 329.

212 Fallit primò in confeſsione clerici facta corã iudice ſeculari, quia non probat, nec facit indicium. Mar. Anto. de indi. & tortu. num. 114. communem dicit.

213 Fallit ſecundò in confeſsione procuratoris facta in vno iudicio, quia nõ præiudicat domino in alio. Panor. in capitu. per inquiſitionem. de electi. communem dicit.

214 Confeſsio conditionalis vnius actus, qui ſimul & ſemel fuit adhibitus, non poteſt pro parte acceptari, vt ſi confiteatur recepiſſe decem ex mutuo ſub conditione de ſoluendo in fine anni, vel ſub alia conditione: ſecus tamen ſi conditio dicatur poſtea interueniſſe, vt ſi dicerẽ, quòd confitetur debitum quod poſtea ſoluit, nam pro parte acceptatur. Boe. deci. 339. num. 3. communem dicit.

215 Limita primam partem in confeſſione criminis, vt ſi quis dicat cõmiſiſſe homicidium, ſed ad ſuam defenſionem, nam acceptatur pro vna parte, & tenetur probare ad ſuam defenſionem fuiſſe factã, aliàs punitur. Iaſ. in. l. vt vim. num. 13. ff. de iuſti. & iu. cõmunem dicit, quam intelligit vt poſſit condemnari, non tamen ad pœnã corporalem. ex Panor. in capitu. auditis. de præſ. & vi. Didacum Perez in. l. 1. tit. 4. li. 3. ordi. col. 929. & in fi. col. 930. recitat Hippo. in conſi. 136. num. 31. & 44. vbi dicit magis communem contrariam, immo quòd ſuper totum eſt acceptandum, & non pro parte. & tãdem concludit Dida. Perez. magis cõmunem primam, vbi etiã in. 932. dicit opini. Panor. eſſe communem. ex Carrerio in practi. in verbo, homicidiũ. requiſi. 4. num. 167.

216 Amplia ſecundam partem communis, ſi per ſtatutum teneatur præciſè reſpondere, aliàs habeatur pro confeſſo. vt ſi dicat, ſi mutuum accepi, reſtitui. Boc. ibi. n. 4. cõmunem dicit.

• §. Nota iſtam communem ad intel. l. 1. tit. 4. lib. 3. ordi. & hodie ſublata eſt communis citatio per. l. 2. in ordina. de Madrid. in pragma. vbi eſt diſpoſitum poſitionibus eſſe reſpondẽdum per verbum confiteor, vel nego, aliàs habetur pro confeſſo. Nota in dict. l. 2. ibi, y aſsi lo deue luego el juez pronũciar por ſentencia: & ſic ante pronuntiationem non erit condemnatus: & ſi moriatur ante pronuntiationem, hæres non tenetur ex tali cõfeſsione. per l. manifeſtè. in fi. ff. de iur. iuran. & vi.

Cur.

Curti.conſi.59. & quæ habes in verbo Abſens.num.3.

217 Confeſsio admittitur contra præſumptionem iuris & de iure. Panor. in capit.is qui fidem.de ſpon.& Alci. in tracta.de præſumpti.par.2.num.6. communem dicit.

218 Amplia ad probationem per indirectum. Aimon de antiqui.par.4.ver. materia iſtius ſingularitatis.nu.14.cõmunẽ dicit.ex gl.in cle.1.de proba.

219 Limita, quando confeſsio non eſt in fauorem partium, vt in matrimonio,in quo non cadit confeſsio cõtra præſumptionem iuris & de iure. Couar.in epito.4.c.4.communem dicit.

220 Confeſsio facta in tormentis,etiã ſi ſit perſeuerata, non præcedentibus indicijs eſt nulla. Iaſ.con ſi.188.vo.2. num.2.communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad intel. l.6.tit.10.part.7.&.l.5.tit.13.part.3.

221 Confeſsio coniugum probat inter eos interueniſſe matrimonium. Cur. Iuni.con.28. num.2. communẽ dicit.

§.Concordat cum.l.2.tit.3.par.4 cõtra tamen matrimonium,de quo tractatur, nec contra aliud non probat: l.6.titul.13.par.3. vbi vi.alios caſus,in quibus non valet confeſsio iudicialis.

222 Confeſsio ſocij criminis in caſibus, in quibus poteſt interrogari de cõſortibus,non eſt ſufficiens indicium, niſi alia ſint indicia ad torturam.Boe. deciſ.319.num.1.&.2. Tho.Gramma.voto.6.nu.2.communem dicit.

223 Confeſsio mariti in inſtrumento dotali ſe recepiſſe & habuiſſe mille in dotem, præſumitur tempore dotis cõſtitutæ recepiſſe, & non ex interuallo Alexand.de prẹſum.re.2.num.8.communem dicit.

224 Confeſsio de dote recepta nõ firmatur iuramento.Cur. Iuni. con.95. num.4.communem dicit.

225 Confeſsio dotis cùm conſtat animo donandi,licèt non præiudicet marito,tamen confirmatur morte. Cur. Iuni.con.95.num.6. communẽ dicit. vi.infra in verbo.Dos.num.219.

225 Confeſsio recepti, ex quo non cõſtat de actuali numeratione,præſumitur facta ex cauſa donationis. Cur. in dict.con.num.3.communem dicit.

226 Confeſsio de recepto niſi conſtet de vera numeratione facta per procuratorem, tutorem, vel adminiſtratorem,non præiudicat domino, nec pupillo.Tira. de vtroque retra. de retractu lignagier.§.4. gl.6.num. 13. communem dicit.

227 Confitens ſua peccata, tenetur patefacere confeſſori etiam notoria, & nota ipſi ſacerdoti.Naua.in cap.1.ver: ſtatus aut officium.num. 61. de pœni. diſtin.5.communem dicit.

228 Cognatio ſpiritualis,quæ ex ſacramento baptiſmi inducitur inter patrinum & filium ſpiritualem, quæ communicatur inter cõiuges, ex quo vxor patrini dicitur mater ſpiritualis filij à marito leuati,non extenditur ad concubinam.gloſſ.in.l.1.titu.7.part. 4.in verbo.bendiciones.communẽ dicit,ex Panot.in.c.Martinus.de cogna.ſpiritu,cui opinioni adhæret.d.l. 1.quę eſt menti tenenda propter varietatem opinionum.

229 Con-

229 Confirmans inualida, dicitur de nouo facere, & non confirmare: quia tunc dicitur confirmare, quando actus eſt validus. Curſ. Iuni. in. l. hæres abſens. §. pro mere. num. 6. ff. de iudi. communem dicit.

230 Limita iſtam communem, ſi eſt facta in præiudicio tertij, quando nõ videtur de nouo factum. Ripa de legi. lib. 1. reſponſ. 2. numero. 6. communem dicit.

231 Coniuncti re dicuntur, quibus eadem res inſolidum relicta eſt. Polit. in. l. re coniuncti. numero. 4. communem dicit.

232 Coniuncti verbis ſunt, cùm vni & alteri res relicta eſt vnica oratione portionibus diſtinctis. Idem ibi. num. 16. communem dicit.

233 Nota, quòd ſi relinquitur Titio decem & Sempronio decem, iſti non coniunguntur, nec admittuntur ambo ad eadem decem, ſed quilibet admittitur ad ſua decem. Crotus in dicta. l. re coniuncti. numero. 16. communem dicit.

234 Amplia, etiam ſi ſub eadem qualitate & verbo relicta ſint. Idem ibi. nu. 18. communem dicit.

235 Conſanguinitas ſolùm eſt inter fratres ex eodem patre natos. Oliua. de gradi. capit. 7. num. 2. communem dicit ex Ange. in. §. in Inſti. ad Orficia. & glo. in. l. 1. C. ad Orficia.

236 Conſanguinei verbum legaliter eſt intelligendum, vt in communi præcedenti, niſi conſtet de communi vſu loquendi, qui tamen vſus qualis ſit, debet plenè probari. Cur. Iun. con. 176. nu. 6. communem dicit.

237 Conſanguinei, non habita diſtinctione de agnatis vel cognatis, ſuccedunt conſanguineo vſque ad decimũ gradum. Couarruuias. in epi. de ſucceſsi. ab inteſta. conclu. 11. communem dicit.

§. De iure regio ſuccedunt vſque ad duodecimum gradum. l. 6. titul. 13. partit. 6. Et nota dict. l. 6. quæ aſsignat differentiam inter agnatos vel cognatos quo ad fratres vel eorum filios, in alijs autem nulla eſt differentia tam per. l. quam per communem, & inquantum dicta lex extendit ſucceſsionem vſque ad duodecimum gradum, contrariatur iuri communi.

238 Nota quòd quando agitur de ſucceſsione patruorũ, vel auunculorum & filius fratris ſubintrat in locum patris, ſuccedunt in ſtirpem, & non in capita, ſecus tamẽ in qualibet alia ſucceſsione conſanguineorum, quia ſuccedunt in capita. Iaſ. con. 173. nu. 2. vo. 4. communem dicit.

§. Concordat cum. l. 5. tit. 13. parti. 6. de quo per. l. 8. Tau.

239 Amplia omnes has communes non ſolùm in ſucceſsione bonorum allodialium, ſed etiam in bonis feudalibus, quia quando in feudalibus non inuenitur aliquid ſpecialiter diſpoſitum, regulatur ſecundùm diſpoſitionem iuris communis. Iaſ. in dict. con. 173. communem dicit.

240 Conſenſus epiſcopi, qui debet interuenire in donatione iuris patronatus, poteſt interuenire poſt donationem

nem factam. Lamber. de iure patro. 2. par. pri. li. quæſt. 1. ar. 10. num. 5. communem dicit.

241 Conſenſus domini feudi in alienatione feudi per vaſallum facienda, in quem tranſlatum eſt feudum, de voluntate domini eſt adhibendus, & nó vaſalli, qui tranſtulit. Hiero. Cagno. in. l. conſilij §. ſocij mei. num. 9. ff. de reg. iu. communem dicit.

242 Conſenſus non inducitur ex taciturnitate cum ſciẽtia actus in his, quæ ſunt grauis præiudicij. Couarru. in capit. 15. num. 5. in verbo, deinde conſtat. in quæſt. prac. communẽ dicit ex Panormita. & Felin. in capitu. nonne. de præſum.

243 Conſentiens actui, cui aliàs impedire non poteſt, non præiudicat ſibi. Cur. Iuni. con. 34. num. 5. communẽ dicit ex gloſſ. in. l. Caius. de pigno. acti. ff. tamen ſi poterat impedire, & ſciens & præſens tacuit, præiudicat. Couarru. ibi. in ver. quod verò traditur, communem dicit in dict. capitu. 15. ex Præpo. in capitu. ſi ſeruus. 54. diſtin. & Panor. in capitu. ex ore. de his quæ fi. à maio. par. capi. & Pariſio con. 76. n. 14 vo. 4. & vi. ibi Coua. pro dicto Imol. in capit. ſuper eo. de offi. deleg. de inſtitutione facta per delegatum ſciente epiſcopo, vbi concludit non valere, contra Deci. & omnes in dict. capitu. ſuper eo. ex Car. AEgidio, & Io. de Ligni. quia nulla eſt inſtitutio ipſo iure. Et vi. ſupra. in verbo, Beneficiũ. nu.

244 Conſilium doctiſsimi viri excuſat partem ab expenſis. Iuni. con. 19. num. 4. communem dicit.

245 Conſilium qui tenetur exigere, non tenetur ſequi. Aimon. cõ. 1. communem dicit.

246 Conſtitutió corrigens etiam pœnalis, extenditur ex idẽtitate rationis. Addi. Imol. in cle. 2. de reſcriptis. communem dicit.

247 Conſtitutionis tempus non obſeruans, non dicitur obſeruare formam conſtitutionis. Cur. Iuni. con. 166. nu. 4. communem dicit.

§. Extende de iure regni ad tempus vel pretium rei locatæ, vt eſt in. l. 4. tit. 8. part. 5.

248 Conſtitutum appoſitum in cõtractu, regulatur ſecundùm formam contractus. Iuni. con. 131. num. 12. communem dicit.

249 Conſtituti clauſula ratione incertitudinis nihil operatur. Iuni. con. 120. nu. 5. communem dicit. Vi. in verbo. Poſſeſsio. num.

250 Conſulens aliàs facturo, non tenetur de delicto poſtea cõmiſſo. Imol. in capit. 1. de offi. deleg. Feli. in capitu. ſicut dignum. de homi. nu. 7. Panor. in capit. nuper. de ſenten. exco. communem dicunt, licèt Panor. ibi teneat cõtrarium. Hieronymus autẽ Cagno. in. l. conſilij. num. 9. ff. de reg. iu. dicit, quòd conſulens non facturo, tenetur in totum: conſulens autem facturo, mitiùs punitur. Et hãc diſtin. dicit cõmunem Deci. in dict. cap. 1. num. 9. & vi. in Antinomia iuris. differen.

§. Nota iſtam communem ad intellectum. l. 2. titul. 2. par. 7. loquentis de conſulente ad crimen læſæ maieſtatis. & l. 1. & 9. tit. 7. partit. 7. de conſilio

falſi,

falſi, vel falſæ monetæ. & in. l. 4. & 18. titul. 14. parti. 7. de conſulente filium aut ſeruum circa furtum domeſticum.

251 Conſuetudo ſi eſt per legem ſublata, nõ poteſt de nouo introduci: quia lex ſimpliciter reprobans conſuetudinem non ſolùm intelligitur de præteritis, ſed etiam de futuris. Iaſ. in. l. cunctos populos. nu. 74. de ſumma trini. C. & Imo. in. c. cum ab omni. de vi. & honeſ. cleri. nu. 3. & Alexan. in. l. ſi mihi & tibi. §. in leg. ff. de leg. 1. communem dicit.

252 Conſuetudo quæ ſit rationabilis, relinquitur arbitrio iudicis. Ioan. Nico. de iure patrona. libr. 1. nume. 15. communem dicit ex Ioan. Andræ. in cap. 1. de conſti. libr. 6. in verſic. rationabilia.

253 Conſuetudo ſpecialis non vincit legem. Iaſ. in. l. de quibus. ff. de legi. nu. 52. communem dicit.

254 Nota, ꝙ ſimile conſuetudinis non vincit legem. Iaſo ibi. nume. 14. communem dicit.

255 Conſuetudo præter ius, requirit curſum decem annorum. Io. Nico. de iure pa. lib. 1. nu. 17. communem dicit ex gloſ. in. c. fi. de conſue. in. 6. communem dicit.

256 Conſuetudo inducitur per decem annos. Rebuff. in conſtitu. regijs. par. 3. in tracta. de conſuetudine. artic. 2. gloſ. 3. nume. 107. communem dicit ex Panormita. in cap. fi. de conſue. & Guido conſil. 164. & docto. in. l. de quibus. ff. de legi. præcipuè Iaſ. ibi. nume. 47. quam intellige vt in præcedenti communi in conſuetudine præter ius.

257 Nota, quòd ad hoc quòd conſuetudo introducatur, nõ requiritur, quòd in contradictorio iudicio introducatur. Panor. in. c. fi. de conſue. nu. 16. cõmunem dicit, quem refert Tiraq. de primoge. q. 9. in fi.

258 Conſuetudo non probatur per teſtes ſingulares. Deci. conſil. 215. communem dicit.

259 Conſuetudo operatur circa decimarum quantitatem, etſi minus decima ſoluatur. Balbus de præſcript. part. 7. quæſt. 5. nume. 9. communem dicit.

260 Conſuetudo poteſt facere inhabilem, qui aliâs erat habilis de iure canonico ad contrahendum matrimonium. Couarru. in epi. 4. cap. 6. § 9. nume. 18. communem dicit ex glo. in. c. ſuper his. de conſan. & affi.

261 Conſuetudo ad hoc ꝙ dicatur deueniſſe in notitiam populi, & quot actus requirantur ad eam introducendam, relinquitur arbitrio iudicis. Rebuff. de conſtitu. regijs. part. 3. in tracta. de conſuetudine, arti. 2. glo. 3. nu. 10. communem dicit ex Panor. in. c. fi. de conſue.

262 Conſuetudo vel ſtatutum debet obſeruari reſpectu ſolennitatis actus. Panormita. conſil. 52. volumi. 2. communem dicit.

263 Amplia ad teſtamentum, quia per conſuetudinem poteſt tolli ſolennitas teſtamenti. Boe. in conſuetu. Bitu. de coſtumes cõcernens les teſtamẽs, §. 1. cõem dicit, approbata opi. Bard. in. l.

in.l.1.C.de ſacroſan.eccle.

264 Conſuetudo etiam iniuſta excuſatà pœna. Gome.in.c.1.de cõſti. nu. 131.lib.6.communem dicit.

265 Conſuetudo delinquendi inducit, quòd in pœnis pecuniarijs poſsit deueniri ad cruciatus corporis, & vltimo ſupplicio. Tho. Gramma.deci.16. num. 4. ex Bart. in.l.1. C. ſi ſuper ex acto.li.10. & Bal.in.l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publi.

266 Contractus qui relinquitur in arbitrium alicuius, ſi eſt formatus, valet, aliàs non. Cur.Iuni.con.126.nu.13. communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad intel le.l.9.tit.5.par.5.

267 Contractus permutationis dicitur, in quo contrahentes intenderunt permutare, etiam ſi interueniat pretium. Boc.deci.144.num.1. communem dicit.vi.infra in ver.Permutatio. num.147.

268 Limita iſtam communem, ſi pretium excedat rei, quæ cum ea datur in permutatione. Coua.in.c.4.li.2.reſo.num.9.communem dicit.

§.Concordat cum.l.2.tit.6.par.5.

269 Amplia iſtam communem, etiam ſi res & pecunia ſint æquales, quia dicitur venditio. Idem Coua. ibi. communem dicit ex Bar.in.l.1.ff de per.& Tiraq.de vtro.retra.§.30.gl.1.nu.13.& 36.& Caro. Molin. in addi. ad Alex. conſ.63.li.7.

270 Contractus eſt licitus, ſi dentur monaſterio quinquaginta, vt alimenta præſtentur per totam vitam. Iaſ.in l. cunctos populos. nume.63.C.de ſumma trinita.communem dicit.

271 Contractus liberationis ſic formatus, Titius liberationem conceſsit Sempronio, vt Sempronius Titiũ hęredem inſtituat, validus eſt, etiam nõ ſequuta inſtitutione. Couarru. in capitu.cùm tibi.de teſta. nume.13. ver. ex quib⁹. cõmunẽ dicit ex gl. & doct. in.l.cùm donationis. C. de tranſacti.

272 Contrarietas in iure non eſt admittenda, immo potiùs nec ſuperfluum. Cur.Iuni. con. 74. num. 13. communem dicit. & ſi contrarietas ſit inter ius canonicum & ciuile, in nõ cõcernentibus peccatum, ius canonicum obſeruatur in terris eccleſię, ciuile autem in terris imperij. Cur. Iuni. con. 136.n.4. communem dicit. Et in hoc regno, deficiente lege regni, recurrendum eſt ad ius canonicum, & non ad ius ciuile. Io. Lupus in repe.rub.de dona.inter vi.& vxo.col.6.in principio. nu.15.quia in dubio potiùs eſt ſeruandum ius canonicũ, quàm ciuile, quia ius cononicum inhæret iuri diuino, & ſub lege diuina ſunt omnes populi, & nationes: & ius imperatorum non viget vbique locorum, maximè in hoc regno, vbi ius commune non allegatur pro lege, ſed pro ratione, vt dicit Bal.in cap.2 §.iniuria.de pa.iuramẽto firman.& per me in diſcordãtijs inter ius ciuile vel regium in procem.

273 Cõtumax nõ notorius vel manifeſtus iudex nõ poteſt multare ſine citatione. Frã. de Are.in.c.1. de iudi. n.61. communem dicit ex Bart. in. l. 2. ff. ſi quis in ius voca.non ierit.

274 Contumax non dicitur citatus, ſi

actor, ad cuius inſtantiam fit citatio, non comparet in termino. Alex.con. 92. num. 12. communem dicit. & vi. in verbo, Abſens. num. 3. & in verbo, Citatus. num.

275 Contumax ſi venit ad iudicium, debet ipſum ſuſcipere in ſtatu, in quo inuenerit eum: & ſi venerit lapſis iam temporibus dilatoriarum, non poterit opponere dilatorias. Deci. in cap. ſi duobus. de appel. num. 10. commu nem dicit ex Panor. ibi. licèt ſibi non placeat, quem vide.

276 Copulæ natura eſt ampliare quãtum poteſt, etiam ſi ponatur inter duo ſubſtantiua abſque relatiuo. Ripa. de reſ. capitul. 2. numer, 47. communem dicit.

277 Copulatiuè quando plura ponuntur, quorum vnum venit vt accidens ſeu qualificans aliud, oportet probare vtrunque. Ripa. in dict. capit. 2. nu. 59. communem dicit.

278 Copulatiuorum concurſus non requiritur, quando ponitur copula inter perſonas, inter quas cadit ordo charitatis. Ripa ibi. numer. 54. communem dicit.

279 Correctio fraterna cadit ſub præcepto peccati mortalis. Præpo. in cap. ſi peccauerit. 2. quæſt. 1. Arc. in capit. nouit. de iudi. communem dicunt.

280 Correctus in caſibus, in quibus poteſt, interrogari de conſortibus, facit vt iudex poſſit inquirere. Marcus Anto. in tractat. de indi. & tortu. nu. 389. communem dicit.

281 Correlatiuorum idem eſt iudiciũ, etiam in pœnalibus. Io. Nico. in. l. generaliter. num. 26. de ſecun. nup. com munem dicit.

282 Corrumpens libros archiui publici, cõprehenditur ſub pœna. l. ſi quis. ff. de iuriſ. omni. iudi. Iaſ. ibi. num. 40. communem dicit,

283 Creditor ad hoc quòd poſsit habere regreſſum cõtra fideiuſſores, vel contra tertios poſſeſſores, requiritur non ſolùm denunciatio nuntij poſita in actis, quòd nõ inuenit bona debitoris, ſed eſt neceſſaria pronũciatio iudicis. Iaſ. in. l. ſtipulatio. §. habet autem. num. 7. ff. de no. ope. enun. communem dicit.

284 Creditor non dicitur ille, cui ex legato vel delicto debetur. Ripa in rub. ff. ſi cer. peta. num. 92. communem dicit. quæ conducit ad intel. l. 2. tit. 8. lib. 3. fo. ll. & aliarum. ll. inſertarũ in verbo, Condemnatus. nu. 176.

285 Creditor, qui merces vendidit, ex quo ortum eſt creditum, ſi debitor fugit, non eſt potior in re vendita alijs creditoribus prioribus. vterq; Imol. in. l. ſi cùm dotem. § fin. ff. ſolut. ma. & Fanus de pigno. & hypo. in par. 5. mẽ. 2. num. 8. & Iaſo. in conſil. 112. vol. 4. communem dicunt.

286 Amplia iſtam communem ad creditorem ex mutuo, qui non eſt potior in re empta ex pecunia mutuata. Anto. de Fano. in. 2. part. mem. 1. numer. 13. communem dicit. vi. in verb. Hypotheca. nu. 59.

287 Limita primò, ſi pecunia fuit mutuata ad illam rem emẽdam. Fanus in. 5. part. num. 8. communem dicit ex gloſ. in auth. quo iure. C. qui poti. in pigno.

in pigno.habe.

§.Concordat cum.l.30.tit.13.part.5. & intellige vt in ſequen. conclu. & vi.l.27.&.28.&.29.eo.tit.

288 Reſtringe iſtam limitationẽ quãtum ad actionem perſonalem, nam habens hypothecam etiam generalẽ præfertur creditori ex mutuo ad rem emendam, cùm actio mutuantis ſit perſonalis, & non præiudicat actioni reali. Idem Fanus num.3. communem dicit.

289 Reſtringe hanc reſtrictionem ſolùm quo ad priuilegium prælationis, quia prefertur alijs creditoribus, non tamen habet hypothecam aliquam in re empta. Coua.in reſo. cap. 7. conclu.5.num.3.li.pri. communem dicit ex Bar. in.l. qđ quis.ff.de priui.credi.

290 Reſtringe hanc reſtrictionem, niſi quando mutuatur pecunia ad rem emendam pro ſolutione debiti expreſſe res hypothecetur, quia tunc habet hypothecã creditor. Couar. ibi cõmunem dicit ex Bar. in. l. interdũ. ff. qui poti.in pigno.habean.

291 Limita ſecundò in re empta ex pecunia eccleſiæ. Io. à Ripa. in. l.iuriſcõſulto.num.6.ff.in qui. caſi. pi. vel hypo. contraha. communem dicit, & vi. per eum regulam & limitationes alias.

292 Creditor prior, cui competit priuilegium prælationis, poteſt agere ad pecuniam etiam bona fide conſumptam ſecundo creditori ſolutam. Couarru.in quæſt.practi. num.1. cap.29. communem dicit ex gl.in.l.pecunia. C.de priui.fiſci.& Bar.in l.pupillus.ff. in frau.credi.& Afflicto.deci.190.

§. Nota iſtam communem ad limitationem.l.9.tit.15.part.3.& vi.l. 11.tit. 14.ead.part. de pluribus creditoribus perſonalibus. Et vi. Couarru. in dict. capitu.29.num.3. vbi ponit cautelam pro creditore, cui res eſt data in pignus vt faciat illam ſubhaſtari, ne teneatur cõputare fructus cũ credito.

293 Creditor occupans vnam rem debitoris propria authoritate, perdit totum ius quod habet ad illam rem, ſed non ad alias res debitoris.gl. in.l.11.ti. 13.part.5.in verb. pierda la demanda. communem dicit ex gloſ. in. l. extat. ff.quod met.cau.

§. De iure regio contrarium eſt deciſum per dict. l. 11. quòd non ſolùm perdit ius quod habet ad illam rem, ſed omne debitum. & idem eſt diſpoſitum in.l.1.&.2. tit.14.part.3.& in.l.5. ti.11.lib.5.ordi. & ſic eſt intelligenda.l. 14.ti. 10.par.7.&.l.14.tit.14.par.5.

294 Creditor, cui aſſignata eſt res in pignus, non poteſt agere contra tertios poſſeſſores, in quos res pignorata trãſlata eſt, niſi facta excuſsione in bonis debitoris, ſi lis non ſit cœpta ante alienationem, nam ſi lis ſit cœpta, & lite pendente fuit alienata, erit in eius electiõe vel proſequi contra debitorem, vel de nouo petere tertio poſſeſſori. gloſ. in. l.14. titul.13. part. 5.in verbo, deſpues que mouio el pleyto. ex gloſ. in authen. hoc ſi debitor. C.de pigno.

§.Concor.cum dict.l.14. & approbatur opi.Io. An. relata per dictã gl.

295 Nota, quòd ſi maior pars creditorũ conueniũt

conueniunt de remittenda parte debiti, minor pars tenetur aſſentire remiſsioni, per.l. & ſuum hæredem. ff. de pa.§.fi.Quòd debet intelligi, ſi hæredi debitoris fiat remiſsio, ſecus tamen ſi fiat debitori viuo, quia omnes tenentur aſſentire.gloſſ.in.l.6.titul.15. part.5.in ver. deudor, communem dicit ex doctoribus in dicta.l.& ſuum.

• §. De iure regio etiam viuo debitore fit remiſsio de conſenſu maioris partis creditorum. per.d.l.6.ibi.rogando el deudor.

296 Intellige iſtam communem, ſi ante aditam hæreditatem fiat remiſsio vel pactum à maiori parte, ſecus tamẽ ſi poſt aditam hæreditatem, quia remiſsio maioris partis non nocet minori. Iaſo in.l.iuris gentium.§. hodie tamen. ff. de pactis. communem dicit, vbi vi.regulam & limitationes.

297 Nota, quòd ad hoc quòd remiſsio à maiori parte valeat, abſentes ſunt citandi. gloſſ. in dicta.l.6.in verbo. no eſtuuieſſe delante. communem dicit, ex Bart.in.l.reſcripto.ff.de pa. Vereor tamen, ne iſta ſit communis opinio. cùm Ange. Fulgo.Pau. & Iaſ.in dict. l.reſcripto. teneant contrarium: & in dict.l.6. nulla mentio fit de citatione. Sed cogita.

298 Creditor, cui datum eſt fundum pignori, cui annexum eſt ius patronatus, non præſentat. Io. Igne. in.l.1.§. ſeruus pignori. num. 3. ff. ad Sill. communem dicit.

• §. De iure regio per.l.9.titul.11.part. 5.apparet totum contrarium, etiam in locatore. Quæ lex debet intelligi in pignore, in quo non eſt ſpes luitionis, de quo per Io. Igne. in dict. §. ſeruus: num. 8. & in locatore non ad modicum tempus.per gl.in capitu. ex literis.de iu. patro. & Caſtren. conſil.361: volum.1. & Cæſa. Lambert. de iu. patro.argum.2. quæſtio. 8. part. 1. libr. 1. & per me in compendio iuriſpatron. §.1.num.30.

299 Creditore ſuccedẽte debitori confunditur actio hypothecaria.Ioa.Cora.in.l.frater à fratre.nu.2.ff. de cód.in debi.communem dicit.

300 Credulitas etiã fatua excuſat à pœna doli. Cur.Iuni.conſi.19.nu.4.communem dicit.

D.

1 Damnatus de crimine ciuiliter efficitur infamis.Io.de Imol.in.l.in famẽ.ff. de publi. iudi. communem dicit.

• §.Concordat cum.l.2.titul.6.part.7. in fin.

2 Damnum emergens ex contractu matrimonij nõ poteſt peti niſi doloſè pars ſe habeat.Panor.in.c.gemma.de ſpon.communem dicit.

3 Debitor ſi impetrauit moratoriam exceptionem, debitores illius poſſunt vti eadem exceptione cõtra eum.Ioa. de Ripa in rub.de reſ.num.4.communem dicit.

4 Nota, quòd debitor, qui impetrauit moratoriam exceptionem, debet præſtare cautionem creditori. Pirrhus in conſuetu. Aure. de executione ex locato §.18. communem dicit

ex.l.vniuerſa.C.de preci.im. offe. vbi etiam Iaſ.dicit, quòd hæc exceptio nõ præiudicat credito iurato.

5 Debitor ſi ſe obligauit medio iuramento, & quòd poſsit detineri pro debito, operatur, quòd liber homo poſſit detineri in carcere pro debito. Cou. in, li.2. reſo. c.1 .communem dicit ex Felin. & Imol. in capit. ex reſcripto. de iur. iuran.

6 Debitor ſi habet bona quæ poſſunt vendi publica ſubhaſtatione, non ducitur ad carcerem. Si tamen non habet bona, ex quibus æs alienum ſolui poſsit, poteſt carcerari. Idem ibi. communem dicit ex gl. in. l.3. §. tutores. ff. de ſuſp.tut.& Fel.in.c.quo ad cõſultationem.n.10.de re iudi. De conſuetudine regni obſeruatur, quòd debitor admonetur vt nominet bona, in quibus fiat executio, cũ fideiuſſore, quòd bona erunt certa, & valoris debiti, qui vulgo dicitur de ſaneamiento. Si tamen non nominat, ducitur in carcerem. quam practicam ponit gl. in.l.4. tit.13.par.5.vbi etiam dict. gloſſ. refert Alex.in.l.a diuo pio.§.in venditione. ff. de re iudi. qui dicit hanc communem noſtram ex Bald. in.l.2.C.de.iu. & fa.igno.

7 Debitor ſi vult cedere bonis, & creditores dant dilationem ad ſoluendũ, non ſunt audiendi. gloſſ. in. l. 5. titul. 15.part. 5. in. ver.les pidieſſe.communem dicit, ex doctor. in. l. fin. ff. de his qui bo.ce.poſ.

8 Nota, quòd ſi debitor recepit dilationem, non poteſt cedere bonis. gl. in.d. l.5.in verb. la mayor parte. communem dicit ex glo.in.d.l.fi. & Ang. & docto.in.l.alia.§. eleganter. ff. ſolu. matrimo.

9 Debitor obligatus alternatiuè ad dandum animal, vel centum, ſatiſfacit, ſi tempore ſolutionis ſit animal debilius, quàm tempore obligationis. Cur.Iuni. conſilio.24. communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad corroborationẽ.l.2.&.9.&.39.ti.14.par.5.vbi cauetur, quòd obligatus ad dandum animal ad certum tempus, ſi interim moriatur animal ſine fraude obligati, liberatur. Et de iſtis debitis alternatiuis vi.l.23.&.24.tit.11.part.5.l.23.tit.9. part.6.&.l.22.tit.15.par.7.& Afflict. in deciſ.397. Et nota.l.39. titul.14. part.5. vbi diſponitur, quòd obligatus alternatiuè ſi credens teneri ad vtrunque ambo præſtet, poteſt repetere vnum quem maluerit: & ſi interim vnum moriatur non culpa poſsidentis, non tenetur tradere viuum. Quod nota.

10 Nota, quòd ſi aliquis ſit debitor ex obligatione ad dandum certam quantitatem reſpectu rei ſi tradendo ſpeciem liberatur, ſi res abſq; eius culpa pereat, liberatur etiam quo ad quantitatem. Couar.in Reſo.lib.2.c.4.num. 14.cõmunem dicit ex Bart. in.l. quòd te mihi.ff.ſi cer.peta.& Iaſ. in num.15. ex.l.1.§. vltim. ff. ſi cui plus quam per legem falci.

11 Debitor alternatiuè ex ſtipulatione, quando verba ſtipulantis ad ipſum referuntur, poteſt eligere quam maluerit. Ioan. de Ripa. in capitul. inter-

cæte-

cæteras.nu.70.de.reſ.cõmunem dicit.

12 Limita in obligato in paſcha ad dã dum centum, aut pignus, quia non ſatisfacit dando pignus, ſed compellitur præciſè ad centum. Iaſ. in.l.ſi ſic obtulit.§.ſi ex conuentione.num.6. ff.de re iudi.& Ripa in dict. capit. inter cæteras. communem dicunt.

13 Debitor obligatus ad dandum certam quantitatem, ſoluendo partem, liberatur in parte, ſi creditor velit recipere, aliàs non. Alci.in.l.2.§.& harũ.ff. de verb.obli.communem dicit.

14 Debitor in quantitate non liquida, poteſt offerre certam quantitatem, & dare fideiuſſorem de reſiduo, ſi apparuerit plus debere. Cur.Iuni.conſi.122. nu.69.communem dicit.

15 Debitor coactus per ſuperiorem vt ſoluat iniuſtè, ob iniuriam creditoris periculum eſt creditoris. Iaſ.conſi.27. vol.3.communem dicit.

16 Amplia iſtam cõmunem ad inquilinum, qui paſſus eſt iniuriam ob inimicitias domini. vt in verbo. Inquilinus.num.

• §.In ſimili dicit.l.7.titu.8.par.5.quòd ſi aliquis habet vineã, vel arbores alicuius, & ob iniuriam ſuã inimici eius inferunt dãnum aliquod in vineam, tenetur ad damnum domino.

17 Debitum ciuile tantùm quocunq; errore ſi ſoluatur, ſemper repetitur, vt in obligatione literarum: & ſic in chirographo confeſsionis mutui cum ſpe futuræ numerationis, ex qua naſcitur ante biennium ciuilis & non naturalis obligatio. Iaſ. in.l.cùm quis. num.15.C.de iũ.& fa.ignorã.communem dicit.

18 Decretum præſumitur factum ſolẽniter, & ex iuſta cauſa & vera. Alci. in tract.de præſ.re.3.præſum.10.cõmunem dicit.

19 Nota, quòd decretum interpoſitum eſſe: cauſa cognita ſtatur aſſertioni iudicis. Aimon de anti.tempo.par.2. in verb.ſed iſta limitatio.nu.15. communem dicit.

20 Delegatio dicitur, quando aliquis dat debitorem ſuum vel expromiſſorem etiam non debitorem, per quam delegans liberatur. Are.in conſi 5.nu. 1.& Affli.deciſ.353.nu.4.communem dicit ex Bart.in.l.delegari.ff.de no. licèt Iaſo in.l.ſingularia. numero.36. ff.ſi certum petatur. teneat contrarium.

• §.Nota, quòd pro iſta communi opinione eſt.l.15.ti.14 par.5.ibi.dicre otro deudor ò manero en ſu lugar.& ſic licèt recipiens delegationem non ſit debitor, dicitur manero.1.delegatus. Et intellige iſtam communem vt in verbo Nouatio.nu.44.

21 Delegatio poteſt fieri vt petat conſiliũ alicuius tertij, etiã ſi ſit ſubdelegatio.Fel.in.c.ſi pro debilitate.de offi.de leg.communem dicit.

22 Delegatus poſt tẽpus datum ad cognoſcendum, poteſt proferre ſententiam, ſi pœna eſt appoſita iudici nõ decidenti cauſam. Feli. in cap.de cauſis, de offi.delega.communem dicit.

23 Delegatus poſt ſententiã latam nõ habet plus cognitionis. Feli.in.c in literis.de offi.dele.communẽ dicit. Vi, Bat.in.l.2.§.1.ff.de optione.lega.

24 Fallit primò, ſi non obſeruauerit formam mandati, quia etiam poſt ſententiam poteſt reuocare acta, & de nouo cognoſcere. Feli. in. c. qualiter & quãdo. de accuſa. cõmunẽ dicit. n. 43.

25 Fallit ſecundò, quia poteſt demandare executioni ſuam ſententiam. Panor. in. c. ſignificaſti. de offi. deleg. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in pra cti. excepti. iniu. de re iudi. nu. 4. communem dicit.

26 Amplia dictam limitationem non ſolùm quo ad ſuam ſententiam, ſed etiam illius, qui vice illius iudicauit. Iaſ. in. l. cùm ſpecialis. n. 5. de iudi. communem dicit.

27 Reſtringe iſtã limitationem & ampliationem ad delegatum principis, nam delegatus inferioris nõ poteſt demandare executioni ſuam ſentẽtiam, tamen admonere & excommunicare poteſt. Feli. in. c. ſignificaſti. de offi. deleg. communem dicit.

28 Delegatus principis ſiue ante ſiue poſt litem conteſtatam poteſt facere citationem realem ſeu perſonalem. Cur. Iu. in l. 2. n. 39. ff. de iuriſ. omni. iudi. & Iaſ. in. l. cui iuriſdictio. nu. 22. ff. eo. ti. communem dicit.

29 Delegatus inferioris à principe ſiue ante ſiue poſt nõ poteſt facere citationem perſonalem nec realem. Iuni. in dict. l. 2. num. 28. communem dicit.

30 Fallit, ſi timetur de fuga. Idẽ ibi. nu. 30. communem dicit.

31 Delegatus datus ſub nomine dignitatis non tranſit ad ſucceſſorem, quando quis habet dignitatem non nomine proprio. Iaſ. in. l. more. num. 65. ff. de iuriſ. omni. iudi. cõmunem dicit.

32 Delegatus non poteſt minuere nec augere tẽpus quod datur iudicatis ad ſoluendum. Iaſ. in. l. qui tribunali. nu. 5. ff. de re. iudi. cõmunem dicit.

33 Delegatus poteſt ſibi eligere locum, vbi ius dicat. Iuni. in rub. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. numer. 22. communem dicit.

34 Delegatus quando eſt periculum in mora, vt eſt in inſigni latrone, poteſt imponere pœnã mortis. Iuni. in l. 1. ff. de offi. eius cui man. nu. 65. cõmunem dicit. Et plus dicit Alci. in. c. ꝙ ſedem. nu. 83. de offi. ordi. quòd eſt communis opinio, quòd delegato mero imperio in caſu in quo poteſt delegari, delegatus poteſt procedere ad vltimũ ſupplicium.

35 Delegatus nõ poteſt mittere in poſſeſsionem ex primo decreto. Iaſ. in l. iubere. nu. 18. ff. de iuriſ. omni. iudi. cõmunem dicit.

36 Delegare poteſt princeps cauſas meri & mixti imperij. Iuni. in. d. l. 1. n. 73. communem dicit.

37 Amplia ad delegatũ principis. Cur. ibi. nu. 74. & Alci. in. d. c. quòd ſedem nu. 82. communem dicit.

38 Amplia ad ordinarium propter infirmitatem. Iuni. ibi. numero. 81. communem dicit.

39 Reſtringe iſtã ampliationẽ ad infirmitatem grauem, nõ autẽ ad leuẽ. Idem ibi. communem dicit.

40 Amplia ſecundò in ordinario propter abſentiã neceſſariã. Idẽ Iuni. nu. 68. communem dicit.

41 Nota, ꝙ abſentia neceſſaria præſumitur.

tur. Idem ibi. nu. 69. communẽ dicit.

§. Nota has communes ad intel. l. 19. tit. 4. par. 3. & iſtas communes & ſequentes ad intel. l. 5. tit. 15. li. 1. ordi. quę aſſumpta eſt à l. 2. tit. 6. li. 1. fo. ll. vbi diſponitur, q; propter infirmitatẽ, vel ex àlijs cauſis prætores, qui vulgo dicũtur Alcaldes, poſſunt alijs committere exercitium iuriſdictionis, dummodo locum tenens ſit bonus vir, & iuret adminiſtraturum ius & iuſtitiã. Et nota, quòd iſte locum tenẽs poteſt omnem iuriſdictionem exercere, tamen non poteſt ad mortẽ quẽquam condemnare, licèt poſsit abſentẽ pronunciare pro confeſſo reum cõtumacem, vt habetur in l. 129. in legi ſtili. licèt l. 18. tit. 4. partit. 3. excipiat etiã mutilationem membri, & cauſam ſtatus. tamen per l. ſtili. ſola mors excipitur. Nota, quòd iudex ordinarius datus à rege lege hac permittente poteſt alteri committere exercitium iuriſdictionis. De iure autem communi cùm iſti iudices ordinarij ſunt ſolùm adminiſtratores. vt per Bal. in cap. cùm vigeſimum. nu. 2. de offi. deleg. etiam vſuarij non poſſunt dare alium vſuarium, quę per plura comprobat Alci. in paradoxis. li. 2. c. 6. nec poſſunt vicarium conſtituere in iuriſdictione, vt notat Caro. Molin. in conſue. Pariſi. in materia feuda. ti. 1. §. 1. gl. 5. ver. le fief. nu. 57. cum ſequentibus. ex quibus concluditur, iudices ordinarios creatos ab inferioribus recognoſcentibus ſuperiorẽ, non poſſe conſtituere vicarios. Quod cogita. Hodie correctoribus ciuitatũ per regem creatis datur facultas conſtituendi vicegerentem in caſibus ſibi conceſsis, quem aliàs non poterát conſtituere per l. 10. tit. 16. li. 2. ordi. Et de iſtis vicemgerentibus vi. Pe. Nuni. in. c. 3. correcto. de exequen. mã. reg.

42 Amplia ad epiſcopum, qui poteſt delegare ea quæ ſunt ordinis. Couar. in reſo. li. 3. c. 20. num. 3. communẽ dicit ex Hoſti. in cap. quod ſedem. de offi. ordi. quòd procedit de iure canonico. Idem Coua. ibi num. 1. communẽ dicit ex gloſſ. in capit. in archiepiſcopatu. de rapto.

43 Fallit prima ampliatio, ſi in commiſsione principis ſit appoſitum verbum, præcipimus. Feli. in capit. eam te. de reſ. & in cap. ſi pro debilitate. de offi. deleg. & Iuni. in dict. l. 1. num. 80. communem dicit.

44 Fallit ſecundò, ſi eſt onerata conſcientia delegati, quia non poteſt ſubdelegare. Soci. conſil. 95. volu. 2. communem dicit.

45 Fallit tertiò, ſi eſt electa induſtria perſonæ delegati. Soci. ibi. communem dicit.

46 Fallit quartò, quando delegantur ea quæ ſunt conceſſa in ſignum ſupremæ poteſtatis. Iuni. in dict. l. 1. num. 8. communem dicit. & Couar. in reſo. c. 20. num. 5. li. 3. & vi. in num. 10.

47 Fallit quintò in actuali miſsione in poſſeſsionem, quia licèt poſsit ſubdelegari cognitio de mittendo in poſſeſsionẽ, non tamen ipſa miſsio. Cur. Iuni. in. l. 1. num. 36. ff. de iuriſ. omni. iudi. communem dicit.

48 Amplia iſtam quintam limitationem ad miſsionem in poſſeſsionem

ex primo decreto. Iaſ. in. l. iubere. nu. 20. ff. de iuriſ. omni. iudi. communem dicit.

49 Fallit ſextò in remotione actuali tutoris vt puniatur. Iuni. in. l. cognitis. n. 7. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. communem dicit.

50 Fallit ſeptimò in cauſa criminali. Albe. in. l. 1. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ. communem dicit, ſed Iaſo. ibi tenet contrariam eſſe communem. Sed Boe. deci. 6. nu. 8. 9. & 10. concordat, dicens, quòd nota cauſa nō poteſt ſubdelegari, ſecus tamen articulus cauſæ.

51 Fallit octauò in ſubdelegato delegati principis. Iuni. in dict. l. 1. ff. de offi. eius. num. 80. communem dicit.

52 Amplia iſtam communem, etiam ſi ſub eo lis ſit conteſtata. Sebaſti. Vā. de nulli. proceſ. in ver. de nullitate ſententiæ ex defectu iuriſdictionis. n. 28. communem dicit ex. l. ſoluitur iudicium. ff. de iudi.

53 Amplia ſecundò in delegato legati de latere etiam Cardinalis, quia nō poteſt ſubdelegare. Coua. in reſo. li. 3. capit. 20. num. 11. communem dicit ex Albe. Pau. & Iaſo. in. l. à iudice. C. de iudi. Roma. in. l. & quia ff. de iuriſ. omni. iudi. Collecta. in. c. 2. de offi. leg. licèt Feli. in capit. ſuper quæſtionum. n. 17. de offi. deleg. teneat contrarium, tamē primaeſt communior & verior, & communem dicit Staphile. in nota. de offi. lega. num. 14. ver. de potentia legati in iudicialibus.

54 Nota, quòd delegatus inferioris à principe etiam poſt litem conteſtatā non poteſt ſubdelegare. Coua. in cap. 20. num. 10. li. 3. reſo. & gl. in. l. 19. tit. 4. par. 3. in verbo, Por reſpueſta. communem dicūt ex gl. in cap. cùm cauſam. de appel. & in capit. 1. de procu. in. 6. in ver. Procurator. & Iaſo in. l. à iudice. C. de iudic.

§. Contrarium habetur per dict. l. 19. de iure regio. ibi, ſi primeramente no fuerē començados por demāda o por reſpueſta ante ellos. vt notat Petrus Nuni. de exequendis man. reg. cap. 1. fol. 10. colum. 4.

55 Nota, quòd etiam delegatus datus à principe non poteſt ſubdelegare cum poteſtate ſubdelegandi quod poteſt ordinarius. Maran. in ſpecu. aure. par. 4. nu. 58. communē dicit ex Iaſ. in. l. 1. ff. de offi. eius cui man. eſt iur.

56 Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum habetur loco ordinarij. Sebaſti. Van. de nulli. proceſ. ver. ex defectu iuridictionis. num. 178. communem dicit ex gl. in. l. ſi vni. ff. de re iudi.

57 Et ſic poteſt ſubdelegare. Coua. in dict. cap. 20. communem dicit ex Iaſ. in. l. ſi à iudice. C. de iudi. & Feli. in cap. ſuper quæſtionū. n. 17. de offi. deleg.

58 Amplia ad præſtandam authoritatem in manumiſsione, quam poteſt ſubdelegare legatus ad vniuerſitatē cauſarū. Cur. Iuni in. l. mandata. num. 7. ff. de offi. eius. cui man. eſt iuriſ. communem dicit.

59 Delegatus datus ſimpliciter ad cognoſcendum de cauſa, poteſt non ſolūm de petitorio, ſed etiam de poſſeſſorio cognoſcere. Goza. con. 9. nu. 28. communem dicit ex Panor. in capit. 1. de ſequeſtra. poſ. & fru.

60 Dele-

60 Delegatus, cui cõmiſſa eſt cauſa appellationis, ſi appellatio fuit iuſtificata, poterit abſque noua commiſſione cognoſcere de cauſa principali. Coua. in.q.pra.q.9.conclu.5. communẽ dicit ex gl.in.c.ex tenore.de fo.compe.

61 Delegatus datus extra curiam ad cognoſcendum in cauſa beneficiali, nõ poteſt inſtituere, nec collationẽ facere illi, ad quem declarat de iure beneficium pertinere, & ſic clemẽ.auditor.de reſcrip. ſolùm habet locum in auditore dato in curia. Barba. in dict. Clemen. communem dicit.

62 Delegatus non habet iuriſdictionẽ ante præſentationem reſcripti, & de præſentatione eſt conficienda ſcriptura authentica. Deci.in.c.ſuper eo. nu. 12.de appel.ex Rota. de offi. deleg.in nouis.deci.6.incipienti. Item ſi vnus. & Romanus in.l. abſenti.ff. de dona.

63 Nota, quòd epiſcopus poteſt delegare cauſas clericis alicui laico. Iuni.in Rub.de offi.eius.cui.man.eſt iuriſ.n. 20.communem dicit.

64 Delicta quæ dicantur grauia, relinquitur arbitrio iudicis. Alci.in.c.cùm non ab homine.n.28.cõmunẽ dicit.

• §.Nota iſtam communem ad ampliationem.l.33.tit.5.par 1. vbi enumerat tria delicta grauia, Hæreſis, Simonia, & Homicidium voluntarium.

65 Delicta præſcribuntur per viginti annos. Boe.deci.26.num.6. communem dicit.

• §.Concordat cum.l.5.tit.7.part.7. quæ loquitur in falſario. Adulterium accuſatur intra quinquẽnium.l.quinquennium.ff. de adulte.l.4. titulo.7. par.7.& inceſtus.l.2.ti.19.par.7. Actio iniuriarum durat per annum.l.22.tit. 9.part.7.& vide in verbo, Actio iniuriarũ. nu.26. Actio de dolo durat per biennium. Ad intereſſe autẽ ex damno proueniens, agitur per triginta annos.l.6.tit. 17. par.7. & hoc damnum non eſt illud, de quo loquitur. l.4.tit. 7.li.5.ordi.& circa illam.l.vi.Geral.in ſing.22. ponentem regulã & limita.

66 Delictum vnum & nõ plura ſunt cẽſenda, quando aliquis pluribus ictibus vno affectu quempiam percuſſerit, & nõ tenetur niſi pro vno delicto: Secus tamen, ſi quælibet percuſſio diuerſum determinatũ habuit affectũ. Coua.in cap.10.li.2.reſo.num.8.communem dicit ex Bart. in.l. nunquam plura.num.4.ff.de priua.deli. & Anania in capit. intantum. de collu. detegen.& Soci.con.62.vo.1.

67 Amplia iſtam communem, etiam ſi pluribus percuſsiõibus clericus vulneretur ab vno, vnam tantùm excõmunicationem incurrit. Idem ibi.cõmunem dicens ex Ancharra. & Car. in clemen.2.§.ſi qui.de priui.& Io. An. in reg. Delictum.de regu.iu.in.6.

68 Delinquẽs poteſt puniri in loco delicti; & in loco originis, ſecundùm ſtatuta loci delicti. Alci.in capitu.perniciosſam.numer.67.de offi. or. communem dicit.

• §.Nota iſtam communem ad declarationem.l.32.tit.2.par.3. vbi deſignatur locus, vbi reus debet conueniri, & ad intel.l.1.&.2.tit.17.li.8.ordi.loquẽtium de remiſsione facienda per iudices loci, vbi reus inuenitur. Et de iſtis remiſ-

remiſsionibus vi.l.18.titu.i.part.7.per
quã approbatur opi. Bar. in.l.ſi cui.§.
ſi cùm ſacrilegium.ff.de accuſa.dicen
tis remiſsionem eſſe neceſſariam. &
per dict.l.1. reprobatur gl.in.l.à diuo
Pio.§.ſententiam.in verbo, in prouin
cijs.ff.de re iudi.dicens in ciuilibus nõ
habere locum remiſsio, quæ commu
niter approbatur.& per dict.l.1. vide-
tur diſpoſitum contrariũ. Tamen pro
veritate huius dubij ex tex.in cap. Ro
mana.§.contrahentes.de fo.competẽ
ti. li. 6. ſumitur hæc regula generalis,
quòd ratione contractus non poteſt
quis conueniri, niſi ibi inueniatur.&
hunc dicit communem intellectum.
d.§.contrahentes.Ripa.in cap.1. de iu
di.num.66.licèt Anto. in cap.1. de fo.
com.nu.15.dicat, quòd ad requiſitio-
nem iudicis contractus poſsit citari
reus in loco domicilij, & ſi non com-
paret, proceditur ad diffinitiuam.quẽ
etiam ſequitur Panor.Sed communis
opinio & regula eſt in cõtrarium. Et
ex his non poteſt iudex contractus di
ſcernere miſsionem in poſſeſsionem
bonorum rei, quæ ſunt in loco cõtra-
ctus.vt notat Pau. de Caſtro. in.l.hæ-
res abſens.§.1.num.1.&.2. ff.de iudi.ex
ſecundo decreto, cùm requirat pro-
priam contumaciam. Sed ſi legitimè
ſit citatus, & fuit cõtumax, poſsit pro
cedere ad miſsionem in poſſeſsionẽ
ex primo decreto, quæ probatur in
priori parte.dict.§.contrahentes. Si ta
men habet bona in loco domicilij, &
reus latitat in loco domicilij, iudex cõ
tractus poteſt procedere ad miſsionẽ
in poſſeſsionem ex primo decreto, &
iudex domicilij tenetur exequi ex re
quiſitione iudicis contractus. quod
probatur ex ſecunda parte dict.§.con
trahentes. ex communi intellectu &
opinione.& ſic non eſt locus remiſsio
ni, ſi contrahens non renunciauit ſuo
foro, aliàs.n.ſi renunciauit ſuum forũ,
& ſe ſubmiſit iudici contractus, locũ
erit remiſsioni, ex gl. communiter ap
probata in.l.1.ff.ſi quis in ius vocatus
non ierit.quam gl.celebrem Deci. ac
Pau.in dict.l.hæres abſens.extollunt.
& eodem iure dicendum ex commu
ni opinione proclamant ad iudicem
loci, vbi ſolutio eſt deſtinata cum re-
nunciatione fori reum remittendum,
etiam ſi ſit clericus. Quia licèt ſit verũ,
quòd clericus non poteſt renuntiare
forum ſine conſenſu epiſcopi, cap. ſi-
gnificaſti.de foro competenti. tamen
ſi deſtinauit ſolutionem in aliquo lo-
co, iuris miniſterio poteſt ibi conueni
ri, vt notat Ripa in capit. 1. de iudi.nu.
68.contra Decium, qui ibi innuit con
trarium. Quod etiam iuramentũ ope
ratur, quòd abſque renuntiatione fo-
ri reus ſit remittendus ad locum con
tractus, ex Cur.Iuni.in.l.1.ff.ſi quis in
ius voca.non ierit.& Ripa in dict.cap.
1.de iudi.num.66.quę opinio commu
niter approbatur, intelligenda autem
cùm iuramentum eſt appoſitum ad
hoc quòd teneatur reſpondere ſub il-
lo iudice, non tamen de iuramẽto ap
poſito ad validitatem vel corrobora-
tionem contractus. Hæc etiam remiſ
ſio oportet fieri, cùm agitur de reddẽ-
da ratione publica, vel priuata. ex gl.
communiter approbata in.l.1.C.vbi
de

de ratioci. agi oportet, qđ. l. 32. tit. 2. par. 3. ſtatuit. Et nota verbũ ſolẽne Fabri in. §. vlti. Inſti. de pœna teme. litigan. & Feli. in c. vlti. de fo. comp. ꝙ iudex cõtractus ac ſolutionis deſtinatæ non poteſt etiam verbali citatione vocare reum extra ſuum territorium, & ſi ſub eodem principe viuant, ſed ad requiſitionem iudicis cõtractus fit citatio, vt notat Feli. in dict. c. vlti. n. 22. Tamen communiter tenetur contrarium, quòd ſi ſub eodẽ principe viuãt, quòd poſsit fieri verbalis citatio ſine requiſitione iudicis. vt notat Iaſ. in. l. fi. nu. 24. ff. de iuriſ. omni. iudi. De quo per Dida. Perez in. l. 1. tit. 2. lib. 3. ordi. col. 8 & 6. & ſic eſt intelligenda. l. 5. tit. 2. li. 3. ordi. Et ſi contractus habet paratã executionem, petitur corã iudice contractus, & iudex domicilij erit executor, & ſi nolit, requirendus eſt ſuperior, ex. c. nullus. de iu. patro. & l. ſi tutor pupillo. ff. de auth. tuto. Ex quibꝰ d. l. 1. intelligenda eſt in caſibus præno tatis, in quibus iudex contractus poteſt cognoſcere, & remiſsio procedit, vel quãdo reus latitat non habens bona etiam in loco domicilij, qui videtur caſus expreſſus illius legis primæ, vt in ea apparet. Et de hac materia vi. plenè per Couar. in. c. 10. in. q. practi. per totum. Quo ad noſtrum propoſitum de punitione delinquentis in loco domicilij vel originis, Couar. in. d. q. pra. c. 11. in verſ. ſexto. dicit iudicem domicilij vel originis poſſe cognoſcere de delicto commiſſo extra territorium tam per viã accuſationis, quã inquiſitionis ex Bart. in. l. ſi cui. §. vlti. ff. de accuſa. & gl. in. l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interdi. Anto. & Abbas in. c. cùm cõtingat. de fo. compe. quod de iure canonico nulli dubiũ. ex. c. ex parte. & cap. dilecti. & c. cũ contingat. de fo. compe. De iure autẽ ciuili doctores partiti ſunt in duas partes. Altera, quòd iudex originis & domicilij poſſunt cognoſcere. & Bologni. in con. 54. dicit communem. & idem notat Auguſti. Arimi. in addi. ad Ange. de male. §. hæc eſt quædam inquiſitio. ver. quæro an de delictis. ex Bal. in. l. vlti. ff. de iuriſ. omni. iudi. & Bar. in. l. cunctos populos. n. 47. C. de ſumma trini. Contrarium, immò ꝙ nec per accuſationem nec inquiſitionem poſsint cognoſcere, tenet Alberi. in. 3. par. ſtatu. quæſt. 19. & Hippo. in practi. crimi. §. conſtante. num. 90. communem dicit. & Gramma. in deci. 26. quòd in accuſatione omnes fatentur poſſe cognoſcere. & hinc eſt remiſsionem non faciendam, vt not. Guido papa. quæſt. 202. in inquiſitione verior eſt prima, & eam ſequitur. d. Coua. in dict. c. 11. Et de iſtis remiſſio. vi. in verbo, Remiſsio. nu. 34.

69 Defendere promittens de iure & de facto, non tenetur armis defenderе. Hierony. Cagno. in. l. non videtur. nu. 5. ff. de reg. iu. communem dicit.

70 Denunciatio euangelica in prælatis eſt de præcepto. Alci. in. c. nouit. n. 10. de iudi. communem dicit.

71 Denuntiatio euangelica non requirit trinam monitionem, ſed ſufficiũt duæ monitiones. Panor. in. c. in omni negocio. de teſti. n. 3. communẽ dicit.

72 Denũ-

71 Denuntiationem euangelicam poteſt facere criminoſus cùm facit pro proprio intereſſe. Alci. in dict. c. nouit. nu. 14. communem dicit.

• §. Amplia ad accuſationem propro pria iniuria, quam poteſt facere accuſatus de aliquo crimine graui. l. 4. tit. 1. part. 7.

73 Denuntiationem etiam ſcienti ſemper requiritur, quando ſciens debet aliquid facere. Couar. in cap. 7. num. 3. li. 3. reſo. communem dicit ex. l. denunciaſſe. §. quid ergo. ff. de adul.

74 Deportatus, cui ex teſtamento vel ab inteſtato delata eſt hæreditas, eſt incapax, & perinde ſucceditur defuncto per alios inſtitutos vel venientes ab inteſtato, acſi deportatus inſtitutus non eſſet. Alex. con. 26. in princi. vo. 1. magis communem dicit. Et vi. quæ habes in verb. Bannitus. num. 3.

75 Depoſitarius, qui ſe obtulit depoſito, tenetur etiam de leuiſsima culpa. Barba. in cap. bona fides. de depoſi. communem dicit.

Depoſitarius, qui recipit pretium pro cuſtodia depoſiti, tenetur de leui culpa, & non de leuiſsima. Panor. in c. 2. de depo. & gl. in. l. 3. in verbo, ptecio. ti. 3. par. 5. communem dicunt.

• §. De iure regio per dict. l. 3. in iſtis duobus caſibus videtur quòd non teneatur depoſitarius niſi de leui, nõ tamen de leuiſsima. cùm per dict. l. iſti duo caſus ſunt æquiparati, & ſic non debent diuerſo iure cenſeri, ex gl. vulgari in. l. ſi quis ſeruo. & ibi Bar. C. de fur. & gl. in. l. quòd verò contra. ff. de legi. & Iaſ. in. §. ex maleficijs. Inſti. de acti. nu. 39. vbi enumerat alias remiſſiones, ex quibus lex. 3. tit. 15. li. 3. fo. ll. cùm ſit aliud ſtatutũ per dict. l. 3. partitæ, et non probetur eſſe in vſu, quòd teneatur de leuiſsima recipiens pretium, remanet correcta. Et de iſtis. ll. fo. vi. quæ habes in verbo, Abſens. num. & prima communis per dict. l. 3. Quod nota.

76 Depoſito facto gratia depoſitarij, ſi res perdatur, vel moriatur caſu, perit periculo deponentis. gl. in. l. 4. tit. 3. part. 5. in verbo, por pro. communẽ dicit ex Bart. in. l. ꝗ Nerua. ff. depo. & Io. de Imol. in. c. fi. de depo. & Azo in. l. ſi quis neque. ff. ſi cer. peta.

• §. Contrarium diſponitur per. l. 4. tit. 3. par. 5. ꝙ pereat periculo depoſitarij approbata gloſſ. in. l. 1. §. ſæpe. ff. depo.

77 Deponens ſeruum latronem, qui depoſitario aliqua ſubtraxit, tenetur ad intereſſe pro damno dato à ſeruo, ſiue ſciret, ſiue ignoraret conditionẽ ſerui, & non liberatur tradendo ſeruum pro noxa. gloſſ. in. l. 10. tit. 3. part. 5. communem dicit, ex gloſſ. in. l. ſeruus pignori. ff. de pigno.

• §. Contrà tamẽ habetur per dictam l. 10. diſponẽtẽ, deponentem liberari tradendo ſeruum, ſi ignorabat conditionem ſerui, approbata opinione Placentini, de qua per Azo. in ſumma de depoſito, in fi.

78 Depoſitarius poteſt retinere rẽ depoſitam pro expenſis factis in ea re. gloſſ. in dict. l. 10. communem dicit ex docto. in. l. ſi quis. C. de depo.

• §. Contrarium diſponitur per d. l. 10. approbata.

approbata gloſ. in dict.l.ſiquis.

79 Dictio negatiua ſi præponatur verbo, poteſt, præciſam inducit neceſsitatẽ, ac ſignificat actũ eſſe impoſsibile. Coua.in.c.quãuis pactũ.in.2.par.§. 4.nu.4.ver. ſed aduerſus hanc communem.de pactis in.6. communem dicit ex gl.in.l 1. de reg.iu.li.6. & Panor.in.c.1. de cauſa poſſe. & proprie. Bar.& Iaſ.in.l.Gallus.in princi.ff.de libe.& poſthu.

80 Dictio, Perinde, cùm apponitur cum dictione, per omnia, denotat omnimodam æqualitatem. Io.Igne. in.l.1.§. ſeruus. nume.14. ff. ad Sille. communem dicit.

81 Dictio, Solitus, verificatur in vna vice, Conſuetus, requirit duos actus. Goza.cõ.16.nu.17.cõem dicit ex Bar. in.l.mella.§.1.ff. de alimẽ. & ciba. leg.

82 Dictio.Liberè, poſitum in diſpoſitione, ad quam aliàs de iure erat habilis, operatur relaxationem iuris. Ripa in cap.1. num. 55. de reſ. communem dicit ex gl.& Bar.in.l.ſi quando.C.de inoffi. teſta.& Barba. in cap.1.de offi. deleg. vbi ponit.virtutem huius verbi.Liberè.

83 Dietæ computantur à loco domicilij. Rota in deci.643. in anti.communem dicit.

§.De iure regio per pragma.25.computantur dietæ conſeruatorum à fine diœce. & quælibet dieta habet decẽ leucas.vt in dict.prag.& in.l.8.titul.3. libr.2.for.ll.

Dilatio ſi à lege ſit aſsignata, non poteſt per iudicẽ abbreuiari vel prorogari, niſi aliud inueniatur in.l.expreſſum, vel quando tempus datur à lege ſupplendo defectum iudicis. Iaſ. in.l. pro tribunali. nume. 21. ff. de re iudi. communem dicit.

§. Nota iſtam communem ad intel. l.1.tit.3.li.3.ordi.quę loquitur de nouenio cõteſtationis.& l.1.tit.14.de terminis iudi. & l.2. titu.6. de declinatoria proponenda.

84 Dilatio data à iudice poteſt reuocari, cumulari, vel abbreuiari ab eo. Iafre. Balbus. deciſio.333. communem dicit.

§.Intellige hãc communẽ, niſi pars, cui fuit cõceſſa, cœperit vti illa, vt per Bal. ibi. quam nota pro intel.l.2. tit. 15.part.3.

85 Diœceſis appellatione in materia larga, venit ciuitas, ſecùs in ſtricta. Alci.in cap.pernicioſam.num.2.& 3.de offi.ordi.communem dicit.

86 Diſpenſatio principis ſine cauſa valet, ſi tamen alteri committat faciendam, non valet, niſi cauſa ſit adhibita. Cur.Iuni.con.75. communem dicit.

87 Fallit in diſpenſatione facta per papam contra ius diuinum vel canonicum fundatum in ratione diuina vel naturali, quia in hac diſpẽſatione cauſa expreſſa eſt adhibẽdá, aliàs nõ valet. Ripa in.lib.2. reſpon.19. num.19. communem dicit.

88 Diſpenſatio romani pontificis in affinitate proueniente ex coniunctione carnali & matrimonio, oportet quòd vtrunque exprimatur, videlicet affinitas, & publica honeſtas. Coua.in epi.4.c.6.§.7.nu.4. communẽ dicit.

89 Diſpenſatio Romani pontificis de

crimine

crimine non ſolùm operatur in viá in quiſitionis, ſed etiá accuſationis. Deci.conſi.136.nu.1.communem dicit.

90 Diſpẽſatio nõ extẽditur ad caſum maiorẽ, vel ad habentẽ maiorẽ rationẽ.Cur.Iu. cõſ.75.n. 7.cõmunẽ dicit.

91 Diſpoſitio hominis verificatur in primo actu. Cur.Iuni.conſi.178.num. 27.communem dicit.

92 Et ex hac elicitur, ꝙ fideicõmiſſum ſimpliciter relictũ fratribus, intelligit de primis. Tiraq.in.l.boues.§. hoc ſermone.ff.de verbo.ſigni. in prin. n.83. communem dicit, ex Pau.de Caſtro. in.l.tres fratres.ff.de pactis.

93 Fallit hæc regula in pœna appoſita pro conſeruanda pace, vel offenſa nõ faciẽda, quia intelligitur nõ ſolùm de prima, ſed etiá de alijs ſequẽtibus. Tiraq in.d.§.hoc ſermone.nu.68. communem dicit ex Alex.conſ.115.vol.4. vbi magis communem dicit.

94 Limita ſecũdò in iudice, qui poteſt bis ſuá interlocutoriá ſentẽtiá reuocare. Idẽ Tira.nu.45. cõem dicit ex Bar. poſt Dinũ.in.l.qđ iuſsit.ff.de re.iudi.

95 Nota, qđ dictũ eſt in prima cõmuni, ꝙ diſpoſitio hominis verificatur vnico actu, cũ ſecus ſit in diſpoſitione iuris. Tiraq.in.d.§.hoc ſermone. limi.9. communẽ dicit ex.l.veluti.§.hęc vox. & ibi.Ci.& Bal.& Iaſ.ff.de eden.

96 Amplia iſtá cõem ad diſpoſitionẽ ſtatutariá. Tiraq.in.d.§.hoc ſermone. in tertia limitatione.n.11. cõmunẽ dicit ex Bar.in.1.cõſti.C.col.1.& hę ſunt cõmunes appellatę ad ipſo Tira.in.d. §.ſermone. vbi tractat hãc materiam per regulá.&.33.limita.poſt Fel. in.c. 2.de treguá & pace. & Iaſ. in.l.in duobus.§.ſi ei q. ff.de iu.iurá.& in.l.diuortio.§.qđ in anno.ff.ſolut.matrimo.

97 Diſtributiuũ per verbũ qđlibet, tribuit actũ cuilibet in ſolidũ. Bello.cõ. 20.n.2.cõem dicit, ex Bar.in.l.hoc articulo.ff.de hęre.inſti.& Cur.Iuni.cõ. 49. Quá intellige, qñ verba diſtributiua ſunt appoſita inter diſtributiuos principales, ſecus tñ, ſi ad eorũ ſucceſſores referatur. Vt ſi inſtitutus eſt Petrus & Sẽpronius, & qlibet eorũ, tũc vnicuiq; in ſolidũ actu tribuit ius. Tñ ſi inſtituatur Titius & Gaius, & filij cuiuſlibet eorũ, vel ſi cõcedatur ꝓ Sẽpronio & pro cuiuſlibet eius filio vel deſcendẽti, tũc vno ex filijs decedẽtibus, nõ accreſcit alteri. Ita in terminis cõſuluit Ancha.cõ.245.Cur.Iu.cõ.55.

98 Diuiſio inter fratres ſi ſit faciẽda, nõ debet maior facere partes, & minor eligere, ſed ſit diuiſio ſorte, vel officio iudicis. Iaſ.in.l.ſi duob⁹.n.7.C.cõmu. delega. cõem dicit. Hãc opinionẽ intellige de iure ciuili, ſecus de iure canonico. De quo ꝑ Zareti.in.88.differẽ.inter ius canonicũ & ciuile, vbi cõcludit cũ Io.đ Anani.in.c.qualiter & qñ.de accuſa. ꝙ nulla differẽtia ſit inter ius canonicũ & ciuile, ſed ꝙ opinio canoniſtarũ in vtroq; foro ſit tenẽda, cùm de iure ciuili nulla ſit clara deciſio. Et de iure canonico habemus. c. 1.de parro. illi ſtandum. Quod nota.

99 Diuiſio inter fratres præſumitur, ſi diu fuerint ſeparati vnuſquiſq; poſsidens partẽ bonorũ. Boe.deci.58. Iaſ. con.117.vo. communem dicit.

Limita, ſi eſſet in æqualitas poſſeſſionis.

ſionis.Balbus,de præſ.par.3.q.10.num. 45.communem dicit.

§.Nota iſtas cões ad intel.l.8.tit 6.li.3. fo.ll.&.l.5.ti.13.li.3.ordi.quæ aſſumpta eſt a l.1.ti.11.li.2.fo.ll. quę leges dicunt, inter fratres habẽtes rẽ pro indiuiſo poſſidens ex tpe nõ iuuatur.quæ.ll. cõcordãt cũ cõi poſita in ver. præſcriptio. n. 379.quæ eſt intelligẽda,nõ quo ad præſumptionẽ,vt hic,de qua per Alex.cõſ. 96.vo.2.& Deci.cõſ.79.n.3.Nota tñ & intellige dictas.ll.niſi aliâs vnus fratrũ per.xxx.annos poſſediſſet, vt eſt gl.notabilis iuncto tex.in.§.1.Inſti.de perpe. & tẽpo.acti.quã gloſ. in.d.l.8. Roderi. Xua.nu.38.vſq; in finẽ per plura cõprobat dicens,verbũ perpetuum poſitũ in diſpoſitione,nõ traſcendi.xxx.annos. vbi dicit, ꝙ licèt filio nõ currat tẽps ad ſe immiſcẽdum in hæreditate paterna per.l.licèt.C.de iu.deli. currit tñ tẽpus xxx.annorum. Et hanc opinionẽ dicit magis cõem in.n.40.ver.intellige.Ad qđ accedit dictũ Angeli in.l. ſi quis de curio.C.de decurio.li.10.ꝙ pręſcriptio quadragenaria nõ videt̃ excluſa per cõſtitutionẽ oẽm præſcriptionẽ excludẽtẽ.qđ etiã tenet Angel.in.l.1.ff.de con cu.quẽ refert Cur.Iuni.cõſ.158.n.13.qđ eſt etiam ex mẽte.d.l.5.iũcta.l.21.ti.29. par.3.quia in.d.l.5.ſunt æquiparatę res furtiuæ & fratrum.& per.l.21.res furtiua præſcribit̃ per.xxx.annos. & ſic res fratrũ,cùm de æquiparatis idẽ ſit iudiciũ.gl.in.c.ſi poſtquam.de electi.in.6. Ang.in.§.1.in prin.Inſti.de legi.paren. tute.nota.3.per.l.ſi qs ſeruo.C. de fur. & ibi Ci.Bar.& doct.& notat glo.in.l. quãquã.de legi.ff.& gl.in.c.ſolicitè.de reſti.ſpoli.iũcto verbo Balbi.de pręſ.in par.4.par.4.q.24.vbi dicit̃, ꝙ remediũ canonis reintegrãdæ cõpetit ꝑpetuò. & per gl.dicit̃ nõ excedere.xxx.annos. & Balbus dicit cõem opi.Sed tñ cõtra oĩa ſupra dicta videt̃.d.l.5.vbi innuit,ꝙ res furtiua tpe nõ pręſcribitur,nec etiã res cõis inter fratres. Et ratio legis eſt, ꝗa poſsidens rẽ pro indiuiſo, habet cõſciẽtiã rei alienæ,& poſsidet ſi velit ſociũ expellere cũ mala fide, & poſſeſſor malæ fidei nõ pręſcribit.c.poſſeſſor.de reg.iu.in.6.Et hanc opinionẽ Dida.Perez in.d.l.5. & bene, col. 1240. tenet, ꝙ nõ ſolùm procedit in fratre,ſed etiã habet locũ in ſuo hærede,qui tenetur exonerare conſcientiam prædeceſſoris. vt in verb.præſcriptio.num.316.

100 Nota, ꝙ ſi diuiſio petatur reformari, nõ ex eo ꝙ nõ potuit fieri, ſed quia alicui ex partib' minùs fuerit ſolutũ, diuiſio in totũ nõ diſſoluit̃, ſed arbitrio iudicis tollitur lęſio, vel in pecunia,vel in alia re ad volũtatẽ nõ leſi. Ludo.de Goza.conſ.44.nu.15.cõem dicit ex Bar.& Bald.& docto.in.l.1.C.communi diui.

101 Nota regulam in materia diuiſionis, ꝙ facta non diuiduntur. gloſ.in.l.10.ti.12.part.5. in verb.o de fazer.communẽ dicit ex gl.in.l.4.§. Cato ff.de ver. obli. & in.l.ſtipulationes non diuidũtur,reſpon.ſecundo.cod.tit.

102 Diuiſionẽ nõ pòt prohibere teſtator. Cur.Iuni.conſ.112.nu.1.cõmunẽ dicit.

103 Diuiſio nõ inducitur ex petitione & ſolutione partis debiti ab vno ex correis debendi receptæ,non expreſſo, ꝙ petatur,& ſoluatur pro virili.Iaſre. Balbus.deci.289.communem dicit.

104 Doctor, qui per viginti annos publicè legit, efficitur illuſtris. Iaſ. in l. quocunq;. num. 12. ff. de offi. eius cui man. eſt iu. communem dicit.

105 Doctorum authoritas eſt probabilis, nõ tamẽ neceſſaria. Cur. Iuni. cõſi. 160. nu. 4. & conſil. 136. nu. 8. cõmunẽ dicit.

106 Dolus qñ requirit̃ ad incurrẽdã pœnã, nõ ſufficit lata culpa. Iaſ. in l. ĩ actionibus. n. 23. ff. in litem iurã. & Coua. in epi. 4. c. 6. §. 8. nu. 21. cõmunem dicunt.

107 Dolus præſumitur, quando interuenit enormiſsima læſio. Cur. Iuni. conſi. 141. nu. 16. communem dicit.

108 Dolus præſumptus põt remitti. Hiero. Cagno. in l. contractus. nu. 101. ff. de re iu. communem dicit.

• §. Intellige iſtam cõmunẽ in dolo præterito, nõ tamẽ in futuro. l. 29. ti. 15. par. 5. & Bar. in l. Aurelia. §. Gaius. ff. de lib. leg. & Segu. in l. ex legati cauſa. nu. 28. ff. de verbo. obliga.

109 Nota, q dolus pteritus in generali remiſsione cẽſetur remiſſus, quãdo fuit cõmiſſus in damnificando, vel deteriorando. Secus tamen ſi in adminiſtrando, & adminiſtratori aliquid adeſt, vt quia ſubtraxit, vel aliqua retinet, quia non remittitur. gloſ. in l. 30. tit. 11. par. 5. cõem dicit ex gl. in l. actiõe. C. de trãſa. & Bar. in l. ſub prætextu. l. 2. C. de tranſ.

110 Dolus ſi dedit cauſam contractus bonæ fidei, reddit cõtractũ ipſo iure nullũ: tamen ſi cõtractus ſit ſtricti iuris, venit anullandus. Coua. in reg. poſſeſſor. part. 2. §. 6. nu. 6. de reg. iu. li. 6. cõmunẽ dicit ex gl. in §. actionẽ. Inſti. de acti. & Nice. in cõcor. gl. cõcor 13. cõem dicit.

111 Domiciliũ ſolùm attẽdit̃ vſq; ad auũ, & nõ vlteri⁹. Boe. de. 13. n. 8. cõem dicit.

112 Nota, q ſtatutũ domicilij mariti eſt attẽdẽdũ, cùm agit̃ de lucrãda dote per maritũ, & nõ ius cõe, nec ſtatutũ domicilij vxoris. Cur. Iuni. conſ. 120. nu. 6. & Iaſ. in l. arrogator. nu. 44. ff. de adopti. & in l. 1. C. de ſumma trini. in prima lectu. n. 24. & in ſecũda. nu. 60. & Coua. in epi. 4. c. 7. nu. 6. cõem dicit. & Alex. conſi. 100. nu. 8. vo. 3. cõmunem dicũt.

113 Amplia iſtam cõmunem, non ſolùm quando agitur de lucranda dote, ſed etiam ſi agatur de reſtituenda, quia nõ poteſt conueniri in loco cõtractus, ſed domicilij. Coua. ibi communem dicit.

114 Limita primò in bonis acquiſitis in alio loco, nã ſtatutũ illius loci eſt attendendum. Anto. Rube. conſi. 71. cõmunem dicit. vi. infra in verbo, Statutum.

115 Limita ſecũdò, ſi matrimoniũ ſit contractũ eo animo, vt in domicilio vxoris vitã agãt. Coua. in. d. c. 7. nu. 7. communẽ dicit ex Bal. in l. fi. C. ſi à non cõpeten. iudi. & alias limitationes vi. per Iaſ. in. d. l. arrogator. & in l. 1.

116 Nota, q ſi vir & vxor deſtinent̃ viuere in aliquo loco, & cõtingat q matrimoniũ diſſoluat̃ in alio, cõſiderabitur conſuetudo vel ſtatutũ, vbi matrimoniũ eſt perfectũ, vel fuit deſtinatũ per eos, & non domicilium, vbi matrimoniũ diſſoluit̃. Boe. in cõſuetudi. Bitu. in rub. des coſtumes cõcernens les mariages. §. 4. cõem dicit ex Feli. ĩ. c. 1. de ſpõ.

• §. De iure regio per. l. 24. ti. 11. par. 4. diſponit̃, attẽdẽdũ eſſe cõſuetudinẽ, vel ſtatutũ loci contractus matrimonij. & vi. de illa. l. gl. ibi. quę videt̃ diſtinguere. ſed tñ lex ſine cauillo nec diſtinctione

procedit

pcedit,quicquid dicat Rode.Xua in l. 1.ti.de las ganacias.li.3 fo.lumi.6.quē refert & ſequit̃ Couar. in epi.4.c.7.n.8.
117 Limita tertiò quo ad ſolēnitates cōtractus dotis,quia ſi diuerſa eſt,obſeruabitur ſolēnitas loci cōtractus.Curt. Iuni.in.l. exigere dotem.nu.20.ff.de iudi.communem dicit,ex Feli.in.c.1. de ſpon. & de materia vi conſ.Pe.de An.163.& Ioan.And in addi.ad Specu.de inſtru.edi.ver.Copioſè. nu.
118 Dñium nō trāſfertur ex ſimplici traditione ſine titulo & cauſa,qñ illa cauſa nō ſubeſt nec re nec ſpe,tñ ſi ſperatur,trāſfertur & reuiuiſcit.Gome.in.l. 45.Tau.nu.30 cōem dicit ex Bar.in.l. ſub cōditione. in fi.ff.ſol matri.nu.9.
119 Dominiū per contractū habilē ſola traditione transfertur.Idē Anto.Gomez.nu.90.cōem dicit ex gl.& doct. in.l.ſi fundum.ff.de fun.dota.
120 Nota,q̃ licèt ſola pollicitatione obligetur quis eccleſię & pio loco,vt in.l. 1.ff.de polli.nō tamē ſola pollicitatione ſine traditione acquirit̃ dominiū eccleſiæ vel pio loco.Idem ibi.nu. 91. cōmunem dicit ex glo & doct.in.l.ſi quis quem.ff.de polli.§.res enim.
121 Dñium rei trāſactę nō trāſfertur per trāſactionem, & ſic renūtians liti per trāſactionē, nō tenetur de euictione. Idem ibi nu.71.cōem dicit ex docto. in.l.penul.ff.de vſucap.pro empto & Azo in ſumma de vſuc p empt.n.19.
122 Reſtringe iſtā cōem ad rē deductā in iudicio,ſuper quā eſt trāſactū.Si tñ detur alia res diuerſa vt à lite diſcedātur,ſi res erat dātis,trāſfertur dñium. Idem ibi.nu.72.cōem dicit ex Bar.& Pau.in.l.1.ff.pro empto. & ſic dicit intelligēda lex pe. C.de vſu pro empt.
123 Nota,q̃ ſi res tradita vt a lite renuncietur,ſi ab alio tertio euincatur,tradens tenetur de euictione. Idem ibi. nū.73.communem dicit ex docto in l.in profundo,C.de tranſactio.
124 Dñium nō trāsfert̃ in vēditione,eiā ſi prius nō ſit ſolutū, nec habita ſit fides pretio Iacobi.in.l. traditionibus.C.de pa.n.4.cōem dicit ex gl.in.l.ſi ſeruus, § locaui.ff.de fur.reprobata glo.in.l.1.in fi.ff de re.per.& gl.in.d.l.traditionib⁹.
125 Dominiū rei legatæ trāſit in legatariū à morte teſtatoris fictè,ab adita tñ hereditate verè.Anto.Nice.in cōcor. glo.cōcor.93.cōem dicit.Vi.Dueñas in regula.110.vbi ponit tredecim ampliationes ad regulā, q̃ dñium rei legatæ trāſit in legatariū cū noue limitati.& .6. eſt noſtra communis, & vi. in verb.Fructus.num.237.
126 Nota,q̃ quādo legatur pars bonorum,non tranſit dominium recta via in legatarium.glo.in.l.55.ti.5.par 5. in verb.comunalmēte.cōmunem dicit ex Bart.in.l.ſi quis bonorū.ff.de leg.1.
127 Dominiū vtile & non directū quęritur pręſcriptiōe.Iacobi. in.d.l.traditionibus.n 8.cōem dicit ex.l.1.in fi.in verb. vtilem.ff.de aqua plu.arcen.& Io.An.in Mercuri in reg.poſſeſſor.l. 6. & Iaco.ibi limitat quadrupliciter. Primò,in tēpore immemoriali. Secūdò, ſi per ſtatutū diſponat̃,q̃ directū trāsferatur. Tertiò,ſi ſit ſciens contra quē pręſcribitur. Quartò,ſi pręſcribit̃ titulo ſententiæ ex ſecundo decreto.
128 Reſtringe iſtam communem in pręſcriptio-

ſcriptione rei immobilis,ſecus in vſucapione triẽnali,quia per eã transfertur dñiũ.Cur.Iuni.in.l.fi.C.de edi.diui Adria.nu.29. communem dicit ex Bar.ibi & Feli.in rub.de præſcrip.

129 Dominiũ vtile nõ habet vaſallus ſuperficiarius emphyteota, & ſimiles, ſed ſolùm ius in re.Baſcole.de indiuiduo.ver.ad ſecũdum veniendo.communem dicit ex docto.in.§.eque.ſuper gl.in verbo,alius.Inſti.de actio.

130 Dominiũ ex pluribus cauſis prouenientibus poſt quã eſt acquiſitũ,nõ retinetur, ſecus tñ ſi à principio cõcurrãt plures tituli. Anto.Gomez in.l.45. Tau.nu.98.cõem dicit ex glo.in.l.numerationibus.§.ex plurib⁹.ff.de ſolu.

131 Dominium quæſitum modis ciuilibus,cenſetur eſſe de iure gentiũ. Pau. Pari.conſi.1.nu.108.vo.1.communem dicit ex Feli.in cap.quæ in eccleſiarũ. de conſtitu.& vi.Decium ibi.

132 Dominium nõ amittit confitens habere rem ſuam in emphyteoſim. Ioã. de Ripa in.l.conductionis.nu.23.C. de pactis.communem dicit.& vi.ſupra in verbo Conducens nu.199.

133 Dominium nõ probatur per inſtrumẽtum locationis inter conductorẽ & locatorem, quando agitur actione reali contra conductorem.Alex.cõſ. 21.vo.4.nu.4.cõem dicit.& vi.gl.in.l. 18.tit.8.par.5.in verb.a ſu ſeñor.

134 Dominium rei non eſt neceſſe probare per actorem agentem cum venditore,vel eius hærede.Matth.de Afli.de.40.communem dicit.

135 Dominium probatur per cõmunẽ opinionem vel famam.Caſſa.in cõſue.Burgun.rub.1.§.2.gl.in verb. & lo prœue.nu.15.communem dicit.

136 Amplia,q probato dñio de antiquo per famã, cẽſetur probatũ de præſenti,etiã ſi probans nõ docuerit de poſſeſsione præſenti.Aimon de anti.par. 1.ver.viſo in hac parte,nu.4.&.5.communem dicit ex Deci.in.c.1.col.4.de appel.& qualiter hæc communis intelligatur,vi.per D.Aimon.

137 Reſtringe iſtã ampliationẽ,ſi alius, qui ſit in poſſeſsionem,præſcripſerit, quia per illam præſcriptionẽ euacuatum eſt dominium antiquorum. Aimon ibi.nu.5.communem dicit.

138 Dominus poteſt ratificare ſententiã latã in fauorẽ falſi procuratoris.Iaſ.in l.licet.de procu.C.nu.10.cõem dicit.

139 Amplia etiã in ſentẽtia lata in fauorẽ collegij,vel vniuerſitatis agẽtis ſine authoritate ſuperioris, quia ſuperior põt ratificare.Fran.de Are.in.c.eã ſamq;.de iudi.nu.34.cõmunem dicit.

140 Dñs nõ põt cogere ſuos ſubditos venire ad ſuũ furnũ, vel molẽdinũ, nec poſſunt ſtatuto inducere, quia nõ valet ſtatutũ vel mãdatum. Couar.in.c. poſſeſſor.§.4.nu.7.de reg.iur.in.6.cõmunẽ dicit ex Soci.conſi.272.vo.1.& ſi valeret,non ligaret eccleſias,vel clericos.Idẽ ibi.in verb.nam & ſi permittatur,cõem dicit ex Iaſ. in.l.quominus.ff.de flumi.q.25.nu.156.

141 Nota,q dñs præſumitur extorſiſſe à vaſallis ſeruitiũ in quolibet anno præſtando, niſi dominus probauerit voluntatẽ adhibitam in præſtando.Coua.ibi.par.2.nu.1.§.4.communem dicit.ex Alexan.conſ.1.nu.12.vo.4.

§.De

§.De iure regio hæc præſumptio eſt ſublata,& præſumitur titulus per l.20. in côuētu Matritio.de anno.1548.

141 Domino currēte ad brauiū. ſi cadit equus,&relicto ſeſſore equus prę alijs currit ad brauiū,dn̄s conſequitur brauiū.Rauennas in alpha.aure.in verb. Brauium. cōmunem dicit.ex Ci.in.l. gallus.§.ſi eius.ff.de li.& poſthu.

143 Domo vēdita,cēſetur vēditus hortus, ſi aditus horti eſt per domū, aliâs ſecus.Iaſ. in.l.beneficium.ff.de cōſti. prin.nu.14.communem dicit.

144 Donatio eſt cōtractus nominatus. Iaſ.in.l.iuris gentium.num.8.ff.de pactis.communem dicit.

145 Donatio inter virū & vxorē habet conditionē tacitam, ſi donans prædeceſſerit. Alcia.in.c.cùm cōtingat. nu. 206.ff.de iu.iuran. communem dicit.

146 Amplia iſtā cōem in ſpōſa de præſenti, licèt non ſit traducta ad domū. gl.in.l.3.tit.11. par.4.in verb. por palabras de preſente. cōmunem dicit ex l.penul.ff.de iu.doti.& Ioan. de Imo. in.l.Mæuia.ff.ſolu.matri.

§. De iure partitarū cōcordat cū.l.3. ti.11.par.4.ſed per.l.Tau.52.ſtatim valet donatio facta ſponſæ de præſenti, etiam ante copulam. approbata opi. Azo.in ſumma de dona.ante nupti.

147 Fallit in donatione iurata, quæ ſtatim ſortit̄ ſuū effectū. Soci. in tractā. fallen.reg.104.in verbo,Donatio.cōmunē dicit. Sed circa iſtā limitationē variæ ſunt opiniones docto;Curt.Seni.cōſi.66.nu.6.dicit donationē inter cōiuges nō iuuari iuramēto,dicens eſſe cōem.Alci.tn̄ in.d.c.cùm cōtingat nu.197.cōtrariā dicit magis cōem;licèt ſibi non placeat.Io. Lupus aurigā donationē īter vi. & vxo.in repe.rub. §.fi.in fi.nu.1.dicit cōem nr̄am limitationē,& in praxi receptā.& idē Io.Ripa in.l.3.de donatio.c.4.nu.5. &.c.17. nu.1. & Coua. in rub.de teſta.par.2. nu.20.& Deci.& Iaſ.in.l.pacta quę cōtra.C.de pactis.& gl.in.l.4.ti.11.par.4 in verb.ſon defendidas.cōem dicunt noſtrā limitationē.& vi.Dueñas in regu.118.nu.2.in verb.ſecus tamen vſq; in fi. vbi adducit pro & contra.& tu tene noſtram communem.

§.De iure regio donatio inter virū & vxorē intra annū cōtractus matrimonij non valet,nec poſt annū,ſi filij adſunt,vel ſuperueniât,nec valet niſi in quinto bonorū.l.6.ti.2.li.3.fo.juz.Sitamē filij nō ſuperueniât, valet.l.3.ti.12. lib.3.fo.ll. quā legē limita vt in prima cōi,ſi donans prædeceſſerit,cum qua concordat.l.4.ti.11.par.4.Quā limita, qn̄ donans non efficitur pauperior ex donatione,& ſi donatarius remaneat ditior.l.5.ti.11.ea par. vel ſi recipiēs nō efficitur ditior, etiā ſi donās efficiatur pauperior.vt in.l.6.eo.tit.Nota,quòd ad hoc quòd iſtæ donationes confirmentur morte, requiritur traditio. vt per Io. Lupū in dict.Rub.col.434.cū ſequē.§.35.verſ. aduerte nūc. vbi vi.ali qua per quæ fit traditio.

148 Nota,q̄ ad cōfirmationē iſtius donationis ſufficit traditio ficta. gl.in.l. 4.ti.11.par.4.in verb.en ſu vida.& Anto.Gomez in.l.45.Tau.nu.5.cōem dicūt ex gl.in.l.2.C.de do.cau.& nō nume.Et nota,q̄ ſi donatio inter coniu-

ges ſit reciproca, non requiritur traditio ad hoc, ꝙ morte cõfirmetur. Paul. de Caſtro in l. ſi pater. ff. de dona. inter vir. & vxo. & Io. Lupus in Rub. §. 50. nu. 17. & vi. eundem. §. 75 per to.

149 Donatio inter virum & vxorẽ ambo ruina pereuntes cõfirmatur, quia præſumit in matrimonio donãs perire. Coua. in reſo. lib. 2. c. 7. cõem dicit.

150 Nota, ꝙ donatio inter virũ & vxorẽ, quę cõfirmat morte, non transfert dominiũ, ſed ſolũ vſufructũ. Nice. in concor. glo. concor. 319. cõmunẽ dicit ex gloſ. in l. talis ſcriptura. ff. de leg. 1.

151 Donatio ſimplex facta per patrẽ filio in poteſtate, mortuo patre, nõ confertur, ex quo facta non valet, ſed per mortem confirmatur. Iaſ. in l. ex teſtamento. nu. 10. C. de colla. cõmunẽ dicit, & habet vim legati. Ripa in lib. 3. de dona. c. 9. nu. 8. communem dicit.

152 Fallit primò in donatione iurata, quia ſtatim valet. Alci. in c. cùm contingat. nu. 207. de iureiuran. Io. de Ripa in d. nu. 8. & Deci. cõſ. 688. & cõſ. 216. & 239. & Ioan. Duran. in arte tẽſtan. tit. 3. cau. 2. communem dicit. vi. Dueñas in regul. 218. num. 2.

153 Fallit ſecũdò inquantũ dicit, ꝙ ſi ſtatim valet, ꝙ non eſt cõferẽda in donatione facta filio exiſtẽti ſub patria poteſtate ex cauſa ſtudij, quæ ſtatim valet, & nõ cõfertur. Segura in l. vnũ ex familia. §. ſed ſi fundum. ff. de leg. 3. & Iaſ. in l. 1. nu. 32. ff. ſolu. matri. cõmunẽ dicit. Contrariã, immo ꝙ debeat cõferri, magis cõmunẽ dicit Ripa in d. l. nu. 104. Sed opinio Didaci de Segu. & Iaſ. approbatur per l. 3. ti. 15. par. 6. & per l. 3. ti. 4. part. 5. in fi. vbi diſponitur valere donationẽ, & nõ cõferendam. Quã limita in peruerſo ſcholaſtico, vt per Stellã de colla. in ver. quæ res ſint quæ non caderẽt in collationẽ. vt per Alexã. in auth. ꝙ locũ. C. de colla. & vi. Cora. in l. frater à fratre. nu. 64. ff. de cõd. inde. Et ad hæc pertinent quæ tradit Tiraq. de ceſſan. cau. in verb. priuilegij cauſa. vbi dicit, ſcholares qui nõ ſtudẽt nõ debere gaudere priuilegijs cõceſsis ſcholaribus, licèt gl. in proœ. 6. dicat ſcholares patũ ſtudentes gaudere priuilegijs. & illam dicit communem Domini. ibi, & Car. & Imol. in proœ. decre. oppoſi. 8. ex Hoſtiẽ. ibi.

154 Donatio ſimplex facta filio emãcipato, confertur. Iaſ. in l. ex teſtamẽto. nu. 14. C. de colla. communem dicit.

155 Amplia iſtã cõmunẽ, ꝙ non ſolùm eſt cõferenda cum alio filio ſub poteſtate, ſed etiam cum emancipato. Iaſ. in d. l. ex teſtamẽto. communẽ dicit.

156 Nota, ꝙ donatio facta filio per patrem, etiã ſub eius poteſtate, inducit obligationẽ naturalẽ. Io. Cora. in d. l. frater à fratre. nu. 46. cõmunem dicit.

157 Nota, ꝙ ad hoc ꝙ donatio facta filio ſub patria poteſtate cõfirmet' morte, requiritur traditio. Iaſ. in d. l. frater à fratre. n. 45. cõem dicit ex gl. in l. Papinianus. ff. de dona. inter vir. & vxor. Et nota, ꝙ traditio ſufficit ꝙ fiat per actum fictum, vt per clauſulam conſtituti. vt not. glo. in l. 2. C. de inoffi. teſta. & Segura in dict. l. vnum ex familia. §. ſed ſi fundum.

158 Nota, ꝙ donatio, quæ eſt conferenda per filium, non computatur in legitima,

gitima, niſi expreſſè ſit dictum. Ioan. Lupus in l.25. Tau. nu. 56. cōmunem dicit ex Bar. Paul. & Alex. in. l. in quar tam. ff. ad. l. Falcid.

§. De iſtis donationibus factis filijs per patrem, de iure regio diſponitur per. l.17. in deci. Tau. ꝙ pater, ſiue filijs ſub poteſtate, vel emancipatis, poteſt donare tertiū & quintū bonorū, & po teſt reuocari talis donatio vſq; ad mor tem donãtis, niſi ſit ex cauſa oneroſa, vel cū alio tertio facta donatio: & il lud tertiū & quintū eſt, quod pater po teſt in vita vel in morte donare vel le gare ſiue vni ſiue pluribus filijs. per. l. 26. Tau. & non requiritur iuramentū ad validitaté donationis. & ſic de iure regio per. d. ll. Tau. nō habet locū. l.3. ti.4. par.5. & l.5. ti.15. par.6. nec cōmu nis opinio nu. 152. ſtantibus alijs filijs, quia priuarentur ſua legitima, cùm iu ramentū non operatur in præiudiciū tertij, per text. in. c. cùm cōtingat. nu. 20. de iu. iuran. iuncto rex. in. c. quan uis pactū. in. 6. de pactis. & c. veniens. de iúreiu. Ex quibus Alci. in. d. c. cùm cōtingat. nu. 20. concludit, ꝙ aliena- tio fundi dotalis cum iuramēto licèt operetur contra matrem, non tamen aſtringit filios, quin poſsint poſt mor tem matris petere reuocationé, tamé iuramētū producit effectū in patrem donanté, quia nō poterit reuocare di ctas donationes, cùm iam ſoi titę ſunt effectū per cōmuné. in nu. 152. & quo ad iſtū effectū remanent dictæ. ll. pár ti. incorrectę. Et etiã ex iuramēto pro ducitur alius effectus, ꝙ ex dicta do- natione nō deducitur tertiū & quin- tū, in quibus alius frater eſſet meliora tus, ſed dictæ donationes cōprehen- duntur ſub tertio & quinto. per. l.25. in ordi. Tau. Et nota, ꝙ ſtante. l.26. nō habet locū cōmunis opinio, de qua per Iaſ. in. l. ſi quando talis. §. generali ter. C. de inoffi. teſta. ꝙ donata filijs in ter viuos non conferuntur, nec cōpu tãtur in legitima, cùm per dictã. l. nō poteſt legari nec donari filijs vltra ter tiū & quintū: & ſic per dictã legem ſi pater in donatione vel legato non ex primit tertiū vel quintum melioratio nis, ſi excedit legitimã, illud quod ex- cedit, erit melioratio. Quod notat do ctor de Pala. ruui. in. d. l.26. in princi. Quod planè eſt contra literã illius le- gis, quæ indiſtinctè tenet, quòd dona tio, vel relictū à patre filio cōputetur in tertiū & quintum, & vltra illud ha beat legitimã, inquantum nō excedit donatio tertiū & quintū & legitimã. Quod nota. Et nota, ꝙ per. l.101. in cu rijs de Madrid de anno. 1539. ꝙ pater nō poteſt meliorare filiã inter viuos, nec dotare vltra legitimam. Et de iſta donatione vi. Pet. Nuni. in dictiona- rio Hiſpano litera. C. in verb. Caſtréſe.

159 Nota, ꝙ donatio facta inter prohi bitos propter merita, etiã ſi merita in ſpecie exprimãtur, probanda ſunt me rita ad hoc ꝙ valeat, vt in concubina clerici, vel militis. Cora. in. l. frater à fratre. §. ſequentium. nu.55. ff. de con- di. indebi. communem dicit. & vi. in verbo, Merita. num.

§. Nota iſtam communem ad intel- lectum. l.3. tit.9. lib.5. ordi. de donatio nibus regalibus.

 160 Dona-

160 Donatio facta per patrem re & cõſilio inofficioſa, reuocatur in totũ per filiũ: re tamẽ inofficioſa nõ reuocatur, ſed ſolùm vſq; ad legitimam. gloſſ. in l.8. in verb. legitima. tit.4. part.5. communẽ dicit ex gloſſ. in. l.1. C. de inoffi. dona. & Soci. conſi.126. vol.2.

• §. De iure regio ſiue re ſiue conſilio donatio ſit inofficioſa, reuocatur vſq; ad legitimam. per dict. l.8.

161 Nota, quòd donatio facta ab infirmo, ſi in ea non fit mentio mortis, cẽſetur inter viuos. Ripa. l.3. cap.9. nu. 7. communem dicit.

• §. Nota iſtam communẽ ad intel. l. fi. tit.4. part.5. dicentis donationem timore mortis vel periculi factã poſſe reuocari, quę debet intelligi, expreſſo timore mortis, vel periculi.

162 Donatio generalis non cõprehendit rem debitam donanti ex fideicomiſſo. Boe. deci.33. communẽ dicit.

163 Donatio omniũ bonorum præſentium & futurorũ non valet. Cur. Iuni. conſil.25. nu.1. Panor. conſi.48. vol.2. Io. Duran. in ar. teſtan. titul.10. cau.2. communem dicit.

164 Amplia etiam ſi interueniat iuramentum. Curti. Iuni. conſil.25. nu.6. communem dicit.

165 Fallit primò in donatione vniuerſali omnium bonorum, quia valet, & intelligitur ſolùm de præſentibus. Iaſ. conſi.5. vo.3. communem dicit.

166 Fallit. ſecũdò in donatione omniũ bonorum poſt mortem, quia ſolùm eſt de præſentibus. Idẽ Iaſ. in reſpon. ad tertium, communem dicit.

167 Fallit tertiò, ſi fiat eccleſiæ. Anto. Gomez in. l.69. Tau. nu.6. communem dicit ex Bart. in. l. fi. C. de pactis: ſed tamen eccleſia tenetur donatorẽ alimentare. l. ſunt qui id. cũ tribus ſequen. ff. de re iu. & eſt. l.1. ti. fi. par.5.

• §. De iure regio donatio omniũ bonorum etiã præſentium nõ valet. l.7. ti.12. lib.3. fo. ll. l.69. Tau. & ſi quis habet filios, vel deſcẽdentes, põt donare etiã extraneis ſolũ quintũ bonorũ. per. d. l.7. filijs autẽ tertium & quintũ l.6. & .27. Tau. Habens autẽ aſcendẽtes, põt etiã extraneis donare tertiam partẽ bonorũ, non tñ oĩa etiã præſentia per. d. l.69. & vi. Soci. in reg.108.

168 Donatio omniũ bonorũ mobiliũ vel immobiliũ nõ cõprehẽdit iura, & actiones, quia ſunt tertia ſpecies ſeparata. Iaſ. conſ.5. vo.3. cõmunem dicit.

169 Donatio Cõſtãtini facta eccleſię valida fuit. Ang. in proœ. Inſti. communem dicit.

170 Donatio facta ambaſiatoribus, nõ præſumitur facta contẽplatione principis, ſed illorum. Alci. de pręſumpti. reg.1. præſ.18. nu.2. communem dicit.

171 Donatio facta per auum nepoti, cẽſetur aduẽtitia, & non acquiritur patri. Alcia. in fi. communem dicit.

172 Nota, ꝙ donatio quę fit eccleſię ſub modo vel pacto, non reuocatur, & ſi modus nõ ſeruetur, licèt poſsit agi cõtra eccleſiã vt modũ ſeruet. Coua. in li.1. reſo. c.14. nu.6. cõem dicit ex gloſ. Car. Abba. & Prępo. in. c. verũ. de cõdi. appo. & Feli. in. c. verũ. de foro cõpe. niſi in contractu dictũ ſit, ꝙ nõ ſeruato modo reuocetur donatio. vt notat Tiraq. in lib.1. de retra. nu.11. in fi. & .14.

&.14. vbi tractat de cauſa finali vel impulſiua ad donādū:nam ſi modus fuit cauſa finalis,nō ſeruata,cadit donatio.l. cùm te.C. de pa. ſi tamen fuit impulſiua,non reſcinditur.l.ea conditione.C.de reſcin.vendi.

• §.Nota iſtā cōem ad ītel.l.56.ti.5.par.5

173 Nota,ꝙ ſi in donatione ſit appoſitū pactū in fauorē tertij, etiā donatione perfecta, poteſt reuocari ſine cōſenſu tertij.Coua.in lib.p.reſolu. c.14.nu.7. cōem dicit ex Bart.in.l. qui Romæ.§. Flauius.ff.de verbo.obli.& Imo.in.c. potuit.de loca. Cōtrariā magis cōem dicit Guiller. Bene.in repe.c. Rainutius.de teſta.in ver.ſi abſq; libe.morere.in.2. de fideicōmiſ. ſubſti. nu.23. & idē dicit gl.in.l.7.ti.4.par.5.Coua.aūt ſe inclinat in ſecūdā,& gl.in primā,& ſic anceps & ambigua eſt hæc quæſtio.Et attenta.d.l.7.&.3.ti.8.li.3.ordi. in qua abſenti ſtipulatur,eſt dicendū, cùm perfecta ſit donatio, ꝙ non poſſit reuocari.vt tenet Rode. Xuarez in l.quoniam in prioribus.q.8.C.de inoſſi.teſta. & in alleg.19. in verb. per quā legē.vbi dicit cōmunē opinionē eſſe cōtra Bar.in.d.l. qui Romę.ſed retēta prima opinione cōi,quam nō teneo.

174 Fallit primò,ſi cōtractus ſit iuratus, qa nō pōt donans ampliùs pœnitere. Couar.in dict. cap.14.num.10.communem dicit ex gloſ. in.l. ſi pecuniā. §.neceſſe.ff.de condi.cau.dat.

175 Fallit ſecundò,ſi notarius nomine abſentis pręmiſerit ſtipulationē.Cou. ibi. nu.11. cōmunē dicit ex.l.cùm maritus. §.vlti. ff. de pa.& Iaſ.Are.Soci. Alexan.& Cuma.in dict.§.Flauius.

176 Nota, quòd ſi donatio facta eſt abſenti, ſi nuncius, qui ad hoc non fuit deputatus, declarauerit voluntatem donatarij,non videtur perfecta donatio.gloſ.in.l.4.tit.4.par.5.in verbo,no lo puede fazer. communem dicit ex gloſ. in. l. neque ambigi. C. de dona. & vi.dict.gloſ.in.l.4.quia videtur cōcludere.l.3.tit.8 libro.3.ordi.non comprehendere iſtam donationem.

177 Donatio,in qua appoſitum eſt pactum, quòd reuocetur per ingratitudinem, vel ſi ipſo iure ex ingratitudine reuocetur, tranſit ad hæredes donantis, licèt donans in vita non reuocauerit,vel mouerit litem, vel præparauerit ad mouēdum.gloſ.in.l.10.tit. 4.part.5.communem dicit in gloſ.ſus herederos,ex Bal.in.§. inſuper.col.fi. ver.ex his.de prohi.feu.alie.p Federi.

178 Donatio de fundo trium iugerū, etiam ſi plura ſint iugera, omnia comprehendit. Secus tamen ſi de iugeribus facta eſt donatio, Alex.conſi.106. vol.6. Deci.conſi.347.communem dicunt,quam declarat Decius,quando eſt facta mentio de confinibus. & vi.Cur.conſi.131.

179 Nota diſtinctionem generalem, quòd ſi diſpoſitio fuerit concepta ſub menſuris, vlteriùs non extenditur: ſi tamen fiat ad corpus,non eſt conſiderandum, ſi major vel minor menſura ſit,cùm de corpore noto tractatur. Coua.in quęſt.pra.cap.3.in prin.communē dicit ex Odral.197. &.l. ſi duorum.in prin.ff.de acti. empti.& hanc etiam dicit communem Cur. Iuni.in dict.conſi.131. vbi dicit ſic intelligēdā.

l.ſi fundum.ff.de euicti.

180 Amplia iſtam communem in omnibus diſpoſitionibus, ſiue venditionibus,locationibus,donationibus,& teſtamentis,& in quibuſcunque alijs. Coua.ibi.in primo caſu.communem dicit ex Barba.de empti.& ven.

181 Ex qua communi conſtat,ſi venditur fundum ex decem iugeribus,& ſi plus ſint vel minus,iugera comprehẽduntur ſub venditione. Coua.ibi.nu. 2.communẽ dicit ex Deci. conſi.347. & Bar. in l. ſi Titio. §. Iulianus. ff. de acti.emp.reprobata gloſ.in.l.qui fundum. ff. de eui. quæ hanc communem probat.

182 Amplia omnes has communes ad vẽditionem fundi ſub his verbis, Vẽdo fundum Titianum decem iugerũ his diffinitum & diſtinctũ limitibus. cenſetur diſpoſitio concepta ſub corpore, & comprehendit quicquid eſt ſub illis limitibus. Idem ibi. in verb. quarta ſpecies. communem dicit ex Caſtren.in.l.2.in fi.C.de peri.& commo.rei ven.& Ruino.conſ.83.vo.2.

183 Nota, quòd ſi ad menſuram facta ſit venditio,cedit lucro vẽditoris quicquid vltra modum expreſſum fuerit inuentum,& non tenetur quicquam tradere emptori.Idem ibi.ver.11.com munem dicit.ex Boe.deci.50.nu.9.Si tamen fiat ad corpus, quicquid plus, erit emptoris, ſi minus, ſuppletur per venditorem. Idem ibi communẽ dicit ex.l.ſi duorum.ff.de acti.emp.&.l. Iulianus.§. ſi Titius.eo.tit.

184 Item nota, quòd ſi ad menſuram venditus ſit fundus, vel ad corpus ad rationẽ deſtinati pretij, pro qualibet menſura quicquid accreſcit ante mẽſuram, accreſcit venditori. Idem ibi. num.9.ver. decimoquarto. communem dicit ex Cur.Iuni.in.l.quòd ſępe. §.in his.C.de per.& cõmo.rei ven.

185 Donatio cuiuſlibet partis bonorũ reuocatur per ſuperuenientiam filiorum.Io.de Ripa.in.l.1.quæſt.7. num. 15.C.de reuo.dona.communẽ dicit.

186 Amplia, etiam ſi ſit iurata. Ripa ibi.quæſt.3.nu.7.communem dicit.

187 Amplia ſecundò in donatione cuiuſcunq; particularis rei. Ioã. Nico.in addi.ad Alci.de præſum.re.1.prẹſum. 13.communem dicit. Amplia, etiam ſi donatio fuerit facta filio vſq; ad legitimam debitam filio naſcenti.Couar. in reſo. c.19. in principio. communẽ dicit li.1 ex Bart. Albe.& Bal.in.l.Titia Seio. §. imperator. ff. de leg. 2. & Corne.con.11.vo.3.col.vlti.Item amplia ad donationem factam eccleſiæ, quia reuocatur vſq; ad legitimam.Idẽ Couar.ibi.num. 6.communem dicit ex Imol. Abbat. in cap. vlti. de dona. & ibi Coua.tractat an habenda ſit ratio de tertio & quinto. Tandem concludit in donatione facta filio non reuocari quo ad tertiã & quintam partem, quem vide.

188 Fallit primò in re donata, ſi ſit minima. D.Ioan. Nico.numer.4. communem dicit.

• §.De iure regio per.l.8.tit.4. par.5. quæ concordat cũ.l.1. de reuo. dona. C. diſponitur, que ſe deue de reuocar la donacion ſi dieſſe todo lo ſuyo, o gran parte dello.& gloſ.ibi.dicit, ꝙ relinquatur

linquatur arbitrio iudicis. ex Baptiſta de ſancto Seuerino. in l. ſicut certi. ff. de teſta. mili.

189 Fallit ſecūdò in donatione ex cauſa, quia. d. l. ſi vnquam. non habet locum niſi in donatione libera ex mera voluntate. Iaſ. conſi. 16. num. 1. vol. 3. communem dicit.

190 Nota pro corroboratione iſtius communis, quòd donatio remuneratoria non dicitur propriè donatio. Couar. in cap. cùm in officijs. nu. 10. de teſta. ex Abba. in rub. de dona. & Iaſ. in. §. ſed & ſiquis. numer. 8. Inſti. de acti. & Tiraq. de reuo. dona. in verbo. Largitus. num. 11. & Ripa. q. 14.

191 Donatio non præſumitur, quādo debitor aliquid dedit creditori, ſed cō pēſatio. Io. Cora. in l. frater à fratre. num. 41. ff. de condi. inde. communem dicit.

192 Donatio cum clauſula, ſi contigerit reuocare teſtamentum, eſt inutilis, & non confirmatur iuramento, quia tollit factionem teſtamenti. Alex. cō. 156. vo. 6. communem dicit, licèt antiquitus communis opinio erat contraria. vt per Io. Durān. in ar. teſtan. ti. 10. cau. 3. Et hanc vltimam dicit communem Mantu. in tracta. de maiore quatuordecim annorū. quæſt. 7. fo. 118. ex Ludo. Roma. conſi. 171. num. 2.

193 Donatio, quę incœpit à traditione, non tenetur donās de euictione. Cur. Iuni. con. 138. nu. 27. cōmunem dicit. §. Intellige iſtam communem, ſi nō fuerit donatio fraudulenta, quia donauit rem alienam, quia tenetur dare donatario tertiam partem pretij, donatario tamē ignorante. l. 13. tit. 7. par. 7. ſi tamen donatarius ſciuerit rem eſſe alienā, reddet eā cum duplo. per. l. 6. tit. 10. li. 3. fo. ll. quod dicta. l. etiam ad venditionē determinat de iure par ti. per. l. 19. tit. 5. par. 5. Emens ſcienter rem alienam, perdit pretium, & venditor non tenetur ad euictionem, & pretium applicatur fiſco. per gloſ. ibi. & nota. l. 65. in conuentu Matritio de anno. 1528. vbi diſponitur, quòd vendens cenſum, & ſituat ſupra domum vel fundum, vel ſuper aliam rem, tenetur ſub pœna dupli manifeſtare cēſum, vel tributum, vel hypothecam rei. & per. l. 11. in curijs Toleti. de anno. 1539. diſponitur, vt in quolibet loco ſit regiſtrum. quā vide. & vi. Pala. Ru. in repe. rub. de dona. inter vi. & vxor. col. 340. §. 50. num. 26.

194 Donatio nō dicitur ſolùm ex hoc ſimulata, quòd donans ſemper perſeuerauerit in donatæ rei poſſeſsione. Cur. Iuni. conſi. 108. num. 11. communem dicit. Quā intellige quo ad ipſos contrahentes, ſecus tamen quo ad tertium creditorem. Imol. con. 55. & Panor. in cap. dilectus. el. 1. de præben. & Boe. in conſue. Bituri. in rub. de donationibus. §. primo. Quod tamen relinquitur arbitrio iudicis, inſpecta qualitate perſonarum, & rerū. vt per Bal. con. 70. num. 5. vo. 1. & vi. Tiraq. de cō ſti. par. 3. li. 9. per totum.

195 Donatio, nec alius contractus in diſpoſitionibus contra ius non venit appellatione venditionis. Secus tamen ſi ſit cōformis iuri. Pe. Rauē. in alpha. aure. in verb. Alienatio. cōem dicit.

196 Dona-

196 Donatarius omnium bonorum tenetur alimentare donantem. Ripa in.l.2.de reuo.dona.quæſt.49.nu.164. & 165. communem dicit. Quid tamē ſi reſeruauit vſufructum. vi. Corne. con.15.vo.1.& Ripā ibi.

197 Donatarij præſentia cum taciturnitate, conſenſum inducit, & validitatem donationis. Cagno. in.l. ſemper qui non prohibet.num.5.ff.de reg.iu. communem dicit.

198 Donata ſponſę per cōſanguineos ſponſi vel ſponſum, ſoluto matrimonio, ſunt hæredis mariti, & non ſponſę. Cagno.in.l.contractus.num.48.ff. de reg.iu.communem dicit. Alci.autem per plura.de præſ.reg.4. præſumpti.18.tenet contrarium.& vi. Io. Lupum in rep.rub. de dona. inter vi. & vxo.col.32.§.45. per to.qui contra cōmunem inducit.l.2.tit.3.li.3.fo.ll. Tamē tene communem, licèt multum obſtet.l.ſi conſentienti. C. de dona. ante.nup.

§.De iure regio intellige iſtam communem in pretioſis, ſecus tamen in alijs.arg.l.23.tit.11.par.4.& vi.in verb. Veſtes.num.47.

199 Donare cauſa mortis non poteſt mulier, ſtāte ſtatuto, quòd mulier nō contrahat ſine conſenſu propinquorum. Iaſ.in.l.2.ff.de leg.1.communē dicit.licèt Alci.in.l.2.ff.de verb. obli. nu.10.teneat contrarium.

200 Dotis actio reſtituendæ marito, eſt bonæ fidei. Bal.nouel.de dote.par 4.num.10.communem dicit ex gloſ. in.l.de diuiſione.ff.ſolu.matri.

201 Amplia ad actionem dotis competētem hæredibus vxoris. Idem ibi. communem dicit.

202 Actio dotis non naſcitur niſi ſoluto matrimonio. Io.Cora.in.l.qui liberos.num.41.ff.de ritu.nupti.communem dicit.

203 Amplia primò, & ſi maritus ſit excommunicatus. Io.Cora.ibi.num. 12. communem dicit.

204 Amplia ſecūdò, & ſi dicatur dos inofficioſa, quia non repetitur à viro durāte matrimonio. Io.Lupus in rep. ca.de dona.inter vi.& vxo.§.24.communem dicit. De qua per Couarru.in epi.4.capit.8.§.6. num.12. vbi dicit de iure regio per.l.29.Tau.poſſe peti dos inofficioſa. Quod nota.

205 Amplia tertiò, quòd intantū eſt vera, quòd ſi maritus reſtituit dotem ſine cauſa mulieri, non liberatur maritus, quin teneatur reſtituere iterum dotem hęredibus vxoris. Io.Cora.ibi. num.114.communem dicit.

206 Fallit primò marito vergente ad inopiam, quia poteſt peti etiam ante ſolutum matrimonium. Gome. in.§. fuerat.Inſti.de acti.n.24.cōem dicit.

207 Amplia iſtam limitationem non ſolùm in viro vergente ad inopiam, ſed etiam in alio obligato reſtituere dotem. Fanus de pigno.& hypo.par. 8.mem.3.nu.1.communem dicit.

208 Amplia ſecūdò, & ſi maritus præſtiterit cautionē de reſtituenda dote. gloſſ.in.l.29.titul.11.part.4.in verb. de recabdo.communem dicit. ex.gloſſ. in.l.vbi adhuc.C.de iure.doti.

Adde Tiraq.de ceſſan.cau.fallen. 14.numer.5.

§.De

• §.De iure regio diſponitur contrarium per dict.l.29.approbata opi.Anto.in capit.per veſtras.de doná.inter vi.& vxo.gloſ.autem in dict.l.29.dicit relinquendum arbitrio iudicis, an ſit ſatis cauta dos ex ſatisdatione. Quod nota.

209 Amplia tertiò, etiam ſi marito nó ex ſua culpa, ſed caſu acciderit paupertas.Io.Lupus in repe.cap.de dona.inter.vi.& vxo.§.24.in prin.cõem dicit.

• §.De iure regio contrarium diſponitur per.l.29.tit.11.par.4.quòd ſi nó ex culpa mariti venit inopia, mulier nó poteſt petere doté. De qua meminit dict.Io.Lupus.§.6.&.24.de qua etiá per Segu.de bonis lucra.durá.matrinum 9.Et nota verbum ſatis notabile epiſcopi Calagurrita.in reporto.ad dict.Io.Lupū.in verb.maritus, quòd ſi maritus malè nó adminiſtrat, licèt ab eo non poteſt repeti dos per dict.l.29.tamen ab alijs creditoribus, vt illa præferatur, & dos ſibi aſsignetur, mulier repetit, quod quotidie in practica venit, licèt Fanus de pigno.& hypo.part.5.mem.1.num.30.dicat, quòd citra caſum inopiæ non poteſt mulier defendere bona mariti, cùm non habeat actionem.iuxta.l.cedere diem.ff.de verbo.obli.&.l.ſi conſtante.ff.ſolu.ma.& Alexan.ibi.niſi ſit aſsignatus fundus dotalis, quia in diſtinctè poteſt defendere.vt not.gloſſ.in.l.ſed ſi alia.ff.de bo.damna.& Bal.in.l.ob meritorum.C.ne vxor pro ma.Quod etiam notat Fanus.num.34.

210 Nota, quòd paupertas mariti ad hoc quòd poſsit agere pro dote durāte matrimonio, probatur per vulgi opinionem.Coua.in.li.2.reſolu.cap.6.num.8.ver.ſatis probatur.communem dicit ex Bar.in.l.vbi adhuc.C.de iu.doti.

211 Reſtringe omnes has communes, cùm dos eſt reſtituenda vxori, ſecus tamé ſi dos ſit data ab extraneo, & eſt ſtipulatum ſibi reddi.Gome.in.§.fuerat.nu.42.Inſti.de acti.cómuné dicit.

212 Nota, quòd non ſolùm quádo maritus malè verſatur circa res dotales, vel eſt inops, cópetit hypotheca, ſed etiam actio perſonalis. Roge.de dote.quæſt 14.num.35.communem dicit ex.Cino.Bart.& Bal.in.l.ſi conſtáte.ff.ſolu.matri.

213 Nota, quòd in caſu, in quo conſtante matrimonio mulier repetit dotem à viro, non eſt habéda ratio vt reddat deducto ne egeat, quia nó vtitur hoc priuilegio.Petr.Nuni.in reſpon.7.nu.8.communem dicit ex gloſ.in dict.l.vbi adhuc.& Pala.Rub.in repe.c.per veſtras.de dona.inter vi.& vxo.§.37.

• §.De iure regio per.l.1.tit.15.par.5.cótrarium innuitur.

214 Nota, quòd ſi maritus promittat tertio dotem, quam habuit ab vxore, habet beneficium ne conueniatur vltra id quod facere poteſt, ſecus ſi promittat centum quæ debebat vxori. Alci.de præſum.re.3.præſum.35.n.9.communé dicit ex gloſ.in.l.ſi prior.ff.ſolu.matrimo.

215 Nota, quòd pro debito dotali, vel paraphernali non poteſt maritus incarcerari.Idem Petrus ibi communé dicit ex glo.in.l.liber captus.ff.de capti.

ti. & poſtlimi. reuer. ex quibus dict. Petrus innuebat, mulierem nō poſſe petere, vt ſibi maritus tradatur. iuxta. l.5.tit.12.li.5.ordi. & pragma. 78. cum ſequenti. Quod planum eſt, cùm ipſa agit contra maritum: ſi tamen alij creditores iuxta. d.l. 5. & pragma. petunt maritum, mulier eſt præferenda alijs creditoribus, & ei debet tradi, vt notat Anto. Gomez. de qualita. contra. quæ eſt in. 2. tomo. c.11.n.53. cū ipſi mulieri cōpetat actio perſonalis, vt in cōi 212. nimirum ſi alijs creditoribus præferatur, vt ſuis laboribus & officio ſatisfaciat vxori de dote, & ita obſeruat.

216 Nota, quòd licèt mulieri pro dote cōpetat retentio bonorum mariti, viro vergente ad inopiam, ad excludendos alios creditores, etiam ſi per prius non egerit contra maritum, vt firmat Nouel. de dote. priuilegio.18. nō tamē poteſt omnia bona mariti retinere, ſed eligere vnū prædiū vel duo de bonis mariti vſq; ad ęſtimationem dotis. Fanus de pigno. in part. 5. mem.1.nu. 35. communem dicit ex Cino. Alexā. & docto. in. l. vbi adhuc. C. de iure doti. excepto Roma q tenuit contrariū.

217 Nota, quòd ſi dos ſit reſtituta vxori ex inopia viri, licèt vir perueniat ad diuitias, non ei reſtituitur. Iaſ. in. l. vbi adhuc. C. de iu. doti. q.7. cōem dicit.

218 Nota, ꝙ mulieri etiā cōpetit actio ꝑſonalis pro dote cū priuilegio prælationis. Roge. de dote. §.8.n.22. cōem dicit ex Bal. in. l. fi. C. de legi. tuto.

219 Dos cōfeſſata durāte matrimonio nec cōfeſſio valet. Iaſ. cō.32. vo.3. cōem dicit. De qua per Bello. cō.47. & Boe. deci.230. & Io. de Ripa in. l. fœminę. n. 38. C. de ſecū. nup. nec aſtringit maritū. Ludo. de Goza. con.28. n.22. cōem dicit. nec habet priuilegia dotis verę. Coua. in. c.7. li.1. reſo. n.4. cōem dicit, habet tamen tacitam hypothecā contra maritum & eius hęredes. Nouel. de dote. par. 10. nu.4. communē dicit.

220 Amplia, etiā ſi ſit iurata talis confeſſio. Cur. Iu. cō.95. cōem dicit. de qua ꝑ Coua. in d.c.7. quē vi. pro cōi ſequēti.

221 Limita primò quo ad effectū donationis, quia licèt cōfeſſio non præiudicat viro, habet tamē vim donationis, & morte confirmatur. Io. de Ripa in d.l. fœminę. nu.36. communem dicit.

222 Limita ſecūdò, ſi pręceſſit matrimonio promiſſio dotis, & poſt matrimoniū ſequat̃ cōfeſſio, qa ſtatim valet, & nō pōt opponi exceptio nō numeratę dotis, cū pręſumat̃ dōatio. Bello. cō. 4. n.7. cōem dicit ex Bal. Ci. & Pau. in. l. in cōtractib⁹. C. de nō nume. pec. & Matth. de Affli. deci. 402. & vi. Caro. Mol. in addi. ad Ale. cō.148 vol.5. n.1.

223 Nota, ꝙ intātū pręſumit̃ hęc donatio ex cōfeſsione dotis, & ꝙ nō ſit ſub ſpe futurę numerationis, ꝙ etiā ſi nō ponat̃ renūtiatio nō numeratę pecunię, non poteſt hęc exceptio opponi. Soci. conſ.79. vo.4. cōem dicit. & Rube. con.78. magis communem dicit.

224 Item nota, quòd hæc confeſsio dotis receptæ habetur ꝓ traditione. Bello. con.4. num.10. communem dicit.

225 Item nota, quòd licèt hęc donatio, quæ ex cōfeſsione dotis receptæ reſultat, non ſit inſinuata, licèt excedat quingentos aureos, morte confirmatur.

tur Bello.in dict. con. 4. nu. 11. magis communem dicit contra Cur. Iuni. in dict.con.95.in fi.& vi.Bello.de valore dictorum aureorum,ad quorum numerationem eſſe attendendum dicit,quòd ſeptuaginta duo auri in tempore.l.ſancimus.C.de dona.per gloſ. in.l.fi.ff.de in ius vocan.& Iaſ.in dict. l.fi.& in.l.2.§.ex his.ff.de verb. oblig. faciebant libram auri.Et aurei moderni ſunt minoris valoris,quia nonaginta ſex aurei conſtituūt librā vnam, & ſic libra variata eſt in quarta parte valoris,ex quo donatio vltra ſeptingentos aureos valebit. vt per Pau. in.l. fi. C.communia.de leg.& ſequitur Feli. in cap. conquerente. de offi.ordi. Alci.autem in.l.hęc enuntiatio.ff.de verbo. ſigni.dicit. Nobis videtur aureū, quod hodie vtimur, ex generali omnium populorum conſuetudine eſſe veteri illi ſubrogatum,& ideo quę de ſolido de iure ciuili ſtatuta ſunt,ad noſtrum hunc licèt leuioris referenda ſunt.Hæc ille.

§.De iure regio iuxta pragma.120.c.11. quinquaginta aurei, de quibus in.d.l. ſancimus, ſunt mille aurei, de quibus nunc vtimur.Nam per pragma. taxatur marca in. 75. aureis, & marca eſt medietas libræ,libra.n.conſtat ex cētum & quinquaginta aureis:qui facto computo iuxta dict.l. ſancimus. excedit milliarium. Sed tamen de iure regio per.l.9.tit.4.par.5. quæ reaſſumit d.l.ſancimus. donatio nō debet excedere quingētos morabetinos aureos, morabetinus aut aureus es que en romance ſe dize Caſtellano,q̄ vale quatrocientos y ochēta marauedis.vt notat gloſ.in dict.l.9.in verbo.de oro.& noſter Coua. de numiſmatibus. c.6. num.4.vbi dicit,quòd cùm in.ll. partitatū ſit mentio de marauedi de oro, debet intelligi d̄ caſtellano. Q̄d nota.

226 Reſtringe primam limitationem ad præiudicium mariti,vel hæredis,ſecus tamen in præiudicium creditoris mariti.Bello.con. 47. nu.4. communem dicit,quem vi.& nota.

227 Reſtringe iſtam reſtrictionem ad creditores, qui intra tempus iuris oppoſuerunt exceptionem non numeratæ dotis,quia aliàs eis præiudicat cōfeſſio.Matthæ.de Affli.deci.402.cōmunem dicit,licèt alij tenuere contrarium, vt per Coua.in reſo. li.1. cap.7. num.6.vbi nititur concordare,dicēs, quòd hæc communis opinio procedat,quando confeſsio præceſſerit matrimonio:ſi tamen poſt matrimoniū confeſsio emanauit,nō pręiudicat creditoribus, quin poſsint etiam poſt tēpus exceptionis non numeratæ dotis opponi.Et hoc dicit eſſe ex mēte Bar. in.l.ſi conſtante.ff.ſolu.matri.

228 Nota, ꝙ confeſsio dotis,de cuius numeratione non conſtat, præſumitur facta in fraudem creditoris.Noue. de dote.par.11.quæſt.53. cōem dicit.

229 Nota,quòd cōfeſsio dotis receptę facta à viro diſpari ſiue nobilitate, vel ætate, non præſumitur ſpe futuræ numerationis,ſed animo compenſandi diſparitatem,quia in hoc caſu non eſt prohibita donatio. Noue. de dote. par.10.num.7.& Coua. in.4. par.2.c. 3.§.3.num.2. communē dicit ex gloſ. in.l.

in.l.voluntate.C.de do.promiſ.

230 Maritus, qui confeſſus eſt mille in dotem recepiſſe, quæ promittit ſocero reſtituere, præſumitur recepiſſe tẽpore confeſsionis, & non poſtea ex interuallo. Alci. de præſum. reg 3. præſum.35.num.9.communem dicit.

231. Nota, quòd ſi in inſtrumento maritus confitetur recepiſſe centũ, qui nõ recepit niſi quinquaginta, & ſocer in alio inſtrumẽto dicit ſe debitorẽ mariti in quinquaginta, in cauſa reſtitutionis dotis hæredes mariti tenentur cẽtum reſtituere. Neuiza. in ſylua nupti. li.1.nu.73.communem dicit.

232 Dotis æſtimatio inducit vẽditionẽ. Cur.Iun.in.l.ex cõuentione. nu.11.C. de pa.& Coua in.quęſt pra.cap.28.cõmunem dicit ex Soci.con. 56. vo.1.& Alex.con.256.n.1.li.6. & Soci.in con. 289.num.1.vo.2.& gloſſ.in.l.ſi inter virum.ff de iu doti.

233 Fallit primò, ſi inter partes fuerit actum de æſtimatione ad alium effectum, quàm ad venditionem. Coua. in dict.cap.28.ver.ſed ex contrario.cõmunem dicit ex Soci.in dict.con. 56. pro qua dicit.l. æſtimatis. ff.ſolu.ma. & l.ſi inter virũ.C. de iure doti. & habetur.in.l.19.tit.11.part 4.

234 Ex hac communi ſequitur, quòd ſi tempore contractus tradantur marito bona dotalia pacto tali, quòd ſi ſoluto matrimonio ad mulierem reuertatur pro eodem pretio, hęc æſtimatio inducit, quòd ſi bona ſtanr non deteriorata culpa mariti, ſic ſunt traden da ãliąs ſi culpa mariti fuerint deteriorata, maritus tenetur ad æſtimationẽ.

Idem Couarru. num.3. communem dicit ex.l.vlti.ff de pa.

235 Nota, quòd maritus in hoc caſu tenetur etiam de leuiſsima. Idem Cou. communem dicit ex Soci.in dict.cõ. 56.& Sali.in dict.l. vlti. cum regulariter maritus pro bonis dotalibus non tenetur de leuiſsima culpa.l. etiam.§. 1.ff.ſolu. matri.

236 Sequitur & ſecundò, ſi culpa mariti perdantur vel diminuantur bona dotalia, cõmoda, vt partus ancillarũ, pertinent ad maritum, & non ad mulierem. Coua. ibi num. 3. §. huius aũt periculi.communem dicit ex. l. pe.§. mancipia.ff.ſolu.matri.

• §.L.ex.20.tit.11. par.4.plus dicit, ꝙ ſi maritus recipit periculum damni, & non mortis, vel mortis, & non damni ancillarum, quòd licẽt ſint ancillæ appretiatæ, partus erit mulieris, & nõ viri. De iure autem nouo. per. l. fi.tit. de las ganancias.li.5.ordina.cùm omnes reditus & fructus communicentur inter coniuges, ſiue maritus recipiat periculum, ſiue nõ, erunt cõmunes partus & fructus viri & vxoris.

237 Nota, quòd licẽt dotis ęſtimatio faciat emptionem, tamẽ ſi maritus nec eius hæres habeat bona vnde poſsit præſtare æſtimationem, mulieri competit rei vendicatio contra tertiũ poſſeſſorem rei dotalis. Idem Coua.ibi nu. 8.communem dicit ex gloſſ.in.l.in rebus.in verb æſtimatis.ff.de re.iudi.tamen poſsidens præſtando æſtimationem liberatur ex Soci.con.244.vo.2.

238 Nota, quòd ſi res æſtimata data in dotem a marito detur vxori, quæ cõ- ſumpſit,

ſumpſit, datur actio pro ea contra maritum. Soci. conſ.289. num.1. vo.2. cō-munem dicit.

239 Fallit ſecundò, ſi æſtimatio conſtet minori pretio quàm res valeat facta. Coua. in dict. c.28. nu.9. communem dicit ex Bal. Salice. & Iaſ. in dict. l. ex conuentione. C. de pa.

• §. De iure regio per. l.16. tit.11. par.4. ſtatuitur, ꝙ pretium diminutum reparetur. Quod Couar. intelligit, ſi vltra dimidiam iuſti pretij fuerit læſio. quē intellectum dict. l. non patitur, immo quòd qualiſcunq; ſit læſio, debet reparari. Quam vi.

240 Fallit tertiò in re dotali alicuius minoris, quæ datur marito æſtimata etiā cum authoritate tutoris, ſi fiat abſq; decreto iudicis, cùm generaliter res minoris ſine decreto iudicis non poſſit alienari. Couar. in d. c.28. nu.10. cōmunem dicit ex gl. & docto. in. l. quæ tutores. C. de admi. tuto. & Bar. in. l. ſi conſtante. num.77. ff. ſolu. matri. nec etiam in dotem dari. glo. in. l.14. tit.11. par.4. communem dicit.

• §. Concordat cum hac communi dict. l.14.

241 Pater tenetur dotem præſtare filiæ, non iure actionis, ſed officio iudicis nobili. Paul. in. l. ſi ſocer. nu.4. ff. ſolut. matri. communem dicit.

242 Amplia, etiam ſi ſit nupta. Anto. de Trenio. in addi. ad Bona. in practi. excepti. in rub. qui. mo. ciui. nu.12. in ver. Quaſi caſtrenſe. cōmunem dicit.

243 Amplia ſecundò, etiam ſi contraxerit contra ſuam voluntatem, & ante vigeſimumquintum annum, ſi cō-trahat digno. Curti. Iuni. in authen. reſq;. nume.25. ff. communia de lega. communem dicit.

244 Amplia tertiò, etiam ſi maritus ſit diues. Ripa. in. l.1. ff. ſolu. matri. nu.54. communem dicit.

245 Amplia quartò, etiam ſi filia ſit dotata, & perdiderit dotem, non tamen ſua culpa, tenetur iterum pater eam dotare. Ioan. Lupus in repeti. c. per veſtras. de dona. inter vi. & vxo. col.373. §.27. nume.5. communem dicit, exploſa gloſ. in. l.2. ver. dos. ff. ſolu. matri. quæ dicebat, in quocunq; caſu patrem teneri. Et nota, quòd ſi pater præſtitit dotem priori viro, ſi filia ſecundò contrahat, & præſtetur dos per patrem, cenſetur animo compenſandi, & non de nouo præſtare. Boe. deciſ.137. communem dicit ex Bart. in quæſti. an mulier habens amplum patrimonium.

• §. Nota iſtas communes ad intel. l.8. tit.11. par.4. mater tamen non compellitur filiam dotare. l. fi. C. de iu. doti. Quod fallit in matre hæretica, vel Iudæa, filia autem catholica. l.9. titul.2. par.4. & Ioan. Lupus in repe. rub. col. 86. §.21. num.5.

246 Amplia quintò ad auum paternum, qui tenetur neptem dotare. Io. Lupus in dict. repe. c. col.367. §. num. ex gloſ. fi. in. l.8. ti.11. par.4. communem dicit.

247 Reſtringe hanc ampliationem, quādo neptis non habet ex quo poſſit dotari, etiam ſi habeat patrē emancipatum. gl. in dict. l.8. in ver. A huelo. cōem dicit ex Soci. conſil.33. vol.3.

& Alexan.in.l.1.ff.ſolut.matrimo.

§.Cõcordat cum hac cõi.d.l.8.licèt ipſa videat᷑ innuere hoc, cùm neptis eſt ſub ſua poteſtate, ſed tamen illam intelligc generaliter pro vt in cõmuni præcedenti.

248 Amplia ſextò ad fratrem, qui tenetur dotare ſororẽ ex eodem patre natam.Io.Lupus in.d.rep.capi.col.370. §.fi.num.3.communem dicit.

§.De iure regio idẽ videtur innuere per.l.18.ti.16.par.5.& pro ca eſt.l.4.ti.1.li.5.ordi.quę loquit᷑ de ſorore cõtrahẽte matrimoniũ ſine facultate fratris.

249 Fallit quę dicta ſunt de patre,qui tenetur dotare filiam,quod procedit in filia legitima,ſecus tamen in naturali. Campen.de dote.q.17.in prin.cõmunem dicit.Sed veriorem & cõmuniorem puto contrariam, cùm dos ſuccedat loco alimentorum,per tradita in verbo,Pater.num.

250 Dos congrua dicitur,quando pater dotat filiam dum viuit , licèt non accedat ad legitimam , habito reſpectu ad bona,quæ tunc pater habet. Secus tamen ſi in morte dotet, quia dos debet accedere ad legitimam. Coua. in c.quanuis pactum.de pactis in.6.par. 3.§.4.nu.7. cõmunẽ dicit. & ſic debet intelligi Deci.conſ.181.num.5.&.379.

251 Dos ſi ſit conſtituta à patre ſimpliciter,& ſi ſit adminiſtrator filiæ,vel eius bonis,cenſetur dotare de ſuo,non tamen de bonis filiæ.glo.in.l.8.ti.11.par. 4.& Gome.in.l.50.Tau. in fi. magis communem dicit ex Imol.& Roma. in.l.1.ff.ſolut.matri.contra Bart.in.l. Nenſenius.ff.de nego.geſtis.

§. Nota iſtã cõem ad intel.l.53. Tau.

252 Dotis actio competit filiæ,& nõ patri,etiam ſi pater ſtipulatus ſit dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio.Gome. in.§.fuerat.nu.46.Inſti.de acti.cõmunem dicit,poſt gloſ.in.l.2.§.1.ff.ſolut. ma. Et de hac communi vi. ſupra in verbo, Actio pro dote.num.

253 Dos eſt reſtituẽda etiã extraneo intra annum.glo.3.l.31.ti.11.par.4.communem dicit.

254 Dos eſt magis priuilegiata quàm fiſcus.Alci. de præſum.reg 3.præſ.31. nu.4.& Goza.conſ.97.num.11.

255 Ex qua ſi vno die inueniatur inſtrumẽtũ factũ fauore fiſci, & aliud dotis, ꝓualet qđ factũ eſt pro dote.Negu.de pig.& hypo. mẽ.4.n.109. cõem dicit.

256 Item ſi inſtrumenta duo inueniantur vno die cõfecta, præſumitur ꝙ illud quod eſt pro dote, quòd præceſſerit. Cucha.in addi.ad Deci.in.l.in ambiguis.ff.de reg.iu.cõmunem dicit.

257 Itẽ promiſsio incerta valet fauore dotis.Iaſ.in.§.fuerat.n.51.& Gome.n. 21.Inſti.de acti.cõem dicit.& idẽ Noue.de dote.par.6.priui.11. cõem dicit.

258 Itẽ ex pacto nudo oritur actio pro dote.Gome.in.§.in perſonam.nu.43. Inſti.de acti.communem dicit.

259 Itẽ bona ſoceri cẽlent᷑ obligata pro reſtitutione dotis receptæ per filium. Crotus in.l. filiusfamilias. §.diui. nu. 167.ff.de leg.1.cõem dicit ex gl.in.l.aſſiduis.C.qui poti.in pigno.habeãtur.

260 Nota, ꝙ ſocer tenetur obligare bona ſua qñ filius recipit dotẽ. Noue.de dote.par.6.pri.20.nu.1.cõem dicit.

261 Item fauore dotis habens integram legitimã

legitimam tempore dotis receptæ,& etiã bona ſubiecta reſtitutioni,ſi alienauit legitimam,vel conſumpſit,poteſt petere dotem de bonis ſubiectis fideicommiſſo.Cur.Iuni.conſ.59.nu. 3.communem dicit.

262 Item alienationẽ fundi dotalis con ſenſus vxoris non firmat etiam repetitus & poſt biẽnium fauore dotis. Couarruui. in cap. quanuis pactum. de pact.in.6.par.2.§.1.num.20. communem dicit ex glo.& docto.in authen. ſiue à me.C.ad Velle.

263 Nota, ꝙ ſi mulier alienet rem dotalem,& det fideiuſſorem, ſicut non valet alienatio,nec fideiuſſor obligatur. Ioã. de Imol.in.c.cùm contingat.nu. 28.de iureiurãdo. cùm ipſa mulier alienat,ſecus tamen ſi maritus alienet, & det fideiuſſorem, quia tũc fideiuſsio tenet,licèt alienatio non teneat.communem dicit ex Ioan. And.ibi.& Ci. in.l.& ſi is.C.de prædi.mino.

264 Item fauore dotis mulier habet hypothecam generalem ita efficacẽ, ꝙ præfertur alijs creditoribus anterioribus habẽtibus tacitam hypothecam. Fanus de pigno. & hypo. memb. 4. par.2.num.93.communem dicit.

265 Amplia ad matrimonium putatiuũ cum bona fide contractum. Idem Fanus.nu.103.communem dicit.

265 Amplia ſecũdò ad bona paraphernalia, quæ maritus adminiſtrauit, licèt nõ habeãt priuilegiũ prælationis. Coua.in reſo.li.1.c.7.nu.1.cõem dicit, ex Alex.conſi.36.vo.6.& Cremẽ.ſin. 145.& ſic dicit intelligẽdã gl.in.c.ex literis.in verb.obligata. de pigno.

§.Nota iſtam communem ad intel. l.17.ti.11.par.4.

266 Amplia tertiò ad donationem propter nuptias,quia mulier in his habet hypothecã,licèt non ius prælationis. Idem Coua.ibi. communem dicit ex Inno.in.d.l.ex literis.& Zaſi.in.§.fuerat.Inſti.de acti.vbi eſt glo.ꝙ mulieri non cõpetit hypotheca in bonis mariti hypothecatis pro donatione propter nuptias.

267 Nota, quòd hypotheca expreſſa prior præiudicat tacitę poſteriori,quã vxor habet ꝓ dote.Negu. de pigno. & hypo.in membro.4.part.2. nume. 98.& Couarru. in dict. c.7. conclu.3. communem dicunt ex gloſ.in dict.§. fuerat.de acti.

§.Concor.cum.l.33.tit.13.par.5.

268 Amplia iſtam cõmunem ad hypothecã priorẽ expreſſam,quia præiudicat hypothecę poſteriori pro dote expreſſæ. Idem Negu. nu.100.& 101.& Coua.conſ.5.cõmunẽ dicunt ex glo. in.l.aſsiduis.C.de ſecun.nupti.

269 Nota ꝙ tacita hypotheca generalis quã mulier habet pro dote,nõ præiudicat, ſi habet pro dote ſpeciale pignus,ſed cõcurrunt ambæ,cùm mulier non poſsit facere ius dotis deterius. Fanus ibi. nu. 43. cõmunẽ dicit.

270 Amplia ad inquilinũ, qui prouiſus eſt ſpeciali hypotheca, q a ex hoc nõ pıiudicat̃ gñali de inuẽtis ex illatis in domo cõducta. Idẽ.n.89.cõem dicit.

271 Nota ꝙ hypotheca tacita in dote incipit à die promiſsionis, ſi poſtea ſequatur traditio. Idem Negu. nu. 80. communem dicit.

272 Nota, q̃ iſta tacita hypotheca, quæ competit mulieri pro dote, tranſit ad quoſcũq; hæredes, etiam extraneos. Negu. in d. mem. 4. nu. 11. cõmunem dicit ex Bar. in. l. 1. ff. ſolu. matri.

273 Reſtringe iſtam communem quò ad omnia priuilegia, non tamen quò ad priuilegium prælationis, quia non tranſit niſi ad ſuos. Gome. in. §. fuerat num. 36. Inſti. de acti. communem dicit ex gloſ. in. d. §. fuerat.

274 Reſtringe iſtam reſtrictionẽ ad filios illius matrimonij, non tamen alterius. Negu. in. d. mem. 4. num. 95. cõmunem dicit ex gloſ. in. l. ſi cùm procurator. ff. de re iudi.

275 Amplia quartò nõ ſolùm bona mariti eſſe tacitè hypothecata pro reſtitutione dotis, ſed etiam pro alimẽtis præſtandis, quæ petuntur iudicis officio mercenario. Negu. ibi. nu. 55. communem dicit, & vi. in verbo, Bona. nume. 58.

276 Amplia iſtam ampliationem, etiã ſi petantur à marito durãte matrimonio. Idem ibi communem dicit.

277 Amplia quintò ad bona mariti minoris, quia ſunt tacitè obligata pro dote. Fanus in mem. 4. parã. num. 73. & Iaſ. in. l. ſi conſtante. num. 20. ff. ſolut. matri. communem dicunt.

278 Fallit prima cõmunis in debito funeris, quia hypotheca, quam mulier habet pro dote, non ei præcedit. Nouẽ de dote: part. 10. nu. 19. cõmunem dicit ex gl. in. l. fi. in verbo, Habeãt. C. qui poti. in pigno. ha.

279 Nota, q̃ priuilegiũ tacitæ hypothecæ, quæ datur pro dote, latè datur, q̃a datur actioni. Negu. in. d. mẽ. 4. n. 29. & Gome. in. d. §. fuerat. nu. 25. cõmunem dicunt poſt gloſ. in ver. ci.

280 Nota, q̃ hoc priuilegium datur ex iure ſpeciali & priuilegio. Gome. ibi. num. 31. communem dicit.

281 Nota, q̃ priuilegiũ prælationis, quę datur mulieri pro dote, nõ competit donanti ac ſtipulanti ſibi reddi. Negu. nu. 67. communem dicit.

282 Amplia ad patrem, ſi agat nomine ſuo, etiam ſi poſsit redundare in fauorem filiæ ex obliquo: ſecus tamen ſi agat nomine filiæ, & adminiſtratorio nomine. Negu. nu. 35. & Gome. in. d. §. fuerat. nu. 36. & Noue. par. 10. num. 23. communem dicunt.

283 Nota, q̃ actio hypothecaria, quæ competit mulieri pro dote contra tertios poſſeſſores, non competit niſi facta excuſsione in bonis mariti. glo. in l. 14. tit. 13. par. 5. in ver. eſtar en paz. cõmunem dicit ex gloſ. in. l. vbi adhuc. C. de iure doti. & Bar. in. l. ſi conſtante. ff. ſolu. matri.

284 Item eſt aliud priuilegium dotis, q̃ bona minoris poſſunt dari in dotem cum decreto iudicis. glo. in. l. 14. tit. 11. par. 4. in verbo, Rayz. communem dicit ex glo. & docto. in. l. lex quæ tutores. C. de admi. tuto.

§. De iure regio idem diſponitur per dict. l. 14.

285 Dos ſi ab impubere ſit tradita marito, fructus eius cedunt doti, cùm pubes non poſsit donare. Goza. conſil. 29. nume. 11. communem dicit. Et ſic eſt intelligenda gloſ. l. 1. C. de do. pro. mi. in maiore, qui tradidit dos ſponſo,

ſo,qui ſuſtinuit onera matrimonij.

• §.De iure regio per.l.28.tit.11.par.4. de æquitate legis etiam in minore do tãte ſi ſuſtinuit onera matrimonij ma ritus,non augent dotẽ fructus,vt col ligitur ex illa in fi.

286 Fructus bonorũ mulieris vltra do tem non ſunt mariti, ſed vxoris.gloſ. in.l.17.tit.11.part.4.in verb. todos los bienes communem dicit ex glo. in.l. fi.C.de pact.

• §.De iure regio omnium bonorum fructus tam vxoris quàm mariti ſunt communes.l.2.ti.4.lib.5.ordi.

287 Nota,quòd partus pecorum & pẽ ſitationes vrbanorum prædiorum di uiduntur inter virum & vxorem ſolu to matrimonio pro rata anni. Camp. de dote.q.28.communem dicit.

• §.De iure regio per.l.26.tit.11.par.4. omnes fructus diuiduntur iuxta tem pus anni quod maritus ſuſtinuit one ra matrimonij.

288 Nota,quòd fundus,in quo lapis cę ditur, ſi detur marito in dotem, com modum lapidicinæ indiſtinctè ſpe ctat ad virum. gloſſ. in.l.27.titul.11. part.4. in verbo, deſpues, communẽ dicit ex Bart. in.l. ſi fundus. ff. ſolut. matrimo.

• §.De iure regio per.d.l.27.ſi lapidici na fuerit inuenta poſt cõſtitutionem dotis,ſi lapis non renaſcitur,erit vxo ris,ſin autem renaſcatur,erit mariti. Et procedit noſtra communis,quan do ante conſtitutionem dotis iam la pidicina erat inuenta, & cædebatur, quia tũc indiſtinctè ſpectat ad virum. Alexan.in.d.l.ſi fundus.num.7.com munem dicit,quæ approbatur per.d. l.27.argumẽto à contrario ſenſu.ibi. en que fueſſe hallada pedrera deſpues que le fueſſe dado.Quod nota.

289 Expenſæ factæ per virum pro exi genda re in dotem, extenuat dotem, Cor.in.l.1.nu.1.C.de bo.mater. ſed vi. Iaſo.in.l.ſi maria.ff.de condi.indebi. & in.l.diuortio.ff.ſolu.mat. & gl.in.l. 15.tit.11.par.4. vbi nititur dare concor diam ad gl.in.l.1.ff.de impẽſ.in re.do ta.& vi.Campen.de dote.q.44.

290 Nota, ꝙ expenſæ factæ pro cuſto dia caſtri dati in dotẽ,nõ extenuãt do tem, ſi non ſint perpetuæ,& ad perpe tuam cuſtodiam caſtri. Iaſ in.l. ſum ptus.ff.de leg.1.communem dicit.

291 Nota, quòd ſi maritus legat vxori quicquid ad eũ peruenit nomine do tis,non deducuntur expenſæ.Iaſ.in.l. poſt dotem.num.36.ff.ſolu.ma.com munem dicit,& vi.gloſ.in.l.Męuia.§. à me.ff.de leg.2.

292 Dos ſi ſit promiſſa marito, & pro miſſor fuit in mora ſolutionis, mari tus poteſt petere intereſſe etiam iure canonico. Alexand. in.l. inſulam.§. vſuras. nume.4.ff.ſolut. matri. com munem dicit.

293 Nota, quòd ſi marito promittatur dos ad certum diem,& promittantur decem nomine vſurarum, non tenet promiſsio,ſecus ſi pro alimentis. Ale xand.ibi.communem dicit.nu.5.Sed Coua.in reſo.lib.3.c.1.nu.3.in verbo Quarto.communem dicit contrariã, ſed hac veriorem.

294 Dos ſi detur mercatori, vt capitale dotis ſit ſaluũ,& ex lucro alimentẽtur

vir & vxor, contractus eſt vſurarius. gloſ. in. l. 29. tit. 11. par. 4. communẽ dicit ex Panormi. in. c. per veſtras: de dona. inter vir. & vxo. in rub. §. 8. col. 482.

295 Nota, ꝙ ſi maritus mortua vxore ex forma ſtatuti lucratur aliquã partem dotis, habet locum, etiam ſi non ſit traducta ad domum matrimonio conſtante de præſenti. Bald. Noue. in par. 11. q. 2. nu. 29. communem dicit. & Ciſonta. in. l. 25. Tau. col. 2.

296 Nota, ꝙ ſi vir ꝓmittit reſtituere dotem, intelligitur deducto lucro dotis quod ex forma ſtatuti debetur. Si tamen promittit reſtituere totam dotẽ, non poteſt tollere lucrum. Alexã. in conſ. 5. li. 3. & Tiraquel. in. l. ſi vnquã. in verbo, totam, in princi. de reuocã. dona. C. communem dicunt.

297 Nota ꝙ res empta ex pecunia dotali ſit dotalis, non eſt priuilegium dotis, ſed hoc euenit natura vniuerſi, in quibus res ſuccedit loco pretij. Nouel. de dote par. 11. q. 2. num. 8. communem dicit.

298 Dos data naturali filio vel ſpurio vltra id, quod lege permittitur, legitimus non reperit tanquam inofficioſam dotem promiſſam, durante matrimonio. Pala. rube. in. l. 10. Tau. nu. 34. communem dicit ex Bar. in. l. fi. §. ſi à ſocero, ff. de his quę in fraud. cred.

299 Dos conſtituitur gratia vtriuſq;, tam viri, quàm vxoris. Igneus in. l. cõtractus. num. 20. ff. de regul. iur. communem dicit.

300 Nota, quòd ſi quis contrahat ſcienter contra prohibitionem legis matrimonium, dos non repetitur, ſed efficitur caduca, & applicatur fiſco. Nouel. par. 11. lib. 5. num. 6. cõmunẽ dicit.

• §. De iure regio per. l. 50. tit. 14. par. 5. applicatur marito ipſo ignorante impedimentum: ſi autem ambo ſunt ſciẽtes, quidquid vnus alteri prębuit, applicatur fiſco. Quod nota.

301 Nota, quòd ſi dos repetitur à muliere, quæ fecit adulterium, exceptio adulterij durat in perpetuum. Balbus de præſ. par. 4. par. 4. quęſt. 2. communem dicit.

302 Dubius præſcribit. Felin. in. c. fi. nu. 9. de præſ. communem dicit.

303 Intellige iſtam communem, ſi poſt inchoatam præſcriptionem ſucceſsit dubiũ, ſecus tamen ſi à principio. Balbus de præſ. in. 2. part. 3. part. quæſt. 2. communem dicit. & vi. in verbo, Pręſcriptio. nume.

304 Duces, Marchiones, & Comites perpetuò inueſtiti cenſentur principes in ducatu, marchionatu, & comitatu, & omnia poſſunt in ſubditos ſuos, quæ imperator in orbe. Curti. Iuni. conſil. 61. num. 9. & Bello. conſil. 59. num. 10. communem dicit ex Decio. conſil. 403.

305 Amplia ad alium principem, qui exercuit iura imperij per tempus, de cuius initio non eſt memoria in contrarium. Bello. conſil. 51. num. 3. communem dicit ex Marti. Lau. de princ̃. quæſt. 11.

• §. De iure regio Duces, vel Marchiones, ac Comites, qui perpetuò ſunt inueſtiti, non poſſunt condere legẽ, nec legitimare, nec forum nouũ ſine conſenſu populi facere. per. l. 12. tit. 1. par. 2. nec

nec monetam cudere.l.9.tit.4.part.5. nec regalia exercere, & ſic non poſſunt reſtituere famam, nec gratiã facere criminis capitalis.Bald. in.l.placet.el.1.col.fi.C.de ped.iudi. nec creare notarios. vt per Inno.in.c.cũ. p.tabellio.de fi.inſtru.& hæc regalia enumerat Bal.in.l.imperiũ.ff.de iuriſ. omni.iudic.Plures alios caſus congerit Caſſa.in cata. de gloria mundi.par.5. conſ.20. Sed nõ omnes caſus illos credas eſſe de his quibus loquimur, ſed ſolùm illi, qui non ſunt in cõmercio hominũ, vt eſt de conſtituẽdo magiſtratũ, quia de ſe nõ eſt de regalibus, ſed eſt effectus dñij ac iuriſdictionis, & ſic eo ipſo, q in aliquẽ transfertur, ſtatim ex neceſſaria conſequentia venit poteſtas creandi magiſtratũ, & nõ obſtat.l.quę ſint regalia.in vſi.feudo. vbi inter alia enumeratur conſtitutio magiſtratus, quia illa.l.loquitur de magiſtratibus regijs ad regiam vel imperatoriam iuriſdictionem exercenda. Item alienum eſt à duabus, legem generalem ad deciſionem cauſarũ contra legem communem condere, per l.12.tit.1.par.1.

306 Duo caſus æquiparati in lege antiqua, diſpoſitum in vno, cẽſetur etiam in alio, etiam in materia odioſa diſpoſitum. Bello.conſ.69.nu.1. cõmunem dicit ex gl. in.l. ſi quis ſeruo.C. de fur. & gloſ. in.c. de multa. de præben. & ibi Panormi.& Deci.in.l.factum.§.in pœna.ff.de reg.iu.

307 Duplex cauſa ſi ſit in vno caſu, ſi vna ceſſat, non tamen ceſſat effectus. Bello.conſ.8.nu.5.cõmunem dicit ex Decio.in.c.cum ceſſante.de appel.

308 Intellige qñ cauſa ceſſans tendit ad eũdẽ effectũ, ſecus ſi ad contrariũ. Idẽ Bello.ibi cõmunem dicit ex Bar.in.l. ſciendum.ff.qui ſatiſda.cogan.

E.

Eccleſia non tenetur ad collectas pro rebus ſolitis collectari, cùm collecta imponitur perſonis. Bello.conſ.40.nu.5.cõmunem dicit.

§.Intellige iſtam cõem prout in.l.55. ti.6.par.1.in rebus datis eccleſiæ in dotem, cùm de nouo ędificatur eccleſia, vel datur in ſepulturã: tamẽ de bonis aliter quæſitis, vel emptione, vel alio titulo, tenetur eccleſia collectas ſoluere, vel dare hominibus bona, qui collectas ſoluãt.vt in.l.53.co.ti. Et hãc diſtinctionẽ quas leges iſtę ſentiũt, ponit Car.in cle.1. de immu. eccleſi.q.2. quã refert Berta.de gabel.part.7.n.13. Sed iſtam diſtinctionẽ intellige, cùm onera ſunt certa, & perpetuò annexa ipſis rebus. vt per Panor.conſ.53. vo.1. vbi cõem dicit. de quo per Calde. in cõſ.2.de cenſi.& Gemi.cõſ.19.& Ancha.cõſ.363.& Ang.cõſ.13. Et pro hac opinione cõmuni & intellectu eſt.l. 11.tit.3.lib.1.ordi. Et de hac materia vi. pleniùs per Aguignen. de charitati. ſubſi. fol.224. cum ſequen. vbi ponit reg.& limi.

2 Fallit primò hæc communis in eo, quòd eccleſia, nec perſonæ eccleſiaſticæ non tenentur ad collectas quæ imponuntur perſonis, ſi imponitur pro

 refectio-

refectione pontium, murorũ, ac foſ-
ſatę quia in his caſibus tenetur ad col
lectas. Ioan. de Ripa. de reſ.lib.2. c.2.
nu.6.&.25.&.26.communem dicit.

§.Concordat cum hac communi.l.
54.tit.6.par.1.&.l.20.tit.32.part.3.&.l.
1.tit.3.lib.1.ordi.

3 Fallit ſecundò, quando collecta im-
ponitur pro rediměda vexatione im-
poſita tã laicis q̃ clericis, & ſic pro bo
no cõi reipublicæ.Io. de Ripa. de reſ.
lib.2.c.20.nu.7.communem dicit.

§.Concordat cum.l.1.tit.3. lib.1.ordi.
&.l.51.tit.6.par.1.

§. Fallit tertiò in clerico coniugato,
qui tenetur ad collectas.l.13.tit.1.lib.1.
ordi. quæ concordat cum.l. cõi, cùm
de iure nõ gaudeat niſi priuilegio fo-
ri & canonis.c.1.de cleri.con.in.6.

§.Fallit quartò in gabellis,quę apud
nos Alcauala dicitur,quia clerici ven
dentes tenentur ad illas.l.4.tit.4. li.6.
ordi. quę correcta eſt per.3.in quater-
nione de gabellis.vbi diſponitur idẽ,
quod de iure cõi eſt ſtatutũ in.c.fi. de
vi.& hone.cleri.ꝙ clerici, qui ſe abſti
nent à negociatione gaudent priuile
gio clericali,immiſcens ſe,tenetur ad
dictas gabellas. Et nota, ꝙ in caſu,in
quo clericus tenet̃ ad gabellas, laicus
qui emit, tenetur retinere gabellã ad
inſtar illius qui emit ab extraneo, per
l.100.d.quaterni.vt illam ſoluat,& in
hoc,d.l.4.non eſt reuocata.

4 Nota, ꝙ bona eccleſiæ vel clerici ſi
tranſeant ad laicum,tenetur laicus ad
omnia onera: quia mutata perſona,
mutatur qualitas rei.l. Paulus &.l.lici
tatio. ff.de publi.vecti. Decius in.l.in
omnibus.nu.2.ff.de regu.iur. & Ripa
de reſcri.li.2.c.22.nu.17. cõmunem di
cit. & ſic conductores fructuũ eccle-
ſiarum tenentur ad gabellas, ad quas
clericus non teneretur., vt tenet Ar-
chi.in.c.quanquã.de cenſ.in.6 & Iaſ.
in authẽ.quas actiones.nu.4.C.de ſa-
croſan.eccleſ.Quod intelligitur,ſi res
quæ ad alium tangit, nõ ſit exempta,
nam ad quẽcunq; trãſeat,nõ collecta
bit. vt dicimus de re exempta per igno-
bilem, ꝙ ſi res ſit exempta,non impo
nitur tallia ſuper eam. vt per Io. And.
in addi.ad Specul. de cenſibus. per.l.
ætatem.§. rebus.ff. de cenſi. quem re-
fert Tiraque.de nobilita c.20. nu.165.
Quod nota pro intel.l.13.ti.1.lib.1. or-
di.vbi dicit.ꝙ clericus emens,teneiur
ad gabellas, ex qua lege colligitur, ꝙ
emptor tenetur ad gabellas, qđ eſt cõ
forme iuri cõmuni,vt per deci.Tho-
lo.451 per.l.debet.ff. de ædi.edi. quæ
per plura comprobat eius additiona-
tor. Sed tamẽ de iure regio per.l.2. de
gabel.cõtrarium diſponitur, ꝙ debi-
tor,& nõ emptor teneatur ad gabel-
lam. Nota circa hanc materiã,ꝙ in.l.
1. de gabel. taxatur decima pro ſolu-
tione gabellæ rei venditæ, illa tamen
decima pars debet deduci deductis
expenſis proxenetæ, & aliorum:& ſi
vendita eſt res pro centum,& proxe-
neta habuit decẽ, nonaginta erit pre-
tium, vt de illis ſoluatur decima, vt
per Bar.in.l.ſed ſi §.cuidam.ff.de con
di.& demonſtra.quem refert Gome.
in.l.8.Tau.num.10.& Iaſ.in.l nõ am-
plius.ff.de leg.1.

Itẽ nota aliud notabile in hac mate-
ria,

ria, q; ſi partes diſſentiant de véditio-
ne,nódum res tradita non debetur ga
bella,quę per plura comprobat Caro.
Moli.in conſuetudinibus Pari.Rub.1.
§.3.gloſ.5.q.2.per totum. Quod debet
intelligi per traditionem veram, non
tamen fictam. Albe. Fulgo. Pau. &
Iaſ.in.l. ab emptione.ff. de pactis. &
hanc dicit Moli.veriorem num. 15.li-
cèt contrarium teneat Bal.& Ang.in
dict.l.ab emptione.& alij,quos refert
dict.Caro.& Anto.Gome.in.l.45.n.
95.Tau.Sed vide plura de hoc per Ti
raq.de conſti.limi.26.par.3.n.6.et quę
habes in verbo.Emphyteota.nu.

5 Eccleſia præſcribit cótra eccleſiam.
Iaſ.in auth.quas actiones.num.13.C.
de ſacroſan.eccle.communem dicit.

6 Nota,quòd hæc præſcriptio,qua vti
tur eccleſia contra eccleſiã,debet eſſe
quadragenaria.Balbus.de præſ.par.5.
in principio.communem dicit.

7 Nota,quòd eccleſia reſtituitur intra
quadriennium aduerſus præſcriptio-
nem à tempore læſionis. Iaſ. in dict.
auth.quas actiones.nu.33. communé
dicit.& præſcriptionis completę Bal-
bus.in.5.par.q.2.communem dicit.

8 Nota,quòd quadriennium,quod da
tur ad reſtituendam eccleſiã,non cur
rit in vita prælati alienãtis.Balbus ibi.
communem dicit.vi.in verbo, Reſti-
tutio.num.65.

9 Nota, quòd ſi eccleſia ſit enormiter
læſa,non currit contra eam quadrien
nium,& poteſt reſtitui quãdocunq;.
Aimon.de anti.par.4.de præſcriptio
ne. nu. 71. communem dicit ex gloſ.
in.c.1.de reſtitu.in integ.in.6. Quam
intellige in enormiſsima læſione to-
tius ſubſtantiæ eccleſiæ,non tamé rei
particularis.Quód nota.

§.De iure regio per.l.fi.tit.fi part.6.
tunc dicitur eccleſia enormiter læſa,
quando deceptio fit vltra dimidium
iuſti pretij.& limitatur per tempus tri
ginta annorum.

10 Eccleſia ſi ſuccedit priuato, contra
quem inchoata eſt præſcriptio, perfi-
citur ſecundùm priuilegium eccleſię.
Iaſ.in dict.auth.quas actiones.nu.36.
& Balbus de præſ. in dict. quæſt. 2.
communem dicit.

11 Eccleſia habebit bona præmorien-
tis, quando vir & vxor ingrediuntur
monaſterium, ſtatuentes, quòd poſt
mortem illorum ſua bona deueniẽt
ad eccleſiam,non expectata morte al
terius.Iaſ.in.l. cùm quidam.nu.7.C.
de impu.& alijs ſubſtitu.cõem dicit.

12 Eccleſiæ vacantis bona ſub epiſcopi
adminiſtratione erunt vſq; ad inſtitu
tionem.Panor.in cap.bonæ. num. 12.
de appel.communem dicit.

13 Edere ſententiam vel acta poteſt có
pelli pars appellata per iudicem ap-
pellationis ſub pœna priuationis. Iaſ.
in.l.is apud quem.num.12.cap.de edé
do.communem dicit.

14 Edere tenetur reo actor inſtrumen
ta ac rationes ad fundandas ſuas ex-
ceptiones.Iaſ.in.l. que à diuo. num.1.
C.de edendo.communem dicit.

15 Edere non tenetur reus actori ſua
inſtrumenta ad intentionem ſuã fun
dandam,etiam ſi reus ſit fiſcus, etiam
ſi pœna ſit pecuniaria. Ripa. in.l.1. de
eden. num. 11. & in.l. is apud quem.

num.22 eo tit.communem dicit.

16 Fallit primò in eccleſia.Ripa.in dict. l.1.num.13.communem dicit.

17 Fallit ſecundò in actore agente pro matrimonio,pro dote,pro alimentis, pro libertate propria. Ripa. ibi. num. 13.communem dicit.

18 Fallit tertiò in mercatore, qui de neceſsitate officij tenetur conficere librum.Iaſo in. l.1.C. de eden. num.55. communem dicit.& vi.in verbo.Rationem.numer.

19 Editio inſtrumentorum fit non iure actionis,ſed officio iudicis. Ripa in dict.l.1.num.20.& Deci. nu.19.communem dicunt.

20 Edendus eſt libellus reo ſuis expenſis,& non actoris. Ripa.in dict.l. edita. nu.12. C. de eden.communẽ dicit.

21 Edictum facta præſentatione eſt fixandum. iuxta cap. fi. de electi.& vi. Lamber.de iure patro.par.2. li.2. q.6: ar.2.num.4.qui communem dicit.

22 Edificare poteſt dominus areæ, in qua cadit ſtillicidium, dummodo ſeruitus ſtillicidij nõ impediatur,& ędificans ſtillicidium recipiat.Bello.cõſi. 61.num.5.communem dicit ex gloſ. & Bar.in.l.ſeruitutis.§.ſi ſeruitus.ff.de ſerui.& Soci.conſ.141.

23 Edificare caſtrum ad æmulationem priuati,nulli eſt licitũ.Boe.deciſ.320. num.9.communem dicit.

Item nec ædificare vt videat hortos religioſorum, vel monialium nemo poteſt.Boe.ibi.communem dicit.

24 Edificium factum in re dotali, non, cedit ſolo,quamuis medietas expenſarum ſit alterius coniugis.Boe.in conſue. Bitu. in Rubri. des coſtumes des mariages. §. 2. communẽ dicit ex Iaſ. in.l.ſenatus.§.Marcellus ff.de leg.1.

25 Electus de cõſenſu partiũ,vel de mãdato iudicis,vt ſecundùm peritiã artis deponat,debet iurare,aliàs non ſtabitur eius aſſertioni. Crotus in tra.de teſti.part.6.communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad ampliationem.l.23.tit.6.par 3.de teſte nõ iurato deponente. de quo in verbo. Teſtis, num.170.

26 Nota quòd licèt cum iuramento deponat,nihilominus probatio in contrarium admittitur. Alex.in. l.qui bona.§.qui damnum.ff. de damno infe. communem dicit.& vi.Coua.in reſo. li.2.cap.13.num.4.

27 Item nota,quòd partes non ſunt citandæ ad videndum iurare, vel ad depoſitionem illius,qui de arte deponit, vel de conſenſu ambarum partium. Deci. in capit.2. de teſti. communem dicit.& vi.Couarru.in reſo.lib.2.cap. 13.per totum.

28 Limita iſtam communem, ſi perſona eſt electa abſente parte, quia licèt poſsit eligi à iudice,vel à parte abſente alia parte, & valet electio, vt per Bart.communiter approbatum in.l. Theopompus.de dote præſ.C.tamẽ ſi abſente parte fuit electio, debet pars citari ad videndum iurare. Feli.in.c. quia iudicante.de præſ.cõem dicit.

29 Electio prelati mortui poteſt fieri ante ſepulturã. Gui. papa. deci.206. nu. 1.communem dicit.

30 Item de nocte valet,licèt ſit inhoneſtum.Io.de Ripa.de reſ.li.2.cap.13.nu. 5.cõem

ſ.communem dicit.

31 Nota, quòd in electione prælati eſt adhibẽda certa forma, de qua in cap. quia propter.de electio.& ſi forma minimè obſeruetur, nõ valet actus, etiã vt ſimplex poſtulatio. Noue.in l.1.§.ſi quis ita. num.27.ff. de verbo. oblig. communem dicit.

32 Amplia ad electionem abbatis. Panor.in dict.cap.quia propter. num.6. communem dicit.

33 Nota, quòd in electione ſcrutatores neceſſariò debent eſſe tres. Panor. ibi.nu.13.communem dicit.

34 Duo ex ſcrutatoribus ſcrutabunt tertium. Panor. ibi. numer. 9. communem dicit.

35 Scrutatores quòd ſint fide digni, non eſt de ſubſtantia electionis, ſed de iuſtitia. Panor. ibi. num. 16. communem dicit.

36 Tabellio debet interuenire in ſcrutinio. Idem ibi numer. 9. in fin. communem dicit.

37 Vox electi per viam ſcrutinij non computatur in numero, licèt ſecus quando eligitur per viam compromiſsi. Panor.in cap.cùm in iure.num. ſ.de electi.communem dicit.

38 Arbitri electi ad eligendũ poſſunt vnum ex ipſiſmet eligere, etiã ſi non ſit expreſſum in cõpromiſſo. Panor. in dict.cap.cùm in iure.num.4.communem dicit ex gloſ. in.l. planè. ff. quod cuiuſq; vni.nomi.

39 Nota, quòd habẽs canonicatum & dignitatem in eccleſia, duplicem vocem habebit in electione. Coua. li.3. reſo.cap. 16. nu.6. communem dicit.

40 Electus à ſaniori parte, non dicit à maiori. Panor.in dict.cap.cùm in iure.nu.ſ.communem dicit.

41 Nota, quòd in actibus eccleſiaſticis non ſolùm requiritur, quòd quis ſit electus à maiori parte, ſed requiritur quòd ſit ſanior, in profanis in numero pari præfertur qui à ſaniori. Deci. in cap. licèt euitanda.de electi. nu.16. communem dicit ex Sali. in. l. maiorem.ff.de pactis.nu.2.

42 Eligentes idoneum & non idoniorem peccãt. Deci.in cap. conſtitutus. num.ſ.de appel.& Coua. in reg.peccatum. part.2.§.7. numer.4. communem dicit.

43 Electio de digno omiſſo digniori valet, & non retractatur. Couar. ibi. nu.7.communem dicit.

44 Electus antiquior cum digniori, dignior præfertur. Deci. in cap. clerici. num.9.de iudi communem dicit.

45 Electi duo in diſcordia ad aliquã dignitatem, ſi electio caſſatur ex aliquo defectu, neuter ad illam dignitatem eſt eligendus. Panor.in cap. conſiderabimus. de electi. in fin. communem dicit.

46 Nota, quòd ſi nullus contradicit electioni, nec opponit contra electũ, iudex ex officio debet inquirere de eius meritis. Sapi.in.l.de ætate. nu.19. ff.de mino.communem.dicit.

47 Eligere non poteſt ſuſpenſus ab officio. Coua.in cap.alma mater. par.2. §.2.communem dicit.

48 Vota in electione ſunt publicanda quãprimũ fuerint in ſcriptis redacta. Panor.in capit.quia propter num.16. de

de ele.communem dicit.

49 Electus ad officium per ſex méſes, ſi non gerat in primis ſex menſibus, nõ poteſt officium gerere in alijs ſex menſibus.Iaſ.in.l.ſi ita ſcriptus. ff.de verbo.obli.nu.15. communem dicit.

50 Electio in vltimis voluntatibus eſt inuariabilis.Cur.Iuni.conſi.159.nu.1. communem dicit.

• §.Concor.cum.l.25.&.26.tit.9.par.6.

51 Emancipatus pro parte non poteſt quis eſſe. Alci.de præſump. re.2. præſum.2.num.4.communem dicit.

52 Emancipari poteſt filius inuitus ex iuſta cauſa. Iaſ. in. l. quidam cùm filium.num.14. ff.de verbo. obligatio. communem dicit ex Bal. in. l. quanuis.C.de fidei com.

53 Emens rem alienam à fiſco, ſtatim eſt ſecurus,vt terti us prætendens rem ad eum pertinere, habeat recurſum contra fiſcum,& non contra ementé. Bello.con.51. in fi. communem dicit. Quam intelligit dictus Bellonus in caſu in quo loquitur dicta cõmunis, ſecus tamen ſi fiſcus vendidit tanquã vacantem,quę non vacabat,& nõ habet locũ.l. ab Azonc. cap. de quadri. præſ.vi. Dueñas reg.238.

54 Emẽs certos reditus ꝓ vita, valet emptio ratiõe incertitudinis vitæ. Iaſ. in l.1.de ſumma trini.cõem dicit.nu.63.

55 Emptor ſecũdus,cui res tradita eſt, præfertur primo,etiã ſi vendẽs ſit perſona eccleſiaſtica.Iaſ.in.l.quotiẽs.nu. 19.C.de rei. vendi.communem dicit.

• §.Nota iſtam communẽ ad ampliationem.l.50.tit.5. par.5. quę cõcordat cum dict.l.quotiens.& vi.aliã ampliationem in verbo.Iuramentum.n.198.

56 Fallit dicta.l.quotiens.ſi prior poſſideat per clauſulam conſtituti, licèt ſecundus actualem poſſeſſionem ſit aſſequutus. Tiraq. de conſti. in prin. num.23. communem dicit ex Iaſ. in dict.l.quotiens.Item dict.l.quotiens, non procedit, quando dominiũ transfertur ſine traditione,vt cùm eccleſię venditur vel donatur. Couar.in reſo. li 2.cap.19.nu.2. communem dicit ex gloſ.& docto.in dict.l.quotiens.& in cap.ſi tibi abſenti. de præb.in.6.Item non habet locum, cùm ſecundus, cui res tradita,habuit malam fidem, ſciẽs res priùs emptam. Idem Couar. ibi. num.5. communem dicit.

57 Emens rem locatam, tenetur ſtare locationi factæ ad decẽnium. gloſ. in l.19.tit.8.par.5.in verbo.ſu vida,cõmunem dicit ex Bar.in.l.1.§.ꝙ autẽ.ff. de ſuperfi. & gloſſ. in.l.fi.ff.ſi ager vecti.

• §.De iure regio requiritur quòd locatio ſit in perpetuum,vel ad vitam,vel pactum de non expellendo ante tempus conductionis.vt.in. dict.l.19.

58 Emens rem viliori pretio,etiam intra dimidiam iuſti pretij, ſciens, tenetur in foro interiori ad reſarciendã læſionẽ.Coua.in reſo.li.2.c.4.n.11.cõem dicit ex Ana.poſt. Anto.& Panor.in c.in ciuitate.de vſu.&.Gome.in cap. 2.de conſti.in.6.num.5.

59 Amplia iſtã cõem ad ignorantẽ pretiũ rei, poſteaquam ſciuit verum valõrem rei tenetur ad reſarciendam læſionem. Idem Coua. ibi. cõmunẽ dicit in foro interiori ex Anto.et Panor, in.c.qa pleriq;.de immu.eccleſi.

60 Amplia

60 Amplia ſecundò etiam in foro exteriori, quando interuenit dolus in deceptione intra dimidiam iuſti pretij. Idem ibi communem dicit ex gloſſ. in cap. cùm dilecti. de emptio. & ven. & Deci. in cap. 1. num. 8. de conſti. & de. l. 2. de reſcin. vend. vi. in verb. Lex. numer. 137.

61 Nota, quòd res empta ex pecunia militis armatæ militiæ eſt ipſius militis gl. in l. 49. tit. 15. par. 5. in ver. De cauallero. cõmunem dicit, ex Bal. & Sali. in l. militis. C. de mili. teſta.

§. Nota iſtam communem ad intellectum dict. l. 49. & vi. per gloſſ. quis dicatur miles armatæ militiæ, vt gaudeat hoc priuilegio.

62 Emptori nõ tenetur vẽditor de euictione, quæ non fuit demandata, etiã ſi ſciat litem moueri. Alex. in l. 2. §. voluntatem. num. 12. ff. ſolu. matri. & Io. de Ripa in c. cùm. m. de conſti. num. 166. & Rauc. in alphabeto aure. in verbo. Vẽdere, cõmunem dicit, vbi ponit Rauennas duas limitationes.

§. Nota iſtam communem cum ſequentibus ad intel. & ampliationem l. 32. tit. 5. par. 5. & l. 36. eo. tit. vbi ponit caſus, vbi venditor nõ tenetur de euictione. & vi. l. 21. tit. 8. par. 5. de conductore vel fruire locata.

63 Amplia primò, quòd non ſolùm requiritur quòd denunciet emptori litem eſſe motam, ſed tenetur offerre libellum, & citationem in authẽtica forma. Ioan. de Ripa in cap. cùm. m. de conſti. num. 165. communem dicit & magis communem dicit Coua. in reſo. li. 3. cap. 17. nu. 3. ver. tertiò adhuc. Sed de conſuetudine hoc non obſeruatur, vt tenet Bal. in l. emptor. C. de eui. & Iaſ. in l. non ſolùm. §. morte. ff. de no. ope. enun. & gloſſ. in cle. cauſam. de electi.

64 Item non ſolùm requiritur quòd denuntiet litem eſſe motã, ſed requiritur etiam quòd proteſtetur quòd veniat ad litem recipiendam. Io. de Ripa. ibi. nu. 165. communem dicit.

§. De iure regio emptor tenetur ſaltim ante publicationem cauſæ denũciare venditori litem, aliàs venditor non tenetur. l. 32. tit. 5. par. 5.

65 Amplia ſecundò, licèt ſit notoria iniſtitia agentis, adhuc eſt denuntiandum venditori per emptorem. gloſſ. in l. 32. tit. 5. part. 5. in verbo. no lo hizieſſe. communem dicit ex Ange. in §. fi. de empti. & ven. Inſti. & Deci. cõ. 74. in fi. licèt gloſ. nõ placeat hæc opinio, cùm non ſit neceſſaria denuntiatio, quando venditor non habet exceptionem competentem ad excludendam intentionem actoris ex Imol. in cap. fi. de empti. & vẽn. & Alex. con. 67. vo. 3. vbi allegat Fulgo. & Roma. idem tenentes, & hanc poſteriorem dicit communem Coua. in reſo. li. 3. cap. 17. nu. 6. ex Paul. in l. at qui natura. §. cùm me abſente. ff. de neg. geſtis.

66 Nota, quòd ſi emptor recipit contra ſe ſententiam iuſtam dubiam ve, non tenetur appellare; ſi tamen appellat, tenetur proſequi. Couar. in dict. cap. 17. nu. 9. communem dicit ex l. Herenius. §. Caia. ff. de euicti, & gloſſ. & docto. ibi. licèt ipſe in caſu dubio conſulat vt emptor appellet.

§. Nota

• §.Nota iſtam communem ad intel. l.36.titul.5.part.5.

67 Limita primam communem in eccleſia,& minori,quia ſciente vendito re litẽ moueri, tenetur de euictione, & ſi non ſit interpellatus.Coua.ibi.n. 4.communem dicit ex Imol. in cap. breui. de iureiuran. & Matheſa. no. 44. & Bal. in. l.1. C.de peri. & commo.rei ven.

68 Limita ſecundò,quando in contractu emptionis venditor dicit nolle teneri de euictione,expreſſa cauſa libertatis,vel alia,ex qua ſperatur rem euinci, quia tunc nec ad pretium tenetur venditor.Secus tamen,ſi in genere ſit dictũ non teneri ad euictionẽ.Coua. ibi communem dicit ex gloſ.in.l.qui libertatis.C.de eui. iuncta gloſ. in.l.1. C.de peri.& commo. rei ven. in verbo,Conuentionibus.licèt ipſi Couar. non placeat,quia venditor locupletaretur cum aliena iactura. ex allega.l. qui libertatis.

69 Nota,quòd ſi emptor ſciẽter emat rem alienam,licèt venditor nõ teneatur ad damna & intereſſe, tenetur tamen ad pretiũ rei receptum reſtituendum.Coua.in dict.cap.17. nu.1. communem dicit ex Are. in.l. ſi aliquam rem.ff.de acqui.poſſe.num.3.pro qua dicit tex.in.l.vlti.§.vlti.C.cõia de leg.

• §.De iure regio pet.l.19.tit.5.par.5.diſponitur, quod nec pretium reſtituit, quod gloſ.ibi.concludit fiſco applicãdum.ex gl.in cap.1.de prohi.feu. alie. per Fede. & gl.in.l. quemadmodum. de agri.& cenſi.li.11.

70 Limita tertiò, ſi ex imperitia iudicis lata ſit ſententia,diligentiſsimusq; ſit emptor, non tenetur vẽditor de euictione, cum caſui fortuito aſcribatur.Idẽ Coua.in dict. capit. 17. communem dicit ex Panor. in. c. vlti.de empti.& ven.

71 Reſtringe iſtam limitationẽ, cùm venditor præſtitit iura vel probationes, quas habebat, aliàs ſibi imputetur, & tenetur de euictione, etſi iudicis imperitia lata ſit ſententia.Idẽ Co. uar.nu.10.communem dicit ex gloſ. in.l.exceptione.ff.de fide.

72 Nota,quòd vẽditor non ſolùm tenetur ad euictionem, ſed tenetur reficere ſumptus litis factos per emptorẽ. gloſ.in.l.32.tit.5. part.5. in verbo, Daños, magis communem dicit ex Bar. in.l.venditores.ff.de verbo.obli.

73 Nota, quòd ſi emptor abſente venditore proteſtetur, quòd non poteſt venditorem inuenire ad faciendam denuntiationem, hæc proteſtatio ei non adiuuat, ſi veniente vẽditore nõ denuntiat,quia videtur à proteſtatione diſcedere. Iaſ.in.l. de pupillo. §. ſi quis ipſi.nu.14.ff.no.ope.enun.communem dicit.

74 Emphyteoticus contractus de neceſsitate requirit ſcripturam. Iaſ. in.l. 1. nume.61.C. de iure emphy. communem dicit.

• §.Concordat cum.l.28.tit.8.par.5.& cum.l.3.tit.14.part.1. Et nota verbum Ang.in.l.prætor ait.ff.de eden. quòd ſi emphyteota nõ oſtendit domino inſtrumentũ emphyteoſis, præſumitur ꝙ ſit finita,& poteſt eũ expellere.

75 Ex hac communi ſequitur, quòd ſi finita

finita emphyteoſi dominus permittit emphyteotę frui re emphyteotica, & canonem receperit, non cenſetur renouare emphyteoſim. Soci.con.169. num.12.magis communem dicit ex.l. item quæritur.§. qui impleto. ff. loca. Conſuetudine, tamen dicit hanc opinionem eſſe receptam. ex Panor. & Anto.in cap.potuit.de loca.

76 Emphyteoticus contractus de neceſsitate non requirit, quòd certa quãtitas præſtetur. Iaſ. in dict. l.1. num.3. cõem dicit. Contrariam dicit cõem Albe. in dict.l. 1. ſed prima cõmunis approbatur per. l.28.titul.8.part.5.

77 Nota, quòd res emphyteotica præſumitur, ſi tanquam emphyteoticam diu pro ea ſoluerit canonem.Iaſ. in dict.l.1.nu.155.communem dicit.

78 Diu in hac materia dicitur, ſi lapſi ſunt triginta anni.Iaſ.ibi.nu.eo communem dicit.& idem dicit Balbus de preſ.in.3.par.quæſt.10.con.16.

79 Nota, quòd emphyteoſis perpetua præſumitur præceſsiſſe ſolenniter, ſi diu fuit poſſeſſa tanquam emphyteotica, ſi res erat priuati, ſecus tamen ſi erat eccleſię, quia nõ præſumitur perpetua, ſed vſq; ad tertiam generationem. Balbus de præſ.part.3. quæſt.10. col.16.communem dicit.

80 Nota, quòd valet argumentum de feudo ad emphyteoſim, niſi contrarium inueniatur de iure cõmuni.Soci.con.167.nu.24. communem dicit ex Specu.de feu.§.qm̃. vet.40.& Bal. in.l.liberti libertęque.C.de ope.liber.

81 Emphyteoſis eccleſiaſtica, quę ſecũdum conſuetudinem ſolet dari vſq; ad tertiam generationem maſculinã, ſi datur vſq; ad fœmininã, vel in perpetuũ, vitiatur pro parte, pro qua nõ erat conſuetudo, valet tamen quo ad aliam partem. Iaſ.in.l.qui rem aliquã C.de ſacroſan.eccle.nu.21.communẽ dicit, licèt ſibi non placeat, placet tamen Decio. & hanc dicit etiam communem Curt. Iuni.de feu.pat.2.cap. 6. num.11. Sed videtur, quòd contra hanc communem inſurgit alia communis opinio, de qua per Ludo. de Goza.cõ.25.nu.20.vbi dicit eſſe communem opinionem, quòd in caſu, in quo res eccleſię poteſt dari in emphyteoſim, poteſt concedi in imperpetuum filijs, & nepotibus, & pronepotibus, ac alijs legitimis ſucceſſoribus ex Panor.in capit.in præſentia.nu.29. de proba. Sed huic contrarietati poteſt reſpõderi, quòd prima procedit, cùm non ſit alia legitima cauſa concedendi, ſed ſola conſuetudine, ſed ſecunda, cùm adeſt legitima cauſa concedendi. vt notat Deci.in dict. cap.in præſentia.nu.48.vbi etiam dicit, non ſolùm legitimis heredibus, ſed etiam extraneis poſsit concedi in hoc caſu. & hanc dicit communẽ, vt ibi per eũ.

82 Amplia iſtam communem priorẽ, etiam ſi non obſeruẽtur ſolennitates in alienando rem eccleſiaſticam ſancitas, ſi conſuetum eſt dari poteſt ſine eis. Cur. Iuni. in tracta. de feu. part.2. quęſt.1.num.1.cõem dicit ex cap.2 de feu. & ibi Panot. Et ſolitum probatur per duas vices conceſſas intra quadraginta annos. vt not. Bal. in. l. de quibus.ff.de legi. & vi.in verbo. Alienatio.

tio.num.iii.

83 Limita iſtam communem, ſi tempore primæ conceſsionis eccleſia erat locuples, & cùm ſecundò vel tertiò concedit eſt pauperior, quia tunc ſolennitates ſunt neceſſariæ. Idem Cur. in fi. dict. primæ. quæſt. communem dicit ex Iaco. de Bello. in capit. i. in principio. qui feud. dare poſſunt. & docto. in auth. vt determina. ſit nume. cleri. colla. prima. vbi etiã ponitur alia notabilis limitatio, quãdo res, quę deuoluitur ad eccleſiam, iam perdiderat primam formam, quia de inculta culta facta fuit, ex Panor. in cap. vt ſuper. de rebus. eccle. non alie. Hanc tamen limitationem gloſ. in. l. 3. tit. 26. part. 4. dicit ſibi non placere, præcipuè ſi ſit tradenda iteratò hæredibus emphyteotę, vel feudatarijs, vt in communi. 100. quem vide.

84 Emphyteoſis eccleſiaſtica pro filijs & nepotibus tranſit ad eos, & ſi non ſint hęredes. Cur. Iuni. conſi. 78. num. 4. communem dicit.

85 Amplia, etiam ſi filius repudiet hęreditatem. Alci. de præſum. reg. 1. præſum. 31. in principio communẽ dicit.

86 Amplia ſecundò, & ſi non ſit facta de filijs mentio, quia in dubio præſumitur & pro filijs recepta. Iaſ. in. l. emphyteotecarijs. nu. 188. C. de iure emphy. communem dicit. & ideo cùm indiſtinctè conceditur, nõ tranſit ad extraneos. Cur. Iuni. con. 130. num. 5. communem dicit. & Deci. in con. 171. & Segu. in. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de vulga. & pupi. num. 260. & Rube. in repe. l. Gallus. §. quidam rectè. de liberis & poſth. col. 69. ver. penul. colligitur concluſio ex Deci. con. 411.

De quæſtione iſtius communis vi. gloſ. in. l. 28. tit. 8. par. 5. in verb. o de ſus herederos. vbi allegat. l. 3. tit. 14. part. 1. ex qua dicit ſublatũ. §. in emphyteoſim. in auth. de non alie. re. eccle. colla. 2. qui reſtringebat emphyteoſim eccleſiaſticam ad tertiam generationem, & non comprehendi hæredes extraneos dicebat. quem vi. & Deci. in dict. cap. in præſentia.

87 Amplia ſecundã partem iſtius ampliationis, quia ſicut tacitè non comprehenduntur hęredes extranei in cõceſsione emphyteotica de rebus eccleſiæ facta, ita nec expreſſè poteſt cõcedi vt ad extraneos tranſeat. Anto. Ru. in. §. quidam rectè. de. l. Gallus. col. 74. ff. de liber. & poſthu. ex Decio. conſi. 71.

88 Reſtringe iſtam ampliationem, ſi concedatur in perpetuum cum ſolennitate. cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2. quia tũc poteſt concedi vt tranſeat ad hæredes extraneos. Idẽ Anto. Rube. ibi. communem dicit.

89 Amplia iſtam reſtrictionem, ſi recipiatur emphyteoſis pro ſe & pro hæredibus quibuſcunq;, quia tunc comprehenduntur hæredes axtranei. Anto. Rube. in dict. §. quidam rectè. col. 75. ver. pro reſponſione. cõem dicit.

90 Amplia ſecundò iſtam reſtrictionem, ſi emphyteoſis ſit conceſſa pro ſe & quibus dederit, quia tranſit ad hæredes extraneos. Cur. Iuni. con. 130. nu. 2. communem dicit.

91 Amplia tertiò primam communẽ, quòd

quòd etiam pater, qui recipit pro ſe & filijs ſuis emphyteoſim, non poteſt vni donare nec aſsignare. Stepha. Bertran. conſil. 138. quem refert & ſequitur Alcia. de pręſ. re. 1. præſ. 31. communem dicit.

91 Amplia quartò, quòd pater non poteſt vni ex filijs pręlegare. Alexan. conſi. 24. vol. 4. magis communem dicit. Iaſ. autē in. l. emphyteotecarijs. C. de iure emphy. nu. 111. diſtinguit, vbi per eum.

93 Amplia quintò, etiam ſi pater recepiſſet emphyteoſim mediante pecunia. Anto. Rube. in d. §. quidā rectè. col. 67. ver. Quintus caſus. communē dicit, licèt dicat veriorem contrariam in puncto iuris. per. l. 1. ff. de aſsig. libe.

94 Nota, quòd emphyteoſis conceſſa pro ſe & filijs, non facta mentione de hæredibus, non comprehendit fœminas. Deci. in. l. fœminæ. de reg. iur. ff. communem dicit. & in conſi. 336. nu. 3. quia in contractibus appellatione filiorum, non veniunt fœminæ. Bar. in l. 1. ff. de verbo. obliga. Et ſic debet intelligi opinio, quam magis communem dicit Beroius in. q. 18. in princi. quòd quando res eccleſiaſtica conceditur in emphyteoſim pro ſe & hęredibus ſuis naturalibus, comprehēdit fœminas ex. §. emphyteoſim. de non ali. col. 2. & primam dicit etiam communem Caro. Moli. in addi. ad Alex. conſ. 61. in verbo, ꝙ ſic. vo. 1.

95 Nota ſecundò, quòd ſi patri conceditur emphyteoſis pro ſe & filijs & hæredibus, non poteſt ſuccedere filius, niſi ſit hæres. Alexand. conſil. 129. vo. 5. & Ioan. Duran. in arte teſtan. ti. 11. cau. 10. communem dicit.

96 Nota tertiò, quòd ſi pater acquirit emphyteoſim à priuato pro ſe & filijs, acquiritur filijs vt hæredibus. Anto. Rube. in dict. §. quidam rectè. col. 68. communem dicit.

97 Nota, quòd ſi emphyteoſis priuati concedatur tali lege, quòd non trāſeat ad extraneū, ſi bona emphyteotæ confiſcantur, non tranſit ad fiſcū. Segu. in. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de vulga. & pupi. ſubſti. nume. 261. communem dicit ex Barto. in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de damno infecto. vbi dicit, quòd ſtante. l. 27. Tau. & l. 9. fo. ll. titul. de las mandas, quòd ſtantibus liberis teſtator non poteſt legare tertium extrāneis, ꝙ ſi fiſcus ſuccedit in bonis defuncti, non ſuccedit in dictum tertium. Quod nota.

98 Nota, quòd in emphyteoſi paterna, quæ de patre in filium deſcendit, habet in ea inter fratres locum ius accreſcendi. Auguſti. Beroi. quæſti. 70. nume. 1. communem dicit ex Bart. in. l. ſi mihi & Titio ff. de verbo. obli.

99 Nota, quòd emphyteoſis conceſſa vſq; ad tertiam generationem expletam, comprehendit non ſolùm nepotes, ſed etiam pronepotes: ſi tamen cōcedatur in tertiam generationem, non comprehenduntur pronepotes. Ludo. Goza. cōſ. 25. num. 17. communem dicit ex Alex. conſ. 125. vo. 5.

100 Emphyteoſis eccleſiaſtica ſi finiatur quia finitæ ſunt generationes, conſanguineus emphyteotę pōt petere à prælato vt renouet emphyteoſim, & facit

facit ei iniuriam non renouando, & poterit adiri ſuperior per viam appellationis, vel ſimplicis querelæ, vt compellatur renouare. Barba.in.c.1. nu.18. de loca.communem dicit ex Bart. in l.ait prætor.§. permittitur. ff. de aqua quoti.& æſtiua. Quã intelligit Panor. in.c.bonæ.el.2.de poſtu.præla.nu.28. quando prælatus extraneo vult cõferre, ſecus tamẽ ſi apud ſe velit habere. & vi.octo limita. ad iſtam communẽ per Corſet. in addi.ad Panor.ibi. Dominus autem laicus non tenetur niſi de benignitate. vt notat Pau.de Caſt. conſi.32. vo.1. Et de hac communi vi. Cur.Iuni.de feu. part.2.q.14. vbi dicit magis communem. Et vereor, an vera ſit opinio Paul.in.d.conſ.32. ex notatis per.d.Curti.Iuni.ibi. vbi adducit plures tenentes opinionem Bar. in.d. l.ait prætor.intelligi in alijs, & non in prælatis eccleſiæ, per tex.in.c.2.de feudis. Et de hac.q.plura adducit ſuo more Tiraq.de vtroq; retra.in præfa. nu. 41.&.42.& nullam earum elegit. Sed Curti.in dict.q.14.concludit cum noſtra communi.

101 Nota, ꝙ melioramenta rei emphyteoticæ eccleſiæ ſi finiatur emphyteoſis, quia generationes vel tempus defecit, pertinent ad hæredes etiam extraneos emphyteotæ Bero.q.19.in fi. communem dicit ex Bal. in.l.penul. C.de ſolu. Et de melioramentis & expenſis in eis factis, vi.in verbo Melioramenta.num.115.

102 Nota, ꝙ ſi emphyteota deteriorat rẽ emphyteoticam, poteſt priuari, etiã ſi ſit emphyteota priuati. Iaſ.in.l. qui rẽ aliquam.num.6.C.de ſacroſan. eccleſi.communem dicit.

103 Amplia ad cæſionem arborũ, quia emphyteota non poteſt ſcindere arbores. Iaſo.in.l.diuortio §.ſi fundum. ff. ſolut.ma. nu.4. communem dicit, vbi vide duas limita.

104 Nota, quòd ſi emphyteota priuatur emphyteoſi propter ſuam culpã, priuatur etiam melioramentis: tamẽ ſi priuatur propter generationes finitas, vel propter tempus, nõ perdit melioramenta. Deci.in. d.l.qui rem. nu. 14. communem dicit. Et quæ dicantur melioramenta, vi.per Pau.de Caſtro.conſil.270.vo.2. Et nota ſingulare verbum Caro.Molin.in conſuetu. Pariſ.§.1.glo.5.verb. Le fief.nume.74. quem refert gloſ.in.l.28.tit.8.part.5.in verbo, La cosa, ꝙ iſta communis intelligitur de melioramentis, quæ concernunt ſolitam ac conſuetam meliorationem prædij, & quæ ex natura cõceſsionis expreſsè vel tacitè erat obligatus impendere, & non quę nudam & ſimplicẽ debitæ meliorationis formam excedũt, & quæ ex natura & lege cõtractus non teneatur facere. vt ſi emphyteota nouas manſiones maximo ſumptu, vel molendina, vel alia fecerit, nam hæc nõ perdit. & vi. Dueñas.237.

105 Nota, ꝙ emphyteota non poteſt à ſe abdicare vtile dominium ſine volũtate dñi, quia eſt obligatus ex contractu vltro citroq; obligatorio, & vna pars ſine alia non poteſt retrocedere: Nice.in concor.gloſ.concor.vlti.cõmunem dicit ex Alexand.in.l. ſi quis. vi.§.

vi.§.differre.ff.de acquiren.poſſeſ.

106 Emphyteota alienans, etiam ſalua voluntate domini, cadit à iure ſuo: Ripa.in.c.cùm.m.nu.80.cõmunẽ dicit.

107 Amplia, etiam ſi non verè tradidit, ſed fictè per clauſulam conſtituti. Tiraq.de cõſti.par.3.limi.26.nu.6.cõem dicit. Et nota, ꝙ etiã ſi alienatio & traditio ſit cõditionalis, emphyteota cadit à iure ſuo. Tiraq.de vtro.retract.§.1.gloſ.2.nu.31.& Bal.in conſ.95.vo.3.

108 Amplia ſecundò, etiam ſi celeriter redimat, cùm tradiderit, cadit à iure ſuo. Iaſ.in.l. cùm dubitatur. num.133. C.de iu.emphy. quæ communis procedit de rigore iuris, ſecus tamen de æquitate, præcipuè ſi dominus ſit eccleſia, quia clerici in pœnis non debẽt eſſe ita tenaces, vbi eorum conditio non deterioratur.c.fraternitatis.12.q.2.vt notat Anto.de Butri.cõſ.34.in fi.

109 Fallit primò, ſi fiat ſaluo cõſenſu domini, non aliàs, nec alio modo. Ripa.in.d.c.cùm.m.de conſti.cõem dicit.

110 Fallit ſecundò, ſi non tradit, quia & ſi alienet ſine conſenſu domini, nõ cadit à iure ſuo. Iaſ.in.d.l. cùm dubitatur.nu.132.communem dicit. & Cur. Seni.conſil.8.quem refert Tiraq.de vtro.retra.gloſ.2.num.43.

111 Fallit tertiò, cùm data ſit poteſtas emphyteotæ vt poſsit alienare cùm voluerit, quia tunc irrequiſito domino poteſt alienare. Iaſ.in.l.3.nu.7.C.de iu.emph.communem dicit.

112 Fallit quartò in donatione vel legato, & ſi ſit emphyteota fiſci, poteſt donare ſine eo ꝙ denũtiet domino. Iaſ.in.d.l.3.& in.l.ſi domus.§.ſi.nu.31.ff.de leg.1.& Cur.Iuni.conſ.130.num.8.communem dicit.& deceptus eſt Io.Duran.in arte teſta.ti.6.cau.46.Iaſonem tenuiſſe contrarium, & dicit Iaſon, ꝙ hæc communis eſt intelligenda, non ad finem vt denũcietur domino ſi velit ſibi donari, vel vt ſpectentur duo mẽſes, ſed ad finem, vt dominus recognoſcatur, & ſoluatur laudimium ex approbatione, quam dominus facit, & in donatariũ trãſferatur, & ſic licèt emphyteota poſsit donare, non tamen tradere.vt notat Caro.Moli.in addi.ad Alex.conſi.120.vo.1.verb.Donari. Et nota, ꝙ licèt emphyteota poſsit donare & in dotem dare rẽ emphyteoticariã, vt in iſta cõi, tamẽ ſi in dotem dedit rem æſtimatam ſine requiſitione dñi, cadit à iure ſuo, cùm videatur vendere. vt in expreſſo tenet Tiraq.de vtroq; retra.§.1.gl.14.num.21.& in nu.108.ex Imol.in.c.potuit.ver.tãgit etiã hic.de loca. & Spe.de loca.§.nũc aliqua.ver.100.& Gui.deci.48.& Aufre.in deci.Tholo.278.§.Nota has communes ad limitationem.l.29.tit.8.par.5.

113 Amplia iſtam limitationem ad emphyteotam eccleſię, quia poteſt donare ſaluo iure eccleſiæ.Iaſ.in.d.l.3.n.72.cõem dicit, in poſſeſsionẽ tñ non poteſt eũ inducere anteã quã eccleſia ſit certiorata.Cur.Iuni.in.d.conſi.130.in fi.& Goza.conſ.75.num.16.ex Anto.& Imo.in.d.c.potuit.

114 Emphyteota priuatur per non ſolutionem canonis, etiã ſi in vno nummo deficiat.Iaſ.in.l.qui rẽ alienã.n.16.C.de ſacroſan.eccle.communem dicit.

115 Amplia, etiam ſi ignorabat rem eſſe emphyteoticã, & non ſoluit canonem per tempus ſtatutum, cadit à iure ſuo, ſed tamen reſtituitur. Ioan. de Imol.in.d.c.potuit.nu.56.cõem dicit. vi.in verbo, Reſtitutio.num.68.

116 Fallit, ſi dominus noluerit, quia tũc non cadit in cõmiſſum, nec tertius poteſt opponere quòd non ſoluit canonem. Iaſ.in.l.emphyteotecarijs.nu.11. de iu.emphyte.communem dicit. Et circa iſtam communem vi. Caſſio. in deci. Rotæ. de loca.& condu.deciſ.2. & .3. qui pulchrè loquitur.

117 Fallit ſecũdò, ſi per impetum guerræ non potuit laborare agrũ emphyteoticum, taliter, quòd nihil collegit, non tenetur ad penſionem: ſi tamen tantum collegit, ꝙ ſufficiat pro penſione, ad totam tenetur. Imol. in.d.c. potuit. de loca. quem refert Iaſ.in.l.1. de iure emphy.C.nume.92.communem dicit.& in.l.poſsideri.§.in admittenda.ff.de acqui.poſſe.

118 Amplia iſtam cõmunem & diſtinctionem, etiam ſi per ſterilitatem ex agro emphyteotico fructus non collegit. Bello.cõſi.21.nu.3. communem dicit ex Bart.in.l.1. C.de iu.emphyte. quia id quod dat emphyteota domino, non dat reſpectu rei, ſed in recognitionem dominij. vt notat Panor. in.c.propter ſterilitatẽ.de iu. emphy. Sed iſtam communem & præcedentem intellige, quãdo emphyteota nõ ſoluit niſi quid minimum in recognitionem, ſecus tamẽ ſi ſoluit magnum canonem, quia tunc æquiparatur locationi in omnibus, & melioramenta non perdit, & non cadit à iure ſuo ſi non ſoluit. Antõ.Rube. in.d.§.quidam rectè.col.pe.ver.infertur.

119 Nota, quòd ſi res emphyteotica ex toto nõ pereat, ſed remaneat quid minimum, emphyteota tenetur ad penſionem integram. gl.in.l.28. tit.8.par. 5.in verbo, Ochaua parte. communẽ dicit ex Azo. in ſumma de iure emphy.ver. Eſt autem natu. & gloſ.in.§. adeò.Inſti.de loca.

§.De iure regio per.d.l.28.taxatur illud minimum ad octauam partem.

120 Fallit tertiò, ſi inuẽtum fuerit, quòd non ſoluerit biennium continuũ, ſecus tamen ſi interpollatum, quia non cadit à iure ſuo. Deci.conſil.138.nu.7. communem dicit.

121 Fallit quartò, ſi ſoluerit per tres annos proximiores, quia præſumitur ſoluiſſe per omnes alios anteriores. Cur. Iu.conſ.96.nu.5.communem dicit.

Nota iſtam communem ad intel. l.28.tit.8.par.5. & intellige iſtam communem, quando ſolutio trium annorum fuit facta quęlibet de per ſe, vnaquæq; ſingulo anno: ſecus ſi ſimul & ſemel ſoluiſſet. Bald. in. l. 2. C. de do. pro.nu.2.& Aufreri.in deci. Tho.235.

122 Nota, quòd emphyteota, & nõ dominus tenetur probare ſolutionẽ canonis, licèt negatiua domini ſit fundamentum ſuæ intẽtionis. Iaſ.in.l. in emphyteotecarijs.num.132.de iu.emphy.communem dicit.

123 Nota, ꝙ ſolutio probatur per duos teſtes. Iaſ.in.d.l. in emphyteotecarijs. nu.134.communem dicit.

124 Nota, ꝙ ſi emphyteota ſe obligauit

ad ſolutionem pẽſionis ſub certa pœna, dominus nõ conſequitur illa duo, ſcilicet abiectionem, & pœnã, ſi aliâs ipſe ad illa duo non ſe obligauit. Iaſ. ibi. nu. 144. communem dicit.

125 Nota, quòd emphyteota non compellitur ſoluere in æſtimatione pecuniæ alteratæ, ſed æſtimationem pecuniæ tempore cõtractus tenetur ſoluere. Addi. Angel. in l. cùm quid. ff. de reb. credi. communem dicit.

126 Nota, q emphyteota tenetur ad ſolutionẽ canonis cõdictiõe ex lege Zenonia pa. Iaſ. conſi. 8. nu. 1. & in. l. 1. nu. 68. de iure emphy. cõmunem dicit.

127 Nota, q ſi emphyteota ceſſauit à ſolutione penſionis per biennium, cùm ſit emphyteota eccleſiæ, purgat moram intra tempus arbitrio iudicis moderandũ. gl. in. l. 28. ti. 18. par. 5. cõmunem dicit ex glo. in. c. potuit. de loca.

§. De iure regio taxatur hoc tẽpus ad purgandam hãc moram intra decem dies per. d. l. 28.

128 Nota, q emphyteota priuati non purgat morã ſi ceſſauerit à ſolutione canonis per triennium. glo. in. d. l. 28. in ver. No ſe lo deue tomar.

§. Contrarium diſponitur per. d. l. 28. quia idẽ de laico vel priuato, quód de eccleſia eſt determinatum.

129 Dominus própria authoritate poteſt intrare in re emphyteotica, ſi emphyteota ceſſauit à ſolutione penſionis per biennium vel triennium. Deci. conſi. 146. nu. 7. communem dicit, & Corne. conſi. 271. vo. 2. litera. B. magis communem dicit.

§. Concordat cum. l. 28. tit. 8. part. 5. vbi gl. in ver. Sin mandado del Iuez. vbi ponit regulam & limitationes.

130 Emphyteotæ duo ſi diuidant inter ſe, nõ debent ſoluere laudimium, vel quinquageſimam. Iaſ. in. l. 3. de iure emphy. C. nu. 47. communem dicit.

131 Epiſcopus non eſt dandus niſi in magnis ciuitatibus. Alciat. in cap. pernicioſam. de offi. or. num. 2. communem dicit.

232 Epiſcopus in delictis maioribꝰ adulterio niſi inueniatur conceſſum, diſpenſare non poteſt. Feli. in cap. at ſi clerici. §. de adulterijs. num. 1. de iudi. cõmunem dicit. Quam intelligo, niſi adſit magna cauſa, quia tunc poteſt diſpenſare contra concilium, & ſi ei non ſit permiſſum. Tiraquel. de pœnis temperan. in præfatione. num. 31. per plura. & vi. Are. in dict. §. de adulterijs. nume. 17.

133 Epiſcopus cum adultero & inceſtuoſo diſpenſat. Feli. ibi cõem dicit.

134 Nota, q quãdo canõ cõcedit diſpẽſationẽ imperſonaliter, ex hoc videtur cõceſſa diſpẽſatio epõ, etiã in delictis grauioribꝰ adulterio. Frã. de Are. in. d. §. de adulterijs. nu. 13. cõem dicit ex Io. An. in. c. dilectus. de tẽpo. ordi.

135 Nota, q epſ cõferens beneficiũ ſimplex illegitimò, non videtur cũ illo diſpẽſare, quia ante actũ collationis debet fieri diſpẽſatio. Rebu. in practi. benefi. in tract. de diſpenſati. ſuper defectu natalium. nu. 9. cõmunem dicit.

136 Epſ moniales exẽptas propter iniectionẽ manuũ in clericũ excõmunicatus abſoluit. Panor. in. c. monialibus. de ſent. excõ. communem dicit.

137 Epiſcopus nõ põt excõmunicare iudicẽ ſecularẽ exemptũ, cùm impartitur auxilium brachij, ſi non præſtat. Alcia. in.c.perniciofam. num.127.de offi.ordi.communem dicit.

138 Epiſcopus tenetur adimplere mãdatum Romani pontificis directum capitulo ſede vacante, ſi inuenit nõ adimpletum. Panor. in.c.eam te. de reſ. num.4.communem dicit.

139 Epiſcopus audiens miſſam priuatè ſine ſolẽnitatibus cùm ſit excommunicatus, non efficitur irregularis. Præpo.in.c.ſi quis epiſcopus.11. q.3. communem dicit.

140 Epiſcopus committens crimẽ læſæ maieſtatis contra principem, non debet degradari àctualiter, ſed ſolùm verbaliter. Curti.Iunior.conſ.159.nu.10.communem dicit.

141 Epiſcopus delicti poteſt ferre ſententiam ſuper beneficium exiſtens extra ſuam diœceſim cõtra clericum committens delictum priuatione beneficij dignum. Panor.in.c.poſtulaſti. de foro compe.communem dicit.

142 Epiſcopus vt ſuſpectus recuſatus poteſt vel cauſam maiori remittere, vel delegare de conſenſu partium, nõ tamẽ poteſt eligere delegatum. Panor. in.c.ſi quis contra.de foro.compe.cõmunem dicit.

143 Epiſcopus de bonis patrimonialibus, vel de his quæ habet non intuitu eccleſiæ acquiſitis, poteſt hæredẽ etiã extraneum inſtituere. Coua.in.c.1.de teſta.num.3. communem dicit ex Panor.ibi, nec huic refragatur text.in.c. ſi quis epiſcopus de hære.quia ille text. debet intelligi de hærede hæretico inſtituto ſiue propinquo ſiue extraneo, ex glo.ibi communiter recepta.

144 Nota, q omnia bona, quæ pènes epiſcopum mortuum inueniuntur, præſumuntur intuitu eccleſiæ acquiſita, ſiue ſint penes eccleſiã, ſiue penes hæredes epiſcopi. Couar.ibi.in.c.1.de teſta.num.8. communem dicit ex Ioã. And.in.c.3.de pecu.cleri. Quod tamẽ relinquendũ arbitrio iudicis ipſe Couarru.cenſet, ſi epiſcopus antè patrimoniũ habuit, vel in magiſtratu, vel intuitu perſonæ aliquid acquiſiuit. Quem vide pro diſtin. Gaufre.in ſumma de ſucceſsi.ab inteſta.

145 Epiſcopus in aliena diœceſi poteſt portare anulos, & celebrare in pontificalibus ſine licentia diœceſani. Panor. in.c.1. vt lite penden. nu.7. communem dicit ex gloſ.in cle. archiepiſcopo.de priui.

146 Epiſtola ſola comparatione plenè probat ſi negetur. Couarru.in cap. 22. in quæſtio. pract. nu. 7. communem dicit ex Feli.in.c.1.de fi.inſtru.

147 Exceptio eſt actionis excluſio, defenſio autem repulſio intẽtionis. Coua.in reg. Poſſeſſor malæ fidei. nu.4. de regu.lib.6.cõmunem dicit ex glo. in.c.1.de litis conteſtã.in.6.& Soci. in rub.de exceptioni. Hinc eſt, q exceptio excludit actionem, non tamen intentionem, quæ ſine actione expetitur. Idem ibi communem dicit ex Deci.in rub.de excep.

148 Item ſequitur negationem non eſſe exceptionẽ, cùm non excludat actionem. Idem ibi in verb. Quartò planè

deducitur

deducitur.in princi. communem dicit ex Deci.in rub.de excepti.

149 Exceptio dilatoria, nō appoſita ante litem conteſtatam in prima inſtantia, nec in ſecunda poteſt poni. Iaſ. in l.ita demum.nu.7.C.de procu.cōmunem dicit. vbi ponit quinq; limita ad hanc regulam.

• §. Nota iſtam communem cum ſequenti ad intel.l.2.tit.6.lib.3.ordi.&.l.2.ti.8.lib.3.or.&.l.1.ti.4.lib.3.ordi.

150 Fallit primò, niſi opponatur exceptio contra procuratorem, ꝙ ſit monachus, quia poteſt opponi etiam poſt litem conteſtatam. Anto.de Tremo.in addi.ad Bona.Cur.in pra.excepti. in rub. de imp.excep.quę con.reſ.num.9.verb.Sextò fallit. communem dicit.

151 Fallit ſecundò, ſi exceptio dilatoria non erat orta, vel reo incognita ante litis conteſtationem, quia in quacūq; parte cauſæ poteſt opponi. Couar. in quæſt. pract.c.26. nu.2. huius autem. communem dicit ex gl.in.c. paſtoralis.de excepti. & gloſ. & Bal.in.l.2.C. de conſor. eius lib.& gloſ. in.c.exceptionem.de exceptio.

152 Reſtringe iſtam fallentiam, ſi orta eſt poſt concluſum in cauſa, quia tūc non admittitur. Couarruui.ibi.magis communem dicit ex Anto. Abba. & Feli.in.d.c.paſtoralis.

153 Amplia iſtam reſtrictionem, etiam ſi orta ſit exceptio ante cōcluſionem in cauſa, & poſt concluſionem venit in cognitionem partis. Coua.ibi communem dicit. Sed reſtringe has reſtrictiones in recuſatione, quia in quacunq; parte cauſæ, ſiue poſt concluſionem, ſiue ante veniat in notitiam partis, poteſt proponi, vt notat Francus.in.c.cum ſpeciali. de appel. num. 22. vel quando ita notoria eſt, ꝙ non indiget probatione, vt notant Imol. & Feli.in.d.c.paſtoralis.& Francus in d.c.cum ſpeciali.

154 Amplia.dicta ſecunda fallentia, ſi ex errore partis non oppoſuit. Iaſ. in l.error.num.19.de iuris & facti igno. C.communem dicit.

• §.Concordat cum hac communi.l.1.tit.8.lib.3.ordi. Sed tamen lex octaua in.ll. Madritijs tenet contrarium, cùm orta ſit ante litis conteſtationē, etiam ignorante reo.

155 Exceptionem obijciens non videtur intentionem actoris confiteri, & eſt reus abſoluendus, nec probat propoſitum. Celſus in addi.ad Oria.in.c. quoniam contra.cap.4.num.12. communem dicit ex Roma.in.l.cùm mulier.ff.ſolut.matri.

156 Amplia, quia nec declarat dubiam intentionem actoris. Idem ibi cōmunem dicit ex Feli. in cap. cùm venerabilis.de excepti.

157 Limita iſtas communes in exceptione ſic propoſita, Verum eſt ꝙ actor mutuauit, ſed fecit pactum de nō petendo. quia tunc probata eſt intentio actoris. Orianus ibi communem dicit ex Bald.in.l. exceptionem.de proba.contra Bart.in.l.vtiq;.ff. de excep.

• §.Concor.cum.l.7.tit.8.lib.2.fo.l.

158 Exceptio ſpolij eſt dilatoria. Oldēdorpius de excep.de exceptione ſpolij, communem dicit ex mēte doctoꝝ. in.l.

in.l.naturaliter.§. nihil commune.ff. de ac. poſſe.

159 Exceptio peremptoria poteſt opponi etiam poſt ſententiam, ſi agatur prima actione, & nó actione in factum ex prima ſentẽtia. Iafre. Balbus de.13. communem dicit.

160 Nota, quòd licèt exceptio ſolutionis non ſit appoſita, ſi conſtat ex actis eſſe natam cum obligatione ante litẽ conteſtatam, abſoluitur reus, aliâs autem ſi poſtea nata fuerit, condemnabitur ex prima obligatione. Anto.de Tremo.in addi.ad Bona.in practi. exceptionum.in Ru.de impe.quæ contra reſ.num.9.in verb.ante litem conteſtatam.communem dicit.

161 Exceptio rei iudicatæ de proprietate poteſt opponi contra intentantem actionem ex interdicto recuperandę poſſeſsionis.Oldendor. de exceptione rei iudicatę.communem dicit cõtra Batt. in dict.§. nihil commune.ff. de acqui.poſſe.

162 Exceptio, quæ ſecundùm formam ſtatuti non poteſt opponi, res tamen poteſt detineri loco pignoris. Boe. de ciſ.42.nu.15.communem dicit.

163 Exceptiones omnino contrarias reus poteſt opponere, & ſe defendere.Cagno.in reg.nemo.n.3.ff. de reg. iu.communem dicit.

164 Exceptio non numeratæ pecuniæ licèt non poſsit opponi poſt bienniũ, tamen lapſo biennio ſi debitor intendit probare nó eſſe pecuniam numeratam, bene admittitur de ęquitate canonica.gloſ.in.l.9.tit.1.par.5.in verb. Biẽ aſsi como ſi los ouieſſe recebido. communem dicit. Ex qua communi d.glo.dicit verum dictum Bar.in.l.in contractibus.C. de non nume. pecu. ꝙ creditor tenetur reſpõdere poſitionibus, & iurare.licèt contrariũ videatur per dictam.l.in contractibus.§. illud.Lex aut ſtili.184.dicit creditorem compellendum officio iudicis, nó autem ad petitionem partis.

165 Nota, quòd renũtiatio exceptionis nõ numeratæ pecuniæ non poteſt cõfici ad hoc, ꝙ præiudicet in eadẽ charta.gloſ.in.d.l.9.in ver.Charta.cõmunem dicit ex Batt. in.l. ſi ex cautione. C.de non nume. pecu.& docto. in.c. ſi.de ſolu.& Abba.in.c.ſi cautio. de fide inſtrumen.

• §.Contrarium habetur de iure reg. per dict.l.9.in ſi.

166 Exceptio nullitatis, licèt per ſtatutum ſint ſublatæ omnes exceptiones, non cenſetur ſublata.Cur.Iuni.conſ. 119.num.3.communem dicit.

• §.Nota iſtam cõmunem ad intel.l. 1.&.4.ti.8.lib.3.ordi.& cum hac communi concordat.l.7.ti.11.foro.ll.

167 Exceptio nullitatis non requirens altiorem indaginem, ſed quæ poteſt incontinenti probari, impedit executionem ſententiæ.Iaſ.in.l. qui ſe non obtulit.§. condemnatum. nu. 5.ff. de re iudi.communem dicit.

• §. Concordat cum.l.27.ti.2.par.3.

168 Amplia iſtam communem ad iudicium poſſeſſorium, vbi non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem.Cur.Iuni.conſil.108. nu.14.communem dicit.

169 Exceptio indignitatis nõ iuuat poſſidentem

ſidentem hæreditatem, cùm teneatur reſtituere. Corne.con.150.vo.2.Io. Duran.in arte teſtan. tit.11. Caute. 12. communem dicit.

170 Exceptio adulterij contra mulieré repetétem dotem durat in perpetuū. Balbus.de præſ. par.4.par.4. quæſt.2. communem dicit.

171 Exceptio ad hoc quòd vera dicatur, requiritur quòd ſit de comprehenſis ſub regula,& ſic intelligitur, quòd exceptio comprehenditur ſub regula. Coua.in reſo.cap.5.num.4.l.2. communem dicit ex Dino in rub.de reg. iu.in.6.& Bart. & Bald. in.l.in his.ff. de leg.

172 Excipiens contra reſcriptum quòd non fecit mentionem de primo, non ſolùm debet exceptionem proponere,ſed dicitur appellare à tacita vel expreſſa abiectióe ad hoc quòd proceſſus ſit nullus, Feli. in. cap. ſuborta. de re iudi.nu.4. in.fi. magis cõem dicit.

173 Excommunicatio ſiue iuſta ſiue iniuſta eſt timenda. Iuni. in. l. ſi quis in conſcribendis. num.13. C. de pactis. communem dicit.

174 Fallit primò, ſi eſt euidéter iniqua. Idem ibi.num. 12. communem dicit.

175 Amplia ad nullam excommunicationem, ſi conſtát eſſe nullá, nec quo ad animam, nec forum exteriorem ligat. Coua. in cap. Alma mater. ſeptimo. §. num. 5. communem dicit. de ſen. excom. in. 6.

176 Amplia ad ſuffragia communia & generalia, à quibus excommunicatus iniuſtè non priuatur. Idem ibi communem dicit.

177 Amplia, quia nec indiget abſolutione. Idem ibi. nu.7. communé dicit.

178 Nota, quòd licèt excommunicatio iniuſta non ligat, tamen non eſt contemnéda ſub pœna peccati mortalis. Coua. ibi. communem dicit.& debet ſe abſtinere à diuinis. Idem ibi. nu.34.§.11. communem dicit.

179 Nota, quòd excommunicatio ſtatim ligat, nec reuocatur attétatorum remedio, ſi lata ſit intra terminum ad appellandum. Idem ibi. nu.5.§.2. verſ. hinc ſanè expédi. verſi. tertia ſpecies. communem dicit ex Decio. in capit. ſuper. de appel.

180 Nota, quòd ſi clericus ſit excõmunicatus iniuſtè, poteſt repetere fructus ſibi denegatos. Coua. in reſo. li.3. cap. 13.nu.8. communem dicit.

181 Excommunicatus non tenetur conſtituere procuratorem ad ſe defendédum. Deci. in cap. intelleximus. nu.7. de iudi. communem dicit.

182 Fallit, ſi eſt in loco inſigni, quia etiá ad ſe defendendum poteſt compelli, vt conſtituat procuratorem, & non ſe immiſceat iudicio. Feli. in dict. cap. intelleximus. communem dicit.

• §. Nota iſtam communem ad intel. l.176. ſtili.&.l.4.tit.10.li.2.fo.ll.

183 Nota, quòd excommunicatus non poteſt compellere actorem, nec agere contra eum vt proſequatur iudicium. Feli. ibi. nu.7. communé dicit.

184 Amplia, quia nec poteſt opponere de nullitate ſententię. Feli. ibi. communem dicit.

185 Amplia, quia non poteſt petere cõpenſationem. Alci. in. l. 1. in prin. nu. 40. ff.

40.ff.de verb.obli.communem dicit contrariam, immo quòd compenſat, tenet Deci. in capitu. cùm inter. num.27. de excepti. & eum ſequitur Dida. Perez in. l.1.tit.8.li.3. ordi.col. 997. quia qui compenſat, retinet. l.in reſtitutione C. de peti. hære. & retẽtio eſt defenſio. cap. quoniam iure.8. diſtin.et ſic compenſatur naturale debitum.l.etiam.C.de compen.

186 Amplia, quia nec ad denuntiationem euangelicam nec iudicialem admittitur. Neuiſa.in ſylua. nup.l.3.nu. 47.communem dicit.

187 Amplia, quia non poteſt agere etiã contra excommunicatum. Deci. in capitu. à nobis. numer.18.de excepti. communem dicit.

188 Nota, quòd ſi non opponatur exceptio excommunicationis, tenet tamen iudicium. Deci.in dict cap.intelleximus.nu.15.communem dicit.

189 Excommunicatus nominatim quoad extrauagantem, ad euitanda ſcandala. ille dicendus, qui proprio nomine eſt excommunicatus. Couarru.in dict.§2. num.8. communem dicit ex Panor.in capit.ex lateranenſi. de præben.& Coſma Agui.in pragmatica. ſancti.in ver. expreſſè.de excommu. non euitandis.

190 Nota, quòd excommunicatus ex ſola fama eſt euitandus. Idem ibi, cõmunem dicit ex cap. cũ deſideres. de ſen.exco. quę hodie per dictã extrauagantẽ non eſt tenenda ante denũtiationem publicam. Idem ibi.nu.7.

191 Nota, quòd excommunicatus nec epiſtola eſt communicandus. Idem in princi. dict. §. 2. communem dicit ex capit. ſi aliquando. de ſen.exco. & gloſ.in cap.conſtitutionem. eo. tit.li. 6.& Feli. in capit. ego enim.de iu.iuran.pro quibus dicit eſſe tex.in capit. clericus.8.diſtin.

192 Excommunicatus ſemel pręſumitur excommunicatus, niſi doceat de abſolutione. idem ibi.nu.6. communem dicit ex gloſ. in capit.propoſuit. de cle.excom.quam diſtingue vt ibi. per eum.

193 Nota, quòd ſi excommunicatus cõfidens de ſua appellatione celebrat, non efficitur irregularis, cùm ante excomunicationem appellauerit. Nauar.in capitul. cùm contingat, remedio tertio. lite.b. communem dicit de reſcrip. ex gloſſ. in capitu. ſolet.de ſenten.excom.in.6. & ponderat verbum. confidens de ſua appellatione, credens legitimam, etiam ſi poſtea appareat minus legitima. Quod nota.

194 Excommunicatus poteſt abſolui per delegatum ſine alia commiſsione ſimpliciter, non tamen ad cautelam. Couar. in dict. capit. alma mater. §. 12. num. 8. magis communem dicit ex Oldral.conſ.145. licèt conſuetudine extra curiam ſit receptum in contrarium, vt notat Felin.in capitul. veniens. de teſti.poſt Rotam. deciſ. 810.in anti.

195 Nota, quòd cùm appellatio ab interlocutoria fuerit interpoſita, & petatur abſolutio ad cautelam, requiritur vt plena probatio procedat, quòd appellatio præceſſerit appellationi, quod non requiritur in appellatione à dif-

à diffinitiua. Coua. ibi nu.7. ver. ſanè
cùm appellatio. communem dicit.
196 Nota quòd legatus poteſt abſolue
re excommunicatos propter inie-
ctionem manus in clericum, ſiue ſit
atrox, ſiue non læſio. Panor. in cap.
ad eminentiam. de ſent. excom. nu.
3. & in capit. penul. de offi. lega. num.
3. communem dicit.
197 Nota, quòd epiſcopus poteſt abſol
uere excommunicatum propter leuē
iniuriam, vel percuſsionem clerici.
Deci. in capit. peruenit. de appel. nu.
1. communem dicit.
198 Excommunicatus eſt ſpōſus de fu-
turo percutiens clericum inuentum
cum ſpōſa, ſecus in ſponſo de præſen-
ti. Coua. in epi.4. cap.1. nu.12. commu
nē dicit ex gloſ. in cap.3. de ſen. exco.
199 Excommunicationem non euitat
quælibet cauſa niſi ſit iuſta in ponen-
tem manus violentas in clericū. Al-
ci. in cap. cùm non ab homine. num.
46. de iudi. communem dicit.
200 Excommunicatus, qui habet exer-
cere rem ſpiritualem ex neceſsitate
officij, eſt abſoluendus, ſatiſdatione
præſtita, ne excommunicatus actum
ſpiritualem exerceat. Panor. in capit.
ex publico. num.10. de conuer. coniu.
communem dicit.
201 Nota, quòd excommunicatus po-
teſt teſtari. Feli. in cap. cùm volunta-
te. de ſen. exco. communem dicit. &
vl. Coua. in ru. de teſta. par.2. nu.18.
202 Amplia, quia tam actiuè quàm paſ
ſiuè habet factionem teſtamenti. Io.
Duran. in arte teſtan. titu.1. cau.10. &
Barba. in cap. quia ingredientibus. de
teſta. communem dicunt.
203 Amplia ad contractus, quia valet
contractus geſtus per excommunica
tum. Panor. in cap. ſi verò. de ſen. ex-
co. communem dicit. & magis com-
munem dicit Herculanus. in l. ex fa-
cto. §. ſi quis rogatus. el.2. ff. ad Trebe.
204 Amplia, quia excommunicatus
poteſt acceptare collationem benefi
cij ei factam ante excommunicatio-
nem, licèt durante excommunicatio
ne non poſsit ei conferri beneficium
eccleſiaſticum. Coua. in reſo. cap.16.
li.3. nu.4. magis communem dicit ex
Rota dec.195. in no. & 116. in anti. & in
antiquiori. in deci. vlti. de ſen. excom.
205 Amplia, quia excommunicatus ha
bet adminiſtrationem bonorum. De
ci. in capit. paſtoralis. §. verum. num.
10. de appel. communem dicit.
206 Amplia, quòd excommunicatus
poteſt eſſe arbitrator. Iaſ. in l. ſi quis ar
bitria. ff. de verbo. obli. nu.17. com-
munē dicit, licèt arbiter eſſe nō poſ-
ſit. Calua. de arbi. li.4. capit.6. in prin.
communem dicit.
207 Nota, quòd facta per excommuni
catum occultum ratione officij pu-
blici in fauorem ſcientis excommu-
nicatum & ad eius requiſitionē, ſunt
nullius valoris. Coua. in capitu. alma
mater. §.6. nu.8. de ſenten. excom. in
6. communem dicit ex Feli. in cap. ad
probandum. de re iudi. quam com-
munem hodie per dictam extrauagā
tem. ad euitanda. Coua. ibi. non tenet
& Naua. in manu. confeſſo. c.27. nu.74.
208 Nota, quòd communicans cum ex
communicato in actu per quem eſt
excō-

excommunicatus, qui iam perfectus eſt, inuoluitur eadem excommunicatione, ſecus tamẽ ſi non eſt actus perfectus. Panor. in capit. 1. num. 14. de loca. communem dicit.

209 Nota, quòd ſpolians eccleſiam cũ fractura eſt excommunicatus ipſo iure, ſine fractura autem venit excommunicandus. Remigi. de immu. eccle. fo. 33. communem dicit.

210 Nota, quòd incendiarius rei ſacræ, monaſterij, vel hoſpitalis, eſt ipſo iure excommunicatus, & antea quàm denuncietur poteſt abſolui ab epiſcopo, poſt denunciationem autem à ſolo Romano pontifice abſoluitur. Naua. in manuali confe. cap. 17. num. 106. communem dicit.

211 Nota, quòd falſans literas apoſtolicas eſt excommunicatus, qui non abſoluitur, niſi à Romano pontifice, licèt non tollat niſi vnum punctum, vel literam, quæ non mutaret literarum ſubſtantiam. Naua. ibi. nu. 167. communem dicit.

212 Nota, quòd clerico excommunicato licèt egeno vel pauperi non debet ei adminiſtrari quicquã de reditibus beneficij, cùm poſsit reſipiſci petendo abſolutionem. Coua. in relo. li. 3. cap. 13. nu. 8. communem dicit.

213 Intellige iſtam communem, cùm non ſit in extrema neceſsitate ne pereat. Deci. in cap. paſtoralis. §. verum num. 9. de appel. communem dicit poſt gloſſ. ibi.

214 Excommunicatus æquiparatur deportato. Iaſ. in. l. ſiquis arbitria. ff. de verbo. obli. nu. 27. communem dicit.

215 Nota, quòd iudex excommunicãs pro iure ſuo dicitur excommunicare vt iudex, non tamen vt priuatus. Barba. in addi. ad Abba. in capit. cùm ſit generale. num. 9. de fo. compe. communem dicit.

216 Nota, quòd vniuerſitas in nullo caſu poteſt excommunicari. Coua. in reſo. li. 2. cap. 8. num. 9. communem dicit, & ſi poſsit excommunicari, non tamen ligat ingreſſos poſt excommunionem latam. Idem ibi cõem dicit.

217 Excommunicationem præceſsiſſe appellationi, ſi dubitetur, potiùs eſt dicendum, quàm appellationẽ. Couar. in cap. Alma mater. §. 2. num. 5. ver. limita ſanè. de ſen. excom. in. 6. communem dicit ex Deci. in capit. ſuper. de appella.

218 Nota, quòd ſi excommunicatus nõ percipit fructus ſui beneficij quia excommunicatus eſt, tenetur tamen ad cenſum. Imol. in. l. antiquos. §. damnum. ff. de damno infe. cõem dicit.

219 Nota, quòd excommunicatus pro notoria contumacia non eſt citãdus. Deci. in capit. 1. de iudi. num. 25. communem dicit: ſecus ſi ſit excommunicatus pro non notoria contumacia. Idem ibi nu. 26. lectu. 1. cõmunẽ dicit.

220 Nota, quòd in denuntiatione excõmunicationis incurſæ à iure, requiritur citatio. Deci. in cap. reprehenſibilis. nu. 2. de appel. communem dicit.

221 Excommunicatus donec ſatisfecerit non liberatur, & ſi ſatisfaciat ſuſpenſus autem ſola ſatisfactione ſine abſolutione liberatur. Deci. in cap. 1. de iudi. nu. 11. communem dicit.

222 Excõ-

222 Excommunicatus poteſt excommunicari. Eneas à Falco. in addi. ad Abba. in cap. 2. num. 3. de fo. compe. communem dicit.

223 Nota, quòd percutiens clericum excommunicatum incidit in ſententiã excommunicationis. Abbas in cap. contingit. de ſen. excom.

224 Nota, quòd ſi ſit prohibitum à iure vel ab homine ſub pœna excommunicationis, contra faciens non eſt excommunicatus, ſed venit excommunicandus, niſi aliud appareat ex mente proferentis. Panor. in cap. 1. de loca. communem dicit.

225 Nota, quòd excommunicatio non eſt decernenda pro leui cauſa. Neui. in ſylua nupti. li. 3. nu. 47. cõem dicit.

226 Nota, quòd leuis cauſa dicitur, cùm non inducatur peccatum, cùm à iure vel ab homine minimè ſit decernenda niſi pro mortali peccato. Coua. in dict. cap. alma mater. par. 1. §. 9. num. 1. communem dicit.

227 Nota, quòd litigans coram iudice excommunicato, ſciens eſſe excommunicatum, non conſequitur fructũ ex tali proceſſu. Deci. in cap. ſi duobus. de appell. nu. 13. communem dicit ex Calde. in cap. ad probandum. de re iudi. Quam tempera vt in communi ſupra hoc verbo. nu. iuxta extrauagantem. ad euitanda ſcandala. Martini. 5.

228 Executor teſtamenti datus à teſtatore, non poteſt compelli acceptare officium executoris. Coua. in cap. Ioãnes. num. 3. de teſta. communem dicit ex Panor. & Io. An. ibi.

229 Nota, quòd licèt ſit præſens nominatus, & tacuerit, non ex hoc videtur acceptare. Idem ibi nu. 4. cõem dicit.

230 Executor teſtamenti vel hæredes habent annum ad exequendum, & dicta eorum negligentia, tráſit ad epiſcopum, ſi teſtator non dederit alium executorem in eorum negligentiã, & hic annus currit ad die monitionis factæ executori per iudicem. Coua. in cap. 3. de teſta. nu. 2. communem dicit ex Car. Abba. & Imol. ibi, & Bal. in l. id quod pauperibus. num. 11. C. de epi. & cle.

§. Cõtrarium habetur per. l. 6. tit. 10. par. 6. vbi diſponitur annum currere à die mortis teſtatoris, approbata opi. Barba. in dict. cap. 3. nu. 33. & in con. 8. vo. 1. Quam legem dict. Coua. intelligit in his legatis, quæ debẽtur etiam non adita hæreditate. Quę ſolutio hodie per. l. 1. tit. 2. li. 5. ordi. non procedit, cùm per dict. l. valet teſtamentum ſine inſtitutione hæredis, & ſic non requiritur aditio. & ſic dict. l. 6. procedit indiſtinctè. Sed pro cõcordia dic, quòd communis procedit ad hoc, quòd executor priuetur legato, quod à teſtatore eſt ei relictum. vt notat. l. 8. dict. par. lex autem. 6. habeat locum, vt alius executor, vel epiſcopus poſsit ſe intromittere, & priuare eum executione, & ſic currat à die mortis teſtatoris & ſcientiæ executoris, etiã non moniti, in fauorem vltimæ volũtatis.

231 Nota, quòd impedito non currit annus ad exequendum teſtamentum. Coua. in dict. cap. 3. nu. 4. communẽ dicit ex Abba. in cap. cùm eſſes. de teſta

ſta.& Fede.de Senis.cōſ.119.& Hoſti.
& Imol.in dict.c.3. & Roma.cōſ.128.
§.Cōtrarium, immo quòd currat im
pedito, dicit dict.l.6. par.6.tit.10.ap-
probata opi.Car. in cap.quia diuerſi-
tatem.de conce. præben. & Bal. in.l.
captatorias.C.de teſta.mili.

232 Nota, quòd officium executionis te
ſtamenti ſi executor moriatur, nō trā
ſit ad eius heredes, ſed ad epiſcopum.
Cur.Iuni.con.66.nu.2.cōmunē dicit.

233 Fallit, niſi dictum ſit à teſtatore. quòd
tranſeat ad hæredes executoris. Idem
ibi.communem dicit.

234 Nota, quòd executio priorum lega
torum debet fieri intra ſex menſes à
die inſinuationis teſtamenti. Coua.in
dict.cap.3.nu.6.communem dicit ex
Abba.& docto.ibi.

235 Eccleſia eſt conſtruenda per execu
torem vel hæredem intra annum à
die monitionis. Couar. ibi. conclu.5.
communem dicit.

236 Electio per executorem vel etiam
per alium intra annum eſt facienda,
aliàs ad epiſcopum competit electio.
Coua. ibi conclu.6. nu.7. communē
dicit ex Bal. in.l. cùm quidam. ff. de
leg.2. & Cor. & Iaſo. in.l. fin. §.1. C.
commu.de leg.

237 Nota, quòd reſtitutio malè ablato-
rum, quæ conſtanc eſſe malè ablata à
teſtatore in iudicio vltra eius dictum
in teſtamento, competit conſulto epi
ſcopo executori. Coua ibi.nu. 8. com
munē dicit ex Abba. Anani. & Car.
in cap.cùm ſit.de iud.

238 Nota, quòd epiſcopo incumbit vt
legata etiam non pia teſtatoris man-
dentur executioni. Coua.in cap.cùm
hæredes. de teſta. communem dicit,
ex gloſſ.ibi.

239 Nota, quòd ſi legatorum piorum,
executioni differatur per hæredem
etiā filium, præmiſſa monitione, pri-
uatur legitima. Io. de Imol. in cap. ſi,
hæredes. de teſta. cōmunem dicit ex,
Io. An. Hoſti. Anto. & Ancharra.ibi.
Sed contrariam dicit magis commu
nem Ioan. Licier.in tracta. primoge-
ni.li.3.quæſt.6. ex Car. Barba. Panor.
in dict.cap.ſi hæredes.& Bal.in auth.
hoc amplius. nu.7. C. de fidei com-
mi.& Coua.in dict.cap.ſi hæredes.ex
Segura in.l.3.§. fi.ff. de libe. & poſth.
nu.108. vbi concludit nō priuari filiū
legitima, nec etiam melioratione ter
tij ex negligentia, ſed ſolùm de quin
to, quod non eſt legitima filiorum.

240 Executor teſtamenti non tenetur
cauere de exequendo. Pirrhus in con
ſue. Aurelia. de execu. inſtiu. cap.17.
communem dicit ex Bar. in.l. diuus.
ff.ſi cui pluſquam per leg.falci.

Executor teſtamenti poteſt agere
contra heredem vt fiat executio, &
habeat bona, ex quibus poſsit adim
plere legata. Pirrhus ibi cōem dicit ex
Sali.in.l.nulli.C.de epiſco.& cleri.

241 Executor teſtamenti non poteſt vē
dere niſi pecunia præſente ad hoc, quòd
tranferat dominium rei venditæ, Iaſ.
in.l.à diuo Pio. §.ſed ſi emptor. nu.8,
ff.de re.iudi.communem dicit.

242 Executor teſtamenti nō poteſt alie
nare aut diſtrahere bona defuncti pro
executione teſtamenti. Pirrhus in cō
ſue.Aureli.de executi.inſtru.cap.17.
in fi.

in fi. communem dicit ex Bart. in. l. alio. ff. de legi.

243 Executor mixtus, ſi eſt maior iudice priori, poteſt recipere oẽs exceptiones infringentes ſententiam. Iaſ. con.9.vo.3. communem dicit.

244 Executio debet fieri in bonis minùs damnoſis debitori. Maran. in ſpecu. aure. par.6. de executione. de ſententię executione. nu.11. communem dicit ex gloſ. in. l. à diuo pio. §. in venditione. de re iudi. ff.

245 Executio non poteſt fieri in fructibus beneficij, quando clericus habet alia bona, ſecus tamen. Idem Marantan. ibi. nu. 44. communem dicit ex gloſſ. & Bal. in. l. ſtipendia. C. de executi. rei. iudi.

• §. Concor. cum. l.23. tit.6. par.1.

246 Executio facta non ſeruato ordine, vt primò mobilia, & poſtea immobilia, ac deinceps perſona capiatur, valet. Iaſ. in. l. à diuo Pio. §. in venditione. nu. 19. ff. de re iudi. communem dicit, licèt ſibi non placeat. & vi. Nunium in dictionario Hiſpano. in verbo, Almoneda.

• §. Nota iſtam communem ad intel. l.4. titul.8. lib. 3. ordi. Et nota dictum ſolenne Angel. in. l. fi. C. de edi. diui Adria. ſuper gloſ. in verbo, depoſitionibus. & Cur. Iuni. ibi nu.65. dicentẽ, quòd ſi per ſtatutum contractus habeat executionem paratàm, quòd ſi contractus probetur per teſtes, quòd habebit paratam executionem, licèt Bal. & Alex. in. l.1. in fi. ff. de his quæ in teſta. delen. & Pau. in. l. noſtrum. C. de teſta. teneat contrarium. Quas opiniones concordat Bello. con.22. nu.9. dicẽs opinionem Angeli procedere, quando contractus eſt deperditus, & teſtes deponunt de tenore inſtrumenti, & dicta teſtium rediguntur in ſcriptis, quia dicta teſtium redacta in ſcriptis faciunt notorium. cap. ſignificaſti. de teſti. ſecus tamen quando nõ redigitur in ſcriptis dictum teſtis. vt ſentit Pe. & Bal. in dict. locis.

247 Executio ſimplex ſi mandetur fieri, non requiritur citatio, ſi in eadem re eſt facienda, quæ adiudicata eſt, ſecus tamen ſi in alia. Deci. in cap. ex ratione. num. 17. de appell. communem dicit.

248 Executionem habet confeſsio iudicialis paratam, quando fit ad partis petitionẽ, nullo oblato libello & proceſſu ordinario præcedente: quia ſi oblato libello fiat, deſiderat ſententiam, & non eſt mandanda executioni. Roderi. Xuarez in. l. poſt rem iudicatam. no.3. num.2. ff. de re iudi. communem dicit ex Bar. in. l. incertum. §. fi. ff. de confe.

249 Nota, quòd ſi per ſtatutum mandetur executioni ſcriptura priuata alicuius, non ſolùm habebit locum, ſi manu propria ſcripſerit, ſed etiam ſi per alium ſcribatur. Pyrrhus in conſue. Aure. de executi. inſtru. c.21. communem dicit ex Ange. in. l. cum antiquitus. C. de teſta.

• §. Nota hãc communem & præcedentem pro intellectu. l. vlti. in curijs Matritijs de anno.1534. quæ loquitur de apocha. recognita.

250 Nota, quòd executionem habet paratam

ratam promiſsio pura, licèt ſit reſoluenda aduentu conditionis. Soci. in l. pecuniá. in verb. vlti. nota. ff. ſi cer. peta. communem dicit ex gloſ. in. l. 2. ff. de in di. adie: quam communẽ deducit ad quæſtionẽ, quando in inſtrumento eſt promiſſa certa quantitas, cum hoc, quòd ſi facto calculo minùs debeatur, quòd reſoluatur, habet nihilominus executionem paratam inſtrumentum ex notatis per Bar. in. l. Iulianus. in fi. ff. de cõdi. indebi. & de de hoc dict. Soci. meminit Thomas Gramma. in deci. 58. nu. 11.

251 Nota, quòd ſi ſecundum formam ſtatuti inſtrumẽtum habet executionem paratam, non ſolùm in expreſsis ſed in tacitis mandabitur executioni. Cur. Iuni. in. l. ſi. C. de edi. diui Adri. n. 50. communem dicit ex Alex. in. l. iuris gentium. §. quòd fere. ff. de pact. Sed contra iſtam communem eſt dictũ Bal. in. l. generali. C. de ſacroſan. eccle. communiter approbatũ, vbi dicit, ꝙ expreſſum à tacito non differt niſi in executione. Sed cõtra dictum Bal. & pro noſtrá cõmuni eſt dictum ſolẽne eiuſdem Bal. in. l. ad probatiõnẽ. la. 1. C. de probatio. vbi dicit, quòd instrumentum dotis etiam habet tacitam ſtipulationem pro reſtitutione dotis à lege ſubintellectum, quod cõmune dicit Alex. in. l. iuris gentiũ. §. quòd fere. ff. de pa. & per plura comprobat in con. 126. vo. 6. per totum & illa ſtipulatio ſubintellecta mandabitur executioni. Sed Deci. in cap. tranſlato. de conſti. nu. 4. dicit veriorem opinionem Anto. ibi dicentis virtualiter intellectum non cõprehendi ſub expreſsis, & nõ mandabitur executioni virtualiter cõprehenſum, & ſi contrariũ ſit in ſtipulatione ſubintellecta in inſtrumento dotali, ꝙ illud procedit fauore dotis. Sed pro cõcordia vi. Feli. in dict. cap. tráſlato. nu. 3. vbi diſtinguit, dans regulam generalem, ꝙ illud, quod reſultat, habetur pro expreſſo, per. c. cùm olim, de cenſi. exceptis in duobus caſibus. Primus, quando virtualiter comprehenſum non infert de neceſsitate, ſed in argumentum & perſuaſiuè. Secundus, quando lex vel ſtatutum facit mẽtionem de tenore: quia quod virtualiter elicitur, non dicitur de tenore. vt per gloſſ. in. l. iuris gentium. §. quòd fere. ff. de pactis. Et vi. in verb. virtualiter. num. 57.

252 Executionem ſi inſtrumentũ publicum habet paratam ex forma ſtatuti, non procedit contra clericos in foro ſuo. Coua. in quæſt. pra. quęſt. 8. n. 5. cõmunẽ dicit ex Feli. in. c. eccleſiæ ſanctæ Mariæ. nu. 8. de conſtitutionibus. & vltra docto. relatos per dict. Feli. idem tenet Pau. de Caſtro in. l. Cauſaque. C. de epiſcó. & cleri. Roderi autem in lectura legis Toleti poſt legem. poſt rem iudicatam. ff. de re iudi. amplia. 8. indiſtinctè tenet dict. l. habere etiam locum contra clericos in foro ſuo. Et Coua. in his regnis repellit cõem opinionem, ſentiẽs cum Bar. in. l. cunctos populos. C. de ſumma trini. habere executionem paratã, ex regula tradita ab Imol. in. c. cõtinebatur. de his quę fiũt à prę l. ſine cõſen.

Ca.& Iaſ.in d.l. quotiens. de rei ven.C. nume.14. & Hoſtienſ. & Ioan. And. in d.c. vlti.de ſolu: quòd lex imperatoris aut principis iura imperij habentis, quæ generalis eſt, nec damnum infert ſpeciale clericis, & in foro eccleſiaſtico ſeruanda ex cap.1.de no.ope. enuncia, & ſic lex Toleti de executione inſtrumenti publici ſeruabitur in foro eccleſiaſtico cõtra clericos. Vnũ tamen eſt, quod deciſioni refragatur, quòd clericus cùm non poſsit incarcerari pro debito pecuniario, vt tenet Ioan. And.in c. ſi clericos. de ſenten. excommu.in.6. de quo per Matheſila. ſing.60. & ſit forma ſtatuta contra clericos debitores per ius canonicũ per c.Odoardus. de ſolu. nihilominus ſi ſi clericus non poſsit incarcerari, vt nominet bona, in quibus fiat executio, iuxta conſuetudinem executionis, & det vel nominet fideiuſſorem de ſaneamiento, & ſic dimiſſo ordine bona eius debent mandari executioni, & clericus non poterit incarcerari. Quod relinquo cogitandum. Et ſi verum hoc eſt, cum quanto periculo ſuæ conſcientiæ iudices eccleſiaſtici clericos incarcerant pro debito pecuniario, cùm ipſi inuoluantur in ſententiam excommunicationis. vt notant doct. in c. ſane. de ſenten. excommu. cùm non poſsint detineri ſine cauſa.

253 Executionẽ impedit exceptio nullitatis propoſita incidenter. Sebaſtia. Van.de nulli.proceſ.verſ. quibus modis nulli.propo. nume.32. communem dicit.

254 Intellige iſtam communem, ſi intra breue tempus de nullitate conſtet, aliàs non. Couarruuias in cap.25. in quæſtio. practicis. nume.1. communem dicit ex Rota deciſio.108. in nouis. & Bar.in l.4.§. condemnatum. ff. de re iudi.

255 Fallit in executione trium ſententiarum conformium, ſi ex actis non apparet nullitas. Idem ibi nu.1. communem dicit ex Bald. in l.1. C.ne liceat tertiò prouocare. & Philip. Franc. in cap. dilecto. de appella. quæſtio.32. & ſic præcedens opinio eſt tenenda in vnica ſententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam. vt notat Alexand. Iaſ. & Ripa in dict. l.4.§. condemnandum. nume.15.

256 Amplia iſtam communem, etiam in ſententijs criminalibus, quorum grauamen poteſt reuocari, vel reparari. Couarruuias ibi. nume.3. communem dicit. ex gloſſ. in clementi. 1. de re iudica.

257 Amplia ſecundò in tribus ſententijs interlocutorijs. Couarru. ibi communem dicit ex Rota deciſ.113. in no. & gloſ. in dict. clemen.1.

258 Executionem impedit reſtitutio in integrum, & ſi requirat altiorem indaginem. Iaſ. in l. qui ſe obtulit.§. condemnatum. nume.27. ff.de re iudica. communem dicit. & vide Didac. Perez in l.1. titu.8.lib.3. ordina. col.1. qui licèt hanc communem non referat, tamen concludit etiam circa dictam l.9. reſtitutionem in integrum impedire executionem inſtrumenti guarentigij. Quod nota.

259 Exhæredatio appoſita poſt omnes gradus, refertur ad omnes gradus ſuperiores ex præſumpta voluntate teſtatoris, quæ præſumptio eſt iuris, & non de iure, quin non admittatur cõtra eam probatio in contrarium. Segura in.l.3.§.fin. ff. de libe. & poſthu. nu.82.communem dicit.

260 Exhæredare poteſt pater filium ex iniuria verbali per filium ei facta. Curti. Iuni. conſil.148. nume.1. communem dicit.

• §.Concordat cum.l.4.tit.7.par.6.

261 Nota, quòd ſi filius poſtquam commiſit ingratitudinem, ex qua poſsit exhæredari, ſi viuo patre pœniteat, non venit exhæredandus. Pyrrhus in conſue. Aureli. de ſucceſsi.c.25. communem dicit.

262 Exemplum inuentum in archiuo publico facit fidem. Bello. conſil.57. communem dicit ex Angel. & Iaſ. in authen. ſi quis in aliquo documento. C. de eden.

263 Amplia, quando eſt confectum exemplum ab eodem notario, qui originalem confecit. Iaſ. in dict. auth. ſi quis in aliquo. num.3. communem dicit. & vi. in verbo. Protocolum. infra. nume.

264 Expenſæ rei, qui abſolutus eſt ab inſtantia propter abſentiam actoris, ſunt deducendæ de expenſis actoris ſententiæ diffinitiuæ. Iaſ. in.l. properandum.§.&ſi quidem.num.22. de iudi. communem dicit.

265 Nota, quòd victus debet condemnari in expenſis, etiam ſi à principio iurauerit de calumnia. Couarruui. in cap.27. nume.2. in quæſtio. practi. communem dicit ex Bart. in.l.1.§.1.ff. ad Turpi. & Abba. in.c. finem litibus. nu.21. de dolo & contu.

• §. Contrarium diſponitur per.l.7. ti.22.par.3. Sed Couarruuias dicit vſu receptam noſtram communẽ. Cap. 3. autem in curijs de Segouia de anno.1532. ſtatuitur, quòd reus in expenſis condemnetur, niſi ex aliqua iuſta cauſa, & ſic generaliter loquitur.

166 Amplia primò communem & in cauſis criminalibus. Idem Couarruuias num.2. verſ.4. communem dicit ex Bart. in.l.1.ff. ad Tertu. & gloſ. in cap. finem litibus. de dolo & contuma. & communem etiam dicit Hippoly. in.l. patre vel matre. nume.18.ff. de quæſti.

267 Amplia ſecundò in ſententia interlocutoria. Idem Couarruuias ibi. in verſic. quinto hæc condemnatio. communem dicit ex gloſſ. & Panormitano in dict. capit. finem litibus. & Iaſ. in.l. properandum.§. ſin autem. C. de iudi.

268 Fallit primò, ſi iuſtam cauſam habuit litigandi, etiam ſi per ſtatutum ſit cõſtitutum, quòd victus victori in expenſis condemnetur. Felinus in cap.1. de reſ. nume.15. communem dicit ex Panormitano in capit.1. de cogna. ſpirituali. Contrarium, immo quòd ſi per ſtatutum ſit determinatum, quòd debet condemnari, & ſi habeat iuſtam cauſam litigandi. Hippoly. ſingu.207. & Gomez. in cap.1. de conſti. in.6. num.218. communem dicit. Sed magis cõmunis apparet prima,

ma, ex citatis per Couarru. in cap. 27. in. q. practi. num. 4.

269 Fallit ſecundò, ſi expenſæ non fuerint petitæ, quia iudex non tenetur in eis condemnare.

270 Coua. in dict. cap. 27. nume. 5. communem dicit ex gloſ. in cap. vlti. de reſ. & Panor. & Feli. in c. ſignificauerunt de exceptioni.

271 Nota, quòd ſi expenſæ ſunt petitæ, ſi iudex ſuper eis non pronuntiauit, dicitur illas omiſiſſe. Couarruuias in cap. 25. num. 6. in quæſtio. practi. communem dicit ex Imol. & Feli. in cap. ſignificauerunt. de excepti. & l. 1. C. ſi aduer. rem iudi.

272 Nota, quòd expenſæ, quæ debentur ratione victoriæ, ſiue ante ſiue poſt litem conteſtatam factæ, debentur officio iudicis, quæ autem debentur ratione contumaciæ factæ ante litis conteſtationẽ, debentur iure actionis, poſt litem conteſtatam debentur officio iudicis. Couarruuias in dict. c. 27. communem dicit ex Ripa in. l. 4. §. hoc autem iudicium. num. 82. ff. de damno infecto.

273 Nota, quòd iudex poteſt ſibi reſeruare non ſolùm taxationem expenſarum, ſed etiam condemnationem. Petrus Rauen. in alpha. aure. in verb. Iudex. communem dicit ex Alexand. in l. Paulus reſpondit. ff. de re iudi. & gloſ. in. l. terminato. C. de fru. & litis. expen. & Inno. in cap. finem litibus. de do. & contu. & Anto. in cap. 1. de ſeque. poſſe. & fru. & Bald. in authen. generaliter. C. de epi. & cle.

274 Expreſſum non ſolùm dicitur illud, quod verbis inſinuatur, ſed etiam illud, quod ſignis euidentibus colligitur. Iaſ. in. l. prætor ait. nume. 5. ff. de ope. no. nun. communem dicit.

275 Extenſio de vno caſu ad alium nõ prohibetur, & ſi in caſu extenſo ſit maior ratio. Gomezi. in capit. ſtatutum. nume. 39. de reſ. in. 6. communem dicit.

276 Amplia in facultate diſpenſandi, quia ex identitate rationis extenditur de vno caſu ad alium. Ripa in lib. 3. de reſ. cap. 1. nume. 4. communem dicit.

277 Amplia ſecundò in correlatiuis, quia licèt lex ſit pœnalis, extenditur de vno caſu ad alium.

278 Limita in correctorijs, quia etiam ex maioritate rationis non extenditur. Iaſ. in l. de quibus. nume. 14. ff. de legi. & in authen. quas actiones. nume. 21. C. de ſacroſanct. eccleſ. communem dicit.

279 Reſtringe iſtam limitationem, niſi aliàs fiat extenſio de ſtricta ſignificatione vocabuli ad latam, quia & in correctorijs fit extenſio. Iaſ. in rubri. de re. iudi. nume. 3. ff. communem dicit.

280 Reſtringe ſecundò, quando agitur fauore animæ, & pro ea ſaluanda, quia fit extenſio ſine aliqua diſtinctione. Curti. Iuni. in. l. 1. num. 80. ff. de off. eius cui. man. eſt iuriſ. communem dicit.

281 Reſtringe tertiò, quando lex noua correctoria reducit nos ad legem an-

 tiquam

tiquam, quia tunc tanquam fauorabilis eſt extendenda. Cur. Iuni. conſ. 99. nu. 3. communem dicit.

282 Reſtringe quartò in. l. noua æquiparante duos caſus, quia diſponens ſuper vnum, cenſetur diſponere ſuper alium. Curti. Iuni. conſi. 150. nu. 4. communem dicit.

283 Reſtringe quintò, quando ratio expreſſa legis correctoriè extenditur ad alium caſum, & ſi non comprehendatur ſub lata ſignificatione vocabuli. Aimon de antiqui. part. 4. nume. 86. communem dicit ex Iaſ. in. l. ſi ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verbo. obliga.

284 Extimatio facit emptionem. Boe. deciſ. 327. nu. 11. communem dicit.

285 Ex quo recipiens rem commodatam extimatam tenetur de omni periculo. Anto. Gomez de contractib. c. 7. num. 1. communem dicit ex Bar. & Paul. in. l. Si vt certum. §. nunc videndum. ff. commoda.

F.

1 FACTVM alienum promittens, non valet promiſsio, niſi adijciatur pœna, quia valet quo ad pœnam. Curti. Iuni. conſil. 114. communem dicit. & vi. in verb. Promittens. nu. 564. cum ſequen.

2 Falcidia, quæ debetur hæredi ex legatis, ſi teſtator dicit, quòd integrè legatum ſoluatur, tenetur hęres dimittere. Iaſ. in. l. cùm quis. nume. 5. C. de iu. & fa. igno. communem dicit.

3 Nota, quòd eccleſia inſtituta hæres detrahit falcidiam à legatis alteri eccleſiæ factis. Couarruui. in. c. poſſeſſor. part. 2. §. 2. nume. 4. de regul. iur. in 6. communem dicit ex Panormita. in cap. in præſentia. de proba. & Deci. ibi. num. 17.

4 Falſum committens in cauſa, perdit cauſam, quæcunq; cauſa vel perſona ſit. Boeri. deciſ. 291. num. 3. communem dicit. nec hoc ſpeciale eſt in fiſco, ſed generale in omnibus. Alexan. in. l. diuus. ff. de re iudi. nu. 7. cõmunem dicit poſt gloſ. in. l. fraudem. §. quotiens. ff. de iu. fiſci.

§. De iure regio punitur pœna falſi. l. 3. titu. 12. lib. 4. fo. ll. quæ pœna habetur in. l. 13. tit. 8. lib. 2. fo. ll. & iudex poteſt punire producentes ex officio. l. 28. tit. 1. part. 7. & teſtes punire, & ſi nõ petatur. l. 42. ti. 16. par. 3.

5 Intellige, ſi corrupit, vel falſificat acta, ſecus tamen ſi falſificat inſtrumenta, vel corrupit teſtes. Idem Boeri. num. 3. & Deci. in rubri. de proba. nu. 3. communem dicunt.

6 Fama facit ſemiplenam probationem. Ioannes Coraſ. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. nume. 8. communem dicit.

7 Fama ſola non eſt ſufficiens indicium ad torturam. Hippoly. ſing. 97. & Mar. Anto. in. l. fi. de quæſti. ff. in indicijs ex proceſſu communem dicit ex Iaſ. in. l. admonendi. nu. 151.

§. Cõcordat cum. l. 3. ti. 30. par. 7. quæ requirit cum fama, quòd delinquens ſit vilis.

8 Nota,

8 Nota, q̄ fama ſola in antiquis probat dominium. Aimon de antiquitate par. 1. ver. Viſo in hac parte. nume. 9. & Deci. in cap. 1. de appel. nume. 08. communem dicunt. & vi. octo caſus relatos per Deci. in dict. cap. 1. vbi in alijs fama plenè probent; quos reaſſumit Cora. in l. admonendi. in fi. ff. de iur. iurand.

9 Amplia, quòd non ſolùm probat dominium in antiquis; ſed ſufficit ad probandum dominium de præſenti. vt ſi volo probare meum dominium, ſufficit quòd probem de dominio antiquorum per famam. Idem Aimon ibi. num. 4. communem dicit ex Deci. conſil. 428. reiecta concor. de qua per Ripam in l. remq; nobis. ff. de acquiren. poſſeſsio.

10. Nota, quòd antiquum in hoc caſu eſt quod excedit metam centum annorum. Idem Deci. in dict. c. 1. communem dicit ex Imo. in cap. venientis. el. 2. de teſti.

11 Fama ad hoc quòd dicatur eſſe probata; requiritur quòd teſtes dicant ſe audiuiſſe à maiori parte populi. Curti. Iunior conſi. 122. nume. 9. communem dicit. Nota, quòd ad probandam famam tria requiruntur præcipuè. Primum, quòd teſtis dicat à pluribus audiuiſſe, & nominet particulariter aliquas perſonas, & ſi non fuerit interrogatus. Innocen. in cap. qualiter & quando. el. 2. de accuſa. Bar. in l. de minore. § plurium. ff. de quæſti. Secundò requiritur, quòd teſtis dicat audiuiſſe à maiori parte populi, vt in hac communi. Tertiò, quòd teſtis exprimat cauſam propter quam fama ſit orta. Salic. in l. ea quidem. C. de accuſa. Item requiritur & quartum, q̄ fama præceſſerit accuſationi, vel libelli oblationi in ciuilibus. Ancha. conſi. 292. & Hippo. ſing. 97. & in practi. § diligenter. nume. 8. & conſil. 29. & Thoma. Grammma. vo. 34. & Mar. Anto. in l. fin. in verſ. Fama. nume. 111. cum ſequen. de quæſti. ff. & alij per eos relati.

12 Familia eccleſiæ non gaudet priuilegio fori, ſecus tamen in familia epiſcopi. Panor. in c. 2. de fo. com. nu. 6. communem dicit. § Nota hanc communem & vi. l. 11. tit. 6. part. 5.

13 Famulus durante infirmitate non habet ſalarium. Panormita. in capit. 1. de cleri. ægrotan. nume. 6. communem dicit. § Lex tit. 2. part. 5. in commodato equo ſi infirmatur, diſponit quòd expenſis domini tam in medicamentis quàm in magiſtro medeatur.

14 Feudum ſi proceſsit à fœmina, fœmininũ eſt iudicandum. Ripa in l. 1. de legi. reſpon. 1. nume. 74. communem dicit.

15 Feudum hæreditarium non tranſit niſi ad eos, ad quos hæreditas tranſit. Alexan. conſil. 10. vo. 3. communem dicit. & Pariſ. conſ. 1. num. 6. & Deci. conſ. 395. & Bar. in l. iuſiurandi. § ſi liber. ff. de ope. liber.

16 Feudum antiquum & paternum dicitur, ſi adquiſitũ ſit per prædeceſſores; Pari. conſ. 1. num. 1. vo. 1. communem dicit ex Deci. conſi. 33.

17 Amplia, quòd ſi per longum tempus ſit poſſeſsũ, præſumitur antiquũ. Idem ibi nu. 2. communem dicit ex Alex. conſi. 15. vo. 5.

18 Feudum ſi cõcedatur iure antiquo & paterno, cenſetur antiquum & paternum. gloſ. in. l. 7. in verb. Que fueſſe dado al padre. tit. 26. par. 4. commu nem dicit ex Fran. Cur. de feu. par. 1. verſ. octauò principaliter quæro.

19 Feudum ſi concedatur pro ſe & hæredibus, intelligitur pro filijs & deſcẽdentibus, non tamen pro extraneis conceſſum. Pari. conſi. 2. nu. 25. vo. 1. cõmunem dicit ex Felin. in. c. in præſentia. de proba. & docto. in. l. Gallus. §. & ſi parente. de libe. & poſth. ff.

20 Nota, quòd ſi feudum concedatur pro ſe & hæredibus quibuſcunq;, & ſic cum verbis geminatis, poteſt tranſire ad fœminas, & non eſt reſtringendum, ſed ampliandum. [illegible] addi. ad Alex. conſi. 30. vo. 1. in verbo, quibuſcunq;. communem dicit.

21 Feudum & ſi ſit antiquum, agnati tráſuerſales non ſuccedunt niſi ad ſeptimum gradum. Iaſ. in. l. certum eſt. nu. 3. C. vnde legi. communem dicit.

22 Fallit, ſi ſit conceſſum pro ſe & deſcendentibus, quia tunc excedit decimum gradum. Coua. in reſo. lib. 2. c. 5. nu. 4. communem dicit.

23 Feudum conceſſum pro ſe & hæredibus, dicitur hæreditarium. Paul. Pariſ. conſi. 3. num. 13. vo. 1. & conſi. 4. nú. 17. communem dicit.

24 Feudum hæreditarium hoc habet in ſe, vt nullus alius admittatur niſi hæres illius primi inueſtiti, vel illius prædefuncti, de cuius portione tractatur. Pariſ. conſil. 2. nume. 26. vo. 1. communem dicit ex Alexand. conſ. 10. vo. 3. & idem Pariſius. conſil. 3. nume. 17. vo. eo.

25 Feudum hæreditarium venit in reſtitutione fideicommiſsi vniuerſalis. Pariſ. conſi. 3. vo. 1. nume. 26. communem dicit ex Bal. in. l. cùm virum. C. de fideicommiſ.

26 Feudum cõceſſum à principe cum clauſula, quòd tale feudũ habeat naturam paterni & auiti, iudicatur vt antiquum & auitum, vt in illo ſuccedãt qui poſſunt ſuccedere in antiquo & auito. Iaſ. conſi. 1. vo. 3. & in vſi. feudo. nu. 90. communem dicit.

27 Nota, quòd receptum pro ſe & ſucceſſoribus & hæredibus, venit in reſtitutione fideicommiſsi. Cur. Iuni. cõſ. 183. nu. 6. communem dicit.

28 Clauſula in inueſtitura inſerta, cui dictum ius dare voluerit, operatur, quòd inueſtitus poſsit diſponere de feudo ſine noua licentia domini. Pariſ. in. d. conſ. 3. num. 29. communem dicit ex Deci. conſ. 193.

29 Nota, quòd ſi ratione feudi non debentur ſeruitia, ita ſuccedit máſculus, ſicut fœmina. Pari. conſil. 4. nume. 19. vo. 1. communem dicit ex Bal. in. c. 1. §. quia vidimus. col. vlti. qui feu. dare poſſunt. & Roma. ſin. 178. incipiẽ. Hodie fœmina.

30 Feudum emptum ex pecunia, non dicitur propriè feudum, & ſuccedit fœmina. Pariſ. in. d. conſi. 4. nu. 30. cõmunem dicit ex Fran. Cur. Iu. de feu. Char. 23. vel. tertiò limitate.

31 Nota,

31 Nota, quòd hæres vaſalli ſiue filius ſine extraneus agit petitione hæreditatis ad feudum contra poſsidentem. Gozad.conſi.7.num.11. communem dicit ex gl.in.l.item videndum.§.fi.in verbo Iura.ff.de peti.hære.

32 Nota, quòd ius accreſcendi nõ habet locum in feudis.Cur.Iuni. de feu. in.2.par.num.70. &.73. communem dicit contrariam, immo quòd ius accreſcendi habeat locum in feudis. dicit communem Iaſ. in.l. ſed mihi & Titio.ff.de verbo. obliga. Sed magis commnnem dicit primam Caro.Moli.in addi.ad Alex.conſ.30.in verbo, Accreſcendi.vo.1.

33 Fallit tamẽ in feudo conceſſo à principe.Cur.in dict. 2.par.num.72. communem dicit ex Barba.in.c.2.de feu. licèt ipſe defendat contrarium.

34 Nota,quòd feudum non amittitur, & ſi ſeruitia debita non ſoluãtur. Iaſ. in vſi.feu. nu. 61. magis communem dicit, licèt ipſe diſtinguat inter ſeruitia perſonalia & realia:quia ſi perſonalia non ſoluantur,non perditur. In realib⁹ diſtinguit.Aut ſunt parui pretij, & non perditur: ſi aũt ſunt maximi,perditur.Quod nota.

35 Feudum nec generaliter nec expreſſè nec tacitè obligari poteſt. Ripa in l.obligatione.num.36.de pigno.ff. & Fanus de pigno.mem.2.par.2.nu.46. communem dicit.

36 Nota, quòd fructus rei feudalis nõ poteſt locari. Zazi.in epi.feu. part.9. num. 12. communem dicit. Si tamen inter partes ſit conuentum, quòd nõ tranſeat dominium, vel ſit vſque ad nouennium, tenet locatio. Et ſic debet intelligi gloſ.in.l. codicillis.§. inſtituto.ff. de leg.3. quæ dicebat locationem non eſſe alienationem.

37 Nota, quòd perſonæ particulares etiam non cõſtitutæ in dignitate poſſunt proprias res particulares in feudum concedere.Curti.Iuni.in de ſeu. in.2.par.2.par.de feu.in quæſtio.4.nume.13. magis communem dicit ex Bald.in cap.1.qui feu. dare poſ. in vſi. feu. Et hoc enim dicit etiam commune gloſ.in.l.3.tit.26.par.4. quæ lex ſolùm exprimit regem, imperatorem, & magnates, epiſcopos, ac archiepiſcopos,ac alios prælatos.

38 Nota,quòd in feudis non poteſt alteri ſtipulari,niſi pro fratre.Curti. Iuni.de feu.part.2.par.2.nume.56.communem dicit ex Salicet. in.l.fi. C. res inter alios.

39 Nota,quòd in feudis poſſeſsio non transfertur per inueſtituram in præſentia rei factam. gloſ. in.l.4. titu.26. part.4. in verb.Con vna ſortija. communem dicit ex gloſ. in cap. ex ore. de inſtitu.

40 Nota, quòd vaſallus tenetur defendere dominum etiam iniuſtè rixantem. Secus tamen eſt in alio, qui tenetur iuuare.gloſ.in.l.5.titu.26.par. 4.in verb.Contra el à tuerto,communem dicit ex cap. domino guerram. rubri.hîc finitur lex Fede.in vſi.feu.

41 Vaſallus tenetur poſt mortem patris comparere coram domino intra annum & diem ad iurandum fidelitatem domino, etſi prædeceſſor præſtiterit iuramentum pro ſe &

hæredibus.gloſ.in.l.10.tit.26.par.4.in verbo, Año y dia. communem dicit ex Ioan. An.in.c.veritatis. de iu.iurã.

41 Nota, quòd filius exhæredatus excluditur a feudo hęreditario,quando iuſtè ex cauſa expreſſa ſit exhæredatus.Paul. Pariſ.conſ.1.num 8.vo.1. cõmunem dicit ex Ang. in auth. de nupti.§.ſoluto.

43 Trãſactio ſuper feudis valet,etiam ignorante domino, quando Vaſſallus retinet feudum,& aliquid dat. Pariſ.conſ.1.vo.1.num.133.magis cõmunem dicit ex Soci.conſ.87.ex.l.ſi profundo.C.de tranſacti.

44 Feudalia bona in dubio non creditur, ſed potiùs allodialia. Curti. Iuni. conſ.184.nu.1.communem dicit.

45 Amplia, etiam ſi feudum ſit factũ de caſtro cum omnibus ſuis pertinentijs, quia bona ſita in dicto territorio non dicuntur feudalia, niſi probetur contrarium.Bello.conſil.10.nume.11. communem dicit.& Curti.Iuni. cõſ. 108.&.158.&.184.& Matthæ.de Affli. deciſio.267.

46 Feudales conſuetudines ligant eccleſiam, & perſonas.Cur.Iuni.conſil. 177.nu.10.communem dicit.

47 Feudalia bona ſi reuertantur ad eccleſiam, poſſunt de nouo infeudari, non ſolùm extraneis, ſed etiã conſanguineis prælatorum, dummodo ſint perſonæ honeſtę,& non eccleſijs onerosæ.Zazi.de feu.par.5.num.51. communem dicit ex glo.in cap.decenter. 80.diſtin.& Panor.in.c.vt ſuper.de re eccle.non alie.& vi.in verbo. Alienatio.nume.111.

48 Fictio ad hoc ꝙ habeat locum, requiruntur duo extrema habita.Iaſ.in .l.1.nu.123.ff.de vſu.communem dicit.

49 Fictio duplex circa eãdem rem minimè concurrit. Anto. Gomez in.l. 45.Tau. nu.92. cõmunem dicit ex gl. in.l.cum poſt.§.gener.ff.de iu.doti.

50 Fideicõmiſſum reſultat ex ſola mẽte teſtatoris coniecturata,& ſi ex verbis non conſtet.Cur.Iuni.conſ.121.nume.10.communem dicit.

51 Amplia ad hoc ꝙ admittantur, qui non admitterentur & repellãtur qui non repellerentur. Idem.Iuni.conſil. 69. nu.2.communem dicit.

52 Fallit,ſi ratio recti ſermonis hoc nõ patitur.Idẽ ibi.nu.2.cõmunem dicit.

53 Fideicommiſſum profectitium ſi relinquatur à patre filio inſtituto etiam hodie tenet.Ripa in.l. cum filiofamilias. ff. de leg.1. nu.64. & Baue. num. 51.communem dicũt. vbi eſt text.pro hac communi.

54 Fideicommiſſum profectitium relictum filio inſtituto in poteſtate, videtur delatum in tempus, quo filius erit ſui iuris. Baue.in dict.l. cum filio. nume.51. & Maria.in verſi. iam ergo. nu.10.communem dicit.

55 Fideicommiſſum profectitiũ quando filius erat ſub poteſtate inſtitutus, capit vires à perſona patris, & pater detrahit Trebellianicam etiam ab ipſo filio.Ripa in.d.l. cum filiofamilias. nu.67.cõem dicit.Sed ſibi nõ placet, & dicit cõtrariam veriorem de iure.

56 Fideicommiſſum iudicatur profectitiũ, qñ hæreditas erat profectitia. Baue.ibi.nu.51.communem dicit.

57 Fidei-

57 Fideicomiſſum aduentitium à patre filio in poteſtate inſtituto nõ tenet reſpectu proprietatis, cuius eſt capax filius, niſi filius repudiauerit hæreditatem aduentitiam, quia tunc acquiritur patri in totum. Maria. in verb. Veniamus. nu.23. in dict. l. cum filiofamilias. communem dicit.

58 Ex quo ſequitur, quòd valet reſpectu vſufructus patris. Mari. in dict. l. cum filio. num. 31. & Ripa. num. 70. communem dicit.

59 Fideicommiſſum, ſiue donatio facta filiofamilias vt ſoluatur ipſi filio, inducit, quòd pater non acquirat vſufructum. Mari. ibi. num. 32. communem dicit.

60 Fideicommiſſo reſtituto filiofamilias inſtituto à patre grauato, vtiles actiones tráſeunt in filium. Ripa. ibi. nu.72. & Iaſ nu.165. & Mari. num.40. communem dicit, & tranſeunt ex Trebelliano. Bauc. ibi. num.63. communem dicit.

61 Fideicommiſſo relicto ſi ſine filijs deceſſerit patre ac filijs naufragio pereuntibus locum habet fideicommiſſo, ſi dubitetur quis prior perierit, nec onus probationis incumbit fideicommiſſario, quia præſumitur pater priùs deceſsiſſe. Alci. in tra. de præſum. reg. 1. præſum. 49. nu. 6. communem dicit.

62 Fideicommiſſum relictum alicui ſi ſine filijs deceſſerit, expirat relictis filiabus. Cur. Iuni. conſi. 139. num.14. communem dicit.

63 Fallit ſtante ſtatuto, quòd fœmina excludatur exiſtẽtibus maſculis, quia videtur teſtator ſecundum diſpoſitionem ſtatuti ordinare. Alci. de verb. ſigni. li. pa.21. communem dicit.

64 Fideicommiſſum relictum eis qui ſunt de familia, intelligitur ei relictũ, qui in agnatione vel familia tenet primum gradum & proximiorẽ. Alex. con.88. nu 11. vo.1. communem dicit.

65 Fideicommiſſum relictum ab vltimo morienti, videtur facta inſtitutio reciproca inter inſtitutos. Cur. Iuni. con.111. nu.4. communem dicit.

66 Nota, quòd quando teſtator ordinat, quòd ſua bona vſque in perpetuũ remaneant infraſcriptis filijs & hæredibus & eorum deſcẽdentibus, reſultat fideicommiſſaria ſubſtitutio. Cur. Iuni. conſi.111. nu.20. communẽ dicit.

67 Item tacitum fideicommiſſum reſultat ex diſpoſitione teſtatoris iubentis, quòd bona ſint communia inter aliquos. Cur. Iuni. conſi. 115. num.4. communem dicit.

68 Fideicommiſſum vniuerſale tranſit in eccleſiam vel ciuitatem abſque reſtitutione. Iaſ. in. l. vt interdum. num. 11. C. de ſacroſan. eccle. cõem dicit.

69 Fideicommiſſum iniunctum filio à patre ſi ſine filijs deceſſerit, expirat decedente inſtituto cum nepotibus. Soci. con.126. nu.6. communẽ dicit.

70 Nota, quòd in fideicommiſsis filius non intrat loco patris. Io. Duran. in arte teſtan. tit.5. cau.27. nu.1. communem dicit. licèt dicat contrariam veriorem. & vi. in verbo, Filius. nu.133.

71 Nota, quòd hærede aliquo quãdiu vixerit, & quòd poſt mortẽ reſtituat alicui, reſoluit hæc diſpoſitio in fideicómiſsũ. Soci. cõ.14. n. 7. cõem dicit.

72 Fideicommiſſum, quod venit in cauſam caduci, remanet apud eos, à quibus relictum eſt, niſi ſuccedat ſubſtitutus vulgaris, vel coniunctus. Cur. Iuni. conſi. 96. num. 5. communem dicit ex gloſ. in. l. vnica, §. 1. de cadu. tollen. C.

73 Amplia ad legatum. Idem ibi. communem dicit.

74 Fideicommiſſum vniuerſale ſuſtinetur ex auth. ex cauſa. C. de libe. præte. Cur. Iuni. con. 125. nu. 2. & 128. communem dicit. & Iaſ. in. d. auth. nu. 11.

75 Fideicommiſſum non dicitur reſolutum vel renunciatū per diuiſionem factam inter fratres, & ſi promiſſum ſit non contraueniri diuiſioni. Bello. con. 19. communem dicit ex Bar. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. quæſt. 1. de verb. obli. ff. & Deci. con. 86. num. 4. Ludo. de Goza. con. 36. nu. 12. & Deci. con. 79. communem etiam dicunt.

76 Fallit, ſi fideicommiſſarius ſciebat ad eum pertinere, & diuiſit, quia videtur reſolutum. Bello. in dict. con. 19. num. 10. communem dicit ex Bar. in dict. §. duo fratres.

77 Fideicommiſſarius ſi cōſentiat alienationi rei ſibi ſub cōditione relictæ, adueniente conditione, agit ad pretium, ſi res alienata ſit. Cur. Iu. con. 9. nu. 2. communem dicit.

78 Fideicommiſſarius licèt non poſſit propria authoritate intrare in poſſeſſionem fideicōmiſi ſed de manu hæredis, tamen ſi inueniatur in poſſeſſione ſine vitio, debet conſeruari, ſi de fideicommiſſo fidem faciat. Cur. Iuni. con. 31. nu. fi. communem dicit.

79 Fideicommiſſarius, cui iniunctum eſt, quòd ſi ſine filijs decedat, quòd reſtituat, ſi ingrediatur monaſteriū incapax ad habendum bona, ſtatim fideicommiſſum trāſit in ſubſtitutum, non expectata morte inſtituti. Crotus in. l. Gallus. §. & quid ſi tātum. nu. 13. ff. de libe. & poſth. cōmunē dicit.

80 Fideicōmiſſarius ſi ingrediatur monaſterium capax bonorum in communi, monaſterium habebit poſſeſſionem interim donec moriatur inſtitutus. Idem Crotus. nu. 15. cōem dicit.

81 Fideicommiſſarius nō detrahit Trebellianicam fideicommiſſario ſecundo, ſi hæres primus detraxit Trebellianicam, ſecus tamen. Io. Duran. in arte teſtan. tit. 5. cau. 28. communem dicit.

§. Nota iſtam communem ad intel. l. vlti. tit. 5. par. 6. & l. 8. tit. 11. par. ea.

82 Item non detrahit, quando teſtator prohibuit detractionem Trebellianicæ. Iaſ. con. 84. vo. 1. nu. 9. cōem dicit.

83 Item non detrahit, quando teſtator mandauit reſtituere plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit. Gozadi. con. 97. nu. 6. communē dicit. & vi. de hac Trebellianicæ detractione in verbo. Teſtator. num. 88. cum ſequen.

84 Fideicommiſſarius rogatus de reſtituendo, donans in vita, dicitur donare, & non reſtituere. Xuarez in. l. quoniā in prioribus. nu. 3. C. de inoffi. teſta. communem dicit.

85 Nota, quòd ſi fideicōmiſſarius, qui rogatus eſt reſtituere poſt mortē ſuā pauperibus, in vita reſtituat, non adimplet voluntatem teſtatoris. Deci. in. l.

in.l.cùm tempus.de reg.iu. ff. cómunem dicit. Sed Hierony. Cagno. ibi. nú.6.dicit magis communem contrariam, immo quòd non adimplet. Sed pro communi deci. eſt communis ſupra proxima.

86 Fideicommiſſarius cum conditionē, ſi filij teſtatoris nō ſuperuixiſſent, non tenétur probare non ſuperuixiſſe, quia lex præſumit non ſuperuixiſſe. Alci. de præſ. reg. pri. præſumpti. 49.num.6.in fi. communem dicit.

87 Fideicommiſſarius grauatus de reſtituendo, ſi cœperit dilapidare, compellitur reſtituere. Auguſti. Bero. quęſt.72.num 3.communem dicit.& ſic.l. imperator. ff. ad Trebel. non ſolùm habet.

88 Fideicommiſſarius poteſt compelli ad cóficiendum inuentariũ per eum, ad quem fideicommiſſum eſt delaturum. Boe. quæſt. 117.nu.1. communé dicit ex glo. Bart.& Pau. in.l. cùm tale.ff. de con. & demonſ. & Bal.in.l.filiem quem.in fi.C.fami.her.

89 Nota, quòd in fideicommiſſarium tranſit vtile dominium, & non directum. Soci.in.l.1.nu.3. ff. ad Trebe. cómunem dicit.

90 Nota, quòd adita hereditate ſi fideicommiſſarius vniuerſalis decedat ante reſtitutionem fideicommiſsi, illud ad hæredes tranſmitit. Alex.nu.21.& Soci.nu.32.& Iaſ. nu.105.& Ripa.nu. 73. & Maria. in verbo, Deueniamus nu.44.in.l. cũ filiofamilias.ff. de leg. 1. communem dicunt.

91 Fideicommiſſum debitum ex clauſula codicillari, tranſmittit fideicommiſſarius vniuerſalis ad hæredes; ſi moriatur adita hæreditate: ante reſtitutionem. Mari. ibi. num. 46. communem dicit.

92 Nota, quòd decedente vniuerſali fideicómiſſario poſt mortem teſtatoris ante tamen aditionem hęreditatis tranſmittit ius fideicommiſsi ad hæredes. Alex.ibi.nu.24.& Iaſ.nu.118.communem dicunt.

93 Fideicommiſſum conditionale nó tranſmittitur ad hæredes. Cur. Iuni. con.79.nu.1.& in con.96.cóem dicit.

94 Amplia ad fideicommiſſum conditionale aſcendentis, quia non tranſmittitur ad deſcendentes. Cur. Iuni. con.135.nu.5. & Seni.con.75.num.4. communem dicunt.

95 Fallit, ſi aliud non appareat de mente diſponẽtis, quia trãſmittitur. Idem Iuni. num.15. communem dicit con. autem.111.

96 Nota, quòd fideicommiſſum incertitudinis euentum non tranſmittitur. Io.Durá.in arte teſtan.tit.3. cau.5.nu. 3. communem dicit.

97 Nota, quòd princeps non poteſt tollere clauſulas fideicómiſſorũ. Couar. li.3.reſo. cap.6.nu.7.communem dicit. Et de fideicommiſsis vi. in verbo Subſtitutio.num.

98 Fideiuſſor non dicitur idoneus, qui non hábet immobilia, niſi fideiubeat pro diuite. Hippo. in rub. de fide. nu. 228.ff. communem dicit.

99 Nota iſtam communem ad intel.l. 1.tit.18.li.3. fo.ll. quæ loquitur de idoneitate fideiuſſoris.

100 Fideiuſſor inuito creditore mutari

non

non poteſt. Hiero. Cagno. in l. plus cautionis. num. 7. de regu. iur. communem dicit.

101 Fideiuſſor poteſt petere vt liberetur à fideiuſsione, ſi diu ſteterit in obligatione; quod relinquitur arbi. iudi. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in pra. excep. in rub. quibus mo. ſuo nomi. nu. 3. in ver. dini. communem dicit. & iuxta hanc communem eſt intelligẽdus Dida. Perez in l. 5. titul. 8. li. 3. ordi. dum dicit, quòd obligatus pro alio, poteſt petere ſtatim indẽnitatem ab eo, pro quo ſe obligauit. col. 112.

§. Concor. cum hac communi l. 14. titu. 12. part. 5. & l. 8. titu. 18. li. 3. foro. ll. cùm habeamos legem partitæ, non eſt ei ſtandũ, niſi probetur vſus illius. Sed has. ll. & communem intellige, niſi aliàs obligatio ſit guarẽtigia; quia poteſt ſtatim petere vt liberetur à fideiuſsione. vt notat do. de Segura in l. ſi ex legati. nu. 74. ff. de verbo. obli. & Xuarez in l. poſt rem iudicatam. nu. 48. ff. de re iudi. licèt contrarium teneant Ang. & Pau. de Caſtro. in l. fideiuſſor pro venditore. ff. de fide. Et Salice. in l. ſi pro ea eligit mediã viã, dum fideiuſſor eſt carceratus, & iſta videtur æquior. Vnum tamẽ nota, quòd ſi vera eſt prima opi. quòd ſola guarẽtigia eſt ſufficiẽs ad hoc quòd fideiuſſor poſsit compellere principalem vt liberet à fideiuſsione, debet intelligi, poſtquam creditor habet facultatem agendi. vt notat Bal. in l. cùm notiſsimi. §. illud. C. de præſ. xxx. anno. Quod dictum nota pro intellectu. l. 3. tit. 13. li. 3. ordi. de præſcriptione debiti per decem annos, & l. 63. Tau. de executione non facienda poſt decẽ annos. & l. de Madrid de anno 1534. in fi. de apocha recognita. Quod nota.

102 Fideiuſſor poteſt agere contra debitorem ex ſola confeſsione creditoris, dicentis recepiſſe debitum à fideiuſſore. Hippo. in rub. de fide. num. 265. & Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in pra. excepti. in rub. qui mo. nu. 39. ver. ſub iudicibus. magis cõmunẽ dicit.

103 Fideiuſſor, qui ſe obligauit in plus quàm principalis, in nullo tenetur. Io. de Imol. in l. Græce. §. illud. ff. de fideiu. & gloſſ. in l. 7. titul. 12. part. 5. communem dicunt.

104 Fallit, ſi iurauerit, quia obligatur vt principalis. Alci. in cap. cùm contingat nu. 174. de iuiuran. communem dicit ex Alex. con. 31. vo. 4.

§. Nota verbum notabile. d. de Segu. in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verbo. obli. vbi dicit, quòd fideiuſſor poteſt ſe obligare ſub guarentigia, licèt principalis non ſit ita obligatus, quia illud non dicitur plus, ſed efficaciùs. vt in l. Marcellus. ff. de fideiu. Nota tamen, quòd de iure regio per l. 7. tit. 12. par. 5. ſi fideiuſſor ſe obligauit in plus quàm principalis, in illo plus non valet. Secus tamen in eo, in quo principalis ſe obligauit, & rurſus æquitate legis regiæ perſpectà, ex qua oritur actio ex pacto nudo iuxta l. 3. tit. 8. li. 3. ordi. fideiuſſor qui in plus obligatur, aſtringitur per dict. l. 7. in eo quod principalis nõ erat obligatus vice fideiuſſoris, & in eo quod principalis non erat obligatus, tenetur ex pacto nudo. vt

in

in ſimili dicit Coua.in cap. quãuis pactum.de pa.in.6.par.2.§.6. conclu.14. in fi. de fideiuſſore iurante, qui ſciuit tempore obligationis in plus obligari, vt notat Hippo.in rub.de fide.q.38. Et ſic ſi fideiuſſor in plus obligatur, ſciens principalẽ in illo minimè obligatum, tenet in illo plus vti principalis ex pacto nudo. Quod nota.

105 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, non poteſt conueniri, quando præſens eſt debitor principalis, & ſoluendo. Rode. Xuarez in.l.2.tit.de los emplazamientos. li.2.fo. ll. §. quæritur vlteriùs. fo. 187. communem dicit ex Bal. in.l.2.§. ſi quis ex his.ff.qui ſatiſ.cogan.

106 Nota, quòd fideiuſſor, qui ſe aſtrinxit in ſcriptis coram notario publico, vel in re ad regem pertinente, vel ad commune præſentare aliquem in iudicio, poteſt conueniri perpetuò ad illum præſentandum.gloſ.in.l.19.ti.12. par.5.in verbo, tres años, cõem dicit.

• §.De iure regio non durat in his caſibus niſi per tres annos. per dict. l.19. cùm in alijs caſibus nõ duret niſi per duos menſes. Et nota, quòd.l.3.tit.10. li. 5. ordi. quæ videtur innuere, quòd non poteſt peti poſt annum, intelligitur de pœna incurſa ex eo quòd non præſentauit, ſecus tamen vt compellatur ad exhibendum, quia durat per tres annos obligatio.

107 Fideiuſſor ſimpliciter ſoluens, præſumitur homine ſuo ſoluiſſe, & non principalis, & poteſt petere etiam ex interuallo, vt actiones ſibi cedantur. gloſſ. in.l.11. tit.12.par.5. communem dicit ex Bar. in.l. Modeſtinus.ff.de ſolu.& Imol.ibi.per.l.& magis.xo.ſi.

108 Amplia iſtam communem ad fideiuſſorem, qui ſimul cum alijs interceſſit pro aliquo in ſolidum, quòd ſi ſimpliciter ſoluit, poteſt etiã ex interuallo petere, vt actiones cedantur cõtra alios confideiuſſores. gloſſ. in dict. l. 11. communem dicit ex Bart. in dict. l. Modeſtinus.

• §. De iure regio per dict. l.11. contrarium diſponitur, quòd ad hoc, quòd poſſit alios confideiuſſores conuenire tẽpore ſolutionis debẽt cedi actiones. approbata gloſ. in.l. Papinianus. ff. manda. quæ communiter reprehenditur.

109 Fideiuſſor ſi eſt liberatus per ſententiam, non prodeſt principali. gloſſ. in l.15.tit.12.par.5.in verbo, eſſo miſmo, communẽ dicit ex Bar. in.l. duobus. §.1.ff.de iu.iuran.

110 Fideiuſſoribus pluribus datis ſimpliciter, non tamen in ſolidum, ſi omnes ſunt ſoluendo, creditor non poteſt petere debitum vnicuique in ſolidũ. gl. in.l.8.tit. 12.part. 5.in verbo, cada vno dellos, communem dicit ex gloſſ. in auth. de duobus reis. in verbo, cedere. col.7. & in.l. creditor. §. duobus. & in l. ſi mandato Titij. §. Paulus. ff. manda. & in.l. non rectè. C. de fideiu.

111 Fideiuſſor quando principalis eſt notoriè non ſoluendo, poteſt conueniri, non excuſſo principali. Corne. con.46.num.1. vo.2. communem dicit. & Hippo. in Rub. de fide. num.10. Quam intellige, ſi interuenit ſententia notorietatis. ex Panormi. in cap. porrò. de diuor. & Feli. in cap. euidentia.

tia. de accuſa.

112 Fideiuſſores ſi plures ſint dati diuerſis tēporibus pro aliquo, omnes ſunt confideiuſſores, & habent beneficium dedendarum actionum ſi poſſunt conueniri omnes effectualiter tempore litis conteſtatæ. Anto. Nicē. in concor. gloſſ. concor. 118. communem dicit ex gloſſ. in l. ſi ſint plures. ff. de fideiu.

113 Fideiuſſor eſt idoneus teſtis pro fideiuſſore ad probandum quòd non fideiuſsit principaliter. Iaſ. in l. diſtantibus. nume. 8. C. de teſta. communem dicit.

114 Fideiuſſore non citato non nocent facta cum principali. Ripa. in l. apud. nume. 34. C. de eden. communem dicit.

115 Nota, quòd titulus. ne fideiuſſores dotis dentur. non habet locum in parentibus. Bald. Nouę. de dote. priui. 8. num. 2. communem dicit ex Bart. in l. ſi conſtāte. §. quotiens. ff. ſolu. ma. et l. fi. C. de dote caut.

116 Nota, quòd lex: ſancimus. C. de fideiuſſo. intelligitur, quando fideiuſſor per ſe fuit obligatus ſiſtere reum in iudicium. lex. ſi poſt tres. ff. ſi quis cauti. loquitur in principali promittente ſiſtere. gloſſ. in l. 17. titu. 12. par. 5. communem dicit in gloſſ. in verb. ob pecuniariam.

§. De iure regio habemus duas leges, vnam in l. 36. tit. 11. par. 5. & aliam in dict. l. 17. lex. 36. habuit ortum à dicta l. ſi poſt tres. l. 17. à dicta. l. ſancimus. & litera earum non patitur commonitionem ſed potiùs eſt dicendum quòd in cauſa ciuili ſeu criminali ſi ambo principalis & fideiuſſor ſe obligauerunt, & ſic fideiuſſor acceſſoriè, quòd ſtemus diſpoſitioni l. 36. quæ concordat cum dict. l. ſi poſt tres. Si tamen fideiuſſor ſolus ſe obligauit vti principalis tā in cauſa ciuili quàm in criminali, ſtandum erit diſpoſitioni dict. l. 17. quæ diſponit idem quod dict. l. ſancimus. Quod nota.

117 Fides non eſt ſeruanda hoſti, quam vt hoſti dedit hoſtis. Zazi. in apologi. Echij. communem dicit. quam intelligit Coua. in epi. 4. cap. 3. §. 2. num. 14. quando fides eſt data in damnum rei publicæ. vt per Alciat. de ſingu. certa. capit. 44.

118 Filius legitimatur per ſubſequens matrimonium, quando parentes poterant copulari vel tempore conceptionis, vel natiuitatis. Coua. in epito. 4. cap. 8. §. 2. nu. 2. commmunē dicit.

§. Nota, quòd idem ad hoc quòd filius dicatur naturalis. l. 11. Tau. dummodò pater recognoſcat eum in filium.

119 Amplia iſtam communem, & ſi intermedium fuerit aliud matrimonium. Ferdinan. de Loazi in tracta. de matrimo. dubio. 12. num. 18. & Couarru. in epi. 4. in dict. capitu. 8. §. 2. nume. 15. communem dicunt. & idem dicit Iaſ. in l. Pomponius. §. quæſitum. nume. 5. ff. de acquiren. poſſeſ. & Tiraquel. in l. boues. §. hoc ſermone. li. 3. num. 8. & 17. ff. de verbo. ſignificatio. ex Panormita. in cap. tanta qui fi. ſint legi.

120 Intellige iſtam ampliationem ſine

preiu-

præiudicio alterius filij legitimi nati in matrimonio intermedio. Couar. in dict. §. 1. nu. 18. communem dicit.

121 Amplia ſecundò, & ſi vnus ex ipſis ſit coniugatus, altero autem ignorante, ſequuto poſtea matrimonio filij efficiuntur legitimi. Coua. in epi. 4. in dict. §. 2. nume. 17. communem dicit ex Caſiodo. in deci. vni. de ſpõ. & alijs per eum citatis. gloſ. autem in l. 2. tit. 15. par. 4. in verbo, en adulterio. communem dicit contrariam ex Io. An. Car. & Panor. in cap. tanta. qui fi. ſint legi. cùm dabant operam rei illicitæ. Secus tamẽ calore matrimonij ignorantia vnius facit prolem legitimam. vt notat Anto. in dict. cap. tanta. qui fi. ſint legi. & hæc videtur tenenda tanquam communis. & non video quomodo contraria poſsit eſſe communis in iure cano. cùm ab ea decedant Panor. Car. & Io. An. & plures alij relati per dict. Coua. & gloſ.

122 Amplia tertiò non ſolùm quo ad alia, ſed etiam quo ad ordines epiſcopales legitimi efficiuntur ſine aliqua alia diſpenſatione. Boe. deci. 159. communẽ dicit. & Coua. in dict. §. 2. n. 24.

123 Amplia quartò & ad reuocandam donationem etiam factam poſt natiuitatem matrimonio ſequuto poſt donationem. Idem Coua. ibi. num. 29. ex Ripa in. l. ſi vnquam. de reuo. dona. communem dicit.

124 Amplia quintò & ad ſucceſsionẽ feudi. Cur. Iuni. con. 136. cõem dicit.

125 Reſtringe hanc quintam ampliationem, cùm non ſit alius filius legitimus natus in matrimonio, quia in dignitatibus, vel in ſucceſsione maioratus hic filius natus in matrimonio præfertur legitimò per ſubſequens matrimonium. Coua. ibi. num. 18. communem dicit.

126 Amplia ſextò, etiam in matrimonio contracto in articulo mortis, vel in ætate decrepita. Alex. in. l. ſi quis poſthumos. ff. de libe. & poſthu. & Couar. in epito. 4. capit. 8. §. 2. num. 10. communem dicit.

127 Amplia ſeptimò, quòd intantum legitimatur filius per ſubſequens matrimonium, quòd per ingratitudinẽ non reuocatur, quod aliàs non procedit in legitimatio per principẽ. Coua. ibi. nu. 14. communem dicit.

128 Fallit primò, ſi in contractu matrimonij minimè conficiantur inſtrumenta dotalia. Cur. Iu. con. 136. num. 2. & Iaſ. in. l. cùm autem. de inſtitu. C. num. 10. communem dicit. Sed hanc communem & ſequentem dic procedere de iure ciuili, ſecus tamen de iure canonico. vt habetur in verbo, Legitimatus. num. 96.

129 Fallit ſecundò, ſi mulier ſit talis, cũ qua non poſsit eſſe matrimonium ſecundùm bonos mores ciuitatis. Cur. Iuni. con. 139. num. 14. communem dicit. Vereor tamen, an diſtinctio in ſuperiori cõmuni poſita inter ius canonicum et ciuile vera ſit quo ad noſtram communem, cùm communiter recepta ſit gloſ. in cap. quòd ſuper his. de conſan. & affini. quòd conſuetudine poteſt introduci, quòd aliàs habiles ad contrahendum ſint inhabiles, maximè ſi ſequatur ſcandalum

ex tali contractu. quàm dicit communem Coua.in epi. 4. cap. 6. num. 18. quæ opinio approbatur per cap. 1. & cap. ſuper eo. de cogna. ſpiritu. vbi vi. Præpoſi. Alex.

130 Fallit tertiò in filio filij mortui ante cõtractum matrimonium. Io. Nico. in addi. ad Alci. de præſum. part. 1. in fi. communem dicit.

131 Filius ad hoc quòd dicatur legitimus, requirũtur duo. Primum, quòd ſit contractum matrimonium bona fide. Secundum in facie eccleſiæ. Couar. in epi. 4. cap. 8. §. 1. num. 2. communem dicit ex Iaſ. con. 156. vo. 4. & ſi inter parentes non poſsit eſſe matrimonium ex aliquo impedimento, accedente bona fide ſaltim vnius. cap. ex tenore. qui filij ſint legi.

• §. Concor. cum. l. 2. tit. 15. par. 4. & cũ l. 3. titu. 3. ea. part. & vi. in verbo, Legitimus. num. 84.

132 Filius natus anteà quàm pater conſequatur nouam dignitatem, vel regnum, non ſuccedit in dignitate vel regno. Io. de Ripa. in cap. inter cæteras. de reſ. nu. 14. communem dicit. & Coua. in li. 2. reſo. cap. 8. nume. 5. ver. Tertiò. reaſſumit hanc quæſtionẽ, & tandem concludit poſt Tiraquel. de primoge. quæſt. 31. nu. 21. & 27. & Coraſi. in. l. ſenatoris filium. ff. de ſena. falſam eſſe hãc communem opinionẽ, veram tamen contrariam. per dict. l. ſenatoris filium. & Coraſi. in dict. l. nu. 7. hac potiſsima ratione dicit veram hanc ſecundam opini. cùm legibus regni mortuo patre vocetur primogenitus ad ſucceſsionem regni, & de ſtatu primogeniti videtur cogitatum ſecundum id tempus, quo de ſucceſsione tractatur. l. 2. §. interdum ff. de ſuis & legi. hære. l. ſi cum ancillę. ff. de conditio. & demõ. eo autẽ tempore ille primogenitus regis reperitur.

133 Filius in diſpoſitione hominis non intrat in locum patris. magis communem dicit Deci. in con. 1. licèt Bello. con. 50. num. 2. & Aquen. in. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de libe. & poſth. cõtrariam dicit eſſe communem.

134 Filius legitimatus ingratus patri perdit legitimam. Coua. in epi. 4. cap. 8. §. 2. nu. 2. communem dicit.

135 Filius adoptatus ſtantibus alijs liberis legitimis habebit de hęreditate adoptantis quartam quartæ partis, quæ habiturus fuerat non ſtantibus liberis ab inteſtato. Segu. in. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de vulga. & pu. ſubſti. nu. 220. communem dicit.

• §. De iure regio per. l. 1. tit. 2. li. 3. fo. ll. quæ approbata eſt per. l. 12. Tau. ſiue adoptatus ſiue arrogatus ſtantibus filijs legitimis non habebit partem bonorum aliquã, niſi pater velit legare quintã partẽ bonorũ, quã pro anima poteſt diſtribuere, & ſic per. d. l. 12. hodie ceſsãt. l. 8. & 9. tit. 16. par. 4. Et nota, quòd licèt glo. in. §. quod aũt. Inſti. de adopti. diſtinguat inter filios legitimos procreatos ante arrogationẽ vel poſt, dicẽs, ꝙ arrogatus filius habitis filijs legitimis quòd ſuccedat in quarta, debet intelligi, ſi arrogatus fuit de certa ſcientia principis, qui plenè cognouit alios filios legitimos ſtare. vt not. gl. in. d. l. 8. in ver. la quarta parte.

136 Nota, quòd filius adoptiuus ab inteſtato ſuccedit patri adoptiuo excluſis aſcendentibus patris. glo. in l. 8 tit. 16. par. 4. communem dicit ex l. 2. §. liberi ff. ad Tertu. & Angel. in §. ſed ea omnia. Inſtitu. de hære. quæ ab inteſta. deſe.

§. De iure regio per. l. 6. Tau. cùm aſcendentes ſint legitimi hæredes, nó habebit locum noſtra communis.

137 Filiusfamiliàs non poteſt donare patri, cuius authoritas requiritur. Corne. conſil. 294. vo. 1. Ioan. Duran. in arte teſtand. cau. 1. nume. 4. communem dicit.

138 Filiusfamiliàs etiam de bonis aduentitijs in quibus pater non habet vſufructum, non poteſt teſtari. Iaſ. in l. nemo ex lege. nume. 2. C. qui teſtamen. facere poſſ. communem dicit. & Corne. in. l. fina. §. filius. C. de boniſq; libe.

§. De iure regio per l. 5. Tauri, filius filiàue poteſt teſtari cùm ſit legitimæ ætatis: & ex hac lege euacuatur ſequens communis opi.

139 Amplia & in filia nupta, quia non poteſt teſtari de bonis maternis, nec de dote. Ioan. Duran. in arte teſtan. ti. 1. cau. 1. communem dicit.

§. De iure regio non ſolùm per dict. l. 5. Tau. de qua in præcedenti notula eſt dictum, poteſt teſtari, ſed etiam per. l. 47. Tau. eſt ſublata noſtra communis, cùm per contractum matrimonij filiá ſit libera à paterna poteſtate, & vi. Ioannem Lupum in dict. l. 5.

140 Amplia ſecundò, quia pro delicto filij non poteſt fieri executio in peculio aduentitio filij etiam in proprietate, quæ eſt tota filij. Matan. in ſpecu. aure. par. 6. de executione ſententiæ. nu. 35. communem dicit ex Bart. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infecto.

141 Amplia tertiò, quia filiusfamilias non poteſt donare cauſa mortis ſine conſenſu patris. Anto. Rube. cõſi. 46. nu. 4. communem dicit.

142 Nota, quòd iſte conſenſus poteſt præſtari etiam per epiſtolam. Anto. de Tremol. in addi. ad Bona. in rub. qui. modis ſuo nomi. nu. 15. ver. verú non puto. communem dicit.

142 Fallit, quia de poteſtate patris & eius cõſenſu poteſt teſtari ad pias cauſas. Iaſ. in. l. ſenium quidem ætatis. nume. 5. C. qui teſta. face. poſ. communem dicit.

143 Nota, quòd filius teſtando ad pias cauſas de conſenſu patris, ſi aliud legat, non valet legatum, & eſt venientis ab inteſtato. Iaſ. in. l. perfecto, nume. 10. C. de teſtam. communem dicit.

144 Filiusfamilias ſolus patre ignorante poteſt adire hæreditatem. Iaſ. in. l. bonorum. C. qui admitti. nu. 17. communem dicit.

145 Filiusfamilias etiam ſenis comprehenditur ſub diſpoſitione. l. fina. §. filius autem. C. de boniſque liberis: vt non poſsit alienare directum dominium bonorum, in quibus pater habet vſufructum. Philippus Corneus in dict. §. filius autem. communem dicit.

146 Filiusfamilias non poteſt renuntiare Macedonianum abſq; iuramento, cùm non ſolùm concernat vtilitatem ipſius, ſed etiam parentis. Couarru. in c. quanuis pactum. de pactis. in 6. part. 2. §. 3. communem dicit ex. l. 1. ff ad Macedoni.

• §. De iure regio per. l. 55. in conuentu Matritio de anno. 1555. pe. 78. eſt reuocatum omne mutuum factum filiofamilias, etiã cum iuramento confirmatum.

147 Filiusfamilias ſi cum pecunia patris abſq; aliqua ſua opera nec induſtria acquiſiuit lucrũ eſt profectitium, & conferendũ: ſi autem ex ſua opera & induſtria, eſt aduentitium, & non cõferẽdum. Aut dubitatur, & medietas eſt aduentitia, & alia medietas eſt profectitia. Segu. in. l. 1. §. ſi vir. nu. 69. ff. de acqui. poſſe. communem dicit.

• §. De iure regio adeſt. l. 5. ti. 17. par. 4 quæ in duobus caſibus prioribus eſt cõformis noſtræ cõis. Et nota iſtã cõmunẽ ad intellectũ. l. 3. tit. 15. par. 6. & l. 7. ti. 4. li. 3. fo. ll. & vi. l. 36. cum ſequẽ. tit. 12. part. 5. vbi diſponitur, an mater, vel auus, vel vitticus habẽtẽ in domo filiã vel priuignã, ſi tenetur ad ſoluendũ obſequium. Et nota, ꝙ ſeruitiũ eſt ſoluendũ poſt decem annos. l. 2. ti. 22. li. 4. fo. ll. & l. fi. tit. fi li. 4. fo. iudi. dicit, ꝙ relinquitur arbitrio iudicis.

148 Filiusfamilias non poteſt petere, vt pater remoueatur ab adminiſtratione per ſolam alienationem per eum factam de bonis primi matrimonij, cùm ipſe filius poſsit reuocare alienata à poſſeſſoribus. Io. Nico. in. l. generaliter. nu. 54. de ſecun. nupti. C.

149 Fallit, ſi pater ita diſsiper, ꝙ filijs nullus regreſſus poſsit dari. Idẽ ibi. nu. 55. cõem dicit. & vi. alias limita. per eum ibi. & vi. in verbo. Binubis. nu 44.

• §. Ad hanc communem vi. l. 23. tit. 13. par. 5.

150 Nota, ꝙ pater cùm peruerſè adminiſtret, non ſatisfacit dando cautionem, ſed interdicitur adminiſtratio. Ioan. Nico. in. d. l. generaliter. nu. 68. communem dicit.

151 Nota, ꝙ nulla reuocatoria nec querela competit filio contra alienationẽ onerosam paternã, etſi probetur fraudem interueniſſe. Caro. Moli. in conſue. Pariſi. tit. 1. §. 8. nu. 18. gloſſ. 3. cõmunem dicit, licèt in contractu ſimulato ipſe teneat cõtrarium, quem vide.

152 Filiusfamilias poteſt agere ſine conſenſu patris in peculio caſtrenſi, in aduentitio autem ſi pater eſt præſens, in iudicio compellitur præſtare conſenſum: ſi tamen eſt in territorio, expectabitur cõſenſus, qui præſtandus eſt ante litem conteſtatam. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in practi. excepri. in rub. qui. mo. ſuo no. nu. 13. in verbo, Generaliter. communem dicit.

• §. Ex hac communi elicitur, quòd filius clericus pro fructibus beneficij poteſt eſſe in iudicio. l. 2. tit. 5. part. 3. & Pala. rube. in rep. rubri. de dona. inter vir. & vxo. col. 185. & ſi pater teneatur reddere filio rationẽ de fructibus beneficij. vi. Matthæ. de Affli. 241.

153 Fallit ſecunda pars dictæ communis in filia, quæ poteſt eſſe in iudicio ſine licẽtia patris cùm agit pro dote aduentitia

uencitia, quæ proceſsit ab auo, vel à matre. Iaſ.in.l. quod locum. num.11. C.de colla.communem dicit ex Alex an.conſi. 20, num. 10. vol. 2. magis communem dicit.

154 Nota, quòd filiusfamilias poteſt accuſare ſine conſenſu patris. Anto. de Tremo. in dict.Rubri.qui.modis ſuo nomi.in verbo,ſine conſenſu patris.communem dicit.

Amplia, quia etiam poteſt eſſe in iudicio nomine alieno. Idem Anto. ibi num.14.communem dicit.

§. Dum tamē ſit maior vigintiquinque annorum. c. qui generaliter.§.licet. de procurato. in.6. &.l.5.titu.5. part.3.& ſic communis intellecta facit pro intel.l.7.titu.2.par.3. & vi.in verbo.Minor.num.126.

155 Filius naturalis excludit ſubſtitutū, cùm ſubſtitutus eſt Titius, ſi Gaius deceſſerit ſine filijs Deci. in capit.in præſentia.de proba. Io. Duran.in arte teſtan. titul.5. cau.15. communem dicit.Io.Cora.in miſce. li.1.cap.7.intelligit.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff. ad Trebelli.à quo hæc communis recepit fomentum, cùm ex coniectutata mente teſtatoris hoc colligitur, inſpecta qualitate ac dignitate ſubſtituentis.

156 Fallit primò in filia inſtituta,quia teſtator non debuit intelligere de filio naturali filiæ.Deci.in dict.cap.in præſentia.nu.4.communem dicit.

157 Fallit ſecundò in filijs ſpurijs.Deci. ibi.nu.39.communem dicit.

158 Fallit tertiò, quando naturalis non excluderet ſubſtitutum ab inteſtato. Corne. conſi.176.vol.3.litera.B.communem dicit.perſona enim,quę non excludit ſubſtitutum ab inteſtato ſi non adeſſet ſubſtitutio, nec illa exiſtenti excludit.Corne.conſi.138.vo.2. litera. A.communem dicit.

159 Filius naturalis & ſpurius comprehenduntur in pœnis impoſitis filijs propter delictum patris,vt eſt in filiis hæreticorum.Io.Cora.de ſena.ff.in.l. liberos.num.11.communem dicit.

160 Filius etiam viuēte patre monacho habebit legitimam ſecundum ius canonicum, ſecus tamen de iure ciuili, quia non conſequitur ante mortem patris. Iaſ. in authenti. ſi qua mulier. num.51.de ſacroſan.eccle.C.communem dicit, & plus ſibi placet communis legiſtarum.nu.52.&.57.

§.De iure regio approbatur communis legiſtarum per.l.17.tit.1.par.6.vbi vi.plenè.per gloſſ.

161 Nota,quòd eo modo,quo filius habebit legitimam patre ingreſſo monaſterium, habebit & pater filio ingreſſo.Panor.in cap.in præſentia.nu.53.de proba. communē dicit ex gloſſ. in dict.auth.ſi qua mulier.

162 Filius ad ſupplementū legitimę agit conditione ex lege. Anto. Rub. cō. 115.communem dicit.

163 Nota, ad hoc,quòd dicatur filium plus vel minus legitima recepiſſe, cōſideratur ſubſtātia patris tēpore mortis.Pala.Rube.in.l.23. Tau.communem dicit ex Iaſo.in auth.nouiſsima. C. de inoffi.teſta.& vi. Iaſ.in.l.cùm quæritur.C.eo ti.& Io.Lucum epiſcopum Calagurri.in reg.164.

• §. De iure regio ad hoc ꝙ dicatur dos inofficioſa, eſt in arbitrio recipiētis dotem conſiderare ſubſtātiam patris, vel tempore dotis conſtitutæ, vel patris mortis. per. l. 29. in deci. Tau.

164 Nota, ꝙ ſupplementum legitimæ poteſt peti in perpetuum ſicut legitima, & non arctatur filius quinquennio, intra quod agitur querela inofficioſi teſtamenti. Iaſ. in. l. ſi quis filius. nu. 6. C. de inoffi. teſtamen. & in. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. nu. 17. ff. ſi quis cauti. communem dicit.

165 Nota, ꝙ iſta perpetuitas, de qua in communi præcedenti, non tranſcendit triginta annos. Balbus de præſ. q. 23. par. 4. par. 4. & Vigli. in. §. ſed hæc ita. Inſti. de inoffi. teſtamen. num. 3. & Deci. conſil. 303. & Roderi. Xua. in. l. quoniam in prioribus. lib. 3. fo. 70. de inoffi. teſta. C. communem dicunt.

166 Nota, quòd ſi filius patre viuēte recepit legitimam, non poteſt ampliùs petere ſupplementum legitimæ. Roma. in. l. ſtipulatio hoc modo concepta ff. de verbo. obliga. communem dicit ex Butricario in. l. pactum. C. de colla. & hoc etiam dicit Cur. Senior conſi. vlti. & Boe. deciſ. 62. ſi filius tempore quo recepit legitimam, in nihilo fuit deceptus. Contrarium, immo quòd ſi integram legitimam recipiat, inſpecto tempore traditionis, ſi facultas patris ſupercreſcat, poteſt filius petere ſupplementum. communem dicit Couarru. in. c. quanuis pactum. de pactis in. 6. part. 3. §. 1. nu. 2. & Iaſ. in. d. authē. nouiſſima. & Gramma. de. 57. nu. 36. Sed pro concordia dic, ꝙ magis commune eſt, ꝙ ſi filius tempore traditionis renūtiauit ſupplemēto cū iuramento cùm integram reciperet, & ſi poſtea ſupercreſcat, nō petit ſupplementum. Caro. Molin. in addi. ad Alexan. conſil. 180. vo. 5. ex Ripa lib. 1. de legi. c. 6. nu. 4.

167 Filius grauatus reſtituere, poteſt detrahere duas quartas, vnam legitimę, & alteram Trebellianicæ. Curt. Iuni. conſi. 160. num. 1. Deci. conſil. 203. nu. 3. communem dicit.

• §. Concordat cum. l. 1. tit. 11. par. 6.

168 Fallit, quando teſtator mandauit totam hæreditatem reſtitui, quia nō detrahit niſi legitimam. Bertrā. in. l. hac edictali. §. ſi tamen. C. de ſecun. nupti. nu. 10. communem dicit. Et in hoc caſu eſt intelligenda communis relata per eundem Bertran. in. d. nu. 10. in. d. §. ſi tamen. vbi dicit, ꝙ filius grauatus de reſtituendo debet computare Trebellianicam in legitimam.

169 Filius nō computat in legitimam, quæ detrahitur à nouerca ex diſpoſitione legis, ſed habebit illud et legitimam. Bertrā. in. d. l. hac edictali. §. ita tamen. nu. 10. communem dicit.

170 Nota, ꝙ ſtante ſtatuto de lucrando dotem per nouercam, vel vitricum, ſtātibus liberis primi matrimonij, hi primitus legitimam conſequūtur, reliqua verò fratres inter ſe diuidēt. Idē Bertran. nu. 11. communem dicit.

171 Filius præteritus per patrem, cui pater prælegauit inſtitutis alijs filijs, dicit teſtamentum nullum, & cōſequitur prælegatum. Ioan. Lupus in. l. 24. Tau. nu. 7. communem dicit ex Barr.

&

& Iaſ.in auth. ex cauſa.C. de lib. præte: & Imol.in.l.maximum vitiũ.co.ti.

172 Amplia in filia præterita, ſtante ſtatuto, q̃ filia dotata cenſeatur excluſa ſtantibus filijs maſculis.Ioan. Duran. in arte teſtan.tit.3.cau.5.communem dicit ex Alex.& Iaſo.in.l.ſi quis poſthumus. ff.de libe.& poſth.

173 Fallit, ſi inſtituatur vltra dotem in quinq; ſolidos.Ioã.de Imol.in.c.Rainutius.de teſta.communem dicit.

174 Filius ſub poteſtate patris de iure canonico poteſt cõtrahere matrimonium. Cur. Iuni. conſi. 136. num. 3. communem dicit.

175 Amplia ad filiam, quæ poteſt contrahere matrimonium ſine licẽtia patris,& nullam pœnã incurrit. Abbas in cap.1.de ſpon.communem dicit.

176 Amplia ad filiam emancipatam ante vigeſimumquintum annum. Couarru.in epi.4. par.2.cap.3.§.8.communem dicit,& cõtraria opinio procedit de honeſtate, approbata gloſ.in l.vni.C.de nupti.vt per Coua.ibi.

177 Fallit quo ad pœnam, ſi elegerit turpem virum. Petrus Raue. de ſpon.in compen.col.2.communem dicit.

§. Nota, quòd per has communes eneruantur. l.2.tit. de los matrimonios.fo.ll.&.l.4.titu.1.li.5.ordina.de quibus vi.plura per Couarru.in repe. cap. per veſtras. de dona. inter vi. & vxo.col.263.& Alexan.conſi.4.vo.3. quæ leges habebunt locum in matrimonio clandeſtino. per.l.49.Tau. quia in hoc caſu non militat ratio, ex qua dicitur leges illas ſublatas: quia licèt verum ſit reges ac principes ſeculares minimè poſſe diſponere de concernẽtibus ſpiritualia, qualia ſunt matrimonia, vt per Io.An. communiter receptus in cap. ſtatutum, de hære.in 6.& Panormi. & Feli. in cap. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſti. tamen poſſunt pœnas imponere ad obſeruationem legis canonicæ, per glo.ſingularem in clemen. Ne romani.de electi.

178 Filius conſequitur dotem matris tanquam hęres,& non ex diſpoſitione aui, ſi ſtipuletur dotem tradi auo non ſtantibus liberis.Ioan. Nico.in.l. generaliter.nu.46.C.de ſecun.nup. communem dicit.

179 Et ſic filij hæredis veniunt ab inteſtato,& nõ ex teſtamento, cùm pater inſtituit filios, & ſubſtituit Sempronium, ſi filius ſine filijs deceſſerit. Guſ. deciſ.39. & Segu.in.l.3.§.fi.nu.178.ff. de libe.& poſth.communem dicit.

180 Filius filij licèt ſit poſitus in cõditione, non dicuntur poſiti in diſpoſitione,& ſic non dicuntur vocati ad fidei commiſſum.Ludo.de Go.conſi.104. num.7.communem dicit.

181 Filius per ſubſtitutionem factam ſi ſine filijs deceſſerit inſtitutus non cẽſetur vocatus.Curti.Iuni.conſ.96.nu. 1.Ioan.Corаſ.in miſce.lib.2.c.19.communem dicit.

182 Filio inſtituto cum grauamine, ſi habet cohæredem, competit ei querela inofficioſi teſtamenti: ſi tamen eſt ſolus inſtitutus, non competit querela, ſed bonorum poſſeſsio ſecundùm tabulas. Iaſ.in.l. filijs matrem. nu.4. de inoffi.teſta.C.communem dicit.

183 Filio inſtituto ſub conditione caſua-

li ex in eius defectu exhæredatus reijcitur conditio vt teſtamẽtum valeat. Curti. Iuni. conſi. 148. num. 9. communem dicit.

184 Filius ſpurius ſicut non poteſt habere partem in bonis patris ſtante legitima prole, ita nec nepos, & ſi ſit legitimus ac naturalis ex tali filio. Alexan. in l. hæreditas. num. 8. C. quibus vt in dig. communem dicit.

185 Filius ſpurius quòd ſit hæres ex teſtamento vel ab inteſtato, nec ſtatuto nec lege municipali poteſt ſtatui. Coua. in epito. 4. c. 8. §. 5. num. 6. communem dicit ex Bapti. de ſan. Blaſio in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure.

186 Filius ex damnabili coitu non ſuccedit patri nec matri ab inteſtato, nec ex teſtamento. Oliueri. in tub. de gradi. cogna. Inſtituta de ſucceſsi. nume. 40. cõmunem dicit. ex Azone in ſumma. ex qui. cau. infa. irroga.

• §. De iure regio per. l. 10. Tauri pater poteſt legare filio ex dãnabili coitu procreato, etiam ſi filij ſint legitimi, quintam partem bonorum.

187 Fallit primò quo ad alimenta, quia filij ex quocunq; coitu procreati ſunt alimentandi. Coua. in epi. 4. c. 8. §. 6. num. 6. communem dicit ex Angel. in rubri. Inſtituta. de iure natu. genti. & ciuil.

188 Amplia & ad dotem, quia ſicut pater tenetur alimenta præſtare, ita & dotem. Idem Coua. ibi. nu. 11. cõmunẽ dicit ex Iõ. Bapti. de ſan. Seueri. in. l. ſi qua illuſtris. col. penul. C. ad Orfici.

189 Fallit ſecundò in ſucceſsione fratrum ſi ſunt vterini ex quocunque coitu ſuccedunt agnatis vel fratribus ab inteſtato. Idem Coua. ibi. §. 5. nu. 19 communem dicit ex Corne. conſi. 21. vo. 1. & in d. l. ſi qua illuſtris.

• §. De iure regio adeſt. l. 11. tit. 13. par. 6. quæ diſponit naturales fratres vterinos inter ſe ſuccedere in bonis matris, in alijs autẽ qui ſunt ex coitu dãnato. Gloſſ. ibi non ſe reſoluit, tamen inſpecta. l. 6. Tau. iuncta. l. 21. tit. 5. lib. 1. ordina. poteſt concludi, nullam ſucceſsionem eſſe inter eos, & ſic nec agnati nec cognati ex coitu damnabili procreati inter eos nulla eſt commiſtio ſucceſsionis, quod ex eiſdem legibus Anto. Gomez in dict. l. 9. nume. 51. elicit, quæ approbatur ex Alexand. conſil. 174. vo. 5. quem ſequitur Matthæ. de Afflict. deciſ. 96. & Deci. conſ. 311. & Aimon. conſi. 38. & Abb. conſ. 5. & Ana. conſ. 95.

190 Nota, ꝙ filius non dicitur ex damnato coitu natus, ſi ſit ſuſceptus ex cõiugato & ſoluta. Coua. in. d. §. 5. nu. 16. communem dicit ex Deci. conſil. 311.

• §. De iure regio approbatur per. l. 9. Tau. vbi diſponitur, ꝙ ille dicitur procreatus ex damnato coitu, cùm ex cõiunctione mater incurrit pœnã mortis, vel ſi ſit ſuſceptus à clerico, religioſo, vel moniali. Nec cõtra hoc eſt lex 24. tit. 3. lib. 1. ordi. tum, quia dicta lex 9. eſt poſterior, tum etiam, quia loquitur in diuerſo caſu, vt per eam.

191 Filius ſpurius ac naturalis comprehẽditur ſub pœnis impoſitis filijs propter delictum patris, vt ſunt hæreticorum filij. Ioan. Cora. de ſena. ff. l. liberos. nu. 11. communem dicit.

• §. Nota

§. Nota iſtam communẽ ad amplia tionem. l. 2. ti. 2. par. 7. Et nota, ꝙ licet filius hæreticorum ſit priuatus ſucceſſione paterna, non tamen ſucceſsione aui catholici, vt per Iaco. Butri. in l. 1. C. de hære. inſti. quem refert Segura in l. cohæredi. §. cum filiæ. nu. 73. ff. de vulga. & pupi. & Ioan. Lupum in tracta. de obtentione regni Nauarræ. par. 1. §. 6. & 7. in reſpon. ad obiecta.

192 Filius ex damnato coitu non poteſt agere pro patre ſine mandato. Iaſ. in l. exigendi. nu. 9. C. de procura.

193 Nota, ꝙ nepos ex filia condemnati de crimine læſæ maieſtatis, non comprehẽditur vt à ſucceſsione priuetur, ſecus tamen in nepote ex filio. Conſtitutio enim. c. ſtatutum. de hære. in 6. loquens in hæretico in hoc extenditur ad crimen læſæ maieſtatis. Iaſ. cõſ. 106. vo. 4. nu. 3. communem dicit.

194 Filio legitimo poteſt conferri beneficium per patrem vicarium epiſcopi. Deci. conſ. 129. communem dicit.

195 Filia, quæ ex lege municipali à ſucceſsione parentum excluditur dum ſuperſunt maſculi etiam poſt quadraginta annos admittitur, ſi prætereatur in teſtamento patris. Soci. conſil. 63. vo. 1. communem dicit, vt in communi ſupra nu. 172.

196 Filia cum pater in teſtamento relinquit mille, & poſtea nuptui data ſit, & dos ſit ei ſoluta, habebit tantum ſupplementum legati. Alexand. & Iaſ. in l. huiuſmodi. §. ſi pater. ff. de leg. 1. & Duran. in arte teſtã. ti. 6. cau. 36. communem dicit.

197 Filia dotata ſi ſuperuixit patri, ſi renũtiauerit legitimæ, obeſt nepotibus renũtiatio. Bello. conſil. 15. nu. 14. communem dicit ex l. pactum. & ibi. Bal. q. 2. C. de colla.

198 Filia ſi renuntiauit legitimæ, ſi viuo patre moritur, non nocet nepotibus quin poſsint ſuccedere, non ex capite matris, ſed ſuo. Idem Bello. num. 5. cõmunem dicit ex Bald. in l. fi. C. de pa. quia renuntiatio videtur facta, ſi hæreditas ad eam peruenerit, vt per Bertran. conſil. 138. vo. 1. & Goza. conſi. 75. & Couarru. in. c. quanuis pactum. de pactis. in 6. par. 3. §. 2. num. 4. communem dicit.

199 Amplia ad filiam, quæ renuntiauit paternæ hæreditati ingrediẽtem monaſterium, ſi moriatur viuo patre, monaſterium, non obſtante renuntiatione, poteſt accedere ad ſucceſsionem patris. Couarru. in. c. quãuis pactum. in dict. §. 2. nu. 2. communem dicit ex Soci. conſil. 183. vo. 3. & Phili. Corne. conſi. 172. vo. 1. & Alexã. pactum dotali. C. de colla.

200 Filia ſi renuntiauerit paternæ hæreditati, & patri hoc promiſerit, pater ſi poſtea diſcedat à renuntiatione, nolens ea vti, renuntiatio non præiudicat filiæ, & valet diſſenſus patris. Coua. in dict. c. quanuis pactum. d. par. 3. in principio. nume. 7. ver. primus caſus. communem dicit ex Bald. in l. vlti. C. de pactis.

201 Amplia, etiam ſi pater nec expreſsè diſcedat, ſed in teſtamento aliquam partem relinquat ex ſuis bonis filiæ, nam ex hoc videtur diſcedere à renũciatione filiæ. Idem ibi in ver. Secun-

dò præmiſſa.cõmunem dicit ex Bal. in dict. l. pactum dotali. C. de colla. quæſt.6.& Bar.& docto. in.l.ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verborum obligatio.

202 Filia luxurioſè viuens, ſi poſtea caſtè viuat, pater teneatur dotare & alimentare. Curti. Iuni. in.l. admonendi.ff.de iureiurand.num.73.communem dicit ex docto. in.c. quintauallis.de iureiuran.& Alexan.in.l.1.ff. ſolu. vbi idem dicit de filio ingrato, quòd poſt pœnitentiam non poteſt exhæredari. Et in propoſito vi. Gui. conſil. 115. vbi concludit, quòd licèt ſit verum, quòd concubinę clerici non poteſt aliquid relinqui per clericum, vt per Hoſtienſ. in ſumma.de dona.§.& cui.& Ioan. An.in.c.fi. de dona. inter vi.& vxo.& Ancha.conſ.147.& Afflictum deciſ.101.& Pala. rub. in rep. rub.de dona.inter vi.& vxorem. col. 159.ſi tamen deſinat eſſe concubina, & honeſtè viuat,poteſt ei legari,& donari. Quod nota.

203 Filiorum appellatione, vbi expreſſè ſunt filij nominati, non veniunt nepotes. Curti. Iuni. conſil.114.nu.5.communem dicit.

204 Amplia primò in ſtatuto excludẽte filiam propter filium maſculum, quia ſi eſt nepos, excluditur etiam filia. Iaſ.in.l.de quibus.ff.de legi. num. 16.communem dicit.

205 Amplia ſecũdò in fideicommiſſo, & ſi nõ ſint filij nominati proprijs nominibus, quia non comprehenduntur nepotes. Bello.conſi.50.nu.5.communem dicit. Contrarium, immo quòd in fideicommiſsis appellatione filiorum veniant nepotes, dicit communem Alex.conſil.9.vo.1.& in conſil. 26.vo.6. Sed pro concordia dic, quòd quando diſpoſitio teſtatoris eſt collata in futurum euentum, vt ſi deceſſerit ſine filijs, in quem veriſimiliter poterat eſſe dubium, an tunc ſtabunt filij primi gradus, an verò nepotes, & procedit ſecunda communis.& hanc dicit communem Deci.conſi.391.ſecus tamen,& ſic procedat prima.

206 Fallit primò, ſi teſtator nominet filios, honorãdo eos in inſtitutione vel ſubſtitutione. Curti. Iuni. conſil. 128. num.11.communem dicit.

207 Fallit ſecundò, quando ſequeretur aliquod durum. Curti. Iuni. conſil.111. num.8.communem dicit.

208 Fallit tertiò in caſibus, in quibus maſculinum cõcipit fœmininum. Idem Iuni.nu.12.communem dicit.

209 Fallit quartò, quando teſtator dicit velle cõſeruari in agnatiõe bona ſua. Curti.ibi nu.11.communem dicit.

210 Fallit quintò, quando teſtator mentionem fecerit de filijs naſcituris. Idẽ Cur.nu.9.communem dicit.

211 Fallit ſextò, quãdo diſpoſitio teſtatoris fuit collata in futurũ euentũ incertũ. Tamen Goza.conſi.4.nu.13.& 31.communem dicit ex Deci.cõſ.391.

212 Nota, quòd filiorum appellatione, quãdo comprehenduntur nepotes, non eſt ex propria ſignificatione vocabuli, ſed ex interpretatione, per quam ex ſimilitudine rationis fit extẽſio. Alcia.in.l.iuſta interpretatione.ff.de verbo.ſignifi.communem dicit.

213 Filiatio per tractatum non probatur. Coua. in epi. 4. cap. 8. §. 5. num. 6. communem dicit. Contrariam, immo quòd per tractatũ probetur filiatio, communem dicit Deci. con. 54. vl. infra. num. 217.

214 Item filiatio probatur, ſi filius naſcatur in domo, etiam ex concubina. Coua. ibi. num. 8. communẽ dicit ex gl. in cap. Michael. de filijs presbyte.

215 Item ſola nominatio conſtituit aliquem in quaſi poſſeſsione filiationis, intantum, quòd onus probandi contrarium competat aduerſario. Ludo. de Goza. con. 12. num. 26. communem dicit.

216 Nota, quòd in probanda filiatione, ſi agitur de poſſeſsione filiationis, ſola nominatio non ſufficit, niſi nominatio ſit facta in actu, quæ ſoli filio cõpetit, & proportionabili filiationi, vt in emancipatione, melioratione, vel in alijs ſimilibus. Couar. in dict. §. 5. num. 7. communem dicit ex Iaſ. con. 103. vol. 4.

217 Item ſola natiuitas in domo cũ tractatu & inſtitutione hæredis per patrem licèt conſtituat quẽ in quaſi poſſeſsione filiationis, tamẽ ſi aliæ cõiecturæ concurrant, ex quibus eliditur iſta præſumptio, non ſufficiũt ad probandam filiationem. Ludo. de Goza. con. 12. num. 31. communem dicit. Ex quibus ſatis apparet concordia ad cõmunem num. 213. & quòd ex vna ſola præſumptione filiatio minimè probetur, & omnes iunctas poſſe elidi alijs præſumptionibus.

218 Nota, quòd filiatio ex parte matris ita probatur coniecturis & præſumptionibus, ex quibus probatur filiatio ex parte patris. Auguſt. Beroius q. 50. nu. 1. communẽ dicit ex cap. afferte. de præſumpti. & Bar. in. l. non nudis. C. de proba.

§. Nota has communes ad intel. l. 5. tit. 19. par. 4. de patre negante filium. & l. 24. tit. 5. par. 1.

219 Nota, quòd filio non præiudicat cõfeſsio matris adulteræ, iuxta gloſſ. in cap. tranſmiſſa. de filijs preſ. & in ca. per tuas. de proba. tamen ſi filius conſenſerit confeſsioni, præiudicat ſibi. Goza. con. 12. num. 27. verb. Nono obſtat. communem dicit ex Pau. de Caſtro. con. 185. incipi. ſuper primo. & Alex. con. 202. vo. 6.

220 Fiſcus & priuatus quando concurrunt, & non apparet de priori iure, & ſumus in cauſa oneroſa, præfertur fiſcus priuato, ſi autem cauſa eſt lucratiua, præfertur priuatus fiſco. Anto. de Fano. de pigno. par. 2. mem. 4. nu. 118. communem dicit.

221 Fiſcus, qui habetur loco hæredis in bonis condemnati, non poteſt facere quod condemnatus non poterat facere. Cur. Iuni. con. 110. communẽ dicit.

§. Nota iſtam communem ad intel. l. 7. tit. 8. par. 3. & l. 16. tit. 7. par. 6. & l. 2. tit. 1. par. 7. & l. 5. tit. 20. par. ea. loquentium de bonis, quæ ex delicto fiſco applicantur.

222 Fiſcus ante iudicium criminale cœptum non habet bona delinquentis hypothecata, nec etiam ante ſententiam. gloſ. in l. 9. tit. 4. par. 5. in ver. Malfetrias. & in l. 2. tit. 4. par. ea. in ver.

Que dieſſen ſentécia magis commu-nem dicit ex Bar. in.l. poſt contractũ. ff. de dona. Alex. in.l. reſcriptum. ff. de pa. Quam intellige in pœna delicti, ſecus tamen in damno dato in bonis fiſci, quia in hoc caſu bona delinquentis pro emẽdatione damni ſunt hypothecata, & præfertur fiſcus alijs creditorib'. Azo in ſumma de priui. fiſci. & Bal. in.l. reſcriptum. & hoc eſt quod dicit dict. l. 9.

§. Hæc communis de iure regio per l.1. tit.4. par.5. limitatur in crimine læſæ maieſtatis commiſſo in perſonam regis, vel ab eo deputatis pro conſiliarijs, vel ſi procuretur perditio totius regni, vel alicuius partis, & ſic nõ valet donatio facta per reum criminis.

223 Forenſis non poteſt denuntiare nouum opus, quando ædificatur in publico, ſi ædificium non fiat in via. Iaſ. in.l.1.§. ſi in publico. n.1. ff. noui. operum. communem dicit.

224 Forenſis conſequitur fundum, data ordinatione, quòd fundus detur tribuenti aliquid ciuitati, & ſi ſit ſtatutum, quòd forenſis non poſsit acquirere in territorio Hiero. Cagno. in.l. fi. ff. de reg. iu. nu.8. communẽ dicit.

225 Forma ſi ſit aliqua conſtituta ad aliquid peragendum, nõ ſufficit, quòd per æquipollens fiat & adimpleatur. Alci. in.l.1. num.7. ff. de verbo. obli. §. fi. communem dicit. & ſic formalis diſpoſitio per æquipollens non poteſt adimpleri. Cur. in.l. diligenter. num. 3. ff. manda. communem dicit.

226 Formæ defectus maior eſt, quàm defectus cauſæ efficientis. Crotus in l.1.§. ſi quis ita. num.8. lect.1. ff. de verbo. obli. communem dicit.

227 Formam nec conditionem inducunt, ſi ab homine exprimantur, quæ à iure inſunt. Couar. in cap. Alma mater. de ſen. excom. in.6. par.6.§.2. num. 8. communem dicit.

228 Fornarius obligatus ad coquendũ panem pro familia, ſi augeatur cum exceſſu, non tenetur niſi vſque ad numerum familiæ exiſtentis tẽpore promiſsionis. Alber. Brunus. de augmento conſi. 10. principalis magis communem dicit.

229 Frater non excluditur à legitima ſucceſsione fratris propter ingratitudinẽ. Io. de Garro. in auth. ex teſtamẽto. nume. 40. de ſecun. nup. C. communem dicit.

230 Fratris filia non cenſetur dotata de bonis communibus fratrum exiſtentium in communitate. Iaſ. in.l. quòd locum. C. de colla. communem dicit.

231 Frater, vel ſocius, qui habet domũ communem, poteſt compelli per fratrem vt recipiat cõductorem idoneũ in ſua parte. Iaſ. in.l. quanquam. num. 24. qui teſta. fa. poſ. communem dicit. & vi. gloſ. in.l.20. tit.8. par.5. In ver. entiendeſe. vbi tractat quando ſocius poſsit inhabitare domum totã, & nõ teneri ad penſionem, iuxta gloſ. in.l. Sabinus. ff. communi diuidũ. & concludit, quòd ſi domus ita ampla eſt, quòd ſufficiat pro duobus, ad nullã penſionem tenetur, aliàs tamen ſi nõ recipiat commodam diuiſionem, & pro ambobus non ſufficiat, quòd tenetur pro rata penſionis, ex Alberi.

in. l. merito. ff. pro ſoci. & vi. alia per dictam gloſſ.

232 Frater vtrinque coniunctus excludit auum vel auiam ad ſucceſsionem fratris, immo admittitur cum auó vel auia per capita. Coua, in epi. de ſucceſsio. ab inteſta. col. 6. ver. primum conſiderandum. communem dicit ex gloſſ. in auth. defuncto. C. ad Tertu. & Bal. con. 268. vo. 4.

233 Fratris filij vtrinque coniuncti ſuccedũt in ſtipitem cum parentibus patruo inteſtato. Idem Coua. ibi. cõem dicit ex gloſſ. in dict. auth. defuncto.

234 Filio inteſtato & ſi ſuccedant parẽtes ſimul cum fratribus, non tamẽ ſuccedunt nepotes nec pronepotes. Idẽ ibi communẽ dicit ex gloſſ. in auth. poſt fratres. C. de leg. hære.

• §. De iure regio omnes has communes ſunt ſublatæ per. l. 7. in ordi. Tau. vbi diſponitur, fratres etiam vtrinq; coniunctos repellendos à ſucceſsione fratris ſtãtibus aſcendẽtibus. quod prius erat receptum per. l. 1. titul. 6. li. 3. fo. ll.

235 Fratrum filij ſuccedunt patruo defuncto in ſtipitem, & non in capita. Zazius de feu. par. 8. num. 19. communem dicit ex gloſſ. in capit. ſatis bene. de prohi. feu. alie. per Lotha.

• §. De iure regio per le. 5. tit. 13. part. 6. & l. 13. tit. 6. li. 3. fo. ll. & clari. in. l. 8. tit. 2. li. 4. fo. iudic. diſponitur contrariũ, immo quòd ſuccedant in capita. approbata opinione Azo. in ſumma. & Accur. in. §. hoc. & in fi. Inſti. de legi. agna. ſucceſ. ex text. in auth. de hære. ab inteſta. §. ſi autẽ cum fratribus. & hãc dicit veram Zazi. vbi ſuprà. licèt Boe. con. 1. in princi. teneat noſtram communem, & ibi congerit plures idem tenentes, ex quibus etiam dicit communem.

236 Fratricida, & eius hæres eſt incapax ſucceſsionis fratris mortui. Boe. deciſ. 25. num. 8. communem dicit.

237 Fructus ante vel poſt hæreditatis aditionem perceptos per hæredẽ bona fide non tenetur hęres legatario reſtituere. Alex. in. l. ſi tibi. §. cùm ſeruus ff. de lega. 1. & Io. Duran. in arte teſtã. tit. 6. cau. 11. communem dicit.

• §. Nota iſtam communem pro intellectu. l. 37. tit. 9. par. 6. vbi mãdatur legatum reſtitui cũ fructibus à die aditæ hæreditatis. Quam intellige, ſi fructus ſunt percepti bona fide per hęredem, iuxta hãc communem ex gloſ. in. l. Horẽnius. ff. de vſu. quod poteſt cõtingere in hærede ſuo, cùm pręſumatur ignorantia de comẽtis in teſtamento. iuxta communem opini. in verbo, Ignorantia. num. 5. ex Hieronymo Cagno. in reg. qui in alterius. ff. de reg. iu. & hanc communem & legem limitatur per. l. ſi quis bonorum. ff. de leg. 1. vbi dicitur, quòd fructus rei legatæ debentur à cõteſtatione litis, & non anteà, quando legata eſt quota bonorum. Ratio tamen eſt, quia in talem legatarium nõ transfertur dominiũ, vt in verbo, Dominium rei legatæ. num. 126. iuxta hanc communem eſt intelligenda communis per Couar. relatam in cap. 9. li. 1. reſo. nu. 5. vbi dicit communiter receptũ, hæredem teneri ad fructus rei legatæ à

tæ à tempore aditæ hæreditatis perceptos ex Bal. Pau. & docto. in. l. apud Iulianum. §. 1. ff. de leg. 1.

238 Fructus ſtantes præſcribuntur ſpacio trium annorum. Balbus de præſ. in. 4. par. 5. par. q. 35. communé dicit.

239 Fructus rei petitæ poſt litem conteſtatam reſtituuntur per victum. Coua. in epi. 4. capit. 8. §. 1. num. 5. communem dicit ex gloſſ. in. l. ex diuerſo. ff. de rei. vendi.

240 Fructus rei petitæ non veniunt ante litem conteſtatam, licèt veniat intereſſe quanti plurimi à tempore moræ in contractibus ſtricti iuris. Deci. in. l. Vinum. num. 16. ff. ſi cer. peta. cómunem dicit.

241 Fructus bonorũ mulieris vltra dotem non ſunt mariti, ſed vxoris. gloſ. in. l. 17. tit. 11. par. 4. in verbo, todos los bienes, communem dicit ex gloſſ. in. l. fi. C. de pa.

• §. De iure regio fructus omnium bonorum, mariti & vxoris ſunt communes. l. 2. tit. 4. li. 5. ordi.

241 Fructus percepti ante moram emptoris nolentis percipere pretium rei venditæ ad diem, ſunt emptoris, poſt moram autem ſunt vẽditoris. Coua. in reſo. cap. 15. num. 6. communem dicit ex docto. in. l. 2. C. de pact. inter empt. & vẽ. & in. l. qui Romę. in prin. ff. de ver. obli. in pendentibus tamen, concludit cum Cuma. in. l. vlti. ff. de iu. fiſci dicẽtis pro temporis rata diuidendos. licèt Alex. in dict. l. qui Romæ. teneat contrarium. vi. Coua. ibi.

242 Fructus non ſolùm percepti, ſed quòd percipi potuerunt tenetur computare in ſortem principalẽ recipiens rem in pignus debiti, gloſ. in. l. 2. tit. 13. par. 5. communẽ dicit ex Anto. Car. Panor. in cap. cum cõtra. de pignori.

• §. De iure regio per dict. l. 2. ſolùm tenetur de perceptis, approbata opini. Hoſti. in ſumma de pigno. §. quando efficaciter. ver. ſed nunquid creditor. ſi in fraudem dimiſerit laborare, vel locare rem pignoratam. Quòd nota.

243 Fuga eſt ſufficiens indicium ad torturam, ſi concurrit cum fama. Mar. Anto. in. l. fi. de quæſti. ff. nu. 277. cũ ſequẽ. communem dicit.

• §. Nota iſtam communẽ ad intel. l. 4. tit. 17. li. 4. fo. ll. & l. 3. ti. 8. li. 2. eius fo.

244 Fallit, quando poſt accuſationem inſtitutam, & poſt inquiſitionem inculpatus fugam arripiat. Idem Anto. num. 179. ver. hæc concluſio reſtringitur. communem dicit ex Bar. in. l. 1. C. de bo. eo. vbi etiam dat alias limitationes, ſi iudex eſt terribilis, vel habet inimicos, ex Bal. in. l. in bonæ fidei. C. de inr. iuran. Et nota verbum ſatis ſolenne dicti Anto. in nu. 193. quòd ſi reus qui fugam arripuit, fuit citatus & bãnitus propter hoc delictum, quòd ſine alio indicio ex fuga & cõtumacia poteſt torqueri, & ſic dicit intelligendum dictum Iaco. de Bello. quem refert Bal. in. l. 1. C. de requi. reis. & incũbit onus probãdi innocentiã ei, ſiue ſponte aut coactus venerit. & de hoc vi. in verbo. Abſens. nu. & nota dictũ ſolenne Io. An. in addi. ad Specu. de præſumpti. in hac materia.

245 Fugæ ſuſpicio facit, vt iudex incõpetens poſsit capere debitorem. Iuni.

in.l.2.num.31.ff.de iuriſ.omni.iudi.cómunem dicit, vbi ponit tria quæ requirũtur ad hoc, quòd fugitiuus poſſit capi, ſuſpicio, teſtes cum iuramento, & quòd debitum ſit liquidũ, aliàs pro damnis ac intereſſe non poteſt capi.ibi.num.38.

• §.Nota iſtam communem ad intel. l.14.tit.14.part.5.&.l.2.tit.19.li.3.fo.ll. & l.1.tit.11.li.5.ordina.&.l.4.ſtili.quæ omnes loquuntur de debitore fugitiuo, & de eius bonis. Item nota, quòd ſicut poteſt capi ad petitionem creditoris, ita & ceſsionarij. Segu.in.l.ſi ex legati.num.94.ff.de verbo.obli.& vi. l.10.tit.15.par.5.quæ dat priuilegium creditori, qui debitorem fugitiuum inſequitur & capit, vt præferatur alijs creditoribus.

246 Nota, quòd ſuſpicio non probatur iuramẽto partis, ſed requiritur cognitio ſummaria cum iuramento partis. Anto.de Tremo.in addi.ad Bona.in practi.excep.in rub.de recu.nu.3.& Io.à Ripa de legi.cap.13.num.27.cómunem dicit.& vi.ſuprà litera. C.de clerico fugitiuo.num.

247 Fugere non tenetur inſultatus, nec tenetur de occiſo.Iaſ.in.l.vt vim.nu. 38.ff.de iuſti.& iure.communẽ dicit.

248 Fugiẽs ad ſacroſanctum ſacramẽtum euchariſtiæ gaudet immunitate eccleſiaſtica, vt ſi ad eccleſiam confugerit reus. Coua.in Reſo.li.2.cap.20. num.6.communem dicit ex Gomecio.in.§.pœnales.nu.50.Inſti.de acti.

249 Furem, vel ſeruum fugitiuum ex lege iuſtitiæ, vel ſaltim charitatis præcepto tenetur quis manifeſtare. Couarru.in reg.peccatum.par.2.§.3.nu. 4.communem dicit ex Bar.in.l.ciuile.C.de fur.licèt de iure ciuili non puniatur non manifeſtans. Idem ibi.cómunem dicit ex.l.1.§.ſed in eo.ff.ad Sile.& gloſſ.in capit.culpa caret.de regu.iu.ff.

250 Furioſus qui habet dilucida interualla, ſi contrahit, præſumitur contraxiſſe tẽpore furoris. Cur.Iunior conſ. 151.num.7.Præpo.in cap.dilectus.el 2.de ſpon.Iaſ.in.l.fratre furioſo.num. 5.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iu.communem dicunt.

• §.Intellige iſtam communem quo ad actus, qui paulò poſt furorem fiũt Are.& Iol.in.l.1.§.fi.ff.de verbo.obli. vel ſi laborat furore continuo, vt per vnum menſem, vel annum: ſecus tamen ſi per aliquot actus, quia nó præſumitur durare. Alci.de præſum.reg. 2.præſ.18.Vel dic, vt dicit Viglius in.§. item furioſi.Inſti.qui.non eſt permiſa, teſta.nu.8.quòd ex geſtis attẽditur ſi ſit ſanæ mentis tunc temporis vel non, vt ſi res geſta ſit vt alius ſanæ mẽtis non potuerit ſaniùs peragere, & intelligatur ſanæ mentis. Et nota ſupra dicta ad intel.l.6.tit.2.par.4.

251 Furioſus licèt tempore ſanæ mentis aliquem occidat, nó poteſt pœna corporali affligi.Iaſ.in.l.furioſum.C.qui teſta.face.poſ.vbi originaliter Bald. communem dicit.

252 Amplia & ſi poſt delictum efficiatur furioſus, nam non poteſt affligi pœna corporali, ſed in bonis condẽnabitur. Iaſ.ibi.num.7.&.11.communem dicit.

253 Furio-

253 Furioſus non citatur vt de curatore prouideatur. Hiero. Cagno. in. l. furioſi.ff.de regul.iu.in fi.cõem dicit.

G.

1 GABELLA eſt ſoluenda etiã in foro conſcientiæ, quãdo eſt impoſita ab habẽte poteſtatem imponẽdi. Berta.in tracta.de gabellis.par.9.queſt.1. communem dicit.

2 Gabella ſi ſit impoſita ſi à loco res diſtrahatur,& ſi non ſoluatur, ſit ſtatutum, ꝙ publicetur, ſi cõtingat plures res deduci,& de vna non ſoluatur gabella,ſola illa res erit publicata,& nõ reliquæ, quod eſt verum, ſi res poteſt extrahi: ſi tamen non poſsit extrahi, & omnes aliæ publicantur, & applicatur fiſco. Idem ibi. num. 9. communem dicit.

3 Gabella ſi ſit ſoluenda per extrahentem aliquam rem à loco,non extenditur ad res quæ ad proprium vſum extrahuntur. Iaſ. in.l. certa.§. ſed ſiquis ad vſum.ff. de lega.1.num. 7. communem dicit.

4 Amplia iſtam communem ad res, quæ non ſunt originaliter de illo territorio,ſed quòd per tranſitum veniũt ad locum.Iaſ.ibi.nu.21.cõmunẽ dicit.

5 Gabella ſi ſecundum ſtatutum deberet ſolui de aliqua hæreditate,comprehendit ſuos hæredes. Cur. in. l. fi. num.25.C.de edi.diui Adria.communem dicit ex Decio.ibi.

6 Geminata promiſsio inducit maiorem deliberationem in promittente. Galia.in Rub.de verbo.obliga.ff.nu. 50.communem dicit.

7 Geminata confeſsio de recepta pecunia tollit exceptionem non numeratæ pecuniæ. Campẽ.de dote.queſt. 52.num.4.communem dicit ex gloſſ. in.l. contractus.§. de illis.C. de non nu.pecu.in verbo.Penitus.

8 Creditor ſi in diuerſis ſcripturis cõfiteatur recepiſſe decem à debitore,intelligitur de geminata qualitate. Alexan.con.4.nu.4.vo.2.communem dicit ex gloſ.in.l.nec caſu.C.de diſcuſſo. lib. 10.

9 Generare non valens, non poteſt contrahære matrimoniũ.Io.de Neui. in ſylua nuptiali.patt.1.fo.59.communem dicit.

H.

1 HÆRES non compellitur ſatiſfacere pro mortuo, in quo non apparuerunt ſigna cõtritionis.Panor.in cap. à nobis.de ſen.excõ. communem dicit,licèt ipſe teneat contrarium.

§.Nota iſtam communem ad intellectum.l.14.tit.3.par.6.dicentis hæredem teneri pro teſtatore.

2 Hæres tenetur de damno dato à defuncto,& ſi nec ad eum,nec ad mortuum aliquid peruenerit ſecundum ius Canonicum.Panor.in cap.parrochiano.de ſepul.communem dicit.

§.Nota,quòd aliud diſponitur per.l. 3.tit.15.par.7.cum intel.le.ſtili.68.&.l. 6.tit.

6.tit.10.li.3.fo.ll. vbi diſponitur, quòd ſi lis non ſit cōteſtata cum defuncto, vel ipſi hęredes nullum commodum receperunt, quòd non tenētur de dāno illato à defuncto, quod procedit de rigore iuris ciuilis, ſecus tamen de æquitate canonica, cùm apparuerūt in defuncto ſigna contritionis, quia in hoc caſu tenetur hæres exonerare conſcientiam defuncti, ſecus tamen ſi non apparuerunt. Idem eſt de iure canonico quod de ciuili, per lōgè tradita per Guiller. Maine. in. l. ſicuti. nu. 2. ff. de reg. iu. & in nu. 9. vbi dicit noſtram concluſionem communē. Sed tamen tu tene indiſtinctè, quòd de iure canonico ſiue aliquid perueniat ad hæredem, ſiue nō, & ſi nulla in defuncto apparuerunt ſigna contritionis, quòd hæres tenetur, vt per plura tenet Rode. Xuarez in ſecundo dubio. allega. 26. & poſt eum Dueñas, 3 qui plures accumulat in reg. 13. limi. 12. Item nota, quòd in delictis, in quibus memoria poſt mortem poteſt damnari, de quibus eſt gloſ. in ſumma. 24. quæſt. 2. & in. §. interdum Inſtituta. de hæredi. quæ ab inteſta. defe. & in gloſ. in cap. à nobis. el. 2. de ſenten. excom. & Feli. in cap. cùm nobis. el. 2. de præſcri. & ſi lis non ſit conteſtata, & procedatur contra abſentem & mortuū, hæres tenetur, vt dicit. l. vlti. in pragma. Complu. in ordi. iudi. Item nota quòd ſi deceptio interuenit in aliquo cōtractu, vel promiſsione, & ſi lis nō ſit conteſtata, & nihil peruenit ad hæredem, nihilominus hęres tenetur, & poteſt conueniri actione de dolo: tamen ſi in alijs interuenit deceptio, hęres non tenetur vltra id, in quo hæreditas fuit locuples. l. 3. tit. 16. par. 7. quę concordat cum. l. in hæredem. ff. dę dolo. Et caſus, in quibus hęc deceptio poteſt interuenire, ponunt. ll. 7. 8. & 9. eo tit. Item iudex etiam mortuus, qui dono recepto perperā iudicauit, poſt mortem eius hęredes poſſunt cōueniri, l. 8. tit. 1. par. 7. & Tho. Grama. voto. 25. ex. l. datur & l. lege. Iulia. ff. ad leg. Iu. repet. & l. iubemus. C. eo. ti. & de hoc vi. per Petrum Nuni. de exequendis man. reg reſpon. 3. & de iudice, qui perperam iudicauit, eſt. l. 24. ti. 22. par. 3. vbi ponitur pœna iudicis qui malè iudicauit.

Reſtringe vſque ad vires hæreditarias, etiam inuentario non confecto. Anto. de Fano. de pigno. par. 2. membro. 4. nu. 124. in fi. communem dicit.

Amplia non ſolùm quo ad delictū, ſed etiam quo ad alia de iure canonico. Præpo. in cap. epiſcopus. 12. quæſt. 2. communem dicit, & competit contra creditorem totum petētem remedium euangelicæ denuntiationis. Alci. in capit. nouit. de iudi. num. 34. communem dicit.

4 Nota, quòd ſi vnus ex hęredibus nō ſit ſoluendo, alius tenetur exonerare conſcientiam defuncti. Alci. in. l. 2. §. 1. num. 31. ff. de verbo. obli. communē dicit. & ſic de iure canonico & conſcientiæ tenetur. pro qua eſt gloſſ. in cap. tua nos. de vſu. quæ communiter ibi approbatur. licèt de iure ciuili Anto. Gomez. in. 2. tomo de contra. cap. 10. de indiuiduis. nu. 6. dicit communem

nem cõtrariam per.l.legatorum petitio.ff.de leg.2. dicat nõ teneri niſi pro ſua parte,& nititur probare idem eſſe de iure canonico. Sed tene cõmunẽ.

5 Hæres & ſi ſit filius,tenetur ad obſeruantiam contractus celebrati per patrem,etiam ſi tãgat ſuam legitimam. Xuarez.in capit.quoniã in prioribus nume.11.Ampli.7.C.de inoffi.teſta. communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad intel. l.24.tit.13.par.5.& vi. rationem ſuprà in verbo.Binubis.num.44.

6 Hæres vnuſquiſque inſolidum tenetur adimplere factum indiuiduũ ad quod tenebatur teſtator,et vno adimplente,eſt ſatisfactum,& alij pœnam euitant.Alci.in l.2.§.Cato.num.4.ff. de verb.obli.communem dicit.

7 Hæres qui confecit inuentarium, etiam ſi dolosè omiſerit ponere vnã vel duas res in illo, non tenetur inſolidum, vbi aliàs teneretur, ſi nullum inuentarium confeciſſet. Iaſ.in.l.in computatione.§.licentia.num.4.C. de iur.deli.communem dicit.

§.Concor.cum.l.7.tit.11.par.6.

8 Nota, ꝙ filius & ſi hæres licèt adierit hæreditatem ſine beneficio inuentarij & confectione, poteſt deducere legitimam ex legatis. Coua.in cap.ſi hæredes.num.9.ver. Item aliud notãdum. de teſta. communem dicit ex gloſ.in auth.ſed cùm teſtator.C.ad.l. Falci. & Alexand.in.l.Scimus.§.penul.C.de iu.delibe.

9 Hæres condemnatus per ſententiã, beneficio inuentarij iuuatur.Alex.in l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſolu.matri.communem dicit ex Iaſ.in.l.1.ff.de io. & ſa.igno.num.17.

10 Hæres ſuus & ſi repudiauerit hæreditatem, poteſt re integra reuocare repudiationem,& ſi habeat cohæredem extraneum.Iaſ.in.l.pupillorum. de repu.& abſti.hære.num.2.communem dicit.

11 Hæres non adiens hæreditatem inſtitutus in re certa, eſt vniuerſalis hæres.Alex.in.l.quotiens.C.de hære.inſti.Io. Duran.in arte teſtã.tit.6.cau.2. Mainerius in.l.ius noſtrum.num.6. ff.de reg.iu.communem dicunt.

§.Cum hac communi concordat.l. 3.tit.5.par.6. Et plus dicit.l.14.ti.3.par. ea.quòd inſtitutus in re certa, ſi alius hæres non inueniatur nec in illo nec in alio teſtamento, ille erit hæres. & vi.l.17.eo.tit.& in litera.I.nu.102.

12 Hæres ſucceſſurus intra tempus primi hæredis interrogatus ſi velit ſuccedere,& ipſe reſpondeat quòd non,ſibi præiudicat.Iaſ.in rub.de ſucce.edi. C.in principio.communem dicit.

13 Nota, quòd licèt hæredis inſtitutio nutu non poſsit fieri.l.iubemus.C.de teſta.tamen hæredem pium nutu poteſt inſtitui.Coua.in cap.cũ tibi.nu. 6.de teſta.communem dicit ex gloſ. ibi.& Bal.in.l.1.C.de ſacroſan.eccle. & Bru.in tracta.de forma.fo.95.

14 Nota, quòd ſi teſtator poteſt loqui & intelligere,ſi per notarium interrogetur, an velit Lucium ſuum hæredẽ inſtituere, & ipſe reſpõdeat quòd ſic, & notarius dicat quod ſuum hæredẽ inſtituit,valet teſtamentum. Io. Duran.in arte teſtan.tit.4.cau.2.Boe.deci.35.

ci.35.nu.6.Bellon.conſ.62. & Iaſ.in.l. iubemus.C.de teſta. nu.20. communem dicit.Et de intellectu iſtius communis vi. Xuarez in allega.1. fol.124. diſtinguens, an notarius ſit rogatus à teſtatore vel non.Caro.Molin.in addi.ad Alex.conſi.10.vo.1.in ver.quòd ſic.dupliciter intelligit noſtram communé.Primò, quãdo teſtator conſtat ſanæ mentis,& articulatè loquens.Secundò, quando apparet teſtamẽtum ab initio ſcriptũ de voluntate teſtatoris,ſecus ſi eo inſcio ſit ſcriptũ,ex Ioã. And. in addi.ad Specu.de teſta.§.1.& Iaſ.in.d.l.iubemus.in fi.& in cõſ.196. & Hippo.ſing.446.& Matthæ.de Afli.deci.143.& Coua.coincidit cũ hoc intellectu in.c.cùm tibi.num.4.de teſta.dum dicit, ꝙ ſi graui morbo laborans interrogetur à notario, qué ipſe non rogauit vt conficeret teſtamentum,velit ne Titium hæredem inſtituere, & ipſe reſpódeat ꝙ ſic,ꝙ nullũ eſt teſtamentũ. Et dicit hanc eſſe cõmuné ex Soci.conſil.20.&.28.vo.3.& Alex.Corne.& Iaſ.in.d.l.iubemus.& Boe.deciſ.35.& Barba.in.d.c.cùm tibi. Viglius autem Inſti.de teſta.§.ſed cùm paulatim. dicit ꝙ ſi ab extraneis interrogetur, præſumitur ſuggeſtione reſponſum.nu.12.Quod nota.

15 Hæres ſi cedit actionem forenſi contra ſtatutum de mãdato teſtatoris, nõ incidit in pœnam ſtatuti. Iaſ. in.l. iuſtè poſsidet. nu.29. ff. de acqui.poſſe. communem dicit.

16 Hæres inſtitutus tanquam filius reputatus à patre, qui non eſt, ſuccedũt venientes ab inteſtato,ac ipſis deficiẽtibus fiſcus.Iaſ. in.l. Si pater tuus. nu. 10.C.de hære.inſti.cõmunem dicit.

17 Hæres defuncti præſidis habebit integrum ſalarium totius temporis officij, ſi tempus non ſit finitum. Iunior in.l.diem functo.nu.30.de offi.aſſe.ff. communem dicit. vi.in verbo, Salarium.nu.1.cum ſequen.

18 Hæres tenetur ad ſoluendũ æs alienum,& non vſufructuarius. Deci.cõſi.620.Ioan.Duran.in arte teſtandi,ti. 6.cau.4.communem dicit. Vi.infra, Vſufructuarius.nu.83.

19 Hæres tenetur ad pręſtãda alimenta vxori defuncti intra annũ luctus.Iaſ. in.§. fuerat. Inſtit. de acti. cõem dicit.

20 Intellige iſtam cõem, ſi vxor ſit pauper.gl.in.l.31.ti.11.par.4.in ver.vn año. cõem dicit ex gloſ.in.l.vni.§.exactio. C. de rei.vxo.& Alex. conſ.127.vo.4.

21 Nota, ꝙ poſt annũ etiam data mora hæredis in reſtituenda dote nõ eſt alimẽtãda mulier.Soci.cõſi.180.nu.6. magis cõmuné dicit.ex Bar.in.l.inſulã.§.vſuras.ff.ſolu.matri.& in.l.at qui natura.§.tñ.ff.de nego.geſtis.Io.An. & Cardi.in.c.ſalubriter.de vſu.

22 Hæres mariti non poteſt accuſare adulteriũ commiſſum in vita mariti, etiam ſi ignorauerit adulterium.Boe. deci.338.nu.7.communem dicit.

§.De iure regio poſt mortem mariti mulier adultera poteſt accuſari per ſex menſes vtiles à tempore cõmiſsi delicti,nõ tamen poſt.l.3.tit.17.par.7. Et nota ꝙ licèt de adulterio nõ poſsit mulier accuſari abſq; voluntate viri. vt in.l.3.ti.7.lib.4.fo.ll.correcta.l.2.ti. 17.par.7.& ſic eſt in vſu.maritus tamẽ

venit puniẽdus,ſi fuit adulterij cauſa, per.d.l.7.tit.17.par.7. & ſi eſt leno ſuæ vxoris,pœnã mortis incurrit.l.2.ti.22. par.7.de quibus.ll.vi.Ioã.Lupũ in repe.C.de dona.inter vi.& vxo.col.323. §.21.nu.23.& Nota ꝙ ſtante.d.l.3.tit.7. li.4.fo.ll. hæres mariti nõ poteſt accuſare adulterium.vxoris, vt notat Grego.Lopez in dict.l.3.in verb. deſpues del muerto.

23 Hæredis inſtitutio etiam dato ſubſtituto vulgari ius deliberãdi trãſmittit ad hæredes,ſi deceſſerit hæreditate non adita,ſecus ad ſe hæreditatem delatam.Ioan.Duran.in arte teſtan.ti.5. cau.1.communem dicit.

24 Hæredis appellatione non venit fideicommiſſarius.Bello.conſil.42.nu. 13.communem dicit.

25 Limita in ſtatutis,quæ ſunt conformia iuri cõmuni: ſecus tamẽ in ſtatutis, qui ſunt cõtraria,vel præter ius cõmune. Idem Bello.nu.15. cõmunem dicit ex Alex.conſi.82.vo.2.

26 Hæredi ad vendicandã hæreditatẽ dantur plura remedia,& reſpectu poſſeſsionis adipiſcendæ datur primũ remediũ.l.fi.C.de edi.diui Adri.tol. vbi oſtenſo teſtamẽto nõ cancellato nec abolito hęres mittitur in poſſeſsionẽ. & cõcordat cũ.l.1.ti.13.li.3.ordi.& hoc remedium conceditur ex teſtamẽto, non tamen ab inteſtato. Deci.in.d.l. fi.& Bello.conſi.35. cõmunem dicũt.

27 Item datur interdictũ quorũ bonorum vtile.l.1.& docto.ibi.C. quorum bono. quod interdictũ datur cõtra illum,qui poſsidet pro hærede,quia putat ſe pro hærede, vel pro poſſeſſore qui incũbit poſſeſsioni.§. adipiſcẽdæ. Inſti.de interdictis. Si verò habet titulũ verũ, vt ſi poſsideat pro emptore, pro donato, pro dote, nõ datur cõtra eum. Iaſ.in.§.actionũ.nu.218.Inſti.de acti.cõem dicit.Sed tamẽ dicta regula patitur plures limitationes,de quibus per Iaſ.ibi.& Tiraq.in tra.le mors ſaiſit le vif part.2.decla.7.nu.13.& Aimon de Craueta conſ.73.

28 Hæredi petitionem hæreditatis intentanti non incũbit dominiũ defuncti probare,ſat erit ſi probetur eſſe in bonis ipſius, & in eius hæreditate mãſiſſe.Coua.in.c.12.in.q.practi.ver.erit equidem. communem dicit ex Bart. in.l.hæreditatis.C.de peti.hære.

29 Hæreditatis petitio non cõpetit cõtra titulo poſsidentem. Iaſ. in dict.§. actionum. nu.eo. communem dicit. ex glo.in.l.hæreditatis. in verbo. Cõpellar. C. de peti. hære. Et ratio eſt, quia reus poſsidet cum titulo, & hæres ſolum titulum habet, & fulcitur fortiori vinculo.

30 Amplia iſtam communem, etiam ſi titulus & poſſeſsio fuerit acquiſita poſt mortem defuncti. Couarru. in dict.cap.12.communem dicit ex Sali. Alex. & Iaſ. & Paulo in dict.l.vlti.C. de edi.di. Adria. contra Bal.qui in.d. l.vlti.tenuit contrarium.

31 Limita iſtas cõmunes, ſi titulus ſit putatiuus,licèt ſit ſufficiens ad vſucapiendum, nõ tamen ad impediendũ iudiciũ petitionis hæreditatis. Couarr.d.c.12.num.4. communem dicit.licèt ipſam refutet, & dicit iure non ꝓbari,vt ibi per eum. Sed noſtram commu-

communem dicit in.d.l. vlti.Cur.Iuni.nu.21.ex gloſ.in.d.l.

32 Nota, ꝙ ſi hęres petat aliquã rem expreſſam in libello, poterit tamẽ iudex ei adiudicare alias res in eo non deductas. Coua. in.d. c.12. in fi. cõem dicit ex Anto. Imol. & Barba. in.c.2.de libe.obla.cõtra Panor.ibi.quam intelligit, quando eſt petitum in libello ꝙ pronuntietur hæres, etiam ſi non exprimat niſi vnam rem.

33 Hæreditate aui priuatur nepos ex parricidio commiſſo à patre.Boe.deciſ.21.nu.8.communem dicit.

34 Hæreditas defuncti occiſi ſi per familiam fuerit occiſus, non eſt adeunda priùs q̃ familia ac ſerui fuerint torti, ſiue palàm ſiue clam fuerit occiſus. Si tamen mors fiat ab extraneis, ſi palàm, non aditur anteà, quàm accuſatio fiat. Si tamen facta fuerit clam, poteſt adiri, & poſtea fiat accuſatio. Iaſ. in.l.cùm frater. nu.4.C. de his qui. vt indignis. communem dicit.

35 Hæreditate adita non dicitur ampliùs hæreditas. Iaſ.in.l. poſſeſsio appellata.§.veteres. nu.18.ff. de acquirẽ. poſſe.communem dicit.

36 Hæreditatis aditio eſt animi.Io. Duran.in arte teſtan.ti.11. cau.1. communem dicit, ſed non probatur niſi per actum.Anto. Nice.in concor.gl.concor.19.communem dicit.

37 Hęreditas poteſt adiri vſq; ad triginta annos. Alex.in.l.licet.de iure deliberan.C. elapſis tamẽ poſſunt filij ex capite vnde legitimi intra alios triginta annos adire. Alex.conſ.89. vo.2.extraneo autẽ ex capite ignorantię reſtitutio conceditur. Io.Duran. in arte teſtan.ti.11.cau.6.cõem dicit. Balbus autem de præſcriptionibus in.4.part.4. partis. q.19. dicit, ꝙ cùm filij poſſunt adire hęreditatẽ ex capite vnde liberi, vnde legitimi, vnde cognati, quòd ex quolibet capite habet triginta annos, & ſic habet filius nonaginta annos ad adeundã hæreditatẽ paternã. & dicit hãc eſſe cõem. Iaſ.aũt in.l.licet.n.1.& 5.C.de iu.deliberan.dicit, ꝙ in extraneis durat per triginta annos ius adeũdi. Ius aũt immiſcẽdi, qđ cõpetit ſuis, durat etiã ꝑ triginta annos ſolùm, & hãc dicit eſſe cõem. Sed Roderi. Xua. in.l.8.ti.de las herẽcias.li.3.fo.ll.nu.41. cũ ſequẽ.cõcludit cõiorem opinionẽ ꝙ filijs ex teſtamẽto cõcedãtur triginta anni, ac illis cõpletis habeãt alios triginta annos, & ſic filij habẽt ſexaginta annos ad adeũdã & petẽdã hæreditatẽ paternã. Et plus dicit, ꝙ ſolùm ab inteſtato habẽt ſexaginta annos, & ſi nõ ſit teſtamentũ. & hanc dicit cõem nu.54. Nota, ꝙ inquãtũ dictũ eſt per Xuarez, ꝙ filius ex teſtamento habet triginta annos, & iſtis cõpletis habet alios triginta ab inteſtato. Intellige iſtã cõem, qñ ſolus inſtitutus fuit hæres. Secus tñ qñ habuit alios cohæredes, quia non habet niſi illos triginta priores, vt per Bald.in.l.licet.C.de iu. delibe.& Ludo.Go.conſi.80.nu.6. Et per iſtud notabile cõcordant̃ oẽs opiniones ſupradictę. Et cõcludit̃, ꝙ ius adeũdi & immiſcẽdi præſcribitur cõtra filios habẽtes cohæredẽ per triginta annos. Tñ ſi non ſunt alij hęredes, ſunt neceſſarij ſexaginta anni. vt no-

tat.d.Ludo.de Goza.conſ.56.num.13.
§.De iure regio per.l.7.ti.14.par.6.ap probatur opinio, quã dicit cõem Iaſ. ꝙ etiã filijs nõ dãtur niſi triginta anni ad immiſcẽdũ & petẽdã hæreditatẽ, cùm in fine cõcludit, ꝙ præſcribit petitio hæreditatis etiã ſine titulo & mala fide per trigĩta annos. Qđ nota.

38 Hæreditate paterna non adita filio mortuo tranſmittitur ad hæredes extraneos. Iaſ.in.l.cum antiquioribus. nu.1.C.de iu.deli. communem dicit. & Tiraq.in tracta.le mort ſaiſit le viſ. par.2.declara.5.num.21.

39 Amplia etiam ſi non ſit agnita iure ſuitatis. Deci.conſi.331.& conſi.245.& Iaſ.conſ.130.vo.1. communem dicũt.

40 Amplia ſecũdò in hærede minoris mortui ante aditam hæreditatẽ, quia ſuccurritur reſtitutione. Io.Duran. in arte teſtan.tit.11.cau.1.cõem dicit. Iaſ. in.l.ſi infanti.nu.17.C.de iu.deli. com munẽ etiã dicit. Intellige, qñ minor maior infante habebat tutorem, vel nõ ſit quid imputet tutori. Soci. in.l. qui duos. nu.16.ff. de reb. dubi. & idẽ eſt ſi ſit infans. Ioã.Du.ibi cõem dicit.

41 Reſtringe hãc ampliationẽ, ſi appo ſita ſit in teſtamẽto clauſula codicillaris, quia hæredes in hoc caſu petũt hęreditatem ex fideicõmiſſo, & non eſt neceſſaria reſtitutio. Alex.in.l.cum filio.ff. de leg.1. & Ioan.Duran. in arte teſtan. in. d.cau.1. communem dicit.

42 Fallit prima concluſio in filio emancipato, quia hodie non tranſmittitur hæreditas non adita ex potentia ſuitatis: quia licèt ſit ſublata differentia ſuitatis & patrię poteſtatis quo ad ſucceſſionẽ ab inteſtato, non tamen in alijs, vt in trãſmiſsionibus. Iaſ. in.l.emãcipata. nu.6.C. qui admitti. communẽ dicit. & vi.Coua.in reg. poſſeſſor. de reg.iu.in.6.par.2.§.5.num.3.

43 Hæreditate paterna repudiata, cæteris filijs debetur hæreditas æqualiter. Coua.in epi.de ſucceſsi.ab inteſta.cõclu.9.communem dicit.

44 Hæreditatẽ põt vſufructuarius pręcipere ſeruo vt adeat, cui cõtẽplatione relictus eſt ſeruus vſufructuarius, & nõ requiritur volũtas proprietarij. Iaſ. in.l.poſſeſsio appellata.§. veteres. nu.37.ff.de acqui.poſſe.cõem dicit.

45 Hæreditatem adire infans non poteſt, ſed pater, vel tutor. Si tamẽ ſit maior infante, nec minor ſine tutore, nec tutor ſine minore non poteſt adire. Bello.conſ.24.nu.16.communem dicit ex Soci.conſ.89.& Bar.in.l. infanti.C.de iu.deli.& docto.in.l. bonorũ. C.qui admitti.

46 Nota, ꝙ per quẽcũq; actũ, per quẽ poteſt quis adire nomine proprio, po teſt & nomine alieno. Bello.ibi.nu.13. communem dicit ex Bar.in.l.gerit.in fi.ff.de acqui.hære.

47 Nota, ꝙ hæreditatis aditio non prę ſumitur per implementum conditionis in extraneo, nec immiſtio in ſuo. Alexan.& Iaſ.in.l.1.§.1.ff.de condi.ex cau. da.communem dicunt ex gl. ibi & in.l.dubitari.ff. de hære. inſti. & in l.ei qui ita. ff.de le. immiſce. Contrariam in ſuo dicit cõmunem Soci.in.l. conditionibus.§. pupillus. ff.de cõdi. & demonſtra. Sed tene primam.

48 Hęreditas, quę profeſſo aduenit, nõ monacho,

monacho, ſed monaſterio eſt traden da. Coua. in. c. quamuis pactum. de pa ctis in. 6. §. 3. nu. 2. cõem dicit ex tradi ta per eum in. c. 1. nu. 20. de teſta.

49 Hæreticus ad hoc ꝗ quis dicatur, re quiruntur ſaltim duo teſtes de hęreſi. Boe. deciſ. 142. nu. 2. cõmunem dicit.

50 Hæreticus condemnatus per iudi cem eccleſiaſticum non debet iudex laicus de illo ſe intromittere ad co gnoſcẽdũ. Iaſ. in. l. magiſtratibus. nu. 10. de iureiuran. ff. communem dicit.

51 Hæreſeos crimen eſt merè eccleſia ſticum, ita ꝗ iudex laicus non cogno ſcit de illo. Alci. in. c. perniciosã. nu. 73. de offi. or. communem dicit.

52 Homicidium ſi per ſtatutum punia tur pœnã mortis, intelligitur ſi dolo fuerit commiſſum. Iaſ. in. l. 1. nu. 20. ff. de legi. communem dicit.

53 Homicida nõ eſt priuatus bñficio, ſed requiritur ſentẽtia. Alci. in. c. cùm ab homine. nu. 15. de iudi. cõem dicit.

54 Hoſpitale priuatum nõ eſt impetra bile à papa, nec de illo ſe poteſt intro mittere, licèt poſsit dici pius locus. Cur. Iuni. cõſi. 20. nu. 1. cõmunẽ dicit.

55 Homicidium ſi per ſtatutũ permit tatur, vt ſi permittat bannitũ occidi, non eſt delictum, nec in foro conſciẽ tiæ obligat. Iaſ. in. l. ſi plagij. ff. de vet. obli. nu. 3. magis communem dicit ex Alexã. in. d. l. ſi plagij. quam intelligit Iaſ. ad effectum, vt nõ ſit punibile: ta men in foro conſcientiæ nõ liberatur à peccato ex hoc in. c. inter hæc. 33. q. 2

56 Fallit, ſi per ſtatutũ cõcedatur homi cidiũ pro cõtumacia. Alex. in. l. 1. C. ſi à non cõpetenti iudice. cõem dicit, vt refert Iaſ. in. d. l. ſi plagij. nu. 6.

57 Hypotheca ꝓ dote etiã expreſſa nõ prȩiudicat hypothecȩ expreſſȩ priori Coua. in reſo. li. 1. c. 7. cõclu. 5. cõem di cit ex glo. in. §. fuerat. Inſti. de acti.

58 Notã, ꝗ hypotheca expreſſa, quã ha bet præſtans pecuniã pro emptione rei cũ obligatione illius rei, poſterior nõ præiudicat tacitæ hypothecę prio ri pro dote. Coua. ibi conclu. 5. magis communem dicit ex Albe. Fulgoſ. & Sali. in. l. interdum. ff. qui poti. in pi gno. ha & Afflí. deciſ. 306.

59 Itẽ nota, ꝗ hypotheca tacita, quam habet mutuans pro refectione rei, nõ præfertur hypothecæ tacitæ pro dote etiã poſteriori. Coua. ibi. nu. 3. cõem dicit ex Albe. & Ang. in Auth. Quo iure. C. qui poti. in pigno. habe. Et de hac hypotheca dotali vi. in verbo, Dos. nu. 264. & quæ habes in verbo, Creditor. num. 186.

60 Hypotheca, quã habet cõducẽs in rebus illatis & inuectis in domo cõdu cta, nõ ſolùm habet locũ, qñ pro mer cede pecuniaria fit locatio, ſed etiã ſi pro mercede in ſpecie cõſtituta, licèt ſit impropria locatio. Fanus de pigno. in. 2. part. mẽ. 4. nu. 138. cõem dicit ex Ange. in. §. itẽ Seruiana. Inſti. de acti.

§. Nota, ꝗ de iure regio illata ſi non inueniãtur in re cõducta, nõ ſunt taci tè hypothecata. l. 5. tit. 8. part. 5. contra Bal. & Ang. in. l. certi iuris. C. loca.

61 Fallit primò in bonis illatis ac inuen tis, quia non inducitur tacita hypo theca, niſi dñs ſciat ac taceat. Idem Fa nus. nu. 152. communẽ dicit. & glo. in d. l. 5. in verb. Fincan obligados.

62 Fallit ſecundò in bonis inuentis & illatis per minorem. Iaſ. in. d. §. item Seruiana nu.57. cōmunem dicit, nec eſt ſibi contrarius in.l.ſi conſtãte. nu. 210.ff. ſolut.matri. vbi inuehit contra Bar. dum dicit, q minor non obligatur pro dote recepta, quia communiter concluditur contrariũ, vt in verb. dos, nu.277. & inter alia dicit, q ſicut minor non principaliter ſed incidenter poteſt obligari in inuẽtis & illatis, quia non concludit niſi in obligatione dotis, cùm ſit priuilegium dotis.

63 Reſtringe hãc limitationem ad inuenta ac illata in domo conducta per minorẽ cum authoritate tutoris, quia ſunt tacitè obligata pro mercede. Iaſ. in.l. item quia num.20.ff. de pactis. cōmunem dicit.

64 Fallit tertiò, quando conducens ſe prouidit de ſpeciali hypotheca, quiá non ſunt illata ac inuenta hypothecata. gloſ. in.l.5. in verbo, Fincan obligadas. tit.8. part.5. communem dicit ex docto. in.l. certi iuris. C. loca.

65 Hypotheca omnium bonorum generalis ſiue auri argenti vini frumẽti, cōprehendit res venales. Coua. in reſo. lib.2.c.5. conclu.3. communem dicit ex Bart. in.l. generali.§. vxori. ff. de vſu. leg. & in.l. ſi conſtante. ff. ſol. ma. in.3. par.q.3. per tex. in.l. cùm tabernã ff. de pigno. Iaſ. autem in.§. item Seruiana. nu.58. magis cōmunẽ dicit ſub tacita hypotheca non comprehendi res venales, quam intelligit. Couarru. in tacita hypotheca, quæ prouenit conductioni in rebus inuentis ac illatis in domo conducta. Quod nota.

66 Hypotheca pro legatis licẽt cōſtituatur in bonis teſtatoris, non tamen in legatis. Fanus in.d. mem.4 nu.158. communem dicit.

67 Fallit prima pars cōmunis, q hypotheca cōſtituatur in bonis teſtatoris, ſi ab ipſo teſtatore remittatur. Idẽ Fanus nu.162. cōmunẽ dicit, quia poteſt remitti, q non ſint eius bona hypothecata pro legatis. ex glo. in.l.2. ff. in poſſe. lega. & Bar. & Bal. ibi.

68 Hypotheca generalis omnium bonorum comprehendit tam præſentia quàm futura, & nomina debitorum. Fanus ibi. nu.165. cōmunem dicit ex Bal. in.l.1. col. penul. ff. ſolu. matri.

69 Limita iſtam cōmunem in bonis, ex quibus procedit hypotheca, vt ſi recipiantur centum in mutuũ, & fiat obligatio generalis ad ſolutionẽ ſub hypotheca omnium bonorũ, illa centum non cenſentur hypothecata. Coua. in reſo. li.3. c.12. nu.2. communem dicit ex Bal. & Albe. in.l. obligatione generali. ff. de pigno. & Fano de pigno. par.2. membro.2. nu.12.

§. Intellige primam cōmunem per l.5. tit.13. par.5. etiam ſi non habeat bona futura à cauſa prætetita, vt aliàs intelligebat Bal. in.l. fi. C. de pa. col.2.

70 Hypothecariam actionem intentans contra debitorem, ſufficit probare poſſeſsionẽ. Gome. in.§. itẽ Seruiana. nu.35. Inſtit. de acti. cōmunẽ dicit.

71 Hypothecariã intentans contra tertios poſſeſſores habentes cauſam à debitoribus, oportet probare vnum de tribus, dominium, vel quaſi dominiũ, vel vtile dñium debitoris. Idem ibi. commu-

communem dicit ex Soci.conſi.112.

72 Hypothecariam intentans contra tertios poſſeſſores non habentes cauſam à debitorib⁹, oportet probare dominium. Idem ibi communem dicit ex Corneo.conſi.128.vo.4.

73 Nota, q intentans actionem hypothecariam contra tertios poſſeſſores, ſi res ſit meliorata, poſſidens liberatur, ſi offerat pretiũ rei quod res valebat ante meliorationem, & non tenetur præſtare nec tradere rem. Coua.in re ſo.li.1.c.8.nu.2. communem dicit ex Bart.in.l.2.C.de pre.& eorum rebus nauicula.lib.11. licèt ipſi non placeat ex.l.ſi fundus.§.in venditione.& in.l.mulier.ff.qui poti.in pigno.habe.& alia de quibus per eum.

74 Hypotheca ad hoc q poſſit intentari contra tertios poſſeſſores, requiritur q fiat excuſsio in bonis principalis, & q ſit pronũtiatum per judicẽ legitimè excuſſum. Fanus de pigno. in 8.par.mem.primo.nu.11.cõem dicit.

75 Itẽ requiritur citatio poſſeſſorũ & fideiuſſorũ. Idem ibi.nu.12.cõem dicit.

76 Amplia, etiam ſi hypotheca ſit expreſſa. Idẽ ibi.nu.21.cõmunem dicit.

77 Amplia ſecundò, & ſi pro dote ſit facta hypotheca. Idem ibi.nu.23.cõmunem dicit.

78 Amplia tertiò, & ſi bona eſſent confiſcata, quia fiſcus debet excuti. Idem ibi.num.15.

79 Fallit, quãdo actualiter fuit pignus traditum creditori, ſi poſtea cadat à poſſeſsione vel detentatione, põt res vẽdicari à poſſeſſore ſine excuſsione. Idem ibi.nu.18.communem dicit.

80 Fallit ſecundò in domino debitorum, quia poteſt contra eum intentare actionem hypothecariam, non ẽxcuſſo principali. Idẽ Fanus nu.19.magis cõmunem dicit ex Ange.de Are.in.§.item Seruiana.Inſti.de acti.poſt. Bart.in.l.ſi conuenerit.la ſecunda.ff.de pigno.acti.

1 IDONEITAS, quæ in reſcripto apponitur, nõ requiritur q pbet, licèt appoſita ſit ſub cõditione. Alci.in tra.de præſump.reg.3.præ.3. cõmunẽ dicit.

2 Ignorantia ad hoc q excuſet quãdo de lucro captando agitur, requiritur, q cõſuluerit volens ſe iuuare ex ignorantia plures ſapientiores, & non ſufficit vnus. Ioan.Nico.co.1.nu.7.de ſecun.nuptijs.communem dicit.

3 Amplia ad reſtitutionem concedendam ruſtico in cõtractu cõtra ius inito, quia debet conſulere duos peritiores, & non ſufficit vnũ. Io.Mau.de reſti.in inte.c.88.communem dicit.

4 Ignorantia facti publici vel publicè noti nõ præſumitur. Tho.Grãma.in vo 36.nu.16.cõmunem dicit ex gl.in l.ſi tutor petitus.C.de peri.tuto.& gl.in cle.1.de ſepul.in verbo, ſi publicè.

5 Ignorantiã contentorũ in teſtamẽto patris præſumit' filius habere. Hiero.Cagno.in.l.qui in alterius.nu.12.ff.de reg.iu.communem dicit.

6 Imperator eſt dñs mundi. Iaſ.in.l.cũctos populos.nu.6.C.de ſumma tri.

commununem dicit.

Imperium merum eſt poteſtas gladij animaduertẽdi in facinoroſos homines. Alci. in cap. quod ſedem. nu. 58. de offi. ordina. communem dicit. §. Lex. 2. tit. 15. par. 4. dicit merum imperium eſſe poteſtatem iudicãdi eos qui ſunt de ſua iuriſdictione.

7 Imperium mixtum eſt iuriſdictio, quæ impartitur officio iudicis nobili ad priuatam vtilitatem. Alci. in capit. quod ſedem. de offi. ordina. num. 61. communem dicit.

8 Impetratio maioris vel minoris beneficij non facta mentione de beneficijs quę habet impetrans, no valet. Panor. in capitu. ad aures. num. 2. de reſ. communem dicit.

9 Amplia, quia eſt facienda mentio de beneficio in ſpecie. Io. de Ripa in cap. ad aures. de reſ. nu, 67. cõem dicit.

10 Impetrans non debet facere mentionem de dignitate ac nobilitate. Ripa ibi. nu. 68. communem dicit.

11 Impetrare poteſt quis beneficium pro alio ſine mãdato. Idem ibi. num. 94. communem dicit.

12 Impubis ſi nixus ſit ad copulam, ſi poſt perfectam ętatem conſenſerit in matrimoniũ, cõtrahit illud. Coua. in epi. 4. nu. 26. communẽ dicit.

13 Illegitimus eſt filius presbyteri ex vxore poſt presbyteratũ natus ac cõceptus. Pet. Raue. de filijs preſ. cõmunem dicit. col. vlti. ex. c. literas. eo. tit.

14 Nota, quòd diſpenſatio illegitimi quòd nõ obſtante defectu natalium poſsit promoueri in clericum, reſtringitur ad minores ordi. Raue. ibi. cõmunem dicit ex cap. ordinarij eo. tit.

15 Immunis ſe reputans à collectis vel datijs & deſcribitur in libro ſolito, in quo deſcribuntur omnes qui ſoluere tenetur, ſi poſtea requiratur vt ſoluat, & ſcit eſſe deſcriptus, non ſufficit allegare priuilegiũ, ſed requiritur quòd appellet intra tempus appellandi à tẽpore ſcientię. Ludo. de Goza. con. 16. num. 17. in ver. quibus non obſtantibus. communem dicit ex Alex. con. 101. vo. 1. & docto. in cap. cùm acceſsiſſent. de conſti.

16 Immunitate eccleſiaſtica non gaudet, qui per inſidias interfecerit aliũ. & iſte eſt communis ſenſus. c. 1. de homi. teſte. Coua. in reſo. li. 2. cap. 20. nu. 7. ex Feli. in dict. cap. 1.

17 Amplia iſtam communem ad clericum homicidam per inſidias, quia debet actualiter deponi, & tradi curiæ ſeculari, non expectata incorrigibilitate, propter atrocitatem criminis. Idem Coua. in dict. num. 7. communem dicit ex Panor. in capit. cùm nõ ab homine. de iudi. licèt ſibi non placeat. & communem dicit contrariã ex Areti. in dict. c. & Deci. in. c. at ſi clerici. de iudici. cui ego aſtipulor.

18 Amplia ſecundò ad committentẽ delictum graue in eccleſia vltra homicidium. Remigi. de immu. eccle. fallẽ. 3. ampli. 2. communem dicit ex Panor. in cap. fi. eo. ti.

19 Reſtringe iſtam ampliationem ad delicta commiſſa in eccleſia ex propoſito, vel veteri odio, ſecus tamẽ ſi à caſu. Idem Remi. ibi. num. 4. communem dicit ex Hoſti. in dict. c. fi. eo. tit.

20 Amplia tertiò in Iudęo ac Pagano, qui non gaudet immunitate eccleſiaſtica. Hippo.in.l.1.C.de rap.vir.communem dicit.& vi.alios tenentes cōtrarium per Remi.fallen.8.& vi.diſtinctionem per eum dicentem.Aut Iudæus confugit ad eccleſiam vt efficiatur chriſtianus,& gaudet immunitate. Aut cauſa ſe conſeruandi immunem à delicto,& procedit noſtra cōmunis.ex mente gloſ.in dict.cap.inter alia. eo tit.vt euitentur conflictus opinionis contrarię ex cap.diffiniuit, 17.quæſt.4.

21 Nota, quòd ex communi gaudet immunitate eccleſiaſtica ſi ad eam cōfugiat.Boe.deci.110.communē dicit.

22 Item clericus quoad ſuum prælatum gaudet immunitate eccleſiaſtica vt ab eccleſia confugiens non extrahatur pro delicto. Io. Lucus.epiſcopus Calagurritanus in pra.crimi.cap. 115.communem dicit,licèt conſuetudine non ſeruatur,quod etiam annotat Remigi.fallen.41.

23 Incendium præſumitur culpa leuiſſima factum.Iaſ.in.l.hæreditarias do mos.ff.de legi.communem dicit.

24 Intellige in culpa leuiſsima in omittendo, ſecus tamen in committēdo. Couarru.in epi.4.cap.6.§.8.num.13. communem dicit.

25 Incendium præſumitur culpa inhabitantium factum.Tho.Gramma.deci.3.num.13.communem dicit ex.l.2. §.1.ff.de offi.præfe.Vigi.vbi cōcludit, quòd ſi incendium eueniat etiam ex leuiſsima culpa,ſemper debetur emēda. Quòd intellige vt in communi opinio. præcedenti, & vi. Alexand.& Caro. in addi.in con.

§.Nota iſtas communes ad intellectum.l.10.tit.13.part.7.&.l.11.tit.5.li.4.fo.ll.vbi imponitur pœna incēdiarijs.

26 Indicium remotum à maleficio,nō eſt ſufficiens ad torturam.Mar.Anto.in.l.fi.ff.de quæſti. num.250.communem dicit.

27 Fallit in ſolito delinquere.Idem ibi num.148.communem dicit.

28 Fallit ſecundò in graui inimicitia, non tamē in leui.Idem ibi. num.175. communem dicit.

29 Indiciorum copia danda eſt reo.Io. de Ripa in.l.1.num.8.C.de edendo. communem dicit.

30 Indefinita in materia probationis non ęquipollet vniuerſali. Cur. Iuni. con.17.num.13.communem dicit.

31 Indefinita non ex propria ſignificatione, ſed ex æquitate æquipollet vniuerſali.Coua.in.li.1.reſo.cap.13.num. 5. communem dicit ex Bar. in.l.omnes populi.num.57.ff.de iuſti.& iu.& Domi. in capit. vt circa. de electi. & Deci.conſi.3.

32 Limita primò in materia neceſſaria, vel impoſsibili.Coua.ibi.num.6.cōmunem dicit ex gloſſ. in dict. cap.vt circa. & Bart. & Pau. in.l.ſi pluribus. ff. de lega.2.

33 Limita ſecundò,ſi à lege proferatur indefinita, quia ſecūdum ſubiectam materiam ęquipollet vniuerſali,cùm lex in omnibus locum habeat.Coua. ibi.num.8.communem dicit ex dict. gloſſ.in dict.cap. vt circa. & Dino in Rubri. de regu. iu. in. 6. & Iuni. in. l.

.6.ff.ſi cet. peta.

34 Amplia iſtam limitationem ad ſtatuta municipalia. Hinc eſt, quòd ſtatutum dictans, quòd homicida non faciens pacem cum hærede defuncti. &c. non ſatisfacit, ſi cum vno ex hęredibus contraxerit amicitiam. Couarru.ibi.num.8.communem dicit ex Paul. de Caſtro. in. l.2. C. de liber.& eorũ liber.contra Bar.in.l.4.§. Cato.ff.de verbo.obli.

35 Limita tertiò in diſpoſitione hominis, quando par cauſa & eadem ratio eſt omnium. Idem Couar. ibi. num. 9.communem dicit ex gloſ. in.d.c.vt circa.& Decio.in con.30.

36 Indignitas hæredis proueniens ex ſua culpa, ſuccedit fiſcus: ſi tamen venit errore teſtantis, ſuccedunt venientes ab inteſtato. Iaſ. in.l. ſi pater tuus. C.de hære.inſti.num. 10. cõem dicit.

37 Amplia iſtam communem, ſiue hęres indignus adeat hæreditatem, ſiue non. gloſſ. in. l. fi. titul. 7. part. 6. in ver.coſas y ha.cõem dicit ex Alex.in l.1.ff.de vulga.& pupilla.ſubſti.col.11.

38 Amplia ſecundam partem communis in ſubſtituto, quòd ſi ſubſtitutus eſt omnino incapax, ſuccedit ſubſtitutus, & non fiſcus. gloſ. in dict.l. fi. communem dicit ex Soci.in dict. l.1. de vulga.& pupi.in quæſt.7.Bar.& in dict.gloſ.vi.alias limita.ad iſtã cõem.

39 Fallit prima communis, ſi illa culpa prouenit vel reſpicit offenſam certæ perſonæ, quia illa ſuccedit. Si tamẽ hæres eſt omnino indignus, ſuccedũt venientes ab inteſtato. Iaſ.in.l.hæreditas. nume. 10. C. de his qui vt indi. communem dicit.

40 Nota, quòd licèt ſuccedens teneatur ad legata, ad quæ indignus tenebatur, tamẽ ſi ſuccedit fiſcus, eo quòd non inuenitur qui accepet hæreditatẽ, nõ tenetur fiſcus ad ea. Iaſ. in. l. cũ quẽ. C. de fideicõmi.n.13. cõem dicit.

41 Indiuidua ſi à pluribus perficiãtur, ſi aſsiſtãt vt ſinguli, à dignioribus, etiã ſi ſit minor pars, recipiunt denominationem. Si tamẽ agãtur vt vniuerſitas vel collegium, à maiori parte denominantur. Coua.in.q.practi.c.34.nu. 1.cõmunẽ dicit ex gloſ.in.c.1.de loca. & Deci.in cap.ex literis.de conſti.

42 Indiuiduum eſt teſtamentum. Iaſ. in.l.1.§.ſed & ſi mihi. nu.12. ff.de ver. obli.communem dicit.

43 Obligatio ad tradendum dicitur indiuidua, & ideo qui tenetur ad tradẽdum, niſi totum reddat, non liberatur etiã pro parte. Cur. Iuni. con.74. num.2. communem dicit, & dicitur indiuidua obligatione & traditione. Idem ibi.communem dicit.

44 Indiuidua licèt nõ ſit obligatio dãdi, ſed diuidua, ſtipulatio tñ pœnalis ſi ei adijciatur, erit indiuidua, niſi certa ſpecies dari deberet. Idem ibi. nu. 5.communem dicit.

45 Infamis infamia iuris, non poteſt eſſe teſtis. Iaſ.in.l.1.nu.43. C.de ſumma trini.communem dicit.

46 Amplia ad executionẽ ordinis, quã nõ habet infamis ipſo iure. Frã. de Are.in cap.cùm ab homine.num.92. de iudi.communẽ dicit.

47 Limita primam communẽ in infamia occulta, quia nõ repellitur à teſtimonio,

monio,nec ab alijs actibus extraiudicialibus.Idem ibi. num. 93. communnem dicit ex gloſ. in. l. contra. ff. de teſta. Et intelligit ampliationem,etiã in delictis occultis irrogantibus infamiam, in quibus de iure inducta eſt ſuſpenſio.Quod nota.

48 Infirmus morbo caduco præſumitur durare in eadem infirmitate, ſecus tamen in alia infirmitate. Alci.in tracta. de præſum. reg. 2. præſum.19. in fi.communem dicit.

49 Inhabilis ad teſtandum,non habilitatur.per.l.1.C.de ſacroſan. eccle.Iaſ. ibi.num.10. communem dicit. vi.in ver.Lex.num.150.

50 Amplia & ſi velit teſtari ad pias cauſas.Idem Iaſ.ibi.in.2.lectu. num. 15.communem dicit.

51 Inhibitio iudicis eccleſiaſtici non valet,niſi citata parte.Iaſ.in.l.ſi opus. nu.6.ff.de no.ope.enun. cõem dicit.

52 Amplia ad inhibitionem faciendam per iudicem eccleſiaſticum iudici ſeculari vt ſuperſedeat in negotio, quia coram eo dictum eſt contractũ vſuratiũ. Iaſ. in.l. nec quicquam. nu. 30. ff. de offi. præpo. cõmunem dicit.

53 Ingroſſatio inſtrumenti non valet ſine autho. iudi. etiam per hæredem notarij qui confecit.Boe.deci.36.nu. 9.communem dicit.& vi.alia octo requiſita in ingroſſatione inſtrumenti, quæ reaſſumit Coua. in quæſt practi.capit. 21. quæſt.1. poſt Affli. in deci. 6. Neapoli.

54 Limita iſtam communem, quando de conſenſu partium fit ingroſſatio, quia tunc authoritas iudicis non deſideratur.Coua.in dict.cap. 21. q.1. num.5.cõmunẽ dicit ex Bar. in auth. ſi in aliquo documento. C. de eden.

55 Nota,quòd quando ingroſſatio excedit centum annos, præſumitur citationẽ partis, & omnes alias ſolennitates interueniſſe. Coua. ibi. num. 7. communem dicit ex Hoſti. Io. An. Felin.in. c. Albericus.de teſti.vt in ſimili dicit, ſi in inſtrumento antiquo fiat denuntiatio notarij, præſumitur notarius,quemadmodum hoc idem Coua.in.2. caſu communem dicit ex Bal.in auth.quas actiones.C.de ſacroſan. eccle. & Iaſ. in. l. Barbarius. ff. de offi.præſi.

§.De iure regio adeſt.l.55. tit.18.par. 3.de qua meminit pragma.37.diſponens, ꝙ mortuo notario,iudex debet ſequeſtrare oĩa inſtrumẽta, quæ reperiũtur inter notas notarij mortui, & illa reddenda ſunt ſucceſſori, qui præſtito iuramento põt redigere in publica forma, & dare partibus quibus cõ petũt, ſub diſtinctione tamen.l. 11.& 12.tit.19. par. ea.quæ reaſſumptæ ſunt per.l.5.8.&.9.in pragma.204. Et ex iſtis legibus patet manifeſtè non eſſe neceſſariam citationem partis ad ingroſſationem inſtruméti, niſi in caſibus, in quibus poteſt generare parti præiudicium,ſi duplicetur,quos enumerat.l.10.eo.tit.19.& reaſſumit dict. pragma.204. Et nota dict.ſingu.Paul. de Caſtro in conſi.195. vo. 2. vbi dicit non eſſe neceſſariam citationem partis ad ingroſſationem inſtrumenti,licèt pars poterit opponere exceptiones contra dictum inſtrumentum.

Quod

Quod procedit, ſi obſeruata fuit ſolēnitas dict. l. 55. ſin autem ſucceſſores inſtrumentorum, qui ſine illis ſolennitatibus habent inſtrumenta confecta à notario mortuo, ad hoc quòd poſsit ingroſſari inſtrumentum, ſunt adhibēda illa octo, de quibus per Afflictum & Couarru. vbi ſuprà. num. 7. cum ſequen.

56 Ingratitudo præterita poteſt remitti, non autem futura. Hieronymus Cagno. in l. contractus. num. 6. ff. de reg. iu. communem dicit.

57 Inquilino, vel colono impedito vti frui propter peſtem, remittitur pēſio pro rata. Io. Frá. in tracta. de peſte. par. 1. num. 15. communem dicit. & Coua. in quæſt. practi. cap. 30. num. 3. communem dicit.

58 Inquilino propter ſterilitatem fit remiſsio, quando ſi penſionem ſolueret, deciperetur vltra dimidiam iuſti pretij. Ludo. de Goza. conſi. 74. num. 2. communem dicit.

• §. Concordat cum l. 20. tit. 8. par. 5.

59 Nota, quòd ſtandum eſt vulgi opinioni, quando minui, vel augmentatū debeat penſio. propter ſterilitatem vel augmentum in re locata. Brunus, de augmento. conclu. 14. principa. communem dicit.

60 Amplia iſtas communes, etiam ſi locatio eſſet per multum tempus. Bello. conſi. 21. num. 2. communem dicit ex Panor. in cap. potuit. de loca.

61 Inquilinus, vel locator poteſt expelli propter penſionem non ſolutam. Deci. in reg. qui rem. nu. 17. ff. de reg. iu. communem dicit.

62 Nota, quòd ſi inquilinus obligatur per inſtrumentum guarentigium ad ſoluendam penſionem per tacitam reconductionem, non fit executio in eum vigore dicti inſtrumenti. Iaſ. in l. certi condictio. nu. 21. ff. ſi cer. petat. communem dicit.

63 Inquilinus vel conductor rei vrbanæ, ſi finita locatione ſterit in re locata per aliquod tempus, pro illo tempore ſolùm tenetur, quia videtur reconduxiſſe per illud tempus, & tenetur actione ex locato. & iſte eſt communis intellectus ſecundum Pau. ad l. item quæritur. §. qui impleto. num. 7. ff. locati.

• §. Concor. cum l. 20. tit. 8. par. 5. & vi. gloſſ. in verb. entiendeſe. quæ aperit materiam fratris habentis rem communem cum fratre, ſi videatur reconduxiſſe, vel non. De quo in verbo, Frater. ſupra. num. 231.

64 Inquilinus, aut Colonus non poteſt denunciare nouum opus etiam procuratorio nomine. Iaſ. in. l. hoc edicto. §. ſi ego. ff. de no. ope. enun. num. 5. communem dicit. Intellige ſi dominus eſt præſens, ſecus aūt ſi ſit abſens.

65 Nota, quòd ſi fructus rei locatæ ex vi militum perdantur, ſi fructus ſunt ſublati à ſolo, perduntur periculo inquilini, & non domini. Cur. Iuni. con. 85. num. 1. communem dicit.

66 Limita iſtam communem, quando ex inimicitia domini fructus ſunt deſtructi, quia ſiue antè ſiue pòſt perdātur, ſunt periculo domini, & non cōductoris. Ludo. de Goza. con. 27. nu. 28. in reſpon. ad quintum. communem

nem dicit. & vi. quæ habes in verbo. Debitor. num.

67 Inimicitia eſt iuſta cauſa recuſandi iudices & teſtes, ſi expreſſerit recuſans cauſas inimicitiæ, niſi hoc fuerit data opera vt recuſet. Io. à Ripa. in c. 1. de iudi. num. 14. communem dicit.

§. Inimicitiæ capitales dicũtur, cùm contenditur de ſtatu, vel de omnibus bonis, vel maiore parte eorum: vt per Bal. in. l. athletæ dat remiſsionem. ff. de excuſa. tuto. pro quo eſt. l. 7. in fi. tit. 11. par. 7. de qua meminit Io. Lupus in repe. rubri. de dona. inter vi. & vxo. col. 455. §. 88. per totum.

68 Inquiſitio eſt iudicium extraordinarium. Panor. & Deci. in rub. de iudi. nu. 7. & Alci. in cap. pernicioſam. nu. 14. de offi. ordi. communem dicit.

69 Inquiſitio non poteſt formari per iudicem ordinarium, niſi fama præcedente. Alci. ibi. nu. 34. cõmunẽ dicit.

70 Fallit, ſi ex forma ſtatuti poſsit procedere non ſeruato ordine. Alci. ibi. nu. 47. communem dicit.

§. Hanc communem cum præcedẽti nota ad intel. l. 1. tit. 1. li. 8. ordi. & l. 11. tit. 2. li. 4. fo. ll.

71 Nota, quòd inquiſitio poteſt formari contra delinquentem per iudicem territorij vel domicilij, ſed tamen debet condemnari iuxta ſtatutum loci delicti. Aug. in addi. ad Ang. de male. in verbo, hæc eſt quędã inquiſitio.

72 Inſinuatio requiritur in donatione tacita vel expreſſa, quæ excedit quinquaginta aureos. Curſi. Iuni. con. 126. num. 14. communem dicit, & requiritur in ceſsione, vt ibi per eum. & vi. in ver. Ceſsio. num. 54. & de valore iſtorũ aureorũ vide in verb. dos. n. 225.

73 Amplia in remiſsione debiti, quia licèt vera donatio non ſit, tamen requirit inſinuationem. Deci. in. l. ſi creditori. C. de pa. & Couar. in reſolu. li. 2. cap. 4. communem dicunt. & magis communẽ dicit gloſ. in. l. 9. tit. 4. par. 5. & Alex. in dict. l. creditori. & gloſſ. in. l. ſi quis obligatione. ff. de reg. iu.

74 Amplia ſecundò, etiam ſi in donatione ſit dictum, quòd tot ſint donationes, quot fuerunt iugera, quia nõ valet ſi excedit ſine inſinuatione. Anto. de Cana in tracta. de inſinuatione queſt. 25. communem dicit ex Specu. in ti. de dona. ver. quid ſi aliquis. per. l. ſancimus. §. ſi quis autem. de dona. C. & ibi Cinus.

75 Fallit primò, ſi ſit iurata, quia iuramẽtum tollit ſolennitatem inſinuationis. Deci. con. 229. & Io. Duran. in ar. teſtan. tit. 1. cau. 10. num. 3. Cur. Seni. con. 59. num. 2. Corne. con. 186. vo. 2. & Cur. Iuni. con. 81. nu. 6. Alci. in cap. cùm contingat. de iur. iuran. nu. 170. & Caro. Molin. in addi. ad Alex. con. 4. vo. 1. in ver. iuramenti. cõem dicit.

76 Fallit ſecũdò in donatione reciproca. Cur. Iuni. in dict. con. 81. nu. 5. com munem dicit.

§. Fallit tertiò in donatione remuneratoria, quæ non requirit inſinuationem. Bar. in. l. ſi pater. §. 1. ff. de dona. quia potiùs dicitur debitũ, quàm donatio. l. Aquilius regulus. ff. de dona. & Tira. de vtroque retra. §. 25. glo. 2. in fi. quòd in donatione remuneratoria nõ habet locũ retractus. Quod eſt

eſt notádum ad intel.l.6.tit.7.li.5.or. &.l.70.Tau.Vnum tamē nota, ne decipiaris cũ additionatore Segurę in.l. ſi ex legati.ff.de ver.obli.nu.38.quòd hæc inſinuatio debet fieri coram iudice, & non ſufficit quòd fiat coram notario.per.l.9.tit.4.par.5.& Pau.in.l. acta.ff.de re.iudi.& Alex. Ci. & Bal. in.l.fi.C.qui admitti. verba aũt dict. l.9.hęc ſunt. fueras ende, ſi lo hizieſſe con carta, e con ſabiduria del mayor juzgador de aquel lugar.

77 Fallit.5.in donationibus ad pias cauſas. Ripa in li.3. de legi. capi.11.nu.15. communem dicit.

§.Concordat cum dict.l.9.

78 Fallit ſextò in donatione facta filio vt renunciet legitimę, cùm ſit ob cauſam, non requiritur inſinuatio. Ripa in dict.l.3.cap.5.nu.3.cōmunē dicit.

79 Inſtãtia de iure canonico durat imperpetuum.gloſſ.in cap. venerabilis. de dolo. & con.quam communem dicit Panor.in cap.venerabilis. de iudi. & Barba. in cap. de cauſis. de offi. deleg. & rationem aſsignat Præpoſi. in cap.ſuper eo.de appella.

80 Nota, quòd triennium, intra quod de iure ciuili cauſa eſt terminãda iuxta.l.properandum.C.de iudi.non poteſt à partibus renunciari, etiam cum iuramento.Coua.in cap.quanuis pàctum.par.2.§.1.nu.4.de pactis. in.vj. communem dicit ex Panor. in cap. penul. de iudi. nu.15. & Iaſ. in dict.l. properandũ.nu.21. Et de iſta inſtãtia vi.plura per Dida.Perez in gloſ.ordi. in Rubri.li.3.col.733.cum ſequenti.

§. De iure regio cauſa ſuper confectione inuentarij durat per annum. Cauſa ciuilis durat per tres annos. vt in.l.9.tit.16.par.6.quæ concordat cũ dict.l.properandum. Sed tamen conſuetudine eſt approbata communis opinio canoniſtarum, vt ex pēſis partium parcatur, ſi cauſę inſtãtia pereat, vt notat gloſ.in dict.l.9.in verbo.tres años.In criminali, durat inſtantia per biennium.l.7.tit.29.par.7.Inſtantia cauſæ appellationis durat per annum à die appellationis.l.3.tit.16.li.3. ordi. etiam ſi ex cauſa iudicis dilatetur. vt in nu. infra eo. & iudex cōdemnatur in damnũ & expenſis per dict. l.3.etſi cauſa non excedit decem millia marauetinos iuxta peti.

Cùm appellatio ſit ventilãda corã Decurionibus ciuitatis, eſt terminanda intra quadraginta ac quinq; dies. vt in.l.6.ti.16.li.3.ordi.& in curijs Valliſoleti de anno.1523.peti.95.Et nota, quòd in dict.l.6.dicitur, quòd Decuriones eligant duos, vt de cauſa vnà cum iudice qui protulit ſententiam cognoſcat coram quibus intra quindecim dies.per dict.l.6.& intra quadraginta per dict. ordi.95.debet pars appellationis concludere. Quod intellige, ſi Decuriones elegerunt, aliàs parte inſtante vt eligant, ſi non eligũt nó currit tempus per triginta annos, vt per Hippo.ſing.5.pars autem ſi nó inſiſtat vt eligant, currit inſtantia, vt per Hippo.in Rubric. de fide inſtru. nu.147.Sed tamen hæc cóclusio Hippol. non conuenit diſpoſitioni illius l.6.quia ſtatutum eſt tempus ad determinationem cauſæ, quibus elapſis,

nulla

nulla remanet iuriſdictio penes decuriones, ſed ſententia prima mandabitur executioni: ac iudices, qui intra tẽpus minimè diffinierunt cauſam, cõdemnantur in damnis parti. Iuxta tamen diſtinctionem Hippo. ſi pars ſtetit vt determinarentur, vel iudices eligerentur. Quod nota. Et de curſu inſtantiæ vi. Tho. Gramma. vo. 31. per totum.

81 Inſtantia perimitur ex negligentia iudicis. Thomas Gramma. vo. 31. communem dicit.

82 Nota tamen, quòd licèt facto iudicis cauſa pereat ex curſu inſtãtiæ pars reſtituitur. Idẽ ibi. nu. 12. cõem dicit.

83 Inſtantia prima nõ ſuſpenditur per compromiſſum. Marcus Antò. de compro. quæſt. 6. de effectu compromiſsi. num. 6. communem dicit ex Firmiano. in tracta. de epiſcopo. par. 1. li. 1. col. fi. & Specu. in tit. de leg. §. reſtat. ver. nunquid.

84 Inſtantia appellationis ſuſpenditur per compromiſſum, nec currunt tẽpora appellationis. Idem marcus Anto. ibi. ver. non tamen recedo à communi opini. nu. 7. communem dicit. & dicit veram communem, ſi à iudicibus acceptetur cõpromiſſum, aliàs non. ex Deci. in cap. ex ratione. de appel. & Alex. con. 72. vo. 3.

85 Inſtantia perempta, pereunt omnia acta, quæ fiunt ad litis ordinationem. Ripa. in. l. ſi apud. C. de eden. num. 29. communem dicit.

86 Limita iſtam communem quo ad effectus productos de præterito, quia iam ſortiti ſunt effectum, vt vitium litigioſi, & interruptio præſcriptionis. Panor. in cap. cauſamque. num. 9 de teſti. communem dicit. Quam intelligit Ripa vbi ſuprà, quando perit inſtantia facto iudicis, ſecus tamen ſi facto partis, ex eo quòd nõ fuit proſecuta cauſa, & perijt inſtantia.

87 Nota, quòd inſtantia perẽpta, non pereunt acta cauſæ, quæ illa dicũtur, quæ fiunt ad cauſæ deciſionẽ, vt ſunt depoſitiones teſtium, inſtrumenta, & confeſsiones, & alia ſimilia acta probatoria, quæ poſſunt produci, ſi inſtãtia de nouo inchoetur. Maran. in ſpecu. aureo. par. 5. num. 55. communem dicit ex Bart. in. l. cum lite mortua. ff. iudi. ſolui. Et nota, quòd confeſsio facta in proceſſu nullo, operatur condemnationem contra reum confitentem. Fran. de Are. in capit. qualiter & quando. de accuſa. num. 31. communem dicit ex Inno. in dict. cap. qualiter. & Panormita. in cap. dilectus. de capel. monacho. & plures alios congerit Dida. Perez in Rub. li. 3. ordina. num. 723. Quod procedit, ſi aliàs non ſit proceſſus ex defectu poteſtatis iudicantis. cap. at ſi clerici. de iudi. & Feli. ibi num. 1. limita. 6. ex Bal. in addi. ad Specu. de confeſ. in penul. col.

88 Inſtitutio beneficij, quod eſt de iure patronatus laicorum ſpretis patronis, eſt ipſo iure nulla. Bertran. conſi. 24. vo. 2. communem dicit.

89 Inſtitutio clerici de beneficio confert ius plenum inſtituto ſine apprehenſione poſſeſsionis, quando nullus eſt in poſſeſsione beneficij. Rochus. de iure patronatus. in verbo. Ius quæſt.

quæſt.5.num.9.communem dicit.

90 Nota,quòd inſtitutus de beneficio, poteſt ſi alius non ſit in poſſeſsione, apprehendere poſſeſsionem propria authoritate: ſi autem alius ſit in poſſeſsione,non poteſt ſine pœna ſpolij. Couarru.in.li.3.reſo.cap.16.communem dicit ex Io.de Selua.in tracta.de benefi.par.2.quæſt.15.

91 Inſtitutio facta de filio ſub poteſtate & ſub conditione mixta, non valet,& ſi ſtetit per eum quo minus cõditio non adimpleretur.Iaſ. in.l.ſi pater.num.17. C.de inſti.& ſubſti.communem dicit.

92 Inſtitutio deſcendentis ſi ſuus naſcatur, ita valet de ſpurio ſi legitimetur.Cur. Iuni. conſi.84.num.3.communem dicit.

93 Inſtitutionem importat,ſi verbum, relinquo,adijciatur vniuerſitati bonorum.Iaſ.in authen. nouiſsima. num. 33. de inoffi. teſtamen. C. ex gloſſ. in. l. his verbis. in princ. ff. de hære. inſti.

94 Inſtituto fratre, & filijs fatris eiuſdem fratris,pater & filij ad ſucceſsionem hæreditariam cenſentur inſtituti ſimul, & non ſucceſsiuè. Io. Duran in arte teſtan. titu.4.cau.6.num. 1.communem dicit. Et in hac materia vt omnis ex hæſitatio tollatur, fac has tres concluſiones.

95 Filius & nepos cenſetur vocatus & inſtitutus ordine ſucceſsiuo propter ordinem neceſsitatis. Soci. in.l. Gallus. §.quidam rectè.de libe.& poſth. communem dicit ex Bart. & gloſſ. ibi. & ſecundum eum tunc dicitur ordo neceſſarius, quando aliàs rumperetur teſtamentum, & diſpoſitio irritaretur, cùm viuente filio nepos nõ poteſt inſtitui.

96 Inſtitutus pater & filius inter eos, inter quos non cadit affectio charitatis, ratione ſanguinis ſeu ſucceſsionis inteſtati cenſentur inſimul vocati, non tamen ſucceſsiuè. Soci. ibi. num.5.communem dicit.vt cùm pater & filius ab extraneo copulatiuè eſſent inſtituti.

97 Inſtitutis pluribus ſub nomine collectiuo, inter quos cadit affectio ſanguinis, cenſentur vocati nomine ſucceſsiuo. Soci. ibi. num. 6. communem dicit. Et nota, quòd ordine ſucceſsiuo dicitur, quòd excluſo primo, ſecundus admittitur, & admiſſo primo, alij excluduntur. vt notat Paul. Caſtrenſ. & approbat hunc intelle. Soci.ibi. num. 8.

98 Inſtituto monaſterio ſi filiam receperit in monialem, reijcitur conditio tanquam turpis,& remanet inſtitutio vera. Iaſ. in. l. conditioni: num.3.C.de inſti.& ſub. magis communem dicit,licèt Alexand. in dict. l. conditioni. dicat communem contrariam.

99 Inſtitutus in re certa, licèt quo ad quædam habeat vim legatarij, non poteſt dici legatum, nec inſtitutio, ſed quædam tertia ſpecies, vt participium. Cur. Iuni. conſi.190. num. 3. communem dicit.

100 Nota,quòd inſtitutus in re certa,ad adipiſcendam ipſam rem habetur loco legatarij, ſed quo ad omnia habetur

tur loco hæredis.Iaſ.in.l.quotiens.nu me.3.C.de hære.inſti.communem.

101 Fallit vniuerſali hærede repudiante hæreditatem, & ſi hæres vniuerſalis non repudiat nec adit, non habet executionem paratam ex vi legis. edicto. C. de edi. diuo Adria. tollen. quam haberet ipſo hærede repudiante.Iaſ.in dict.l.edicto. nume.6. communem dicit.

102 Nota, quòd inſtitutus in re certa, hærede vniuerſali repudiante, habetur loco hæredis, & ſibi accreſcit totum,vt ſi à principio nullus eſſet hæres inſtitutus.Petrus Raue. in Alpha; aure.in verbo,Hæres, cómuné dicit.

103 Inteſtatus dicitur deceſsiſſe, qui de iure teſtari nó pót. Oliue.de gradi.cogna.de ſucceſsi.ab inteſta. nu.8.communé dicit, & bene.in. c. Rainutius. in verbo, nomine Adelaſia. col.4. de teſta.communem dicit.

104 Nota,quòd inteſtati filij bona,quæ prouenerunt ei ex parte patris,ad patrem: & quæ ex parte matris, ad matrem proueniunt. Couarru.in epi. de ſucce.ab inteſtato.nu.2.communem dicit ex Bar.in auth.itaq;.C.commu. de ſucceſ.

• §. Contrarium diſponitur per.l.6. Tau.&.l.4.tit.13.part.6.quòd æqualiter ſuccedunt,approbata opi.Bald.in conſi.31. vo.2.quam ibi dicit communé, & illá approbat dictus Coua. ibi.

105 Inſtrumentum vacillat per vnum ex tribus teſtibus inſtrumétarijs. Cur. Iuni.conſi.55.num.1.communem dicit.tamen fidem facit Boe.deci.12.cómunem dicit.

106 Inſtrumentum redditur falſum per duos teſtes inſtrumentarios. Cur. Iuni.in.d.conſ.55.communem dicit.

107 Amplia etiam per duos alios teſtes non inſtrumétarios.Deci.in.c.tertio loco.de proba.communem dicit.

108 Fallit,niſi ſint alij duo teſtes coadiuuantes inſtrumentum.Boe. deciſ.118. nu.26.& Iaſ.conſi.104.cómuné dicit.

• §.De iure regio adeſt.l.115.&.117. tit. 18.par.3.vbi cauetur, quòd quando teſtes dicunt non recordari de contentis in inſtrumento cùm eſſent præſentes,quòd ſi notarius eſt bonæ famę,ei eſt ſtandú:aliàs ſi non ſit bonæ famæ, & res non ſit de longinquo,omnibus teſtibus contradicentibus, creditur teſtibus,& non notario. Vel ſi probarétur negatiua coarctata loco,vel per inſtrumétum aliud,vel per quattuor teſtes, nó credit̃ inſtrumēto p.d.l.117.

109 Nota,quòd duo teſtes ſunt de ſubſtantia inſtrumenti.Coua.in.q.pract. c.20.nu.4. ver. & licet. communé dicit.ex gl.in.c.1.de fi.inſtru.

• §.Concordat cum.l.114.tit.18.part. 3.licèt.l.54. videatur innuere quòd requirantur tres teſtes, & in vſu eſt recepta.

110 Nota, quòd non eſt neceſſarium, quòd teſtes ſe ſubſcribant inſtrumento,ſed ſufficit ꝙ ſint præſentes,& nomina eorum in inſtrumento inſerantur. Idem Coua. ibi. nu.4. cómunem dicit ex Panor.& Feli.in. d.c.1. de fide inſtru.num.14. & Deci. nu.12. & in.c. quoniam contra.de pro.nu.18.

• §.Concordat cum.l.58.eo.tit.18.

111 Item nota,quòd inuocatio domini

noſtri nõ eſt neceſſaria in inſtruméto. ad eius validitatem. Coua. ibi. nu. 1. cõ munem dicit ex Bal. in prima conſti. C. & Panor. in. d. c. 1.

112 Item nota, quòd dies confecti inſtrumenti eſt neceſſaria quòd inſeratur ad eius validitatem. Idem Coua. communem dicit, vbi ſupra.

• §. Concor. l. 11. & 54. ti. 18. par. 3.

113 Nota, quòd ſi protocolum, quod originale dicitur, non inuenıatur, nõ valet inſtrumentum. Couarruuias in cap. 19. num. 3. in quęſtio. practi. communem dicit. ex Bald. in rubri. de fide inſtrumen.

114 Item nota, quòd locum, vbi conficitur inſtrumentum, eſt neceſſarium inſeri ad eius validitatem. Couarruuias in dict. cap. 20. communem dicit ex Panormita. in dict. cap. 1. de fide inſtrumen.

• §. Concor. cum. d. l. 58.

115 Inſtrumentum ſi ab aliquo inſtrumento publico exempletur, licèt illud exemplar publicum ſit, ab eo nõ poteſt aliud exemplum traduci, vt fidem faciat. Couarru. in quæſtio. practi. cap. 21. nume. 4. communem dicit ex Bald. in. l. bonæ fidei. C. de re. credi. col. 3. contra Bar. in Auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden.

116 Inſtrumentum dotis probat, quando maritus præſtitit alimenta vxori, & ſi ſit confeſsionatum. Goza. conſil. 42. nu. 13. communem dicit.

117 Inſtrumentum habens plures articulos, vno approbato, non cenſetur in omnibus approbatum. Curti. Iuni. conſ. 166. nume. 11. communem dicit. & Bello. conſi. 6. nume. 12.

118 Amplia, quòd ſi producatur ſcriptura, poteſt acceptari pro parte, & pro parte non. Aimon de anti. tempo. par. 1. in arg. de ſcriptura priuata. num. 68. communem dicit, quam limitat tripliciter.

119 Inſtrumentum confectum ſecundùm ſolẽnitates vnius loci, vbiq; probat. Aimon ibi. in verbo, quartò limitatur. nu. 9. communem dicit ex Bart. in. l. ſi. C. de ſumma. tri.

• §. Nota iſtam communem iuncta deci. Domi. Ioan. de Pala. rube. in repe. rub. de dona. inter vi. & vxo. col. 9. ad ampliationem. l. 5. tit. 8. lib. 3. ordi. vbi dicit, quòd inſtrumentum alibi confectum habebit paratam executionem in hoc regno.

120 Inſtrumentum ſi inueniatur penes aliquem cum cautione admittitur ſine mandato. Feli. in cap. coram. de of ſi. dele. quem refert Alciat. in tracta. de præſump. reg. 1. præſump. 23. communem dicit. & Iaſ. in. l. cautio. nu. 12. C. de procu.

121 Inſtrumentum inſtitutionum feudalium non probat dominium contra tertium poſſeſſorem. Cur. Iuni. cõ ſi. 18. nu. 5. communem dicit.

122 Inſtrumentum locationis non probat dominium, ſi conueniatur poſſeſſor actione reali ex dominio agentis: ſecus tamen ſi conueniatur ex perſonali actione ex contractu locationis intentata contra inquilinum. Curti. Iunior conſil. 158. nume. 6. communem dicit.

123 Inſtrumenta publica etiam poſt cõ cluſum

cluſum in cauſa cum iuraméto, quòd de nouo reperta ſint, admittuntur. Coua. in.c.20. in quæſtio. practi. nu.8. communem dicit ex Bar. in.l. admonendi. nu.5. ff. de iureiuran.

• §. De iure regio per.l.8. de Madrid inſtrumenta ſunt producenda intra viginti dies à tempore litis conteſtatæ, & cum iuramento, quòd de nouo peruenerunt ad ſuam notitiam, poſſunt produci ante concluſionem in cauſa, vt in.l.24. in. d.ll. de Madrid, ex qua euacuatur noſtra communis. Tamẽ d. Couarru. dicit receptum eſſe, quòd cùm à ſententia non patet locus appellandi, quia iam tertia ſentẽtia proferenda eſt, vel eſt gradus ſupplicationis, cum dicto iuramento, admittitur inſtrumentum, ne iuſtitia partis pereat ex negligentia, quòd Paul. de Caſtro adnotauit in dict.l. admonendi. num.26. & d. Couarruuias ibi adnotat neceſſarium ſpeciale mandatum ad hoc, quòd procurator admittatur, & non ſufficere clauſulam cum libera, nec iuramenti calumniæ, & alterius iuramenti. vt in cap. vlti. de iuramen. cal. lib.6.

124 Interdictum vnde vi. vel conditio ex.c. reintegranda. competit etiã contra titulo poſsidentem. Ioan. à Ripa de leg.c.1. nu.45. communem dicit.

125 Intellige quando principalis non eſt ſoluendo, quia tunc poſſeſſor conuenitur. Ioan. Coraſ. in.l. naturaliter. §. nihil commune. nu.45. ff. de acqui. poſſe. communem dicit.

126 Fallit quando ſingularis ſucceſſor poſſedit cum titulo & bona fide. Ripa in.c.8. de donationi. in fi. communem dicit. quod intelligit, ſi poſſeſſor bonæ fidei ſucceſsit bonæ fidei poſſeſſori, aliàs non. vt ibi per eum.

127 Interdicto adipiſcendæ quorũ bonorum agitur ad conſequendam poſſeſsionem, cùm per conſuetudinem vel ſtatutum acquiſita eſt poſſeſsio. Ripa de legi. cap.1. num.80. communem dicit.

128 Interdictis clericis alicuius eccleſię, non cenſetur interdicta eccleſia, poteruntque ibi diuina celebrari. Coua. in cap. Alma mater. par.2. §.1. num.7. de ſenten. excommu. lib.6. communem dicit ex gloſ. in.c. ſi ſententia. de ſenten. excommuni.

129 Interdictum poteſt epiſcopus ſuſpẽdere ad tempus. Francus in. c. ad hæc. de appel. in gloſ.2. communem dicit.

130 Intereſſe non debetur, quando res non eſt in commercio hominum. Ripa de leg. cap.2. nume.26. communem dicit.

131 Intereſſe poteſt committi arbitrio creditoris. Iaſ. in.l. iuſiurandum. ff. de iureiuran. Ioannes Duran. in arte teſtandi. titul.6. cau.48. communem dicit.

132 Interpellatio non requiritur, quando obligatio conſtituitur cum iuramento. Deci. in.l. quod re. ff. ſi certpetat. communem dicit, aliàs ſemper requiritur interpellatio ad inducendam moram. vt per Hippolyt. ſingul.147.

133 Interpellatio extraiudicialis ſufficit ad inducendam moram, etiam ſi fiat per verba enunciatiua. Iaſ. in.l. ſi

ex legato.ff.de verborum obliga.cōmunem dicit.

134 Interpellatio ad inducendam moram non fit per libelli oblationem. Deci.in.l.vinum.num.14.ff.ſi cer.petat.communem dicit ex Bar.in.l. denunciaſſe.§.quid ergo.ff.de adulte. Sed quia hæc communis videtur eſſe contra communem pręcedentem & communem poſitam in verbo, Obligatus.nume.17. vbi dictum eſt ad inducendam moram ſat eſſe interpellare extraiudicialiter, ſed cùm maior vis & maior potentia ſit actuum iudicialium quàm extraiudicialium.l. pacta nouiſsima.C. de pactis.&.l.ſiue apud acta.C.de tranſactioni. dic quòd noſtra communis concordat cum quinta limitatione,quam dat ad regulam Caſſane. in conſuetu.Burgun.rubr.4.§.23.in verbo,Sera ſouffiſamment.num.8.vbi propoſita regula ſufficere interpellationem extraiudicialem,limitat quintò, quando elegit viam iudicij,quia requiritur litis conteſtatio ad inducendam moram, & non ſufficiat libelli oblatio.l.fina. ff.de tritica amplius non peti.ff.rem ratam haberi,& vi.in.d.verbo,Obligatus.vbi quid de iure regio declaratur.

135 Interrogare poteſt iudex poſt concluſum in cauſa ad fundandum ius partis de nouo. Alexand.in.l.4.§.hoc iudicium.ff.de dam.infe.& Deci.in c.1.de iudi.& Curti.in.l.admonendi. nu.74.ff.de iureiuran.communem dicunt. Sed Bello.reprehendit Deci. conſi.50.vbi vi.per eum.

§.Nota iſtam communem ad ampliationem.l.34.tit.16.par.3.in fine.Et nota,quòd licèt poſt duos annos non admittatur exceptio pecuniæ nonnumeratæ.l.in contractibus.C.de nō numera.pecu.ſed iudex ex officio poteſt petere iuramentum à parte ſuper hac exceptione.l.184.ſtili.

136 Inuentarium tenetur facere hæres rogatus de reſtituendo, aliàs perdit Trebellianicam. Corne. conſil. 168. vo.3.Ioan.Duran.in arte teſtan.tit.5. cau.37.communem dicit. Sed Alexan.conſil.67.vo.4.dicit contrariam communem.Sed Deci.conſi.480.dicit magis communem primam, etiā in filijs hæredibus.nu.16.

§.Concordat cum prima.l.10.titu. 6.part.6.

137 Fallit in legitima,quia & ſi non conficiat inuentarium, nihilominus poteſt detrahere legitimam.Calca.conſil.36.Ioan.Duran.cau.8.tit.11.& Guido.conſil.53.communem dicunt.

138 Nota,quòd ex inuentario per hæredem confecto reſultat præſumptio quòd non ſint alia bona teſtatoris præter contenta in eo,& dicenti contrarium, incumbit onus probandi. Couarruuias in cap.6.nume.4.lib.2. reſolutio. communem dicit ex Alexan.& Areti.in.l.illa.& in.l.decem. ff.de verbo.obliga.& ſic dicit intelligendam gloſſ.in.l.cùm de lege.ff. de proba.

139 Nota,quòd tempus conficiendi inuentarium currit à tempore aditæ hæreditatis.Deci.conſi.637.Roma.conſil.64.Ioan.Duran.in arte teſtan.tit. 11.cau.

11. cau.8. & Bello. conſil.68. commu-
nem dicit. & poſt aditam hæreditatẽ
debet incipere, & finire intra ſexa-
ginta dies.

140 Nota tertiò, quòd teſtator non po-
teſt remittere vſufructuario inuenta
rium, nec cautiones pręſtādas in vſu-
fructu. Bello. con.54. num.2. commu
nem dicit ex Bart. in. l. nemo poteſt.
ff. de leg.1.

141 Iudex tenetur ſecundùm ea, quæ
ex actis præuiſit ſententiam profer-
re, non ex eis, quæ priuatim & parti-
culari ſcientia percepit. Coua. in reſo.
c.1. lib.1. nu.6. magis communem di-
cit ex gl. in. c.1. de offi. ordi.

142 Iudex ſi incepit à præcepto execu-
tiuo, niſi ſit clauſula iuſtificatoria,
actus eſt ipſo iure nullus. Iaſ. in. l. nec
quicquam. ff. de offi. præto. nu.6. ma-
gis communem dicit.

143 Iudex ponens aliquem ad torturā
iniuſtè, punitur pœna capitis. Hippo.
in practi. §. expedita. nu.87. magis cō-
munem dicit.

144 Iudex ſi dedit licentiam intrādi in
poſſeſsionem propria authoritate, in
telligitur niſi habeat reſiſtentiam. Iaſ.
in. l. iuſtè poſsidet. nu.13. ff. de acqui.
poſſe. communem dicit.

145 Iudicis licentia inualida non excu
ſat à pœna ſtatuti ſimpliciter loquen-
tis de intrante in poſſeſsionem alie-
nam. Iaſ. ibi. nume.24. communem
dicit.

146 Nota, quòd iudicis decretum inter
poſitum ex falſa cauſa eſt nullum.
Curti. Iuni. conſi.170. num.2. commu
nem dicit.

147 Iudex ex mero officio excludit acto
rem actione carentem, etiam non pe
titus, ſecus tamen ſi habet actionem
elidibilem ope exceptionis. Balbus
de præſ.1. par. quæſtio.8. num.2. com-
munem dicit.

148 Iudex præparantis, eſt iudex iudici
pręparati. Curti. Iuni. conſ.152. nume.
9. communem dicit.

149 Hin eſt, quòd iudex eccleſiaſticus
& non ſecularis debet cognoſcere de
clericatu clerici detenti per iudicem
ſecularem. Phi. Probus in additio. ad
Ioan. Mona. in cap. ſi iudex laicus. de
ſenten. excommuni. lib.6. nu.13. com
munem dicit ex Bald. in. l. ſi qua. C.
de epiſcopis & cleri. & docto. in dict.
c. ſi iudex laicus. & Couarru. in. c.33.
num.2. in quæſti. practi.

150 Iudex protogatus ex promiſsione
partium de reſpondendo coram eo
cùm poſsit pars pœnitere, remanet ta
men obligatus ad intereſſe, & ipſe iu
dex poterit de illo cognoſcere. Panor
mita. in cap.1. de iudi. num.2. commu
nem dicit.

151 Iudex, ſi non vult, nō tenetur reum
condemnare in expenſis factis ante
litem conteſtatam niſi petantur: in fa
ctis tamen poſt litem conteſtatam &
ſi non petantur, tenetur condemna-
re. Anto. de Tremol. in addi. ad Bo-
na. in practi. excepti. nu.4. in verbo,
Reficere. communem dicit.

• §. Nota iſtam cōmunem ad intel. l.
6. tit.13. lib.3. foro. ll. &. l.251. ſtili & vi.
quæ habentur in verbo, Reus. nu.93.

152 Iudex durante officio non poteſt
emere à ſubditis, etiam authoritate

ac decreto alterius officialis interueniente.glo.in.l.5.tit.5.par.5. in verbo, Cõprar.cõmunem dicit ex glo.in.l.1. c.de contra.iudi.tute.& Bald.& Sali. in.l.quiſquis.C.ſi cer.peta.

153 Limita iſtam communem in iudice perpetuo, qui poteſt emere & vendere ſubditis,quod non poteſt temporalis.Idem in verbo,Iuez qualquier.magis cõem dicit ex Bar.in.l. principalibus.ff.ſi cer.peta.per tex.in.l.prędidis. ibi,quia perpetui.eo.titulo.ff.

154 Amplia iſtam limitationem ad iudices originarios,qui Alcaldes vocãtur.Petrus Nuni.de exequen.manda. reg.c.1.nume.19.ver. ex quo deducitur.communem dicit ex Iaſ.in dict.l. principalibus.& Fabro in.l.vna.de cõ tra.iudi.tute.

§. De iure regio per.d.l.5. &.l.1.de correctoribus indiſtinctè iudex non poteſt emere nec vendere ſubditis. Quod etiam notat glo1. in dict.l.5.licèt Petrus vbi ſupra teneat contrariũ in perpetuis iudicibus,vel originarijs. Sed tene primum per.d.l.5.

155 Iudex ſecularis ſi in cauſa, quæ coram eo vertitur, incidat cauſa matrimonialis, in materia facti poteſt cognoſcere.Couarru.in epi.4.cap.8.nume.3.Iaſ.in.l quotiens.C.de iudi. cõmunem dicit.Quam intellige, niſi facta ſit inhibitio per iudicem eccleſiaſticum. Ambro. de Vigna in.c. ſalubriter.de vſu.nu.125.

156 Nota regulam generalem,quòd iudex ſecularis nec principaliter nec incidenter non poteſt cognoſcere de cauſa ſpirituali,ſi agatur de iure: ſi tamen agatur de facto,iudex eſt competens.Cur.Iuni.in.l.2.nu.48 ff.de iuriſ.omni.communem dicit ex Feli.in c.quanto.de iudi.

157 Amplia ſecundam partem regulæ ad quancunq; cauſam,dummodo liquere poſsit ſummariè ſine altiori indagine. Nauarrus in cap. cùm contingat, de reſcrip.in primo remedio communem dicit ex Decio in cap. 1.de iudi.

158 Nota, quòd iudex ſecularis non poteſt aſsignare tempus ad proſequendam cauſam exceptionis propoſitæ coram eo,de qua iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere,nec valet ſtatutum ſuper hoc.Iaſ.in.l.qui tribunali.num. 12.de re iudi.communem dicit.

159 Iudex ſecularis in crimine merè eccleſiaſtico dum iudex eccleſiaſticus petit ſibi impartiri brachium ſeculare,non poteſt ſe intromittere in proceſſu, ſed ſolùm debet exequi mandatum ſecũdùm canoniſtas, ſecus tamen ſecundùm legiſtas. Alciat. in cap.pernicioſam.de offic.ordina.nume 100.& Iaſ.in.l. magiſtratibus. nu. 10.ff.de iuriſdict.omni.iudi.communem dicunt.

§.De iure regio per.l.1. tit.26. part. 7.& prag.7.eſt approbata opinio canoniſtarum,abſq; limitatione,vbi iudicibus ſecularibus præcipitur,vt condemnatos per inquiſitores de hæreſi puniant, iuxta.d.leges. Et nota iſtam cõmunem ad intellectũ.l.7. tit.3. li. 1. ordi.&.l.16.ti.2.li.3.in quibus legibus diſponitur,q; iudex eccleſiaſticus pro captura laici vel bonorum ſeculariũ

inuocet ſeculare brachiũ. De quo auxilio præſtando vi. per Io. Lup. in rep. c. per vras de dona. inter vi. & vxo. §. 19. §. 48. nu. 18. & Petrum Bellugam in ſpeculo principũ. Rub. 11. §. tractãdũ. & Petrũ de Ancha. in rep. c. eaq; q. 11. in prin. de regulis. li. 6. & ſi laicus in præſtando auxilium excedit, ad ſuperiorem laicum recurritur, ſi præſtat auxilium iuris. Si verò ſolùm præſtat auxilium facti, appellatio eſt proponenda ad ſuperiorem iudicis inuocantis auxilium, vt per Bar. in l. à diuo Pio. §. ſententiam. ff. de re iudi. De quo meminit Aufrerius in deciſ. Tholoſ. 411. quem vi.

160 Fallit niſi pro condemnato eſſet aliqua præſumptio, vt appellatio, vel ſimilia, quia tunc non debet exequi mandatum. Alciat. ibi. num. 12. communem dicit.

161 Iudex ſecularis non prætendit aliquam iuriſdictionem ob id, ꝙ iudex eccleſiaſticus petit auxilium. Alciat. ibi. nu. 17. communem dicit.

162 Nota, ꝙ ſicut iudex ordinarius poteſt inuocare auxilium ſeculare, poteſt & delegatus facere. Coua. in q. practi. c. 10. num. 1. communem dicit ex Inno. Ioan. And. & Do. in c. ſignificaſti. de offi. deleg.

163 Iudex ſecularis poteſt cognoſcere contra punitum per iudicem eccleſiaſticum in crimine mixti fori. Alciat. in dict. c. pernicioſam. num. 128. in gl. fi. communem dicit ex Bald. in l. placet. C. de ſacroſan. eccleſ. & vi. Coua. in reſo. lib. 2. c. 10. nu. 6. poſt Alcia.

164 Iudex eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui facto per iudicem ſecularem. Feli. in c. at ſi clerici. de iudi. communem dicit.

165 Iudex eccleſiaſticus ipſe poteſt compellere iudicem ſecularem vt præſtet ſibi auxilium brachij ſecularis per excommunicationem: laicus tamẽ clericum non compellit ad præſtãdum. Alcia. in d. c. pernicioſam. de offi. ordi. nu. 7. & 8. communem dicit. Sed laicus debet recurrere ad ſuperiorem iudicis eccleſiaſtici, vt illum compellat præſtare. Coua. in quæſtio. practi. c. 10. communem dicit ex Panormi. in d. c. 1. de offi. ordi.

166 Nota, ꝙ iudex eccleſiaſticus eſt iudex competens contra laicum in crimine commiſſo per clericum & laicum. Coua. in c. 14. in quæſt. practi. nu. 1. communem dicit ex Maria. Socin. conſ. 12. vo. 1. & Feli. in c. 1. de præſ. tamen concludit non eſſe receptum in praxi. quem vide.

167 Iudex eccleſiaſticus non poteſt exequi in bonis laicorum ſuam ſentẽtiã, ſed debet inuocare brachium ſeculare. Feli. in c. ſignificaſti. de offi. deleg. nu. 4. communem dicit. & Coua. in d. c. 10. de q. practi.

§. Nota iſtam cõmunẽ ad corroborationẽ l. 7. tit. 3. li. 1. ordi. Et ratio vera iſtius cõmunis eſt, quia epiſcopus nõ habet territoriũ, vt notat Oldral. cõſ. 17. & vi. in verbo, Præſcriptio. nu. 334. Et ex hac ratione iuſtificatur opinio Panor. in d. c. ſignificaſti. vbi concludit, ꝙ epiſcopus non habens iuriſdictionẽ tẽporalẽ, non põt habere officiales armatos, licèt Deci. ibi teneat

contrarium, & Barba. de præſtantia Cardi.par.5.par.2.nu.18. vbi vide quibus eſt licitus vſus armorum. Vnum tamen nota, ꝙ in curijs de anno 1525. in fi. fuit deciſum, ꝙ eccleſiaſticus nõ exequatur in bonis vel perſonis laicorum, niſi inuocato auxilio brachij ſecularis, & rectè, vt per Bald. in d. c. ſignificaſti. vbi limitat noſtram cõmunem, niſi aliter conſtet de conſuetudine, vt notat Coua. in d. c. 10. vbi ponit alia circa iſtam communem.

168 Nota, ꝙ licèt iudex eccleſiaſticus non habeat iuriſdictionem temporalem, poteſt tamen capere clericos, & in carcerem mittere. Coua. in d. c. 10. in ver. Quartò abſq; inuocatione brachij ſecularis communem dicit ex capi. cùm epiſcopus de offi. ordi. in. 6, licèt Caro. Moli. in conſue. Pari. tit. 1. §. 4. dicat contra. & Iaco. de Bellovi. in rep. c. Romana. §. contrahẽtes. nume. 92. de fo. com. li. 6.

169 Iudex contractus nõ poteſt de cauſa cognoſcere, niſi reo inuento in ſua iuriſdictione. Coua. in quæſtio. pract. c. 10. nu. 3. cõmunem dicit per text. in dict. §. cõtrahentes. Et ex hac euacuatur opinio Antonij de Butri. in. c. vlti. nume. 15. de fo. compe. dicentis ad requiſitionem iudicis contractus, quòd iudex domicilij tenet᷑ remittere reũ, & ſi non remittit, quòd poteſt procedere ad diffinitiuam, quem ſequitur Panormita. Sed communiter tenetur contrarium, vt per Ripam in cap. 1. de iudi. nume. 66.

170 Nota, quòd ſi reus non habet bona in loco contractus, ſed in loco domicilij, & citatus latitat, ad requiſitionẽ iudicis contractus poteſt fieri miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto. Couarru. ibi num. 4. communem dicit, & eſſe verum ſenſum dict. §. contrahentes.

171 Iudex condemnans aliquem vt aliquid præſtet prout ſui prædeceſſores præſtare ſolebant, illa verba non important conditionem, quin condemnatus non teneatur ſoluere, & ſi pars aduerſa non probauerit de præſtatione prædeceſſorum. Anto. Gomez in deci. Tau. in. l. 1. in fi. communem dicit ex glo. & Panormi. in. c. quoniam. de offi. deleg. Et vi. plures hanc communem tenentes per Boeti. deciſ. 16. ex. l. admonendi. ff. de iureiurã. Quæ inducitur ad hoc, quòd ſi lex noua facit mẽtionem de alia lege veteri, quæ non inuenitur, valet tamen, & tenet. Quam do. Ioan. de Pala. in dict. l. 1. nume. 2. ad ſtatutum ciuitatis referens ſe ad aliud ſtatutum quod nõ inuenitur cùm de nouo ſtatuentes poſſint condere ſtatutum. quæ theoricæ aperiunt pragma. 73. & in pragmati. in quibus ſit mentio de lege regni, in qua cauetur, quòd domini fundorum leuatis frugibus non poſſunt reducere ad pratum dictum fundum, & illud circundare, quin vniuerſi poſſint ibi depaſcere, nec poſſunt à dño prohiberi. vt per plura probat noſter Coua. in. q. practi. c.   & licèt dictæ pragmaticæ ad hoc ſufficiant, habetur tamen in. l. 9. tit. 3. l. 8. fo. iudici. hæc diſpoſitio: *E los campos que yazen deſamparados, ſi alguno fezier hi ba-*

lladales

lladales, nenguno ne dexe de entrar dicto por aquellos valladales, nen por otro defendimiento que fagan. Quod nota. & vi. Tho. Gramma. deci. 59. num. 11. cum ſequen. in deciſ. Neapolita. & vi. in verb. ſententia. nu. 58.

172 Iudici vel teſti dicenti in articulo mortis protuliſſe iniquam ſententiã, vel falſum teſtimonium, non creditur. Alci. de præſum. reg. 3. præſ. 4. nu. 7. communem dicit.

173 Fallit primò, niſi in ſuum præiudiciũ. Marcus Anto. in tra. de indicijs nu. 393. communem dicit.

§. Fallit ſecundò, niſi aliàs per idoneos teſtes vel inſtrumentum probaretur ex falſis teſtibus ſententiam prolatam per. l. 13. tit. 8. fo. ll. Et intra quod tempus poteſt ſententia reformari ſi ex falſis teſtibus ſit prolata, vi. Henri. in cap. licet l diſtin. 2. num. 3. de proba. vbi facit plura membra.

174 Iudex loci declarat tempus feriarũ & colligendarum meſsium & initiũ. gloſ. in. l. 37. tit. 2. par. 3. in verbo logar. communem dicit ex Panor. in cap. fi. de fer. ad fi. & dict. l. 37.

175 Iudex poteſt eſſe in cauſis ciuilibus ſuorum, ſi à parte nõ opponatur. Iaſ. in. l. qui iuriſdictio. ff. de iuriſ. omni. iudi. num. 6. communem dicit. & vi. gloſ. in. l. 9. tit. 4. par. 3. in. ver.

176 Iudices ſi ſint plures, qui de eadem cauſa poſsint cognoſcere, in optione erit actoris, coram quo velit reum cõuenire. Oldendor. de excepti. in exceptione declinatoria. caſu. 25. communẽ dicit ex gl. in. l. fi. C. vbi in rẽ actio.

177 Iudicibus pluribus de cauſa cognoſcentibus qui dubitarent ſententiam proferre, ſi vnus ipſorum votum ſuũ alijs præſentibus & votum præſtantibus præſtat, & ſe abſentat, ſententia ab alijs lata eſt ipſo iure nulla. Sebaſti. Vant. de nulli. proceſ. in verbo. ex defectu iuris ordi. q. num. 38. communẽ dicit ex Feli. in cap. cauſam matrimonij ver. tertiò limita. de offi. deleg.

178 Iudæus cognoſcens chriſtianam abſque matrimonio non vi nec ſtupro nec adulterio, non punitur pœna mortis. Boq. deciſ. 312. num. 5. communem dicit.

179 Iuramentum dicitur habere tres comites, veritatem, iuſtitiam, & iudiciũ. Cur. Iuni. con. 141. num. 9. communem dicit. ex. in capit. innocens. 22. quæſt. 4. §. quod autem.

180 Iuramentum inducit obligationẽ. Io. de Selua de iureiuran. par. 3. col. 2. communem dicit.

181 Fallit, ſi ſit ſine cauſa. Addi. Feli. in cap. 1. de pactis. communẽ dicit. Sed hanc intellige de iure ciuili, quia iuramentum non veſtit pactum nudũ. Iaſ. in. l. ſi quis maior. C. de tranſa. nu. 23. communem dicit. & vi. quæ habes in verbo. Actio. num. 19.

182 Iuramentum debet obſeruari in ſpecifica forma, & non ſufficit per æquipollens. Iaſ. con. 4. vo. 3. cõem dicit.

183 Iuramentum firmat contractum, ſi per ſtatutum prohibeatur contrahere. Iaſ. in auth. Sacramenta. num. 53. C. ſi aduerſus vendi. cõem dicit.

§. Per iſtam communẽ videtur eneruari. l. 6. ti. 1. li. 3. ordi. de qua per Pala. Rube. in rep. cap. per veſtras. de dona.

inter vi. & vxo. col. 5. §. ſi vir & vxor, nu. prope finem. Sed dicta lex limitatur, in contractu minoris, & in omnibus, in quibus requiritur iuramentum ad eius validitatem per prag. 209.

185 Amplia primò, vbi ſi interueniat iuramentum, ante vel poſt contractum. Alci. ibi. nu. 13. communem dicit.

186 Amplia ſecundò, quòd in tantum eſt vera, quòd per iuramentum tolli tur purgatio moræ. Rubi. con. 113. communem dicit, & nõ requiritur aliqua interpellatio ad hoc, quòd incurratur in mora, ſi contractus, vel promiſſio facta fuit cum iuramento. Ludo. de Goza. con. 27. num. 30. communem dicit, vbi tamen diſtinguit. Aut quæritur ad hoc quòd pœna contractus debeatur, & requiritur interpellatio. Secus tamen ad hoc, quòd promittẽs teneatur ad intereſſe, & ſic debet intelligi Bal. in cap. 1. §. ad hoc, in titu. hic finitur lex Conra. & Alexã. in l. quòd te. ff. ſi cer. peta. quæ diſtinctio eſt ex mente Bauerij in tractat. de mora. ver. decimò principal.

187 Amplia tertiò, quòd iuramentum ſupplet omnes defectus ac ſolennitates, quę poſſunt opponi contra inſtrumentum, etiam ſi aliunde proueniãt, quàm ex defectu ætatis. Cur. Iuni. cõ. 47. num. 2. communem dicit. Contrarium in ſolẽnitatibus probatorijs, quæ in actu debent interuenire de iure ciuili, ſi omittantur, quòd actum vitiet dicit communem Alci. in cap. cùm contingat. num. 151. de iureiurã. Sed eſt præſupponendum vnum, per quod diluitur omnis hæſitatio, quòd iuramentum nunquam tendit ad tollendum probationis defectum, ſed ad ipſius actus confirmationem. vt plenius per Coua. in cap. quamuis pactũ par. 1. §. 6. de pactis. in. 6. Et ſic nimirũ, ſi dicamus, quòd omiſſio ſolennitatis probatoriæ nõ ſuppletur per iuramẽtum, ſecus tamen in alijs ſolennitatibus, vt in prima noſtra communi.

188 Amplia quartò, quòd promittens ſoluere cum iuramento non recompẽſat. Goza. conſil. 93. num. 15. & 16. communem dicit, reprobato Bart. in l. amplius nõ petitũ. ff. rẽ ratã haberi. §. Nota iſtam communem ad limitationem. l. 20. tit. 14. par. 5.

189 Amplia quintò ad contractum vel alienationem rei dotalis mediante iuramento, quia contractus valet, & firmatur iuramento. Io. Igne. in l. 1. §. ſi virã ut vxor. num. 145. ff. ad Sila. communem dicit, licèt eam per plura reprobet, quem ſequitur Carolus Molin. in addi. ad Alex. conſi. 27. vo. 1. in verbo, ſolutis. Tandẽ cõcludit, quòd licèt ipſa mulier teneatur ſtare contractui iurato ſi ex iuſta cauſa reſtitutionem non impetret, tamen eius hæredes non tenentur nec aſtringũtur iuramẽto. Quod intellige ad hoc quòd ligentur reatu periurij, ſecus tamen ad hoc quòd non teneantur obſeruare contractum iuramento confirmatum. Coua. in cap. quamuis pactum. par. 2. §. 1. nu. 7. ver. ſecundò ſi vera eſt communis. de pac. li. 6. communem dicit ex Imol. in cap. cùm contingat. de iu. iuran. num. 17.

190 Amplia ſextò ad contractum minoris

noris, quia confirmatur iuramento. Goza.con.16.nu.5.communẽ.dicit.

191 Amplia iſtam ampliationem,etiã ſi per ſtatutum prohibeatur perſonam minoris obligari. Idem ibi communem dicit,reprobato Bar.in auth. ſacramenta.C.ſi aduer. vendi. Et iſtã dicit eſſe communem Marcus Anto. Mantua.in tracta.de maiore annorũ xiiij.efficaciter obligan.pagi.11.

192 Secundò iſtam ampliationem amplia, etiam ad hoc quòd minor non poteſt reſtitui aduerſus contractum iuramento roboratum. Idem Marcus ibi. pa.14.

193 Amplia ſeptimò in alienatione arrharũ & donationis propter nuptias, licèt ſit verum, quòd ad iſtorum bonorum alienationem duplex conſenſus requiratur vxoris,vt poſt bienniũ confirmet primum conſenſum, & q maritus habeat alia bona, ex quibus poſsit ſuppleri donatio,vel arrharum datio, iuxta auth.ſine à me. C.ad Vel le.tamen ſi à principio interuenit iuramentum, non deſideratur ſecũdus conſenſus, nec quòd maritus habeat alia bona.Coua. in dict.cap. quanuis pactum.par.2.§.1.num.10.communẽ dicit ex Bal. & Sali.in dict.auth.ſiue à me.& Hoſti.& Io.An.in cap. peruenit.de empti.& vendi.

194 Amplia octauò in datione fideiuſſoris pro dote reſtituenda,quia confirmatur iuramento fideiuſſoris.Couar. ibi.communem dicit ex Panormi.& Imol.in cap.cùm contingat, de iu.iuran. & Cãpen. de dote. par.3.q.174.

195 Amplia nonò ad pactum nudum iuramento vallatum, quia ex eo oritur actio de iure ciuili.Couar.ibi.§.4. par.2.num.35.in verbo.quinto & præcipuè: communẽ dicit ex Feli. in c.1. de pactis.num.4.& Anto.& Panor. in cap.cùm contingat. num.31.de iu. iuran.& Mathaſ.no.36.

196 Amplia decimò ad contractum ſuper alimentis futuris, quia iuramento veſtitur.Couar.ibi.§.6.num.4.cõmunem dicit ex Bar. in. l. ſi quis pro eo.ff. de fide.& Deci.in.l.de alimentis.C. de tranſa. licèt hæc renuntiatio non ſit admittenda,ſi tẽpore contractus grauis inopia vrgeat, vt per Senem.con.60.& Alci.in dict.cap.cùm contingat.num.193.

197 Amplia vndecimò ad donationẽ inter virum & vxorem,quę morte cõfirmatur.Coua.ibi.in fi.communem dicit ex Bar.in dict.l.ſi quis pro eo.& vi.eũdẽ in Ru. de teſta. par.1. nu.10.

198 Amplia duodecimò ad iuramentum præſtitum per filium maſculum in renũtiatione legitimæ in fauorem patris,ampliata diſpoſitiõe dict. cap. quanuis pactum.quod de filia loquitur,ad filium.Coua.ibi.in 3.par.§.1.n. 1. magis communem dicit.

199 Amplia decimotertiò ad iuramentum præſtitum in contractu, in quo quis dicitur deceptus vltra dimidiam iuſti pretij, quia non poteſt petere reſciſionem contractus.Couarru.ibi. in.3.part.§.4. num.4.communem dicit ex gloſſ.& Bart. in.l.2.C. de reſcin. ven. & in cap. penul. de empti. & ven. per docto.& de hac vi. in ſeptima fallentia.

200 Fallit

200 Fallit primò prima regula, quando prohibetur ex ratione vel natura rei. Alci. in cap. cùm cõtingat. num. 179. de iureiuran. communem dicit.

• §. Ex hac communi recipit fomentum prouiſio in curijs Valliſoleti de anno. 1555. in pe. 78. vbi prohibetur cõtractus filijfamilias factus ad creditũ, etiam iuramento mediante.

201 Fallit ſecundò, ſi prohibetur fauore publico. Alci. ibi. num. 83. communem dicit.

202 Reſtringe iſtam fallentiam, niſi quãdo fit prohibitio principaliter fauore priuato, licèt in conſequentiam reſultet fauor publicus. Idem ibi. num. 92. communem dicit.

• §. Ex hac communi diluitur dubiũ, de quo ſolet queri iuxta. l. 69. in ordi. Tau. reprobantem donationem omnium bonorum etiam præſentium, quòd illa lex non habet locum, ſi interuenit iuramentum, cùm facta ſit in fauorem priuatum, vt dicitur in ſimili de donatione excedenti quingẽtos aureos in inſinuata, quæ valet, ſi iuramentum interuenit. Anto. Gomez in dict. l. 69. communem dicit ex Abbate & Imol. in dict. cap. cùm contingat. de qua in verbo, Inſinuatio. num. 75.

203 Fallit tertiò in contractu ſimulato, qui non firmatur iuramento. Bello. conſi. 48. num. 4. communem dicit, vt in confeſsione dotis in fraudẽ creditorum, quæ non firmatur iuramento. Rube. con. 120. communem dicit.

204 Reſtringe iſtam limitationem, niſi iurans dicat, quòd iurat omnia & ſingula contractus eſſe vera, nam hæc verba operantur, vt non poſsit dici cõtractus ſimulatus. Cur. Iuni. con. 110. num. 5. communem dicit.

205 Fallit quartò ex defectu conſenſus. Cur. Iuni. con. 124. num. 5. cõem dicit.

• §. Iſte conſenſus non cadit in minori quatuordecim annorum, & ideo etiam cũ iuramento nihil valet quod agit. l. 56. ti. 5. par. 5. licèt doct. variè loquant' in auth. ſacramẽta. ſi aduerſus vendi. C. de quo per Iaſ. num. 7. & Panor. con. 108. vo. 2. & gloſſ. in cap. ex his. de ſpon. & Afflictum in deci. 322. per totum. & vi. in ver. Minor. nu. 138.

206 Fallit quintò in alienatione facta per filium de bonis, in quibus pater habet vſufructum. Cur. Iuni. con. 152. nu. 7. communem dicit.

• §. Nota iſtam communem ad intellectum. l. 55. Tau. vbi dicitur, quòd mulier non poteſt facere cõtractum nec diſtractum durante matrimonio ſine conſenſu viri, quòd etiam mediãte iuramento non valet. quod eſt ex mente Coua. in epi. 4. cap. 7. §. 1. nu. 3. Pro quo eſt cõmunis opinio, de qua in verbo, Maritus. num. 41. vbi dicitur, quòd maritus habet vſufructum bonorum vxoris durante matrimonio. Et hanc opinionem etiam tenet Ciſonta. in dict. l. 55. & Anto. Gomez. num. 8.

207 Fallit ſextò, ſi ex iuramento inducatur peccatum, non eſt obſeruandũ. Alci. ibi. nu. 101. communem dicit.

• §. Ex hac declaratur. l. 16. tit. 11. par. 5.

208 Fallit ſeptimò, ſi iurans enormiſsimè læditur, quia per iuramentũ non tollitur

tollitur enormiſsima leſio. Cur. Iuni. conſi.141. communem dicit, & Ripa in.l.2.de dona.cap.15.num.10. refutãs Alex.conſi.42.& 121.vo.1.dicentem communem contrariam.

209 Amplia iſtam ſeptimam fallentiã, etiam ſi mulier cum iuramento renũ tiaret enormiſsimam læſionem, niſi appareat velle donare.Deci.cõn.379. communem dicit.& idem Deci.con. 18.nu.7.dicit contra Alex. Sed pro re ſolutione iſtius dubij,vbi doctores va riè loquuntur, vi. Coua. in dict. cap. quanuis pactum.in.3.par.§.4.num.3. vſque ad.9.vbi ponit duodecim conclusiones,& ex ſecunda & tertia reſul tat ſolutio ad noſtram communem, vbi cõcludit,quòd quando læſio fuit enormiſima multò maior, quàm vl-tra dimidiam, quòd procedat noſtra communis,ſi tamen non multùm ex ceſsit,procedat communis Alex. Et hanc diſtinctionem ponit etiam Caro.in addi.ad Alex.in dict.con.42.ex Deci.con. 216.&. 551.547.& in.l.cùm te.C.de tranſa.& Corne. con. 166. & 189.vo.1.& con.27.vo.4.

210 Fallit octauò in iuramento ſecundo præſtito contra primum, quia nõ eſt obſeruandum. Fran. de Are. in.l. qui iuraſſe.num.28.ff. de iureiurã.& Coua. in dict.cap. quanuis. par.2.§.2. num.2.communem dicunt.

211 Nota in hac fallentia,quòd iuramẽ tum in prima venditione non operatur,quin ſecunda vẽditio valeat, licèt ipſe iurans teneatur ad factum pręciſè Iaſ.in.l.quotiẽs.nu.36.C.de rei vẽ, communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad ampliationem.l.50.tit.5.par.5.quæ concordat cum dict.l.quotiens.

212 Ex quo mulier,ſi iurat de non alienando rem dotalem,nõ valet alienatio,etiam iuramento firmata.Couar. in dict.cap.quanuis.in par.2.§.2.nu.2. communem dicit ex gl. in cap. licèt. de iureiurã.li.6.& Imol.in capit.cùm contingat.de iureiuran.nu.81.

213 Reſtringe iſtam illationẽ, niſi igno rante illo ſecundo,cum quo contrahi tur iuramentum primum pręſtitum, quia valet ſecundum.Coua.ibi.num. 2.in verbo, ſatis etiam, communem dicit ex Imol. in.l. cũ vir. ff. de vſuca. & Alex.con. 16. vo.3. & Bal.in dict. cap.cùm contingat.nu.14.& Ripa in cap.cùm.m.de conſti.nu.83.

214 Fallit nonò, ſi per metum ſit extortum.Io.de Imol.in cap.verum.de iureiu.communem dicit.Contrarium, immo quòd iuramentum debet adimpleri, dicit communem gloſ. in.l. 38.tit.11.par.5.ex.gloſ. in cap. authoritatem.15.quæſt. 6.& Feli.& Panor.in cap.ſi verò. de iureiuran. Pro quo eſt lex fi.tit.11.par.3.ſed limitationem approbat indiſtinctè dict. l.38. vbi gloſ. dat plures rationes in concordiã dict. l.& quòd lex fina.habet locum,quando iurans habuit animum ſe obligandi,quia tenet iuramẽtum,&.l.38.quã do conſtat non habere animum,quia dixit ante iuramentum ſe nolle obligari, vel ex alijs coniecturis apparet.

215 Fallit decimò in caſu fortuito, de quo non præſumitur contrahẽtes cogitaſſe. Io. de Ripa in.l.prima.nu.10.

C.de

C.de reuo.dona.commununem dici.
216 Fallit vndecimò in promiſsione de non reuocando teſtamentum, quia tale iuramentum eſt cõtra bonos mores, & contrauenies licèt ſit periurus, actus tamen tenet. Alci.in dict. cap. cùm contingat.num.77.& Anto.de Tremo. in addi. ad Bonacur.in practi.excepti.in Rub.qui. mo. nu.22.& Coua.in Rub.de teſta.par.2. num.15. communem dicit. & magis communem Alex.con.18.vò.2.num.3.

§. Nota iſtam communem, ex qua confunditur opinio Didaci de Segu. in.l.filius dum in ciuitate.nu.23.ff.de verbo.obli. dicentis, quòd iuramentum appoſitum in primo teſtamento operatur,quòd ſecundum nõ valeat: quia iuramentum habet vim clauſulæ derogatoriç per verbum Bar. in.l. ſi quis in principio. ff.de leg.3.& Iaſ. in.l.ſi mihi.§.in legatis.ff.de lega.1. & clauſula derogatoria habet vim, vt ſecundum teſtamentum non valeat. l.22.tit.1.part. 6.Poteſt tamen addi certa concordia,quæ eſt ex mente Alci in quantum reprobat Bar. in dict.l. ſi quis. quòd opinio cõmunis procedat quo ad effectum iuramenti,& ſic quòd non impediat ſecundum teſtamentũ: alia autem opinio concernat vim iuramenti, & quòd teſtamentũ valeat eo modo, quo de iure valere poteſt,ſecundũ cõmunem opinionẽ, de qua infrà in nu.245.Et vis iuramẽti ſit,quòd importet idẽ,quòd clauſula derogatoria, quòd ſecundum teſtamentum nõ valeat, niſi de eo fiat mẽtio, & cùm hoc recipit maximã exceſsionẽ.d.l.22.cogita. Et nota aliud ſatis notabile,quod iuramentũ operatur & habet vim clauſulç derogatoriç circa primũ teſtamentũ habẽs clauſulã derogatoriã,quod ſecundũ, in quo eſt iuramentum derogat primum,ac ſi de eo plena mentio facta eſſet.vt per Io. Lupũ in repe. c.per veſtras. de dona. inter vi. & vxo.col.519.§.ſi.num.24.
217 Fallit.xij. in conſtitutione procuratoris cũ iuramento, quia licèt cõtrauenienss incidat in reatum periurij, tamen valet actus contrarius. Coua. in dict.cap.quãuis.par.2.§.2. nu.3.communem dicit ex gloſſ.in cap. vlti. de proc.in.6. & Abb.& Feli. & Deci.in cap.cùm acceſsiſſent.de conſti.
218 Fallit decimotertiò in iuramento aſſertorio coniugum,quia inter eos nõ valet donatio.Cur.Iuni con.95.nu.5. communem dicit.
219 Fallit decimoquartò in pacto de futura ſucceſsione, quia nõ firmatur iuramento.Cur. Iu.conſ.25.nu.7.cõem dicit. & vi. in verbo,Pactum.nu.46.
220 Fallit decimoquintò in obligatione ad carceres, & renuntiatione ceſſioni bonorum.Alci.in dict.cap.cùm contingat.num.6. communem dici: & vi.in verbo,Obligatio.num.8.
221 Fallit decimoſextò in donatione, quæ reuocatur ex ſuperuenientia filiorum, quia non inpedit iuramentum.Io.Ripa.de donationibus.capit. 15.num.17.communem dicit.
222 Fallit decimoſeptimò in contractu facto per prodigum,quia non firmatur iuramento.Alci.in cap. cùm contingat. nu.138. cõmunẽ dicit ex Boe.

in conſue.Bitu.§.8.Ru.

223 Amplia iſtam communem ad alienationem prodigi. Alci.ibi.num.146. communem dicit.

224 Amplia decimooctauò in donatione omnium bonorum tam pręſentiū quàm futurorum, quæ non firmatur iuramento. Cur. Iuni. conſi.25.num. 6.communem dicit.

¶ Nota iſtam communem, & iuxta eam intellige.l.10.tit.11.par.5.

225 Fallit decimononò in confeſsione mariti de dote recepta. Cur.Iuni.cō. 95.num.4.communem dicit,licèt cōtra teneat Deci.con.202. quem refert Bello.con.4.nu.2.

226 Fallit vigeſimò in iuramento præſtito ad prorogandum triennium, in quo perit inſtantia de iure ciuili. Couarru.in dict.cap.quanuis pactū. par. 2.§.1.num.4. communem dicit ex Panor.in cap. penul. de iudi. & Iaſ. in.l. properandum.nu.21.C.de iudi.

227 Fallit.xxj.quando ſtatutum dirigit prohibitionem in perſonam contrahentis, quia iuramentum non firmat contractum, Coua.ibi. communem dicit ex Bar.in.l.ſiquis pro eo.de fide. num.9.ff. & in auth. Sacramenta.C. ſi aduer.ven.Quam intellige, quādo principaliter prohibitio tendit in fauorem publicum,licèt ſecundariò veniat in fauorem priuati. Coua.ibi.nu. 7. ver. primum, falſam communem dicit ex Panor. Anto.& Imol.in dict. cap.cùm contingat.& Alci.nu.94.

228 Fallit.xxij.data difficultate adimplēdi contractum iuratum. Coua. ibi.§. 5.num.3. communem dicit ex Feli. in cap.teſtimoniū.de teſti.& Bar. Alex. Soci.& Deci.in.l.quòd ie.ff.ſi certpe. ta.ex.l.ſi vehēda.§.idem iuris. ff. ad.l. Rhodi. de iactu. quam intellige, ſi à principio nō imminebat difficultas, vt notat Bal. & Sali.in.l.ſed ſi quis.§. quæſitum. ff.ſi quis cauti. & eſt tex.in l.ſancimus.C.de fideiu.

229 Fallit.xxiij.in cōtractu nullo ex defectu ſolennitatis probatorię,quia nō firmatur iuramēto. Coua.ibi. in dict. 2.par.§.6.in princi. communem dicit ex Alci.in cap.cùm contingat. num. 151.de iureiuran.& Bar.in dict.l.ſi quis pro eo.& vi.ſupra ampli.3.nu.187.

230 Fallit.xxiiij.in contractu,in quo nō eſt adhibita forma à iure ſtatuta. Couar.ibi.num.2. communem dicit ex Bar.in dict. l.ſi quis pro eo.tamen iuramentum habebit vim pacti nudi, vt per Corne.in auth. ſacramenta.C. ſi aduer.vendi.

231 Nota vnum ſingulare in hac materia,quòd in caſibus,in quibus iuramētum eſt adhibitum in contractibus, qui aliàs de iure ſunt nulli,non ſolùm iuramentum, ſed contractus eſt validus, & contrahentes vtrunque ſeruare tenentur.Couarru.in dict.par.2.§.1. num.7. communem dicit ex Bart.in l. ſi quis. num. 8.ff. de fide. & Cur. Iuni. conſi. 47.

232 Nota, quòd ſi iuramentum inſeratur in promiſsione facti alieni, iuramentum ſolùm operatur, vt promittens teneatur ſolùm ſe curaturum & procuraturū quātū in ſe fuerit. Coua. in.§.5.par.2.nu.4.in fi.communem dicit ex cap.breui.de iureiuran.

233 Nota ad concordiam gl. in.c. licet. de iureiuran.in.6.& gl.in.c.fi.eo.lib. de procura. diſtinctionem cōmunē, ꝙ quando actus prior, qui confirmatur iuramento, eſt conformis iuri cōmuni, iuramentum ſecundum nō valet.& ſic procedat glo.in.d.c.licèt. Si tamē actus, in quo interuenit iuramētum de iure eſt permiſſus, ſic ꝙ etiam ſi iuramentū nō interueniret, gerens poſſet facere, ſi nouus accedat actus ſecundo cōtra primum, licèt gerens incidat in reatū periurij, actus tamē ſecundus tenet.& ſic procedat gl.in. d. c.penul.Coua.in.d.c.quāuis.§.2.part, 2.nu.4.in verbo, eſt igitur conciliāda. cōem dicit ex Phili.Fran.in.c.licet.& Imo.in.c.cùm cōtingat.& Alci.n.43.

234 Amplia ſecundā partē iſtius cōmunis ad ſpiritualia acta, & ſi fiat per clericos in actibus, qui ſolis clericis competūt.Coua ibi.ver.ego verò.in fi.cōmunē dicit ex Deci.in.c.cùm acceſsiſſent.de cōſti.& Alci.in.d.c. cùm contingat.n.181.Quod intelligit, niſi aliàs iurans abdicaſſet à ſe poteſtatem agēdi contrarium. Quod nota ex.c.dilecto.de præben.

235 Nota ꝙ ſi cōtractus eſt à lege vel ſtatuto prohibitus, in odiū recipientis iuramentū illud nō firmat cōtractū, tametſi iurans teneatur adimplere iuramētū.Coua.in.d.c.quāuis pactū.par. 2.§.3.cōem dicit ex Bart.in.l. ſi qs pro eo.nu.10.de fide.ff.& Corne. in auth. ſacramenta.C.ſi aduer.vendi.

236 Item nota, ꝙ licèt iurans poſsit petere abſolutionē à iuramēto in caſu permiſſo, & tūc liberetur obtenta abſolutione à cōtractu per tex.in.c.1.de iureiuran.& ibi Feli.tamen ſi fuerit in mora petendi abſolutionē, & terminus obligationis ſit lapſus, tenetur ſoluere in odium periurij, & poſtea repetere. Coua.ibi.nu.2.ver.hæc autem. communem dicit ex Feli.in.d.c.1. nu.28. & Alex.conſ.17.lib.3.

237 Nota ꝙ iuramentū habet vim duplicis cōſenſus. Coua. ibi. cōmunem dicit ex glo.in.d.c.cùm contingat.

238 Iuramenti effectus licèt non poſsit tolli per ſtatutum, tamē poteſt ſtatui, ꝙ in cōtractu minoris, in quo interuenerit iuramentū, præſumatur dolo inductus, & valet tale ſtatutum. Curti. Iuni.conſ.118.num.6.& Iaſ.in auth. ſacramenta.num.85.C.ſi aduerſus venditionem.communem dicit.

§.Nota iſtam cōmunē ad corroborationem.l.78. in curijs Valliſoleti de anno.1555.vbi anullat cōtractū filijfamiliàs prouenientem ex mutuo.

239 Nota, ꝙ ſi ex diſpoſitione legis vel ſtatuti iuramentū defertur in volūtatem alicuius, poteſt tamē aduerſarius probare cōtrarium. Tiraq.de vtroq; retra.rub.1.§.4.gl.1.de retractu Lignagier.nu.2.communem dicit. Si tamē deferatur à parte, non rēuocatur per probationes contrarias. l.25. ti.11.par. 3. quod generaliter dicit Bald. in.l.in bonæ fidei.C.de reb. credi.partē non admittendam ad probandum cōtrarium, cùm pars detulit iuramentum. Sed Couarruuias in reſolutio.libr. 2. cap.13.num.1.dicit relinquendum arbitrio iudicis.

§.Nota iſtam cōem ad intellectum.

l.8.tit.3.part.5. vbi per legem defertur in iuramentum deponẽtis damnum vel intereſſe quod paſſus eſt ex eo, ꝙ depoſitum non fuerit ei traditum per depoſitarium. Et etiam nota ad intellectum l.9.tit.7.par.3.

240 Iuramentum in ſupplemẽtum probationis ſic eſt deferendum reo ſicut actori. Cur.in.l. admonẽdi. nu.69.ff. de iureiuran.communem dicit. Et de hoc iuramẽto. vi. in verbo, probatio. nume.470.

241 Iuramentum in ſupplementũ probationis neceſſariò eſt petẽdũ à parte. Idem ibi.nu.75. communem dicit ex Bar.ibi, licèt Alex.conſi.53.vo.1.dicat quòd poteſt à iudice deferri, & ſi à parte non petatur.

242 Item debet peti ante cõcluſionem in cauſa. Idem ibi.communem dicit.

Amplia ad iuramentum calumnię. Idem ibi.communem dicit ex glo. in c.ex literis. de iureiuran.

243 Iuramẽtum delatum in actione populari in defectum probationis, non præiudicat alijs de populo, gl.in.l.10. ti.11.par.3.cõem dicit ex Bar.in.l. eum qui.§.in popularibus.ff.de popu. acti.

§. Contrarium videtur deciſum per d.l.10. quando defertur iuramentum ſine fraude. quam legem.d.gloſ. in fi. intelligit cum diſtinctione Albe. Fulgo. & Alex.in.d.l.eum qui.§.ꝙ quando iuratur ſuper iure, præiudicat alijs, ſecus tamen ſuper facto, vt de apprehẽſo in via publica, q̃a nõ præiudicat.

244 Iuramentum nõ defertur in cauſa ſamæ.Mar. Anto. in.l.fi. de quæſti.ff. nu.175.communem dicit.

§. Nota iſtam communem ad limitationem.l.2.ti.11.par.3.

245 Iuramentum defertur in cauſa matrimonij habenti ſemiplenam probationem, quando alijs coniecturis adiuuatur. Curti.Iuni.in.d.l. admonendi.nu.67.communem dicit.

246 Nota, ꝙ licèt pars damna ac intereſſe dimittat declaranda iuramento alterius partis, nihilominus reductio põt peti ad arbitrium boni viri. Coua. in reſo.li.2.c.13. nu.1.communẽ dicit.

247 Iuramentum habet vim clauſulæ, ꝙ actus valeat quemadmodum valere poteſt. Alci.in.c.cùm cõtingat.nu. 184.&.170. cõmunem dicit.& Coua. in dict.c.quanuis pactum. part.2.§.6. conſ.13.de pact.lib.6.

248 Iuramento denunciantis euangelice creditur. Alci.de præſum.re.3.præſumpti.16.nu.1.communem dicit.

249 Iuramento ſe aſtringens coram nõ ſuo iudice litigare, non poteſt pœnitere. Feli.in.c.1.de iudi.communem dicit, & Coua.de teſta.par.2.nu.9.

250 Iuriſdictio eſt poteſtas de publico introducta cũ neceſsitate ius dicẽdi, & æquitatẽ ſtatuẽdi, Alci.in.c.ꝙ ſedẽ. nu.34. de offi. ordi. cõem dicit. & vi. Dida.Perez in.l.1.tit.1.lib.3.ordi.

251 Iuriſdictio eſt genus generaliſsimũ, merum imperium eſt genus ſubalternum reſpectu mixti & meri imperij. Cur.Iu.in.l.imperiũ.n.3.ff.de iuriſ. omni.iudi. communem dicit ex Bar. ibi.

252 Iuriſdictio & officiũ iudicis ſunt diuerſa.Cur.Iuni.in rub.de iuriſ. omni. iu.ff.nu.21.communem dicit.

253 Iuriſdictio cohæret perſonæ, & ha-

betur in territorio ad inſtar dominij. Curt i.Iuni.in.l.1. de iuriſ. omni. iudi. nu.102.communem dicit.

254 Merum imperium ita adhæret oſsibus principis, ꝙ non poteſt ab eo abdicari.gloſ.in.l.9.tit.4.par.5.communem dicit ex Oldrad.conſ.252.

255 Iuriſdictionis cauſæ officio mercenario expediũtur deſeruienti actioni ad priuatam vtilitatem. Alcia.in.d.c. quod ſedem.nu.66. cõmunem dicit.

256 Merum imperium non poteſt exerceri in corpus mortuum,& ideo non poteſt per iudicem ſuſpẽdi poſt mortem.Curt.Iuni.in.l.imperium.nu.34. communem dicit ex Alexã.in.l.2.C. qui teſta.face.poſ.

257 Nota, quòd modica coercio mutat naturam ſuam ſecundum qualitatẽ cauſæ qua exercetur:quia ſi in cauſa meri imperij exercetur,dicitur merum imperium,& ſic ſucceſsiuè. Curti.Iuni.in dict.l.imperium. nume.43. communem dicit.

258 Iuriſdictio conceſſa in genere, per aliquam diſpoſitionem cenſetur conceſſum merum ac mixtum imperiũ. Alcia.in dict.c.quod ſedem.num.38. communem dicit.

259 Fallit,ſi demãdetur iuriſdictio ſimpliciter,quia tunc non comprehenditur merum ac mixtum imperiũ.Cur. Iuni.in.d.l.1.nu.23.cõmunem dicit.

260 Reſtringe iſtam limitationem, niſi quis ſubſtituatur loco alterius, quia tunc cenſetur commiſſum. Idem Iuni.nu.66.communem dicit.

261 Iuriſdictio videtur conceſſa conceſſo territorio.Iunior ibi.nu.113.& Coua.in.q.practi.q.1.nume.10.conclu.9. communem dicunt.

§.De iure regio niſi conſtet ex verbis velle principẽ iuriſdictionẽ transferre,non transfertur.l.2.ti.4.par.5.& l.2.tit.9.li.5.ordina. quod in principe ll.claræ ſunt, ſed ĩ alio inferiore à principe,noſtra communis habet locum. Et licèt princeps poſsit concedere iuriſdictionem,non tamen ſupremam, quæ datur in ſignum vniuerſalis recognitionis,vt patet in.l.1.tit.1.lib.3.ordi.quia hæc rex non poteſt ab ſe abdicare.vt latè per Tho.Gramma.in vo. 28.& per me in recolectis iuriſdictionis.nu.6.&.7.

262 Fallit communis, ſi nõ concedatur totum caſtrũ, ſed pars. Idem Iunior. nu.106.communem dicit.

263 Fallit ſecũdò,qñ cõceditur caſtrum vel villa,quę alteri ſubiecta eſt,cui cõperit iuriſdictio, quia nõ trãſit iuriſdictio in cõceſsione.Coua.in.q.pra.c.1. cõſ.10.cõem dicit ex Cur. Iuni. in.d.l. 1.de iuriſ.omni. & Odral. conſil.170.

264 Nota,quòd conceſſo caſtro cũ iuriſdictione, non videtur conceſſum merum ac mixtum imperium. Idem Coua.ibi.ver.qua ratione.in fi. cõmunem dicit ex Bal. in.c.quãto. de iudi. & Cur. in.d.l. imperium. nu.42. licèt contrariam, ꝙ cõcedatur, dicit cõem Deci.in.d.l.imperium.& alij,quos refert dictus Coua. & ſic videtur dubia noſtra cõmunis propter varietatẽ doctorũ,& ſic obſeruanda ſunt verba cõcedentis,vt apprehendatur de qua velit intelligere.Quod nota.

265 Nota, ꝙ poſſeſsio iuriſdictionis nõ transfer-

transfertur apprehēſa poſſeſsione caſtri, vel fundorum, vel rerum etiam de volūtate domini ſine exercitio iuriſdictionis. Anto. Gomez in l. 45. nu me. 42. in deci. Tau. ex Bar. in l. 3. ff. de acqui. poſſe. pro qua allegat text. in l. quotiens. § 2. ff. de ſequi.

266 Iuriſdictio realis acquiritur ex vnico actu de voluntate domini, ex noſtra autem voluntate ſolùm acquiritur ip illo actu. Anto. Gomez ibi. nu. 73. communem dicit ex Bar. in d. l. 3.

267 Nota, quòd præſidens ciuitati non habet merum imperium, ſi non habet iuriſdictionē ex concesſione principis, vel præſcriptione, vel conſuetudine. Curti. Iuni. in dict. l. imperium. nu. 70. communem dicit ex Bar. ibi.

268 Item nota, quòd in caſtrum ſubiectum ciuitati præpoſitus illius caſtri non habet iuriſdictionem. Curti. ibi. num. 75. communem dicit, quam intelligit, quòd non habet iuriſdictionem ſeparatam, & dicitur habere iuriſdictionem paſsiuam, licèt non actiuam. Bar. in l. 1. quæſti. vlti. ff. de iuriſdi. omni. iudi.

269 Nota, quòd habens iuriſdictionē in caſu limitato, non cognoſcit niſi conſtito ſaltim per ſummariam informationem, ſi ille caſus comprehendatur ſub ſua commiſsione, aliàs nihil valet quod agitur. Curti. Iuni. cōſ. 124. nu. 6. communem dicit.

Nota iſtam communem ad intellectum l. 13. tit. 6. part. 1. in fi. de iudice laico, qui poteſt cognoſcere in cauſa clerici. & ad intel. l. 14. tit. 2. lib. 2. ordi. & l. 95. in ſtili. & l. 7. ſtili. vbi ſunt caſus, in quibus curia cognoſcit, nam debet prius liquere de caſu delicti. Nota, q si aliquis accuſatur de multis criminibus, & inter ea eſt vnum de contentis in d. ll. ratione illius curia cognoſcit de omnibus. Caſſane. in conſuetu. Burgun. rubri. 1. § 1. gloſ. fina. Et in quantum dict. l. 14. facit mētionē de miſerabilibus perſonis, quæ illæ ſint, vi. Matthæ. de Afflictis deci. 97. Nota dictum Bald. in l. vni. quando imperator inter vi. & pupi. C. q hoc priuilegium miſerabilium perſonarum non poteſt renunciari, cùm intuitu miſerationis fuerit cōceſſum. quem refert gloſ. in l. 20. ti. 23. par. 3. & tenet Sali. ib. d. l. vnica.

270 Iuriſdictio voluntaria poteſt exerceri extra territorium. Couarru. in c. 20. lib. 3. reſo. nume. & communem dicit ex Bald. & Albe. in l. emancipati. ff. de adoptio.

271 Ex qua ſequitur epiſcopum extra ſuam diœceſim poſſe conferre beneficia. Idem ibi communem dicit ex glo. in c. nouit. de offi. deleg.

272 Iuriſdictio prorogatur de loco ad locum de conſenſu partium. Pau. de Caſtro conſi. 201. num. 4. vo. 1. communem dicit ex l. quarto. ff. de ſolu. & cap. ſtatutum. § ille. de reſcrip. lib. 6. ordinario tamen loci conſentiente, vbi per eum.

273 Iuriſdictio iudicis prorogatur per quemcunq; actum factum ad petitionem partis ante litis conteſtationem tacitè vere vel expreſsè petitū. Fran. de Areti. in cap. 1. de iudi. nu. 71. cōmunem dicit ex Bal. in l. quidā cōſulebat.

ſulebat.ff.de re iudi.

274 Iuriſdictio iudicis delegati perpetuatur per vnicam citationem etiam non peremptoriam. Præpo.in.c.non ita.2.q.1.communem dicit.

275 Iuriſdictio præuenitur per citationem.Roma.conſi.112.nu.4.communem dicit.

§. Nota iſtas cõmunes ad intel.l.27.ti.7.par.3.Et eſt aduertẽdũ, q ad hoc, q iudicium dicatur cœptũ vt ibi cauſa finiatur.vt in.l. vbi cœptũ.ff.de iudi. requiritur, q citatio ſit executa. Ad perpetuãdum autem iuriſdictionem iudicis delegati ſufficit mãdatũ de citando etiam non exequutũ.Hoſti.Panor.Ioan.An.Pe.de Ancha.in c.fi.de offi.lega.& Bal.Anto.& Henri.Gaufre.in.c.licet.de offi. deleg. Foli.& Deci.in.c.gratum.eod.tit.Bar.& Cur.Iuni.in.l.& quia.ff.de iuriſ.omni.deci.Tholo.340.Domi.de Rota in antiquis.de offi.deleg.deci.1.& hęc eſt magis communis opi.vt per Petrũ Raue.in compendi.iuris.de offi.lega.in fi.licèt aliud dicat Imol.in dict.c.fi.& Alexand.& Iaſ.in.l.more.ff.de iuriſ.omni.iudi. vbi dicũt communem contrariam,præcipuè Iaſ.num.58.De iure regio per litis conteſtationẽ perpetuatur iuriſdictio.l.21.tit.4.part.3.Sed nota, quòd de iure ciuili perpetuatur iuriſdictio per citationem exequutam. & ſic procedit communis. Iaſo.in dict.l.more. De iure regio eſt neceſſaria litis conteſtatio. De iure canonico ſufficit mandatum de citando, etiam non exequutum. quam dicit magis communem Petrus Rauẽnas.Sed ad hoc, q iuriſdictio præueniatur, etiam de iure regio, ſufficit citatio exequuta per.l.12.tit.7.par.3. Et nota ad intel.iſtius.l. dictum ſolenne Soci.in conſ.41.nu.3.quòd tunc dicitur præuenta iuriſdictio per citationem, quando pars comparet ad terminum citationis, vel ſi non comparet, actor accuſat contumaciam, aliàs non, per.l.properandum.§.1.de iudi.C.ibi contumaciam accuſante.quod nota.De materia iſtius communis vi.Dida.Perez in ordi.in rubrica.ti.1.lib.3.col.729.cum ſequen.

276 Iuriſdictio iudicis delegati licèt reuocetur per literas ſecundas facientes plenam mentionem de prioribus, tamen donec intimetur reuocatio, etiã ſi de illis notitiã habuerit, valet quod fit per iudicẽ priorẽ.Coua.in.q.pract.c.9.in fi.communem dicit ex nota.per docto.in.c.Cæterum.de reſ.

277 Iuriſdictio ſi competat aliquibus officialibus in ſuo officio, intelligitur accumulatiua ad iudices ordinarios. Petrus Nuni.in.c.1.de exequen.man.reg.fol.12.communem dicit ex Ripa in lib.pri.de leg.c.12.

278 Iuriſdictio ſi duobus in ſolidum cõpetat, & habeant exercitium iuriſdictionis in aliquo caſtro, vno delinquẽte, alius non cognoſcit de delicto.Feli.in.c.prudentiam.num.5.de offi.deleg.communem dicit.

279 Ius accreſcendi venit ex coniecturata mente teſtatoris. Sapia in.l.vna C.quando non peten.part.nume.4.communem dicit ex gloſſ.in.l.Titio & Mæuio.§.Iulianus.ff.de leg.2.vbi

dicit

dicit in materia iuris accreſcendi eſſe abſurdum contrauenire voluntati defuncti in.d.nu.4.communem dicit.

280 Ratio iuris accreſcendi eſt, ne teſtator videatur pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus decedere. Iaſ. in dict. l. vna. nu.12. communem dicit.

281 Quod ius accreſcendi inducitur ex verbo pluris prolato in pluralitate orationum. Ponſi. in.l. re coniuncti. nu.4. ff. de leg.3. communem dicit.

282 Ius accreſcendi non habet locum in contractibus, ex quo emphyteoſi conceſſa pluribus altero decedente non admittuntur fratres ad illam partem. Deci. conſil.263. in princi. communem dicit.

283 Amplia ad feudum. Curti. Iuni. de feu. in.2. par.2. par. num.70. communem dicit.

284 Fallit hæc ampliatio in feudo conceſſo à principe. Idem ibi. nu.72. communem dicit contra Alexand. conſi. 3. num.8. lib.1. & Caro. Moli. qui dicit communem contrariam. Zazius autem de feudis in.8. par. num.32. dicit, quòd in nouo feudo etiam conceſſo à principe non habet locum ius accreſcendi, ſecus tamen in antiquo. Sed pro prima opinione eſt text. in.l. vnica. C. ſi ſocius imperialis. li.10. ideo primam tene.

285 Fallit ſecundò in feudo antiquo. Idem Curt. nu.74. communem dicit.

286 Fallit prima communis, cùm dicitur in cōtractibus non habere locum ius accreſcendi, in indiuiduis, quia etiam in contractibus habet locum ius accreſcendi, ſaltim ius non decreſcendi. Roc. de iure patro. §. ius. num. 20. communem dicit. q.6.

287 Ius accreſcendi ad hoc quòd habeat locum requiritur, quòd portio ipſo iure deficiat. Curti. Iuni. in.l. hac conſultiſſima. §. ex in perfecto. num. 20. C. de teſtamen. communem dicit ex gloſ. in l. ſi duo priorem. ver. Iuraſſe. ff. de iureiuran. & Tiraquel. in.l. ſi vnquam. in ver. Reuertatur. de reuocan. dona. nu.285. C.

288 Nota, quòd ius accreſcendi competit inſtituto in re certa hęrede vniuerſali non adeunte hæreditatem. Iaſ. in l. quotiens. nu.7. C. de hære. inſti. cōmunem dicit.

289 Nota, quòd inſtitutus in re certa prohibitus ne plus petat, poteſt petere per ius accreſcendi. Alexand. in.l. ſi quis priorem. ff. ad Trebellia. communem dicit, licèt Corneus in dict. l. quotiens. dicat communem contrariam. Sed priorem teſtatur Couarruuias in cap. Rainutius. §.1. nume.9. de teſtamen. poſt Corne. conſil.31. vo.4. & Crotus in.l. re coniuncti. nume.55. ff. de leg.3.

290 Nota, quòd re vna diuerſis in diuerſis teſtamentis relicta, ipſi non dicuntur re coniuncti, quia non faciunt partes per quam ſui poli. in dict. l. re coniuncti. nume.2. & nu.23. ff. de leg. 3. & non habent ius accreſcendi. Iaſ. in dict. l. re coniuncti. nu.23. communem dicit.

291 Nota, quòd quando vna eademq; res legatur alicui in teſtamēto patris, & eadem res tota alteri legatur in teſtamento filij ſubſtitutione pupillari,

habet locum ius accreſcēdi, & faciūt partes per concurſum. Iaſ. in d. l. re cō iuncti. num. 23. communem dicit.

292 Coniunctus rē tantùm non præfertur coniuncto verbis tantùm, nec è cō tra in iure accreſcendi, ſed ambo pariter admittuntur. Iaſ. ibi. num. 8. & 16. communem dicit.

293 Si fundus totus vni legatur, & alteri pars, videlicet tertia, ſi legatum partis ſequatur poſt legatum totius, nō ſunt re cōiuncti, ſed cenſetur adempta primo illa pars. Secus tamē ſi legatū partis præcedat, & totale legatum ſequatur, ſunt enim re coniuncti. Crotus in d. l. re coniuncti. nu. 26. communem dicit. Et de hoc vi in verbo, Coniūcti. nu. 231. cum ſequen.

294 Iuri offerendi nō præſcribitur. Gui. papa ſing. 906. cōmunem dicit ex Cino in. l. cùm notiſsimi. §. ſed illud. C. de præſ. xxx. vel. xl. anno. de hac communi vide Dida. Perez in. l. 2. ti. 13. li. 3. ordi. col. 1227. & vi. infra in verb. Retractus. num. 82.

295 Fallit primò in iure offerendi ad acquirendam actionē, nam tollitur præſcriptione. Coua. in reſo. li. 1. c. 9. nu. 3. cōem dicit. & Arc. in. §. actionū. nu. 54. Inſti. de acti. & Alex. in. l. ſi finita. §. Iulianus. nu. 64. ff. de dam. infe.

296 Ius adeūdi durat ꝑ triginta annos. Coua. in. d. c. 9. nu. 2. cōem dicit. & vi. in verbo, Hęreditas. n. 37. Adde Zarc. in rep. c. 1. de accuſa. differen. 50.

297 Ius nouum ex noua cauſa poſt litē conteſtatam ſuperueniens in iudicio ſingulari non coadiuuat in illa inſtantia. Augu. Bero. q. 102. nu. 3. cōmunem dicit ex Butriga. in. l. edita. C. de eden.

298 Ius patronatus in eccleſia acquiritur præſcriptione. Deci. conſi. 134. nume. 4. Ioan. à Ripa in lib. 2. de leg. c. 2. nume. 13 communem dicit. & de hoc vi. in compendio meo de iure patronatus. in. §. 7.

299 Ius patronatus cùm acquiritur fundatione, dotatione, & conſtructione, non requiritur ꝙ hæc tria ſimul concurrant, ſed ſufficit quòd in diuerſis temporibus præſtetur. Lamber. de iure patro. part. 1. lib. 1. q. 4. art. 1. num. 6. communem dicit.

300 Ius patronatus transfertur de vna perſona in aliam ſucceſsione, donatione, permutatione, & cum vniuerſitate, in qua eſt ius patronatus. Roch. de iure patro. in verb. ipſe vel is. nu. 1. communem dicit.

301 Amplia ad venditionem vniuerſitatis. Lamber. par. 2. lib. 1. q. 5. ar. 11. nu. 3. in fi. communem dicit.

302 Amplia ſecundò ad venditionem omnium bonorum. Deci. conſil. 127. nu. 3. communem dicit.

303 Amplia ad venditionem hæreditatis. Lamber. d. quæſt. 5. art. 15. communem dicit.

304 Amplia ad vniuerſitatem datam in dotem, quia transfertur ius patronatus in maritum. Lam. par. 2. lib. 2. q. 10. ar. 3. nu. 22. in fi. communem dicit.

305 Ius patronatus tranſit nō ſolùm ad filios, ſed ad filias, ſi hęredes ſint. Roc. in verbo, ipſe vel is. num. 14. communem dicit.

306 Amplia ad hæredes extraneos. Idē Roch. ibi. num. 17. & Lam. par. 2. lib. 1. q. 2.

q.2.art.1.num.16.commununem dicunt
307 Nota, ꝙ in fideicõmiſſariũ non trã
ſit ius patronatus. Roc.in ver.ipſe vel
is.num.21.communem dicit.
308 Item non trãſit in locatione ad mo
dicum tempus.Roc.ibi.num.17.com
munem dicit.
309 Item non tranſit in eo, cui datum
eſt caſtrum, aut villa in pignus. Ioan.
Igne.in.l.1.§.ſeruus pignori.ff. ad Sil-
le.num.3.communem dicit.
310 Item non tranſit ius patronatus in
vẽditione fundi habentis intus eccle-
ſiam patronatam, etiam ſi aliunde nõ
habeat aditum eccleſia. Lam.li.1.part.
2.q.4.ar.17.nu.3.communem dicit.
311 Ius patronatus annexum villæ, tran
ſit cum villa data in feudum. Lam. in
dict.part.2.q.7.art.1.nu.4.cõem dicit.
312 Ius patronatus legatum transfertur
in legatarium, ſi teſtator habet pote-
ſtatem transferendi conceſſam ab epi
ſcopo. Lam.in part.2.q.6.& Io. Durã.
in arte teſtan.tit.6. cau.67. cõmunem
dicunt. Cur.Iuni.in conſi.87.nu.6.di-
cit, ꝙ ius patronatus ſine difficultate
tranſit in hæredem vniuerſalem, in le
gatarium tamen accedente conſenſu
epiſcopi cõmunẽ dicit: iſte tamen cõ
ſenſus põt accedere vel ante vel poſt
legatum, vt notaui in compẽdio iuris
patronatus.§.8.in prin.ex Ioan. And.
in.c.cum ſeculum.de iure pa.& Lam.
in par.1.lib.ar.6.q.1.num.13.
313 Ius patronatus habens aliqua eccle
ſia, non poteſt pręſentare principales
dignitates illius eccleſiæ. Bocri. deciſ.
31. nu. 5. communem dicit. Intellige
iſtam communem in electione, quia
laicus etiam princeps non poteſt præ
tendere electionẽ prælati eccleſię col
legiatæ vel cathedralis. Secus tamẽ in
præſentatione, quam poteſt ſibi reſer
uare in principio conſtructionis, vel
poſt acquirere præſcriptione, ſi con-
ſtruxit, vel dotauit, vel fundauit. Co-
uar.in reg.poſſeſſor. de reg.iu.lib.6.§.
10. nu.50. magis communem dicit ex
Ioan. And.in reg cui alicui.de reg.iu.
lib.6. Et ex hac cauſa Hiſpaniæ reges
non ſolùm ex priuilegio, quia ab ore
inimicorũ proprio ſanguine totã Hi-
ſpaniã redemerũt, vt dicebat gl. in.c.
Adrianus.63.diſ.pſentãt pręlatos ec-
cleſiarũ, ſed etiã ex eo, q̃ fundarũt, cõ
ſtruxerunt, vel dotarunt eccleſias.
314 Nota, ꝙ Romanus pontifex põt de-
rogare iuri patronatus tàm clericorũ,
quàm laicorũ. Coua.in.q.practi.c.36.
nu.1. communem dicit ex gl. in cle.2.
in verbo, Apoſtolicis.de præben.
315 Intellige in patronatu laicorũ, ſi ex-
preſsè deroget. Secus tñ, ſi tacitè. Idẽ
ibi cõmunem dicit ex Lapo alleg.96.
316 Amplia, etiam ſi in genere ſit facta
mẽtio ſub clauſula generali ad cuiuſ-
cunq; collationem præſentationẽ be
neficium pertineat. Idem ibi commu
nem dicit ex Lapo alleg.84.
317 Amplia ſecundò, etiam ſi in curia
vacauerit, non comprehẽditur in ge-
nerali reſeruatione. Idem ibi commu
nem dicit ex gloſſ. in. c.2. de præben;
in.6. & Ioan. Lup. in tracta. de bene.
vacan.in curia.§.11.& Deci.Calſio.de
ciſ.1.de dila.
318 Ius patronatus ſi transferatur de lai
co in eccleſiã, eccleſiaſticũ eſt, non ſo

 lùm

lùm quo ad priuilegia, ſed etiam quo ad derogationem. Idem ibi. num.5. cõmunẽ dicit ex glo.in cap.vno.de iure patro.in.6.in verb. Eccleſiaſticus.

319 Ius patronatus ſi pertineat laico & clerico, eccleſiaſticum eſt. Idem ibi.in verbo.tertio optime, communem dicit ex gloſ.in dict.cap.1.§.vlti.

320 Fallit quo ad derogationem, quia cẽſetur laicale. Idẽ ibi ex Sene cõſ.66.

321 Ius patronatus ſi priuilegio vel pręſcriptione laico competat, comprehenditur ſub literis apoſtolicis de eo non facientibus mentionem. Idẽ ibi. nu.6. communem dicit ex Panor. in cap.dilectus.de offi.lega.

322 In impetratione beneficij de iure patronatus laicorum à ſummo pontifice, facienda eſt mentio de poſſeſſoribus ius præſentandi habentibus, & ſi non fiat de veris patronis. Idem Couarru. ibi.in verbo, quintò principaliter quæritur. communem dicit ex gloſſ. in capitu. conſultationibus, de iure patrona.

323 Nota, quòd diſpenſatio facta per Romanum pontificem cum electo ad epiſcopatum vt poſsit retinere beneficia, valet, & ſi illa beneficia ſint de pręſentatione laica. Coua.in quęſt. practi. cap.36. nu. 12. in fi. communẽ dicit ex Rota deciſ.331.in nouis.

324 Duobus collitigãtibus in curia ex præſentatione laicorum non ſequuta collatione moriẽtibus, vel altero moriente, collatio non ſpectat ad Romanum pontificem, nec dicitur beneficium vacare in curia. Couarru. ibi. num. 7. communem dicit ex gloſſ. in cle.1.in verbo, Collatio.vt lite penden.in princi.

325 Capitulũ. vt lite pendente.li.6.procedit non ſolùm quo ad tertiũ, quòd nõ poſsit præſentari alio ex collitigãtibus mortuo, ſed neutri ex collitigãtibus. Rochus.in verbo, Honorificũ. quęſt.23.cõmunẽ dicit contrariã, immo ꝙ poſsit pręſentari vnus ex collitigãtibus. Lamber.in.2.li.par.1.quęſt. 6.ar.12. magis communẽ dicit, & Coua.in dict.nu.7.in verbo.tertio.

326 Permutatio beneficij, quod eſt de præſentatione laicorum, ipſis ſpretis, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit anullanda per ſententiam. Couarru. in dict. quæſt. 36. num. 9. communem dicit ex Panormi.in cap.cùm dilectus.de iure patro.

327 Intellige iſtam communem patronis intra quatuor menſes conquerentibus. Idem ibi. in fi. communẽ dicit.

328 Nota, quòd in vnionibus beneficiorum, quæ ſunt de patronatu laicorum, eſt facienda mentio iuris patronatus. Couar.ibi.num.11.communem dicit ex Deci.conſi.174.

329 Ius ſepulchri tranfertur in ementem fundum, vbi ſepulchrum eſt, etiã ſi habeat aliunde aditum, quàm per dictum fundum. Couarru. in quæſt. practi. capit. 36. & in reſolu. capitu. 13. num. 3. li. 1. communem dicit ex Albe. in.l. ſi mercedem. §. 1. ff. de acti. empti. Ratio tamen diſcriminis inter ius patronatus & ius ſepulchri hæc eſt, quia iure ſepulchri non niſi per fundum vti poſſumus, iure autem patronatus ſic. quod nota.

Labo-

L.

1 LLABORATOres conducti ad laborãdum agrũ litigioſum, ſi fiat eis proteſtatio ne agrum colerent, tenentur ad damnum, & ad pœnam. Deci. in l. velle. num. 3. ff. de regu. iu. communem dicit.

2 Laicus licitè recipit decimas, ſi per tempus, cuius memoria non eſt in cõtrarium, percepit, & non eſt neceſſarium ꝙ ſit fama, quòd ante cõcilium Lateranenſe habuerit. Pyrrhus in cõſuetudi. Aure. de poſſeſſorijs iudicijs. §. 2. prope fi. magis communem dicit ex Barba. con. 35. vo. 2. & Alex. con. 6. vo. 1. & de hoc vi. Rebu. de decimis.

3 Laicus, qui percipit decimas per tẽpus, cuius memoria non eſt in cõtrarium, etiam ante concilium Lateranenſe, non poteſt alteri laico concedere, etiã cum authoritate epiſcopi. Boe. in conſue. Bituri. in Rubri. des coſtumes prediales. §. 11. communẽ dicit.

4 Laicus poteſt eſſe arbitrator in re ſpirituali. Deci. in cap. 2. num. 2. de iudi. communem dicit.

5 Laicus poteſt eſſe aſſeſſor epiſcopi in cauſa ſpirituali. Deci. ibi communẽ dicit, quã intellige, niſi ipſe iudex aliàs eſſet ſequuturus ſuum cõſilium vt per Panor. ibi. Ex quo infertur, ꝙ ſi iudex eſſet ita ignarus, ꝙ neſcit diſcernere an conſilium ſit iuſtum nec ne, cùm teneatur ſequi; vt per Anto. in cap. cùm olim. de arbi. quem refert & ſequitur Alex. in l. ſi conuenerit. nu. 11. ff. de re iudi. tunc laicus non poteſt eſſe aſſeſſor, vt per Deci. ibi. quam communem dicit.

6 Laici poſſunt puniri per epiſcopum de adulterio. Alci. in capit. pernicioſam. de offi. ordi. communem dicit, etiam per intruſionem in monaſterium. Couar. in epi. 4. cap. 7. §. 7. num. 20. communem dicit.

7 Lata culpa non æquiparatur dolo, cùm agitur de imponẽda pœna mortis, vel mutilationis membri. Hiero. Cagno. in l. contractus. num. 20. de reg. iu. ff. communem dicit.

8 Legatus de latere in prouincia ſibi commiſſa, ac extra, poteſt ſubditos & non ſubditos abſoluere propter iniectionem manuum violentam in clericum excommunicatos, & ſi ſit enormis læſio. Panor. in cap. penul. de offi. lega. communem dicit.

§. Concordat cum. l. 23. tit. 9. par. 1.

9 Nota, quòd legatus in prouincia ſibi decreta poteſt adiri per viam ſimplicis querelæ. Panor. in cap. 1. de offi. lega. nu. 1. communem dicit ex gloſſ. in dict. cap. 1.

10 Legatus nuntius extra prouinciam nec ſubditum abſoluit. Panormi. ibi. communem dicit.

11 Legatum factum Sempronio ſi duxerit vxorem in mille, & ſi ordinem eccleſiaſticum receperit in ducenta, ſi efficitur clericus, gaudet in mille. Hippo. in Ru. de fide. num. 127. ff. communem dicit.

12 Amplia in legato facto filię ſi nupſerit in mille, & ſi ingrediatur in monaſterium in quinquaginta, ſi ingreſ-

ſa ſit monaſteriũ, habebit mille. Iaſ. in auth. quas actiones. nu. 14. C. de ſacroſan. eccle. & Ars teſtan. tit. 6. cau. 54. communem dicit. Contrariam dicit communem Paulus in auth. Niſi. C. ad Trebel. & vi. Deci. in cap. in pręſentia. nu. 59. de proba. Sed primam communem in dubia voluntate teſtatoris intellige, & ſecũdam in vera & indubitabili, vt per Duran. in arte teſtan. cau. 54. vel dic pto vt dicit Coua. in reſo. lib. 1. cap. 19. nu. 9. quòd prima eſt communis, & ſecunda verior.

13 Legatum factum mulieri vel alicui vt contrahat matrimonium cum. A. ſi ipſa velit. Requiſita. A. acceptauit, ſi poſtea recuſauit, nihilominus debetur legatum. Iaſ. in. l. cùm auum. nu. 8. C. de inſti. & ſubſti. cõmunẽ dicit.

14 Legatum relictum vxori ſi honeſtè vixerit, & durauerit in viduitate, & ꝙ poſt eius mortẽ, quòd Titius habeat legatum, ſi ipſa contrahit matrimonium non expectata morte, habebit legatum. Iaſ. in. l. ſi mater. nu. 2. C. de inſti. & ſubſti. communem dicit.

15 Legatum relictum filię pro illa maritanda in. cccc. ſi inueniat maritum cũ. cc. habebit nihilominus reſiduũ. Iaſ. in. l. filia legato. nu. 3. C. de leg. cõmunem dicit. & Couarrù. in capit. officij. de teſta. num. 20.

16 Legatum factum vxori per hæc verba, Relinquo vxori meę quicquid ad me peruenit nomine dotis. non ſunt expenſę deducendæ factæ pro conſecutione dotis. Iaſ. in. l. poſt dotem. nu. 36. ff. ſolu. matri. communem dicit.

17 Legatum factum vxori, in quo relinquitur vſufructuaria omnium bonorum inſtitutis filijs, intelligũtur ſolùm legata eſſe alimenta. Goza. con. 99. nu. 8. communem dicit.

18 Fallit ſi filius moriatur, quia tũc erit vſufructuaria omniũ bonorum. Idẽ ibi. num. 9. communem dicit.

19 Legatum conditionale eſt cenſendum, & non purum, ſi legetur pto dote, vel pro cauſa dotis, & non debetur niſi matrimonio ſecuto. Coua. in cap. 3. de teſta. nu. 11. communem dicit ex Caſtro. in. l. ſi ego. in prin. ff. de iu. doti. quam intellige ad hoc quòd debeatur legatario. Sed ſi non ſequatur matrimonium, debet conſumi in pios vſus ex Bal. Noue. de dote. part. 6. priui. 77. niſi aliud cõſtet de voluntate teſtatotis, vt per Panor. in dict. cap. 3.

20 Legatum factum eccleſiæ, intelligitur de parrochiali. Iaſ. in. l. 1. num. 4. C. de ſacroſan. eccleſi. cõmunẽ dicit.

21 Legatum factũ eccleſiæ ſanctæ Mariæ, cùm in loco ſint plures eccleſiæ ſanctæ Mariæ, & non apparet de voluntate teſtatoris, nec altera eſt pauperior, epiſcopus aſsignabit cui maluerit. Coua. in cap. iudicante. nu. 2. de teſta. communem dicit ex Hoſti. Anto. & Abbate. in dict. cap. 3.

22 Legatum annuum relictum eccleſiæ, vel ciuitati, non durat niſi per centum annos. Alex. con. 6. vo. 1. communem dicit. quam intellige in vſufructu relicto eccleſiæ, ſecus tamẽ in annuo legato. Iaſ. in. l. ſoluto matrimonio. nu. 1. ff. ſolu. matri.

23 Legatum pium non debetur niſi adita hæreditate. Iaſ. in. l. 1. C. de ſacroſan. eccle.

eccle num 31.communem dicit.

24 Legatum relictum in minùs ſolenni teſtamento, hæres non tenetur præſtare etiam in foro animæ. Iaſ. in. l. ſi poſt diuiſionem.nu.5.C.de iuris & fa. igno. contrariam, immo quòd licèt ciuiliter non teneatur, tamen obligatione naturali tenetur od præſtandũ dicit magis communem ipſe Iaſ.in.l. cùm quis.num.12.C.eo.tit.& Couar. in cap. cùm eſſes. de teſta. num. 5. ex Panor. in. c. quia plerique. de immu. eccle.& in capit.1.de in integ. reſti.& quòd ex minùs ſolẽni teſtamẽto oriatur naturalis obligatio.Couar. in cap. quanuis pactum.par.2.§.4.num. 8.de pact.in.6.communem dicit. & gloſſ. in.l.31.tit.14.par. 5.ex docto.in.l. vlti. C.ad leg.fal.Sed pro concordia dicit, quòd ſecunda debet intelligi de obligatione naturali,quę procedit ex morali honeſtate,& ſic ſi hæres ſoluit legata,non repetit.Prima autem procedit,quòd hæres non compellitur præſtare etiam iure naturali.quod nota.

25 Fallit primò, ſi in minùs ſolenni teſtamento teſtator cõcedat legatario, quòd poſsit propria authoritate apprehendere poſſeſsionem rei legatæ. Io.Durã. in arte teſtan.tit. 2.cau.3.& Iaſ.in. l. nemo. ff. de lega. pri. magis communem dicit.

26 Fallit ſecundò,quando teſtamentũ ex eo eſt nullum,quia teſtator errauit in inſtitutione, inſtituens quem credebat coniunctum, cùm aliàs non eſſet.Iaſ.in.l.eam quam. de fideicõ. nu, 5.C.communem dicit.

27 Fallit tertiò, quando teſtamentum eſt nullum ex præteritione, quia non ſunt inſtituti hæredes, qui inſtituendi eſſent.Bello.con.57.communẽ dicit.

• §. Nota has communes præcedentes pro intellectu.l.31.tit.14 par.5.

28 Nota, quòd ſi legatarius poſsidet rẽ legatam,etiam ſi teſtamentum ſit nullum,legitimè retinet etiam in foro cõſcientię.Iaſ. in dict.l. cùm quis. communem dicit. & in foro iudiciali habet exceptionem aduerſus hæredem. Iaſ.in.l.nemo.in pri. lectu.nu.7.& in ſecunda.nu.98.communem dicit.

29 Legatum relictum ſpurijs à patre, cognatis proximioribus defertur. Couarru.in epito.4.§.5.cap.8.num.5.cõmunem dicit ex Iaſ.in.l.2.C.de hære. inſti.& Alex.in.l.hæreditas.C.qui vt indignis.& Io. Lupus in.l.29.Tau.

• §. Nota, quòd ſi cognati proximiores per duos menſes neglexerint petere,defertur fiſco.l.10.tit.13.par.6.

30 Legatum magnum tollitur rupto teſtamento per natiuitatem poſthumi.Alci.de præſum.reg.1. præſum.13. communem dicit.

31 Legatum dicitur inutile,quod in voluntate alterius relinquitur, niſi ſit in piam cauſam.Io.Duran.in arte teſtã. tit.6. cau.8. communem dicit.& Couarru.in cap. ſi tibi. num. 12. de teſta. & fauore pię cauſæ etiã ſi ſonet in meram voluntatem tertij,eſt interpretãdum ad arbitrium boni viri.

32 Fallit ſecundò regula principalis, ꝙ non poteſt relinqui in meram voluntatem,quæ eſt ex.l.fideicommiſſa.l.2. §.quanquam. C. de fidei. liber. quòd hæc regula procedat, ſi relinquatur arbitrio

arbitrio boni viri moderandum, ſub hac forma, Lego centũ Titio, ſi hęres arbitrabitur, ſi hęredi viſum fuerit, ſi hęres putauerit. Coua. in. d. c. cũ tibi. n. 7. de teſta. cõem dicit ex Bar. & doct. in. l. 1. ff. de leg. 2. & Panor. cõſ. 4. nu. 9.

• §. De materia iſtius cõmunis habes l. 11. tit. 3. par. 6. & l. 6. tit. 5. li. 3. fo. ll. & l. 31. cum nouem ſequenti. in deci. Tau. & l. 29. tit. 9. par. 9. quam rogo videas.

33 Legatum factum cũ clauſula, quòd teſtator promittit non reuocare, & ꝙ ſi reuocauerit, quòd donat, nõ poteſt mutari. Io. Duran in arte teſtan. tit. 6. cau. 3. communem dicit.

34 Legatum alternatiuum ſi relinquatur, eſt electio legatarij, & non hæredis. Sali. in. l. plerunq;. §. fi. C. de iu. dotium. communem dicit. & Couar. in cap. indicante. de teſta. num. 3.

34 Legatũ relictum certis perſonis alicuius loci, videť relictũ contẽplatiõe loci. Io. Durã. in arte teſtã. tit. 6. cau. 7. Barba. conſi. 1. vo. 4. cõmunem dicit.

35 Legatũ de re aliena ex certa ſciẽntia teſtatoris eſſe alienam, hæres tenetur euincere, & dare legatario. Alex. in. l. rẽ alienã. C. de lega. & Ars teſtã. tit. 6. cau. 32. cõem dicit. & licèt aliqui vellẽt hoc procedere de iure ciuili, nõ tñ de ęquitate canonica, per tex. in. c. filius noſter. de teſta. tñ cõiter tenetur contrariũ, vt per Barba. ibi, & poſt eũ Couar. in fi. nu. 6. Verus. n. intellectus tex. in. d. c. filius. eſt, ꝙ legatarius inuito domino rei legatę prætextu legati non poteſt detinere, quin reſtituat domino. quam communem dicit Coua. & Corne. conſil. 32. vo. 2. col. 2.

• §. Concordat cu hac cõmuni. l. 10. & 37. tit. 9. par. 6. & ſi res legata venit ad legatariũ alio titulo quàm legati, hęres tenetur tradere ei pretiũ. l. 44. ti. 9. par. 6. q a licèt cauſa ſit adimpleta, nõ tñ ceſſauit effectus. l. ſi iã facta. & l. cõditionẽ. ff. de cõdi. & demõſtra. vt notat Bal. in. l. filia legatorum. q. 2. C. de leg. de quo per Tira. de ceſſan. cauſa. in. 18 limita. vbi dicit cõem opi. ꝙ implementũ legati nõ facit ceſſare legatũ, ſed illud corroborat & cõfirmat, ex quibus dicit, ꝙ qui plus legauit pro dote, & poſtea minùs dedit, nõ videť minuiſſe legatũ. Et vltra cõem opini. allegat Pau. de Caſtro cõ. 146. vo. 1. vbi cõcludit, ꝙ ſi cui in teſtamẽto relictũ eſt pro dote, & nubat interim antequã teſtator moriatur, ſitq; ab alio dotata, tamen debetur legatũ. Ad quod etiã accedit, quòd ſi teſtator reliquit decem pro Berta maritanda, ſi tẽpore teſtamenti iam erat nupta, debetur nihilominus legatum. vt notat Bal. in. l. vlti. vet. pone teſtator. C. de ſenten.

36 Nota, ꝙ teſtator pręſumitur ſciuiſſe rem legatã propriã, ſi rẽ illã proprio facto acqſiuit. Coua. in. c. filius noſter nu. 1. de teſta. cõem dicit ex Bal. & Cino. & Iaſ. in. l. cùm alienã. C. de leg.

37 Amplia primam communem, etiã ſi legatum ſit de re eccleſiæ, vt detur æſtimatio. Cur. Iuni. conſi. 30. communem dicit. Contrariam dicit communem Corne. in dict. cap. cùm alienam. Sed Coua. in. c. filius noſter. nu. 5. dicit communem primam, & non ſecundam, repulſa differẽtia inter ius canonicũ & ciuile, de qua per dictũ

Cor-

Corneum. in dict.l. cùm alienam.& ſic quòd debeatur ęſtimatio.

§.Nota quòd de iure regio per.l.13.ti.9.par.6. videtur approbata communis, de qua per Corneum, quòd non valeat legatum de re ecclesiæ etiam quoad ęſtimationem.& licèt gloſ.ibi in verbo, no puedan mandar, videatur diſtinguere inter res ſacras eccleſiæ,& quæ non ſint ſacrę, quæ tamen ſunt eccleſiæ, dicens, quòd ęſtimatio rei ſacræ quæ eſt eccleſiæ non debeatur, ęſtimatio verò in alijs ſi conſtat de voluntate teſtatoris volentis vt præſtetur ęſtimatio, quòd præſtanda eſt, ex Fabro.in.§.non ſolùm. Inſti.de lega.& glo.ibi.& in.l.ſiquis inquilinos. ff.de leg.1.tamen dict.l.13. hunc non patitur intellectum, nec diſtinctioné, ſed quòd indiſtinctè teneamus noſtram communé, quòd debeatur ęſtimatio. Nec obſtat dict.l.13. quia cùm ſint caſus ſeparati & diſtincti, in quibꝰ loquitur dict.lex.ſolùm debet clauſula adaptari ad caſus connexos. iuxta gloſ.in cap.eccleſia veſtra.el.2.de electio. & cap. inquiſitioni. de appel. & Alex.in con.63.nu.8. vo.6. præcipuè cùm ratio, quæ per dictam legem aſſignatur, non congruat alijs caſibus ſuperioribus,& cùm diuerſa ſit ratio, ſolùm debet clauſula operari circa cónexa, vt notatur in.l. ſcripturas. ff.de leg.1.& in.l.1.C.de libe.pręte.& Io.de Imol.in con.131.in fi.verba autem legis ſunt hæc. Otroſi dezimos, que nin los marmoles, ni los pilares, ni las pilas, ni las puertas, ni madera, ni ninguna de las otras q̃ ſon pueſtas e ayũtadas a las caſas e a los otros edificios, no pueden ſer mandadas en teſtamẽto a otri. E ſi algun home fiziere manda dellas, o de otras ſemejantes, no vale, ni es tenudo el heredero de dar aquella coſa, ni la eſtimacion della. E eſto es defendido, porque tales coſas como eſtas fazen mas apueſtas las villas e los lugares do ſon, e porende no ſe deuen por tal razon arrancar en tal manera. Et ſic ratio legis eſt ne leuentur,& hęres videns ſe teneri ad ęſtimationem, de facto auelleret res affixas domui, & ſic ciuitas deformaretur, quæ ratio non congruit alijs caſibus, ideo cogita.

38 Amplia, etiam ſi ſit res fiſci. Idem Iuni.ibi.nu.5.communem dicit.

39 Amplia tertiò, etiam ſi res ſit dotalis. Idem ibi num. 6. & Imol.in capit. cùm contingat.num.18.de iureiuran. communem dicit.

40 Amplia ad rem minoris. Idem Iunior. num. 6.

41 Amplia prædictam concluſionem, etiam ſi legatum factum ſit fratribus minoribus, qui non poſſunt habere proprium, valet tamen vt præſtetur ęſtimatio. Cur.Iuni. con. 30. num. 7. communem dicit. Et ſic debet intelligi Home.con. 40.in fi.dicens eſſe cómunem opinionem fratribus mendicantibus non poſſe legari annuos reditus pro alimentis, quòd non procedat in ęſtimatione.

42 Fallit, ſi teſtator habet rem etiam ſi ſit fideicommiſſum finiturum tamen morte teſtatoris, quia hæres non tenetur euincere nec dare ęſtimationé.

Iaſ.cõn.109.vo.4.communẽ dicit. & Couã.in cap.filius.nu.2.de teſta.

43 Amplia ad emphyteoſim legatam, quæ morte teſtatoris finitur. Iaſ.in.l.vxor.nu.1.C.de leg. cõmunem dicit.

44 Amplia, etiam ſi legatum fiat coniunctæ perſonæ. Coua.in dict.cap.filius.nu.2.communem dicit.

45 Nota, quòd ſi teſtator habet aliquã partem in re hæredis quam legabit, cenſetur totam legare rem. Couar.in dict.cap.filius.nu.3.communem dicit ex Ripa in.l.ſerui electi.§.fi.nu.13.ff.de leg.

46 Legatum factum priori bibliam, & fratribus decem pro emenda capa: ſi prior præceſsit, habebit bibliam tantùm: ſi tamen ſequatur, habebit vtrũque. Imol.in.l.cohæredi.§.patrem.ff.de vulg.& pu.& Iaſ.in.l.i.doli.nu.4.de verbo.obli.communem dicunt, vbi vi.Areti.pulchrè loquentem.

47 Legatum factum nomine expreſſo hæredis, nõ cenſetur repetitum in ſubſtitutione. Alci.de præſum.reg.2.præſum.35.nu.5.communem dicit.

48 Legatum cum cõditione in primo teſtamento, ſi in ſecundo legetur ſimpliciter, cenſetur reiecta cõditio. Cor.ilium.con.163.nu.14.communẽ dicit.

49 Legatum dicitur conditionale, quãdo tempus vel dies incertus adijcitur præſtationi & executioni legati, vt puta cùm nupſerit, ac ſi adiecta eſſet conditio ſubſtantiæ legati. Caro. Molinæ in addi.ad Alex.con.55.in ver.incertus nu.3.alias communem dicit.

50 Legatum factum creditori voluntario debetur & creditum. Secus tamẽ in creditore iuris, vel conſuetudinis, quia præſumitur factum animo compẽſandi. Io.Cora.in.li.3.miſce.cap.1.num.9.communem dicit.

51 Ex quo ſi maritus recipit in dotẽ bona æſtimata ea æſtimatione, quæ facit emptionem, ſi poſtea legat eaſdẽ res, vel vnam vxori ſub nomine dotis nõ cenſetur legatum animo compenſandi. Cifontanus.in.l.26.Tau.nu.18.cõmunem dicit ex gloſ.in.l.Licinius locuſta.ff.de leg.2. Et debitor voluntarius ille dicitur, qui ſuo facto incidit in obligationem. neceſſarius autem, qui miniſterio legis, vel ſtatuti ſine facto ſuo debitor eſt. vt notat Bar.& docto.in.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.ff.ſolu.matri.& vi.in verbo, Vxor, nu.

52 Legatum quantitatis ſi alicui ſit factum, ſi poſtea dos ſit præſtita in quãtitate animo compenſandi legatum videtur dos eſſe præſtita. Si tamen ſpecies ſit legata, & quantitas præſtita in dotem vel è contra, non dicitur animo compenſandi præſtita. Boe.deci.137.num.1.communem dicit ex.l.ſi cùm dotem.§.ſi pater.ff.ſolu.ma.& Bar.i.l.huiuſmodi.§.pater.ff.de leg.1.

53 Legato alicui facto vſq; ad tempus, actio, vel obligatio, quæ affixa eſt oſſibus legatarij, non finitur, & ſi finiatur tempus appoſitum ipſi legato, ſed exceptione tantùm. Dominium autẽ rei legatæ finito tempore tranſit in hæredem, ſicut traſlatum fuit in legatarium. Iaſ.in.l.illud.C.de lega.num.7.communem dicit.

54 Legatis mobilibus, non veniunt nomina debitorum. Iaſ.conſi.5.vo.3.Io. Duran.

Duran.in arte teſtan.tit.6.cau.9.com munem dicit.

55 Legatis omnibus bonis teſtatoris vel vſufructu omnium bonorum,cõ prehẽduntur etiam res venales quas habet teſtator. Coua.in reſo.li.2.cap. 5.in prin. communem dicit ex Bar.in l.generali.§. vxori.ff.de vſufru.leg.& Fano de pigno.par.2. memb.2.nu.16.

56 Legata penu, excepto vino quod Romæ eſt,cenſetur ſolùm legata penus quæ Romę eſt.Coua.in dict.cap. 5.num.5.communem dicit ex.l. nam quod liquide.§.vlti.ff.de penu.leg.& Alexã.conſi.36.vo.6.& Feli.in capit. quoniam frequenter.vt lite non cõteſta.& vi.in verbo,Regula.num.25.

57 Legato fundo ſuburbano, ſeu ædibus meis, quæ ſub via lata ſunt, vtrũque debetur.Quia dictio, ſeu,in legatis ampliandi cauſa appoſita eſſe cenſenda eſt.Coua.in dict.cap.5.num.10. communem dicit ex Bar.& Albe. in l.ſi quis ita legauerit. ff. de au.& arg. leg.& Cremen.ſin.56.& Bar. & Soci. in.l.ſi quis ducenta.§.vtrum.ff.de reb. dubi. & gloſſ. in capit. ego Ludouicus. 63. diſtin.

58 Legata domo,ſi teſtator habet plures domos, erit in arbitrium hæredis dare minimam:& ſi nullam habet,legatum erit eluſoriũ. Maine. in. l.ſemper in obſcuris.num.9. ff.de re.iu.cõmunem dicit. nam in legatis dubijs quod minimum eſt debetur. Couar. in cap.indicante.num.4.de teſta.cõmunem dicit ex Arc. in. l. legato generaliter.§.1.ff.de.leg.1.

59 Limita iſtam communem in legato pio,quia debetur maius.Couarru.ibi communẽ dicit ex Panor.ibi.& Bart. in.l.Titia.§. Se ia.de au.& argen. leg. ff.& Roma.ſin.515.

60 Legatario licèt tres actiones competant pro legato,perſonalis, ex teſtamento,rei vendicatio & hypothecaria.per.l.1.C.communia de leg.ſed tamen actio ex teſtamento, non competit pro legatis factis dũtaxat ad honorem & vtilitatem teſtatoris vt conſtruatur capella, quia tunc competit officium iudicis.Ripa.in.l.per omnia num.42.ff.de leg.1.communem dicit ex Bart. ibi. licèt ſibi non placeat, ſed quòd competat actio ex teſtamento, & officium iudicis.

61 Fallit ſecundò in legatis quæ ſuſtinẽtur de iure ſpeciali,vt in legatis cõditionalibus, pro quibus competit actio in factum, vel officium iudicis. Idẽ Ripa.ibi.nu.43.communẽ dicit.

62 Nota,quòd dict.l.1. inquãtum dicit, quòd pro legatis competit rei vendicatio, limitatur in vniuerſalibus fidei commiſsis, quia non competit niſi facta reſtitutione per hæredem. Quæ ſublimitatur in legato vniuerſali relicto eccleſię ſecuta acceptatione per hæredem. Ripa ibi. nume. 51. communem dicit.

63 Item limita dict. l. 1. in legata parte bonorum,quia non competit rei vendicatio. Idẽ ibi. nu.53. cõmunẽ dicit.

64 Itẽ limita in legato vnius rei facto duobus.Idẽ ibi.nu.56.cõmunẽ dicit.

65 Nota,quòd actio hypothecaria pro re legata non fuit cognita de iure digeſtorũ. Idem ibi.nu.64.cõem dicit.

66 Nota,

66 Nota, quòd dicta.l.1.in quantum dicit, quòd hypothecaria competit pro legatis, non habet locum in re legata. Idem ibi.num.65.cõmunem dicit.

67 Amplia iſtam communem in legatis, pro quibus competit officium iudicis. Idẽ ibi.nu, 66. cõmunem dicit.

68 Legatario non accreſcunt quæ acquirũtur ex re legata ante aditam hęreditatem. Pe. Raue. in alpha. aure. in verbo, Legatum. communem dicit.

§. Concordat cum hac communi à cõtrario ſenſu.l.37.tit.9.par.6.& quãdo res legata pluribus, accreſcit alijs. vi. l. 33. eo. titu.

69 Amplia ad legitimã, quia poſtquã eſt aſsignata alicui, non accreſcit illi, ſed parti vel hęredi. Cur. Seni. cõſ.84. nu.3. communem dicit contra Bal. in cap. cùm.m. Ferrarien. de conſti.

70 Fallit in addito à teſtatore poteſt teſtamẽtum in re legata, quia accreſcit legatario, ſi ſit legatus totus fundus, vel ſimpliciter fundus: ſecus tamen ſi pars fundi. Coua. in quæſt. practi. q.2. nu.2. in verbo. tertiò eſt omnino. communem dicit ex Bar. & Alex. Soci. & Ripa. in. l. ſerui electione. §. vlti. ff. de lega. 1.

71 Amplia & ſi ſit additũ verbũ, meũ. Idem ibi. communem dicit ex Pau. & alijs in.l. ſi ex toto. ff. de leg. 1.

72 Amplia ſecundò, & ſi teſtator rem vel fundum habuerit pro indiuiſo, nã ſimpliciter legata, non addito etiam verbo, meum, accreſcunt legatario. Idem ibi. nu.3. communem dicit ex gloſſ. in dict. §. vlti.

73 Reſtringe has communes, quando habẽs rem pro indiuiſo poſt teſtamẽtum redemit à fratre alteram partẽ, quia non cenſetur legatario accreſci, ſiue ſimpliciter leget, ſiue cum verbo, meum. Idem ibi in ſeptima & octaua conſideratione communem dicit ex gloſ. & Ripa in dict. §. vlti.

74 Item reſtringe ſecundò, cùm adiectum eſt rei legatæ per teſtatorem: ſecus ſi perſonæ, quia tunc non accreſcit legatario. Idem ibi. num. 6. communem dicit ex Cuma. & Bart. in. l. cùm fundus. ff. de au. & arg. leg. Adduntur rei legatæ quæ per alluuionẽ vel facto ipſius teſtatoris iunguntur, vt puta mutatis intermedijs rei legatæ, accreſcunt perſonæ, quæ ex venditione, vel alio titulo acquiruntur, nõ mutata forma antiqua. quæ ipſemet Couatru. explicat.

75 Legitima neceſſariò eſt relinquenda iure inſtitutionis. Alex. cõſ.70. vo. 2. Iaſ. in auth. nouiſsima. C. de inoffi. teſta. num.16. Ripa. in Rub. ff. de ſolu. ma. num.44. communem dicit. licèt Alex. in. l. inter cętera. ff. de libe. & poſthu. communem dicat contrariam de iure canonico. nu. 31. quem Iaſ. refutat, & dicit cõmunem primam. & hanc dicit magis communem gloſſ. in. l. 6. tit. 8. par. 6. in verbo. Como heredero. & illa. l. 6. videtur approbare primam in verbo, mas ſi aquella parte le dexaſſe en el teſtamento no como heredero, entõce podria quebrãtar tal teſtamento. Sed cùm hodie de iure regio legitima ſit aucta per. l. 9. et 13. tit. de las mãdas. fo. ll. & l. 1. ti. de las here. fo. ll. legitima poteſt relinqui quo-

quocunq; titulo, vt notat Bal. in l. maximum vitiũ. C. de libe. præte. quẽ refert & ſequitur Segu. in l. cùm patronus. nu. 42. ff. de leg. 2. & cũ hoc tranſeunt cõmuniter docto. in l. 6. Tau.

76 Amplia ad legitimam patris, quę iure inſtitutionis eſt relinquẽda. Iaſ. in auth. nouiſsima. nu. 38. poſt Alexan. communem dicit.

77 Fallit, niſi aliàs filius priuetur legitima ex cauſis no. in gl. in c. quintauallis. de iureiuran. & in auth. cùm de appella. cogno. col. 8. §. cauſas compreheñſos, & ex maiori cauſa etiam expreſsis. Curti. Iuni. conſil. 181. nu. 10. & Iaſ. in l. non licet. nu. 7. C. de libe. præte. communem dicit.

78 Nota, quòd licèt requiratur, q̃ iure inſtitutionis legitima relinquatur, nõ requiritur quòd tota, ſed ſufficit q̃ aliquid relinquatur, nec filius habet quęrelam inofficioſi teſtamenti, ſi tota nõ ſit relicta, ſed poteſt petere ſupplementum. Corne. cõſ. 66. litera. Z. vo. 2. communem dicit.

79 Legitima patris eſt triens. Iaſ. in authẽ. nouiſsima. C. de inofficioſo teſta. quem refert Segu. in l. cùm patronus nu. 14. ff. de leg. 2. communem dicit.

• 76. De iure regio per l. 6. Tau. eſt legitima patris tota hęreditas, dempta tertia parte bonorum, de qua filius poteſt diſponere ad libitũ. Et per iſtam l. tollitur ambiguitas doctorũ, vtrùm aucta legitima filij, videatur aucta patris. de quà per Segu. in d. l. cùm patronus. num. 14.

80 Nota, q̃ pater põt exhæredare filiũ ex iniuria verbali ſibi illata. Cur. Iuni. bis conſ. 148. nu. 1. communem dicit.

• Concordat cum l. 4. tit. 7. par. 6.

81 Nota, q̃ ſi filia ſimpliciter excludatur à ſucceſsione, non tamen cẽſetur excluſa à legitima. Ludo. Go. cõſi. 43. nu. 18. communem dicit ex Soci. con. 150. vo. 1. quẽ Goza. intelligit, ſi excludatur ab homine, ſecus tamẽ ſi ab ſtatuto in nu. 25. & 26.

82 Legitima ex cauſa poteſt minui per ſtatutum, tolli autem non poteſt. Hiero. Cagno. in l. iura ſanguinis. nu. 10. ff. de regu. iur. communem dicit. Petrus autem Raue. in alpha. aurc. in verbo, Legitima. & Deci. conſil. 19. & Boe. deciſ. 188. nu. 6. magis communẽ dicit contrarium, q̃ poteſt tolli. & idẽ dicit Iaſ. in auth. nouiſsima. C. de inof ſi. teſta. Sed Hiero. Cagno. ibi dicit, q̃ legitima, quæ de iure ciuili debetur, poteſt tolli in totum, quæ autem debetur de iure naturali, non poteſt. Io. Nicolaus in addi. Alcia. in tracta. de præſump. reg. 1. Illatio. 8. Aut eſt rationabilis cauſa ſtatuendi, & poteſt in totum tolli. Aut non eſt cauſa rationabilis, & non poteſt. Et hanc opinionem dicit magis communem, dummodo alimenta ex toto non tollantur, & ſic coincidit cum Cagnolo. & dicit communem ex Curti. Iuni. con. 10. Et ſic eſt intelligendus Alexan. in cõſ. 3. vo. 7. vbi dicit, q̃ per ſtatutum poteſt tolli ex toto legitima filijs etiã naturalibus, vbi dicit magis communem, quem refer Goza. conſil. 43. nu. 24. Ex quo ſequitur, quòd licèt princeps concedat facultatem cõſtituẽdi maioriam de omnibus bonis patris,

O pater

pater non poteſt tollere legitimã naturalem alijs filijs, quæ ſuccedit loco alimentorum, nec princeps, nec pater eſt tutus, ſi præſtet talem facultatem omnium bonorum. vt per plura deducit Xuarez in.l.quoniam in prioribus.ff.de inoffi.teſta.ſuper.1.§.Secũdò limitabis.per totum.nu.14.& talis facultas eſt odioſa, vt per Pala.rub.de dona.inter vi.& vxo.in.c.per veſtras. §.24.nu.20. Ex quibus etiam reſultat, quòd cùm legitima aſcendentium debeatur iure ciuili, quòd per ſtatutũ poteſt tolli, de quo in verbo, Aſcẽdentes.num.153.

83 Nota, ꝙ grauamen appoſitum in legitima ipſo iure tollitur. Xuarez in.d.l.quoniam in prioribus.ampli.10.nu.4.communem dicit, reprobata gl. in l.ſcimus.ff.de inoffi. teſta. & concordat cum.l.9. & 11.tit.4. part.6. & l.17. tit.1. part.ea .ibi, deuen la auer libre y quita ſin embargo y ſin agrauamiento, y ſin ninguna condicion. caſuali mixta vel poteſtatiua. vt per Roderi. Xuarez in num.11.

84 Legitimus ille cenſetur, qui ex matrimonio contracto in facie eccleſiæ natus eſt, oportet enim dicenti cõtrarium non ſolùm inter parentes matrimonium non poſſe ſubſiſtere, ſed etiã malam fidẽ amborũ probare. Coua. in epi.4.c.8.§.3.nu.2. communem dicit ex Panormi.& Præpo.in.c. peruenit. qui fili. ſint legi. & vi. in verb. Filius.num.131.

§.Concordat cum.l.1.tit.13.par.4.

85 Nota, quòd ſi pater nominat filium ſuum legitimum in teſtamento, non ſtantibus filijs legitimis, efficitur legitimus viua matre habili ad contrahẽdũ matrimoniũ. Boe.deci.240.nu.6. vſq; ad nu.19.communem dicit.

86 Legitimus non eſt temerè quis pronunciandus, niſi cum legitimo cõtradictore. Idem ibi cõmunem dicit ex Anto. Abbate in.c.cauſamq;.el.2.qui fi. ſint leg. tamen ſententia lata pro vno fratre, omnes alios fratres comprehendit.l.29.tit.22.par.3.

87 Nota, quòd ius legitimitatis nõ præſcribitur per quinquennium à morte patris. Idem ibi. §.3. nu. 2. communẽ dicit. Nec obſtat.l.25.tit.29.par.3.quæ loquitur in libertate, & habuit ortum a.l.1.C.ne de ſta.defũcto.

88 Legitimatus excludit ſubſtitutum. Curti.Iuni.conſil.83. nume.8 Ial.in.l. cùm autem.de inſti.& ſubſti. num.7. C.communem dicit.

89 Limita ſi nõ ſit citatus ſubſtitutus, quia tunc nõ excluditur. Idem ibi.nume.11.communem dicit.

90 Amplia iſtam limitationem & ſi ſit legitimatus viuente patre. Deci.conſil.95.Coua. in epi.4. c.8.§.9. nume.8. communem dicit. De quo vi. in verbo, Citatio.num.6.

91 Legitimatus verbum idem importat, quòd legitimus. Curti.Iuni.conſ. 145.nume.10.communem dicit, & ſic filius legitimatus dicitur verus legitimus. Decius conſil.258.cõem dicit.

62 Amplia ad excludendum ſubſtitutum. Deci.conſi.365.nu.6. cõmunem dicit ex Alex.conſ.2.vo.1.& gl.in.l.4. in verbo, todas las horras.ti.15.par.4. vbi etiã dicit cõem.& vi. per eũ plura

ad

ad intel.l.12.Tau.præcipuè in illa quæſtione, an fili᷒ nobilis legitimatus, nõ expreſſa nobilitate patris, ſi gaudeat nobilitate patris. Et cõcludit ꝙ non.

93 Amplia ſecundò non ſolùm quo ad ſucceſsionem patris, ſed etiã quo ad ſucceſsionem agnatorũ, ac cognatorum.gloſ.in.l.7.in verbo, Los otros hermanos.tit.15.par.4.communẽ dicit ex Deci.cõſi.307.&.316.Quam cõmunẽ intellige quo ad omnes agnatos, vel cognatos, vt ſentit.d.l.7.nõ autẽ quo ad auum. vt in expreſſo tenet Caſſa.in conſue.Bur.rub.8.§.3.glo.ab inteſtato.nu.4.& Ange. in auth.qui.mo.natu.effici.legiti.§.fi.col.7.et Bar. in l.omnium.C. de natura. libe. quia quo ad aſcendẽtes dicitur extraneus. & tenet do.de Pala.rub.in.l.12.in ordi.Tau.& gl.in.d.l.7.Eſt enim diuerſa ratio aſcendentium ad alios agnatos, quia lege non coguntur agnati inſtituere agnatum, aſcendẽtes autem iure naturæ tenentur, & eſt debita legitima.c.ius naturale.1.diſt. in.l.cùm ratio. ff. de bonis damna. l. in ſuis. ff. de libe. & poſthu. debet.n. conſentire auus, ne ei inuito ſuus hæres agnaſcatur.vt in.§.ſed ſi quis.Inſti. de adopti. Et hoc in expreſſo tenet dict.l.12. Tau. vbi requiritur, ꝙ in diſpenſatione exprimatur auus, & alij aſcendentes, aliàs ad illos nõ extenditur.

94 Fallit quo ad ſucceſsionẽ in feudo, quia non ſuccedit legitimatus niſi ſit dictum quod ſuccedat.Cur.Iu.conſi. 136.nu.1.communem dicit.

95 Reſtringe iſtam limitationem in legitimato per ſubſequens matrimonium.Iaſ.in.l.cùm autem.nu.10.C.de inſti.& ſubſti.communem dicit.

96 Reſtringe iſtã reſtrictionẽ, ſi in contractu matrimonij ſint inſtrumẽta dotalia, aliàs nõ.Curti.Iu.conſ.136.nu.2. cõem dicit. Quã intellige de iure ciuili, non tamẽ canonico.Quã per plura deducit Deci.conſi.155. & dicit cõem opi.nu.1.in fi.& glo.in.l.1.in verbo, Se caſa con ella.ti.13.part.4.& vi.congeſta per Coua.in epi.4.c.8.nu.8.

§.De iure regio approbatur indiſtinctè hæc ſecũda opinio, dicens per ſubſequens matrimonium etiam quo ad ſucceſsionẽ legitimari in.l.1.ti.13. par. 4. & l.12.ti.6. par.1.& l.2.tit.6.lib.3.fo. ll.& cùm lex indiſtinctè loquatur, indiſtinctè debet intelligi. c. ſi Romanorum.19.diſtin.

97 Reſtringe ſecundò iſtam reſtrictionem, quando ambo contrahẽtes fuerunt in bona fide in cõcubitu, ex quo natus eſt filius, quia tũc per ſubſequẽs matrimonium efficitur legitimus. Secus tamen, ſi vnus ſolus ſit in bona fide, credens alium ſolutum, qui vxoratus erat, filius non legitimatur per ſubſequens matrimonium.glo.in.l.2. in verbo, En adulterio.tit.15.par.4.cõmunem dicit ex Ioan. And.in.c.tanta. quî filij ſint legi. quia dabat operã rei illicitæ in cõcubinatu. Cùm aliud ſit calore matrimonij, quia ignorantia vnius, efficit prolem legitimã, vt notat Anto.in.d.c.tanta.

98 Fallit ſecundò, quando legitimatur quo ad quædam.Curti.Iuni. conſ.75. nu.4.communem dicit, quia tunc nõ dicitur propriè legitimus.

99 Fallit tertiò in legitimatis per papam, quia non ſuccedũt in bonis exiſtentibus in imperio. Curt. Iuni. conſ. 136. nu. 7. communem dicit.

§. Concordat cum. l. 4. tit. 15. par. 4.

100 Amplia, etiam ſi legitimatus ſit clericus, cum quo diſpenſatũ eſt per Romanum pontificem, quia quo ad bona ſecularia requiritur diſpẽſatio principis ſecularis. Coua. in epi. 4. c. 8. §. 8. n. 19. cõem dicit ex Soci. cõſ. 47. vo. 4.

101 Amplia econuerſo, ꝙ legitimatus per principem ſecularem non cenſetur legitimatus quo ad munera eccleſiaſtica. Coua. ibi cõmunem dicit ex gl. in c. lege. 10. diſtin. in nu. 8.

102 Nota, ꝙ princeps non poteſt legitimare non ſubditum, etiam de cõſenſu eorum, quibus præiudicat legitimatio quo ad bona ſita extra ſuam iuriſdictionem. Alex. conſ. 67. vo. 1 cõmunem dicit, licèt Crotus in. §. & quid ſi tantũ. ff. de libe. & poſth. dicat contra iam communẽ, quẽ refert & non ſequitur Coua. in d. c. 8. §. 8. nu. 15.

103 Fallit quartò in ſtatutis. Ludoui. de Goza. cõſi. 6. nu. 9. communem dicit. & Coua. in. d. §. 8. nu. 3. magis communem dicit.

104 Nota, ꝙ legitimati à principe ſine præiudicio venientium ab inteſtato, poſſunt inſtitui hæredes legitimis filijs non ſtantibus. Io. Durã. in arte teſtãn. ti. 3. cau. 8. communem dicit.

105 Nota, ꝙ clauſula, Sine præiudicio venientium ab inteſtato. habet locum in caſu inteſtati, non tamen ſi fiat teſtamentum. Goza. conſ. 6. nu. 33. cõmunem dicit. & ſolùm excludit fiſcũ, ac vxorem. Deci. conſil. 338. cõem dicit.

106 Legitimatio poteſt fieri per procuratorem. Petrus Rauc. in alpha. aure. in verbo, Legitimatio. cõmunẽ dicit.

107 Legitimatio eſt de reſeruatis principi in ſignũ ſupremæ poteſtatis. Alc. in l. 2. nu. 48. ff. de verb. obli. cõem dicit.

108 Legitimationem non eneruat, ſi filij legitimi ſuperueniant. Ludo. de Goza. conſ. 6. nu 56. cõmunem dicit. Effectus tamẽ legitimationis limitatur ac reſtringitur, quia concurrunt cum legitimato filij legitimi nati ex Bart. in. l. ex facto. ff. de vulga. & pupi.

§. Contrarium diſponitur per. l. 12. Tau. ſiue ſuperueniant legitimi, ſiue iam ſint nati, excluduntur legitimati in totum à ſucceſsione parentum.

109 Legitimationẽ vitiat obreptio eorum, quæ ſi eſſent expreſſa, vel nõ fieret, vel redderet concedentem difficilem ad concedendum. Cur. Iuni. conſi. 32. nu. 5. communem dicit.

110 Legitimatio non valet, quando nõ fit mentio de filijs legitimis. Tiraq. in l. ſi vnquam. in verb. Donatione largitus. q. 16. nu. 31. de reuo. dona. C. cõmunem dicit.

111 Nota, ꝙ ſpecialis mẽtio parentũ vel cognomina eorum nõ eſt neceſſaria, ſed generalis mentio ſufficit. Alex. cõſi. 195. vo. 2. nu. 2. communem dicit.

112 Item nota, quòd in legitimatione eſt facienda mentio de qualitate ſpurietatis, & non ſufficit dicere in genere eſſe ſpurium. gloſſ. in. l. 9. tit. 18. par. 3. in verbo, Non auia marido, cõmunem dicit ex Panormita. in. c. per venerabilem. qui filij ſint legiti. &

Anto.

Anto.ibi in ver.nunc venio ad ſecundum. Contrariam, vt ſufficiat ſolùm exprimere ſpurium in genere, Iaſ. in cõſil.11.cõem dicit ex Inno. & Io. An. in.c.fi.de fi.pręſ.& Roma.in cõſi.194. & hanc etiam tenet Deci.cõſi.55. Sed primam ſequitur Coua. in epi.4.in.2. par.c.8.§.9.num.4. & dicit magis tutam. & eam etiam tenet Rebuffus in conſti.regijs.de reſtitutionibus. in gl. vlti.nume.8. ex Felin. in.c. poſtulaſti. el.2.de reſ.

113 Item nota, quòd ſi legitimatio petitur pro adulterino ex vtroq; parente, debet fieri mentio de vtroq; adulterio. Couarru. ibi. nume.3. communem dicit ex Ferdinando de Loazes de matrimonio. dubio.10.

114 Nota, quòd legum expreſsio in diſpenſatione ac legitimatione contra quas fit diſpenſatio, nõ eſt neceſſaria, niſi aliàs aliquod graue præiudicium inferatur. Gomezi.in.c.1.nu.6.de conſti.communem dicit.

Nota etiam, ꝙ derogatio generalis ſufficit ad tollendum. §. naturales. ſi de feu. fue. controuer. in vſib. feudo. vbi diſponitur, ꝙ naturales licèt fiant legitimi, ad feudum non admittantur. Cur.Iu.conſ.157.cõmunem dicit.

115 Nota, quòd generalis facultas legitimandi non comprehendit infantes, cùm non poſsint conſentire, ſed requiritur ſpecialis clauſula. Curti. Iuni.conſ.32.num.4. Carol. Moli.in addi.ad Alexan.in conſ.11.vo.1.nume.7. communem dicunt.

116 Nota, ꝙ legitimandi facultas reſpectu poteſtatis eſt fauorabilis, reſpectu legitimati eſt odioſa. Alcia.in.l.2. nu. 47.ff.de verbo.obli. cõmunem dicit, & ideo non extenditur. Cur.Iuni.cõſ. 75.nu.8.communem dicit. Idem Alci.in paradoxis. c.16. concludit reſpectu patris eſſe odioſam, reſpectu tamen filij eſt fauorabilis. Quod nota.

117 Legitimandi habens facultatẽ, non poteſt proprios filios legitimare. Coua.in epi.4.c.8.§.8. nu.21. cõmunẽ dicit ex Deci.in.c.3.de proba.

118 Legitimãdi habens poteſtatẽ natos ex adulterio itẽ & ex inceſtu põt legitimare, ſi ambo concurrũt. Alcia.ibi. nu.46. & in parado.c.16. cõem dicit.

119 Nota, quòd habens facultatem legitimandi non poteſt legitimare ſine cauſa, etiam ſi habeat amplißimam poteſtatem, quæ in Romano pontifice non requiritur. Curti.Iuni.con.75. nu.4. communem dicit. & vi. in verbo, Diſpenſatio. nu.86.

120 Legitimandi habens facultatem ab Imperatore, non poteſt legitimare in terris eccleſiæ, vel in loco domini nõ recognoſcentis ſuperiorem. gloſſ. in l.4. tit.15. par.4. in verbo, En cuyo ſeñorio. communem dicit ex Bald.in.l. eam quam.C.de fideicommiſ.&in.l. 1.C.de iure aure.

121 Legitimãdi poteſtas data poſt mortem patris, non intelligitur conceſſa in præiudicium fideicommiſsi. Curti. Iuni.conſ.83.nu.10.cõmunem dicit.

Nota, ꝙ ſi concedatur facultas alicui pro ſe & filijs, filij poſſunt in vita patris legitimare. Anto. Rube. in. l. Gallus. §. quidam recte. ff. de libe. & poſth.col.fi.cõem dicit ex Iaſ.in dict.

§.quidam recte. Quam intellige, niſi acquiſita ſit pro filijs & hæredibus, quia tunc filij admittũtur ordine ſucceſsiuo, ex Cur.conſi.73.

122 Nota, ꝙ imperator non poteſt legitimare in terris ſubiectis alterius dominio. Pariſi.conſi.1.vo.1.nu.103. communem dicit ex Antõ. & alijs in cap. per venerabilem. qui fi. ſint legi. & Alexan.conſ.57.vo.1.& Deci.con.55. & vi.Deci.conſ.150.

123 Lex, vel ſtatutum ſemper eſt in viridi obſeruantia, etiam ſi poſt multum tẽpus caſus legis nõ contingat, ſecus tamen ſi caſus acciderit, & contra legem vel ſtatutum fieret actus. Cur. Iuni.conſ.129. nu.12. communem dicit.

124 Lex ciuilis obligat in foro conſcientię, & contrauenjens legi, peccat mortaliter. Alcia.in c.cùm contingat.nu. 99. de iureiurã. cõem dicit. Vi. plures limitationes per Feli.in c.1. de conſti.

125 Lex exprimens aliquos caſus ratione frequentioris vſus, nõ intelligitur excluſus alius minùs frequens. Curti. Iuni.conſi.107.nu.8. cõmunem dicit.

126 Limita in pœna ſtatuti concurrenti cum pœna legis cõis, quia per ſtatutũ videtur receſſum à pœna legis cõmunis. Hippo.in practi.crimi.in §.quæritur.nu.6.in princi. magis cõem dicit.

127 Lex noua imponens pœnam concurrens cum lege veteri etiam pœnali, quælibet pœna poteſt imponi, quã proſequutus eſt accuſator. Panor. in c.de cauſis.de offi. deleg.nu.14. communem dicit.

128 Lex, vel ſtatutum cõceptum verbis vniuerſalibus de futuro, continens actum & non conceſsionem quæ reſtringitur ad habiles, non habet locũ ratione publicæ vtilitatis. Iaſ.in.l. hoc edicto.§.renuntiatio.nu.5. ff.de noui ope.nun. communem dicit.

129 Amplia, ſi concepta ſit lex ex verbis geminatis cum dictione vniuerſali, quia non reſtringitur ad habiles. Et idem erit, ſi ſola ſit dictio vniuerſalis ſuper actu aliàs conceſſo. Alcia. de verbo. ſignifi.li. pri. pagi.18.in princi. communem dicit, quas communes intelligit in idoneitate ciuili, ſecus tamen in naturali. Nam ſi lex promittentem dotem obligat cuiuſcũq; ſtatus vel conditionis ſit, non aſtringit minorem, quia impedimentum naturale obſtat, & ob id dicit Salicetum in l.2.C.de noxa.nõ poſſe defendi, dum dicit, ꝙ ſi ſtatutũ ſit, vt quicunq; quomodocunq; aliquem occiderit, ꝙ occidatur, non ſit diſtinguendũ, an dolo, vel culpa necauerit in ſui tutelam, nec ne, q a ſi vim repellẽdo, ꝙ naturaliter licèt occidat, lex nõ habebit locũ.

130 Lex reprobans conſuetudinem nõ ſolùm intelligitur de præterita, ſed etiam de futura. Iaſ. in.l.de quibus. num.55. ff.de legi. communem dicit. & in.l.cũctos populos. C. de ſumma tri.num.74.

131 Lex ſtatuens ſuper matrimonium ac ſuper aliud ſpiritale, per quod intimidatur, non valet. Deci. in c.eccleſia ſanctæ Mariæ.nume.36. de conſti. & Coua.in epi.4.par.3.c.3.§.8.num.6. communem dicit.

132 Amplia, quòd etiã dicta lex non habet locũ circa accidẽtia matrimonij.

Præpo.

Præpo.in.c.1. de ſpon. cõmunẽ dicit.
133 Nota, ꝙ leges loquẽtes de clericis in his; quę non contradicũt canonibus, ſunt obſeruandæ. Alci.in.c.cùm non ab homine. nu.1. de iud. cõem dicit.
134 Nota, ꝙ de ſubſtantia legis non requiritur ſcriptura.gloſ.in.l.4.ti.1.par. 1.in verbo, Leyenda.commune dicit ex Feli.in rub.de cõſti. Sed contrariã dicit communem Sali. ꝙ requiratur ſcriptura in.l.humanũ.C.de leg.Glo. autem ex dicto Bald.in.d.l.humanũ. concordat iſtas communes, ꝙ de ſubſtantia legis non requiritur ſcriptura, ſed ex accidẽtali ad hoc ꝙ liget requiritur, & ꝙ ſic debet intelligi.d.l.4.
135 Lex.ſi vnus.§.pactus.ff.de pactis.vbi Paulus dicit, ꝙ in ſtipulationibus ius continetur, cõmuniter interpretatur, hoc eſt ſolennitas authoritate iuris introducta eſt efficax ad tollendã priorem ſtipulationem ipſo iure ſine miniſterio exceptionis. Oldẽdor. de excepti.in.q. quid ſit exceptio. pagi.10. communem dicit.
136 Lex.quiſquis.C.ad legem iu. maieſta.loquens de patre committẽte crimẽ læſæ maieſtatis, extenditur ad matrem ex identitate rationis.Iaſ.conſil. 106. vo.4. nu. 2. communem dicit ex glo.in.d.l.Vnum tamen nota, ꝙ licèt ſecũdùm diſpoſitionem d.l. filij ſunt incapaces ſucceſsionis parentum & collateralium, filiæ tamen non, ex Sali.ibi & Iaſ.in.d.conſi.106.poſt Ange. de Are.in.d.l.quiſquis.
137 Lex ſecunda.C.de reſcinden. vend. non habet locum in tranſactione. cõmunem dicit Alex.conſ.41.vo.1.Cõtrarium, immo ꝙ habeat, dicit cõmunem Fabi.in tracta.de empti.& vendi.q.8.& hanc dicit magis communẽ Deci.conſ.203. nu.4.vbi aſsignat concordiam, quam dedit Corne.con.27. vo.4.dicens, Vel exceſſus vltra dimidiam eſt mediocris, & procedat prima. Vel exceſſus eſt maximus, & habet locum ſecunda: quam nota.& vi. eundem Deci. conſil.216. per totum. vbi allegat Corne.conſil.166.vo.1. & hanc diſtinctionẽ tenet Caro.Molin. in addi.ad Alex.in.d.conſil.42.nu.11.
§.De iure regio eſt approbata communis prima, ꝙ in tranſactione non habeat locum.per.l.34.tit.14.par.5.& in eadem lege etiam diſponitur contra diſtinctionem Cornei, etiam ſi ſit enormiſsima læſio ibi, quantoquier que montaſſe aquella parte que quitaſſe el demandador.
138 Nota, quòd ad hoc, quòd remediũ. d.l.2.competat emptori, ſufficit, quòd læſio excedat dimidiam pretij rei emptæ, ita quòd ſi pretium rei emptę nõ excedebat centum, & ipſe dedit quinquaginta & vnum ſupra centum, habet locum remedium dictæ legis.Couarruuias in reſo.lib.2.c.3.nu.8.communem dicit.
§.Concordat cum cum.l.4.ti.7.lib. ordi.reprobata.l.16.tit.11.par.4.quæ videbatur innuere pretium rei emptæ debere excedere in duplum. vt ſi res valebat centum, pretium eſſet ducenta & plus.Et iuxta.l.4.nota, quòd reſtituens nõ tenetur ad fructus, & hoc potiùs ex cõſuetudine, quàm de iure. vt per Roſre.in.4.par.de libellis.Rub.

de actione ciuili quanto minoris. de qua per. d. Coua. nu. 9. Et intellige. d. communem in modica læſione, ſecus in enormiſsima, quæ etiam iuramentum non euitat, vt in verbo, Iuramentũ. nu. 206. & vi. Calca. conſ. 75. nu. 27. ex glo. in. c. fi. de reſti. in inte. lib. 6.

139 Nota, ꝙ renũcians ſpecialiter remedio. d. l. 2. non poteſt ſe iuuare illius remedio. Couar. in lib. 2. reſol. c. 4. nu. 1. communem dicit ex Bar. & Iaſ. in. l. ſi quis cũm aliter. ad fi. ff. de verbo. obli. Generalis autẽ renunciatio nihil quo ad hoc præiudicat. Coua. ibi communem dicit ex. l. vlti. §. item quæſitum. ff. de condi. indebi. & Bart. in dict. l. ſi quis cùm aliter.

140 Amplia in ſciente verum valorẽ rei & pretium, etiam ſi nõ renũciet, quia non competit ei remedium. d. l. 2. Couar. in. d. c. 4. nu. 2. cõmunem dicit ex Deci. conſi. 183. Vnum tamen nota in practica, quòd licèt ſit verum, quòd ſciens vel renũtians. d. legis remedio minimè poſsit contrauenire, intelligitur, quando modicus eſt exceſſus vltra dimidiam, ſecus tamen ſi ſit maximus. vt notat Caſiodo. de emptio. & vendi. deci. prima. & Calde. conſ. 8. de iureiuran. & Deci. conſi. 180. & 380. & Caſtro. con. 11. vo. 1. & Coua. in. d. c. 4. nu. 5. in fi. dicit ita receptum in praxi.

141 Nota, ꝙ libellus in remedio. d. l. 2. non requiritur quòd concludat alternatiuè rem tradi, vel pretium ſupplere, ſed ſufficit vnum concludere, & iudex pronunciabit ſecũdùm naturam actionis alternatiuæ. Goza. conſi. 44. nume. 11. communem dicit ex Salice. in dict. l. 2.

142 Nota circa. d. l. 2 quòd res eſt in obligatione, & pretium in ſolutione. Coua. in. d. c. 4. num. 14. ex glo. in. d. l. 2. & Caro. Moli. in conſ. Pari. tit. 1. §. 22. nu. 42. communem dicit. concor. cum. l. 56. tit. 5. par. 5.

143 Nota, quòd remedium. d. l. 2. habet etiam locum re perempta. gloſſ. in. l. 56. tit. 5. par. 5. communem dicit, ex Sali. in. d. l. 2. q. 14. & 19. & Panor. in. c. cũ cauſam. de emptio. & vendi. Contrariam, immo quòd re perempta nõ cõpetat remedium. d. l. 2. dicit communem Coua. in. d. c. 4. nu. 14. ex gloſſ. in d. l. 2. & Burgen. in. c. dilecti. de empt. & ven. contra Panor.

§. De iure regio per. d. l. 56. approbatur hæc ſecunda communis ex Azo. in ſumma eo. ti. dicens, quòd re perẽpta, nec emptori, nec venditori non competit remedium. d. l. 2.

144 Nota, quòd ſi emptor iuſto titulo oneroſo ac vero pretio rem vendiderit, venditor contra tertium poſſeſſorem agere non poteſt. Couar. in. d. c. 4. nu. 10. communem dicit ex Tiraq. in. l. ſi vnquam. in verb. Reuertatur. num. 271. C. de reuo. dona. ex Bal. Cremenſi. & Cino. in. d. l. 2. tamen ſi lucratiuo titulo vel iniuſto tertius conſequutus eſt rem, poterit, ſi prior nõ ſit ſoluendo, conueniri. Coua. ibi. communem dicit.

145 Nota, quòd remedium. d. l. 2. poteſt intentari intra triginta annos. Couar. in. d. c. 4. nu. 22. in verb. Sed vt rem. cõmunem dicit ex glo. in. d. l. 2.

§. De iure regio debet intentari intra

tra quadriennium per l.4.tit.7.li.5.ordi. Quam intellige in priuatis. In eccleſia, fiſco, vel minori reſtitutio poteſt peti intra triginta annos per l.vlti.tit. vlti.par.6.de quo per Couar.in dict.cap.4.contra Roderi. Xuarez in Alleg.11.reſtringens tempus petendi reſtitutionem intra octo annos.

146 Nota, quòd quando ex remedio dict.l.2.reſcinditur contractus, nō ſolùm ſuppletur pretium rei, quod vltra dimidiam iuſti pretij res valet, ſed verum pretium rei. Couarru. in dict. cap.4.num.11.in fi.communem dicit ex Cino in dict.l.2.

147 Nota.quòd remedium dict.l.2.nō habet locum in contractibus ſtricti iuris, ſed in contractibus bonæ fidei. Iaſ.in l.2.de iure emphy. num.76.magis communem dicit.

148 Lex.2.de reſcin.ven. C.non habet locū in permutatione.Couar. in cap. 5.li.1.reſo. num.8. in verbo, Vltima. communem dicit.

149 Lex.1.de ſacroſan. eccle. C. habet locum in quocunq; teſtamēto facto, etiam ab illo, qui non eſt in articulo mortis. Iaſ. in dict.l.1. num.31. communem dicit.

150 Nota, quòd dict.l.1. habet locum in habilibus tantùm. Boe.in Rub.des coſtumes concerns les teſtamens. §. 1.in conſuetu.Bituri.communem dicit contra Bart. ibi.

151 Liber feudorū eſt approbatus. Baptiſta de ſancto Blaſio in rub. decre. quæſt. 5.& Iaſ. in vſi. feudo. num.3. communem dicunt.

152 Liber rationum contra ſcribētem ex ſola comparatione, ſi negetur, probat.Couar.in cap.22.num.8.in quæſt. pract.communem dicit ex Bart. in l. admonendi. ff. de iu.iuran. num. 29. pro ſcribente autem non probat. Idē ibi communē dicit ex docto. in cap. 2.de fi.inſtru.

153 Liber mercatoris non facit fidem in magnis ſummis pro ſe. Aimon.de Anti.in verbo. Vidimus.in par.1. nu. 3.communem dicit ex Bart. in dict.l. admonendi. Et nota, quòd mercator tenetur exhibere librum ad fundandam intentionem alterius. gloſſ. in l. 17.ti.2.par.3.magis communem dicit ex Soci.in l.1.C.de eden.

154 Nota, quòd ſi mercator in ſuo libro de conſenſu partis ſcripſit contractū, facit pro tertio & contra tertium ſemiplenam probationem. Idem Aimon. ibi.nu.29.communem dicit.

155 Libellus non eſt neceſſarius in iudicio, ſed ſufficit ꝙ redigatur in actis qualis qualis petitio, niſi a reo petatur vt offeratur libellus in ſcriptis. Anto.de Tremo. in addi. ad Bona. in practi. excepti. de impedimentis executionis. num. 17. ver.ſunt & alij.magis communem dicit.

• §.De iure regio per l.41.tit.2.par.3.in cauſis minimis, quæ non excedūt decem morabetinos, nō eſt neceſſarius libellus, ſecus in alijs. Hodie habes pragma.de anno.1534.in curijs de Madrid, vbi diſponitur, quòd in cauſis, quæ nō excedunt quatuorcēta dipōdia, nō admittatur, nec fiat proceſſus in ſcriptis, ſed verbo tenus procedatur, denuò partibus ſatisfiat.

156 Amplia primam communem cùm petitur executio officio iudicis, ſecus tamē ſi agitur actione iudicati vel in factū. Imol.& Rapha. quos refert Iaſ. in.l.intra diem.ff.de re iudica.nu.3.cō munem dicunt. licèt cōtrariū teneat ipſe Iaſ.in ſecundo mēbro, ſed quòd ſufficiat qualis qualis petitio in nu.6. quod mihi plus placet.

157 Amplia ſecundò in cauſa criminali, in qua etiam non requiritur concluſio.Zazi.in. §.1.Inſti de acti. num.26. communem dicit.

158 Libellum non vitiat ordinis peruerſio.Feli.in cap. qualiter & quādo.nu. 3.de accuſa.communem dicit.

159 Nota, quòd libellus nō poteſt emēdari poſt litē cōteſtatā.Io à Ripa.in.l. edita.C.de eden.nu.44.cōem dicit.

• §.Concordat cum.l.41.titu.2.part.3. Et nota iſtam communem cū ſequētibus ad intel.iſtius.l.

160 Amplia, etiam ſi in libello ſit clauſula, ſaluo iure addendi vel mutandi, nō poteſt mutari, minui, vt addi. Iaſ. in dict.l.edita.nu.44.cōmunē dicit.

161 Nota, ꝙ in libello nō eſt neceſſaria expreſsio nominis intētatę actionis. Iaſ.in.d.l.edita.n.1.cōem dicit.Quā limita, quando proceditur ex clauſula, ſola veritate inſpecta. quia etiā tunc nec tēpus nec locus declaratur. vt notat Deci.in.c. dilecti. de iudi.& Iaſ.in l.vnū.ff.ſi certū peta.& in terminis cō ſuluit Alex.cō.6.vo.3.& Soci.cō.109. vo.3.& Iuni.cō.65.Itē.poſt cōcluſum in cauſa, ſtāte clauſula, recipiūtur teſtes, qa ſolēnitates de iure ciuili reqſitę nō admittūtur.cle.ſępe.de verb.ſig. & ibi notat Imol.& Alexan.conſ.84. vo.4.nec concluſio libelli eſt neceſſaria. Ang.de Are.Iaſ.& Alexand.in.l. omnium.C.de teſta.

162 Sed requiritur, quòd clarè intentio actoris manifeſtetur.Cur.Iuni.conſi. 149.nu.6.communem dicit.

• §.Concor.cū.l.25. tit.2.par.3.& cū. l. 11.tit.1.li.3.ordi.Et de hac clauſula, veritate ſola inſpecta. vi .regale Frācię. in iure. 11.in verb.tertio nota.& Petrum Nuni.in reſponſo.1. per totum.vbi tractat de materia dict.l.11.

163 Item in criminalibus requiritur expreſsio temporis & loci delicti, aliàs non valet, etiam parte non opponente.Bello.conſi.63.nu.2.ex Bar. in dict. l.edita.C.de eden.

164 Libellus in quo continentur duæ actiones, quæ ita ſe habet, quòd ſententia lata in vna, obſtat exceptio rei iudicatæ In alia, non procedit. Bello. conſi.23. num.16. communem dicit ex Bart.in dict.l.edita.in quarto genere, vt poteſt poni exemplū in promiſſione dotis, & actione ex teſtamēto.

165 Nota, quòd libellus in cauſa famoſa etiam ciuiliter intentata debet continere omnes ſolennitates.l. libellorum.ff.de accuſa.&.l.14. tit.1.par.7. quæ cum ea concordat. gloſſ. in.l.2. tit.9.par.4.communem dicit in verb. ſer hecha.ex Soci.cō.109.vo.3.& Bar. in.l.viro.ff.ſolu.matri.& in.l.ſed ſi ex dolo.§.fi.cum ſequē. ff. de dol.

166 Nota, ꝙ in omnibus caſibus, in quibus nō requirit libellus, tñ debet interuenire qualis qualis petitio viua voce facta. Cur.Iu.in.l.fi.C.de edicto diui Adri.

Adri tollen. nu. 62. communem dicit ex Iaſ. in l. nec quidquam. §. vbi decretum. ff. de offi. pro. & leg.

167 Licentia alicuius quando requiritur in aliquo actu, non ſufficis conſenſus tacitus. Corſe. in ſing. in verb. Licentia. communem dicit.

168 Licentia conceſſa vt fiat aliquid qđ de iure communi non poteſt, interpretatur vt minus lædat ius commune. Cur. Iuni. conſi. 178. num. 22. communem dicit.

169 Licentiam vt poſsit quis ſe abſentare cauſa ſtudij, vel alterius cauſę legitimæ, quilibet prelatus etiam inferior poteſt concedere. Panor. in cap. relatum. de cleric. non reſi. cõmunem dicit ex glo. in c. cum eo. de electi. in 6.

180 Literę ſubreptitię ſunt ipſo iure nullæ. Feli. in cap. ad audientiam. el. 2. de rel. nu. 22. communem dicit.

181 Litigioſa res non dicitur, quãdo agitur actione perſonali, vt actione ex empto, quæ ad rem emptam contra venditorẽ in iudicium deducitur. Couar. in quæſt. practi. cap. 15. nu. 6. communem dicit ex Roma. conſi. 270. & Cino. Albe. Bal. & Ang. in l. 2. C. de litig. licèt in fi. di. nu. contrariam veriorem dicat ex Imol. Deci. & Ripa in c. cum. m. gl. vlti. de cõſti. vbi cõcludũt rem litigioſam eſſe, quotiẽs deductũ eſt in iudicium dominium directum vel vtile, ſequuta litis conteſtatione. & idem tenet Iaſ. con. 43. vo. 1.

182 Nota, quòd poſſeſsio litigioſa reddit poſſeſsionem litigioſam. Cur. Iuni. con. 165. communem dicit. vi. in verb. Poſſeſsio. num. 276.

183 Litis conteſtatio requiritur in omnibus iudicijs poſſeſſorijs. Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 165. ff. de acqui. poſſe. communem dicit.

184 Fallit primò in poſſeſſorio edicti Carboniani. Io. Cora. in dict. §. nihil commune. ver. expeditis. nu. 37. communem dicit. licèt ſibi non placeat.

185 Fallit ſecundò, quando eſt periculũ in mora. Idem Cora. ibi. num. 172. communẽ dicit, vbi ponit alias duas limitationes.

186 Litis cõteſtatio requiritur, cùm agitur de fœdere matrimonij, nec teſtes recipi, nec ſententia eſt ferenda ſine conteſtatione, cùm ambo ſint preſentes. Coua. in epito. 4. cap. 8. §. 11. nu. 6. communem dicit ex Decio. in capit. pertuas. de appel. licèt ipſe dicat, quòd communis opinio eſt contra Deciũ, immò quòd ſententia poterit proferri, & teſtes recipi ſine conteſtatione, iuxta clemen. diſpendioſam, de iudi. & cle. ſæpe. de verbo. ſigni. etiam litigantibus inuitis, cùm ſit communis opinio, quam dicit Feli. in cap. 2. de offi. iudi. communem, quòd in caſibus, in quibus cognoſcitur abſq; litis conteſtatione, quòd etiam inuitis litigantibus poteſt.

187 Litis conteſtatiõ nõ eſt neceſſaria, quando agitur de reſtitutione in integrum. Io. Mau. de reſti. in integrum, cap. 139. communem dicit.

188 Litis conteſtatio cenſetur facta, ſi cauillationibus reus nõ conteſtetur, & cenſentur producti omnes effectus quo ad tranſmiſsionem & perpetuationem actionis, ac ſi verè facta eſſet. Iaſ.

Iaſ.in.l.ſi cum. ff.ſi quis cautionibus. nu.9.communem dicit.

189 Litis pendentia cauſatur ex citatione.Fran.de Are.in cap. olim. num.8. de accuſa. communem dicit ex Hoſti.in cap.ex parte. de verb. ſigni. vbi dicit,quòd ad hoc ꝙ lis dicatur mota, requiritur litis cōteſtatio.Sed ad hoc, quòd iudicium dicatur cœptū vt omnia attentata reuocentur,ſufficit citatio, licèt hæc diſtinctio non placeat Imolę in dict. cap. olim. quia dicit ꝙ eſt contra tex. in auth. qui ſemel. C. quo.& quādo iu.& pro hac communi opi. dicunt eſſe tex. in cap. gratum. de offi. deleg. Et de hoc vi.quæ habes in verb.Iuriſdictio.nu.273.

190 Litis pendētia ſuper poſſeſsione beneficij, non facit beneficium litigioſum. Caſſdo. vt lite penden. deci. 4. num.1.communem dicit.

191 Locatio potiùs dicitur quàm venditio,ſi fit conſtitutio annuæ penſionis per contractum.Ripa.in tracta.de peſte. 2.par. 2. par. num. 39. communem dicit.

192 Locatio ab emphyteoſi diſcernitur ex quantitate penſionis, quia in emphyteoſi datur modica ſolùm in recognitionem dominij, in locatione autem magna.Bello.con.21.nu.8.cōmunē dicit ex Bar.in.l.2. de iure emphy.C.& Iaſ.num.35.

193 Nota, quòd ex effectu contractus perpenditur qualis ſit,ſub cuiuſcunq; verborum forma concipiatur. Bello. con. 21.num. 6. communem dicit ex Panor.in cap.cōſtitutus.de religi.do. mi.& Alex.con.9.vo.3.

194 Locatio prima ſi ſit facta in ſcriptis, hoc acto,vt non valeret ſine ſcriptura,licèt conductor tranſacto tempore remaneat in re conducta, non videtur reconduxiſſe.gloſſ.in.l.20.titu. 8.part.5.communem dicit in verbo. Entiendeſe.

195 Secus tamen ſi facta eſt ſine ſcriptura, ſi tempore tranſacto remaneat in re conducta,videtur reconduxiſſe ſine ſcriptis.gloſſ. ibi. communem dicit. & vi. ſupra in verbo, Inquilinus, numer. 63.

196 Locatio per maritum de bonis dotalibus, non præiudicat mulieri ſoluto matrimonio. Couar.in reſolu.li.2. cap.15. num.5. communem dicit ex Alberi.in.l.diuortio.nu.11. ff.ſolu.matri.licèt ſibi placeat opinio Alex.in.l. ſi filiofamilias. §.ſi vir. ff. eo.quòd locatio modici temporis facta à marito valeat.

197 Amplia ad locationem factam per prælatum, quia non tranſit ad ſucceſſorem.Idem Coua.ibi cōmunē dicit.

Intellige iſtam communem, cùm locatio eſt facta de bonis, de quibus ipſe percipit fructus, ſecus tamen de alijs bonis eccleſiæ, quia præiudicat ſucceſſori. Idē ibi. communem dicit. §. Vi.l.9.tit.17. par.1.Et an habeat locum in bonis maioriæ, vi.gloſ. in.l.2. titul. 8. part.5.

198 Lucrum ceſſans, quod ſolito negociari aduenit propter pecuniam quā tradidit, vel conductori, vel venditori, vel alteri pro re conducta vel vendita, quæ aliàs ab eo fuit abdicata, tenetur conductor vel venditor ſoluere.gloſ.

re gloſ. in l. 21. tit. 8. par. 5. in verbo, gañancias. communem dicit ex Bart. & doct. in. l. vni. C. de ſen. pro eo quod intereſt.

199 Lucrum, quod acquirit maritus per ſtatutum poſt mortem mulieris, dicitur aduentitium ex cauſa lucratiua. Hiero. Cagno. ff. de reg. iu. in l. in eo. communem dicit. & licèt Deci. ibi dicat communem contrariam, ſed reſidet cum hac.

200 Lucrum, quod alicui auffertur contemplatione alicuius, debet applicari ei, cuius contemplatione auffertur. 1
Cur. Iuni. conſi. 93. num. 6. communem dicit.

201 Fallit in pœna appoſita ex diſpoſitione hominis, quia non acquiritur ei, cuius contemplatione apponitur, ſed venientibus ab inteſtato. Io. Nico. in. l. generaliter. nu. 48. de ſecun. nup. 2
C. communem dicit.

202 Lucri ceſſantis intereſſe debetur. Are. con. 152. & con. 157. communem dicit. & hunc reaſſumit Rebu. in. l. 3
C. de ſen. pro eo quod inte. in gl. fi. nu. 4.

203 Fallit in intereſſe extra rē, quę venit cum iniuria alterius: vt ſi quis habet ſeruū, & cœperit præſcribere, & alius furatus eſt, illud intereſſe non petitur cum iniuria domini. Idem Rebu. ibi. num. 16. communem dicit ex. l. ſciendum. ff. ex quib. cau. maio.

204 Fallit ſecundò in lucro ceſſante in homine non ſolito lucrari. Idem ibi. 4
num. 22. communem dicit.

205 Amplia iſtam fallentiam, quando lucrum eſt incertum, & in ſpe, etiam in homine ſolito lucrari. Idē ibi. nu. 29. communem dicit ex Iaſ. in. l. numis. ff. in litem iuran.

206 Nota, quòd ſtāte ſtatuto, quòd vir lucretur certam partem dotis ſi vir promittat reſtituere dotem, intelligitur deducto lucro dotis: ſecus tamen ſi promiſit reſtituere totam dotem. Alexand. conſi. 5. vo. 3. & Tira. in. l. ſi vnquam. in verbo. totum. in prin. de reuocan. dona. C.

M.

MAGISTRATVS in his quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, nō poteſt alteri ſe ſubmittere. Iaſ. in. l. eſt receptum. num. 8. ff. de iuriſ. om. iudi. communem dicit.

Maior pars Decurionum dicitur, quando ſunt duæ partes ex tribus cōgregatæ. Bello. con. 39. nu. 1. communem dicit. & Deci. in con. 151. num. 48.

Nota, quòd quando actus eſt gerēdus per capitulum vel vniuerſitatem cum epiſcopo, vel cum alio tertio, ad hoc quòd dicatur per maiorem partem actus peractus, requiritur, quòd maior pars cum epiſcopo vel tertio conueniat, aliàs non ſufficit, quòd alii qui adiungantur epiſcopo. Iaſ. in. l. ius gentium. §. hodie. num. 13. ff. de pact. communem dicit.

Nota, quòd licèt maior pars ſufficit ad hoc quòd dicatur actum à capitulo vel vniuerſitate, fallit in actibus voluntarijs, vbi omnium requiritur conſenſus. Deci. in cap. cùm omnes. num. 6.

num. 6. de conſti. communem dicit.

5 Fallit ſecundò, quando capitulum committit vices ſuas alicui, quia non ſufficit maior pars, ſed omnes debent conſentire. Idem nu. 7. cõem dicit.

6 Fallit tertiò, quando omnibus tangit vt ſingulis, quia omnium deſideratur conſenſus. Idem ibi. num. 9. communem dicit.

7 Nota, quòd ad hoc, quòd geſtum à maiori parte noceat minori in actibus pertinentibus ad particulares, requiritur, quòd omnes ſimul conueniant, Deci. ibi. nu. 9. cõmunẽ dicit.

8 Nota, quòd ad hoc, q valeat actum per maiorem partem capituli vel vniuerſitatis, non requiritur, quòd abſentes à ciuitate vocentur. Deci. ibi. nu. 7. communem dicit.

9 Maieſtatis crimen committitur per extrahentem vi detentum in carcere pro crimine læſæ maieſtatis, non tamen ſi pro alio delicto ſit incarceratus. Anto. Gomez in. 3. par. de delictis cap. 2. num. 7. communẽ dicit ex glo. in l. 4. §. item in confeſſum. ff. ad leg. Iu. maie. & docto.

10 Mala fides defuncti impedit præſcriptionem hæredis vniuerſalis. Iaſ. in l. cùm quis. nu. 22. ff. de acqui. poſſe. magis communẽ dicit. Et vi. quæ habes in ver. Præſcriptio. nu. 316.

11 Malitia ſupplet ætatem quo ad ſpõſalia contrahenda. Præpo. in cap. iuuenis. de ſpon. & Coua. in epi. 4. cap. 2. communem dicit.

12 Mandans non comprehẽditur ſub ſtatuto punienti maleficium cõmittẽtem, ſecus tamen ſi dicat quòd pro maleficio vel pro homicidio imponatur talis pœna. Iaſ. in l. ſi quis id quod. num. 36. ff. de iuriſ. omni. iudi. communem dicit.

13 Mandatum generale habẽs, exceptis aliquibus caſibus qui requirũt ſpeciale mandatum, poteſt expedire omnia alia quæ requirunt ſpeciale mandatum, præter expreſſa. Coua. in li. 2. reſo. cap. 5. nu. 8. communem dicit ex Lapo. & Domi. in cap. quia ad agendum. de procu. in 6. & Deci. in capit. cùm dilecta. el. 2. de offi. deleg. & in. l. 1. n. 31. ff. de reg. iu. & Cagno. ibi. n. 33.

14 Mandatum generale comprehendit ſpeciale, ſine quo mandatum generale erit fruſtratorium. Cur. Iuni. in l. 2. ff. de iuri. omni. iudi. num. 43. communem dicit.

15 Mandatum generale cũ libera, non comparatur ſpeciali. Bero. in quæſt. 25. nu. 5. communem dicit ex Ioa. An. in cap. fi. de dila. & gloſ. in cap. in cauſis. de electi. contra Bar. in. l. ſi procurator. C. de procura.

§. De iure regio habemus. l. 19. tit. 5. par. 3. vbi diſponitur, quòd habẽs mãdatum cum libera, poteſt agere omnia illa, quæ requirunt ſpeciale mandatum. Et licèt de iure ciuili per dict. l. ſi procurator. ſufficiat quòd plenam habeat poteſtatem, per dictam. l. 19. requiritur, quòd habeat plenam & liberam poteſtatem, aliàs non dicitur habere ſpeciale mandatum. verba legis ſunt, O ſi en la carta de la perſonería le ouieſſe otorgado libre y llenero poder para hazer complidamente las coſas en el pleito, que el meſmo podria

dria hazer.quam.l. Coua.in rub.de te ſta.part.2. nume.14. intelligit in illis, in quibus maximum præiudicium domino ſuccederet, vt notat Caro. Molin. in conſue. Pari. Rub.1.§.10.q. 3. Et de hac clauſula, cum libera, vi. eum.in.§.14.num.9.

16 Nota, quòd mandatum generale ſufficit ad apprehẽſionem poſſeſsionis. Coua.in reſo.li.3.cap.16.nu.9.cõmunem dicit ex gloſ.in.l.1.§.ſi per procuratorẽ.ff.de acqui.poſ. vbi hoc idẽ dicit in poſſeſsione beneficij, & gl.in.c. ſi tibi abſenti.de prębẽ.in.6.quæ annotat in cõtrariũ eſt intelligẽda in acceptatione beneficij, vt in ſequẽti cõi.

17 Mandatum ſpeciale requiritur ad acceptandũ beneficium nomine alicuius, & nõ ſufficit generale, licèt nõ requiratur ſpecialis beneficij expreſſio, ſed ſufficit generalis. Coua.ibi. cõmunẽ dicit ex Panor.in.c.accedẽs.de prębẽ.& docto. in. d. c.ſi tibi abſenti.

18 Nota vnum ſingularẽ, quod eſt cõtra Panor.in.d.c.accedens.el,2. quòd ſi aliquis acceptet beneficiũ nomine abſentis ſine mandato, & poſtea ipſe acceptet, valet acceptatio à die primę acceptationis ſuo nomine factę. Coüarru.ibi.nu.5.communẽ dicit.ex.l. qui non prohibet.ff.de reg.iu.

19 Mandatum ſpeciale requiritur, quando principaliter reſtitutio in integrũ eſt petenda, ſecus tamen ſi incidẽter. Couarru.in reſo.li.1.cap.6. nu.1.communem dicit ex tex.& gloſ.& Panor. in cap.ſuſcitata.de in integ.reſti.

20 Nota, quòd iſtud mandatum ſpeciale valet, licèt non ſit expreſſa cauſa, nec negotium, ad quod petenda eſt reſtitutio in integrũ. Couar. ibi. nu.2. communem dicit ex Bar.in.l.filiusfamilias.ff. de dona.

21 Amplia primam communem, & ſi procurator habeat mãdatum generale cũ clauſula ratihabitionis. Idẽ Coua.nu. 4. cõmunẽ dicit ex Accurſio. in.l.ſi procurator.ff.de procu.& Alexan.in.l.ſi indebitã.ff.de condi. inde. & Ang.in dict.l.ſi procurator.

22 Amplia ſecundò, etiã in cõiunctis, quia nõ admittũtur pro cõiuncto ad petendam reſtitutionem. Idẽ Couar. ibi.nu.5.cõmunem dicit ex Feli. Deci. & Ripa.in cap.cùm.m.de conſti.

23 Fallit primò in cõſorte litis poſt litẽ conteſtatã. Idẽ ibi nu.6.cõmunẽ dicit ex Feli.& Deci.in dict.cap.cùm.m.

24 Fallit ſecundò in tutore, curatore, ac prælato, & in habente adminiſtratiõnem bonorum alterius. Idem ibi.ver. nonò. communem dicit ex Inno. & Panormita. in capitu. ſuſcitata. de in integ. reſtitu.

• §.Concor.cum.l.24.tit.u.par.5.

25 Mandatum non præſumitur interueniſſe, etiã per mille annos. Cagno. in.l. velle.num.16.ff. de reg.iu. communem dicit.

26 Fallit in his quæ ſunt parui præiudicij, quia præſumitur lapſis decem annis. Ludo.de Goza.con.96.nu.11.communem dicit. Et de præſumptione mandati tam in antiquis quàm in recentioribus vi. Aimon.de Crabeta de antiquita. in ſecunda parte. in fi. in num.58.cum ſequenti.

27 Mandatum procuratoris ſic poteſt probari

probari per teſtes ſicut per inſtrumẽtum. Iaſ. in. l. cautio, num. 7. C. de procu. communẽ dicit. & Imol. in clem. 1. num. 13. de procu. & concor. cum d. 13. tit. 5. par. 3. contra Bar. & Al. in. l. 1. C. de procu. & Boe. deci. 154. quæ in praxi eſt receptum, vt per Dida. Perez in. l. 1. tit. 4. li. 3. ordi. col. 893.

28 Mandatum ex cauſa neceſſaria non expirat morte mandantis re integra Coua. in quæſt. practi. cap. 11. nu. 1. cómúnem dicit ex Iaſo. in. l. more. nu. 61. ff. de iuriſ. omni. iudi. & Bart. in. l. fundi venditor. §. vlti. ff. de acqui. poſſe. & Hippo. ſin. 44.

29 Nota, quòd nuntius, cui eſt iniunctum mandatum miſsionis in poſſeſſionem, mortuo mandante, poteſt exercere mandatum. Couarru. ibi. ver. ſecũdò hoc ipſum. communem dicit ex Bart. & Are. in dict. l. fundi venditor.

30 Maritus binubentis ſecundo intra annum luctus, ſi hæres inſtituatur in ſolidum, teſtamentum valet in tertia parte, in qua poterat inſtitui, & in alijs bonis ſuccedunt venientes ab inteſtato. Io. à Garro. in. l. 1. C. de ſecũ. nupti. num. 7. communem dicit. Et de materia binubentis, vi. in verbo. Binubis. per totum.

31 Maritus nomine vxoris poteſt agere ad vendicandam rem dotalem à ſe alienatã. Anto. Nicelus in concor. gloſſ. concor. 120. §. 12. communem dicit.

32 Amplia intantum eſſe veram communem, quòd ſi maritus alienauerit rem dotalem ſciente emptore rem eſſe dotalem, quòd maritus non tenetur de euictione. Idem Nice. ibi. in reſpon. ad obiecta, in verbo, non obſtat quartò. communem dicit. ex. l. ſi fundus ſciens. ff. de euicti.

§. Amplia ad bona data per maritũ in donationem propter nuptias: & non ſufficit conſenſus vxoris in tali alienatione; l. 7. tit. 10. par. 4. & l. 4. tit. 2. li. 3. fo. ll. Quod limitatur, ſi illa res ſit data æſtimata, prout dicimus de rebus dotalibus. per. l. 7. tit. 11. par. 4. de qua per Pala. Rube. in repe. Rub. de dona. inter vi. & vxo. col. 73. in. §. 17. num. 14. & donatæ rei mulieri propter nuptias mortuo viro ſtantibus liberis mariti non poteſt alienare niſi quartam partem, vt habetur in. l. 4. titul. de las arras. li. 3. fo. ll. Et quod dictum eſt, quòd non poteſt alienari donatio propter nuptias à marito etiam cum conſenſu vxoris, eſt verum, niſi aliàs accedat binus conſenſus vxoris, vel iuramentum, habente tamen marito alia bona, ex quibus poteſt remanere indemnis mulier. vt notat dict. Pala. Rub. in dict. §. 17. num. 16.

33 Maritus poteſt vendicare vxorem etiam à patre, licèt lis inter patrem & filium prohibeatur per ſtatutum. Prępo. in cap. non eſt de ſpon. & Couar. in epi. 4. cap. 7. nu. 4. communẽ dicit.

Maritus poteſt expellere vxorem propter dotem non ſolutam. Couar. ibi. nu. 2. licèt ſibi non placeat, cõmunem dicit. Quã intellige, ſi culpa vxoris nõ ſoluitur. Guido. cõ. 127. vbi etiã loquitur de alimẽtis pręſtãdis per maritũ.

ritū.De quo etiā per Ang.& Iaſ.in l.ſi cùm dotē.§.ſin autem.ff.ſolut. matri.

§.Nota, ꝙ ſi maritus expellit vxorē à domo propter dotem nō ſolutam, ſi interim lucretur maritus aliqua bona, nō habet mulier medietatē taliū bonorū.iuxta.l.2.ti.4.li.4.in ordi.reg. De quo per Palaci.rub.in rubri.de dona.inter vi.& vxo.col.315.§.64.nu.16.

34 Maritus etiam per decenniū poteſt petere vſuras dotis non ſolutæ. Pala. rub.in dict.rep. c. col.230.§.50. incipi. Vnum tamen quo ad prædicta. nu.2. cōem dicit ex Iaſ.in.§.fuerat. Inſti. de acti.& pro hac communi fuit deciſa hæc quæſtio in cōcilio Neapo. vt per Tho.Gramma.deciſ.70.

35 Maritus ex matrimonio momenta neo nō lucratur partē dotis,ſtante ſtatuto,ꝙ maritus lucretur. Tiraq. in.l.ſi vnquā.C.de reuo.dona.in verb.donatione largitus.nu.185.cōmunē dicit.

36 Mariti domiciliū eſt attēdēdū,cùm agitur de lucrāda dote per ſtatutum. Iaſ.in.l.cunctos populos.nu.24.in prima lectu.& in ſecūda.nu.60.de ſumma trini.C.communem dicit.

37 Amplia primò ad deciſionem litis ſuper dote,quia eſt attendenda cōſuetudo vel ſtatutū domicilij viri.Coua. in epi.4.c.7.nu.6.communem dicit.

38 Amplia ſecūdò,quia maritus nō poteſt cōpelli ad reſtituendam dotē,nec cōueniri ſuper ea in loco contractus, ſed domicilij.Couar.ibi.cōem dicit.

39 Limita,niſi eo animo contrahatur matrimonium, vt in loco contractus viuatur.Idem ibi.nu.7.cōem dicit ex Bal.in.l.fi.C.ſi à non compe.iudi.

40 Nota, ꝙ ſi bona tam mariti quàm vxoris ſint in alio loco à loco contractus,conſuetudines ac ſtatuta illius loci vbi ſunt bona debent attēdi.Anto. Rub.cōſ.71.cōem dicit. Et de hac materia vide in verbo,Domiciliū. nu.11.

41 Maritus non tenetur reſtituere fructus naturales vel induſtriales bonorū vxoris ſi ſunt modicę ęſtimationis. Couar.ibi.c.7.§.1.nu.1.cōem dicit. Et de his fructibus vi.in verb.Dos.nu.

§.De iure regio fructus tam dotis q̄ bonorū paraphernaliū ſunt ad ſuſtentāda onera matrimonij,& quę ſuperſunt,ſunt cōes inter cōiuges.l.3. ti.2.li. 3.fo.ll.&.l.fi.ti.4.eo.li. Et ſic eſt irrelligēda lex.18.ti.11.par.4.cōſeruata dote, vt in.l.21.eo.tit.& par.Quod intellige de fructibus durāte matrimonio perceptis,de alijs autē habes.l.3.ti.4.li.3. fo.ll.&.l.10.quæ diſponūt,ꝙ ſi nō ſunt à ſolo ſeparati, & fructus apparebāt, diuidētur inter viuū & hæredes mortui.Si autē fructus nō apparēt,erūt hęredis,cuius erat proprietas, ſoluta medietate expēſarū,ſi fructus ſunt vineę, vel arboris:ſi autē ſeminis,erunt cōes pro medietate. Tñ ſi terra erat bene culta,& nō ſeminata,fruct⁹ erūt,cui⁹ erat prædiū,ſoluta medietate expēſarū.De quibus per Io.Lup.in rep.rub. §.62.nu.10.de dona.inter vi. & vxo.

42 Maritus ſi deprehendatur in adulterio poſt ſententiā, ex qua ſeparatū eſt matrimoniū propter adulterium vxoris, reintegratur matrimoniū. Couar. in epi.4.c.7.§.6.num.5. cōem dicit ex Feli.in.c.lator.de re iudi.num.9.

43 Maritus ſi occidat vxorem apprehē-

ſam in adulterio, peccat mortaliter. Couar.ibi.§.7.nu 9. cōmunem dicit.

44 Mariti hęres tenetur præſtare alimē ta vxori quandiu non reſtituit mobilia dotis. Alexan.in.l. diuortio.ff. ſol. matri.communem dicit.&Coua.vbi ſupra.c.3.§.3.nu.9. communem dicit.

45 Mariti priuilegium ne conueniatur in reſtitutione dotis vltra id quod poſſit, non trāſit ad hæredes etiam filios. Nicel.in concor.gl.con.110.communem dicit ex glo.in.l.ſi cùm procurator.ff.de re iudi.

46 Maſculinum cōcipit fœmininum, nō ex propria ſignificatione vocabuli,ſed ex legis interpretatione.Cur.Iuni.conſ.163.nu.13. communem dicit.

47 Maſculinum in materia fauorabili comprehendit fœmininum. Cur. Iuni.conſ.153.communem dicit.

48 Maſculinum concipit fœmininū in cōtractibus in.l. ſi quis id quod. ff. de iuriſ.omni. iudi.nu.23. cōmunem dicit.& ibi ponit quatuor limitationes.

§.Quando de iure regio maſculinū concipit fœmininū,vi.l.6.ti.33. par.7.

49 Mater in dubio non eſt excludēda à luctuoſa hæreditate filij.Curt. Iuni. conſ.134.nu.6.communem dicit.

50 Mater accipiens tutelam filiorum, ſi poſtea accedat ad iudicē,dicens vel ſe cōtrahere matrimoniū vt filijs prouideatur de tutore,locus eſt tutori datiuo,non autem legitimo.Curt.Iuni. conſ.94.nu.5.communem dicit.

51 Mater habet priuilegium, ne cōueniatur vltra id quod facere poteſt contra filios in adminiſtratione tutelæ. Coua.in reſo. li.1.c.1.nu.3. cōem dicit ex Bar.in.l.ſi quis ſub cōditione. ff.de teſta.tute.num.20.& in auth.matri & auiæ.C.quando muli.tute.offi.fun.

52 Mater ſi per ſtatutum priuatur ſucceſsione filiorū ſtātibus agnatis,priuatur & auus maternus.Io.Nico.in.l.generaliter.nu.45.de ſecun.nupti.communem dicit.

53 Matri non creditur dicenti ab alio quàm à marito filiū ſuſcepiſſe, & ſi multùm vagauerit.Boe. deciſ.29. nu. 6.communem dicit.

54 Matrimonium ſolo conſenſu cōtrahitur,& nō ſunt neceſſaria verba.Hiero.Cagno.in.l.nuptias.nu.5.ff.de reg. iu.communem dicit.& gl.in.l.5. tit.2. par.4.in verb.por palabras. ex Hoſti. in.c.tuæ.de ſponſ.

55 Cōſenſus licèt quo ad deum in matrimonio per volūtatem agnoſcatur, tamē quo ad eccleſiam per verba vel alia ſigna conſenſum demōſtrātia cognoſcitur. & hic eſt ſenſus cōmunis. c.quia nos.de ſpon.Couarru.in epi.4. par.2.c.2.num.1.

56 Matrimoniū cōtrahitur per hęc verba,Nō niſi te habebo in vxorē.Prępo. in.c.ex parte.nu.7.de ſpō.cōem dicit.

§.Concordat cum.l.15.tit.1.par.4.

57 Matrimonium contrahitur, ſi dicitur,Non mutabo te pro meliori vxore.Idem Prępo.nu.8.communē dicit

58 Matrimoniū dicitur contractū per hæc verba,Iuro,vel promitto ꝙ habebo te in vxorem.Coua.in epi.4.part. 2.c.4.§.1.nu.5.communem dicit.

59 Matrimonium contrahitur præcedente expreſſo conſenſu mulieris ex traditione annuli.Idē Coua.ibi. nu.3. cōmu-

communem dicit.

60 Matrimonium contrahitur, ſi præſentibus filijs ac tacentibus parentes contrahant matrimonium nomine filiorum. Præpo.in.c.tuæ.de ſpon.cōmunem dicit.

§. De iure regio plus dicit. l.10. tit.1. par.4. ꝙ ſi pater vult vt filia contrahat matrimonium cum alio, & ipſa reſipiſcat, ſi cum alio contrahit ſine volūtate patris, ꝙ poteſt illam exhæredare. & de hoc vi. Io. Lup. in repe.c.de dona.inter vi.& vxo.col.246.§.52.incipi. Sed ſi filia.gl.in.d.l.10.in verbo, Puede la deſheredar. dicit, ꝙ ſi nupſit digno, ꝙ eſt cōmunis opinio ꝙ non poteſt exhæredari. Si tamen nubat indigno, veriorē opinionē dicit, ꝙ nō poſſit exhæredari, licèt æquior ſit contraria. quam approbat Rode. Xua.in.l.2. ti.de los caſamiētos.foro.ll.col.1.fo.3.

61 Matrimoniū præſumitur per cohabitationē quadragenariā. Prępo.in.c. cōſultationi.de ſpon.cōmunē dicit.

62 Nota, ꝙ licèt per carnis copulā ſpōſalia tranſeant in matrimonium, iuxta.c.is qui fidem.de ſponſa. & non admittitur confeſsio in contrariū.gl. in l.3.tit.1.par.4.in verb. Con ella. communem dicit ex Panor.in.d.c.is qui fidem. tamen per traductionem ad domum ſponſalia non tranſeunt in matrimonium.gl.ibi.cōmunem dicit ex Præpo.in.d.c.is qui fidē. contra Bart. in.l.cùm fuerit.ff.de cōdi.& demonſtra.& Bal.in.l.cū m te.C.de dona.

63 Nota, ꝙ nixus ad copulam, etiā nō ſequuto effectu per ſponſum de præſenti iuris interpretatione de futuro poſt pubertatē inducit matrimoniū de præſenti, cùm actus ille nō niſi maritali affectione ſit peragendus. gl. in d.l.3.in verb.Cō muger.communem dicit ex docto. in.c. atteſtationes.de deſpon.impub.

64 Nota, ꝙ ſi minor ſeptennio contrahat matrimonium de pręſenti, ſi poſt pubertatem ſequantur ſigna taciti cōſenſus, inducitur matrimoniū de præſenti.glo.ibi in verbo, Siete años. cōmunem dicit ex Archi.Domi. & Frāco in.c.1.de deſponſa.impu.in.6.

65 Matrimoniū de præſenti nō contrahitur per hæc verba, Volo te habere in vxorē.ſed ſolùm ſponſalia. Auguſti.Beroius in.q.6.nu.3.cōem dicit ex docto.in.c.ex literis.de ſponſa.

66 Matrimonium ſub conditione cōtractum, adueniente conditione, nō eſt neceſſarius alius nouus cōſenſus, aut contractus.Coua.in epi.4.c.3.nu.5.communem dicit ex Panor.in.c.de illis.de condi.appo.

67 Limita iſtam cōmunem, ſi à principio illicitus ſit contractus, quia cōtrahentes erant impediti, & cōtrahunt, ſi cum eis fuerit diſpenſatum, quia adueniente diſpenſatione, nouus requiritur cōſenſus.Fran.de Are.in.l.apud Iulianum.ff.de leg.1.cōmunem dicit.

68 Nota, ꝙ iſte cōſenſus ſecūdò præſtādus ſufficit, ꝙ ſit præſumptus, & ſic ſi poſt diſpēſationē ſciēter cohabitauerint, vel ſe cōmunicant per carnis copulā, ſufficit ad hoc, ꝙ dicatur matrimoniū cōtractū.Ferdi.de Loazes.de matrimonio.dubio.12. nu. 24. cōem dicit. quem refert Coua.in epi.4.c.4. nu.5.

num.5.& dicit etiam communem.

69 Nota, quia dictum eſt in cõmuni. ſub nu.54.ꝙ matrimonium efficit cõſenſus: limita primò, ſi per metũ fuerit pręſtitus conſenſus, quia eſt ipſo iure nullum. Panor.in.c.cùm locum.de ſponſa.nu.6.cõmunem dicit ex Barba.conſ.54.vo.1.nu.10.

• §.Nota iſtam communem cum ſequẽtibus ad intellectũ.l.15.tit.2.par.4.

70 Amplia limitationem, nõ ſolùm ſi fiat ex metu, ſed etiam ex pręſumptione metus. Ioã. à Ripa in.c. cùm.m.de conſti.nu.180.communem dicit.

71 Amplia ſecundò, etiam ſi metũ paſſus dederit cauſam metui, vel cohertioni. gloſſ. in.c. veniens. de ſponſa. Coua.in epi.4.part.2.c.3.nu.7.§.3.cõmunem dicit.

72 Nota, ꝙ hic metus debet eſſe talis, qui poſsit cadere in conſtantem virũ, quod arbitrio iudicis relinquitur. Couar, ibi.§.2.nu.8.communem dicit ex gl.in.l.interpoſitas.C.de tranſa.

• §.De iure regio metus qui poteſt cadere in conſtantem virum, eſt metus mortis, mutilationis mẽbri, vel tormẽti corporalis, vel perditionis libertatis vel famæ, vel ſimilium.l.7.ti.33. par.7.

73 Metus, qui poteſt cadere in conſtantem virum, eſt excommunicatio iniuſta, non tamen iuſta. Roma. cõſi.369. communem dicit.nu.10.

74 Metus reuerentialis, præcedẽtibus minis, eſt ſufficiens ad anullandum contractum matrimonij. Soci.conſi. 261.vo.2.Coua.in epi.4.c.3.§.6.part.2. nu.4.communem dicit.

75 Limita, ſi cum timore reuerentiali enormis læſio accedat, quia non requiruntur minæ. Coua.ibi.& Are.cõſi.24.& Tho.Gramma.in deciſ.Neapo.103.nu.49.communem dicunt.

76 Limita ſecundò in profeſsione, quia metus reuerẽtialis ſufficit ad anullandum profeſsionem. Iaſ. co.3. vo.1.& Coua. vbi ſupra communem dicunt, licèt ſibi non placeat, cùm tãta libertas requiratur in matrimonio carnali, ſicut in ſpirituali.

77 Limita tertiò in precibus importunis ſine minis. Matthæ.de Affli.deciſ. 69.communem dicit.

78 Nota, ꝙ metus conditionalis eſt ſufficiens ad non cauſandã pręſumptionẽ iuris & de iure ex copula. Prępo.in c.is qui fidem.de ſpon.cõmunẽ dicit.

79 Metũ illatũ fuiſſe potiùs credit᷑ duobus teſtibus affirmãtibus, ꝙ̃ centũ deponentibus abſq; metu eſſe cõtractũ. Deci.in.c.fi.de appella.cõem dicit.

80 Nota, ꝙ metus non probatur per vnũ teſtem. Alci.de pręſumpti. reg.3. præſ.7.nu.6.communem dicit.

81 Metũ excludit præſentia patris, vel propinquorũ. Hiero. Cagno. in reg. in omnibus.ff.de regu.iu. nu.8. communem dicit.

82 Limita ſecundò communem principalem cum ſequentibus, ſi ſit cõtractum matrimonium ante pubertatẽ, quia non dicitur matrimoniũ de præſenti, licèt ſint verba. Præpo.in.c.2. de ſpon.communem dicit.

83 Reſtringe hanc communem, niſi cùm aliàs copula carnali conſummauerit. Idem ibi.communem dicit.

84 Reſtringe ſecundò, ſi ſit proximus puber-

pubertati,& malitia ſuppleat ętatem. c. de illis. el.2.de deſpon.impu.Et proximus pubertati tunc dicitur in viro, cùm accedit ad decimum & dimidium ſuæ ætatis annũ, in fœmina autem ad nouenniũ cum dimidio. Coua.in epi.4.c.5.nu.5. cõmunem dicit, ex glo.in.l.pupillus.ff. de inuti. ſtipula.& in.l.populum.ff.de re.iu. §.Concor.cum.l.8.tit.31.par.7. & cũ l.6.tit.5.par.6.

85 Fallit tertiò inter adoptantẽ & arrogantem,& filiam adoptatam ac arrogatam,& inter eius filios & vxorem, propter impedimẽtum legalis cognationis.Coua.in epi.4.c.6.§.5.nu.2.par. 2.communem dicit.

86 Amplia intantum eſſe veram iſtam communem, quòd ſi cõtrahatur matrimonium ſoluta cognatione legali, requiritur nouus cõſenſus.Coua. ibi. nu.3.communem dicit.

87 Reſtringe iſtam communem ad filios,qui ſunt ſub poteſtate arrogãtis, nam emancipatus poteſt cõtrahere. Idem ibi.in fi.communem dicit.

88 Limita quartò,ſi matrimoniũ contrahatur ſub conditione contra ſubſtantiam matrimonij,de qua per tex. in.c.fi. de condi.appo. Quam intellige,ꝙ ſi vnus apponat conditionem, & alius non conſentiat, reſultant ex contractu ſpõſalia de futuro,quæ per carnis copulã tranſeunt in matrimonium. Iaſ. in auth.Ingreſsi. nu.34.C. de ſacroſan.eccle. communem dicit.

89 Reſtringe hanc limitationẽ alio tacitè nec expreſsè conſentiente: tamẽ ſi tacitè vel expreſsè conſẽtiat conditioni, non tenet matrimonium, nec ſponſalia reſultant.Couar.ibi.c.3. nu. 16.par.2.communem dicit Geral. cõ. 21.& Feli.ſing.286.

90 Limita quintò,ſi contrahatur matrimonium lite pendente ſuper primo matrimonio aliàs nullo,quod contrahentes credebant eſſe verum, nam tale matrimonium non valet. Prępo.in c.cùm in apoſtolica.de ſpon.communem dicit. Quam intelligit Couar.in epi.4.c.3.§.7.par.2.in foro conſciẽtiæ, non tamen in foro fori.

91 Limita ſextò, ſi contrahens non poteſt generare, quia non poteſt contrahere. Io.de Neui. in ſylua nupti. part. 1.fo.59.communem dicit.

92 Reſtringe ad eos,qui nõ poſſunt generare,natura impediente, quia ſunt frigidi à natura.Panor. in.c. impuberes.de deſpon..impu.cõmunem dicit.

93 Reſtringe ſecundò in non valente cognoſcere vxorem propriam, ſi cognouerit extraneam.Coua.ibi.§.1. nu me.3.communem dicit.

94 Nota, quòd impedimentum frigiditatis, vel aliud impedimẽtum perpetuum,quod ſi verè cõſtaſſet,impediret matrimonium contrahendum, & dirimeret iam contractum, ſi ante matrimonium ſit notum. Si dubitatur an pręceſſerit,potiùs eſt præſumẽ dum pręceſsiſſe,quàm quòd ſequutũ ſit poſt matrimonium.glo.in.l.16. tit. 2.part.4.in ver.Si deſpues. communẽ dicit ex Panor.in.c.fraternitatis.de frigi.& malefi.

95 Limita ſeptimò in occiſore presbyteri,ꝗa licèt nõ dirimat matrimoniũ,

impeditur contrahendum. Coua. ibi c.6.par.2.nu.5.communem dicit.

96 Amplia iſtam limitationem ad famam publicam impedimenti, quia impedit contrahendum, licèt non dirimat contractum, & præcedentibus ſponſalibus iuratis. Præpo. in.c. præterea.el.2.de ſpon.

97 Amplia ſecundò ad vnum teſtem. Præpo.ibi in fi.communem dicit.

98 Nota, quòd matrimonium quo ad torum diſſoluitur per peccatū ſimoniæ. Coua.in epi.4.c.7.§.5.nu.6.communem dicit ex Panormita.in.c.maritus.de adulte.

99 Matrimonium contrahentes contra ius in gradu prohibito, excuſantur errore etiam iuris à pœna.glo. in.l.51. tit.14.par.5.in verbo, por yerro.communem dicit ex Bald.nouel. de dote part.11.col.8.contra gloſſ. in.l.fi. C.de condi.ſine cau.

100 Matrimonium ſecundum contractum in facie eccleſię, pręualet primo clādeſtino probato per vnum teſtem & famam. Soci. conſil.19. vo.3. communem dicit.

101 Matrimonium iuramento neceſſario coniugum nō probatur. Io. Cora. in miſcella. li.3. c.4.cōem dicit. Quā ītellige vt in verbo. Iuramentū.n.243.

102 Matrimoniū non probatur per nominationem, licèt faciat aliquam prę ſumptionem. Ioan. Cora ibi. num.7. communem dicit.

103 Matrimoniū non probatur ex verbis narratiuis, vel denūciatiuis inſtrumenti doris. Curti. Iuni. conſ.95.nu.5. communem dicit ex Felin.in.c.illud. de præſumpti.num.2.

104 Matrimoniū nondū conſummatū vna parte inuita, diſpēſatione pōt diſſolui. Cur.Iu.cō.170.nu.1.cōem dicit.

105 Intellige, ſi adeſt cauſa diſpenſandi, quia aliàs diſpenſatus non eſt tutus in foro dei. Idem ibi communem dicit.

106 Matrimonium carnali copula conſummatum non poteſt diſſolui diſpēſatione. Hiero. Cagno. in. l. nuptias. nu.5.ff.de reg.iu.communem dicit.

107 Matrimonium ſi per ſtatutū puniatur, intelligitur de præſenti. gl. in.l.51. ti.14.par.5.cōmunem dicit ex Bart.in l.fi.de condi.ſine cau.& de cōſummato.Hippo. ſin.196. communem dicit.

§. Iſta communis in ſecunda parte videtur limitare.l.49. Tau.loquētem de matrimonio contracto clandeſtinè. Sed illa lex hanc reſtrictionem nō patitur, ſecundùm mētem, quæ ſemper eſt attendenda per longè tradita per Deci.conſ.261.præcipuè cùm verba legis ſint regulanda iuxta materiā & actum de quo agitur. l. ſi vno. in princip.C.loca.l. damni infecti.ff. de damn. infe. l. ſi ſtipulatus. de vſu. & Bar.in.l.1.per illas.l.C.de nego.geſtis. & in.l.3.eo.tit.& Iaſ.in.l. ex placito.§. hoc autem.ad Trebel.ff. el.2. & cùm in materia clandeſtinorū eccleſia nō curat de copula ad hoc ꝙ dicatur clāſtinū. c. diuortio. & ibi docto. de deſponſa.clandeſti. nimirū, ꝙ dicta lex Tau. copulā non deſideret. Item etiā in adulterio non curatur de copula. vt in.l.2. tit.15. lib.8.ordi. vbi diſponitur, ſpōſum de pręſenti poſſe occidere ſpōſam apprehēſam ī adulterio, reprobata.

bata.l.2.lib.4.tit.de los adul.fo.ll. Sed hanc intellige, quando ſponſalia de præſenti ſunt contracta in facie eccleſiæ, vt diſponitur in.l.81. Tau. Si tamẽ fuit clandeſtinum, puto procedere dict.l.2.ſori.

108 Matrimonij appellatione in odioſis non veniunt ſponſalia.Feli.in rub. de ſpon nu.2.communem dicit.

109 Nota, ꝙ ſi inter coniuges ſit lis de ſtatu vnius, affirmans alium ſeruum, ſi ex ignotãtia ſeruili petat diſſolutionem, ſi interim etiam de mandato iudicis commiſceantur per carnis copulam, videtur matrimonio conſentire, & præiudicat liti, & non fit ſeparatio. glo.in.l.4.ti.6.par.4.in verbo, De partir della.communem dicit ex gl.in.c. propoſuit. de coniugio ſeruo. & Panor.poſt Ioan.An.ibi.

110 Amplia iſtam communem, ſi moueatur lis per dominũ ſeruę, vt reducatur in ſeruitutem, ſi dubitatio eſt probabilis, præiudicat ſibi, cognoſcendo eam lite pendente.glo.ibi cõmunem dicit, ex docto.in.d.c.propoſuit.

111 Nota, quòd ſeruus contrahens cum ſerua, putans cõtrahere matrimoniũ cum libera, nõ poteſt diſcedere à matrimonio, dicens erraſſe in conditione mulieris. gloſſ. in.l.3. titu.5.part.4. communem dicit.

§.Concordat cum dict.l.3.

112 Nota, quòd in matrimonio admittitur dandi conditio præter cauſam dotis, quando datur vxori iuueni vel generoſæ, vel ſi ſit vilis in præmium iuuentutis.Curti.Iun.conſ.60. nu.20. communem dicit.

113 Conditio appoſita in matrimonio; Si virgo inueniatur, reijcitur, & valet matrimoniũ, etiam ſi inueniatur corrupta.Præpo.in.c. per tuas. de condi. appo.communem dicit.

114 Membri mutilatio non erat cognita de iure digeſtorum, & ſic non inuenitur in eis pœna mutilationis mẽbri.Curti.Iuni.in.l.imperium.nume. 37.ff.de iuriſdict.omni.iudi.communem dicit ex Cino in.l. tranſigere. C. de tranſact.

115 Melioramenta, quæ beneficiarius facit in rebus eccleſiæ, ſunt eccleſiæ, & beneficiarius etiam ſi pro delicto à beneficio amoueatur, gaudebit eis per vitam, & de eis teſtari non poteſt. Imol. in. c. ſi quis ſanè.de pecu. cleri. magis communem dicit.& hunc dicit genuinum intellectum ad illũ tex. ex Panor.ibi.Et quãdo melioramenta & expenſæ factæ in re ſint meliorãtis, vel quando teneatur computare fructus cum expẽſis, vi. Fanum de pigno.in par.5. membro.4. à nu.10. vſq; in fi.& vi.quę habes in verbo, Emphyteota.nu.101.&.104.

116 Nota, ꝙ ſi res euincatur à bonæ fidei poſſeſſore, poteſt retinere rẽ pro meliorationibus cũ bona fide factis. Coua.in reſo.lib.1.c.8.nu.3.in fi. compenſatione facta cum fructibus poſt litem cõteſtatam. communem dicit ex gl.in.l.emptor.ff.de rei vendi.

117 Meretrici ſi aliquid fuit promiſſum ex illicitis complexibus, poteſt ipſa repetere.gloſ.in.l.53.tit.14.par.4 in verbo.Que ſe los vuieſſe dado.magis cõmunẽ dicit ex Cino in.l.2.C.de cõ.ob

turpem cau. & Panor. in.c. quia pleriq;.de immu.eccleſia.

118 Menſuratio ſi inter partes ſit conuẽtum ꝙ fiat nullo adiecto tempore, debet peti intra ſexaginta dies, vel ad plus intra annum. Beroius in.q 5. cõmunem dicit ex.l. ꝙ ſi nolit.§. ꝙ ſi ita. ff.de condi.inde.& Soci.con.vlti.lib. 3.& docto.in.c.per tuas.de dona.quã intelligit & limitat quando is, contra quem petitur menſuratio, ſcit, vel ſcire debuit menſurationem faciendam propter malam fidem, quæ non dat cauſam præſcribendi ex Hoſti.& docto.in.d.c.per tuas.

119 Merita probantur per aſſertionem electorum interueniſſe in donatione facta inter perſonas, inter quas nõ eſt prohibita donatio.Cur.Iuni.conſ.97. nu.5.communem dicit. & de iſtis meritis vi.ſupra in verb.Donatio.nu.159.

120 Merum & mixtum imperium & iuriſdictio non præſcribitur niſi per tantum tempus, de cuius initio non eſt memoria hominum in contrarium. Curti.Iuni.conſi.174.nu.26.communem dicit, licèt preſcribi poſsit.Bello, conſ.46.nu.1.communem dicit.& vi. in verbo, Præſcriptio.nu.326.

121 Metus reuerentialis mariti non eſt potens ad hoc quòd cõtractus reſcindatur. Alci.in.c.cùm contingat.nu.1. de iureiuran.communem dicit.& vi. in verbo, Matrimonium.nu.74. Et de hoc metu reuerentiali vi.Tho.Gramma.de.103.nu.49.cum ſequenti.

122 Nota, ꝙ ſi per metum fiat actus, tenet actus, licèt reſcindatur.Marti.Nauarrus in relectione, c.accepta. de reſti.ſpoli.oppo.5.nu.8. cõmunẽ dicit.

123 Amplia iſtam communem ad renuntiationem beneficij factã per metum.Idem Naua.ibi cõmunem dicit.

124 Minæ factæ à potente, vel à ſolito ponere minas in exequutione, eſt ſufficiens indicium ad torturã.Mar. Anto.in.l.fi.de quæſti.ff.num. 183.communem dicit.

• §.Concordat.l.60.ſtili.

125 Minor ante vigeſimum annum nõ poteſt accuſare niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur. Anto. de Tremo.in addi.ad Bonacur. in practi.exceptionum in rub.qui.mo.ſuo nomi. nu.6.ver.ad illos caſus cõmunẽ dicit.

• §.De iure regio per.l.2.titu.1.part.7. ſufficit, ꝙ ſit quatuordecim annorũ.

126 Minor ante vigeſimumquintũ annum non poteſt conſtitui procurator in iudicialibus, extra iudiciũ ante decimumſeptimum. Iaſ. in.l. exigendi. num.19.C.de procu.cõmunem dicit.

127 Amplia iſtam communem, etiam ſi datus ad negotia ſit ante vigeſimũquintum annum, non poteſt intrare in iudicio.Francus in.c. qui generaliter.§.fi.de procu.in.6. cõmunẽ dicit.

128 Reſtringe iſtam ampliationẽ, ſi iurauerit non contrauenire ratione minoris ætatis. Idem ibi. cõmunẽ dicit.

129 Minor vigintiquinq; annorum in omnibus geſtis per eum dum eſt maior habet reſtitutionẽ. Iaſ. in.l. ſiquis ſuus.C.de rep.& abſtẽ.hære.nume.6. communem dicit.

130 Amplia, etiam ſi per legem vel ſtatutum reputetur maior, nihilominus reſtituitur. Roma.conſil.90. nume.2. commu-

communem dicit.

• §.Nota iſtam communem ad intellectũ.l.47.Tau.quæ diſponit ex matrimonio liberari filium à patria poteſtate,& emancipari.

131 Amplia ſecundò, etiam ſi res nõ ſit integra,& res ſit in alium tráſlata cõtractu nouo.Couar.in reſo. li.1. cap. 5.nu.7.communem dicit ex Bal.in.l. vlti.C.de ſen.paſsis.

132 Reſtringe iſtam ampliationem ad renuntiationem de beneficio eccleſiaſtico factam per minorem ſi alteri iam ſit collatum, quia nõ reſtituitur. Coua.ibi.in princi.communem dicit ex Cardi.& Panor.in cap.ex parte.de reſti. ſpoli. & Fran.in cap.dudum.de præben.in.6.licèt ipſe Couar.recedat ab iſta opinione, & indiſtinctè dicit reſtituendum, etiam ſi res non ſit integra,quem vi.

133 Amplia tertiò, ſi minor det in pignus aliquam rem ad certum tempus, ſi pignus vendatur,poteſt petere reſtitutionem,ſi in aliquo lędatur,dum tamen læſio non ſit minima. gloſſ. in. l. 47.ti.13.par.5.in verbo,a ſu daño: cõmunem dicit ex.l.1.C. de prædijs mino.& docto. in. l. 2. C.ſi aduer. vendi. pigno.

134 Fallit primò, ſi ſciens ſe læſum iurat, non poteſt contrauenire, etiam prætextu enormiſsimæ læſionis.Cur. Iuni.con.43.communem dicit.

• §. Nota iſtam communem ad ampliationem.l.16.tit.11.par.3.

135 Fallit ſecundò in doctore minori, ſi dicit ſe lęſum.Boe.deci.350.num.6. communem dicit. quam intelligit ſi dicit ſe læſum in allegatione iuris, ſecus tamen ſi in alijs lędetetur circa bona, quia tanquàm verè philoſophantes contemnunt.l. in omnibus.§. philoſophus.ff.de vacati.ac excu.mune.

136 Nota,quòd mulier ac minor debet certiorari de iure quod eis competit expreſſè, aliàs non valet renuntiatio. Io. Nico. in addi. ad Alci. de præſumpti. reg.1.præſumpti.42.num.2. communem dicit.

137 Reſtringe iſtud notabile, ſi minor obligatur mediante iuramento,quia tunc non requiritur certioratio. Iaſ. in auth. ſacramenta. ſi aduer. ven.C. num.56.communem dicit. Item nota,quòd minor poteſt reſtitui aduerſus ſententiam contra eum latam ſiue interlocutoriã ſiue diffinitiuã. Mau. de reſti.in integ. cap.192. cõem dicit.

138 Nota, quòd minor quatuordecim annorum, maior autem capacitate, ſi iurat, obligatur iuramento ſecundum Canoniſtas.Panor.con.108.vo. 2.communem dicit. ſecus tamen de iure ciuili.Iaſ. in auth.ſacramenta.C. ſi aduer.vendi.num.10.communem dicit.Deci.tamen in.l.pupillum.ff.de reg.iu.& Io.Mauri.de reſti. in integ. cap.112. dicunt ſimpliciter obligari iuramento. Alci.autem in cap.cùm contingat.nu.14.de iu.iuran.dicit ſimpliciter minorem quatuordecim annorum non obligari iuramento. & Alci.ſequitur Coua.in cap. quanuis pactum. part.3. nu.3.vet.ſeptima huius. de pactis in. vj.

• §.De iure regio approbatur opinio Alci.in.l.56.tit.5.par.5.Quam intelli-

 ge

lige & limita, ſi minor cum iuramen to promittit non cōtrauenire prętex tu minoris ętatis.l.16.tit.11.part. 3.&.l. 6.titul. 9. part.6.& vi. in verbo, Iuramentum.num.190.

139 Fallit tertiò, ſi pecunia minoris perdatur caſu fortuito, quia non reſtituitur. Io. Mau. de reſti.in inte. cap. 175. communem dicit.

140 Minor non tenetur probare eſſe intra tempus petendi reſtitutionem. Io.Nico.in addi.ad Alci.de præſum. reg.1.præſ.43.nu.8.communē dicit.

141 Minor non habet vocem in capitulo, nec in electione, nec in conſtitutione ſyndici.Iaſ.in.l.de pupillo.n. 4.ff.de no.ope.enun.cōmunē dicit.

142 Miſsio in poſſeſsionem propter cōtumaciam non ſolùm non habet locum in beneficio obtinendo, ſed nec etiam in obtento.Io.de Selua. in tractu de beneficio. par. 2. quæſt.1.num. 12.communem dicit.

143 Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto eſt mixti imperij. Iaſ. in.l.poſſideri. §. genera num.14.ff. de acqui. poſſe.communem dicit.

144 Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto facta vni ex creditoribus ex cauſa oneroſa, prodeſt omnibus creditorib' ex cauſa ſimili oneroſa. Si tamē cauſa eſt lucratiua, vno immiſſo, non dicuntur alij. Anto. de Fano de pigno.par.3.mem.2.nume. 10. reſtrictione ſexta.communem dicit.

144 Nota quòd miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto non dicitur poſſeſſor, ſed detentor. Idem Fanus. mem. 2.num.6.communem dicit.

145 Fallit in reali, quia poſsidet miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto ante annum reuocabiliter, & poſt annū irreuocabiliter.Iaſ.in dict.l.poſsideri. §.genera.num.20.communem dicit. Sed dictus Fanus ibi, quòd ſecūdùm communem opinionem Canoniſtarum ante annum eſt detentor, & poſt annum verus poſſeſſor, legiſtæ autē tenent cum Iaſ. & Fanus dicit tenendum cum legiſtis in verbo, quid in immiſſo.& vi. Dida.Perez.in.l.1.tit.9. li.3.ordi.col.1133. vbi dicit magis communem legiſtarū. Sed pro opinione canoniſtarū eſt dict.l.1.ibi.en tenēcia.

146 Fallit ſecundò in miſſo in poſſeſsionem ex primo decreto per actionem hypothecariā, cùm dicitur actio realis. Iaſ.in dict. §. genera. nu. 24.& Fanus nu.8.communem dicunt.

147 Miſſus in poſſeſsionem ex damno infecto, vel noxa, etiam cum mala fide præſcribit.Coua.in regu.poſſeſſor par.2.§.9.nu.8.communem dicit.

148 Nota, quòd iuſsio de mittendo in poſſeſsionem ex primo decreto, quādo creditor eſt præſens, durat per biēnium: ſi tamen eſt abſens, per quadriēnium. Fanus ibi. part.3.mem.2.num. 3.communem dicit.

149 Milites auratæ militiæ, vt ſunt milites noſtri temporis, nō gaudent priuilegio.l.1.ff. de iu. & facti igno. Iaſ. in auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſan.eccle.nu.7.communem dicit. Contrariam dicit communem gloſ. in. l.49. tit.5.par.5.in verbo, Cauallero.ex Bal. in.l.militis.C.de mili.teſta.

§.Concordat cum.l.49.tit.5.par.5.& l.24.

l.24. tit.21. par.1. prima cõmunis. Sed tamen ex mente dictarum.ll. poſſunt reduci ad concordiam, quòd miles licèt actu non ſit in bello, ſi tamen eſt in curia, vel ſeruitio regis, quòd gaudeat hoc priuilegio, & ſic dicta.l.49. dicit, quòd res emptæ ex pecunijs militum, quòd ſint militibus, ſi ſunt in ſeruitio regis, & contra eos nulla currit præſcriptio. vt in dict.l.14. & vi. Couarru. in cap.1. de teſta. num. 5. qui loquitur de re empta ex pecunia eccleſiæ vel minoris. Et nota in hac materia, quòd maximum diſcrimen ſit inter milites, & illos, qui deſcendunt ex genere nobilium (quos fidalgos vulgo dicuntur) quia milites ſunt, qui cũ ſolẽnitate militari armati ſunt decore militię, & de his loquitur noſtra cõmunis, & totus ti.21. par.1. Sed alij, qui ſunt de genere nobilium, etiam ſi nõ ſint in expeditione, nec in ſeruitio regis, gaudent priuilegijs nobilium, de quibus per Petrum Nuni. in Alphabe. Hiſpano. in verbo, Cauallero. vbi ponit quatuordecim priuilegia, quem vide.

150 Amplia noſtram communem ad milites cæleſtes. Iaſ. ibi cõmunẽ dicit.

151 Milites breuiloquè ſubſtituẽdo perſonis imparibus, ſi probatur de eius voluntate fuiſſe, quòd etiam poſt aditam hæreditatem ſubſtitutio locum habeat, non obſtante imparitate in perſona pupilli, habebit locum pupillaris directa, per quam pupillo in omnibus ſuccederetur: ſed in perſona fratris maioris, habebit locum militaris directa. Iaſ. in.l. in teſtamento. C. de teſta. mili. nu.11. communem dicit.

152 Mixtum regulariter non comprehenditur ſub ſimplicibus. Iaſo. in. §. omnium. nu.28. Inſti. de acti. communem dicit, niſi in tribus caſibus.

153 Cauſa vitandæ contrarietatis.

154 Item quando lex hoc expreſsit. vt in dict. §.

155 Item in priuilegijs vel beneficijs. Idẽ Iaſ. nu.31. communem dicit.

156 Itẽ in fauorabilib⁹. Crotus in.l. Gallus. §. quid ſi tantùm. num.34. ff. de libe. & poſth. communem dicit.

157 Item quando qualitates ſunt inſeparabiles. Soci. in. l.2. nu.11. ff. de verbo. obli. communem dicit.

158 Mixtum ſub ſimplicibus non comprehenditur in odioſis. Alci. in dict. l. 2. num.22. communem dicit.

159 Ex quo non comprehenditur ſub diſpenſatione, cùm ſit odioſa. Couar. in epi.4. par.2. cap.6. §.10. nu.12. & Iuni. con.5. nu.8. communem dicit.

160 Item in pœnalibus. Gome. in. d. §. omnium. nu.16. communem dicit.

161 Item in grauibus non comprehenditur. Iunior in dict. conſi.5. nume.8. communem dicit.

162 Item virtualiter non comprehenditur mixtum ſub ſimplicibus. Iaſ. in dict. l. 2. num.5. & Alci. num.4. communem dicunt.

163 Monachus retinet iura ſuorum. Iaſ. in.l. patre furioſo. nu.47. ff. de his qui ſunt ſui vel ali. communem dicit.

164 Monachus ſolutus eſt à patria poteſtate. Iaſ. ibi. communem dicit.

165 Monachus poteſt inſtitui de beneficio curato ſine diſpenſatione. Pano. in cap.

in cap.quod dei timorem. num.7. de ſtatu mona.communem dicit.& Coua.in cap.2.de teſta.nu.3. vbi vi.deci. Rotæ.483.in no.contrarium dicenté.

166 Amplia ad præſtimoniale. Idem Panor.ibi.communem dicit.

167 Amplia ad epiſcopatum. Panor. ibi.nu.5.communem dicit.

168 Nota,quòd monachus effectus epiſcopus non liberatur à tribus ſubſtantialibus religionis,necà veſtibus.Coua.in cap.1.de teſta.nu. 18. communé dicit ex cap.clerici officia.de vi.et ho: cle.& gloſ.in cap.in noua.16.quęſt.7.

169 Nota,quòd monachus non poteſt ſine diſpenſatione promoueri ad dignitatem ſecularé.Prępo.poſt Cardi. in cap.priſcis.55.diſti.cõmuné dicit.

170 Item nec ad beneficium ſimplex ſine diſpéſatione. Panor. in cap.deus qui.col.fi.de vi.& hone.cle.communem dicit. ex quo nec in canonicum creari poteſt.Imol.in cle.1. num. 47. de teſta. mona.

171 Nota, quòd monachus poſitus in dignitate poteſt eſſe iudex delegatus. Are.in cap.cauſam.de iudi.nu.17.cõmunem dicit ex gloſ.in cle.& ſi principalis. de reſ.

172 Monachus ſi ſit canonicus eccleſiæ cathedralis nõ poteſt eſſe iudex delegatus.Gome.in cap.ſtatutum.nu.32. de reſ.in.6.communem dicit.

173 Monachus fugitiuus potiùs ſimilatur filio, quàm ſeruo. Iaſ. in.l.profeſſio.§.ſeruum.num.14.ff.de acqui.poſſe.communem dicit.Sed Are.ibi. dicit communem contrariam, immo quòd æquiparetur magis ſeruo. Sed pro concordia dic,quòd ęquiparatur ſeruo quo ad effectum acquiſitionis, ſed in acquiſitione ęquiparatur filio. quod & voluit ibi.Iaſ.

174 Monacho mortuo intra annũ profeſsionis,bona ſua pertinét ad monaſterium,non ad venientes ab inteſtato.Deci.in cap.in pręſentia.de proba. num.73.communem dicit.vi.de hoc Tira.de vtroq; retra.§.1.gloſ.8.num, 36.in gloſ.1.& hanc dicit magis communem gloſ.in.l.17.tit.1.par.6.ſed cõtrariam dicit communem Vbal. de ſucceſsi.ab inteſta.num. 10.& hãc dicit magis iuri conſonam dict.gloſ.in l.17.& eam multi doctores excellentes,vt per Tira.ibi.tenent.

175 Nota, quòd teſtamentum factum per ingreſſum in monaſterium, per profeſsionem non reuocatur. Couar. in cap.2.num.5.de teſta.communem dicit ex Deci.con.31.& Ripa in.l.ſi vnquam.quæſt.35. C.de reuo. dona. vbi etiam addit,quòd ad hoc quòd iſtud teſtamentum non rumpatur, requiritur vt monaſterio legitima relinquatur titulo inſtitutionis:quod commune dicit ex Petro Ci.& Raph.in auth. ſi qua mulier. Tamen concludit frequẽtiori calculo eſſe approbatam diſtinctio. Bar.in dict. auth. ſi qua mulier.de ſacroſan.eccle.C. Aut cõſiderauit de ingreſſu, & non rumpit. Aut non conſiderauit, & reuocatur quaſi ex noua cauſa. arg. l. ſancimus. C.de inſti.tut.quam diſtinctionem approbat Deci.in cap.in pręſentia. num. 6. de proba. Contrariam,immò quòd indiſtinctè per ingreſſum in monaſterium

ſterium reuocatur teſtamentum, dicit communem Io.de Imol.in.l.1.nu.11.ff.de teſta. & Duran. in arte teſtan. li.3.caute.9.Sed pro concordia dic, ꝙ viuente monacho, etiam poſt profeſſionem, teſtamentum erit in pendenti,& monaſteriũ habebit bona, mortuo autem, hæres inſtitutus ſuccedit. Xuarez.in Alleg.20.pagi.7.folio mihi.183.communem dicit ex Specu. & Bal.in eius addi.de ſtatu.mona.quęſt.50. & ſi interim moriatur hæres, ſuccedit monaſterium tanquam caducum.ar.l. ſtatus.ff.de iu.fiſci. Et hanc reſolutionem tenet Couarru. in cap. 2.de teſta.

176 Amplia iſtam reſolutionem, etiã ſi ingrediatur in monaſterium, quod non poteſt habere proprium in communi,nec in particulari,quòd viuente profeſſo venientes ab inteſtato nõ habebunt bona. Idem ibi communẽ dicit Xuarez.ex Bart. & Bal. & Imol. & Ang.in.l.cùm pater.§.hæreditatẽ. ff. de leg. 2.

177 Amplia, quòd bona ingredientis ſic acquiruntur per monaſteriũ,quòd nulla opus eſt apprehenſione. Iaſ. in auth.Ingreſsi.nume.40.C. de ſacroſan. eccle. communem dicit. & vi. eundem num.108.

178 Amplia ſecundò etiam quo ad vſufructum ingredientis,qui non extinguitur, ſed acquirit monaſteriũ. Deci.in cap.in pręſentia.de proba.num. 66.communem dicit.

179 Amplia tertiò quo ad bona feudalia, ſi monaſterium poterit præſtare ſeruitia, vt ſunt penſiones. Deci. ibi. nu.74.communem dicit.

180 Amplia quartò quo ad bona emphyteotica.Bero.quæſt.70.nu.3.communem dicit ex Bart.& Alexan. in.l. ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obli.& Io. An.in cap. in præſentia.de proba.

181 Nota,quòd licet ſit in cõtractu emphyteotico inhibitum,quòd non fiat alienatio in eccleſiam, non procedit, ſi emphyteota ingrediatur monaſterium. Bero. ibi. communem dicit ex Dino.Bar.& Ang.in dict.§.ea lege.

182 Nota, quòd bona ingredientis in monaſterium minorum,quod nõ poteſt habere propriũ in particulari vel communi,pertinent ad venientes ab inteſtato. Deci.in capit.in præſentia. nu.68.de proba. communem dicit, quam intellige vt in cõmuni. ex nu. ſi autem ingrediatur in alijs monaſterijs mendicantium,bona eius venduntur, & in neceſſarijs monaſterio expenduntur. Idem in num.69.communem dicit. & de prædicatoribus loquitur Alex.con.88.li.2.

183 Amplia quintò ad bona aduentitia filij ingredientis monaſteriũ, non dimminuto vſufructu patris, qui debetur in ſua vita. Deci.ibi nume. 62. communem dicit.

184 Monaſterium tenetur ad debita ingredientis, ſiue ex contractu, ſiue ex delicto.Iaſ.in auth.Ingreſsi.nu.43.C. de ſacroſan.eccle.communem dicit.

185 Ætas requiſita de iure in ingredienti religionem non ſuppletur per malitiam ingredientis. Couar. in epi. 4. par.1.cap.2.in principio communem dicit ex gl. in.c. propoſuiſti.de regul.

186 Mona-

186 Monaſterio inſtituto hærede ſub cõditione, quòd recipiat filiũ in monachũ, valet inſtitutio, & monaſterium conſequitur hæreditatem vel legatum, ſi admittit monachum, & non dicitur ſymoniaca conditio. Guiller. Bene. in cap. Rainutius. in verbo. cuidam Petro. nu. 13. cõem dicit ex Bal. in l. 1. C. de inſti. & ſub. & Iaſ. in. l. 2. eo. ti. contra Bar. ibi. vbi dicit, quòd valet inſtitutio, & recipitur conditio.

187 Monacho inſtituto hęrede, & repudiante hęreditatẽ, poteſt monaſteriũ acceptare, & adire. Iaſ. in. l. cùm proponis. C. de hære. inſti. cõmunẽ dicit.

188 Monaſteriũ habetur loco filij. Iaſ. in auth. ſi qua mulier. nu. 18. C. de ſacroſan. eccle. communem dicit.

189 Amplia iſtam communem, etiã vt excludat ſubſtitutũ filio inſtituto ſub cõditione, ſi deceſſerit ſine filijs. Alex. con. 121. vo. 2. nu. 11. & Coua. in reſo. li. 1. cap. 19. nu. 11. communem dicit.

160 Amplia iſtam ampliationem, etiã ſi in ſubſtitutione dicatur, ſi ſine filijs legitimis & naturalibus deceſſerit ſubſtitutus, excluditur monaſterium. Caro. Molin. in addi. ad Alex. conſi. 121. in verbo, Contrariam. vo. 2. communem dicit. & Deci. con. 416. nu. 1.

191 Amplia iſtam ampliationem, etiã ſi teſtator addiderit de matrimonio habitis, vel alia verba æquipollentia. Idem ibi. communem dicit ex Pau. & Bal. in. l. Deo nobis. C. de epi. & cleri. & Corne. in auth. niſi rogati. eo tit.

192 Amplia, etiam ſi dicat de ſuo corpore natis. Coua. in cap. 19. li. 1. reſo. nu. 11. magis cõmunẽ dicit. ex Deci. in. c. in præſentia. de proba. num 39.

193 Amplia ſecundò ad emphyteoſim conceſſam pro filia, quæ virum naturalem & legitimum acceperit, quia ingrediens monaſterium, virum habere dicitur. Bero. q. 70. nu. 7. cõem dicit ex Deci. in. c. in pręſentia. de pba.

194 Fallit primò in monaſterio mendicantiũ, quia nõ excludit ſubſtitutum ſub ea conditione, ſi ſine filijs legitimis & naturalibus decedat. Lãdria. in addi. ad Bar. in cõſ. 1. cõmunem dicit.

195 Fallit ſecũdò, ſi ſubſtituta ſit pia cauſa. Corne. cõ. 153. nu. 5. li. 4. cõem dicit.

196 Fallit tertiò, ſi teſtator excluſit monaſterium. Caro. Molin. in dict. conſ. 121. communem dicit ex Pau. & Bal. in. l. Deo nobis. C. de epiſ. & cle.

197 Monaſteriũ ingrediens, paritur minimã capitis diminutionem. Iaſ. in. d. auth. ſi qua mulier. nu. 17. cõem dicit.

198 Moneas & inducas, nõ inducit pręciſam cohertionem. Feli. in cap. tuæ. de ſimo. communem dicit.

199 Monitio requiritur ad incurrẽdam pœnam, quando aliquid pręcipitur ſine pręfinitione temporis. Prępo. in. c. quidam. 5. quęſt. 1. cõmunem dicit. §. Concordat cum. l. 12. ti. 9. par. 1.

200 Amplia ad incurrendã pœnã. auth. hoc amplius. C. de fideicommi. Goza. in con. 34. nu. 6. cõmunem dicit, quòd licèt ad inducendã morã in legatis ad pias cauſas, in quibus dies certus eſt, nõ requiratur interpellatio, bene tamen ad incurrendam pœnam.

201 Fallit, ſi per cõſtitutionẽ ſynodalem epiſcopi ſit pręceptũ, ꝙ legata pia adimpleantur, quia tũc dies interpellat.

ad incurrendam pœnam. Idem Goza.num.8.communem dicit ex Are. con.67.& Abbate.con.59.

202 Mora purgatur in trāſactione. Iaſ. in.l.ſi maior annis.num.3.C.de tranſa. communem dicit.

203 Intellige iſtam communem,ſi purgatur mora ſiue ante ſiue poſt litem conteſtatam, ante tamen ſentētiam. Iaſ.ibi.communem dicit.

204 Mora purgatur in omnibus cōtractibus ante ſentētiam.Iaſ. in.l. pacto. nu.8.C.de pactis. communem dicit.

205 Moræ purgatio admittitur, quādo agitur de veteri actione conſeruanda, etiam vbi eſt dies & pœna. Cur. in. l. ſi ſuper. num. 4. C. de tranſa. communem dicit.

206 Nota,quòd tempus,per quod purgatur mora, relinquitur arbitrio iudicis.Deci.con.138.nu.7.cōmunē dicit.

§.Concordat cum.l.15.tit. 11.par.3.

207 Mora contrahitur ex lapſu biennij,vt vſuræ & fructus debeātur à die promiſsionis dotis,quando dos eſt aſſignata ab extraneo à patre, vel muliere, ſi promittat ſtatim nō expectato biennio debentur. Caſſa. in cōſue. Burgun.rub.4. §.23. communē dicit.

208 Nota,quòd morę purgatio,quę admittitur ante litem conteſtatam,procedit, niſi actori interſit vt detur creditori principale & intereſſe. gloſſ.in l.35.tit.11.par.5. cōmunē dicit ex gloſſ. in.l.inſulam.ff.de verb.obli.

§.Contrarium determinatur per.d. l.35.de iure regio,quòd ſi ante litē conteſtatam purgatur mora,non eſt præſtandum intereſſe creditori. Et nota, quòd hoc procedit in caſu dict. l. 35. & gloſſ.in dict.l.inſulam. quādo dies non ſit certus ſolutioni,etiam ſi tantū tempus trāſierit,quòd poterit impleri, ſecus tamē ſi certus dies ſit appoſitus.vt in.l.33.tit.4.par.3.&.l.cùm dies §.fi. ff. de arbi.

209 Nota, quòd purgatio moræ, quæ per dict.l.inſulam.permittitur ante litem conteſtatam,procedit etiā ſi multùm tempus pręceſſerit ante litē conteſtatam.gloſ.in dict.l.35.in verb.que reſpōdieſſe,communem dicit ex docto.in dict.l.inſulam.contra Bar.

210 Nota, quòd euētus conditionis nō inducit moram ante interpellationē, vt ſi promittas ſoluere ſub aliqua conditione.gloſ.in.l.8.tit.14. par.5. communem dicit ex Bar.& Iaſ. in.l. quotiens in diem.ff.de ſolu.

211 Limita in die incerta adiecta à lege, quia non eſt neceſſaria interpellatio. gloſſ. ibi. communem dicit ex Imol. Alex.& Iaſ.in.d.l.quotiens.& de iſtis interpellationibus vi. in verbo, Interpellatio.num.134.

212 Mors ciuilis & naturalis ſolùm ęquiparantur in caſu,in quo ex ciuili effectu cauſaretur idem quod per naturalem. Are.in.l.eam partem.§.inſulam. ff.de verbo.obli. communem dicit.

§.Nota ex hac communi &.l.28.tit. 4.par.3.quòd monachus ſeruus,ac in perpetuum exulans effectualiter dicūtur mortui. Quod nota,& vi.Guiller.Bene. in cap. Rainutius. de teſta. in verbo, mortuo.

213 Morienti creditur ad ſuum præiudicium, non tamen in alterius pręiudicium.

dicium. Mar. Anto.in.l.ſi. de quæſti. nu.393.communem dicit.

214 Mulier ſi de facto ordinetur,non recipit characteré.Maine.in.l.fœminę. num.8.ff.de reg.iu.communé dicit.

215 Mulier ſimpliciter nubēdo,nō videtur dare omnia bona ſua in doté.Cur. Iuni.con.168.nu.4.communé dicit.

216 Nota, quòd dos binubentis mulieris,ſi à patre,vel ab ipſa pręſtetur,cenſetur repetita dos prioris matrimonij, non auté de nouo cōſtituta,& animo compenſandi præſtita. Boc. deci.137. communé dicit ex Bart.in ſua quęſti. mulier habens amplū matrimoniū.

217 Mulier pro dote non præfertur anterioribus creditoribus habentibus hypothecam expreſſam. Ripa. in. l. quæſitum.num.7.de priui.credi.ff.& Io.Cora.in.l.qui liberos.nu.118.ff.de ritu.nup.communem dicunt.

§.Concordat cum.l.33.tit.13.part.5.

218 Mulier non poteſt relinquere bona ſuis propinquis, quorū ex forma ſtatuti expectatur conſenſus in condendo teſtamento.Io.Durā in arte.teſtā. tit.11.cau.2.nu.2.communem dicit.

219 Mulier dotem non habens, vel paruam, habebit ex bonis mariti quartā partem, ſi non ſunt vltra tres filios: ſi tamen ſunt plures, habebit virilem portionem.l.quantam partem vnicuiq; filiorum prouenit. Io. Durā.ibi tit.6.cau.20.communem dicit.

220 Mulier nō iuuatur Velleiano, ſi intercesſit pro dote.Io.Cora.in. d.l.qui liberos.nu.112.communem dicit.

§.Concordat cum. l.3.titul.12. part. 5. in. 2. caſu.

221 Amplia iſtam communem in muliere recipiente pretium pro fideiuſſione,ſi tātum pretium recepit,quod moueret quēcunq; hominem diſcretum ad fideiubendum,quod relinquitur arbitrio iudicis glo.in.l.3.ti.12.par. 5.in quinto caſu.communem dicit ex Bal.in.l.antique.C.ad Velle.

§. Nota iſtam communem ad intellectum.dict.l.3.

222 Nota,quòd mulier in iudicio poteſt renuntiare Velleiano, & valet renuntiatio, ſi certioretur, extra iudicium tamen,etiam ſi certioretur, non valet renuntiatio.Coua.in cap. quanuis pactum.par.2.§.2. num.4. ſeptima concluſio.de pactis.li.vj. communem dicit.ex Imol.in cap.ex reſcripto.de iureiuran.cōtratia in ſecunda parte cōmunis dicit communé Iaſ.in.l.ſi quis in conſcribendo.C.de pa.num.17.& hanc dicit cōſuetudine obſeruari Feli.& Imol. in dict.cap.ex reſcripto.& in.l. poli. C. ad Velle. quòd ſi mulier ſit certiorata etiam in extraiudicialibus ſibi præiudicat renuntiatio.

§. De iure regio per.l.3.titul.12.par. 5. approbatur hæc ſecunda communis & vltima.

223 Nota,quòd mulier ſi iurat cùm fideiuſsit, & ſi non ſit certiorata, videtur renuntiaſſe Velleianum.Couarru.in cap.quanuis pactum.part.2.§.3.num. 5. communem dicit ex Bart. in auth. ſacramenta puberum.C.ſi aduer.vendi.& Abbas. Imol. & Felin. in dict. cap.ex reſcripto.Cōtrariam,immo quod non videatur renuntiaſſe, cōmunem dicit Bal.cōſi.47. vo.1, cui ad herent

alij,

alij, quos refert Couarruuias ibi. & Tiraquel. in.l. ſi vnquam. de reuoca. donatio.C.in princip. nume.146. Couarruuias autem tranſit cum prima.& hanc etiam affirmat gloſſ. in.l. 3.tit.12.part.5.quo ad hunc effectum, vt cenſeatur certiorata, non tamen quo ad alios, ne plures ſpecialitates ſequantur contra text.in.l.1.C.de dotis promiſ.

224 Mulier non præſumitur certiorata, quando renuntiat Velleianum in dubio.Tiraque.in.l.ſi vnquam.de reuo. dona.C.in prin. nu.98. communem dicit ex Angel.in.§. item ſi in iudicio. Inſti.de excep.& Soci.conſil.263.nume.14.lib.2.

225 Mulier ſi ex forma ſtatuti debet lucrari aliquam partem bonorum mariti, intelligitur de conſummato matrimonio. Hippo. ſing.106.communem dicit.

226 Mulier ſponſata non dicitur maritata in odioſis. Bene. in.c. Rainutius. in verbo, duas habens filias.nu.151. de teſta.communem dicit. vi. in verbo, Matrimonium.nu.107.

227 Mulier ꝙ ſine conſenſu patris non poſsit contrahere matrimoniũ, non poteſt induci ſtatuto.Iaſ. in.l.1.§. huius ſtudij.nu.12.ff.de iuſti. & iu. communem dicit.

228 Mulier ſi ſecundum formam ſtatuti non poteſt contrahere, poteſt tamẽ quaſi contrahere. Iaſ. in.l. barba. nu. 4.de offi. præſi. ff. communem dicit, licèt teneat contrarium.

229 Mulier de iure ciuili indiſtinctè admittitur in teſtem. De iure canonico in criminalibus non admittitur niſi in caſibus in iure expreſsis. In ciuilibus tamen, etiam ſi agatur de crimine, indiſtinctè admittitur. Panormita. in cap. quoniam. de teſti. num. 2. communem dicit. & Alexan. conſ. 111.vo.1.num.11.

230 Amplia ſecũdam partem communis præcedentis, etiam contra clericum in cauſa criminali ciuiliter intentata. Maran. in ſpecu. aure. part.4. diſtin.1.num.33. communem dicit poſt gloſ. in cap. quoniam. de teſtib. &.c. mulieres.eo.tit.

231 Amplia iſtam ſecundam partem ad cauſam matrimonialem. Alexan. conſil.11.volumi.1. & Deci.conſil.133. communem dicit ex cap. cùm ſuper eo.de teſti.

232 Limita dictam cõmunem tam de iure canonico, quàm ciuili in teſtamento, quia nõ poteſt eſſe teſtis. Bello.conſ.14.num.8. communem dicit contrariam, immo quòd de iure canonico poteſt eſſe teſtis dicit cõmunem Couarru. in.c. cùm eſſes. de teſtamen. nu.14. ex Croto in tracta. de teſti.par.1.num.11. quam ipſe Couarruui. repellit, & concludit cum noſtra communi. ex Alexand. conſil. 72. &.77. volu. 2. & Alber. Bru. de corre.& rela.ſolenni.quæſtio.8. & Tiraquel. in legi. connubi. in nona lege. nume. 45. & dicit quòd ſtandum eſt cum noſtra communi. Et nota, quòd quando mulieres admittuntur in teſtimonium, non ſufficiunt duæ mulieres ad condemnationem. vt per Deci. in regul.2. de regul. iu. ff. nume.35.

me.35.quod ipſe Deci.in con.342. relinquit arbitrio iudicis ex qualitate mulierum. quod l.17. tit.16. par.3. videtur approbare.

233 Fallit hæc limitatio in teſtaméto ad pias cauſas. Bello.ibi.cómuné dicit.

234 Fallit ſecundò in teſtamento inter liberos. Deci.in.l.2. ff.de reg.iu.nu.31. communem dicit. & vi. Couar. in.c. cùm eſſes.de teſta.nu.14.

§. De iure regio mulier bonæ famæ & opinionis in quacunq; cauſa & in omni caſu, excepto in teſtamento, poteſt eſſe teſtis. per.l.17. tit.16. part.3. & ſic euacuatur.l.96.ſtili.ac.l.8.tit.8. li.2. foro.ll.& vi. Dueñas in reg.315.per totum, nec etiam poteſt eſſe teſtis in codicillis, vt concludit Deci.in.l. fœminæ.nu.28.ff.de reg.iu.per tex.in.l.hac conſultiſsima.C.qui teſta.fa. poſſunt. quæ approbatur per.l.3. in deci. Tau. Quod nota.

235 Mulier nó tenetur ſtare colono vel locationi per maritum factæ ſoluto matrimonio de bonis vxoris. Coua. in reſo.li.2.c.15.nu.5. communem dicit ex Carol.Molin.in conſue.Pariſ.§. 30.q.22.vi.in verb.Locatio.nu. vbi ponuntur regula & limitationes.

236 Mulier non poteſt exercere officiũ argentariæ in publico, poteſt tamen per ſeruum exercere. Goza.in.l.fi.nu. 11.C.de pactis communem dicit.

237 Muliere ſemel excluſa, perpetuò durat excluſio. Cur.Iuni.de feu.par.3. in princip.nu.32.communem dicit.

238 Mulieri ſi per ſtatutũ prohibeatur ꝙ non poſsit teſtari ſine licentia viri, vel propinquorum, non valet prohibitio. Iaſ.in.l.ex facto.nu.9.ff.de vulg. & pupi.communem dicit.

239 Mulier ratione tutelæ poteſt incarcerari, ſi ſit debitrix, cùm aliàs nó poſſet pro debito carcerari. Ciſon.in.l.61 Tau.communem dicit.

240 Mulieri ſi promittatur aliquid ob coitũ, & ſequatur cauſa, debetur promiſſum. Naua.in manua.confeſſo.c. 17.nu.39.& Iaſ.in.l.generaliter.in fi.ff. de verbo.obli.communem dicit.

241 Intellige in meretrice publica, ſecus in focaria priuata. Couar. in reg. peccatum.par.2.§.2.num.2. communem dicit.

242 Mulier prohibita contrahere ſine conſenſu propinquorum, non poteſt donare cauſa mortis. Soci.in.l.2.in prin.nu.9.& Alcia.nu.10.ff.de verbo. obli.communem dicir.

243 Mulieri relictum quãdiu vidua per manſerit, & poſt eius mortem Titio, ſi ſecundo nupſerit, confeſtim, nó expectata morte, debetur Titio. Ioan. à Gar. de pœnis ſecũdo nuben. nu.10. communem dicit.

244 Mulier inhoneſtè viuens poſt mortem viri patitur pœnas mulieris bi nubétis. Idem ibi. pœna.28. communem dicit.

245 Mutuans eccleſiæ, minori, regi, vel ciuitati, licèt teneatur probare neceſſitatem inſtantem, & quòd verſum ſit mutuum in eorum vtilitatem iuxta auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſan. eccle.&.§.hoc ius.10.quæſt.2. & glo.communiter approbata in.§.ſi vero.in auth.de alie.& emphy. colla. 9.tñ in alijs contractibus ſufficit probare

bare inſtantem neceſsitatem. gl. in l. 3. tit. 1. par. 5. in verbo, ala igleſia. communem dicit ex Panor. in. c. 1. de depo. & Deci. conſ. 36.

246 Mutuans vniuerſitati, vel collegio, vel alicui de eius mandato non oportet probare verſum in eius vtilitatem. glo. ibi. in verb. Villa, communem dicit ex Bart. in. l. ciuitas. ff. ſi certum petatur.

247 Mutus & ſurdus qui habent perfectam intelligentiã, æquiparantur maioribus vigintiquinq; anno. Alcia. in l. 1. in princip. nu. 60. ff. de verb. oblig. communem dicit.

N.

1 NEGATIVA quando eſt fundamentum intentionis, dicenti incumbit onus probandi. Iaſ. in. l. qui ſe obtulit. §. condemnandum. nume. 7. ff. de re iudica.

2 Negatiua probatur ſic, In bonis Petri non ſunt alia bona qui vult dicere, aliud probet. Curti. Iuni. conſi. 150. num. 10. communem dicit ex gloſ. in l de lege. ff. de proba. Quam intellige, quando pro hærede vel dicẽte eſt alia præſumptio, vt ꝙ confecerit inuentarium. Coua. in reſo. c. 6. li. 2. nu. 4. communem dicit ex Alcia. de præſumpti. reg. 3. præſump. 20.

3 Negotiorũ geſtor poteſt facere proteſtationem incitatiuam debitori vt ſoluat domino, & conſtituit eum in mora, non tamen ſi incitat ꝙ ſibi ſoluat. Ioan. à Ripa in. c. cùm. m. de conſti. nu. 141. communem dicit.

§. Nota iſtã cõmunẽ ad intel. l. 3. tit. 13. par. 6. & l. 7. tit. 6. lib. 3. fo. ll.

4 Negotiorum omnium geſtor, etiã ſi alius minimè ſit geſturus, tenetur de neglectis. glo. in. l. 34. ti. 12. par. 5. cõmunem dicit ex docto. in. l. ſi pupilli. §. videamus. C. de nego. geſtis.

§. Huic communi videtur contradicere dict. l. 34. quia ſolum ibi dicit, quando alius adeſſet geſturus omnia, quia tenetur tunc de neglectis, Tamen ſi bene ponderetur dict. l. ſiue alius ſit geſturus omnia, ſiue quædam geſturus, tenet̃ de neglectis, Qđ nota.

5 Nepos ex primogenito præfertur ſecundo genito in ſucceſsione regni. Barba. conſil. 4. vo. 2. & Fran. de Are. conſi. 85. quem refert Tho. Gramma. in deciſ. 1. Neapoli. nu. 24. communẽ dicunt. Sed Alexan. in conſi. 4. vo. 4. & in conſ. 54. vo. 3. quem refert Iaſ. in l. maximum vitium. C. de libe. præte. nu. 4. communem dicit contrariam. Quam intellige, ſi primogenitus moriatur viuo patre. vt tenet Deci. conſ. 443. maxime ſi filius poſsidet. nu. 28. Sed pro opinione Barba. fuit pronunciatum Neapoli.

§. Opinio Barbatij approbatur per l. 40. in ordi. Tau. indiſtinctè.

6 Nepos, qui eſt ſuus, cui nullus præcedit in gradu, non poteſt inſtitui ſub conditione caſuali vel mixta. Iaſ. in. l. ſi pater. nu. 16. C. de inſti, & ſub. communem dicit.

7 Nepos legitimus ex filio ſpurio ab inteſtato non põt ſuccedere auo. Cur.

Iuni.con.157.nu.1.communem dicit. & Pyrrhus de ſucceſsionibus.in conſue. Aure.c.6.

8 Nepos legitimus vel naturalis ex filio ſpurio deficiente prole legitima poteſt inſtitui ab auo. Coua. in epi.4. c.8.§.5.nume.13.communem dicit ex Deci.conſ.462.

9 Amplia,etiam ſi proles ſit legitima ex reſcripto principis.Idem ibi.ex Deci.conſ.158.communem dicit.

10 Amplia ad nepotem legitimum ex filio clerici à ſacro ordine inſigniti, Idem ibi.ex Corſe.in fin. in verb.Fornicatio.communem dicit.

§.De iure regio cùm filius clerici dicatur procreatus ex damnabili coitu per.l.9.Tau.cum nec poſsit ſuccedere patri nec matri,iuxta.l.12.ti.3.li.1.ordi. noſtra communis non procedit.

11 Fallit in nepote ex filio inceſtuoſo. Idem Coua.ibidem ex Bal.in.l.ſi quis inceſti.C.de inceſtis nupti.cõmunem dicit.& vi.Hippo.ſin.143.& Bal.in.c. in præſentia.de proba.

§.De iure regio hæc communis nõ procedit,cùm ex.d.l.9.coitus dicatur damnabilis,ſi mulier mereretur pœnam mortis ex coitu. Et excipit filiũ clerici,religioſi, vel monialis: quia licèt nõ mereatur pœnam mortis,propter magnitudinẽ criminis eſt ſic ſtatutum,& mulier inceſtuoſa per.l.3.ti. 18.par.7. detruditur in monaſterium, non tamen pœnam mortis incurrit.

12 Nepos ſuccedit cum patruo in ſucceſsione patrui in legato,ſecus in fideicommiſſo.Deci.conſ.2.nu.5.communem dicit.

13 Nepos ex filia mortua auo viuente habet ius petendi legitimam ex perſona propria,etiam ſi mater renuntiauerit legitimæ.Ioan.à Ripa de leg.li.1.c. 6.nu.3. cõmunem dicit.ex Roma.in l.ſuperſtitis. ff. de acqui. hære. Limita ſi interuenit iuramẽtũ, vt tenet Deci.in conſ.181.& Coua.in.c.quanuis pactũ. par.3.§.2.num.4.de pactis.in.6.vbi dicit cõmunem.Et in hoc reſolutio cõmunis eſt.Aut mater renuntiauit ſucceſsioni patris nihil accepto,& tunc nepotes, etiam ſi renuntiatio veſtita ſit iuramento, poſſunt mortua matre petere legitimam. Aut aliquid accepit nomine legitimæ,& nepotes non poſſunt. Hæc reſolutio eſt ex mente Ripæ.in dict.reſpon.6. & Tho. Grãma.de.57.nu.39.& Roma.in dict.l.ſuperſtitis.&eſt communis teſte Coua. in dict.§.2.in fi.Et licèt mater nõ poſſit contrauenite etiam ſi nihil receperit cùm firmauit iuramento renũtiationem,vt tenet Imol.in dict.l. qui ſuperſtitibus.& Domi.in.d.c.quãuis pactum & Geor. Natan. in.l. vlti. C.de pactis.limi.5.& Alexã.in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.nu.9.ff.de verb. obliga. tamen abſolutio ei facillimè eſt præſtanda.

14 Nepoti patre repudiãte hæreditatẽ aui,vel lapſo tẽpore querelæ de inofficioſo teſtamento, cõpetit querela de ſucceſſorio edicto.Iaſ.in rubri. de ſucceſſo.edi.C.nu.5.communem dicit.

15 Nobiles non gaudent priuilegio ꝙ non conueniantur vltra id quod facere poſſunt.Couarru.in reſo.lib.2.c. 1.num.4. communem dicit ex Cumano

no in.l.miles.ff.de re iudi.

§. De iure regio nobiles (qui vulgo hijos dalgo dicuntur) nõ poſſunt pro debito incarcerari.l.4.tit.2.li.4.in ordi.niſi debitum deſcendat de delicto, vel ſi ſit locator bonorum fiſcalium, vel pro debito regio. per. d. l. 4. Item nec executio in domibus ſuæ habitationis, nec in armis, equo, vel mula fit.l.3.eo.tit. Nec poteſt torqueri. d.l. 4. Et vide alia quindecim priuilegia, de quibus in verbo. Milites.nu. 149. Et nobilis de iure regio quis dicatur, vi.l.2.ti.11.par.2.&Pala.in repe.rub.de dona.inter virum & vxorem.col.29. Et qualiter nobilis ſit carcerandus.§. 7.nu.15.col.26.&.l.4.tit.29.par.7.

16 Nobilitas non perditur per ingreſſum religionis.Boe.in cõſue.Bitu.des coſtumes concernens les mariages. §.5.communem dicit.

17 Notarius nõ præſumitur niſi probetur titulus,etiã ſi conficiat inſtrumẽta vt notarius.Alci.in de præſump.reg. 3.præſ.13.nu.15.communem dicit.

18 Nota, quòd ſi inſtrumentum negetur à notario confectum, non ſufficit quòd probetur haberi pro tali,ſed eſt probandum eſſe talem, aliàs inſtrumentum nõ valet.Iaſ.in.l.Barbarius. nu.48.ff.de offi.præſi.cõmunẽ dicit.

§.De iure regio per.l.115.tit.18.part.3. ſufficit, ꝙ habeatur in illo loco pro notario publico, & quòd ſit fama,ꝙ ſit talis,& tanquam talis vtebatur oſficio tabellionatus.

19 Fallit in antiquiſsimis,in quibus præſumitur titulus notarij. Aimon de antiquitate.par.3.verſi. & vidimus in genere.nu.8.communem dicit ex Bal. in auth.quas actiones.in fi.C.de ſacro ſan. eccle.& vi.Boe. deci.36.nu.11.vbi concludit eſſe verum, quando conſtat alia inſtrumenta confeciſſe ante vel poſt illud de quo quæritur, quia hoc ſufficeret vt trãsferatur onus probandi in negantem eſſe notarium,vt tenet Bal. Alexan. & Iaſ.& Deci. & Iaco. de ſan.Georgi. in.l.1. C. qui ad mi. ad bo. poſſe.

20 Notarius non conficit inſtrumentũ niſi rogatus à partibus, nec ei creditur, nec poteſt rogari niſi de his quæ tunc fiunt à partibus. Cur. Iuni. con. 166.nu.2.communem dicit.

21 Notarius non præſumitur rogatus, niſi in inſtrumento dicatur eſſe rogatus.Boe.deci.25.nu. 7.& ſi dicat, ego ſcripſi.communem dicit.

22 Limita in teſtamẽto ad pias cauſas, quia non requiritur rogitus notarij. Io.de Gradi.in addi. ad Alex.in con. 70.nu.21.vo.2.communẽ dicit.

23 Notarius ſi non dicat in teſtamento teſtes eſſe rogatos, & ad hoc ſpecialiter vocatos, nõ valet qđ agitur. Boe. deci.34.nu.4.communem dicit.

24 Fallit ſi ſit ad pias cauſas. Idẽ ibi.nu. 5.communem dicit.

Fallit ſecũdò, ſi teſtes ſe ſubſcripſerunt.Idem.ibi.nu.8.cõ munem dicit.

25 Notarius ſi in protocolo ſcripſit, talis vendidit talem rẽ tali præſentibus teſtibus & cætera, alius notarius non poteſt abbreuiaturam & cætera extẽdere. Iaſ.in.l.argentarius. ff.de eden. nu.3.communem dicit.

26 Amplia etiam ad ipſummet notarium,

tium, qui confecit inſtrumentũ, quãdo redactum eſt in ſcriptis, quia non poteſt extendere. Soci. in.l. Gallus. §. idem credendum. ff. de libe. & poſth. nu. 14. communem dicit, etiam cum authoritate iudicis, niſi cum cauſæ cognitione. Idem ibi. nu. 16.

§. De iure regio notarius non poteſt conficere inſtrumentum in quo ponatur abbreuiatura, & cætera, ſed tenor totius contractus debet inſeri planè in pragma. pragma. 204. c. 1.

27 Notarius ſi omiſit aliquas clauſulas ſolitas apponi, habentur pro appoſitis. Soci. in dict. §. credendum. in fi. cõmunem dicit.

§. Hæc cõmunis de iure regio euacuatur per dictam pragma. 204. quia poſteaquam fuerit confecta, non poteſt aliquid addi, nec mutari.

28 Nota, ꝙ Clericus poteſt eſſe notarius in cõſiſtorio eccleſiaſtico. Couar. in. c. 19. nu. 8. in quæſti. practicis. communem dicit ex Anto. & Abba. in. c. ſicut. ne cleri. vel mona.

29 Intellige iſtam cõmunem ſub hac diſtinctiõe. Aut eſt in curia, & poteſt vti officio tabellionatus, ſiue habeat beneficium, ſiue non, ſiue ſit in minoribus, ſiue in ſacris. Aut extra curiam, ſi habet beneficiũ clericus, ſiue in minoribus, ſiue in ſacris, nõ poteſt exercere officium tabellionatus: ſi tamen nõ habet beneficium, etiam in ſacris poteſt exercere. Coua. ibi. cõem dicit ex Anto. & Abba. in. d. c. ſicut.

30 Nota, quòd licèt clericus nõ poſſit creari notarius, ſi efficiatur, & cõficiat aliqua inſtrumenta, valent tamen, licèt ipſe malè faciat. Coua. ibi. num. 8. ver. ꝙ ſi ſacerdos. cõem dicit ex Alex. in. l. prætor. §. his etiam. ff. de eden.

§. De iure regio per. l. 15. ti. 18. li. 2. ordi. prohibetur, ꝙ clericus ſit notarius, & inſtrumenta, quæ coram eis celebrantur, nullam fidem faciunt.

31 Nota, ꝙ clericus in minoribus ordinibus conſtitutus ſi non ſit beneficiarius, poteſt officium tabellionatus coram iudice laico exercere. Idẽ Couar. conclu. 4. communem dicit ex Ripa in. c. 2. de iudi. nu. 120.

§. Hæc cõmunis opinio euacuatur per. l. 17. ti. 3. li. 1. ordi. in fine. vbi cauetur, ꝙ clericus non coniugatus nõ poteſt exercere officium publicum.

32 Notarius principis (qui vulgo Secretarius dicitur) non poteſt eſſe infamis. Coua. in. q. pra. c. 19. nu. 5. verſ. prima concluſio. cõmunẽ dicit ex Bart. & Sali. in. l. 1. C. de man. prin.

33 Nota, ꝙ inſtrumentum confectũ à notario infami infamia iuris tolerato valet, & tenet. Idem ibi conclu. 5. cõmunem dicit ex Inno. Anto. & Feli. in. c. fraternitatis. de hære. tamen ſi ſit publica infamia notatus, non valet, vt ibi. per eum.

34 Notarius & ſi ſit infamis infamia facti etiam publica valent ab eo confecta inſtrumenta. Idem ibi. concluſ. 6. communem dicit ex Feli. & Anto. in c. cùm dilectus. de fi. inſtru.

35 Notarius acquirit alteri. Panor. in procе. Decre. nume. 22. communem dicit. Quam intellige in actionibus vtilibus, non tamen in directis. Alci. in cap. cùm contingat. de iureiuran. nu. 133.

nu.133.communem dicit.

36 Fallit ſi ſtipuletur pacem pro abſente, nam abſenti non acquiritur ius. Alci. ibi. nu.137 communem dicit.

37 Notarius non poteſt ſine authoritate iudicis cõmittere alteri notario ingroſſationem inſtrumenti. Boe. deci. 36.nu.8. communem dicit.

§. Hæc cõmmunis concordat cum l.8.ti.9.par.2. loquẽte de notario principis, cui cõmiſſum eſt ſecretum, alij autẽ notarij ex infirmitate, vel ex alio caſu impediti poteſt committere ingroſſationem inſtrumenti, dum modo ſeruetur traditũ per.l.55.tit.18.part. 3.&.l.ſti.189. & vi. quæ habes in verb. Ingroſſatio.nu.53.

38 Nota, q ingroſſatio inſtrumenti requirit ſignum notarij defuncti. Boe. ibi communem dicit.

39 Notarius publicè excõmunicatus ſi conficiat inſtrumentum, non valet quod agitur. Io. de Ripa in.l.3. de dona.reſpon.2. communem dicit.

40 Notario dicenti certioraſſe mulierem de Velleiano, creditur, & firmat inſtrumentum. Alci. de præſum. re.3. præſ.13. cõmunem dicit. & Caro. Moli. in addi. ad Alex. in conſ.141. in verbo, nõ probat. vo.2. & vi. in verb. Mulier. nu.122. & in verbo, Iuramentum. nu.189. cum ſequen.

41 Notario aſſerenti ſibi commiſſum, nõ creditur, niſi cum fide alterius notarij. Cur. Iuni. conſ.166.nu.13. Couar. in.c. relatum. el.1. de teſta. in ver. nec committẽdum. communem dicit ex Iaſ. con.155. & Deci.c. quoniã contra. nu.45. de proba. & magis cõmmunẽ dicit. Alexan. conſil.212. vo.6. num.22.

42 Item non creditur dicenti in teſtamento ægrum ſanæ mentis tempore conditi teſtamenti. Iaſ. in.l. ſeniũ ætatis. C. qui teſta. face. poſſunt. communem dicit.

43 Nouatio non fit per ſecundum inſtrumentum, niſi expreſsè fiat actũ inter partes vt fiat nouatio, ſed ſecunda obligatio accedit priori. Lu. de Goza. conſ.38. nũ.1. communem dicit ex Soci. in.l. certi condictio. §. numos. ff. ſi cert. petat.

44 Amplia iſtam communem, etiam ſi noua perſona interueniat. Alexã. in conſi.72. vo.2. nu.1. magis cõmunem dicit. cõtra Bar. in.l. pe. ff. de præto. ſtipula. & Alex. ſibi contrarius in. l.4. §. ſi ex conuentione. ff. de re iudi. cõmunem dicit. Sed Caro. Moli. in addi. ad Alex. in conſ.13. vo.2. dicit, q enumeratis doctoribus inuenitur, quòd prima eſt magis communis. & hanc dicit communem Goza. in dict. conſ.38.

45 Reſtringe hãc cõmunem, ſi ex coniecturis apparet de animo nouandi. Carol. Moli. in addi. ad Alexan. in d. conſ.13. communem dicit.

46 Fallit ſecũdò in delegatione, etiam ſi expreſsè non ſit dictum, quòd animo nouandi fit. Iaſ. in.l. ſingularia. ff. ſi cert. peta. & gloſ. in.l.15. tit.14. par.5. communem dicit ex Bat. Ang. Ioan. de Imol. & Caſtro in.l. delegare. la.1. ff. de noua.

§. De iure regio per.d.l.15. approbatur indiſtinctè magis cõmunis contra Bart. quòd non fit nouatio niſi expreſsè fiat, etiam ſi interueniat noua perſo-

perſona,ſed ambo remanent obligati,& cùm.d.l.15.loquatur indiſtinctè, euacuatur quam dicit communẽ Caro.Moli.in nu.45.ſi ex coniecturis apparet velle nouari, cùm in dicta lege requirat expreſſa nouatio. Quod nota.

47 Nouum opus poteſt denuntiari in opere,etiam nemine præſente,ſed tamen non præiudicat domino, niſi deueniret ad eius notitiã. Iaſ.in.l.de pupillo.§.nuntiationem.ff.de no.ope.enun.nu.5.cõmunem dicit. Poſt ſciẽtiam autem,etiam ſi nullus ſit in opere.præiudicat. gloſ.in.l.1.ti.32.par.3.in fi.communem dicit ex gl.in.l.1.§.nuntiatio.ff.eo.& Alex.ibi.

§.De iure regio requiritur,ꝙ in opere ſit aliqua perſona, approbata opi. Hoſtien.in ſumma eo.ti.in.§.cùm ſit. per dict.l.1.in fi.

44 Nota,ꝙ noui operis denuntiatio facta domino extra opus,ei non præiudicat.Iaſ.in.d.l.de pupillo.§.ſi quis forté.nu.3.communem dicit.

49 Denuntiatio facta fabris, etiam abſente domino & ignorante,in opere, præiudicat.Idem Iaſ.in. d.l. de pupillo.§.ſiquis.nu.3.communem dicit.

50 Nouum opus non denuntiatur niſi habenti poteſtatem.Iaſ.in.l.hoc edicto.nu.2.ff.eo.communem dicit.

51 Noui operis enuntiatio non fit per ſeruos, amicos,vel filios ſine mandato.glo.in.l.1.tit.32.par.3.communem dicit in verbo,deuen dar recaudo. ex Bar.in dict.l.1.

§.De iure regio denuntiant cũ cautione de rato per.d.l.1.

51 Item inquilinus,aut colonus etiam procuratorio nomine minimè denũtiat. Iaſo in.l. in prouinciali.§.ſi ego. nu.5.ff.eo.communem dicit.

52 Item nec minor etiam maior decẽ & octo annorum,etiam ex cauſa reipublicę,& cum authoritate curatoris non denuntiat. Iaſ. in.d.l. de pupillo. nu.3.communem dicit.

53 Item nec forenſis quando ædificatur in publico,niſi ædificaretur in via. Iaſ.in.l. ſi in prouinciali.§. ſi in publico.nu.1.ff.eo.communem dicit.

54 Item non denuntiatur prætori, ſed proteſtatur contra eum, cùm lis non poſſit ei moueri.Iaſ.in.d.l.de pupillo. §.ſi quis ipſi prætori.num.1.ff.eo.communem dicit.

55 Nota, quòd nouum opus poteſt denuntiari contra vicinum ædificãtem in ſuo ſolo, cùm ſibi non prodeſt, & alteri nocet.Iaſ.in dict.l.de pupillo.§. meminiſſe nu.9. ff.eo. cõmunẽ dicit.

56 Nouum opus ſi denunrietur,ſuperſedetur per tres menſes,etiam ſi offeratur ſatiſdatio, cùm denuntians dicit, hodie conſtat, hodie agatur. Iaſ. in.l.hoc edicto.nu.19. ff.eo. communem dicit. licèt ipſe teneat, ꝙ indiſtinctè ſiue dicat ſiue non, debet per tres menſes ſuperſedere.

§.Lex.9.tit.32. par.3. indiſtinctè dicit, quòd ſuperſedeatur in opere per tres menſes.

57 Nullus ſi ſit actus eo modo quo agitur, minimè valet prout valere poteſt,quando agitur ad obligationem contrahendam, quæ à duorum volũtate pendet.Couar.in epi.4.c.3.communem dicit ex Bar. in.l.1.ſi quis ita. ff.de

ff. de verbo. obliga. contra quam Panor. in cap. quòd ſedē. de offi. deleg. dicit eſſe tex. in cap.1. de deſpon. impu.ideo cogita de communi.

58 Fallit,niſi aliàs illud quod fieri poterat,ſub eo quod fiat includatur.Coua. ibi.communē dicit ex Floria. in.d.l.1.

59 Nullitas ſententiæ,quæ prætenditur reformari ex eiſdem actis, eſt petēda coram iudice ipſius actus.gloſ.in.l.4. C. de accuſa. Aut principaliter prætenditur pronūtiari nulla, & tūc datur optio grauato, niſi allegētur ſordes iudicis.Feli.in cap.per tuas.de ſen. exco.communem dicit.Intellige iſtā communem in ordinario, vt intelligit Sebaſti. Van. de nulli. proce. ver. coram quo iudi.nu.8.

§.Nota iſtam communem ad intellectum.l.2.tit.28.par.3 &.l.2.tit.15.li.3. ordi.in qua lege aſsignatur tempus ſexaginta dierum ad dicendum de nullitate. De iure autem cōmuni in actore durat vſq; ad tempus actionis,& in reo in perpetuum.Iaſ.in.l.data opera ff.de fideiu. quē refert Anto. de Tremo.in addi.ad Bonacur. in practi.exceptio.de impe.execu.nu.18.in verb. in perpetuum.Vnum tamen nota,ꝙ ſi appellatio eſt ꝓpoſita ex cauſa probabili, quòd nullitas poteſt proponi etiam finita cauſa appellationis: ſi tamen cauſa erat improbabilis,non poteſt proponi.vt notat Bal.in.l.contra maiores.C.de inoffi.teſta.& ſic debet intelligi dictum Pauli.con.208. vo.1. nu.3.Itē nota,quòd licèt de iure ciuili quando nullitas eſt euidens poteſt proponi in perpetuum,vt per Balbū. de præſ.in.4.par.quæſt.32.tamē cùm per dict.l.2.taxatum ſit tempus,etiā ſi ſit euidens, debet intra illud tempus proponi,vt traditur per Alexan.con. 105.vo.5.num.4.&.5. Item nota,& tene menti,quòd ſi iudex admiſit nullitatem poſt illud tēpus,cùm aliàs non deberet admittere,debet pronunciare ſuper nullitate. vt per gloſſ. & ibi. Panor.& Feli.in cap.cùm contingat. de offi. deleg.

60 Nullitas abſque appellatione non deuoluit cauſam de ordinario ſuffraganeo ad metropolitanum. Vantius de nullita.proceſ.ver.coram quo nulli.pro.nu.20.communē dicit ex capit. Romana.in prin.de fo.comp.in.6.& vi.Coua.in quæſt.pra.quęſt.9.nu.2.

61 Nullitas ex defectu poteſtatis non cenſetur ſublata per ſtatutum prohibens exceptionem nullitatis ponere. Vāti.ibi. verſ. quis poſsit dice.de nul. num.37.communem dicit ex gloſ.in cle.1.in fi.de ſequeſ.po.& fruct.

§.Nota iſtam communem ad intel. l.fi.in ordina.de Madrid,per quā mādatur executioni ſententia arbitraria, non obſtante nullitate.

62 Nota, quòd ſi proceſſus pronuntiatur nullus,teſtes ibi producti in noua lite poſſunt de nouo produci. Tho. Gramma.deci.65. num.46. communē dicit ex theori. l. legata inutiliter. ff.de leg.1.& vi.quę habes in verb, Inſtantia perempta.nu.83.

63 Nuncio dicenti citaſſe de commiſſione iudicis non creditur, niſi iuxta officium: quia commiſsio iudicis nō præſumitur niſi probetur.Alci.de prę

ſum.reg.3.præſ.14.nu.9.cõem dicit.

§.De iure regio per.l.1.tit. 7.par.3.in fi.nũtio regis creditur cum vno teſte: ſi autem ſit nũtius alterius à rege, nõ creditur niſi cum duobus teſtibus affirmantibus citaſſe.

64 Nuntio dicenti citaſſe potiùs creditur, quàm parti neganti. Alcia. ibi. communẽ dicit. & Deci. in cap. comparari. de appel. num. 10.

§.Concordat cũ.l.21.ſtili. Et ob hanc legem non ſumitur argumentum à contrario ſenſu ex.l.8.tit.7.par.3.quæ videbatur innuere contrarium.

65 Nuptię inceſtę illæ dicũtur ad hoc, quòd contrahentes incurrant in pœnas ciuiles contra eos promulgatas, cùm contrahitur contra diſpoſitionẽ canonis, non legis. Couarru. in epi.4. cap.6.§.8.num.18. communem dicit ex Deci. in conſi.158.

66 Nuptiæ ſi ſint inceſtuoſæ, maritus non habet annum ad præſtandã dotem. Couarru. ibi. num. 24. communem dicit.

67 Item licèt maritus non poſsit conueniri vltra id quod facere poteſt, ſi inceſtuoſæ ſint nuptiæ, nõ gaudet hoc priuilegio. Bal. noue. de dote. part.11. nu.48. communem dicit.

O.

1 OBLATIONES debitæ vni perſonæ ſi in aliquo feſto offerantur, & ſi in die dominico ad alium pertineãt, ſi dies dominicus & feſtũ in vno die concurrant, diuidendę ſunt inter eos. Iaſ. in. l. arrogator. ff. de adopti. communem dicit.

2 Obligatio naturalis non oritur ex ſtipulatione. Io. à Ripa. de pactis. in Rub. nu.7. communem dicit.

3 Obligatio naturalis poteſt cedi. Iaſ. in.l. hoc edicto.§. vſufructuarius. nu. 6. ff. dę no. ope. enũ. communẽ dicit.

4 Obligatio ſub conditione poteſtatiua tranſit in hæredes. Boe. deci. 351. num.2. communem dicit.

5 Obligatio ſi ſonat in cõtractum nominatum, & non poteſt valere, nec valebit vt contractus innominatus. Iaſ. in.l. ſi quid ante. nu.18. ff. de acqui. poſ. communem dicit.

6 Obligatio generalis comprehendit merces venales. Anto. de Fano. de pigno. part.2. mem. 2. num.17. communem dicit.

7 Intellige iſtam communem, ſi ſunt penes debitorẽ. Io. Crotus. in. l. ſi conſtante. lectu: ſecunda. num. 203 ff. ſolu. ma. communem dicit. Iaſ. autem in.§. itẽ. Seruiana. nu.5. Inſti. de actio. dicit magis communem cõtrariam. Couar. autem in reſo. li.2. cap. 5. dicit, quòd ſi obligatio referatur ad certum locum, res venales non comprehendũtur, vt in mercibus illatis in domũ conductam. vt in. l. debitor. ff. de pigno. Vel poſſum' dicere, vt aliàs dicit Gomecius in dict.§. item. Seruiana. ꝙ etiam in caſu dict.l. debitor, quòd veniant merces venales, quãdo nõ ſunt alia bona, in quibus dicta obligatio verificetur. vt in.l. pediculis.§. itẽ cùm quæritur. ff. de au. & arg. leg. Vel dic

ſecundũ

ſecundum Zazium in dict. §. Itē Seruiana. nu. 10. quòd etiam inuectę & illatæ merces comprehendantur in obligatiōe generali tacita vel expreſſa taliter, quòd ipſæ vel loco illorum poſitæ ſi inueniantur in domo cōducta tempore ſolutionis, ſint obligatæ per. l. cùm tabernam. ff. de pigno. & ſic generaliter noſtra cōmunis ſit intelligenda, quòd in obligatione generali veniāt merces venales, quod aliàs ita tenuit ipſe Iaſ. ſibi contrarius in. l. qui Romæ. §. Calimachus. ff. de verbo. oblig. vbi magis cōmunem dicit, & ita eſt tenendum.

§. Nota omnia ſupradicta ad intellectum. l. 5. tit. 8. par. 5.

8 Obligatio ad carceres, & renuntiatio ceſsioni bonorum non firmatur iuramento. Alci. in cap. cùm contingat. nu. 69. de iureiuran. cōem dicit.

9 Obligatio naſcitur ante diem, quæ tacitè ineſt ratione loci, actio tamen non. Hiero. Cagno. in. l. in omnibus ff. de reg. iu. communem dicit.

10 Obligatio dandi eſt indiuidua. Cur. Iuni. con. 74. communem dicit.

11 Obligatio ad dandum ex ſtipulatione viā, tenetur ſtipulari dationē & factum. Alci. in. l. 2. §. 1. nu. 38. ff. de verb. obli. communem dicit.

12 Obligatio ad dādum aliquid in genere, præſtando partem, nō adimpletur, nec liberatur obligatus in totum, nec in illa parte. Obligatus tamen alternatiuè, dando partem, licèt in illā parte non liberetur, tamē ceſſat exercitium actionis in illa parte. Alci. ibi nu. 55. communem dicit.

13 Amplia quòd intantum eſt vera, quòd creditor non compellitur recipere partem. Idem ibi. num. 10. ver. ſeptimò limita. cōmunē dicit, licèt ſibi non placeat in puncto iuris.

14 Fallit in pœna appoſita in obligatione dandi vel faciēdi, cùm factum eſt indiuiduum, quia nō tenetur niſi pro parte, pro qua non fuit completa, vel fuit contrauentum. Boe. deci. 349. nu. 8. communem dicit.

15 Obligatio generalis omnium bononorum ſolùm comprehendit bona præſentia, non futura. Boe. deci. 20. num. 2. communē dicit ex glo. in. l. fi. C. quæ res pigno. oblig. & Bar. in. l. ſi ita. ff. de au. & arg. leg.

16 Obligatio ſtatim naſcitur, licèt executio ſuſpendatur, ſi aliquis promiſit aliquid præſtādum ſi moriar, vel quādo moriar, quia non dicitur obligatio conditionalis, & ſi ante mortem pręſtetur, nō competit repetitio, cùm ſit mera obligatio. gloſ. in. l. 11. tit. 11. par. 5. in verb. el dia. communem dicit ex Paul. de Caſtro, in. l. nam & ſi cùm maritum. ff. de condi. indeb. & Bal. in. l. 1. ff. de condi. & demonſtra.

Nota quòd licèt obligatus ad tradēdum ſpeciem ex præſcriptis verbis, ſi res pereat medio tempore, ſit liberatus, nec poſsit conueniri ad rem tradendā, nec ad intereſſe, cùm non fuerit in mora, vel dolo, tamē tenetur ad condictionē ſine cauſa ex capite pœnitentię, vt ſi promiſi Stichum & des ſcyphum, ſi perimit Stichus, teneris ad tradendum ſcyphum. Berenga. in l. pacta. ff. de contra. empti. in fi. communem

munem dicit.fo.86.num.5.

17 Obligatus ad aliquid tradendum de his quæ conſiſtunt in pódere numero & menſura ſine præfinitione temporis, pretium rei conſideratur ſecundùm tempus interpellationis, etiam extra iudicium. gloſſ. in.l.8. titul. 1. part.5.in verbo,en juizio.cómuné dicit ex gloſſ.in.l. vinum. ff.ſi cer.peta.

• §.Contrarium eſt determinatum per dict.l.8.ibi,a la fazon que ſelo demandare deſpues en juizio. Et de iure veriorem dicit Deci. in dict. l. vinum. Et mora non attenditur niſi à tempore litis conteſtatę, licèt dict. gloſſ. dicat dict. l. 8. ſupplendam per communem opinionem. de quo vi.Caſſã. in conſue. Burg. Rub. 4.§.13. in verbo. ſera ſoffiſament interpellen. per totum. vbi ponit reg. & 11. limitationes. & vi.Seg.& eius addi. in.l.ſi ex legati cauſa.ff.de verbo.obli. num. 163. Vnum tamen eſt contra gloſſ.in dict. l.8.quòd in.ll.partitarum ad inducendam moram, ſemper conſideratur petitio iudicialis, vt eſt in.l. 8. & in.l. 4.tit.3.ea.par.& in.l.9.tit.14.par.ea.& ſic eſt intelligenda: l.18. tit.11.part. ea. Nec obſtat.l. 3. tit. 2. ea. part. quia illa lex loquitur, cùm dies certus eſt appoſitus, quia dies interpellat pro homine.l.15.tit.11.par.5.

18 Obligatus ad factum, liberatur præſtando intereſſe. glo. in.l.3.tit.14.par. 5.in verb.pudieſſe hazer.cómuné dicit ex Bart.& Iaſ.in.l.ſtipulationes nó diuiduntur. ff.de verb.obli.

• §.Contrarium diſponitur de iure regio per dict.l.3.& 35.tit.11.par.5.vbi diſponitur, quòd ſi poteſt adimplere factum, compellitur ad illud.

19 Limitatur communis, ſi aſtringitur ad factum medio iuraméto, compellitur ad illud pręſtandũ,& non ſatisfacit cum intereſſe. Fortu.Garſia. in c.1. de pactis.num.16.in fi.cóem dicit.

20 Amplia iſtam limitationem ad obligatum ad ſcribendum librum, quia non ſatisfacit cum intereſſe, ſed præciſè compellitur ad factum Iaſ.in.l.ſtipulatio.§.habet.num.11.ff.de no.ope. nun.communem dicit,& reprehẽdit Alex. dicentem cómuné cótrariam.

21 Nota, quòd obligatus ad factum, ex eadem tenetur ad intereſſe, & ex eadem poteſt conueniri. Iaſ.in.l. ſi quis promiſerit.num.3.ff.de re. iudi.communem dicit.

22 Obligatus ad dandum rem vel quãtitatem reſpectu rei, perempta re, perimitur obligatio. Deci. in.l.quòd re. nu.6.ff.ſi cer.pe. & Couar. in cap.28. in quæſt.pra.nu.7.Nam quid attinet. communem dicit.Et nota iſtam communem ad obligatum alternatiuè, de quo in verbo, Debitor.nu.10.

23 Obligatus ſatiſdare, ſatisfacit dando fideiuſſorem, aut pignora. Hiero.Cagño. in. l.plus cautionis. ff. de reg.iu. communem dicit.

24 Obligatus ad dandum fideiuſſoré, non liberatur dando pignus. Idé ibi nu.4.communem dicit.

• §.Nota iſtam communem ad intellectũ.l.2.tit.3.li.2.fo.ll.vbi diſponitur, quòd ſi debitor in iudicio vocatus nó ſit idoneus in facultate, quòd debet præſtare fideiuſſorem, aliàs incarceratur.

tur.Et ſic ex iſta communi &.l colli-
gitur,quòd non ſatisfacit dando pig-
nus.Quod & facit ad intel.l.1.tit.5.li.
2.fo.ll.quę loquitur de petente ferias.
& ad intel.l.17.tit.13.par.5.&.l.33.ti.18.
par.5.&.l.7.tit.18.li.3.fo.ll.Sed tamen
dic,quòd de iure regio ſatiſfacit dan-
do pignus,ſi nõ habet fideiuſſorem,
per.l.7.tit.8.li.2.fo.ll.approbata opi-
ni.Bart.in.l.prætoriæ.ff. prætô.ſtipu.
de qua per Xuarez.in dict.l.2.tit.3.li.
2.fo.ll.num.10. Et nota de iſto fideiuſ
ſore,qui pręſtandus eſt, ad hoc quòd
reus liberetur à carcere,ſufficit,quòd
ſit ſatiſdatio faciei.& ſic dictas.ll.intel
ligit Xuarez. num. 4. in fi. & quòd
ſic obſeruatur.

25 Nota, quòd promittens ſe obligatu
rum ad decem, poteſt ſtatim conue-
niri vt dandum illa decem. Tho.Grá
ma.deci.103 nu.19. communem dicit
ex Alex.in.l. cùm fundus.§.ſeruum
tuum.ff.ſi cer.peta.

26 Obligatio,quæ re contrahitur,alte-
ri per alterum acquiritur.Coua.in re-
ſo.cap.14.li.1.reſo.nu.1. communem
dicit ex.l.ea quæ ciuiliter.ff.de acqui.
re.domi.Albe.Fulgo. Alex.& Iaſ.in
l.certi cõdictio.§.ſi nũmos.ff.ſi cer.pe
ta.& in.l.quotiens.C.de dona.

§.Concor.cum.l.7.tit.4.par.5.

27 Nota, quòd licèt viuẽte patre filius
poſsit facere vt liberetur à creditori-
bus paternis, & valet talis liberatio
quantum ad actum liberatorium,nõ
tamen quo ad actum obligatorium.
Iaſ. in.l.iuris gentium. §.ſi ante ad-
ditum. num. 3. ff. de pactis. com-
munem dicit.

28 Obligati ſi ſint duo, vel tanquã cor
rei fideiuſſores in ſolidum, ſi conue-
niatur vnus, ad quem nihil peruenit,
poteſt petere, vt ſuo periculo & expẽ
ſis ille, ad quem res peruenit, conue-
niatur.Are.in.l.in duobus.§.vbi duo.
in fi. ff. de reb. dubi. communem di-
cit ex Bart.ibi.per.l. vnde quęritur.ff.
commoda. &.l.cùm plures.§. veſti-
menta.ff.loca.

29 Obligata ſi ſint plura bona pro ali-
quo tributo vel penſione annua,ſi de-
ueniant ad diuerſos,poteſt agi contra
quemlibet in ſolidum pro tota pẽſio
ne.Coua.in reſo.li.3.capit.7.nu.7.ad
fi.magis communem dicit ex.l.Mo-
ſchis. & ibi gloſ. & Bart.ff. de iu.fiſci.
& Corneo. con.135. vo.1. Quam ipſe
intelligit,quando agitur ex hypothe
ca ordinaria,ſecus tamen ſi ex irregu
lari,quæ in conſtitutione annui redi-
tus redemibilis tamen apponitur, ex
Caſſane.in conſue.Burgun.rub.5.§.2.
num.27.& Afflicto deci.26.quẽ vi.&
Rupel.in.l.1.inſtitutio.forẽ.n.27.

30 Occidi poteſt fur pro defenſione
rerum,quæ aliàs non poſſunt recupe
rari.Iaſ.in.l.vt vim. nu.25.ff. de iuſti.
& iure.communem dicit. limitat ta-
mẽ de iure poli in clerico, & in re par
ua.vi.l.3.tit.8.par.7.

31 Occidere licet offendẽtem patrem,
filium,vxorem,aut conſanguineum,
aut cognatum.Idem Iaſ.ibi.num.27.
communem dicit.

32 Amplia ad extraneum, ſi aliàs vita
eius aliter non poteſt ſaluari.Idem ibi
num.29.communem dicit.Limita ta
men quo ad incurrendam irregulari
tatem.

tatem.glo.fi.in in cle.1.de homi.

33 Officialis abſque peccato poteſt exe
qui ſententiam principis, qui abſque
proceſſu mandat vt aliquis furca ſu-
ſpendatur. Hiero. Cagno. in.l. velle.
nu.15.ff.de reg.iu. communem dicit.

34 Officium iudicis non datur contra
tertium bonæ fidei poſſeſſorem igno
rantem ſuccedentem in rem affectam
ex violentia. Cora. in.l. naturaliter.§.
nihil commune. ver.explicitis. nu.53.
de acqui.poſſe.ff. communem dicit.

35 Item etiam officium iudicis contra
tertium ſuccedentem in rem violen-
ter affectam non datur. Idem Cora.
ibi. nu. 50. cõmunem dicit ex Panor.
in cap.ſæpe. de reſtitu.ſpoli.

36 Officium iudicis nobilis procedit
in criminalibus accuſatione propoſi-
ta etiam per partem. Cur.Iuni.in.l.im
perium.num.60.ff. de iuriſ.omni.iu-
di.communem dicit.

37 Oratio particularis plus prodeſt,
quàm generalis in remiſsionem pec-
catorum. Præpo. in cap. ſacroſanctã.
22.diſtin.poſt Panor.in cap.fraternita
tis.de ſepul.communem dicit.

38 Ordinarius nõ poteſt deponere pro
motum à papa. Feli. in cap. per tuas.
de maio. & obe.communem dicit.

39 Ordinarius delegat ea, quæ ſpeciali-
ter competunt ei, ſi ſe abſentat, vel ſi
eſt infirmus. Iaſ. in.l.quęcunq;. num.
77.ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſ &
Alci.in cap.quòd ſedem.de offi.ordi.
nu.74.communem dicũt.vi.in verb.
Delegatus nu.39.cum ſequen.

40 Nota, quòd dicto ordinarij ſtatur
dicentis, quòd delegat ex iuxta cauſa,
Alci.ibi.num.17.no.2.cõmunẽ dicit.

41 Ordinarius poteſt dare ſuo delega-
to poteſtatem ſubdelegandi. Iaſ. in
dict.l.quæcunq;.num, 16. & in.l.à iu-
dice.num.8.de iudi.& Anto. de Tre-
mo. in addi. ad Bona. in practi. exec.
Rub.de impe.execu. nu.7. ver.merũ
imperium.communem dicunt.

42 Amplia ad ordinarium minimum,
qui poteſt delegare cum hac poteſta-
te, Maran.in ſpecu aure.par.4. nu. 58.
communem dicit ex gloſ. in cap.cui.
de offi. deleg.li.6.

43 Ordinarius, cui commiſſa eſt cauſa
vt procedat ſummariè & de plano, cẽ
ſetur delegatus. Iaſ.in.l.hoc edicto.§.
& poſt operis.num.4.de no.ope enũ.
ff.communem dicit.

44 Amplia & ſi in commiſsione non
ſit verbum, Delego, etiam ſi non al-
teret ſuam iuriſdictionem. Cur.Iuni.
in.l.mandata.nu. 5. ff.de offi. eius cui
man.eſt iu.communem dicit.

45 Nota, quòd ordinatus ad minores
ordines debet degradari. Couar.in. c.
quia nos. nu.5.de teſta. communem
dicit ex Anto.in cap.at ſi clerici. de iu
di.& tex. in cap. clericus.de vi.& ho-
neſta. cleri.& glo.communiter ibi re
cepta intelligitur, clericos in minori-
bus ordinibus cõſtitutos eſſe ſine gra
du, id eſt ſine gradu ſacro.

46 Obreptio & taciturnitas vitiat di-
ſpenſationem legitimationis. Cur.Iu
ni.con.83.nu.8.communem dicit.

47 Originem non denotat, ſi aliquis
vocetur Hiſpanus, vel Lombardus.
Boe. de.13.num.24.magis communẽ
dicit. Si tamen dicatur Petrus de An-
glia,

glia, vel de Hiſpania, denotat præſumi originem. vt notat Bart. in.l.1.ff. ſolut. matri.

P.

1 PACTVM de futura ſucceſsione non firmatur iuraméto. Guiller. Bene. in cap. Rainutius. in ver. duas habens filias. nu.194. de teſta. Cur. Iuni. con.25. nu.7. communem dicit.

• §. De iure regio per.13.tit.5.par.5. diſponitur, quòd pactum de futura ſucceſsione generali valet, ſecus tamen de particulari, niſi de voluntate illius, de cuius hæreditate paciſcitur. Et nota quòd non ſolùm ſi agatur de ſucceſſione aliorum non valet pactum, ſed etiam ſi inter ſe duo paciſcantur de ſuccedendo ad inuicem per.l.33.tit.11. par.5. niſi in caſu illius.l. quando ambo intrant in bello.

2 Amplia, quia nec ſtatuto, nec conſuetudine poteſt introduci. Idé Guiller. ibi. nu.197. communem dicit.

3 Fallit in ſucceſsione de re certa, quia valet. Bello. con.60. nu.2. Iuni. conſi. 81. nu.4. communem dicit.

4 Fallit ſecūdò in pacto de certa quota bonorum. Io. Duran. in arte teſtan. tit.2. cau.10. communem dicit.

5 Fallit tertiò in pacto de non ſuccedendo, quia bene firmatur iuraméto. Iaſ. in.l. pactū dotale. C. de colla. nu.3. communem dicit. iuxta cap. quanuis pactum. de pactis. li.6.

6 Amplia iſtam fallentiam in minore, maiore autem quatuordecim annorum. Coua. in dict. cap. quanuis pactum. par.3. §.1. nu.3. communem dicit ex Pari. conſi.26. num.13. vo.3. & Natan. in.c. quāuis pactū. limitati.4.

7 Amplia ſecundò, etiam in filia ingrediente religionem, etiam ſi nō recipiat integram legitimam, dummodo competentem dotem tradendam monaſterio recipiat ipſa, vel monaſterium. Couar. ibi. §.2. nu.3. magis cō munem dicit ex Bar. & Bal. in.l. vlti. C. de pactis. & Deci. con.31. Cōſultiùs fit per patrem, ſi iſtud pactum iniatur cum monaſterio. vt notat Purpura. & Cagno. in dict.l. vlti.

• §. Fallit quartò in pacto inito inter coniuges de ſucceſsione ad inuicem poſt annum contractus matrimonij. l.9. tit.6. li.3. fo..ll.&.l.23. tit.11. par.4.

8 Pactum appoſitum in cōtractu matrimonij, quòd mulier ad alium locū nō ducatur, valet. Panor. in cap.1. qui ma. accuſa. po. communem dicit.

9 Pactum de non alienando, ſeu prohibitio, non tollit alienationem, ſi nō interuenit ſpecialis hypo. Anto. de Fa. de pigno. par.2. memb.1. num.4. communem dicit.

10 Pactum nō impedit tranſlationem dominij. Cur. Iuni. con.174. num.19. communem dicit.

11 Pactum appoſitum in emptione, quòd quandocunque pretium tradatur, teneatur emens reuendere, præſcribitur per triginta annos. Alci. in Rub. de præſ. num.6. & Balbus de præſ. par.4. par.5. quæſt.3. communem dicit.

§. Nota

• §.Nota iſtam communem ad intellectum.l.42.tit.5.par.5.& vi.tres limitationes ad iſtam communem.

12 Nota,quòd iſtud pactum tranſit ad hæredes,etiam ſi de eis non fiat mentio.gloſ.in.l.42.tit.5.par.5 in verb.hæ rederos.communem dicit ex gloſ.in l.2.C. de pactis.per gloſſ. ibi. in verb. Quando quiera.Prima,quia ſi eſt appoſitus terminus triginta annorum, ille obſeruabitur ex Fabiano. de empti.& ven.quæſt.2.Secunda,ſi contractus eſt vſurarius ex Decio.in.l.petés C.de pactis. Tertia,ſi conueniatur inter partes, quòd præfixio termini nõ obſtet quouſque conueniantur de maiori termino dando, ex Caſtro. conſi. 11. vo.1.

13 Pactum, quòd debitor priùs mittatur in carcerem quàm fiat executio in bonis,non valet.Ripa.in.l.obligationi. num. 24. ff. de pigno. communem dicit.

14 Amplia ad pactum, quòd creditor poſsit detinere debitorem propria authoritate, quod non valet. Ripa.ibi. num.21.communem dicit.

15 . Pactum, quòd donatio non reuocetur præ textu ingratitudinis, non valet. Anto. Rub. conſil. 114. communem dicit.

16 Fallit ſi firmetur iuramento. Idẽ ibi nu.31.communem dicit.

17 Pacto partiũ poteſt introduci,quòd actus non poſsit probari niſi per teſtes.Hippo.in Rub.de proba.nu.33. communem dicit.

18 , Pactum ſi eſt appoſitum per monachum contra ſubſtantiam ordinis,valet profeſsio, & reijcitur pactum. Iaſ. in auth.Ingreſsi.n.317.C. de ſacroſan. eccle.communem dicit.

19 Pactum de non expellendo colonum eccleſiæ operatur,quòd nõ poſſit ſtatim expelli intra biennium. Iaſ. in.l.qui rem.nu.13. C.de ſacroſan.eccle.communem dicit.

20 Pactum & præſcriptio à pari procedunt.Balbus de præſ.in parr.5.part.5. quæſt.6.communẽ dicit.& vi.in ver. Præſcriptio.num.344.

21 Pactum initum inter partes,quòd ſtetur iuramento alterius ſuper expenſis vel intereſſe, valet. Albe. in.l. iuſiurandum.num.1. ff.de iure iuran.communem dicit.

22 Pactum factum cõtra ſubſtantiam actus,etiam de conſenſu partium,nõ valet, & vitiat actum. Iaſ. in auth.Ingreſsi. num. 31. C. de ſacroſan. eccle. communem dicit.

23 Pactum dicitur in continenti appoſitum in contractu, quando apponitur antea quàm partes habeant contractum pro perfecto & abſoluto, & ſic donec contractus ambulat, & eſt in fieri.Iaſ.in.l. iuris gentium. §. quin immo. num. 23. ff. de pactis. communem dicit.

24 Pactum factum cum hęrede defuncti poſt aditam hæreditatem per maiorem partem creditorum, nõ nocet minori parti, ſecus tamen ſi ante aditam hæreditatem paciſcantur. Iaſ. in l.iuris gentium.§.hodie tamen. ff. de pac.in prin.communem dicit.

25 Amplia iſtam communem ad debitorem principalem, quia non præiudicat

dicat minori parti pactum initũ per maiorem partem creditorum. Iaſ. ibi. nu.1. communem dicit.

§. De iure regio per. l.5. &.6. tit.15. part.5. diſponitur contrarium tam in remittendo partem debiti, quàm in prorogãdo tempus ſolutionis. Et nota quòd abſentes ſunt vocandi ad remittendum vel ad concedendam dilationem. gloſſ. in.d.l.6. communem dicit ex Bar. in.l. reſcriptũ. ff. de pactis.

26 Papa, vel Imperator ſi aliquid concedant, ſemper intelligitur ſine præiudicio alterius. Pe. de Ancha. in.c. dudum. nu.10. de deci. cõmunem dicit.

27 Papa poteſt expedire ardua ſine cõſenſu Cardinalium. Barba. conſ.1. vo. 1. col.3. communem dicit.

28 Papa non inuoluitur crimine ſymoniæ. Feli. in.c. ex parte. nu.2. de offi. de le. communem dicit.

29 Papa de plenitudine poteſtatis pōt committere cauſam ſuſpecto ſine facultate recuſandi. Panormita. in cap. ad hæc. in fi. de reſ. communem dicit & Feli. in cap. cùm inter. de exce pti. licèt Panormi. ibi videatur inclinare in partem contrariam. & vi. addi. Lanfran. de Ori. in cap. quoniam contra falſam. de proba. c.3. de recuſa. nu.14.

30 Amplia, quia poteſt committere cauſam appellationis iudici à quo eſt appellatum. Anto. de Tremo. in addi. ad Boria. in practi. ex cepti. in rub. quæ contra reſcriptum. num.8. in ver bo, libellum. communem dicit.

31 Papa poteſt dare poteſtatem teſtandi de bonis intuitu eccleſiæ acquiſitis per clericum. Deci. conſ.157. Ioan. Duran. in arte teſtan. ti.3. cau.3. nu.1. communem dicit.

32 Papa poteſt diſpenſare contra ius humanum, etiam per concilium generale pronunciatum. Couarrui. in epi.4. cap.6. §.9. nume.6. communem dicit ex gloſ. in cap. propoſuit. de concé. præben.

33 Papa poteſt diſpenſare in matrimonio nondum carnali copula conſummato. Couar. in epi.4. c.7. §.4. num.13. communem dicit ſecundum canoniſtas. Theologi autem tenent contrarium, immo ꝙ non poteſt diſpenſare, & dicit cõmunem theologorum. nu. 14. & ipſe reſidet cum iſta vltima communi, quippe quæ fuit opinio Panor. in.c. ex publico. de conuer. coniuga. Cur. Iuni. in conſ.170. nu.1. dicit, quòd ex cauſa poteſt diſpenſare, ſine cauſa autem non. & dicit communem. & cum hac poſſunt concordari opiniones contrariæ. & hanc etiam dicit cõmunem Gozad. conſil.2. nu.4. & vi. eundem in num.14. vbi dicit, ꝙ de poteſtate abſoluta ſine cauſa de voluntatę amborum coniugum poteſt diſpẽſare, de ordinaria tamẽ requiritur cauſa. Quod nota.

34 Papa pōt diſpẽſare cũ monacho in voto cõtinentiæ. Coua. in.c.2. de teſta. nu.10. communem dicit ex Io. An. & Abba. in.c. monaſterium. de ſta. mona. cum maxima tamen cauſa.

35 Item cum exiſtẽti in ordine ſacro vt contrahat matrimonium, non poteſt niſi cũ maxima cauſa. Hiero. Cagno, in.l. actus legitimi. nu.8. ff. de reg. iur. communem dicit.

R 36 Papa

36 Papa poteſt dare poteſtatem excõmunicandi laico de pleni.poteſta. Bero.q.7.nu.3.communem dicit. ex glo.in.c.cauſam.de præſ.§. verum. diſtin.32.in verbo,duabus.vbi concludit papam poſſe committere laico omnia ea,quæ ſunt iuriſdictionis,non tamen ordinis.quem vide.

37 Participans in crimine crimino ſo cum excommunicato,eſt excommunicatus ex ſentẽtia canonis. Car.in.c. nuper.de ſenten.excommu. communem dicit.

38 Pater etiam per iudicem ſecularem poteſt compelli præſtare alimentá filio ſpurio. Alci.in rub.de verb. oblig. ff.num.12.communem dicit ex Soci. conſ.161.Et ſic errat Aretinus in conſ. 48.vbi vult glo.in.c.cùm haberet.de eo qui du. in ma. quē pollu. per adul. ſolùm excitaſſe iudicem eccleſiaſticũ.Et nota dictum ſatis notabile Bal. in auth.Niſi rogati.ꝙ filius ſpiritualis ex baptiſmo poteſt compellere in ſubſidium patrem ſpiritualem ad alẽdũ. C.ad Trebelli.

• §. De iure regio põt pater filio ſpurio etiam ſtãtibus liberis legitimis donare vel legare quintum bonorum. per.l.9.Tau.

39 Fallit,ſi filius poteſt aliunde alimenta comparare.Cur.Iuni.conſ.148.nu. 1.communem dicit.

• §.Concor.cum.l.6.tit.19.par.4.

40 Pater,qui emancipauit filium,tenetur præſtare dotem ipſi filio,cùm ex emancipatione conſtituatur in ſua libertate.Boe.deci.195.num.5.cõem dicit ex Bal.Io.de Imol.Paul.& Alex.in l.cùm dotem.§.tranſgrediatur.&.§. ſin autem.ff.ſolu.matri.

41 Pater poteſt prohibere filio alienare legitimam vſq; ad certá ætatem. Boe. deciſ.87.num.6.communem dicit.

• §.Nota iſtam communem ad notata per docto.in.l.27.Tau. vbi omnes concludunt,patrem non poſſe imponere grauamen aliquód in legitima. & Boe.in deciſ.87.

42 Pater habens iuriſdictionem mixtã cum alijs rebus diuidẽdis inter filios, poteſt eligere vnum ad iuriſdictionẽ exercendam.Ioan. Duran. in arte teſtan.tit.1.cau.8.nu.1. cõmunem dicit.

43 Pater poteſt relinquere filiæ pro dote vel ſua legitima certám rem, & valet teſtamentum. Alexã. & Deci.in.l. humanitatis.C. de impub. & ali.ſubſti.& Io.Duran.in arte teſta.tit.5.cau. 20.communem dicit.

44 Nota,ꝙ ſufficit patri inſtituere filiæ in ſola dote. Gui. Bene. in rep.c. Rainutius.in verb.Altherochæ filiæ.nu. 11.de teſta.communem dicit.

45 Pater poteſt adire hæreditatem filiofamilias inſtituto repudiante. Anto.de Tremo.in addi.ad Bona. in practi.exceptio.in rub.qui,mo.nume.18. ver. pro mortuis reputatur. communem dicit.

46 Pater non poteſt tollere ex ſua ſtipulatione ius quæſitum filio, nec minuere.Iaſ.conſil.113.volu.1.Ioan.Duran.tit.1.cau.8. nume.1. communem dicit.

47 Amplia,quia pater non poteſt repudiare bonorum poſſeſſionem delatam filio,non ſolùm in aduentitijs,

ſed

ſed nec & in profectitijs.Iaſ.in.l.emãcipatas.num.1.C.de repu.bono. poſſe.communem dicit.

48 Pater in codicillo non poteſt directam pupillarem facere,ſed per fideicommiſſum ſubſtituere poteſt, & ſui hæredes poſſunt deducere legitimã, niſi eis rogetur vt reſtituant. Iaſ.in.l. ex tribus. C.de innoffi. teſtamen.Ioã. Duran.tit.5.cau.34. & in dubio videtur inductum fideicommiſſum non filijs,ſed hæredibus.Iaſ.conſ.99.vo.2. communem dicit.

49 Nota,quòd pater non poteſt grauare impuberem per fideicommiſſum, quod poteſt facere in perſonam ſubſtituti pupillaris. Iaſ. in.l. arrogator. nu.31.ff. de adopti.communem dicit.

50 Pater nõ poteſt eligere ſepulturam filio impuberi. Guiller. Bene.in repe. c.Rainutius.verſi. abſq; liberis moreretur.el.2.§. ſecunda ſubſtitutio. nu.3. communem dicit.

51 Pater habens adminiſtrationem bonorum filij tanquam tutor, non poteſt conſtituere procuratorem in iudicio poſt litem cõteſtatam per filium. Iaſ.in.l.præſes.C.de tranſact.nume.3. communem dicit ex Bald.in.l.1.C.de bon.mater.

52 Pater cenſetur ſtipulari filijs vt hæredibus in dubio.Alcia. de præſump. re.3.præ.32.nu.7.communem dicit.

53 Pater ex ſimplici conſenſu præſtito filio aliquid agenti non obligatur. Are.conſ.92.num.1. communem dicit ex.l.Lucius Titius. Gaius Seius.& ibi Bar.ff.de admi.tuto.

54 Pater fideiubens pro filio, non habet beneficium excuſsionis. Pyrrhus in.l.1.de decuri.lib.10.communem dicit ex Boe.deciſ.221.nu.6.

55 Pater non acquirit vſufructum bonorum filij clerici,ſed integræ proprietati adhæret,ſiue ſint bona quæſita intuitu militiæ clericalis,ſiue ex alio titulo.Couar.in.c.quia nos.num.2.de teſta. cõmunem dicit ex Roderi. Xuarez in.q.maiora.col.1.fo.vlt.poſt Pau. de Caſtro in.l.ſacroſanctæ.C. de epiſco.& cleri. & Io.Lupus in rub.de dona.inter vi.& vxo.§.42.nu.7.

56 Pater obligatur naturaliter in donatione facta per eum filio.Ioan.Coraſ. in.l.frater à fratre.§.quæſitum.nume. 46.ff.de condi.inde.communẽ dicit.

57 Pater ex mutuo filij acquirit obligationem naturalem.Ioã.Coraſ.ibi.nume.28.& non acquiritur filio.nu.37. communem dicit.

58 Pater ſi ingrediatur monaſterium, filij efficiuntur ſui iuris. Iaſ. in.l. patre furioſo.nu.45.ff.de his qui ſunt ſui vel ali.communem dicit.

59 Pater qui adulteros poteſt occidere, poteſt committere filio.Couar. in epi.4.c.7.§.7. nu.5.communem dicit ex Tiraquel. de reuo. dona. C.in.l.ſi vnquam. in prin.nu.16.

60 Pater diſsipans bona anteaquam ei interdicatur adminiſtratio, põt ſubſtituere filio. Iaſ. in. l. is cui bonis.ff. de verbo.obliga.magis communem dicit ex Segu.in.l.imperator.nume.no. ff.ad Trebellia.

• §.De iure regio poteſt etiam facere teſtamentum.l.13.ti.1.par.6.

61 Pater filio non acceptante hæreditatem

tatem adeundo excludit ſubſtitutum vulgarem.Iaſ.in.l.cùm proponas.nu. 11.C.de hære.inſti.cómunem dicit.& Ripa in.l. hæredes.nume.141.ff. de li-be.& poſthu.

62 Limita in filio non contemplatio-ne patris inſtituto, vt in inſtitutione matris,ſi eſt ſubſtitutus alius coniun-ctus. Iaſ. ibi nu.15. communem dicit.

63 Pater adminiſtrator bonorum filij poteſt alienare immobilia ſine decre-to iudicis,etiam ſi filius ſit minor, cu-ius bona minimè poſſunt alienari ſi-ne decreto. Iaſ. in.l. præſens. de tran-ſa. nume.5. communem dicit. quam communem Couarru.in lib.1.reſolu. cap.8. refert ad neceſſariam alienatio nem,non autem ad voluntariam, vo-luntaria autem alienatio non valet, vt patet in.l. vlti.§. non autem licen-tia.& ibi gloſſ.C.de bo.quæ libe.& fi-lius poteſt vendicare rem alienatam, etiam ſi pater ſit diues, vt habetur in l.1.C.de bo.mater.

§.Contrarium diſponitur per.l.24. tit.13. par.5. vbi priùs bonorum patris excuſſio debet fieri, vt hypothecaria competat cōtra tertium poſſeſſorem in alienatione bonorum aduentitio-rum filij,in quibus pater habet vſufru ctum, & eſt legitimus adminiſtrator.

64 Patris priuilegium habentis duode cim filios durat,etiam ſi filij morian-tur.Alcia. in tracta.de præſum.reg.2. præſ.21.communem dicit.

65 Patria poteſtas non diſſoluitur per ordinem ſacrum, niſi ſit ordo epiſco-palis.Iaſ.in.l.patre furioſo.num.50.ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iu.commu-nem dicit.

Concordat cum.l.14. tit.19. part 4. Et plus dicit, quòd epiſcopus per ſo-lam electionem liberátur à patria po teſtate.

66 Reſtringe iſtam communem ad damnum clerici, ſecus ad eius com-modum, quia bene liberatur à patria poteſtate per ſacrum ordinem.Coua. in.c.quia nos.de teſta. num.5. cōmú-nem dicit ex Alex. in.l. ſub conditio: ne.ff.de libe.& poſth.

67 Patria poteſtas non perditur per ex poſitionem factam de filio. Anto.de Tremol. in additio. ad Bona.in pra-cti.excepti.in rubri.qui. mo.num.13. in verb.lex ſecunda.licèt ita commu-nem dicit.

68 Patronus vendens ius patronatus, & emens perdunt illud. Præpo.in. c. qui ſtudet.1. quæſtio.1.communem dicit.& cui acquiratur, vi. in compen dio meo de iure patro.§.11.nume.1.& 2.&.3.

69 Pauper quis ſit,relinquitur arbitrio iudicis, conſiderata qualitate perſo-narum.Bello. conſil.16. communem dicit ex Deci.conſ.110.

§. De iure regio per.l.55.in curijs de anno.1558. approbatur iſta com-munis ad hoc quòd aliquis dicatur pauper, vt audiatur ſine expenſis li-tis. Sed ad hoc quòd appellans reſti-tuatur ex eo quia intra tempus appel lationis non appellauit, dicitur pau-per,quādo in bonis non habet vigin-ti morabetinos.l.20.ti.23.par.3.

70 Nota,ꝙ paupertas probatur eo ipſo quòd aliquis aſſerit in bonis Titij, nō

ſunt alia bona præter iſta, & dicenti alia bona, incumbit onus probandi. Coua.in.c.6.num.3.li.2.reſolu. communem dicit ex Bart.& Angel. in.l. 1.§.ſi vſufructus.ff.ad leg.falcid. ex gloſſ.in.l. cùm de lege.ff.de proba. quam intellige vt in verb. Inuentarium.num.138.

71 Pauperi per iudicem de publico adminiſtrandæ ſunt expenſæ. Afflict.in conſue. Sicili. in.l.p. de dan. aduoca. in.l.præſenti.num.6.communem dicit ex.l.1.§. ait prætor.ff. de poſtulan. Contrariam, immo quòd de ſuis teneatur iudex conſulere pauperi, communem dicit ex canoniſtis in cap.ſi qui teſtium.de teſti. Sed prima eſt cómunior, quia eam ſequitur Areti. & Felin.

§. De iure regio in expenſis remittendis vi.l.1.tit.17.lib.8.ordina.vbi diſponitur, quòd ſi delinquens eſt diues ſuis expéſis, aliàs expenſis alterius partis debet defendi. ſi tamen ambo ſunt pauperes, expenſis iudicis qui habet carceratum.& vi. Aufreri. in addi.ad q.Tholo.deciſ.100.

72 Pax prodeſt abſenti etiam in foro iudiciali. Areti.in.l. ſtipulationum.§. Cato. in fi.ff. de verborum obligatio. communem dicit.

73 Peccatum detectum in confeſsione de licentia pœnitentis, poteſt publicari, etiam ſi poſt confeſsionem non ſit ratificatum. Feli.in.c. Matthæus.de ſimo.communem dicit.

74 Pecunia ſimpliciter tradita præſumitur mutuata. Alexã.in.l.cùm quid. ff.ſi cer.peta.communem dicit.

75 Pecuniam ſolus princeps mutat ſine conſenſu populi. Boe. Deciſ.227. nu.7.communem dicit.

76 Pœna quæ debetur ratione delicti commiſsi, pertinet ad primum iudicem, ſeu firmianum, non autem ad ſucceſſorem. Boe. deciſ.5. nu.2. communem dicit. quam Petrus Nuni. de Auenda. in cap.7. nu.6. de exequen. mand. reg. ad decimã debitam algazelo vel executore extẽdit. quẽ vide.

77 Pœna appoſita in contractu promiſsionis facti exigitur. Alexan. cóſi. 76.num.14.volum.5. magis communem dicit. Et nota, quòd quando dationi quantitatis apponitur pœna, præſumitur in fraudem vſurarum. l. rogaſti.§. ſi tibi.ff. ſi cer. peta. quando verò apponitur ſuper promiſsione facti, ſeu dandi, nulla præcedente quantitatis obligatione per prius poteſt exigi, & non præſumitur in fraudem vſurarum appoſita, etiam ſi excedat intereſſe, & non requiritur alia probatio. Tho. Gramma. in deciſ.58. nũ.6. communem dicit ex Panormi. in.c. dilecti.§. ſexta. de arbi. Alexand.in.l. ſtipulationum.§.ſortem.nũm.6.ff. de verbo.obliga.

§. De iure regio per.l. fi.tit.11. part.5. etiã ſi apponatur pœna dationi quantitatis, non præſumitur in fraudem vſuræ, niſi in homine ſolito fœnerari, Approbata opini. Innocen. in cap.ſuam.de pœnis.& glo.in.l. ſi pœnam.ff.de vſu. & in.l. vtrum.ff. de peti. hære. & gloſ. in cap.illo vos.de pigno.& Archi.in.c.cùm deuotiſsimã. 12. q.2. & Bart. in.l. cùm ſtipulati ſu-

mus.ff.de verborum obligatio.

78 Pœna appoſita ex diſpoſitione hominis, non acquiritur illi, cuius contẽplatione apponitur, ſed venientibus ab inteſtato. Ioan. Nico. in l. generaliter. num. 48. C. de ſecun. nupti. cõmunem dicit.

79 Pœna à lege vel canone irrogata, ipſo iure afficit, ꝙ poſt mortem hæredes tenentur ad illam ſoluendam, & poſſunt conueniri. Couar. in epi. 4. c. 6. §. 8. communem dicit.

80 Amplia ad fructus rei, quæ ipſo iure perditur à die cõmiſsi delicti. Idem ibi. nu. 7. communem dicit.

81 Limita quo ad forum conſcientiæ, in quo de his pœnis non curatur, niſi petantur. Idem ibi. num. 10. communem dicit.

82 Amplia iſtam limitationem ad dãnum ad quod quis tenetur ex culpa leui vel leuiſsima, quia in foro conſcientiæ non tenetur. Idem ibi. nu. 12. communem dicit.

83 Reſtringe iſtam ampliationẽ, quando culpa eſt in faciendo. Idem ibi. nu. 13. communem dicit ex glo. in l. Cornelia. ff. ad Syle. & in l. ſi mora. ff. ſolu. matrimo.

84 Pœna inceſtarum nuptiarum non incurritur, cùm inducuntur ad contrahendum ignorantia facti. Bal. nouel. de dote. part. 1. col. 8. communem dicit. quem refert Couarru. in epi. 4. c. 6. §. 8. num. 22.

85 Pœna ſi imponitur in actu, qui eſt contra legem, nec actus, nec pœna valet. Coua. in c. quanuis pactum. de pact. in 6. part. 2. §. 4. nu. 4. communẽ dicit ex Iaſ. in l. impoſsibilis. col. vlti. ff. de verbo. obligatio.

86 Pœna autem ſi ponatur in actu, qui eſt præter legem, valet. Iaſ. in. l. non dubium. nume. 59. ff. de leg. communem dicit.

87 Pœna ſi apponatur in matrimonio à conſanguineis, vel amicis, non valet: ſecus tamẽ ſi ab extraneis. Panor. in. c. gemma. de ſpon. & Iaſ. in. l. Titia nu. 11. ff. de verb. obli. cõmunem dicit.

88 Amplia & ſi pœna ſit paruæ quantitatis. gloſſ. in. l. 39. in verbo, la pena. ti. 11. par. 5. communem dicit ex doct. in. d. c. gemma. & docto. in. d. l. Titia. §. De iure regio per. l. 39. tit. 11. par. 5. videtur approbata opinio Hoſtienſ. in dict. cap. gemma. vbi dicit, quòd ſi omnino extranei promittant nomine mulieris ſub pœna, tamen nomine ſuo, quòd non valet promiſsio. Secus tamen ſi omnino extranei intra ſe promittant quòd matrimonium fiat inter aliquos, ex quo nulla cohertio poteſt interuenire contrahentibus, quòd valet. Gloſſ. autem in dict. l. 39. dicit, quòd non auderet recedere à communi, quæ indiſtinctè loquitur. Ego autem ſequerer opinionem Hoſtien. & legis, ſi quantacunq; intimidatio matrimonij præſumeretur interuenire ex cõuentione extraneorum, cùm maxima libertas in matrimonio deſideretur, vt in dict. c. gemma. Arrha autem poteſt præſtari. l. 1. tit. 11. par. 4. quando arrha ab altero tãtùm præſtatur. Iaſ. in l. Titio. ff. de verbo. obligatio. num. 29. ſecus tamen ſi adiuicem fit confeſsio arrharum. vbi dicit

dicit communem, licèt non placeat Couarruui.in epi 4.c.3.§.7.núm.7.& vi.in dict.l.39.

89 Nota, quòd licèt poſsit præſtari arrha in contractu matrimonij, arrha actualiter eſt tradenda ad hoc quòd valeat. Iaſ. in l. Titia. nume. 25. ff. de verborum obligatio. communem dicit ex Bar. ibi.

90 Nota, quòd licèt appoſitio pœnæ in matrimonio non valeat, tamen bene poteſt inuitari ad matrimonium contrahendum ſpe lucri. Iaſ. in dict. l. Titia. nume. ibi communem dicit ex gloſſ. ibi. & Antoni. de Butri. in dict. cap. gemma.

91 Nota, quòd licèt pœna appoſita ab extraneo de contrahendo matrimonio per Titium cùm Berta valeat, tamen ſi promittens facit quicquid in ſe fuerit vt matrimonium contrahatur, liberatur à pœna. Iaſ. in dict. l. Titia. num. 13. ff. de verbo. obligatio. cõmunem dicit ex Areti. in l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. poſſum. ff. eo. licèt Are. & Iaſ. cum ea non tranſeat.

92 Pœna, quæ imponitur per ſtatutum filijs contrahentibus matrimonium ſine licentia parentum, reijcitur, & valet matrimonium, & non ſtatutum. Deci. in l. nuptias. ff. de ritu nup. communem dicit num. 8. cõtra Bart. in l. adijcimus. de mutileg. lib. 11. C.

93 Nota, quòd iudex poteſt in quocunq; delicto alterare pœnam. Fran. de Aret. in c. at ſi clerici. §. de adulte. num. 9. de iudi. communem dicit ex cap. de cauſis. de offic. deleg. & l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui notan. infa. & l. hodie. ff. de pœnis. Sed cõtra iſtam communem eſt, quòd epiſcopus in criminibus maioribus adulterio non diſpenſat, niſi inueniatur conceſſum, quod commune eſt, vt per Are. ibi. Sed pro concordia dicit, quòd prima communis regulariter eſt vera de iure ciuili. De iure autem canonico ſi agatur per viam accuſationis, iudex in delictis grauioribus adulterio non poteſt pœnam à canone impoſitam alterare. Si tamen procedit ur per inquiſitionem, in quo cunq; crimine poteſt alterare, augere, vel minuere pœnam. Et ſic ſunt intelligendi §. de adulterijs. & c. inquiſitioni de accuſa. Quod nota.

94 Amplia iſtam communem ad pœnam inflictam per ſtatutum, quam iudex poteſt ex cauſa minuere & augere. Tiraquel. de pœnis. tempe. in præfatione. nume. 22. magis communem dicit. contra Bald. in l. C. ſi aduerſus delictum & in l. cum qui in ſi. ff. de fur. vbi vi. plu. ad hanc communem.

95 Percutiens aliquem, ſi conſtat vulnus eſſe lethale, etiam ſi ab alijs ſit poſtea exanimatus, tenetur de occiſo: ſi tamen non conſtat, ſed eſt incertum an ſit lethale nec ne, tenetur de percuſsione. Couarru. in repe. clemen. ſi furio. de homi. part. 2. §. 2. nu. 4. communẽ dicit ex Iaſ. in l. ſi ab hoſtibus. nu. 9. ff. ſolu. matrimo.

96 Fallit ad incurrendam irregularitatẽ, q ſiue ſit certũ vulnus eſſe lethale, ſiue incertum, licèt ab alio exanime-

tur, percutiens efficitur irregularis. Idem ibi cómunem dicit ex.c.ſignificaſti.& ibi.glo.de homi.

97 Nota,ꝙ ſi plures conſtat acceſsiſſe ad occidendum, & in mortuo vnum ſolum vulnus inuenitur,nullus punitur ordinaria pœna, ſed extraordinaria pœna ſunt puniendi.Idem ibi.cóclu.5.communem dicit ex Anania in c.ſignificaſti.nu.24.de homi.

• §.De hac communi vi.l.57.ſtili.diſtinguentem plures caſus in hac re.

98 Periculum rei venditæ, quæ conſiſtit in pondere vel menſura, ſub conditione,quòd menſuretur, ſpectat ad venditorem ante menſuram.Cur.Iuni.conſ.74.nu.17. communem dicit.

• §.Concordat cum.l.24.ti.5.par.5.& vi.Matth.de Affli.deci.399.& Coua. in.q.practi.q.3.nu.6.

99 Amplia iſtam communem ad venditioné rei immobilis factam ad méſuram,quia non eſt perfecta venditio ante menſuram. Coua.ibi.nu.6. communem dicit ex Bart.in.l. ſi in venditione.§.1.ff.de pe. & commodo rei ven. ad hoc, quòd non dicatur tranſlatum dominium vel periculum. ſecus tamen ad effectum, vt non ſit locus pœnitentiæ, vt ipſemet notat ex Pau.Pari.conſ.59.

100 Permutatio eſt contractus innominatus. Berenga. in repe.l. pacta.ff. de emptio.& venditio.par.9.nu.7.communem dicit ex gloſſ. in rubri.C. de re.permu.

101 Nota, ꝙ ex eo permutatio eſt contractus innominatus,quia non habet nomen ex parte vtriuſq; contrahentis. & hanc rationem dicit communem Iaſ. in.l.iuriſgentium. num.7.ff. de pactis.

102 Permutatio vel venditio perpenditur ex maioritate pretij,vel rei,nam ſi res pluris ęſtimationis ſit,quàm pecunia,quæ adiungitur,erit permutatio, ſin autem pecunia cenſetur venditio. Coua.in reſo.li.2.c.4.n.9.cóem dicit.

• §.Concor.cum.l.2.tit.16.par.5.

103 Permutatio beneficij, quod eſt de iure patronatus, ſi fiat irrequiſitis patronis, non eſt ipſo iure nulla. Roch. de iure patro. in verb. honorificum. nu.8.q.3.communem dicit.quam intellige vt habes in meo compédio de iure patronatus.§.14.nu.14.

104 Permutatio plurium beneficiorũ, quæ obtinentur de iure communi poteſt fieri cum vno beneficio. Ioan.Nicola.Delphina.de iu.patro. par.2.nu. 164.communem dicit ex Ioan.And. Panormita.& Feli.in.c. cùm venerabilis. de excep.& Fede.in tracta. permuta.q.12.

105 Nota,ꝙ renuntiatio cauſa permutationis,& collatio beneficij permutati debet fieri corã epiſcopo, & inferior prælatus eum non poteſt admittere. Idem nu.139.communem dicit ex gl. in cle.vni.de re.permu.& Hoſtien.in ſum.eo.ti.quod procedit de iure communi.Secus tamen ſi ſit præſcriptum. vt per eum ibi.quem vide.

106 Periurus nó eſt priuatus beneficio, ſed venit priuádus.Ripa in.c.2.de reſ. nu.73.communem dicit.

107 Periurus ſi inſtituatur,non valet inſtitutio ipſo iure,quia eſt infamis ipſo iure

iure.Lāb.de iu.patro.par.1.li.2.quæſt. 9.ar.15.communem dicit. vt ſi eſt periurus quia contrauenit cōtractui per eum iurato, vt vbi per eum, vbi etiam dicit communem.

108 Perſonæ digniores quæ dicantur, relinquitur arbitrio iudicis. Deci. in cap.ſedes.nu.7.de reſ. cōmunē dicit.

109 Petitorium & poſſeſſorium adipiſcendæ poſſunt cumulari.Io.Cora.in l.naturaliter.§.nihil.commune.verb. explicitis.nu.19.regula.11.ff.de acqui. poſſe.communem dicit.

110 Nota,quòd poſſeſſoria omnia concurrunt cum petitorio, excepto poſſeſſorio retinendæ ratione contrarietatis. Iaſ.in dict. §. nihil cōmune. nu. 97.communem dicit.& Io.à Ripa.li. 1.de reſ.cap.7.nu.2.

111 Fallit, ſi intentetur poſſeſſorium retinēdæ reſpectu diuerſæ poſſeſsionis. Iaſ. ibi. nu.98. communem dicit, vbi vi.diſtinctionem & intellectum.

112 Petitorium quādo propoſitum eſt ab vno,& poſſeſſorium ab alio, quodcunq; ſit poſſeſſorium, de eo prius eſt cognoſcendum.Ludo.de Goza.con. 10.nu.17.communem dicit ex Bar. in dict.§. nihil cōmune. cōbinatione. 6.

113 Fallit in poſſeſſorio difficilis recuperationis, vt in fortalitijs, quando litigantes ſunt diuerſæ iuriſdictionis, quia tunc poſſeſſoriū à petitorio non diuiditur.Goza.ibi.nu.41.in reſpon. ad decimum, communem dicit, ſic limitās dict.Bar.in l.2.C.de diui.Adri. edicto tollen.

114 Petitorium poteſt ſuſpēdere actor intentans poſſeſſorium poſt litem cō teſtatam. Io. de Ripa in dict. §. nihil commune.num.161.communem dicit, ex tex.in clc.1.de cau.poſſeſ.et proprieta.Contrariam, immo quòd non poſsit, tenent legiſtæ. vt per Alexā.in dict.§.nihil commune.num. 8. & Iaſ. num.137.vbi communem dicunt, ac dicunt priorem procedere in beneficialibus, ſecundam in alijs cauſis.Coua. in reſo.li.1.c.16. nititur diſtinguere. Aut eſt ortum poſſeſſorium poſt litem conteſtatam,& procedit prior, Aut ante litem cōteſtatam, & habet locum ſecunda.Cora. autem in dict. §.nihil commune.num.32.dicit communem eſſe opinionē, quòd per poſſeſſorium de nouo ortum poſt litem conteſtatam non ſuſpenditur petitorium, ſed in vtroq; proceditur. Otalora autem in tracta. de nobilitate Hiſpani.par.3.cap.5.col.3.ex mente Ripæ in dict.§.nihil commune. nu.154. & Iaſ.poſt Alex. in l. 1.de Carbo. edi. dicit magis communem, quòd poſſeſſorium non ſuſpēdit petitorium poſt litem conteſtatam, niſi in odium ſpoliatoris, quia contra eum ſuſpenditur, licèt non contra alium.quod nota.

§.Nota iſtam communem ad intellectum.l.5.tit.10.&.l.28.ti.2.par.3. & l. 18.tit.2.par.7.& l.3.tit.10.li.2.fo.ll.

115 Populi etiam ſubditi alterius imperio poſſunt facere ſtatuta. Alci.in cap. quod ſedem.num.59.de offi.ordina. communem dicit.

116 Pignus datum in ſolutum à iudice creditori, cenſetur datum pro toto credito, & ſi quid minus valeat, cùm datur ſimpliciter creditore non contra-

dicēte. Anto.de Fano. de pigno.in.2. par.3.par.nu.36.mem.2.cōem dicit.

117 Pignus ſi detur pro tanto pretio, quod non ſit ſpes luitionis, potiùs dicitur alienatio, quàm pignoratio. Soci.in.l.1.§.per ſeruum.ff.de acqui. poſſeſ.communem dicit.quam refert Fanus.in.3.par.mem.1.num.20.

118 Pignus licèt ſolo conſenſu videatur remiſſum quando nō eſt ſequuta traditio, tamen ſi ſit traditum, ſolo conſenſu abſque traditione non remittitur. Idem Fanus.in.6.par. mem.3.nu. 35.communem dicit.

119 Pignus conuentionale non poteſt vendi niſi poſt biennium à tempore moræ. Iaſ.in.l.debitoribus. num.4.ff. de re iudi.communem dicit.

120 Nota, quòd ſi detur in pignus res aliena, cùm dominus habeat electionem vel rem pignoratam recuperare à creditore, vel petere pignus à debitore, ſi petijt pignus à creditore, videtur approbare pignus, & ſi nō proteſtetur, non poteſt agere contra creditorem. gloſ.in.l.9.tit.13.par.5.in verb. el ſeñor lo cōſintieſſe. cōmunē dicit ex gloſ.in.l.ex præſentium.de pigno. §.Concor.cum dict.l.9.

121 Nota, qòd ſi creditori detur facultas alienandi pignus, ſi vendat ſine denuntiatione, valet, licèt detur actio contra vendentem debitori. gloſ. in l.42.tit.13.par.5. communem dicit ex Cino. Albe.& Bal.in.l.creditor.ff.de diſtra.pigno.

§.Contrarijū innuitur per.l.41.&.48. tit.13.par.5.quòd non valet venditio.

122 Pignus captum pro executione, debet vendi poſt duos menſes computandos poſt quatuor menſes, qui dantur condemnatis ad ſoluendum. Iaſ. in.l.à diuo Pio.§.in venditione.nu.15. de re iudi.ff.communem dicit.

123 Pignoratus equus præſumitur ſumptibus creditoris alimentandus. Alci. de præſum.re.1.præſum.50.in fi.communem dicit.

124 Poſſeſsio eſt duplex, ciuilis ac naturalis. Anto.Nicc.in concor. gloſ.con cor.69.& Cora.in.§.nihil commune. nu.6.ff. de acqui. poſſe. & Ripa in.l.1. nu.28.ff.de acqui.poſſe.cōmunē dicit. Contrariā, immo quòd ſit vna tātùm diuerſos effectus dicit. Collecta.in.c. cū dilectus.de cauſ. poſſe. & proprie. nu.6.de quibus per Dida.Perez.in ha ti.13.li.3.ordi.col.1125.ſed tene primā, quia magis communis eſt.

125 Poſſeſsio ciuilis eſt ius inſiſtēdi rei nō prohibitę poſsideri apū producere ciuiles effectus.Cu.Iu.cō.127.n.2.cōem dicit.&Coua.in rep.cap. poſſeſſor.de reg.iuris li.6.par.2. nu.3. ex Bar.in.l.1. ff.de acqui.poſſe.

126 Poſſeſsio ciuilis poteſt acquiri à principio ſine naturali. Iaſ.in.l.clam poſsidere.§. qui ad nundinas. ff. de acqui. poſſe.nu.37.magis cōmunem dicit.

127 Nota, quòd poſsidens ciuiliter, de voluntate poſsidentis, à quo cauſam habet, poteſt propria authoritate naturalem accipere. Cur.Iuni. con.127. num.3.communem dicit.

128 Amplia, ꝙ etiā poteſt propria authoritate expellere occupantē reſiſtentē. Iaſ. in dict.§. qui ad nundinas. nu.34. ff.de acqui. poſſe. communem dicit.

129 Poſſeſ-

129 Poſſeſsio tam ciuilis quàm naturalis ſi ſit occupata de voluntate poſsidentis transfertur. Anto. Gomez in dict.l.45. num. 43. communem dicit ex gloſſ. in. l.& habet. §.fi. ver. & placet. ff. de preca.

130 Poſſeſsio ciuilis retinetur per poſsidentem ciuiliter ac naturaliter, etiam ſi reliquit rem ſolam, ſi aliquis ingrediatur clandeſtinè, Iaſ. in dict. §. qui ad nundinas. nu. 36. communē dicit.

131 Nota, quòd poſſeſſor clandeſtinus vi poſsidet, ſiue ſi expellit poſsidentē, ſiue ſi poſsidens non ſit auſus ingredi poſſeſsionem, ſuſpicans vi poſſe expelli. Idem Iaſ. ibi. num. 34. communem dicit.

132 Reſtringe iſtud notabile quo ad timorem expulſionis, non tamen quo ad timorem capturæ, quia per iſtum timorem non perditur poſſeſsio. Iaſ. in.l. poſsideri. §. admittendi. nu. 5. ff. de acqui. poſ. communem dicit.

133 Poſſeſſor clandeſtinus habet naturalem poſſeſsionem clandeſtinam, & ciuilem violentam. Iaſ. ibi. nu. 47. cōmunē dicit in dict. §. qui ad nūdinas.

134 Nota, quòd naturalis poſſeſsio cū mala fide, vel vſufructuarius non habet aptitudinem producendi ciuiles effectus, & ſic nunquam per illā præſcribitur dominium verum. Coua. in reg. poſſeſſor. par. 2. nu. 4. de reg. iu. li. 6. communē dicit ex gloſ. in. l. ait prætor. §. item ei. ff. ex qui cau maio. repro ba. opi. Bart. in. l. 1. ff. de acqui. poſſe.

135 Poſſeſsio eſt iuris, non facti. Io. Cora. in §. nihil commune. num. 3. ff. de acqui. poſſe. & Raue. in alpha. aure. in verb. Poſſeſsio. communem dicunt. Sed intellige vt per Iaſ. in. l. 1. ff. de acqui. poſſe. & in. l. 1. ff. de vſufru. num. 7. quòd in appræhenſione eſt facti, & poſtea eſt iuris, & dicit communem, & ideo Baſcoleta in tracta. de indiuiduo, in verbo. ad ſecundum deueniēdo, dicit quòd eſt mixtum iuris & facti, & dicit communem ex docto. in l. 1. §. ſi vir. ff. de acqui. poſſeſ.

136 Ex qua communi infertur, quòd ſi Romanus pōtifex dat delegatum vt cognoſcat de iure alicuius rei, poteſt cognoſcere de poſſeſsione. Couar. in dict. reg. poſſeſſor. par. 2. nu. 3. ver. ab hac diffinitione. communē dicit ex Inno. in cap. epiſcopi. de reb. eccle. nō ali. pro qua eſt tex. in. l. peregrè. ff. de acqui. poſſe. & in cap. dilecto. de verbo. ſignifi.

137 Poſſeſsio acquiritur animo & corpore, & amittitur ſolo animo. Maine. in. l. fere. num. 5. ff. de reg. iu. communem dicit. vi. l. 12. ti. 30. par. 3. vbi indiſtinctè tenet ad amittendam poſſeſſionem requiri, vt exeat à poſſeſsiōe, non admiſſa opinione ac diſtinctione Bar. in. l. 3. §. in amittenda. ff. de acqui. poſſe. quòd quando incepit ab animo, quòd animo perdatur poſſeſſio, ſin autem incepit à corpore, quòd requiratur corpus. quæ diſtinctio cōmunis eſt vt per gloſ. in dict. l. 12. ſed noſtra lex approbauit opini. Ang. in dict. §. in amittenda. quòd ſemper requiratur corpus. quod nota.

138 Intellige iſtam communem apprehenſione manuum in rebus mobilibus, & in immobilibus per pedū poſitionē.

tionem. Anto. Gomez in l. 45. Tau. nu. 34. in fi. communem dicit ex Pau. de Caſtro. in l. 1. & 3. ff. de acqui. poſſe.

139 Intellige ſecundò iſtam communē non ſolùm per actum verum, ſed etiā per actum fictum. vt per viſum etiam ſi res diſtet per decem miliaria. Idem ibi. nu. 45. cōmunē dicit ex gl. in d. l. 1.

140 Reſtringe iſtam intelligentiam ad voluntatem poſsidentis, cum actu viſus in conſpectu rei. Idem ibi ex Bar. in dict. l. 1. §. quòd iuſſerit. cōem dicit.

141 Nota in iſta materia, quòd ſicut dominium transfertur ſolo animo tradētis, ſic poſſeſsio trāsfertur ſolo animo poſſeſſoris tradentis. Iaſ. in. l. poſſeſſio appellata. §. per procuratorem. nu. 9. ff. de acqui. poſſeſ. communē dicit.

142 Reſtringe ſecundò ad poſſeſsionē de nouo acquirendam, nam ſi acquiſita fuit, & deperdita, quamprimum venit in aſpectum illius acquiritur. Idem Anto. in dict. l. 45. communem dicit ex gloſſ. in dict. l. 1.

143 Nota, quòd poſſeſsio rei, quę in nullius bonis eſt, non acquiritur viſu ſine apprehēſione. Idem Anto. ibi. num. 47. communem dicit ex. l. 3. §. Neratius. & ibi docto. ff. de acqui. poſſe.

• §. Concordat cum. l. 20. tit. 28. part. 3. reproba. l. 16. tit. 14. li. 3. fo. ll.

144 Amplia iſtam communem & ſi ſit ſtatutum, quòd ſit inuentoris. Idem ibi communem dicit ex Bart. in. d. l. 1.

145 Nota, quòd ſi iudex, vel executor & ſi non poſsideant, ſi per impetum latronum vel potentiā aduerſarij nō poteſt tradere veram poſſeſsionem, poteſt illam tradere per aſpectum, & poſſeſsio acquiritur. Idem Anto. ibi num. 45. & Tiraq. de conſti. in. 3. part. limi. 17. num. 8. communem dicunt ex Ancha. in capit. contingit. de dolo & contuma.

146 Amplia iſtud notabile ad poſſeſsionem beneficij. Coua. in reſo. li. 3. cap. 16. num. 12. communem dicit ex Albe. in. l. 1. de acqui. poſſe. ff. & Feli. poſt Panor. in. c. cum aliquibus. de re iudica. & Rip. in tra. de peſte. priui. 19.

147 Nota etiam generaliter, quòd ſi ex dolo, vel vi aduerſarij non poteſt veniri ad aſpectum rei, poteſt tradi poſſeſsio abſente etiam re. Tiraq. ibi. nu. 9. communem dicit.

148 Nota, quòd etiam poſſeſsio tranſfertur per traditionem ſcripturæ dominij antiqui rei venditæ, non tamen per traditionis cōtractus, qui de nouo conficitur. Idem Anto. nu. 57. cōmunem dicit ex Petro, Cino, & Bal. in. l. 1. C. de dona. quod etiam tenet Bar. in. l. licèt. & Alexā. in. l. poſsideri. de acqui. poſſe. ff.

149 Amplia primò iſtam communem, ſiue res ſit præſens, ſiue abſens. Idem Anto. num. 58. communem dicit ex Io. de Imol. in capit. 2. de conſue. & Couar. in dict. cap. 16.

150 Amplia ſecundò ad venditionem vel donationem. Idem ibi. num. 59. cōmunē dicit ex docto. in cap. penul. vt lite pendē. & in. l. 1. C. de dona.

• §. De iure regio per traditionem ſcripturæ de nouo confectæ transfertur poſſeſsio per. l. 8. tit. 30. part. 3. & l. 44. Tau. ibi, o apoderandole de las cartas porque la el vuo, o faziendo otra de

nueuo,

nueuo e dandoſela gana la poſſeſsió. de quo pet Coua. in dict. cap. 16.

151 Nota, quòd etiã poſſeſsio transfertur per traditionem clauium. l. clauibus. ff. de contra. empti. ſi traditio clauium fiat in conſpectu rei. Couat. in dict. cap. 16. li. 3. nu. 10. communem dicit ex Iaſ. & Ripa in dict. l. 1. de acqui. poſſe. ff. & idem tenet Anto. Gomez in dict. l. 45. Tau. in nu. 60. ex Bart. in dict. l. 1. Contrarium tamen affirmat Tira. de conſti. par. 2. Ampli. 3. immo quòd non ſit neceſſaria præſentia rei. quem vi.

152 Intellige iſtam communem, ſi tradens claues habet poſſeſsionem, aliàs non. Couar. ibi communem dicit ex Albe. & Ripa. in dict. l. 1.

153 Item acquiritur poſſeſsio per reſeruationem fructuum factam per vendentem vel donantem. Anto. Go. ibi nu. 63. communẽ dicit ex. l. quiſquis. de dona. & Bal. in rub. de preca. quando reſeruans habet plenum ius. ex gl. in. l. quanuis. ff. de acqui. poſſe. non tamen ſi reſeruat proprietatem, quia requiritur traditio. ex Roma. Arc. & Alex. in. l. 3. ff. de acqui. poſſe.

154 Nota, quòd licèt poſſeſsio hæreditatis non transferatur ſine apprehenſione etiam ſi habeat effectum vſucapiẽdi. Cur. Iuni. in. l. fi. C. de edi. diui. Adri. nu. 27. communem dicit. tamẽ trãsfertur poſſeſsio per reconductionem factam per hæredem inquilino, qui habebat rem in conductionem per defunctum. Idem Anto. ibi. nu. 67. cõmunẽ dicit ex gloſ. in. l. qui vniuerſas. §. per colonũ. ff. de acqui. poſſe.

155 Item acquiritur poſſeſsio ſine noua apprehenſione, ſi rem, quam penes me habebam, fuit mihi vendita, vel donata. Idem Anto. num. 69. communem dicit ex gloſſ. in. §. interdum. Inſti. de re. diui.

§. Concordat cum iſta communis. titul. 28. part. 3. l. 46. & nota omnes ſequentes ad ampliationem & limitationem illius. l.

156 Amplia primò, etiam ſi res ſit in abſentia acquirentis. Idem Anto. num. 70. communem dicit ex Albe. Ang. & Pau. in. l. certi condictio. §. fi. ff. ſi cer. peta.

157 Amplia ſecundò, etiam ſi res non ſit detenta de voluntate domini. Idẽ Anto. num. 71. communem dicit ex Bart. Pau. & Cuma. in. l. non ſolùm. §. vulgo. ff. de vſu.

158 Reſtringe iſtam ampliationem ad ſcientiam domini de detentione per emptorem, vel donatarium: Idem Anto. nu. 71. communẽ dicit ex gloſ. in. l. quædã mulier. ff. de rei vendica.

159 Item acquiritur poſſeſsio ſine apprehenſione, ſi ponatur cuſtos in re. Idem Anto. num. 74. communem dicit ex Albe. & Pau. in. l. quarundam rerum. ff. de acqui. poſſe.

160 Item acquiritur poſſeſsio ex ſignatione rei. Idem Anto. nu. 76. communem dicit ex gloſ. in. l. quòd ſi nequã in fi. de peri. & com. rei ven. ff.

161 Item, poſſeſsio tam ciuilis quàm naturalis transfertur ex conſtituto. Anto. ibi. num. 78. communem dicit ex Bar. in. l. quòd meo. ff. de acqui. poſſe.

162 Intellige iſtam communem præſente

te acquirente, vel poſtea ratam habẽte, aliàs non. Idem Anto. num. 82. & Tiraq. de conſti. pat. 3. limita. prima. nu. 2. in fi. cõmunẽ dicunt ex Panor. in cap. cùm veniſſent. de reſti. ſpoli.

163 Amplia primò dictam communẽ etiam quo ad veram poſſeſsionẽ, & nõ fictam. Tiraquel. ibi. par. 2. ampli. 1. in fi. communem dicit.

164 Amplia iſtam ampliationem ad omnes modos acquirendi poſſeſsionem per actum fictum. Anto. in dict. l. 45. nu. 92. communem dicit ex Bar. & Ang. in l. certe. §. 1. de preca. ff.

165 Amplia iſtam ampliationem ſecũdò etiam quo ad introducendam pręſcriptionem, quia præſcriptio etiam procedit ex poſſeſsione tranſlata miniſterio iuris. Couar. in reg. poſſeſſor. §. 1. nu. 5. communem dicit. de reg. iu. in. 6. communem dicit ex gloſ. & docto. in cap. contingit. de dolo. & contu. contra Roma. ſin. 410.

166 Reſtringe iſtam ampliationem in poſſeſsione, quæ habet plurimum iuris & minimum facti: vt in poſſeſsione, quæ nobis acquiritur etiam ignorãtibus vt ex cauſa peculiari per filiũ, vel per ſeruum, quæ non dat cauſam vſucapionibus. Coua. ibi. nu. 6. cõmunem dicit ex gloſ. in. l. 1. §. Itẽ acquirimus. ff. de acqui. poſſe. & Iaſ. nu. 39.

167 Amplia iſtam reſtrictionẽ ad poſſeſsionem, quæ acquiritur captis per filium aut ſeruum, quia per poſtliminium ea quę ſunt iuris non tamen facti redeunt. Idem Couar. ibi communem dicit in verſ. hinc planè. ex Iaſ. poſt Bar. nu. 36. in. l. is qui pro emptore. ff. de vſuca.

§. Nota iſtas communes ad ampliationem. dict. l. 45. & 17. Tau.

168 Amplia ſecundò communem principalem ad procuratorem, quia per eum poſſeſsio acquiritur per clauſulã conſtituti. Idem Anto. nu. 91. cõmunem dicit ex Tiraq. de conſti. part. 2. ampliatione. 25. n. 15. vbi magis cõem dicit ex Iaſ. in. l. is qui pro emptore. ff. de vſucapi.

169 Amplia tertiò, etiam ſi res non ſit præſens. Tiraquel. ibi. par. 3. li. 2. num. 1. communem dicit.

170 Limita primò dictas communes quo ad principales, ſecus tamen in alijs. & ſic tutor vẽdens rem minoris, non poteſt ſe conſtituere nomine alterius poſsidere, nec transfert poſſeſſionẽ. Idem Anto. nu. 88. cõmunem dicit ex Bar. in. l. 1. ff. de acqui. poſſe.

171 Amplia iſtam reſtrictionem ad procuratorem: quoniam licèt habeat mãdatum ad vendendum, non poteſt ſe conſtituere nomine emptoris poſsidere. Tiraquel. de conſti. part. 3. li. 13. nu. 6. communem dicit.

172 Limita ſecundò in conſtituto appoſito in minùs valido vel inutili contractu. Tira. ibi. fall. 7. num. 40. communem dicit.

173 Reſtringe iſtam limitationem, quãdo contractus licèt à principio ſit inualidus, tamen habet actum ſucceſsiuum in quo poſsit validari, vt in donatione inter virum & vxorem, quæ cõfirmatur morte. Anto. Gomez ibi. n. 30. communem dicit, ex Soci. in. l. 1. §. ſi vir vxori. ff. de acqui. poſſeſ. De quo etiam

etiam meminit Tiraquel.in dict. fal-
len. 7.num.22.

174 Nota, quòd ſi duobus res vẽdatur,
& primo transferatur poſſeſsio per
conſtitutum & ſecundo verè ſuſtine
tur prior. Tiraq.de conſti. par.1.num.
23.communem dicit.

175 Intellige iſtam communem, ſi cõ-
ſtituatur poſsidere per ſimplicem cõ-
ſtitutum, ſecus tamen ſi per precariũ,
quia alteri tradendo, verè prçualet ve
ra ſecunda traditio. Tiraquel, ibi. nu.
14.communem dicit ex gloſ. in. l.in-
terdum.ff.de acqui.poſſe,

176 Obligatio ſi fiat generalis omniũ
bonorum cum clauſula conſtituti, ſi
ex eis res quæpiam alienetur, poteſt
agi per conſtiturarium contra tertiũ
non excuſſo principali. Tiraq.ibi.nu.
57.& 64.communem dicit ex Cuma
no,in.l.in legibus.ff.de acqui.poſſe.

177 Nota, quòd licèt conſtitutus ſim-
pliciter non poteſt ſubuertere poſſeſ-
ſionem conſtitutarij de omnibus ſuis
bonis, ſi re vera tradat alteri rem quã-
piam ex illis bonis, transfert vſucapiõ-
di condictionem & dominium in il-
lum tertium, quale erat apud debito-
rem. Tiraq.ibi.par.3.limi.14. num.10.
communem dicit ex Bart. in. l. Cel-
ſus.ff.de vſucapi.

178 Nota, quòd conſtitutum non ſo-
lùm operatur circa bona præſentia,
ſed etiam circa futura in obligatione
generali. Tiraq.ibi.part.3.limi.30.nu.
11.communem dicit ex Bar. in.l.vlti.
C.qui res pigno.obli.poſ.

179 Nota, quòd ſi vendens ſe cõſtituat
poſsidere nomine emptoris, ſi diſtra-
hatur venditio, opus eſt vt interueniat
etiam conſtitutum. Anto.Go.in dict.
l.45.nu.8.communẽ dicit ex Bal.in.l.
1.C.quando liceat à vendi.diſce.

180 Item acquiritur poſſeſsio per de-
nuntiationem noui operis, ſi denun-
cians poſsideat, & fiat denuntiatio in
præſentia rei, quia ſtatim transfertur
in alium, contra quem fit denuncia-
tio. Anto.Go.in dict.l.45.nu.11.com
munem dicit ex docto.in.l.1.§.in ope
ris.ff.de.no.ope.nun.

181 Item acquiritur poſſeſsio per ſtatu
tum ſine traditione per hæredem.
Tiraq. in tracta. le mort ſaiſit le vif.
decla.6. num. 6. in præfa. communẽ
dicit ex Iaſ.generaliter.in. l.1. num.7.
C.communia de leg. vbi dicit, quòd
per ſtatutũ poteſt introduci vt trãsfe-
ratur poſſeſsio ſine apprehenſione, &
dicit communem.

§. De iure regio in bonis maioriæ
transfertur poſſeſsio in hæredem ſi-
ne apprehenſione per.l.45. Tau.

182 Nota, quòd interdictum recuperã-
dæ non datur fictè poſsidenti, videli-
cet per ſtatutum diſponens, quòd poſ
ſeſsio transferatur in hæredem. Alex.
in.l.in ſuis.nu.9. ff.de lib. & poſth. &
Alci. in tracta. de præſum.part. 3.nu.
6.in fi.quos refert cum alijs Tiraquel.
in dict.tractu.in.6. par. decla.4. in fi.
& noſter Couar. in reſo.li.3.c.5.num.
6.in ver. ſi eſt interdicto recuperãdæ.
communem dicunt. Couarru.autem
& Tiraquel.tenent contrarium, & di
cunt veriorem contrariam, cùm verã
poſſeſsionem habeant. De quo per
ipſum met Tiraq.de iure conſti.part.
1.nu.

1.nu.68.& in.2.par.ampli.11.

§.Lex.45.Tau.in caſu hæredis approbat hanc poſteriorem.

183 Item nota, ꝙ ſi bona ſunt poſſeſſa ab alio de voluntate domini tradentis, transfertur per iſtos actus fictos ſine apprehenſione. Si tamen poſſeſsio ſit vacua, requiritur apprehenſio vera. Iaſ. in.l. poſſeſsio appellata. nume. 86.ff.de acquiren. poſſeſsio. communem dicit.

184 Nota, ꝙ per apprehenſionem vnius fundi vel partis fundi intelligitur apprehēſa poſſeſsio aliorum fundorum eiuſdem qualitatis & naturæ. Anto. Gome.in dict.l.45.Tau.nu.39.communem dicit ex gloſ.in.l.3.ff.de acqui.poſſeſ.

185 Poſſeſsio acquiritur ex ſola relatione tradentis, etiam ſi acquirens ſit incertus ratione loci, vel quotæ. Idem ibi.nume.96.conclu.4.communem dicit, ex Paul. & Imol.in dict.l.3.§.incertam.

186 Poſſeſsio acquiritur per infantem quinquennalem cum authoritate tutoris: ſi tamē ſit puer duorum vel triū annorum, qui fari non poteſt, non acquiritur, etiam cum authoritate tutoris, ſed per ſolum tutorem ſic. Iaſ.in dict.l.poſſeſsio.§.adipiſcimur.nu.17.communem dicit.

187 Fallit in poſſeſsione violenta ex iuſſu tutoris, quia non acquiritur etiam per ſeruum pupilli. Iaſ. ibi.§.item acquirimus.nu.44.communem dicit.

188 Poſſeſsio acquiritur tertio per ſeruū meum, volente ſeruo, & tertio ratum habente. Iaſ.in dict.l.poſſeſsio appellata §.hæc de ſeruis.num.6.communem dicit.

189 Poſſeſsio nō acquiritur per ſeruum emptum quouſq; poſſeſsio ſerui apprehendatur. Iaſ.in dict.l.poſſeſsio.§.veteres.nu.11.communem dicit.

190 Poſſeſsio naturalis ſerui licèt perdatur per fugam ſerui; non tamen ciuilis. Iaſ. in.d.l.poſſeſsio.§ per ſeruum.nu.3.communem dicit.

§.In hoc caſu loquitur.l.penulti.in fi.tit.30.part.5.

191 Limita iſtam communem, ſi ſeruus diu ſe geſsit pro libero, quia tunc tā ciuilis quàm naturalis perditur. Idē ibi. nu. in fi.communem dicit ex docto.in.d.l.§.ſi ſeruus.

192 Poſſeſsio probatur per receptionē mercedis etiam in præiudicium tertij non poſsidentis. Boe.deciſ.239.nu.5.communem dicit. & ſic dicit intelligendam opinio. Bart. & docto.in.l.quanuis.ff.de acqui.poſſe.

193 Item probatur per dictum ruſticorum, dicentiū teneri & poſsideri. Deci.conſ.215.communem dicit.

194 Poſſeſsio intermedia probatur probatis extremis. Panormi.in.c.accedētibus. de primo etiam ad cauſandam præſcriptionem. Corſe.in ſing.in verbo, Poſſeſsio.el.2.communem dicit. & Couarru.in reg.Poſſeſſor.par.2.§.1.nu.1.communem etiam dicit.ex glo: in.c.volumus.16.q.4.

§.Concor.cum.l.10.tit.14.par.3.

195 Poſſeſsione antiqua probata, nouus poſſeſſor præſumitur clandeſtinus, & inuaſor. Curti.Iuni.conſil.165.num.5.communem dicit.

196 Poſſeſsio

196 Poſſeſsio transfertur in volũtarium ſequeſtrum, ſecus tamen ſi ſit neceſſarium. Io. Coraſ.in miſce.lib.3.c.2.nu. 3.communem dicit.& Feli.in.c. examinata.nu.10.de iudi.

• §. De ſequeſtro neceſſario ꝙ non poſsideat de iure regio eſt. l.11. tit.11. part. 7.

197 Poſſeſsio retinetur in immobilibus quandiu dominus eſt in ipſa re, vel habet eam in conſpectu, vel ſi de facili poteſt illam intrare. Anto. Gome.in.d.l.45.nu.101. communem dicit ex gl.in.l.1.ff.de acq.poſſe.

198 Poſſeſsio naturalis amittitur, ſi poſſidẽs ſe abſentat ab ipſa re ex cauſa iuſta ſiue iniuſta. Idem ibi.nu.102.communem dicit ex Bar.in.l.3.§.amittenda.ff.de acqui.poſſe.

199 Poſſeſsio ciuilis amittitur per abſentiam, ſi quando venienti reſiſtitur, vel ſi animo ipſe deſijt poſsidere, vel ſuſpicatur ſe poſſe repelli, vel deuenit ad ſtatum res quæ poſsideri non poteſt, vt per inundationem, vel alluuionem aquarum, vel impetum latronum, vel potentiam occupantis. Idem ibi communem dicit ex Pau.Imol.& Cuma. in dict.l.quòd meo.§.fi.de acquirend. poſſeſsio.ff.

• §.Concor.cum.l.pe.ti 30.par.3.

200 Poſſeſsio etiam ciuilis per longam abſentiam decennij poſſeſſoris amittitur, ſiue ab alio poſsideatur res, ſiue non. Idem ibi.verſ. quarto modo.cõmunem dicit ex gloſ.& Bart.in.l ſi id quod.ff.de acqui.poſſeſ.

• §.De iure regio poſſeſsio tam ciuilis quàm naturalis perditur per annum & diem, alio poſsidente de ſciẽtia poſſeſſoris.per.l.1.tit.13.li.3.ordina. &.242.&.192.in.ll.ſtili.&.l.1.tit.11. lib.2.fo.ll.cum bona tamen fide & titulo. vi. in diſcordantijs legis regni ad ius commune in verbo, Poſſeſſio.nume.

201 Poſſeſsio ciuilis eſt, quæ cauſat præſcriptionem, Idem ibi.num.105.communem dicit ex Panormita.in cap.vigilanti.de præſ. & vi.Dida.Perez in.l. 1.tit.13.lib.3.ordi.col.1222.

202 Poſſeſsio ciuilis cum bona fide, etiã ſine titulo, acquirit fructus. Idem ibi. num.106. communem dicit ex gloſſ. in.§.ſi quis à non domino. Inſtitu. de re iudica.

203 Poſſeſsionem ſolam naturalem retinens, vt vſufructuarius, vel colonus ad longum tempus retinet animo ſi ſit abſens, & non perdit eam, niſi in caſibus, in quibus ciuilis poſſeſsio perditur. Idem ibi. nu.108. communem dicit ex gloſſ. in.l.3.§. vti frui. ff.de acquiren.poſſeſsio.

204 Poſſeſsio tam ciuilis quàm naturalis conſeruatur per colonum, per tutorem, filium, ſeruum, vel procuratorem, etiam ſi detentor abſens ſit à re. Idem ibi nume.109. communem dicit ex gloſ.in.l.ſi colonus.ff. de acquiren.poſſeſsio.

205 Amplia primò, etiam ſi detentor alteri locet. Idem ibi communem dicit ex Paul.in.d.l.qui vniuerſas.§. fi.ff. de acqui.poſſeſ.

206 Amplia ſecundò, etiam ſi detentor efficiatur furioſus, non tamẽ ſi moriatur. Idem ibi cõmunem dicit ex gloſ.

in.l.ſi id quod.§.1.ff.de acquiren. poſſeſsio. Nota, quòd ſi colonus deſerat poſſeſsionem, dominus perdit naturalem poſſeſsionem.glo.in.l.13.tit.30. par.3.communem dicit ex Bar. in.l.ſi de eo.§.ſi fortè.ff. de acquiren. poſſeſ. quæ communis non procedit, quando colonus deſerit proditoriè vt alius poſsideat.vt in dict.l.13. ſi tamen colonus tradidit poſſeſsionem verè alio, dominus perdit poſſeſsionem per dictam.l.13. approbata communi opinione.de qua per Panor.in cap.olim. el.1.de reſti.ſpo.

207 Poſſeſsio tam ciuilis quàm naturalis perditur ſolo animo, etiam ſi inſiſtat in re, Idem ibi conclu.6.communem dicit ex gloſſ. in dict. l.3.§.in amittenda.

208 Nota, quòd obliuio, per quam poſſeſsio perditur, relinquitur arbitrio iudicis.Coua. in reg.Poſſeſſor.par.2.§.1. num.3. prope fi.communem dicit ex gl.in.l.furtum.ff.de vſucapi.

209 Nota, ꝙ quaſi poſſeſsio rei in corporalis vnico actu apprehẽditur.Couar. in.d.reg.poſſeſſor.par.2.num.6.communem dicit ex Panormi.in.c.1.de re li.domi.& Deci.conſ.129.

210 Ex quo infertur, præſentationẽ beneficij acquiri ex vnica præſentatione quo ad poſſeſsionem. Idem ibi, & in.q.practi.c.14.nu.2.ver.tertio.communem dicit ex Lamb.de iure patro. par.1.lib.2.q 3 ar.11.

211 Poſſeſſor hodie præſumitur, qui olim erat poſſeſſor. Couarruui. ibi. §.1.num.1. communem dicit ex gloſſ. & Bart. in.l.ſiue poſsideris. C. de proba. pro qua eſt text. in cap.olim.el.3. de reſti.ſpoli quam intellige, ſi poſſeſsio hodierna allegetur. Idem ibi com munem dicit ex.l.ſi adulterium.ff. de adul. Ex qua deducitur, quòd præſumptio iuris procedens ex facto proprio debet allegari. Felin.in cap. afferte.de præſumpr.

212 Reſtringe iſtam communem, quãdo poſſeſsio allegatur ab aduerſario in damnum poſſeſſoris antiqui. Couar.in cap.Rainutius.§.11. num 2.ver. priùs tamen.communem dicit poſt Bar.in.l.ſiue poſsidetis.& Panor.in.c. cùm ad ſedem.nu.15.de reſti.ſpolia.

• §.Contra iſtam reſtrictionem eſt.l. de iure regio in.l.10 tit.14 par.3. vbi diſponitur ſi agens rei vendicatione alleget reum poſsidere, ſi probauerit eum olim poſsidere, & nunc poſsidere dicendum erit.

213 Item reſtringe ſecundò intra decẽnium, intra quod præſumitur durare animus poſsidendi, ſecus tamen poſt decennium, quia oportet conſtare de extremis totius decennij. Couar. ibi part.2.num.2. magis communem dicit ex Matthæ.ſingul.117. quam communem intelligit in poſſeſsione ciuili, cùm ſolùm durare præſumatur per tempus animi, quod eſt decennium, iuxta.l.furtum.&.l.fundi.ff.de vſu.& l.peregrè. ff.de acquirend. poſſeſsio. ſed ſi poſſeſsioni ciuili adeſt naturalis, & tunc poſsidens etiam poſt decennium præſumitur poſsidere. ex Alci. de præſum.reg.2.præſ.22.

214 Nota, quòd intentans interdictum vnde vi, debet probare ſe poſsidere,

& ſpoliatum fuiſſe. Couarru. in dict. cap. poſſeſſor.§.1. nu.4. communem dicit ex.l.1.§. interdum.ff. de vi. & vi. arma.& Deci.conſ.125.& eſt tex. in.c. conſultationibus.de offi.deleg.

215 Intellige iſtam communem quòd ſufficit allegare poſſeſsionem, & ſufficit probare poſſeſsionem antiquam & ſi non probetur poſſeſsio tempore ſpolij. Idem Couarruui. ibi communem dicit ex Panormita. & Imol. in dict.cap.cùm.ſedem.de reſti.ſpoli.& & Alcia.de præſ. reg.2.præſ.21.nu.14. communem etiam dicit.

216 Nota, quòd non præſumitur quis poſsidere, niſi alleget poſſeſsionem. Alcia. ibi in princip.cõmunem dicit.

217 Poſſeſsio naturalis non tamen ciuilis perditur per traditionem rei factã per eum, qui de iure vel per ſtatutum non poteſt contrahere, vt in publico ſine conſenſu tutoris. Alexand.in.l.is cui bonis.ff.de verbo.obliga. num.4. communem dicit.

218 Nota, quòd ad hoc quòd hęres ſcriptus mittatur in poſſeſsionem ex beneficio.l.fi. C.de edi.diui. Adria.non requiritur, quòd probet teſtatorem eſſe mortuum, cùm præſumatur ex eo, quòd præſentat teſtamẽtum.Cur. Iuni.in.d.l.fi.nu.55.communem dicit ex Bar.ibi, licèt ipſe poſt Fulgoſium dicat contrariam veriorem.

219 Poſſeſsio ex diuo Adriano impeditur ex vitio inuiſibili teſtamenti, ſi in continenti probetur, vt eſt pręteritio filij.Cur.ibi.nume.3.communem dicit ex glo.in.l.2.C.eo.tit.

220 Item impeditur per tertium comparentem & oſtendentem ſimile teſtamentum, & cognitio fit ordinaria, & non ſummaria, Gozad. conſil.10. num.26.communem dicit ex Bart.in d.l.fi pe.col.vi.de hoc in verbo,teſtamenta duo.nu.

221 Item impeditur, ſi teſtamentum in parte ſuſpecta eſt raſum, vel cancellatum, quia tunc non fit miſsio, ſecus tamen ſi in loco non ſuſpecto ſit raſura vel cancellatio.Cur. ibi.num.6. communem dicit.

222 Nota, quòd fideicommiſſarius, cui reſtitutio verbalis eſt facta per hæredem, habet beneficium.d.l.fi. Cur. in fi.nu.44.communem dicit.

223 Item tacito ſubſtituto cõpetit etiã beneficium.d.l.fi.Curt.ibi.nu.50.communem dicit ex Areti. in.l.ſi in teſtamento.ff.de vulg.

224 Item epiſcopus, vel executor teſtamenti, qui habet diſtribuere bona teſtatoris in pauperes, habet etiam beneficium.d.l.fi. Cur.ibi.nu.57. cõmunem dicit ex Bar.ibi.

225 Nota, quòd venientes ab inteſtato non habẽt beneficium dict.l.fi.Curt. ibi.nu.86. communem dicit ex Alex. Iaſ.& Deci.ibi.

• §. De iure regio per.l.1.ti.14.lib.3.ordi. contrarium diſponitur, immo ꝙ etiam ab inteſtato habeat locum miſſio in poſſeſsionem.

207 Item fideicommiſſarius vniuerſalis non habet beneficium. d.l.fi. Cur. ibi.nu.46.communem dicit.

227 Nota, ꝙ miſsio in poſſeſsionem ex beneficio.d.l.fi.non competit inferioribus magiſtratib', ſed maiorib'.Cur.

 ibi.nu.

ibi.nu.58.communem dicit.

228 Nota, quòd non requiritur libellus, cùm petitur miſsio ex beneficio dict.l.fi.Curti.ibi.nume.61.communem dicit.

229 Nota, quòd iudex poteſt mittere in poſſeſsioné vnius ſpeciei. ſ. ciuilis vel naturalis. Anto.Gomez in.l.45. Tau. nu.44.communem dicit ex gloſ.in.l. 2.C.vbi in rem actio.

230 Miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto non dicitur poſſeſſor, ſed detentor. Anto.de Fano de pigno.par.3. mem.2.nu.6.communem dicit.

231 Fallit in actione reali, quia ante annum dicitur detētor, poſt annum autem poſſeſſor, ſecundùm canoniſtas. Legiſtæ autem dicunt, quòd ante annum eſt poſſeſſor reuocabiliter, poſt annum autem irreuocabiliter. Idem Fanus ver.6.communem dicit, & cō cludit tenendum cum legiſtis.

232 Amplia iſtam limitationem ad hypothecam, cùm dicitur actio realis. Idem ibi.nu.8.communem dicit.

233 Nota, quòd miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto facta vni ex creditoribus ex cauſa oneroſa, prodeſt omnibus alijs creditoribus ex eadem cauſa: ſi tamen cauſa eſt lucratiua, miſſo vno, alij non dicuntur miſsi. Fanus ibi. nume.10. reſtrictione.6. communem dicit.

234 Poſſeſsio data vigore ſecundi decreti reuocatur data ſatiſdatione. Iaſ. in.l. properandum.§. ſin autem reus. C.de iudi.nu.8.communem dicit.

235 Decretum de mittendo in poſſeſsionem ex primo decreto, durat quādo creditor eſt præſens poſt biēnium: ſi autem eſt abſens, per quadrienniū. Idem Fanus par.3.mem.2.nu.3. communem dicit.

236 Nota, quòd miſſus in poſſeſsionem ex cauſa iudicati, non dicitur poſsidere.glo.in.l.9.tit.15.par.5.in verb. entrega.communem dicit ex Alexand. in l. à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus. ff. de re iudica.

237 Nota, quòd iudex poteſt facere, ꝙ pars intret in poſſeſsionem propria authoritate. Tiraquel.de conſti.par.3. lib.17. nume.13. communem dicit ex Bar.in.l.iuſtè poſsidet.ff.de acqui.po.

238 Poſſeſsioné intrans propria authoritate rei vacuæ, quæ à nullo poſsidetur, non cadit in pœnam, ſi continuò titulum oſtendat. Couarru. in reſo.c. 19.lib.3.nume.7.communem dicit ex gloſ.in.l. vlti. & Bald. C. de edi. diui Adria.q.5.nu.42.

239 Amplia ad legatarium, qui iacente hæreditate apprehēdit propria authoritate rem legatam, licèt ſummaria cognitione poterit auocari à poſſeſsione per hæredem. Idem Couar. ibi communem dicit.

§.Contrarium per.l.1.tit.14.lib.3.or. ſtatuitur, quòd etiam ſi hæreditas ſit iacens, quòd perdatur legatū authoritate propria occupatum. Verùm Couarru.in.d.c.16.dicit has pœnas.&.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi. &.l.11.tit.13. par.5. iam antiquatas, & vſu ſublatas ex Hoſtiē.in ſumma de reſti.ſpoli.§.1. vet.Item quidam.nu.9.

240 Poſſeſsionis quæſtio, poſſeſsionem litigioſam reddit. Curti. Iuni. conſil. 165.

165.num.6.communem dicit.

241 Poſſeſsio transfert onus probandi in aduerſarium, niſi aliqua præſumptio ſit contra poſsidentem, vt quando ius reſiſtit poſſeſsioni. Curti. Iuni. conſ.90.nu.3.communem dicit.

• §.Lex.10. tit.14. part.3. videtur hoc idem innuere.

242 Nota, quòd poſſeſſor, etiam ſi præſumptio iuris ei reſiſtat, non eſt turbãdus in ſua poſſeſsione. Coua in.q. practi.c.17.in vndecimo requiſito. communem dicit ex Panor. & Imol. in.c. vt lite penden.

243 Poſſeſsio transfertur ex contractu ſimulato, quando agitur vt transferatur. Curti. Iuni.conſ.108.num.12.communem dicit.

244 Poſſeſsio iuris & quaſi iuris poteſt eſſe penes plures. Iaſ. in.l. poſsideri.§. ex contrario.nu.82. ff.de acqui.poſſeſ. communem dicit.

245 Poſsidere poteſt quis vnam rẽ duobus titulis, vno generali pro ſuo, & alio ſpeciali, vt puta pro emptore. Iaſ. ibi.§.ex pluribus.num.34. &.36. communem dicit.

246 Amplia, ſiue concurrat eodem tẽpore, ſiue diuerſis temporibus dominiũ vel poteſt detineri ex duobus cauſis in idem tempus cõcurrentibus. Iaſ. ibi.nu.38.communem dicit.

247 Poſsideri dicuntur mobilia. Iaſ. in l. poſſeſsio.num.39.ff.de acqui. poſſeſ. communem dicit.

248 Poſſeſſor malæ fidei ſolùm habet ius retentionis in re pro ſumptibus in ea factis, & ſic ante traditionem ſunt petendi. Nice.in concor.glo. concor. 117. cõmunem dicit in.l.ſi quis ſciẽns. C.de rei ven.

• §.Idem quòd iſta communis intendit.l.12. tit.28. part.3. ibi, antes que ſea entregado.

249 Poſſeſſor malæ fidei poſtquam ſoluit de ſuo ante litis conteſtationem acquirit vtilem actionem negotiorũ geſtorum contra dominum. Boe.de. 44.nu.4.communem dicit.

250 Poſſeſſor, contra quem agitur hypothecaria, poteſt negare illum, à quo habuit, habere titulum, & eſſe dominum illius rei, & creditor tenetur probare eſſe dominum, aliàs ſuccumbet, licèt ipſe debitor, ſiue agat, ſiue conueniatur, non poteſt dominium negare, vel cum creditore, vel cum alio tertio, quia allegaret turpitudinem ſuam. Fanus par.6.mem.5.nu.35.communem dicit.

251 Poſsidens ſine titulo, non eſt legitimus contradictor. Ludo. de Goza.cõ. 93.nu.5.communem dicit.

252 Poſſeſſoria remedia non dãtur pro iuribus merè perſonalibus. Otalora de nobilitate Hiſpanica.c.1.par.2.par. 3.nu.3.magis communem dicit ex docto.in.l.certis annis.C.de pactis.& in cap. querelam.de electi.

253 Poteſtas abſoluendi remanet ei, cui eſt poteſtas condemnandi ſublata, niſi cum certa ſolẽnitate in materia hæreſeos. Hiero. Cagno. in.l. nemo.nu. 4.ff.de reg.iu.communem dicit.

254 Poſitiones, quibus quis reſpondit, inductus aſſertione aduerſarij, qui dedit cauſam errori, poſſũt etiã poſt ſententiam reuocari. Balbus in.l. Celſus.

ff.de vſucap.verſ.nunc venio ad Bart. communem dicit.

255 Poſthumus non rumpit teſtamentum, ſi apponatur clauſula codicillaris per verba futuri temporis. Corne. conſ.225.vo.3.communem dicit. Cōtrariam,immo,ꝙ quibuſcunq; verbis concipiatur,ꝙ rumpit teſtamentum, magis communem dicit Barba. cōſi. 6.vo.2.& eum ſequitur Ioan. Duran. in arte teſtan.tit.3.cau.10. nu.3.bonis rationibus.quem vide.

256 Prælatus non ſolùm tenetur ad præſtandam patientiā demolitionis ædificij à prædeceſſore facti,ſed etiam tenetur præſtare expenſas. Iaſ.in.l. qui opus.nume.3.in fi.ff.de no.ope.enun. communem dicit.

257 Prælatus eccleſiæ licèt nō poſsit hypothecare vel obligare rem eccleſiæ ſpecialiter,generaliter tamen poteſt. Anto.de Fano.de pigno.part.2.mē.1. cōmunem dicit.& magis cōmunem glo.in.l.4.tit.5.par.5.in ver.enagenar.

258 Prælati factum conſiſtens in alio q̄ in negligētia,nō nocet eccleſiæ. Cur. Iuni.de feudis.part.2.q.18.communē dicit ex Bar.in.l.iubemus.C.de ſacro ſan.eccleſ.

259 Præbenda eſt,quę prouenit ex inſtitutione & officio. Canonia, eſt ius proueniens ex electione & receptione in fratrem.Io. à Ripa in c.cùm.m. de conſti. nu.170.communem dicit.

260 Præbenda vacatura ſi promittatur cùm recipitur aliquis in canonicum, valet receptio, & vitiatur promiſsio. Idem ibi.nu.185.communem dicit.

261 Præbendarum numerus non augetur ex receptione alicuius in canonicum.Idem ibi.nu.167.

262 Prælegata non veniunt in vniuerſali fideicommiſſo poſtea ſubſequuto. Iaſ.conſ.175.vol.4.communem dicit.

263 Præſcriptio eſt ius quoddam ex tēpore congruens, legum authoritate vim capiens, negligentibus pœnam inferens, & finem litibus imponens. Balbus de præſcripti.in pri.par. col.2. nu.3.communem dicit.

264 Præſcriptio cauſatur ex ciuili ac naturali poſſeſsione, vel ſaltim ex ciuili. Balb.ibi.par.3. col. 57. quæſtio.3. nume. communem dicit.tam in acquiſitione dominij,quàm alterius iuris inferioris vt vſufructus, cōtra Bar. in.l.3.§.ex contrario. ff. de acquirend. poſſeſ. vbi dicit,quòd in acquiſitione vſufructus, ſufficit naturalis,qui communiter reprehenditur.

265 Præſcriptio tollit obligationem naturalem.Balb.ibi.in.2.par.3.part.q.10. col.38.communem dicit.

266 Pręſcriptio incipit ab eo die,quo abſens ciuilem poſſeſsionem amiſit.Couarruui.in reg.ſine poſſeſ.par.2. nu.7. de regul.iur.lib.6. communem dicit ex gloſ.in.l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas.ff.de acquiren. poſſeſsio.& gloſ.in.l.1.§.præſcriptionem.C.de ſer. fugit. & Panormita. in cap.vigilanti. de præſcripti.

267 Præſcriptio cum bona fide,perimit obligationem ciuilem, ac naturalem reddit inefficacem. Alciat.in rubr.de præſc.nu.44.communem dicit.

268 Nota,ꝙ ex præſcriptione triginta annorum cum bona fide acquiritur vtile

vtile dominium. Balbus. de præſ.par. 2.q.2.communem dicit. Et intantum hoc eſt verum, ꝙ completa præſcriptione, non poteſt adiri eccleſia per euangelicam denuntiationem vt reſtituatur res præſcripta, cùm ſit tutus in conſcientia. Balbus ibi in.2. part.3. par.q.10. communem dicit. tamen ſi res præſcripta poſt triginta annos veniret ad dominum, præſcribens licèt aduerſus quemlibet haberet actionẽ ad vendicandam rem,non tamen cõtra dominum verum. Balbus ibi.q.6. communem dicit.

269 Nota, ꝙ antiquus dominus poteſt auocare rem præſcriptam à quocũq; tertio,ſi ipſe tertius non præſcripſit,& non põt iuuari poſſeſsione primi poſſeſſoris.Balbus ibi communem dicit.

270 Intellige iſtam cõmunem,niſi aliàs præſcribens poſsideret cum titulo & bona fide,quia & per præſcriptionem longi temporis,vt eſt viginti annorũ, nec dominus auocat à tertio, nec iuuatur contra præſcribẽtem,quin poſſit agere præſcribens contra eum rei vendicatione,quòd non prodeſſet triennario poſſeſſore etiam cum bona fide ſine titulo.Balbus ibi. commũnẽ dicit.nu.4.in.d.q.6.

271 Amplia primam communem,ꝙ ſi duo diuerſis temporibus præſcripſerint rem aliquam,& alius tertius poſſideat rem præſcriptam cum titulo & bona fide,præfertur in re vendicanda ſecundus præſcribens,cùm extinctũ ſit ius alterius.Balbus ibi.num.5.communem dicit.

272 Præſcriptio non introducitur niſi cũ bona fide in principio,in medio,& in fine.Balbus ibi in.2.par.3. par.q.7.cõmunem dicit.

273 Amplia,ſi mala fides ſuperueniens ſit circa vnum,quia interrumpit præſcriptionẽ,& in alijs. Balb. in.2.par.6. par.q.2.communem dicit.

274 Limita,ſi poſtea bene informatus depoſuerit malam fidem. Idem ibi.q. 4.communem dicit.

275 Dubitatio non impedit præſcriptionem inchoatam cum bona fide, licèt poſtea interuenerit dubitatio. Balbus in.2.par.3.par.q.2.& in.2. par.6.par.q. 2.communem dicit,& ſic intelligit Iaſo in l.poſsidere.§.genera.de acquirẽ. poſſe.num.49.ff. Coua. autem in reg. poſſeſſor.par.2.nu.4.dicit,quòd ſi dubitatio ſuperueniat ex dubitatione ſpeculatiua, vt dubitet, an ſua ſi res, vel iuſtè poſsideat, cùm non habeat conſcientiã læſam credens poſſe poſſidere, cum illa dubitatione bene currit præſcriptio. Si tamen dubitet non ſolum de iure, ſed dubitet, an teneatur reſtituere, nõ præſcribit, cùm agat contra conſcientiam. & hoc affirmat ex Adriano quoli.2.

276 Præſcriptio cum mala fide non procedit, & in hoc eſt ius ciuile correctũ per ius canonicum tam in rebus corporalibus, quàm in actionibus realibus & perſonalibus. Balbus ibi. q.13. communem dicit in.2.par.3. par. licèt Socin.203. dicit communem contrariam. Sed tamen magis communis eſt prima. & vi. Alcia. in rubr. de præſcrip.num.48.

277 Amplia iſtam cõmunem, etiã per

tẽpus immemoriale, ſi conſtat de mala fide, temporis curſu nõ ſuffragatur poſsidens. Alexã. in. l. cùm aliquis. C. de iure deli. communem dicit.

178 Limita in actionibus quæ ſunt de ſui natura temporales, nec continent pœnam, ſed dantur ad intereſſe. Balbus ibi. nu. 7. communem dicit.

179 Limita ſecundò in iure adeũdi per triginta annos, cùm ius ſit quærendũ, & non quæſitum. Balbus ibi. num. 9. communem dicit.

180 Limita tertiò in mala fide prędeceſſoris, quæ non impedit inchoare prçſcriptionem. Matthæ. de Affli. deciſ. 40. nu. 7. communem dicit. Sed Hiero. Cagno. in. l. qui in alterius. nu. 16. ff. de reg. iu. dicit communem contrariam. Sed pro concordia diſtingue vt per Panor. in. c. 2. de præſ. num. 7. & 8. quòd prima opinio procedat in ſingulari ſucceſſore, & ſecunda in vniuerſali, qui tenetur exonerare conſciẽtiam defuncti. vt per Curti. Iuni. conſi. 177. nu. 14. vbi dicit magis communem ſecundam. quam intellige vt hîc & per Pyrrhũ in cõſue. Aure. de execu. c. 14. §. Nota iſtam diſtinctionem, & intellige eam quantum ad ſingularem ſucceſſorem, pro vt intelligit. l. 19. tit. 29 par. 3. ꝙ ſucceſſor ſingularis pręſcribit cum bona fide, & ſi prędeceſſor ſit malæ fidei per triginta annos domino ignorante, ſciente autem per decẽ annos, ſi fuit præſens in prouincia, & per viginti ſi ſit abſens. & vi. auth. malæ fidei. C. de long. tem. præſ. & glo. & Abb. & Feli. in. c. ſi diligenti. de præſ. & Bar. Alex. & ali. in. l. Pomponius. §. 1. ff. de acquiren. poſſeſ. & Oldrad. cõſil. 19. & Iaſ. in. §. ſed iſte. nume. 80. de acti. inſti.

181 Reſtringe hanc tertiam limitationẽ ſic intellectam ad vniuerſalem ſucceſſorem repreſentantem prædeceſſorẽ. Secus in ſucceſſore dignitatis vel officij, qui minimè repreſentat, ſi non vult vti poſſeſsione prædeceſſoris. Couarru. in. d. c. poſſeſſor. §. 9. nu. 6. par. 2. verſ. ſeptimò apparet. communem dicit ex gl. in. l. cura. de iu. patro.

182 Nota, ꝙ ſucceſſor ſingularis præſcribit ſpacio decem vel viginti annorũ ſolutionem minorem, cùm ſibi nõ ſit nuntiatum de maiori ſumma, ſi poſsidet cum titulo: ſi tamen non habet titulum, præſcribit cum bona fide per triginta annos. Bal. in. 4. part. 4. par. q. 7. communem dicit.

183 Nota, ꝙ mala fides in vna re cauſa vnius perſonæ, non impedit præſcriptionem quo ad alium. vt ſi habeam malam fidem circa Semproniũ, quẽ dominum rei ſcio, præſcribo contra alium, quem dñm eſſe nõ ſcio, vel circa quem bonam fidem habeo. Ioannes Hannibal in. l. naturaliter. nu. 16. ff. de vſuca. communem dicit ex Bar. in. d. l. naturaliter. Couar. autem in. d. reg. poſſeſſor. part. 2. §. 8. nu. 4. verſ. alia deinde quæſtio. magis communem dicit, ꝙ illa opinio Bar. intelligatur reſpectu diuerſorum iurium: quia circa idem ius nõ poteſt cadere bona fides, cùm ſit cum cõſciẽtia rei alienæ, & cũ mala fide: & exemplificat in proprietate, & poſſeſsione, vel vſufructu: poteſt enim quis habere fidem bonã circa

ca proprietatem, & præſcribere proprietatem contra vnum & malam fidem circa poſſeſſionem, & non præſcribit poſſeſſionem vel vſufructum, vel ècótra, ex tex. in.l.1.§.ſed pet eum. ff. de acqui. poſſeſ.

184 Mala fides licèt præſumatur in poſſidente, ſi à principio rem vacantem propria authoritate apprehenderit. l. vlti. C. vnde vi. tamen ſi poſsidet per triginta annos, bona fides præſumitur. Coua. in.d.§.8.nu.3. communé dicit ex Bart. in.d.l. vlti. & Deci. có.267. & Iaſ. in.d.§. ſed iſte. nu.100. Inſti. de acti. Pro quo facit dictum Inno. in.c.1. de in integ. reſti. num.8. etiam ſi conſtet alium fuiſſe antiquiorem poſſeſſorem, ex Sali. in.d.l. vlti.

185 Nota, q error iuſtus tituli cauſat præſcriptionem quantum ad vſucapiendum & præſcribendum, non autem ad repellendum eum, qui agit petitione hæreditatis, vel interdicto quorũ bonorum, quæ iudicia regularia non dantur contra titulo poſsidenté. Balbus in.l. Celſus. no.2. ff. de vſuca. communem dicit.

186 Nota, q error iuris bonam fidem inducit ad præſcribendum in his, in quibus titulus non requiritur ad præſcribendum. Coua. in.d. reg. poſſeſſor. in §.7. nu.5. par.2. conclu.2. communem dicit ex Rube. conſi.75. & Bart. in.d.l. Celſus. quam ipſe Couar. intelligit in præſcriptionibus, in quibus ius nó reſiſtit, ex Panormita. in cap. de quarta. de præſcrip.

187 Dubitans, nec habet boná nec malam fidem, Coua. in.d.§.7. nu.3. communem dicit ex glo. in.l.3.§. generaliter. ff. de acqui. poſſe.

188 Præſcribi poteſt omnino obedientia imperatoris per reges ac alias ciuitates. Balbus de præſ. in.2. par.5. par. q.2. communem dicit.

189 Præſcribi etiam poteſt merũ ac mixtum imperium. Idem ibi. q.3. communem dicit. & Felin. in. c. cùm ſit. de fo. com. pro qua eſt text. in.l. viros. C. de diuer. offi. lib.11.

190 Nota, q merum ac mixtum imperium præſcribitur contra imperatoré vel regem præſentem per ſpaciũ decem annorum: ipſo autem abſente, requiritur tempus, de cuius initio nó ſit memoria hominum in contrarium. Idem Balbus. q.3. & in.2. part.5. par. q.1. communem dicit. Si autem iuriſdictio eſt penes inferiorem à principe, præſcribitur contra eum per decem annos. Pet. Nuni. de exequen. mand. reg. c.1. nu.15. cómunem dicit ex Balbo. in.2. par.5. par. verſ. circa primam, & eandem communem dicit Alexá. in conſ.16. nu.27. lib.5. Nota, q inquá tum Balbus dicit ſciente principe ſufficere tempus decem annorũ, idem tenet Iaſ. in.l. imperium. ff. de iuriſdi. omni. iudi. vbi dicit magis communem. ſed Cur. Iuni. conſ.174. num.26. reprehendit Iaſo. & magis communem dicit, q requiratur ſpacium vel tempus, de cuius initio memoria nó ſit hominum in contrarium. Cui opinioni aſtipulatur noſter Coua. in reg. poſſeſſor. par.2.§.3.

§. De iure regio per.l.6. tit.13. lib.3. or. iuriſdictio ciuilis acquiritur per tépus

pus quadraginta annorum, ac criminalis per tēpus, de cuius initio memoria non ſit in contrarium.

291 Nota, ꝙ merum ac mixtum imperium, ac iuriſdictio, & ſimilia iura potiùs habent cauſam continuã, quàm diſcontinuam. Coua. in d. reg. poſſeſſor. in part. 2. §. 3. nu. 3. communem dicit ex Bart. in l. iuſto. §. non mutat. ff. de vſuca.

292 Item nota, ꝙ in præſcriptione iuriſdictionis cùm ſint tres ſpecies, merũ mixtum imperium ac iuriſdictio ſimplex, ſi vnus actus præſcribatur, non cenſentur omnes ſpecies præſcriptæ, ſed ſufficit præſcripſiſſe vnum actum ſolùm ad hoc, ꝙ dicatur pręſcripta tota vna ſpecies. Balbus in 2. par. q. 2. ver. ſecundò principaliter.

293 Præſcribi poſſunt ea quæ competũt principi in ſignum ſupremæ poteſtatis, & hæc præſcriptio ſortitur effectũ per tempus, de cuius initio memoria non eſt in cõtrarium. Balbu. in 2. par. 5. par. q. 4. nu. 1. communem dicit.

294 Amplia primò iſtam communem ad inferiorem à principe, quia poteſt præſcribere ius collectandi, & exigẽdi pedagia per dictum tempus immemoriale. Otalora de Nobili. Hiſpa. c. 3. communem dicit.

295 Amplia ſecundò ad ea, quæ reſeruantur principi ratione dignitatis, vt creare notarios, vectigalia inducere, legitimare illegitimos, & ſimilia per dictum tẽpus. Couar. in dict. reg. poſſeſſor. par. 2. §. 2. num. 7. ver. tertia ſpecies. communem dicit ex Panor. in c. cùm nobis. de præſcripti.

§. De iure regio præſcribitur in ciuilibus per quadraginta annos, & in criminalibus per centum annos. l. 6. tit. 13. lib. 3. ordi. per quam corrigitur l. 8. tit. 4. par. 3. & l. 6. tit. 29. par. 3. & l. 5. tit. 11. lib. 2. fo. ll. Regalia autem, vt ſunt tributa & collectæ non præſcribuntur per d. l. 6. nouiſsimè accedit ad declarationem d. l. 6. Coua. in reg. poſſeſſor §. 3. par. 2. num. 4. vbi concludit, ꝙ inquantum dict. l. 6. intendit in præſcriptione meri vel mixti imperij & iuriſdictionis requiri tempus, de cuius initio non eſt memoria hominum in cõtrarium, intelligatur vel de iuriſdictione acquiſita ante illam legem; in acquirenda autem ſufficiat in criminalibus tempus centum annorũ, & in ciuilibus quadragennaria præſcriptio, vel ꝙ tempus immemoriale ſit neceſſarium, cùm præſcribitur ſine titulo, cum titulo autem attendatur ſecunda diſtinctio, quæ potiùs mihi placet, cùm immemorialis ſit loco tituli. c. 1. de præſ. in 6.

296 Nota, ꝙ pręſcribitur iuriſdictio per tempus immemoriale, data capacitate in præſcribente ſine titulo, quia tempus dat titulum, vel ſaltim pręſumit. Petrus Nu. in c. 2. de exequẽ. mã. reg. fol. 7. col. 4. communem dicit ex Feli. in c. ſi diligenti. de fo. compe.

297 Ex hac communi ſequitur, ꝙ data incapacitate per mille annos nõ præſcribitur. Idem ibi. fo. 8. co. 1. communem dicit ex Felin. in. c. cauſamq; de præſcript.

§. Nota, ꝙ de iure regio ad præſcribenda pedagia, quæ vulgo portazgos dicuntur

dicuntur,requiritur tempus quinquagintaannorum.l.i.ti.10.lib.6.ordi.

298 Limita oēs iſtas communes in eis, quæ ſunt reſeruata principi in ſignū vniuerſalis recognitionis,quia nō pręſcribuntur.Pyrrhus in conſue. Aureli.de pręſcri.c.4.communem dicit,vt ſunt cenſus,& tributa,vt notat Coua. in dict.reg.poſſeſſor.par.2.§.2.verſ.ſecunda rerum ſpecies.

§.Concor.d.l.6.tit.13.li.3.ordi.

299 Nota q̄ præſcribens regalia iuriſdictiones & pedagia, & ſimilia per tempus, de cuius initio non eſt memoria hominum in contrarium, non tenetur probare ſcientiam ac patientiam principis,quia illa præſumitur per dictum tempus.Balb.de pręſ.in.2.par.5. par.q.6.communem dicit,& hanc dicit magis communem Alex.conſil.5. nu.6.vo.1.in præſcriptione minoris tēporis cōtra regem,ſemper requiritur ſcientia & patientia regis.Alex.conſ. 16.volu.5.communem dicit.quem refert Petrus Nuni.de exequendis mā. reg.c.1.num.15.ver.octauò deducitur. vbi videtur innuere per.d.l.6.tit.13. li. 3.ordi. nō eſſe neceſſariam ſcientiam & patientiam regis ad præſcribendū merum imperiū,cùm ex illa lege apparet de voluntate principis,cùm ſit modici præiudicij, cùm aliàs remaneat communicatiua iuriſdictio penes regem,& hoc modo poteſt Imperator res imperij alienare, vt per Angel.in.l.1.§.hoc interdictū.ff.ne quid in lo.publi.& opinio Petri coadiuuatur, princeps concedendo iuriſdictionem,non cenſetur ab ſe abdicare iuriſdictionem,nec dare priuatiuè,ſed cumulatiuè, vt per plura deducit Caſſa.in conſue.Burg.rub.1.§.1.glo.fi.nu. 30.cùm non poſſit abdicare à ſe omnem iuriſdictionem.vtile tamen dominium & commoda,poteſt,ſalua ſuperioritate, recognitione, & fide. vt notat Bal.in proœ.feu.verſ. expedita. nu.32. ad quem poterit appellare, & de cauſis appellationis cognoſcere. Io. An.in addi. ad Spe.de iuriſ.omni. iudi.ver. vidiſtis duas.col.fi.& Ange. in. l.1.§. ſi quis mandatum.ff. de offi. eius cui.mā. quam ſuperioritatem & appellationem non poteſt abſe abdicare,vt per plura comprobat Thom. Gramma.conſil.28. per.c. dudum.de præſ.in.6.quod videtur innuere.l.1.ti. 1.li.3.ordi. Item pro hac ſua opinione in hoc regno adducit.l.5.tit.2.par.1. dicit enim,q̄ in dicta lege prohibetur introduci conſuetudo ſine ſcientia regis.& in.l.11.ti.1.lib.7.ordi. mandatur vt conſuetudines populorum obſeruētur.ex quo dicit ſublatam.l.5.& nō requiri voluntatem vel ſciētiam principis. & ſic in.d.l.6. non ſit neceſſaria ſcientia regis,cùm iam inibi explicauit ſuam voluntatē,quòd valeret præſcriptio. & adducit etiam ad hoc Bal. de pace conſtan.in v ſi.feu.c.1.§.1.& dicit non obſtare.l.7.tit.1.lib.1.ordi.vbi diſponitur, q̄ iudex eccleſiaſticus nō incarceret laicos,nec executionem faciat in ſuis bonis,iūcta.l.vlt.lata apud Toletum. de anno.1525. vbi reuocat conſuetudinem circa dictam executionem,dicens,porque aquello ha ſido ſin nueſtra ſciēcia y paciēcia. quia dictæ

dictę prohibitionis cauſa eſt, quia agitur de maximo præiudicio regis: quia cùm per prælatos præſcribitur cõtra regem, non præſcribitur cumulatiuè, ſed priuatiuè, & tranſit iuriſdictio in perſonas alterius fori; & non poteſt à principe reuocari, iuxta nota. per doc. in c. nouit. de iudi. Sed his nõ obſtantibus adhęrendum eſt communi opinioni, tum enim quia hanc opinionem tenet Innó. in c. bonæ. de pó ſtu. præla. & Bar. in l. 1. ff. de aqua plu- ui. arcen. & in l. ſi publicanus. ff. de publi. & Io. Lup. Auriga de dona. inter vi. & vxo. in rep. cap. per veſtras. in præludi. verſ. ſed eſt pulchra dubitatio. nu. 33. cum ſequen. & Petrus Bellu. in ſpecu. principum. rúb. 22. nu. 67. & eſt communis teſte ipſo Nunio. Tum etiã, quia eſt maximum crimen vſurpare regis iuriſdictioné, & capite eſt puniendus. l. ſacri afflatus. & ibi Bal. C. de diuer. reſ. & incidit in crimen læſę maieſtatis. l. 3. §. qui ſe. ff. ad leg. Iuli. maie. quòd non eſſet, ſi graue pręiudicium regi non inferretur. Tum etiã, quia ſequerentur duæ ſpecialitates in d. l. 6. quod non eſt dicendum, vt per Bal. in rúb. de cauſ. poſſe. & proprie. & l. vnica. C. de do. promiſ. & in l. ſi mulieri & Titio. ff. de condi. & demõſtra. & Iaco. de ſan. Geor. in vſi. feu. in §. dictiq; vaſſalli. nu. 22. vna reuocatio. l. 18. tit. 4. part. 3. & l. 6. tit. 29. par. ea. in qua prohibita erat præſcriptio iuriſdictionis de iure regni, per quam ius cõmune reuocabatur. Altera, quòd præſcriptio quadragenaria ſufficiat, & iã tertia; q nõ ſit neceſſaria ſciẽtia regis in præſcriptióe quadragenaria; qđ alio modo non eſt dicẽdum, nec Bal. in d. c. 1. num. 3. de pace conſtan. nu. 3. hoc dicit, immo totum cõtrarium in tangentibus ipſum regem, vbi notanter dicit. An in præſcribitur contra tranſeuntes vt ſoluant paſſagium, & non requiritur ſcientia principis. Si tamen præſcribitur contra Cæſarem, requiritur ſcientia & patientia. vt in l. comperit. C. de præſ. tri. anno. Ité nec lex. 11. tit. 1. lib. 7. ordi. tollit l. 5. immo confirmat, ibi, ſegun que les fueron otorgadas por los reyes nueſtros progenitores, e por nos confirmadas y juradas. Et ſic pręſumitur notitia & certioratio. vt aliàs dicitur de minore, qui iurat, q nó eſt neceſſaria probatio certiorationis, quia ex iuramento præſumitur certioratus. Iaſ. in auth. ſacramenta. nu. 66. C. ſi aduer. vendi. & Io. Mau. de reſti. in integrũ. c. 14. de qua ſupra in verbo, certioratio. nu. 58. Vel eſt intelligẽda illa lex iuxta diſtinctionem Bal. in d. c. 1. quando non pręſcribitur contra regem. Nec eſt facienda vis in intelle. d. l. 7. tit. 1. lib. 1. ordi. quia vera ratio illius. l. eſt, quia prælati ſunt incapaces illius executionis, & data incapacitate nec præſcriptio immemorialis procedit. vt in nu. 297. ſupra eo. ex. c. 1. de præſ. in 6. prælati enim non habent territorium, nec ſua iuriſdictio adhæret territorio, vt per plura deducit & pbat Odral. cõ. 17. & Belluga. in ſpecu. prin. rub. 22. n. 48. Nec obſtat. c. vt animarũ. de conſti. in 6. quia ibi territorium eſt exponẽdum, id eſt diœceſim, vel certos terminos, intra

quos

quos poteſt exercete iuriſdictionem. & cùm nō habeant territoriū, in quo cadat poſſeſsio, nimirum ſi non poſſint præſcribere, cùm ſine poſſeſsione præſcriptio non procedat.reg.ſine poſſeſsione.de regul.iur. in 6.& ſic ad præſcribendam iuriſdictionem ciuilem ex curſu quadraginta annorum requiritur ſcientia & patientia principis, vt in noſtra cōmuni. Et nota verbum Aimonis de antiquitate temporis.par.4.in verb.abſolutis differētijs. num.23.quòd in caſibus, in quibus requiritur ad introducendam præſcriptionem ſcientia principis, ſufficit, ꝙ officiales, ac procuratores regis, vel principis ſciant vt ei præiudicetur ex Bal.con.340.vo.5.& Caſtro.con.203. incipienti. Viſo quodam ſaluo còducto. pro quo adducit.l. cùm mancipium. ver. circa procuratoris. ff. de ædil. edi.

300 Præſcribitur contra fiſcum in bonis nondum incorporatis, ſed tantū delatis tanquam vacantibus propter vectigal nō ſolutū per lapſum quinquennij,in alijs autem bonis ſi denūtiatio præceſſerit per quadriennium, ſi tamen non fuit denuntiatum ſine titulo& bona fide per triginta annos, cum titulo autem bona fide per viginti.Balb. de pręſ.in.2.par.5.par.in prin. communem dicit.

301 Fiſcus præſcribit,quando vendidit rem alienan per quadriēnium, iuxta l.bene à Zenone.quā intellige, ſi vendit bona fide, ſecus tamē ſi mala fide. Bal.ibi.communem dicit.

302 Præſcribitur contra eccleſiam præſcriptione quadrāgenaria, etiā ſi vna eccleſia præſcribat contra aliam. Balbus.in.5 par.communem dicit.

303 Amplia iſtam communem,& quādo eccleſia pręſcribit contra monaſterium.Coua.in cap.poſſeſſor.in.2.par. §.2.nu.3.de reg. iur.in.6.cōem dicit.

304 Limita,niſi ex priuilegio fuiſſet cōceſſum eccleſiæ, vt contra eam non curreret niſi centenaria præſcriptio, ad inſtar eccleſiæ Romanæ.Idem Balbus ibi.quæſt.1.communem dicit.

305 Limita ſecundò in mobilibus,quæ triennio vſucapiuntur.Couar.ibi.nu. 5.communem dicit.

306 Limita tertiò in actionibus perſonalibus, quæ minori tempore decennio tolluntur,quia in his contra eccleſiam ſicut contra priuatum currit, vt in actione quanto minoris vel redhibitoria, & ſimilibus. Idem Couarru. ibi.num.5.communem dicit ex gloſſ. in auth. quas actiones. C. de ſacroſan.eccle.

307 Nota,quòd ſi res priuati perueniat ad eccleſiam pro tempore præterito, vtitur præſcriptione priuati pro futuro præſcriptione eccleſiæ. Balb. ibi. quæſt.3.communem dicit.

308 Nota,quòd licèt contra eccleſiam Romanam non niſi centenaria currat præſcriptio,vt in auth.quas actiones.C. de ſacroſan.eccle.tamen contra priuatum habentem iura Romanæ eccleſiæ,etiam ſi in aliquo ipſa dānetur, præſcriptio communis currit. Couar.in dict.cap.poſſeſſor.§.2.part. 2.nu.6.communem dicit ex Panor. in cap.ad audientiam. de præſ. & Soci.

ci.conſi.266.vo.2.

309 Nota, quòd præſcribitur ius eligẽdi in eccleſia per quadraginta annos. Balbus.in.d.5.par.q.8. cõmunẽ dicit.

310 Amplia, etiã ſi vnicus actus ſolùm interueniat in hoc tempore. Idem ibidem communem dicit.

311 Nota, quòd ſi eccleſia non ſtat à principio eſſe liberã iuri patronatus, non præſcribitur contra eũ per quodcunq; tempus. Couar.in.d.reg. poſſeſſor. par.2.§.10.nu.2.cõmunem dicit ex Panor.in cap.querelam.nu. 9. de electi.

312 Si eccleſiam conſtat eſſe de iure patronatus, præſcribitur cõtra eam. Balbus in dict.par.5.q.9.communẽ dicit. quam intelligit Dominicus cõſ.123.ſi currat tempus quadraginta annorũ cum titulo, vel immemoriale ſine titulo. Quod nota.

313 Amplia iſtã cõem, ſi dubitetur an ſit libera, vel non, quia currit cõtra eam præſcriptio per tẽpus, de cuius initio nõ ſit memoria hominũ in contrariũ. Idẽ Balbus.in.d.q.9. communẽ dicit.

314 Præſcribitur etiam ius patronatus præſcripta villa, vel caſtro, cui annexum eſt ius patronatus. Idem ibi communem dicit.

315 Parrochiani præſcribunt ius præſentandi, quando non cõſtat ab alijs eſſe eccleſiam cõſtructam, fundatam, vel dotatam. Deci.con.117.cõmunẽ dicit & magis communẽ dicit. Coua.in.d. cap.poſſeſſor.in.2.par.§.10.nu.3.

316 Præſcribitur per epiſcopũ, vt poſsit alienare res eccleſię inconſulto capitulo, per tempus tamẽ, de cuius initio non ſit memoria hominũ. Idẽ Balb. in.d.5.par.queſt.17.cõmunem dicit.

317 Præſcribitur contra ciuitatem, etiã particularẽ per centum annos in quatuor caſibus enarratis in.l. fi.C. de ſacroſan.eccle.in alijs aũt præſcribitur contra eam iure priuatorum. Balbus in.3.par.5.par.q.1.cõmunem dicit.d.l. fi.non dicitur correcta per auth. quas actiones.C.eo.tit. quo ad ciuitatem, ſed ſolùm quo ad eccleſias, vel monaſteria, ac pia loca. Coua in.d.c. poſſeſ. par.5.§.2.nu.9.ver.primum. cõem dicit, reprobata opinione Boe.deci.264 nu.25.qui dicebat contrariam cõem, ſentiens.d.l.fin.in totũ eſſe ſublatam.

308 Amplia iſtã cõmunem ad caſtra, ac paruã villã, dũmodo habeãt multitudinẽ. Balbus ibi. quæſt.2. cõem dicit.

309 Præſcribitur contra conditionem ex canone, reintegrande.per triginta annos, ſicut & ipſa cõditio durat. Balbus.in.4.par. 4. par.q.24. cõem dicit.

310 Præſcribitur contra remedium. l.2. de reſcin.ven. per triginta annos. Idẽ ibi.quæſt.26.communem dicit.

• §. De iure regio hęc actio nõ durat niſi per quadriennium. l. 4.tit.7.li.5.or.

311 Præſcribitur vtile dominium feudi contra priuatum, præſcriptione triginta vel quadraginta annorum. Pariſi. conſi. 1.num.123. vo.1. communẽ dicit ex Feli.in cap.ad audientiam.de præſ.& deci.Neapoli.Matthæi.254.& Roma.conſi.166.

312 Præſcribitur ſeruitus perſonalis per quadraginta annos. Balb. de preſ. in dict.queſt.26.communem dicit.

313 Nota, ꝙ ſeruitutes habẽtes cauſam continuam quando ad eius vſum nõ requi-

requiritur continuum factum hominis, licèt à principio requiratur præſcribuntur inter præſentes per decem annos, & inter abſentes per viginti. Idem Balbus.in.2.part.4.par.quæſt.1. communem dicit.

314 Seruitutes habentes cauſam continuam in propoſito licèt naturaliter ſint diſcontinuæ, quibus poteſt quis vti quando voluerit, vt eſt itineris, vel viæ, perduntur per decem annos inter præſentes, & per viginti inter abſētes. Si tamen habeant cauſam diſcontinuam hebdomadarum, vel dierum ex forma conſtitutionis perdūtur per viginti annos tam inter præſentes, quàm inter abſentes. Balbus de præſ. in.3.part.4.par. quæſt.1. num.1. communem dicit.

315 Limita iſtam vltimam communem opinionem in ſeruitutibus perſonalibus, in quibus non conſideramus interualla temporis, nec diſtinctionem prædictam. Balb. ibi. quæſt.6. communem dicit.

316 Seruitus diſcontinuā requirens factum hominis, cōſtituitur, probatur, & præſcribitur allegato titulo ſeruitutis, ac probata poſſeſsione decennali inter præſentes, ac viceennali inter abſentes, & præſumitur titulus allegatus licèt aliter non probetur cum ſciētia ac patientia aduerſarij. Balb. in.2. par.4.par. quæſt.1. communem dicit num.3. & in nu.1. dicit quòd requiritur etiam bona fides & dicit etiam cōmunem. tamen Cur.Iun.cōſ.174.nu. 28.& 38. dicit communem cōtrariam immo quòd in iſtis ſeruitutibus habētibus cauſam diſcontinuam requiritur tantū tempus de cuius initio non ſit memoria hominum. approbata gloſ.la grande. de ſerui. ff. in. l.fi. Sed tamen dictam communem opinionem ex gloſ. intellige cùm non adeſt titulus, ſi tamen allegetur titulus, procedit noſtra communis. quod nota.

317 Nota quòd ſcientia ac patientia requiritur in præſcriptione iurium incorporaliū. Couar. in re. poſſeſſor. de reg.iu.li.6. part.2.nu.8. communem dicit ex.l.2. C. de ſerui. & aqua. & Inno.in cap.2. de in integ.reſti.

318 Fallit primò in præſcriptione iſtorum iurium immemoriali. Balbus. in dict. quæſt.1.nu.14. communē dicit.

319 Fallit ſecundò in habente titulum ſeruitutis conſtitutæ à tertio, qui putabatur dominus, quia non requiritur ſcientia ac patientia veri domini, ſed ſufficit tempus ad inſtar rerū corporalium. Balbus ibi.nu.15. cōem dicit.

320 Fallit tertiò in præſcriptione libertatis, cùm res de facili reuertatur ad ſuam naturam. Coua.in.d.reg. poſſeſſor.in.d.nu.8. verſ. ſententiam. cōmunem dicit ex.l. ſi partem.§. ſi per feudum.ff. quemadmo. ſerui. amitta. & c. ſi terra. de priui.

321 Præſcribuntur ea, quæ competunt de iure gentium per tempus, de cuius initio non eſt memoria hominū non eſt in contrarium. Balb. de præſ. in.3. par.5.par.q.6. communem dicit.

322 Præſcribuntur decimæ prædiales in partem, licèt non in totum. Balb. ibi. quæſt.7. communem dicit. Contrarium, immo quòd nulla conſuetudo

do poteſt introduci per laicos, quòd non ſoluant integram decimam, dicit commune Curti.in cap.fi.de conſue. Sed pro concordia dic vt per Bel. lo.conſi.55.per totum.vbi videtur innuere, quòd opinio Balbi habet locũ in præſcriptione, de cuius initio non eſt memoria, Curtij autem de alia minori. Quam ſic probat. Nulli dubium eſt, quòd per Romanum pontificem poteſt concedi, vel dando priuilegiũ, vel approbando conſuetudinem, vt minùs decima ſoluatur ex gloſ. in.c. à nobis. el.1. de deci, & ibi docto. & Abbas dicit hoc indubitatum in cap. in aliquibus.de deci.& Deci.cõſ.147. & conſi.113. & hæc communis opini. vt per Bello.ibi. & cõſuetudo, de qua non extat memoria in contrarium, habet vim priuilegij.l.hoc iure. §.ductus aquæ.ff.de aqua.quori. & ęſti.& cap.ſuper quibuſdam.de verbo.ſigni. & ibi Panor.& Feli.in cap.accedẽtes. de præſcri.& Barba.conſ. 41. vo.1.& in conſi.45.vo.2. ergo & conſuetudine poteſt introduci, vt minùs decima ſoluatur.& hoc tenet Alexand. conſ. 6. vo.1.vbi dicit hanc eſſe magis communem opini.

323 Amplia iſtam communem ad laicos, qui poſſunt pręſcribere per tantũ tempus, quòd nõ ſit memoria hominum in contrarium ius percipiendi decimas, allegato titulo cũ poſſeſsione dicti temporis. Pyrrhus in conſue. Aure.de poſſeſſorijs iudicijs. cap.2.in fi.magis communem dicit, ſine titulo cùm ſint incapaces, nõ pręſcribũt, vt per plura docet noſter Coua.in reſo.cap.17.li.1.nu.6.ex Io.Mo.in capit. 2.de præben.in.6. Et nota in hac materia, cùm per concilium Lateranenſe ſit toleratum laicis vt percipiãt decimas, qui ante illud concilium ſoliti erant percipere, probata poſſeſsione immemoriali, dicitur probatum ſufficienter ante concilium Lateranenſe percepiſſe. Couar. in cap. poſſeſſor. de reg.iu.in.6.par.2.§.3.nu.9.verb. tertiò fortiùs. communẽ dicit ex docto. in c.cum apoſtolica.de his quæ fi.à pręl. §. Nota iſtam communem cum cũ pręcedentibus ad intellectum.l.1. tit. 7.li.1. ordi. ibi. O en los otros lugares q̃ antiguamẽte ſuelẽ tener los legos.

324 Præſcribitur cõſuetudo, quę eſt cõtra ius, vel pręter ius de iure ciuili per decem annos, de iure autem canonico ſi eſt contra ius, requiruntur quadraginta anni, ſi pręter ius, decem anni. Balbus ꝺ pręſ.in.5.par.5.par.quęſt. 11.communem dicit.

325 Pręſcriptio non procedit cum titulo nullo. Cur.Iuni. conſi. 185. num.3. communem dicit.

326 Item non pręſcribitur contra hęreditatem iacentẽ, etiam ſi ſit vſucapio. Balb.in.6.par.in prin.in caſu.25.communem dicit.

327 Item non præſcribuntur ea quæ ſunt merę voluntatis, vt ire ad molendinum, vel ſimilia. Balb. in.4.part.5. part. q.5. communem dicit. pro qua eſt text. in.l. qui iure familiaritatis. ff. de acqui.poſſeſ.

328 Limita, ſi interuenit prohibitio, quia tunc per tempus longiſsimũ pręſcribuntur. Idem ibi.q.6.communem di

ci-

cit ex gl. in.l.qui luminibus ff. de ſerui.vrba.prædi.& Coua.in.d.reg.poſſeſſor.in.2.par.§.4.nu.6.

329 Amplia iſtam limitationẽ ad actus negatiuos,qui præſcribũtur à tempore prohibitionis.Bello. conſil.1.nu.15. cõmunem dicit.de qua per Alexã. in conſ.136.vo.2.& Guido.deci.penul.

330 Præſcribi non poſſunt alienari prohibita.Ripa in.l. filiusfamilias.§. diui. ff.de leg.2.communem dicit.

331 Limita & intellige iſtam communem vt non procedat in præſcriptione longi temporis viginti annorum cum bona fide.Balb.in.5.par.5. par.q.4.communem dicit.

332 Limi.ſecundò in præſcriptione immemoriali,ſi ius non reſiſtat in prohibitione alienationis in certas.perſonas.Bello.cõſ.46. nu.7. communem dicit ex Bar. in.l.fi.C.ex qui.cau. non eſt nece.in integ.reſtitu.

333 Item non præſcribuntur legata per hæredẽ,cùm teſtator ſuſtulit præſcriptionem.Barba.conſ.22.vo.4.& cõſi. 51.vo.1.Ioan. Duran.in arte teſtan.tit. 6.cau.31.communem dicit.

334 Item præſcriptio non cadit inter ſocios,etiam per longiſsimum tempus, quin teneantur diuidere.Balbus in.4. par.4.par.q.13. communem dicit. de qua in verb. diuiſio. nu. 99. & intellige iſtam per illam.99.

335 Præſcriptio interrumpitur, etiam ſi pauci ſuperſunt dies ad illam cõplendam,licèt cõcedatur reſtitutio. Balb. in.2.par.par.6,q.1. communem dicit.

336 Item interrumpitur præſcriptio, ſi interuenit inhabilitas in perſonã præſcribentem, nõ tamen ſi ſuperueniat in perſonam,contra quam præſcribitur.Balb.ibi.4.q.communem dicit.

337 Fallit ſecundum membrum dictæ communis in præſcriptione trigenaria,quæ dormit contra pupillum. Idẽ Balb.ibi.communem dicit.

338 Præſcriptio mixta,hoc eſt, decẽ vel viginti annorum, interrumpitur per litis cõteſtationem factam coram iudice cõpetenti.Balb.in.2.ſpecie.2.par. 6.par.q.1.communem dicit.

339 Amplia ad actiones perpetuas ſeu temporales:in actionibus autem annalibus,vel prætorijs,quę regulariter durãt per annum,interrumpitur præſcriptio per litis conteſtationem, ſeu quaſi, hoc eſt, per libelli oblationem principi factam. Balbus ibi communem dicit.

340 Amplia ſecundò ad actiones criminales.Idem ibi communem dicit.

341 Limita in præſcriptione decennali inducta per ſtatutũ,cùm ſit loco præſcriptionis triginta annorũ, quæ per ſolam citationem interrumpitur, & non eſt neceſſaria litis cõteſtatio. Idẽ ibi communem dicit. & Pyrrhus in conſuetu. Aure. de poſſeſſorijs iudicijs.c.3.communem dicit.

§.Nota iſtam communem ad intel.l.3.tit.13.lib.3.ordi.

342 Præſcriptionem licèt interrumpat defectus poſſeſsionis,non tamen defectus tituli, quin poſsit de nouo inchoari præſcriptio. Balb. in 2. part.6. par.q.1.verſi.quarto.cõmunem dicit.

343 Nota,quòd interruptio præſcriptionis naturalis prodeſt omnibus, ciui-

lis autem interruptio ſolùm interrũpenti. Balb. in. 3. par. 6. pat. principalis. q. 3. communem dicit.

344 Præſcriptio non tollitur per pactũ. Balb. de præſ. in. 5. par. 5. par. q. 6. communem dicit.

345 Amplia, ſi ſit dictum in obligatione, ꝙ totiens incipiã deberi, quotiens fuerit præſcriptum, etiam ſi poſita ſit dictio, quòd nunquam poſſit petere. Balb. ibi. communem dicit.

346 Intellige & amplia iſtam communem & ad præſcriptionẽ triginta annorum, quæ datur in odium negligẽtium. Alci. in rub. de præſc. nu. 60. cõmunem dicit. vbi vide de materia à nu. 59. vſq; ad finem rubricæ. & hanc dicit communem gl. in. l. 42. tit. 5. par. 5. in verb. quandoquier. & docto. in. l. nemo poteſt. ff. de leg. 1.

347 Fallit hæc cõmunis in præſcriptione præterita, quæ poteſt renuntiari. Balb. in. d. q. 6. communem dicit.

348 Præſcriptio ſi per ſtatutum ſit ſublata ſimpliciter vel per priuilegium, intelligitur in realibus de præſcriptione decem vel viginti annorum, in perſonalibus triginta annorum: & ſi ſtatutum poteſt operari in longa, non extenditur ad aliam. Idem Balb. ibi. q. 9. communem dicit.

349 Nota, quòd præſcriptione ſublata per ſtatutum, non intelligitur de præſcriptione, de cuius initio non eſt memoria hominum in contrarium. Bello. conſi. 8. num. 8. communem dicit. De hoc vide Cur. Iuni. de feu. par. 2. q. 3. nu. 11. vbi vult tenere contrarium, & plura adducit adhoc.

350 Nota, quòd ſtatutum nõ poteſt tollere obligationem naturalem, vel ciuilem per quodcunq; tempus, & tale ſtatutum non valet. Balb. in. 5. part. 5. part. q. 6. & in. 2. par. 3. part. q. 10. & 14. communem dicit.

351 Præſcriptio legalis inchoata cũ defuncto, currit cõtra minorem, ſed datur reſtitutio, excepta trigenaria, quia cùm ſit odioſa, dormit in pupillo. Balbus in. 6. par. in prin. in. 43. caſu. communem dicit.

352 Amplia, etiã ſi currat ad corroborationem contractus celebrati cum defuncto. Balb. ibi communem dicit.

353 Amplia ſecũdò ad præſcriptionem ſtatutariam, quia currit contra minorem adultum, licèt dormiat contra pupullum. Idem Balb. ibidem communem dicit.

354 Nota, ꝙ licèt regula ſit communis, ꝙ tantũ præſcriptum quãtum poſſeſſum. c. dudum. de deci. li. 1. §. ſi quis interdicto, ff. de itine. actuq; priua. tamen extenditur ad ea, quæ ſunt neceſſaria, ac acceſſoria. Curt. Iuni. in. l. 2. ff. de iuriſ. omni. iudi. nu. 8. communem dicit ex Feli. in. c. auditis. §. quarta declaratio. de præſcripti.

355 Nota, ꝙ ſi ſtatutũ introducat nouã præſcriptionẽ, & nõ fecit mẽtionẽ de titulo, ſufficit lapſus temporis cũ bona fide. Petr. Nuni. in. c. 1. de exequẽ. man. reg. c. 1. fol. 7. col. 3. communem dicit ex Bar. in. l. 1. de vſuca.

356 Præſcriptio immemorialis habet vim priuilegij à principe ex certa ſcientia. Bello. conſil. 55. nume. 5. communem dicit, intellige data capacitate in præ-

præſcribente.Coua.in reſolu.li.1.c.10. nu.14.cõmunem dicit ex Hippol.ſin. 80.& nota aliud verbũ Aimo. de anti tempo. part.4. nu.102.q in caſibus,in quib' curſus verus æquiparatur ficto, in illis appellatione priuilegij, venit priuilegium fictum.

357 Præſcriptio eſt loco ſolennitatis in alienando rem, quando lex non reſiſtit alienationi, ſed ponit formã alienationis.Bello. conſil.46.nu.7.communem dicit.

358 Præſcriptio annuæ præſtationis, in legatis incipit in quolibet anno, in cõtractibus autem ſufficit vnica præſcriptio.Boe.deciſ.336.communem dicit ex citramontanorum opinione. vltramontani autem nullum diſcrimen inter annuum relictum ex contractu, vel ex vltima voluntate affirmãt. vbi etiam dicit communem vltramontanorum ex Guido.deciſi. 406. & Aufre.in deciſio. Tholoſa.342.& ſic receptum eſſe in Francia, affirmat &.ſequitur.Aimon. de antiqui.in.4. part. §.materia iſtius ſingularitatis. nu.36.

359 Præſcriptionis exceptio per arbitrum admittitur, ſi pręſcriptio ſit cum bona fide, ſecus tamen, ſi cum mala fide.Balb.de præſ.par.1.quæſt.5. communem dicit.

360 Præſcriptionis exceptio impedit litis conteſtationem ſi opponatur.Boeri.deciſio.344.nume.2.&.8. communem dicit.

361 Præſentes in hac materia præſcriptionis dicuntur, ſi ſunt laici, quando ſunt ſub communi præſide. ſi autem ſunt clerici, ſi ſunt ſub eodem archiępiſcopo, præſentes dicuntur. Balb. in 3.par.4.par.q.4.communem dicit.

§.De iure regio ad hoc, q fideiuſſor poſſit conueniri antequam principalis dicitur præſens qui eſt in ciuitate.l. 9.tit.12.par.5.approbata opinione Iaco.de Raue.quem refert Bar.in auth. de fide.in prin.col.7.

362 Præſens in iudicio compellitur recipere libellum, etiam ſi ad hoc non fuerit citatus, tamen non compellitur reſpondere niſi plenè inſtructus. Feli.in cap.1.de iudi.num.19.communem dicit.vi.Marant.in ſpecu.part.6. num.12.&.13.

363 Præſentatus ad beneficium à bonæ fidei poſſeſſore iuris patronatus, facit fructus ſuos, & non tenetur reſtituere præſentato à vero patrono, ſi verus dominus obtinet in proprietate. Ioã. Nico.Delphi.in tracta. de iure patro. li.2.nu.189. communẽ dicit ex Panor. in.c.grauis.de reſti.ſpoli.

364 Præſentatus à pupillo prefertur pręſentato à tutore.Idem Ioan.Nico. ibi nume.181.quæſtio.10.communem dicit ex gl. in.c. ex eo.de ele. De quo vide per me in compendio iuris patro.§. 13.num.23.

365 Præſentatus ad beneficium, quod ex diſpoſitione iuris habet ordinem annexum, ſufficit quòd ſit legitimæ ætatis ad illum ordinem, & intra annum promoueatur ad illum. Lamb. de iure patro.par.1.lib.2.quæſtio.7.artic.29. nume.4. communem dicit ex Panormita. in cap. dudum. de electi. poſt Cur.in cap.nobis.§.cæterum. de iure patro.

366 Præſentati duo ad beneficiũ, & collitigantes, ſi vnus moriatur, patroni nō poſſunt alium præſentare. Gome. in reg. cancella. de ſubrogan. quęſtio. 13. communem dicit. & vi. in meo cōpendio in no.

367 Præſidentes ciuitati, nō habent merum imperium, ſed tãtùm minimam iuriſdictionem. Alcia. in cap. quòd ſedem. nume. 38. de offic. ordi. communem dicit.

368 Præſumptio iuris quando eſt pro aliquo, non releuat niſi allegetur. Alcia. in tracta. de præſumpti. reg. 2. præſ. 21. nu. 2. communem dicit.

369 Prȩſumptio, quæ ex facto & animo aduerſarij oritur, non tenetur allegare aduerſarius. Couar. in c. Rainutius. de teſta. §. 11. nume. 2. ver. prius tamen. cõmunem dicit ex Bar. in l. cùm quid ff. ſi cert. petat.

§. Contra iſtam communem de iure regio eſt. l. 10. tit. 14. par. 3. inquantũ illla lex diſponit, ꝙ agens rei vendicatione, & dicens reum poſsidere, oportet allegare præſumptionem poſſeſſionis, quæ ex poſſeſsione antiquiori in præſenti oritur.

370 Princeps obligatur per ſuum contractum, & aſtringit ſucceſſorẽ in dignitate. Iaſ. cōnſ. 10. volu. 3. cōmmunẽ dicit. Contrariam, immò ꝙ princeps non obligatur ciuiliter per ſuum contractum, dicit cōem. Deci. in. c. 1. col. 2. de proba. nu. 3. de qua per Dida. Perez in. l. 3. ti. 8. li. 3. ordi. col. 1062. vbi ponit has duas communes, licèt Iaſ. in d. conſi. 10. non alleget, & nullam eligit. Sed tu tene primam.

§. Nota iſtam cōmunem, quæ facit ad corroborationem. l. 3. tit. 9. li. 5. ordi. vbi rex & regina inierũt cōtractũ cum ciuitatibus regni, ꝙ non poſsint alienare villas, aut ciuitates, aut loca, vel bona regni, niſi ex iuſtiſsima cauſa, & cum conſilio ſenatorum magni conſilij, & cõtra factum eſt nullum, & rex poteſt propria authoritate reaſſumere. de quo per Feli. & Deci. in. c. eccleſia ſanctæ Mariæ in. 2. lectu. nu. 6. de conſti. Et intantum eſt vera noſtra communis, ꝙ nec poteſt contrauenire de plenitudine poteſtatis, vt per Paul. de Caſt. in. l. digna vox. C. de legi. Et ꝙ rex non poteſt alienare bona regni, eſt. l. 4. ti. 15. par. 2. & ſi alienat perdit nomen regis. l. 6. tit. 1. par. ea. de qua per Io. Lup. in repe. rub. de donai inter vi. & vxo. col. 210.

371 Princeps ſine cauſa non poteſt tollere alicui ea, quæ ſunt iuris naturalis. Curti. Iuni. conſil. 138. num. 5. communem dicit.

372 Amplia, ꝙ princeps non poteſt tollere ius alicui ſine cauſa. Feli. in. c. quȩ in eccleſiarum. nu. 33. de conſti. & Bello. conſ. 2. nu. 2. & 3. & Goza. conſ. 41. nu. 12. communem dicit.

373 Amplia ad donationem rei alienæ, quia ſi princeps ſciens rem alienã donat, non valet donatio: ſi tamen credit eſſe ſuam, valet donatio. gloſ. in. l. 53. tit. 5. part. 5. in verb. el Rey. cōem dicit ex Andre. de Iſer. in titu. quæ ſint regalia. in verbo, Bona committentiũ. col. 5. vi. Dueñas in reg. 238. nu. 6.

§. Lex autem. 53. dicit valere ſimpliciter.

374 Am-

374 Amplia ad feudum, quia princeps non poteſt vaſallum priuare ſine cauſa feudo. Aimō de antiqui.par.1.verſ. pri.nu.17.communem dicit ex Bald. conſ.326.volu.1.

375 Nota, quòd licèt princeps non potuerit concedere, quòd iam alteri fuerat conceſſum, tamen poteſt concedere, ſi ex conceſſione reducatur ad illud, quod prius antiquitus competebat. Goza.conſ.primo.num.35.communem dicit ex gloſ.in cap. ab exordio.35.diſtin.

376 Nota, ꝙ in his, quæ dependent de libera voluntate principis, pro vt ſunt contractus, & vbi agitur de priuando aliquem iure quæſito, nō poteſt princeps procedere parte nō citata. Idem Aimon verſ.1.nu.30.communem dicit ex Soci.conſ.16.

377 Amplia ad ea, quæ princeps diſponere poteſt pro libito voluntatis. Idē Aimon nu.32. communem dicit ex Bal.conſ.326.vo.1.

378 Amplia ad alienationem faciēdam per principem de hominibus villæ, vel caſtri ipſis inuitis, quod nō poteſt, quia eis conuenit non mutare dominum. Curti. Iuni. conſil.174. num.17. communem dicit, niſi pro bono pacis. vt per Gome.in.§.item Seruiana. nu.43.Inſtit. de acti. vbi ponit alias limita.& vi. Feli. in.c.dilecti. de maio. & obe.in verb. Inuitis.

§.Concor. cum.l.4. tit.15. part.2. & vi.ſupra nu.415.

379 Nota, quòd licèt princeps non poſſit auferre alicui ius ſuum, poteſt tamen tollere obſtaculum de medio, faciendo de incapace capacem, ſiue cauſa legitimare ſpurium, vt ſic ſuccedat in hæreditate. Cur. Iu. cōl.157. nu. 19.& conſil.138. num.10. communem dicit, non tamen poteſt legitimare, vt poſſit ſuccedere in bonis iam acquiſitis per hæredem, non ſolùm per aditionem ciuilem, ſed etiam per acquiſitionem iuris gentium. Bello. conſil. 2.nume.3. communem dicit ex Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff. de libe.& poſthum. & vi. plenè per Dica. Perez in.l.1.tit.8.lib.3.ordina.col.1015. cum ſequen. poſt Arias Pinel. in repe.l.2.part.1 cap.2. nume.1.vſq; ad.29. C.de reſcinden. venditio. vbi videtur concludere, quòd ea quæ ſunt iuris ciuilis, princeps non poſſit tollere contra communem ex gloſſ. in l.fina.C.ſi contra ius vel vti. pub. quem vide.

380 Principij, & eorum quæ ex principio ſequūtur idem eſt iudicium. Curti. Iuni. conſil.154. nume.13. communem dicit.

381 Primogenituræ & maioriæ ſunt licitæ. Coua.in reſo.lib.3.c.5.nu.5.communem dicit ex Tiraquel. de primogeni.q.4.nu.13.

382 Priuilegium conceſſum à principe, habet effectum à tempore ſcientiæ. Iaſ.in.l.beneficium.nu.46.ff.de conſti.prin.communem dicit.

383 Priuilegium conceſſum deſcēdentibus maſculis, non comprehēdit nuptas. Ripa in.l.2. de reſcriptis. reſpon. 2.nu.11.communem dicit.

384 Priuilegium conceſſum alicui, non debet operari reuocationem alterius

priuilegij.Iaſ.in.l.Rufinus.nu.5. de te ſta.mili.C.communem dicit.

385 Priuilegio continenti idem ꝗ ius commune, per ſecúdum derogatur, etiam de illo non facta mentione. Ripa in.c.1.de reſ.nume.78.cõem dicit.

386 Amplia ad priuilegium inſertũ in corpore iuris, quia tollitur per aliud non inſertum de eo non faciens mentionem. Idem ibi communem dicit.

387 Amplia ſecundò, ſi in poſteriori ſit inſerta clauſula derogatoria, Non obſtantibus priuilegijs in contrarium facientibus, etiam ſi de illis oporteret facere mentionem, quorum tenores de verbo ad verbum volumus pro inſertis haberi, quia per tale priuilegiũ tolluntur omnia priuilegia cõtraria. Anani. conſil.56. communem dicit, quam intellige vt per Ripam in dict. c.1.num.80.

388 Priuilegium conceſſum in his, quæ reiterationem recipiunt, ad illud tollẽdum requirũtur triginta anni. Ludo. Go.conſi.23.nu.9. communem dicit. Ex quo priuilegiati, ꝗ non teneantur ad collectas, perdunt priuilegium per triginta annos, ſi pacificè collectas ſoluerint. Ripa in lib.1.de legi.c.21. nu.11. communem dicit.

389 Priuilegium conceſſum habẽtibus duodecim filios, durat etiam mortuis filijs. Alcia. de præſumptio. re.1. præſ. 36. communem dicit.

390 Priuilegijs conceſsis militib⁹ armatæ militiæ gaudent milites legalis militiæ. Iaſ.in.l. miles.nu.9. ff.de re iudica.communem dicit.

391 Priuilegiatus, qui actu habet in aliqua re de qua quæritur priuilegiũ, vtitur ſuo priuilegio cõtra priuilegiatũ. vt in priuilegio conceſſo abſenti cauſa rei publicæ, quod conceditur cõtra abſentẽ cauſa reipublicæ. Couar. in regu.poſſeſſor.de reg.iu.lib.6.par.2.§.2. nu.4.communem dicit in.l. vlti.ff.ex qui.cau.maio.

392 Fallit, cùm eccleſia eſt hæres inſtituta, poteſt enim detrahere falcidiã ex legato facto eccleſiæ. Idem Coua. ibi communem dicit. ex Panormi. in.c. in præſentia.de proba.

393 Probationũ materia eſt arbitraria. Cur.Iu.conſ.106.nu.3.& cõſ.166.nu.1. & in cõſ.178. nu.1. cõem dicit. Et ſic teſti plenè deponẽti põt per iudicem ei nõ credi. vt per Deci.in.c.3. de proba. pro quo eſt.l.28.ti.16.par.3.

394 Probatio cùm non ſit de ſubſtantia iudicij, ſi iudex profert ſententiã condenãdo aliquem ſine probationibus, licèt malè agat, ſententia tamen non eſt nulla, & opus eſt ab ea appellare, alioquin trãſibit in rem iudicatã. Vantius de nulli.proce. De nullitate ſentẽtię.num.37.magis cõmunem dicit ex Imol.in.c.cùm in iure.de offi.dele.

§. Contra hanc cõem gl.in.l.15.ti.22. par.3.in verb. Ca ordenadamente, inducit illam.l.quam vide.

395 Probatio requirit᷑ plena in quocũq; iudicio etiã ſummario. Sebaſti. Vã. ibi cõem dicit ex glo. in.l.1.C.quo.bono.

396 Fallit in probando inopiam viri, vel quòd male vtatur rebus ſuis, cùm dos ab vxore repetitur, quia tunc ſufficit ſemiplena probatio. Couar. in reſo.li. 2.c.6.num.8.communem dicit.

397 Item

397 Itē inopia probatur per vulgi opinionem, cùm vxor petit dotē. Couar. ibi. communem dicit ex gloſ. in. l. vbi adhuc. C. de iure dotiu.

398 Probatio incumbit dicenti pauperem, aut diuitem. Alcia. de præſump. reg. 2. pręſ. 17. num. 4. communem dicit. & Couar. in. d. c. 6. nu. 2. & Corne. in. l. fi. §. licētia. C. de iure doti. nu. 1. ex l. ſi verò. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſda. cogan.

400 Probatur paupertas probato quòd aliquis habet tot bona. Couar. ibi. nu. 3. communem dicit ex gloſ. in. l. cum de lege. ff. de proba.

401 Amplia, etiam ſi agatur de maximo præiudicio. Idem Coua. ibi communem dicit.

402 Probatio paupertatis relinquitur arbitrio iudicis. Coua. ibi. nu. 8. communem dicit ex glo. in auth. præterea. C. vnde vir & vxor. & vi. in verbo, Paupertas num. 116.

403 Probatio legitima requiritur, quando agitur de probāda hypotheca mulieris contra tertios emptores rei vxoris. Coua. ibi communem dicit.

404 Vita eſt probanda per eum, qui ſe fundat ea. Coua. in dict. li. 2. c. 7. nu. 6. communem dicit.

405 Item cùm ætas eſt fundamentum intentionis, incumbit probatio ei, qui in ea ſe fundat. Deci. in. c. in præſentia. de proba. nu. 50. cōmunem dicit.

406 Probatio maioris ætatis eſt affirmatiua, & minoris ætatis eſt negatiua. Sapia. in. l. de ætate. ff. de mino. num. 61. communem dicit ſiue negatiuis ſiue affirmatiuis proferatur.

407 Impedimentum allegans, tenetur probare, ſi ſit pars, iudex autem non, quia præſumitur pro iudice. Deci. in c. ſuper debilitate. nu. 6. de offi. deleg. communem dicit.

408 Item negatiuam incumbit neganti, ſiue ſit res, ſiue actor probare, ſiue ſit facti, ſiue iuris. Iaſ. in. l. in illa. nu. 14. ff. de verbo. oblig. communem dicit, & magis communem in. l. 4. §. condēnandum. nu. 7. ff. de re iudi.

409 Item probare tenetur, qui habet præſumptionem iuris contra ſe. Gigas de penſi. quæſtio. 9. in fi. communem dicit.

410 Probatio incumbit allegāti factū, & eſt facienda meliori modo quo poteſt ad aliquid obtinendum vel fundandam ſuam intentionem. Coua. in reſolu. lib. 2. c. 6. nu. 5. communem dicit ex Bar. in. l. in illa. ff. de verbo. obli. & vi. in verb. Vitam. nu. 62. & in verbo Negatiua. num. 1.

411 Item tempus debet probari, quādo intentio actoris vel rei fūdatur in tēpore. Deci. in. c. in præſentia. nu. 13. de proba. communem dicit.

412 Probato ꝙ res fuit penes aliquem, ille debet probare amiſiſſe, quia pręſumitur contra eum. Ioā. Nico. in addi. ad Alci. de præſ. reg. 2. præſumpti. 21. nu. 6. cōmunem dicit, quando agitur actione perſonali. Iaſ. in. l. ſi quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden.

413 Probata poſſeſsione, cenſetur probatum dominium, quando venit incidenter quæſtio dñij. Tiraq. de retra. §. 1. gl. 6. nu. 7. & Alci. de pręſ. reg. 3. pręſ. 38. in fi. communem dicunt.

414 Probatio per famam in antiquis dicitur plena. Deci. in.c. veniens. de teſti. nu.11. communem dicit.& vi. Caro.Moli.in addi.ad Alexan.conſil.16. num.2. lib.9.

415 Nota, quòd fundans ſe in dominio de præſenti probat per famã antiquiſſimi domini. Deci.conſ.428. communem dicit ex gl.in.l 29.tit.16.par.3.

416 Nota, ꝙ antiquum in hoc caſu dicitur, ꝙ excedit centum annos. Deci. ibi.nu.12.cõmunem dicit.& Cur.Iun. de feud.1.par.q.1.nu.14.

417 Nota, ꝙ ad probandum famam, teſtes debent dicere audiuiſſe à maiori parte populi. Cur. Iuni. conſil. 122.nu. 9.& conſil.52.nu.5. & Deci.in.c.2.nu. 20. de appel. etiam non interrogati, communem dicunt.

418 Fama duobus teſtibus probatur. Deci.conſ.272.nu.4. communem dicit ex glo.in.l.3.§.eiuſdem.verſ.confirmat.ff.de teſti.

419 Fama in ciuilibus facit ſemiplenam probationẽ. Deci. in.c.1.de appel. nu. 11.cõmunem dicit. vbi ponit octo caſus, vbi facit plenam probationem, ex gl.in.c.veniens.de teſti.

420 Nota, quòd in caſibus, in quibus fama facit ſemiplenam probationem cum vno teſte, plenè probat. Iaſ. in.l. admonendi.nu.259.ff.de iu.iuran.cõmunem dicit.

421 Fallit in probando delictum, quia fama cum vno teſte non probat delictum.gl.in.c.veniens.de teſti.Couar. in reſo.c.3.nu.4.lib.3.communem dicit ex Alex.conſ.115.nu.13.vo.4.

422 Duæ ſemiplenæ probationes eiuſdem generis licèt iungantur ad hoc, quòd plenè probet, tamen in teſtibus ſingularibus ex loco & tempore, tantum valet vel probat vnus, ſicut mille. Curti. in.d.l.admonendi.num.60. communem dicit.

423 Probationes duę diuerſi generis iũguntur ad inducendam plenam probationem. Idem Curti. ibi num.62.& Cur.ſenior nu.192.& Iaſ.nu.287.communem dicunt.

424 Probatio ſemiplena inducitur ex vno teſte probatæ opinionis. Cur. Iu. in.d.l.admonendi.nu.178.& in conſ. 122.nu.7.communem dicit.

425 Probatio ſemiplena, quæ inducitur ex iuramento in ſupplementum probationis delato, non dicitur legitima probatio. Iaſ.in.l. admonẽdi.nu.296. communem dicit, licèt dicatur ſemiplena probatio, vt per Cacialup.de arbi.li.10.c.16.communem dicit.

426 Nota, ꝙ iuramentum in ſupplemẽtum probationis iudex nõ tenetur deferre niſi ad petitionem partis. Iaſ. in d.l.admonendi.nu.316.& Curti.Iuni. nu.75.communem dicunt.

427 Nota, quòd iuramentum nõ defertur in ſupplemẽtũ probationis in criminalibus.Iaſ.in.l.3.n.19.ff.de iureiu.

428 Amplia ad cauſam ſpiritualem, vel ciuilem magnam. Curt. Iuni.in dict.l. admonendi.num.66.communem dicit ex Bar.ibi.

429 Nota, ꝙ licèt cauſa ſit magna reſpectu petitorij, tamen reſpectu poſſeſſionis non dicitur magna.& in ea bene defertur iuramentum in ſupplementum probationis. Curti. Iuni. ibi nu.

ibi.nu.67.communem dicit.

430 Fallit prima communis,ſi pœna pecuniaria ſit imponenda. Iaſ.in.d.l.admonendi.n.20 cōem dicit poſt Alex. con.66.num. 1.vo.1.& Cacia.de arbi. li.10.cap.16.in fi.communem dicit.

431 Nota, quòd ſi vna ſemiplena probatio contradicit alteri, facit vt iuramentum non deferatur in ſupplemētum probationis. Cur. ibi. num. 65. communem dicit.

432 Nota, quòd in caſibus, in quibus non defertur iuramentum in ſupplementum probationis ex ſemiplena probatione,tamen ſi vltra ſemiplenā probationē adeſt aliquid, plus defertur.Cur.Iuni.ibi.num.67.ver.poſtremo. communem dicit ex Alexand. in. l.3.& in dict.l. admonendi. de iureiuran.ff.

433 Nota,quòd iuramētum in ſupplementum probationis nō defertur habenti pro ſe vnum teſtem in probando teſtamentum.Cur.Iuni.ibi.num. 54.communem dicit.

434 Nota, quòd probatio admittitur contra iuramentum ex diſpoſitione iuris delatum. Coua.in reſo. li.2.cap. 2 nu.4.communem dicit.

435 Probatio ſi per ſtatutum præcludatur,non admittitur probatio deferēdo iuramentum parti, vel ponendo poſitiones, vel interrogādo.Iaſ.re.de. 74.communem dicit.

436 Actore probante per duos teſtes plenè,& reo ſemiplenè, & probationes ſunt directè contrariæ, prævalet probatio actoris: quando verò probationes ſunt diuerſæ, redditur dubia probatio, & recurritur ad iuramē tum in ſupplementum probationis. Iaſ. in dict. l.admonendi. num. 267. communem dicit. & in.l. non hoc. num.15.cap.vnde cogna.

437 Nota,quòd petitis quinquaginta, & probatis.20. ſentētia debet fieri in 20. quia in maiori ſummā ineſt minor. Iaſ.in.l.1.§. ſtipulanti. num.8. ff. de verbo.obli.

438 Nota, quòd conducens equum, non releuatur, ſi probet mortuum in itinere, niſi probet illum quem cōduxit mortuum eſſe. Deci.in cap.in præſentia.de probati.nu.10.& Iaſ.in dict. l.non hoc.nu.12.communēm dicit.

439 Poſſeſsio tranſfert onus probandi in aduerſarium,ſi non ſit præſumptio iuris contra poſſidentem. Cur. Iuni. conſ.90.nu.3.communem dicit.

440 Vel niſi ius commune reſiſtat.Idē ibi communem dicit.

441 Probatio vitiatur, ſi variatio ſit circa confinia, quia generat incertitudinem. Curti. Iuni. conſi.93. num.13. communem dicit.

442 Liber rationum vel campſoris nō probat pro ſe,ſed contra ſe. Sali.in.l.1. C.de eden.communem dicit ex gloſ. in.l.quidā.§.numularios.ff.de edēdo.

443 Negligentia in facto negatorio nō probatur,niſi præceſſerit monitio.Deci.con.151.nu.16.&.21.cōmunē dicit.

444 Acta in iudicio coram eodem iudice vel ſubſtituto ante publicationē probant.Matan.in ſpecu.pat.6.capit. de actis editione. num. 27. communem dicit.

445 Probatio ſi exigatur ſub conditio-

ne,ſi probaueris,debet intelligi de vera & ligitima probatione, & non de præſumpta. Deci. in Rub. de proba. nu.14.communem dicit.

446 Amplia,quia nec defertur iuramẽtum in ſupplementum probationis. Cacialup. de Arbi.li.10.capit.16.communem dicit.

447 Amplia ad probationem cum aliqua qualitate,quia non ſufficit quòd probetur præſumptiuẽ. Deci. in dict. rub. de proba. nu.14. communẽ dicit.

448 Probatio, quæ concludit à magis cõmuniter accidentibus eſt ſufficiẽs. Curti. Iuni. in. l. ii. ff. ſi cer. peta. communem dicit.

449 Nota, quòd delicta non probantur per inſtrumentum. Curti. Iuni. in authen. ſi quis in aliquo documento. num.34.C.de eden.

450 Delictũ, quòd ſit de proximo probatum, relinquitur arbitrio iudicis. Iaſ. in. §. in bonæ fidei. num.72. Inſti. de acti. communem dicit.

451 Probatio negatiua inducitur ex teſte deponente vidiſſe Sempronium poſſidere decem annos,ſed vidit prohiberi per Sempronium. Cur. Iuni. in l. vna. in prin. nu.8. ff. ſi quis ius dicẽ. non obtẽ. communem dicit.

452 Probatio immemorialis concludit, ſi teſtis dicat ſe vidiſſe ſemper ita fieri, & nunquam vidiſſe contrarium actũ fuiſſe;& à maioribus & ſenioribus audiuiſſe contrarium actũ fuiſſe, & hęc eſſe huius rei publica fama apud eos, qui eius rei cognitionem habent. Couar. in reg. poſſeſſor. par.2.§.3. nu.7.& 9. ad fi. communem dicit ex gloſſ. in capit.1.de præſc.li.6.

§. Nota, quòd vltra requiſita contẽta in hac communi ad inducendam immemorialem, requiritur, quòd teſtis deponat de quadraginta annis. per. l. 41. Tau.

453 Nota, quòd ſi immemorialis probetur pro vna parte, ſi altera probet de actu contrario, ſtabitur probationi cõtra immemorialem; quia eſt probatio affirmatiua. Iuni. con.61. num. 12. communem dicit.

454 Probare intendens memoriam ſtare de aliquo facto antiquo, quæ excedit memoriam hominũ, vbi admittitur teſtimoniũ auditus, ſufficit quòd duo deponant de dicto vnius, qui dicit ſe vidiſſe, & non requiritur, q à duobus audiat. gloſ. in l.20. tit.10. part. 4. in verb. para deshazer, communẽ dicit ex glo. in. l ſi arbiter. ff. de proba. & Imol. in. l. in ſumma. §. idẽ Labeo. ff. de aqua plu. arcen. quod ſpeciale eſt ad dirimẽdũ matrimonium, iuxta c. licet ex quadam. de teſti. & .d. l.20. quia aliàs requiritur quòd audiatur à duobus.

455 Probatio, quæ teſtibus & ſcriptura fit,fortior eſt eâ, quæ ſolis teſtibus fit. Cur. Iuni. in. l. fi. C. de edi. diui. Adria. nu.66. communem dicit.

456 Probatio plena requiritur in remedio, quorum bonorum. & in ſimilibus. licèt ſummarium ſit iudicium. Alex. conſi.139. nu.14. vol.6. & Caro. Moli. ibi. communem dicunt.

457 Probatio in vna inſtantia, etiam inter eaſdem perſonas non probat, quãdo fuit facta ſuper alia re, de qua in ſecunda

cunda inſtantia agebatur. Caro. Molin. in addi. ad Alex. con. 112. vo. 6. nu. 15. communem dicit. quam dicit eſſe falſam ex generalitate communis poſita in verbo, Acta. nume. 58. cum ſequenti.

458 Nota, quòd gratia papę eſt probanda neceſſariò per ſcripturam, & non ſufficit, ſi probetur teſtibus. Gigas de penſi. q. 34. in fi. communem dicit.

459 Nota, quòd verba literarum apoſtolicarum plenè probant, ſi ſuper eis gratia fundatur, ſi motu proprio concedatur. ſecus tamē ſi ad petitionem partis. Cur. Iuni. conſ. 62. num. 13. communem dicit.

460 Probatio malę fidei fit per indicia. Curti. Iuni. conſil. 64. num. 8. communem dicit.

461 Nota quòd duobus deponentibus de mutuo, ſed de quantitate nō ſunt memores, ſi alij duo deponunt centū eſſe petita in mutuum, iunguntur hę duę probationes vt deferatur iuramētum per iudicem. Cur. Iuni. in dict. l. admonendi. de iureiuran. ff. num. 55. communem dicit.

462 Nota, quòd inſtrumenta antiqua probant confinia locorum, etiam inter alias perſonas Iaſ. in dict. l. admonendi. de iureiuran. ff. nume. 244. communem dicit.

463 Nota, quòd ad hoc, quòd abbreuiatura notarij vel protocolum probet, nō requiritur quo ſit ſignata nec ſubſcripta à notario. Cur. Iun. in con. 162. nu. 5. communem dicit.

464 Amplia, quòd probat, etiam ſi ſit ſcriptum in vno folio non litigato ſimul cum alio. Idē ibi cōmunē dicit.

§. Nota iſtas communes pro: l. 1. in pragma. 204. vbi datur forma ſcripturæ publicæ, & in ea non fit mentio de ſigno & ſubſcriptione notarij, ſed ſolùm de ſubſcriptione partium, & de alijs in ea contentis, in ordi. curi. Segoui. de anno. 1532. peti. 86. eſt prouiſum, vt tabelliones habeant ſua regiſtra in libro colligato, & in fine cuiuſlibet anni ſignetur volumen ſub pœna decē millia morabetinorū & ſuſpēſionis officij per annum.

465 Iurans obligaſſe fundum pro decē Titio, non profitetur decem accepiſſe, & creditor tenetur probare numerationem. ſecus tamen ſi iurat obligaſſe pro decem quæ recepit, quia non eſt opus probatione. gloſſ. in. l. 12. tit. 1. par. 3. communem dicit ex glo. in. l. ſi duo patroni. §. Marcellus. ff. de iur. iurā. pro qua eſt tex. ibi.

466 Alleganti factum non fuiſſe pro fundamento ſuæ intentionis, id probare debet. Coua. in reſo. lib. 2. c. 6. nu. 5. communem dicit.

467 Probatum ſi ſit crimen obiectum actori per modum exceptionis, crimen tamen contingens negotiū principale, punitur actor, ſi per ſuam confeſsionem conſtet de delicto. gloſ. in l. fi. in verb. en tal caſo. tit. 1. par. 7. communem dicit ex Panor. in capit. cùm dilectus. de ordi. cogni.

§. Concor. cum dict. l. fi.

468 Probatio negatiuę non ſolutionis poteſt fieri per exploratores librorū communium. Cur. Iuni. conſ. 106. nu. 10. communem dicit.

469 Lapſo termino ad probandũ, amplius nõ auditur quis probare volẽs. Soci.in reg.312.nu.3. communẽ dicit.

470 Proceſſus factus corã duobus iudicibus đ vna re, valet. Io.à Ripa.in.c.cũ m. de conſti. num.99. cõmunẽ dicit.

471 Fallit in ſententia, quæ eſt lata contra aliam, non valet ſecunda, niſi data ſit pẽdente appellatione ſuper aliam, quia valet ſecunda, & poterit excipi coram iudice appellationis de ſecunda, & inde ventilabitur quæ illarum iuſta ſit. Idem ibi. nume. 200. communem dicit.

472 Proceſſus factus coram perſona inhabili per legem vel ſtatutũ eſt ipſo iure nullus. Petrus Raue.in alpha.aure.in verb.lex, communem dicit.

473 Ex quo ſequitur, quòd proceſſus factus cum minore procuratore alterius, etiam ſi à parte nõ oponatur, eſt ipſo iure nullus. Phili. Fran. in capit. generaliter. §. licet. de procura. in. 6. communem dicit.

§. Iſtam communem ad intel. l. 5. titul.5.part.3.

474 Prodigus licèt ęquipararetur furioſo in omnibus, nõ tamen in delictis. Hiero.Cagno.in.l.furioſi.nu.13.ff.de reg.iu.communem dicit.

475 Prodigus quantumcunque notorius poteſt contrahere & alienare antea quam interdicatur. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona.in pract. excepti.in rub. qui mo. ſuo. no. num.7. communem dicit. Cõtrariam, immo quòd nõ poſsit contrahere nec adminiſtrare, dicit communẽ Anto.Nice. in concor.gl.cõcor.70. ſed tamẽ affirmat primã cõem Alex. in.l.is cui bonis.ff.de verb. obli. & Aufre.in addi. ad.q.Tholo.362. & iſta eſt magis cõmunis, vt per Boeri.in conſue.Bitu.ti. §.8.in.fi.& cũ hac cõcordat.l.5.ti. 11.par.5. & iuxta hanc cõem intellige quã habes in verb. Iuramẽtũ.nu.220.

476 Nota, quòd ceſsãte prodigalitate, ceſſat prohibitio, etiã abſq; ſententia. Io.de Ripa.in.l.ſi cũ bonis.ff.de verb. obli.quã intellige, quãdo eſt notoriũ prodigalitatem ceſſare. Tiraq.de ceſſan.cau. in verb. Interdictionis cauſa nu.120.communẽ dicit. ex Bart. Pau. & Alex.in dict.l.is cui bonis.

477 Nota, quòd ſi ſit datus curator prodigo, & ſi nõ eſt ei interdictũ ꝙ non cõtrahat, nõ poteſt cõtrahere.gl. in.l. 5.tit.11.par.5.in verb. defendido.communẽ dicit ex Bar.Imol. Roma.Pau. & Alex.in dict.l.is cui bonis.

§. Cõtrarium diſponitur per dict.l.5. approbata opini.Bal.& Ang. in dict. l.is cui bonis. & Imol. in cap. grandi. de ſupplen.neg.præla.

478 Procurator fiſci ſi aliquid vẽdidit, nõ poteſt habere fidem de pretio. Iaſ. in.l.quę acta.num.18. ff.de offi.proc. Cæſ.communem dicit.

479 Procurator generalis nõ poteſt facere actum, per quem dominus cadat in pœnam.Cur.Iuni.con.149.nu. 9.communem dicit.

480 Procurator non poteſt renuntiare exceptionibus cõpetentibus domino, etiam ſi habeat mandatum cum libera.Barba.in cap.cùm olim.nu.56. de offi.deleg.communem dicit.

481 Procurator ſi ſit cõſtitutus ad talem vel

vel talem actum, & poſteà ſequatur clauſula per quam procuratorem cõſtituens promittit habere ratum omnia geſta per procuratorem, illa verba ponuntur ex ſuper abundanti. Iaſ. in.l quæ acta. nu.21. ff. de offi. procu. Cęſa.communem dicit.

482 Procurator ad reſignandum beneficium, etiam cum iuramento, poteſt reuocari. Boe.deci.207. num.2.communem dicit.

483 Procuratore conſtituto à domino. & ſibi non conſtito de mandato, geſta per eum tanquam per falſum procuratorem non valent. Alexan. in. l. licet.de procu.C.num.1.& Boe. deci. 348.nu.7.communẽ dicunt, vbi Boe. limitat in beneficialibus.

484 Amplia iſtam communem in iudice ante præſentationem reſcripti. de qua in verbo, Delegatus.nu.62.

485 Procurator non tenetur appellationem proſequi à ſententia diffinitiua, ſecus ab interlocutoria, niſi aliàs interloquutoria eſſet tractanda in alio loco. Iaſ.in.l.inuitus.num. 4. de procu. communem dicit. vi. in verbo, Aduocatus.num.101.

486 Procurator actoris cùm reus non poteſt ſtatim reconuenire, tenetur ſatiſdare defendendo dominum in futurum. Iaſ.in.l.actionem. num. 7. C. de procu.communem dicit.

487 Procurator datus ad exigendum, poteſt recipere ſolutionem ab ſpõte ſoluente. Raue.in alpha. Aure.in verbo. Procurator. in fi. magis communem dicit.

488 Procurator verè contumax licèt non admittatur ad appellandum, nõ præiudicat domino, quin poſsit appellare. Iuni.in.l.1.§.ſi procurator.ff.ſi quis ius dicen.non obtemp. num. 12. communem dicit ex Bar.ibi.

§. Nota iſtam communem ad limitationem.l.

489 Procurator ſi mittatur vt compareat, & non comparet, dominus dicitur contumax. Iuni in dict.§.ſi procurator.nu.2.communẽ dicit ex Bar.

490 Procurator ſpecialis requiritur ad petẽdam reſtitutionem in integrum, poſtquam ſententia tranſiuit in rem iudicatam. Panor. in capit. ſuſcitata. de reſti.in inte.nu.5.cõmunem dicit.

491 Procurator ſi contrahit procuratorio nomine, & ad eius obſeruantiam obligat ſe, vel ſua, tenetur, quia videtur ſe aſtrinxiſſe. Soci.conſ.154.nom. 6.&.7. cõmunem dicit ex Ang. Bal. & Bart. in.l. procurator qui pro euictione. ff. de procu. & vi. Aimon.de anti.tempo. in quæſti. de indemnitate mulierum.nu.39.

§. Limita in inſtitore, qui recepit mutuum, quod conuertit in vtilitatem præpoſituræ, etiam ſine mandato mandantis. l.7.tit.1. part.5. etiam ſi ſe aſtrinxerit.l. in eũ.§.tabernę.ff.de inſti.& gloſ.in dict.l.7.in fi.

492 Procurator conſtitutus poſt litem conteſtatam, poteſt ſubſtituere. Sebaſti. Vãti. de nulli. proce.in ver. de nullita.ſententiæ ex defectu mãdati.nu. 110. communem dicit ex Iaſ. in. l. nihil.C. de procura.

§. De iure regio videtur diſpoſitum contrarium per.l.19.tit.5.par.3. approbata

bata gloſ.in cap.1.de procu.in.6.quã tenet Domi.& Archi.ibi & Albe.in l.nihil.de procucura.C. & Bar. Ang. & Specu.in titu.de procu. §.1.col.10. & gloſ.in dict.l.19.in verb. ſi primera mente. vbi miratur de. Iaſ.qui communem dicit contrariam.

493 Procuratoris mandatũ poteſt probari per teſtes.Balbus.de.190.& Boe. deci.281.nu.1.Iaſ.in.l.ſi cautio.num.7. de procu.communem dicit.

494 Procuratorium ſi dicat quòd conſtituens promiſit ratum habere quicquid legitimè factum,eſt nullum.Iaſ. in.l.quæ acta.num.23.de offi.procu. Cæſa.communem dicit.

495 Procuratorium ſi habet clauſulam, quòd procurator poſsit facere omnia quæ dominus poſsit facere ſi eſſet pręſens, cenſetur habere mandatum cũ libera.Iaſ.in.l.quæ acta.ff.de offi.procu.Cæſa.nu.22.ff.communem dicit.

496 Procuratorium eſt probandum plenè.Iaſ. in.l. Cautio. C.de procu. communem dicit.

497 Procuratorium exemplatum manu ipſius nŏtarij,qui ipſum confecit, fidem facit, non tamen alterius, & ſi notarius dicat in inſtrumento donaionis, vel alterius contractus, quòd Petrus nomine Petri & Decius mandato quod ipſe vidit,non creditur,niſi totus tenor ſit inſertus de verbo ad verbum de authoritate iudicis. Boe. deci.281.nu.3.communem dicit.

498 Nota,quòd ſi totus tenor inſtrumẽti in actis iudiciarijs inſeratur. creditur, & facit fidem. Idem ibi. nume.9. communem dicit,

499 Amplia, ſi de mandato iudicis in extraiudicialibus inſeratur totus tenor inſtrumenti.Idem Boe.ibi.num. 23.communem dicit.

500 Amplia ſecundò,ſi notarius de cõſenſu partium inſerat totum tenorẽ in alio inſtrumẽto, fidem facit. Idem ibi.communem dicit.

501 Profeſsio probatur probatis extremis,qu ia media præſumuntur, ſi illa probentur.Segu in.l.3.§.fi.num. 16.ff. de libe. & poſthu. communem dicit ex gloſ.in cap.nolumus.16.quæſt.4.

502 Profeſsio minoris ante legitimam ætatem facta iuxta cap.1.de reg. iu.in 6.eſt ipſo iure nulla, etiam ſi ipſe minor ſit diſcretus.Coua.in epi.4.cap.2. nu.1.communem dicit.

503 Profitens ſub conditione,vt poſsit bona retinere,vitiatur profeſsio. Barba.con.3.vo.1.communem dicit,quẽ refert Coua.in cap.3.num.18. contrariam dicit communem Iaſ.in.l.non ſolùm.§.morte.ff.de no.ope. enũ.immo quòd vitiatur proteſtatio, ſeu cõditio.&idem Iaſ.in auth.Ingreſsi.nu. 30.&.37.C.de ſacroſan.eccle.vbi vi. regulam.& tres limitationes, cũ quibus poſſunt opiniones concordari.

504 Procemium generale etiam ſi poſtea ſequantur verba ſpecialia, facit, vt diſpoſi tio cenſeatur generalis.Curti.Iuni.conſil.174.num.1. &.2.communem dicit.

505 Prohibito vno, cenſetur prohibitum omne illud,quod ſequitur ex eo, ſiue ſit conſequens, ſiue antecedens. Cur.Iuni.in.l.2.n.56.ff.de iuriſ.omni. iudi.communem dicit.

506 Pro-

506 Prohibitus intrare in fundum alicuius, non priuatur captis venatione. Ang. in. §. feræ. Insti. de re. diui. communem dicit ex gloſ. in. l. diuus. & ibi Bar. ff. de ſerui. reſti. prædi. & in. l. 1. ff. de acqui. re. domi.

507 Prohibitus ſi ſit actus à lege, & inſuper ei addat pœnam, ſi anullatio actus eſt præiudicialis ei, cui pœna imponitur, cenſetur & actus nullus ex prohibitione. Deci. in cap. 2. nu. 10. de teſti. communem dicit.

508 Prohibitum actum faciens, qui ex aliqua cauſa eſt licitus, tenetur cauſam exprimere, aliàs ille actus tãquã regulariter prohibitus eſt reijciẽdus, & reijciens non punitur, nec inculpatur: Iuni. in. l. 2. num. 12. ff. ſi quis in ius vo. non ierit. communem dicit.

509 Promiſsio ſi fiat ex cauſa onerosa, per ſtipulationem pœnalem non innouatur. Secus tamen ſi fiat ex cauſa lucratiua. gloſ. in. l. 34. titu. 11. part. 5. in verbo, lo vno. communem dicit ex Bar. in. l. ita ſtipulatus. ff. de verb. obli.

510 De iure regio per. l. 35. tit. eo. diſponitur, quòd ſtipulatio pœnalis nouat primam, ſi ſtipulator hoc eligat, & ſic nõ poteſt petere niſi vnum quod maluerit, approbata opini. Iaco. de Are. & Dini relata per Bar. in. l. ità ſtipulatus. ff. de verb. obli. quam etiã tenuit Bal. in. l. ſi. pacto. quo pœnã. C. de pa.

511 Promiſsio vel obligatio annua poteſt peti ante tempus finitum. Iaſ. in. l. ſi ita ſtipulatus. nu. 4. ff. de verb. obli. communem dicit ex nota. per docto. in. l. qui hoc anno. eo ti.

512 Promiſsio omnium bonorum poſt mortem non facta mentione de præſentibus, vel futuris, valet. Cur. Iuni. conſ. 15. communem dicit. vi in verbo Donatio. numa 66.

513 Promiſsio ex cauſa donationis facta poſt mortem, eſt valida. Idẽ. Cur. con. 81. nu. 3. communẽ dicit.

514 Promittens aliquam rem ſimpliciter, tenetur dominiũ transferre. Cur. in l. cum Hora. nu. 25. C. de tranſa. cõmunem dicit ex Bar. ibi.

515 Promittens donare poteſt conueniri vt donet. Io. à Ripa. de dona. li. 3. reſpon. 12. communem dicit.

516 Promittens de ſoluendo in quocũque loco, non poteſt pœnitere. Secus ſi promiſit poſſe conueniri, quia poteſt pœnitere. Iuxta. l. ſi conuenerit. Iaſ. in. l. ſi quis in conſcribendo. num. 12. C. de pa. communem dicit.

517 Promittens ſe alicui aliquid daturum certo in loco, ſi non adimplet, poteſt conueniri vt illud adimpleat coram iudice aliàs competenti, corã quo poterit conueniri ſecundum ius pro alijs cauſis. gloſſ. in. l. 13. tit. 11. part. 5. communem dicit ex gloſſ. in. l. 1. ff. de eo quód cer. loco. & Azo in ſumma. C. vbi conue. qui cer. loco.

§. Concor. cum dict. l. 13.

518 Promittens intra certũ diem ſe obligaturum ad dandum decem, poterit ſtatim cedente die ſine alia obligatione conueniri ad illa decem. Coua. in capit. quanuis pactum. num. 3. in fi. in initio. 3. par. communẽ dicit ex Afflicto. deci. 61. & Tira. in. l. 2. retra. in fi. n. 26. & Alex. Soci. & Iaſ. in. l. cùm fundus. §. ſeruum tuum. ff. ſi cer. peta.

519 Promittens ſub conditione dependente à facto proprio aliquid præſtaturum die certa etiam ſi adueniat cōditio, non tenetur ante diem: ſi tamē depēderet à facto tertij negatiuo, per aduētum conditionis etiam ante diē tenetur. gloſſ. in l. 17. tit. 11. par. 5. communem dicit ex gloſſ. in l. hoc iure ff. de verb. obli.

• §. Dict. l. 17. abſq; diſtinctione diem attendendum dicit.

520 Promittens factum alienum ſub pœna, liberatur ſi curràt, & agit vt factum fiat. Thom. Grama. in quæſt. 2. num. 4. communem dicit ex Panor. & gloſ. in cap. ſignificantibus. de offi. deleg. vi. in verb. Factum. nu. 1.

521 Promittens factum àlienum de iure canonico in hūc ſenſum, quòd teneatur ſe facturum & curaturum, valet promiſſio. Couarru. in capitu. quanuis pactum. de pact. in. 6. part. 2. §. 5. in prin. communem dicit ex gloſſ. in l. Eleutherius. 91. diſti. Abb. & Prępo. in cap. ex his. el. 2. de ſpon.

522 Amplia iſtam communem, etiam ſi cum iuramēto promittat. Idem ibi conclu. 2. nū. 2. communē dicit ex gl. in cap. ex reſcripto. de iureiurā. & Pari. con. 109. nu. 11. vo. 1.

• §. De iure regio per. l. 11. tit. 11. part. 5. quando promiſit ſe facturum vt alius aliquid præſtet, etiam ſi omnem diligentiam adhibuerit, tenetur ad damna & intereſſe. vbi vi. gloſ. in verb. tenudo. & Deci. conſi. 313. & Soci. 288.

523 Nota, quòd ſi promittēs fecit quod in ſe fuit iuxta ſuas vires, in nullo tenetur. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ff. de verb. obli. communem dicit.

524 Promittens ſe curaturum & acturū factum alterius, non eſt neceſſaria interpellatio. Cur. Iuni. con. 74. num. 6. communem dicit.

525 Promiſſa ſpecies, ſeu factum, ſi pereat, liberatur promiſſor à mora, vel pœna. ſecus ſi ſit promiſſum genus, cùm perire non poſsit. Couar. in dict. §. 5. nu. 4. communem dicit ex l. ſi vehenda. §. idem iuris. ff. ad leg. Rho. de ia. & l. quod te mihi. ff. ſi cert. peta. & Bart. ibi. & Panormita. in capitu. breui. de iureiuran.

• §. De iure regio per. l. 37. ti. 11. part. 5. diſtinguitur inter conuentiones iudiciales, vel extraiudiciales: quòd in iudicialibus impedimentum excuſat, in extraiudicialibus non excuſat, ſi conuentio vel obligatio non ſit ſuper ſpecie, quę morte vel furto eſt perempta ſine facto promiſſoris: & per dict. l. approbatur gloſſ. in dict. l. ſi vehenda. & gloſſ. in l. continuus. §. illud. ff. de verb. oblig.

526 Promittens non moleſtare, intelligitur niſi noua cauſa acciderit. Brunus. conſil. 117. num. 25. inter conſilia feudalia. communem dicit ex gloſſ. in l. ſi ex toto. in prin. ff. de leg. 1.

527 Amplia ad immunitatem conceſſam, etiam expreſſam, quia intelligitur niſi noua cauſa reipublicæ acciderit. Brunus. conſi. 117. num. 219. cōmunē dicit. ex Dino in dict. l. ſi ex toto.

528 Promittens de contrahendo matrimonium cum vna ex filiabus Titij, ſi poſtea cognoſcat vnam, tranſit in matrimonium promiſſio cum illa. Præ-

po.in.c. ex literis.el.2. de ſpon. nu.6. & Coua.in epi.4.c.4.§.1.nu.17.& Pieri.in ſumma in verb. Matrimonium el.2.q.11.communem dicit.

529 Promittens non mouere quæſtionem,non adimplet promiſſum,ſi mouet etiam ante litem cõteſtatam.Gome.in.c.diſpendia. de reſ.lib.6.nu.4. communem dicit.

530 Promittens ꝙ cũ duobus equis accõmodatis faciat ꝙ habeat tres,obligatur ad quinq;.Secus tamen ſi dicit, & promittit, quòd habebit tres,non exprimendo niſi vnam ſummã,tunc non fit coaceruatio.Iaſ.in.l.manumiſſionum.nu.15.ff.de iuſti.&iu.communem dicit.

531 Promiſſum meretrici ob meretricium, poteſt exigi ab ea. gloſſ.in.l.38.ti.11.par.5.communem dicit ex Iaſ.& Bat.in.l.generaliter.ff.de verbo. obli. & in.l.4.§.ſed qđ meretrici.ff.de con. ob tur.cauſam.communem dicit.

532 Propoſitio inepta ſi non ſit neceſſaria non vitiat actum,aut libellum. Albert. Brunus in tractat.de forma.arti. de potentia & effectu formæ. in vlti. effectu.Ampli.18.fo.55.col.1. communem dicit.

533 Prorogare iuriſdictionem non ſui iudicis poteſt laicus in habentem conſimilẽ iuriſdictionẽ. Panor.in.c.cùm ſit.de fo.comp.nu.12.cõmunem dicit.

534 Fallit,quãdo in ciuitate eſt diuiſa iuriſdictio per quaternos, qa homines vnius quaterni, non poſſunt prorogare iuriſdictionem alterius quaterni. Iaſ.in.l.ſi per errorem.nu.7.ff.de iuri. omni.iudi.communem dicit.

535 Proteſtatio eſt denuntiatio cùm teſtatione facta.Io.à Ripa in.c.cùm.m. de conſti.nu.68.communem dicit.

536 Proteſtatio poſt actum perfectũ ſuper dependentibus à ſola voluntate proteſtãtis, vitiatur,& valet actus Idẽ Ripa ibi.nu.31. cõmunem dicit. & ſic dicit intelligendum textum in.l. per ſeruum.§.1.ff.de vſu.per.l.ſed ſi de fructu.ff.de vſu.& habita.

537 Proteſtatio facta per emphyteotam in alienatione rei emphyteoticæ,videlicet ſine præiudicio domini,nõ releuat proteſtãtem. Ripa ibi.nu.80.cõmunem dicit.

538 Fallit, ſi in alienatione dicatur, domini accedente conſenſu, aliàs q; alienatio nõ valeat.Idem ibi in ver.tu verò non recedas.communem dicit.

539 Proteſtatio ſi præcedat actui,qui dependet de ſola voluntate proteſtantis,non videtur deſerta, ſecus tamen ſi dependet cum voluntate tertij. Anto.Gomez in.l.45.nu.44. Tau. communem dicit ex Bal.in.l.non ſolùm. § morte.ff.de no.ope.enun.

540 Proteſtatio, quæ fit quotidie in productione inſtrumenti.ſ. quãtum pro ſe facit, & nõ aliàs,operatur, quòd in alijs iudex non poſſit ſe fundare.Feli. in.c.imputari.de fi.inſtrumen.nu.133. communem dicit.& Ioan.Ripa in.d. c.cùm.m.nu.79.& vi.Iaſ.in.l.1.§.editiones.nu.14.ff.de eden.

541 Proteſtatio facta per mulierem cũ iuramento de non alienando rem dotalem, ſi poſtea fiat alienatio cum iuramento, etiam ignorante recipiente alienationem valet proteſtatio.Ri-

pa in.d.c.cùm.m. verſ. ſecundò limitatur.communem dicit.

542 Proteſtatio non eſt neceſſaria ſed vtilis metum paſſo.Hiero.Cagno.in l.in omnibus.num.13.ff.de regul.iur. communem dicit.

543 Amplia ad impeditum ex facto iudicis,quia non eſt neceſſaria.Idem ibi nu.15.communem dicit.

544 Proteſtatio ſola non probat metũ, ſed requiritur probatio metus.Ripa ibi.nu.92.communem dicit.Contrariã,immo quòd ſola proteſtatio præcedens actui probet metum,tenet gl. in.c.Lotharius.32.quæſti.1.& docto. communiter in cap.1.quod met.cau. Sed pro concordia dic.Aut actus dependet à voluntate ſolius proteſtantis,& ſic proteſtatio præcedens probat metum.vt per Bart.& docto.in l. qui aliena.§.fi.ff.de acquiren.hæredita. Aut actus dependet à voluntate duorum,& ſi proteſtatio fiat in ipſo actu parte præſente probat metum, aut ante actum,& non probat. Hæc Ripa num.92.

545 Proteſtatio contraria præſumptioni iuris & de iure,tollit ipſam præſumptionem,ſicut confeſsio.Ripa ibi.nu. 94.communem dicit.

546 Fallit in proteſtatione,quæ in ſe cõtinet turpitudinem,quia tollitur per contrarium actum ſequentem. Ripa ibi.nu.95.communem dicit.

547 Proteſtatio vnius ex contrahentibus matrimonium,quòd non intendit conſentire,etiam ſi verba proferat,altero neſciente,non valet matrimonium. Couar.in epi.4.part.2.q.2.

nu.3.communem dicit.

548 Proteſtatio facta per profitentem vt poſsit bona retinere, vitiatur proteſtatio.Felin. in.c.cùm.m.de conſti.& Iaſ.in auth.Ingreſsi.C.de ſacroſan.eccleſ. communem dicit. Contrariam dicit communem Barba.conſ.3.vol. 1. Sed prima eſt magis communis. & vi.in verb.Profitens.nu.503.

549 Proteſtatio reſpondentis libello quod non facit animo conteſtandi, operatur,quòd ſecundùm alium intellectũ interpretetur, vt puta animo informandi iudicem, & non conteſtandi. Ripa ibi.nu.97.communem dicit.

550 Amplia ad proteſtationem rei opponentis in iudicio cum proteſtatione,quòd non intendit in iudicem cõſentire,quod operatur, etiam ſi deducat alias exceptiones, quia non videtur prorogare iuriſdictionem. Ripa ibi.nu.99.communem dicit.

551 Nota, quòd proteſtans vt in communi præcedenti eſt dictum, poterit per iudicem tanquam contumax puniri. Ripa ibi communem dicit. quã intelligit,ſi ſolùm ſtetit in finibus proteſtationis,ſecus tamen ſi ſalua proteſtatione reſpondit petitioni.

552 Proteſtatione facta in contractu dicens,quòd proteſtatur,quòd nõ vult conſentire,vitiatur contractus.Deci. in dict.cap.cùm.m.num.23. communem dicit.

553 Proteſtatio interueniens non extẽditur ad actum ex interuallo.Ripa in d.c.cùm.m.num.101. communem dicit.& Iaſ. in l.non ſolùm.§.morte.ff. de no.ope.enun.nu.13.

554 Intellige in actibus dependentibus ex voluntate duorum, ſi proteſtatio non recipit futurum factum, aliàs ſecus. Iaſ. in l. facta nouiſsima. nu. 14. C. de pa. communem dicit.

555 Proteſtatio declaratoria animi, per quam nemo grauatur, non requirit præſentiam alicuius, dummodo fiat taliter, quòd poſsit de proteſtatione apparere. Ripa ibi. num. 105. communem dicit, per l. ideirco. C. de codici.

556 Nota, quòd licèt expreſſus conſenſus proteſtantis requiratur ad hoc, quòd alij præiudicet regulariter, ſed in l. fi. §. item ſi prædixerit. ff. de nau. caupo. ſta ſufficit tacitus. Ripa ibi nu. 123. communem dicit.

567 Amplia primam conclusionem iſtius communis ad matrimonium, in quo proteſtatio, quæ fit contra ſubſtantiam matrimonij, non præiudicat tacenti, nec videtur conſentire. Ripa ibi. nu. 127. communem dicit.

568 Proteſtatio domini recipientis penſionem temporis futuri ſaluo iure expulſionis, ſi emphyteota tacet, nihil valet, cùm proteſtatio ſit contraria facto. Ripa in dict. cap. cum. m. nume. 130. communem dicit. quam intelligit, quòd durante tempore penſionis receptæ non poteſt expellere, ſecus poſtea.

569 Proteſtatio inhibitoria, ne fiat illud, ad quod tenetur quis, non eſt parendum, niſi veritas cauſæ oſtendatur per inſtrumentum: quod non requiritur, ſi proteſtatio ſit authoritate iudicis, quia ei eſt parendum. Ripa ibi nu. 153. communem dicit.

570 Proteſtatio poteſt fieri vbicunque, etiam in eccleſia. Ripa ibi. nu. 144. communem dicit.

571 Proxeneta non eſt teſtis integer, niſi vtraque parte conſentiente. Curti. Iun. conſ. 112. nu 8. communem dicit.

• Concordat cum. l. 36. tit. 16. par. 3.

572 Proximitas ſolùm attenditur in fideicommiſſaria ſubſtitutione. Alex. conſ. 105. vo. 6. Ioan. Duran. in arte teſtan. ti. 5. cau. 21. communem dicit.

573 Prouiſio ordinaria generalis legis non tollitur per prouiſionem ſpecialem hominis. Bello. conſi. 22. nume. 3. communem dicit ex gloſ. in l. 2. C. de iu. emphy. & Iaſ. ibi. num. 176. & 177. & Deci. in l. creditor. ff. ſi cert. petat. Secus tamẽ ſi ſit extraordinaria, quia ceſſat per prouiſionem hominis. Idẽ Bello. ibi. nume. 5. communem dicit. Exemplum primi caſus, quia ſi in locatione eſt prouiſum circa non faciẽdam diminutionem penſionis propter caſum fortuitum, non ceſſat generalis diſpoſitio circa intereſſe locationis.

574 Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates in materia ſubſtitutiõis fideicõmiſſariæ. Curti. Iuni. in conſ. 128. nu. 6. communem dicit.

575 Pubes maior factus, poteſt teſtificari de his quæ vidit ante pubertatem. Cagno. in l. fœmina. §. fi. nu. 23. ff. de regul. iur. communem dicit. etiam Couar. in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 3. num. 8. de reg. iu. in 6. ex Feli. in c. vlti. de ſenten. excommu.

• §. Concor. cum. l. 9. tit. 16. par. 3.

576 Pubertati proximus dicitur vir, qui

 eſt

eſt decem annorũ cum dimidio, fœmina autem nouẽ cum dimidio. Iaſ. in.l.properandum.§.& ſi quidem.nu.1.C.de eden.communem dicit.

§. Hanc ætatem exprimit.l.18. tit.1. par.7.ad hoc, quòd ſi cõmittens delictum ſit minor iſtius ætatis, non debeat puniri.

577 Publicatio cauſæ poteſt fieri ab alio iudice ſuccedente in officium primi iudicis, & nõ ab alio. Ripa in.l. apud. nume.32.C.de eden.communẽ dicit.

578 Publicatio in cauſa non eſt de ſubſtantialibus iudicij, ſed de ordine iuſtitiæ. Sebaſtia. Vanti.de nulli.proce. §.de nullitate ſententię.num.40.communem dicit ex Innocen.in.c. cùm .I.& A.de re iudi.& vi. Petrum Nuni. de Auendaño in reſpon.1.nu.5.

579 Publiciana requirit poſſeſsionem vacuam ſicut & vſucapio. Præpo. in cap. reintegranda. 3. quæſtio.1. communem dicit.

580 Puella, cui pater aſsignauit certum quid, & præcepit vt cum illo eſſet cõtenta, poteſt petere ſupplementum legitimæ. Boe.deciſ.3.num.10.communem dicit.

581 Pupillus ex propria ſignificatione vocabuli non dicitur decedere inteſtatus, ſecus ex communi vſu loquendi. Boe.in conſue.Bitu.in rub.des coſtumes cõcernens les teſtamens. §.4. communem dicit ex Bar.138.

582 Purgatio moræ non admittitur in caſu legis. ſi quis maior. C.de tranſactio.deci. 453. num.12. communem dicit.

1 QVALITAS quando eſt fundamentum intentionis nõ ſolùm ſufficit probare intentionem, ſed probanda eſt qualitas. Curti.Iuni.conſil.124.nu.11.communem dicit.

2 Qualitatem paupertatis vel diuitiæ allegans, debet probare. Coua.in.c.6. reſo.li.2.num.2.communem dicit ex gl.in.l.ſi verò.§.ſi pro rei qualitate. ff. qui ſatiſ.cogan.& Arc.in.l. maritum. ff.ſolu.matri.de quò in verbo, Probatio.nume.398.

3 Quarta, quæ debetur arrogatis, non eſt aucta vſq; ad trientem, quæ debetur legitimis & naturalibus. Iaſ in.l. ſi arrogator.num.53.ff.de adopti. communem dicit.

4 Quartæ duæ deducuntur ex legato facto eccleſiæ, in qua electa eſt ſepultura vna pro eccleſia parrochiali, altera pro epiſcopo, & prius dãda eſt parrochiali. Coua.in.d.c.vlt.de teſta. nũ.7.communem dicit ex Barba.ibi.

5 Quartæ deductio tranſit ad hæredes. Bal.cõſ.282.&.377.vol.3.Io. Durã. in arte teſtã.ti.5. cau.31.cõmunem dicit.

6 Quarta, quæ debetur epiſcopo ex legatis, non debetur, quando teſtator mandat Sẽpronio, vt in pios vſus centum diſtribuat, ſi ipſe in ornatum eccleſiæ vel fabricæ hæc centum conſũmit, cùm & ipſe teſtator videatur & diſtributionem facere. Couar. in.d.c. vlti.nu.2.communem dicit.

7 Querela inofficioſi teſtamẽti ſolùm habet locum, quando filius eſt exhæ-

redatus

redatus expreſſa cauſa, quam hæres probare nequit. Iaſ. in auth. ex cauſa. C. de libe. præte. nume. 18. & Vigli. de inofficioſo teſtam. Inſti. in principio. nu. 4. cõmunem dicũt. quia aliàs teſtamentum eſſet nullum quo ad hę redis inſtitutionem. Quod nõ placet Viglio, dicẽti actionem inofficioſi teſtamenti minimè eſſe taxatam ad ſolam hanc ſpeciem. & contra cõmunẽ adducit. l. ſi quis teſtamẽto. §. legis. C. eo. ti. quem vide.

R.

1 RATIFICATIO nõ poteſt fieri in preiudiciũ tertij. Curti. Iuni. conſil. 76. nu. 6. & Deci. conſil. 147. num. 5. communem dicit.

§. Fallit in emptione rei alienæ facta cũ bona fide, ſi res pereat, põt dominus rei ratificare cum damno emptoris. l. 54. tit. 5. par. 5.

2 Ratificatio debet fieri eo tempore, quo actus principalis debet fieri, & ſic tẽpore habili ad hoc ꝙ valeat. Anto. Gome. in. l. 45. Tau. cõmunem dicit nu. 53. ex Alex. in. l. 1. C. qui admit.

3 Ratio vnica ſtatuti habetur pro expreſſa. Cur. Iuni. conſ. 107. nu. 6. communem dicit.

4 Et ſic quãdo vnica tãtũ ratio poteſt elici ex diſpoſitione, illa diſpoſitio regulatur ſecundũ illam rationẽ. Deci. in. c. ſuggeſtũ. de appel. nu. 1. cõem dicit ex Panor. & moder. ibi.

5 Rationum librum mercator tenetur edere ad fundandam intẽtionem actoris. Io. à Ripa in. l. 1. C. de edẽ. n. 8. cõem dicit. Et intelligit in mercatoribus matriculatis ac iuratis, qui dicunt ſuccedere in locum argentariorum.

6 Raſura, vel vitiũ ſcripturæ circa ſubſtantialia inſtrumẽti, vitiat inſtrumẽtum: in alijs autem vitiat ſolũ caſum, in quo eſt raſura. Anto. Gome. in. d. l. 45. nu. 145. Tau. cõem dicit ex gl. in. l. fi. C. de edi. diui Adria. & docto. in. c. fraternitatis. de hæreticis.

7 Nota, ꝙ ſi raſura, vel cancellatio eſt correcta per notarium conſtruẽtem ſcripturam, non vitiat inſtrumentum raſura. vt tenet Bal. in. d. l. fi. tamẽ iſta correctio debet eſſe in dicta ſcriptura, & ſub eius ſigno, & non ſufficit ꝙ fiat in margine. Gome. ibi. num. 146. magis communem dicit ex Bal. in. l. ſi vnus. C. de teſta.

8 Raſura in litteris principis confirmationis vel iuſtitiæ, iudicatur ſicut raſura facta in alio inſtrumento. Alcia. in deciſ. 453. nu. 4. communem dicit ex Sali. in. l. maiorem. C. ad. l. Cor. de fal. & Inno. in. c. ex literis. de fide inſtru. per. c. accedens. de crimi. fal.

9 Reſcindens & reſciſſorium iudiciũ ſimul in eodem libello cumulari poſſunt. Ioan. Mauri. in tracta. de reſti. in inte. c. 9. communem dicit.

10 Recognitio teſtium ſubſcriptorum in ſcriptura priuata ſine comparatione literarum tertio non pręiudicat, niſi ſimul ambo concurrant. Aimõ de antiqui. in. 1. par. nu. 70. fo. 48. communem dicit ex Bar. in. l. admonẽdi. nu. 177. ff. de iu. iuran. vbi videtur Iaſ. contrariari Bar. & dicit magis cõem contrariam

trariam, ꝙ ſi ſcriptura ſit ſubſcripta tribus teſtibus, & non à parte, ꝙ ſi teſtes recognoſcant ſuas ſubſcriptiones, & deponant de præſentia quando fuit ſubſcripta, ꝙ non ſit neceſſaria comparatio, ſed ſolùm ſufficiat recognitio. Et licèt Aimon dicat non eſſe magis communem, tamen intelligit primam in præiudicium tertij, & ſecundam quando agitur contra obligatũ. Quod notatur in nu.55.&.70.&71.

11 Reconuentio habet locum corã iudice prorogato. Maran. in ſpecu. Aure. par.4. diſtin.6. nu.14. communem dicit. Sed ipſe diſtinguit hanc cõmunẽ. Aut prorogatio fit ex ſummiſsione, quia maior vel par ſe ſummittit iuriſdictioni inferioris, vel paris, conueniendo aduerſarium, & poteſt reconueniri. Aut de conſenſu partium renuntiatur foro, iuxta l. ſi conuenerit: de iuriſdi. omni iud. ff. & tunc non fit reconuentio.

12 Nota, ꝙ reconuentio non fit coram iudice delegato electo de cõſenſu partium. Gomez in. in c. diſpendia. nu.33. de reſ. in.6. communem dicit.

§. Contrarium videtur determinatum per l.20. tit 4. par.3. Sed rectè intuenti illa lex non contrariatur communi, immo l. debet intelligi, quãdo ab vna parte impetratur iudex per rationem l. Papinianus. in fi. C. de ſent. quia non debet dedignari habere iudicem contra ſe, quem elegit pro ſe. Cùm autem de conſenſu ambarum partium fuit electus, nimirum ſi non habeat locum reconuentio. vt per Panormita. in. c.1. de mu. peti. & coincidit cum diſtinctione poſita in cõmuni præcedenti.

13 Reconuentio non habet locum coram arbitro. Marã. in. d.4 par. diſtin. 6. num.12. communem dicit per rationem. d. l. Papinianus.

14 Reconuentio non habet locum coram iudice appellationis. Maran. ibi. nu.15. communem dicit. Quam intelligit, ſi appellatio eſt poſt ſententiam, ſecus ſi ante litem conteſtatam ab aliquo articulo. ex Panor. in. c.1. de mutu. peti. & ſecundò intelligit in appellatione iudiciali, ſecus in extraiudiciali: quia cùm iudex appellationis aditur, principaliter procedit reconuentio. ex Specul. de renun. §. nunc dicamus.

15 Reconuentio quando officium iudicis imploratur, principaliter habet locum, ſecus tamen ſi incidẽter iudex aditur. Maran. ibi. nu.27. communem dicit. Et limitat primam partẽ in actibus extraiudicialibus, vt in apertura teſtamenti, vel in inſinuatione donationis. ex Bal. in. c.1. col. fi. de contro. feu. apud pares. Ex quibus infert, ꝙ cùm rex cognoſcit de violentijs factis per eccleſiaſticos, ꝙ in talibus violentijs non habet locum reconuentio, cùm non principaliter imploratur officium regis, ſed incidenter per viam extraordinariam.

§. Nota iſtam communem ad intel le. l.5. tit.1. lib.2. ordi.

16 Reconuentio ad hoc quòd pari paſſu de ea cognoſcatur & terminetur, requiritur quòd fiat ante litem conteſtatam. Maran. ibi. nu.5. communem dicit

dicit ex gl.in cle.ſæpe.§.verũ.in verb. Exordio.de verbo ſigni.

17 Rector vniuerſitatis non poteſt eligi niſi ſit clericus. Soci. in.c.1. de foro competen.decla.14.num.17.communem dicit.

18 Recuſatio ita ſuſpendit iuriſdictionem iudicis ſicut appellatio. Anto.de Tremo.in addi.ad Bona. in pra.excepti.in rub.de recu.in fi.cõem dicit.

19 Nota, quòd recuſatione legitima interpoſita, acta facta per iudicem recuſatum ſunt ipſo iure nulla. Sebaſtia. Van.de nullita.proce.ver.de defectu iuriſdictionis ordi.num.140.communem dicit.

20 Recuſationis cauſa neceſſariò minimè eſt inſerenda, ſed ſufficit dicere iudicem ſuſpectum cum iuramento.de iure ciui.communem dicit Couar.in q.pract.c.26.nu.6.ex gl.in.l.apertiſsimi.C.de iudi.& Panor.in.c.ſiquis cõtra.nu.12.de fo.compe.

§.Concordat cum.l.1.ti 5.lib.3 ordi. &.l.21.tit.4.par.3.

21 Recuſationis exceptio proponenda eſt ante litis cõteſtationem. Coua. ibi.nu.2.communem dicit ex gloſ. in c.paſtoralis.de excepti.in verb. poteſtatẽ.& gloſ.in.c.inter monaſterium. de re.iudi.

22 Reductio ad arbitrium boni viri in laudo poteſt peti vſque ad triginta annos.Præpo. in.c.à iudicibus.2.q.6. & Bald.de præſcri.in.4.part.4.par.q.35.communem dicit.

§.De iure regio per.l.35.tit.4.par.3. intra decem dies tenetur reclamare, aliàs ſententia arbitri tranſit in rem iudicatam.

23 Nota, ꝙ in cauſa reductionis ad arbitrium boni viri nõ fit apellatio.Caro.Molin.in addi. ad Alexan. conſil.106. vo.3. magis communem dicit ex Bar.in.l.1.C.vbi & apud quem.& hãc etiam dicit magis cõmunem Couar. in reſolu.lib.2. c.12.nu.5.ver.primum ſi authò. Sed contrariam, quòd admittatur appellatio, communem dicit Francus in rub.de re.iudi.in.6.nu.17.& hanc magis communem dicit Alexand.in.d.conſil.16.& hanc dicit Coua.veriorem de iure.

§.De iure regio approbatur hęc vlti.per.l. vlti. de Madrid: vbi permittit appellationem, vel ſi ſit confirmata, vel reuocata ſentẽtia arbitri. Item ex d.l. vlti. & diſpoſitione noua de qua in curijs de Toleto de anno domini. 1539.nu.8.quę declarauit habere etiã locum in ſententia arbitrorum, quòd poſsit demandari vt in executionem procedatur, eliditur.d.l.35.vbi appellatio prohibetur à ſententia arbitri, ex Bar.& Bal.in.l.1.C.de arbi. quæ cõcordat cum.d.l.35.vbi dicit, ꝙ ſi ex forma ſtatuti ex ſentẽtia arbitrorum oritur actio, etiam victo non emologante & contradicente, tunc bene poteſt appellari à ſententia arbitri. & idem tenet Abbas in. c. cùm dilectus. col.7.&.8. de arbi. ſed cùm ex.d.l.vlti. & ex diſpoſitione noua oriatur actio, nimirum ſi ab ea poſsit appellari.

24 Nota, ꝙ reductio ad arbitriũ boni viri, vel appellatio à ſententia arbitri eſt proponẽda ad iudicẽ ordinarium, coram quo cauſa eſſet ventilanda, ſi

non fuerit compromiſſum. Alex. cõſi.131.vo.2.quem refert Coua. in reſolu.li.2.c.12.in princip. communem dicit. & hanc communem limitat Panor.in.c. quintauallis. de iureiurand. quando ex forma ſtatuti ſententia arbitri vel arbitratoris poteſt mandari executioni. Sed tamen contra Panor. tenet Pau.& Sali.in.l.2.C.vbi & apud quem.& alij, quos refert.d. Couar.in verb.primò etenim.quem vide, quia ſe reſoluit contra Panor.

§.De iure regio per.l.23.ti.4. part.3. ſublata eſt hæc cõtrouerſia, vbi diſponitur, ꝙ reductio ad arbitrium boni viri eſt tractanda per iudicem ordinarium, vbi ſentẽtia eſt prolata. ibi. De los juezes del lugar do lo tal acaeciere. Et ad hoc notat illam legem Auẽdaño de exequẽ.mãda.reg.c.1. nu.17.

25 Regula generalis, quæ generaliter debet intelligi, reſtringitur ex qualitate exceptionis, & ſic legata penu, excepto vino, quod eſt Romæ, ſolùm cenſetur legata penus quæ eſt Romę, Coua.in.c.5.li.2.reſo.num.5. communem dicit, ex Alex.conſil.36.vol.6.& Feli.in.c. quoniam frequenter. vt lite non conteſta.

26 Rei vendicatio competit contra ciuiliter poſsidentem. Ioan.Coraſ.in.l. naturaliter.§.nihil commune.nume. 17.ff.de acquirend.poſſeſsio.communem dicit.

27 Amplia etiã cõtra ſimplicẽ detẽtatorem. Idem ibi.nu.30.cõmunẽ dicit.

28 Nota, ꝙ ſi rei vendicatio intentetur contra aliquem, qui tempore ſententiæ ferendæ non poſsidet, actor pronunciabitur dñs, & abſoluetur reus, & virtute iſtius declarationis auferetur à reo, ſi inuentus fuerit poſsidere. Iaſ.in.d.§. nihil commune. nu.132. & 140.communem dicit.

29 Relictum filio mariti, non habita mẽtione patris, nec patriæ poteſtatis, intelligitur factum intuitu filij, & nõ patris. Bertrandus in. l. hac edictali. nume.13. C.de ſecun.nupti. communem dicit.

30 Relictum filiæ ſi nupſerit centum, & ſi non quinquaginta, ſi ingrediatur in monaſterium, habebit cẽtum. Deci.conſ.64.Ioan. Durã. in arte teſtan. tit.6.cau.64.Deci.conſ.419. communem dicit.

31 Religioſus etiam nõ de minoribus, non poteſt teſtari, nec reuocare teſtamentum antea factum. Ludo. de Goza.conſi.41.nu.17. communem dicit, reprobato Bart.in.l. ſi qua mulier. C. de ſacroſan.eccleſ. ex Panor.& Deci. in.c.in præſentia.de proba.

32 Religioſis poteſt induci durior vita ſecundùm regulam & ordinem. Panor.in.c. ad noſtram.nu.4. de appel. communem dicit.& Deci.nu.6. licèt veriorem dicat contrariam.

33 Relegato reſtitutio eſt concedenda.Cur.Iuni.conſil.182.num.15. communem dicit.

34 Remiſsio delinquentis ad locum delicti, debet fieri ad petitionem iudicis delicti. Couarru.in quæſtio.practi. c.11.num.5.in fi.in verb.quarto. communem dicit, ex Bar. Bal. & alijs in.l. 1.vbi de crimine agi.opor. & Anania in cap.1. de rapto. & vi. de iſtis remiſſionibus

ſionibus plenè per.Coua.ibi ad intellectum.l.1.&.2.tit.17.li.8.ordi.& vi.in verb.Delinquens.nu.68.vbi plenè.

35 Fallit in vagabundo, quia non eſt remittendus.Coua.in dict.cap.11. nu. 7.communem dicit ex Ana.& Cal. in cap.1.de rapto.& Gui.quæſt.202.licèt ei non placeat.quem vide.

36 Fallit in criminibus leuibus,vbi nõ eſt imponenda pœna afflictiua corporis. Idem Couar.ibi. verſ. octauo. communem dicit ex Calde. in cap.1. de rapto.& Collecta.in cap. poſtulaſti. de fo. competen.& Deci. Cape. Tholo. quæſt.319.

• §.Concordat cum dict.l.2. titul.17. li.8.ordinamen.

37 Nota,quòd fur,qui ad alium locum fugit,non eſt remittendus ad locum delicti per illum iudicem,vbi inuentus eſt.Coua.in quæſt.prac. capitu.11. num.9.communem dicit. ex Bart.in l.ſi dominum.ff.de fur.& Boe.deciſ. 13.num.47.

38 Remiſsio in crimine hæreſis nõ fit. Couar.in dict.cap.11.in fi.communẽ dicit ex Guido.quæſt.202.& illam intelligendam dicit, quando non fuit requiſitus iudex vbi fuit inuẽtus, vel ſi ibi hæreſim priorem proſequutus ſit, ſecus tamen ſi commiſſo crimine recedit, quòd ſi peratur, ipſo delictũ non repetẽte, debet fieri remiſsio ex glo.in cap.vt commiſsi.de hære.in.6. & Cino.in.l.1.C.de ſumma trini.

39 Renuntiatio exceptionis non numeratæ pecuniæ tempore cautionis emiſſa,eſt nulla.Alex.conſil.35.vo.1. communem dicit, quem refert & ſequitur Couarru.in reſo.capit.4.num. 3.li.2.reſo.

• §.De iure regio contrarium inuenitur per.l.9.ti.1.par.5.Vnum tamen nota in practica,quòd licèt ſit verum, ꝙ renuntians exceptioni non numeratæ pecuniæ non poteſt excipere,agere tamen poteſt, dicendo pecuniam non ſolutam.vt notat Imol.in cap. vlti.de ſolu.ad fi.& Feli.in cap. ſi cautio num. 49. de fi.inſtru.& Couarru.in dict.num.3.quod nota.

40 Renuntiatio omnium caſuum,per quos reuocatur donatio,nõ valet.Rube.conſ.94.communem dicit.

41 Renuntiatio reductionis ad arbitriũ boni viri, vel appellationis in cõpromiſſo non operatur contra enormiſſimam læſionem.Cur.Iuni.conſi. 79. num.4.communem dicit.

42 Renuntiatio facta in iudicio, tollit ius conditionale.Io.à Ripa.in.l.conditionis. num.16.C.de pactis.communem dicit.

43 Amplia ad renũtiationem iuratam. Idem ibi.num.17.communem dicit.

44 Renuntiatio generalis cum iuramẽto operatur circa legitimam. Idem Ripa. in li.primo reſpon. 6.num.8. communem dicit.

45 Amplia ad renuntiationem bonorum paternorum cũ iuramẽto. Idem ibi.num.13.communem dicit.Contrariam dicit communem Boe.deci. 3. Sed tene primam, quia plures ſunt tenentes eam.& vi.Coua.in cap.quãuis pactum. de pact. in.6, part, 3, §.3.nume.3.

46 Renuntiatio generalis poſt expreſ-ſionem

ſionem aliorum caſuum valet, & cõprehendit alios non expreſſos.glo.in l.3.in fi.tit.2.par. 5.communem dicit ex Sali.in.l 1.C.commo.

47 Renuntiare licèt poſsit quis iuri ſibi competenti,& ſic poſſunt ſtatuentes renuntiare & agere contra ſtatutum,quod in eorum fauorem eſt conditum, etiam confirmatum per romanum pontificem ex tex. & Abba. in capitu.cùm acceſsiſſent. de conſti. Si tamen ſtatutum habet decretum irritans, quicquid actum fuerit, non poſſunt contrauenire. Couarruui. in dict. capitu.quanuis pactum.num.6. par.2.§.2.communem dicit ex glo. & ibi Abb.Anto.& Feli.& Deci.in.d.c. cùm acceſsiſſent.de conſti.

48 Renuntians beneficio in manibus prælati, poteſt pœnitere antequam alteri facta ſit inſtitutio. Boer. deciſ. 350.nu.5.communem dicit.

49 Renuntiatio facta per metum,non eſt nulla.Io. de Selua.de benefi. part. 3. quæſt.32. num.3. communem dicit ex gloſſ.& ibi Abba. in capitu. ad aures.quod me.cauſa.

50 Repreſaliæ poſſunt concedi contra clericum debitorem.Gui.papa.deciſ. 34.communem dicit.

51 Res legata non cenſetur hypotheca ta,ſed ſolùm aliæ res teſtatoris pro ipſa re legata.Ang. in.§.1.num.5.Inſti.de leg.communem dicit.

52 Reſcriptum ad beneficia poteſt quis impetrare ꝓ alio abſq; mãdato.Ripa. in.c.ad aures.de reſ.nu.35.cõem dicit.

53 Reſcriptũ ſecundũ nõ faciens mẽtionẽ de primo,nõ eſt ipſo iure nullũ,ſed venit anullandũ ope exceptionis. Panor.in.c.cęterũ.n.5.de reſ.cõem dicit.

54 Reſcriptũ impetratũ ad obſeruãtiã iuris cõmunis cõtra habentẽ priuilegiũ cõcernẽs merita cauſę,nõ tenetur facere de priuilegio mẽtionẽ. Panor. in.c.cùm ordinem.de reſ.cõem dicit.

55 Reſcriptum ſi dicitur ſubreptitium, non ſufficit ſolùm de ſubreptione excipere, ſed requiritur quòd excipiens appellet.Panor.in dict.cap.cæterum. nu.9.de reſ.cõmunem dicit.

56 Reſcriptum principis nouas ac inſolitas clauſulas continens, præſumitur falſum, & non venit exequendum. Io. Nico.in additioni. ad Alci.in tracta.de præſumpti.reg.2. præſum.3.in fi.communem dicit.

57 Reſcriptũ impetratũ cõtra ſpoliatorẽ tranſit ad ſucceſſorẽ ſingularẽ, qui ſcienter ſucceſsit in vitiũ. Frã.de Are. in.c.quia.v.de iudi.nu. 8. cõem dicit.

58 Reſcripti ſola impetratio ad diuerſos iudices ſine vſu nõ punit̃.Gome.in.c. diſpẽdia.n.28.de reſ.in. 6.cõem dicit.

59 Reſeruatio beneficij finitur poſt collationem factam.

60 Reſtitutio ex capite ignorantiæ poſt quadraginta annos,infra quadriẽniũ competit eccleſię,& pauperibus,reiecta opinione Alexan. dicentis,quòd poſt cẽtum annos competebat. Boe. deciſ.39.num.7.& Bello.conſ.46.nu. 15.communem dicit.

61 Amplia,ad priuatos ex capite ignorantiæ datur reſtitutio contra pręſcriptionem triginta annorum. Bertran. con.15.vo.1.nu.42.& Cur.Iuni.cõ.57. num.3.& Bal.de præſ.in.4.par.4.par. quæſt,

quæſt.29.communem dicunt.

61 Amplia ad pręſcriptioné quadragenariā. Hiero.Cagno.in.l.is qui.nu.6. ff.de reg.iu. & Mauri. de reſtitutione in integ.cap.58. communem dicit ex Alex.con.169.vo.2. Auguſti.auté Bero.in quæſt.8. nu.3. dicit magis cōmunem contrariam, quòd in pręſcriptione quadragenaria non procedat reſtitutio ex Feli.in cap.vigilanti. de preſ. qui hoc non probat. Et hanc opinionem intentat tenere Mauri.in dict.c. 58. in fi.& Couar. in reg. poſſeſſor.de reg.iuris in.6. part.3.§.3. & hinc inde adducit multa, tandem cōcludit rem eſſe dubiam, & cōcludit cum hac vltima opinione.ex Deci.conſ.29.& Seni.con.82.& Barba.con.41.nu. 18.vo. 1.& Soci. conſi. penul. vo.3.& Rube. con.56. & hanc communiorem dicit Tiraq.de retract.lignagi.gloſ.4.§.35. num.47. Nota tamen, quòd licèt inter doctores magna ſit cōfuſio in hac quæſt. in vno tamen omnes conueniunt, quòd lapſis triginta vel quadraginta an. datur quadriennium ad petendam reſtitutioné ex capite ignorantiæ: & cùm hoc tempus ſit vtile, non currit ignoranti, etiam per centū annos, ſecundum communé opinionem.vt per Aimon. de anti.in.4.par. de præſ.nu.57.ex Decio cōſ.36.&.42. in fi.data probabili ignorātia.vt ſi inſtrumentū iuris rei inueniatur penes aduerſarium, quod nunc apparet, vel in loco remoto, quod veriſimiliter credatur petentem reſtitutioné ignoraſſe. quod nota.

63 Limita tam in pręſcriptione quadragenaria, quàm in alia, ſi reſtiturio in integrum petatur pro conſequendo lucro. Iaſ.in.l. poſsideri.§. Labeo.nu. 14.ff de acqui. poſſe.ff.cōmuné dicit.

64 Nota, quòd quadriennium intra qđ eſt petenda reſtitutio, incipit currere à tépore læſionis & impletæ præſcriptionis.Balb.de præſ.in.5. par. quæſt. 2.communem dicit

65 Item nota, quòd hoc quadriénium non currit per vitam prælati alienantis.Idem Bald.ibi. communem dicit.

66 Reſtitutio in integrum tranſmittitur ad heredes hæredis impeditos ex aliqua cauſa non adire hęreditatem ſibi delatam. Rube. conſi. 57. num.2. communem dicit.

67 Amplia ad hæredem ab inteſtato. Io.Mau. de reſti.in integ. capitul.288. communem dicit.

68 Reſtitutio in integrum datur hæredi per clauſulam generalem non ſoluenti canonem etiam aduerſum præſcriptionem quadragenariam. Hiero.Cagno.in reg.qui alterius.ff.đ reg. iu.nu.6.communem dicit.vbi vi.bonam diſtinctionem, & vi. in verbo. Emphyteota.nu.115.

69 Item reſtitutio in integrum ex clauſula generali datur contra ſentétiam ex ſcriptura de nouo reperta.Cur.Iuni.con.18.nu.1.communem dicit.quā intellige in reo, non autem in actore, vt per Boe.deci.307.& Iaſ. in.l.imperatores.nu.6.ff.de re.iudi.

§.Nota iſtam communem ad ampliationem.l.1.ti.26.par.3.

70 Amplia ad teſtes de nouo repertos. Iaſ.in.d.l.Imperatores.nu.10.communem

nem dicit, quam communem intelli ge in vniuerſitate, eccleſia, ac minore, nā in alijs ſtat regula in contrariū, de qua per Iaſ. in dict.l. Imperatores. vbi ponit regulam ac limitationes.

71 Reſtitutio eſt neceſſaria, quando petitur, quòd ſentētia retractetur ex eo quòd fuit lata ex falſis probationibus, licèt ſit tutus exceptione falſitatis. Iaſ. in.l. diuus Adrianus. num. 8. ff. de re. iudi. communem dicit.

72 Nota primò, quòd hęc exceptio vel actio falſitatis eſt proponenda intra quadriennium quod datur ad reſtitutionem in integrum poſtulandā. Iaſ. ibi. nu. 30. magis cōmunem dicit.

73 Nota ſecundò, quòd ad hoc quòd competat reſtitutio, ſufficit probare falſitatem teſtium ſine eo, quòd probet corruptelam, niſi petens ad vtrūque aſtringatur. Iaſ. ibi. num. 18. communem dicit.

74 Amplia, ſi vtrunq; ponatur in diuerſa oratione, vel quando vnum non qualificat alterum, Iaſ. ibi. num. 22. communem dicit.

75 Reſtitutio conceſſa minori in his, quæ ſunt indiuidua, & connexa, ad conſortes extēditur. Io. Mau. de reſti. in integ. cap. 185. communem dicit.

§. De iure regio licèt appellatio vnius ex ſocijs proſit omnibus alijs, tamen ſi ſententia retractatur ex reſtitutione minoris habentis rem communem, non prodeſt alijs. per. l. 5. tit. 23. par. 3. quæ videtur eſſe cōtra communem, ſed communis habet locum in caſu, in quo loquitur in indiuiduis ac cōnexis, vt in iure patronatus ac alijs.

76 Reſtitutio in integrum ceſſat in executionibus pœnarum. Mauri. de reſti. in inte. cap. 152. communē dicit.

77 Reſtitutio in integrum poteſt delegari indiſtinctè. Iaſ. in. l. nec quicquā. num. 81. de offi. procon. Cæſa. communem dicit.

78 Reſtitutio in vna cauſa conceſſa circa eandem rem, non poteſt reſtitutio interatò poſtulari, nec eſt concedenda. Io. Mauri. de reſti. in integ. capit. 258. communem dicit.

§. Nota iſtam commúnem ad intel. l. 18. in ordi. de Madrid, vbi prohibetur reſtitutio minoris ſecundò ad opponēdum ac excipiendum in cauſa.

79 Reſtitutio non datur cōtra tertium poſſeſſorem non fraudulētum. Alex. con. 92. vo. 1. communem dicit.

80 Reſtitutio ſi alicui eſt facienda de aliqua re, ſufficit, quòd in bonitate intrinſeca ac ſubſtantia non mutata ei reſtituatur. Boe. de. 327. num. 11. communem dicit.

81 Reſtitui ſi per iudicem mandetur alicui aliquam rem eam petenti, eo ipſo videtur declarare eſſe illius. Marti. ab Aſpilcueta. in. c. accepta. de reſti. ſpoli. oppo. 5. num. 16. communem dicit ex Iaſ. in. §. omnium. Inſti. de acti. nume. 146.

82 Retractus contráctus ſi alicui competat ex conuentione partium tempore non præfinito, præſcriptione triginta annorum tollitur. Couar. in reſo. li. 1. cap. 9. nu. 1. communem dicit ex Feli. in cap. cùm acceſsiſſent. de cō ſti. num. 27. & Purpu. in. l. petens. nu. 4. C. de pactis. cōtrariam ex pluribus dicit

dicit ęquiorem Dida. Perez in. l.2.tit. 13.li.3.ordin.col. 1228. cum ſequen.ex Alci.in rub.de præſ.nu.65.

• §.Nota iſtam communem ad intellectum.l.42.ti.5.par.5.

83 Amplia iſtam communem, etiam ſi in conuentione deductum fuerit, quòd quandocunque etiam in perpetuum poſsit redimere. Couar.ibi cõmunem dicit ex Ange.con.15.& magis communem dicit.in nu.6.

84 Nota, quòd licèt in conuentione retractus ſolùm fiat mentio, quòd pars vendens poſsit retrahere, intelligitur etiam de ſuis hæredibus.gloſ.in.l.42.ti.5.par.5.in gloſ.que el vendedor. cõmunẽ dicit ex gl.in.l.2.C.de pa.& vi.docto.in.l.ſi decẽ.ff.de verb.obli.

85 Retractus rei venditæ, qui datur ex diſpoſitione legis, vel ſtatuti, vel conſuetudinis, eſt contra ius commune. Tiraq.de vtroq; retra.lignagier. §.35.nu.8.communem dicit.

86 Retentio non habet locum in actione de dote.Io.de Garro.in rub. de ſecun.nupti.C.nu.101.communem dicit ex docto.in.l.1.§.taceat. de rei vxo.acti.C.& Soci. in con.180.vo.2.

87 Reuocatoria non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem habentem rem alienatam in fraudem, niſi principalis antea excutiatur.Iaſ.in.§.itẽ ſi quis. nu.67.Inſti.de acti.communẽ dicit.

88 Limita ſi notoriè cõſtat nulla bona habere alienans. Idem ibi.nu.68. cõmunem dicit, vbi ponit regulam & ſeptem limitationes.

89 Rex licèt non poſsit alienare bona regni, vel dignitatis, tamen ſi res ſit modica, valet alienatio. Couar.in.c. quanuis pactum.de pactis.in.6.num.4.communem dicit ex docto.in cap. intellecto.de iu.iuran.

90 Reus ſi actor eſt contumax, & nihil probat, abſoluitur diffinitiuè, quãdo tempus eſt aſsignatum actori ad probandum: ſi autem nullum tempus eſt aſsignatum, abſoluitur ab inſtantia. Iaſ.in.l.properandum.§.& ſi quidem nu.25.C.de iudi.communem dicit.

91 Amplia iſtam communem intantum eſſe veram, quòd abſolutus reus, quia actor non probauit, ampliùs de delicto illo non poteſt accuſari nec per actorem, nec per alium.Coua.in reſolu.in li.2.cap.10.nu.2.communẽ dicit.& vi.Nico.Boe.deciſ.289.per totam.dum quærit, an poſsit de delicto vnius hominis denuò queri.& Marã in ſpecu.aure.part.6.num.96.ſi actor non ſit præuaricatus, vel in fraudem non probauit.

92 Reus exceptionem ſuam probans dubiè, etiam ſi actor plenè probauerit, eſt abſoluendus, quãdo dubia probatio eſt talis, quæ poteſt facere actũ licitum. Iaſ.in. l.nõ ſolùm.§. ſecundũ nu.6.ff.de no.ope.enũ.

93 Reus debet in expenſis condemnari, ſi ſuccumbat, etiam ſi ſententia ſit interlocutoria.Iaſ.in dict.l. properandum.§. ſiue autem. num.19. communem dicit.

94 Fallit, niſi iuſtam cauſam habuerit litigãdi, Hiero.Cagno.in.l.in alterius. ff.de reg.iu.nu.25. communem dicit.

• §.Concor.cum.l.7. tit.21.part.3.per quam declaratur.l.39.tit.2.&.l.8.tit.5.

par.

par.ea.& l.6.ti.13.li.2.fo.ll.& vi.in ver. Iudex.num.251.

95 Reus conuictus de homicidio, poteſt ſe iuuare, quòd ad ſuam defenſionem hoc fecerit. Hiero. Cagno. in.l. nemo. num. 4. ff. de regu. iu. communem dicit.

96 Reus inuentus cum aliqua re ſubtracta, ſi res eſſet manſura in loco, vbi inuenitur, poteſt ibi conueniri, aliàs ad ſuum iudicem data ſatiſdatione remittitur. Boer. deciſ. 218 num.3. & .4. communem dicit.

§. Aliter diſponitur in.l.32.tit.2.part. 3.vbi diſponitur, quòd ſi res mobilis, vel ſe mouens, ſi alicui petatur, quòd ibi reſpondere debet vbi inuenitur, & ſi ſit bonę famæ ſub fideiuſſoribus iudicium ſiſti & iudicatum ſolui, ſibi redditur, aliàs ſi ſit malæ famæ, detinetur cum re. & vi.l.5.ſtili. Et nota dictum aure. Ange. in.l.2. ff. vi. bo.rapto.vbi dicit, quòd poſſum propria authoritate rocinum meum, qui ſubtractus eſt furtiuè, accipere. de quo per Iaſ. conſi. 20. vo. 3. in princi. quam cauſam habui de facto & obtinui. & vi. Raue. in Alpha. aure. in verb. Fur.

97 Reus opponens ſe in iudicio cũ clauſula, quòd per actus quos facit, non videatur prorogare iuriſdictionem, non prorogat. Io. à Ripa. in cap. cùm m.nu.99.de cõſti. communem dicit. & vi. in ver. Proteſtatio.num.555.

98 Rei duo cenſentur, ſi dicant, quòd in ſolidum obligantur, etiam ſi non appareat aliud, per quod videantur velle eſſe duo rei debendi. gloſſ. in.l. 10. tit. 12. part. 5. communem dicit ex Bar. in.l.4.§. Cato. ff. de verbo. obli. in oppo.6.& Are. ibi. col.11.

§. Concor. cum. dict. l.10.

99 Nota, quòd medio, auth. hoc ita. de duobus rei. C.& l.10.ti.12 par.5. poteſt renuntiari gloſſ. in dict. l.10. in verb. ſu parte, communem dicit ex gloſ. in dict. auth. hoc ita. Et nota dictum ſolenne dict. gloſ. quòd licèt inſtrumẽtum habeat executionẽ paratã, quòd habet locũ remediũ dict. auth. licèt Ang. ibi teneat contrarium.

100 Rogatus hæreditatem expendere poſt mortem in virgines maritãdas, vel in pauperes, non poteſt illam erogare in vita. Deci. in.l. cùm tempus. ff. de reg. iu. communem dicit. Contrariam veriorem & communiorem dicit Hierony. Cagno. ibi. per totam.

101 Rubrica generalior nigro non reſtringitur per nigrum ſpecialiter loquens, immo ex rubrica generalior oſtenditur nigrum. Cur. Iuni. cõ.107. nu.2. communem dicit.

102 Rubrica generalior nigro poteſt allegari in ſua generalitate. Idem Cur. conſ.65.nu.3. communem dicit.

103 Ruſticus ad hoc quòd poſſit petere reſtitutionem contra contractum initum contra ius, deberet conſulere duos peritos in iure, & nõ ſufficit vnũ Io Mauri. de reſti. in integ. capit. 88. communem dicit.

104 Ruſticus ac idiota non compellitur reſpondere poſitionibus niſi præſente aduocato. Dida. Perez in.l.1. tit. 3.li.3.ordi.col.925. communem dicit ex Hoſtien. in capit. dilecti. de iudi. &

& Bal.in.l.2.in prin.de iura.calumni. & Alexand.in.l.1.ff.de vulga.& pupi. quam intelligit in ruſtico ſimplici, ſecus tamen in ſagaci, quod relinquitur arbitrio iudicis ex gloſſ.in.l.athletæ.§.ruſticis.de exc.tuto. & Iaſ.in.l.ſi quis id quod. num. 33. ff. de iuriſ. omni.iudi.

S.

1 SALARIVM integrum debetur poteſtati mortuo ante finitum officium.Iaſ.in.l. diem functo.num.38. ff.de offi.aſſeſſo. & Iunior nume.29. communem dicunt.

2 Intellige iſtam communem, etiam in poteſtate cuiuſcunque ciuitatis cõducto pro certo ſalario per annum. gloſ.in.l.9.tit.8.par.5.in verbo,corre. communem dicit ex gloſſ.in dict.l. diem functo.

§.De iure regio ſolùm in poteſtatibus regijs & officialibus domus regię hoc ſtatutum eſt per dict.l.9.

3 Amplia iſtam communem in ſalario aſſeſſoris. Iunior in dict.l.diẽ functo.nu.37.communem dicit.

4 Amplia ſecundò in ſalario doctoris legentis.Idem ibi communẽ dicit.

5 Amplia tertiò in aduocato. Idẽ ibi num.53.communem dicit.

6 Nota,quòd ſi præſidens remoueatur propter culpam ſuam,non perdit ſalarium præteritum, ſed futurũ.Idẽ ibi.communem dicit.

7 Salarium aduocati vel procuratoris pars non petit,ſi gratis officiũ exercuerunt.Boer.deciſ.210.num.5.communem dicit.

8 Amplia in aduocato, qui propriã cauſam proſequutus fuit, quia non recipit ſalarium,ſi vincat.Boe.deciſ.ea. nu.3.communem dicit.

9 Sanctorum canonizatio ſpectat ad Romanum pontificem,& quem ipſe canonizat, venerandus eſt, & non alius. Caſſa. de gloria mundi.part.2. conſi.47. communem dicit ex Inno. & Panor.in cap.ſi.de ferijs.

10 Sanioris pars in actibus profanis non requiritur, tamen in actibus eccleſiaſticis ſic. Roch. de Cur. de iure patro.in verb.honorificum.num.92. communem dicit.

11 Scientia & patientia principis non requiritur in præſcriptione, de cuius initio memoria non ſit hominum in contrarium,etiam ſi præſcribatur merum ac mixtum imperium. Secus in alia præſcriptione. Balb. de præſ.par. 2.par.5.quæſt.3.communem dicit. & vi.in verb.Præſcriptio.nu.299.

12 Amplia & ſi præſcribantur vectigalia, vel pedagia. Idem ibi quæſt. 4. communem dicit.

13 Amplia ſecũdò ad pedagium, vel vectigal nondum formatum. Idem ibi communem dicit.

14 Nota, quòd in hac præſcriptione ſufficit ſcientia officialis.Idem ibi cõmunem dicit.

15 Scriptura habens plura capitula, poteſt pro parte approbari,& pro parte improbari.Bello.conſi.46. num.11. communem dicit.

16 Scriptu

16 Scriptura ex archiuo publico probat ſolùm inter ſubditos archiui. Caro.Moli.in conſuetu.Pari.tit.1.§.2.nu. 25.&.26. communem dicit, licèt ſibi non placeat, in num.29. Et contrariam, quòd vbique faciat fidem etiam inter non ſubditos ſcriptura ſumpta ex archiuo publico, communem dicit Aimon de anti.part.1.li.4.num.9. ex Bart. in dict.l.1.C.de ſumma trini. & hæc videtur magis communis. Et intellige de archiuo publico authoritate principis confecto, vt aliàs intelligit Caro.in dict.nu.29.

17 Scriptura campſoris non probat cótra alium, licèt contra ſe ſic. Sali.in.l.1.nu.9.C.de eden. communem dicit.

18 Scriptura priuata ad hoc quòd valeat, requiritur ſubſcriptio trium teſtium, iuxta.l. ſcripturas.C.qui potiores in pigno.habe.& teſtes debent eſſe viri, & non ſufficiunt fœminæ. Aimon in tracta. de antiqui. part.1. in verb. propoſitum noſtrum. num. 34.communem dicit.

§. De iure regio circa primam partem iſtius cómunis diſponitur, quòd ſufficiát duo teſtes per.l.114.&.119.tit. 18.par.3.& hoc ſentit glo.in dict.l.114. in verb.fue fecha.& Couar. in quæſt. practi.cap.22.in prin.

19 Scriptura priuata probat, etiam ſi manu alterius ſit ſubſcripta de mandato alicuius.Couarru.in dict.cap.22. num.2.communem dicit, ex gloſſ.in cap.2.de fi. inſtrumẽ. cùm deponunt teſtes ſcripturã confecta de mandato Titij ipſis præſentibus. Ripa.in.l.admonendi.num.105.de iureiuran.ff. nec requiritur in hoc caſu comparatio litterarum. vt not. Imol. in dict. capit.2.num.8.

20 Nota, quod dictũ eſt quod duo teſtes ſufficiũt iuxta regni legem eſt intelligendum, quando teſtes deponũt de veritate contractus, ſed quando ſolùm deponunt quòd viderint illam ſcripturam priuatam ſubſcribi à Titio, ſunt neceſſarij tres teſtes.Coua.in dict.cap.22.nu.3. cómunẽ dicit. & ex hac communi poteſt dilui cótrarietas legis ad opinionem communem.

21 Scriptura priuata, quæ ſubſcripta eſt à teſtibus & à parte ſine comparatione literarum, ſola recognitione teſtium & partis cóprobatur, & valet. Coua.in dict.cap.22.num.4. communem dicit ex Bar.in.l.admonendi.ff. de iureiu.& tunc non ſufficit comparatio literarum ad eius probationem, vt notat Feli.in.c.2.de fi.inſtru.

22 Scriptura priuata à teſtibus ſubſcripta & recognita, licèt à parte non ſit recognita, ſine comparatione litterarum probat. Couarru.ibi in.4.caſu. communem dicit ex Io. An. Hoſti. & Imol.in dict. cap.2.& Iaſ. in rep.l. admonendi.num.88.ff. de iureiuran. contra Bart.ibi. vbi dicebat neceſſariam comparationẽ litterarum, quẽ Couarru. in dict. cap.22. approbat, quando teſtes non ſe ſubſcripſerunt, quia tunc ſola recognitio non ſufficit, vt tenet Corne. conſil.58.vo.3. & Curti. Iuni. in dict.l.admonendi. num.35.

23 Nota, quòd ſcriptura priuata etiam recognita à parte in præiudicium ter

tij habentis hypothecam poſteriorem per inſtrumentum publicum non probat, niſi tres teſtes ſubſcripti recognoſcant ſubſcriptiones, & ſint viri, non tamẽ mulieres. Couar. ibi. nu. 5. cõmunẽ dicit ex Deci. in d. c. 2. & vi. l. 31. tit. 13. par. 5.

24 Scriptura priuata comparatione literarũ coadiuuata, ſemiplenam probationem inducit. Couarr. in d. c. 22. nu. 6. verſ. cæterum. communem dicit ex Panor. & Feli. in d. c. 2. ſi tamen nullo ſuffragatur adminiculo, nec cõparatione nec recognitione teſtium, præſumptionem, non tamen probationem aliquam inducit. Couarr. ibi communẽ dicit ex Bar. in d. l. admonendi. & Cur. nu. 36.

25 Sentẽtia interloquutoria de neceſſitate minimè in ſcriptis eſt proferenda. Iaſ. in l. nec quicquam. nu. 19. ff. de offi. præ. communem dicit.

26 Sententia ab obſeruatione iudicij licèt ſit interloquutoria, habet vim diffinitiuæ. Coua. in reſo. li. 1. c. 1. nu. 8. cõmunẽ dicit ex Rebuſo. in. l. quod iuſsit. nu. 48. ff. de re. iudi.

27 Sententia interloquutoria quo ad partes tranſit in rẽ iudicatam, quo ad iudicem tamen non. Præpo. in c. 1. 2. q. 1. & Iaſ. in d. l. quod iuſsit. nu. 46. cõmunem dicũt. vi. gl. in l. 2. ti. 22. par. 3.

28 Amplia, etiam ſi contineat aliquod factum, per iudicem poteſt reuocari. Iaſ. ibi. nu. 23. communem dicit.

29 Amplia ſecundò intãtum eſſe veram communem præcedentẽ, quòd ſi pars in proſequutione appellationis expenſas fecerit, non ſunt ei reſarciendæ. Iaſ. ibi. nu. 9. communem dicit. Amplia tertiò in quacunque ſententia interloquutoria, nõ ſolũm circa ordinationem iudiciorum ſiue determinationem & deciſionẽ cuiuſcũque articuli, vel ſi iubeat aliquid dari vel facere. Grego. Lopez in l. 2. tit. 22. par. 3. in verb. Lo pueda toller. magis communem dicit ex gloſ. in l. 1. C. de ſenten. reſcin. non po. & per. d. l. 2. approbatur hæc communis opi.

30 Fallit in interloquutoria, in qua iudex pronunciat non eſſe iudicẽ, quia per eum non poteſt reuocari. Iaſ. ibi. communem dicit.

31 Fallit ſecundò in interloquutoria bis cõfirmata. Aufreri. in addi. ad q. Tholo. 185. ex glo. in cle. ſi. in verb. ſuper ea. de appel. & Sicu. & Car. ibi. cõmunem dicit, quia tunc nec per iudicem, nec per partes non poteſt reuocari. Alex. con. 99. vol. 5.

32 Nota, quòd in reuocatione ſententiæ interloquutoriæ, quæ non infert maximum grauamen parti, non requiritur citatio partis. Pet. Raue. in alpha. aure. in verb. Iudex. magis communem dicit.

33 Sentẽtia lata cõtra vaſallos ſciente domino, præiudicat domino quãtum ad poſſeſsionẽ, non quò ad proprietatẽ. Feli. in c. cùm ſuper. nu. 12. de re iudi. communem dicit, & vi. in verb. Acta. nu. 53.

34 Sentẽtia ex teſtimonio periti in arte nunquam tranſit in rem iudicatã. Hiero. Cagno. in l. conſilij. ff. de reg. iu. nu. 32. cõmunem dicit. & Iun. con. 163. nume. 8. & vi. Molin. in addi. ad

X Alex.

Alex.conſil.149.nu.6.vol.2.

35 Nota, quòd ſi ſententia eſt proferẽda de cõſilio peritorum, ſi duo poſſunt inueniri, non ſufficit quòd fiat de conſilio vnius, ſecus tamen ſi duo non poſſunt inueniri. Deci.in.c.propoſuiſti.nu.10. de proba. cõmunem dicit. quã nota ad limitationem communis in verbo, Ruſticus.nu.103.

36 Limita ſi de publico ſit deputatus peritus ad iudicãdum, quia tunc ſufficit vnus, & nõ requiritur quòd duo adhibeãtur, licèt plures reperiri poſſint. Galia.in.l.1.§.fi.ff. de verb.oblig. nu.6.communem dicit.

37 Nota, quòd ſi periti adhibiti in aliquo actu debent iurare ſaltim de credulitate. Deci.in.d.c.propoſuiſti.nu.15.de proba.communem dicit. & vi. Coua.in reſo.li.2.c.13.

38 Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatã, non poteſt impugnari ex eiſdem actis. Cur.Iuni.conſi.9. num. 6. communem dicit.

39 Fallit, ſi apparet euidenter iniqua ex eiſdem actis, nunquam tranſit in rem iudicatam. Cur.Iuni. conſil.124. nu.14.communem dicit.

40 Et eſt ipſo iure nulla. Iaſ.in.l. errorem.nu.11.C.de tranſa. communem dicit. Sed contrariam dicit magis cõmunẽ Afflic. deci.28.nu.8.& in deci. 47.nu.4.dicit cõmunem, quòd ſententia nõ eſt nulla, ſi apparet ex actis iudicem malè iudicaſſe, cùm ſit contra ius litigatoris.

41 Item ſententia non viſo proceſſu eſt ipſo iure nulla, ſi conſtat. Anto. de Tremo. in addi. ad Bonacur. in practi. exceptio. in Rub. de impedimen.executi.num.17.in verb. alij caſus.verſ.quid autem de publicatione teſtium.communem dicit.

42 Item ſententia lata pro abſente nõ contumace non valet. Iaſ. in. l. nec quicquam. ff.de offi. præto.& in.l.furioſo.nu. 6. ff. de re iudi. cõem dicit.

43 Amplia iſtam communem, etiam ſi ſit lata in fauorem furioſi abſentis, qui non potuit citari. Fran.de Are.in cap.cauſamq;.de iudi.nu.23.communem dicit ex Anto.ibi.& glo.in dict. l.furioſo.& in.l.quęſitum.eo.titu.

44 Itẽ ſententia ſe referens ad acta nulla, eſt nulla. Matthæ.deciſ.47.num.3. communem dicit.

45 Item ſententia diffinitiua ſeu interlocutoria, parte, cui intereſt, non citata, non valet. Anto.de Tremo.in addi.ad Bona.in præludio excepti. nu. 17.in fi.communem dicit.

46 Item ſententia prolata de nocte nõ valet. Iaſ.in.l.non minorem. nu.3.C. de tranſ.communem dicit.

47 Sententia referens ſe ad aliquod inſtrumentum qđ non eſt in proceſſu, non valet, ſecus tamen ſi ſit in proceſſu. Iaſ in.l.ait prætor. §.ſi iudex num. 19.ff. de re iudi.communẽ dicit. quia ſentẽtia nõ poteſt referri ad alia acta quæ non ſint in proceſſu. Sebaſti. Vãti.de nulli.proceſ.§.de defectu proce. & ſolenni.nu.105. communem dicit ex Alex.cõſ.53.vo.5. vbi infert, quòd ſententia prolata per iudicem pro vt habetur in conſilio periti, ſi cõſilium eſt in proceſſu, valet ſententia, ſecus tamen. Et cum hac diſtinctione ve-

niunt

X

niunt concordandæ opiniones, quæ in hoc articulo variæ ſunt, de quibus per Iafred. in deciſio. centu. deci. 1. Quam diſtinctionem intellige cum diſtinctione Alcia. in.l.1.§. ſi quis ita. nu.41. ff. de verborum obligatio. quã do ſententia eſt prolata ſub his verbis, Pronuntio pro vt in conſilio. quia valet ſententia. Secus ſi dicat in ſententia, Pronuntio condemnandum pro vt in conſilio, quia non valet. & ibi dicit communem opinionem. Quod nota.

48 Amplia, etiam ſi iudex ſit informatus de inſtrumento, non tamen in iudicio deductum. Couar. in reſol.c.1. lib.1.nu.9. communem dicit ex Areti.c.3. de accuſa.nu.4.

49 Sententia lata pro maiori contra minorem ex falſis teſtibus vel probationibus, eſt ipſo iure nulla, & non eſt neceſſaria reſtitutio. Iaſ in.l. ſi quis a d quem.ff. de acquiren. hæredita. communem dicit. Si tamen proferatur contra maiorem, non eſt ipſo iure nulla, ſed cum beneficio reſtitutionis in integrum petito infra quadriennium ſecundum magis communem opinio. vt notat Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in rubri. de excepti. & bene.num.3. ver. vel inſtrumenta. & eſt text. vbi docto. in.l. diuus.ff. de re iudicata. & vi. Sebaſtia. Van. de nulli. proce.§. ex defectu ſolen. ſen. nume. 131. contrarium notat Zazi. in intelle. ſingula.fo.mihi.88.

§. Nota iſtam communem ad intel. l.1.ti. 6 .par.3. & eſt maximi effectus, quia ſi eſſet ipſo iure nulla, debeɾet nullitas proponi intra ſexaginta dies latæ ſententiæ. per.l.2.tit.15. lib.3. ordina. ſed cùm requiratur reſtitutio, ſufficit quod proponatur intra quadriennium. Quod nota. Et circa dict.l.2. nota dictum notabile Balb. de præſcriptio. in.4. part.4. part. quæſtio.32. col. 68. quòd ſi apparet de nullitate manifeſtè, in perpetuum poteſt dici de nullitate, ſecus tamen, quia non durat niſi per triginta annos, vt dictum eſt. Ex quibus reſultat, quòd terminus ſexaginta dierum non conſideratur, quando euidens eſt nullitas, quia tũc in perpetuum poteſt dici de nullitate. Sed dic vt in verbo, Nullitas. nume.59.

50 Item ſententia, in qua non eſt appoſitum verbum abſoluo vel condemno, non valet. Iaſ. in.l. errore. C. de teſta.num.3. communem dicit. Nota tamẽ, quòd ſufficit, quòd ſit appoſitum verbum æquipollens, per quod cauſa diffiniatur, vt per plura continuat Sebaſtia. Vanti. de nulli. proce. in.§. ex defectu proceſſ. ac nullitatis ſentẽ. verſ. tranſea.nu.90, quem vi.

51 Sententia in vna parte inualida, nõ eſt in totum inualida, quãdo ſunt plura capitula. Anto. Nice. in cõcor. glo. concor.55. communem dicit.

52 Sententia nulla ex turpitudine iudicis, nõ poteſt iudex qui protulit illam corrigere, nec aliter pronuntiare. Panor. in.c. cùm oporteat. num.6. de accuſa. communem dicit.

53 Sentẽtia iniuſta, quæ tranſit in rem iudicatam, ſi hoc conſtat per confeſſionem partis, vel ſi ſit notorium, con-

demnatus reſtituitur, non obſtante re iudicata. Alci.in.c.nouit.de re iudi. nu.40.cõmunem dicit, & poteſt etiã retractari per euangelicam denuntiationem. Iuni.conſi.104.num.4. communem dicit. & vi. Boc.deciſio.306. & vi. Dida. Perez in.l.1.tit.11 lib.3. ordina.col.1157.poſt Philip. Deci.in.c.1. de proba.

54 Sententia declaratoria etiam in pœnis ipſo iure afflictis contra criminoſum, ſi aliàs delictum non ſit tam notorium, ꝙ non poſsit tergiuerſatione celari. Couar.in.c.alma mater.§.2.nu.7.verſ. quintò perpenſa litera concilij.de ſenten.excom.lib.6.communẽ dicit ex Panor. in.c. cum Vintonienſi.de electi.reſtringit tamen communem, quando iudex cognitionis eſt etiam iudex executionis, ſecus tamẽ. ex Domi.conſ.136. Sed tamen concludit, quòd ſemper requiratur indiſtinctè declaratio, vt aliàs de priuato à beneficio ipſo iure, quia licèt poſsit priuari, tamen poſſeſsio ab eo non eſt auferenda, ex Ripa in cap. ſæpe. de reſti. ſpoli.col.penul.

55 Sententia non refertur ad dilucidationem quantitatis dubiæ, ad libellũ, vel ad poſitiones, vel articulos, vel ad acta alia minimè probatoria, videlicèt aſſertoria, vel enunciatiua, quæ fidem non faciunt. Sebaſtia. Vanti. de nulli. proce.§. ex defectu proceſ. vel ſolennitatis ſentẽtiæ.nu.105.communem dicit ex Bar. in.l.3.C.de ſen.quæ ſine cer. quan. & in.l.ait prætor.§.1.ff. de re iudi.

56 Sententia lata contra dominũ omiſſo procuratore valet de iure Canoni. Zare in.c.1.de accuſa. in differen. 43. communem dicit ex gloſ.in cap. querelam.de electi.& in.c.ſuſcitata.de in inte. reſti. licèt aliud ſit de iure ciuili, per.l.1.C.de ſen.& inter.omni.iudi.

57 Sententia licèt ſit pronuncianda in loco maiorum, tamen propter eminentem poteſt proferri ſuper turrim. Iaſ. in.l. ab antiquis. C. de teſta. communem dicit.

58 Sententia continens certam diſpoſitionem licèt adijciatur, prout hactenus ſoluit, illa verba non faciunt conditionem, nec oportet aliquid probare, quando executio petitur. Curti. Iuni.conſil.97.num.3. communem dicit, & vi.in verbo, Iudex.nume.171.& Tho.Gramma. deciſ.59.à nu.21.cum ſequen. vbi ponit tres caſus comprehendentes totam materiam.

59 Sententia arbitramentalis, quæ tranſiuit in rem iudicatã à partibus emologata, debet obſeruari. Curti. Iuni. conſi.177.num.13.communem dicit.

60 Sententia lata per arbitros, in quibus eſt compromiſſum, cum clauſula arbitrorum & arbitramentorum, ſi pronunciant tanquam arbitri & arbitratores, cenſentur pronunciare tanquam arbitratores. Ioan. de Ripa in.l.2.de reſ.cap.2.num.5. communem dicit.

61 Nota, quòd ſententia arbitri emologata ex compromiſſo rato manente pacto, producit actionem in factum. Iaſ.in.l.ait prętor.nu.12.ff.de re iudi.communem dicit.

62 Sententia ſi per iudicem appellationis

nis ſit cōfirmata, producit actionem, & ex ea agitur, & non ex prima. Iaſ. in l. res iudicata. num. 11. ff. de re iudi. communem dicit.

63 Fallit, ſi ſententia appellationis ſit ex deſertione primæ per lapſum fatalium, cùm ſit interloquutoria agitur ex prima. Iaſ. ibi. nume. 14. communem dicit.

64 Nota, quòd licèt ſententia lata con tra legem in corpore iuris clauſa ſit nulla ex l. 1. §. item eum. ff. quæ ſen. ſine appel. reſcin. & l. expreſsim. ff. de appella. & l. 2. C. quando prouo. non eſt nece. & c. 1. de re. iudi. lib. 6. tamen hoc intelligitur, quando oculo corporeo habita relatione ad text. legis cerni poſsit, ſecus autem, ſi ex tacita relatione ad acta deprehenderetur. Sebaſti. Van. de nulli. pro. §. ex defectu proceſ. ſolen. ſen. nu. 112. communem dicit ex Alex. conſ. 59. vo. 3.

65 Nota, quod ſi opponatur exceptio rei iudicatæ in eadem cauſa, & iudex nō obſtante protulit ſententiam aduerſus illam ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatam, non valet, ac ſi foret contra ius expreſsè lata. Idem ibi nu. 125. communem dicit, ex Franco in c: dilecto. q. 41. de appel. & Feli. in c. inter monaſterium. de re iudi. & vi. glo. in l. 13. tit. 22. part. 3. in verbo, non vale el ſegūdo. Et intellige iſtam communem etiam ſi reuocaretur in alia noua inſtātia. Feli. in c. inter monaſterium. de re iudi. communem dicit.

• §. Concor. cum d. l. 13. contra Bar. in l. 1. C. quando prouo. non eſt nece.

66 Item ſententia lata ex cauſa noto riè falſa eſt ipſo iure nulla. Idem ibi nu. 128. communem dicit ex Panor. in c. inter cæteras. de re iudi.

67 Item ſi ſententia lata ſit expreſſo errore facti notoriè, eſt nulla. Idē Van. nu. 126. ex Feli. in c. quoniam contra. de proba. nu. 26. communem dicit.

68 Item ſententia referens ſe ad ſtatutum nullum, nulla eſt. Idem ibi. num. 129. communem dicit ex Anto. & docto. in c. ab excommunicato. de reſ.

69 Item ſententia ſe referens ad probationes de iure reprobatas. vt ſi iudex dixiſſet, quoniam probatum eſt per duellum, vel experientiam ferri candentis, nulla eſt. Idem ibi communē dicit ex Afflict. deci. 47.

70 Item ſententia referens ſe ad aliquā ſpeciem probationis, vel ad dicta aliquorum teſtium, ipſis ſpecificatis in ſententia, & viſis ſi apparet error inexcuſabilis, nulla eſt. Idem ibi num. 130. communem dicit ex Alexan. in l. ex diuerſo. §. ſi. ff. ſolu. matrimo. & Iaſ. in l. 1. C. de erro. calcu. & Felin. in cap. 1. de re iudi.

71 Item nota, quod decretum ex falſa cauſa latum, ſiue contra præſentem, ſiue contra abſentem, etiam ſi non ſit in decreto expreſſa cauſa, eſt nullum. Idem ibi num. 132. communem dicit ex Alexan. in conſi. 207. & 247. vo. 7. & conſ. 69. volu. 3.

72 Item nota, quod ſentētia referens ſe ad acta generaliter, dicēdo, viſis actibus & probationibus, ſi viſis actibus deprehenditur error, eſt tamen valida. Idem ibi. nume. 130. communem dicit ex Bald. in l. quotiens. §. primo. C.

de proba.& Afflict.in.d.deciſ.47.

73 Item ſententia prætextu falſi iuramẽti lata tenet.Idem ibi.139.communem dicit ex docto.in.l.ſi ex falſis.C. de tranſact.

74 Sententia lata contra hęredem,per quam pronunciatur teſtamentũ nullum, præiudicat legatarijs. Alexand. in.l.ſæpe.ff.de iudi.magis communem dicit.vt refert Anto.de Tromo. in addi.ad Bona.in practi.exceptio. in rubri.de excep.& bene.nume.5.in verb.nota autem.

75 Sententiæ verba ſtrictè ſunt intelligenda.Curti.Iuni.conſil.74.communem dicit.

76 Sententiã poteſt princeps proferre minimè cõformẽ libello.Iaſ.in.l.quaquis.ff.de eden.nu.11.cõmunẽ dicit.

77 Sententiam,vel proceſſum in fauouorẽ falſi procuratoris dominus poteſt ratificare, ſiue maior, aut minor ſit.Iaſ.in.l.dicet.nu.10.C.de procu.cõmunem dicit.

78 Sepultura prælati licèt ſit honeſtũ quòd fiat ante electionem,non tamẽ eſt neceſſarium.Guido conſ.206.nu.1.communem dicit.

79 Sequeſtrum eſt de iure prohibitũ, & non concedendum.Alex.conſi.vlti.nu.fi.vo.7.communem dicit.

80 Sequeſtrum regulariter tollitur per ſatiſdationem.Balb.deci.340.& Cur. Iuni.de ſequeſ.lib.4.quæſtio.14.communem dicit.

81 Nota,ꝙ ad recuperandã rem,& euitandũ ſequeſtrũ,datur actio depoſiti. Idem Cur.quæſt.45.cõmunem dicit.

82 Nota,ꝙ ſatiſdatio,quę ſequeſtrum euitat,eſt de iudicio ſiſti, & de re non alienanda.Panor.in.c.2.nu.25.de ſeq. poſ.& fru.communem dicit.

83 Sequeſtrum ſi petatur fieri poſt ſententiam,ſi appellatio non eſt pręſentata iudici,poteſt fieri per iudicẽ à quo, poſtea per iudicem ad quẽ.Maran.in ſpecu.au.par.6.num.177.cõem dicit.

84 Nota,ꝙ iuſtus timor, ne partes deueniant ad arma,ſufficit ad concedendum ſequeſtrum.Cur.in.d.tra.de ſequeſt nu.11.q. communem dicit.

85 Nota,ꝙ ad concedendũ ſequeſtrũ paria ſunt dilapidare,& conſumere in vſus proprios.Idem ibi,nu.9.q.ea. communem dicit.

86 Sequeſtrum bonorum ob delictum fieri poteſt,dummodo conficiatur inuentarium,vt res non perdatur, vel ſubtrahatur. Picus in.l.poſt contractum.nu.44.ff.de dona.cõem dicit.

87 Sequeſtrum ſi fiat de re tempore peritura,venditur de mãdato iudicis, & pecunia ſequeſtratur.Idem Cur.q.23. communem dicit.

88 Sequeſtrum neceſſarium non tollit poſſeſsionem,ſecus ſi eſt volũtarium. Idem Cur.q.2.nu.71.communem dicit.vi.in verb.Poſſeſsio.nu.196.

89 Sequeſter præſentat beneficium eccleſiaſticum.Ioan.Coraſ.in miſcella. li.3.c.2.nu.16.cõmunẽ dicit, licèt Corſe.in.c.examinata.de iudici.dicit cõmunem contrariam. Sed magis communem dicit Lamber.de iure patro. in par 2.lib.1.ar.3.q 9.& vi. Perez in.l. 1.tit.10.lib.3.ordi.col.144.

90 Seruus acquirit domino ignoranti ex cauſa peculiari poſſeſsionẽ & vſucapien-

capiendi conditionem; ſed ex cauſa non peculiari licèt acquirat poſſeſſionem, non tamen vſucapiendi conditionem. Iaſ. in l. poſſeſſio appellata §. item acquirimus. nu. 39. ff. de acquirẽ. poſſeſ. & in. §. per ſeruum. nu. 8. cõmunem dicit; poteſt tamẽ ſi dominus eſt abſens intrare in iudicium pro cõſeruatione poſſeſsionis quam habebat ad non præſtita cautione ſaltim iuratoria. gloſ. in. l. 9. tit. 2. par. 3. in verbo, Viña, o caſa. commuriem dicit ex gl. in. l. 1. C. ſi per vim vel alio modo.

91 Seruus cùm non habeat bona, non poteſt accuſari de delicto, in quo pœna pecuniaria deberet condemnari, ſi eſſet liber. gloſ. in. l. 10. tit. 1. part. 1. in verb. de pecho. communem dicit ex gloſ. in. l. ſi os accuſare. §. omnibus. ff. de accuſa. contra Bar.

§. Concor. cum. d. l. 10. quam. l. intellige ad hoc, quòd dominus nõ teneatur pro ſeruo pœnam pecuniariã ſoluere: tamen ſi velit euitare pœnã corporalem ſerui, ſoluat pecuniam. vt in d. l. & in l. Agraria. ff. de termi. amo.

92 Seruitus non dicitur propriè, quæ per perſonam perſonæ debetur. Couarruuia in rubri. de ſerui. nu. 13. communem dicit.

93 Seruitus, vel ius piſcandi, vel ſecandi ligna ex nemore, vel paſcendi pecora in pratis alienis, eſt perſonale. Couar. ibi. nu. 208. communem dicit.

94 Seruitus de non ædificando molendino, non præſcribitur à tempore præſcriptionis aliorum habentium molendina. Iaſo. de ſanct. Georgio in tracta. de feudis. in verb. molendino. nu. 5. communem dicit.

95 Seruitus ex cauſa diſcontinua non præſcribitur niſi per tantum tempus, de cuius initio memoria non ſit hominum in contrarium, etiam contra ſcientem. Cur. Iuni. conſ. 178. num. 28. & 38 communem dicit. & vbi in verb. Præſcriptio. nu. 316.

96 Seruitutis ꝓbatio inducitur ex cauſa habili allegatã, & probato tempore. Præpo. in. c. quia cognouimus. 10. q. 3. communem dicit.

97 Seruitutes ſunt mixtæ ex facto & iure. Baſcole. de in diuiam verb. ad ſecundũ veniendo. cõmunẽ dicit ex dicto. in. l. 2. §. ex his. ff. de verb. obli.

98 Signum notarij non eſt neceſſariũ quòd apponatur, licèt ſit vtile propter comparationẽ. Alex. in rubri. de no. ope. enũ. nu. 14. ff. communem dicit.

99 Nota, quòd vbi conſtat de ſigillo, non eſt neceſſaria ſubſcriptio notarij in præiudiciũ ſigillantis, ſecus tamen in præiudicium alterius. Couarruui. in quæſtioni practi. q. 22. nu. 2. communem dicit ex Anto. & Deci. in. c. tertio loco. de proba.

100 Singuli de vniuerſitate, quãdo agitur de paſcendo nemore, nõ ſunt idonei teſtes, cùm agat de ꝓprio intereſſe. Bertrã. cõſ. 42. nu. 18. vo. cõem dicit.

101 Nota differentiam inter vniuerſitatem laicam & eccleſiaſticam: quia Canonici licèt viuant de reditibus eccleſiæ, tamen ſunt idonei teſtes, laici autẽ nõ, ſi ex reditibus vniuerſitatis quærãt victũ. Bello. conſil. 63. nu. 19. cõem dicit ex Afflicto. deciſ. 400. & Panor. in cap. ſuper. de teſti. & Soci. in reg. 408.

fallen.3.vbi etiam dicit communem, vi.in verb.Teſtis.nu.108.

102 Simonia non eſt recipere aliquid pro labore in ſacro miniſtrãdo, dummodo non veniat in pactioné rei ſpiritualis, etiam ſi modicũ ſit. Præpo. in c.iudices.1.q.1.communem dicit.

103 Amplia ad recipientes aliquid temporale ab ſponte dante. Ioan. de Ripa in.c.cùm.m.de conſti.num.17.communem dicit.

104 Seu, dictio in legatis ampliat. Soci. in.l.ſi is qui ducenta.§.virum.ff.de re. dubi.communem dicit.contra Deci. & alios in.c.inter cæteras.de reſ.

105 Socius non compenſat compẽdiũ cum negligentia, ex qua prouenit dãnum ſocietati.glo.in.l.22.tit.14.par.5. communem dicit ex.l.non ob eam. &.l.& ideo.ff.pro ſoci.

§.De iure regio per.l.13.tit.10.par.5. iuncta.d.l.22. eſt diſtinguendum inter dolum & negligentiam, quòd ſi ex dolo vel fraude ſocij aliquod damnum ſocietati prouenit, ſocius non compenſat cum vtiliter geſtis, & ſic debet intelligi. d.l.13. Si tamen ex negligentia damnum prouenit, compenſatur cum compendio. & ſic intelligitur dict.l.22. quæ aliàs ſi iuxta hanc diſtinctionem non adaptantur, inter ſe pugnant. pro qua diſtinctione eſt. l.17.iuncta.l.29.tit.12.part.5. quas vi.

106 Societas omnium bonorum tacitè poteſt contrahi.Iaſ.conſi.7.volu 3. & conſ.3.communem dicit.

107 Societas præſumitur inter fratres, ſi ſimul poſt mortem patris vixerũt hæreditate indiuiſa, & lucra communicata, non data ratione. Alci.in tra.de præſum,reg.1.præſ.25.cõmuné dicit.

108 Nota, q̃ ſocietate omniũ bonorũ inita inter aliquos, dos filiarum debet præſtari de cõmuni.Soci.conſ.191.nu. 3.cõmunem dicit.licèt Soci.eius nepos conſ.46.teneat contrarium.

§.De iure regio videtur approbata prior per.l.53.Tau.& vi.alios tenentes cum hac communi per glo.in.l.6.tit. 10.par.5.in verb.comunales.

109 Nota, quòd ſocietate inita inter aliquos, vt vnus ponat capitale, & alius operas, ſi capitale perditur periculo imminentis, capitale perditur.glo. in l.10.ti.10.par.5.in verb.perdiẽdoſe.cõmunem dicit ex gl.in.l.ſi non fuerit. §.fuerit.in verb.ſolus.& in.l.1.C.pro ſocio.& Ioan.Lupus in repe.c.per veſtras.de dona.inter vi.& vxo.col.500. §.12.num.10.

110 Intellige iſtam cõmunem, ſi à principio non fuerit actum, quòd capitale diuidatur, quia tunc periculum capitalis eſſet communicandum gl.ibi communem dicit, quem vide.

111 Solẽnitas introducta per ſtatutum vel conſuetudinem, eſt ſeruanda circa ſolennitatem actus.Panor.conſ.52. num.3.vol.2.communem dicit.vi in verb.Conſuetudo.nu.261.

112 Solẽnitas requiſita per.c.ſine exceptione.12.q.2.in alienatione rerũ eccleſiaſticarũ cõſuetudine nõ tollitur: ſolẽnitas autem auth. Hoc ius porrectum.C.de ſacroſan.eccle.tollitur cõſuetudine.Iaſ.in.l.de quibus.nu. 62. ff.de leg.communem dicit.

113 Solen-

113 Solennitas extrinſeca præſumitur ex tempore longiſsimo trigintaannorum. Aimon de anti.tempo. par.3.in verb.primo.nu.35. communẽ dicit.

114 Amplia iſtam communem, etiam ſi ſit de maximo præiudicio terrij. Couarru in quæſt.pra.cap.21.in verſ. tertius caſus.communem dicit ex Ripa. in.l.1.nu.104.ff.ſolu.matri.

115 Amplia ſecundò ad mãdatum procuratoris, ſi inſertum ſit in alio inſtrumento. Boe.deciſ.281.nu.15.communem dicit ex Alex.con.101.vo.7.

116 Amplia tertiò ad alienationem rei eccleſiaſticæ. Ripa de reſcri. li.2. cap. 12.communem dicit ex Deci.cõſi.36.

117 Fallit, quando ex eius aſpectu appar et defectus.Cur.Iuni.con.130.num. 4.communem dicit. Intellige iſtam communem, quando in inſtrumento apparet, quòd fuit adhibita ſolennitas minùs legitima. Secus ſi ſimpliciter producitur inſtrumentum vel ſententia, in qua non apparet de ſolennitate aliqua, nam tũc præſumitur pro ea. Aimon de antiqui. part.3.in prin. nu.27. cum ſequen. vſq; ad finem ex Areti.con.86.quod Couar.in dict. c. 21.nu.6. dicit intelligendum quo ad ſemiplenam probationem ex Caro. Molin.in.§.3.num.62.in conſue.Pari. Tamen ſi cum inſtrumento conſtet de poſſeſsione rei per triginta annos, plenè probat exemplum antiquum confectum à notario potæ fidei ſine ſolenitatibus ex tex. in cap. peruenit. de empti.& ven.& Feli.in cap. ſicut. de re iudica. Si tamen poſſeſsio rei nõ probatur, cẽtum annorum curſum deſideratur, tamen ſi nec cõſtat de fide tabellionis an ignorat ſi notarius fuerit, nec in eo aliquæ ſolennitates inueniuntur, nec credendum quo ad ſemiplenam probationem dicit Coua.ibi. in verbo.Quintus caſus.

118 Solennitas intrinſeca materialis nõ præſumitur vt pretium in vẽditione. Alber.Brunus.de forma.& ſolen. de proba.præſumpti.formæ.col.5.communem dicit.

119 Solennitas ſententiæ præſumitur, quando partes fuerunt præſentes. Aimon de antiqui.part.2.in ver. ſed iſtã limitatio.nu.15. communem dicit.

120 Solutio debet fieri in moneta antiqua quæ currebat tempore contractus. Curti.Iuni.con.24.num.4.communem dicit.

121 Fallit, quando valor monetæ extrinſecus eſt mutatus, quia inſpicitur tempus ſolutionis, & non contractus, maximè quãdo debitor eſt in mora. Boe. dec.327.nu.4.communem dicit.

122 Amplia & in reſtitutione dotis. Frã. de Are.con.11.communem dicit.

123 Nota quatuor concluſiones in hoc, quando peccunia mutatur. Prima, ſi tempore ſolutionis ex toto ſit mutata pecunia, & ex toto reprobata, ſoluitur æſtimatio eius in noua pecunia. Boer. in deciſ.127.nu.21. communem dicit.

124 Secunda, ſi pecunia non ſit mutata ex toto, ſed diminuitur propter diminutionem ligæ vel ponderis, periculum eſt debitoris. Boe.ibi.num.23. communem dicit.

125 Tertia, ſi pecunia non diminuitur ex liga, vel pondere, vel augetur, ſed

quia principi placuit, augmētum aut diminuitio eſt creditoris. Idem ibi cōmunem dicit.

126 Quarta, ſi variatio eſt facta poſt moram debitoris, ſoluere tenetur quanti plurimi fuit poſt morā. Idem ibi cōmunem dicit.

127 Solutio de conſuetudine poteſt fieri in moneta groſsiori, licèt moneta minuta ſit in obligatione. Cur. Iuni. conſ. 24. nu. 5. communem dicit.

128 Solutio eſt probanda per dicētem ſoluiſſe, quando agitur cū illo, cui ſolutio erat faciēda. Secus tamē ſi cum alio tertio opponēte de nō ſolutione, quia negatiua non ſolutionis eſt probanda per opponētem. Iaſ. in. l. in emphyteotecarijs. num. 133. C. de iu. emphy. communem dicit.

129 Solutionis exceptio ſemper poteſt poni in executione ſentētiæ vel contractus habētis executionē paratā. Hiero. Cagno. in. l. bona fides. nu. 2. ff. de reg. iu. communem dicit.

130 Solutio facta alicui per triginta annos cōtinuos vniformiter, præſumitur ex emphyteoſi vel coloniæ perpetuæ, & non cenſus. Bero. in. q. 14. nu. 1. cōmunē dicit ex Bar. Bal. & Ang. & gl. magna in. l. 2. C. de iure emphy. & in. l. litibus. C. de agri. & cenſi. li. 11.

131 Solutio debiti debet fieri de die & nō de nocte, & tacitè agitur in cōtractibus q fiat de die. Cur. Senioin. l. nō minorem. nu. 7. C. de tranſa. cōem dicit.

132 Solutio ſi nō eſt deſtinata in aliquo loco, ibi videtur deſtinata, vbi petitur. Cur. in. l. heres abſens. §. proinde. Bu. l. ff. de iudi. communem dicit.

133 Solutio partis liberat obligatū volēte creditore; aliàs nō. Alci. in. l. 2. §. & harū. nu. 10. ff. de ver. obli. cōem dicit.

134 Solutio verbalis habetur pro ſolutione, quādo is, cui faciēda eſt, dicit nolle recipere ſolutionē. Negu. de pig. par. 2. par. 5. pricipa; mē. 3. n. 7. cōem dicit.

135 Solutio realis extra iudiciū liberat à caſu fortuito, quādo debitor ad eum tenebatur, nō tamen liberatur ab omni culpa. Idem in. 3. par. mem. 3. part. 5. num. 2. communem dicit.

136 Nota, quòd per oblationem, depoſitionem, & conſignationem debiti liberatur debitor ipſo iure. Imol. in. l. 1. in fi. ff. de ſolu. poſt gloſſ. in. l. obligatione. ff. eo. communem dicit

137 Nota, q debitor pluriū quantitatū ſi nō elegit, creditor poteſt eligere etiā in non duriorē, qn̄ ex cōfeſsione partium vel aliàs cōſtat, q ſi debitor elegiſſet, nō eſſet recipiendus. Imol. ibi col. 3. communem dicit poſt gloſſ. ibi in verb. Debitum.

138 Solutio facta per debitorē plurium quantitatum, ſi in vna erat obligatus ſub hypotheca, ad illam grauiorē cēſetur factū eſſe. Soci. con. 193. nu. 1. vol. 2. cōmunem dicit, & vi. infra nu. 146.

139 Solutio debiti quādo fuit actum, q de cōtractu cōficeretur ſcriptura, debet probari ſcriptura publica. gloſſ. in l. 32. ti. 16. par. 5. communem dicit.

140 Solutio ſi ſit facta errore probabili, poſt ſentētiā repetit. gl. in. l. 26. ti. 11. par. 5. cōem dicit. in ver. no mēbrandoſe. §. Contrarium videtur de iure regio per. d. l. 26. vt notat. d. gl. Sed (iudicio meo) lex non contrariatur, cōi, ſed loquitur

quitur in caſu diuerſo, quãdo quis verè eſt debitor, & abſoluitur per ſentẽtiã ex eo, quòd actor non probauit, ſi reus ductus errore ſoluit, poſt ſententiam non repetit, cùm aliàs naturalis erat debitor, licèt per ſentẽtiam eſſet liberatus. Sed cogita.

141 Solutio debiti ſi petatur per creditorem hęreditariũ ab emptore hęreditatis, videtur pepigiſſe de nõ conueniẽdo hæredẽ, ſi in iudicio fiat petitio. Secus tamen ſi extra iudicium ſuſcepit ſolutionem ſpontaneam, nõ videtur pepigiſſe de non conueniẽdo. Cur. Iuni. conſ. 97. nu. fi. communem dicit.

142 Nota quòd ſi datio in ſolutum fit in plus debito, vitiatur in totum. Alci. in. l. 1. §. ſed & ſi mihi. nu. 22. ff. de verb. obli. communem dicit.

143 Nota, quòd obligatus ad dandum par caponum, tenetur dare viuos. Sadole. in. l. quòd te tamen. nu. pe. ff. ſi cer. peta. communem dicit.

144 Solutio præſtationis, quę quolibet anno eſt facienda tam in cõtractibus quàm in vlti. voluntatibus, eſt facienda in principio anni. Si tamẽ tẽpus eſt appoſitũ cauſa differendæ ſolutionis, tunc in fine anni debet fieri. vt ſi promitto iſto anno decẽ pręſtare. gloſ. in l. 15. ti. 15. par. 5. in verb. darle cada año. communem dicit ex Bar. & Albe. in l. qui hoc anno. ff. de verb. obli.

§. De iure regio per. d. l. 15. aliter diſtinguitur, quòd ſi promitto in quolibet anno decem, ſunt pręſtanda in fine: ſi tamen promitto in omnibus annis vitæ meæ præſtare decem, in principio anni ſunt præſtanda.

145 Solutio ad hoc, q̃ reſcindat vẽditionẽ ex pacto, vel pignoris: nõ ſufficit q̃ fiat verbo, ſed eſt neceſſaria actualis numeratio. Tñ verbalis ſolutio, dicẽs eſſe paratũ ſoluere, facit q̃ interim vẽditio teneat. Tñ ſi poſtea actualis ſolutio accedat, infringit venditionẽ, ſi creditor aliàs nõ dicat eſſe paratũ ſolutionẽ recipere, nec hũc effectũ operabitur ſolutio verbalis. gl. in. l. 38. tit. 13. part. 5. in verb. e los puſieſſe, cõem dicit ex Bar. in. l. fi. ff de diſtractiõ pigno. & glo. in. l. ſi reſiduum. C. eo. vbi dicit verũ intellectũm. l. fundus. ff. de reſ. vendi. hunc eſſe ex Alex. in. l. ſi mora. ver. ſecundò fallit. ff ſolu. matri.

146 Solutio facta ſimpliciter à debitore aſtricto pluribus debitis, præſumitur ſoluiſſe ꝑ debito antiquiori. gl. in. l. 10. ti. 14 par. 5 cõmunẽ dicit ex. l. in his. in prin. & l. vbi fideiuſſor. et in. l. ſi ex pluribus. §. fi &. l. creditor. §. Valerianus. ff de ſolu. & Bar. in. d. l. ſi ex pluribus.

§ De iure regio per. d. l. 10. debet diuidi ſolutio per debita.

147 Solutio indebiti probata, ſatis probatus eſt error ſolutionis. gl. in. l. 28. ti. 14 par. 5. in verb. por yerro. communẽ dicit ex gloſſ. & Bart. in. l. cùm de indebito. ff. de proba.

148 Solutio facta ab hærede defuncti, præſumitur nomine defuncti, & non ſuo, ſoluiſſe debitum defuncti. glo. in l. 36. ti. 14. par. 5. in verb. finado. cõmunem dicit ex Bart. in. l. ſi pœnæ. ff. de condi. indebi.

§. Concordat cum dict. l. 36.

149 Solutio pecuniæ non loco cõgruo facta, ſi petear pecunia, pertinet periculum m

culum ad debitorem, nõ autem ad creditorem.Io.Cora.in miſcella.9.li, 1.communem dicit eſſe intelle.ad.l. creditor.ff.de ſolu.& conciliatio ad.l. qui decem.ff.eo.ipſe autem Coua.in alium ſenſum diuertitur, quem vide,

150 Solutio partis ſtipulationis iuxta.l. 2 §.& horum.ff.de verb.obli. repetitur cõditione indebiti.Alcia.ibi.nu. 52.communem dicit.

151 Soluere promittens in certo loco cum renuntiatione fori,poteſt ibi cõueniri,etiam ſi ibi non inueniatur. Alci.de præſum.reg.3.præſ.36.communem dicit.

152 Soluens timore ſtatuti, dicitur habere iuſtum metum.Cur.Iuni.conſi. 126.nu.4.communem dicit.

153 Soluens pro ignorante, etiam nomine proprio, poteſt repetere ſolutum ab eo, in cuius fauorem ſolutum eſt.gloſſ.in.l.32.titu.12.part.5.communem dicit.

• §.Concor.cum dict.l.32.

154 Spoliatus à iudice, non poteſt petere vt ante omnia reſtituatur, cùm præſumatur pro iudice. Cur.Iuni.cõ. 175.nu.5.communem dicit.

155 Spoliatus omnium bonorum, habet exceptionem, ne conueniatur à ſuis creditoribus,ſpolio durãte.Tho. Gramma.deciſ.85.num.1.communẽ dicit ex Anto.& Ancha.in cap.cùm olim.el.2.de reſti.ſpoli.

156 Sponſalia tranſeunt in matrimonium per copulam,etiam ſi ſit proteſtatum, quòd non intendit per copulam contrahere matrimonium. Ripa in capit.cùm.m.de conſti.nu. 95.& Couarru.in epi.4.cap.5.num. 18.communem dicit.

157 Sponſalia ex ſola traductione ad domũ non tranſeunt in matrimoniũ. Præpo.in cap.fi.de ſponſ. Couar.in epito.4.capit.4.§.2.cõmunem dicit.

158 Amplia ad ſponſalia re & verbis, quæ non tranſeunt in matrimonium per amplexus,oſcula, ac munera.Couar.ibi.communem dicit.

159 Fallit in ſponſalibus de futuro ex iuris interpretatione,quę contracta fuerunt per verba de præſenti, quia per amplexus,ac alia ſigna,ætate ſuperueniente, tranſeunt in matrimonium. Couarru.ibi.num.3.communem dicit ex Deci.conſi.368.

• §.Concor.cum.l.3.ti.1.par.4.

160 Amplia ad matrimonium contractum ante ſeptennium, quod durauit ante pubertatem durauit. Couar. ibi.in fi. communem dicit ex deciſ. Ro.462.in nouis.

161 Sponſalia ſi contrahãtur medio iuramento, compellitur iurans contrahere,& ſi ſponſa poſt efficiatur pauperior,cùm nihil promiſit,ſecus tamen ſi promiſit.Couar.in epi.4.cap.5.nu.3. communẽ dicit ex docto.in cap.quẽadmodum.de iu.iuran.

162 Sponſalia etiam iurata diſſoluuntur per matrimonium de præſenti,etiam nondum carnali copula ſubſequuta. Coua.ibi nu.9.communem dicit.

• §.Concor.cum.l.10.ti.1.li.3.fo.ll.quæ faciunt ad intel.l.8.ti.1.par.4.

163 Sponſalia de futuro non comprehendũtur ſub diſpoſitiõe puniẽte matrimonium clandeſtinũ.Couar.in.d. epi.

epi.4. part.2. capit.6. num.22. communem dicit.

164 Spurij ex teſtamento patri non ſuccedunt, & ſtatutum diſponens contrarium, nõ valet, quia dat materiam delinquendi. Deci.in cap. in præſentia. de proba. Io. Duran. in arte teſtan. tit. 1.cau.14. communem dicit, niſi cauſa alimentorum. Iaſ. con.26. vo.1.nu.13. vel ſi conferatur in tempus, quando inſtitui poſsit, data poteſtate legitimandi in teſtamento. Iaſ. conſil.117. vo.2.nu.15. communem dicit ex Anto.Gome.in.l.9. Tau. num.18. magis communem dicit.

§. De iure regio per dict.l.9.&.11. Tau. filij naturales matri ſuccedunt non ſtantibus filijs legitimis, etiam ſi tempore mortis ſint aſcendentes legitimi, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, patri autem ſolùm ex teſtamento, & ſi ſint aſcendentes. & in hoc corrigitur.l.8.tit.13.par.6.& vi.l. 1.tit.6.fo.ll. li.3.in alijs auté filijs adulterinis vel ſpurijs procedit noſtra cõmunis. & concor. cum.l.21.tit.3.li.n ordina. &.l. Tau.9.& vi.do. de Sergu.in.l.3.§.fi. num.145. ff. de liber. & poſthu. & Boer. in conſuetudi.Bitur. in Rubri. des coſtumes concernens les teſta.§.7.& For. Gar. de vlti. fi.iu.col.18.cum ſequen. vbi concludit, quòd tam filijs ſpurijs quàm procreatis ex damnato coitu alimenta non ſunt deneganda, & pater poteſt ẽis legare cauſa alimentorum quintã parte bonorum per.l.10.Tau.

165 Spurij filius legitimus non ſuccedit auo etiam legitimis non ſtantibus, niſi auus prohibeat vſum relictorum filio. Iaſ.in.l.hæredibus.ff.qui.vt in dignis. & Io. Duran. in arte teſtan. tit. 1. cau.5. num.12. communem dicit. & vi.in verb.Nepos. num.48. & quæ habes in antinomia legis regni & iuris communis in verb.Filius.nu.

166 Statutum diſponens idem quod ius commune, addens vel minuens pœnam, non tollit ius commune. Panormita.in cap. de cauſis. de offi. deleg.& Henrri. de Boris. de ſino.part. 3.ar.1. num.236. communem dicunt licèt Henricus tendat in oppoſitum, & diſtinguit.

167 Statutum ſimpliciter loquens, nõ trahitur ad contractus iuratos. Cur. Iuni. conſil.63.nũm.1. communem dicit. Ex qua iuſtificatur alia communis opinio, quòd ſtatutum prohibẽs donationes ſine decreto iudicis, non habet locum in iuratis.Io.de Ripa.de dona. li,3.capit.10. num.3. communem dicit. Et ſic ſi ſtatutum prohibet minori contrahere, ſi contrahat, & iurat, valet, & tenetur ad obſeruantiam iuramenti, Iaſ. in auth. ſacramenta. nume.51. C. ſi aduerſ. vendi. communem dicit.

168 Statutum loquens in vno ex correlatiuis, etiam ſi ſit correctorium iuris communis, habet locum in alio.Cur. Iuni.conſi.6.num.1. communem dicit.& de hoc vi. per Iaſ. in auth. quas actiones. num.33. C. de ſacroſan. eccle.& in.l.Iuliam.num.7.C.de indi. vidu.tollen. & in. l.qui condemnatus. ff. de re. iudi. num. 9. vbi dicit etiam communem.

169 Amplia,

169 Amplia, etiam ſi ſit pœnale. Iaſ. in l. ſi priùs. num. 54. ff. de no. ope. enun. communem dicit.

Statutum diſponens circa ſcribentem manu propria, habet etiam locum in ſubſcribente. Deci. in authen. ſi quis in aliquo documento. num 17. C. de edē. communem dicit ex Ang. in. l. ſi ita ſtipulatus. §. Griſogonus. ff. de verb. oblig.

170 Statutum diſponens, quòd ſententia lata contra vnum poſsit exequi cōtra alium, valet, & tenet. Anto. de Tremo. in addi. ad Bona. in practi. excepti. in Rubric. de excepti. & bene. num. 5. in verb. Interdum. communem dicit.

171 Statutum concedens mercatoribus forum, vt coram ſuo iudice conueniātur, intelligitur, ſi agitur de re mercantili. Io. de Ripa. de legi. cap. 2. nu. 2. communem dicit.

172 Statutum diſponens circa ea quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, comprehendit forenſes. in. l. cunctos populos. num. 86. C. de ſumma tri. communem dicit.

173 Statutum diſponens circa teſtamenta, comprehendit forenſem ibi teſtantem, & trahitur teſtamentū ad bona vbicunque exiſtentia, & hæres vbicunque ſuccedit Iaſ. in dict. l. cunctos populos. num. 91. communem dicit. Beroius autem in quæſt. 117. dicit, quòd ſi ſtatutū diſponit circa perſonam, & condens teſtamentum ſit alienus ab illo loco, habet tamen bona in loco, quòd circa ſucceſsionem illorum bonorum ſeruabitur ius cōmune, & non ſtatutum, magis communē dicit ex Bar. in. l. 1. C. de ſumma trini. & Alex. ibi. in eius addi. & in cō. 111. vo. 4. & con. 44. vo. 5. Contrarium, vel ſi ſtatutum loquatur cum rebus vel cum perſonis, teſtamentum non habet locum niſi in bonis ſitis in loco ſtatuentium, tenet Soci. conſi. 291. vo. 2. & conſi. 288. eo. vo. vbi dicit cōmunem. & iſtam dicit magis communem Alexan. conſi. 19. vo. 6. & in conſi. 16. num. 1. vo. 1. quæ fortificatur ex Phili. Cor. conſi. 162. vo. 3. & in. cō. 115. vo. 2. vbi dicit eſſe communem opinionem, quòd ſtatutum excludēs fœminas propter maſculos, quòd non extenditur ad exiſtentia in alio territorio, & has communes opiniones refert & ſequitur non faciens mētionem de Iaſ. Ludo. de Goza. in cōſ. 49. num. 8. & 9. & 11. reprobata opinione Bart. in dict. l. cunctos populos. Sed pro noſtra communi priori, quam Iaſ. dicit communem, adeſt tale hoc fundamentum. Teſtamentum confectum per forenſem ſecundum ſolennitates loci, vbi teſtamentum conficitur, vbique valet, etiam in locis, vbi aliæ vel diuerſæ ſolennitates & formæ requiruntur, per. l. 1. C. de eman. libe. Cur. concor. & Bart. in dict. l. 1. de ſumma trini. in. 3. quæſt. primæ principalis. vbi idem etiam tenent Ci. Sali. & Fulgo. & plures alij, quos refert Albert. Brunus in tra. de forma & ſolennitate. in verſi. quas res perſo. & quos caſus. fo. mihi. 96. colum. 1. & 2. Immo requiritur, quòd fiat ſecundum formam

&

& ſolénitatem loci, cùm ſimpliciter loquitur, non facta diſtinctione perſonarum, vel rerum. vt eſt tex in. l. 2. C. quemad. teſta. & l. vt fundus. ff. de victi. ſed ſi vbiq; valet teſtamentum, valet ad effectum bonorũ. Sed pro concordia harum opinionum conclude, vt aliàs concludit Caro. Moli. in addi. ad Alex. cóſ. 16. vo. 1. vbi poſt Caſſa. in cóſue. Burgũ. Ru. 3. in verb. ob duche de Borgoña nu. 9. dicit magis communé opinioné, ꝙ prima loquatur in diſpoſitione teſtaméti, ſeruata forma ſtatuti loci, in quo códit, cóferat ſe ad vniuerſa loca etiam exiſtentia extra territorium, cũ ſuper illis bonis nulla eſt diſpoſitio ſpecialis in loco vbi ſunt ſita, quia ſi eſſet ſpecialis diſpoſitio, ſeruabitur ſtatutum illius loci, vbi ſita ſunt bona, ſiue loquatur in bonis, ſiue in perſonis, & in hoc caſu procedat ſecunda opinio, vt eſt ex méte Io. An. in addi. ad Specu. de inſtru. editi. verſ. compendioſe. in verbo. opponunt. ſub nu. 16. qué refert & ſequitur Anchar. conſi. 163. Viſis & diligenter inſpectis.

174 Statutum nó poteſt facere, quòd lapſo aliquo tempore, ſtatim creditor cadat à iure ſuo. Socinus. cóſ. 203. communem dicit. Sed verior & cómunior eſt contraria, vt dicit Ferdi. de Loazes in tracta. de matri. nu. 23. & vi. Dida. Perez in. l. 3. ti. 13. li. 3. ordi. col. 231. cũ ſequéti. vbi adducit duas opiniones cótrarias, & tádem cócludit, ꝙ cum mala fide non poteſt pręſcribi, nec debitor liberatur ſtatuto, ſec⁹ tñ, vt in. d. l. 3. & l. 157. de Madrid de anno. 1528. de ſalario famulorum:

175 Statutum reſpiciens factũ in delictis, ſecũdũ factũ aggrauat primũ. vt ſi dixerit, Qui fecerit tria furta moriatur. Sed ſi reſpiciat pœnã, nó grauat. vt ſi dicat, Pro duobus furtis fur decapitetur. Alci. in. c. cũ contingat. n. 155. de iureiuran. communem dicit.

176 Statutum nó poteſt diſponere, ꝙ ingrediens in monaſteriũ non ſuccedat. Iaſ. in. l. quæſtioni. C. de pactis. nu. 25. communem dicit.

177 Statutum, ꝙ inuétus portare arma ꝙ puniatur, intelligitur ſi fuerit inuétus & depreheſus. Bello. cóſi. 49. nu. 4. cóem dicit ex Bar. in. l. barſatoré. C. de fideiu. & Iaſ. in. l. 1. ff. de acq. póſ. §. Nota iſtã cómuné ad intel. l. 3. ti. 15. li. 8. ord. de cóiugato cócubinario. & c. 40. in. l. de de Madrid. de cócubinis clericorũ. quæ leges ponũt pœnã cóiugatis inuentis in cócubinatu, & cócubinis clericorũ inuentis in delicto, quiã nó ſufficit ꝙ probetur per teſtes cócubinatus, ſed requiritur apprehéſio. Et vltra rationem iſtius cómunis, cóprobatur in caſu iſtarũ legũ per gl. & tex. in. l. palã. §. in adulteriũ depreheñſam. ff. de rit. nupti. quæ dicit, ꝙ quando aliqua lex punit actũ venereũ, requiritur neceſſariò apprehenſio. Itẽ ſi per ſtatutũ punitur mulier portans perlas aut ſericũ, intelligitur ſi apprehendatur. Cin. in. l. licet. C. qui accuſ. non poſſunt. & Bar. & Bal. in l. itẽ lapilli. ff. de re. diui. & Ang. in l. fugitiui. C. de ſer. fugi. Sed in caſu de quo loquimur in cócubinario cóiugato, vel in cócubinis clericorum, ſuf-

ſufficit, ꝙ probatione teſtium cõuincatur. vt per plura deducit Io. Lupus in repet. c. per vr̃as. de dona. inter vi. & vxo. col. 318. §. 21. num. 17. & concludit, quòd illa dicitur concubina clerici vel coniugati, quæ communi opinione vicinorum pro tali concubina eius reputatur, quia ſcientibus & videntibus vicinis domum eius intrat, & ab eo alimenta & alia neceſſaria recipit. Nec obſtat gloſſ. in d. §. quæ in adulteriũ. quia ille. §. procedit ad hoc, quòd annotetur infamia, & apprehenſio ſuccedat loco ſententiæ, vt per Albe. ibi. quod nota.

178 Item ſtatutum prohibens veſtes & alia ſub pœna, non cõprehendit, ſi non apprehenditur. Anto. Gome. in l. 45. Tau. nu. 5. cõmunem dicit ex Ang. in authẽt. de ſan. epiſcopis. §. reuerẽdiſsimis. col. 9.

179 Statutum prohibẽs vxorem teſtari ſine licentia mariti, non habet locum in teſtamẽto ad pias cauſas. Bello. conſi. 16. communem dicit ex Iaſ. in. l. 1. C. de ſacroſan. eccleſ. communem dicit.

180 Statutũ excludens fœminam dotatam, ſolùm extenditur ad hæreditatem dotantis. Cur. Iu. conſi. 65. nu. 1. niſi ſtatutum procedat excludẽdo perſonas, ex quo colligeretur ad omnes extendi. Idem ibi nume. 2. communem dicit.

181 Ex quo ſtatutum excludens fœminam dotatã à ſucceſsione patris, non excluditur à ſucceſsione fratris habẽtis bona patris. Iaſ. in. l. poſſeſsio appellata. de acqui. poſſe. ff. nu. 20. communem dicit. quia hæreditas adita, non dicitur ampliùs hæreditas. ibi. numer. 18.

182 Item ſtatutum excludẽs matrem per patruum, non extenditur ad patruũ magnum. Iaſ. in. l. ſi mater. nu. 3. C. de ſucceſſo. edicto. coẽm dicit.

183 Item ſtatutum excludẽs ſororem à ſucceſsione fratris, nõ excludit fratrem à ſucceſsione ſororis. Hierony. Cagno. in. l. ſecundum naturam. nu. 30. ff. de reg. iu. communem dicit.

184 Statutum excludens cognatos per agnatos, eſt fauore cõſeruandæ agnationis. Cur. Iuni. conſ. 154. nu. 1. & cõſ. 150. num. 1. & Alci. de verb. ſigni. li. 1. pag. 13. cõmunem dicunt contra Bar.

185 Item ſtatutum excludens fœminas dotatas propter maſculos, eſt inſtitutũ fauore agnationis. Cur. Iuni. conſ. 107. nu. 7. communem dicit.

186 Amplia ad fœminam ingreſſam in monaſterium, quia excluditur per ſtatutum excludens fœminas ab hæreditate ſtantibus maſculis. Io. de Ripa. li. 1. c. 2. nu. 2. communem dicit.

187 Nota, quòd ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, eſt licitum. Alber. Bru. in tra. de ſtatu. excludẽs fœminas. col. 2. cõmunem dicit.

188 Nota, quòd ſtatutum loquens de agnatis, comprehendit legitimatos. Cur. Iuni. conſi. 153. cõmunem dicit.

189 Amplia ad ſtatutum diſponens, ꝙ ſtantibus filijs filiæ non ſuccedant, ꝙ habeat locum, ſi ſint filij legitimati. Cur. Iuni. in. d. conſil. 153. coẽm dicit. Cur. autem ſenior. conſi. 73. communem dicit contrariam. Sed primam

dicit

dicit communem Iaſ. in.l. cùm acutiſsimi.C.de fideicom. Sed pro concordia dic vt dicit Deci.conſil.306.& Paul.de Caſtro conſil.24. quos refert Ludo.de Goza.conſ.6.num.73.quòd prima opinio habeat locũ, cùm quis eſt ſimpliciter legitimatus. Secus tamen, quando eſt legitimatus vt poſſit ſuccedere in bonis parẽtũ, cognatorũ, ac agnatorũ in omnibus & per omnia ſine vlla differentia, perinde ac ſi de legitimo matrimonio natus eſſet; & ſic procedit opinio ſenioris. Tamen ab hac ſentẽtia & diſtinctione diſcedit Caro.Moli.in conſue.Pari.rub.1.§.8.glo.1.nu.50. vbi ſentit legitimatum nõ excludere filiam, etiam ſi legitimatio ſit plena, vt ipſe dicit in nu.46.& hanc dicit communem opinionem ibidem, & in addi. ad Alex. conſ.2.volu.1.in verb. Legitimato.& quòd legitimato ſat ſit gaudere diſpoſitione & fauore communi quòd admittatur ad ſucceſsionem cum filia legitima. & iſta videtur verior & magis communis.

190 Statutum deferens hereditatem inteſtati ad agnatos, vel eccleſiam, habet locum in hereditate furioſi, vel alterius, cui interdicta eſt facultas teſtãdi, etiam ad excluſionẽ matris. Caro. Moli.in addi.ad Alex.conſ.115. vol.2. in verb. ab inteſtato. cõmunem dicit ex Bar.in.l.1.ff.de ſu.& leg.hære.

191 Statuta poſſunt condere populi carentes iuriſdictione cum auth. ſuperioris.glo.in.l.12.tit.1.par.1.magis cõmunem dicit ex docto. in. l. omnes populi.ff.de leg.& in cap.quòd clericis.de foro competen.

§.Contrarium diſponitur per. d.l. 12. ibi. Emperador, o Rey puede hazer leyes ſobre las gentes de ſu ſeñorio, e otro ninguno no. Sed tamen intellige iſtam legem in concernentibus deciſionem cauſarũ: ſecus tamen ad adminiſtrationẽ rerũ ſuarũ, quod & cap.16.de correctorijs hoc cõcedit.

192 Statutum contra ius commune in præiudicium ſtatuentium, valet. Albe.de ſtatu.in.1.par.q.7.communem dicit, dummodo lex non ſit derogatoria ſtatuti ſpecialiter. ex docto. in d.l.omnes populi.

193 Statuto ſtante, ꝙ decedente vxore in matrimonio maritus lucretur dotem, non poteſt maritus plus habere, quàm vnus ex filijs.Cur.Iu. conſi.122. nu.10.communem dicit. Quam intellige, quãdo ſtatutum diſponit ſimpliciter, ſecus tamen ſi adiungat ſtantibus filijs.Iaſ.in.l.præterea.nu.15.C.vnde vir & vxor.communem dicit.

194 Statutum iniquum valet.Cur. in.l. fi.C.de edi.diui Adri.nu.25. communem dicit ex Feli. in. c. cùm cauſam. nu.4.&.5.cum ſequen.de conſti.

195 Statuentes non poſſunt arctare modũ probationis reſpectu clerici agentis. Alciat.in.c.cùm contingat.nu.155. de iureiuran.communem dicit.

196 Stipulatio probatur ex promiſsione facta in ſcriptura priuata. Iaſ. in.l. Titia.§.idem reſpondit. el.2.de verb. obli.ff.communem dicit, & quod eſt verum intellectum ad illam legem.

197 Stipulatio interpoſita, ſemper intelligitur ſecundum materiam actus

de quo agitur. Iaſ. in. l. cum motu. nu.10.C.de tranſa.communem dicit.

198 Nota,quòd licèt in ſtipulationibus cenſetur repetitum quod in præfationibus fuit dictum, licèt in inſtrumento non appareat quando incontinenti fit inſtrumentum, tamen ſi fiat inſtrumentum ex interuallo, non cenſetur repetitum, ſed receſſum ab eo. Iaſ.in.l.Titia.§.item.reſpondit.nu.4. ff.de verbo.obligatio. communem dicit ex Bar.ibi.pro qua eſt tex.in.l.ſi tibi librum.ff.de acti.empti.

199 Stipulatio, quæ ſtipulanti nullum intereſſe confert, ſi poſtea ſuccedat quòd intereſſe ſuperueniat, recôualeſcit, licèt à principio nó valeat. Iaſ.in l.1.nume.18.ff. de pa. vt ſi mihi pacto nudo ſit ſtipulatum decẽ dari Titio,ſi poſtea ego efficior hæres Titij, reconualeſcit ſtipulatio quæ erat inutilis.

200 Stipulatio,quòd alteri per alterum quæratur, nec ius reſiſtit, nec aſsiſtit, habet enim vires iuris naturalis. Couar. in.c. quanuis pactum.§.4.part.2. num.4.communem dicit.de pactis. lib.6.ex Bar.& Iaſ.in.l.ſtipulatio.§.alteri.ff.de verb.oblig.

201 Nota,quòd ſtipulatio alteri per alterum facta nó habet maiorem vim de iure canonico, quàm habet de iure ciuili.Couar.ibi.ver. hanc opinionem.magis communem dicit ex Panor.& Feli.in proœ.Grego.& Panormi. in. c. ſi cautio. de fide inſtrum. & Iaſ.& Alex.in.d.§.alteri.

202 Nota,quòd.§.alteri.qui ſtipulationem alteri per alterum de iure ciuili non permittit,nó habet locum, ſi ſtipulatio concipiatur nomine abſentis, & tota ſtipulatio fiat nomine abſentis,& ſtipulans abſente acceptante debet cedere actionem ipſi. Idẽ ibi nu.9.communem dicit ex glo.& docto.per text. ibi in.l. huiuſmodi.ff.de leg.1. & gloſ. in dict. §. alteri. Inſti.de inuti.ſtipu.

203 Item ſi ſtipulationi adſit iuramentum, valida eſt, & acceptata per abſentem inducit obligationem etiam de iure ciuili.Coua.ibi.nu.11.communem dicit ex gloſ. in.c.quotiens cordis oculus.1.q.7.& Alci.in.c. cùm cótingat. nu.221. de iu. iu. poſt Anto. & Imol.ibi.& docto.in.d.§.alteri.

204 Stipulatio ſine cauſa,ſi iuxta ſubiectam materiam eſt,aliqua cauſa præſumitur, & non eſt ſpeciale in matrimonio.Bal.noue.de dote.part.6.priui.14.communem dicit ex Bar. in.l.1. ff.ſolu.matrimonio.

205 Stipulans ſine cauſa,ſi ſciat ſe nó debere, cenſetur donare:ſi tñ dubitatur ſi ſciuerit,vel ne,non valet ſtipulatio. Curti.Iu.con.131.nu.4.cómuné dicit.

206 Subditus non dicitur propriè, qui ſortitur forum ratione cótractus, vel domicilij.Deci. in.c.ad noſtram.nu. 2.de appel. communem dicit ex glo. in cle.1.§.eiſdem.de fo.compe.

207 Subſtãtia actus illa dicitur,ſine qua actus ſtare non poteſt: & ſi ſtare poteſt ſine illa,nó eſt de ſubſtantia.Præpo.in.c.fi.num.5. de con.appo. communem dicit.

208 Subſtitutio pupillaris expreſſa, excludit etiam matrẽ etiam à legitima. Couarru.in.c. Rainutius.§.5. num.6. de

de teſtamen. communem dicit. & in c. cùm eſſes. de teſta. num. 11. per text. in. c. ſi pater. de teſta. in. 6. vbi etiam dicit procedere in foro animæ. licèt Gome. in. c. 2. de conſti. in. 6. num. 29. dicat communem contrariam ex Archi. in. c. ſi pater. & Couarruui. magis communem dicit contra Archi. in d. c. cùm eſſes.

§. De iure regio approbatur noſtra communis per. l. 12. tit. 5. par. 6.

209 Nota, quòd pater etiam vilis poteſt ſubſtituere pupillariter filijs. glo. in. l. 5. titul. 5. part. 5. in verbo. Los padres. communem dicit ex Alexan. & Iaſon. in. l. 2. ff. de vulga. contra Bart. in. l. ſed ſi vnus. §. filiofamilias. ff. de iniu.

210 Item nota, quòd ad hoc quòd ſubſtitutio pupillaris ſuccedat, ſufficit, quòd tempore mortis ſubſtituentis ſit in ſua poteſtate filius, & non requiritur, quòd vtrunq; tempus ſubſtitutionis & mortis. gloſſ. in dict. l. 5. in verb. En ſu poder. communem dicit ex Bar. Ang. Imol. & gloſ. in. l. 2. ff. de vulga. & pupi.

211 Ité nota, quòd licèt ſubſtitutio pupillaris non procedat de non exiſtenti ſub poteſtate iure ſubſtitutionis, procedit tamen iure fideicommiſsi. gl. ibi in fi. communem dicit ex Bart. & Alexã. in. l. in verbis ciuilibus. ff. de vulga. & pupillari, & hanc etiam dicit communem Rode. Xuarez in. l. quoniam in prioribus. lib. 12. nu. 14. ff. de inoffi. teſta. vbi concludit, quòd licèt mater nõ poſsit ſubſtituere pupillariter, valet in vim fideicõmiſsi per hanc communem. Sed tamen dic, quòd hoc habebit locum in alijs bonis, nõ in legitima, quia in illa nõ poteſt ſubſtituere, & ſi ſubſtituit, verificatur in quinto bonorũ, de quo poteſt diſponere ad libitum. & vi. d. glo.

212 Subſtitutio pupillaris facta de duobus filijs, ſi deceſſerint in pupillari ętate, vno præmoriente impubere, non habet locum, niſi ambo deceſſerint, etiam ſi non ſit poſita dictio, vterq;. Iaſ. in. l. cùm quidã. nu. 6. C. de imp. & alijs ſubſti. communem dicit.

213 Subſtitutio pupillaris reciproca facta inter duos filios per patrem, emãcipato vno, & ſubſtitutione ſublata, tollitur & reliqua. Iaſ. in. l. teſtamenta. C. de teſta. nu. 21. communem dicit. licèt ipſe veriorem contrariam affirmet et teneat.

214 Subſtitutio pupillaris non conualeſcit arrogato decedente ante arrogatoré. Iaſ. in. l. arrogator. nume. 1. & 38. ff. de adoptio. communem dicit.

215 Subſtitutio pupillaris poteſt per patrem fieri vſque ad pubertatem filio inſtituto hærede etiam in legitima. Subſtituere autem vniuerſaliter per fideicõmiſſum nõ poteſt, licèt poſſit in ſubſtitutione pupillari iniungere vniuerſalem fideicommiſſum nõ ſolùm in legitima, ſed etiam in alijs bonis ipſius filij. Iaſ. in. l. ex tribus. nume. 2. C. de inoffic. teſtamen. communem dicit.

216 Subſtitutio impuberi facta per verbum commune: vt ſi dicat, Lucium filiũ meũ inſtituo, & quomodocunq;

 ſine

ſine filijs deceſſerit Semproniū ſubſtituo. intra tempora pubertatis moriente filio directa eſt, poſt pubertatem reuertitur in obliquam. Iaſ. in conſil. 129. volumi. 1. & matrem excludit à legitima. Alexand. in.l.continuo.ff.de vulga.& pupill.& in conſi.12.volu.3. communem dicit. Deci. tamen in conſ.128. dubitat de hac cōmuni, & ideo putat deberi legitimā matri.& in conſ.371.

217 Subſtitutio tacita pupillaris reſultat ex expreſſa vulgari, & dicta vulgaris expreſſa continet ſub ſe ſubſtitutionem tacitam pupillarem.Iaſ.in.l.precibus.C. de impu.& alijs ſubſti. nu.6. communem dicit.

218 Fallit quo ad matrem,quæ non admittitur.Idem ibi. nume.7.communem dicit.

219 Subſtitutio ſi fiat per paganum filio compendioſe per verbum commune, ſubſtituo. ſi contingat filium mori in pupillari ætate, admittitur ſubſtitutus ex directa pupillari, poſt pubertatē ſi moriatur, ſolùm habet locum fideicommiſſaria ſubſtitutio. Iaſ.in.d.l. precibus.nu.15.cōem dicit.

220 Limita,quòd ſi mater eſt in medio cenſetur eius fauore talis ſubſtitutio omni tempore compendioſa, etiam pupillo decedente in pupillari. Ioā. de Ana.conſ.79.& Fran.de Are.conſi.155.communem dicunt, licèt Iaſ.in d.l.precibus.nu.15. teneat cōtrarium. vbi dicit cōtrariam communem.vbi dicit,quòd cùm tractemus de cōpendioſa ſubſtitutione, ſub qua pupillaris continetur,excludit matrem. Sed prima videtur magis cōis. & vi. Coua.in.c.cùm eſſes.nu.11.de teſta.

221 Amplia iſtam limitationem ad patrem,quia ſubſtitutio vulgaris expreſſa aui,quæ continet tacitam pupillarem,non excludit patrem.Benedi.in c.Rainutius.§.ſi abſq; liberis.num.88. de teſta.communem dicit.

222 Subſtitutus pupillaris poteſt grauari per fideicommiſſum, ſicut poſſunt venientes abinteſtato. Roderi. Xua. in.l.quoniam in prioribus.fallē.1.nu. 15.cōmunem dicit ex Imol. in.c. Rainutius.in fi.de teſta.

223 Subſtitutio exemplaris,quæ parentibus conceditur cùm filius eſt mente captus,ſi habeat filios,ſufficit quòd fiat in vnum.Iaſ.in.l.humanitatis.nu. 5.C.de inſti.& ſubſti. cōmunē dicit.

224 Subſtitutio vulgaris tollit ſuitatem. Segu.in.l.3.§.fi.nume.158.ff.de libe.& poſth.communem dicit.

225 Subſtitutio vulgaris tollitur,ſi inſtitutus non ſit hæres, vel ſi moriatur intra annum, intra quem tenetur adire ſi tranſmittit hæreditatem.Iaſ.in.l. cùm propones. nu.18.C. de hære. inſti.communem dicit.

226 Nota, ꝙ ſubſtituto vulgari cōpetit beneficiū.l.fi. C. de edi.diui Adria.& poteſt petere ſe mitti in poſſeſsionē bonorum.Bello.conſ.19. nu.15.cōem dicit ex Bart.& alijs in dict.l.fi.

227 Subſtitutio fideicommiſſaria facta duobus ſimpliciter, in quocūq; eorū de per ſe purificatur cōditio,& ſubſtitutus admittitur,etiā ſi non ſit omniū bonorū.Iaſ. in.l. cùm quidā.nu.7.C. de inſti.& ſubſti.communem dicit.

228 Subſti-

228 Subſtitutio facta ſub his verbis, inſtituit & ſubſtituit, ex verbo inſtituo reſultat directa, ex verbo autē ſubſtituo fideicōmiſſaria reſultat. Cur. Iun. conſi.83.nu.2. communem dicit.

229 Subſtitutio fideicōmiſſaria habens plures gradus, ſi primus deficit, admittitur ſecundus. Cur. Iu. cōſ.83. nu. 1.& cōſ.135.nu.3. communem dicit.

230 Subſtitutio in forma ſimplicis cōpēdioſa per verba cōmunia continet vulgarē. Caro. Moli. in addi. ad Alex. cōſi.1. in verb. reſpondeo. cōem dicit.

231 Subſtitutio tacita vulgaris ita cōfert vires teſtamēto, ſicut expreſſa vulgaris. Alex. in. d. conſil.1. num.11. magis communem dicit.

232 Subſtitutio compēdioſa continet vulgarem. Alex. in. d. conſi.1. num.4. vol.1. communem dicit.

233 Subſtitutio vulgaris in codicillis, ſi conſtat teſtatorem nolle facere teſtamentū, valet. Viglius. in. §.1. nu.3. Inſti. de vulg. ſubſti. communem dicit ex gl. in. l. illud. ff. de iu. codi.

234 Subſtitutio conditionalis euacuatur, ſi ſubſtitutus moriatur ante euētū cōditionis, etiā ſi ſubſtitutus ſit de deſcēdētibus teſtatoris. Io. Durā in arte teſtā. tit.5. cau.23. cōem dicit ex Alex. in. l. cū ex filio. ff. de vulga. & pupilla.

235 Subſtitutio conditionalis non trāſmittitur etiā ad filios, niſi aliud appareat ex coniecturata mēte teſtatoris. Cur. Iu. cōſ.115. nu.15. communē dicit.

236 Subſtitutiōe cōditionali, ſi ſine filijs decedat, filius inſtituti nō cēſetur ſubſtitutus. Gui. cōſi.218. nu.2. cōmunem dicit ex Bal. in. l. Lucius. la.2. ff. de hære. inſti. & Io. de Imol. ibi. & Anchar. in. c. ſi pater. de teſta. in. 6.

237 Subſtituto Titio ſi filius inſtitutus ſine filijs deceſſerit, Titius deceſsit hæredibus extraneis relictis, deinde filius ſine filijs hæredibus extraneis inſtitutis deceſsit, hæredes Titij nō ſuccedunt, quia nō eſt veriſimile teſtatorem prætuliſſe extraneis hæredibus ſubſtituti hęredibus filij. Cur. ſeni. cō. 44. n.6. cōem dicit ex Bar. in. l. ſi is qui ducēta. §. vtrū. ff. de reb. dubi. vbi tractat de materia copulatiuè.

238 Nota, ꝙ ſubſtitutio facta per verba habētia tractū tēporis, & plura tēpora reſpiciētia, dicitur cōpendioſa: vt ſi ſit ſub cōditione mortis, cū quis poſſit diuerſis tēporibus mori. Bello. cōſ. 30. n.3. cōmunē dicit. ex Bar. in. l. Centurio. ver. expediti. ff. de vulga. & pupil. & doctor. in. l. precibus. de impu. & alijs ſubſti.

239 Subſtitutio cōpendioſa de re certa facta per ciuilia verba. vt hæres eſtō, vel inſtituo. trahitur ad vniuerſa bona filij in pupillari ætate decedentis. Boe. deci.33. num.7. communē dicit.

240 Subſtitutio cū ſit poſt mortē alterius, dicitur compendioſa. Cur. Iuni. conſi.172. nu.2. communem dicit.

241 Subſtitutio reciproca reſultat, cū ſubijcitur ſubſtitutio ab vltimo morienti in tota hæreditate. Cur. Iuni. conſi.155. & cōſi.139. nu.5. cōem dicit.

242 Item ſi poſt mortē omnium. Idē ibi. nu.2. communem dicit.

243 Subſtitutio de filijs & de eorū filijs: filijs autē præmorientibus abſque liberis, dicuntur vocati ordine ſucceſ-ſiuo.

ſiuo.Cur.Iuni.cōſi.161.nu.5.communem dicit.

244 Subſtitutio extenditur de caſu ad caſum.Io.Duran.in arte teſtán. tit. 5. cau.5.communem dicit ex Iaſ.conſi. 203.vol.1.

245 Subſtituto vniuerſali hæredе ſi filius ſine filijs decedat, nō eſt ſubſtitus hæres hæredis.Idem Duran.tit.5. cau.24.communem dicit.

246 Subſtitutum excludit qui ab inteſtato ſubſtitutum excluderet.Corne. conſil.276. litera.ȝ. vol.3. communem dicit.& in cōſi.138.vol.2.lit.a.dicit,quòd ſi ab inteſtato non excluderet,non excludit,& dicit cōmunem.

247 Suotum ac emancipatorum nulla eſt differentia. Alci. in para.li.3. c.10. communem dicit.

248 Suitas tollitur per dationem vulgaris ſubſtituti.Iaſ. in.l. ſi in fraudē. nu. 3.C. ſi omiſſa cau. teſta. communem dicit.Contrarium tenet Cora.in miſ. li.1.c.2.quo ad effectum ſuitatis.

249 Suſpenſus non priuatur à teſtificādo. Fran. de Aret.in.c.olim.de accu. nu.2.communem dicit, licèt ipſe arguat in contrarium. & videtur diſtinguere inter temporalem ſuſpenſionem & perpetuam.per tex.in.c. teſtimonium.de teſti.&.d.c.olim. cui dicit non poſſe reſp onderi, & concludit iſtam eſſe veriorem opinionem.

250 Suſpicionis cauſa de iure ciuili nō eſt allegāda, ſecus tamen de iure Canonico. Ant. de Tremo. in addi.ad Bonacur. in practi.excepti. in rubr. de recuſati.nu.2. litera.b. cōem dicit.

§.De iure regio ſufficit iurare iudicē habere ſuſpectum.l.1.titu.5.li.3. ordi. ex qua corrigit.l.27.ti.4.par.3. &.l.9. &.10.tit.7. li.1. fo.ll.Et circa iſtam.l.1. nota, iuncta differétia, quam n oſtra communis ponit inter ius canonicū & ciuile,quòd proceſſus habitus per iudicem recuſatum de iure ciuili eſt ipſo iure nullus, ſecus tamen de iure canonico.Et cū hac diſtinctione tollitur omnis diſceptatio doctorū.Quā opinionem tenet Bal. in.c.cum ſpeciali.de appel.& ſequi.Imo.ibi.&Deci.in.nu.9.quem vide.Et cum differétia noſtræ communis opinionis euacuatur aliud dubium,quod doctores torquet in.c.iudex.de offi.delega. in 6. & Feli. in. c. inſinuante. nu.5.extra eo.tit.an recuſatio vel ſuſpicio poteſt proponi poſt litem conteſtatam,vel concluſum in cauſa. Ad cuius deciſionem eſt dictum notabile Barba.in tracta.de pręſtan.Cardi.in.q.5.par.2. num.6. quòd de iure ciuili cùm non requiratur expreſsio cauſæ,in quacū que parte litis proponitur. Secus tamē de iure canonico. quod nota pro iſta.l.Itē nota,ꝙ ſicut iudex poteſt recuſari,ita & notarius cauſę,& ſufficit iuramentū ad hoc,ꝙ teneatur recipere ſociū,vt notat Bal.in.c. ſuper quæſtione.§.verū.de offi.delega. & in.l.1. C.de rela.& gl.in.§.& quod ſæpe. de trien.& ſemi.Et Bal.in dictis locis facit regulam, quòd omnis perſona, quæ in iudicio interuenit,poteſt recuſari. vt notat Ang. in. l. obſeruare.ff. de iudi.&Prępo.in.c.cū ſpecialis.col. 13.đ appe.quæ faciūt ad ampli.l.72.in curijs Valliſoleti.de anno.1537.&.70. in cu-

in curijs Matritjs de anno.1534.& nota,quòd ſufficit quòd vnus ſcribat,& alter ex aſſociatis ſubſcribat,vt per In 1
no. in cap.quoniam cótra.de proba. qué refert & ſequitur Panor. ibi. Ité nota,ꝙ aſſociati tã iudicis quàm notarij debét eſſe ſine ſuſpicione, vt apparet in.d.l.1.li.3.ti.5.ordi.ibi. entre ſi 2
dos ſin ſoſpecha.aliàs poſſunt recuſari,vt per Gemini.in.c.ſtatutum.§. aſſeſſorem.de reſ.in.6.Item inquãtum per.d.l.diſponitur, ꝙ ſi nõ ſit alter iu 3
dex, vel decuriones, quòd iudex recuſatus poteſt ſibi aſſociari alios homines integræ opinionis,approbata opinione Abbatis.in.d.c.quoniã cõtra.col.16.in fi.vbi dicit, quòd officiũ iſtorũ eſt quaſi teſtium.arg.l. Domicius Labeo.ff.de teſta.& vi.Bald.in.l. 4
apertiſsimi. C. de iudi. vbi eſt materia. & ſorte dirimitur quis debet eſſe cũ iudice. Multi enim caſus de iure ciuili ſorte derimũtur,vt in.l.fi. C.de communia deleg.&gl.in.§.penul.In ſti.de ſatiſ.tuto.nec in his caſibus ſors 5
eſt prohibita.Et quãdo ſunt ſortes licitæ,vi.Feli in.c.capitulũ ſanctæ crucis.de reſ.nu.21.& Iaſ.in. l. huiuſmodi.§.fin.in fi.ff.de lega.1.& ſan. Thomas.2. 2.q.75.arti.8. & Turris crema. in.c.1.26.q.2.

251 Nota,quòd cũ iudex vt ſuſpectus recuſatur,debet fieri recuſatio in ſcriptis.Dida.Perez in.l.1.tit.5.li.3.ordin. 6
col.961.communem dicit ex gl. in. l. apertiſsimi.& in.l. fi.C. de iudi. & in cap.quoniam cótra. de proba. & Rebu.in conſtit.gallica. part.3. pagi.156. numero.6.

T.

TABELLIO nõ præſumit̃,niſi probet̃ titulus.Boc.deciſ.36.nu.8. cõmuné dicit. & vi.in verb.Notarius.nu. 17.

2 Taciturnitas in diſpenſatione habilitatis primæ reddit ſecundam ſurreptitiam.Cur.Iun.conſi.29. nu.9.communem dicit.

3 Tacens habetur pro conſentiente,ſi eſt præſens,& poteſt impedire,& tacet.Cur.Iuni. de feu. par.4.nu.128. & 137.& par.7.nu.19. Secus ſi nõ poteſt impedire. communem dicit & Iaſ. in.l.ſi fundum fideicommiſſariũ. nu. 7.ff.de leg.1.

4 Tempus datum ad cognoſcẽdum, ſi detur ſub numero dierum, incipit currere à tẽpore cõmiſsionis præſentationis, ſecus ſi vſq; ad certũ diem. Phili.Fran.in.c.ſuper eo.de appel.el. 2.communem dicit.

5 Tempus faciendi inuentariũ currit à tempore aditæ hæreditatis.Io. Duran.in arte teſtan.ti.11.cau.8.& Bello. con.68.communem dicunt.& Iaſ.in l.ſcimus.nu.7.C. de iu. delibe. & debet poſt aditam hæreditatem incipe 11
re intra triginta dies,& finire intra ſexaginta. vi. in verbo. Inuentarium. numero.39.

6 Nota, quòd tempus datum à prætore, non poteſt abbreuiari ad effectum excluſionis, nec tẽpus datũ ad adeũdũ de iure ciuili. Cur.Iuni.cõſ. 108.n.37.communé dicit.Iudex tamẽ poteſt abbreuiare tẽpus adeũdi hære

 ditatem,

ditatem, ne legatarij ſpectent diu. Alex.conſi.4.vol.2.& Alex.& Iaſ.in Rub. de ſucceſſo. edi.cõmuné dicũt.

7 Nota, ꝙ intentio creditoris non eſt fundata ex eo, quòd probatur cõtra hæredem, quòd non abſtinuit, quia interim dum nõ ſe immiſcuerit, poterit abſtinere. Pyrrhus in cõſue. Aure.de ſucceſsi.c.29.cõmunem dicit.

8 Tẽpus ſtatutũ ad aliquid faciendũ, non currit ignoranti. Cur.Iuni.cõſil. 8.nu.2.communem dicit.

9 Fallit primò in tempore dato patronis ad præſentandũ, quia currit à tẽpore vacationis. Lamb.de iu.pa.par. 2.li.2.q.1.ar.8.nu.1.cõmunem dicit ex Rota deci.38.in anti. Cõtrariã, ꝙ currat à tẽpore notitiæ, dicit cõmunem Caro.Moli.in cõſue.Pari. par.1.ti.1.§. 37.gl.10.nu.32. Sed pro cõcordia dic, ꝙ tempus currit à tẽpore notitiæ vacationis veræ vel prȩſumptæ, vt aliàs dixi in compendio iuris patron.§.10. numer.22.

10 Fallit ſecundò in petitione reſtitutionis ex capite ignorantiæ, quia nõ poteſt peti poſt quadraginta annos. Boe.deci.39.nu.7.cõmunem dicit.& vi.in verb.Reſtitutio.nu.60.

11 Tempus longiſsimum facit præſumi ſolẽnitates extrinſecas. Boe. deci. 181.nu.15.cõmuné dicit.& vi.in verb. Solennitates.nu.113.

12 Tempus centum annorum requiritur ad hoc, quòd dicatur cucurriſſe tẽpus, de cuius initio non ſit memoria hominum in contrariũ. Cur.Iun. cõſil.90.nu.2. cõmuné dicit. Aimon de Craue. de antiqui. tẽpo. part.4.in verb.abſolutis differentijs. à prin. vſque ad nu.9. diſputando hanc materiam concludit, ꝙ quãdo requiritur tẽpus, de cuius initio nõ ſit memoria, nõ eſt neceſſarius curſus centũ annorum, ſed ꝙ probetur, ꝙ non ſit memoria hominũ in cõtrarium. vt per docto.in.c.1.de prȩſc.in.6. De iure regio per.l.41. Tau. ſufficit, ꝙ teſtes deponant de quadraginta annis de viſu, & de auditu auditus antiquorum cum publica voce & fama, & ſic probato tẽpore immemoriali, non dicitur probatũ curſus centũ annorũ, cũ requiritur tẽpus cẽtũ annorũ. Coua. in.c.poſſeſſor.đ reg.iu.li.6.n.9.cõem dicit ex gl.in.c.cũ nobis.de teſti.

13 Tẽpus, de cuius initio nõ ſit memoria hominum in cõtrariũ, debet probare ille, qui fundat ſuam intentioné in dicto tempore. Cur.Iuni. cõſil.90. in fi.communem dicit.

14 Tempus decem annorum dicitur longum. Naua.in.c.1.§.2.de pœni.diſti.5.nu.5.communem dicit.

15 Tempus, in quo grauamen incipit effectum nõ conſideratur, ſed tẽpus, in quo grauamen profertur à iudice. Præpo.in.c.biduum.2.q.7.& fallit in excõmunicatione cõmunem dicit.

16 Tempus, quod datur condemnatis vt ſoluant, eſt in iudicis arbitrio. Boe. deci.45.nu.2.cõmunem dicit.

17 Item tempus executionis cauſarũ criminalium eſt in iudicis arbitrio. Idẽ ibi.num.7.communem dicit.

18 Tempus quadriennij ad petẽdam reſtitutioné, currit à tẽpore finitę prȩſcriptionis, cũ prȩſcribitur cõtra nũc maio-

maiorē, qui tempore inchoatæ præſcriptionis minor erat. Io. Mau. de re. ſti. in integ. c. 44. cōmunem dicit.

19 Tempus ſemper currit de momēto ad momentū, niſi aliud ſit expreſſū. Corne. cō. 279. vo. 4. ver. nunquid aūt ſit. cōmunem dicit, vt refert Tira. de vtro. retra. de retra. lignagi §. 1. gl. 4. n. 9. vbi vi. planè, an dies termini computetur in termino.

20 Termini dies non computatur in termino Sebaſti. Van. de nulli. pce. in. §. ex defectu iuriſdictionis. n. 160. magis cōmunem dicit ex Bar. Ang. & Iaſ. in. l. 1. ff. ſi quis cauti. & Deci. in c. ſuper eo. n. 17. de appel. etiam magis cōmunem dicit, & Dida. Perez in l. 1. ti. 2 lib. 3. ordi. col. 828. etiam magis cōmunem dicit. & quia contrariam dicit cōmunem Corne. con. 279. vo. 4. pro qua videtur. l 70. Tau. & pragma. 30. diſtinguit. Aut apparet clarè ex diſpoſitione ꝙ comprehendatur, & comprehēdit: ſi tamen eſt dubiū, procedat prima. & vi. in Antinomia iuris in verb. Dies. n. 10.

21 Tertius opponēs ſe liti pro ſuo intereſſe coadiuuando, poteſt allegare & probare omnia, quæ nec principalis allegauit, nec ꝓbauit. Coua. in. c. 13. in. q. pra. n 1. ver. primum ex his, cōmunem dicit. ex gl. in. c. 2. de procu. in. 6. & in. l. ſuſpecta. ff. de inoffi. teſtamen.

22 Tertius opponēs ſe liti non coadiuuando, ſed ſimpliciter pro iure ſuo excludens litigatores, non tenetur aſſumere cauſam in ſtatu, in quo eſt cū intrat in iudicio, ſed de nouo cū eo inchoandū eſt iudicium. Coua. in c. 14. in. q. pra. n. 3. ver. hactenus. cōmunē dicit, ex Bar. in. l. ſi perluſorio. ff. de appel. non tamen iudicium inter litigatores ex oppoſitione tertij eſt nec per momentū differendum, vt notat Inno. in c cùm ſuper. & ibi Feli. n. 17. de re iudi. & Rot. deci. 4. in anti. tit. de iudi.

23 Tertius appellās pro ſuo intereſſe, dicitur exprimere cauſam appellationis, quæ cùm ſit iuſta, eſt admittēda, aliàs non. Coua. in. c. 15. in prin. in q. pra cōmunem dicit ex gl. in. c. Romana. §. ſi autem. de appel. lib. 6.

§ Nota iſtam cōmunē ad intel. l. 4. & 7. tit. 23. part. 3.

24 Nota, ꝙ licèt contra quem ſunt latæ tres ſententiæ conformes non poteſt dicere de nullitate, tertius autem poteſt dicere de nullitate, & appellare. Cou. in. d. c. 15. nu. 9. communē dicit ex Rota deci. 44. in anti. & Feli in. d. c. cū ſuper. nu. 18. & Deci. in c. ſua. de appel.

25 Teſtamentum licèt quo ad ſolēnitates ſit de iure ciuili, tamen initiū eſt de iure gentium, & ideo reſcripto non poteſt tolli. Bello. con. 2. nu. 4. cōmunem dicit.

26 Nota, quòd ſi teſtator condidit teſtamentum in ſcriptis, in quo deficit aliqua ſolēnitas, valet nihilominus vt teſtamentum nuncupatiuum. Ludo de Go con. 3 nu. 11. cōmunē dicit ex Bar. in l. ſi. in fi. ff. de iure codi.

27 Teſtamentum licèt ad hoc quòd valeat requirantur ſeptem teſtes, falli tamen primò tēpore peſtis, quia

ſufficit quòd fiat coram quinq; teſtibus,& valet. Afflict.deci.25.n.2. Deci.con.284. cõmunem dicunt, licèt Alex in con.177.vo.2.n.6. dicat cõmuné contrariam. quem refert Iaſ. in.l.ab antiquis.n.4. de teſta. ſed tamen eum non ſequitur.

• §.Circa iſtam cõmunem & ſequẽtes vi.l.1.tit.1 lib.5. ordi. &.l.3.Tau. quæ diſponũt, quòd in teſtamento nuncupatiuo etiam ſi ſit inter liberos, debet adhibere tres teſtes,& notarius: et ſi in loco non inuenitur notarius, quinque teſtes ſunt neceſſarij, et ſi nõ poteſt inueniri numerus, triũ teſtiũ ad minus pręſentia fulciatur. Et in teſtamento in ſcriptis requiruntur ſeptem teſtes, qui omnes vnà cum teſtatore ſubſcribant. vt per dict. ll.

28 Fallit ſecundò, ſi fiat coram presbytero parrochiali & duobus teſtibus. Io.Duran.in arte teſta.tit.2.cau.2. cõmunem dicit ex Corne.con.261. vo. 4.& vi.Deci.con.284. et ſi non ſit parrochus, requiruntur quatuor teſtes. Bello con.12.nume.2. communé dicit. Quam cõmunem intellige in terris eccleſiæ quo ad temporalé iuriſdictionem. Coua.in. c. cùm eſſes. nu.11. de teſta. communem dicit ex Boe.deci.39.

29 Fallit tertiò, ſi fiat in præſentia principis; quia non requiruntur teſtes. Coua.in Rub.de teſta.par.2.nu.2. cõmunem dicit.

• §.Concordat.l.5.tit.2.par.6.

30 Amplia, non ſolùm ſi fiat coràm eo, ſed etiam ſi confirmet. Idẽ ibi cõmunem dicit ex Bar. in.l.omniũ.C. de teſta.

31 Fallit quartò, ſi inſtitutus ſit hæres intuitu pietatis, ſi hæres verè pauper eſt,& valet teſtamẽtum, etiam ſi nõ ſint adhibiti niſi duo teſtes. Io. Duran.in ar.teſta.ti.2.cau. 2 cõmuné dicit ex Barba.in. c. ad hoc.el. 2. de teſtamen.

32 Amplia iſtam cõmunem etiã quo ad legata non pia, quia valet, cùm teſtamentũ valeat. Coua.in.c.relatum. el.1.nu.2.de teſta. magis cõmuné dicit ex Anto.in.c.quod clerici. de fo. compe.& Corne.con.278. vo.1. licèt Iaſ. illam improbet in.l.1.C. de ſacro ſan.eccle.

• §.Vnum tamen nota de iure regio per.l.2.ti.1.part.6. quòd licèt teſtamẽtum ſit inualidum quo ad hæredis inſtitutionem, tamen legata pia debentur. Et plus dicit.d.l.1.titu.2. li.5. ordi. ꝙ licèt non adſit in teſtamento inſtitutio hæredis, nihilominus legata in eo contenta debentur, non habita differentia de pijs vel non pijs.

33 Amplia ſecũdò etiam quo adhoc, quòd licèt duo teſtes non ſint rogati, tamen valet teſtamentum. Coua. ibi nu.4. cõmuné dicit ex Anto. Io. An. Abba.& Imol.ibi.& Corne. cõ. 278. vo.1.& gl.in.l.fin. §. in omni. C. de codi.

34 Amplia tertiò, quòd ſufficit quòd iſti duo teſtes ſint mulieres. Coua. ibi .nu.5. communem dicit.

35 Fallit quintò in teſtamento patris inter liberos, quia valet etiam per ſchedu-

ſchedulam, vbi de voluntate & inſtitutione conſtat, etiam ſine teſtibus. Alexan.con.105.vol.3.& Iaſ.con.57. vo.2.& Io Duran.in arte teſtan.tit.2. cau. 2. in fin. communem dicit. & Coua.in.c.relatum.el.1.de teſta. nume.12.vbi etiam ad legata pia communem dicit ex Bart.in.l.fideicommiſſa.§.1.de leg.3 & Corne.in Auth. quòd ſine.C.de teſta.& Zazio con. 6.nume.23.vo.1.licèt contrariam dicat communem Socinus Iuni.con. 189.vo.2.nume.24.& Aret.con.54.& Alex con.76.vo.3.

§. Sed cum prima concor.l.7.tit. 1.part.6.

36 Fallit ſextò, ſi per ſtatutum conſtituatur vt valeat teſtamentum cum duobus teſtibus.Iaſ.in.l.1.C.de ſumma trini.nume.37.communem dicit.

37 Fallit ſeptimò, ſi à teſtatore eſt electa fides hæredis, quia non requiritur alia ſolénitas, nec alius teſtis.Iaſ. in.l.quæſtionem.nume.14. C. de fideicommiſ.

38 Teſtamentum nó inficiatur ex eo, quòd teſtes ſint legatarij, ſi ſoléniter ſit confectum.Secus ſi in teſtibus cóſiſtit. Cur.Iuni.con.178.nu.18.communem dicit.

§.Concor.cum l.11.tit.part.6.& cũ l.8.tit.5.li.3.fo.ll.

39 Item nec probatur legatum ſibi relictum.Iaſ.in.l.dictantibus.C.de teſta.nume.6.& Io.Duran.in arte teſtá.tit.2.cau.2.communem dicũt.& vi.Bello.con.14.nume.17.idem tenentem.

40 Teſtamentum comprobatur legitimè eſſe factum per duos teſtes teſtamentarios. Alexan.cónſil.84.vol. 3.& Duran.in.d.cau.2.nu.6. communem dicit.

41 Teſtamentum non reuocatur ex eo, quòd teſtator coram ſeptem teſtibus dicat nolle valere teſtamentum, niſi dicat ſe velle mori ab inteſtato. Io.Duran.in arte teſtan.ti.2.cau.3.cómunem dicit.

42 Teſtamẽtum ſubuertitur filijs nó inſtitutis, etiam ſi eis legata ſit res certa.Io.Duran in arte teſtan.ti.3.cau.1. communem dicit.De hoc vi.quæ habes in verb.Legitima.num.75.

43 Amplia, ſi inſtituantur filij ſub códitione non poteſtatiua. Idem ibi. nu.3.communem dicit ex Soci.cóſi. 97.vol.3.

44 Amplia ad teſtamentum filij patre non inſtituto, quia non valet.Idẽ. Duran ibi numero.8. communem dicit.

45 Teſtamentum, in quo pater inſtituit filios ſimpliciter, non compréhẽdit filium, quem ignorabat habere, & eſt nullum.Iaſ.in.l.ſicuti.nu.2.C. de teſta.mili.communem dicit.

46 Teſtamentum inter liberos non ſuſtinetur eo modo, quo de iure melius valere poteſt.Io.Duran in cau.1. num.7.communem dicit.

47 Teſtamentum matris vel aui materni ſuſtinetur per clauſulam codicillarem, etiam ſi filius ſit præteritus: quia grauati cenſentur venientes ab inteſtato reſtituere.Durá ibi.ti.2.cau. 15.communem dicit.

48 Am-

48 Amplia ad teſtamentum nullum ex quacunque cauſa, ſi in eo ſit appoſita clauſula codicillaris per verbum de futuro, venientes ab inteſtato tenentur reſtituere hæredibus ſcriptis, retenta quarta Trebellianica. Iaſ. in authent. ex cauſa. num. 22. C. de libe. præte. & Duran. in arte teſtan. titul. 3. cau. 1. num. 4. & titu. 11. cau. 1. commu nem dicunt. Quam intelligit Rube. conſi. 125. nu. 7. quando venientes ab inteſtato tempore teſtamenti condi ti tenebant primum gradum. vbi vi. varietatem opinionum.

49 Teſtamentum patris cum clauſula codicillari per verbum de præſenti, valet: non comprehendit poſthumum. Secus tamen per verbum, valet, & valebit, de futuro & de præſenti. Alexand. conſil. 124. vol. 1. communem dicit, reprobata opinione Bart. dicentis clauſulam codicillarem per quodcunque verbum non comprehendere poſthumum. Et hanc Bart. opinionem Fran. de Are. conſi. 9. nu. 7. communem dicit, quos refert Iaſ. in authen. ex cauſa. num. 24. C. de libe. præte. Et hanc vltimam dicit magis communem Anto. Rube. conſil. 112. in fi. vbi dicit Barba. & Soci. hanc dixiſſe communem.

50 Teſtamentum eſt ipſo iure nullum, quando erratur in perſonam hęredis, quam teſtator credebat eſſe cõiũctam. Iaſ. in l. eam quã. nu. 16. C. de fideicommiſſ. communem dicit.

51 Teſtamentum, in quo filius ſub poteſtate eſt præteritus, ſi filius dicat nullum, rumpitur, aliàs non. Iaſ. in l. poſthumo. nume. 23. C. de bono. poſſio. communem dicit. licèt ipſe faciat concluſionem contrariam, dicens ꝙ eſt ipſo iure nullum. & in authen. ex cauſa. C. de libe. præte. nume. 8. dicit hanc ſuam concluſionem communem in filio ſub pôteſtate, non tamẽ in emancipato.

52 Nota, quòd licèt teſtamentum ſit nullum ex præteritione filij in poteſtate, tamen debentur legata. Iaſ. in authen. ex cauſa. nume. 1. C. de libe. præte. communem dicit. & Alexan. conſi. 36. nu. 8. lib. 1.

53 Amplia, ſi in teſtamento ſit clauſula codicillaris, quia valebit in vim codicilli. Alcia. in. l. 1. §. ſi quis ita. nu. 17. ff. de verbo. obligatio. communem dicit, quia clauſula codicillaris rupto teſtamento ex præteritione ſortitur ſuum effectum integrum. Alexand. conſil. 37. volumi. 1. magis communem dicit.

54 Amplia iſtam communem, etiam ſi teſtator ignoraret natos ſibi eſſe nepotes. Alexand. conſil. 26. num. 9. magis communem dicit. Sed Caro. Moli. in addi ad ipſum in. d. cõſ. 26. dicit, ꝙ hodie communis opinio eſt in cõtrarium, reproba. gloſſ. in. l. ex cauſa. C. de libe. præte. vt per Bart. Paul. & Iaſ. ibi. nec etiam recipit limitationem Bart. inquantum dicebat, quòd hæc noua communis opinio non habet locum, quando teſtator diu vixit. Et nota, quòd hæc noua communis opinio dicit magis communem Alexand. conſilio. 47. numero. 11. vol. 2.

55 Re-

55 Reſtringe iſtam ampliationem ad legatum paruum,ſecus tamen in magno,quia rupto teſtamento per natiuitatem poſthumi, rumpitur legatũ magnum. Alci.de præſum,reg.1.præſum.13.communem dicit.

56 Amplia etiam quo ad ſubſtitutiones exemplares & pupillares. Iaſ. in dict.authenti.Ex cauſa.num.20.communem dicit.

57 Amplia quartò, etiam quo ad fideicommiſſa.Idem ibi.num.11.communem dicit.

58 Amplia quintò in exhæredatione ſine cauſa,vel cum cauſa nõ probata. Iaſ.ibi.nu.8.communem dicit.

59 Fallit in legatis relictis ipſi filio rumpenti teſtamentum. Idem Iaſ. nu. 15. communem dicit.

60 Teſtamẽtum rumpitur per ingreſſum religionis.Ioan.Duran.in arte teſtan.tit.3.cau.9.communem dicit.vi. in verbo,Monachus.nu.175.ſupra.

61 Teſtamentum ſi inueniatur cancellatum penes teſtatorem, præſumitur de eius voluntate. Iaſ.in.l. ſi vnus.nu. 9.C.de teſta.communem dicit.

62 Teſtamentum non vitiat leuis ſolẽnitatis omiſsio. Iaſ. in.d.l. ſi vnus.nu. 4.communem dicit.

63 Nota, quòd per ſtatutum poteſt dari teſtandi forma vltra formam traditam per ius commune. Ioan. Duran. in arte teſtan. titul.2. cau. 6. communem dicit.

64 Teſtamentum ſecũdum formam loci,in quo teſtamentum conficitur, attenditur, & nõ loci rei ſitæ, & ad illa bona extẽditur.Iaſ.in.l.1.C. de ſum ma tri.num.44.communem dicit.licèt ipſe in.l. ſi arrogator. nume.40.ff. de adopti.dicat communem contrariam.Sed tene primam.& vi.in verb. Statutum.nu.173.

65 Teſtamentum ſecundum, in quo eſt clauſula,Non obſtante quocunq; alio teſtamento ſub quacunque forma verborum concepta, irritat primum,etiam ſi in eo ſit clauſula derogatoria. Are. in. c. 1. de reſ. communem dicit.

66 Amplia primò, ſi conſtat quocũq; modo,quòd voluit voluntatem mutare. Ioan. Duran. in arte teſtan. tit.10. cau.1.communem dicit.

67 Amplia ſecundò,etiam ſi ſit in primo teſtamẽto ſpecialis clauſula, quã non vult derogari,niſi de ea ſit ſpecialis mentio, quia ſufficit clauſula derogatoria illius teſtamenti. gloſ. in.l.22. tit.1.par.6.in verbo, Señaladamente. communem dicit ex Bart. in.l.ſi quis in principio.ff.de leg.3.

§.Lex autem.22. dicit, quòd quando eſt clauſula derogatoria ſpecialis in primo, requiritur quòd in ſecundo dicatur, quòd verba illius teſtamẽti non inducant damnum iſti ſecundo.Ibi,fueras ende ſi el teſtador dixeſſe enel poſtrimero teſtamento ſeñaladamente, que reuocaua el otro, e q̃ no tuuieſſe daño aquel teſtamento al que ahora hazia las palabras que dixera enel primero.

68 Amplia tertiò etiam ſi in primo teſtamento ſit appoſita clauſula, quòd ſi contigerit reuocare teſtamentum, quòd tunc dono donatione inter viuos,

uos, & videar donare, quia clauſula hac nõ obſtante, valet ſecundũ, & reuocatur talis donatio. Iaſ. conſil. 122. volumi. 4. num. 2. communem dicit. ex Bart. in. l. ſi quis. ff. de leg. 3. & ibi. Albe. & Alexand. licèt contrarium teneat Dinus in reg. quod ſemel. de reg. iu. in. 6.

69 Teſtamenta duo ſi inueniantur facta in vno die, neutrum valet propter incertitudinem. Boeri. deciſio. 371. nume. 3. communem dicit. vi. limita. per Deci. & Iaſ. in. l. fina. C. de. edi. diui. & Curti. Iuni. nume. 79. vbi dicit limitationem, ſi in vno ſit appoſita hora, ex Bart. in. l. de rebus. C. de dona. & vi. Felin. in. c. capitulum. de reſ.

§. Didacus Perez in addi. ad doct. de Segu. in. l. quoniam. ff. de acquirend. poſſeſsio. nume. 92. vult dicere, quòd ambo hæredes ſuccedant per. l. 3. tit. 14. part. 6. quæ lex mihi non probat, verba enim legis ſunt. E ſi ambos moſtraren ygual derecho en los bienes del defuncto, ambos deuen ſer metidos en poſſeſsion dellos ygualmente. Nota, quòd lex requirit, quòd ambo demonſtrent de iure ſuo, & ſic requiritur, quòd ambo habeant ius. Sed iuxta noſtram communem nullum habent propter incertitudinem ar. l. duo ſunt. ff. de teſta. tute. & ſic lex debet intelligi, quando ambo ſunt conſanguinei in æquali gradu, vel æqualiter probant per teſtes de inſtitutione. Et pro hoc eſt text. in. l. 9. titul. 2. part. 6. quæ lex innuit, quòd quando quis inſtituit amicum expreſſo nomine, cùm haberet alium amicum illius nominis, non valet inſtitutio propter incertitudinem.

70 Intellige noſtram communem, quando incertitudo non poteſt vitari, vel per horam, vel per momentum: ſi tamen de tempore anteriori poteſt conſtare qualitercumq; poſterius valet. Anto. Gomez in. l. 45. Tau. nume. 148. magis communem dicit. ex Bart. Paul. & docto. in. l. ex pluribus. ff. ſolu. matri.

71 Limita primò, ſi vnus ex illis poſſideret, quia ille erit hæres. Idem ibi. num. 149. communem dicit ex Bald. in. l. 1. C. quando prouo. non eſt neceſ. & gloſ. in. l. ſi cùm actum. ff. de neg. geſtis.

72 Limita ſecundò, ſi vnus ex inſtitutis eſſet de venientibus ab inteſtato. Idem ibi communem dicit ex gloſſ. in. l. ſi duobus. §. ſi prius. ff. de con. tabul.

73 Teſtator ſub conditione poteſtatiua poteſt hæredem inſtituere, & valet inſtitutio. Ioan. Duran. in arte teſtan. titul. 3. cautela. 4. communem dicit.

74 Teſtator ſi exprimat nomen hæredis, & omiſit, hæres eſto, vitiatur teſtamentum. Secus tamen, ſi omiſſio nominis & verbi, hæres eſto, fiat ex errore notarij. & Iaſ. exemplificat in teſtatore, qui fecit teſtamentum in ſcriptis manu propria, & in nuncipatiuo in notario. in. l. errore. nume. 2. C. de teſtamen. communem dicit.

75 Nota, quòd error notarij non poteſt

teſt probari niſi per ſeptem teſtes in teſtaméto,& in codicillo per quinque.Iaſ.ibi numero.7.communem dicit.

76 Teſtator poteſt loqui & intelligere, ſi per notarium interrogetur, an velit Lucium ſuum hęredem inſtituere, & ipſe reſpondit quòd ſic, & notarius dicit quòd ſuum hæredem inſtituit, valet teſtamentum. Ioan. Duran. in arte teſtan. titul.14. caute.l.2.& Boeri.deciſio.35.num.6. & Bello. conſil. 62. & Iaſ. in.l. iubemus.num.20.C.de teſtamen. communem dicunt. Et de intellectu iſtius communis vi. Xuarez in allegatio. 1. fol. 124. diſtinguens, an notarius ſit rogatus à teſtore, vel non. Carolus Molin.in addi. ad Alexan. conſil. 12. in verb. quòd ſic. volumi. 1.hanc communem dupliciter intelligit, quando teſtator conſtat eſſe ſanæ mentis, & articulatè loquens. Secundò, quando apparet teſtamentum ab initio ſcriptum de voluntate teſtatoris, ſecus ſi eo inſcio ſit ſcriptum.ex Ioan.Andre. in addi. ad Specu.de teſta.§.1. & Iaſ.in dict.l. iubemus. in fi. & in conſil. 196.& Hippoly.ſingul. 449.& Afflict. deciſ.143. Vel ſi graui morbo laborans interrogatus à notario, quem ipſe non rogauit, velit ne Titium hæredem, & reſpondit quòd ſic, nullum eſt teſtamētum. Couarruuias in cap.cùm tibi. nume. 4. de teſtamen. ex Soci. conſil. 20. &. 28. volumi.3. & Alexand. Corne. & Iaſ in dict.l. iubemus. & Boe. deciſ. 35. & Barb. in dict. cap. cùm tibi. & Vigli. de teſta.§. ſed cùm paulatim. dicit, quòd ſi de extraneis interrogetur, prçſumitur ſuggeſtione reſpondiſſe.num.12.

77 Teſtator filios impuberes inſtituens, & eos inuicem ſubſtituens, ex his verbis inter impuberes vulgaris & pupillaris eſt ſubſtitutio, inter puberes autem vulgaris cenſetur facta.Iaſ.in.l. Lucius.ff. de vulg. & pupi.& in conſil.134.vol.1.& Ioā. Duran.in arte teſtan. titul.5. cau.29. communem dicunt.

78 Teſtator ſubſtituens Petrum & eius filios, intelligitur ordine ſucceſſiuo.Cur.Iuni.conſi.121.num.5.com munem dicit.

79 Teſtator ſi in vltima voluntate in inſtitutione proferat hæc verba, Si nauis ex Aſia venerit Seius hæres eſto, ſi nauis ex Aſia non venerit Caius hæres eſto, inſtitutio eſt in vtroque caſu.Vigli.in.§. primo. Inſtitu.de vulga.& pupilla. nume.ſexto. communem dicit, ex Fabrò & Ang.ibi.

80 Nota, quòd ſi teſtator cōmittit omnia bona ſua diſpoſitioni Titij, videtur Titium hæredem inſtituere, vt diſtribuat bona in pias cauſas. Coua.in.c. ſi tibi. numero.10. de teſtamē. communem dicit, ex Inno. quem omnes ſequuntur in dict. capit. ſi tibi. Nec refragatur lex. trigeſimaſecunda. in cōuentu Tau. quia lex loquitur in caſu, in quo defunctus

ctus commiſit alteri vt teſtetur, quia in hoc caſu ſolùm quintum bonorum poterit diſtribuere pro anima, reliqua venientibus abinteſtato debentur.

81 Teſtatoris mens ſi non conſtat, inhærendum eſt verbis, & eius virtuti. Curti. Iuni. conſ. 169. nu. 1. communem dicit.

82 Amplia, quia in fideicommiſsis teſtatoris mens coniecturata non operatur, quando non patitur coniecturam virtus recti ſermonis. Curti. Iuni. conſil. 69. nume. 2. commũnem dicit.

83 Teſtator & contrahentes in dubio videntur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatutaria. Curti. Iuni. conſ. 86. num. 6. & conſ. 171. nume. 1. communem dicit.

84 Item & cum diſpoſitione iuris cõmunis, & in fideicommiſsis videtur vocare eo ordine, quo ab inteſtato erant ſucceſſuri. Curti. Iuni. conſil. 175. num. 2. & conſ. 128. num. 8. communem dicit.

85 Teſtator excludens fœminas pro pter filios, & propter nepotes videtur excluſiſſe. Curti. Iuni. conſil. 116. nu. 1. communem dicit.

86 Teſtator non videtur vocare nepotem cum patruo cùm diſponit inter perſonas, inter quas cadit ordo neceſsitatis. Secus tamen, quando ſolùm ordo affectionis & charitatis, quia tunc admittuntur ſimul & ſemel. Cur. Iuni. conſi. 128. num. 1. communem dicit.

87 Teſtator non poteſt prohibere ius accreſcendi. Ioannes Duran. in arte teſtan. titulo ſexto. cautela. 15. communem dicit ex Alexand. in l. ſi quis pridie. ff. ad Trebellia. & in. l. hæres. ff. de hæredi. inſtituen. Contrariam, immo quòd poteſt, dicit magis communem. Iaſ. conſil. 8. volumine tertio. Pro concordia vi. Antoni. Nice. in concor. Bartoli, concor. 194. Sed melius per Curti. Iuni. conſilio. 12. numero qu... vſque in finem. vbi concludit, quòd quando teſtator fecit duo teſtamenta, vnum ſolenne & aliud minùs ſolenne, tunc bene poteſt prohibere ius accreſcendi, & ſic procedit doctrina Bart. in dict. l. ſi quis priore. & eſt hæc communis opinio & nulli dubia. Sed in vnico teſtamento procedit contraria eiuſdem Bart. in l. quotiens. §. fina. de hære. inſtituen. quem vide.

88 Teſtator poteſt prohibere detractionem Trebellianicam in fideicommiſſo. Barb. conſil. decimo. volumine quarto. Ioannes Duran. in arte teſtand. titulo quinto. cautela prima. & Ludoui. de Goza. conſilio nonageſimo ſeptimo. & Iaſo conſilio octuageſimo quarto. volumine primo. & conſili. centeſimo quadrageſimo ſexto. volumine ſecundo. & Alexand. conſilio quinto. volumine tertio. communem dicunt, & magis communem Alexan. conſil. 69. num. 1. vo. 1.

89 Amplia iſtam communem, et iã ſi

ſi teſtator præcipiat, quòd tota hæredi tas, vel quicquid ad hæredem peruenerit, reſtituatur, etiam ſi non prohibeat, non detrahitur Trebellianica. Bello.conſi.64.nume.2.communem dicit ex Alexandri.conſi.5.volumi.3. & conſil.141.volu.2.& conſi.133.volu. 5.& Angel. conſil. 155.incipien. Hoc eſt teſtamentum. Sed dictus Bello. conſil.55.nume.1.magis communem dicit contrariam, immo quòd detrahitur, ex mente Decij conſil. 495. & idem Bello.conſi.66.nu.1.& 2.ex Roma.cõſi.239.qui dicit communem.& Paul. in auth. cùm teſtator. C.ad leg. falci.& Capra.conſ.86.

90 Item Trebellianica non detrahitur in fideicommiſſo pio. Couarru. in.c. Rainaldus.§.3. num.7. de teſta. communem dicit ex Panor.conſi.59.volu. 1.& Lanfran.in.d.c.Rainaldus.& Bal. conſ.8.volu.4.

91 Fallit prima communis in filijs primi gradus inſtitutis, quia eſt inefficax prohibitio. Deci. conſil.81.&.299.& Curti.Iuni.conſil.70.nume.16.& Ludoui.de Goza.conſi.45.num.11. communem dicunt. Sed Corne.conſil.21. volumi.2.dicit communem contrariam. Sed pro concordia vide Deci. conſil.480.dicentem. Aut ſunt detrahendæ duæ quartæ, & poterit prohiberi: ſi tamen vna, non. Tamen Curti. Iuni. & Couarruui. in cap.Rainaldus.§.11.nume.7.dicunt indiſtinctè patrem non poſſe prohibere deductionem Trebellianicam.& Go. conſil.97.nume.4.dicit communem primam, etiam ſi deducendæ eſſent duæ quartæ, quòd non poteſt prohibere, & hæc videtur magis communis.

§.Nota iſtas cõmunes ad intellectũ l.8.tit.11.par.6.& l.vlti.tit.5.part.6.a. & vi.l.5.eo.tit.11.vbi diſponitur, quòd non ex eo, quòd filius non detrahit falcidiam, vel Trebellianicam, perdit eam.& vi. gloſ. in cap.fi.de dona. inter vi.& vxorem. vbi dicitur, quòd ſi filius non detrahit Trebellianicam, poteſt tamen repetere.

92 Nota, quòd ſi inſtitutus non confecit inuentarium, non poteſt detrahere Trebellianicam, & perdit eam. Bello.conſi.19.nume.12.communem dicit ex Deci.conſil.495.&.236.& dict. Bello.conſil.64.num.4.magis communem dicit.

93 Amplia & in filio primi gradus. Idem ibi communem dicit ex Curti. Iuni.conſ.54.

94 Amplia ad occultantem bona hæreditaria, quia non detrahit Trebellianicam, & punitur in duplo rei omiſſæ. Bello.conſil.30.nu.5. communem dicit ex Alex. & Iaſ.in.l.fi.§.licẽtia. ff.de iu.delibe.

95 Nota, quòd in omnibus caſibus, in quibus Trebellianica eſt detrahenda computãdi ſunt omnes fructus, quos percepit, reſtituens bonæ fideicommiſſario. Bello.conſi.64. num.5.communem dicit ex Bart. & Paul.in.l.iubemus.§.fi.C.ad Trebelli.

96 Teſtator non poteſt grauare hæredem vel legatarium de adoptãdo aliquem in filium, & ſi non adoptatur, ꝗ priuat eum hæreditate. Iaſ.in.l.quidam cùm filium.nu.8.ff.de verbo.obligatio.

gatio. communem dicit, & eſſe intellectum. l. vxorem. §. hæres. ff. de leg. 3. ex glo. ibi.

97 Teſtis debet iurare dicere veritatem pro vtraq; parte. Marant. in ſpecu. aure. part. 2. num. 20. communem dicit de teſtium productione.

98 Teſtis non iuratus, licèt non inducat probationem, inducit tamen præſumptionem. Pomatés in addi. ad Bart. in. l. de quibus. nume. 21. ff. de legi. communem dicit poſt glo. in cap. nuper. de teſti.

99 Teſtis non poteſt iurare per procuratorem etiam ſpeciale mandatum habens. Curti. in. l. admonendi. nume. 221. ff. de iureiuran. communem dicit.

100 Teſtis non debet deponere in ſcriptis, ſed ore proprio pronuntiare debet. Coua. in reſolu. lib. 2. cap. 13. communem dicit. nu. 6.

101 Nec etiam per epiſtolam. Curti. Iuni. in dict. l. admonendi. nu. 222. communem dicit.

102 Nutriens non poteſt eſſe teſtis, quã diu nutrit, poſtea ſic. Oria. in. c. quoniam contra falſam. de proba. tracta. 4. num. 79. communem dicit, aliàs in tracta. de teſti. tracta. 4.

103 Frater non eſt teſtis pro fratre cum quo in cõmuni viuit, ſiue patre mortuo, ſiue viuo, vel ſi ſit magna cauſa ciuilis, nec in cauſa criminali, niſi ad innocentiam excuſandam, aliàs poteſt eſſe teſtis. Oria. ibi. num. 80. communem dicit. & nota diſtinctionem Soci. in de teſti, quæſtio. 17. nume. 6. Frater autẽ ſeorſum habitans in cauſis ciuilibus leuioribus teſtis eſt idoneus. Soci. in conſil. 130. nu. 10. volu. 1. communem dicit.

104 Nota, quòd conſanguineus in cauſa criminali omnino repellitur à teſtimonio, in ciuili minùs creditur. Frã. de Are. in cap. cùm oporteat. de accuſa. num. 11. communem dicit. Oria. in dict. cap. quoniam contra. cap. 8. nume. 58. communem dicit, & patruũ pro nepote, & conſobrinum pro cõſobrino eſſe teſtem idoneum, ex glo. in. c. accedens. vt lite non conteſta. & Hippoly. ſingu. 133. quem intellige vt in hac communi.

105 Iudex non poteſt eſſe teſtis in cauſa coram eo agitata, nec in cauſa appellationis quo ad merita cauſæ, licèt ſuper proceſſu ſic, vel ad declarandũ ſuum animum. Curti. Iuni. conſi. 126. nu. 7. communem dicit.

106 Aduocatus ante præſtitum patrocinium poteſt eſſe teſtis pro cliẽtulo, & vbi veritas aliter haberi non poteſt, & in cauſa, in qua non præſtitit patrocinium contra clientulum, nõ tamen pro eo, nec in cauſa appellationis. Oria. in dict. cap. quoniam contra. capit. 8. nume. 67. communem dicit ex Albe. de teſti. §. 4. verſ. expedita. & Aufre. de reproba. teſti. nume. 8.

§. Vi. de hoc. l. 20. tit. 16. par. 3.

107 Singuli de vniuerſitate non poſſunt eſſe teſtes in cauſa vniuerſitatis, quæ concernit commodum ſingulorum. Secus ſi non concernat. Oria. ibi. num. 98. communem dicit. Et vi. Socin. in regul. 408. vbi ponit

pro

pro regula, quòd poſsit indiſtinctè. Et primam dicit communem Deci. in cap. inſuper. num. 6. de teſti. & Couarruuias in quæſtio. practi. cap. 18. num. 4. licèt diminutam ex affectione videantur habere fidem. ex Archi. in cap. 14. quæſtio. 2. & Felin. in dict. cap. inſuper. Et ob id Alexand. in con ſil. 99. nume. 9. dicit, duos teſtes de vniuerſitate non ſufficere, ſed plures ſic. quem refert Deci. in regul. 2. num. 35. ff. de re. iu. Quam concluſionem extendit ad teſtimonium mulieris in criminalibus, quòd nõ ſufficiant duo ad condemnationem in cauſa criminali. quæ videtur limitare. l. 17. tit. 16. part. 3. quæ omnimodam fidem præſtat teſtimonio mulieris. Cogita.

§. Nota iſtam communem ſic intellectam ad. l. 18. titul. 16. part. 3. Sed cùm interrogatus quid in hanc quæſtionem ſentirem, reſponſum quod feci, operæpretium duxi hìc inſerere, cùm quotidie de ea verſatur.

108 Vtrùm ſinguli de collegio vel vniuerſitate in teſtes admittantur pro collegio vel vniuerſitate. Doctores diffusè tractant de hac quæſtione. Canoniſtę in cap. inſuper. & in cap. cùm nuntius. de teſti. & in cap. & ſi Chriſtus. de iureiuran. & in cap. ſuper prudentiam. 14. quæſtio. 2. & legiſtæ in. l. intantum. ff. de re. diui. & in. §. vniuerſitatis. Inſtitu. eo. titu. recentiores vt Ori. in cap. quoniam contra. de proba. cap. 8. de teſtib. nume. 74. & Chaſſane. in conſuetudi. Burgund. rubri. 13. §. 5. in gloſſ. ſi non par. par cours. & Geral. ſingul. 24. Ex quibus elicio quatuor concluſiones. Prima concluſio. Singuli de collegio ſunt idonei teſtes in cauſa ciuili collegij vel vniuerſitatis. Quæ probatur in dict. capit. ſuper prudentiam. & eſt text. in dict. cap. inſuper. & cap. cùm nuntius. de teſti. dum ſimpliciter loquuntur. & cum eis concordat dict. l. 18. titul. 16. part. 3. & hanc concluſionem tenent Innocen. & Abbas, & communiter docto. in dict. cap. cùm nuntius. & in dict. l. intantum. præcipuè Bart. & Bald. & Speculator in tit. de teſti. §. 1. verſ. Sed nunquid in cauſa. nume. 22. & Bald. in dict. cap. cùm nuntius. aſsignat rationem, quia illorum non intereſt, quia illorum dicitur intereſſe, qui proprio nomine poteſt agere vel excipere. vt in. l. 1. §. ſed ſi alius. ff. quando appel. ſit. ſed cùm ſinguli de vniuerſitate non poſsint agere vel excipere, ergo & ſi dicatur quòd eis intereſt ratione affectionis, ratio iſta eſt leuis ſuſpicio, quæ ex iuramento purgatur, nam iuramenta ſunt ſuſpicionis purgamenta. Hæc Bald. Nec obſtat text. in dict. cap. & ſi Chriſtus. quia ad illum text. ſuppletur communiter per docto. maximè vt per Specula. in dict. verſ. Sed nũquid. & Panormi. in dict. cap. inſuper. Et quòd cauſa vniuerſitatis non ſit ſingulorum, eſt text. in dict. §. vniuerſitatis. ibi, vniuerſitatis ſunt non ſingulorum. Sed iſtam concluſionem intellige, dummodo cauſa non ſit multùm ardua, vt de maximo honore, vel de vniuerſo ſtatu vniuerſitatis. vt tenet Bald. in dict.

capit. cùm nuntius. & Aretinus ibi. & Speculat. in dicto. §. ſed nunquid. Et ratio eſt, quia cauſa ciuilis ardua æquiparatur criminali. vt in. l. propter litem. §. 1. ff. de excu. tuto. & in cap. frequens. de reſtitu. ſpoli. lib. 6. Limita tamen iſtam concluſionem vt per Iaſ. in. l. in ius vocari. ff. de in ius voc. §. patronum. nume. 7. quia licèt ſint idonei teſtes, tamen non plenè eis creditur. vt tenet prædi. Couarru. in dict. cap. 18. nume. 4. Quod tamen ſublimita, ſi ſint alij teſtes admixti, qui non ſunt de vniuerſitate, quia ſupplètur defectus illorum. vt per Alexand. conſi. 68. volumi. 2. quem refert Bello. conſil. 63. vel ſi ſint plures teſtes vniuerſitatis q̄ duo, vt notat Imol. in dict. cap. cùm nuntius. & Alexand. conſil. 47. vol. 2.

31 Secunda concluſio. Singuli de collegio vel vniuerſitate non ſunt idonei teſtes in cauſa vniuerſitatis, ſi cauſa tangit illos vt ſingulos. Et in hac concluſione eſt notandum, quod præſupponit Bald. in rubri. ff. de te. diui. colum. 5. verſ. nunc de quinto membro. quòd quædam ſunt vniuerſitatis quo ad honorem & commodum, vt molendina communia, quæ burſæ vniuerſitatis applicantur, & de iſtis ſi quæſtio ventiletur, procedit prima concluſio. Quædam ſunt vniuerſitatis quo ad nomen & honorem, tamen vniuerſitas nihil percipit, vt pa-ſcua, & nemora, ſed ſingulares homines dictæ vniuerſitatis, quia quilibet de villa vel ciuitate poteſt ibi ſcindere, vel eis vti: & ſi de iſtis cauſa ventiletur, procedit ſecunda hæc concluſio. Ratio tamen eſt, quia eſt propria cauſa vniuſcuiuſq;, & in propria cauſa nullus teſtificatur. l. omnibus. C. de teſti. & in cap. ſi teſtis. quæſtio. 3. Et hanc concluſionem tenet Gaufre. & Ioan. And. in dict. cap. cùm nuntius. & Bald. in dict. l. in tantum. & Angel. in. §. 1. Inſtitu. de rerum diuiſio. & Speculat. in dict. §. ſed nunquid. nume. 21. & Bald. in eius addi. Et hæc eſt communis opinio, licèt Abbas in dict. c. inſuper. ab ea recedat triplici ratione, quibus omnibus reſpondetur ex mente Areti. in dict. cap. cùm nuntius. Et prima ratio eſt, quòd clerici, qui de redditibus eccleſiæ viuunt, poſſunt teſtificari in cauſa eccleſiæ, vt in dict. cap. cùm nuntius. ergo eadem ratione poteſt teſtificari ille, qui recipit commodum ex paſcuis communibus. Sed ad hoc aſsignatur tale reſponſum. Inter clericum & iſtum eſt duplex differentia: quia clericus recipit reditus propter ſeruitium. vt in cap. cùm ſui. de præben. & in cap. fi. de præſ. lib. 6. & eſt quodammodo locatio ex opere. vt in. l. Mæuia. in princip. ff. de annu. leg. & non recipit reditus immediatè ex re, ſed ex ſuo opere. Et hanc ſolutionem aſsignat etiam Feli. in. d. c. inſuper. Secũda, quia clericus recipit fructus de manu alterius, & non poteſt dicere, quòd habet ius in re de qua contenditur. vt in. l. fundi Trebatiani, & ibi per Bart. ff. de vſufructu. lega. & plenè declarat Bart. in diſputatione, quæ incipit, Publicanus. Alij autem

tem

tem recipiunt fructum propria authoritate, vnde licèt non habeant vſufructum formalem, habent tamen authoritatem percipiendi fructus, quæ eſt ſimilis vſufructu. vt in. l. neceſſariò. §. fi. ff. de periculo & commodo rei vendi. Poteſt tamen inferri, quòd ſi ventilatur de re, vel poſſeſsione, quæ pertinet ad titulum beneficij, quòd in illa cauſa ille, de cuius poſſeſsione agitur, non eſt idoneus teſtis, vt latè per. d. Areti. in dict. c. inſuper. Secunda ratio Abbatis eſt, quòd legatarius nõ repellitur à teſtimonio in cauſa teſtamenti, ex qua ex conſequentia conſequitur legatum. vt in §. legatarijs. Inſti. de teſta. Sed huic. §. reſpondit Bald. in rubri. de re. diui. ff. dicens, quòd quando ex dicto teſtis & ſententia immediatè acquiritur teſtificanti ius, tunc repellitur à teſtimonio, quia æquè principaliter ſua intereſt, & ſic eſt caſus noſter. Sed ex ſententia lata pro teſtamentario immediatè non acquiritur legatario, quia æquè principaliter non agitur de illo. ita Bal. ibi & Speculat. in dict. §. ſed nunquid. Item ad. l. 1. ff. de autho. tuto. alleg. per Abba. reſpondetur, negando, quòd teſtificanti quæratur in conſequentiam. Quia in conſequentiam tunc acquiritur, quando ex illo actu non immediatè, ſed mediatè acquiritur. vt in dict. l. 1. quia cauſa immediata, propter quam acquiritur actio tutori contra pupillum, fuit obligatio prima, per quam ille cui ſucceſsit pupillus erat debitor tutoris, cauſa autem mediata fuit aditio, per quam obligatio illa, quæ erat penes defunctum, applicata eſt hæredi. Et licèt vniuerſitas habeat ius in re principale, non tamen per hoc tollitur, quin habenti vſufructum, vel aliquid ſimile vſufructui, pertineat intereſſe, vt dicatur teſtificari in propria cauſa. & hoc ſentiunt docto. in l. parentes. in fi. C. de teſti. vbi plenè per Bald. & Salicet. pro quibus eſt gloſ. in. l. 2. C. vbi in rem actio. quæ vult notabiliter, quòd ſi agitur rei vendicatione contra vſufructuariũ, non poteſt nominare dominum in iudicio reſpectu iuris vſufructus, quia eſt cauſa propria vnde dicitur procurator in rem ſuam. vt in. l. 1. in fi. ff. de vſufruct. & quemadmo. & cum hac ſecunda concluſione concludit ſigiſmum. conſil. 25. nume. 7. inter conſil. feuda. Intellige tamen iſtam concluſionem, quando vniuerſitas agit contra extraneum. Secus tamen ſi agatur inter ciuem & vniuerſitatẽ, quia in hoc caſu ſunt idonei teſtes ſinguli de vniuerſitate in quacunq; cauſa. Ioan. Andre. in dict. cap. cùm nuntius. & Panormita. in dict. cap. cùm ſuper & Feli. in. 3. limita. & Hippoly. in. l. 1. §. ſeruum. ff. de quæſtio. Et de probatione nemorum vel paſcuis, vi. Caſſane. in dict. §. 5. vbi ponit regulam cum limi. nume. 7. & vi. l. 9. tit. 28. par. 3.

Tertia concluſio. Singuli de collegio vel vniuerſitate in cauſa criminali non ſunt idonei teſtes. Hæc concluſio probatur per dict. cap. ſuper prudentiam. & eam tenet Innocen.

Gaufre.Panor. & cæteri ſcribentes in dict. cap.inſuper. & Ang. in dict. §.1. de re.diui.Inſti.

Quarta concluſio. Singuli de vniuerſitate vel collegio in defectũ probationis admittuntur in teſtes pro ſingulo illius vniuerſitatis. Hanc concluſionem tenet Specu. in dict.§. ſed nũquid. & ſequi. Are. in dict. capitu. cùm nuntius. & Deci. in dict. capit. inſuper. & Hippoly. in. l. 1. §. ſeruus municipum. ff. de quæſti. quam intellige in parua vniuerſitate, quia præſumitur affectus ex cohabitatione, ſecus tamen ſi eſt tam ampla, quòd nulla ſit ſuſpicio, quia etiam in cauſa criminali ſinguli pro ſingulo admittuntur. Io. An. in dict. capitul. cùm nuntius. & Abb. in dict. cap. inſuper. & Hippo. in dict.§ ſeruus municipum. Quod nota.

109 Infamis infamia iuris non poteſt eſſe teſtis etiam contra infamem, niſi aliter veritas haberi non poſsit, quia tunc cum tormẽtis admittitur, Oria. in dict. cap. quoniam. cap 8. num. 102. communem dicit.

110 Infamis infamia facti in ciuilibus poteſt eſſe teſtis, licèt fides eius ſit diminuta, in criminali nõ poteſt. Oria. ibi. nu. 103. communem dicit.

111 Nota, quòd relinquitur arbitrio iudicis quantum in fami propter infamiam diminuatur fides. Couarru. in epi.4. par. 2. cap. fi. §. fi num. 8. communem dicit.

112 Subditi ſunt idonei teſtes in cauſis dominorum ſuorum regum ac principum. Scheuo. de teſti. num. 39. communem dicit poſt Bart. & alios in. l. idonei. ff. de teſti.

113 Cedens non poteſt eſſe teſtis in cauſa ceſsionarij. Aufre. de repro. teſti. num. 17. & Ori. de teſti. num. 88. communem dicit.

114 Venditor, qui non tenetur de euictione, poteſt eſſe teſtis pro emptore ſuper rè vendita. Ori. ibi. num. 89. cõmunem dicit.

§. Concordat cum. l. 19. tit. 16. part. 3. Quam intellige, niſi appareat in fraudem venditionem factam vt admittatur in teſtẽ, vt tenet Floria. & doct. in l. nullus. ff. de teſti. vbi eſt gl. pro cõi.

115 Excommunicatus non poteſt eſſe teſtis. Ori. ibi. nu. 105. communẽ dicit.

116 Prælatus non poteſt eſſe teſtis in cauſa menſę ſuę Aufre. de repro. teſti. nu. 1. communem dicit ex Soci. reg. 408.

117 Amicitia maxima ex toto repellit teſtem. Aufre. ibi. nu. 10. cõmunẽ dicit.

118 Item, an inimicus olim ſi poteſt teſtificari contra amicum recõciliatum, relinquitur arbitrio iudicis. Alcn. de præſ. reg. 2. præſ. 21. communem dicit.

118 Item inimicus, cum quo de proximo fuit inita amicitia, repellitur in teſtem. Couarru. in quæſt. prac. c. 18. nu. 3. communem dicit ex cap. accuſatores. & ibi. glo. 3. quæſt. 5. & Feli. in cap. per tuas. de ſymo.

119 Nota, quòd exceptio inimicitiæ poteſt opponi cõtra teſtem dum producitur, non expectata repulſa, & antea quam examinetur, debet de inimicitia tractari. Tho. Grãma. deciſ. 86 nu. 1. communem dicit ex Bar. in auth. ſi dicatur. C. de teſti.

120 Socius poteſt eſſe teſtis in cauſa ſocij, niſi ſit ſocius omnium bonorum, vel ſi ſit maxima amicitia ratione ſocietatis orta. Aufre. de repto. teſti. nu. 89. communem dicit.

§. De iure regio non admittendam iſtam diſtinctionem dicit Pet. Nuni. in Alpha. Hiſpa. in verbo. amigo. ex l. 5. tit. 3. part. 7. & l. 21. titu. 16. par. 3. ſed quòd ſocius extra cauſam ſocietatis poteſt admitti in teſtem indiſtinctè, ſed communis innititur ratione.

121 Teſtis contra clericum in cauſa criminali eſſe non poteſt qui non poteſt promoueri ex impedimento vel vitio corporis. Feli. in cap. 1. de excepti. & Deci. num. 3. communem dicunt. & vi. Couarru. in capitu. 18. nume. 2. in quæſt. pract.

122 Teſtis reprobatus in vno, reprobatur in omnibus. Alex. conſi. 27. nu. 3. vo. 3. & in con. 45. nu. 6. eo. vo. & Molin. ibi. communem dicunt.

123 Socius criminis non probat. Cur. Iuni. conſil. 170. nume. 4. communem dicit.

124 Domeſticus repellitur à teſtimonio, etiam ſi talis ſit, cui non poteſt imperari. Soci. conſi. 17. num. 3. vo. 1. cómunē dicit. & vi. Tira. de ceſſan. cau. part. 1. num. 101.

125 Cardinali deponenti ſuper aliquo ſpeciali in præiudicium tertij ſibi eſſe commiſſum vel habere poteſtatem non creditur. Cur. in l. admonēdi. nu. 207. ff. de iureiuran. communē dicit.

126 Fideiuſſor, & ſi principalis ſit ſoluē do, etiam ſi non renuntiauerit beneficio fideiuſſoris, nō poteſt eſſe teſtis pro principali. gloſſ. in. l. 18. tit. 16. par. 3. communem dicit.

127 Teſtis vnicus etiam deponens de facto proprio, non probat. Boe. de. 225. nu. 17. communem dicit.

128 Limita primò ad ſemiplenam probationem. Cur. Iuni. con. 122. num. 7. communem dicit.

129 Fallit ſecundò, ſi de conſenſu partium admittitur ad hoc, quòd plenè ei credatur. Iaſ. in. l. 1. §. vlti. ff. de verb. num. 8. communem dicit. Quod intellige, quando conſenſus præſtatur vni perſonæ, & nominatim quo ad certum negociū, ne detur cauſa fraudi ſecundum Ang. in. l. pactum inter hęredes. ff. de pact. & Are. in dict. §. vlti. nume. 28. de quo per Couarru. in reſo. li. 2. capit. 13. & vi. in verbo. Electūs. num. 25.

130 Amplia iſtam fallentiam in teſtibus ſingularibus in caſibus, qui ex pluribus actibus generaliter deducuntur, vt vſus iuriſdictionis, poſſeſsionis, ac vſurarij manifeſti, & de his ſimilibus. Couar. in reſo. li. 3. cap. 3. num. 5. communem dicit ex gloſſ. in. l. ob carmē. ff. de teſti.

131 Teſtis de credulitate nō probat. Ad di. Panor. in cap. quotiens. de teſti. ex gloſ. communiter approbata. in. l. teſtium. C. de teſti. communem dicit.

132 Fallit in his, quæ conſiſtunt in iudicio intellectus. Cur. Iuni. in Rub. de iu. iuran. ff. nu. 9. communem dicit.

133 Nota, quòd teſti deponenti circa ea quæ ſenſu corporeo non percipiuntur, ſi non aſsignauerit rationem per ſenſum corporeum, etiā non interrogatus,

gatus,non creditur.Curti.Iuni.conſi. 150.nu.1.cõmunem dicit. Secus in his quæ ſenſu corporeo percipiũtur,quia non tenetur dare rationem niſi interrogatus. Sapia in.l. de ætate.ff. de mino.nu.52.& Curt.in.l.1.nu.29.ff.ſi certum peta.communem dicit.

134 Nota, quòd ſi teſtis bene deponat & interrogatus de ratione ſui dicti, ſi non adducit bonam rationem,non probat. Curti. in.l. vni. C. de ſen. pro eo quod inte.nu.64. communem dicit poſt gl.in.l.ſolum.ff.de teſti.

135 Teſtis deponens,ſubijciens aliquid ſcire quia fuit præſens, probat. Iaſ. in l.2.§. voluntatem. nume. 20. ff. ſolur. matrimo.

136 Fallit, ſi deponit de aliena præſentia, quia in hoc caſu debet deponere de intelligentia. Idem Iaſ.ibi.& Alex. nu.10.& Alci.in.l.1.nu.2.ff. de verbo. obli.communem dicunt, quia in primo caſu præſentia includit intelligentiam,in ſecundo non.Iaſ.ibi.nu.21.

137 Teſtis dans rationem ſcientiæ quia eſt vicinus,licèt plenè probat,non tamẽ eſt vera probatio,ſed præſumpta. Cur.in.l.1.nu.43 ff.ſi cer.peta.communem dicit.

138. Nota,ꝙ ex probatione,de qua in cõmuni præcedenti, non eſt quis puniẽdus pœna capitali, ſed mitiori. Idem ibi.nu.44.communem dicit.

139 Nota, quòd vicinus ac conſanguineus probat ætatem,& eſt ſufficiens ratio, quia vicinus vel cõſanguineus. Sapi.in l. de ætate. nu.22. ff. de mino. communem dicit.

140 Teſtis dicens, quòd vidit mutuare Titio centum , & interrogatus quid ſit mutuum non reſpondit, nec eius dictum valet.Cur.in.l.1.num.24.ff.ſi cer.peta.communem dicit.

141 Fallit, ſi aliàs declaraſſet dictũ ſuũ, quia non eſt vlteriùs interrogandus, & ſic non tenetur reſpondere. Idem Iuni.nu.31.communem dicit.

142 Teſtis deponens per verbum habens duplicem intellectum, non probat.Cur. ibi.nu.25. communem dicit poſt glo.in.l.1.C.de vſu.

143 Teſtis ſi in aliquo deponat falſum, totum ſuum dictum vitiatur.Alci. in l.1.§. ſed & ſi mihi.nu. 43. ff. de verbo. obli.& Cur.in.l.diem functo.ff. de offi.aſſeſſo.cõmunẽ dicunt.& vi.Carol. Moli.in addi.ad Alex conſil.45.vo.2.

144 Teſtis ita committit falſum tacendo veritatem,ſicut exprimendo mendacium.Curti. Iuni. in.l.ea quæ.ff. de cõtra.empti.nu.6.communem dicit.

145 Teſtis iurando falſum,quanuis credat dicere verum,punitur de falſo.Senior in.l.fi.§.obſeruari. nu.3.C. de iureiuran.communem dicit.

146 Clericus falſum deponens coram iudice ſeculari, nec principaliter, nec incidenter poteſt puniri per iudicem ſecularem.glo.in.l.fi.tit.18 par.3.& debet ſuo iudici remitti puniendum. cõmunem dicit.

147 Nota,quòd dictum teſtis dicens,& plus,nihil importat.Iaſ. in.l. & ſi poſt tres annos. nume.7.ff. ſi quis cauti. & Balb.in.l.Celſus.nu.14.par.4.de vſuc. ff.communem dicunt.

148 Pupillus maior factus poteſt teſtificari de his quæ vidit in pupillari ætate.

te.Deci.in.l.2.§.1.ff.de re.iu.& Coua. in reg.poſſeſſor.par.2.§.3.nu.8.de reg. iu.li.6.communem dicit.

149 Teſtis ſibi contrarius in eadem depoſitione, tanquam falſus reputatur, nec ſtatur primò, nec ſecundo dicto. Alci.de præſum.reg.2.præſum.29.nu. 5.& Couar. in reſo.li.2.cap.13.num.8. communem dicunt.

150 Teſtis ſibi contrarius in diuerſo iudicio, ſtatur primo dicto, & nõ repellitur. Alci. ibi. nu.7. communẽ dicit.

151 Amplia ad depoſitionem primam factam coram arbitro, etiam ſi contrarium depoſuerit coram ordinario, valet primum.gloſ.in.l.38.ti.16.par.3. communem dicit.

152 Teſtis ſi torqueatur propter eius varietatem, ſtatur dicto in tormentis: ſi verò ſemel bene depoſuerit, & in tormentis reuocauerit, ſtatur primo. Alci.ibi.nu.13.communem dicit.

153 Item ſi extra iudicium ſine iuramento aliquid teſtis dixerit, quod poſtea cum iuramento in iudicio contradicit, ſtatur dicto ſecundo, propter religionem iuramenti, & præſentiam iudicis. Couar.in dict.cap.13.nu.7.communem dicit ex Alex.& Moli.in cõ. 222.li.2.num.13.

154 Teſtis ſi ex interuallo abſq; erroris prolatione & retractatione contraria depoſuerit iuratus, periurus eſt, & falſi pœna erit puniendus. Couar. lib.2. reſolu.cap.13. num. 8.communem dicit, & teſtimonium ſecundum non valet, ſed primum. Idem ibi communem dicit.

155 Teſtis verba ſunt intelligẽda, vt falſitas euitetur. Cur. in.l.1. num.9. ff. ſi quis ius di. nõ obtem. cõmunẽ dicit.

156 Teſtes varij ſunt ad inuicem cõcordandi, necdum ad finem vt probẽt, ſed vt falſum euitetur, & vnus teſtis varius, eſt reducendus ad concordiã, vt euitet pœnam falſi. Caro. Ruinus in.l.1.num.20.in princi. ff.de no. ope. enun.communem dicit ex Alex. cõ. 20.nu.3.vo.4.communem dicit.

157 Teſtis debet iurare dicere veritatẽ pro vtraq; parte. Maran.in ſpecu.aure.par.2.num. 20. communem dicit, de teſtium productione.

158 Teſtis nolens teſtificari, per iudicẽ eccleſiaſticum compellitur per cenſuram, per ſecularem tamen per multas, vel per captionem pignorum, nõ verò per capturam, ſeu detentionem in carcerem. Oria. de teſti. cap. 8. nu. 36.communem dicit.

159 Teſtis poteſt declarare dictum ſuũ antiquum. Iuni.in.l. ſi quis intẽtione. ff.de iudi.& in.l. admonẽdi. nu.16.de iureiuran.C.communem dicit.

160 Cognati vel affines non ſunt cogẽdi, nec in ciuili, nec in criminali teſtificari. Naua.in manuali confeſſo.cap. 25.nu.48.communem dicit. ex gloſſ. in cap.1.14.quęſt.2.concor.cum.l.11.ti. 16.par.3.& vi.ibi.Grego. Lopez.& in mea Antinomia iuris.in verb.Teſtificari.nu. vbi concludo de iure regio etiã in defectum probationis non eſſe compellendos cognatos, ex.l.fi. tit.30.part.7.

161 Nota, quòd teſtes, qui non poſſunt cogi ad teſtificandum ex defectu probationum compelluntur. Idem ibi.

nu.50.communem dicit.

162 Teſtis non compellitur reſpondere, ſi detegatur ſua turpitudo, illa, quę inhabilitat, tenetur reſpõdere, vt paupertatem, vel conſanguinitatem. Au ſte. de repro. teſti. num. 46. communem dicit.

163 Item ſi interrogetur de inimicitia, ſi inimicitia ſit orta ſine turpitudine teſtis tenetur declarare. Couar. in capit. 18. in quæſt. practi. nu. 7. communem dicit ex Feli. in cap. inquiſitionis. §. tertiæ. de accuſa.

164 Teſtis non producitur ante litem cõteſtatam, ſed poſt, niſi ad ęternam rei memoriam. Ori. de teſti. num. 41. communem dicit. Fallit prima pars actore contumace. gl. in. l. 9. ti. 22. par. 3. in verb. començado, communem dicit ex legiſtis in auth. Qui ſemel. C. quomodo & quando iu. & gl. in cap. quicunq; h. quæſt. 3. & in cap. cauſam que. de teſti. & concordat cum. l. 6. ti. 16. part. 3.

- §. Item de iure regio per. l. 1. tit. 9. li. 3. ordi. reo cõtumace proceditur in cauſa, ſi actor velit, ad receptionẽ teſtiũ, & ad ſententiam contra abſentem.

165 Nota, quòd teſtes ex parte rei poſſunt examinari ad perpetuam rei memoriam, non autem actoris. Sapia in l. de ętate. ff. de mino. nu. 22. & 23. communem dicit.

- §. De iure regio per. l. 2. tit. 16. part. 3. ponitur pro regula in principio communis opinio. de qua in num. 164. & indiſtinctè ſtatuit tam in reo quàm in actore poſſe examinari ad perpetuam rei memoriam ex cauſis ibi expreſſis, citata parte contra quam producuntur, ſi ſit præſens, & ſi nõ ſit pręſens, cauſa eſt ventilanda infra annũ. Quam vi. cum ſequenti.

166 Teſtes dicuntur concordes, ſi in facto principali concordant, licèt non concordent quo ad corticem verborum. Alex. cõl. 47. nu. 5. vo. 2. & Caro. ibi. communem dicunt.

167 Amplia ad ſcripturam, quia ſufficit, quòd concordet cum facto principali ad hoc quòd probet. Deci. conſi. 602. nu. 9. communem dicit.

168 Teſtis non præſumitur rogatus. Alber. Bru. in tracta. de for. & ſolen. de probatione & præſumptione formæ. col. 14. & Alexã. in addi. ad Barr. in. l. hac conſultiſsima. in prin. C. de teſta. & Corn. ibi. nu. 3. communẽ dicunt.

169 Fallit, ſi notarius dicit teſtem eſſe rogatum, vel ſi dicit, quòd teſtes fuerunt adhibiti & vocati. Idem Bru. cõclu. 15. communem dicit.

170 Amplia iſtam communem, ſi notarius dicat teſtem iuratum, quia pręſumitur. Alci. de præſ. reg. 3. præſ. 13. nu. 4. communem dicit.

- §. Nota iſtam ampliationem ad intel. l. 23. ti. 16. par. 3. vbi diſponitur teſtimonium non iuratum nullum. & vi. Iaſ. in. l. admonendi. nu. 219. ff. de iu. iuran. & Bar. in. l. Theopompus. nu. 7. de do. præl. ff. & vi. in verbo. Electus num 25. & Couarru. in reſo. li. 2. cap. 13. nume. 2.

171 Nota, quòd in teſtamento ad pias cauſas non eſt neceſſarium, quòd teſtes rogentur. Corne. in auth. quod ſi ne. nu. 3. C. de teſti. & in dict. l. hac cõſultiſ-

ſima.nu.2.communem dicit.

172 Teſtis in omni caſu debet eſſe omni exceptione maior. Cur.Iuni.conſ. 122.nu.5.communem dicit.

173 Teſtis ſubſcribens ſe inſtrumento non præiudicatur, ſi non potuit prohibere, aliàs ſic. Cur.Iuni.de feu.part. 4.num.137.& idem in tabellione cómunem dicit.

174 Exceptio contra teſtes ſpecificè eſt proponenda. Deci.in capit.2.nu.2.de excep.communem dicit.

175 Exceptio criminis probata contra teſtem non repellit, ſi probetur pœnitentiam egiſſe. Deci.in dict.cap.2.nu. 7.communem dicit ex gloſ.in dict.c. 2.in verb.nocentes.

176 Probatio exceptionis, ob quam teſtis repellitur à teſtimonio, de quo antè non fuit accuſatus, non probat ad pœnam imponendam, niſi cauſa de qua teſtificatur tangat. Deci.ibi.num. 4.&.7.communem dicit ex gl.ibi.vi. gl.in.l.29.ti.1.par.7.

177 Nota, quòd producens teſtem pro ſe, non poteſt illum reprobare, quia per productioné céſetur illum approbare. Mara.in.6.part.de teſti.reprob. nu.10.in Specu.aure.cómuné dicit.

178 Pars ſi proteſtetur oppoſiturum cótra perſonam teſtis ante didicita teſtificata, poteſt iuuari ſuo dicto ſi vltrà non proceſſit ſi eſt perſona integra & honeſta, aliàs ſi nó ſit, facit quale quale indiciú ſeu præſumptioné, licèt nó probet ſemiplenè. Si verò proſequutus eſt vſque ad obtinendum contra eum, nó poteſt. Ori.de teſti.cap.8.nu. 65.communem dicit.

179 Teſtis inhabilitas tollit taciturnitaté partis. Cur.Iuni.in.l.admonendi.nu. 26.de iureiuran.ff.communem dicit.

180 Teſtes producti in vna cauſa impediunt, quòd alij noui in alia cauſa ad eundem effectum tendentes nó producantur. Cur.in.l.2.nu.10.C.de edé communem dicit.

181 Teſtes in eadem cauſa poſt didicita teſtificata nó poſſunt produci. Bello. con.25.nu.6.communem dicit ex.§. ſi verò.in auth.de teſti.

182 Amplia, quòd ſi teſtes ſunt publicati in prima inſtantia, impediunt, vt alij teſtes in cauſa appellationis ſuper eadem re nó admittátur. Iuni.in dict. l.2.nu.11.communem dicit. quæ de iure canonico clara eſt. vt in cle.2.de teſti. Sed legiſtæ tenuerút cótrarium. Sed cùm de iure canonico habeamus claram determinationé per dict. cle. illi ſtandum per tex.& Panor.in cap. 1.de no.ope.enú.& ſic remanet firma noſtra communis.

183 Fallit primò in cauſa criminali, in qua iudex poteſt etiam publicatis atteſtationibus ſuper eiſdé articulis recipere ad defenſam. Fran.de Are.in c.fraternitatis nu.36.de teſti.communem dicit. vbi etiam dicit poſſe fieri ad petitionem partis.

184 Fallit ſecundò in cauſa matrimoniali, in qua etiam poſt didicita teſtificata, quando agitur de probanda conſanguinitate vel impedimento, poſſunt adduci noui teſtes, etiam de directo contrarij. Iaſ.conſi.15.vol.3.communem dicit.

185 Amplia iſtam fallentiam, cùm pro

ducuntur

ducuntur per eum, qui facit pro matrimonio. Iaſ. in. d. cõſi. communem dicit. citra tamen impedimentum fauore animæ, vt in cõi præcedenti.

186 Fallit tertiò in probatione, quæ fit per peritos in arte, etiam publicatis atteſtationibus admittuntur. Carol. Molin. in addi. ad Alexan. conſi. 148. nu. 7. vol. 2. communem dicit, quam contradicit.

187 Teſti morienti, dicenti falſum depoſuiſſe, non creditur. Alcia. de præſ. reg. 3. præſ. 7. & Coua. in reſo. lib. 2. c. 13. nu. 7. communem dicit.

188 Nota, q̃ condemnatus ex delicto, quod irrogaret infamiam, durante tempore appellationis poteſt in teſté produci. Coua. in. q. pract. c. 23. num. 2. communem dicit ex Feli. in cap. ſuper eo. de teſti.

189 Teſtes poſt omné dilationem præſentati, ſunt reijciendi, niſi pars iuret de nouo ad ſuam notitiam perueniſſe. Boe. deciſ. 352. nu. 2. cõmuné dicit.

190 Nota, q̃ teſtes non productos poteſt iudex examinare pro abſentibus etiam in ciuilibus. Iaſ. in. l. apud. nu. 28. C. de eden. communem dicit.

191 Teſtium habilitas nõ ſolùm requiritur in tempore productionis in teſtem, ſed etiam in tempore, quo adhibetur, vt poſsit probari geſta per eos, cùm alias nõ requiruntur. Iaſ. in l. teſtes. nume. 7. C. de teſti. communem dicit.

192 Iudex poteſt, ſi ſibi videbitur, teſtibus plenè probantibus per corticem verborum eis nõ adhibere fidé. Curt. Seni. in. l. admonendi. nu. 76. ff. de iu. iu. communem dicit. ſed caueat ſyndicatum, ne ſine cauſa faciat. vt notat Bart. in. l. Lucius. ff. de his qui notan. infa.

193 Iudex licèt de longinquo poſsit teſtes aduocare, tamen tenetur remiſſionem cõcedere. Deci. in. c. quoniá. de teſti. nu. 4. communem dicit.

194 Iudex in cauſa criminali non committit examinationem teſtium, in ciuili ſic. Ori. de teſti. num. 19. communem dicit.

§. De iure regio per. l. 27. tit. 16. part. 3. in cauſa criminali ardua, vbi imminet periculum mortis, vel mutilationem membri, vel bannimentũ, non eſt remittendum, ſed teſtes debent comparere coram iudice cauſæ.

195 Item in cauſa matrimoniali nõ cõmittit. Panor. in. c. ſiquis teſtium. de teſti. communem dicit.

196 Nota, q̃ teſtibus deponentibus veriſimiliora magis creditur. Cur. Iuni. conſ. 178. nu. 3. communem dicit.

197 Nota, quòd in dicto teſtium minor ſumma non ineſt in maiori. Alcia. in l. 1. §. ſtipulati. num. 4. ff. de verbo. obligatio. & Iafre. in deciſio. 151. communem dicit.

198 Item nec indefinita non æquipollet vniuerſali. Cur. Iuni. conſil. 17. nu. 14. communem dicit.

199 Teſtes non ſunt neceſſarij in actis curiæ. Maranta. in ſpecu. aure. part. 2. de ordinatione actorum. communé dicit. num. 23.

200 Teſtes recepti corã arbitro, ad hoc quòd faciant fidem, debent examinari in forma iudicij. gloſ. in. l. 38 tit. 16. par. 3.

par.3.communem dicit.

201 Nota, ꝙ coſuetudine vel ſtatuto poteſt introduci, vt ſtetur dicto vnius. Alex.in.§.fi.nu.28.de le.1.ff.de verbo. obli.communem dicit.

202 Amplia ad pactum inter partes.Iaſ. in.l.iuſſu.num.8.ff.de iu.iuran. & Couarru.in lib.2.reſo.c.13.nume.1. communem dicit.

203 Nota, ꝙ licèt conſuetudine vel ſtatuto prouideatur, quòd ſtetur dicto vnius, poteſt tamen probari contrarium. Alcia.in.d.l.1.§.fi. de verbo. nu. 23.communem dicit.

204 Item nota, quòd poteſt per partes promittere de ſtando dicto alterius ſu per damnis & intereſſe. Cur. in.l. admonendi. nu.209.ff. de iu.iuran.com munem dicit.

205 Nota, ꝙ ſi requiritur optimus teſtis ad aliquem actum, debet probari eſſe optimus, aliàs non valet dictū ſuū: quia licèt vnuſquiſq; præſumitur bonus, non tamen optimus. Alciat. de præſ. reg.3.præſ.2. nume.9. communem dicit.

206 Item nota, ꝙ qualitas teſtium à lege requiſita non præſumitur, niſi probetur. Couat.in.c. relatum. el.1.nu.6. de teſta. communem dicit ex Angel. in.l.2.§.diem.ff. quemad.teſta. ape.& Deci.conſ.221.& Alex. conſi.81.vol.1.

207 Titulus obligationis præſumitur in præſtatione annua, ac inducitur probatio obligationis. Balb. de præſcri.3. par.prin.q.10.communem dicit.

208 Titulus ex ſola patientia abſq; alia præſtatione in his quæ ſunt modici præiudicij, vt in inducenda ſeruitute cum longo tempore, & allegatione tituli, licèt ſit ſeruitus diſcontinua, præſumitur. Idem Balb.ibi cōem dicit.

209 Titulum inducit annua & vniformis præſtatio cuiuſlibet reditus facta ex cauſa expreſſa per decennium con tinuum, & inducit præſumptionem veræ cauſæ. Coua.in.c.poſſeſſor.de regul.iur.lib.6. par.2.§.4.nu.2.communem dicit ex Bart. in.l.cùm de in rem verſo.ff.de vſu. per.l.litib⁹.C. de agri. & cenſi.lib.11.

210 Amplia iſtam communem, etiam ſi iſta præſtatio annua vniformis ex cauſa ſit facta à ruſtico. Idē ibi. in verſi.tertiò probatur. communem dicit ex Bar.in d.l.litibus.

211 Reſtringe iſtam communem, cùm ius reſiſtit, vt in dominis, qui præſumū tur à vaſſallis per vim extorſiſſe aliàs indebitum, tunc requiritur tempus, de cuius initio non ſit memoria in cō trarium. Coua.ibi nu.5.communē dicit ex Fabro in.§.æque ſi agat.Inſti.de acti.& Are.conſ.14.

§.De hac communi vi.l.20.in conuentu Matritio de anno.1548.

212 Theſaurus inuentus in territorio proprio etiam data opera, dummodo non ſit arte magica, eſt inuētoris. Antō.Gome.in.l.45, Tau.nu.51.communem dicit ex gloſ. in.l.1.C.de theſ. lib. 11.communem dicit.

213 Theſaurus ſi inueniatur in alieno fundo non data opera, cum voluntate domini, vel ſine ea, medietas eſt inuentoris, & medietas eſt domini fun di: ſi tamen data opera, modò dominus præſtiterit conſenſum, modò nō, quod

quod inuentum fuerit, pertinet ad dominum fundi. Idem Gome. ibi communem dicit ex glo. in c. ſi quid inueniſti. 14. q. 5. & in d. l. 1. C. de theſ. lib. 10.

214 Theſaurus inuentus in loco publico, dimidium eſt regis, & dimidium inuentoris. Idem ibi num. 52. communem dicit ex l. 3. & ibi docto. ff. de iur. fiſci.

215 Amplia ad inuenta in loco religioſo caſu. Idem Gome. ibi magis cōmunem dicit ex Iaſ. in §. theſauros. Inſti. de rerum diui. in addi. ad Chriſtophorum Porcam.

• §. De iſtis theſauris vi. l. 45. tit. 28. par. 3. & l. 8. tit. 12. lib. 6. ordi. quæ videntur contrariari, ſed loquūtur in minis. ſed plenè de materia vi. per decē & octo concluſiones per Petrum Raue. in ſingu. poſt compendium iuris ciuilis in verſ. A me fuit quæſitum.

216 Torqueri non debet contra quem eſt legitimè probatū. Hippoly. in l. 1. nu. 11. de quæſti. ff. communem dicit.

217 Nota, quòd ſi ille, contra quem eſt legitimè probatum, torqueatur, & neget, non poterit condemnari, cùm ex tormentis ſint probationes purgatæ. Albe. in l. edictum. ex gloſſ. ibi. C. de quæſti. Contrarium, quòd licèt neget debeat cōdemnari, tenet Bal. in l. obſeruare. nu. 9. C. quo. appel. nō recipi. & Alex. in addi. ad Bar. in l. vnius. §. rebus. ff. de quæſti. & Thom. Gramma. conſ. 12. nu. 24. & Hippo. ſing. 108. quē refert & ſequitur Coua. in q. practi. c. 23. nu. 5. conclu. 1. ex tex. in l. qui ſentētiam. C. de pœnis. cui adhęreo. nam ſi aliud diceretur, eſſet in voluntate iudicis euacuare probationes vt reus nō puniatur, vt aliàs dicit Tho. Grāma. deciſ. 8. nu. 4. ex Pari. de Pute. in tra. ſyndi. in verb. Tortura. el vlti. Quam intelligit dictus Tho. non adhoc, ꝙ poſſit pœnam ordinariā in eum exequi, & ſic eſt intelligenda noſtra communis. & vi. di. Thom. qui pulchrè loquitur.

• §. De iure regio per. l. 26. tit. 1. par. 7. euacuatur iſta contentio, nam ex illa. l. conſtat, ꝙ ſi plenè ſit contra reū probatum, ſi reus torqueatur, non tamen probationes purgantur. Sed cogita, an dict. l. intelligatur prout dicit Thomas in d. deci 8. & velim iudicem admonitum, ne in fraudem reum torqueat, quia facit litem ſuam, vt aliàs dicitur de iudice, qui nō imponit pœnam naturalem delicti, vt in l. fi. C. ne ſanctum bap. itere. & l. 7. ti. 4. par. 3.

218 Nota, ꝙ ex primis indicijs non debet quis repeti in tormentis. Alex. cōſi. 5. vol. 1. nu. 4. communem dicit.

219 Nota, quòd confeſſio inculpati de aſſaſsinamēto, eſt ſufficiens indicium ad torturam contra mandantem. Iaſ. conſi. 103. vol. 4. communem dicit ex Bar. in l. repeti. § 1. ff. de quęſti. per tex. in l. qui vltimo. in fi. de pœ. & Panor. in c. 1. de confe.

220 Item indiciū ad hoc quòd reus poſſit torqueri, eſt probandum per duos teſtes. Caro. Moli. in addi. ad Alexan. in d. conſil. 5. in verb. Indicium. communem dicit ex Bar. & Bald. in l. fi. ff. de quæſti.

221 Tranſactio nō eſt ſufficiens ad torturam in delictis, in quibus imponi-

tur

tur pœna ſanguinis, vel conceſsis à iure, in alijs autem ſic. Mar. Anto. in. l. fi. nu. 306. ff. de quæſti. cõmunẽ dicit: §. Plus dicit. l. 22. tit. 1. par. 7. & l. 14. ti. 13. lib. 4. fo. ll. quòd in delictis, in quibus non imponitur pœna ſanguinis, tranſactio eſt ſufficiens ad condemnationem, quia habetur pro cõfeſſo. In delictis autem, in quibus pœna ſanguinis irrogatur vel in falſitate, tranſactio ſola ſine probatione non eſt ſufficiens ad condemnationem, nec ad torturam, vt in iſta cõmuni. Et ſic debet intelligi d. l. 22. quæ concordat cũ l. tranſigere, C. de pactis. & recipit omnes limitationes illius l. tranſigere. Quod nota. & vi. Gandi. in rubri. de trãſa. in. q. incipiẽte. Sed pone. quem refert Regi. in pra crimi. in. §. 6. num. 379. quòd facta trãſactione, iudex poteſt cognoſcere, ne crimina remaneant impunita. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aqui. & vi. Ang. in. l. libellorum. §. fi. & in. l. hi tamen. ff. de accuſa. vbi dicit, quòd reo abſoluto ab inſtantia iudicij, ampliùs non admittitur accuſator, ſed iudex ex officio poteſt procedere contra eum, & ſic obſeruatur, vt notat Coua. in reſo. li. 1. c. 1. nu. 8.

222 Tranſactio ſuper alimentis iuramẽto vallata, valet. Gigas de penſ. q. 45. & Alcia. in. c. cùm contingat. numẽ. 192. de iureiurã. communem dicunt. quem rogo videas.

223 Tranſactio ſuper decimis præteritis valet, non tamẽ ſuper futuris. Cur. Iuni. in. l. de alimentis. C. de tranſact. num. 1. communem dicit ex glo. in. c. vt ſuper. de reb. eccle. non alie.

224 Tranſactio licèt ſit nulla poſt rem iudicatam, tamen ſi renunciatum ſit ſententiæ, valet. Cur. Iuni. in. l. 2. C. de iuriſ. omni. iudi. nu. 21. ff. communem dicit ex docto. in. l. ſi cauſa cognita. C. de tranſa.

225 Item, ſi tranſactio fiat cum iuramẽto, valet in vim pacti. Alcia. in. c. cùm contingat. nu. 184. de iureiuran. communem dicit.

226 Item tranſactio ſuper teſtamento, nõn cognitis verbis teſtamenti, valet cum iuramento. Alcia. ibi. num. 194. communem dicit.

227 Tranſactio non anullatur ex eo, quod partes errarunt in caculo, etiam ſi fuerit tranſactum ex errore calculi. Iaſ. in l. errorem. num. 12. C. de tranſa. communem dicit.

228 Trebellianica non detrahitur de relictis ad pias cauſas. Pabor. in. c. Rainutius. de teſta. num. 18. & Couar. §. 3. nu. 7. communem dicunt.

229 Tutor poteſt facere pacem de offenſa illata pupillo, dũmodo pupillus in nullo obligetur. Alex. in. l. pactum curatoris. num. 7. C. de pact. communẽ dicit ex Bal. ibi.

230 Tutor, procurator, vel adminiſtrator non poteſt prorogare dilationem debitoris minoris, vel domini. Alex. ibi. num. 6. magis communem dicit, ex. l. qui Romæ. §. Calimachus. ff. de verbo. obliga.

231 Tutor, curator, prælatus, ac procurator, vel ſimiles, poſſunt in cõtractu præiudicare dominis, ponendo pacta pœnalia, vel reſolutiua. Cur. Iu. in cõ. 146. nu. 5. communem dicit.

232 Tutor poteſt emere palàm & bona fide bona minoris maioris infante. Iaſ. in.l.1.§. fuit quæſitum. nu.19. ff.ad Trebel.& glo.in.l.4.tit.5.par.5.communem dicunt ex Bart.in.l. pupillus. §.fi.ff.de auth.tuto.& Salice.in.l.cum ipſe.C.de contra.empti.

§. Contrarium diſponitur per.l.4. tit.5.par.5.&.l.1.tit.5.lib.5.ordi.&.l.14. tit.fi.lib.8. Poteſt tamen emere à contutore, vel authoritate iudicis per.d. l.4.& vi.Deci.conſ.403.nu.11.de ſolénitatibus venditionum rerum immobilium minorum. Hoc quòd poſsit emere authoritate iudicis, debet intelli maxima cauſa interueniente, vt per Dueñas in reg.31.

233 Tutori datiuo & nó legitimo opus eſt matre tutrici tranſeunte ad ſecundas nuptias. Albe.in authen.matri & auiæ.C.quando muli.tute.offi.fung. poteſt communem dicit, ex glo.in.l. ſacramenta.eo.titu. Quam intellige, ſi ipſa petijt tutorem dari filijs. Secus autem, ſi non petito tutore tranſit:gl. in.l.5.tit.16.par.6.in verb. Al mas certario.communem dicit ex Bar.in.l.ſacramenta.& iuxta iſtam diſtinctioné eſt intelligenda.d.l.5.vt notat.d.gloſ.

234 Nota, quòd ſi mater petat tutorem filijs ſponſum futurum, & iudex confirmat, non ex eo reuocatur à tutela: Bald.in.l.eiſdem.ver. Sed pone quòd iſta mater.nu.5.C.de ſecun.nup. communem dicit.

235 Tutoris datio non poteſt delegari. Curt. Iuni.in.l.nu.55.ff.de offi.eius cui man.eſt iu.communem dicit.

236 Tutori non prodeſt teſtatoris prohibitio de non reddenda ratione ſi quid ex dolo fecit. Barba.conſ.68.vo. 2.Deci.conſi.178. communem dicũt, etiam ſi dictum ſit per teſtatorem, q; non teneatur reddere rationem, & q; omne, in quo fuerit condẽnatus, vult ſibi reſtitui per hæredẽ. Alcia.de præſ. reg.1.præſ.6.nu.2. communem dicit.

237 Tutela ſicut defertur matri & auię, vt in auth.matri & auię.ita etiam defertur proauiæ. Alcia.in.l. iuſta interpretatione.in fi.ff.de verb.ſigni.communem dicit ex docto.in.l. Gallus.§. inſtituens.ff.de libe.& poſth.

238 Tutela redditur nulla, ſi tutor non ſe obligat de recipienda defenſione pupilli.Iaſ.conſ.4.num.4.vo.3.communem dicit, etiam ſi promittat vtilia facere, & inutilia reijcere. Albert. Brunus.de forma & ſolenni.verſ.ex quibus forma.& ſolen.cóclu.4.communem dicit.

V.

1 VALOREM fructuum beneficij impetrans, non tenetur probare, ſed ſatis eſt ſi dicat verum valorem expreſsiſſe. Ioan.à Ripa in.c.ad aures. de reſ.nu.77.communem dicit.

2 Variare poſſunt aſcendentes vel deſcendentes petendo hæreditatem ex teſtamento, vel ab inteſtato. Boe.deciſ.33.nu.19.communem dicit.

3 Vagabundus poteſt puniri vbicũq; inuenitur.l.1.C. vbi de crimi.agi op. & non eſt remittendus ad locum delicti.

licti. Coua. in. c. 11. in. q. pract. num. 7. communem dicit ex Cald. & Ana. in c. 1. de rapto. & Gui. deci. 202.

4 Vaſallus non præſumitur ex præſtatione decennali ſeruitiorum perſonalium, ſed requiruntur triginta anni, facta tamē ratione rei, vel ex aliqua cauſa. Balb. de preſ. par. 3. q. 10. col. 16. verſ. ex primo. communem dicit.

5 Vaſallus nō tenetur iuramentum fidelitatis præſtare omnibus filijs qui ſucceſſerunt domino, ſed vni tātùm. Fran. de Are. in. l. 2. §. in his. ff. de verbo. obliga. communem dicit. quem refert Iaſ. in. l. de pupillo. §. ſi plurium. num. 6. ff. de no. ope.

6 Vaſallus tenetur auxilium præſtare domino, etiam contra cognatos & agnatos. Alber. Bru. in conſi. 17. nu. 9. inter conſil. feuda. communem dicit ex cap. 1. §. fina. in tit. hîc finitur lex. in vſi. feu.

7 Vaſallus per non petitam inueſtituram non eſt priuatus feudo, ſed venit priuandus, domino volente. Cur. Iu. conſ. 141. nu. 11. communem dicit.

8 Amplia ad quamcūq; culpam, quia vaſallus non priuatur feudo ipſo iure, ſed per ſententiam. Alexan. conſ. 124. nu. 2. communem dicit.

9 Vaſallus ſi committit feloniam, & dominus remittat, ex hoc feudū non dicitur nouum, ſed antiquum. Imol. in. c. 2. nu. 16. de feu. cōmunem dicit.

10 Vaſallus ſi alienat feudum paternū inſcio domino, licèt ipſe perdat, non tamen venit ad dominū, ſed ad agnatos. Secus tamen ſi perdatur ex delicto commiſſo in dominum, vt ſi committit feloniam, vel ſi non curat de inſtitutione, vel ſi habuerit rem cū vxore domini, vel illum dimiſit ſolum in prælio, quia tunc venit ad dominum, & non ad cognatos. Alex. in. d. conſi. 30. nu. 19. vo. 1. magis cōmunem dicit.

11 Vaſallus licèt poſsit infeudare æquè idoneo ad ſeruiendum pro feudo, illa tamen infeudatio durat per vitam primi vaſalli, & ſtatim tranſit ad dominum. Iaſ. in. l. poſsideri. §. ex contrario. num. 72. ff. de acquirē. poſſeſ. communem dicit.

12 Vaſallus non poteſt conſtituere vſufructum in re feudali inſcio domino. Iaſ. ibi. nu. 66. communem dicit.

13 Vectigalia licèt princeps poſsit imponere, non tamen inferior, qui ſuperiorem recognoſcit. Cur. Iuni. conſil. 74. num. 1. communem dicit.

14 Venatio ſi fuit licita & libera in aliquo loco, dominus loci non poteſt prohibere venationem his, qui ſunt in vſu venationis. Iaſ. conſi. 119. vol. 4. communem dicit ex Hoſti. Ioā. An. & Car. & Anto. in. c. nōn eſt. de deci.

15 Venditor tenetur rem precisè tradere ſi eſt in ſua facultate, ſecus tamen, quia in hoc caſu non tenetur ad intereſſe. Anto. Nice. in concor. gloſ. concor. 54. communem dicit. ex Tiraq. de conſti. par. 1. nu. 35. & glo. in. l. 7. tit. 5. par. 5. in fi. Nota iſtam communem ad Intel. L. 18. tit. 5. par. 5. & d. l. 7.

16 Nota, quòd vendere promittens, tenetur ad rem tradendā, quia hæc obligatio eſt indiuidua. Cur. Iuni. conſil. 74. nu. 1. communem dicit.

& 17 Amplia

17 Amplia iſtam communem, quòd licèt venditor ſe conſtituat nomine emptoris poſsidere, vel precariò, &ex hoc videatur trāſlata poſſeſsio in emptorem, tamen tenetur etiam ad tradendum facto quo ad nudam detentationem. Tiraq. de conſti. part. 1. nu. 10. communem dicit, ex Alexan. conſi. 18. vo. 2. & Corne. conſ. 343. vol. 1.

18 Venditor cùm iam recepit arrham in venditione, non ſolùm tenetur ad reſtitutionem dupli, ſi vult à venditione diſcedere, ſed etiam ad intereſſe, vel ad rem tradendam. gloſſ. in. l. 7. tit. 5. part. 5. in verb. Deſpues, communem dicit.

• §. Contrarium diſponitur per. d. l. 7. quia ſolùm tenetur ad duplum, & nō ad intereſſe, vel ad tradendum. approba. opi. Ioan. in. §. 1. Inſti. de emp. & vēdi. in verb. Compellitur.

19 Venditor habens fidem de pretio, ſi deceſſerit, debitor non habet prælationem. Ripa in. l. ſi negotiorum. §. in bonis. ff. de pri. cre. communem dicit.

20 Venditor nō tenetur de euictione, nec de pretio, quando emptor ſciebat rem alteri obligatam. Ludo. de Goza. conſil. 24. nu. 7. communem dicit. Vide quæ habes in verbo, Donatio, nume. 193.

21 Vendere quis compellitur fundum pro fundāda eccleſia. Thomas Gramma. deci. 75. nu. 1. communem dicit. ex docto. in. l. ſi quis ſepulchrum. ff. de relig. & ſumpti. fune. Et quando compellatur quis vendere rem propriam, vi. Couar. in. c. 14. lib. 3. reſolu. per totum.

22 Nota, quòd licèt vendito ſepulchro compellitur vicinus vendere viam, in alijs vendito fundo nō eſt compellendus vendere viam ad fundū. Cur. in. l. 2. num. 23. ff. de iuriſdictio. omni. iudi. communem dicit. Et ſic ex hoc reſultat verus intellectus ad dict. l. ſi quis ſepulchrum. iuncta. l. in vendendo. ff. de contra. emptio. licèt ſecus ſit in vltimis voluntatibus. l. binas. ff. de ſerui. vrb. prædi. & Bart. in. l. 1. ff. de ſerui. leg.

23 Vendens rem tributariam, vel de qua debetur ſeruitus, ſiue ignotans ſiue ſciens tacito tributo vel ſeruitute, tenetur ad intereſſe. iuxta. l. Iulianus. ff. de acti. empti. gloſ. in. l. 63. in verb. El vendedor. tit. 5. par. 5. communem dicit ex gl. 4. in. l. Iulianus. niſi in duobus caſibus. Primus in ſeruo vendito, qui erat fur, quia ſi ſeruus, ergo fur. Secundus in prædio tributario, quia ex quo erat prædium prouinciæ, ſcire debuit emptor per conſequens eſſe prædium tributarium ex gl. in. l. omnes. C. ſine cenſu vel reliquis. & illa glo. 4. communiter approbatur per docto. in. l. ſi minor. C. de acti. empti.

• §. De iure regio per dict. l. 63. ſi emptor vult diſcedere à venditione, poteſt. vt per gloſ. in dict. l. in verbo, Deſhazer, & in exemplo. 1. dict. gloſſ. 4. contrarium deciditur per. l. 64. quam vide.

24 Venditio facta duobus, ſi ſecundo tradita eſt, etiam ſi venditio fuerit celebrata à perſona eccleſiaſtica, valet ſecunda. Iaſ. in. l. quotiens. num. 19. ff. de rei. vendi. communem dicit, & magis

magis communem dicit Grego. Lopez in gloſ. in. l. 50. tit. 5. part. 5. in verb. dos vezes.

25 Nota, quod ſi ambo emptores concurrant in petitione poſſeſsionis, tradenda eſt priori. glo. in. l. 7. tit. 7. par. 7. cõmunem dicit ex glo. in. §. pretium. In ſti. de empti. & vendi.

§. Dict. l. 7. concordat cum hac cõi.

26 Venditio dicitur perfecta, etiam ſi de ea ſcriptura non conficiatur, licèt inter partes ſit conuentum, vt de ea fiat inſtrumentum, ſi non ſit additum quod aliàs non valeat. glo. in. l. 6. tit. 5. par. 5. in verb. quiero. cõmunem dicit ex Bar. in. l. cõtractus. in verb. in ſcriptis. C. de fi. inſtru. & Deci. conſ. 340.

§. De iure regio per. d. l. 6. ſufficit, quod inter partes ſit cõuentum, vt de ea fiat ſcriptura. approbata communi opinione, de qua per Soci. in conſ. 120. nume. 17. vol. 4. & Antõ. Gomez de contractibus. c. 2. nu. 17. & Boe. deciſ. 48. nume. 18. quos refert Dida. Perez in. l. 3. tit. 8. lib. 3. ordi. col. 1055.

27 Venditio præſumitur facta ante litis conteſtationẽ, & non poſt. Alcia. de præſ. reg. 3. preſ. 42. num. 3. communem dicit.

28 Venditio ſi reſoluatur ex cauſa voluntaria, quæ erat in poteſtate emptoris non reſoluere, vt in. l. 2. de reſcin. vendi. ſi interim pignori emptor dederit, valet pignus. gloſ. in. l. fina. tit. 5. part. 5. in verb. De la tornar. communem dicit.

§. De iure regio per dict. l. fi. non valet, & poteſt vendicari ab habente in pignus.

29 Venditio facta de animali vitioſo, vel ſeruo, venditor ſi neſciret vitium, tenetur actione redhibitoria ciuili quanto minus eſſet empturus, actione redhibitoria prętoria quantum minus res valet. gloſ. in. l. 64. in verbo, Que valie menos. par. 5. tit. 5. communem dicit ex gloſ. in. l. Iulianus. ff. de acti. empti.

§. De iure regio per dict. l. 64. petit quanto minus res valet, detecto vitio, approbata opi. Petri. & Ci. in. l. 2. C. de edili. acti. vbi dicit, quòd idem eſt dicere, quanto minus eſſet empturus, vel quanto minus res valet.

30 Vendita re ad pondus in re mobili, vel ad menſuram in re immobili, attendenda eſt menſura vel pondus loci contractus. Hiero. Cagno. in. l. ſemper in ſtipulationibus. num. 5. ff. de regul. iur. & Cur. con. 76. nũ. 7. communem dicunt.

31 Verbum in ſtatutis debet intelligi ſecundùm vſum loquentis, & pręfertur propriæ ſignificationi. Iaſ. in rub. ff. de no. ope. enun. nume. 7. communem dicit.

32 Verbum in vltimis voluntatibus eſt propriè & non impropriè accipiendum. Go. conſil. 4. nu. 3. communem dicit ex Iaſ. in. l. is qui poteſt. ff. de acquiren. hære.

32 Verbum, liberè, poſitum in diſpoſitione, ad quam aliàs erat habilis, operatur relaxationem iuris. Ripa in. c. 1. de reſ. nu. 16. communem dicit.

33 Verbum, ſit, inducit canon latę ſententiæ. Panor. in. c. 2. de fo. comp. communem dicit.

34 Item verbum, careat, eſt canon latæ ſententiæ. Gomezi. in c. diſpendia. nu. 33. de reſ. communem dicit.

34 Verbum, volo, in contractibus & vltimis voluntatibus non diſponit. Iaſ. in. l. cunctos populos. nume. 23. C. de ſumma trini. in 2. lectu. & Guiller. Benedi. in cap. Rainutius. in verbo, teſtamentum. el. 3. nume. 53. communem dicunt.

34 Verbum, relinquo, adiectum vniuerſitati bonorum, importat inſtitutionem, ſi tamen adijciatur certæ rei, vel quantitati, inducit legatum. Iaſ. in auth. nouiſsima. nu. 33. C. de inoffici. teſta. communem dicit.

35 Verbum, legitima, ſi proferatur ab homine, intelligitur de legitima, quę ab inteſtato defertur: ſi autem proferatur à lege, de illa quæ venit ex teſtamento. Arnaldus de bono. poſſe. cellu. ab inteſtato nume. 2. communem dicit ex Bart. in. l. 3. §. de illo. ff. pro ſocio.

35 Verbum, ſi videris expedire, denotat arbitrium boni viri. Iupi. de feu. part. 2. quæſtio. 2. nume. 8. communem dicit ex Bart. & docto. in. l. ſi ſic. ff. de leg. 1.

36 Verbum, lego, adiectum vniuerſitati bonorum, non inducit inſtitutionem. Iacob. de Nigris. in repe. rub. ff. de leg. communem dicit ex Bart. in. l. Centurio. ff. de vulg. & pupi.

37 Verbum, lego, eſt obliquum, licèt in lege duodecim tabularum ſit commune. Soci. tet. in rubri. de lega. 1. & Joan. Duran. in arte teſtan. tit. 6. cau. 44. communem dicit.

38 Verbum, ſit tibi tanquam ethnicus & publicanus, refertur ad excommunicationem. Alcia. in. c. nouit. nu. 20. de iudi. communem dicit.

39 Verbum alternatiuum poſitum inter genus & ſpeciem, inter totum & partem, inter ſubiectam ſeu prędicamentalem, habet vim coniunctæ. Couar. in reſo. in fi. c. 5. lib. 2. communem dicit ex Bar. in. l. 1. ff. de reb. dubi.

40 Verba non ſunt ſequenda, quando conſtat de voluntate diſponentis. Deci. in. l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de leg. 3. nu. 4. communem dicit ex. l. nõ aliter. in prin. ff. de leg. 3.

41 Verba geminata in legibus, præter vniuerſalem ſignificationem verbi, importat in his, qui idonei non ſunt, & conſequẽter lex obſeruatur in his, in quibus aliquo modo ratio legis ceſſat. Alci. in. l. 1. nu. 16. ff. de verbo. ſignifi. communem dicit.

42 Verba in matrimonio non ſunt neceſſaria, ſed ſufficit, quòd per ſignum conſenſus exprimatur. Boeri. deciſ. 1. nume. 18. & Areti. conſil. 13. communem dicunt.

43 Verba enuntiatiua inter contrahẽtes non probant, quando agitur de enuntiato. Curti. Iu. conſil. 24. nu. 5. & conſ. 95. nu. 1. communem dicit.

§. Nota iſtam communem ad limitationem. l. 32. tit. 11. par. 5.

44 Verba enuntiatiua emiſſa propter aliud, plenè probant. Aimon. de anti. tempo. in. 1. par. in verbo propoſitum noſtrum. nume. 31. communem dicit ex Bar. in. l. cùm ſcimus. de agri. & cẽſi. lib. 11. communem dicit.

45 Limita, ſi ſit in præiudicium tertij, ſiue principaliter ſint prolata propter ſe, ſiue propter aliud, etiam in antiquis. Idem Aimon in verbo, Viſo de fama. nu.21. communem dicit.

46 Verba ſi diriguntur ad iudicem in legibus competit officium iudicis, & non actio. Ripa in. l.1. nu.20. C. de edē. communem dicit.

47 Veſtes ac iocalia tradita à viro vel ante matrimonium vel eo durante, non præſumūtur donata, ſed in vſum tantùm conceſſa. Pe. de An. conſi.181. communem dicit.

§. De hac communi vi. l.52. Tau. vbi diſponitur, quòd hæc iocalia ſunt ſponſæ. & vi. ſupra in verbo, Donata. nume.198.

48 Intellige iſtam communem in pretioſis, ſecus in his quæ ad vſum cotidianum conceduntur. Pala. Rube. in repe. rub. de dona. inter vi. & vxo. col. 34. §. 11. in princi. communem dicit. quam approbat. l.22. tit. 11. part.4. Quę autem dicantur pretioſa, relinquitur arbitrio iudicis. Io. de Imol. in. l.1. §. vlti. ff. ſolu. matri.

49 Vicarius epiſcopi nō poteſt eſſe laicus. Panor. in cap. decernimus. nu.12. de iudi. communem dicit.

50 Vicarius primus non cenſetur reuocatus per creationem ſecundi. Boe. decil.347. nu.7. communem dicit.

51 Vidua impudicè viuens perdit dotem. Boer. deciſ.338. num.11. communem dicit, licèt opinio contraria ſit æquior. Deci. in cap. paſtoralis. de iudi. & ſecundum hanc æquitatem fuit iudicatum. vt per Boe. ibi.

§. De iure regio mulier luxurioſè viuens poſt mortem viri, perdit lucra acquiſita durante matrimonio. l. 4. tit. 4. li.5. ordina. & vi. in verbo, binubis. num.32.

52 Vicarius generalis epiſcopi ex mandato generali poteſt præſentatos inſtituere. Coua. in reſo. lib.3. c.20. num.7. communem dicit.

53 Vicinus poteſt parietem communē demoliri & reficere ad vſum, ad quē fuit ædificata. Bero. quæſt.26. num.1. communem dicit ex gloſſ. in. l. ſi hæres. ff. communi diui.

54 Vicinus poteſt parietem communē altiùs tollere, vt communis ſit. Idem ibi. nu.3. communem dicit ex Soci. de ſerui. in titu. de parie. & muro. in tertia quæſt. prin.

55 Villa, aut caſtrum ſi tenetur de delicto commiſſo in ſuo territorio, non ſtatur dicto damnū paſſo, ſed eſt probandum. Iaſ. in. l. ſi quando. nu.37. C. vnde vi. communem dicit.

56 Vinū vetus obligatus ad tradendū, ſatisfacit ſi dat nouū, & creditor compellitur recipere, quod & bonus iudex arbitrabitur. Io. Cora. in miſce. li.3. c. 12. nu.6. communem dicit.

57 Virtualiter & comparatiuè comprehenſa non dicuntur comprehēdi ſub litera, ſed ſolùm quod de neceſsitate infertur. Cur. Iuni. con.6. num.7. cōmunem dicit. & ſic debet intelligi Decius in cap. tranſlato. de cōſtitutioni. num.3. de quo per Alex. in cō.126. vo. 6. per to. vbi dicunt, quòd inſtrumentum ex forma ſtatuti habens executionem paratam, extenditur ad com-

prehenſa in inſtrumento. que faciunt ad declara. l. 4. titul. 8. lib. 3. ordina. pro quibus accedit illud Anto. de Fano. de pigno. nu. 167. vbi dicit, quòd ſtatutum diſponens, quòd inſtrumenta confeſſata ac guarentigia habeant executionem paratam, habet etiam locum, ſi petatur executio in tacita hypotheca, quæ comprehenditur in dicto inſtrumento. & hanc dicit communem. Nota tamen, quòd hoc habet locum contra principalem obligatum, ſecus tamen quo ad alium tertium, vt ibi per eum per plura, quæ non tranſcribo. Nouiſsimè Dida. Perez in dict. l. 4. col. 1078. adducit duas communes contrarias in hac materia, & prima ex Iaſ. in. l. certi cōditio. ff. ſi certum peta. vbi dicit communem, quòd licèt inſtrumentum habeat executionem paratam quo ad principale, non tamen quo ad intereſſe, cùm non comprehendatur ſub litera. altera ex Deci. conſil. 407. col. 3. nume. 6. vo. 4. poſt Alexand. in. l. iuriſgentium. ff. de pactis. §. quòd ſere. dicentem eſſe communem, quòd habet executionem paratam, quas ego intelligerem iuxta noſtram communē, vel ſi de intereſſe eſſet expreſſum, vt dubium intelligit dict. Dida. Perez. ibi.

58 Amplia ad dotem, quæ non fuit ſtipulata tradi per maritum, nihilominus mandabitur executioni ex inſtrumento dotis habente executionem paratam. Iaſ. in. l. certi conditio. num. 21. ff. ſi cer. peta. communem dicit. vi. in verb. Executio. nu. 255.

59 Limita primam communē in clauſula de certa ſciētia principis, ſi expreſſè non apponatur, ſufficit quòd apprehendatur. Feli. in cap. ſi quādo. de ſen. excom. communem dicit.

60 Vis compulſiua vel expulſiua requiritur ad hoc, quòd quis cadat à iure ſuo. & ſic cōmuniter intelligitur. l. extat. ff. quod me. cau. Alex. in. l. non dubium. ff. de legi. Io. Durā. in arte. teſtā. ti. 6. cau. 12. communem dicit.

61 Vim vi repellere licet cū moderamine inculpatę tutelę. non ſolùm iure fori, ſed etiam iure poli. Anto. Nice. in concor. glo. concor. 56. cōem dicit.

62 Vitam allegans pro fundamento ſuę intentionis, debet illam probare. Bello. conſ. 59. num. 1. communem dicit ex Bart. in. l. ſi quidem. C. ſolu. ma. & moder. in. l. mancipati. C. de colla. & in. l. ſed & ſi ſua. ff. de acqui. poſſe. Quam intelligit, niſi aliàs allegās poſſideat, quia poſſeſsio releuat ab onere probandi, vt per Bar. in. l. ſi inter. ff. de re. dubi. & Soci. ibi.

63 Vniuerſitas, vel corpus fictum repreſentans viuum, acquirit poſſeſsionē. Iaſ. in. l. poſſeſsio appellata. §. municipes. nu. 9. ff. de acqui. poſ. cōem dicit.

64 Nota, quòd actum ab vniuerſitate dicitur, ſi conueniant duæ partes vniuerſitatis in actu gerendo, ex quibus debet ad minus cōſentire maior pars. Panor. in cap. cùm omnes. de conſti. communem dicit. quē refer Zareti. in cap. 1. de accuſa. differen. 95.

65 Nota, quòd quando in vniuerſitate ſunt tractāda ea, quę ſunt multi ponderis, vel ardua, nomina ſingulorum aſtantiū

aſtantium ſunt conſcribēda in actis. Alex.con.1.nu.3. vo.4. communem dicit.& vi.glo.in.l.98.ti.19.par.3.

66 Vniuerſitas non conſtituitur contumax,nec in dolo ex contumacia ſyndici,ſed debet fieri citatio in collegio vel vniuerſitate. Iafre. Balb. decil. 8. communem dicit.

• §.Intellige iſtam communē in prima citatione,quæ debet fieri gubernatoribus ciuitatis, ſecus tamen in alijs. vt in.l.3.ti.1.par.3.& gloſ.ibi.

67 Vniuerſitas, vel collegium ad hoc quòd obligetur ex contractu vel delicto,requiritur quòd fuerit ſolenniter conuocata & cōgregata,& quòd pręceſſerit propoſitio,& conſilio dato ſequatur deliberatio, aliàs non dicitur fieri per vniuerſitatem, ſed per ſingulos. Cur.Iuni.conſil. 175.num.9.in.fi. communem dicit.

68 Ex quo ſi maior pars vniuerſitatis feciſſet actum ſeparatim, nō obligatur vniuerſitas. Deci. in.d.c.cùm omnes. num.8.communem dicit.

• §.Nota iſtas communes ad intel.l.17. ti.10.part.7.& ſi vniuerſitas nō teneatur, tamen inquantum ad ipſam vniuerſitatem peruenit, tenetur. l. 5. tit. 15. part. 7.

69 Vniuerſitas, caſtrum, aut ciuitas ſi deſtruatur facto ſuperioris ſine ſpe reædificationis, amittit omnia iura ſua, nec ſi reædificetur illa recuperat, ſi autem deſtruatur à tyranno, nō amittit. Bello.conſ.1.nu.8.communē dicit. Et nota ad communem in verb. Collegij. num.153.

70 Voluntas teſtatoris, in qua legauit ad pium vſum, ſi illud poteſt exequi, ſemper eſt adimplendum, & non poteſt mutari niſi per papam. Barba.in cap. nos quidem. num.11.de teſta.cōmunem dicit.

71 Voluntas teſtatoris in teſtamento nuncupatiuo licèt debeat exaudiri à teſtibus, tamen ſufficit quòd audiant implicitè. Iaſ.in.l.ait prætor.§.ſi iudex num.3. de re.iu.ff. communem dicit, niſi alia ſolennitas per ſtatutum requiratur. vt per Iaſ.ibi.

72 Vſus loquendi præfertur in legibus & ſtatutis cuicunque propriæ ſignificationi. Iaſ.in Rub.de dam.infect.nu. 7.ff.communem dicit.

73 Vſum habens ſyluæ, æquiparatur vſufructuario,& ideo poteſt ligna vēdere.l.diuus.ff.de vſu.& habi. Quam intellige, quando eſt procul à domo ſylua, quòd non poteſt vti ea ad vſum domus, ſecus autem. Bello. conſi.49. nu.11.communem dicit.

• §. Nota ad materiam. l. 6. titul. 31. part. 3.

74 Vſufructus eſt duplex: formalis, qui à proprietate ſeparatus eſt: & caſualis, qui cum ſua cauſa, id eſt dominio, iungitur. Cora. in. l.1, num.3. ff. de ſer. in prædi. communem dicit, licet eam non approbet.

75 Vſufructum vni legatum, & alteri fundum, ambo concurrunt in vſufructu, niſi aliud appareat de mente teſtatoris. Io. Duran. in arte teſtan. tit. 6. cau. 24. communem dicit.

76 Amplia ad vſufructum omnium bonorum legatum vni & alteri fundum certum, vſufructus competit iā:

legatario quàm vſufructuario. Idem ibi.communem dicit.

77 Reſtringe iſtas communes in caſu, in quo loquūtur, nō aūt in hęrede vniuerſali, quia nō cōcurrit cum legatario in vſufructu. Pau. Pari. con. 94. nu. 33. vo. 1. communem dicit ex docto. in l. licita. ff. de leg. 2.

78 Vſufructuarius poſsidet naturaliter Iaſ. in. l. naturaliter. nū. 5. ff. de acq. poſ ſe. communem dicit.

79 Amplia ad quaſi ciuilem poſſeſsionem. Fran. de Are. in dict. l. naturaliter. nu. 2. communem dicit

80 Intellige ſibi, & non proprietario. Tiraque. de le mort ſaiſit le viſ. part. 3. decla. 1. nu. 4. communem dicit.

81 Vſufructuarius tenetur præſtare cautionem. Soci. conſi. 131. vo. 1. communem dicit, & non poteſt remitti à teſtatore, vt per eundem ibi.

• §. Concor. cum. l. 2. tit. 31. par. 3.

82 Vſufructuarius recipit fructus à ſolo ſublatos à ſe, vel de eius mandato, etiam ſi in horreo non ſint reconditi Geminia. in cap. ſi propter. de reſ. in 6. communem dicit.

83 Vſufructuarius certę rei nō tenetur ad æs ſoluendum alienum. Coua. in Re. ſo. li. 2. capi. 1. communem dicit.

84 Amplia ad vſufructuarium omniū bonorum, quia non tenetur ſoluere æs alienum, ſed hæres. Alex. in. l. ſi filio. § ſi vi. ff. ſolu. ma. communē dicit. & Bello. con. 7. nu. 1. ex Barba. con. 63. vo. 1. & Deci. con. 555.

85 Intellige iſtam communem, quia poteſt hæres antea quā tradat legatario incipiēdo à mobilibus ſoluere ęs alienum, & reſiduum legatario dare præſtita cautione de ſoluendis alijs debitis. Deci. con. 620. communem dicit. Sed Goza. conſ. 94. tenet contrarium Sed primam dicit communē Couar. in dict. capit. 2. nu. 6. ex Caſtro. conſil. 294. & conſi. 460.

86 Amplia ſecundò communē ad legata gratuita teſtatoris. Coua. in dict. c. 2. nu. 7. communem dicit.

87 Vſufructuaria ſi mulier relicta ſit ſtantibus liberis, alimenta tantūm debentur. Coraſi. in. l. 1. nume. 5. de ſerui. ff. communem dicit. & Deci. conſil. 54. nume. 1. Vnum tamen habebit, quòd alimenta ſuo iure, & per ſuam manum percipiet. Angel. in. l. 1. ff. de re amoti. ac mortuis filijs pleno vſufructu gaudebit. Barto. in. l. ſicut in an nos. ff. qui mo. vſu. amit. hærede autem extraneo inſtituto, habebit vxor integrum vſufructum. Pariſi. conſil. 9. vo. 2. nume. 33. communem dicit. ex docto. in. l. Titia. ff. de leg. 2. & Baſcole. de indiui. ver. ad ſecundum. in fine. communem etiam dicit ex gloſ. in authentic. quòd locum. C. de ſecund. nupti.

• §. Alimenta autem ſunt præſtanda ad arbitrium iudicis, habito reſpectu ad vitam vſufructuarij, & præſtabuntur data ſatiſdatione de longiori vel breuiori vita. vt per Ioan. Lup. in rep. rubric. de dona. inter vi. & vxo. col. 103. §. 25. numer. 4. quæ facit ad intellectum. l. 9. titul. 5. libr. 3. fo. ll. & l. 7. titul. 2. lib. 3. eiuſ. fori. ad taxationem alimentorum, ſi excedat quintum.

88 Vſuca-

88 Vſuçapione perfecta ex vna cauſa, ceſſat vſucapio ex altera, licèt nõ poſſeſsio. Iaſ. in. l. ex pluribus. nume. 21. ff. de acquirend poſſeſsio. cõem dicit.

89 Vſura ſolùm in mutuo committitur. Ambro. de Vigna. de vſu. in princi. lib. 5. nu. 9. cõmunem dicit. & hoc procedit propriè. Molin. de vſu. nu 8. in fi. communem dicit.

90 Vſura duplex eſt: altera, quæ propter mutuum datur, & eſt illicita: altera, quæ per compenſationem probabilis intereſſe præſtatur, quæ licita eſt. Molin. quæſtio. 2. nume. 75 communem dicit.

91 Vſura non eſt permiſſa de iure ciuili. Iaſ. in. l. 1. C. de ſumma tri. num. 47. communem dicit.

92 Maritus licèt nõ computet fructus rei pignoratæ pro dote in ſortem principalem per c. ſalubriter. de vſu. eius hæres tenetur computare. Ambroſ. ibi. nu. 5. communem dicit.

93 Dominus feudi, ſiue eccleſia, ſiue laicus, qui recipit feudum in pignus, non tenetur computare fructus feudi, ſi non recipit ſeruitia à vaſſallo in ſortem principalem. Ambro. ibi. nu. 28. & Couar. in. li. 3. reſo. c. 3. nu. 4. cõmunem dicunt.

94 Emptore petente fructus rei venditæ nondum ſolutæ, venditor licitè petit vſuras tanquam intereſſe. Alexan. conſil. 77. num. 12. volum. 6. communem dicit.

95 Vxor non habens vnde alimenta percipere poſsit, licitè poteſt ab hæredibus mariti non reſtituentibus dotẽ alimenta percipere. Coua. in li. 3. reſo. c. 1. nu. 5. ver. ſortem. cõmunem dicit.

96 Emptore non ſoluente pretium rei iam traditæ, & ſi à principio non præſtiterit fideiuſſorem de euictione, quẽ promiſit dare, venditor poteſt recipere vſuras iuxta quãtitatem fructuum rei venditæ. Coua. in. c. 4. num. 6. lib. 3. communem dicit.

97 Intellige iſtam cõmunem emptore percipiente fructum rei. Idem ibi. nu. 7. communem dicit ex gl. in. l. curauit. de acti. empti.

98 Vſura eſt, ſi ratione mutui obligatur ad id quod non tenetur. Couar. in dict. l. 3. c. 2. nume. 5. communem dicit poſt gloſ. in. l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cert. petat.

99 Vſura eſt, ſi naturalis obligatio antidoralis deducatur in obligationem ciuilem. Molin. in dict. tractat. de vſu. nume. 17. communem dicit. Sali. autem & Coua. in lib. 1. reſo. c. fin. num. 4. & in. l. 3. c. 2. num. 5. tenent contrarium, ſi naturalis obligatio deducatur in pactum eo modo, quo debebatur naturaliter: quod & Cardi. in. c. in ciuitate oppo. 7. affirmat.

100 Reditus annuos licet emere pro vita propter incertitudinem vitæ; & ſic licet dare monaſterio ducatos centum vt alat. Iaſ. in. l. cunctos populos. num. 63. lectu. 1. C. de ſacroſan. eccleſ. communem dicit. & Couarru. in lib. 3. c. 7. num. 3. reſo.

101 Mutuans ruſtico mille, vt ſecũ conueniat de cultura agri iuſta delata mercede, vſura eſt. Couar. in dict. c. 2. nu. 5. communem dicit. & in ſimilibus pactionibus idẽ dicit ibi. Vereor

autem, an hæc ſit communis opinio ex adductis per Ioan. de Ana. in.c.ſi. de vſu.q.4.& Fran. de Platea in tract. de reſtitu. in verb. Vſura. cl.1.§.14.& Caſſa.in conſue.Burgun.rubr. 4.§.23. num.47. cùm vnicuiq; ſit licitum redimere vexationem ſuam. Ex qua regula plures caſus comprobantur, vt per Caſſane.ibi.& Ioannem de Ana. vbi ſupra.

102 Vſurarum curſus non impedit ſola oblatio realis ſortis extra iudicium, donec conſignatio & depoſitio fiat. Molin.quæſtio.39.num.296.communem dicit de contracti.

103 Fallit, ſi nondum vſuræ inceperũt currere. Idem ibi.nu.311. communem dicit, licèt falſa, vt ipſe docet.

104 Vſuræ non veniunt in iudicijs ſtricti iuris etiam poſt moram & litẽ conteſtatam.gl. in.l.1.C. de condi. indeb. Molin.in.q.74.&.75. num.489.communem dicit. ibi.

105 Teſtator ſi grauet hæredem ſoluere aliquam rem infra menſem, & ſi non ſoluerit, quòd ſoluat certas vſuras relicti nomine, non poteſt hoc modo inducere. Soci.in.l.2.nu.6.ff. de his quæ pœnæ nomine. cõmunẽ dicit. Coua. in reſo.lib.3.c.1.nu.9.

106 Vſura mentalis nec actualis ineſt in mutuo ex amicitia adquirenda, cum ſpe tamen vt ſponte tradatur. Couar. in lib.1.reſolu.cap.fina.nume.4.communem dicit.

107 Fœnerari hoſti non licet, & ſi liceat inferri ei bellum, niſi quatenus cõcernit damnum illatum ab eo. Couar.in lib.3.c.4.communem dicit.

108 Mutuãti licet inire in principio conuentionem cum debitore de repetitione damni vel intereſſe ex dilatata ſolutione ſibi obuenienti, etiam ante moram. Coua.in.c.4.lib.3.reſol.nu.5. communem dicit.

109 Pœna ſi adijciatur in compromiſſo alicuius quantitatis, non debet præſumi eſſe appoſitam in fraudem vſurarum. Caro.Moli. in addi.ad Alexan. cõſil.119.volum.2. in verb.fraudem. communem dicit contra Alexand. qui atteſtatur magis communem cõclu.contrariam.

110 Vſura conſtituitur ex modicitate pretij cum pacto de retro vendendo. Corne.conſi.4.vol.1. Tho.Ferre.inter cau.Cepo. cau.17. communem dicit, & ſi non ſit ita modicitas pretij, hæc duo non ſufficiunt, niſi ſit ſolitus fœnerari. Alexan.conſ.107. vo.4. quem refert & ſequitur Iaſ.conſ.150.vo.4.

• §.Nota ad intellectum.l.1.tit.2.lib. 8.ordina.

111 Nota, quòd ratione lucri ceſſantis, & ſic intereſſe, licitum eſt quid accipere. glo.in.l.31.tit.11.par.5. communem dicit ex gl.in.l.ſi tibi.ff.de pact.

• §.Nota iſtam communem ad limitationem.d.l.31.

112 Vſurarius manifeſtus eſt, qui palàm & publicè artem fœnebrem exercet, ita, quòd nulla tergiuerſatione, euidẽtia patrati ſceleris poſſit celari. Coua. in.l.3.c.3.communem dicit.

112 Item qui in iudicio cõfeſſus eſt. Idẽ ibi.nu.4.communem dicit.

113 Item & qui extra iudicium confeſſus eſt, etiam coram ſacerdote. Idem.

ibi

ibi.communem dicit.

114 Item condemnatus per ſententiam de hoc crimine. Idem ibi communem dicit.

115 Vſurarius ſi vult effugere determinationem c.quanquam. de vſu.in.6. non ſufficit cautio ſimplex, ſed requiritur pignoratitia vel fideiuſſoria. Coua.inibi nu.6.communem dicit.

116 Teſtamentum vſurarij, quod non valebat non præſtita cautione, iuxta dict.c.quanquam.conualeſcit præſtita per eum. Deci.in reg. quod ab initio.nu.12.de reg.iu.ff.communem dicit. & Remig. de immu.eccle.communem etiam dicit.q.fi.

117 Nota, quòd prohibitio facta vſurarijs de teſtamento, iuxta dict.c.quanquam.non ſolùm comprehendit manifeſtos vſurarios tempore teſtamenti, ſed etiam ſi fiat dimiſſa iam arte. Couarruui.in dict.cap.3.num.9.communem dicit.

118 Vſurariorum bona non ſunt tacitè hypothecata pro reſtitutione vſurarũ. Anto.de Fano.de pigno.in 2.par. mem.4.num.155.& Couarru.in dict. c.3.num.6.in verb.his quidem. communem dicit.

119 Nota, quòd vſurarius non ſolùm tenetur ad reſtitutionem rei acquiſitę per vſuras, ſed fructus rei. Couar. ibi communem dicit.

120 Hæredes vſurarij tenentur vſuras reſtituere. Couarru. ibi.num.7. communem dicit.

121 Vſurarij manifeſti donatio de omnibus bonis, vel de maiori parte non valet, niſi cauerit de reſtituendo vſuras. Alexand.in.l. diſcretis.C.qui teſtamen.face.poſſunt.& Ioan.Duran. in arte teſtan.tit.1.caute.7.communem dicit.

122 Vſurarius eſt infamis ipſo iure. Couarruui.ibi.num.2.communem dicit ex glo.in.l.improbum.C.ex qui.cau. infa.irrog.

123 Vſurariorum iudiciũ ſi diſputatur de iure, eſt eccleſiaſticum, ſi autem de facto, poteſt iudex ſecularis ſe intromittere. Alcia.in.c. perniciosſam. nu. 77.de offi.ordi.communem dicit.

124 Vſurarij etiam ſi per iudicem eccleſiaſticum puniantur, poſſunt iterum puniri per iudicem ſecularem. Alcia. ibi.nu.8.communem dicit.

125 Vxor tenetur ſequi virũ, ſi velit mutare domicilium, niſi per pactum in contractu matrimonij aliud ſit diſpoſitum. Panor. in.c.1. qui matri. accuſ. poſſunt.communem dicit.

126 Vxor tranſiens ad ſecũda vota perdit legata ſub conditione relicta, ſi caſtè vixerit. Iaſ.in.l.fi. C. de indi. vidui. tollen.Ioan.Duran.in arte teſtan. tit. 6.cau.39.communem dicit.

127 Vxor, quæ ex forma ſtatuti debet lucrari aliquid de bonis mariti, compẽſatur cum legato ei facto per maritum. Iaſ. in.l.præterea. C. vnde vir & vxor.& Xuarez in.l.1.ti.de las arrhas. pagi.2. fol.35. communem dicunt. Sed tamen Ioan. Coraſ.in cap.1. miſcel.li.3.dicit ſibi non placere. Nec obſtat huic communi.l.16.in ordi. Tau. quia ibi maritus non dicitur debitor, nec in vllo obligatus mulieri, & nimirum ſi nõ fiat compenſatio cũ legato, quia

quia illa lucra veniunt ex ſocietate, quę ex diſpoſitione legis inter eos eſt, vt per Segu.in.l.3.§.fi.nu.126. de libe. & poſthu.ff.lucra enim, de quibus per d.l.16.tranſmittuntur ad hęredes, etiã ſi non ſint agnita, vt per eum ibi. ex Bald.in.l.fi.C. de bon.mater.& maritus poteſt durante matrimonio alienare etiam inuita vxore.l.205.ſtili.& l.5.tit.4.lib.4. ordi. de quo per Rode. Xua.in titu.de las ganan.char.21.& Gome.Arias in.l.52.Tau.ac Segu.de bonis lucra.duran.matri.nume.12.& Ioan. Lupus in repe.rub.de dona.inter vir.& vxor.col.364.§.66.num.24. Sed nota, quia licèt maritus poſsit alienare hęc lucra matrimonio durante, ſi tamen maritus ſit condemnatus, ac perdat omnia bona ſua ex delicto, dicta medietas non cõfiſcatur, vt diſponitur in.l.77.Tau. quam antea tenuit Segu.in dict.tra.num.15.& Ioan. Lupus in dict.c.per veſtras. in repeti. rubri.colum.361. num.24.ſi mulier non renunciauerit luctis, quod poteſt. vt per gloſ. in.l.5.tit.11.part.4. vbi etiam concludit, quòd à principio contractus matrimonij pactum hoc poteſt interuenire, poſtea autem non: quem vide.

128 Vxor clerici coniugati incedẽtis in habitu ac tonſura clericali, gaudet priuilegio fori mariti.glo.in.l.31.ti.2.par.3.in verb.caſamiẽto. communem dicit ex Domi.in.c.vni. de cleri.coniu. in.6.& Panor.in.c.2.de fo.compe.& Mart.in.c.1.eo.tit. contra Ioan. And. in dict.c.1.de cle.coniug.lib.6. quæ vix in practica obtinebitur.

Deo gratias.

❧EXCVDEBAT SALMANTICÆ Alexander à Canoua typographus longè accuratiſsimus, Anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimonono.

CONSILIO E VIRTVTE CHIMERAM SVPERARI ID EST FORTIORES ET DECEPTORES

Prof. M. & G. SILLITTI
RESTAUR[illegible] BIE[illegible]O.RAFICO
Viale Marconi [illegible] ico, 10
C.C.P. 16/2647 - tel. 44027 LATINA
1968